Orbitor

MIRCEA CĂRTĂRESCU
ORBITOR

ARIPA STÎNGĂ

"Căci cunoaştem în parte şi prorocim în parte; dar cînd va veni ce este desăvîrşit, acest în parte se va sfîrşi.

Cînd eram copil, vorbeam ca un copil, simţeam ca un copil, gîndeam ca un copil; cînd am devenit matur, am terminat cu ce era copilăresc.

Acum vedem ca într-o oglindă în chip întunecos, dar atunci vom vedea faţă în faţă; acum cunosc în parte, atunci voi cunoaşte deplin, cum am fost cunoscut şi eu pe deplin."

(Pavel, Corinteni, 1, 9-l2)

Înainte să se construiască blocul de vizavi şi totul să devină ecranat şi irespirabil, priveam nopţi întregi Bucureştiul de la tripla fereastră panoramică a camerei mele din Ştefan cel Mare. Fereastra reflecta de obicei mobilierul sărac al încăperii, un dormitor de lemn gălbui, o toaletă cu oglindă, cîteva plante, aloe şi asparagus, în ghivece de argilă, aşezate pe masă. Lustra cu abajururi de sticlă verzuie, unul dintre ele ciobit de mult timp. Spaţiul galben al camerei devenea şi mai galben adîncindu-se în uriaşa fereastră, iar eu, un adolescent ascuţit şi bolnăvicios, în pijama rufoasă şi cu un fel de vestă lăbărţată deasupra, stăteam toată după-amiaza aşezat cu fundul pe lada de la studio, privind în ochi, ca hipnotizat, reflectul meu din oglinda străvezie a ferestrei. Picioarele le ţineam pe caloriferul de sub geam, care iarna îmi ardea tălpile, dîndu-mi un amestec pervers, subliminal, de plăcere şi suferinţă. Îmi vedeam în geamul galben, sub floarea triplă a fantomei lustrei, faţa subţire ca o lamă şi ochii cu cearcăne violete sub ei. Cîteva fire de mustaţă făceau şi mai evidentă asimetria gurii, care era de fapt asimetria întregii mele

feţe. Dacă unei fotografii de-a mea i-ai acoperi jumătatea stîngă a feţei, ai avea imaginea unui tînăr deschis şi voluntar, cu trăsături aproape frumoase. Cealaltă jumătate, însă, surprindea şi înspăimînta: ochiul era aici mort şi gura tragică, şi lipsa de speranţă se întindea pe întreaga piele a obrazului ca o eczemă.

Abia cînd stingeam lumina în cameră mă simţeam însă cu adevărat eu. Deodată pe pereţi începeau să se rotească dungile albastre electric şi verzi fosforescente ale tramvaielor care treceau huruind pe şoseaua aflată cu cinci etaje dedesubt, deodată deveneam conştient de zgomotul îngrozitor al traficului şi de singurătatea şi tristeţea fără capăt a vieţii mele. Întrerupătorul era după şifonier, şi cînd stingeam lumina odaia devenea un acvariu livid. Mă mişcăm, ca un peşte bătrîn, printre mobile putrede, mirosind ca reziduurile marine dintre stînci, înaintam pe covorul de iută, aspru sub tălpi, pînă la ladă, mă aşezam iar pe ea, puneam picioarele pe calorifer şi fantasticul Bucureşti exploda deodată după sticla albastră de lună. Era ca un triptic nocturn, de o strălucire sticloasă, nesfîrşită, inepuizabilă. Dedesubt, vedeam o parte din şosea, cu stîlpii ei electrici ca nişte cruci de metal, susţinînd firele de tramvai şi becurile roze, care iarna scoteau din noapte valuri peste valuri de ninsoare furioasă sau lentă, rară ca în desenele animate sau abundentă ca o blană. În nopţile de vară, însă, mă distram imaginîndu-mi cîte un crucificat cu cunună de spini pe creştet, ţintuit de fiecare din şirul nesfîrşit de stîlpi. Costelivi şi pletoşi, cu ştergare umede în jurul şoldurilor, ar fi urmărit din ochii înlăcrimaţi scurgerea automobilelor pe strada pietruită. Doi-trei copii, cine ştie de ce întîrziaţi pînă la ora aceea din noapte, s-ar fi oprit şi l-ar fi privit pe Cristul cel mai apropiat, ridicîndu-şi înspre lună feţele triunghiulare.

Vizavi se afla centrul de pîine, apoi cîteva curţi şi un chioşc rotund de tutungerie. Un centru de umplut sifoane. O alimentară. Poate fiindcă am traversat prima dată şoseaua singur ca să cumpăr o pîine visez atît de des acel loc. În visele mele el nu mai este o magherniţă mizerabilă, mereu întunecoasă, unde o bătrînă în halat alb mînuieşte pîini în formă şi cu miros de şobolan, ci un spaţiu misterios, unde duc trepte înalte, greu de urcat. Becul chior, legat de două fire neizolate, capătă un sens mistic, iar femeia e acum tînără şi frumoasă, între lăzile ciclopice de pîine. Femeia însăşi e înaltă cît un turn.

Îmi număr banii în acea lumină himerică, îi sclipesc în pumn, dar nu reuşesc să-i socotesc şi încep să plîng, căci nu ştiu dacă-mi ajung să cumpăr o pîine. Şi mai încolo, în susul şoselei, se află Nenea Căţelu, un pensionar nenorocit şi leneş, care are o curte devastată parcă de război, unde nu creşte absolut nimic, un maidan de gunoaie de fapt. Bătrînul şi nevastă-sa umblă năuci de colo-colo, intrînd şi ieşind dintr-un bordei acoperit cu carton gudronat, împiedicîndu-se de un cîine scheletic, de la care le-a venit şi numele. Înspre Dinamo mai departe e alimentara, din care nu văd de fapt decît un colţ. Spre Circul de Stat se află blocul cu autoservirea şi cu un alt chioşc de difuzare a presei. Acolo, în visele mele, încep subteranele. Rătăcesc, cu un coş de sîrmă în mînă, printre rafturile cu şerbet şi dulceaţă, cu şerveţele şi pungi de zahăr (în care uneori erau ascunse maşinuţe de metal verde sau portocaliu, cel puţin aşa se spunea între puşti), pătrundeam apoi printr-o uşă batantă în altă zonă a magazinului, care n-a existat niciodată, şi mă trezeam afară, sub stele, avînd încă în mînă coşuleţul plin de cutii şi borcane. Eram în spatele blocului, între lăzi vrăfuite, de scîndură spartă, iar în faţa mea era uşa de tablă vopsită în alb, unde cîteodată se vindea brînză. Dar acum nu era o singură uşă, ca în realitate, ci vreo zece, înşirate de-a lungul întregului bloc, iar între ele ferestre puternic luminate ale unor camere aflate la demisol. În fiecare vedeai prin geam cîte un pat curios, pe picioare foarte înalte, iar în paturi dormeau fete foarte tinere, cu părul risipit pe pernă, cu sînii mici dezveliţi. Într-unul din vise am deschis uşa cea mai apropiată de mine şi am coborît o scară-n spirală, care ducea adînc, într-un mic alcov luminat electric, unde mă aştepta una dintre aceste fete-păpuşi, cîrlionţate şi docile. Deşi eram bărbat deja cînd am avut acest vis, nu mi-a fost dat s-o posed pe Silvia, şi toată excitaţia mi s-a risipit în încîlceala unor încrengături pîsloase de vorbe şi gesturi. Am ieşit cu ea de mînă, am traversat şoseaua înzăpezită şi i-am privit părul albastru în lumina vitrinelor de la farmacie şi de la restaurantul "Hora", apoi am aşteptat tramvaiul amîndoi, în ninsoarea care ne ştergea trăsăturile feţei, şi a venit tramvaiul, care nu avea pereţi, era doar şasiul şi cîteva scaune de lemn deasupra, iar Silvia a urcat şi s-a pierdut într-o zonă a oraşului pe care am aflat-o mai tîrziu, în alte vise.

În spatele acestui prim rînd de clădiri se vedeau altele, acoperite de stele. Era o vilă masivă cu olane roşii, era şi o casă roză ca un mic castel, erau blocuri scunde, împletite cu iederă, din perioada interbelică, ce-aveau ferestre rotunde şi geamuri dreptunghiulare cu ornamente Jugendstil în casa scărilor, şi foişoare groteşti deasupra. Toate pierdute prin frunzişul, acum negru, al plopilor şi carpenilor, care mătură cerul adînc, din ce în ce mai întunecat către stele. La ferestrele luminate se desfăşura mereu o viaţă din care prindeam fragmentar cîte ceva: o femeie călca rufe, un bărbat în cămaşă albă se tot învîrtea prin odaie la etajul trei, două femei stăteau în fotolii şi discutau la nesfîrşit. Doar trei sau patru ferestre prezentau interes. În nopţi de febră erotică stăteam la geam, în întuneric, pînă se stingeau toate luminile şi nu mai era nimic de văzut, sperînd să prind o dată acele scene, acele dezveliri de sîni şi fese şi triunghiuri pubiene, acei bărbaţi răsturnînd femeile-n pat sau ducîndu-le la fereastră şi posedîndu-le acolo pe la spate. De multe ori erau trase draperii sau transperante peste ferestre, şi mă străduiam atunci, stricîndu-mi ochii, să interpretez mişcările abstracte şi fragmentare care fulgerau pe dunga de lumină rămasă neacoperită, văzînd peste tot pulpe şi şolduri, pînă cînd ameţeam şi sexul mi se umecta penibil în pijama. Abia atunci mă culcam, ca să visez că pătrund în acele camere străine şi particip la manevrele erotice complicate din adîncul lor...

Dincolo de acest al doilea rînd de clădiri, oraşul se-ntindea pînă în zare, acoperind jumătate din fereastră cu un amestec tot mai mărunţit, mai confuz, mai indistinct, mai aleatoriu de vegetal şi arhitectural, cu fleşele plopilor ţîşnind din loc în loc şi cupole ciudate arcuindu-se între nori. Foarte departe distingeam (mi le arătase mama încă din copilărie pe ceruri de după furtună) silueta în zig-zag a magazinului "Victoria", cîteva blocuri foarte înalte din centru, vechi de zeci de ani şi construite ca nişte ziggurate, încărcate de reclame fluorescente, roşii, verzi şi albastre, care se aprindeau şi se stingeau în ritmuri diferite, iar mai departe doar densitatea tot mai mare la orizont a stelelor, care formau hăt-departe o muchie de aur vechi. Prins ca o piatră în inelul de stele, Bucureştiul nocturn îmi umplea ferestrele, se vărsa înăuntru şi-mi pătrundea în corp şi în creier atît de adînc, încît chiar din adolescenţă îmi imaginam un melanj de carne, piatră, lichid cefalo-rahidian, oţel cornier şi urină, care,

susţinut de vertebre şi arhitrave, însufleţit de statui şi obsesii, digerînd cu maţe şi centrale termice, ar fi făcut din noi unul singur. Într-adevăr, stînd nopţile pe lada de la studio, cu picioarele pe calorifer, nu numai eu contemplam oraşul, ci şi el mă spiona, şi el mă visa, şi el se excita; căci el nu era decît substitutul fantomei mele gălbui care mă privea din fereastră cînd era lumina aprinsă. Aveam mai mult de douăzeci de ani cînd am pierdut imaginea asta. Atunci s-au pus fundaţiile blocului de vizavi, s-a hotărît lărgirea şoselei, asfaltarea ei, demolarea centrului de pîine, a celui de sifoane şi a chioşcurilor şi construirea unui zid de blocuri, mai înalte decît al nostru, în partea cealaltă a şoselei. Era o iarnă geroasă, şi cerul era alb şi limpede după ce ninsese mult. Mă uitam din cînd în cînd pe geam. Un excavator galben dărîma, lovind cu cupa dinţată, clădirea în care locuise o femeie lascivă, care nu mi se arătase goală niciodată. Interiorul camerelor era gol şi se vedea bine în ruina şi mai patetică datorită zăpezii. Bucureştiului îi era strivit un rinichi, îi era extirpată o glandă, poate, vitală. Poate că pe sub coaja oraşului, ca a unei răni, existau într-adevăr subterane, şi poate că această gospodină extrem de lubrică şi care (dintr-un capriciu?) nu mi se arătase goală niciodată fusese cumva un centru, o matcă a acestei vieţi subterane. Acum alveola ei se fărîmiţa ca ipsosul. Curînd, toată partea de vizavi a şoselei arăta ca o dantură ruinată, cu cioturi îngălbenite şi locuri goale şi goluri de o putreziciune metalică. Zăpada mirosea aşa bine, cum deschisesem treimea uriaşă de geam subţire şi umed, scoţînd afară capul tuns, ca să-mi îngheţe ceafa şi urechile şi ca să privesc aburii răbufnind din odaie, dar dincolo de mireasma ei limpede, proaspătă ca a rufelor îngheţate pe sîrmă, puteam gîndi duhoarea distrugerii. Şi dacă e adevărat că emisferele cerebrale s-au dezvoltat din străvechiul bulb olfactiv, duhoarea, damful metafizic, mirosul subţiorilor timpului, acreala de cîrpă de vase a apropierii extazului, duhul de creson al nebuniei sînt, poate, gîndurile noastre cele mai profunde.

Spre primăvară fundaţiile erau săpate, canale ca de rîie se întindeau în lut, cabluri roze şi negre se desfăşurau de pe uriaşe mosoare de cherestea, mai înalte decît omul, şi scheletul de beton se ridica obnubilîhd o fîşie de Bucureşti după alta, sufocîndu-i vegetaţia foşnitoare şi astupîndu-i frontoanele, gorgohele, cupolele, terasele încălecate unele peste altele.

Cofrajele de placaj şi fier forjat, neregulate şi precare, schelele pe care suiau muncitorii, maşinile de turnat asfalt scoţînd valuri de fum, noii stîlpi electrici de beton, depozitaţi în stive, şi care aveau să înlocuiască ruginitele crucifixe metalice, toate păreau părţile vizibile ale unei conspiraţii menite să mă despartă de Bucureşti, de mine însumi, de cei cincisprezece ani în care, aşezat pe ladă şi cu tălpile pe calorifer, trăsesem perdeaua şi privisem cerurile vaste ale oraşului. Se ridica un zid, se închidea o zonă din mintea mea, avea să mi se interzică de-acum accesul la tot ce proiectasem din mine în fiecare dintre cuburile şi dreptunghiurile şi verdele negru şi verdele galben şi luna subţire ca unghia reflectîndu-se în toate ferestrele. La şapte sau opt ani, părinţii mă culcau obligatoriu după-amiaza. Şifonierul era pe atunci aşezat paralel cu patul, şi mă priveam minute-n şir în luciul lui galben, un copil cu ochi întunecaţi transpirînd sub cearceaf şi neputînd nici o clipă să adoarmă. Cînd soarele răsfrînt în furnir mă orbea, făcîndu-mă să văd pete mov, mă-ntorceam cu faţa la perete, ca să privesc, urmărind fiecare floricică şi frunzuliţă cărămizie, desenul stofei cu care era tapiţată placa lipită de perete a studioului. Desluşeam în labirintul floral simetrii aspre, grupuri neaşteptate, capete de animale şi siluete de bărbaţi, cu care construiam poveşti ce ar fi trebuit să mi se prelungească în vise. Dar somnul nu venea niciodată, era prea lumină, şi tocmai lumina albă, de octombrie mă hotăra să mă joc cu focul: ascultam dacă nu se-aude vreun zgomot din camera părinţilor mei şi apoi mă ridicam uşor din pat şi mergeam în vîrful picioarelor la fereastră. Imaginea oraşului era acum prăfoasă şi îndepărtată. Şoseaua se curba larg spre stînga, aşa că puteam deja vedea blocurile de pe partea noastră înspre Lizeanu şi Obor. Foarte departe se zărea Foişorul de Foc, iar în spatele lui termocentrala cu paraboloidele coşurilor dejectînd un fum încremenit. Plopii păreau drepţi şi ogivali, dar cei mai apropiaţi îşi trădau ereditatea încărcată: crengile pline de frunze tremurătoare, ţîşnite în sus, nu erau drepte, ci şerpuite ca nişte cozi despletite de curînd. Îmi lipeam fruntea de geam şi, toropit de insomnie, aşteptam să se facă ora cinci, dar timpul nu părea să mai curgă, iar imaginea terifiantă a tatălui meu năvălind deodată pe uşă, cu un ciorap de damă pe cap, înnodat în chip de fes, ca să-i ţină dat pe spate părul negru şi cu firul gros de brunet "pana corbului", îmi era mereu

prezentă în minte. În astfel de minute furate somnului obligatoriu am contemplat odată cel mai frumos peisaj din lume. Era după o furtună de vară cu trăznete ramificîndu-se pe cerul brusc întunecat, atît de întunecat încît n-aş fi putut spune dacă în cameră sau afară era mai mult întuneric, cu o răbufnire de ploaie în care fiecare dintre rapidele şuvoaie paralele era înconjurat de un abur de stropi fini sărind leneş în toate părţile. Cînd ploaia a-ncetat, între cerul negru şi oraşul ud şi cenuşiu s-a făcut deodată lumină. Era ca şi cînd două palme ar fi protejat infinit de gingaş lumina galbenă, proaspătă, transparentă, aşezîndu-se pe suprafeţe, vopsindu-le cu şofran şi citron, dar mai ales aurind aerul, dîndu-i o strălucire de prismă de sticlă. Încet, norii s-au spart şi alte dîre din acelaşi aur rarefiat, căzînd oblic, au interferat cu lumina iniţială, făcînd-o şi mai intensă, mai limpede şi mai răcoroasă. Întins pe coline, cu turlele Mitropoliei ca de mercur, cu toate geamurile arzînd ca flacăra de sare, încolăcit de curcubeu, Bucureştiul era un retablu pictat pe fereastra mea triplă, la pragul de jos al căreia abia ajungeam cu claviculele.

Înluminura avea să-mi fie acum răzuită, şi deasupra ei, cu caractere egale şi-nghesuite, avea să se scrie un text imperativ şi greu ca o cortină. Iar azi, cînd sînt la jumătatea arcului vieţii mele, cînd am citit toate cărţile, inclusiv cele tatuate pe lună şi pe pielea mea, cele scrise cu vîrful acului pe colţul ochilor mei, cînd am văzut şi am avut destul, cînd mi-am dereglat sistematic toate simţurile, cînd am iubit şi-am urît, cînd am ridicat monumente de aramă nepieritoare, cînd mi s-au lungit urechile aşteptîndu-l pe micuţul Dumnezeu, fără să înţeleg multă vreme că nu sînt decît un sarcopt săpîndu-mi canale în pielea lui de lumină bătrînă, cînd îngerii îmi populează creierul ca spirochetele, cînd toată dulceaţa lumii m-a desfătat şi cînd s-au dus aprilie şi mai şi iunie — azi, cînd sub inel pielea mi se descuamează în mii de straturi de foiţă de biblie, azi, vivacele şi absurdul azi, încerc să-mi pun dezordine-n gînduri şi să citesc runele cu ferestre şi balcoane pline de rufe umede ale blocului de vizavi, care mi-a rupt viaţa-n două aşa cum nautilul îşi zideşte fiecare compartiment în care n-a mai încăput şi se mută într-unui mai mare, pe spirala de sidef care-i rezumă viaţa. Însă acest text nu este uman şi nu-l mai pot desluşi. Ce a rămas dincolo, naşterea, copilăria şi adolescenţa mea transpar uneori

prin porozitatea uriaşului zid, în zdrenţe lungi şi enigmatice, deformate în anamorfoze şi racursiuri, pulverizate de mediile de difracţie, nenumărate, prin care ajung pînă-n odaia micuţă în care mă mai întorc cîteodată. Sidef peste sidef peste sidef, albăstrui peste albăstrui peste albăstrui, fiecare vîrstă şi fiecare casă în care am trăit (dacă n-a fost totul o halucinaţie a nimicului) este un filtru deformîndu-le pe cele anterioare, amestecîndu-se cu ele, făcîndu-le benzile mai înguste şi mai eterogene. Căci nu descrii trecutul scriind despre lucruri vechi, ci aerul ceţos dintre tine şi el. Felul în care înfăşoară creierul meu de acum creierele mele de sub ţestele tot mai mici, de os şi cartilagii şi pieliţă. Tensiunea şi neînţelegerea dintre mintea de acum şi cea de acum o clipă, şi cea de acum zece ani.

Interacţiunea lor, amestecul lor una în imageria şi emoţia alteia. Cîtă necrofilie e-n amintire! Cîtă fascinaţie pentru ruină şi putrefacţie! Cîtă scotocire de medic legist prin organe lichefiate! Gîn-dindu-mă la mine de la diferite vîrste, ca tot atîtea vieţi anterioare consumate, e ca şi cînd aş vorbi despre un şir lung, neîntrerupt de morţi, un tunel de corpuri murind unul într-altul. Acum o clipă, cel care scrisese aici, reflectat de lacul întunecat al ceştii de cafea, cuvintele "murind unul într-altul" s-a prăbuşit de pe taburet, pielea i-a crăpat, oasele feţei i-au devenit aparente, ochii s-au scurs mustind de un sînge negru. Peste o clipă, cel care va scrie "cel care va scrie" se va prăbuşi şi el peste pulberea celuilalt. Cum să pătrunzi în acest osuar? Şi de ce-ai face-o? Şi ce mască de tifon, ce mănuşi chirurgicale te-ar putea proteja de infecţia emanată de amintire?

Cu ani în urmă mi se întîmpla, citind versuri sau ascultînd muzică, să simt extazul, congestia bruscă şi concentrată a creierului, adunarea subită acolo a unui lichid volatil şi vezicant, deschiderea subită a unui volet acolo, dar nu spre exterior, ci spre ceva înconjurat de creier, ceva adînc şi insuportabil, mustind de beatitudine. Aveam acces, căpătăm acces acolo, în încăperea interzisă, prin poezie sau muzică (sau un singur gînd, sau o imagine venindu-mi în minte, sau — demult, întorcîndu-mă singur de la liceu, călcînd în bălţi primăvăratice de lîngă şinele de tramvai — o sclipire a unei vitrine, parfumul unei femei). Pătrundeam în epitalamus, mă năclăiam în amigdală, mă ghemuiam în prelungirea abstractă a inelului de aur din centrul minţii. Revelaţia era ca un urlet de bucurie tăcută, care nu avea

în comun cu orgasmul decît brutalitatea comiţială, dar care exprima uşurare, dragoste, supunere, predare, adoraţie. Erau străpungeri, ruperi către cisterna de lumină vie din adîncul adîncului fiinţei noastre, puncte de rupere ciuruind limita interioară a gîndirii, făcînd-o să semene cu un cer înstelat, căci avem cu toţii bolta-nstelată în ţeastă şi, deasupra, conştiinţa morală. Adesea, însă, această ejaculare către interior nu atingea desăvîrşirea, ci se oprea în anticamere, şi anticamere ale anticamerelor, de unde scotea imagini pîlpîitoare, stinse într-o clipă şi lăsînd în urmă regret şi nostalgie, care mă urmăreau apoi ziua-ntreagă. Maşinării de fabricat iluminarea, versurile mă făceau vicios, le foloseam ca pe nişte droguri şi mi-era imposibil să mai trăiesc fără ele. Începusem, de la o vreme, să şi scriu poeme, unde, între atîtea versuri gracile, feerice şi agresive, mă trezeam inserînd uneori, fără nici o necesitate, cîte un pasaj de neînţeles, care-mi fusese dictat parcă de cineva şi care, cînd îl reciteam, mă îngrozea ca o profeţie împlinită. Vorbeam acolo despre mama, despre Dumnezeu şi despre copilărie, ca şi cînd, în cursul unei conversaţii la o bere, aş fi început deodată să vorbesc în limbi, cu un glas subţire de copil, de castrat sau de înger. Apărea în poemele mele mama, păşind pe şoseaua Ştefan cel Mare, mai înaltă decît blocurile, răsturnînd camioanele şi tramvaiele, strivind cu tălpi uriaşe chioşcurile de tablă, măturînd trecătorii cu fusta ei ieftină de diftină. Se oprea în dreptul ferestrei triple a camerei mele, se ghemuia şi privea înăuntru. Toată fereastra se umplea de marele ei ochi albastru, de sprinceana ei încruntată, care mă umplea de teroare. Apoi se ridica şi se-ndepărta spre apus, dărîmînd cu părul sîrmos şi fosforescent avioane poştale şi sateliţi artificiali de pe cerul plin de sînge... Ce era cu mitizarea asta a mamei mele? Nimic, niciodată, nu mă apropiase de ea, nu-mi stîrnise interesul pentru ea. Era femeia care-mi spăla rufele, care-mi prăjea cartofi, care mă trimitea la facultate chiar şi cînd aş fi vrut să chiulesc. Era mama, o fiinţă neutră care arăta neutru, care îşi trăia viaţa modestă, plină de treabă, în casa noastră, în care eu fusesem mereu un străin. Ce ascundea oare carenţa asta afectivă din familia noastră? Tatăl mereu pe drumuri, iar cînd venea acasă, congestionat la faţă, mirosind a transpiraţie, şi presîndu-şi mereu părul cu firul gros ca din cozile cailor în fesul de ciorap de damă, cu ochiuri duse, cu talpa fumurie atîrnîndu-i

între omoplaţi. Mama servindu-l la masă şi uitîndu-se amîndoi la televizor, alegîndu-şi "amorezi" dintre cîntăreţii de muzică populară sau actorii de varieteu şi tachinîndu-se la nesfîrşit pe subiectu-ăsta. Eu mîncînd în grabă şi retrăgîndu-mă în camera de la şosea (celelalte două dădeau în spate, către clădirea melancolică, de cărămidă roşie, a morii Dîmboviţa) ca să privesc freamătul poliedric al Bucureştiului din fereastră sau să scriu versuri deşirate în caiete cu pătrăţele, sau să mă ghemuiesc sub plapumă, trăgîndu-mi-o deasupra capului de parcă n-aş fi putut suporta umilinţa şi ruşinea de a fi adolescent... Eram, cei din familia noastră, ca trei insecte preocupate fiecare de propria dîră chimică, atingîndu-şi rareori antenele şi trecînd mai departe. "Ce-ai mai făcut pe la şcoală?" "Bine." "Îţi mîncă bătaie Dinamo, chiar la voi în copaie." "Lasă, că nici cu Poli nu mi-e ruşine deloc." Şi înapoi în cochilie, ca să scriu iarăşi versuri venite de nicăieri: mamă, puterea visului tu mi-ai dat-o.

aş sta nopţi întregi ochi în ochi cu tine
şi mînă în mînă cu tine aş crede că încep să-nţeleg.
şi ar bate iar doar inima ta pentru noi amîndoi
şi între craniile noastre translucide ca pielea creveţilor
ar miji un fantastic cordon ombilical
şi hipnoza şi levitaţia şi telepatia şi dragostea
ar fi doar flori divers colorate în braţele noastre.
împreună
am juca veşnic un joc de cărţi cu doar două figuri: viaţă, moarte
pe cînd norii ar scînteia în revărsarea zilei, departe.

M-am trezit căutînd în mica arhivă a familiei, adăpostită într-o veche poşetă a mamei de cînd era domnişoară, un fel de geantă de umăr, grena, cu solzii imitaţiei de piele aproape complet tociţi. Interiorul era căptuşit cu un fel de mătă-sică pătată pe alocuri. În buzunarul genţii am găsit vreo două ceasuri de mînă, atît de vechi că aveau un fel de sare negricioasă depusă pe cadran, iar capacul, pe spate, era înverzit de coclealâ. Nu mai aveau de mult curele. Alături, cîteva siguranţe, o lampă de aparat de radio străvechi, alte mărunţişuri, cu care mă jucasem încă din copilărie. Într-o hîrtie îngălbenită, două codiţe blond-cenuşii legate cu elastice, propriile mele cozi, de

cînd ai mei, îmi povestea mama, mă purtaseră îmbrăcat în rochiţe şi şorţuleţe şi-mi ziceau, ca şi toţi vecinii, Mircica. Părul era moale şi mă-nfiora întotdeauna, căci era concret de parcă băieţelul de trei ani ar fi trăit în paralel cu mine şi ar fi putut intra oricînd pe uşă. În adîncul genţii se aflau acte şi chitanţe, contracte de-nchiriere, certificate de garanţie, timbrate şi ştampilate, dar şi pastile galbene de doctorii vechi, mirosind iute, poze fanate cu colţurile dantelate şi rupte, cu date şi texte scurte scrise pe spate cu creion chimic, stîngaci şi strîmb, monezi ieşite din circulaţie, o cruciuliţă de botez, o floricică albă de la vreo nuntă... Vărsăm în pat conţinutul genţii şi răscoleam totul fără să ştiu ce mă interesa să găsesc. Dădeam peste cîte un film developat, înfăşurat în hîrtie, îl desfăceam şi priveam în lumină scene de familie în cadre fotografiate cînd pe lung, cînd pe lat, cu oameni avînd invariabil feţe negre şi părul alb, costume albe şi cămăşi negre, rochii negre cu flori albe şi rochii albe cu flori negre. Găseam cele vreo trei poze ale mele "de cînd eram mic", ştiute atît de bine: în curte, pe Silistra, în costumaş tricotat, cu ghetuţe-n picioare, cu bucle şi moţ în creştet, ţinînd o mînă pe un stîlp de grădină cu glob în vîrf şi cealaltă ducînd-o la ochi, căci aveam un an şi jumătate şi mă smiorcăiam; se vedea şi un perete de casă de mahala, cu muşcată în geam, iar curtea era pardosită cu piatră cubică. Apoi, poza cu mine pe motocicletă cu ataş, la bîlci (eu buflei şi speriat, în bluziţă cu mînecă scurtă) şi lîngă un urs împăiat, cu blana jumulită, nu cu mult mai înalt decît mine. De aceasta din urmă, de altfel, nimeni nu era prea sigur că mă reprezintă pe mine. Putea fi la fel de bine vărul meu, Marian, băiatul lui tanti Sica. Imaginea, destul de mică, se degradase pînă la un sepia murdar, încă trei poze se mai amestecau, din vremuri imemoriale, printre acte, livrete militare şi insigne cu smalţul sărit. Poza tipică de la cununia alor mei, atît de retuşată că ar fi greu de spus cum arătau, de fapt, însurăţeii: el cu părul negru ca o pată de tuş, lins pe spate, cu expresia îndîrjită de parcă ar fi fost în faţa plutonului de execuţie, cu un costum de haine negru parcă desenat în fundal, ea în rochie de mireasă, cu o faţă de nerecunoscut (putea fi oricine din filmele de epocă), iar în părţi, ţinînd monstruoasele lumînări de cununie, o naşă grasă dincolo de firesc, cu picioare atinse de elefantiazis, şi un naş chel, cu o mustaţă gen Groucho Marx. A doua fotografie era, de fapt, prima în ordine

cronologică. Erau mama şi tata în localitatea balneară unde se cunoscuseră. Aici ea era frumoasă, cu pomeţii înalţi, cu părul castaniu buclat, cu ochii strălucitori: o muncitoare tînără venită la oraş şi care nu-şi face planuri de viitor. El e aproape un puşti, are doar ceva mai mult de douăzeci de ani şi seamănă cu mine. E în trening şi cu bocanci militari în picioare. Ninge uşor peste capetele lor goale, cum stau rezemaţi de balustrada unui pod. Pe pod mai trec vreo doi inşi cu băşti pe cap. E în 1955, şi iarna e mult mai blîndă decît cea dinainte. Cine ştie ce fotograf ambulant, fost fabricant poate, sau poate tot fotograf şi în celălalt regim, aşteptase zgribulit, pe pod, clienţi pentru pozat, iar ai mei, care abia dacă erau unul al altuia pe atunci, se lăsaseră imortalizaţi, din timiditate, în splendoarea tristă a juneţii lor. Ultima poză a fost cu grijă tăiată în două, nu cu foarfecă, ci prin îndoire repetată. Pelicula a pleznit prima, după care hîrtia poroasă s-a lăsat sfîşiată cu o relativă acurateţe. Ce a rămas e imaginea tatălui meu cu mine în braţe, pe cînd să tot fi avut aproape doi ani şi port faimoasele codiţe blonzii. Totuşi nu sînt în rochiţă, ci în "spielhosen" de material înflorat. Tata se uită zîmbind, cu fălcile lui pătrăţoase şi ochii tăioşi, în obiectiv, pe cînd eu îi rîd cuiva din stînga mea, şi care trebuie să se fi aflat în partea lipsă a pozei. Acolo se vede doar un cot dezgolit de femeie.

Tot interiorul genţii, în care mai scotocisem şi cu alte ocazii, dar nu cu interesul de acum, mirosea a alamă veche şi a cocleală din cauza ceasurilor. Ultimul lucru la care ajungeam, pentru că era cel mai ascuns în pliurile pline de frimituri ale genţii, era o proteză dentară a mamei, pe care nu putuse s-o poarte niciodată şi care era tăinuită aici ca un obiect ruşinos, despre care nu trebuia vorbit. Cînd am dat prima dată de ea, am avut sentimentul de greaţă şi stînjeneală care mă mai încercase odată, în adîncul copilăriei mele. Era în primul an în care traversam şoseaua singur, după cîte o pîine, după o broşură din "Clubul temerarilor" sau ca să-i iau tatei ţigări. Ajungeam, în seri tăcute de vară, în faţa unor zidiri care acum nu mai există, intram în debite de tutun şi o priveam speriat pe vînzătoarea înzorzonată şi grasă, cu părul roz, înconjurată de revistele şi almanahurile ei. Se-ntuneca afară şi doar aici, în cămăruţa cu vitrină, lumina era intensă şi încremenită. Priveam prin tejgheaua de sticlă diversele pachete de ţigări, de tutun de pipă,

brichetele de tinichea în formă de pistol, bricegele ca nişte peşti de plumb... Alături de ele, de chibrite, de alte mici fleacuri, cel mai frumos lucru mi se părea cutiuţele de carton lăcuit, cu fotografiile unor fluturi tropicali, azurii şi aurii, şi în dreptul cărora se afla o etichetă pe care scria ceva cu litere de tuş negru. Cuvîntul era lung şi fascinant — prezervativ. Ce putea fi înăuntru? Tot huruind între degete dafinul de tinichea din care ieşea zîna de cauciuc, stăteam de multe ori în tăcerea camerei mele şi mă-ntrebam ce jucărie ciudată, exotică, se putea afla în cutiuţele cu fluturi. Uneori îmi închipuiam că ar fi putut fi chiar un fluture, cu corpul de arcuşor şi cu aripi de poleieli din acelea pestriţe în care erau învelite bomboanele "de salon". Sau o gumă parfumată, transparentă, în carnea de gelatină a căreia ar fi încremenit un peştişor roşu. Îmi făceam planul că, în drum spre cinematograful "Volga", unde vedeam cîte un film cu părinţii, să-i rog să-mi cumpere şi mie un prezervativ. Costa numai trei lei. În definitiv, puteam strînge şi eu, de prin casă, monezi de cinci, de zece şi de cincisprezece bani, pînă aş fi completat suma. Începusem să strîng, şi îmi şi imaginam cum vînzătoarea cu părul roz mi-ar fi zîmbit mămos şi mi-ar fi pus în palmă cutiuţa dorită (ştiam şi pe care s-o cer: cea din vitrină, unde fluturele pîlpîia pe un fond verde aprins)... Într-o seară, în drum spre cinema, am zărit în altă vitrină de tutungerie cutiuţele chinezeşti şi, privind în sus, am îndrăznit să întreb: "Tată, ce este un prezervativ?" La care faţa tatălui meu s-a înăsprit şi mi-a răspuns brutal: "Altceva nu te-ai găsit să întrebi?" Mama şi tata, între care mergeam cu paşi repezi, au tăcut apoi, schimbînd priviri, cîteva minute. Ştiam după tonul tatălui meu că nimerisem în faţa uneia dintre acele uşi încuiate, acele zone în care părinţii, deşi le eşti drag, nu te primesc niciodată. Simţisem suflarea lor, a vieţii lor misterioase de adulţi, interdicţiile acelea de neînţeles privind naşterea copiilor şi organele mici şi chircite dintre picioare şi tăvălirea pe pat a mamei de către tata în dormitor, cînd mama chiuia şi eu săream s-o salvez, lovindu-l cu pumnii peste şale pe bărbatul ţepos şi abrutizat. După întrebarea nefericită mă cuprinsese un fel de oroare de mine însumi, pe care am regăsit-o cînd am desfăcut pachetul îngălbenit în care se afla proteza mamei. Erau dinţii de sus, din faţă, de culoare alb-murdară, cu puţin albăstriu în ei, dintr-un plastic ordinar, înfipţi într-o gingie artificială. Roşul

gingiei nu era unul pe care l-ar fi putut avea mucoasa veritabilă a gurii, ci avea o nuanţă specială, de parcă plasticul ar fi provenit din alte proteze vechi, topite şi refolosite: un vînăt, un movuliu abia suflînd în roşul dominant. Cîteva capete de sîrmă, vădite ici şi colo, contribuiau la repulsia fascinată pe care o simţeam faţă de obiectul pe care-l învîrteam în mîini. Mama îmi transmisese dantura proastă, predispusă la carii şi prăbuşiri interioare, la sfărîmări în urma cărora, mestecînd ceva, simţeam pe limbă, cîteodată, o bucată inconfundabilă de măsea: lucioasă ca oglinda pe-o parte, scobită şi aspră pe cealaltă. Îmi transmisese durerile inimaginabile de dinţi, în timpul cărora alergam prin casă dărîmînd scaunele şi smulgînd draperiile. Dar simţeam că nu jalea în faţa viitorului previzibil al danturii mele era ceea ce-mi tulbura gîndurile privind arcul hidos al acelor gingii, ci culoarea lor. Era în ea ceva precis, ceva care trimitea la un lucru pe care-l văzusem, îl ştiusem odată, şi pe care acum nu îl regăseam. Cîteva zile am umblat peste tot cu gingiile şi dinţii mamei în buzunar. Mă învîrteam obsedat pe traseele mele din jurul liceului "Cantemir", pe strada Toamnei şi strada Profetului, coboram pe Galaţi în urletul tramvaiului cinci, vagabondam printre ruinele de pe Lizeanu. Se-apropia amurgul, zăpada afinată de pe trotuare primea rozul cu timiditate, cîte o bătrînă, la o fereastră, sugea spasmodic dintr-o suzetă de copil, o pisică avea ochii de mai tîrziu ai Ginei, o femeie se oprea, privea împrejur şi-şi sălta chiloţii, apucîndu-i prin canadiană şi prin fustă. Aşteptam, umblînd printre alimentare şi căruţuri de copil, momentul în care amurgul avea să capete exact culoarea gingiilor, şi deodată a căpătat-o. Eram pe strada Domniţa Ruxandra, acolo unde o mică piaţetă ca de vis se deschide, mărginită de curţi cu globuri colorate pe araci şi de un bloc aproape viu, galben şi subţire ca o lamă de brici, cu o fîşie verticală de sticlă mată deasupra intrării. Sticla ardea acum în amurg, iar în flacăra ei se răsuceau lujerii art nouveau de fier forjat, negri şi calzi ca noaptea. Zăpada insolita piaţeta cu o lumină albă venită de jos, ca de sub pămînt, topită repede în rozul morbid al înserării. Blocul tăcut, ca o lamă ruptă de cuţit înfiptă-n asfalt, îmi dădea o stare de nelinişte şi leşin. M-am oprit în centrul piaţetei, ca o statuie de erou trist, am scos din buzunar hîrtia poroasă de vechime şi am desfăşurat-o de pe obiectul hidos. Am ridicat proteza deasupra capului meu, şi

dinţii au prins să sclipească galbeni ca flacăra de sare, pe cînd gingiile au dispărut, topite-n culoarea identică a înserării. "Ah, mamă", am şoptit în nebunia acelei tăceri. Am rămas cîteva minute privind în lumina tot mai întunecată proteza, pînă cînd, amurgul devenind stacojiu ca sîngele venos, aparatul dentar căpătă un fel de lumină interioară, de parcă un gaz uşor fluorescent ar fi umplut arcul gingiilor de cauciuc. Şi-n jurul lor se alcătui, fantomatic, mama. Întîi scheletul transparent ca pielea puricilor de baltă, ca o radiografie verzuie, catifelată, delicată. Craniul cu petele mari ale ochilor şi cele mici ale foselor nazale, cuşca toracică, fluturele translucid al oaselor iliace, tuburile gelatinoase ale mîinilor şi picioarelor şi degetelor. Peste ele, ca o zăpadă uşoară, ca voalurile peştilor exotici, a crescut carnea spectrală a mamei, mare femeie goală cu sîni căzuţi, frumoasă ca în fotografiile din tinereţe, cu părul lichid dizolvat în seară. Privea către blocul livid, iar eu îi ţineam mîna pe buze, de parcă aş fi oprit-o să spună ceva sau să cînte. Creştetul meu abia îi ajungea pînă la sfîrcuri. Formam împreună, în întunericul care se prăbuşea, un enigmatic grup statuar, încremenit pentru nimeni. M-am regăsit cu proteza în mînă, cu un sentiment de frustrare, cu senzaţia că fusesem foarte aproape de ceva important şi grav. Am înfăşurat-o la loc în hîrtia ei şi am rămas o vreme, năuc, în piaţa a cărei tăcere-mi dădea vertije.

Şi deodată-ncepu să fulguie. În lumina dulce a singurului bec din scuar, atîrnînd, violet şi singuratic, de stîlp, fulgii se îmbulzeau mai repede, apoi mai încet, alburii la intrarea în globul difuz de lumină, aproape negri la mijloc şi din nou alburii spre pămînt. Simţeam atingerea lor invizibilă pe buze şi pe gene, pe cînd la două-trei ferestre de la casele negustoreşti din jur se făcu lumină. Prin aerul fără culoare, înspicat cu gheaţa umedă a fulgilor, m-am îndreptat către blocul care părea acum un mare sloi negru ridicat în cerul ceţos. Am intrat pe o portiţă laterală, străjuită de două contoare de gaz ca de două animale himerice. Am coborît cîteva trepte care duceau spre demisol. Pe tot culoarul vopsit în verde lumina un singur bec galben, nu mai puternic ca o luminare. De-a lungul culoarului, care cotea imprevizibil, se întindea, lîngă tavan, o ţeava de fier bandajată din loc în loc cu chit roşu şi cînepă. Cămăruţe cu uşi părînd subţiri ca de carton se-nşirau în stînga şi-n dreapta. La zgomotul

paşilor mei se deschidea cîte o uşă, de după care se căscau spaţii strîmte şi calde, cu cîte un bărbat doar în chiloţi şi maieu, femei în capoate bînd cafea din ceşti ciobite, vreo bătrînă cu broboada scoasă, atîrnată pe spătarul scaunului, aşa încît i se vedeau cele două cozi de păr cărunt, lungi pînă la călcîie... Am ajuns la piciorul scării în melc care ducea spre parter şi etaje. Am urcat-o. Fiecare palier avea o altă culoare a dezolării. Uşi negre ca de morgă, tăbliţe emailate, mult mai mari decît ar fi fost necesar, cu numerele apartamentelor, vizoare de alamă mirosind metalic. Arbuşti veştejiţi şi duhoarea covoraşelor de iută. La ultimul etaj nu mai era nici o uşă. Doar pereţii goi, cu pieliţa verzuie, sub un bec chior. O scăriţă cu cîteva trepte de metal ducea către ieşirea pe terasa blocului. Minusculi şi rapizi fulgi de zăpadă cădeai înăuntru şi se topeau pe mozaicul podelei. Am ieşit pe terasă şi ai rămas încremenit. O ţară a melancoliei mi se întindea înainte. Er; cu neputinţă să mă mai aflu pe acoperişul blocului galben di: piaţetă. Eram în vîrful unei construcţii gigantice, în care pînă urmă am recunoscut unul dintre blocurile vechi din centru, înconjurat de cupole de aramă, ca nişte sîni monstruoşi. Cît vedeam cu ochii, Bucureştiul, ca o machetă de sticlă umplută cu sînge, se-ntindea cu acoperişurile lui fantastice: ouă imense, donjonuri, turlele Mitropoliei, burta de cristal a CEC-ului, bilele din vîrful hotelului Negoiu şi al clădirii ASE-ului, ciupercile sucite ale bisericii ruse, aisbergul încastrat cu antene parabolice al Palatului Telefoanelor, ca piciorul în proteză de fier al unui copil cu poliomielită, falusul Foişorului de Foc, totul înţesat de un popor de statui înfăţişînd gorgone şi atlaşi şi cherubini şi Agricultura şi Industria şi toate Virtuţile şi pe Seneca şi pe Kogălniceanu şi pe Bălcescu şi pe Rosetti şi pe Vasile Lascăr, univers contorsionat de calcar şi ipsos şi bronz, acoperit de zăpadă. Eram atît de aproape de faţa tristă a unei femei de piatră. O femeie cu aripi de cinci ori cît statura mea. Un sfert din Bucureşti era obturat de penele ei de piatră. Cupolele aveau solzi ca ouăle unei făpturi de pe Lună. Toată flora, fauna şi demonologia acestei privelişti fîlfîiau încremenit, negre cu sclipiri roşiatice pe cerul jos, alburiu. În chipul statuii de care mă sprijineam am recunoscut-o pe mama. Cînd unul dintre ouăle înlănţuite de ghirlande de calcar de pe acoperişul meu a pleznit, cu un zgomot care a sunat sec în liniştea străbătută de troleibuze singuratice a nopţii de iarnă, şi

cînd un fetus translucid, cît un cîine, s-a tîrît afară, bîţîindu-şi capul umed şi fără ochi, cînd jugulara statuii mamei a început să pulseze, am luat-o la fugă spre deschiderea pe unde ieşisem. Am coborît vreo zece etaje, pînă cînd m-am găsit deodată pe un palier cunoscut. Eram în faţa uşii atît de liniştitoare a apartamentului părinţilor mei, în Ştefan cel Mare, de unde plecasem cu cîteva ore mai devreme. Mi-a deschis tata. M-am descălţat, mi-am scos căciula udă de zăpadă şi paltonul şi m-am refugiat, ca de obicei, în camera mea din faţă. Am scos pacheţelul din buzunar şi l-am pus la loc, în fundul genţii cu acte. Geanta am ascuns-o din nou în spatele unui rînd de rufe. M-am dezbrăcat de tot în faţa toaletei cu oglindă. Ce animal ciudat eram! Ce cap triunghiular, ca de şarpe, acum transfigurat de teroarea statuilor şi-a cupolelor, pe care ochii mei încă le mai reflectau. Ce torace îngust, cu inima aproape vizibilă în reţeaua de vene albăstrui din piele, intre pulpe, sexul, deja congestionat de erecţiile din atîtea nopţi chinuitoare, virase din rozul copilăriei în brun întunecat. Părul mi se îndesea pe pulpe. M-am întors cu spatele la oglindă şi m-am privit peste umăr. Vertebrele mi se străvedeau prin pielea spinării ca nişte deluşoare alburii. Spatele, cît îl puteam vedea, purta triunghiurile omoplaţilor aşa de vizibil, încît ele păreau două plăci subţiri supraadăugate. Fesele îmi erau rotunde şi grele, aproape ca de fată, cu spaţiul dintre ele întunecat de păr ca o linie groasă trasă cu tuş. Eram, evident, un animal, un aparat fragil de materie organică. Nu-nţelegeam cum pot să fac acele piei şi cărnuri să se mişte. Îmi priveam degetele şi mă concentram din toate puterile spiritului meu, ordonîndu-le: "Mişcaţi-vă!" Nimic nu se-ntîmpla, de parcă aş fi-ncercat să fac un pahar să alunece pe masă. Cum reuşeam să pun un picior înaintea altuia? Cum secretează pancreasul meu şi glanda pituitară sucurile lor? Cum se nasc spermatozoizii în testiculele mele şi sunetele în cohleea mea? Mă pipăiam cu palmele pe tot corpul şi nu reuşeam să-nţeleg de ce eu eram tocmai bucata aceea de oase, zgîrciuri şi piele şi nu orice altă fiinţă. Scoteam limba pînă la refuz, făceam gesturi bizare, mă aşezam în poziţii catatonice, încercam să-mi imaginez că mă văd dinafară, de la un metru distanţă. Sau mă-ntrebam cum ar fi fost să mă fi născut nu om, ci insectă sau plantă, să fi trăit fără să-mi dau seama de viaţa mea... După ce am obosit, mi-am tras pijamaua

şi m-am aşezat la fereastră, pe ladă, să privesc cum ninge peste şosea. Elementii ascutiti ai caloriferului îmi frigeau tălpile.

După astfel de seri, care ajunseseră să fie însuşi aerul vieţii mele singure şi frustrate, după plimbările de cîrtiţă prin continuum-ul realitate-halucinaţie-vis ca printr-un triplu imperiu inextricabil, mă trînteam în pat şi luam la-ntîmplare o carte din vraful de jos, de lîngă ladă. Citeam aproape toată noaptea. Cărţile veneau la timp, într-un mod misterios, de parcă ar fi fost piesele de puzzle ale unei imagini limpezi şi totuşi de neînţeles, incomplete, un fel de supercarte apărută la graniţa cărţilor cu mintea mea. Citeam adînc în noapte, tăcerea ţiuia tot mai tare, uneori o insectă se rotea zbîrnîind în abajur, frigîndu-se de becul fierbinte. Cîte un camion făcea să tremure geamurile. Clipeam tot mai des, mai repede cu pleoapa dreaptă, mai şovăitor cu cea stingă. Îmi aduceam aminte de serile în care trebuia să-mi închid ochiul cu degetele ca să pot dormi. De zilele cînd rîdeam doar cu o singură jumătate a feţei, pe cînd cealaltă rămînea posacă şi sinistră. Acum, cînd clipeam repede, îmi zvîcneau supărător şi muşchii orbiculan ai gurii, iar cînd eram obosit o sudoare rece îmi ţîşnea din porii obrazului sting. Mă jucam privind imaginea camerei cu cîte un singur ochi. Cu dreptul, camera apărea luminoasă, şi culorile scînteiau cuminţi una lîngă alta. Stîngul vedea însă o stranie cavernă verzuie, în care volumele moi oscilau ca pielea unor animale subacvatice. Către sfîrşitul nopţii sensul cărţilor se evapora complet şi rămîneam în braţe cu paginile lor poroase, cu semnele cabalistice imposibil de înţeles, cu parfumul de hîrtie prăfuită, cel mai excitant parfum de pe pămînt. Cele două emisfere cerebrale mi se contractau de plăcere în scrotul lor de os. Pe jumătate adormit spionam cărţile cu o pasiune de voyeur, le rupeam cîte un colţ de pagină ca să privesc firişoarele texturii pufoase, trăgeam de rana scorojită de pe cotor sau urmăream, cîte jumătate de oră, mersul pe cîmpia uriaşă a filei a vreunei insecte care trăia acolo, în "Dublul" lui Dostoievski sau în "Fizica pentru toţi". Minusculă, cu corpuşorul negru, insecta avea şase picioare transparente cu cîte o pată întunecată la extremităţi. Doar concentrîndu-te îi puteai vedea şi antenele, de asemenea translucide, agitîndu-se permanent. Străbătea răbdător dealurile şi văile hîrtiei de proastă calitate, se afunda între pagini, ieşea iar în lumina galbenă şi lucioasă, fără să dea nici o atenţie complicatelor

procese psihice din mintea lui Goliadkin sau literelor negre, mai mari decît ea, în care nebuniile lui erau codificate. Gheruţe tari o ţineau bine ancorată de cartea ei, de universul în care se născuse, puteai să sufli oricît de tare, că n-o puteai azvîrli afară. Doar se oprea o clipă ca să facă faţă uraganului, lipea pîntecul de rogojina grosolană a paginii, iar apoi pornea mai departe, cu paşi egali şi mulţumiţi. Nimeni n-o putea scoate din patria ei, în care se pomenise şi-n care avea să moară, prefăcîndu-se-ntr-o cojiţă uscată la rădăcina unei pagini. Rodea, poate, din cînd în cînd, bucăţele albe sau negre din fibra împletiturii. Înfigea ovipozitorul în punctul pe i din Goliadkin şi lăsa acolo tubuleţele cilindrice cu cîte un mic embrion în ele. Nu ştia că lumea ei înseamnă ceva, că ar putea fi citită, ea o trăia şi asta era de ajuns. Poate Goliadkin, sau poate eu, al cărui ochi cît un miliard de sori se apropia de ea, eram Dumnezeul acestei insecte, dar ganglionii ei nervoşi abia pridideau s-o ţină în viaţă. Eram un Dumnezeu care n-o crease şi care n-o putea mîntui, pentru totdeauna necunoscut şi indescifrabil.

Şi deodată mă simţeam şi eu privit. Mă-nfioram tot, săream în picioare şi mă duceam la fereastră. Priveam stelele risipite peste oraş. Cineva, adînc în altă noapte, de alt fel, ţinea în mîini lumea mea şi-mi urmărea amuzat înaintarea pe drumuri întortochiate. Sufla singurătate şi nenorocire, ca nişte limbi de foc negru ţîşnite din gura lui, dar eu mă agăţăm de viaţă răspîndindu-mi viscerele cleioase pe pagină. În ce carte eram oare? Şi ce fel de minte mi-ar fi trebuit ca s-o pot înţelege? Şi dac-aş fi înţeles-o, n-aş fi fost dezamăgit să-mi dau seama că am trăit într-o broşurică licenţioasă de doi bani, sau într-un mers al trenurilor, sau într-o carte de colorat pentru copii? Sau într-o abjectă scrisoare anonimă? Sau într-un sul de hîrtie igienică?

Închideam cartea peste minuscula fiinţă care-mi era totuşi perfect asemănătoare, cu corpul plin de organe ca ale mele, cu celule în a căror protoplasma se desfăşura acelaşi miliard de manevre chimice pe secundă, şi stingeam lumina, exact în momentul în care zorii începeau să albească fereastra. Mă ghemuiam sub cearceaf şi mi-l trăgeam peste cap, aşa încît nu lăsam decît o fantă foarte îngustă pentru respiraţie. Aşa dormea şi mama, mumificată în poziţia fetusului, aşa dormeam şi eu de cînd mă ştiam. Dar mi-era întotdeauna frică să adorm. Unde avea să fie fiinţa mea timp de atîtea ore? Poate aveam să ajung

în locuri din care nu mă mai puteam întoarce, sau aveam să mă-ntorc transformat într-un monstru oribil. Ruptura de continuitate a eului meu îmi provoca o strîn-gere acidă în plexul solar. Mi se părea intolerabil să mă dizolv, noapte de noapte, într-o junglă terifică, aflată în mine, dar care nu eram eu. Ce-aveam să mă fac dacă, tot coborînd şi coborînd în catacombele imaginarului, aveam să-i perforez adîncul şi să mă trezesc între idolii îngrozitori, mînjiţi de sînge şi spermă, ai arhetipurilor, ai instinctului foamei şi setei, ai reflexului de vomă? Şi dacă aveam să perforez şi zona asta, şi să mă scufund în somatic, încolăcit pe rinichi şi vertebre, sufocat de celulele din care cresc părul şi unghiile, atins moale de peristaltismul maţelor? Putea să se-ntîmple orice, să se defecteze mecanismul trezirii, ca în dimineaţa aceea de primăvară cînd am deschis ochii în camera inundată de soare, proaspăt şi plin de viaţă, pînă cînd mi-am dat seama că nu mă pot mişca. Eram complet paralizat. Încercam să mă ridic, dar mi se întîmpla ca atunci cînd comandam degetelor mele să se mişte. Nu ştiam, nu mai ştiam cum se face. Lumea se redusese la cîteva cute ale cearceafului, la o bucată de stofă înflorată şi la o lucire de oglindă. Totul a durat vreun minut, după care am intrat iarăşi, nu ştiu cum şi în ce moment, în posesia propriului meu corp, şi rebeliunea hipnagogică s-a încheiat.

Pînă la urmă mă scufundam totuşi în somn, înfăşurat într-un cocon de vise scămoase. Mă topeam în vis ca zahărul în apă, alunecam ca un cursor pe cremaliera uitării. Tresăream uneori atît de violent, încît parcă totul se zdruncina în mine. Alteori veneam în picaj ca un lift vechi care s-ar prăbuşi într-un puţ nesfîrşit. Mutre şi măşti oribile, cu obrajii rupţi, cu ochii ieşiţi din orbite, cu creierul la vedere mi se arătau o clipă şi se topeau în cîte un răcnet de animal agonic. O voce sfioasă îmi şoptea numele, foarte aproape de ureche. Încet, o spumă de cuvinte-imagini inunda ecranul retinelor şi cineva compunea din petele aleatorii poveşti şi peisaje, cum le găsisem şi eu în tapetul studioului şi în mozaicul de pe jos, din sala de baie. Un deget de chiromant, cu ghiul grosolan de aur la rădăcină, se plimba-n palma visului meu, interpreta şi profeţea, se-mpotmolea în riduri haotice şi deodată încercuia cu unghia cîte un deluşor de piele limpede, prin sticla căreia răzbăteau copăceii venelor şi arterelor. Delir acru, tocătură de aţe colorate, gunoaie menajere

în mormane — şi pe neaşteptate imense privelişti de Altdorfer, oceane cu corăbii, munţi albaştri cu fiare de ambră, bătălii în care fiecare nasture şi fiecare floare de crin de pe drapele şi fiecare aluniţă de pe feţele oştenilor erau vizibile ca sub o lupă orbitoare. Cetăţi de marmură, abstrase, cu coloane răsucite şi ferestre rotunde ca-n Desiderio Monsu. Carcere ca în Piranesi. Amurguri prăbuşite peste construcţii depopulate, severe şi singure, în jurul cărora mă rotesc în zbor lent, trecînd foarte aproape de mascaroanele de sub acoperiş, alternînd cu ferestre incendiate pe care scrie HARDMUTH. În seara închegată ca sîngele, marmura însăşi devine brună, cu geometria scoasă-n relief de dunguliţe roşii. Astfel de dungi şi panglici de lumină de seară tivesc frunzele de acant din imensele capiteluri, şerpii de piatră din părul gorgonelor, sfîrcurile şi părul pubian al atlaşilor vii, estropiaţi, care susţin balcoanele. Trec, mărunt ca un purice, pe sub imense porticuri, pătrund în săli cu pardoseala dulce, mozaicată, sub cupole înalte pînă la stele, rătăcesc prin labirinte de camere cu tapete cu desen sinuos, ies prin uşi de cristal, pentru o nouă scufundare în afazie, neînţelegere, delir şi dejecţii. Jungle cu ochiuri de apă limpede, mlaştini cu viziuni de cetăţi eterne: cartografia de-atunci a visului meu. Şi-n viaţa din vis îmi aduceam aminte de alte vise. Ştiam: în construcţia asta roz, ca din cuburi pentru copii, mai fusesem odată. Mai avusesem odată un păianjen complet transparent răşchirat în palma mea, greu ca o sferă de cuarţ, doar cu punga de venin pulsîndu-i, smarald, în pîntec. Mai strînsesem odată ochii, orbit de flacăra zorilor, într-una din radele acestei imposibile Veneţii. Existau canale între vise, ele comunicau aşa cum construcţiile din Bucureşti comunicau toate unele cu altele, aşa cum fiecare zi a vieţii mele, la distanţă de ani sau de luni, sau de o singură noapte, se lega prin tuburi filiforme, insesizabile, de toate celelalte. Dar nu toate catacombele, tuburile, cablurile, sîrmele şi canalele erau la fel de importante. Magistrale ale visului virau brusc în autostrăzi ale realităţii, creînd constelaţii şi engrame pe care cineva, de foarte sus, le-ar fi putut citi ca pe un tatuaj multicolor, iar cineva de foarte jos le-ar fi simţit pe propria piele, ca pe tortura sadică a tatuării. Mă trezeam uneori în toiul nopţii cu o mînă complet moartă, rece ca pielea de şarpe şi ciudat de grea, obiect moale pe care-l puteam mişca doar cu cealaltă mînă. O vedeam negru-vînătă în minte, şi o fricţionam cu

neînţelegerea şi teroarea cu care aş fi mîngîiat o anacondă pe spinarea mozaicată, în speranţa absurdă că voi putea s-o simt vreodată ca făcînd parte din mine. Cum îi dădeam drumul, se revărsa la loc pe pernă, şi doar cînd mişcările de du-te-vino pe pielea rece se înteţeau, carnea inertă începea să-nţepe şi eu mă strecuram din nou în mănuşa amorţită. Dantela ei de nervi, vene, canale limfatice şi tubuşoare de energie psihică se-nsufleţea din nou, şi curînd schema mea corporală era din nou completă.

Visele mă trăgeau şi ele-n trecut. Timp de vreo doi ani, înainte de construirea blocului de vizavi, visasem periodic căţărări pe piscuri de o înălţime ameţitoare. De obicei, în interiorul stîncii negre, subţire ca un zgîrie-nori, se aflau spaţii locuite şi scări, dar eu preferam să sui pe deasupra, să mă agăţ din piatră-n piatră, mereu mai sus, pînă ajungeam în vîrful pierdut în ceaţă. Acum însă piscurile şi turnurile dispăruseră, şi visul mă purta prin spaţii scufundate, ude de emoţie, prin clădiri şi odăi pe care le recunoşteam, fără să ştiu de unde, cînd mai fusesem acolo, ce mi se-ntîm-plase acolo de provocase plînsul isteric de-acum, leşinul ăsta şi tristeţea neomenească a vieţuirii în acele interioare. Visam construcţii scufundate într-o apă limpede şi rece, pe care o puteam respira, dar care opunea rezistenţă înaintării mele. Prin lumina difuză, fluturîndu-mi părul prin curenţii lichizi, mă-ndreptam spre masivele ruine, spre pereţii galbeni şi albaştri aflaţi la mii de metri adîncime, pe fundul apei. Crabi roşii se tîrau pe nisip, şi cîte un peştişor zvîcnea în dreptul unei ferestre. Faţadele erau putrede şi ruinate. Pătrundeam prin uşi umflate şi-ncrustate cu scoici în interioare pline de-o apă tulbure. Ce-nalte erau camerele! Cît de mîncate de decadenţă şi melancolie! Tişlaifăre brodate pluteau deasupra servantei, într-un pahar de cristal roşu din vitrină răsărise un crin de mare, corali se înălţau din mocirla tocită a covorului, parazitată de cril. În closet o caracatiţă îşi făcuse cuibul, iar în cadă se rotea un praf scînteietor. Exploram fiecare cameră, încercînd să-mi dau seama unde mă aflu, de unde cunosc marele radio cu clape de fildeş şi ochi magic, maşina de cusut cu pedală, corodată pînă la nemairecunoaştere, tabloul cu doi pisici de lînă, a cărui ramă înflorise în milioane de viermi pîlpîitori. Pînă şi scaunele, răsturnate şi clătinate de curenţi, îmi erau familiare. Da, stătusem odată între picioarele lor ridicate

oblic în aer, mă legănasem acolo în seri galbene de primăvară. O singurătate cum nu poate trăi nici un om în viaţa reală, care-ţi rupe oasele ca un animal sălbatic, îmi sfîrteca organele interne. Visul se sfîrşea cînd găseam în bucătărie, culcat la picioarele bătrînului răcitor, un mare cadavru legănat de curenţi. Femeia cangrenată de sare umplea toată podeaua de ciment mozaicat. Fustele i se topiseră şi se-ncîlciseră cu brădet de mare ca o pastă, ca un jeleu cafeniu. Maşina de gătit i se-ncrustase într-un şold iar părul i se-ncurcase-n perdeaua cu fluturi de fundă. Patru-cinci metri să fi avut marea statuie putredă, înfăşurată în cîrpe.

Mă trezeam abătut, frustrat ca un amnezic care nu-şi poate aminti cine e. Încercam să retrăiesc zone vaste şi moarte ale minţii mele. Pe mediul de cultură al talamusului meu, acolo între hipocamp şi amigdală, se ridicaseră cîteva clădiri butaforice. Deasupra aveau marea lumină boreală a cortexului. Recapitulam: de la naştere pînă la doi ani — pe Silistra, o stradă de mahala din cartierul Colentina; de la doi la trei ani — la bloc, în Floreasca, lîngă un garaj; de la trei la cinci ani — la vilă, tot în Floreasca, dar pe o frumoasă şi tăcută alee, cu nume de compozitor italian. Apoi, în Ştefan cel Mare, în marele bloc lipit de Miliţie. Astea erau compartimentele uitate ale cochiliei mele, construite unele după altele, ca un şir de ţeste tot mai voluminoase, de mintea mea, şi lăsate în urmă să se carieze ca nişte măsele, pînă la gingia sîngerîndă. Ştiam că locuisem acolo, păstram cîteva imagini încă, dar nici o trăire, nici o emoţie, nimic adevărat. Cele trei-patru clădiri erau ca dinţii strîmbi din proteza mamei, neinervaţi şi neirigaţi de aţişoarele venei şi arterei. Plastic, plastic ordinar şi stupid. Bănuiam că uşile lor erau doar gravate în pereţi, că interioarele erau pline, masive, ca umplutura din bomboanele praline, că, deci, totul era o grosolană imitaţie de bîlci. Dar dădeam tîrcoale acestor edificii tot mai încăpăţînat, căci ele erau totuşi singurele repere în căutarea asta. Încercam să reconstitui animalul meu cerebral în ciudatul lui balet prin timp, pipăind bosele clădirilor succesive, ţestelor succesive în care se adăpostise, clădite din balele lui calcaroase. Răbdător, cărniţa minţii zidise camere şi acoperişuri, peisaje şi fapte. Crescînd, le părăsise uscate şi goale ca ţestele îngălbenite de cîini, pe maidane, sau ca interiorul curat, de cauciuc, al capetelor de păpuşi.

Împotriva obiceiurilor mele, începeam să întîrzii la masă, după ce terminam de mîncat, în discuţii cu mama, care-şi amintea cu plăcere unele sau altele dintre lucrurile vechi. La masa cu muşamaua tăiată, încărcată de farfurii murdare, ciobite, de linguri şi furculiţe care la noi, nu se ştie de ce, erau mai mari decît peste tot unde mai fusesem, şi al căror fier semănînd cu cositorul era răsucit în mod ciudat: linguri deşelate, furculiţe cu dinţii strîmbi, linguriţe mari cît lingurile altora şi un polonic gigantic, mama, profilată pe cerul de vară (unde se înălţau vîrfurile plopilor plini de puf şi crenelurile morii Dîmboviţa), cu faţa ei subţire ca a mea şi cu pielea moale, vorbea mai mult pentru sine, atentă în interior, vocea amestecîndu-i-se cu cîntecele guguştiucilor şi cu parfumul verii. Înfundam cîte o viespe în miere şi o priveam cum se zbate acolo, greoi, cu o bulă de aer rămasă între fălci, pe cînd mama povestea veşnicele ei poveşti, copilăria ei la ţară, cu "tătica şi mămica" pe care-i visa aproape-n fiecare noapte, cu casa bătrînească, putredă de vechime, de la Tîntava, cu toate ritualurile neamului lor de bulgari românizaţi, trăind înfăşuraţi în tămîia mistică a ortodoxie şi-ntr-o frică străveche, necreştină, vorbind despre Hristos şi Fe cioară şi arhangheli fără să aibă habar de Biblie, cîntîndu-şi colindele ca pe nişte poveşti pestriţe, fără să ştie cine-a fost Irod şi cine magii. În copilărie, mama şi alte fetiţe de vîrsta ei împinseseră caloieni pe apa Argeşului, aceeaşi pe care trimiteau şi azi colacii: lumînări aprinse, de sufletul morţilor. Asistase la biciuirea şi apoi spargerea cu toporul a troiţelor şi icoanelor pe timp de secetă, răzbunare a satului împotriva unui Dumnezeu care îi persecuta, văzuse pe Maica Domnului cu pruncul în braţe scuipată şi pălmuită de cei ce i se-nchinaseră de cînd se ştiau, şi care acum răcneau la ea ca bezmeticii: "Dă-ne ploaie! Dă-ne ploaie!" Văzuse şi ţigăncuşele paparude, scoase la marginea satului şi stropite cu apă din ulcioare şi străchini, dansînd goale şi negre, cu şolduleţe deja de femei, cu ugerele sinilor începînd să se umfle, acoperindu-şi ruşinea curată încă de păr cu cîteva frunze de bozii. După dans erau date ţiganului ursar şi celui cu vioara, care le duceau în pădure şi le violau pe rînd ca să plouă. Ţăranii se jurau că erau date şi ursului, care le zdrobea oasele subţiri în crînguri de zmeură. Copilă, mama nu se temea de nimic mai mult decît de preot, căci bau-baul tuturor puradeilor din sat,

cînd mai plîngeau legănaţi pe picioarele mamelor sau în albiuţe de lemn, era "taie popa limba", şi trebuie să fi fost aici şi o amintire, nu a minţii, ci a corpului pruncilor goi, apucaţi brutal de labele popii, ţinuţi de nas şi gură şi vîrîţi de trei ori în cristelniţa-ngheţată. Bărbos şi crunt, în veşmintele lui mistice, popa din sat bîntuia noaptea în visele copiilor adormiţi pe pernele umplute cu paie. Mama-şi mai amintea ierni apocaliptice, cu nămeţii pînă la ferestre, şi furiile oarbe ale tatălui ei, care-ntr-o noapte o apucase de păr şi-o azvîrlise — să fi avut cinci-şase ani — în troienele de zăpadă, în amurg, numai în cămaşă. Fetiţa îngrozită trebuise să doarmă în staul, lipită de burta vacii, acoperită cu paie şi balegă.

Aveam vîrsta ei de atunci cînd am mers prima dată la Tîntava. Drumurile erau acoperite de zăpadă. În mijlocul satului ieşeau aburi de ţuică de la bodegă. Ţărani în surtuce cafenii pătau zăpada din loc în loc. Dacă te-apropiai de ei, miroseau a fum şi a usturoi. O luam pe linia noastră şi, după destul drum, ajungeam în faţa casei lui tataie. Deschideam poarta văruită şi intram în bătătură, oprindu-ne între doi gutui. Cîinele negru ca un diavol clănţănea dement, fugind în sus şi-n jos pe lanţul lui, slab de i se vedeau coastele. Pentru atîta strofocare, primea-n fiecare chindie o mînă de coji de mămăligă. Tataie ieşea în prag, fără să arate bucurie, bătrîn şi voinic, cu ţepii bărbii albi, alb şi pe capul aproape complet ras, doar cu o dungă de păr mai întunecat la mijloc. Casa lumina albă ca de coajă de ou pe flăcările amurgului. Suiam pe prispă Şi intram în tindă pe uşa poroasă şi stacojie, cu geam împărţit în patru. Străbăteam tinda cu pămînt pe jos şi cuptor văruit, cu lucarne-n pereţi, dînd în odaia cealaltă, şi intram în camera mirosind a blană de oaie unde se stătea peste zi. Singura lumină era flacăra purpurie (ce avea să vireze în galben peste un ceas) ce intra pe fereastra lovită de crengile părului şi se reflecta-n oglinda agăţată oblic sus, lîngă grinzi. Pe pereţi, icoane stridente, de hîrtie ieftină, în rame negre: Sf. Gheorghe omorînd un balaur verde ca fierea, arhanghelul Mihail în armură medievală şi cu un steag înfăşurat pe lance, Dumnezeu însuşi, în veşminte largi, galbene şi albastre, ţinînd deschisă o carte în care scria ceva cu litere roşii. De-atîtea ori de atunci mă urcasem în vîrful paturilor acoperite cu velinţe aspre şi mă uitasem de-aproape la toate fiinţele-astea dintr-o lume spectrală şi pestriţă, la aripile îngerilor, la ciudatul

Omega melancolic dintre sprîncenele Maicii Domnului, la chipul venerabil, negricios, cu plete şi barbă albă, al severului Dumnezeu... Treceam pe celălalt perete, unde, sub aceleaşi ştergare cusute în tinereţe de mama şi de surorile ei, luceau sub sticlă alte imagini, de data aceasta în ciudate rame roz de sticlă pisată. Erau poze cafenii, galbene, sepia, cenuşii, aproape şterse, cu ţărani şi ţărănci înţepeniţi sub căciuli şi broboade, cu vreo două nunţi — a lui mama şi a lui Tanti Sica, recunoşteam pozele, căci le aveam şi noi în geanta roşie — şi cu un militar cu flintă lungă, cu baionetă, mai înaltă decît el. Era tataie, Badislav Dumitru, care acum turna ţuica fiartă în căniţele de lut, mici cît degetarele. Ţopăiam prin pat, pe cînd oamenii mari se aşezaseră pe scăunaşele cu trei picioare, în jurul mesei rotunde şi se cinsteau. Amurgul aproape-mbeznat, mirosul de oaie şi ţuică fiartă cu piper, pălăvrăgeala monotonă în care vocea stinsă, gîjîită a lui tataie se auzea din cînd în cînd ca din alt timp şi din altă lume, toate erau ciudate şi solemne, şi au crescut încă în nepămîntesc cînd s-a aprins lampa de gaz, cu sticlă şi oglinjoară rotundă, pe perete. Fiinţe de ceară transparentă, sclipiri şi întunecime, grave ca la Cina cea de taină, o tăcere cum doar la ţară se poate lăsa, mă liniştiseră, mă încremeniseră cu ochii largi lîngă masa cea pătrată, pe care radioul străvechi şi ochelarii bătrîneşti ai lui tataie formau un fel de prăfoasă natură moartă. Sora mamei, care trebăluise pe la cuptor, intră cu mămăliga, o trînti în mijlocul unei măsuţe rotunde şi aduse apoi străchinile cu pui fript şi una mai mică, smălţuită şi-nflorată, cu mujdei alburiu. O pace de dincolo de veac, o lume mică, a celor de-un neam, ocrotită de chipuri sfinte şi-nari-pate, un miros de lut şi sfinţenie umpluseră odaia care era acum miezul miezului lumii. Ne culcam cap la cap în paturile tari, pe ţăruşi, ne înveleam cu şube vechi şi dormeam un somn greu, auzind prin pereţii subţiaţi ai visului cum cade zăpada-n ogradă. Ghemuit ca un făt într-o burtă de lînă veche şi paie foşnitoare, mîncat de zeci şi sute de purici, visam visele lui tataie, lîngă capul cărunt al căruia îmi odihneam capul. Cînd, speriat de vreo cucuvea, deschideam ochii în beznă, vedeam clar, albăstruie, discretă, fluturătoare, o aură de lumină pură în jurul craniului ţepos, nimb intens ca flacăra ochiurilor de aragaz la ieşirea din ţeastă, rarefiat şi gălbui apoi, pe o lăţime de-o palmă, pentru ca un tiv perfect circular, de diamant lichid, s-o contureze precis, ca o

largă şi miraculoasă tavă de raze pe care capul bătrîn s-ar fi aşezat. Simţeam în somn cum, în acea lumină izvorîtoare, propria mea ţeastă devenea străvezie, şi cum emisferele zbîrcite ale creierului meu, învelite în pieliţa lor, se arătau ca nişte mieji de nucă încă neformaţi. Neuronii de sub piamater, ca plăntuţele încolţite sub asfalt, o umflau din loc în loc, făcînd ca sute de turle de biserici să mi se înalţe sub bolta ţestei, fiecare cu un clopot bătînd a pogribanie, pînă cînd pieliţa sidefie se spărgea în sute de locuri şi clopotele neuronale se deschideau mirific, asemenea crinilor de mare pe pe-dunculii lor, legănîndu-se deodată, ondulînd în vîntul solar al aurei lui tataie. Coboram atunci într-o Scitie delirantă.

Şirul de sănii fără zurgălăi, trase de căluţi cu coame înfoiate, cu copitele înfăşurate în fîşii de piele, ducea spre mîntuire tot clanul Badislavilor, cu voinici, vîji, prunci şi muieri, cu grîu, cu halci de carne de porc înfundate-n untură, cu veşminte, cu icoane şi cu patrafirele popii, care, îmbrăcat ca un ţăran oarecare, şfichiuia din timp în timp crupa cafenie-lucioasă a iepei ce se zbătea graţios în hamuri în faţa lui. Iapa îl pleznea şi ea peste obraz cu coada aurie şi aspră, vădindu-şi între crupe născătoarea neagră ca smoala. Înainte nu se vedea nici un drum, doar cîmpul ce ducea spre Dunăre şi spre scăpare, acoperit de zăpadă pînă la pieptul cailor. Crînguri de pădure tînără şi rară, cu nuielele încremenite în aerul îngheţat, ca desenate pe aer cu un tuş sepia, erau lăsate-n urmă de-o parte şi de alta. Ciorile, ca nişte frunze negre, migrau de pe un copac pe altul, scuturînd zăpada de pe crengi. Soarele de aur topit împingea umbre străvezii în urma săniilor şi desena copaci subţiri pe valurile de zăpadă, ieşiţi din aceeaşi rădăcină cu cei verticali, dar mai alungiţi parcă şi mai rămuroşi. În cele şapte sănii se-ngrămădise rămăşiţa satului carbonizat şi fumegînd, plin pe uliţe şi-n bordeie de trupuri moarte, încercate de lupi şi vulpi. În acel an cumplit nu fuseseră turcii urgia, nici viscolul înteţitor de flăcări, nici arvaniţii stăpînirii. Dac-ai fi-ntrebat vreuna dintre muierile cu salbe de bănuţi la gît şi cu marame în jurul feţelor urîte, de bulgăroaice, cu disperare şi tembelism în ochii limpezi ca de capre, ea s-ar fi-ncruntat şi s-ar fi crucit, dar nu ţi-ar fi răspuns, pentru că toţi nu mai vroiau decît să uite. Între şubele lor, în fundul săniei, se înghesuiau copiii şi cîte un căţel negru, tremurînd din şolduri ca apucat. Îşi aminteau doar

cătunul izolat de lume, într-o văioagă a munţilor Rodopi, înconjurat de steiuri de bazalt, cu doar o strungă prin piatră, dînd spre păşuni înflorite pînă la marginea vederii şi spre rodnice grădini de zarzavat. Satul era ţinut la un loc de rudenii complicate, toţi erau veri şi cumetri, toţi trăiau în frica lui Dumnezeu în jurul bisericuţei fără turlă din miezul cătunului. Verile munceau aplecaţi pe aracii de roşii şi pe straturile de ardei gras, iar ţîncii se duceau cu vacile la păscut şi acolo făceau lanţuri nesfîrşite din cozi de păpădie sau se luptau cu ciomege cu moacă, frumos cojite şi-mpodobite. Cerul deasupra era albastru ca o floare cu petale albastru-transparente deschisă peste văioagă. Lîngă bordeie era cimitirul, înţesat de cruci mai drepte sau mai aplecate de vreme, scrise cu chirilice tremurătoare. Unele, străvechi, de piatră, erau atît de încărcate de muşchi şi mîncate de licheni, încît păreau nişte bureţi informi, trîntiţi pe pămîntul negru, înconjuraţi de brînduşe şi de rodul-pămîntului. În bisericuţa afumată popa îi pomenea pe toţi pe cît de des cu putinţă, iar luminările de seu de vită ardeau necontenit, afumînd tavanul scund ca pe fundul unui ceaun. Colaci şi colivă, orez cu lapte şi prune afumate erau hrana morţilor, trimisă pe firul de apă al pîrîului Bîrzova, în bărcuţe de lemn înţesate de lumînări, la soroacele cuvenite. Bătrînilor satului care adormeau întru Domnul li se cînta tărăgănat la ureche, în noaptea priveghiului, istorisindu-li-se faptele pribegiei care-i aştepta: cum vor trebui să se facă fraţi cu vidra ca să treacă apele negre, cu lupul ca să găsească drum prin pădurea deasă, cu nevăstuica gălbuie care ştie calea către casa neamului, unde se va-mbrăţişa cu taica şi cu maica lui, toţi strînşi ca nişte copilaşi în jurul Născătoarei de Dumnezeu şi al Pruncului de lumină.

Acel an a fost însă anul macului. Încă din iarnă Badislavii priviseră, în palmele pline de bătături, seminţele mărunte şi cenuşii de mac, necunoscute de ei pe atunci, aduse de o şatră care, furînd şi ghicind în ghioc, străbătea Balcanii. Ţiganii vorbeau, căutîndu-şi urşii de păduchi, despre floarea minunată care aduce visele, care face pruncii să tacă şi să doarmă buştean toată noaptea, care lărgeşte pupilele muierilor şi le face dornice de-mpreunare. Boabele erau bune la prăjituri aromitoare, frămîntate cu miere, iar din măciulii mulgeai laptele sfinţilor, care te ducea în rai şi te făcea cunoscut, încă viu,

îngerilor din nori. Pentru seminţe, pentru un săculeţ întreg de seminţe, ţiganii au cerut patru cetere frumoase, mirosind a răşină de brad, cu strune de maţ de oaie răsucit, cum unii ţărani aveau meşteşug să facă. Şatra a plecat apoi pe neaşteptate, topindu-se în văzduh ca şi cînd n-ar fi fost.

Au rămas boabele de mac, uşoare ca hîrtia, pe care Badislavii le-au semănat pe o fîşie întreagă de pămînt negru şi untos, între postatele de dovlecei şi de salată. În adîncul verii s-au deschis flori cu petalele vinete, vîrstate cu negru, ca nişte limbi de spînzuraţi, pe tulpine cu frunze de un verde-albăstriu foarte palid, stropit cu var. Cînd petalele s-au scuturat şi s-au făcut curînd una cu ţărîna, au rămas măciuliile mustoase de lapte, emanînd o duhoare atît de dulce, că păsările nu treceau peste ogorul otrăvit, nici gîndacii şi lăcustele nu se-ncumetau printre tulpinele pale. Curînd, măciuliile s-au făcut mari cît nişte ţeste de sugari, şi seminţele din ele au început să sune la scuturat. Muierile au intrat cu secerele în lanul pînă la ţîţe şi au retezat o zi-ntreagă la măciulii, prăpădindu-se de rîs, căci le asemuiau cu mura mădularului bărbaţilor lor. Le-au cărat în coşuri pe prispa caselor şi acolo, rîzînd încă, le-au stors în amurg de vlaga lapţilor groşi şi au întins pe tipsii, la aer, "sămînţa de ţigan", cum îi spuseseră în cele din urmă. În cîteva zile, laptele covăsise, se-ntărise ca brînza şi apoi ca piatra. Părea o cretă săpu-noasă alb-albăstrie, o crustă pe care tot muierile au pus-o-n piuliţe şi au fărîmat-o fin ca pulberea drumului. Au făcut colăcei şi plăcinte turceşti în care, între dulceţuri, miere şi coji de naramză, au presărat praful vrăjit. L-au amestecat în vin şi-n rachiul de pere, l-au pus în laptele cu mămăligă şi în ţigările de păpuşoi pe care şi le răsuceau singure. S-a adunat tot satul la o clacă de pomină, de parc-ar fi fost în miezul iernii, au chefuit şi au spus snoave, pînă ce aburii macului li s-au suit la cap şi toţi grămadă, de la flăcăi la moşnegi, au căzut într-o nălucire ciudată. Căci li s-a arătat un înger gol de lumină, cu ţîţe de muiere, dar cu ruşine de bărbat, cu păr de aur împletit în mii de cosiţe. Şi îngerul le-a spus: "Sînteţi fără păcat. Fiţi ca moşul vostru Adam şi moaşa voastră Eva, căci aţi fost iertaţi de păcate." Şi toţi, flăcăi şi fete, gospodari şi neveste, şi-au scos bundele şi cămeşile şi s-au împreunat de-a valma, printre dini şi copii, mamă cu fiu, tată cu fiică, frate cu soră, şi-aşa au ţinut-o, cu pupilele largi cît irişii ochilor, cu o sudoare limpede şi-

ngheţată picurîndu-le de pe obraji, pînă cînd toamna s-a arătat, întîi blîndă ca sucul de struguri, apoi aspră ca vinul negru. Flăcări şi rugină s-au întins pe dealuri, pe cînd în vale sătucul se dărăpăna pe-ncetul şi vitele zbierau de foame. Duhănind la mahorcă presărată cu sămînţa de ţigan, gospodarii zăceau pe laviţe, neavînd altă grijă decît ca buştenii să ardă în sobă. Muierile uitau de prunci, lăsîndu-i să orăcăie prin albii, şi mergeau în sat, sulemenite şi pe sfîrcurile ţîţelor, să mai găsească vreun voinic căruia încă nu-i simţiseră apăsarea. Dibuindu-l prin vreun hambar plin de roate de pînză de păianjen, cu gîngania sătulă în mijloc, purtîndu-şi crucea-n spinare, ele, care se măritaseră fete mari şi nu-ndrăzneau să ridice ochii din pămînt în faţa omului lor, îşi suflecau acum fustele-n faţă, arătîndu-şi pulpele groase şi dîmbul păros dintre ele, şi se lăsau călărite acolo, pe sacii cu grîu, în mirosul de hamuri date cu dohot.

Funigeii, la un capăt cu mărunţii pui de paing, umpluseră aerul de aur, se-mpleticeau prin cîrceii de viţă, prin aracii grădinii şi erau mînaţi apoi spre marginea satului, acolo unde bătrînul cimitir se însorea ca o broască rîioasă la ultimele zile ale lui Brumar. Acolo braţele crucilor îi opreau în număr atît de mare, încît curînd întregul cimitir era îmbrăcat în dantelă de aţă de mătase. Sub ţărînă, în căsuţele lor strimte de brad, morţii flămînziseră. De patruzeci de zile nu mai fuseseră pomeniţi în biserică, unde preotul bătrîn şedea şi plîngea între icoane ca un navigator într-o corabie şubredă, de tot atîtea zile colacii şi coliva şi orezul cu lapte nu mai veniseră de la neamurile cele vii. Înspăimîntaţi că vor muri a doua oară de foame şi uitare, morţii începură să se foiască, stîrnind un ameninţător vuiet subpămîntean. Clănţănindu-şi danturile puternice, au început să rupă scîndurile buretoase, pline de larve-nchis-tate de cărăbuşi, să sape cu labele lor ca de cîrtiţă tunele de la unii la alţii, să ţină sfat cîte doi, cîte trei şi-n cele din urmă toţi deodată, satul de dedesubt, înghesuiţi într-o hrubă străbătută de rădăcini, de unde sicriele, deasupra ţestelor, se zăreau luminînd ca nişte cutiuţe de cristal. Trei sute de morţi, slăbiţi de post îndelungat, dar însufleţiţi de o mînie doar celor răposaţi cunoscută, îşi ciocneau acolo ciupercile livide ale ţestelor şi îşi foşneau veşmintele înnegrite, ţineau cuvîntări lungi şi sălbatice şi îşi holbau orbitele goale, pline de viermi, unii la alţii. Şi la-nceputul

iernii, de ziua sfinţilor mucenici Mina, Ermoghen şi Eugraf, pe la scăpătat, o oaste putredă, pleşuvă şi rînjită şi-a croit drum către lumea albă. Erau morţi bătrîni, cu oasele galbene ca ale vitelor, care nu mai ştiuseră să-şi numere bine ciolanele, aşa că-şi lăsaseră fie niscai degete, fie falca de jos în străvechiul copîrşeu, erau şi morţi mai tineri, încă-nfăşuraţi în cămeşoaie, încă păstrînd pe feţe şi pe trunchi viţe de carne uscată ca pastrama, erau muieri cu fluturele şoldului lăţit de naşteri şi cu colivia coastelor înfăşurată-n plete asemenea cînepei ne-meliţate, erau prunci de cîţiva ani, covîrşiţi de greutatea ţestelor prea mari pentru stîrvul firav, erau hoituri de cîini şi pisici, împuţite, ridicate şi ele de suflul marii mînii şi-nsoţind oştirea de pe lături. Duhoarea otrăvită se-nvîrtejea ca un fum verde deasupra, suind către primele stele. Ajunşi între case, se risipiră fiecare pe la neamurile lui, şi carnagiul înspăimîntător începu, în urletele deznădăjduite ale cîinilor din ogrăzi. Strigoii năvăleau în tinde, apoi în odăi, unde, sub ochii femeilor ce credeau că visează, smulgeau pruncii-nfăşaţi din leagăne şi rupeau cu poftă din carnea lor fragedă, mînjind podeaua de lut cu un sînge subţire. Se dădeau la muieri, le-ncălecau pe laviţe şi le pătrundeau cu viermele negru, ihtifalic, ce li se-ntărîtase prima oară după atîta amar de vreme. Îi încolţeau pe flăcăi în hambare, se fereau cu măiestrie de loviturile deznădăjduite de furcă şi-i apucau în cele din urmă de chica făcută măciucă, le smulgeau mîinile şi picioarele ca la lăcuste şi le rodeau cu dinţii ceafa pînă la os. Murind de frică, mulţi săteni trecură de partea moroilor, zdrobindu-şi mai întîi nevestele şi copiii, iar apoi, cu ochii sticloşi şi tremurînd din încheieturi, sucind gîtul cîinelui din bătătură şi bîndu-i sîngele negru. În noaptea aceea începu să ningă cu fulgi mari şi moi, care se topeau în băltoacele stacojii de pe uliţe. Hoiturile rătăceau în zadar, din casă-n casă, după oameni vii. Îi dibuiseră pe sub paturi şi după cuptoare, îi smulseseră de-acolo nepăsători la zbieretele lor şi-i făcuseră mucenici, trăgîndu-i în ţepe şi jupuindu-i, dar în tîrziul nopţii părea a nu mai fi rămas nimeni cu viaţă-n el în tot satul. Atunci puseră foc la case, şi cincizeci de izbe porniră deodată să fumege şi să scoată limbi roşii ca balaurii din icoane. Doar bisericuţa din mijlocul satului rămăsese neagră şi tăcută, cu acoperişul ei drept de olane, pe care începuse să se-aştearnă, ca un chenar de argint, zăpada. În bătătura din faţa bisericii,

unde duminicile satul ieşea la horă, se adunară, pîlcuri-pîlcuri, morţii, scurgîndu-se de pe toate uliţele. Căci prin toate crăpăturile din pereţii bătrîni răsufla mireasma dulce a cărnii de om viu şi teafăr, răscolind poftele neamului de sub ţărînă. O rămăşiţă a satului se adunase în sfîntul lăcaş, unde şedeau în genunchi şi, cu ochii strînşi şi degetele-mpreunate, treziţi deodată din beţia macului celui vînăt, spuneau rugăciuni către Maica cea milostivă. Popa, singurul din sat care nu curvise cu puterile florii-ntunecate, îşi pregătea în vremea asta uneltele de război în care-şi punea toată nădejdea. Îmbrăcase odăjdiile lui de mare sărbătoare, îşi pusese la gît lanţul de argint de care atîrna, acoperindu-i tot pieptul, crucea de abanos, bătută-n bătrîne şi strîmbe mărgăritare. Orînduise-n faţa lui, coborîndu-le de pe pereţi, icoanele care se vădiseră mai făcătoare de minuni. În largul bozonar din faţă al anteriului strecurase lăcriţa de sticlă cu dintele unuia dintre cei două sute de învăţăcei ai sfîntului mucenic Nicon, comoară fără preţ a bisericuţei. În dreapta ţinea cădelniţa cu tămîie aprinsă, iar în stînga Evanghelia deschisă la fila la care Domnul Hristos alungă diavolii din îndrăcit într-o turmă de porci. Fiecare dintre cei vreo patruzeci de Badislavi avea atîrnate-n piept iconiţe sfinţite şi purta în frunte o pată unsuroasă de mir. Armata de oase şi cîrpe, însufleţită fantastic de lumina focurilor, ţinea sfat. Scheletele curate, cele mai vechi, agitau în ninsoare labe lungi ca de călugăriţă. Murmurul cuvios dinăuntru şi mireasma de tămîie nu le veneau la socoteală. Cu toate astea, cetatea trebuia supusă şi dărîmată, iar cei dinăuntru jertfiţi pînă la unul. Şi asta pînă la cîntatul cocoşilor. Zăpada care-ncepuse să se depună, umedă şi cristalină, se retrăgea din faţa labelor zornăitoare care-şi iveau falangele cu unghii pietrificate din străvechi opinci. Poarta bisericii era ţintuită în fier şi avea în blana ei groasă şi crăpată urme de flinte şi archebuze, pete de sînge, chirilice încrustate, blasfematorii, răzuite prost de cine ştie ce popă din vechime. Hoitul babei Liubiţa, îngropată doar de-o săptămînă, mişunînd de viermişori albi şi graşi, se dădu aproape şi pipăi poarta cu degete vinete. Clătină din capul cu ochii scurşi şi se trase înapoi. Trebuia pus foc, căci bîrnele groase aveau cerbicia zidurilor de castel. Strigoii se-adu-nară la un loc şi suflară deodată flacără verde ca veninul din boturile fără buze, cu limbi negre atîrnîndu-le ca la ogari. Para focului se turti de felia de lemn fără vîrstă, şi doar

cîteva aşchii se-aprin-seră, consumîndu-se aproape-n aceeaşi clipă. Mai suflară o dată, dar nici acum stejarul smolit nu se-aprinse. Atunci scheletele ştiură că singure nu vor izbîndi. Se adunară, ca ghizdul unei fîntîne, împrejurul unui cerc de foc pe care cel mai vechi mort îl trase-n zăpadă cu o torţă. Priveau cu orbitele negre şi goale cum ţărîna înăuntrul cercului se face străvezie, ca o apă verde şi-adîncă, şi cum apa asta, tot mai roşcată, mai căpruie, mai brună, mai neagră ca smoala, coboară pînă-n fundul pămîntului unde nişte puncte şi nişte luminiţe prinseră parcă să se mişte. Sute de pete ţopăitoare, hirsute, roşcovane se iviră din beznă, căţărîndu-se pe funia de lumină. Curînd, aripi pieloase de liliac, cozi şfichiuitoare, ciocuri coroiate, piepturi gheboase, coarne de taur şi de berbec şi de ţap şi de muflon şi de viperă cu corn şi de dragon se iscară dintr-o mocirlă de urlete ca de femeie ce naşte şi ca de bărbat cu boaşele smulse. Alergau tot mai repede, se apucau ca păduchii, cu cängi şi ventuze, de şuviţele de lumină, zvîcneau în sus din şoldurile solzoase, hohoteau din gurile încolţate aşezate pe pîntece, rîgîiau cu feţele deşucheate, saşii, de pe bucile şezuturilor. Erau demonii, care începură să izvorască din cercul fermecat ca o încolăcire fabuloasă de răutate, umplînd cerul cu aripi şi ţipete, pămîntul cu stropi de venin şi spermă, şi cu oroare fiinţa Dumnezeirii. De-monii-greien năvăliră pe-acoperişul bisericii, îşi înfipseră ferăstraiele din coadă printre olane şi sloboziră-năuntru ouă prelungi, din care-ntr-o clipă ieşeau păianjeni veninoşi, cu o sută de picioare. Dar preotul, în odăjdiile sale de fir aurit, îi pietrifica, stropindu-i cu apă sfinţită. Demonii tîrîtori săpară găuri pe sub pămînt şi se iviră pe neaşteptate printre cei îngenuncheaţi. Dar tămîia din cădelniţă le intră-n nările largi şi le sfărîmă ţestele şerpeşti în mii de ţăndări. Demonii-lilieci înşfăcară steiuri de piatră, se rotiră cu ele peste acoperiş şi le sloboziră deasupra lui. Cum ajungea la ele, însă, vibraţia îngerească a rugăciunilor, pietrele se opreau în aer şi se deschideau ca nişte boboci uriaşi, ivind petale cărnoase, de o rară frumuseţe, aşa încît cerul deasupra bisericuţei se umplu de flori multicolore. Înnebuniţi de mînie, demonii se repeziră toţi deodată asupra zidurilor, se căţărară pe ele şi pe acoperiş, rozînd şi scurmînd cu ghearele, încît nici un colţişor din sfîntul locaş nu mai putea fi văzut sub ghemul

viermuitor, sub încolăcelile demente, sub fojgăiala furioasă a elitrelor şi antenelor.

Atunci uşa grea zbură în lături şi cei patruzeci de săteni, în cămeşoaie albe, cu feţele şi mîinile roşu-străvezii de la lumînările pe care le purtau, ieşiră strînşi unii în alţii, în frunte cu preotul cu barba pînă la brîu, încruntat şi hotărît asemenea Tatălui din icoane. Crucea mare de un stînjen din mîinile sale puternice, ieşite din mîneci largi, ca şi crucile de pe piepturile tuturor, scînteia ca aurul. Mai tare însă ardea, bob de diamant cu milioane de focuri, dintele martirului, în cutiuţa de sticlă, legată acum pe fruntea unei fetiţe. Lumina se-mprăştia pe vale, se izbea de stîncile dimprejur, care deveneau străvezii ca de cleştar, şi, cu o putere mereu mai mare, urca într-o singură coloană măreaţă la ceruri, spărgînd norii, dînd stelele la o parte şi dezvăluind măreţia nesfîrşit de blîndă a Treimii. Şi prin strunga de lumină prinseră a ninge îngerii, încinşi cu arcuri şi tolbe cu săgeţi, purtînd lăncii lungi în mîini, fluturîndu-şi în coborîre buclele de sîrmă de aur. Un strigăt de biruinţă izbucni din piepturile Badislavilor.

Atingînd pămîntul cu tălpile, străveziii vestitori, clădiţi din idei şi cristal, se-mpărtăşiră din puterile ţarinii. În tălpi le-ncolţiră firişoare de sînge, care se răspîndiră repede în corpurile de lumină, formând sisteme venoase şi arteriale, vizibile ca la creveţi prin carnea străvezie. Un sînge de porfir le coloră buzele şi obrajii, iar măreţele aripe, de lebădă ai zice, se legară de carena pieptului cu muşchi triunghiulari şi puternici. Voinici înaripaţi, în armuri de frunze de aur, se adunară-n falangă şi loviră, cu lăncile înainte, şleahta dezmăţată a morţilor. În cîteva clipe, din teribilul neam subteran rămase-un morman de tibii, vertebre, mandibule, cranii şi oase iliace, îngălbenite ca o ceară veche, fumegînd încă venin către ceruri. Demonii se scurseră ca o mocirlă groasă de pe biserică, lă-sînd-o mînjită de bale şi excremente, şi se aruncară ca o haită de lupi turbaţi asupra falangei de îngeri. Căci îi cunoşteau, pe fiecare în parte, erau Fidelii, cei rămaşi întru Domnul la marea zaveră, cei înmiiţi în glorie, pe cînd ceilalţi se prăbuşiseră în sub-divin, sub-uman, sub-animal, înfăşuraţi în spirala sîngerie a blestemului veşnic. În adîncul fiinţei fiecăruia, în spatele solzilor, ghearelor şi aripelor de dragon, mai adăsta un înger înlăcrimat.

Şi bătălia se-ncinse cutremurînd mica vale peste care ningea mai departe cu fulgi de argint. Apăraţi de iconiţe şi cruci, învăluiţi în aburii de tămîie, sătenii stăteau lipiţi unii de alţii, privind cu ochi rotunzi, cu bărbile zbîrlite, cu carnea înfioratã, încleştarea. Îngerii săgetau iezmele cu săgeţi de oţel, de sticlă şi de lumină, le hăcuiau cu spade cu două tăişuri, scurgîndu-le sîngele negru-n zăpadă, se ridicau în zbor şi sugrumau cu mîinile late demonii aripaţi. Balaurii şi vîrcolacii, coropişniţele cu cap de om, oamenii cu cap de muscă deschideau rituri, boturi şi ciocuri şi aruncau jeturi de flacără roşie spre celeştii legionari. Din cînd în cînd, îngeri cu aripile incendiate-n culori bengale, ca de pasărea-paradisului, se prăbuşeau pe cîte-un bordei sau în via desfoliată. Ca nişte dini graşi şi colţaţi, cîte trei-patru diavoli tăbărau clănţănind pe cîte-un sol ceresc, îngreţoşîndu-l cu duhoarea maţelor lor, împroşcîndu-l cu urină din tulumbele incredibile dintre craci, acopenndu-l de ocări ucigătoare, mai veninoase ca focul suflat din gură, căci la vorbele de o pustiitoare blasfemie creierul îngeresc era cuprins de dureri atroce. Val după val, monştrii izbeau dreptunghiul ghimpos al falangei, îl erodau, îi smulgeau soldaţii şi-i tîrau în beznă. La fiecare asalt rămîneau prăbuşiţi şi diavoli, zvîrcolindu-se în ninsoare.

Pînă ce, spre zori, ninsoarea-ncetă şi îngerii începură să cînte. Aruncară spadele năclăite, lăncile cu flamura sfîşiată, îşi scoaseră armurile străvezii şi rămaseră-n veşminte lungi şi albe, pe umerii cărora cădeau pîn-la brîu inelele părului de aur. Obraz lîngă obraz, cu ochii albaştri ridicaţi spre ceruri, îngerii cîntau. Ridicau către Dumnezeu vocile lor de fetiţe, gingaşe şi proaspete ca lujerii, ca tulpinile de garoafă. Înălţau în aerul rece şi tare mileurile de cristal ale psalmodiei. Oamenii plîngeau ca nişte copii, strîngîndu-şi la piept icoanele. Mormanul de oase-ncepu să freamăte, scheletele să se alcătuiască din nou, ţestele să-şi caute trupurile, femurele să se alipească de şold şi, crescută parcă de drojdia cîntecului nepămîntesc, o carne nouă şi fragedă se-ntinse iarăşi pe oasele reci, carne învelită de piele, astfel că, în curînd, goi şi întineriţi, toţi la vîrsta de treizeci de ani, morţii se ridicară-n picioare. Făcînd un ultim semn de adio rubedeniilor rămase-n viaţă, grupul de bărbaţi şi femei fără veşminte se-ndreptă încet către cimitir. Unul dintre ei mai rămase o vreme în faţa bisericuţei, ca să tragă-n ţarină un cerc

mare de foc. Demonii, împietriţi de la-nceputul psalmodiei îngereşti, se repeziră spre marea fîntînă în miezul căreia pămîntul devenise străveziu. Se zvîrleau acolo cu capu-n jos, apucîndu-se de traheele luminii, tîrînd metri de intestin din burţile spintecate, lăsînd în urmă şiroaie de vomă şi sînge, micşorîndu-se tot mai mult şi pierind în întunecime.

Un nou strigăt de bucurie umplu văzduhul deasupra Badislavilor. Ducîndu-şi mai departe cîntarea, vestitorii se răspîndiră printre săteni, îmbrăţişînd şi îmbărbătînd fiecare pe cîte unul, prinzîndu-i chipul în palme şi punîndu-i pe frunte pecetea buzelor lor de rodie. Atins de ele, osul frunţii devenea sticlos ca gheaţa pe care se face focul, pînă cînd întreaga ţeastă ajungea străvezie scînteietoare, şi prin ea se zăreau pliurile şi lobii trandafirii ai creierului. Un singur copilaş, cel mai bucălat dintre toţi, cel cu ochii mai mari şi mai albaştri, se vădi a ascunde sub ţeastă, în loc de frăgezimea cerebrală, un păianjen enorm, cu labele zgîrcite pe lîngă trup. Vedenia dură doar o clipă, căci apoi un abur lăptos opaciza iarăşi oasele ţestelor şi pielea de sidef vîrstat a frunţilor. Îmbrăţişînd o enoriaşă cu ţîţe obraznice, unul din îngeri îşi văzu poala veşmîntului îm-băţoşată, ridicîndu-se-ncet, nespus de dureros şi de dulce, pînă se-nţepeni drept în sus, pe cînd cămeşa de lumină, proptită parcă-ntr-un par nevăzut, se sumeţea cutată, spre poale, dezvelind picioarele cu unghii de calcedonie. Cîntarea de slavă îi rămase în gît, şi în locul ei un urlet gutural, ca de lup tînăr, i se tîrî afară din gură. Ochii, limpezi de la facerea lumii, se tulburară de lacrimi, şi îngerul turbat se azvîrli deodată, schimonosindu-şi chipul dumnezeiesc, în fîntîna de foc, pe urmele ultimului diavol, pe care-l apucă de coada cu ghimpi veninoşi. Pe cît se-ndepărta pe cărarea spre Iad, pielea 1 se-acoperea de puroaie şi fistule, membrele de rîie, ochii de glaucom, spinarea de solzi, mintea de şale şi sîni de muiere. Dar ceilalţi îngeri, abia arătînd un strop de mîhnire pentru ortacul lor prăbuşit, îşi reluară cîntarea şi, cu cîteva bătăi viguroase din aripi, se dezlipiră din ţarină, înălţîndu-se solemn către cer, pe raza groasă a dintelui de mucenic, ca un stol de păsări omeneşti. Sîngele, limfa, melancolia şi fierea le ţîşneau din tălpi ca un jet pro-pulsor, pînă ce rămaseră curaţi şi limpezi ca lumina cugetării. Ajunşi lîngă stele, cerurile se deschiseră şi sătenii zăriră iarăşi, orbitoare, faţa miloasă-a Dumnezeirii, în care îngerii se cufundară ca-ntr-un aer de aur.

Iar acum săniile tăiau tipsia întinsă şi însorită a cîmpului fără drumuri. Căluţii fornăiau din nările fierbinţi, scoţînd fuioare de aburi. Cîte o femeie, albită cu totul după noaptea mîniei, privea speriată-napoi, făcîndu-şi cruce cu limba în gura închisă, dar numai dîra tălpicelor se-ntindea îngustîndu-se, ca o săgeată ce-ar fi arătat spre satul din văioagă, originea nevăzută a întinderilor şi a vremii. Mergeau toaiă ziua, iar pe-nserat, cînd zăpada devenea roz-întunecată, preotul ridica mîna şi o mică tabără se-alcătuia din săniile făcute ocol. În mijloc, focul îşi înălţa, ca un zugrav de biserici, miile de pensule, încondeind cu sineală, şofran şi aur cîte o chişiţă nervoasă de cal, un cojocel cu înfloriturі de amici, o faţă lată cu ochi obosiţi, o ploscă în hamuri de piele scorojită şi, la cîţiva paşi depărtare de tabără, blana zbîrlită de pe gîtul vreunui lup. După un somn bine .străjuit, se-nhămau iarăşi caii în zori, sub bila roşie, topită, a soarelui, şi fuga reîncepea. Nopţile, nici un bărbat nu se atingea de muierea lui, şi n-aveau s-o facă pînă cînd nu aveau să se-aşeze undeva, cu vetre şi biserică şi grădini de legume-mprejur.

De cîteva nopţi stelele se-nmulţiseră-n cer, iar întunecimea atîrnată-n tării se făcea din ce în ce mai adîncă, mai albastră, cu ciorchini şi ramificaţii stelare. Zilele se-ncălzeau, zăpada se muia pe zi ce trecea, ţurţuri picurători plouau din crengile cangurilor, iar copitele stropeau în jur o încropeală de apă şi zăpadă. Din cenuşie, lumina se făcu galben-scînteietoare, şi primăvara timpurie se arătă, cu parfumul ei neliniştitor, umplînd marea sferă albă ce avea în mijloc viermuşul întunecat al săniilor. Într-una din dimineţi, o geană albăstruie, întinsă pe tot orizontul, se arătă pribegilor. Geana se lăţea pe măsură ce se-apropiau de ea, devenind un şarpe sinuos încolăcit în zare, pînă cînd drumul începu să coboare şi, şfichiuită de nuielele copacilor, străbătută de zborul croncănitor al ciorilor, se vădi bine priveliştea cea minunată. Era măreţul fluviu Dunărea, de o lăţime aşa de grozavă, că arborii de pe celălalt mal abia de se zăreau ca un muşchi sărăcăcios, într-o ceaţă vineţie. O coajă de sticlă groasă, verzuie, lustruită de vîntul cald, ascundea, pe toată întinderea, tumultul copleşitor al apelor de dedesubt, şi răsfrîngea ca o oglindă orbitoare soarele în crugul său din văzduhuri. "Dunav! Dunav!" chiuiau copiii, care săriseră din sănii şi-o luaseră la fugă, lipăind prin zăpadă cu opincile din piele de porc, ca să ajungă mai repede pe gheţuşul uriaş. Dar

preotul strigă cu glas mare după ei, şi omuleţii se-ntoarseră, mîngîind în drumul lor burţile fierbinţi ale cailor. Căci, mai înainte de-a trece peste adîncimile lui, fluviul trebuia îmbunat. O jertfă se cerea făcută, ca să nu piară toţi în sfărîmarea mînioasă a gheţii. Slujitorul Domnului îşi aducea aminte cum, în copilăria lui, cînd aduseseră din miazănoapte dintele minunat şi alte moaşte sfinte, preotul de-atunci tăiase o copcă în gheaţa Dunării şi, după ce slujise şi stropise cu apă sfinţită, aplecîndu-se din cînd în cînd să citească în Evangheliarul deschis, pus chiar pe gheaţă lîngă copcă, apucase de umeri fetiţa pe care căzuseră sorţii, o sărutase pe ochi şi-i dăduse drumul în apa-nghеţată. Trecuse o viaţă de om de-atunci şi vremurile se mai îmblînziseră. Bătrînii începuseră să fie-ncredinţaţi că, de vreme ce nu trupul, ci sufletul omului îl vor toate puterile Zidirii, fie ele luminoase, fie neprietene, şi cum umbra e nimic altceva decît duhul, ar fi de-ajuns să fie jertfită doar umbra. Aşa că, dacă se dura o casă, dacă se trecea o apă, dacă se făcea un pod, puterilor fără odihnă ale locului li se dăruiau umbre de oameni vii în locul vechilor jertfe de carne şi sînge.

Trebuiră să aştepte dimineaţa, care, după o noapte de veghe obştească, sub stelele înghiţite de nori ca să se elibereze mai curate, mai limpezi şi mai scînteietoare, de parcă ar fi fost nişte pahare şterse cu ştergare de borangic, se arăta ca o jerbă de flăcări. Ochii ţăranilor care-şi frecau feţele cu zăpadă luceau roşii şi rotunzi ca ai păsărilor. Şi chiar păreau, în cămeşoaiele lor albe, cu mîneci largi, un cîrd de păsări mari de apă, înşelate asupra vremii şi-ntoarse pe Dunăre înainte de desprimăvărare. Sorţii căzură de data asta asupra unui băiat ce avea să devină bunicul lui moş Babuc, adică al lui tataie. Era copil de pripas, şi nu ca oricare. Un cîrd de fetiţe din sat ieşiseră, cu zece primăveri în urmă, la cules brînduşe şi toporaşi în crîngul din preajmă. Se-ncununau cu ele şi rătăceau printre copăceii cărora le-nverzise coaja şi care pătau aerul tare cu un miros ameţitor, ce aveau să-l recunoască uimite peste cîţiva ani, cînd, la anume sărbători, flăcăii aveau să le ducă pe munte şi să le facă muieri: coaja tînără mirosea a vlagă de bărbat. Sub cerul sfîr-tecat de crengile goale, ele însele sfîrtecate de un dor negru şi ciudat, tînjind cu ochii languroşi, îşi lăsau amprenta degetelor de la picioare pe iarba abia încolţită, picurată cu movul şi galbenul cupelor mărunte, mirosind mai degrabă respingător. Într-un loc,

crîngul se rărea, copăceii se smochiniseră ca nişte mănunchiuri de nuiele cafenii, iar brînduşele nu mai luminau culorile lor obişnuite, ci erau negre ca smoala, o pată întinsă de picăţele negre pe iarba măruntă. O căciulă de zăpadă cu boabe mari de apă mai zăbovise la rădăcina nuielelor şi ardea ca diamantul. Cu părul încălzit de zefir, fetele se-ndreptară spre ciudatul luminiş, şi încă de departe desluşiră pe blana de iarbă pătată cu negru o mică fiinţă rozã, nemişcată, înconjurată de o slavă de raze ca a sfinţilor zugrăviţi în biserică. Era un prunc gol, grăsuţ, adormit şi zvîcnind din degeţele în somn, înconjurat de o coajă rotundă, subţire ca unghia, de cleştar arzător în soare. Fetele îşi aplecară capetele împrejurul vedeniei. Pletele cîrlionţate li se lipeau, troznind uşor, de oul străveziu, pe care îl ridicară cu grijă, ca să privească mai bine pruncul adormit. Tresăriră, căci, deşi frumos cum doar un mormoloc de trei luni poate fi, lucru curat nu era cu el: fătul genat şi sprîncenat, cu guriţa fragedă şi îmbufnată, cu ţîţicile palide ca doi bobi de linte şi cu puţulica zbîrcită între pulpele cu falduri, nu avea nici urmă de buric care să întregească minunea. Îl duseră-n sat şi încercară să-l scoată din lăcriţa lui de lacrimă întărită, dar nici potcovarul, nici tăietorul de lemne, nici popa, folosind toate meşteşugurile lor, nu fură-n stare să străpungă băşica, în care pruncul se trezise şi-ncepuse deja să orăcăie de foame, tremurînd din mînuţe. Chemară atunci vrăjitoarea satului, o babă uitată de vreme, ce trăia într-o scorbură de tei uriaş, şi care se-nfăţişă noaptea, ţinînd pe creştet, ca pe-un ulcior, luna enormă, rotundă ca un icosar de aur. Apucă oul cu prunc, şi-l vîrî sub fuste, pe pîntec, şi, ţinîndu-se pe deasupra cu palmele, ca o muiere grea, se lungi pe cuptor. În zori, în faţa celor mai bătrîni din sat, care priveau cu mirare, o apucară durerile facerii. Răcni şi se zbătu cu spume la gură şi cu ochii ieşiţi din cap ca la melci, pînă ce burta cea prefăcută începu să se moaie şi se turti de tot. Sub ţoalele mirosind a ierburi şi rădăcini ale babei ceva prinse să mişte. Moaşa scoase de-acolo pruncul înfăşurat într-o pieliţă flască, pe care-o sfîşie cu un cuţitoi de cîrnaţi. Băietul se cufurise tot şi mieuna ca o pisică. Îl spălară, îl înfăşară şi-l puseră la sînul unei muieri care mai avea un plod, şi care-l luă şi pe acesta-n grijă. Îl botezară chiar în zori, vîrîndu-l de trei ori în cristelniţă şi lepădîndu-l de Satana. Băietul crescu apoi laolaltă cu toţi copiii satului şi, în afară de lipsa buricului, nu se deosebi cu nimic de

aceştia pînă în ziua în care, după nenorocirile din anul macului, sorţii căzură asupra lui ca să-şi aştearnă umbra peste Dunărea îngheţată.

Poveşti care-ţi făceau părul măciucă se spuneau pe seama celor cărora li se fura umbra. În mai puţin de un an se uscau pe picioare, se umpleau de bube în cap şi pe sub fălci, viermi vii le crăpau pielea şi foiau pe ei, albi şi cu capete negre, iar cînd mureau maţele le ieşeau din pîntece ca o-ncolăcire de şerpi şi dispăreau în găuri săpate-n pămînt. Duhul le ajungea-n iad chiar în clipa zidirii umbrei, lăsînd doar hoitul putred să mai rătăcească o vreme sub soare. Diavolii-l primeau într-o bortă săpată-n stei, îl agăţau cu capu-n jos de un fier înroşit, deasupra podelei arzînd cu vîlvătăi, şi, în aerul roşu, în putoarea de pucioasă mai arzătoare ca focul, în răcnete mai sfîşietoare ca pucioasa, în groază mai asurzitoare ca răcnetele, îi sfîrtecau limba, îi smulgeau boaşele, îi crăpau ochii, îi rupeau carnea şi-i zgîriau cu unghii lungi ficatul, inima şi rărunchii, îi înfigeau în gaura şezutului vîrfuri de suliţă înroşite, şi asta mereu şi mereu, fără zăbavă, în fiecare clipă a veşniciei.

Patrafirul ţesut cu fir de aur al popii ardea molcom ca jarul în soarele purpuriu, transparent, fără raze, al dimineţii. Marele evangheliar cu scoarţe de piele întărită ca fierul, ferecate-n argint înnegrit era ţinut de patru copii, deschis la fila în care fugarii din Eghipet, cu Moisi-n frunte, trec Marea Roşie între zidurile de apă. Popa ceti buchiile negre şi roşii, psalmodnnd şi cădelniţând, apoi făcu semn ţăranilor să-l despoaie pe Vasili, băietul cel ales. În ciuda gerului care scotea aburi din piele ca la cai, el rămase liniştit, fără să tremure, fără să-şi frece cu palmele pielea de găină a pieptului, pe care lucea o cruciuliţă de alamă. Păstrase doar o cîrpă în jurul şalelor. Se apropie încet de malul rîpos al fluviului, călcînd prin nămeţi cu tălpile goale, urmat la ceva distanţă de săteni. Ocoli nuielele negre, pline de ciori cîrtitoare şi deodată umbra lui prelungă şi ascuţită ca un ac negru de ceasornic se prelinse pe gheaţă. Sătenii îngenuncheară şi îşi făcură cruci mari, din frunte pînă la buric, pe cînd popa ruga măreţul zeu îngheţat să primească jertfa şi să-i lase să treacă în partea cealaltă cu bine. Băiatul întinse braţele în lături, şi umbra lui, care se aţinea aproape de mal, căci fluviul curgea de la apus la răsărit, făcu aşijderea. O cruce lungă şi neagră-roşiatică se-ntindea acum pe oglinda apei.

"Primeşte, primeşte umbra", murmurau fără-ncetare Badislavii, şi deodată, sub ochii lor, strigoiul crucii începu să se mănînce, să se zbicească precum nişte pete umede la soare. Bîrna cea lungă, ca şi stinghiuţa braţelor se subţiară, se rupseră-n fărîme, sorbite una după alta de fluviu. În cîteva minute Vasili, care pălise şi i se ridicaseră firişoarele de păr auriu pe braţe şi pulpe, rămase fără nici o urmă de umbră. Chiuind şi răcnind, ceilalţi îl îmbrăţişară şi-l înveşmîntară repede în hainele sale, punîndu-i pe umeri, pe deasupra, şi o sarică miţoasă de oaie. Copilul se sui în sanie, se-acoperi cu o cergă şi plînse multă vreme după umbra lui, pe care o pierduse pentru totdeauna.

Caii călcau acum uşor şi ţeapăn pe gheaţa străvezie ca sticla, iar Badislavii priveau cu uimire în jur. Niciodată nu şi-ar fi-nchipuit atîta frumuseţe încremenită în crusta groasă de gheaţă. Dar grădina Domnului e mai mare decît mintea omului, şi minunile din ea sînt multe. Şirul de sănii înainta în tăcere şi frig peste fermecata privelişte. Căci la un stînjen sub cleştar se aflau pretutindenea, cu aripile întinse, fluturi. Trupurile lor delicate şi păroase ca viermuşii, stacojii sau galben-pal sau negricioase, aveau mai bine de douăzeci de paşi lungime, iar între marginile aripilor întinse puteai număra uneori şi cîte patruzeci de paşi. Picioruşele, trei de fiecare parte, subţirele, erau întinse în lături, iar trompa cu care ar fi băut din ceaţa florilor (dar de unde flori cît palatele pentru asemenea muşte minunate?) stătea răsucită ca un arcuşor de ceasornic sub capul cu ochi mari, roşcovani. Cît despre aripi, cu azurul lor, cu catifelarea dureroasă a purpurei lor, cu nuanţele, şi aproape şi gustul de cireaşă putredă, de fistic fistichiu, de naramză, cu pipăitu-ntre degetele pleoapelor de covor persian, cu forma lor floralã şi avîntată, cu cozile lor de rîndunică, cu ochii lor de păun, de dihor, de viespe, de păcătoasă şi de nevăstuică, aripile întreceau în ape şi răsfrîngeri pînă şi crinii cîmpului, care nici nu torc şi nici nu ţes, dar, de la Matei citire, sînt îmbrăcaţi mai măreţ decît Solomon în toată slava sa. Pretutindeni, pe toată întinderea fluviului, cît zăreai cu ochii, fluturi coloraţi, cu aripile-ntinse, la cîţiva paşi unele de altele, alcătuiau o pardoseală ameţitoare. Cei aflaţi departe se zăreau mici şi şterşi, ca printr-o ceaţă albăstruie, dar cel deasupra căruia treceau săniile părea un animal fărmăcător, o ştimă din cele de care vorbeau bătrînii pe la clăci, o ciută nevăzută, asemeni stratocamilului, vasiliscului sau inorogului cel

alb ca laptele. Bătînd în aripile-ncremenite, soarele, deja aflat aproape de crucea bolţii şi arzînd cu pară galbenă, răsfrîngea culorile lor peste burţile şi boturile cailor şi peste chipurile celor din sănii, mînjindu-le cu sinealã şi auriu şi sîngeriu şi şofran, culori alese şi boiereşti, mai frumoase decît veşnicul cîrmîz al icoanelor de acasă.

Convoiul opri pentru odihnă şi prînzire taman în mijlocul Dunării. Scoaseră zacusca şi spirtul de corcoduşe şi şezură pe cîte-o cergă, grupuri-grupuri, pe sticla verzuie. Ciozvîrtele de porc le lăsară în oale, în untura lor, ca şi jumările, de care li se urîse de-atîta amar de vreme. Spinarea unui fluture gigantic se ivea sub ei, doar la cîţiva paşi sub gheaţă, asemenea cefei unui dulf sub valurile mării. "Cum o fi carnea de flutur?" se pomeni vorbind un ţînc cu mucii curgînd luminare pe buza de sus, şi, brusc însufleţiţi, ţăranii începură să-şi dea cu părerea, ba că ar fi ca pieptul de gîscă, ba ca piciorul bălos al melcului, ba ca muşchiul moale şi fraged din crusta racilor fierţi. Pîn-la urmă, în ciuda îndemnului la chibzuială al popii, înfierbîntaţi de şliboviţă, cîţiva săteni apucară săpăligi şi ţăruşi cu ascuţişul călit în foc şi începură să spargă gheaţa. Făcură şi focuri împrejur, ca să scoată cu totul bivolul înaripat la iveală. Toţi grămadă trudiră cîteva ceasuri, pînă cînd putură, de jur-împrejur, să pipăie blana de catifea de pe pîntecul inelat şi să adune-n palmă solzişorii ca de caras de pe aripi. Şi cînd, deodată, un tremur însufleţi corniţele cu măciulii ale fluturului şi picioarele subţiri începură să zvîcnească, ţăranii retezară cu securea capul cît un butoi şi-l rostogoliră mai departe. Un sînge albăstriu şi gros împroşcă pe gîde. Apoi începură să reteze halci întregi din spinare. Carnea era sticloasă şi tremurătoare ca piftia, dar ceva mai închegată, şi mirosea dulceag. Nici un os nu o străbătea, dar pieliţe şi aţe sidefii o ţineau la un loc ca într-un năvod lucitor. O puseră la fiert în oale de lut, pe pirostrii. Mîncară din ea cu toţii, afară de popă, care ghicea iar o arcană a Necuratului. Nu se-ntîmplă însă nimic rău: ţăranii îşi lingeau degetele de plăcerea gustului celui straşnic. Spărgînd crusta picioarelor, găsiră acolo un fel de măduvioare încă şi mai bune. În cap, pe care-l mursecară de pomană, nu găsiră decît un pumn de crier mirosind respingător a mucegai. Cu stomacurile astfel puse la cale şi veseli din cale-afară, se-apucară, cu cosoarele, să reteze bucăţi din pînzele ca de corabie ale aripelor văpsite în mii de culori, chemîndu-şi

muierile şi înconjurîndu-le şoldurile cu cergile zdrenţuite. "Nici ţarina nu are aşa catrinţă, fămeie", zîmbeau ei a rîde, pe cînd muierile, mai cu cap, îi suduiau şi fugeau, zicînd că doar ţigăncile ar purta veşminte aşa pestriţe. Pînă la urmă făcură din ele pături cu care se înveliră în sănii, pornind din nou la drum. Rămînea în urma lor marele fluture hăcuit, cu nervurile aripilor întinse-n lături ca nişte cîrje, cu picioarele retezate împrăştiate-n jur, prin băltoace şi cenuşă de coceni.

Văleat 1845, Vasili şi ai săi înaintau pe drumurile de zăpadă ale Munteniei. Cît vedeau cu ochii, cîmpia se-nvîrtea platâ în jurul lor, şi părea că se-ntinde pîn-la capătul pămîntului. Din loc în loc, sate cu case de chirpici acoperite cu paie înălţau fumuri spre cerul alb ca smîntîna. Ţăranii erau răi şi ageri, cu gîndul tot la înşelăciuni, mai slabi şi mai negricioşi decît grădinarii din sănii. Muierile erau în schimb cu mult mai frumoase, sulemenite ca orăşencele şi ştiind să-şi facă ochii umezi şi scînteietori pnntr-o anumită fiertură de buruieni. Oprind în mijlocul cîte unui sat, convoiul, lătrat de dini şi-nconjurat de copii cu căciuli ascuţite, se desfăcea, caii deshămaţi erau adăpostiţi prin grajdurile oamenilor, care primeau plată bună în mahmudele de aramă, şi jumătatea de sută de bulgari, după ce mergeau şi se-nchinau la biserică — mai învoalte decît a lor, cu turle acoperite cu plumb, dar mai sărac zugrăvite şi înzestrate —, erau poftiţi în odăile vreunui gospodar înstărit, unde se bea ţuică fiartă, se torcea lînă şi se spuneau ghiduşii. Cei doi popi, deoparte, deşertau păhărel după păhărel, încercînd să se-nţeleagă într-o slavonă de agheazmatar, şi sfîrşeau prin a cînta împreună isoanele şi aghioasele cele sfinte. Ceilalţi se amestecau cu valahii, vorbind prin semne şi schimbînd rachiele, rîzînd fără să ştie prea bine de ce şi minunîndu-se unii de ciudăţenia celorlalţi. Flăcăilor bulgari, vînoşi şi stîngaci, cu sprîncenele îmbinate şi obrajii groşi, roşu-vineţi, li se scurgeau ochii după muntencele subţiri şi măiestru încondeiate la faţă ca nişte ouă de Paşti. Nu rareori, spre ivirea zorilor, se scoteau cuţitele pentru vreo privire mai îndrăzneaţă, dar oamenii chibzuiţi îi despărţeau pe flăcăi şi-i domoleau. Badislavii se culcau apoi, pe cergi, în cîte-o tindă, dormind greu ca pămîntul, înfăşuraţi în aripile lor de flutur, ocrotiţi de candela care punea în părete o pată de aur topit. Plecau apoi mai departe, cînd se-ngîna ziua cu noaptea şi o lumină mare, palidă, se-ntindea peste cîmp. După trei zile şi trei nopţi au găsit locul.

Era în amurg şi prinsese iarăşi să ningă. Bicele pocneau în lehamite şi cîte-un căluţ fornăia din nările încinse. Preotul, adîncit în gînduri, număra metanii dintr-un şirag de agată. Pietrele vişinii se loveau între ele cu un mic sunet dulce, tremurat, pipăite de degetele cu falange păroase, din care unul era doar un ciot, ale popii. Arătătorul mîinii drepte i se uscase şi-i căzuse în cîteva clipe în tinereţea lui, cînd, călugăraş cu tuleie de barbă, atinsese prima dată sfîrcul unei femei, spurcîndu-şi jurămîntul de curăţenie şi neprihănire. Acum ciotul începuse să-l mănînce, şi boabele de agată îl înfiorau ca altădată mura cea obraznică a ţîţei. În clipa cînd, speriat, începuse să-şi şoptească repede-n barbă rugăciuni de alungare a Necuratului, zări ruina. Lumina şters în cîmpul sîngeriu, ca ultimul colţ de măsea din gura unei bătrîne. Opriră şi, cu felinare în mîini, se dădură jos în dreptul zidurilor părăsite, un perete aproape întreg şi unul pe jumătate, întîlnindu-se la colţ în mijlocul unui morman de pietroaie înzăpezite. Pe partea dinăuntru erau zugrăviţi după cuvioasele canoane sfinţi cu bărbile despărţite, cu nimbul auriu şi veşminte largi, cu falduri albastre, măslinii la faţă şi-ncercănaţi la priviri. Nu-ncăpea-ndoială că acolo fusese cîndva o biserică frumoasă şi vestită. Erau peste patruzeci de sfinţi zugrăviţi pe cei doi pereţi, desfăşurînd fiecare suluri de pergament cu litere îmbîrligate. Fiecare avea o căsuţă a lui, fiind despărţit de ceilalţi prin linii groase, stacojii. Şi, potrivire curioasă, unul dintre ei avea în locul arătătorului palmei stîngi un ciot schilod, aidoma cu al popii. Aşa ceva era nemaipomenit într-o zugrăveală, căci sfinţii nu puteau avea mădulare lipsă care să le ştirbească desăvîrşirea. Slăbănogi, fireşte: astansemna biruinţa duhului asupra cărnii, dar ciungi, şchiopi, chiori era cu neputinţă să fie. Înfiorat, sub ochii tuturor, la flacăra felinarelor, preotul întinse mîna şi şi-o lipi de palma sfîn-tului. În clipa aceea toţi simţiră cutremurul şi se lăsară-n genunchi. Nu aveau să se dumirească niciodată dacă fusese o tresăltare a pămîntului sau a duhului lor lăuntric, sau amîndouă dintr-o dată. Fapt este că, în zvonul pătimaş al rugăciunilor, fulgi de foc coborîră din cer şi se-aşezară peste capetele fiecăruia, şi deodată, oameni, muieri şi prunci, începură să profeţească şi să vorbească-n limbi, cu ochii largi, strigînd şi rîzînd şi hohotind cu lacrimi, în timp ce pereţi de văzduh sclipitor creşteau din pămînt, adăugîndu-se zidurilor rămase-n picioare, şi bolţi de

văzduh se arcuiau peste ţestele iluminate, şi o turlă de văzduh se-nălţa înspre ceruri. Pe-ncetul, zidurile se-nchegară, deveniră străvezii-lăptoase, apoi mate ca roorfilul, ca să se-acopere în cele din urmă cu zugrăveli măiestre, întru totul asemănătoare cu cele de pe zidurile ruinate, care acum se curăţiseră şi ele şi în noua biserică nu se mai cunoşteau de celelalte. Strane sculptate în lemn, cu înfloriturі şi frînghii, şi o catapeteasmă încrustată, cu icoane, şi un altar acoperit cu odoare scumpe se adăugară minunatei alcătuiri. În vremea asta, pe ciotul popii crescu fantasma de cristal a unui deget, înăuntru se formară oscioarele, în vîrf crescu unghia străvezie, se-alcătuiră vinişoarele, şi pielea cu fire cărunte de păr îmbrăcă degetul în întregul lui. Cînd îşi dezlipi palma de cea zugrăvită, se văzu că şi sfîntului i se adăugase mădularul uitat.

Întemeiară, acolo, între Argeş şi Sabar, satul Tîntava, săpînd întîi bordeie în lutul ciudat de moale, iar spre primăvară clădind case gospodăreşti, cu tindă şi două odăi, adunate în jurul măreţei biserici ca oile în jurul păstorului. Împrejur săpară pămîntul în parcele lungi şi semănară legume, astfel că în vară sătucul era la fel de vesel între verdeţuri şi araci ca şi vechea aşezare din văioaga Rodopilor. Primii Badislavi strămutaţi în Muntenia şi deveniţi, peste un sfert de veac, regăţeni, aveau să trăiască, să plodească, să-şi uite limba şi s-o-nveţe pe-a celor din jur, să-şi întindă pămînturile, să-şi bea minţile la bodega apărută curînd în inima satului, loc de-nchinăciune pentru Diavol, frăţînele Domnului — cum ziceau credinţele lor cele mai vechi —, să se omoare cu aracii de la roşii pentru vreo muiere, să-şi vegheze bătrînii agonici ca să nu moară fără luminare, să privească spre cer după norii de ploaie, fără să bănuiască vreo clipă că, de fapt, nu-şi ridicaseră casele, nu araseră şi nu semănaseră decît pe un petic cenuşiu din lobul parietal drept al unui strănepot, şi că toată existenţa şi strădania lor în lume era la fel de trecătoare şi iluzorie ca şi fragmentul de anatomie al minţii care-i visa.

Trecutul este totul, viitorul este nimic, nu există alt sens al timpului. Trăim pe-o bucăţică de calcar din scleroza în plăci a cosmosului. Un animal mic şi compact, o singură particulă, de-un miliard de ori mai mică decît quarcurile, de-un miliard de miliarde de ori mai fierbinte decît centrul soarelui, cuprindea,

unificîndu-l în suflul unei singure forţe, întreg desenul pe care mintea noastră-l percepe în clipa cît i se dă timp să-l perceapă, cu bule de spaţiu şi stringuri şi spîrcîiala ceţoasă a galaxiilor şi harta politică a planetei şi mirosul neplăcut al gurii celui cu care vorbeşti în tramvai şi vedenia lui Iezechil pe malul Chebarului şi fiecare moleculă de melanină dintr-unul dintre pistruii de sub sprinceana stîngă a femeii pe care ai dezbrăcat-o şi ai posedat-o cu o noapte în urmă şi cleiul din urechea unuia dintre cei zece mii de nemuritori ai lui Artaxerxes şi grupul de neuroni catecolaminergici din bulbul rahidian al unui viezure adormit în pădurile Caucazului. Cuprindea mai ales ceea ce mintea noastră n-a cunoscut şi nu va-nţelege niciodată, căci, într-un fel, acel punct era chiar mintea noastră, era gîndire care se gîndea pe ea însăşi aşa cum o sabie ar fi atît de ascuţită încît s-ar tăia pe ea însăşi. Era trecutul absolut, fără fisură, carne metafizică, omogenă şi fără fibre, fără diferenţiere internă, în afara unor, la început, inobservabile filamente de viitor. Cînd şi de ce s-a deplasat simetria? Cine şi cum a fabricat înstrăinările începuturilor? Cine-a putut suporta troznetul iniţial al fisurării Totului? Viitorul, care este înstrăinare, depărtare şi răcire, a rupt în mii de ciozvîrte globul iniţial, a căscat răni hidoase în trupul unităţii fiinţei, goluri care s-au lăţit tot mai mult, depărtînd grăunţele de substanţă şi lăsînd un sînge fotonic, gîlgîitor, să circule între ele. O noapte purulentă a-nfăşurat fiecare corpuscul, o schizofrenie neagră şi fără speranţe. Odinioară atît de simplu şi desăvîrşit, cosmosul a căpătat organe, sisteme şi aparate, iar azi, grotesc şi fascinant ca o maşinărie cu aburi, exponat de muzeu trecut pe linie moartă, îşi învîrte demonstrativ bielele şi manivelele sub un clopot de sticlă. Şi pînă şi clopotul minţii noastre e încorporat în dezolarea cosmică, este un organ intern care reflectă întregul aşa cum perla reflectă de jur-împrejur carnea martirizată a scoicii.

Cu toate acestea, universul nu este tot ce are loc, ci mult mai mult. Pentru că, dacă analizatorii noştri, ai fiecărei fiinţe vii, ochii, ochii compuşi, ochii asemenea camerei fotografice, antenele cu baterii de chemoreceptori, linia laterală a peştilor, urechea cu cohlee tremurătoare, celulele osmice din fosele nazale, papilele gustative, organele cu care păianjenul percepe vibraţiile, cele cu care căpuşa simte bioxidul de carbon, receptorii tactili din piele, cei care se-n-colăcesc pe fiecare fibră

de muşchi din organele bucale ale sarcoptului, cei sensibili la frig şi căldură, cei excitaţi de stîncile oolitice din organul echilibrului şi celelalte o sută de mii de simţuri înghiţind de-a valma vibraţiile materiei, dacă aceste vulve, aceste ventuze se lipesc de simetria stelară, există însă, de neperceput decît cu super-organul de simţ al gîndirii, super-simetrii, structuri încolăcite în ele însele şi care anulează, la un nivel mai înalt, curgerea dinspre trecut spre viitor, dinspre tot spre nimic. Cosmosul însuşi, la un nivel mai înalt decît al priveliştii galaxiilor şi quasarilor, se reflectă-n el însuşi, într-o super-minte, al cărei fundament este memoria. Există o memorie universală, cuprinzînd, stocînd şi distrugînd ideea de timp. Există Akasia, şi Akasia este salvatoarea universului, şi-n afara Akasiei nu e posibilă vreo speranţă de mîntuire. Ea este ochiul din fruntea Totului, care cuprinde istoria Totului cu tot ce este, a fost şi va fi. În Akasia nu există moarte, nici naştere, totul este coplanar şi totul este iluzoriu. Toate evenimentele lumii şi fiecare particulă de substanţă şi fiecare cuantă de energie sînt prezente într-o lumină transfinită acolo, în Amintire. Şi, dacă gîndirea noastră (cu care percepem, în clipe extatice şi privilegiate, Akasia) ar reuşi vreodată, adăugind poate un al şaptelea strat neocortexului sau creîndu-şi altă bizară bază organică, să se răsucească deodată asupra ei înseşi, aşa cum, cîndva, în creierul unei fiinţe-mblănite, conştienta s-a-ntors spre sine devenind conştiinţă, am reuşi poate, asemenea îngerilor, să detectăm Memoria Memoriei lumii, şi Memoria Memoriei Memoriei şi poate şi mai departe, în nesfîrşire. Şi, dacă şi conştiinţa, devenită astfel pre-ştiinţă, s-ar mai răsfrînge o dată în sine, ar fi în stare, ajunsă atot-ştiinţă, să se ridice deasupra acestei telescopări de memorii pentru a vedea miezul trandafirului cu un infinit de petale, păianjenul fermecător care ţese iluzia, modelînd-o rapid în formă de cosmosuri, spaţii şi timpuri, corpuri şi feţe, cu infinitele sale picioare articulate.

Noi înşine, deşi un organ neînsemnat al lumii, sîntem într-un fel întreaga lume. Totul e peste tot deodată şi-n fiecare clipă; căci suveica iniţială care a-nceput să descrie lumea, aşa cum o bară, rotindu-se rapid, descrie un cerc compact şi încremenit, cum spotul tubului catodic, baleind, descrie imaginea televizată, a imprimat aceeaşi configuraţie tuturor fragmentelor de fiinţă, de sus pînă jos, de la holoni la holarhie, de la eoni la plerom.

Fiecare obiect imaginabil sau depăşind imaginaţia este, ca un infim exemplu de omogenitate universală, structurat bipolar, toate sînt, asemenea magneţilor, structuri duale, cu polii orientaţi invers unul faţă de celălalt. Un pol animal şi unul vegetativ se manifestă pretutindeni, în orice obiect. Cel dintîi este al spaţiului, al spiritului, al căutării şi al mişcării, celălalt al timpului, al sufletului, al pasivităţii imobile. Da, masculinul şi femininul, sulful şi mercurul, yin şi yang din emblema colinei însorite şi a celei umbrite. Trăim în două medii, aşa cum un copac trăieşte-n aer şi-n pămînt, crengile fiindu-i rădăcini aeriene, iar rădăcinile — crengi subterane.

Simetria bilaterală a organismului nostru, căci avem două braţe, două picioare, două emisfere cerebrale, doi ochi, doi plămîni, doi rinichi, două gonade, umbreşte de obicei mai subtila simetrie sus-jos, mai înaltă totuşi şi mai adevărată. Căci diafragma, asemeni unui zid între două regate, împarte corpul nostru în două zone cu polarităţi opuse. Peste diafragmă domină semnele de aer şi foc, iar dedesubt, cele de apă şi pămînt. Că braţele corespund picioarelor, centura pelviană celei scapulare e vizibil şi uşor de observat. Corespondenţe ciudate leagă însă organele din cavitatea toracică de cele din pîntec. Că inima corespunde ficatului, plămînii intestinelor şi rinichilor, oricît de diverse morfologic ar părea, orice studiu embriologic o poate pune în evidenţă. În fine, dacă omul răstignit pe o imaginară cruce a sfîntului Andrei îşi pune în evidenţă întreaga magică simetrie (care este una de larvă, de fiinţă cu stadiul evolutiv neîncheiat), cea mai fantastică, mai bizară şi mai ameţitoare diferenţiere, dar şi corespondenţă, o vom găsi la organele de la capetele corpului, între braţe şi între picioare. Capul corespunde sexului, şi toată mistica organizării animale e concentrată aici. Emisferele cerebrale şi testiculele sau ovarele sînt aceleaşi organe, pe care polarizarea opusă le-a-mpins spre o funcţionalitate opusă şi le-a silit să se diversifice morfologic. Creierul s-a-ndreptat spre polul animal, care l-a modelat formîndu-l într-un organ al relaţiei, al spaţialităţii, al explorării interne şi externe, pe cînd gonadele s-au ancorat în materialitatea fecundă a timpului. Şi amîndouă, în planuri diferite ale existenţei, trăiesc şi se scaldă în imortalitate. În orgasmul minţii şi-n silogismele fecundităţii, în sperma creierului şi-n memoria ovarelor ne apare, sub două chipuri diferite,

angelic şi demonic, masculin şi feminin, năpraznicul cosmos, bijuteria însîngerată în care trăim.

Spaţiul e paradisul, timpul este infernul. Şi cît de ciudat este că, la fel ca în emblema bipolarităţii, în miezul umbrei este lumină şi în lumină stă sămînţa umbrei. Căci altminteri ce este memoria, fîntîna asta otrăvită din miezul minţii, din paradis? Cu ghizdurile ei de marmură strunjită, cu apa ei clătinătoare, verde ca fierea, şi cu dragonul cu aripi de liliac care-i stă de strajă? Şi ce e dragostea, apa limpede şi răcoroasă din adîncul iadului sexual, perla cenuşie din scoica de foc şi de urlete sfîşietoare? Memoria, timpul regatului fără timp. Dragostea, spaţiul domeniului fără spaţiu. Seminţele opuse şi totuşi atît de asemănătoare ale existenţei noastre, unite peste marea simetrie, şi anulînd-o, într-un singur mare sentiment: nostalgia.

Sîntem animale nostalgice, abjecţie organizată geometric, de parcă genitorul nostru ar fi scuipat în cupa unui crin şi noi ne-am fi alcătuit acolo, din flegmă şi parfum. Dar, fiindcă, altfel decît Akasia, memoria nu cunoaşte decît dimensiunea trecutului, nostalgia noastră este un sentiment mutilat, parţial, care ia drept realitate o metaforă şi care se încolăceşte în jurul unei jumătăţi de adevăr. Cu toţii avem memoria trecutului, dar cîţi dintre noi ne putem aminti viitorul? Şi totuşi stăm între trecut şi viitor ca un corp vermiform de fluture între cele două aripi ale sale. Pe una o putem folosi la zbor, căci ne-am trimis filamentele nervoase pînă către marginile ei; cealaltă ne este necunoscută, de parcă ne-ar lipsi ochiul din partea dinspre ea. Dar cum putem zbura cu o singură aripă? profeţi, iluminaţi, eretici ai simetriei prefigurează ce am putea deveni şi ce va trebui să devenim. Dar ceea ce ei văd, per speculum in aenigmate vom vedea cu toţii limpede, cel puţin atît de limpede cum vedem trecutul. Atunci şi chinuitoarea noastră nostalgie va fi întreagă, timpul nu va mai exista, memoria şi dragostea vor fi una, creierul şi sexul vor fi una, şi noi vom fi asemenea îngerilor.

Că sîntem larve ale unei fiinţe astrale ne-o arată trunchiul nostru cerebro-spinal. Cu măduva spinării ca rădăcină şi cu cele două emisfere cerebrale din ţeastă ca două cotiledoane cărnoase, el seamănă perfect cu o plăntuţă în primele stadii de după-ncolţire. Carnea e pămîntul în care a fost sădită şi pe care-l va epuiza de resurse, creierul va fi şi el consumat şi se va zbîrci ca miezul de nucă într-un fruct sec, iar din mijlocul lui vor

izbucni, fragede şi luminoase, cele două frunzuliţe, aripi ale sufletului, aripi ale duhului, care vor părăsi răsadniţa acestei lumi pentru ca, îmbrăcate în slava unui corp ceresc, să fie plantate pe un pămînt nou, sub un cer nou.

Iar dragostea dureroasă care se naşte din miezul timpului, nostalgia noastră cea de toate zilele, ea însăşi larva nostalgiei celei mari şi adevărate, proiectează-n trecut ceea ce presimte că e destinul şi viitorul nostru: caută adînc în subteranele, în beciurile, pivniţele, carcerele şi grotele timpului ceea ce, poate, se găseşte în aerul rarefiat al podului, cu luminatoarele sale metafizice. Caută disperată un lucru care trebuie găsit, o ieşire care trebuie descoperită, deşi ştie că nu există organ de simţ pentru asta. Căutăm întotdeauna în sens invers, dar cu cît căutăm mai greşit, cu atît simţim o mai mare bucurie şi certitudine, căci diametral opus înseamnă pe aceeaşi axă, şi asta este deja o legătură puternică. Vedem ţinta noastră în oglindă, în iluzie, dar prin asta ştim că ea totuşi există undeva în realitate. Orbirea noastră faţă de viitor se aseamănă cu agnozia corporală a unor bolnavi: pentru ei, pur şi simplu a dispărut jumătatea dreaptă (sau stingă) a lumii, cu tot cu jumătatea respectivă a corpului lor. Acolo nu există nici măcar nimic pentru ei, e ca tăcerea absolută a surzilor din naştere, în lipsa oricărei noţiuni sau intuiţii a zgomotului. Metafore, rotiri, aproximări, trucuri mai grosiere sau mai ingenioase, definiri prin negaţie — pot fi încercate toate, dar cel ce nu simte, cel pentru care nu există o zonă a realităţii, oboseşte uşor să se tot întrebe cum o fi, cu ce o semăna ceea ce el nu va cunoaşte niciodată. Speculaţiile metaforice sînt pentru el simple jocuri culturale, simboluri cu valoare mai curînd estetică, decît o nevoie adîncă de definire. Şi noi ne-am rezuma cel mult la astfel de jocuri cu mărgele de sticlă dacă n-ar exista nostalgia. Dacă pasivitatea nu ne-ar durea. Dacă n-am suferi cîineşte cîtă vreme nu căutăm şi nu ne torturăm cu întrebări la care ştim prea bine că nu putem răspunde, pentru că răspunsul nu va fi un cuvînt sau o frază, ci o modificare reală şi dramatică a schemei noastre corporale şi a esenţei fiinţei noastre. Nu sîntem asemenea orbului din naştere, ci aceluia care şi-a pierdut vederea în copilărie, şi care uneori visează lucruri de neconceput: imagini şi culori, contururi şi umbre, buze, ochi, o mînă pe care însă nu le mai recunoaşte decît ca pe nişte emoţii evanescente, ca pe o presimţire plină de

îndoială: că o dată va mai vedea, şi nu doar cu ochii, ci cu toată pielea corpului său, şi nu doar cu pielea, ci cu viscerele deopotrivă, cu venele şi arterele, cu traheea şi cu esofagul, cu oasele bazinului şi cu glandele endocrine, cu sîngele şi cu saliva şi cu moscul din transpiraţia lui. Şi nu doar cu corpul, ci cu cîinii şi cu salcîmii şi cu blocurile şi cu maşinile şi cu magazinele din jur. Cu anotimpurile şi cu constelaţiile. Că va vedea o dată cu ochiul mare, limpede şi curat al întregului în afara căruia există numai inexistenţa.

Abjecţie şi slavă îmbracă deopotrivă, ca un mucus care poate fi deopotrivă şi mir sfînt, forma corpului nostru. Abjecţie, pentru că sîntem viermi, tuburi cu dublă simetrie, nutriţia în centru, relaţia şi reproducerea la extremităţi. Un maţ plin de fecale între un creier şi-un sex. Gîndirea de care facem atîta caz nu e un fenomen mai uimitor decît puterea peştilor abisali de a genera lumină, decît puterea peştelui-torpilă de a produce şocuri electrice. Avem poate un organ de simţ pentru dumnezeire, dar rudimentar, redus la o reacţie de tip "plus" sau "minus", "este" sau "nu este", aşa cum paramecii au o pată roşie cu care simt lumina, fără ca prin asta să "vadă". Ce poate fi recuperat din noi? Sufletul? Corpul stelar? Conştiinţa? O simplă tumoare le anulează, un nucleu epileptic tulbură memoria, imaginea feselor unei femei te face să nu mai poţi gîndi, c nedreptate te-mpinge în cel mai pur delir paranoic, în vis îţi îngheaţă ceafa şi părul din creştet. Armonia unui miliard de miliarde de koruşoare moi (sisteme şi aparate compuse din ţesuturi compuse din celule compuse din organite: ribozomi, lizozomi, rnitocondrii, corpusculi ai lui Golgi, nuclee cu cromozomi compuşi din lanţuri ADN şi ARN compuse din acizi nucleici compuşi din molecule de o stereosimetrie halucinantă compuse din atomi compuşi din particule nucleare compuse din quarcuri) abia lasă loc unui strop de lichid scînteietor, de gîndire limpede, în care se developează ţărîna structurată a lumilor, şi asta doar pentru cîte unul dintre miliardele de viermi cu conştiinţă de sine care se formează ghemuiţi unii în pîntecul altora, vieţuiesc cît le este dat şi se resorb apoi în conglomeratul colcăitor al pămîntului. Totul pe un fir de nisip de pe o plajă cît universul. Unde e loc pentru mîntuire? Şi de ce ai căpăta, tocmai tu, mocirlă atomică, viaţa veşnică? Slavă, căci din simetria trupului nostru se desprinde simetria lumilor, în analogii ameţitoare. Embrionul

uman reia prescurtat filogenia lumii vii. Înotînd în piscina musculoasă a uterului, simţind căldura vezicii urinare şi-a rectului, translucizi şi cu spinarea curbată, ne-nvălătucim tot mai complicat foiţele embrionare, devenind, pe rînd, celenterate şi viermi, peşti cu branhii fluturătoare şi batracieni, mamifere insectivore şi primate, pînă cînd rupem vulva însîngerată şi, murdari de meconiu, ieşim cu capu-nainte în mediul cel nou, "un pămînt nou şi-un cer nou", în care se va întinde viaţa noastră pînă la naşterea următoare. O la fel de magică relaţie există între etapele acestei vieţi şi schema corporală a cărnii noastre, de parcă însăşi viaţa noastră, dacă am putea vedea timpul aşa cum vedem o panoramă spaţială, ar fi o fiinţă umană alcătuită din timp, structurată identic nouă, în cele mai mici amănunte, şi avînd analogii tulburătoare cu fiinţa gigantică, ale cărei organe sînt generaţiile nenumărate ale tuturor fiinţelor vii. Într-un fel, născîndu-ne, jucîndu-ne, îndrăgostindu-ne, maturizîndu-ne, înţelepţindu-ne şi murind, trăim şi respirăm gonadele, vertebrele, sfincterele, intestinele, diafragma, plămînii, inima, jugularele, maxilarele, creierul şi ţeasta de timp a vieţilor noastre.

Şi dacă viaţa noastră întreagă nu este decît umbra proiectată pe timp a corpului nostru, avem poate şi-o super-umbră, o proiecţie mai adevărată şi mai complexă decît obiectul însuşi, o umbră care ne locuieşte aşa cum crabul parazit îşi întinde substanţa în corpul crabului-gazdă, dar altfel totuşi, pentru că aici parazitul e mult superior gazdei. Alcătuit din substanţă spirituală, cristal gazos circulînd prin vene de diamant şi artere de jad, prin capilare de perlă şi canalicule de porfir, prin interstiţii de peruzea şi canale limfatice de opal, la rinichi de jasp şi piele de cuarţ şi inimă de zirconiu şi creier de beriliu şi testicule de safir, îngerul nostru interior, umbra noastră interioară, suprapusă identic peste noroiul împuţit al cărnii noastre, corpul nostru ceresc îşi are şi el anatomia lui paradoxală. Sînt şapte chakras de-a lungul şirei spinării, şi şapte plexuri în viscere. Trei dintre ele sînt sub diafragmă, la polul timpului şi al sexului, al vieţii vegetative. Despărţind spiritul de materie, diafragma e limita a două regnuri, căci sîntem fiinţe amfibii între cer şi pămînt. Ea e suprafaţa pămîntului: sub ea sînt rădăcinile oarbe pipăind printre cîrtiţe, iar deasupra coroana cu darurile ei împinse spre stele. Sub diafragmă e Muladhara

încolăcit ca un şarpe pe osul sacru şi inervînd şarpele dintre pulpe cu cele patru petale de lumină grăsoasă. Mai sus, în şale, e Svadisthana cea cu şase petale multicolore, regina rinichilor şi vezicii, a celulelor Leyding şi-a rectului, locul voinţei şi al vitalităţii. Manipura are zece petale şi iluminează plexul solar. Ea îmblânzeşte anaconda maţelor, limbile palide ale pancreasului şi splinei, ficatul stacojiu cu punga lui de fiere. Deasupra diafragmei sînt alte trei chakras, ale polului animal, spaţiu şi creier. Între lamele omoplaţilor se află Anhata, sediul sentimentelor, cel care ne spală în sînge insulele interioare, cel ce nutreşte timusul, glanda copilăriei Visuddha cu ale ei şaisprezece petale străvezii iluminează vertebrele gîtului, asistă ritmul respiraţiei, protejează plămînii şi tiroida şi deschide ochii îngheţaţi ai intelectului. În triunghiul dintre sprîncene se încrustează Ajna cea cu trei focuri, căci acolo, în glanda pituitară, regina sistemului nervos, e şi sediul sufletului. Iar în afara acestei simetrii, în afara spaţiului-timp, al creierului-sex, totuşi în partea dinspre spaţiu şi creier, diademă şi ochi sferic în creştet, Alef al Alefurilor, străluceşte Sahasrara, diamant al unei lumi de diamant. Ar trebui să ne amintim cu testiculele şi să iubim cu creierul, dar nu e aşa. Memoria este în miezul minţii, iar dragostea se află între coapse, de parcă sufletul pervers s-ar fi aşezat invers în coşciugul său de substanţă organică. Poate odată, sigur odată, înainte de-ntîlni zidul diafragmei, zidul blocului construit pe Ştefan cel Mare, zidul grosier al maturizării, cele şapte chakras şi plexuri au fost inversate, aşa-ncît într-adevăr gîndeam şi iubeam cu acelaşi organ, ejaculam şi ne aminteam cu cel din partea opusă. Iar apoi, asa cum în a opta lună fătul se-ntoarce cu capul în jos în uter, dublul nostru de chakras şi plexuri şi raze a făcut şi el tumba care ne face atît de paradoxali. Atît de fascinanţi. Şi poate că el e chiar fetusul care s-a răsucit presimţind naşterea. Căci toţi sîntem femei, sîntem utere ce se vor sfîşia şi vor putrezi, ca să iasă, în altă lume, sub ceruri noi, ei, cristalinii, translucizi asemenea crustaceilor, şi cu cele şapte inimi zvîcnind în ritmul alfa, ca şapte creiere, sau şapte sexe.

Memoria este în miezul minţii, sub craniu, sub piamater şi sub neocortexul pe care se lăbărţează, peste zonele senzoriale şi cele motorii, homunculul cu limbă tumefiată şi labe de urangutan. În centrul creierului, înfăşurată în sistemul limbic, în

fornix şi hipocamp, corpi mamilari şi amigdală, memoria se bălăceşte în apele striate ale talamusului şi hipotalamusului, îşi modelează acolo sculpturile neuronale, înmoaie marmura minţii cu lichide fluorescente. Creează reţele uşoare ca pînza de păianjen, sucite în ele însele ca benzile lui Mobius, învălătucite ca petalele într-un trandafir incolor. Curge din real în virtual şi iarăşi în real, de parcă mîinile lui Escher s-ar desena una pe alta de miliarde de ori pe secundă. Dar construieşte suveica asta scînteietoare şi neobosită ceva mai adevărat, mai puţin monstruos decît homunculul care-i este cer înstelat? Este oare corpul de timp şi reverie al vieţii noastre, de cînd spermia se lipeşte greţos de ovul şi creierul ei avansează prin mucilagii ca să se amestece cu creierul soarelui, şi pînă cînd noi înşine, spermie a cărui neconceptibil animal, ne lipim greţos de marele glob al morţii noastre şi ţeasta ne crapă în ţăndări şi creierul (purtînd jumătate din informaţia cui?) migrează prin mucusul morţii şi fuzionează cu mintea morţii şi atunci totul piere intr-o gigantică explozie metabiologică numită renaştere, este oare el proiectat veridic, creditabil, pe ecranul din dosul retinelor? Pe cremaliera vieţii noastre dinţişorii sînt nu numai îngrozitor de inegali, ci şi coloraţi diferit, compuşi din substanţe diferite, bătuţi de vînturi în toate părţile ca nişte pînze de iole, şi la rîndul său cursorul capricios ca o femeie sare deodată peste zeci de zimţi ca şi cînd nici n-ar exista, ca să se oprească asupra unuia minute sau ore în şir, lingîndu-l şi pipăindu-l, făcîndu-i analize minuţioase, acuplîndu-se cu el şi făcîndu-i copii, pînă cînd acesta se veştejeşte, se-nnegreşte şi cade, şi abia atunci cursorul catadicseşte să se deplaseze mai departe. Rezultă tot un homuncul, mai diform, mai grotesc, mai fantomatic decît cel senzorio-motor, avortonul cocoşat al vieţii noastre, al sensului ei ultim şi ascuns. Dar acest avorton are şi el un briliant în frunte şi cu el îl miroase şi el pe Dumnezeu şi tot aşa pînă la a miliarda dimensiune, încă ne putem imagina, pe lîngă o lume spaţială în care oamenii şi animalele ar dispărea brusc şi-n locul lor ar rămîne, împleticindu-se pe străzi I şi-n case doar imaginile lor proiectate pe scoarţă, homunculi de oameni şi dini şi pisici şi şoarici — şi o lume în timp, unde în locul vieţilor reale ar rămîne vieţile fiinţelor aşa cum sînt reconstruite de memorie, în care un gest din copilărie ar fi mai dilatat ca zece ani de maturitate, aşa

că organe temporale atinse de elefantiazis ar atîrna în toate părţile, pe cînd altele abia de s-ar putea zări.

Memoria ţese un om, acolo-n adîncul chakrei cu trei petale, în ochiul din frunte. Oricît ar fi de hidos (căci timpul este infernul şi o creatură de timp este un diavol din infern, sau poate un etern osîndit), el este geamănul nostru, şi o dorinţă ciudată ne împinge unul spre altul, unul în braţele altuia. Cînd, după-amiezele, culcat în patul meu, pe cînd afară strigă copii şi plutesc fulgi de plop într-o vară luminoasă, îmi amintesc scene şi gesturi şi feţe foarte vechi, obscure şi enigmatice, topite în emoţie pură, atunci îl văd pe el, concrescut în carnea mea, dar în altă dimensiune, crescînd din mine ca o caricatură înspăimîntătoare şi totuşi atît de dragă. Cu fiecare clipă care trece, el se desprinde mai mult de mine, devine mai obraznic şi mai independent, creşte în umbră şi în putere şi se ridică deasupra mea, întinzîndu-şi ghearele, aripile de liliac, ciocul cu dinţi strîmbi, aidoma protezei mamei, singurul ochi din osul negru şi lustruit al frunţii. Iese din mine ca insecta, încă umedă şi moale, din coaja străvezie a fostei ei carcase. Memoria mea este metamorfoza vieţii mele, insecta adultă a cărei larvă e viaţa mea. Şi fără o plonjare curajoasă în abisul de lapte care o-nconjoară şi o ascunde în pupa minţii, nu voi şti niciodată dacă am fost, dacă sînt o călugăriţă vorace, un păianjen visător pe picioroange ne-sfîrşite sau un fluture de o frumuseţe suprafirească.

Îmi amintesc, adică inventez. Transmut năuceala clipelor în aur ereu şi unsuros. Şi, cumva, străveziu, tot mai străveziu pe măsură ce fîntîna din creier mi se adînceşte (iar eu, un schelet aplecat peste ghizdurile ei, îmi contemplu largii ochi visători reflectaţi în apa de aur). Acel hialin unde se-ntîlnesc, ca trei flori heraldice pe un scut, visul, memoria şi emoţiile, este domeniul meu, lumea mea, Lumea. Acolo-n cilindrul acela scînteietor care-mi coboară în creier. Acolo, ca un exponat într-un borcan gros de sticlă verzuie, palid şi buhăit de spirt, zace el, cu pleoapele pe jumătate coborîte ca ale asiaticilor, cu zîmbetul extatic şi fad, cu cordonul ombilical înfăşurat în jurul pîntecului. Ce bine îl recunosc! Cît de veridic îl imaginez! Oh, geamăn al meu, deschide-ţi pleoapele rimelate, strînge-ţi buzele rujate şi dulci, umflă-te pînă sare în cioburi retorta şi, prin ţăndări de ţeastă, prin mucilagii organice, ieşi la lumină! Luminează cu

ochiul dintre sprîncene paginile de pieliţă sidefie ale acestei cărţi. Acestei cărţi ilizibile, acestei cărţi.

Mama avea pe şoldul stîng o mare pată roz-violetă în formă de fluture. Corpul vermicular se-ntindea orizontal de la pîntec către fesă, o aripă cobora pe pulpă, iar cealaltă urca înspre mijloc. Lucrul acesta mi l-am amintit abia în adolescenţă, şi nu în vreo reverie vesperală, ci în vis. Am visat, într-o noapte de iulie, după ce rătăcisem ore-n şir pe străzile din centru, privind cu atenţie statuile, că mama zăcea-ntr-un pat cu cearceaf de satin alb, boţit artistic, asemenea căptuşelii cutiilor cu bijuterii. Era mare şi albă ca marmura, pielea ei transparentă lăsa să se vadă vinişoarele şi glomerulele sudoripare, iar pe şoldul stîng i se aşezase un fluture tropical, de o mare strălucire a culorilor, sprijinit pe picioruşe subţiri şi nervoase. Cînd m-am trezit, am ştiut căi mama avea o pată de lupus eritematos pe şold. O văzusem de multe ori, în adîncul timpului, cînd ea umbla goală prin casă în după-amiezele încinse. O ştiam goală, ochii mei de la doi şi trei ani o vă-l zuseră şi o ţineau minte. Dar apoi, cînd ne mutaserăm la bloc şij mama lucra la covoare persane, n-o mai puteam vedea decît goală pînă la brîu, cu sfîrcurile de aceeaşi culoare ca fluturele de pe şold, acum interzis mie. Pentru ca, deja, cînd ne-am mutat iar în vila din Florească, nici pieptul mamei să nu-mi mai fie permis, ca şi cînd femeia asta din care ieşisem ar fi fost un teritoriu de piele umedă, cu coşuri şi aluniţe, stăpînit odată regeşte de mine, şi apoi înstrăinat bucată cu bucată la capătul unui şir de bătălii nefericite. În fiecare dintre ele nu numai că pierdusem hectare de pulpe, păr pubian, subţiori şi sîni şi cute de pe pîntece, dar fusesem şi rănit, mutilat de lame pe oţelul cărora scria ceva cu litere necunoscute, în cinci ani am pierdut ireversibil corpul mamei şi m-am îndepărtat de el, am fost îndepărtat cu atîta străşnicie, încît doar gîndul la el şi amintirea lui îmi lobotomizează mintea cu aceleaşi lame însîngerate. De aceea, cînd am visat fluturele de pe şold, m-am trezit cu o greaţă oribilă. Unde păstrase pînă atunci memoria mea imaginea asta? Era măcar adevărată? Mai mult decît pata propriu-zisă, îmi aduceam de fapt aminte de mirarea mea cînd o priveam. Oare mamaia mea, pe care nu mi-o aminteam deloc, ca şi cînd mama ar fi fost făcută doar de tataie, furase un fluture? Sau, sorindu-se goală pe malul Sabarului, pe cînd o

purta în pîntec pe mama, fusese atinsă de umbra unor aripi delicate?

Am zăcut în pat pînă s-a făcut noapte intensă, tăiată doar în felii de dungile electrice de pe tavan şi pereţi, de la scînteile tramvaielor de pe Ştefan cel Mare. Eram excitat şi trist. Dacă-nchideam ochii, vedeam sub pleoape zecile de statui pe care le privisem în ochi, încercînd să-nţeleg cum ar putea fi gîndirea acelor oameni de bronz înverzit şi de piatră, bărbaţi iluştri cărora muze rubiconde le-ntindeau pene de gîscă sau cunune de lauri la fel de coclite. Şi cum ar fi putut face dragoste femeile astea cu uter de marmură. Da, departe în noapte, cînd troleibuzele se retrăgeau, bărbaţii iluştri coborau de pe soclurile lor, le-apucau de păr pe muze şi le trînteau în boschetele din părculeţ. Pătrundeau cu penisurile lor de metal lustruit între labiile de piatră umectate de rouă nopţii. Atla-şii se acuplau cu gorgonele de ipsos, cu nasul spart, lăsînd balcoanele cu oleandri să se prăbuşească pe caldarîm. Dar m-am oprit brusc din reveria mea erotică, pentru că un astfel de balcon, la primul etaj, cu leandru şi muşcate în ghivece, exista undeva, venise de undeva la realitate în foarte strînsă legătură cu pata de lupus a mamei. Pata de culoarea protezei (ah, acum îmi dădeam seama!), pata sinistră. Sinistra. Silistra. Pe Silistra era o casă cu un balcon sprijinit de atlaşi. Mama mă căra-n braţe între alimentară şi casă, înfofolit în paltonaşul meu, şi treceam cu capul în dreptul pubisurilor zugrăvite galben-murdar şi scorojite ale celor doi bărboşi cumpliţi, încovoiaţi de apăsarea balconului. Priveam în sus şi, pictată pe cerul alburiu, zăream o bătrînă cu părul cărunt căzîndu-i în valuri ca al fecioarelor. Dar parcă tot restul ar fi fost topit în ceaţă, perlat şi destrămat, şi-ntr-adevăr restul se topi în vis.

Dimineaţa m-am trezit nervos şi absent, în ciripit strident de păsări şi-n marea lumină galbenă a verii. M-am ridicat din patul boţit, am străbătut camerele zugrăvite în culori stinse, oliv şi bej, şi am intrat în bucătărie, unde mama deja îşi începuse roboteala, printre scaunele slinoase. Am mîncat, tăcut, nişte cafea cu lapte în care muiam felii de pîine. Din miez făceam bile cafenii, mozaicate de dungi, pe care le azvîrleam în cănile murdare din chiuvetă. Am ieşit puţin pe balcon. Moara Dîmboviţa, odată sclipitoare în veşmîntul ei roşu de cărămidă, era acum alburie de făina şi praful întinse pe acoperişul plin de

proeminenţe de tablă, pe zidurile uriaşe, pe ferestrele rotunde şi dreptunghiulare, pe scoabele care susţineau pereţii bătrîni de peste o sută de ani. Din amestecul de cărămiziu şi alb ieşea o culoare nedefinită, tristă, a tuturor străvechilor mori, fabrici şi ateliere ruinate, mîncate de timp şi vegetaţie. Căci, acoperind-o pînă la brîu, pretutindeni în jurul ei se ridicau plopi negri ca smoala, cu frunze de un verde carnavalesc, lingînd bătrînele ziduri palide şi acoperindu-le cu valuri de puf. Puful de plopi, care ningea pur şi simplu în iulie, se troienea la picioarele morii, se agăţa de golurile şi spărturile dintre cărămizi, se lua pe picioarele porumbeilor care umpleau acoperişul, găsea cîte o fărîmă de pămînt şi dădea crenguţe prin canaturile geamurilor opacizate de făină. Un hoit gigantic, o dărîmătură care încă mai funcţiona (dinăuntru se auzeau zi şi noapte zumzetele sitelor electrice) domina spatele blocului nostru, sfîşiind norii cu frontoanele de castel medieval, la fel de ruinate şi triste. Moara avea o curte largă, cu mărunte clădiri administrative, pustie şi tăcută sub soare, despărţită printr-un grosolan gard de beton de teritoriul copiilor care ieşeau dimineţile din cele opt scări ale blocului şi se răspîndeau în umbra lui, luminînd-o cu cioburi de oglinzi şi cu ţipete stridente. Foarte departe în stînga morii se desluşeau contururile Casei Scînteii, pe vîrful căreia toată noaptea ardea o steluţă roşie. În dreapta fusese vizibil o vreme Circul de Stat, acum obliterat de carnea, nervii, muşchii şi oasele verzi ale plopilor. Circul se mai vedea numai de pe terasă, zăcînd pe pajiştea parcului ca o farfurie zburătoare. Plopii plantaţi la numai cîţiva metri de bloc se-nălţaseră pînă la etajul cinci, unde locuiam noi, aşa că le puteam apuca, întinzîndu-ne, crengile suple şi-nfrunzite, năpădite de porumbei. O porumbiţă clocise anul trecut timp de trei săptămîni o minge de ping-pong căzută în jgheabul de scurgere al balconului nostru. Am stat jumătate de oră, în pijama, pe balcon, privind norii, mai albi decît cerul foarte alb, conturaţi cu lumină, şi, cînd am reintrat în bucătărie, am avut impresia că intru într-o hrubă sinistră. În umbra adîncă mama părea o ţigancă uitată pe un scaun, lîngă aragazul ei, toată întunecată şi transpirată, în afară de globii ochilor, care prindeau învălătucirea orbitoare a cerului de vară. Viespi împlătoşate în galben foiau peste tot, căci îşi făcuseră cuib în fereastra de aerisire şi se strecurau printre barele ei de metal. Pe corpul mamei, ca pe al unei ciudate

dresoare, şi în părul ei fin şi rar, care avea să rămînă întotdeauna castaniu, neatins de încărunţire, se plimbau viespi mari cît degetul, mişcînd din puternicul aparat bucal şi rotindu-şi aripile ca nişte ventilatoare. I-am spus că mă duc să mă plimb, m-am îmbrăcat şi am ieşit în căldura orbitoare de afară.

Cămăşile mele cu mînecă scurtă îmi erau mereu prea strimte la umeri, aşa încît făceau nişte cute mari, oblice, în faţă, care-mi scobeau pieptul mai mult decît era scobit în realitate. Venit de la răcoarea apartamentului, începeam să transpir instantaneu, în boabe mari care-mi picurau de pe părul de la subţiori pe pielea umezită şi ea. Sub cămăşile mele roz sau prăzulii toracele strîmb înota în culoare străvezie şi apă. Asfaltul se muia sub pantofii mei. Mă priveam în vitrinele magazinului de mobilă de la parter şi mă vedeam acolo, între garnituri de bucătărie şi ficuşi, un puştan cu faţa subţire ca o lamă şi cu un mers şovăitor. Dacă mă simţeam privit de cineva, paşii mei deveneau stîngaci şi automaţi, ca şi cînd mi-ar fi fost permanent teamă că nu voi mai şti cum se merge şi că dintr-un moment într-altul mă voi prăbuşi pe asfalt. Pînă către Obor am mers pe partea umbrită a şoselei, orbit de strălucirea parbrizurilor şi a ferestrelor, înregistrînd inconştient marea curbură a blocurilor, culminînd în dreptul cinematografului "Melodia".

De la Obor ştiam că trebuie s-o iau în sus pe Colentina. Deja oraşul căpătase un aer de periferie. Între maşini se strecurau camioane cu cai, avînd roţi de automobil şi panouri azurii sau verzi pictate cu sirene, cerbi şi motive înflorate. Lăsau în urmă baligi galben-verzui, globulare. Şi oamenii se schimbau. Femeile purtau broboade şi fuste de stambă, dinţi de fier în gură, pe care-i rînjeau una la alta ieşind de pe poarta fabricilor, încărcate de plase şi paporniţe. Semănau cu nişte găini mari de carne cu creasta pleoştită. Grupuri de ţigani umpleau trotuarele, aşteptînd tramvaiul pe vine, ele cu fuste creţe, înflorate portocaliu şi cărămiziu şi cu haine bărbăteşti, ei în costume negre, cu pălării, şezînd pe saci umflaţi, incredibil de unsuroşi. Totuşi îmi plăcea mirosul lor, de mahala, de putreziciune naturală, ca mirosul acela inconfundabil de la ţară, unde se amestecă dospirea fructelor în butoaie de ţuică, leşia lăturilor aruncate în semicerc pe pămînt, seva vegetaţiei copleşitoare care-ţi întunecă vara privirile. Muncitori pe biciclete străvechi, de fier masiv, cu două-trei sifoane albăstrui legate cu sfoară pe

mica platformă din spatele şeii, pedalau agale cu tenişii lor albiţi de var. Şoseaua suia galbenă către răsărit, încadrată de labirintul verde al arborilor.

Am trecut de Suveica, unde mama lucrase la războaiele mecanice de ţesut, şi de unde ieşea în amurg, înecată de musculiţe şi sîcîită de reflexul de vomă datorat duhorii de grăsime rîncedă a fabricii de săpun de alături. Pînă acasă, şi toată noaptea după aceea, îi urlau în urechi războaiele între care alergase toată ziua. Deasupra porţii de intrare, cu litere de tablă roşie, în arc de cerc, scria "Trăiască Partidul Comunist Român", iar la un panou de onoare, din poze alb-negru de mărimea unei cărţi poştale, fruntaşele în producţie zîmbeau prosteşte, femei cu feţe strîmbe, bărbătoase sau copilăreşti, cu părul făcut permanent, cu ochii stinşi. Rochii dintr-un material cu buline, fie albe pe fond întunecat, fie invers, şi cu guleraş alb, ca de uniformă de elev, păreau a fi moda universală a vremii în mediul lor limitat la fabrică, piaţă şi casă.

M-am oprit contrariat la Teiul Doamnei. Începusem să simt, cu nările minţii, efluviile casei de pe Silistra. Dar din ce parte veneau? De cînd ne mutaserăm din acea zonă nu-mi aminteam să ne fi întors acolo decît o singură dată: vedeam ca în vis un drum cu tramvaiul, o piaţă pavată cu piatră cubică, fantoma unor clădiri abstruse, aplecate ameninţător... Nimic mai mult. Iar acum, dezorientat, mă învîrteam prin cartierul de case părăginite, cu firme de ceasornicărie şi de fabricat chei yale, întrebam cîte un bătrîn — da, strada era pe-aici, pe undeva, o ştiau cu toţii, dar parcă nu-i mai zicea Silistra, ci altfel, nimeni nu ştia cum... —, şi m-aş fi întors acasă dacă, deodată, în aerul rarefiat al minţii mele, traseul acelei zile nu mi-ar fi apărut ca o imagine strălucitoare, cine ştie de unde venită: era ca scheletul cristalin al unei aripi de pasăre, sau mai curînd de mamifer zburător. Humerusul i se-ntindea de la blocul meu pînă la Bucur Obor, radiusul şi cubitusul, sudate-mpreună — de la Obor la Teiul Doamnei, iar de-acolo se desfăceau oasele degetelor, exagerat de lungi şi terminate cu gheare puternice. Cînd am văzut, pe unul dintre degetele fiarei, un fel de inel masiv de aur, am ştiut că găsisem (căci orice descoperire e o rememorare) strada şi casa mistică a naşterii mele! Trebuia doar să traversez şoseaua şi să mă-nfund pe străduţele cartierului de vizavi.

Dar sclipitoarea aripă nu avea, se pare, numai cinci degete, ci o încîlcitură întreagă. Am umblat ore prin soarele tropical pe străzi identice, triste, de periferie, cu case negustoreşti şi ţărăneşti, cu zmee atîrnate de firele de telegraf şi cu guguştiuci cîntînd în frunzişul duzilor, am dat colţuri, am citit tăbliţe cu numele străzilor: Bujoreni, Zorilor, Sadova, Maior Anastasie Petru, Perişani... Am privit hipnotizat dărăpănături invadate de buruieni, cu tocurile uşilor şi ferestrelor scoase şi cu un copil jegos tîrînd după el o bandă de alamă decupată, bîiguind ceva în încăperile zugrăvite albastru. Am oprit femei bătrîne, în papuci, şi le-am întrebat de strada Silistra. "A, Silistra... cred că e la două străzi mai încolo. Da' pe cine cauţi, maică?" Am îngheţat cînd, adînc intrat într-o stradă îndepărtată, transversală faţă de cele de pînă atunci, am văzut, profilat pe cerul vîrstat de nori, un foişor melancolic şi auster, cel din visele mele dintotdeauna. Foişorul real avea însă la parter o fereastră cu obloane grele de tablă ondulată. Stînd acolo, încremenit în strada pustie, faţă-n faţă cu clădirea foarte înaltă, am avut certitudinea că am mai fost acolo, şi o ciudată magie m-a-mpins să deschid uşa de lemn nevopsit. Scara-n spirală, cu balustrada de piatră rece, era acolo. Am urcat tremurînd din toate încheieturile. Vopseaua peretelui era verde, uleioasă. Într-un ghiveci se zbîrlea un cactus atacat de ciuperci, palid şi răpciugos. Am sunat, sprijinindu-mă încă de răceala balustradei, la singura uşă, cu vizor mare, demodat, de pe minusculul palier. Într-o lumină tulbure, venită de la un singur ochi de geam, mi-a deschis Anca. Am intrat într-un hol mirosind a covor persan îmbîcsit. Sufrageria era încărcată de obiecte vechi, porţelanuri ciobite şi argintărie aproape neagră, într-un tablou era înfăţişat foişorul şi Anca în faţa lui, sărind un Şotron, într-un stil de pictură naivă. Lîngă foişor, în pictură (nu şi m realitate) se înălţa, verde-oliv, un chiparos.

Încă ameţit de atîtea întortochieri prin meandrele cartierului Colentina, cu cămaşa fleaşcă de transpiraţie, mă bucuram de răcoarea apartamentului întunecat şi liniştit. Anca mi-a adus, pe o farfurioară, o linguriţă de dulceaţă de trandafiri şi, în timp ce o mîncam, privind volutele filigranate de pe coada linguriţei, mi-a povestit ceva din copilăria ei.

Mama ei lucra ca presatoare într-un atelier mecanic. Opt ore pe zi, de luni pînă sîmbătă, făcea acelaşi lucru. Aşezată pe o

ladă de lemn putred, în faţa uriaşei şi unsuroasei prese hidraulice, introducea repede bucăţi dreptunghiulare de tablă între fălcile maşinăriei. Un cilindru lustruit cobora năpraznic, ştanţînd tabla şi ridicîndu-se la fel de brusc, cu un zgomot asurzitor. În atelier erau opt prese care lucrau continuu. La fiecare lucra cîte o femeie în halat albastru. Toate femeile erau aproape surde. Toate aveau degetele întregi, căci cele care şi le prinseseră sub cilindru nu se mai întorseseră acolo. Mama Ancăi a lucrat în atelier pînă a simţit durerile facerii (fetiţa nu avusese niciodată dificultăţi să-şi amintească urletul preselor, cum îl auzise difuzat prin lichidul placentar încă de cînd nu era mai mare decît o salamandră). A plecat la maternitate cu tramvaiul, în înghesuiala veselă şi năduşită a unei sîmbete după-amiaza.

Anca a crescut în foişor, veche anexă de cărămidă roşie a unui atelier de la începutul secolului, demolat mai tîrziu. Un teren viran cu cîteva maşinării negre, unsuroase: roţi, biele, arcuri, şi cu o carcasă de vagon de tramvai, cu vopseaua pleznită şi fără geamuri îşi întindea bălăriile şi gunoaiele menajere în spatele foişorului. Pe acolo se juca fetiţa, aşezîndu-se pe una din banchetele de lemn ale vechiului tramvai şi prefăcîndu-se că se plimbă cu el, prinzînd lăcuste cenuşii şi cafenii, care-i zvîcneau în pumn încercînd să-i scape printre degete, atingîndu-şi rochiţa (cu un bobocel de catifea galbenă cusut pe buzunarul din faţă) de mecanismele date cu păcură... Cînd se-nsera şi cerul se făcea de purpură, şi un gemuleţ scînteia foarte sus, pe zidul foişorului, Anca ştia că trebuie să intre în casă. Totuşi, uneori întîrzia pe maidan, desfăcînd ghemotoace de hîrtie cu poze colorate, ascultînd sirena fabricii din apropiere sau fugind pur şi simplu de colo-colo pînă cînd lumina se impregna în pămînt şi apărea luna.

"Mircea, era atunci aşa de ciudat! Luna apărea atunci ca un sloi uriaş de gheaţă, şi pînă şi florile de gura-leului sălbatice de pe maidan căpătau culoarea palidă a lunii. Cîte un calcan sau un zid pe jumătate dărîmat începea să strălucească, pe cînd tot restul se adîncea în umbră. Iar de după zid apărea întotdeauna, în nopţi din acelea, Herman. Nu-mi era deloc frică de el, fiindcă se apropia de mine foarte uşor, cum stăteam pe vine, cu fusta trasă în faţă, între picioare, ca să privesc cine ştie ce ciob. Nu răspundeam niciodată de la început cînd mă striga tata, cu toate că, în tăcerea din jur, vocea lui suna puternică şi limpede

ca a unui înger, pentru că ţineam foarte mult să mai rămîn puţin cu Herman. Nu mă lua de mînă, ci îl luam eu pe el, şi ne-ndreptam întotdeauna spre casa ruinată din apropiere, în al cărei acoperiş se căsca o gaură aproape cît o cameră-ntreagă. Treceam printre tufele de coada-calului care crescuseră chiar în prag şi pătrundeam în albastrul fluid al camerei de sub cerul gol. Acolo, stînd de mînă, faţă în faţă, ochii lui, albaştri ca ai mei pe lumină, deveneau albicios-transparenţi ca ai peştilor, şi pe sticla lor, zgîriat cu un vîrf de ac, îmi vedeam bustul şi tapetul înflorat, jupuit, de pe peretele din spatele meu. Cum era de pe atunci frînt dintre omoplaţi, mai adus de umeri decît orice om pe care l-am văzut vreodată, trebuia să dea capul pe spate cît putea de mult ca să privească drept. Faptul că acolo, în camera aceea în care totul părea că pluteşte, îmi scotea întotdeauna bluza, deschein-du-mi atent nasturii şi lăsîndu-mă cu sfîrcurile goale şi negre pe pieptul atunci aproape plat, mi se părea amuzant şi misterios, şi în nici un caz nu mă speria, pentru că el nu-mi atingea pieptul niciodată, ci doar mă privea, sau cel mult îmi aducea cîte o şuviţă de păr în faţă, coborîndu-mi-o pînă unde sfîrşesc coastele. Începea să-mi povestească despre o lume care pentru mine era firească, alăturată celei de aici şi totuşi inaccesibilă. Vocea lui Herman, egală şi gravă, era un tunel care ducea direct acolo. Deodată tunelul se lărgea, făcea nişte falduri cărnoase şi moi, şi o lume orbitoare se arăta în faţa noastră. Zeci de lune roşietice făceau să ardă apa plină de corăbii a unui golf vast, mărginit de dealuri pe care palate de cristal, pagode de beriliu, campanele de crisolit se căţărau pur şi simplu unele peste altele, ciucuri-ciucuri de arhitectură fabuloasă. Ne apropiam cu fregata noastră de ţărm şi debarcam pe treptele de marmură roză, strunjită în volute şi contravolute, ale unei scări pornind chiar din valuri şi urcînd spre o faţadă grandioasă. Coloanele porticului erau poate de cincizeci de ori mai groase ca trupul meu. Statuile de sus, din arcadele înroşite de lună, simbolizau poate vicii sau virtuţi. Ferestre oarbe, rotunde şi dreptunghiulare, se profilau pe faţada translucidă şi netedă ca oglinda. Intram în palatul de marmură, gol de orice mobilier, de orice tapiserii, de orice picturi, şi pînă la urmă, într-una dintre săli, pe un tron de marmură, găseam o fată rasă în cap şi cu toată ţeasta împodobită cu tatuaje mirifice. Într-o altă seară, într-un alt palat şi-ntr-o altă sală, în locul tronului am găsit, în

centrul cavernei de marmură, o presă hidraulică dintre cele din atelierul mamei. O fîşie de alamă ieşea dintre fălcile ei, iar pe fîşie erau decupate litere. Scria acolo un cuvînt, un nume pe care nu-l mai auzisem niciodată.

O dată la două-trei nopţi venea Herman, şi îmi vorbea, nu mai mult de o oră, în casa dărăpănată. Profilat pe lună, cîte un păianjen îşi scînteia într-un ritual ciudat picioarele transparente. Vorbin-du-mi monoton şi trist, tînărul gîrbovit destrăma mereu şi mereu materia rară din care era ţesută viaţa mea, cu imprimeuri reprezentînd foişorul nostru, maidanul, pe mama şi tata, păpuşile, fetiţele vecinilor, ca să clădească în locul lor alte şi alte peisaje cu temple de marmură dizolvate-n lumină. Într-o noapte, după ce mă condusese prin galeria unei vile cu ferestre susţinute de putti şi ghirlande, apoi pe culoarele rectangulare cu nişe în care dormeau urne pîntecoase, am ajuns într-o cameră în ruine, prin fereastra fără tocărie şi plină de buruieni a căreia ardea luna. În acea cameră îl priveam în ochi pe Herman. Eram goală pînă la brîu, ca de obicei, şi părul mi se scurgea pe umeri pînă la sfîrcuri. Prietenul meu avea în mînă o maşină de tuns, nichelată, ca un cleşte cu o parte lăţită, plină de dinţişori la margine. S-a apropiat de mine şi, zîmbindu-mi, mi-a făcut, cu degetele celeilalte mîini, semnul tăierii cu foarfecă. M-am lăsat tunsă chilug, fîşie cu fîşie, cu părul căzîndu-mi scînteietor în jur. M-am lăsat apoi rasă-n cap cu un brici dintre cele bătrîneşti, care se pliază-ntr-o teacă de baga. La sfîrşit, Herman şi-a trecut degetele peste emisfera netedă care-mi adăposteste creierul, cu voluptatea cu care ar fi mîngîiat un sîn de femeie coaptă. A fost singura dată cînd mi-a fost frică de el. Pe masa de scînduri, abia atunci am văzut, se aflau etalate nişte instrumente cu forme nefamiliare mie. Unele semănau cu bucăţile de metal pe care le găseam pe maidan, în preajma mecanismelor unsuroase şi a carcasei de tramvai. Altele aveau la capăt ace lungi, curbate neliniştitor. Cu ele, întreaga noapte, pînă au albit zorile, Herman mi-a tatuat toată ţeasta, laborios ca o mare arahnidă, lucrînd mecanic şi tăcut. Ce planşă anatomică fantezist colorată, ce constelaţii într-o hartă a cerului altei planete, ce dantelă apretată de pe creştetul unei dolofane olandeze gravase Herman pe hemisfera craniului meu? N-aveam să ştiu niciodată. În orele lungi ale chinului tăieturilor cu lama, înţepăturilor şi impregnărilor cu cerneluri multicolore, priveam în jur, mişcînd

doar globii oculari, şi observam, ca în acele jocuri cu două imagini aproape identice, anume inadvertenţe între camera ruinată aşa cum o ştiam eu şi cea în care mă aflam: forma clanţei coclite, a prizei smulse din perete, o anume porţiune de tapet jupuit erau altfel, deşi nu-mi dădeam seama prin ce difereau. Deosebirea poate că nu era în ele, ci în mine, în emoţiile mele, chiar în înfăţişarea mea (sigur, sigur acolo, fiindcă ţin minte că, privind în ochii de peşte al adîncurilor ai lui Herman, am văzut o stranie prinţesă a unui ţinut îndepărtat, rasă-n cap şi cu urechile ciudat de mari. A fost singura dată cînd m-am văzut frumoasă)."

Anca plecase acasă în zori, sfîrşită, cu oasele ţepene, cu sentimentul pătrunzător că aceea nu era lumea în care se născuse, că maidanul arăta altfel, că norii luau pe cerul dimineţii forme imposibile, profetice, că pînă şi vrăbiile care săreau printre gunoaie n-ar fi trebuit să fie aşa cum erau, ci cu totul altfel, deşi forma le era identică imaginii lor din memoria Ancăi. Tatăl privea pe geamul foişorului, palid şi nedormit, cu părul zburlit de vîntul rece. Cînd a zărit-o, a rămas o clipă încremenit, apoi a dispărut de la fereastră. "A tropotit în jos pe scara-n spirală şi s-a repezit către mine. M-a-mbrăţişat, şi am aspirat mirosul lui de chit roşu şi cîlţi. Capul mi-era îngheţat şi dureros. Pielea inflamată îmi desena în minte o reţea de dureri liniare şi dureri punctiforme. Mi-am sprijinit ţeasta de pieptul lui, şi aşa ne-a găsit mama, care venea în grabă de la un vecin cu telefon. Sunase la toate spitalele, la salvare, la miliţie... Am urcat toţi trei scările foişorului, iar sus m-au închis în camera mea fără nici o oglindă, şi acolo am stat pînă cînd au trecut, rotindu-se greoi, toamna, iarna, primăvara şi s-a făcut iarăşi vară. Părul mi-a crescut ca nişte lujeri, ca o iarbă castanie, şi în anul acela mi-au răsărit tufe de păr şi la subţiori, şi în josul burţii, îneît mă-nspăimîntam că flocii creţi şi seînteietori mă vor acoperi toată, lăsîndu-mi goale doar sfîrcurile şi ochii, ca la căţele. Cîtă singurătate am trăit, pe cînd se rotunjeau cupolele sînilor mei! Pe cînd mi se îndulcea pielea! Zăceam pe atunci ore întregi în patul umed, ghemuită, cu ambele palme strînse-ntre pulpe, udîndu-mi perna de salivă şi lacrimi. De cînd privise, palidă, desenul colorat de pe craniul meu, mama-ncepuse să mă urască, nu mai intra la mine-n cameră decît ca să ţipe că nu e curăţenie, sau că miros urît, că nu m-am mai spălat de nu ştiu

cînd. Nu mi-a spus nimic cînd m-am trezit într-o dimineaţă, moartă de frică, cu o pată de sînge pe cearceaf, între picioare. Mi-a adus doar albia cu apă săpunită, în care am spălat pînza aspră. Cînd intra brusc la mine, cu faţa ei chinuită de muncitoare, cu mirosul ei de săpun ieftin, «Cheia» sau «Cămila», şi ducînd în mîini vreo farfurie cu ciorbă, ceva se înmuia şi se scurgea-n mine, lăsîndu-mi un vid insuportabil între coaste: nu vroiam, în ruptul capului, să ajung femeie, să mă duc la fabrică, să gătesc, să spăl, să cos, iar noaptea să fiu apucată de bărbatul meu şi trîntită pe pat şi-ncălecată şi maltratată, aşa cum văzusem uneori că făceau mama şi tata. De ce nu pleca mama de-acasă? De ce nu se ducea-n lume? Ce fel de viaţă era aceea, între casă şi fabrică, cu o singură rochie de ani de zile, cu un sutien care arăta mai mult a cîrpă de vase şi cu chiloţi făcuţi ferfeniţă de atîta fiert? Din cînd în cînd se ducea la coafor, de unde se-ntorcea cu nişte sărmăluţe ridicole-n cap, care se destrămau în cîteva zile. Cînd i se ducea un fir la ciorap, mergea la remaiat, la o cucoană care stătea de dimineaţă pînă seara într-o cămăruţă cu vitrină, în care abia încăpea trupul plin de cute de grăsime, ca o omidă în rochii cu imprimeuri. Da, mama venise pe lume şi trăia fără bucurii şi fără nici o speranţă. De aceea nu mă supăram cînd vedeam cît mă urăşte. Vedeam în ea viitorul meu nenorocit de zugrăvită sau ţesătoare sau presatoare, căci pe atunci nu-mi închipuiam că ar mai fi posibil şi un alt fel de viaţă. Şi poate că nici nu este.

De cîteva ori a sunat la uşa noastră diriginta, căci trebuia să trec u» clasa a şasea şi nu mă prezentasem în toamnă la şcoală. Deja părul îmi crescuse ca o perie în septembrie, aşa că tatuajul se acoperise. N-am mers tot anul la şcoală. Doctorii mi-au găsit ceva la oase sau la inimă, nici nu ştiu, care mă-ndreptăţea să amîn şcoala cu un an. Dar am citit mult atunci, căci orice era mai bine decît să zac în pat sau să mă plimb în jurul mesei. Şi am visat mult, mai mult ca oricînd, aşa cum am auzit odată la radio că embrionii visează în uterul mamelor, că visează (oare la ce?) aproape tot timpul. Iar eu, încuiată în cameră, ghemuită sub cearceafuri, nu eram altceva decît un fruct de carne care se cocea în umbră. Am visat venirea ta, te-am visat în toate amănuntele înfăţişării tale, de aceea nu m-am tulburat cînd ai sunat la uşă, ci te-am poftit în casă ca pe un prieten vechi, cum l-aş pofti pe Herman însuşi, dacă ar veni vreodată, în visul meu,

tu rătăceai pe străzi tăcute şi însorite de cartier umil, erai ca o mînă de orb care se adînceşte în ceea ce s-ar putea numi realitate, dacă n-ar fi nevăzută, ca şi cînd ar putea exista ceva acolo unde nu-i nimeni ca să perceapă existenţa. Te priveam de la mica fereastră cum te apropii, cum traversezi maidanul plin de stranii mecanisme de orologiu (în locul carcasei de tramvai se afla acum, pe roţi strălucitoare, tramvaiul nou-nouţ, cu geamuri curcubeene, vopsit proaspăt în roşu şi galben, cu trepte basculante la uşi, cu numărul foarte vizibil pe partea laterală şi cu o mică platformă în spate), cum ajungi lîngă chiparosul — tăiat de fapt acum cîţiva ani — din dreptul foişorului, cum citeşti prostia scrisă cu creta portocalie pe zid de Dănuţ, băiatul zidarilor din vecini, şi cum simţi că trebuie să intri şi să urci pînă la mine. Te-am chemat, atunci, în vis, pe numele tău: «Mircea!», şi am ştiut că, peste ani, ai să auzi."

Dulceaţa de trandafiri îmi lăsase o durere leşinătoare la rădăcina nasului. O terminasem, şi acum rîcîiam cu linguriţa, distrat, fundul farfurioarei de sticlă groasă, năclăit de urme de sirop. Herman. Ce ciudat începeau să se lege toate! Mereu sperasem că viaţa mea se va scurge cu totul altfel decît a celorlalţi, că va fi o viaţă cu sens, un sens poate inaccesibil mie, dar vizibil de undeva de foarte sus ca un desen pe o pajişte imensă. Nimic nu trebuia să fie întîmplător. Fiecare persoană întîlnită vreodată şi fiecare durere de măsele şi orice fir de praf văzut vreodată într-o rază de lumină (sau nevăzut, ci doar prezent acolo, ca să astupe cu infima lui geometrie un colţişor din fractalul nesfîrşit al vieţii mele) şi pînă şi cea mai vagă senzaţie de foame sau de nelinişte nu erau decît motive şi pete colorate din acest covor ce se-nfăşura şi se desfăşura în sine însuşi, învelindu-mă ca o gogoaşă de mătase sau ca fîşiile unei mumii pestriţe. Şi pînă şi eu, fluturele mumificat, eram doar un motiv ce-mpestriţa cu lîna sîngelui meu canavaua. La intrarea în labirint veghea Anca, în donjonul ei singuratic, cu ţeasta ei tatuată acoperită de păr, aşa cum templele mayaşe pline de crotali zac în junglă şi-n Ernst. O lună plină, imensă, le mai îngălbeneşte uneori treptele. Ochii albaştri ai Ancăi aveau să rămînă singura constantă a vieţii ei, de cînd fusese doar o fetiţă şi pînă la bătrîneţe, de parcă volumul fluctuant al vieţii ei ar fi fost o succesiune de fotografii înşirate pe două bare albastre. Dar o Anca bătrînă, atîr-wnd fleşcăită de propriii ei ochi mi se

părea o imagine de neconceput, căci ea nu putea avea un destin al ei propriu, separat de al meu, interiorul ei era plin şi omogen ca al statuilor. Anca nu era decît o scurtă apariţie în existenţa mea, un automat făcut pentru cîteva replici, ca fiecare fiinţă pe care-o întîlnisem vreodată, şi fiecare obiect. Sticla de suc din care sorbisem cine ştie cînd în copilărie apăruse ca să beau eu din ea. Nu fusese nimic înainte şi n-avea să fie nimic după ce o lăsasem din mînă şi-mi ieşise din vedere. O femeie văzută pe stradă, care se uitase o clipă la mine şi apoi, cu aceeaşi expresie, la o vitrină de metalo-casnice, existase doar pentru acea clipă, înfiripată din mult ipsos şi un strop de culoare, şi destrămată la loc în circulaţia fierbinte a străzii. Ce să facă Anca la bătrîneţe? Să-şi crească nepoţii? Dar scaunul pe care stăteam atunci, privind-o şi sorbind din paharul cu apă rece, n-a fost niciodată făcut de un tîmplar din cherestea adusă de la munte şi cheresteaua n-a fost tăiată dintr-un brad care trăise treizeci de ani în singurătatea verde a codrului de conifere, şi bradul nu ieşise dintr-o sămînţă căzută pe pămînt, între ace de brad putrede şi ferigi. Peste un an nu va fi vîndut, nu vor sta alţi inşi pe el, iar peste zece ani nu se va dezmembra, nu va fi folosit ca să astupe vreun gol într-un gard şi lemnul lui nu se va umple de mucegai şi licheni acolo, într-o livadă de corcoduşi, pînă cînd cuiele vor rugini de tot şi lemnul va trece prin intestinele carilor, ca să se-amestece cu pămîntul. Scaunul nu avea istorie, ci se zămislise acolo pentru doar o oră, într-o casă clădită pentru o oră, locuită de o fată cu sînii deja mari şi rotunzi, dar fără calităţi, fără moliciune şi căldură, fără structură internă. Dacă m-aş fi apropiat de Anca şi i-aş fi mîngîiat sînii, ei şi-ar fi căpătat atunci, pe loc, elasticitatea şi parfumul, ca să şi le piardă apoi instantaneu. Mă mişcăm încet, pe un drum predestinat, şi cineva crea în jurul meu existenţă. Da, eram sigur: mi se construia viaţa, un artist metafizic inventa secundă de secundă miliardul de amănunte, butaforie exuberantă şi răpitoare, suprafaţă irizată dincolo de care era poate o radianţă omogenă, sau indescriptibilul. Fireşte, această imensă aparenţă putea oricînd să-şi asume şi aparenţa profunzimii. Puteai lua un eşantion de substanţă (un strop de sînge din deget, să zicem), îl puteai pune sub microscop şi puteai ajunge să zăreşti fulgul de zăpadă al hemoglobinei, cu atomul de fier din centru şi dantela de oxigen şi hidrogen din jur, dar însăşi cercetarea crea această

structură, şi doar local; nici un strop din kilometru cubi de sînge ai tuturor vieţuitoarelor nu mai avea organizarea aceea. Profunzimea ei nu era decît o generare de suprafeţe...

M-am ridicat de la masă. Anca s-a ridicat şi ea, netezindu-şi rochiţa albastră cu degetele. Fiecare cută adăpostea în adîncul ei un reflex mătăsos de ultramarin, mai închis decît azurul rochiei şi curgător ca apa, ca şi cînd fata ar fi fost îmbrăcată într-un fel de lichid gelatinos. M-a chemat în altă cameră, mai mică, unde pe perete se afla o oglindă ciobită. Sub oglindă era o masă de lemn de brad, cu sertar, acoperită cu o bucată de etamină cusută grosolan. Ne-am privit o clipă în oglinda cu ape oliv-cafenii: un tînăr cu obrajii scobiţi, cu buze senzuale, cu ochii ficşi şi fanatici, iar alături, mai mică, o fată modestă de la periferie. Anca a tras sertarul şi am văzut în el, ocupîndu-l complet, un fantastic instrumentar. Era o trusă de instrumente strălucitoare, între care am recunoscut un brici, o maşină de tuns, cleşti, ace şi sticluţe, şi mi-au rămas cu totul străine aparate mai complexe, aducînd a suveici de maşină de cusut, a cleşti electrici de tortură, a iadeşuri... Toate erau plasate în locaşuri de aceeaşi formă cu ele, din spumă albă de latex. Articulaţiile cu şurubele delicate, vîrfurile fine arcuindu-se ca nişte mandibule de insectă, mînerele masive şi grele, tronconice — toate produceau la fel de multă plăcere ca şi repulsie, erau perfecte, dar perfecte pentru vătămat, pentru smuls, înţepat, tăiat, poate pentru sugrumat şi trepanat de asemenea (un mic ferăstrău, o bijuterie de metal argintiu, putea servi la obţinerea voletelor decupate în osul craniului). Am luat trusa cu grijă şi am aşezat-o pe masă. Fata a apucat un scaun bătrîn şi jegos şi s-a aşezat pe el în faţa oglinzii. Şi-a dezlegat fundele bretelelor de pe umeri şi a rămas goală pînă la brîu, cu sînii mari şi duri, cu gurguiele ridicate de răcoare. Cum stăteam în picioare în spatele ei, î-am trecut o mînă prin păr, şi prin răvăşeala şuviţelor cafenii am întrezărit prima dată Minunea: universul multicolor gravat în pielea albă-sidefie a capului ei. Sub degetele mele se deschideau cărări parfumate, mărginite de mii de fire, prelungind rădăciniţele albicioase. Fiecare cărare părea pietruită cu dale albastre şi violete şi roz şi galbene, asemenea literelor disparate dintr-un rebus convex. Pădure tăcută, vidă şi singură, acoperind fundaţii străvechi. M-am imaginat un moment minuscul ca un păduche, explorihd pădurea cea

stearpă, călcînd pe solul ei elastic, prinzînd în palmă trunchii groşi, semitransparenţi, de substanţă cornoasă. Incercînd să trasez pe o hartă inextricabila Sandală de sub paşii mei.

Am desprins din locaşul ei maşina de tuns. Am acţionat-o de cîteva ori prin aer, privind cum se încalecă în partea anterioară cele două lame dinţate, bine unse, apoi am aşezat metalul rece pe fruntea Ancăi şi am defrişat o primă fîşie pînă în creştet. Bucla a căzut înfăşurată graţios, art-nouveau, în poala fetei, doar cîteva fire de păr i-au rămas atîrnate de geană, de unde şi le-a scuturat cu un clipit. Am continuat, urmînd atent bosele ţestei, împrăştiind pe jos zulufii moi, pînă ce întreaga frunte s-a prelungit pînă la fontanelă. Am defrişat apoi zona din jurul urechiuşei stîngi (acum am observat cerceii înduioşători de fetiţă: trei bobiţe rubinii ca de zmeură prinse într-un strop de aur inferior), apoi ceafa, încercînd din răsputeri să nu privesc litografia bizară tot mai mult dezvăluită. Cei doi muşchi ai cefei au mai păstrat pînă la sfîrşit între ei cîţiva zulufi, pe care mi-a fost imposibil să-i retez cu maşina. Am înaintat spre urechea dreaptă, şi totul a fost gata cînd spirala gingaşă a perciunelui a căzut şi ea, ca un sul rarefiat, pe podea. Ţeasta rămăsese cenuşie ca şi cînd o dată cu părul aş fi înlăturat şi carcasa care proteja, asemenea unei căşti de motociclist, creierul fetei. Doar că pe deşertul de cenuşă se aflau desene. Tatuajul se vedea bine de-acum. Totuşi nu am vrut să-nţeleg de la-nceput sensul lui, ci, strîngînd uşor pleoapele ca să ocultez şi mai mult înfloriturile ameţitoare, mi-am continuat lucrul, refăcînd în sens invers manevrele tehno- j logice ale lui Herman. Am săpunit ţeasta şi, cu briciul, am îndepărtat şi ultimele urme ale străvechii păduri. Am şters ţeasta cu un şervet pînă cînd a-nceput să lucească mat, bilă de fildeş în comparaţie cu care faţa Ancăi părea cărnoasă şi vulgară ca un flasc organ sexual atîrnînd spre podea. Ţîţele ei, pîntecul ei suplu de adolescentă, şoldurile şi picioarele ei învelite în caşmir albastru-electric atîrnau acum ca franjurile unei meduze de convexitatea multicoloră a ţestei. Am privit multă vreme, uimit, miile de linii, intersectate ca firele de aţă ale unei bizare broderii, curbele de nesfârşită graţie, trasate cu florarul, figurinele minuscule, curgînd unele din altele, întrolocate într-o dioramă inextricabilă. Nu erai nimic de desluşit şi totuşi totul striga după desluşire, dm duetul mistic al liniilor, din răbdarea maniacală a racordurilor,

din rafl namentul culorilor simţeai că e acolo încifrat un mesaj, că Herman îmi trimisese o generoasă invitaţie sau un teribil avertisment, amîndouă deodată, engramate pe emisfera acelei planete cîndva locuite şi-nfloritoare. M-am rotit în jurul Ancăi, am încercat să fac conexiuni, să unesc mental pata aceasta în formă de aripă cu linia aceea ca un picior poliarticulat de păianjen, figura aceasta pe care parcă aş fi cunoscut-o, cu grafitti-ul acela de closet public, litera aceasta atît de limpede zugrăvită (un M, anticvă capitală, colorată într-un frumos vioriu), cu bărbatul acela gol şi frumos ca un arhanghel... Îmi lipsea însă cifrul, şi în lipsa lui totul era haos şi disperare. Ca într-o ceaşcă de cafea, ca pe o carapace de broască ţestoasă, ca în liniuţele întregi şi înjumătăţite din Cartea Schimbărilor, ca într-o palmă în care degetele răşchirate ar cuprinde lumea, ca într-un vis inextricabil, ca într-o profeţie obscură, încercam, catoptromant al memoriei, să ghicesc, prin bezna prea multor culori, prin obscenitatea unei prea mari castităţi, mesajul din altă lume. Îmi plimbam, cu ochii-nchişi, degetele peste cochilia de sidef a creierului Ancăi, ca un frenolog explorînd bosa încăpăţînării şi cea a recunoştinţei, deschideam apoi ochii şi mă roteam în jurul fetei, încercînd zeci de puncte de vedere, cărora le corespundeau alte şi alte ordonări ale desenelor (în zona parietală stingă ele păreau să adăpostească în filigran un ou ciudat, transparent, în care pîlpîia ghemuită o himeră solzoasă; spre occiput se detaşa limpede cuvînrul DAN împletit din cobre regale; deasupra frunţii am zărit un moment o fetiţă goală, pe vine, urinînd un şuvoi albastru, apoi am pierdut-o; în zona lui Broca părinţii mei zîmbeau alături ca într-o fotografie de nuntă)! Anca îmi căuta din cînd în cînd, neajutorată, privirile, arătîndu-mi în oglindă cîte un detaliu şi înălţînd apoi din umeri.

Doar cînd am privit-o exact de deasupra capului, şi doar cu ochiul drept — cel cu care văd limpede —, am avut revelaţia întregului. Acolo, pe ţeasta Ancăi, Herman (acelaşi cu care stătusem ore-n şir de vorbă pe treptele de ciment ale blocului din Ştefan cel Mare, ascultîndu-i şoaptele gîjîite ce vorbeau despre Fehcia şi despre cosmos şi despre nevoia lui de a bea cele două sticle de vodcă zilnice) tatuase Totul, şi totul avea chipul meu. Privind chiar in miezul fontanelei, mi-am văzut faţa ca reflectată de o oglindă convexă. Deplasarea privirii doar cu un centimetru într-o parte sau alta schimba perspectivele şi

distrugea imaginea globală, de parcă desenul nu ar fi fost plan, ci în relief, cuprmzînd tot spaţiul intracranian şi înfigîndu-se în jugularele Aacăi, ca să prindă rădăcini filamentoase în întregul ei corp. Era faţa mea, însă fiecare trăsătură a ei era conturată din numeroase desene minuscule, împletite strîns între ele, iar detaliile acestora, conturate cu linii şi mai subţiri, erau la rîndul lor formate din alte desene, la altă scară. Procesul n-avea sfîrşit, căci voalul peştelui abisal care, în răsucirea lui, forma un fir de păr din sprinceana mea dreaptă, era compus dintr-un peisaj nocturn, în care Iosif, Maria şi pruncul Isus vegheau în jurul unui foc în noaptea dinaintea fugii în Egipt. Dacă priveai cu atenţie una dintre stelele spuzite pe cer, deasupra sfintei familii, zăreai o imensă aglomerare de feţe urlînd în mijlocul unor limbi de foc (una dintre ele era faţa Feliciei). În aluniţa de pe guşa ei se vedeau clar rămăşiţele fumegînde ale unui accident feroviar, şi într-un atom din acest fum se zăreau planetele şi sorii unui alt univers, cu flora, fauna şi etologia lor, şi aşa mai departe, la nesfîrşit. Orice detaliu ai fi explorat, mereu trebuia să alegi cîte o ramificaţie, să ignori restul desenului şi să te fixezi doar pe un detaliu al detaliului iniţial, şi apoi pe un detaliu al detaliului detaliului. Plonjonul acesta în miezul desenului putea fi fatal minţii care îl încerca. La al miilea nivel trebuia să-ţi revii, să te-ntorci, să refaci din miliardul de detalii ale nivelului tău un detaliu unic al nivelului imediat superior, să-l cumulezi cu un alt miliard de detalii ca să urci mai sus, într-o continuitate înnebunitoare. Cred că au trecut ore pînă am ieşit la suprafaţă, pînă am recompus chipul meu, în oglinda mătăsoasă a ţestei Ancăi, dintr-o infinitate de amănunte. Dar ieşisem oare la aceeaşi suprafaţă? Nu cumva ima-ginea mea, privind, în foişor, ţeasta rasă a unei fete goale pînă la brîu, aşezată pe scaun în faţa oglinzii, se repeta undeva în adîncul bilioanelor de straturi? Poate că, urmînd un nou impuls al minţii mele, m-aş fi putut ridica vreodată atît de sus, încît scena din camera Ancăi, împreună cu foişorul şi casele din jur, împreună cu norii de deasupra, împreună cu panorama fantastică a oraşului Bucureşti, împreună cu imensa curbură a pămîntului, împreună cu ceasul de aur al galaxiei, împreună cu spuma supergalaxiei, curbată în ea însăşi şi zvîcnind ca un embrion, toate acestea ar forma doar un atom de carbon dintr-un fir de chitină de pe spinarea unei muşte dm alt univers, iar acest alt univers ar

forma un atom dintr-o coajă de cartof aruncată la gunoi într-un univers de rang şi mai înalt, şi tot acest proces al minţii mele ar continua şi el la nesfîrşit, ca şi cel de adîncire în detalii şi detalii de detalii...

Îmi priveam din nou faţa subţire şi tristă, parcă desenată-n cărbune, aşa cum "se reflecta" în bila vie, lucioasă, din dreptul sternului meu. Am privit în jur, şi lumea redevenise concretă, liniştitoare, cu pereţi cenuşii impenetrabili, pe care se desenau ascuţit luminile şi umbrele, cu o fereastră în care se rostogoleau norii de vară, cu o fată cheală aşezată pe scaun în faţa unei oglinzi — şi cu mine. Pe podea, umed, era presărat de jur-împrejur păr brun, arătînd cumva murdar. Anca s-a ridicat, şi-a legat iar fundele bretelelor pe umeri şi m-a luat de mînă. Am trecut din nou în sufragerie. Am mai rămas cîteva minute tăcuţi, ea cenuşie şi epuizată de parcă ar fi ştiut că viaţa i s-a sfîrşit (am mai văzut-o acum cîţiva ani: o gospodină cu un băieţel de mînă, cu o sacoşă diformă din care se ivea emisfera unei verze, privind în jur ca să traverseze, pe undeva pe la Ziduri Moşi. Avea înfăţişarea amărîtă a infirmilor şi cocoşaţilor. Pe pometele obrazului drept avea o vînătaie înnegrită. Am bătut în geamul tramvaiului care mă ducea spre Pantelimon, dar n-am reuşit să-i prind privirea) şi că, de-acum înainte, avea să orbecăiască prin tenebre, descărcată ca o armă cu care s-a tras, ignorată ca un incunabul de preţ amestecat cu boarfe şi maculatură în magazia unui anticar nepriceput; eu, privind distrat tabloul de pe perete, cu o fetiţă în rochie roşie, sărind un şotron strîmb, unde fiecare căsuţă era desenată cu altă culoare. Foişorul era solemn şi stîngaci, părea o baracă de scînduri supraînălţată, cu creştetul în nori, iar peste el, ca o lamă cenuşie, oblică, atîrna umbra chiparosului, în holişor ne-am îmbrăţişat ca un frate şi-o soră, şi ne-am atins obrajii cu buzele. Am coborît scara-n spiralã, am deschis uşa de la intrare şi brusc, asemenea unei rafale de viscol, m-au izbit, gata să mă dărîme, lumina şi fierbinţeala zilei. Nu făcusem nici zece paşi şi cămaşa îmi era deja udă fleaşcă. Înaintam prin flăcări cu ochii strînşi, răniţi, încercam să mă orientez, aproape sigur că o luasem în direcţie greşită. Şi a fost chiar aşa, fiindcă după un timp, cotind pe o străduţă cu un canal de scurgere pe margine, năpădit de mătasea-broaştei, am recunoscut o casă-n ruine, cea în care, cînd veneam, văzusem ţigănuşul care-şi făcea de lucru cu fîşia de alamă decupată.

Ţîncul era acum la cîteva case mai încolo, nunand seminţe de floarea-soarelui cu alţi cîţiva, doar în chiloţi negri de murdărie şi-n maieuri rupte. Între bălăriile care tiveau golurile căscate, duhnitoare, ale ferestrelor, unde tencuiala se mîncase pînă la cărămizi, am zărit ceva lucind auriu. Am pătruns printre gunoaie şi ciulini, pătîndu-mi pantalonii de bidoane ruginite şi ţevi unsuroase, pînă lîngă zidul casei. Fecale omeneşti, uscate şi pline de muşte, erau risipite peste tot, în colţurile odăilor goale, pe iarbă, între mărăcini... Am ridicat banda de alamă, ca un semicerc strîmb şi aşa de-ncins de soare încît abia îl puteam ţine-n palme. Arăta ca pelicula unui film, cu fiecare cadru decupat de fălcile unei prese cu ghilotină. Mi-a sărit inima cînd am văzut, spre mijlocul ei, cum şirul dreptunghiurilor se-ntrerupe şi, în locul lor, apar decupate litere. Era un cuvînt, poate cel văzut de Anca în vis (sau în adevărata ei realitate). Cuvîntul era PÎNCOTA.

Treizeci de ani îşi aduc aminte lacrimile ochilor mei. Nu sînt în toate minţile. În urechi îmi susură singurătatea, disperat şi liniştitor în acelaşi timp, cum auzeam odată susurul intestinelor ce-nfăşurau uterul mamei mele. Bolboroseala de grotă cu izvor subteran a vezicii ei. Uneori trece tramvaiul sau, adînc în noapte, latră vreun cîine vagabond, sau cineva vorbeşte tare şi toate aceste zgomote îi amintesc pielii mele (căci sigur pe-atunci auzeam cu pielea, ca păianjenii, de parcă aş fi fost în întregime învelit în propriul meu timpan) de ecou-ndepărtat al vocii tatălui meu, într-o cameră mizeră în care încă nu existam. Foarte tînăr, neras, doar în maieu, tata-şi lipea urechea de burta mamei şi spunea ceva, iar pielea mea subţire ca de balon de săpun auzea cuvintele lui deformat, aşa cum auzi zgomotele din casă cînd te scufunzi cu totul în cada plină. Simţeam parcă şi mirosul de transpiraţie ieşit din tufele subţiorilor lui. Simţeam apoi cum îmi prinde cu degetele tălpiţa sau cotul, cînd le-mpingeam în peretele elastic al pîntecului. Simţeam pe o parte din corp, cum stăteam ghemuit, străveziu, umbra marelui fluture de pe şoldul mamei, eclipsînd lumina slabă a becului ce se ţinea legat de două fire-n tavan. Deschideam uneori pleoapele, mînjindu-mi corneea de lichid placentar, şi, prin sticla groasă a uterului, străvedeam Lumea: două animale imense adulmecîndu-se în vizuina lor, luîndu-se-n braţe în patul de scînduri, pătrunzîndu-se cum s-ar pătrunde doi aştri. Două anatomii

monstruoase răstignite pe eşafodul de scînduri, două exponate teratologice. Uterul mamei deforma ca o lentilă de carne lumea nouă în care aveam să fiu expulzat. Văzut prin el, craniul femeii se alungea, botul i se umplea de colţi înspăimîntători, coastele îi împungeau prin piele şi se deschideau ca două monstruoase aripi de liliac, pe cînd din şira spinării tatii răsăreau spini de os ce zgîriau tavanul. Mi-era frică de ei, de vizuina lor, de supliciile respiraţiei şi ale digestiei, de inimaginabilul atingerii unor degete cornoase pe pielea mea dulce şi umedă.

Scriu de trei luni în caietu-ăsta cu coperţi cafenii. De-atunci aproape că n-am ieşit din mansardă. Iar cînd am ieşit, la alimentara sau la pîine sau, în plimbările de noapte în zona Rosetti-Universitate-Batiştei, m-am întors mereu acasă cu sentimentul că se-ntîm-plă ceva. Nici lumea nu e-n toate minţile. E ca şi cînd caietul meu ar fi un vîrf de creion chimic aruncat într-un borcan cu apă: încetul cu încetul se desprind din el voaluri diafane, mov şi indigo, de irealitate, diluîndu-se ca un fum de ţigară în vîntul rece al acestui aprilie. Ieri-dimineaţă, pe o lumină orbitoare, o mulţime de bucureşteni era adunată la intersecţia Moşilor-Bulevard, privind spre cupolele cu gurguie ale casei pe care-o remarcasem de mult, o clădire galbenă, cu faţada concavă, încununată de două cupole ca doi sîni imenşi, profilaţi pe cerul dezordonat de primăvară. Tramvaiul 21, trecînd la doar un metru de ea, provoca frumoasei clădiri, cu ancadramentele ferestrelor vopsite în bleu pal, un cutremur uşor şi permanent, de parcă ar fi fost cu adevărat un torace feminin ieşind din asfalt. Acum muncitori cu căşti de protecţie erau suiţi pe acoperiş, pe nişte schele circulare ce dădeau ocol ţîţelor de aramă cu sfîrcuri din care ieşeau ţepuşele negre ale paratrăznetelor. Era greu de spus de la început ce făceau. Clădirea abia fusese restaurată vara trecută. Ce putea fi substanţa spumoasă, roză, cu care era, petic cu petic, acoperit pieptul abundent suspendat pe clădire? Muncitorii o desfăşurau din nişte baloturi pe care le cărau pe umeri pînă sus. Pînă la urmă totul s-a limpezit: îi puneau clădirii un sutien! în două ore, cupolele de cel puţin cinci metri înălţime erau complet acoperite de voaluri şi dantele roz-sidefii, cu un model cu floricele şi găurele, cele două mari cupe fiind legate la mijloc cu o broşa de turcoaz, prinsă pe o bentiţă de elastic. Municipalitatea, ni se spuse, se sesizase de cîţiva ani de indecenţa clădirii şi a

aşteptat răbdătoare să găsească fonduri pentru remedierea situaţiei. Deşi pare de mătase, învelişul cupolelor e de fapt confecţionat dintr-un material plastic impermeabil, în stare să reziste la toate intemperiile.

Şi monştrii. Ies tot mai mulţi, îi vezi peste tot, estropiaţi, cocoşaţi, vagabonzi puţind inimaginabil, babe cu ţeasta chelă şi obrajii supţi ca-n Goya, nebuni şi nebune, cretini cu mucii intrîndu-le-n gură. Un bătrîn cerşetor trîntit pe asfalt în faţa Turnului Bărăţiei, venerabil, cu o barbă căruntă şi-ngălbemtă, pînă la brîu, cu o-nfăţi-şare severă, căruia însă îi atîrnau prin şliţul desfăcut, ca o hernie, penisul şi ouăle, roze ca de adolescent. Şi alţii, şi alţii, umplînd străzile, animînd staţiile de metrou, umanitate a subteranelor crescînd ca o apă ameninţătoare.

La început am privit-o distrat, deşi mi-am dat seama de neobişnuitul înfăţişării ei. Umplea un scaun în metrou şi dădea bine şi pe dinafară. Se distingea în primul rînd ca o mare pată de roz deschis, fiindcă purta o combinaţie de bluză şi pantalon făcute din acelaşi material roz-satinat, subţire, cu floricele, ca de pijama. Era considerabil mai lată decît înaltă, bondoacă, pufoasă ca un mandarin (şi chiar linia corpului ei avea ceva de chinez atins de obezitate), cu braţe nefiresc de albe, adipoase, cu pielea foarte subţire, ieşite din mînecile scurte. Capul mare, cu păr sîrmos, foarte încărunţit, avea ceva paradoxal: era parcă mai grosier decît corpul în privinţa pielii, cu trăsături oarecum îmbătrînite artificial. Ochelarii cu rame de metal contribuiau la impresia asta. Şi totuşi ceva nespus de naiv şi de neajutorat se citea pe faţa ei: o expresie de fetiţă de zece ani, amestec de frică şi de timiditate. Uneori încreţea nasul ca un ursuleţ panda, iar gura cărnoasă stătea deschisă într-o expresie de blîndă perplexitate. Părea atît de curată, atît de îngrijită (parcă mirosea de departe a săpun de lux) încît ai fi spus: o străină, sau o păpuşă asiatică. După ce o decupai cu privirile din gloata transpirată care moţăia în metrou, îţi dădeai seama că nu era singură. Lîngă ea, în picioare, se mai afla o femeie. Părul îi era la fel de grizonat. Părea, după figură, mai în vîrstă decît cea aşezată (dar cu cîţi ani?), şi înfăţişarea ei nu atrăgea deloc atenţia: o femeie obişnuită, într-o rochie obişnuită. Pe faţă, o expresie de asprime: gura bine strînsă, cute între sprîncene, femeie fără bucurii, lovită probabil de viaţă. Corp voinic, adipos,

fără aspectul flasc al primeia. Urmărind privirile pe care şi le aruncau mereu cele două, ai fi putut la-nceput să crezi că te înşeli: cea din picioare o privea pe cealaltă cu o dragoste care părea şi mai patetică pe faţa aceea aspră, iar cealaltă-i răspundea cu mici zîmbete timide, uitîndu-se-n sus cu ochii cei mai copilăreşti pe care ţi i-ai fi putut imagina. Cînd s-a apropiat staţia, cea mai în vîrstă i-a făcut semn să se ridice celeilalte, şi cuplul format împreună a devenit mult mai explicit ca limbaj al gesturilor şi mai enigmatic în acelaşi timp. Căci cele două, cu coafură identică, acelaşi păr sîrmos şi pe jumătate cărunt, se atingeau, se priveau, circula între ele o iubire foarte greu de interpretat, înduioşătoare şi ciudată. Cea mai în vîrstă o lua uneori după umăr pe cealaltă, cu priviri de liniştire, de asigurare, alteori o strîngea uşor de braţul grăsuţ sau o mîngîia pe antebraţ. La care prima, stîngace, uşor aplecată-n faţă, cu mîinile mereu atîrnînd pe lîngă corp, răspundea mereu cu acelaşi zîmbet mic şi pierdut, nedus niciodată pînă la capăt. Cînd uşa s-a deschis, glisînd într-o parte, cea mai în vîrstă a făcut-o atentă cum păşeşte, ca pe un copil, şi s-au îndepărtat pe dalele peronului prin mulţime. Cea mai tînără mergea nefiresc, greoi, mutîndu-şi parcă picioarele groase cu mîna, lată şi bizară ca un balon roz, şi deodată a părut iarăşi singură, o păpuşă chinezească sau un ursuleţ.

Mi-e teamă că n-o să-l pot descrie cum îl văd: urcasem, într-o zi insuportabil de luminoasă, într-o maşină aglomerată. Cineva s-a ridicat de pe scaun chiar în faţa mea şi m-am aşezat în locul lui la fereastră. Am scos cartea ca să citesc pînă acasă. Maşina încă nu plecase din staţie. Printre ultimii au urcat doi bărbaţi înalţi, osoşi, în cămăşi boţite, cu mîneci lungi. Arătau bine, la modul provincial. N-aveau mai mult de patruzeci de ani. Unul dintre ei a ajutat să urce un pitic, care era al treilea din grupul lor. Abia atunci s-au închis uşile şi autobuzul a pornit. Cînd ne-am apropiat de staţia următoare, femeia de lîngă mine s-a ridicat şi unul dintre cei doi bărbaţi, care discutaseră tot timpul despre fotbal, odihnindu-şi braţele pe umerii piticului, s-a aşezat şi l-a luat pe acesta ca pe un copil, pe genunchi. Era un biet om relativ bine proporţionat, de cel puţin cincizeci de ani, după părul umed, jumătate cărunt, după ridurile de pe faţă, după corpolenţă. N-avea mai mult de un metru înălţime. Purta ochelari negri, avea gura roşie şi crîmpoţită, barba îi era cam

nerasă pe faţa lucioasă şi roşiatică. Braţele, lăsate la vedere de cămaşa-n carouri cu mînecile suflecate, erau tot roşiatice, micuţe şi cu pielea fragedă, doar pe falangele degetelor cu puţin păr. Se ţinea de speteaza scaunului din faţă, iar picioarele îi atîrnau în abisul de sub scaun. Tulburător era faptul că acest om tremura.

Ca un animal înspăimîntat. Nu se uita la nimeni, stătea agăţat acolo, în braţele tînărului, şi tremura necontenit. Sudoarea îi curgea din păr pe obraji. Cei doi nu-i dădeau nici o atenţie, de parcă ar fi fost o maimuţă sau un cîine dus la veterinar. Cînd a trebuit să cobor m-am ridicat de la locul meu, şi abia atunci piticul s-a uitat speriat, de jos în sus, la mine. N-a schiţat însă nici un gest. Tînărul s-a rotit cu el cu tot şi mi-a făcut loc să ies.

Acum două-trei zile, întorcîndu-mă noaptea, singur, spre casă, am trecut pe la Scara 1. Am intrat în gang, am privit în sus prin nesfîrşitul puţ pătrat căptuşit cu ferestre şi adunînd în vîrf un spîrc de stele, am intrat în scara mirosind a insecticid, cu vopseaua jupuită de pe pereţi în coji late, am ieşit iarăşi şi am înaintat, somnambulic, spre curtea de beton. Un singur bec chior, portocaliu-roşiatic, lumina spectral curtea. Totul a fost ca în vis. Am văzut tronul cu acel vas ruginit deasupra, groapa, micul pod de ciment de peste ea, dînd spre intrarea zidită. Totul strimt, cenuşiu, apăsător, cu umbre nete şi ascuţite, în tăcere şi-ntr-un fel de putere ascunsă, latentă, mitică. O scară de incendiu prinsă în inele de fier îşi arunca umbra de mileu pe zidul clădirii miliţiei. Frunzişul unui plop se zbătea uşor pe fundalul unui zid de var. Mă mişcăm, fascinat şi prudent, într-o fotografie. Priveam fix către puntea cu trepte, sprijinită cu un capăt în imensul zid orb. Balustrada din stînga lăsa o umbră de smoală, triunghiulară, pe dalele punţii. Din acel ungher s-a ridicat, cu ochii scînteietori, cu buzele umede, Silvia. Îşi ţinea braţele încrucişate peste sfîrcurile micuţe, dar ele i se zăreau prin carnea fantomatică a braţelor. Corpul gol şi subţire, pubisul fără păr, picioarele limpezi, albe ca de cretă, se desenau pe fundalul zgrunţuros al peretelui, pe care alergau insecte de noapte. Am recunoscut în Silvia pe una dintre acele fiinţe străvezii, vizitatori tot mai frecvenţi, care-mi stau noaptea la căpătîi privindu-mă cu atenţie şi nedispărînd la timp cînd deschid ochii şi, terifiat, mă ridic în coate. A coborît uşor treptele

pînă jos, s-a oprit în faţa mea, şi atunci, confuz, mi-am dat seama că sînt de înălţimea ei, că ne privim ochi în ochi de la acelaşi nivel al vîrstei de zece ani, pe cînd zidurile crescuseră teribil, iar moara, peste gard, era un castel obtuz, mare cit un continent, înghesuind bucăţica de cer nocturn de deasupra. Fluturii de noapte lopătau, cafenii, prin aerul spectralizat de lumina electrică şi se aşezau pe varul zgrunţuros, formînd triunghiuri mozaicate. Silvia s-a suit pe tronul înalt, s-a aşezat pe vasul de metal, iar eu am rămas în picioare, cu capul dat pe spate, privind-o în ochi, privindu-i corpul sticlos, alburiu, în mirosul de gărgăriţe şi făină de moară. Privindu-mă-n ochi şi zîmbind, fata a-nceput deodată să urineze un şuvoi galben scînteietor, care sărea-n stropi de diamant pe asfalt, la picioarele mele. Încremenită în enigma ei, părea o fîntînă barocă, de o ambiguă frumuseţe.

Erau zile în care nu-ntîlneam pe străzi decît orbi. Cum îl vedeam pe primul, aveam deodată un presentiment. Şi-ntr-adevăr, începeau apoi să curgă din toate părţile. Alteori îmi săreau în ochi doar cerşetorii estropiaţi, ce-şi desfăceau cămăşile ca să-şi exhibe cîte-o tumoare cît un cap de copil ieşindu-le din stomac, o trahectomie zîmbăreaţă, un antrax întins pe gît şi clavicule, mîini şi picioare retezate grosolan şi cioturile legate cu sfoară ca nişte cîrnaţi. Parcă întreaga populaţie a Bucureştiului ar fi fost mutilată. După fiecare astfel de ieşire mă-ntorceam aici, în mansarda mea, în vîrful blocului stacojiu de pe Uranus, bloc pe care-l ştiam încă din adolescenţă, căruia-i dădusem tîrcoale pe cînd nici nu bănuiam că-ntr-o zi am să las totul baltă ca să-mi realizez visul dintotdea-una: mansarda cu un scaun, o masă şi-un pat, în care să trăiesc, aureolat de singurătate, o viaţă nepămîntească. În care să încerc (cum fac de trei luni încontinuu) să mă-ntorc acolo unde nimeni nu s-a-ntors, să-mi amintesc ce nimeni nu-şi aminteşte, să-nţeleg ceea ce nici un om nu poate să înţeleagă: cine sînt, ce sînt. Toamna trecută am închiriat garsoniera, în care m-am mutat progresiv, mai întîi cîteva ore dimineaţa, doar pentru scris, apoi pentru somnul de după-amiază, în fine pentru zvîrcolirile şi coşmarele nocturne. E o cameră mică, avînd tavanul în pantă accentuată dinspre peretele cu uşa spre cel cu fereastra. O ciudăţenie e că fereastra e ovală — are pe dinafară o ghirlandă de ipsos susţinută de doi amoraşi —, aşa că-n cadrul

ei, ca într-o ramă de tablou cam pretenţios, se vede Bucureştiul, conglomerat de clădiri şi vegetaţie sub un cer mereu schimbător. Masa e chiar în faţa ferestrei şi se scaldă-n lumina ei, pe cînd patul e sfios şi umbrit, în colţul întunecat. Patul e adîncul adîncului cuibului meu de păianjen. Masa de scris e doar o proiecţie a patului meu. Textul ăsta, care mănîncă tot mai mult, ca un mucegai sau ca o rugină, paginile albe, e sudoarea, sperma şi lacrimile ce mînjesc cearceaful unui bărbat singur. Întins ca o bucată de pergament jilav, abia jupuit, pe o ramă de lemn, cearceaful ar putea fi o hartă a vieţii noastre secrete, cu mari zone albe şi zone îngălbenite, zone-ncreţite şi zone arse, nimic altceva decît ţări şi dominioane cu nume alegorice, delte şi fluvii şi deserturi: Tara Dragostei şi Ţara Atrocităţii, Laguna Fricii, Fiordul Ameţelii... Suprafeţe mînjite de toate dejecţiile lumii, cortexul înghesuit sub ţeastă ca o boarfă soioasă într-o maşină de spălat, cearceaful boţit în pat şi foile din caiet, opacizate de dîrele de pix, cele trei texte se-nfăşoară şi se-ntrepătrund în nebunia mea. Dacă mi-aş întinde scoarţa cerebrală pe pat, l-ar acoperi-n întregime, ca un pled din şase foiţe cenuşii, străbătute de vinişoare. Dacă aş tăia-o-n bucăţi şi le-aş lipi între două coperţi, ar ieşi textul ăsta îngălat de acid lisergic, ţesătura asta în care asud de frică şi de concupiscenţă. Sculîndu-mă din pat, mă aşez la masa de scris. Apoi mă trîntesc la loc în pat, tîrînd după mine, în mintea mea pulverizată, dantelăria literelor formate cu pixul, ca nişte pînze de păianjen, care se topesc în reţeaua mai vastă a visului.

Cine sînt? Cine am fost? Cum este posibil? De ce am văzut lumea? Ce-nseamnă toată nebunia asta, tot circul ăsta, toată scamatoria asta? De ce am apărut dintr-un uter de femeie pe un punct dintr-un praf constelat? Şi de ce pot să-nţeleg dementa asta? Pe lîngă banalitatea gîndului nocturn că vei dispărea în curînd pentru totdeauna, cînd te ridici brusc în capul oaselor şi spui "Nu, Doamne, nu vreau, te rog, te rog, Doamne...", şi ştii foarte bine că nu vei mai gîndi şi nu vei mai simţi nimic niciodată, pe lîngă hidoşenia asta banală, am trăit de-atîtea ori o alta, care m-a tulburat poate şi mai mult: aş fi putut să mă nasc rimă sau acarian sau ploşniţă sau doar o bacterie, aş fi simţit existenţa şi-apoi aş fi dispărut fără să iau nimic din ea cu mine, afundîndu-mă-n noroiul meu de pe fundul lacului, înaintând cu mişcări peristaltice, fluturîndu-mi cilii vibratili într-un strop de

apă, săpînd cu mandibulele canale printr-un boţ împuţit de brînză care-ar fi fost universul meu pentru-ntreaga viaţă. Aş fi putut fi o ciupercă provocînd o candidoză bucală vreunui cîine vagabond, sau naiba mai ştie ce, orice. Nu numai fără conştiinţă, dar şi fără conştientă, pînă şi fără senzaţii. Doamne, cît de oribil o fi să trăieşti fără senzaţii? Să ai şansa dumnezeiască să apari în lume şi să nu poţi fi-n lume decît o bucată de iască pe un trunchi de brad, sau un oxiur mîzgălit de fecale într-un rect care pentru tine este tot universul. Şi aici mă apucă nebunia, aici sar cu totul din pat şi umblu prin casă cu capu-n palme, mormăind repede ceva, doar ca să nu mă mai aud gîndind. Pentru că mintea mea limpezită brusc şi perversă îmi spune continuu că asta şi sînt, că sînt cu adevărat un oxiur şi că lumea e cu adevărat un anus scîrbos şi că n-o să ştiu niciodată cum e adevăratul univers, adevărata conştiinţă, adevărata lumină, faţă de care ce e aici e o cloacă. Mintea mea-mi spune că nu-s decît o mocirlă de carne, vene şi artere, zgîrciuri şi mucus, şi că ea însăşi nu-i decît o mizerabilă conştientă, abia capabilă să-nţeleagă propria ei mizerie.

Acum, cînd scriu frazele astea, abia le mai pot vedea în paginile tot mai crepusculare. E un amurg pe care rar îl poţi vedea primăvara. Cerul s-a-ngălbenit deodată şi ameninţă, lăsîndu-şi în scobiturile blocurilor drojdiile de aur. E un galben-verde cum ar putea fi veninul cobrelor. Bolta se-ntunecă tot mai mult, pe cînd lumina persistă încă pe case şi ferestre, încălzindu-le pielea palidă, dîndu-le culoarea răvăşitoare a amintirii. Eu însumi sînt galben ca un stîlp de sare în camera tot mai întunecată. Mă ridic în picioare şi privesc, de la masa de scris, Bucureştiul, oraşul meu, alterego-ul meu. Blocul ciudat de pe strada Uranus, în care m-am decis să locuiesc, mi s-a părut întotdeauna penisul erect, stacojiu, cu vene şi cabluri străbătându-l pe sub piele, al oraşului. Cu craniul meu străveziu în amurg, cu trupul meu subţire şi fluturător, ros de strălucirea ferestrei, sînt doar o spermie gata să ţîşnească spre cer. Pînă în depărtare, unde se vede Interul, oraşul îşi ridică volumele amestecate cu crengi, acoperişurile amestecate cu nori. Fereastra mea cea ovală e însă prea micuţă ca să mai pot avea senzaţia de lipsă de margini a priveliştii, cum o aveam în adolescenţă, în Ştefan cel Mare, înainte să se construiască blocul de vizavi. Acum sînt de partea cealaltă a blocului, într-un

chakra simetric şi-ndepărtat. Sînt matur, adică imbecil, adică obosit, cu viaţa mea terminată definitiv, făcînd însă singurul lucru care-mi rămîne de făcut, adică strecurînd priviri lubrice şi febrile prin blocul-cortină, prin diafragma corpului meu, ca un voyeur al propriei vieţi, de parcă, asemenea moluştelor, aş fi fost pînă la jumătatea vieţii femelă şi apoi mascul, de parcă m-aş putea fecunda pe mine însumi prin blocul perineal. Voyeur al copilăriei şi adolescenţei mele, încercînd să ghicesc ce se-ntîmplă după jaluzele, fugind de la o fereastră la alta, interpretînd greşit ceea ce zăresc în penumbră, luînd un cot drept un sîn, o rochie aruncată pe spătarul scaunului drept nişte fese goale, crengile negre bătînd în geam drept zbaterea pe pat a amanţilor. Nu mai pot fi acolo, nu voi mai fi niciodată acolo, dar trebuie să ajung acolo totuşi, trebuie să încerc să-nţeleg.

Blocurile de la orizont s-au făcut negre ca smoala, mînjite pe margini cu un portocaliu posomorit. Nu vreau să aprind lumina, deşi tot ce mai disting acum e ovalul ferestrei şi portocaliul mai închis al paginii. Şi o dîră din aceeaşi culoare murdară pe muchea pixului. În sfertul de oră (poate) de vizibilitate care a rămas, mă întorc la cuvîntul decupat în alamă. PÎNCOTA. "Pîntec", mi-am spus imediat, mergînd mai departe prin lumina stridentă şi fierbinte, dar cotind-o pe o stradă perpendiculară. De-o parte şi de alta a străzii se-nşirau clădiri pătrate, galbene, cu tencuiala fărîmiţată, ca nişte morminte etrusce. Un fel de case-vagon, cu etaj, cu toate ferestrele sparte, răsăreau direct din cîte-o grămadă de closete sparte, bidoane turtite şi hîrtii. Mutre de ţigănci bătrîne se arătau la ferestre. Totul mi se părea cunoscut şi mă durea ca o rană, de parcă tot cartierul ar fi fost doar o crustă de sînge-nchegat pe genunchii unui copil şi eu, copilul, aş fi tras de coajă pînă la ivirea boabelor de sînge. Dar nu puteam localiza nimic cu precizie, totuşi. Nu ştiu de cîte ori am dat colţul, de cîte ori am ajuns în ciudate piaţete triunghiulare, cu statuia cîte unui soldat înconjurat de băltoace verzi ca fierea şi pline de mormoloci. De cîte ori m-am întors pe aceleaşi drumuri, de cîte ori am întîlnit casa (sau castelul) ridicată de un bătrîn maniac şi decorată cu turnuleţe, nişe ogivale pline de statui, embleme misterioase... În curte, înfipte în pari, rnari globuri de sticlă roză, bleu, liliachie, şofranie, pembe adunau ca nişte ornamente de Crăciun peisajul curţii, cu pitici de ipsos şi araci încărcaţi de roşii. Pîncota. Ştiam că

trebuie să fie un nume de stradă, şi că n-avea cum să fie-n altă parte decît în cartierul acesta întortocheat. Pîncota. Pîntec. Privind ruinele — căci ruine erau de fapt mai toate casele, ruine mirosind a săpun de rufe şi a lături — îmi venea limpede-n minte poemul pe care-l scrisesem cu cîţiva ani în urmă, cînd văzusem în vis (cum aveam s-o văd apoi de-atîtea ori) casa naşterii mele. Îl spuneam în gura mare gardurilor sparte de beton, florilor minuscule care ieşeau printre pietrele din caldarîm, norilor clădiţi deasupra ca un alt cartier labirintic, de o tristeţe copleşitoare:

îmi amintesc: sudoarea ieşea în boabe printre pietrele caldarîmului

ţin minte: alimentara de mahala prăbuşită pe nori şi norii fugind spre burta mamei, ciocănind acolo cu un miliard de coarne de melc înghesuindu-se acolo în miliardul de pori.

ştiu: grădiniţele, creşele, drumurile de gaz lampant înţeleg: noaptea, noaptea cu guşă endemică stelele, umplutura de crizanteme tocate, de artere tocate, de heleştee...

revăd: te revăd îngenuncheată, ţîţe căzute, părul clocotitor braţul alb întins, degetele boţindu-mi faţa uriaşă, terifică, bombă explodînd cu încetinitorul muscă neagră şi mare bîzîind în plasa nervilor mei. draga mea mamă ce nu m-ai născut niciodată! Îţi scriu aceste rînduri ce nu vor trăi niciodată.

mai ştiu strada de diamant şi casa de la numărul zero în care îmi împleteai venele ca să îi faci tatii pulovăr mai ştiu, ştiu norii aceia legaţi cu lanţ ca jigodiile repezindu-se spre burta ta, sfîrtecînd-o —, scoţîndu-mă de acolo scoţîndu-mă de acolo, îmi amintesc, mamă, şi înfăşîndu-mă în plăpumioara părului tău.

ce urlete scoteai, ce vînătă erai pe cînd norii, bărbaţii tăi şi mamoşii tăi te fecundau, mă năşteau, cînd eu, curat ca laptele şi cuminte îmi lăsam umbra degetelor pe faţa ta.

Deja ferestrele de pe-o parte a străzilor începuseră să scînteieze-n amurg cînd am găsit strada. "PÎNCOTA (fostă Silistra)" scria pe o plăcuţă albastră bătută-ntr-un gard uns cu gaz. De ce or fi schimbat denumirea străzii mi se pare şi azi de neînţeles. Dar ştiu că am intrat în acel tunel de case neliniştitoare mergînd cu paşi mici, încercînd din răsputeri să recunosc, să reconstitui, să retrăiesc. În cele mai adînci vise mai întrezărisem ceva din porţiunea asta complet zidită a vieţii mele. Şi atunci ambiguu, neverosimil, colat cu alte obiecte

disparate, din alte straturi ale minţii. Mergeam cu sentimentul că-naintez prin propriul meu creier, că nimic nu era real, sau că peste realitate se suprapunea, ca o proteză dentară peste nişte cioturi pilite de dinţi, un decor fabulos, psihic, vrăjit. Am văzut balconul cu oleandri, proptit pe spinările de humă roz ale celor doi atlaşi cu pubisuri păroase. În balcon, atît de mîncat de cari încît găurile se zăreau din stradă, un scaun-balansoar de nuiele se legăna uşor în faţa unei uşi cu geamuri dreptunghiulare. Am trecut pe lîngă vechea alimentară, cu intrarea ei scundă pe sub o boltă de piatră. Am intrat o clipă în hruba unde, purtat în braţe de mama, trebuie să fi privit în jur cu ochi rotunzi şi nătîngi, să-mi fi-ntins degeţelele spre muşcata roşie ca focul din vitrină (încă acolo după douăzeci şi opt de ani), spre maşina de calculat primitivă, cu suluri de hîrtie pentru bonuri, de la casierie, spre rafturile cu conserve şi macaroane abia lucind în penumbră. Vînzătoarea încă se afla acolo, mumificată, cu nasul mîncat, cu dinţii rînjiţi, înfăşurată în halatul ei numai zdrenţe. Pretutindeni foiau păianjenii, în pînzele lor atît de dese, încît păreau, prinse între străvechi pungi de făină viermănoasă şi de zahăr pietrificat, nişte bucăţi de pîslă sau vatelină. Pe mîinile negre şi uscate ale vînzătoarei (care mai avea o fundă veştejită în păr) se plimbau gîndaci uleioşi, atingîndu-şi antenele într-un alfabet abstras. Totul era putred, totul duhnea, totul colcăia în vechea alimentară. Am ieşit cu pînze de păianjen în păr, de parcă aş fi încărunţit de tristeţe, şi mi-am continuat drumul prin tunelul neural pînă cînd am zărit înainte de a vedea, am intuit, am localizat sau poate am construit, săpînd în săpunul zilei cu propriile mele priviri, Casa. Casa cea veche şi dragă, uitată şi reamintită atît de des, casa din mijlocul minţii mele.

Cînd am văzut cu adevărat, dincolo de grilajul strîmb de fier forjat, curtea în formă de U, mi s-a părut neaşteptat de strimtă. În amintiri, în vis şi-n amintirile din vis era altfel, vastă şi forfotitoare de lume. De fapt, n-avea mai mult de şase-şapte metri lărgime. Jumătate din suprafaţa ei netedă şi-nsorită era ocupată de un Mercedes albastru, de prin anii '70, lovit şi reparat, arătînd jalnic. Tremuram de emoţie privind ce nu crezusem că aveam să revăd vreodată. Clădirea care mărginea curtea era neunitară, de parcă cele trei construcţii cu etaj ar fi fost înălţate în epoci diferite. Partea din dreapta, unde locuise Ma'am Catana şi bătrînul, era un fel de casă de ţară, spoită

albastru, cu geamuri cu cercevele de lemn, cea din fund o casă negustorească, gălbuie, leproasă, cu galerie de lemn la etaj (acolo era vaporul, tot acolo stătuseră Elvira şi Nenea Nicu Bă), galerie care, vopsită alb-murdar, se prelungea şi pe latura stîngă a clădirii, sprijinind acoperişul cu nişte stîlpi de lemn. Intre stîlpi se zăreau ferestrele cu obloane de scînduri ultramarin. Obloanele erau acum smulse din balamale, geamurile sparte, unele zidite, altele acoperite cu ziare galbene de vreme. Jos, se deschidea în peretele spoit în alb o uşă grena, uşa stacojie din coşmarele mele, prezentă ca un sigiliu de sînge în tot ce am scris şi în tot ce mintea mea a schiţat în după-amiezele fără somn.

Cutremurat, cu toată pielea înfiorată, am deschis poarta de fier forjat şi am intrat în curte. Nu era nimeni. Norii strălucitori încremeniseră pe cer. Într-un colţ, un oleandru roz, singurul viu din curtea vidă, răspîndea un miros nebunesc. M-am oprit în faţa uşii stacojii. Mi-am sprijinit o clipă fruntea de ea. Am simţit că mă scurg pe dalele curţii ca o umbră. Uşa nu era încuiată, aşa că am deschis-o pe jumătate şi am intrat. Nu mă mai aflam în realitate. Ştiam, recunoşteam acum totul. Cunoşteam scăriţa, de asemenea stacojie, mirosind a petrosin, care ducea la etaj. Urcam încet, gata la orice pas să-mi pierd cunoştinţa. Emoţia mă anula ca o durere copleşitoare, atît de vastă, încît devenea un fel de fericire. Am ajuns sus, în galeria cu podele de scîndură tocită, mîncată de vreme. Am deschis încă o uşă dintre două geamuri ţăndărite. Am pătruns în vestibulul cunoscut, reamintit cu un nou val de adrenalină eliberată în artere. Trei uşi se aflau aici, într-o lumină grea, verzuie, în care roiau musculiţe. N-am ezitat nici o clipă, pentru că era uşa din faţă, de asemenea stacojie, era tapetul cu coşuri cu flori, mucezit şi smuls de pe pereţi, dar încă uşor de recunoscut. Am deschis uşa şi am intrat în odaie. M-am oprit în prag, cu ochii strînşi de atîta strălucire.

Un soare orbitor, de dimineaţă, se revărsa în cameră, şi în lumina insuportabilă, în miezul ei, am zărit-o pe mama, tînără şi goală, aşezată pe pat, cu pata de lupus pe şold, cu părul răsfirat pe umeri, privindu-mă şi zîmbindu-mi de bun-venit.

Partea a II-a

Păunul şi păuniţa înghiţeau ca de frica morţii boabele de arpacaş din mîna Mariei, spre indignarea lui Marinache, curcanul, care, uitîndu-se cu un ochi, îşi tot învineţea mărgelele ce-i atîrnau peste cioc. Din timp în timp se holba, tot cu un singur ochi, spre cerul de vară, încărcat de norişori albi, şi atunci ochiul roşu, tembel, îi scînteia ca o boabă de apă. Cele trei păsări convieţuiau de nevoie în cîţiva metri de teren acoperit cu găinaţuri din curtea de mahala în formă de U. Şi, dacă perechea de păuni, împlătoşaţi în verde metalic şi albastru adînc, erau favoriţii tuturor locatarilor, mîndria curţii, curcanul, dimpotrivă, era huiduit şi batjocorit pentru ifosele şi arţagul lui. Cu o cununiţă cochetă de pene în creştet, Pompilia păşea delicat pe picioare de mărgean, pîndindu-l parcă permanent pe Păunaş, aşteptînd să mai contemple, iar şi iar, spectacolul cosmogonic al cozii înfoiate, pline de ochi albaştri. Imaginaţia locatarilor curţii era limitată în privinţa botezării orătăniilor imperiale. Pompilia era o curvuliţă dmtr-o curte vecină, care ieşea zilnic, pe înserat, cu poşeta pe umăr, la vînătoare de bărbaţi; cît despre Păunaş, cam toţi aveau în bucătărie, deasupra maşinii de gătit, ştergare cusute parcă de chiori, cu ciobani cîntînd din caval sau ţărăncuţe torcînd la gura sobei, în jurul cărora scria cu litere strîmbe şi fără ortografie: "Unde este pace şi lui D-zeu îi place" sau "Păunaşul codrilor spunemi de cine mie dor". Curcanul era burduhănos şi plin de jeg ca acordeonistul ţigan Marinache, care făcea pe orbul în tramvaie, asurzindu-i pe călători cu aceleaşi valsuri dulcege de la rîul Colentina la Dristor. Ţinea ochii daţi peste cap, aşa-ncît între pleoapele îngroşate de conjunctivită se zăreau două dungi gălbui, ca de fildeş, şi nu-i deschidea pînă nu dădea colţul străzii din staţia unde cobora.

Doi ochi de smarald (ai păuniţei), doi de safir şi doi de rubin se-aţinteau acum asupra Mariei, care rîdea şi-i chema sau scăpa cîte un "fire-ai a dracu" cînd vreo pasăre îi ciugulea degetele grăsuţe, de domnişoară. Cu părul făcut permanent şi cu ochii îndrăzneţi, îmbrăcată în bluziţă albă cu guler mic de dantelă, fără decolteu, rochie plisată pînă la genunchi, ciorapi grosolani de aţă şi pantofi pauperi, cu o gentuţă ovală, stacojie, ţinută la şold de o curea care-i trecea printre sîni în diagonală, fata avea

ceva virginal şi decent, ca un personaj din filmele anilor '50 — şi ne aflăm de fapt în anul de graţie 1955 —, o fată alb-negru evoluînd pe un ecran deşirat de zgîrieturi într-o sală de cinema puţind a seminţe şi petrosin. Şi totuşi luminînd cu un zîmbet şi cu candoarea ochilor fermi sala cu scaune rupte, mîrlani neraşi, şobolani şi damf de urină de la closetele de lîngă ecran.

Tocmai pleca în oraş. Duminica, urletul ţesătoriei "Donca Simo", care o-nsoţea zi şi noapte în zilele lucrătoare, se mai estompa. Maria se trezea ceva mai tîrziu, în cămăruţa ei de la etaj, unde dormea, gătea, se spăla, toate în aceeaşi unică odaie, privea cerul prin perdeaua cu flori roşii brodate din loc în loc şi, dacă soarele pătrundea cu putere în cameră, se ridica în capul oaselor, se-ntindea şi rîdea, ameţită de vise şi singurătate. Asculta o vreme zgomotele din curte, lătratul lui Gioni, ţipetele păunilor, ocărelile ţiganilor, certurile mitocanilor şi scîrţîitul pompei de apă, iar apoi se pregătea de ieşire. Îşi spăla în lighean faţa, subţiorile şi sînii, îşi punea singura bluziţă mai bună şi scotocea o grămadă în geantă după rujul ieftin, mizer, înfăşurat în carton de papiote şi cu o culoare de cutie de bomboane. Se dădea pe buze cu el, dînd gurii o formă de inimioară şi apoi şi-l întindea bine frecîndu-şi buzele una de alta. Pudra arăta şi mai jalnic, mirosea şi mai accentuat a urină de pisică, dar Mariei îi plăcea, căci toate muncitoarele din hala ei îşi dădeau tot cu praful ăsta popular cînd ieşeau în oraş, şi aşa credeau că e firesc. Puţină apă de toaletă dintr-o sticlă în formă de maşinuţă, şi fata putea ieşi pe uşă în splendoarea verii. Dar trebuia să fie cine ştie ce întîlnire sau să meargă la vreun film pentru ca fata să se-ndure să-şi dea cu colonie. Cînd ieşea să facă piaţa sau mergea la fabrică, respecta zicala Victoriţei, hoaţa de buzunare, care, cînd îşi mai arăta în odaia Mariei obrazul scobit, strîmba din nas la vederea maşinuţei pe jumătate plină cu colonie de pe pervaz: "Ce Doamne iartă-mă îţi dai mereu cu toate porcăriile? Ascultă la mine: cel mai bun parfum este apa cu săpun. Ştii de ce se dădeau cu parfumuri toate contesele alea? Că nu se spălau. Că erau nişte împuţite. Ca să acopere mirosul de transpiraţie." Victoriţa avea un obraz teafăr şi bucălat, dar celălalt era doar piele întinsă pe oasele fălcilor şi pe măsele, uscat de cine ştie ce boală. Ţi se făcea rău cînd o priveai. Stătea cîţiva ani afară, iar o prindeau prin tramvaie cu mîna în vreun buzunar, iar o băgau la puşcărie. Fără

bărbat, fără copii, dar veselă nevoie mare. Prin peretele de paiantă, Maria o auzea toată ziua cîntînd la concurenţă cu difuzorul cîntecele Angelei Moldovan:

Mi-am făcut bundiţă nouă, măi frunzuliţă, Dacă ninge, dacă plouă, eu am bundiţă...

Pe atunci nu avea oricine difuzor. Erau doar două în curtea de pe Silistra, de la numărul 67. Unul urla de dimineaţă pînă seara cîntece muncitoreşti la etaj, în casa din fund, din odaia celui care avea să devină Nenea Nicu Bă, dar care deocamdată era doar nea Nicu, maistrul tîmplar, hîtru şi beţiv, cu basca pe ochi. Celălalt era al Victoriţei şi cînta mai discret, bine temperat de hoaţă cu un băţ de chibrit.

Imediat cum ieşea pe uşă (locuia atunci la parter), fata nimerea într-o lume pestriţă şi certăreaţă, de parcă întreaga casă ar fi fost o mare colivie de papagali. Dorel se bărbierea afară, cu oglinjoara sprijinită de gardul de plasă al orătăniilor. Era gol pînă la brîu şi păros pe umeri, iar nădragii de trening îi cădeau în falduri, scoţîn-du-i în evidenţă pulpele groase şi sexul vîrît pe un crac. Dar Maria nu dădea atenţie ţinutei lui, ci, veselă, îi arunca o privire şi-i spunea "Neaţa, Dorel!", ferindu-se apoi de el şi chicotind, fiindcă electricianul încerca mereu s-o ia în braţe şi s-o umple pe faţă de spumă. Cînd era săpunit pe faţă, gura lui părea roşie ca de sînge. "Săru-mîna, tanti Angela", zîmbea apoi Maria unei "femei care stătea la etaj, aplecată peste balustrada albastră. "Ce face Ionel?" "Dă-l la năbă-daia, se caca şi se pişe pe el toată ziua, ce să facă? Abia i-am schimbat scutecu' şi îmi şi trage un căcăţel în ăsta nou', de parcă special l-a ţinut. Numai copii să nu faci." Angela are şi ea-n cap sărmăluţele de rigoare şi poartă un capot care risipeşte peste curte miros de chiftele. "Te duci la film? E vreun film frumos?" "Nu, mă duc prin oraş, tanti. Nu e păcat de soarele ăsta?" "Du-te, Marioaro. Mă duc şi io să văd ce-i cu ăsta mic."

Leandrul din lădiţa putredă, cu frunzele lui ascuţite, pline de păduchi, şi cu inflorescenţele roz-viermănoase, îşi amesteca damful greu cu duhorile de bucătărie şi de lături ale mahalalei. Stratul cu lalele ardea sub cerurile dumnezeieşti cu flăcări galbene şi roşii. Cum sufla o briză caldă, dar răvăşitoare pentru păr, Maria îşi scoase baticul din poşetă şi şi-l legă sub bărbie. Fire castanii, încreţite cu drotul, fluturau totuşi în urma ei, scăpate de sub pînza de mătase artificială, imprimată cu imagini

de la Sinaia. Maria zîmbea — şi Nea Gigi, strungarul cu păr bălţat şi un ochi beteag de la un fir de şpan, se uita după şoldurile ei şi trăgea în piept mirosul de colonie. "Nu e frumoasă, da-i încă tînără", îşi spunea el. "O avea vreun gagic în oraş de s-a dichisit aşa." Maria zîmbea de fapt pentru că-şi amintise o scenă din filmul "Răsună valea", cînd băiatul de bani gata, îmbrăcat caraghios în costum alb, se duce şi el pe şantierul Bumbeşti-Livezeni, unde tinerii munceau vesel, şi se leagă de fetele din popor zicîndu-le — ce caraghioslîc — "domnişoară", dar ele-i dau peste nas burjuiului şi-l dau la gazeta de perete şi joacă şi un teatru despre el, în care feciorul de bani gata vine uşor în spatele unei muncitoare cu şorţ, cu sînii mari, aşa, voinică şi zîmbăreaţă, şi-i spune

Domnişoară, domnişoară
Nu ne-am cunoscut la băi noi astă-vară?

De fapt, nu spune, ci cîntă, fiindcă e un fel de operetă, iar ea, cu o voce răsunătoare, îi răspunde, făcînd băieţii şi fetele din sală să se prăpădească de rîs:

Care baie,
Măi potaie?
Stai aşa că îţi arăt eu ţie baie!

Şi-i pocneşte cîteva cu mătura. Şi burjuiul cel adevărat e şi el în sală, şi-i dau lacrimile, şi-ncepe să se smiorcăie aşa caraghios...

Maria nu se mai poate stăpîni şi-ncepe să rîdă-n gura mare. Două ţigănci de la poartă, Lina şi Săftica, se uită spre ea cu gurile căscate. Sînt chiar ţigănci-ţigănci, cu fuste creţe şi părul cu cozi, împletite cu bănuţi. Cei de aur, cocoşeii, luaseră de mult drumul miliţiei. Le mai rămăseseră bănuţii de aramă. Erau mici de statură, negre şi foarte tinere, de vreo 15 ani, dar aveau deja bărbaţi, nişte ţîngăi ceva mai mari ca ele, şi Săftica avea şi doi danci după fusta ei. Toată ziua scuipau seminţe şi vorbeau de ţiganii lor, care "umblau din pizdă-n pizdă" şi pe-acasă nu mai ajungeau. Trei sferturi din limbajul lor era făcut din "mînca-mi-ai" şi "băga-ţi-aş", încît te mirai cum nu se mai satură de aceleaşi şi aceleaşi porcării. Cu Maria n-aveau nimic, dar pe

altele le bălăcăreau, pe Coca de pildă (curva curţii) nu o uitau niciodată în pomelnicele lor. Coca nu purta niciodată batic sau basma pe cap, ci o beretă roz, exact de culoarea florilor leandrului, şi asta le aţîţa pe ţigănci pînă la turbare. Dar măcar Coca nu aducea niciodată bărbaţi în cămăruţa ei, la fel de curată şi de modestă ca a Mariei, ci făcea trotuarul la şosea şi se ducea ea acasă la ei. Venea în zori, cînd locatarii, cu lădiţele cu salam şi ouă fierte, plecau la serviciu. Scandaluri şi păruieli se petreceau zi şi noapte în curte, dar nu legate de Coca. Cel mai adesea însăşi proprietăreasa, Ma'am Catana, începea cearta. Anormal de grasă, mustăcioasă, cu ochi răi de orientală, cu varice înspăimîntătoare, ca nişte viermi vineţi şi chirciţi, pe picioarele de bărbat, se proptea în faţa cîte unui chiriaş şi-ncepea să zbiere ca o descreierată, ba că l-a văzut că fuma în pat şi-o să-i dea foc la case, ba că nu i-a dat bunăziua, ba că nu-i place mutra lui... Toţi erau pentru ea "mitocani", iar femeile "destrăbălate", "dezmăţate", tîrîturi. Avea obiceiul să iasă-n curte ca să mănînce cîte o farfurie de ciorbă, şi-atunci trebuia să fie linişte, pentru că, înfulecînd sub cerul liber, Ma'am Catana se gîndea la socotelile casei. Curtea fiind însă plină de puradei jegosi, doar în chiloţi tetra, negri de atîta tăvăleală, ea se scula de zece ori de pe taburet şi se repezea la ei blestemîndu-i "cu ta-su şi cu mă-sa". Pe cît era Ma'am Catana de căţea, pe atît era bărbată-su de blajin, un bătrînel cu figura bunului Dumnezeu, lălăind-o toată ziua prin curte şi fumînd ţigări proaste, aşezat pe pragul uşii. În spatele lui, prin uşa întredeschisă, se zăreau minunile din odaia proprietarilor, despre care vorbea toată curtea cu admiraţie şi timiditate, ca-n faţa unui tărîm vrăjit. Maria fusese şi ea o dată în camera miracolelor, şi rămăsese năucită de atîtea frumuseţi. Se vede că bătrînul Catana fusese cineva la vremea lui, negustor cu cheag. Camera era plină cu mobile vechi, împodobite cu ghirlande, trandafiri şi amoraşi de lemn. Pe acoperămîntul de pat, de pluş pestriţ, stătea o mare păpuşă cu cap de ipsos, îmbrăcată într-o rochiţă de voal roz. Alte păpuşi, mai mici, cu rochii largi de burete roz şi albăstrui, erau înşirate pe noptieră şi pe lada patului, alături de chinezi de ipsos şi dintr-o piatră verzuie străvezie. O mare carpetă acoperea tot peretele de care era lipit patul. Mariei i se tăia respiraţia cînd o vedea. Carpeta înfăţişa un lac albastru cu nuferi, iar pe malul lui era un cîmp mare de flori. În mijlocul

florilor şi boschetelor de lămîiţă se înălţa un pavilion auriu, plin de spanioli şi spanioloaice. Doi dintre ei dansau, ea cu fuste înspumate şi ridicîndu-şi braţele cu castaniete, el ţeapăn, cu vestă foarte scurtă, pantaloni pînă la genunchi şi ciorapi albi, păr buclat, prins în codiţă şi pălărie de torero. Ceilalţi stăteau în jur, pe scaune, băieţii făcînd curte fetelor, cîţiva cîntînd din chitări... O mulţime de porumbei se-ncurcau printre picioarele lor. Pe alţi pereţi erau tablouri cu rame înflorate, grele, mîncate de cari. Cel mai mult îi plăcuse fetei cel reprezentînd un pisoi cenuşiu, dar şi cel cu lebedele şi cu muntele conic, de lînă creaţă. În vazele de pe masa încărcată de macrame-uri pluteau un fel de spice pufoase, fiecare vopsit în altă culoare. Faţa de masă avea ciucuri grei de mătase. Aerul era cafeniu şi mirosea a vişinată. Din tavan coborau sute de ţurţuri de tencuială, încît gîndeai că te afli într-o peşteră a comorilor, ca şi un policandru vechi, cu abajururi de hîrtie creponată. Seara, lumina care se filtra prin fereştile proprietarilor era roză şi pîlpîitoare, ca-n vis.

Dar Catana nu părea să dea cine ştie ce importanţă camerei pe care o-mpărţea, de voie, de nevoie, cu paceaura. El îşi dura, de o viaţă, altă odaie, care avea să-l poarte în veşnicie, ca o arcă de marmură. Despre nebunia lui aflaseră toţi chiriaşii chiar de la cucoană, care, în beţiile ei feroce, după ce-l acoperea de zoaie pe bătrîn, răcnea ca o descreierată că i-a mîncat tinereţele şi i-a prădat averea de la părinţi. "Cavou îi trebuie lui! Cavou, cînd abia ne ducem zilele! Umblai cu boarfele Dămăroaiei, ai, şi strîngeai bani pentru cavou! Măsluiai cîntarul la prăvălie şi te gîndeai la lumea de apoi! Haoleu, cînd te-or apuca dracii-ăia şi ţi-or turna ulei încins în cur, mînca-te-ar viermii să te mănînce, cu cavoul tău cu tot! Păcătosule ! Ştiţi, oameni buni, ce-a făcut criminalu-ăsta la viaţa lui? Ăsta, aşa oaie blîndă cum îl vedeţi! A omorît-o pe una cu care trăia, cînd avea negustoria la Buzău, a ars-o-n foc şi i-a strîns cenuşa şi-o mînca dimineaţa cu linguriţa dintr-o oală mare, uite-aşa, şi după ce-a mîncat-o toată lepra asta s-a dus la poliţie şi l-au bătut ăia o săptămînă de l-au tîmpit, cu toate că mărturisise singur, şi-a făcut doişpe ani de puşcărie, uite, nemernicu-ăsta, de-l vedeţi pe prag, că ziceţi că io sînt nebună, da-ntrebaţi-mă ce mi-a făcut omu-ăsta la viaţa mea, de mă mir că nu m-a băgat şi pe mine-n mormînt. Şi-ţi trebuie cavou? De marmoră trandafirie? Cu îngeri de piatră? Oameni buni, mai bine era beţiv, mai bine bea banii, ştiam o

treabă, da el de patruzeci de ani strînge pentru cavou. De douăzeci de ani pietrarii îi mănîncă paralele. Ştiţi ce are porcuăsta la Bellu? Palat, oameni buni, nu cavou. Te plimbi cu căruţa prin el. Şi ce statui! şi ce bibiluri! şi cîte odăi! cîte morminte goale! Un neam întreg poate să stea acolo pîn-la sfînta judecată. Păi nu puteai, mă, să faci nişte case, colo, la şosea, să trăim şi noi ca oamenii, să-ţi îmbraci copiii, că mi-ai făcut o liotă, asta ai ştiut să-mi faci, tu cu foloasele, eu cu ponoasele. Nu puteai? Ce te-ncălzeşte cavoul dacă crapi? Ori te-aruncă în stradă să tentinză cîinii, ori în cavou de marmoră, nu ţi-e totuna? Mai ştii tu ceva? Ai murit, eşti mort, omule, aşa să ştii. Sapa şi lopata! Slavă Domnului că-s mai tînără ca tine. Mîine-poimîine o să tentind pe masă, ţeapăn şi rece, şi ce-o să mai rîd! Ce geamparale o să joc în jurul tău, uite-aşa! Hiiiii! Şi-o să te-apuc de nas, şi-o să-ţi scot puţa afară, în văzul lumii, aşa să ştii. Spînzuratule! Nebunule! Să crezi tu că o să ai parte de cavoul tău de marmoră. Cînd mi-oi vedea ceafa. Să zici mersi dac-o să tengrop într-un colţişor de cimitir năpădit de bozii. Că mi-ai otrăvit sufletul o viaţă-ntreagă, nemernicule!" Chiriaşii se uitau la ei ca la bîlci şi se stricau de rîs, iar venerabilul bătrîn dădea din cînd în cînd din cap cu ochii stinşi şi zicea cu blîndeţe: "Aşa-i, aşa-i cum zice ea, oameni buni. Iertaţi-mă, oameni buni", însă vorbele lui erau imediat acoperite de alte ocări ale consoartei. Abia peste ani Maria avea să-şi dea seama că bătrîna nu minţise în delirul ei, ba dimpotrivă, că mintea ei obtuză nu fusese în stare să intuiască pînă la capăt realitatea, cînd redusese cavoul lui Catana la un palat. Căci bătrînul îşi dăduse sufletul în 1962, creştineşte, cu popă şi luminare la căpătîi, jelit de toată curtea şi avînd faimă de sfînt în cartier. Nu lăsase în urma lui decît casele şi o monedă de 50 de bani în cutia traforată de pe masa cu franjuri fabuloşi. În ciuda promisiunilor feroce, proprietăreasa făcuse înmormîntarea cu toată pompa, după cele mai simandicoase obiceiuri de mahala. Şase ţigani cu alămuri cojite şi strîmbe şi cu o tobă mare urmau, cîntînd marşuri mortuare, dricul de lemn sculptat, cu vitrine subţiate de atîta lustruit, tras de cai mascaţi, cu panaşe negre. Cîţiva ţigănuşi purtau prapure grele, decolorate de intemperii. Unul era agăţat şi la intrarea în curte. Ţinîndu-se de marginea din spate a dricului şi bocind, în haine negre, grosolane, veneau Ma'am Ca-tana şi rubedeniile, iar în urmă toată liota din curte şi de pe stradă, mîncînd seminţe

şi pălăvrăgind. Maria auzise de la Leana Nebuna, care-o călca din cînd în cînd în noua casă de pe Ştefan cel Mare, că murise Catana, şi sosise şi ea să-l vadă pe bătrîn dus pe ultimul drum şi să-şi mai vadă şi foştii vecini. Era deja slabă şi acrită de viaţă. Îl zărise pe Catana în sicriul căptuşit cu satin alb, printre coroanele cu trandafiri de hîrtie creponată: părea că în coşciugul fără capac odihneşte însuşi bunul Dumnezeu. Convoiul o luase pe Colentina pînă la Obor, pe Moşilor, străbătuse centrul oraşului şi în cinci ore ajunse pe aleile încărcate de locuri de veci ale cimitirului Bellu. Aici casele de piatră cu decoraţii de marmură şi bronz înnegrit, cu statui şi poze ovale, cu uşi şi geamuri zăbrelite, dădeau impresia unui oraş locuit de o altă specie, cu alte nevoi şi altă anatomie. Chiparoşi trişti se desfoiau spre cer. Întortochindu-se printre morminte şi cavouri, dricul ajunse în faţa unei construcţii stranii.

Era o casă roz, care lucea nostalgic în înserare. Căci în acel noiembrie umed seara se lăsase repede ajutată de norii galbeni posomoriţi. Cavoul avea un fronton triunghiular, sever, cu o fereastră rotundă în centru. Uşa era încadrată de două firide, cu două statui de bronz lustruit. Ce fel de fiinţe omeneşti erau reprezentate de acele bronzuri? Ce fel de plecăciune în faţa misterului morţii era aceea? Căci statuile urlau mut, înnebunite de groază sau de o sfîşiere cumplită a măruntaielor. Li se zăreau cerul gurii şi măselele pînă-n fundul gîtului, iar acolo, dincolo de omu-şor, culoarea devenea roşiatică (poate şi din reflectarea amurgului), ca şi cînd beregata şi înghiţitoarea ar fi fost de carne, de parcă în cumplita coajă de bronz ar fi fost închise trupuri omeneşti încă vii, cu organele moi palpitând şi sîngele zvîcnind prin furtunurile venelor şi mintea lor simţind în toţi neuronii acea agonie fără sfîrşit. Statuile de bronz încremeniseră în gesturi de apărare şi respingere, cu degetele răşchirate, cu coastele la vedere, cu pîntecul supt, într-o încercare disperată de a se rupe de pe piedestalul lor şi a o lua la fugă prin cimitirul nesfîrşit. Abia după ce preotul a stropit totul cu agheazmă, ciudata clădire şi-a pierdut puterea de fascinare. Frecîndu-se la ochi, oamenii au văzut că, de fapt, cei doi efebi de bronz erau îngeri, şi că gurile lor deschise cîntau, şi că ochii le erau înălţaţi către văzduhuri. Slujba a fost lungă şi plicticoasă, după care (căci se lăsase bine întunericul, în adîncul căruia iradia numai templul, ca un cristal trandafiriu) sicriul a fost coborît pe treptele

cavoului. Uşa de fier înnegrit, foarte grea, bine unsă, lăsa să se vadă o încăpere goală şi un şir de trepte de piatră ducînd spre un subsol. Groparii duceau cu grijă coşciugul pe umeri, şi în urma lor coborau rudele. Maria crezu că nu va mai fi loc şi pentru ceilalţi. Ea, oricum, nu vroia să intre. Nu-i plăcuseră niciodată înmormîntările şi nici preoţii. Nu credea în viaţa de apoi, sau mai bine zis, nu-şi punea problema. "Parcă s-a mai întors cineva de-acolo, să spună ce-o mai fi? Dacă te simţi cinstit în sufletul tău, n-are de ce să-ţi fie frică. Ce-o fi, o fi." Dar, cu încetul, lumea începu să se răărească în jurul ei, toţi coborau, şi părea să fie încă loc. Curînd, rămase singură, înfiorată de întunecime şi răcoare. Arhitectura neregulată, acum neagră ca smoala, a cavourilor din jur, zimţa cerul ca dinţii unui ferăstrău. Cîte-o statuie (înger cu trompeta şi cu aripile-ntinse) se profila cafenie pe zaţul încă gălbui de la orizont. Chiparoşii erau şi ei daţi cu păcură şi se clătinau sinistru. Maria, îngheţată de spaimă, coborî.

Foarte adînc, înaintea ei, zărea două-trei siluete avansînd în întunericul verde, contopindu-se cu el. Treptele păreau să nu se mai sfîrşească. Maria cobora de ore-n şir, şi aproape că uitase unde se afla, cînd zări, la capătul ultraîndepărtat al diagonalei scării, un dreptunghi minuscul de lumină. Nu mai înalţi decît nişte insecte, cei din urmă oameni din convoiul mortuar sclipiră o clipă în acea lumină, care se apropia cu încetul, şi dispărură pe poarta cea limpede. Maria îi urmă, şi se pomeni într-o hală enormă, înaintînd minusculă pe un mozaic lustruit şi măreţ. Sala părea rotundă, dar marginea ei extremă era atît de îndepărtată, încît aproape că dispărea într-o ceaţă sidefie. Sprijinită pe colosale coloane de porfir, o cupolă aurie se înălţa prea sus ca să existe cuvinte pentru a-i descrie înălţimea, mai sus decît bolta cerească pentru un truditor al pămîntului şi mai sus decît sfera de cuarţ a constelaţiilor. Sculpturi monstruoase erau orînduite-n nişe, de jur-împrejurul sălii, alternînd cu coloanele roşu-brune. Reprezentau bărbaţi şi femei nude, vopsite-n culoarea pielii, femeile mai roze, bărbaţii măslinii, toţi cu aceiaşi ochi de azur şi aceeaşi teroare pe chipuri. Grosimea unghiilor lor de la picioare era cam cît un stat de om, iar din feţele pierdute-n ceaţa bolţii de aur se zăreau doar luminile ochilor dilataţi. Fiecare gigant îşi exhiba tragic cîte o infirmitate: o femeie avea sînul stîng atins de elefantiazis, atîrnîndu-i ca un sac hidos pînă

la pubis; alta avea capul înfundat în torace şi sternul ieşit în faţă ca al păsărilor. Bărbatul cel mai apropiat avea un picior poliomielitic, lipsit de pulpă şi coapsă, doar cu femurul, tibia şi peroneul în teci de piele zbîrcită. Hernia următorului îi umpluse testiculul, lăbărţîndu-i-l pînă la pămînt. Ciungi, şchiopi, pitici, caşexici, coxalgici, cu spina bifida, cu obezitate monstruoasă, ciclopi, cu buză de iepure, cu unsprezece degete la mîini şi la picioare, cu pielea vînătă de la o malformaţie cardiacă, leproşi, atinşi de antrax, de scrofuloză, de vitiligo, şirul curb de statui gigantice îmbrăţişa cu un inel al estropierii sala rotundă, pe nesfîrşita căreia suprafaţă înainta către centru, ca o procesiune de acarieni, convoiul mortuar.

Maria străbătea, privind cu gura căscată în jur, vaste suprafeţe colorate, închipuind, desigur, pe podeaua dulce de piatră semi-preţioasă (malachită? obsidian?) un vast desen, geometric sau figurativ, dar care scăpa cu totul din vedere. De foarte sus, din apropierea apexului bolţii, s-ar fi putut zări, doar, fabulosul mozaic, cu întreaga lui semnificaţie. Pantofii ieftini ai gospodinei erau însă ca degetele neexperte ale unui orb de puţină vreme sau ale unui adolescent mîngîindu-şi prima femeie. Încet, cei ce purtau sicriul se apropiau de mijlocul sălii. Li se desfăceau, înaintînd, mereu alte perspective. Putură zări, astfel, deschideri simetrice în peretele curb, între nişe şi coloane, ca nişte portaluri cu inscripţii de bronz şi înfloriturі complicate, care dădeau în nesfîrşite galerii. Lumina dulce şi colorată, ca de catedrală, umplea mausoleul cu un jeleu diafan, venit de nicăieri. În tăcerea veştedă, doar ţocănitul blacheurilor se percepea, micuţ şi armonios ca o muzică de carillon. Maria păşea între rubedeniile cernite ale bătrînului. Nu-şi putea lua ochii de la sicriu, care era acum o coajă de sticlă fumurie, prismatică, pe care cei şase gropari o cărau poticnit. Cît de mult se schimbase şi mortul! Trăsăturile feţei i se estompaseră, ochii se mai vedeau ca două bile imense sub pielea groasă a feţei, de parcă globii s-ar fi contopit cu emisferele cerebrale, nasul şi gura se contopiseră într-o trompă care-i cobora pînă-n piept. Mîinile şi picioarele se resorbiseră în pîntec şi torace, care se umflară în forme respingătoare. Hainele plezniseră, barba şi părul zăceau împrejur ca puful unei păpădii scuturate, şi larva albicioasă, palpitînd uşor, zăcea acum, pasivă dar vie, în elitrele

sicriului. Maria apucă şi ea coaja tare de chitină translucidă, cu ochii dilataţi şi pielea de găină pe braţe.

În centrul sălii, atît de departe de peretele circular încît statuile şi coloanele abia se străvedeau prin ceaţa albăstruie, nu mai impozante decît o pădure aflată la orizont, se afla un mormînt de cristal, cu capacul dat la o parte. Groparii îşi lăsară jos povara, lumea se adună-n cerc, şi popa începu să cădălniţeze şi să cînte. Toţi îşi făceau cruci largi din cînd în cînd şi răspundeau popii cu cîte un "Amin". Ciudate ecouri veneau înapoi de pretutindeni, cu minute întîrziere, interferînd într-un trandafir sonor, aproape vizibil în văzduhul halei. Pupa umedă de secreţii gelatinoase fu aşezată în casa de cristal, şi capacul, acoperit de o inscripţie măruntă şi ilizibilă, fu pecetluit deasupra. Dacă n-ar fi fost fulgerele curcubeene ale prismelor de cuarţ, ai fi zis că larva pluteşte deasupra podelei, atît de limpede şi transparentă era substanţa casei de veci. Tînăra femeie se pierdu în contemplarea lentelor, întortochiatelor mişcări peristaltice de sub pielea crisalidei, ce semănau atît de bine cu alunecarea globilor oculari sub pleoapele adormiţilor...

Cînd, într-un tîrziu, îşi desprinse privirile de pe coconul uriaş, Maria se descoperi singură. Rubedeniile îndoliate, ţigănuşii cu prapuri, muzicanţii şi preotul pieriseră de parcă s-ar fi dizolvat în aerul acela coroziv. Ca să ajungă la cea mai apropiată ieşire le-ar fi trebuit zile-ntregi. Se resorbiseră în luciul mozaicului nesfîrşit al podelei? Coborîseră şi mai adînc prin vreo trapă inobservabilă? Maria nu-nţelegea şi nici nu voia să-nţeleagă. Căci nu poţi gîndi sub bolţi mai vaste ca bolta de os a ţestei tale. Încremenită în centrul visului, lîngă mormîntul săpat în cristal, femeia simţi deodată o năruire a întregii ei fiinţe, de parcă ar fi putrezit în cîteva secunde, înainte ca mintea ei să fi apucat să moară. Teroarea şiroi pe ea ca o transpiraţie îngheţată. Ştiu că dacă nu se va smulge chiar în acel moment din fascinaţia şi irealul cavernei-cavou avea să rămînă acolo pentru totdeauna, ca o omidă paralizată, pradă vie pentru monstrul ce zvîcneşte alături, în oul său. Făcu efortul vieţii ei ca să se-ndepărteze, încet, de mormînt şi apoi s-o ia la fugă, ţipînd fără să-şi audă ţipetele, pe dalele multicolore.

Fugi la întîmplare, ore şi ore, oprindu-se din cînd în cînd să-şi tragă sufletul, dar pereţii sălii păreau să nu se apropie deloc, sau s-o facă atît de încet, încît coloanele şi statuile betege

păreau nişte gheţari încremeniţi la marginea universului. Totuşi ele ieşeau încetul cu încetul din ceaţa albastră a depărtării, şi femeia îşi dădu curînd seama că se apropia de monstruosul bărbat acromegalic, cu toracele înconjurat de nori, cu lăboaie atît de mari la picioare, încît între degete avea intrări boltite de galerii ce-şi pierdeau perspectivele în depărtare. Maria pătrunse astfel în tunelul boltit dintre degetul mic şi următorul de la piciorul drept al statuii, şi se trezi într-un fantastic viaduct de cărămidă. Din loc în loc, pe pereţii păienjeniţi, îşi întindeau coarnele gălbui vechi trofee de vînătoare. Tablouri în rame greoaie, înflorate, de bronz erau prea înnegrite de vreme ca să-ţi mai poţi da seama ce reprezintă. Cămine de marmură, reci, grătare şi vătraie de alamă alternau cu scuipătoare din acelaşi metal alunecos. Galeria era luminată de torţe înfipte în suporturi de metal negru, sus în pereţii plini de păianjeni şi molii ale zidurilor. Tăcerea era ţiuitoare şi lumina părea că se stinge pe măsură ce Maria, care brusc îşi amintise că-l lăsase pe Mircişor pentru prima dată singur în casă, înainta tot mai repede între liniile ce se uneau în zare. Maria începu să fugă, îngrozită că nu va mai scăpa niciodată din fabulosul cavou, îşi rupse un toc şi alergă mai departe şchiopătînd, pînă cînd corpul ei mai degrabă decît ea însăşi percepu o imperceptibilă schimbare. Aerul devenea tot mai roşiatic, dar atît de-ncet, încît părea că la fiecare metru de galerie străbătută o singură moleculă vira în acel roz dureros de crepuscul. La fel de lent, podeaua căpăta elasticitate, şi carourile dalelor, cîndva la fel de bine delimitate ca pe o tablă de şah, începeau să-şi întingă culorile una-ntr-alta, să-şi dizolve contururile, asemenea tablourilor, căminelor şi trofeelor de pe pereţi, ce-şi pierdeau încet formele, tinzînd să se resoarbă în sideful trandafiriu al pereţilor, tot mai neted şi mai monoton. Curînd, Maria înainta printr-o trompă de carne umedă care se curba la marginea vederii într-o spirală tot mai amplă. Pereţii, pe care curgea un lichid gălbui şi mişunau fiinţe cleioase, vibrau necontenit, ţesînd în aerul magic sunete catifelate, împletite cu voci şi clinchetin, din ce în ce mai puternice, pînă cînd femeia avu impresia că merge printre zgomote solidificate. Simţea în ficat ameţeala rotirii, deşi raza marii curburi exterioare, a noua sau a zecea pornind din mijloc, nu putea fi mai mică decît a Bucureştiului. După ce străbătu tot melcul, călcînd strîmb pe podeaua la fel de vîscoasă ca pereţii,

ea se pomeni în faţa unei sculpturi sau unei maşinării colosale, ocupînd o grotă osoasă, neregulată, pe măsura monstruoasei construcţii. Era alcătuită din trei bucăţi care atîrnau deasupra creştetului Mariei ca trei nori de vară, încîrligaţi ciudat pe cer. Articulate prin zgîrciuri gelatinoase, piesele de os vibrau într-un urlet continuu, ca al războaielor de ţesut, de care femeia îşi aminti cu oroare. Prima — care amintea ciudat de o scară de şa —, ca şi ultima îşi sprijineau extremităţile de două enorme ferestre rotunjite, obturate de membrane străvezii tremurătoare, pe cînd cea din mijloc, asemenea unui fronton de templu, se arcuia între ele făcînd ca ansamblul să cîştige în profunzime şi grandoare. Maria, strivită de dimensiunile neomeneşti ale construcţiei calca-roase, se apropie de fereastra de la extremitatea cealaltă a sălii, urcă pe ciocuri şi excrescenţe de calciu, strivi sub tălpi aceleaşi fiinţe amoebale, pînă ajunse la membrana de culoarea lunii, dincolo de grosimea căreia luceau luminile şi fluturau umbrele altei lumi. Îşi lipi fruntea de tendonul călduţ, îşi lipi palmele de tîmple şi de membrană, ca nişte paravane, şi-ncercă să zărească ceva prin substanţa tulbure, hialină. Urletul lumii exterioare devenise chinuitor, insuportabil ca al unei cascade uriaşe. Cînd o formă indescriptibilă, ieşită brusc ca dintr-un abis, se ridică deodată, verde şi galbenă şi cenuşie, apropiindu-şi — ce? faţa? cefalotoracele? ghimpele din coadă? — de geamul de carne, Maria începu să ţipe şi o luă la fugă înapoi, fără să-şi audă ţipătul, simţindu-şi doar gîtul rănit, pierzîndu-şi amîndoi pantofii, înapoi prin sala sculpturii enigmatice, prin melcul umed şi prin viaductul care, la capătul multor ore, îşi recapătă dalele dulci de coral, zidurile de cărămidă, şemineele şi scuipătorile de alamă, trofeele de vînătoare şi tablourile înnegrite, pătrunzînd în cele din urmă din nou în uriaşa şi ceţoasa sală a statuilor. O străbătu iarăşi diametral, oprindu-se de mai multe ori ca să înnopteze, lungită pe podeaua lustruită, trecu pe lîngă mormîntul de cuarţ din centru, unde larva se înfăşurase deja într-o gogoaşă de fire multicolore şi se văzu pe treptele nenumărate care duceau spre ieşire. Cînd zări iarăşi lumina zilei izbucnind printre chiparoşii melancolici din cimitirul Bellu, Maria îşi făcu cruce. În tramvai trebui să înfrunte privirile gloatei care se holba la picioarele ei goale. Schimbă la Buzeşti şi îl luă pe 24 pînă la Circ. Traversă în dreptul florăriei şi ajunse în holul blocului cu mobilă, unde

locuiau de peste un an. Încă de la intrare auzi urletele lui Mircişor. Găsi la uşa apartamentului de la cinci o adunare de vecini care încercau să-l potolească pe băieţelul care răcnea cît îl ţineau puterile dincolo de uşă: "Mă-mi-ca-mea! Ce mă fac eu fără mă-mi-ca-mea!" Se repezise-ntr-un suflet, descuiase şi-l luase-n braţe pe copilaşul care acum rîdea printre lacrimi, leoarcă de transpiraţie şi îmbujorat de efort.

Cînd ieşi din curtea în formă de U, Maria pătrunse în toamnă. Deasupra curţii, cerul continua să fie de un azur intens, cu nori de lapte încremeniţi în forme bucălate. Oleandrul verde şi roz îşi picta încă umbra albăstruie pe peretele văruit al casei din stînga, şi populaţia semi-ţigănită transpira mai departe în mirosul de rîntaş ca nişte excrescenţe cărnoase pe un recif de corali. Odată poarta curţii închisă, însă, încetară brusc şi fierbinţeala, şi parfumul, parcă şi zgomotele, şi Maria se pomeni pe Silistra, înaintînd printre frunze moarte şi băltoace care reflectau un cer cu nori de furtună. Sufla un vînt ud şi rece, care parcă ştergea contururile caselor şi trecătorilor. Dar tinerei femei nu-i era frig. Păşea mai departe în rochiţă de vară printre oamenii cu umbrele şi fulgarine. O bătrînă cu un sac gol peste cap şi umeri (căci stropi răi de burniţă începuseră să se cearnă, reci ca gheaţa, pe caldarîm) o privi ciudat şi intră într-o curte alăturată. La o altă poartă oprise un geamgiu, lăsîndu-şi jos povara verzuie care răsfrîngea tristeţea şi dezolarea zilei.

Cît de ciudat, de luminos era rujul acela ieftin, cu gust de bomboane, pe buzele domnişoarei cu ochi căprui! Sub cerul care gonea ca un fum negru, destrămat, deasupra, era singurul lucru colorat şi viu. Doi ochi nerimelaţi şi o gură în formă de inimioară. Cîţiva zulufi încreţiţi cu drotul fluturînd dintr-un batic. Maria zîmbea. Un zîmbet bun şi cinstit ca un guleraş alb la o rochie de vară, singura pe care tînăra muncitoare şi-o poate permite. Cunoscuta rochiţă cu buline şi pliseuri. Pentru că nu vroia să se gîndească încă la Costel, se gîndea (şi zîmbea) la sora ei, Vasilica, la naşa bătrînă, cum într-o zi naşa, care nu mai vedea bine, pusese praf de curăţat peste prăjituri în loc de zahăr pudră (făcuse nişte "tanti Mimi", mîndria ei, cu o cremă delicioasă, mirosind a lămîie), şi Vasilica muşcase dintr-un romb parfumat şi tixul îi scrîşnise-n dinţi, dar ea nu-ndrăznise să spună nimic, pînă cînd a muşcat şi naşa şi-a zis: "Aaaaoleo, Vasilico, o făcui latã, am pus tix în loc de zahăr pudră pe ele!" —

şi au rîs amîndouă de s-au prăpădit. Maria pufni şi ea în rîs în mijlocul străzii. Ce nebună şi naşa bătrînă! Dar tot neamul lor era aşa. Naşul, nenea Butunoiu, fusese negustor în tinereţe, avusese magazin de haine bărbăteşti la Bucureştii Noi; acum repara acordeoane şi spumega contra ruşilor, desigur numai în familie şi-n şoaptă. Cît despre naşa tînără şi fiică-sa Aura, Maria nu le putea suferi. Niciodată nu-ntîlnise fiinţe mai scîrboase, uitături mai perfide ca acelea ale ochilor verzi-tulburi, la fel la mamă şi la fiică, două mahalagioaice împopoţonate ca nişte alte alea. Marian, băieţelul Vasilicăi, era mereu zgîriat sub ochi după vizitele naşi-sii cu Aura. O poză din casa soră-sii îi arăta pe cei doi copii în picioare, ţinîndu-se de mînă într-un mod ciudat (mîna dreaptă a lui Marian şi mîna stîngă a Aurei, împreunate în diagonală între ei), Marian zîmbind prosteşte, iar Aura încruntată, cu o mutră de nespusă răutate pentru o fetiţă de numai cinci ani. Fata ţinea în cealaltă mîna un cerc şi avea în păr un pompon caraghios, iar băieţelul strîngea ţeapăn la piept o minge vărgată de cauciuc. De unde se procopsise cu viermuiala asta de rubedenii? Cînd avusese timp să se-nconjoare cu oamenii-ăştia care trăiseră în Bucureşti cu mult înainte de venirea ei aici? Căci Maria sosise-n oraş, părăsindu-şi Tîntava natală, în timpul războiului, cînd se angajase, o dată cu Vasilica, ucenică la croitoria "Verona", care se afla în spatele blocului ARO, lipită de casa albă, cu verandă şi marchiză multicoloră, a vestitei actriţe de varieteu Mioara Mironescu. Cele două ţărăncuţe de cincisprezece şi şaptesprezece ani (Vasilica era sora mai mare) dormeau împreună la etaj, într-un pat, frînte de ore şi ore de tras la maşină, şi visau toată noaptea maşini Singer şi tineri eleganţi, funcţionari cu canotiere albe şi bastoane de trestie. Se trezeau îmbrăţişate, obraz lîngă obraz, dornice să intre iar în agitaţia marelui oraş. Duminicile aveau liber şi ieşeau la plimbare pe străzi, printre blocurile pătrate de pe bulevardele străbătute de automobile şi trăsuri, uitîndu-se uimite şi-ncîntate la firme, la vitrinele de mobile şi bijuterii, la înălţimea ameţitoare a Palatului telefoanelor (cît ar fi vrut să se facă telefoniste! — în filmele americane telefonista întîlnea mereu cîte un tînăr milionar), la birourile în care juni prăfuiţi tot băteau la maşinile de scris Yost scrisori şi acte de tot felul, la cucoanele elegante, cu vulpi în jurul gîturilor şi arătînd ca vampele din filme. Serile, ghirlande de becuri împodobeau

intrarea în grădinile de vară, în cinematografe şi teatre. Fetele treceau cu ochii mari pe lîngă minunile astea, care nu erau din lumea lor şi pe care nu le invidiau, căci ele se duceau la cinema-urile ieftine de cartier, pline de muncitori care scuipau seminţe pe jos şi fluierau cînd băiatu' şi fata se sărutau pe ecran, şi care uneori aşezau, ca din întîmplare, cîte o palmă grea, mirosind a unsoare de strung, pe pulpa fetei de lîngă ei. De multe ori, din cauza "nebunilor", surorile trebuiau să se mute dintr-un loc în altul în sala întunecată, făcînd să troznească duşumeaua dată cu petrosin. Se mai duceau pe la bîlciuri, la periferie, traversînd şine ruginite de cale ferată şi cîmpuri de muşeţel, ca să se înghesuie într-o mare de oameni, în faţa panoramelor pictate ca de copii, cu animale sălbatice şi înghiţitori de şerpi, cu femei-păianjen, pitici şi neruşinate care apăreau în faţa bărbaţilor cu ţîţele albe şi goale, pline de aluniţe... Copiii purtau pe capete fesuri de hîrtie lucioasă şi hîrtie creponată şi sunau din trîmbiţe multicolore. Surorile-şi cumpărau cîte un cornet de floricele sau un şirag de zahăr candel şi se bucurau copilăreşte de ziua pestriţă, de tinereţea lor proprie, de prospeţimea lumii. Ce au din toate minunile astea cei de la ţară? Nimic. Nu ştiu toată viaţa decît muncă şi iar muncă. Nu trecuse nici un an de cînd erau bucureştence, şi deja îi dispreţuiau pe ţărani, pe cei "cu capu-n traistă", şi le era milă de sora lor, Anica, măritată-n Tîntava şi silită să rămînă acolo toată viaţa, cu vaca şi porcul ei, cu munca la roşii şi gogoşari. După ce se saturau de rătăcit prin bîlci, fetele se dădeau în lanţuri, chiuind cît le ţinea gura, învîrtindu-se o dată cu lumea din jur pînă la leşin. Cîte un băiat de pe un scaun alăturat le apuca în zbor şi le răsucea scaunul, dîndu-le apoi drumul să se rotească nebuneşte, rîzînd cu lacrimi şi mai zărind din tot ce e-n jur doar un vîrtej de culori învălmăşite. Serile se duceau la cîte-o grădină ieftină, cu lume amestecată şi veselă, şi mîncau mititei sfîrîitori în zvonul adus de vînt al vreunui acordeon îndepărtat. Ajungeau acasă de braţ, suiau chicotind scara-n spirală şi îşi regăseau pătuţul cu tăblii de fier şi ligheanul din colţ, în odaia goală dar intimă, pe fereastra căreia intra luna. Fetele mai stăteau mult de vorbă sub cearceaf, în aerul albastru de lumină de lună, care le făcea feţele ciudate, palide, ca la cinema. Maria nu era frumoasă, dar era mai frumoasă decît Vasilica. Sora ei avea o mutriţă vicleană şi ageră de veveriţă, care oricît s-ar fi străduit n-ar fi putut

semăna cu imaginea-idol a femeii anilor '40, cum o vedeau cele două zilnic, pe marile afişe de deasupra cinema-urilor şi în paginile de reclame ale ziarelor. Mai mult decît o croitoreasă în stare să-şi încînte clientele din lumea bună, Vasilica n-avea să ajungă niciodată, decisese în secret Maria. Acum ea privea prin fereastra din spate de la remorca tramvaiului 4, care străbătea clopoţind intersecţia înecată în fum de la Obor. Un ceferist ducînd nişte burlane de sobă legate cu sfoară o înghesuia, presat şi el de ceilalţi, şi-i sufla-n faţă o duhoare de cîrnaţi. Fiindcă vagonul era atît de-ncărcat, lumea se certa şi se ocăra ca la uşa cortului, dar Maria, privind absentă spre tavernele pline de ţărani cu paporniţe şi funii de usturoi şi spre magazinele de "geamuri-oglinzi", chei, fierărie, ţesături, nu-i lua-n seamă, suporta stoic marginea de fier gof rat a burlanului înfipt în umăr şi, în urletul camioanelor trase de cai şi al tramvaielor care se-ncru-cişau şi se opreau bot în bot uneori, aruncînd scîntei palide în aerul întunecat, sărea de la un gînd la altul, înfiorată de stropii de ploaie care izbeau fereastra.

Ea şi Vasilica încă purtau cozi lungi pînă la brîu, cu cîte un fir roşu împletit în ele, cînd veniseră la Bucureşti. Le adusese "tătica" în căruţă şi le lăsase în grija lui "nenea", fratele mai mare, care însă curînd trecuse Nistrul şi se pierduse pe undeva pe malul Donului. Avea să se-ntoarcă abia în '51. Fetele lucrau în atelier de dimineaţă pînă seara. Cînd intrau în zori, şirurile de maşini de cusut Singer, cu roată şi pedală, negru-lucioase, li se păreau fetelor un fel de gîn-gănii cu ace veninoase, gata să îşi ia fiecare-n primire prada: cîte o fată tînără şi vie. Patroana era severă, cu ochi răi şi fălci pe care jucau muşchii în permanenţă. Nu le dădea drumul fetelor din atelier nici măcar pentru nevoile fireşti. În ciuda botului rujat gros şi a genelor date cu mascara, rămînea pe faţa ei ceva bărbătesc. Ucenicele mai vechi transmiteau novicelor ce aflaseră şi ele de la cele de dinaintea lor: că madam Georgescu nu era femeie în toată puterea cuvîntului, avînd ea pe sub fuste ce au bărbaţii. Unele mai spuneau că muieroiul s-ar rade pe bărbie, pe gît şi între sîni, ca să nu-i crească părul ca la haiduci. O pudră groasă acoperea însă totul, dac-o fi fost adevărat. În orice caz, nu se măritase niciodată şi împărţea odaia, pe undeva prin Rahova, cu o domnişoară învăţătoare, micuţă şi leşinată, cu ochi încercuiţi de o piele roză şi cu dinţi mărunţi de pisică. Fiindcă nu rîdea

niciodată, madam Georgescu le speria pe ucenice şi le ţinea sub o ascultare fără crîcneală. Surorile, care nu se-mprieteniseră cu celelalte fete, multe dintre ele nişte curviştine care vorbeau cum fetele venite de la ţară nu mai auziseră vreodată, s-ar fi simţit de-a dreptul nenorocite şi şi-ar fi plîns soarta în fiecare noapte în patul cu tăblii de fier, una-n braţele alteia, dacă nu ar fi fost minunata doamnă Mioara Mironescu, care pentru ele devenise totul şi mai mult decît totul, o zînă din poveşti, un model şi o zeiţă, aî cărei interes pentru micile ţărăncuţe li se părea o minune dumnezeiască. Cine le-o scosese-n cale pe faimoasa actriţă? De ce, încă de cînd le văzuse la fereastra casei învecinate, rîzînd obraz lîngă obraz şi strîmbîndu-se, aruncînd frimituri la porumbeii de pe caldarîm, actriţa, tocmai coborîtă dintr-un Packard masiv, se oprise, dîndu-şi pe spate capul cu pălăriuţă şi voaletă, şi rămăsese aşa, siluetă în taior, decupată parcă dintr-o revistă de modă, cu palmele în mănuşi şofranii strîngînd la piept un buchet de violete? Soarele îi picta faţa în culori intense şi pastelate, incendiind mătasea rară a voaletei şi punînd o stea arzătoare pe gămălia mare, de onix, a acului de păr. Le privise pe ucenicele de la etaj cîteva minute, ca fascinată, pentru ca apoi să intre în gangul întunecat al casei de-alături, pierzîndu-şi treptat culorile în umbra tot mai densă. Automobilul negru plecase şi el, lăsînd străduţa goală şi melancolică, însufleţită doar de cîteva minuscule plăntuţe ruginii crescute printre pietrele caldarîmului. Făcură cunoştinţă după cîteva zile şi urmă un vîrtej de încîntare fără margini. Doamna cu păr negru-albastru, tuns scurt şi cu colţi-şori încadrîndu-i obrajii, cu cearcăne sub ochii mai mereu pe jumătate închişi, cu "zdrăngănele" de alamă pe braţe şi chiar la o gleznă, le duse-ntr-o seară la cabaretul "Gorgonzola", în spatele Şelarilor, unde cîntau nişte negri îmbrăcaţi în haine vărgate şi cu pălării tari. Le lăsă pe fete la o măsuţă, să se holbeze la negrii cei buzaţi ce suflau în trompete şi saxofoane sclipitoare şi la lumea din jur, şi dispăru pe o scăriţă după o draperie roşie de catifea. Un chelner le aduse celor două ceva de mîncare şi cîte un pahar de şampanie, pe cînd cei din jur se sculau de la măsuţe şi se-nghesuiau pe ringul de dans. "Foxtrot!" strigă negrul de la contrabas, şi toţi începură un dans caraghios şi-ndrăcit, de care surorile, cît de intimidate erau, nu se putură stăpîni să nu rîdă pînă la lacrimi. Cînd cei care dansaseră se întoarseră la mese,

urmă o cîntăreaţă blondă, grăsuţă, într-o rochie roşie, care începu, cu o voce ciudat de adîncă, un cîntec trist şi tărăgănat, despre o iubire nebună, "cum nu s-a mai văzut pe-acest pămînt", şi o părăsire laşă şi crudă a tinerei "vergine" de către "domnul cu dinţi sclipitori", pe care totuşi vergina avea să-l iubească

Pînă-n mormîntul de marmură rece, Pînă în sânul lui Dumnezeu.

Ameţite de şampanie, fetele lăcrămau şi ele prin fumul verzui, tot mai des, al trabucurilor. Vasilica tocmai îşi ştergea cu dosul palmei lacrimile, cînd, cu gura căscată, observă că negrul de la tobe îi zîmbea şi-i făcea cu ochiul. Se mai uită o dată. Negrul zîmbea tot mai larg, arătîndu-şi dinţii de cal între buzele parcă rujate. Vasilica se uită înapoi, dar în spatele lor era doar o coloană vopsită în cafeniu. De-atunci, nici în ruptul capului nu mai privi spre estrada celor şase cîntăreţi de jazz.

Li se mai aduse cîte un pahar cu lichid palid, sfîrîitor. Sala sentunecă pe încetul şi o lumină albastră, ca de lună plină, o umplu, făcînd să scînteieze brusc şi să se stingă, pe rînd, steluţele de poleială atîrnate deasupra capetelor. Începu o muzică dulce, de viori, şi un spectacol răpitor li se înfăţişă tinerelor ţărăncuţe pe scena înnoptată. Un reflector mătură faldurile din spate, şovăitor, părînd a căuta ceva care ar fi putut veni de oriunde. Viorile răbufniră într-un vîrtej pasionat, după care şovăiră şi ele, lin şi dulce, o dată cu descoperirea, în colţul de sus al scenei, a unui pantofior de damă care cobora încetişor, încît curînd apăru, în ciorap lila, o pulpă minunat strunjită, urmată de o spumă de dantele. O femeie de vis, într-o rochie cei lăsa umerii goi şi pudraţi, rochie albă de satin, cu dantelărie bogată la poale şi cu voal alb, fluturător, o femeie cu obrajii roz şi verzi, sclipind de praf de aur, cobora lin din noapte, aşezată graţios pe cornul unei lune galbene, cu ochi, gură şi bărbie, zîmbind îndrăgostiţilor din tot universul. Luna clipea uşor, cu gene lungi şi încurcate, iar feea, în care surorile o recunoscură tîrziu pe vecina lor, căci acum purta o perucă buclată, platinată, care-şi trimitea şuviţele răsucite pînă mai jos de şale, începu un cîntec despre Bucureştiul înnoptat, presărat cu stele, în care îndrăgostiţii ascultă, mînă-n mînă, tînguirile lăutarilor-ţigani prin cîrciumioare, iar apoi ies sub covorul de stele ca să sembrăţişeze sub felinarele pîlpîitoare, în piaţete cu statui.

Coborîseră şi nişte decoruri, cu Ateneul, Arcul de Triumf, Mihai Viteazul călare, toate pictate ciudat, numai din bucle şi volute, ca împletite din fier forjat. Nişte siluete de tineri cu frac şi ţilindru şi domnişoare cu fuste deasupra genunchilor, cu funduri rotunde şi mijlocele înguste, dansau o pantomimă lentă între clădirile de carton, în semiîntuneric, căci singura luminată arzător era languroasa femeie lungită pe cornul lunii.

Cînd termină una dintre strofele cîntecului, lăsînd doar viorile să preia tema într-un nou acces de suferinţă şi langoare, artista coborî o dată cu luna pînă pe podea, se ridică şi, cu un mers care-i scotea-n evidenţă şoldurile minunate, descinse cele cîteva trepte care despărţeau scena de sală. Restul cuvintelor le cîntă apropi-indu-se de măsuţe, punînd mîna cu mănuşă de satin pe umărul cîte unui bărbat şi privindu-l lung în ochi, apropiindu-şi gura de-a lui pînă cînd inima tuturor se oprea, apoi împingîndu-l brusc şi trecînd la altul, de la altă masă. Unul dintre negri (dar nu era cel care-i zîmbise Vasilichii?) se apropie de Mioara, îi sărută mîna întinsă graţios, şi, o dată cu ultimele acorduri ale muzicii, o conduse la braţ către scenă, lăsînd-o să se aşeze iar pe cornul lunii şi să se ridice, trasă de fire nevăzute, ca să dispară dincolo de bolta înstelată.

Packardul le duse acasă atît de ameţite, încît abia dacă-şi luară rămas-bun de la cîntăreaţă, chicotind şi bîţîindu-se pe tocurile cu care nu erau obişnuite. Urcară scara împleticindu-se şi se culca-ră-mbrăcate, cu mărgelele de doi bani de la gîturi încurcîndu-se unele cu altele, aşa încît a doua zi în zori Maria avu niţel de lucru să se desprindă de sora sa încă adormită buştean. "Lelică, hei, leli-că!", o zgîlţîi ea, dar Vasilica se-ntoarse, cu braţele albe şi grăsuţe, pe partea cealaltă.

Fata coborî prima-n atelier, unde şirurile de maşini negre îşi sclipeau acele ca nişte complicate piese bucale, în lumina murdară. Pe fiecare corp lucios frunzuliţe de aur desenau un filigran complicat. Maria se aşează, puse piciorul pe pedală şi învîrti uşor roata cu bielă, pînă ce acul unsuros prinse a se mişca. Ce fin era, ce vîrf ascuţit! De multe ori îşi închipuise, în nopţi fără somn, că e străpunsă de ace, că un vîrf lung şi uşor curbat îi pătrunde în inimă, şi atunci se ridica în genunchi şi, punîndu-şi un braţ peste faţă, făcea cu celălalt gesturi de îndepărtare, strîngînd din ochi şi din buze. Dar acul pervers trecea prin podul palmei aşezat în dreptul inimii, îi pătrundea

troznind uşor sub sînul stîng, îi străbătea inima, făcînd-o să sîngereze, înroşind plămînii ca pe două bucăţi mari de vată, şi ieşea prin lamela omoplatului, ţintuind-o de tăblia de la pat. Era prinsă, martirizată, fără putinţă de scăpare, flutura din braţul rămas liber fără nici o putere, ca o libelulă ţintuită cu un bold în insectar. Fantasma asta apăruse-n viaţa ei de cînd începuse să tragă la maşina de cusut şi-o chinuia neîncetat. În fiecare dimineaţă se apropia cu tot mai multă repulsie de gîngania neagră şi veninoasă lîngă care trebuia să supravieţuiască pînă la căderea serii. În zorii aceia, Maria apucă un guler de cămaşă şi-l strecură sub talpa nichelată, apoi încercă să pună acul în mişcare. Pedala însă se înţepeni şi acul nu vru să coboare ca să înţepe materialul. Fata învîrti şi de roata de mînă, dar îşi dădu repede seama că mecanismul din corpul maşinii era blocat. De obicei, cînd se întîmpla aşa ceva, trimiteau după nenea Titi, mecanicul, care începea să umble printre tijele, discurile, arcuşoarele şi alte piese bizare de metal unse din gros cu vaselină, de care era plin corpul suplu al maşinii de cusut. Acum însă Maria, ameţită încă de şampania şi feeria spectacolului din ajun, deschise prima dată uşiţa din piciorul maşinii. Avea lîngă ea pompiţa de tablă cu ulei şi o şurubelniţă şi spera să hîţîne ceva înăuntru, să mai ungă un pic, aşa încît să rezolve singură încurcătura. Cînd însă micul perete curb, lăcuit cu negru, se deschise cu un declic, fata rămase încremenită. Şi acum, în tramvai, încercînd să vadă ceva din prăvăliile înşirate pe bulevard prin geamul brăzdat de dîre de ploaie, prinzînd cu coada ochiului o imagine tulbure a templului grec care avea să-nsemne atît de mult în viaţa ei, Maria se cutremură cînd îşi aduse aminte. Căci în fereastra metalică a maşinii de cusut zvîcneau viscere. Un fel de rinichi, un fel de glande endocrine, carne şi zgîrciuri, vene, artere şi canale limfatice, ganglioni dilatîndu-se şi contractîndu-se lent sub o rouă de sînge. Nervi ramificaţi în teci filiforme de mielină. Zone hialine şi zone întunecate ca nişte cheaguri. Totul zvîcnind şi tremurînd sub bătăile puternice, audibile, ale unei inimi nevăzute. Maria trînti uşiţa la loc şi ieşi în fugă, ţipînd, pe uşa atelierului. Niciodată de atunci nu mai trase la maşină şi păstră toată viaţa o oroare puternică faţă de croitorie. Vasilica avea să-i croiască rochiile, puţine cîte aveau să fie, ani de zile de atunci încolo, şi mereu, la probe, stînd în genunchi în faţa ei şi măsurînd cu centimetrul,

avea să-i reproşeze că n-a învăţat croitoria la madam Georgescu (unde-o mai fi acum, dac-o mai trăi), ca să aibă şi ea o meserie.

În zilele următoare Mioara le scoase pe fete în Cişmigiu, la o plimbare cu barca (şoferul automobilului negru lopăta cu mînecile suflecate, zîmbind damelor pe sub mustaţa cu vîrfurile răsucite), le duse la o prăvălie de pe Cavafii Vechi şi le cumpără rochii şi pălăriuţe la modă, le despleti cu mîna ei cozile, dîndu-le pe mîna maestrului coafor, care le făcu bucle şi buclişoare cu drotul, încît arătau ca doi pudeli nătîngi în oglinzile salonului, şi în fine le rezervă o măsuţă permanentă la "Gorgonzola", mai aproape de scenă decît în prima seară, aşa că, mai multe nopţi la rînd, ucenicele se bucurară de şampanie — din care sorbiră mai cumpătat — şi de mirificele numere de pe scenă. Negrul de la tobe, Cedric, veni cu Mioara la braţ la măsuţa lor, ridicîndu-şi politicos pălăria tare în faţa domnişoarelor. Fetele se uitau la el cu ochi mari, amuţite de parcă l-ar fi văzut pe Satana însuşi, dar curînd, rotindu-şi ochii-n cap, rîzînd cu gura lui roşie ca o rană şi făcînd o mulţime de caraghiosticuri, Cedric reuşi să le amuze atît de tare, încît din seara aceea fetele abia aşteptau ca orchestra să facă o pauză pentru ca tînărul să poată veni un sfert de ceas la măsuţa lor. Elegant, fermecător, cu un lanţ de aur la încheietura mîinii stângi şi cu pantofi cu cioc ascuţit, Cedric le povestea cum era în New Orleansul natal, în cartierul franţuzesc, le vorbea de palmieri şi agave, de saxofoanele care ardeau şi ţipau în mii de taverne, de Bourbon Street, pe unde trecea în fiecare primăvară procesiunea carnavalului Mardi Gras, şi mai ales de sinistrele ritualuri Voo-Doo ale negrilor adunaţi în apropierea oraşului şi făcîndu-şi vrăjile sîngeroase sub lună, împodobiţi cu măşti din pene de papagal. O luă la dans pe Vasilica, încercînd s-o înveţe paşii de foxtrot. Negrul dansa dumnezeieşte, dezarticulîndu-se şi adunîndu-se ca o marionetă în jurul fetei care rîdea ca o proastă în mijlocul ringului, neîndrăznind să facă un pas. În acest timp Mioara prindea mîna Mariei, cu un zîmbet ciudat pe buze, şi-i mîngîia degetele aşezate cuminte pe faţa de masă cu degetele ei lungi şi uscate, cu unghiile lungi, lăcuite purpuriu. Pe arătător cîntăreaţa avea un inel ciudat, la care Maria, puţin stînjenită, privea cu încăpăţînare. Veriga inelului nu era de metal, ci părea o răsucire de fire de păr groase şi unsuroase în jurul cărora se înfăşură în spire rare, ţinîndu-le la un loc, o sîrmuliţă de argint. Era păr de

mamut, îi explicase Mioara. Cunoscuse cu cîţiva ani în urmă un austriac care fusese în insulele Franz Josef, în nordul îngheţat, şi acolo era să crape de foame, cu ceilalţi tovarăşi care plecaseră să cerceteze şamanismul siberian, dacă n-ar fi găsit, într-un bloc de gheaţă, un mamut întreg, din carnea căruia trăiseră pînă-n primăvară. Din blana lui, în fantastica noapte polară, împletiseră, în cortul lor mizerabil, pulovere, pături şi podoabe. Inelul Mioarei avea şi o piatră din fildeşul aceluiaşi mamut, pe care austriacul zgîriase cu un ac imaginea unui fluture cu anpile-ntinse şi antenele răsucite în două spirale simetrice. Ciudat era că, dacă te uitai mai bine, aripa dreaptă a fluturelui era trasă cu o linie fermă, pe cînd cealaltă era conturată din puncte înnegrite de trecerea anilor. Cum Vasilica şi Cedric păreau să fi dispărut pe undeva (era mult trecut de miezul nopţii, perechile stăteau în umbră deasă, la măsuţe, îmbrăţişate, fără să-i mai pese cuiva de iluzionistul care rotea în mîini un evantai de cărţi de joc), Mioara o luă de braţ, abia atingînd-o, pe Maria, o ridică de la masă şi ieşiră în noaptea bucureşteană, smălţată din loc în loc de petele de aur stins ale felinarelor Secession. Cîntăreaţa dădu drumul şoferului, şi cele două o luară pe jos, pe stradele pustii şi sonore, animate doar de vreo pisică furişată pe sub o poartă.

Ieşiră-n Lipscani, apoi, prin strada Carada, pătrunseră în pasajul Villacrosse. Trecură în galeria Macca. Luminatoarele cu geamuri galbene de deasupra, care o făceau atît de transparentizată de soare ziua, răsfrîngeau acum palid razele cîtorva becuri electrice aşezate în felinare de fier forjat. Paşii celor două răsunau puternic prin tunelul de clădiri albe, spectrale, avînd la parter prăvălii cu obloanele trase. Ornamentaţii bogate de stuc, măşti, gorgone, ghirlande şi amoraşi, chenare şi ciubucuri încadrau ferestrele de la etaj. Mioara se opri deodată sub un felinar şi se întoarse spre Maria. În iluminaţia artificială faţa cîntăreţei îşi recăpăta aparenţa lunatică, sticloasă, desprinsă de lume, pe care o avea în spotul reflectorului, pe scenă. Pete de violet, dungi de verde şi galben citron îi pictau arlechinesc faţa tînjitoare, pe care ochii scînteiau umed. Gura rujată părea acum aproape neagră, moale şi senzuală ca o floare. Îi cuprinse Mariei capul în palme, o privi în ochi şi, zîm-bind, îi spuse că are o garsonieră chiar deasupra, la etaj. N-ar vrea s-o vadă, în drum spre casă? Maria primi cu bucurie. Intrară printr-o poartă neagră, lustruită şi cu un număr

de alamă la-năl-ţimea ochilor. Mioara trecu înainte şi, mişcîndu-şi graţios fundul de o rotunjime delicioasă, urcă pe scara cu balustradă metalică, urmată de tînăra ucenică. Un hol foarte strimt, doar cu o canapea şi o măsuţă pe care se afla o tavă de aramă bătută, avea în capătul opus scării o singură uşă, încuiată şi ea, cu un geam oval avînd de partea cealaltă perdeluţă roză. Mioara descuie şi pătrunseră într-un alcov care-o lăsă pe Maria fără suflare.

Era ca o cabină de vapor de lux, cu fereastră mică, închisă cu zăvor nichelat, licărind după perdeaua brodată cu păsări alburii. Mireasma de parfum ofilea catifeaua dulce a draperiilor şi a acoperămîntului de pat pînă la nuanţa cireşei amare. Cîntăreaţa avansa în aerul acela de consistenţa jeleului şi trase draperiile peste imaginea gălbuie a caselor de vizavi. În penumbră se auzi declicul unei lămpi şi întunericul se făcu roşu. Mici vaze chinezeşti şi ceşcuţele de cafea dintr-o casetă de cristal încrustată în nucul unei mobile cu intarsii înfăţişînd crini căpătară o sclipire caldă. Mioara ridică uşor capacul unui patefon şi aşeză pe tambur o placă. Braţul cromat, cu ac, hîrîi pe discul negru-roşu pînă ce se auzi un tango pe care Maria-l recunoscu imediat:

Cînd de ochii tăi adînci mi-e dor şi-n noapte Sorb o rază din seninul lor de vis Stele mici spre tine cînd mă cheamă-n şoapte Şi-s flămînd de al iubirii paradis...

În odaie nu era nici un scaun, aşa că, după ce Mioara îşi scoase pantofii şi se lungi pe pat, de-a curmezişul, cu un braţ gol sub cap, Maria se aşeză şi ea pe marginea patului. "Ce frumos e la tine!" şopti ea fermecată. Pe perete, o mască de catifea neagră o privea concentrat, cu ură în ochii decupaţi oblic. Cîntăreaţa îşi aprinse o ţigară şi, privind în tavan, unde o lampă cochetă de majolică abia se desluşea, suflă uşurel fumul, care se amestecă în ghirlande transparente cu braţele lămpii. Apoi se ridică într-un cot şi o privi pe Maria iarăşi, lung, în ochi, cu pleoapele pe jumătate închise, ca mai înainte sub felinar. Fata avu impresia că nu mai există nimic în lume în afara acestei odăi în care ele două se pîndeau. Inima îi deveni deodată grea, fără să ştie de ce, şi, cînd Mioara întinse mîna spre ea ca un şarpe palid, se feri uşor şi palma, apucată de degetele femeii, îi asudă brusc.

Rămaseră tăcute pînă la sfîrşitul cîntecului. Cînd acul hîrîi iarăşi pe ebonită lucioasă, cîntăreaţa se ridică vioi şi închise patefonul. Apoi dezvălui (căci fusese acoperită cu o eşarfă de caşmir înflorat) oglinda toaletei în întunecimea verzuie a căreia cele două se văzură alburiu-cafenii, cu ochi scînteietori. "Ajută-mă să-mi scot rochia", zise Mioara, şi Maria, ascultătoare ca o slujnicuţă, veni în spatele ei şi începu să descheie copcile rochiei, dezvelind ceafa şi spatele artistei, pe cînd aceasta îşi desprindea cerceii şi-şi scotea brăţările, care îi lăsară urme roşii deasupra cotului. Mioara îşi trase rochia pestexap şi rămase doar în furou, portjartier şi ciorapi de mătase, toate sclipitor de negre, ca şi părul ei tăiat scurt. "Aşa e mult mai bine", şopti şi se-ntinse iarăşi pe pat. Deşi uscată, artista avea sînii mari şi rotunzi şi fundul greu, aşa încît părea mai femeie, mai dulce pe măsură ce se dezbrăca. Maria privi timid pielea umedă a pulpelor ocrotitoarei ei, între marginea cu franjuri a furoului şi ciorapul prins cu jartieră. Toate fetele pe care ea le văzuse dezbrăcate, la gîrlă, la Tîntava, ca şi ea, ca şi sora ei, aveau picioarele pline de firişoare de păr, dar pulpele Mioarei erau ca sideful. Iar cînd cîntăreaţa îşi scoase ciorapii, rulîndu-i, fumurii ca sticla, înspre vîrful degetelor, fata văzu că tot piciorul era alb şi curat, cu unghii făcute cu ojă. "Scoate-ţi şi tu rochia", îi spuse cealaltă în treacăt, pe cînd îşi dădea jos şi celelalte dessous-uri. Spaima şi tulburarea creşteau în Maria. De ce se dezbrăcase artista? De ce nu se ruşina să-şi arate chiar totul, totul? Acolo avea şi ea păr, era singurul loc de pe corp unde era şi ea ca toate fetele, ca toate femeile. Maria nu mai văzuse o femeie atît de frumoasă. Lumina în odaie, şi parcă şi părţile ei întunecate, bănuţii vişinii ai sfîrcurilor şi triunghiul negru dintre pulpe, ardeau ciudat în aerul gros ca siropul. Stînjenită, neştiind ce să creadă, ce să simtă şi ce să facă, zise: "Dar nu mi-e cald, nu e aşa cald." "Nu, dar aşa o să te simţi mai în largul tău." Cum Maria ezita, cîntăreaţa se ridică, făcu cîţiva paşi pînă la o mică servantă de nuc sculptat şi scoase o sticlă şi două pahare cu picior. Turnă o licoare aproape neagră şi întinse un pahar fetei. Întoarse placa patefonului şi ascultară "Zaraza":

Cînd apari, senorita, în parc, pe-nserat
Curg, în juru-ţi, petale de crin,
Ai în ochi patimi dulci şi luciri de păcat
Şi ai trupul de şarpe felin.

Gustul băuturii era înşelător, dulce şi parfumat, camuflînd flacăra alcoolului, care se furişă neştiut, în scurtă vreme, prin venele Mariei, schimbîndu-i starea de spirit, domolindu-i neliniştea şi sporindu-i încîntarea de a fi acolo, în alcovul impregnat de par-fumuri, lîngă diva aceea de necrezut. Cînd se aplecase după sticlă, Mioara făcuse două cute adînci în pielea moale a pîntecului, vertebrele şirei spinării se iviseră ca nişte insule de piele luminoasă iar vulva, sub fesele grele, era neagră ca a iepelor în păienjenişul de păr cîrlionţat. Fata începuse să simtă că se destramă în aerul stătut al încăperii, cînd o văzu pe Mioara apropiindu-se, îmbrăţişînd-o şi sărutîndu-i gîtul cu patimă, afundîndu-şi gura şi bărbia în scobitura claviculei ei, aşa cum văzuse doar la cinematograf că fac bărbaţii cu fetele pe care le iubesc. "Nu-ţi fie frică, micuţo, ah, mi-e dor, mi-e dor de tine", suspina actriţa, lungită toată deasupra ei şi mîngîindu-i cu o mînă fesele. Fata o respinse doar cînd încercă s-o sărute pe gură. Atunci cîntăreaţa sări gîfîind în genunchi şi începu să smulgă hainele de pe corpul fetei, scoţîndu-i afară sînişorii aproape fără sfîrcuri, trăgînd de bluză pînă nasturii zburară prin cameră, dîndu-i jos fusta mototolită şi-ngrămădind-o spre picioare. Se-ntoarse cu faţa spre şoldurile fetei şi se-aruncă asupra lor cu sălbăticie. Maria nu se mai apăra. Ceva dulce şi grav îi iriga corpul, ca atunci cînd o auzea pe vreo ucenică mai îndrăzneaţă povestind despre dragoste, despre cum e cînd te laşi dezbrăcată. E drept, cel care dezbrăca era întotdeauna un bărbat. După ce te dezbrăca, îţi desfăcea picioarele şi-ţi băga acolo ce au bărbaţii unde tu nu ai nimic. Ce avea să se întîmple însă acum? Era cu putinţă şi cu o femeie? (Dar cine gîndea lucrurile astea în locul Mariei, căci ea parcă le privea de undeva de deasupra pe cele două femei răsturnate pe patul larg.) Strîngîndu-i şoldurile-n palme, Mioara privea, cu faţa contractată de dorinţă, pubisul fetei, rotunjit între pulpe, în chiloţii banali şi cuminţi. Îl muşcă uşor, apoi trase în jos chiloţii pînă cînd linia părului începu să se zărească.

Abandonată şi ameţită de băutură, Maria simţi deodată cum actriţa se crispează, cum i se taie respiraţia. Gîfîiturile excitate de pînă atunci încetară, şi cîteva clipe doar scîrţîitul în gol al acului pe placă se mai auzi dintr-un colţ de odaie. Faţa desfigurată de groază a actriţei se-ntoarse spre ea, cu ochi nebuneşti, cu părul zbîrlit deasupra urechilor. Mioara sări în

picioare şi se lipi de peretele pe care era prinsă masca de catifea neagră, care rînjea acum, sinistru, lîngă obrazul ei. "Iartă-mă", strigă brusc. "Iartă-mă! Iartă-mă!" Nu striga, de fapt, erau scurte răcnete înnebunite de frică, împinse pînă la sfîrtecarea coardelor vocale, de parcă în locul tinerei ucenice ar fi apărut deodată în patul răvăşit un păianjen mare cît un om. Speriată, fata se ridică şi ea în capul oaselor. "Nu!", ţipă iar Mioara. "Nu veni! Iartă-mă!" Se ghemuise într-un colţ, ca un copil, şi-şi apăra faţa cu braţele îndoite. Apoi se prăbuşi pe-o parte şi rămase trimită pe covor. Clătinîndu-se, Maria se apropie, se aplecă deasupra ei şi-ncercă s-o trezească din leşin. Dar muşchii celei căzute erau încordaţi ca piatra, faţa cenuşie, ochii deschişi ca ai unei moarte. Doar jugularele îi zvîcneau moale sub pielea gîtului.

Fata se trezi brusc din ameţeală şi se descoperi doar în chiloţi, într-o odaie străină. Abia atunci înţelese ce se-ntîmpla, şi o frică, şi o repulsie, şi o ură de sine, împletite de neînţeles în coşul pieptului ei, ţinînd loc de gîndire şi luciditate, o-mpinseră să fugă. Hainele ei erau într-o stare jalnică, totuşi le îmbrăcă, într-un fel de frenezie, şi deschise dulapul ca să caute un şal sau altceva care să acopere nasturii rupţi ai bluziţei. Dar dulapul nu adăpostea decît uniforme! Erau uniforme negre, de ofiţeri SS, din cei pe care-i vedea zilnic prin cafenelele Bucureştiului, sau străbătînd străzile în automobile negre. Deasupra erau aranjate 5-6 şepci înalte, cu emblema înfăţişînd un craniu rînjit, iar sub uniforme luceau perechi de cizme lăcuite. Doar în spatele cizmelor se aflau îngrămădite cîteva boarfe de damă, un fel de dominouri de carnaval şi măşti. Maria se-nfăşură cu un soi de mantie şofranie care ar fi putut trece, în oraşul înnoptat, drept şal. Mai aruncă o privire spre femeia ghemuită pe covor şi ieşi, lăsînd acul patefonului să scrîşnească mai departe pe placa rotitoare.

Străbătu repede pasajul cu paşi sonori şi se afundă în străduţele neluminate, oribile, sub stelele dinspre care venea curent îngheţat. Lătrată de cîini vagabonzi, smulsă de beţivi, confundată cu femeile uşoare care propteau din loc în loc, în preajma cîrciumilor, zidurile şi felinarele, fata, a cărei minte zvîcnea îmbîcsită de o drojdie murdară de gînduri, ajunse după vreo oră acasă. Vasilica nu se întorsese încă. Îşi puse cămaşa de noapte şi se întinse sub cearceaf. Se forţă să adoarmă, dar căzu

într-un fel de amorţire chinuitoare. Eterul din licoarea pe care o băuse se evaporase cu totul, şi acum stomacul îi era greu de o duhoare chimică, descompusă. Transpiră, dădu cearceaful la o parte, se suci şi se-nvîrti, făcu aşternutul fleaşcă.

Din zăcerea aceea o trezi Vasilica, pe cînd mijea de ziuă. Era şi ea ameţită şi chicotea ca o nebună. Împletindu-şi degetele, în camera tot mai luminată, pe cînd afară vrăbiile începuseră să ciripească şi se auzea cîte un oltean strigîndu-şi marfa pe vreo stradă dir apropiere, surorile îşi povestiră ciudatele, tulburătoarele experienţe din acea noapte. Tăvălindu-se sub cearceaf de rîs, Vasilica îi şopti în urechi Mariei că fusese cu Cedric, negrul, în vreo două locante, unde dansaseră şi negrul aruncase cu banii în dreapta şi-n stînga, că mîncaseră raci mari de tot cu gheaţă pisată împrejur şi băuseră o licoare în flăcări. Negrul sorbise din ea şi deodată suflase o limbă de foc spre tavan, ca un balaur, de afumase prismele de cuarţ ale policandrului. Şi apoi ieşiseră pe stradă şi Cedric dansase şi cîntase pe tot drumul, făcînd pe macadam zgomote răpăitoare cu pantofii de lac, "ştii, Marioara, cum toacă popa la biserică", iar ea rîdea cînd, făcînd piruete, negrul cădea deodată în genunchi, la picioarele ei, cu braţele întinse ca pe scenă, cu faţa întoarsă spre ea şi rînjind cu dantura lui de ivoriu, ca să se ridice brusc şi să-şi reia ţopăitul şi cîntatul pe englezeşte. Făcea din gură ca trompeta, ca saxofonul, ca măturicile de la tobe, bătea cu palmele lui caraghios de albe-n burlane..., încît fata nici nu ştiuse cînd ajunseseră la Cedric acasă, într-o odaie din piaţa Lahovari. Dar ce odaie! Pe pereţi, un fel de rogojini pe care erau presărate măşti "ca ale noastre, de la capră, dar mai slute, diavoli adevăraţi de-ai negrilor lui", iar într-un colţ un idol stacojiu "cu aia atîrnîndu-i pînă la genunchi". Într-o vitrină cu nenumărate ceşti de cafea şi pahare se zărea ceva întunecat şi hidos. Văzînd că Vasilica priveşte speriată într-acolo, Cedric rîsese, deschisese uşa de sticlă şi scosese de păr afară un cap de om mic cît un pumn, smochinit, dar cu trăsături vii şi expresive. "Omul ăsta a trăit", îi explicase negrul, "dar acum puterea lui e a mea." Era un cap adevărat de om, şi Cedric se juca cu el cum ar fi răsucit pe deget o minge. Tot în acea vitrină mai erau nişte fălci livide de crocodil, căscate larg, pline de dinţi ascuţiţi ca acele. Vasilica ştiuse de cînd primise să intre în odaie că se va culca în noaptea aceea cu Cedric. Spre deosebire de

sora ei mai mică, ea nu mai era fată: avusese chiar în sat un "drăguţ", iar de cînd veniseră la Bucureşti se dusese, ca o fată veselă şi sănătoasă, cu încă doi, un funcţionar la Regia Alcoolurilor şi un student la medicină, pe care nu-i mai numea însă drăguţi, ca la ţară, ci "şan-ticleri", cum se zicea la mahala în acea vreme. Nu-i displăcea să aibă o aventură, pentru plăcerea ei, şi cu un şanticler negru atît de simpatic ca Cedric. Dar, Dumnezeule, ce ieşise! Vasilica dădu drumul altor hohote de rîs, şi ochii începură să-i lăcrimeze. Totul fusese atît de caraghios! Negrul turnase o băutură în pahare şi începuse să îngîne nişte litanii pe o limbă drăcească. Nici nu se uita la ea. Pocnea din palme şi boscorodea. Începuse să-i curgă sudoarea pe frunte şi pe fălci. Cămaşa i se udase aproape deodată, şi prin pînza umedă ieşiseră la iveală muşchii puternici, bine delimitaţi. Îşi smulsese deodată cămaşa, apoi îşi trăsese pantalonii vărgaţi, gata să-i rupă, şi rămăsese gol ca o fiară, mirosind cum miros leii în arenele circului. Ochii i se făcuseră rotunzi, cu corneea galbenă ca şofranul. Cînd sărise în picioare, Vasilica se speriase, crezuse că se va repezi la ea, dar Cedric deschisese doar uşa unui dulap şi scosese de-acolo o uniformă nemţească "de hiclerist", pe care-o aruncase pe pat. Privind-o sălbatic, îi spusese s-o îmbrace. "Şi mi-am tras pe mine pantalonii-ăia strîmţi şi mi-am încheiat pînă la gît vestonul cu cruci de fier, după-aia mi-am tras cizmele şi mi-am pus şapca. M-am încins cu centura de piele şi m-am uitat în oglindă. Ştii că-mi venea bine? Da' cam atîrnau toate pe mine, erau făcute pe măsura unui bărbat..." Apoi Cedric îi dăduse un bici de piele groasă, rotundă, cu care-i poruncise să-i tragă pe spinare fără milă şi să-i zică-n toate felurile: negru împuţit, cocotă bărbătească, fiu de curvă... Îl bătuse toată noaptea de făcuse scurtă la mînă, şi asta fusese tot. Cedric îşi vărsase de cîteva ori sămînţa în cearceafuri, dar de ea nu se atinsese.

Maria ridicase braţul şi privea umbra lui pe perete. Îi povesti şi ea surorii despre cîntăreaţă. O vreme îşi bătură capul să înţeleagă ce anume o-nspăimîntase atît pe Mioara. Hotărîră că nu putea fi altceva decît fluturul de piele roşiatică de pe şoldul Mariei, pe care femeia îl văzuse abia cînd îi trăsese chiloţii în jos. Dar de ce se-ntîmplase astfel, ce-nsemna pata asta pentru cîntăreaţă? Îşi aduseră aminte că ea avea în deget un inel cu un fluture săpat în fildeş. Surorile se gîndiră să fa£ă-ntr-un fel ca să

afle ce se petrecea cu adevărat, dar în ziua următoare veni peste Bucureşti marele bombardament, şi acea noapte vrăjitorească intră în uitare.

Dimineaţa, după ce tremuraseră o noapte-ntreagă în adăpost, ţipînd la fiecare zguduire a pămîntului şi explozie asurzitoare, surorile găsiră cartierul în ruine. Deasupra, pe cerul albastru, transparent, fără realitate, americanii scriseseră cu fumul colorat al avioanelor VICTORY, şi literele se destră-maseră, rămînînd doar un şir de norişori împrăştiaţi de vînt. Din nenumărate case mai rămăseseră-n picioare doar cîteva ziduri, ca nişte bucăţi de măsele cariate. Acoperişuri făcute praf iveau cîte un om luptîndu-se cu bucăţi de burlan şi cabluri, încercînd să mai salveze cîte ceva. Vitrinele prăvăliilor erau ţăndări, şi copii vagabonzi jefuiau manechinele. Un tramvai se aşezase de-a curmezişul străzii, răsturnat pe-o parte, iar o şină ridicată la verticală, pînă la primul etaj, arăta parcă spre cer. Soldaţi prăfuiţi alergau în dezordine, în braţe cu scaune, vaze, covoare făcute sul. Un cap de gorgonă de ipsos, de deasupra unei intrări, avea înfiptă direct între ochi o schijă triunghiulară de oţel vînăt, care-şi ascuţea umbra, ca un ceas solar, pe obrazul, pe urechea şi pe doi şerpi ridicoli din capelura încîlcită a furiei.

Cu cît se apropiau mai mult de strada lor, dezastrul părea mai mare, ruinele mai hidoase şi mai vechi, ca şi cînd acolo bombardamentul s-ar fi petrecut cu zeci de ani în urmă. Cărămida zidurilor era galbenă şi fărîmicioasă, şi dincolo de faţadele prăbuşite se căscau odăile în care trupuri moarte zăceau printre vitrine cu paharele intacte şi nuduri atîrnate pe pereţi. Fetele depăşiră un tocilar cu mecanismul lui primitiv în spinare, escaladară mormane de moloz amestecat cu lucruşoare şi rufe şi se opriră la colţ, îmbrăţişate, cu aceeaşi spaimă în ochi. Nu îndrăzneau să intre pe stradă, acolo unde se afla — dar se mai afla oare? — miezul vieţii lor bucureştene, croitoria cu odăiţele ucenicelor la etaj, vizavi de care alte case negustoreşti, putrede şi greoaie, se ridicau, încărcate de ornamente prosteşti, avînd la parter cooperativa "Tovalul", ce fabrica ghete ortopedice, fotograful de lux Leon Gavrilescu şi cunoştinţa lor apropiată, nea Titi, care avea în vitrină, ca şi pe firma de tablă, marea şi ferocea maşină de cusut Singer, ornamentată cu desene florale aurii. Şi, desigur, lipită de croitoria "Verona",

clădirea văru-ită-n alb, cu o mezelărie la parter, unde, la al treilea cat, locuia cîntăreaţa de pe cornul lunii.

Cu inima zbătîndu-se în pieptul lor dublu, căci frica şi presimţirea le schimbaseră în siameze, fetele intrară pe strada morţii. Nicicînd nu văzuseră atîta carnagiu. Sîngele forma bălţi în care ardea soarele. Mîini, maxilare şi oase ţăndărite ieşeau din moloz şi din crăpăturile clădirilor. Un creier uman, intact, umed, cu cir-cumvoluţiile desenate minuţios şi cu vinişoarele albăstrui zvîcnind sub pieliţă înflorea pe caldarîm, lîngă o ţeastă deschisă larg. Nici o casă nu mai era întreagă. Rămăseserâ-n picioare uşi, cu cadru cu tot, pe cînd zidurile erau grămezi de cărămidă. Rămăsese casa liftului, de plasă neagră de sîrmă, a clădirii Societăţii petroliere româno-germană, în jurul căreia construcţia se topise ca zahărul, înălţată pe patru nivele, casa liftului, cu marea roată în vîrf şi cutia elegantă, cu uşi de cristal, oprită între etaje, domina toată strada ca un turn sinistru. Înăuntru se mai afla, poate, stînd pe scaunul ei, resemnată, liftiera, pe care alarma şi-ntreruperea curentului din seara trecută o prinseseră în cuşca eternelor ei chinuri cotidiene. Poate că se zbătuse şi ţipase toată dimineaţa, ca o pasăre-n colivie, şi nimănui nu-i pasase s-o elibereze, aşa că acum privea probabil, de la cincisprezece metri înălţime, dezastrul cartierului negustoresc, bucuroasă că, în definitiv, rămăsese în viaţă.

Surorile, cu degetele umede împletite, păşiră pe podele de vitrine sfărîmate, peste ghete ortopedice împrăştiate peste tot — o schijă spărsese talpa uneia, de o palmă lăţime, lăsînd să se vadă înăuntru, pe un aşternut încreţit de satin, un minunat revolver de damă, cu şase ţevi şi minuscul mîner de sidef; în altul se afla un lingou mic de aur; în al treilea, un pion de şah, din cristal strălucitor —, peste pălării cu voaletă şi plăci fotografice din sticlă mată, unse din belşug cu nitrat de argint. Parcă toate secretele unei lumi aparent lenevoase ieşiseră deodată la iveală, şi lumea aceasta devenise acum transparentă şi pasionantă ca un motor de demonstraţie dintr-un muzeu tehnic, în care poţi vedea prin secţiuni în metalul gros mişcarea pistoanelor şi a supapelor. Cine-ar fi crezut că fotograful Gavrilescu, pîntecos şi cam tembel, mereu cu halba de bere la-ndemînă, şi care acum zăcea însîngerat pe un morman de poze sepia înfăţişînd fetiţe goale, fusese un spion, viclean şi competent? Maria şi Vasilica, trecînd prin faţa fostului atelier

fotografic, călcau peste nepreţuite fotografii â voi d'oiseau ale amplasamentelor germane, pline de litere şi săgeţi zgîriate pe plăcile de sticlă. Sau nea Titi: mereu plin de ulei de la maşinile lui de cusut, mereu mohorît şi cu obrajii supţi de parcă-ar fi mîncat doar miercurea şi vinerea, se dovedea acum, cînd cochilii răsucite nebuneşte, sidefate în roz şi violet şi antracit, pătate ca blana de leopard, pictate ca de Chagall, cu spini şi dantele zdrenţuite, mari cît roţile de automobil sau mărunte ca nisipul, îşi împrăştiaseră tăndările peste tot, unul dintre marii colecţionari de ghiocuri de gasteropode, nu mai mulţi de o sută în întreaga lume. Acum nea Titi zăcea pe spate spintecat în aşa fel, încît părea un preparat anatomic, un şoarice palid într-un borcan cu spirt, desfăşurîndu-şi în lichidul limpede ficatul, inima şi plămînii, intestinul gros şi cel subţire, rinichii şi vezica. Ochii deschişi către cer păreau două bile de sticlă verzuie.

Pe stînga străzii se mai afla doar cerul albastru şi gol, sprijinit de cîţiva piloni de zidire sfărîmată. Se vedeau, peste un maidan cu gropi conice şi grămezi de deşeuri, casele, multe întregi, de pe strada cealaltă. "Doamne, Manoară", şopti Vasilica, încremenită în mijlocul străzii, "n-a mai rămas nimic... nimic..." Toată viaţa lor trebuia luată de la capăt, în cine ştie ce alt atelier, la cine ştie ce altă patroană. Chiar pe locul croitoriei căzuse bomba, de parcă yankeul de pe "Spitfire", mestecîndu-şi guma şi gîndindu-se, poate, la vreo Ginger Rogers de provincie, ar fi simţit deodată parfumul moscat al celor treizeci de fetişcane cu subţiori tufoase — sau delicatul Chanel al Mioarei Mironescu? — şi ar fi apăsat pe butonul manşei ca să elibereze ovalul de oţel, cu ampenajul vopsit în galben, aşa cum în altă situaţie ar fi comandat, prin nervul ruşinos, deschiderea supapelor de la corpii cavernoşi şi umplerea lor cu sînge pînă la tumescenţă. Să cufunzi treizeci de fete deodată în orgasmul răvăşitor al morţii! Noroc că numai una sau două dintre ele fuseseră prinse acasă, cele care, ca mulţi alţi bucureşteni, se blazaseră de prea multele alarme aeriene şi se mulţumiseră, în loc de orice altă reacţie, să-şi facă cruce cu limba-n gură murmurînd a suta oară, distraţi: "Du-i, Doamne, la Ploieşti!"

Fetele, acum depărtate una de alta şi cu ochii-n lacrimi, înaintară, de-a lungul fostei faţade a croitoriei "Verona", pînă în faţa măcelăriei. Jumătatea jupuită de vacă, mereu atîrnînd în cîrligele de oţel, era acum amestecată cu pietre cubice din

caldarîm, şi mutilată a doua oară. Capete tembele de miel, însîngerate, holbau ochii către azur cu aceeaşi groază halucinată din ochii omeneşti ai lui nea Titi. Cîrnaţi cabanoşi, tobă cu şorici şi gelatină, salamuri uscate şi ghiu-demuri în formă de potcoavă zăceau peste tot, năpădite de muşte, ca organele unui mare animal arcimboldesc. O mînă delicată, ca pictată de un renascentist, odihnea, retezată din încheietură, pe o bucată de slănină legată cu sfoară. Din retezătură, ca nişte filamente de meduză, ieşeau capete de vine şi nervi. Pe deget, un inel lucea o piatră albă. Mariei i se opri inima. Alergă înspre mînă, agăţîndu-şi rochia într-un ghem de sîrme. Se aplecă, fără s-o atingă, simţind că se înăbuşă de emoţie. Era fluturele! Era inelul din păr de mamut pe degetul uscăţiv, cu unghie lăcuită grena, al cîntăreţei. Maria ţipă cît putu, şi Vasilica se apropie în fugă. "Lehcă, lelică, e mîna doamnei Mioara!" Isteria urcă în tînăra fată pînă la paroxism, făcînd-o să urle animalic, încolăcită de umeri de Vasilica. Sora ei încerca s-o tîrască de-acolo, să nu mai vadă, să uite... Dar deodată, cu o crispare a muşchilor, Maria se opri din zbucium. Cu figura răvăşită, cu ceva dement în priviri, apucă mîna palidă, o ridică şi o duse la buze. Apoi scoase inelul de pe arătător şi îl strecură în sîn. Pe stradă trecea un oltean în fustanelă şi iţari, cu pălăria pe ceafă, părînd a căuta ceva. O funcţionară cu poşetă albă le privi un moment şi trecu mai departe. Fetele, cu capul în pămînt, prinse iarăşi de mînă, dădură ocol caselor ruinate, încercînd să mai zărească, prin mormanele de cărămidă şi mobilă sfărîmată, vreun vestigiu al fostei lor vieţi. Cînd ajunseră în spate, la intrarea de serviciu, pe unde ucenicele intrau de obicei în clădire, o privelişte înduioşătoare li se înfăţişă. Maria n-avea s-o uite niciodată, şi avea s-o povestească de nenumărate ori, în pacea bucătăriei invadate de fulgi de la plopi şi de viespi, pregătind cartofii cu rîntaş pentru Mircea şi răsfrîngînd în priviri crenelurile prăfoase ale morii. Şi acum, în tramvai, pe cînd brusc începuse să ningă cu fulgi leneşi şi pufoşi, Maria îşi aduse aminte de acea dimineaţă de după bombardament şi zîmbi mişcată. Tramvaiul intrase pe bulevard şi înainta, clopoţind, din staţie-n staţie, către Universitate. Toată lumea era în paltoane grosolane. Bărbaţii purtau pe cap căciuli ruseşti, cu clapele lăsate-n jos, sau căciuli creţe de oaie. Numai doi-trei aveau pălării. Femeile se strîngeau una-n alta ca să se-ncălzească, rîzînd şi glumind, arătîndu-şi

dinţii lipsă între buzele rujate greţos. Numai Maria purta aceeaşi rochiţă de vară şi acelaşi batic cu suvenire de la Sinaia, celelalte femei erau încotoşmănate bine şi cu galoşi de cauciuc peste ghete, cum o cerea moda lui '55. Prin staţii, oamenii îngheţau în zăpadă, aşteptînd să vină tramvaiul. Cîteva maşini, Pobede şi Warszawe, se încumetaseră să-şi care carcasele greoaie, de cărăbuşi, pe suprafaţa deja albă a bulevardului. Pe lîngă ele, Volgile negre păreau adevărate limuzine. Alungîndu-şi, mai departe, gîndurile despre Costel, cu care avea întîlnire la cinematograful "înfrăţirea-ntre popoare", Mana se scufundă din nou în trecut, pe cînd tramvaiul luase viteză, troznind din toate încheieturile, pe lîngă statuia lui CA. Rosetti, care trona, pe jilţul său de bronz, în mijlocul părcuşorului cu arbori desfrunziţi şi ninşi.

Doar cadrul uşii de la intrarea de serviciu rămăsese-n picioare, în spatele lui, grămada de moloz era mai înaltă de un stat de om. Iar între tocurile de lemn, aşezat pe prag, cu capul gol şi cărunt în palme, în costumul lui ţărănesc şi cu bocancii din primul război în picioare, stătea Tătica. Badislav Dumitru, poreclit Babuc, care credea că-şi pierduse două fete-ntr-o singură noapte. "Stătea săracu' acolo, pe prag, şi plîngea", avea să povestească de zeci de ori Maria. "Bietul tătica! Aşa rău cum îl ştii, zgîrcit şi cum o mai fi, n-are totuşi inima rea. Doar că a fost prea muncit şi chinuit din copilărie. Rămas fără părinţi de mic, în grija unui frate mai mare care-l bătea cu gîrbaciul pentru orice. Luat apoi în război, rănit şi decorat, întors în sat cu gradul de sergent. Dup-aia s-a însurat cu mămica, a luat-o din Dîrvari, săraci lipiţi amîndoi. Au făcut opt copii din care am trăit noi patru, Anica, Vasilica şi cu mine, şi nenea, unchiu' Florea. Ceilalţi au murit de tuberculoză, cum era pe vremea aia. Dar cît erau ei de oameni simpli, de la ţară, îmi aduc aminte cum se sfătuiau, tătica şi mămica, pentru orice lucru. Mă trezeam noaptea, cum dormeam la picioarele lor, şi-i auzeam vorbind: «Mario, uite, mîine trebuie să săpăm în deal. O fi prea devreme? Sau s-o mai lăsăm două-trei zile?» Şi tătica ţinea seama de ce-i zicea mămica şi nu făcea nimic fără să fie amîndoi de acord. Şi n-a înjurat-o şi n-a bătut-o măcar o dată, cum făceau toţi pe la ţară. Şi uite că nu s-a mai însurat de cînd a murit biata mama, la 54 de ani, şi nu s-a mai uitat după altă femeie. În schimb s-a asprit şi s-a făcut cărpănos. Doamne, ce-am mai plîns cînd a trecut,

odată, erai tu mic, cu paporniţa de piaţă pe la noi şi ţi-a dat şi ţie un covrig de 25 de bani, mic cît un inel şi tare ca piatra, de n-ai putut să-l mănînci, şi dup-aia am căutat o căpăţînă de usturoi în coşul lui şi am dat de un covrig mare şi pufos, cu sare şi mac... P-ăla mic îl primise rest la un leu şi-l dăduse la nepot, că şi aveai dinţi să-l rozi. Şi orice-i ceri: «Tătica, dă-mi şi mie un pumn de nuci.» «N-am, taică, de unde să am?» Şi la nuntă nu ne-a dat măcar o lingură... De, aşa e el, da' uite că ne-a crescut pe toţi, de bine, de rău, şi nu ne-a lipsit nimic. Pe tine nu te-a bătut cît erai mic şi te jucai prin curte la Tîntava. Doar o dată ţi-a dat o palmă, cînd î-ai pus pi-sica-n cap şi l-a zgîriat pe frunte, ţii minte? Altfel, doar gura de el: «Haoleu, să fie el al meu, ce i-aş mai pune pielea-n băţ!» Atunci, după bombardament, l-am văzut prima dată plîngînd. Nu mai avea nici o speranţă. Credea că muriserăm, dacă a văzut casa dărîmată. Auzise încă de la miezul nopţii de bombardament. Pînă-atunci avioanele se duceau mai mult pe la Ploieşti, la rafinării. Treceau chiar peste sat, peste Tîntava, le vedeai ca nişte fluturaşi de argint... De multe ori aruncau grămezi de beteală pe care le adunau copiii de pe cîmp. Dar vecinul nostru de peste drum, care-a murit, Fănel a Iu' Ochişor, avea radio, era chiabur, şi mai erau şi alţii care aveau, şi aşa a aflat tot satul de nenorocire. Mai toţi aveau copii, rude pe la Bucureşti. Îţi dai seama ce jale-a fost. Tătica s-a-mbrăcat şi a plecat noaptea, la drum, să vadă ce-i cu noi. A făcut 25 de kilometri pe jos pînă-n Bucureşti. A ajuns cam pe la şase dimineaţa. Stătea deja de vreo două ore cînd l-am găsit noi, cu capu-n palme şi cu coşul de papură lîngă el. Multe i-am iertat io pentru ziua aia." Fetele au alergat ţipînd spre el, ţopăind pe tocurile înalte care le îndoiau gleznele. Tătica, ridicîndu-şi ochii înroşiţi de plîns, nu le-a recunoscut. Vasilica şi Marioara lui, codane sfioase în fote şi ii cusute cu arnici de mîna lor, după ce tot cu mîna lor ţeseau pînza la război, se transformaseră în două demoazele cu păru-ncreţit, în rochii drepte şi strînse pe şolduri, şi cu şiraguri de mărgele la gît... Cînd le-mbrăţişă, mulţumind lui Dumnezeu, pe cînd ele plîngeau, frecîndu-se de bărbia lui ţepoasă, copleşite de dragoste şi duioşie, bătrînul simţi în nări miros de parfum. Un gînd trecător şi absurd îi întunecă o clipă bucuria: nu cumva fetele lui apucaseră pe căi greşite? Mai erau în sat trei surori care trăiau la Crucea de Piatră şi veneau din cînd în cînd acasă

boite cu alifii şi duhnind a odicolon. Toţi flăcăii din sat, cîţi rămăseseră neîncorporaţi (căci pînă la sfîrşitul războiului aveau să primească vestea morţii băiatului lor, de pe front, 187 de mame în Tîntava), fluierau după ele şi le strigau necuviinţe. Dar nu, Anica fusese la Bucureşti cu doar vreo zece zile-n urmă şi le găsise robotind în atelier, la maşinile de cusut. Ruşinîndu-se de acel gînd, Tătica le strînse mai tare pe fete la piept. Îşi luă paporniţa şi toţi trei se întoarseră pe stradă, silindu-se să nu mai privească nenorocirea din jur. Bătrînul scăpase de grijă şi se-nveselise de-a binelea. Mergea, ca întotdeauna, cum avea să meargă pînă la 87 de ani, pînă cu cîteva zile înainte să moară, cu paşi uriaşi, pe cînd fetele fugeau în dreapta şi-n stînga lui, abia reuşind să nu rămînă-n urmă. Un om cu căruţa opri-n dreptul lor, după ce ieşiseră bine din cartierul bombardat. Era din Bolintin şi-l ştia pe Tătica cine ştie de unde. Suiră-n căruţă şi străbătură, hurducîndu-se, străzi pe unde nu mai fuseseră niciodată, pînă cînd privelişte a pitorească şi familiară a Oborului, furnicar de ţărani, ţigani şi mitocănime, li se deschise-nainte. Um fum albăstrui, cu miros de mititei prăjiţi pe cărbuni, umplea toată piaţa. Pe Moşilor şi pe la Oborul Nou treceau de-a valma căruţe şi automobile, înaintînd ca melcul printr-o mare de lume. Case negustoreşti şi mizerabile chilii de chirpici erau mai toate transformate-n crîşme. Printre nenumăratele cîrciumi pline de ţărani se zăreau şi firmele unor magazine şi ateliere mizere, în care, în grămezi informe, zăceau coase, cozi de lopată, lanţuri şi funii... Un ungurean cu străchini smălţuite ocupa vreo zece metri de-a lungul unei locante, iar dincolo de el nişte babe vindeau linguri de lemn. Un ţigan stătea-n fund pe-un petic de iarbă şi făcea inele din bani de argint. Cîţiva copii vagabonzi, puţind a hoit, stăteau roată-n jurul lui, privind cum ţiganul suflă-n foc cu o ţeava de aramă.

Intrară-ntr-o cîrciumă şi se-nghesuiră pe o bancă lungă, la o masă de brad mînjită de sus pînâ jos cu zeamă şi sîmburi de roşii. După o luptă de jumătate de oră cu gloata de la tejghea, Tătica se-ntoarse cu două halbe de bere şi un ţoi de rachiu. Mirosea a sudoare, a untură rîncedă, a usturoi şi mai cu seamă a oaie — mirosul ţăranilor, impregnat în pielea şi-n hainele lor, în coşurile de papură purtate veşnic în mîini. Bătrînul scoase dintr-al lui nişte brînză, nişte roşii şi-o bucată de cîrnat afumat, din care dădu cîteva felii unui vecin de la masă şi căpătă un colţ de

pîine. Fetele erau flămînde, şi mîncară cu toţii aproape fără să scoată o vorbă. Omul din Bolintin se pierduse undeva în mulţime. "Ce face mămica?", întrebase într-un tîrziu Vasilica, privind distrată în jur, prin fumul albastru de "Plugar" şi de "Naţionale", şi încă mestecînd cu gura plină. Avea chiar o figură de rozătoare, de veveriţă isteaţă, neobosită, mereu în mişcare. Ar fi trebuit poate s-o cheme Marta, în contrast cu visătoarea Maria, dar Marta era un nume cu totul necunoscut tîntăvenilor. "E... ce să facă şi mă-ta? Bine..." Babuc vorbea gîjîit, de parcă vocea nu i-ar fi venit din gît, ci de sub pămînt, de undeva. "Cînd am plecat mulgea vaca şi «aoleo inima, aoleu inima». Că auzise de bombardament. Mai las-o la năbădaia de inimă, că de-atîta cît te vaieţi îmi vine să-mi iau cîmpii, i-am zis şi io, da' ştii cum e mă-ta. Că «le-am visat pe fete că trecea o apă neagră, şi Marioara n-avea mîini, şi Vasilica era cu un snop de gherghine-n braţe şi rîdea, uite-aşa, la lună... Ce-o fi?» Şi cruci peste cruci, şi-şi scuipa-n sîn, şi iar aoleo inima, aoleo inima..." Rîseră toţi trei, fiindcă la fel ca frigurile, trînjii sau gălbinarea, bătăile de inimă nu erau o boală luată-n seamă la ţară. Boală însemna să zaci, să te usuci şi să nu te mai scoli. Boli erau holera şi oftica, tifosul şi pelagra. Restul le duceau pe picioare. Maria avea să şi-o amintească-ntotdeauna pe Mămica, numită tot Maria, pe care-o veghease cîteva zile şi nopţi înainte să-şi dea sfîrşitul, la 57 de ani, în 1960. Pe patul de moarte din casa părintească, vegheată de arhanghelii de pe pereţi şi de însuşi atotputernicul Dumnezeu, cu cartea lui roşie deschisă pe genunchi, Maria Badislav fusese o sfîntă. Nu se mai văita de nimic. Ochii, cu vinişoare albastre, îi străluceau în găvanele de sub sprîncenele rare. Faţa îngustă şi blîndă avea să fie trecută Marioarei şi apoi băiatului ei. Împreună cu fermecata putere a visului. Toată viaţa ei Maria visase în culori tari şi învăpăiate de icoană. Îşi visase bărbatul înainte de a-l cunoaşte (şi-l recunoscuse pe loc în dimineaţa cînd intrase cu căruţa în curtea tatălui ei, dogar din Dîrvari, ca să-i repare butucul unei roţi); îşi visase toţi cei opt copii, şase fete şi doi băieţi, înainte de a se naşte, şi ştiuse dinainte care vor trăi şi care nu. "Săraca mămica", îşi spuneau copiii-ntre ei, mereu, cînd vorbeau despre ea. Vegheată de o lumînare care strălucea ca aurul în bezna lutoasă a casei, Maria era la fel de străvezie şi se stingea la fel de repede. Mircisor era şi el în odaie, jucîndu-se de-a sonda pe un scaun întors cu

picioarele-n sus, pe care-l hîţîna într-o parte şi-n alta. Bătrînul ceasornic cu o locomotivă desenată pe cadran şi cu două sonerii uriaşe deasupra ticăia tare în liniştea odăii. Deodată bătrîna icni, Maria-ncepu să ţipe, şi Babuc veni şi el în goană din tindă, unde pusese nişte mîncare la-ncălzit. Îi apucară mîinile, priviră cu groază ochii sticloşi care nu mai priveau pe nimeni, Tătica mai zise gîjîit "Mario, Mario..." şi brusc, cum se ridicase pe jumătate în capul oaselor, bătrîna oftă din plămîni şi în coşul pieptului, străveziu de suferinţă, prin inul subţire al cămeşii, cei trei văzură cum inima Mariei se desface ca un boboc de floare, cum petalele cleioase i se desfăşoară în tot coşul pieptului, cum în cele din urmă, pe o vînă groasă ce-i servea drept codiţă, o minunată, roşie, luminoasă floare îi înflori sub piele şi oase. "Pleznirea inimii", avea să fie scris la rubrica "motivul morţii" în certificatul ei de deces. Doctorul, venit tocmai de la Domneşti, nu mai văzuse niciodată aşa ceva. "E ca o radiografie, uitaţi-vă, se văd bine plămînii, cu trei lobi în dreapta şi doi în stînga, iată claviculele, în spate omoplaţii... şi fiecare coastă mai albă la extremităţi şi cenuşie la mijloc... Şi inima făcută pur şi simplu fîşii pe artera aortă..." Ţăranii care umpluseră odaia se-nchinau cu smerenie. Popa, un tinerel cu doar cîteva tuleie de barbă, privea încruntat, neştiind ce-ar trebui să facă. Minuni, fireşte, nu mai erau posibile în republica muncitorilor şi ţăranilor. Au îngropat-o repede pe Mana, pe o zi ploioasă, cu tot satul adunat la cimitir. Cele trei fete plîngeau de li se rupea sufletul, Florea şi Tătica, proaspăt raşi, îmbrăcaţi în negru, tăceau cu capu-n pămînt, iar copiii, Marian, Mircisor şi Doru al lui Florea şi al Rădiţei se jucau cu pietricele undeva în mulţime, cu hăinuţe transparente de ploaie peste veşmintele lor sărace. Atît avea să rămînă din Mămica: o amintire ştearsă şi o poză şi mai ştearsă, cu o ţărancă îmbrobodită într-o broboadă neagră. Faţa ei acolo aproape că n-avea trăsături, era atît de albă şi tulbure încît Mircisor, cînd a găsit poza într-o "Munca de partid" (avea vreo cinci-şase ani şi familia se mutase deja la blocul din Ştefan'cel Mare, încă nefinisat şi cu schele pe toată faţada), a desenat cu pixul, în ovalul înfăşurat de broboadă, o oribilă faţă cu nasul strîmb, dinţii rînjiţi şi ochi ca de craniu. Pe spate scria cu creion chimic, cu felul acela înflorat de a face literele de mînă pe care puii de ţăran îl învăţau păziţi cu nuiaua de Doamna, înainte de război: "Mămica la Nunta noastră 1955 Agust 4".

Vremea trecea repede în forfota bodegii de la Obor. Toată lumea vorbea doar despre bombardament, aşa cum cu cîţiva ani în urmă se vorbise luni de zile numai despre cutremur şi prăbuşirea blocului Carlton, care căpătase proporţiile melodramatice ale scufundării Titanicului din ridicolul vals cîntat de toate flaşnetele, încetul cu încetul, licoarea din ţoiuri căpăta o nuanţă roză, care se strecură şi în albul ochilor celor de pe băncile de lemn înnegrite de fum. Prin începutul de înserare, tramvaiele se-ncrucişau în piaţă clopoţind asurzitor. Tătica şi fetele ieşiră din cîrciumă la cinci după-masă şi-o luară pe jos, pe Mihai Bravu, se-ncîlciră în mahalale singuratice, cu cîrduri de copii jucînd poarca pe caldarîm sau căutînd prin noroaie, pînă ajunseră la casa Rădiţei, unde-au înnoptat. Nenea, Florea, era pe frontul rusesc şi Rădiţa, mică negustorească cu o prăvălie în care nu intra nimeni, în ciuda frumoasei vitrine pline cu păpuşi cu capete de porţelan, rămăsese singură, înfricoşată, plîngînd nopţi după nopţi, şi ziua aşteptînd de dimineaţă pînă seara să primească de pe front vestea morţii bărbatului ei. Ascultară o vreme împreună radioul, dar nu-nţeleseră nimic din emisiunile de propagandă. Ţara era sub ocupaţie germană, sau cel puţin asta era realitatea din spatele unor cuvinte mai frumoase. Se culcară îngrămădiţi în cele două paturi, fără să se dezbrace, iar a doua zi se-ntoarseră la Tîntava, unde fetele aveau să rămînă pînă la sfîrşitul războiului.

Prin martie anul următor ningea cu fulgi uzi şi neobişnuit de mari peste cele vreo trei sute de case ale satului, "ninsoarea mieilor", cum se spunea. Oamenii erau morocănoşi, căci trebuiau să-şi ia din nou la purtare hainele groase şi căciulile de oaie, cînd crezuseră că pot trece la pălării şi cojocele. Le era şi teamă să nu degere mugurii pomilor, şi să rămînă fără fructe peste vară. Maria era în cuptor, amestecînd în ceaunul de pe pirostrii. Cuptorul era de lut, ca o mare pară gălbuie, cu uşă de lemn şi fereastră cît palma, veşnic murdară. În spate era căptuşit cu trestie, pe care vara albinele sălbatice le umpleau cu o miere neagră. Deasupra se ridica hornul, prin care ieşea fumul de la nuielele mai mereu umede, pline de omizi şi păianjeni. În cuptor, cu faţa arzîndu-i de la foc şi privind arabescurile fumului în dungile de lumină, Maria se simţea ca într-un pîntec rotunjit, tandru, în jurul ei. Mirosea a mămăligă şi-a tocăniţă de-ţi lăsa gura apă. Tocmai mesteca-n mămăligă cînd auzi cîinele, pe

Roşu, lătrînd ca un apucat. Era un cîine cu blana de culoarea focului, care-avea o poveste a lui, ciudată şi mişcătoare. Nemţii erau nelipsiţi de la o vreme din sat. Veneau, mereu, cu motocicletele lor, opreau să bea bere la crîşma din mijlocul satului, de lîngă podeţul dincolo de care începea cătunul Băcanu... Oamenii nu-i iubeau şi nu-i urau, se obişnuiseră cu ei. Abia anii următori, cînd soldaţii nemţi au fost înlocuiţi de ruşi, sătenii începură să le ducă dorul şi să-i laude. Germanii se purtaseră frumos cu localnicii, plăteau tot ce beau şi mîncau, pînă la ultimul ban, se jucau cu copiii şi le dădeau ciocolată. Farmecul ochilor lor albaştri avea să-i urmărească pe tîntăveni, în comparaţie cu rusnacii care se purtaseră ca fiarele sălbatice. Violurile şi jafurile se ţinuseră lanţ sub ruşi, şi nici filmele în care nemţii erau proşti şi răi, nici propaganda despre eroii sovietici, nici lozincile cu

Stalin şi poporul rus
Libertate ne-au adus

sau noul imn al ţării cu

Înfrăţit va fi veşnic al nostru popor
Cu poporul sovietic eliberator

nu le schimbaseră convingerea, şi o spuneau mereu, chiar dacă uneori cu fereală: "Nemţii, dom'le, cum era ei, era oameni de treabă. Da' să te ferească Dumnezeu de urgia rusului..."

Un ofiţer german (Maria-şi amintea că-l chema Klaus) fusese încartiruit o vreme în gospodăria Badislavilor. Stătea în odaia de dincolo de tindă, întins pe pat mai toată ziua şi citind, sub dula-mele şi şubele atîrnate în grindă. Într-o zi ieşise în tindă cu o căciulă de miel de-a lui Babuc pe cap, de copiii se tăvăliseră pe jos de rîs. Şi acest Klaus, cînd ieşea în curte, prinsese obiceiul să se joace mereu cu Roşu, unul din cei doi cîini — celălalt era căţeaua bătrînă, al cărei pui era Roşu —, îl învăţase să aducă un băţ pe care-l arunca pînă la şopron, să dea laba şi alte cîteva caraghioslîcuri. Cînd plecase în Bavaria lui, neamţul se rugase de Tătica să-i dea lui cîinele. Fiindcă-i era îndatorat, Tătica i-l dăduse, şi Klaus îl luase în ataşul motocicletei. Şi uite că Roşu venise acasă după un an, tîrînd după el, legat de o zgardă cu o

inscripţie în nemţeşte, o bucată de lanţ fin, mult admirat de sătenii care se strînseseră ca la urs. Cînd l-a văzut pe Tătica, înnebunise de bucurie, ţopăia şi scîncea, deşi era slab de i se vedeau coastele şi-şi arunca pe pămînt, zupăind, labele ţepene. Întîmplarea asta a rămas multă vreme de pomină-n sat.

Iar acum cîinele lătra înecîndu-se, cum Maria nu-l mai auzise niciodată. Ieşi pe uşa cuptorului, şi fulgii de zăpadă îi îngheţa-ră-ntr-o clipă faţa înroşită de la foc. La poartă era un milog nenorocit, ieşit din cine ştie ce spital, căci avea capul şi mîinile în întregime bandajate în fese murdare, aproape negre. Doar ochii i se vedeau, şi nici aceia bine, şterşi cum erau de neîncetata fulguială. Îmbrăcămintea nu i se deosebea de a oricărui cerşetor dintre cei care mai treceau uneori prin sat. Cu toate acestea, silueta lui de-şelată, cîtă se vedea prin gardul cu căciuli de zăpadă pe ostreţe, avea ceva şui, de om care nu era de prin partea locului, sau poate (Maria-şi făcu cruce în gură cu limba) nici măcar de om: semăna trupul lui decupat pe casa dărăpănată de peste drum cu unul dintre diavolii zugrăviţi în biserica satului, acolo unde arăta Judecata cea înfricoşată: frînt de şale, cu mai multe vertebre ale gîtului decît era firesc, cu proporţiile corpului pervertite bizar. Şi bîţîmd ca în bătaia viforului. Fata îşi strînse mai bine cojocelul peste piept şi străbătu curtea pe poteca bătătorită. Trecînd pe lîngă gutuii pitici, îi scuturâ dm nebăgare de seamă şi se umplu de puf îngheţat, cu minusculele cristale înstelate vizibile unul cîte unul şi scînteind ca paietele.

Stăteau acum faţă-n faţă, cu gardul între ei, ajungîndu-le aproape pînă la bărbie. Maria îi şuieră repede cuvintele obişnuite cu care scăpai de cerşetori: "N-am. De unde să-ţi dau? Pleacă, du-te la alţii, hai, du-te!" Dar bandajatul începu să chicotească şi să se gudure: "Maria, nu mă mai cunoşti?" Şi deodată-şi puse mîinile la gură închipuind o trompetă, se lăsă pe spate şi, mişcînd degetele rapid pe clapete nevăzute, dădu drumul unui solo ţicnit, imitînd aşa de bine swingul scremut al instrumentului de alamă, încît pentru fată a fost imediat limpede pe cine are-n faţă. Mumia, clipind din ochii cu corneea gălbuie, se lansă apoi într-o demonstraţie de baterie, bubuind şi ţîstîind din gură, făcînd ca toba mare şi cele mici, ca măturicile şi tam-tamul şi maracasele, tot mai accelerat, tot mai gîfîit, pînă cînd lovi din toate puterile cinelele scîn-teietoare, aproape

materializate în aerul cristalin şi-ngheţat, şi se frînse brusc de mijloc într-o plecăciune. "Cedric, nebunule", începu să rîdă Mana, "ce Dumnezeu cauţi aici? Ce-i cu tine în halu-ăsta?" Vasilica se arătase şi ea din staul, mirosind deloc neplăcut a viţel şi a balegă caldă. "Uf, Cedric..." Îşi ridică ochii spre cer ca o martiră, dar în aceeaşi clipă îi veni-n minte scena în care îl biciuise fără milă în duhoarea de mosc a camerei încinse. Ar fi vrut s-o mai facă din cînd în cînd, aproape că recunoscu în sinea ei, cum şi-o spusese în destule nopţi înainte de-a adormi, înfăşurată într-o excitaţie umedă. Îi plăcuse să poarte uniforma aceea neagră şi zveltă, iar puterea deplină pe care-o avea asupra masculului care-i săruta cizmele, care se zvîrcolea şi urla la fiecare şfichiuire, o îmbăta acum, în amintire, pe cît o contrariase în realitate.

Intrară în tindă şi apoi în odaia cea mare din dreapta. Cedric, bucuros ca un căţel şi la fel de prăpădit, se lăsă desfăşurat de fîşiile de tifon, şi curînd rînjetul lui larg sclipi din nou ca la "Gorgonzola". Fetele aduseră ţuică şi nuci. Negrului îi fugeau ochii pe icoanele de pe pereţi, pline de balauri şi îngeri militari, de poze îngălbenite în rame de sticlă pisată, de ştergare de borangic: Tătica şi Mămica erau în dimineaţa aceea plecaţi la Bolintin, şi-aveau să se-ntoarcă noaptea tîrziu sau a doua zi. Pe-atunci încă aveau căruţă cu doi cai suri, graşi şi frumoşi, ajunşi destul de bătrîni, cînd, peste ani, aveau să fie luaţi de colectiv şi împuşcaţi pe rîpă. Fetele şi Cedric aveau tot timpul să stea la palavre, deci, cît era ziua de lungă. Numai Maria dădea fuga din cînd în cînd la cuptor, să vadă ce mai face mămăliga, sau dacă s-a fiert tocana.

Puseră pe podeaua de lut măsuţa rotundă şi se aşezară pe scău-naşe. Maria turnă mămăliga pe masă, în mijloc, şi umplu străchinile. În timp ce mîncau în taina odăii întunecate, pe geamurile căreia ningea egal şi trist, Cedric le spuse o poveste fantastică.

Maria coborî la Universitate într-un decor de iarnă adîncă. Nu se mai cunoştea bulevardul, nici străzile laterale, sub stratul gros de zăpadă din care statuile atît de familiare, Mihai Viteazul, Heliade, Gheorghe Lazăr şi Spiru Haret se ridicau asemenea turelelor unor submarine monstruoase. Clădirea cenuşie a Universităţii, întinsă pe o lungime uriaşă, părea o faleză de bazalt de-a lungul unei mări îngheţate. O faleză sculptată

iregular, pe faţada căreia statuile alegorice, Ştiinţele, Artele, Agricultura, Comerţul ar fi putut fi tot atît de bine mostre de fantastic natural, bizare stalactite în care intemperiile ar fi săpat gryli şi troli şi alte nenumărate ştime. Arborii cu crăci negre, pline de ciori izbeau uscat ochiurile de geam ale clădirii. Fiecare nuia era îmbrăcată într-o delicată coajă de gheaţă.

Din oraş dispăruseră cu desăvîrşire culorile. Te simţeai într-un film alb-negru desfăşurat de pe o bobină uzată. Celuloidul vechi, ţinut în umezeală, copie a copiei unei copii, era plin de pete şi zgî-rieturi, vizibile pretutindeni, la proiecţie, ca nişte lungi picături şi şuvoaie de ploaie. Singura prezenţă vie, carnală, colorată ca o floare, era Maria, care, în fustiţa ei de vară şi cu pantofii cu toc, ţopăia repede spre cinematograf, scoţîndu-şi delicat ca o mîţă gleznele uşoare din zăpadă. Înhăinuraţi, cu capetele înfundate-ntre umeri de frig, trecătorii păreau atît de cufundaţi în necazurile lor, încît nu-şi permiteau să irosească o privire pentru domnişoara rujată şi dichisită (din păcate atît de sărăcuţ îmbrăcată) care, neatinsă de prăpădul din jur, îşi sucea şoldurile grăsuţe pe lîngă ei. Crivăţul, sosit din stepele ruse, izbea dintr-o parte atît de tare, încît părea de mirare cum tramvaiele şi rarele automobile nu se răsturnau. La fiecare rafală, oamenii se-ntorceau cu spatele, blestemînd în fularele lor.

Un GAZ opri lîngă trotuar, în dreptul ei. Un tînăr în pufoaică şi cu căciulă cu clape, kaki, înfundată pîn-la sprîncene (căciulă militară, căreia i se smulsese cucul din frunte), o strigă din cabină: "Mario! Maria!" Fetei îi sări inima, cufundată cum era în lumina intensă, sferică, a poveştii lui Cedric, dar zîmbi cînd îl recunoscu pe băiat. "Ionel, Ionelule, nu mai bea, băiatule...", îi cîntă apropiindu-se de maşina albastră de teren. "Las' să mă rîdă fetele, să fiu eu sănătos. Auzi? Un-te duci? Ai întîlnire? Azi am în-tîlniii-re... Pri-lej de feee-ri-ciii-reee"... "Nu, mă. Merg şi io la film." "Ce joacă?" "Nu ştiu cum îi zice, da' e ceva cu băiatu-ăla care-mi place mie, cu Gerard Philipe." Ionel se strîmbă ironic. De unde naiba ştia şi Maria asta numele actorilor? El dacă ducea vreo fată, vreo ucenică, la film, intrau la-ntîmplare şi, dacă filmul li se păruse frumos, le ziceau şi altora, să-l vadă şi ei. Era vecin cu fata, stătea şi el pe Silistra, dar acuma se gîndea să se mute, fiindcă un şofer pe o maşină de stat, a ziarului "Scînteia", nu prea mai are ce căuta în ţigănie, între mahalagii. Se dăduse şi el

într-o vreme la Maria, ca băieţii, dar fără mare succes. O luase o dată cu maşina şi-o dusese la Casa Scînteii, nou construită, palat marmorean care-i tăiase fetei respiraţia. O dusese în interior, pe vastele culoare şi pe scările monumentale, de dimensiuni supraumane. Nenumăratele uşi de lemn ale birourilor şi redacţiilor, cu plăcuţele lor roşii, i se părură însă meschine, cum urîţi, gălbejiţi, cu mutre de conţopişti, prost îmbrăcaţi în costume ieftine erau locuitorii castelului de piatră albă. Era ca şi cum adevăraţii, legitimii locuitori, stirpe nobilă şi olimpiană, ar fi fost izgoniţi de un neam de pigmei mizerabili. Fata se mai lăsase tratată uneori cu o prăjitură şi un suc, dar nu vroise în ruptul capului să meargă mai departe. Atîta pagubă. Era şi cam trecuţică la cei douăzeci şi cinci de ani ai ei, şi dacă nu se grăbea, avea să-mpletească în curînd cosiţă albă, ca toate cele care ţin nasul pe sus, mai ales cînd nu e nimic de capul lor. Ionel o lăsase în plata Domnului pe Maria şi umbla acum cu o studentă, Estera Hirsch, care, în întunericul unei scări de bloc, îi şi vîrîse limba-n gură imediat cum o sărutase, cu toate că, ochelarist! şi înţepată, pătrunsă de sarcinile pe linie de UTM, n-ai fi crezut-o cine ştie ce focoasă. Dar era, şi încă bine de tot! Cîte-ar fi putut spune garsoniera ei de pe Predoleanu, sus, la cucurigu, între nori, dacă-ar fi putut vorbi... Între două şedinţe de zguduit nebuneşte patul cu tăblii de fier, Estera se scula liniştită şi se aşeza iar la birou, ca să studieze articolele lui Engels, goală cum o făcuse maică-sa, cu pieptul pistruiat pînă la sfîrcuri şi cu părul de pe pubis roşu asemeni coperţilor operelor lui Lenin, din care un vraf zăcea veşnic lîngă pat. Îl învăţa şi pe el, vroia să-l ridice, îl sfătuia să se-nscrie la liceul seral... Asta da fată, cu aşa sprijin putea s-ajungă şi el cineva, un ştab, un propagandist, om cu casă şi maşina instituţiei la poartă. Pentru un ţărănuş devenit şofer ar fi ceva. "Bine, Mario, să fii iubită!" mai zise în timp ce învîrtea cheia maşinii-n contact. Maria se strîmbă dispreţuitor în urma lui. Ionel era din Teleorman, ai lui primiseră pămînt după Războiul de reîntregire, şi de cîţiva ani se-mpotriveau să-l dea la colectiv. Dintre toţi fraţii lui, doar el plecase la oraş, unde muncise o vreme la pietruirea străzilor, la săparea şanţurilor pentru conducte şi la alte lucrări publice în Raionul 1 Mai, pînă cînd, într-un local familial de pe Lizeanu, unde intrase să se mai încălzească, dădu de-un consătean de-al lui pe care abia-l mai recunoscu în haina de piele neagră şi

şapca de stofă bună pe care le purta cu destulă naturaleţe. Era nea Zambilă din cătunul Iliasca, al cărui tată, jumate ţigan, jumate sîrb, dăduse odată foc satului şi apoi îşi retezase beregata cu o seceră. Băură un păhăruţ împreună, o secărică din cea care se făcea tot mai rară, înlocuită mai peste tot de ţuica "Doi ochi albaştri", şi nea Zambilă — care acum era tovarăşul Ciocan de la raion, îi oferi o slujbă mai bună. Prin toate parcurile Capitalei sculptorii care se înrolaseră în lupta pentru pace şi socialism, care lepădaseră aberaţiile artei burgheze, formalismul şi intimismul, presăraseră sute şi mii de busturi ale oamenilor de cultură şi artă din toate timpurile şi de pe tot globul care, deşi nu putuseră înţelege corect raporturile dintre clase şi lupta proletariatului pentru o viaţă mai bună, avuseseră totuşi o viziune realist-critică a societăţii în care au trăit şi creat. Nenumăraţi Gorki, Şolohovi, Lermontovi (căci în primul rînd trebuiau evidenţiate tradiţiile de luptă ale poporului rus, astăzi marele nostru frate de la răsărit), Neculuţi, Vlahuţi, Coşbuci, Emi-neşti — poetul care, deşi nu înţelesese..., scrisese totuşi "împărat şi proletar" ca şi "Ai noştri tineri" —, Shakespeari, Voltairi, Victori Hugo răsăreau spectrali, pe socluri năpădite de vegetaţie şi licheni, pe aleile întunecoase, certînd de la-nălţimea geniului lor perechile neprincipiale care veneau să se sărute sub lună. Între toţi, Bălcescu părea cel mai prolific, ca şi cînd s-ar fi înmulţit prin donare: de pe hîrtiile de o sută de lei, efigia sa înfrigurată se răspîndise pretutindeni, de parcă întreaga tînără republică populară ar fi fost o bancnotă pe care o populaţie de acarieni s-ar fi mişcat după liniile şi punctele încîlcite ale filigranelor albastre, concentrîndu-se în barba, sprîncenele şi ochii înfundaţi în orbite ai căuzaşului de la '48. Urmau statuile de ilegalişti care luptaseră împotriva regimului burghezo-moşieresc, care lipiseră manifeste pe pereţii luminaţi palid de vreun bec bacovian, pe cînd o fată gingaşă, în bluză albă, ţinea de şase, care aruncau în aer o mină germană lovind-o cu cangea, salvînd cu sacrificiul vieţii podul din aval, care trăgeau sirena fabricii ca să se adune muncitorii la grevă, care erau torturaţi în celulele H dm Doftana şi niciodată nu-şi trădau tovarăşii, aşa cum se vedea în toate filmele româneşti: Olga Bancic, Eftimie Croitoru, Vasile Roaită, Ilie Pintilie, ca şi alţii despre care nu se ştia bine ce făcuseră... Ca să nu mai vorbim de marii corifei ai orînduirii socialiste şi comuniste, Marx, Engels,

Lenin şi Stalin, cu statui de bronz sau marmură roşie pe uriaşe piedestaluri (dar astea n-aveau să intre în atribuţiile lui). Fireşte, nea Zambilă, tov. Ciocan-de-la-raion, nu-i înşirase atunci toate aceste nume, ci îi spusese simplu că are nevoie de cineva care să cureţe periodic busturile din parcurile raionale de zgura, funinginea, praful şi (pardon) găinaţurile de porumbei care le mînjeau capul şi umerii. Tot ce-avea Ionel de făcut era să ia o scară, o găleată cu apă şi-o perie aspră şi să colinde sistematic aleile parcurilor, oprindu-se la cetăţenii de granit şi de piatră albă şi făcîndu-i să lucească de curăţenie şi bunăstare.

Tînărul se îmbată criţă în după-amiaza aceea, abia se tîrî în odaia lui de la mahala, lătrat şi chiar muşcat de o tîrlă de cîini, căzut prin băltoace... Dimineaţa, după coşmaruri cu statui care vorbeau sau care-l strîngeau, troznindu-i oasele cu braţe de piatră, şi după ce-şi aminti şi mai îngreţoşat că-i pupase de mai multe ori mîna lui nea Zambilă în tavernă, de faţă cu toată lumea, se bărbieri în oglinjoara ciobită şi o porni spre noua slujbă. Îi dădură de la Sfat tot ce-i trebuia şi urmaseră zile şi săptămîni de pieptănat şuviţele de piatră ale bărbaţilor iluştri, de lustruit cu piatră ponce marile şi bombatele ovaluri ale ochilor orbi, de aruncat chiştoacele pe care derbedeii le înfigeau între buzele lor senzuale de granit. De adunat spîrcîielile proaspete, jumătate negru-verzui, jumătate albe ale păsărilor care le-ncununau creştetele. De strivit pe masivii umeri ai obrajilor vreun păianjen mozaicat care ţesuse o pînză deasă pînă la sprinceană. Era primăvară şi tufele de forsythia îi puneau pe retină pete de galben orbitor, care rămîneau acolo chiar cînd îşi muta privirea, de parcă s-ar fi uitat în soare. Serile mergea acasă prin fluidul de ambră care inunda cartierele sărace, cu fetiţe jucîndu-se cu cercul şi femei grase la porţi, sau, o dată la cîteva zile, trecea pe la Estera, pe care-o despuia brutal, aproape imediat cum închidea uşa garsonierei de pe terasa blocului vechi şi fărîmicios, o trîntea pe pat cu faţa-n jos şi-o pătrundea pe la spate pînă cînd fata, pierzîndu-şi minţile de excitaţie, cu faţa udă leoarcă în părul de liţă, începea deodată, pervers şi răguşit, să şuiere printre gemete tot mai înteţite: "Marx e un căcănar... spune... spune după mine... Gheorghiu-Dej e un cretin... ah!... aaah... Lenin... şi-a regulat mama... Stalin... aaah, aaaaah..." La numele lui Stalin avea întotdeauna un orgasm răvăşitor, care scula probabil tot blocul în picioare, după

care mai zăcea, piele albă ca smîntîna constelată pînă şi pe fese, pînă şi pe labii de pistrui, cîteva minute şi apoi se apuca iar de studiul documentelor de partid, pe cînd Ionel, uşor ca aerul, cu penisul zăcîndu-i moale şi lucios pe burtă, îşi punea o mînă sub cap şi-nchidea ochii. Vedea sub pleoape, cu o precizie a detaliilor mai mare chiar decît în realitate, statui, numai statui, populaţii întregi de busturi cu numele scrise dedesubt cu litere negre, capete şi umeri ieşind unele din altele, suprapunîndu-se, intersectîndu-se... Trăsăturile li se combinau, Caragiale purta pletele lui Eminescu, Olga Bancic barba lui Tolstoi, sub Alecsandri scria Makarenko... Adormea aşa, întins pe spate, şi visa fragmente de vise în care se vedea la el în Teleorman, mai deschidea ochii ca s-o vadă pe Estera, în adîncul nopţii, tot la birou, cu claviculele şi sînii reliefaţi de conul de lumină al lămpii şi cu buclele arămii întunecate, în afară de o şuviţă arzînd ca flacăra în preajma veiozei. Într-o seară de aprilie, căţărat pe scara lui în formă de A, luptîndu-se cu cărăbuşii care ţineau neapărat să se izbească de tîm-plele încrustate cu licheni ca nişte firişoare de tutun ale lui Puşkin, Ionel observă o fisură neagră ca smoala chiar la baza bustului, acolo unde se îmbina cu piedestalul. Se distrase toată după-amiaza să recunoască feţele cetăţenilor de piatră doar pe pipăite: cum zărea de departe o lucire albă într-un boschet de liliac, mijea ochii şi se-ndrepta-ntr-acolo silindu-se să nu vadă sculptura. Cu ochii-n pămînt şi, urcat pe scară, cu ochii-nchişi, lua în palme obrajii modelaţi cu dalta, îşi trecea mîinile peste fruntea ridată şi urmărea cu degetul buclele aspre, iar apoi spunea cu siguranţă: "A, Beethoven, tăicuţule, mata erai? Tot aşa urît te uiţi?" Îi ştia absolut pe toţi, erau deja colegii lui, îi bătea protector peste obraz sau pe chelii, apuca sînii, mai tari ca ai oricărei femei, ce e-al lor e-al lor, ai vreunei ilegaliste... dacă erau prea murdari îi trăgea de urechi... Cu acest Puşkin din parcul Ghica Tei, ascuns bine pe o alee pe unde nu trecea nimeni niciodată, era ceva în neregulă. Faţă de alte busturi, bine cimentate pe soclurile văruite vulgar, cel care acum îl privea ochi în ochi pe Ionel ca altădată pe Dantes, în timpul duelului fatal, se clătina abia perceptibil la fiecare mişcare a periei aspre de scîndură cu care i se frecau favoriţii. Fisura se lăţea şi ea, tremurînd, neagră ca o dîră de tuş. Fie ce-o fi, îşi spuse Ionel după ce privi în toate părţile, convingîndu-se că aleea rămăsese

pustie. Adunîndu-şi puterile, cum stătea în vîrful scării cu cîte un picior pe fiecare versant al ei, împinse violent în umărul stîng, cu epolet, al junelui scriitor, fără să-şi poată da seama dacă bucurie sau spaimă era ceea ce simţea văzînd că bustul glisează ca pe un pivot înfipt în umărul drept, şi că în postament se cască un puţ adînc, cu trepte din bare de metal pe o parte.

Un cărăbuş îl lovi ca un glonte greu de aramă în buză. Mireasma de liliac devenea tot mai intensă pe măsură ce cădea noaptea. Deja o jumătate de cer devenise de un albastru adînc, încărcat de luna în crai nou şi de cîteva stele scînteietoare, pe cînd un dulce roz sidefat, cu nori sîngerii, contura arbuştii ornamentali în partea cealaltă, îmbrăcîndu-le fiecare creangă într-o ceaţă cafemu-tran-dafirie. Aerul se întunecase pînă la sepia, ca într-o poză veche. Ionel ezitase o clipă, apoi cele mai bizare ipoteze îi veniră în minte. Ar fi putut fi, prin urmare, un canal din cele prin care cobori în reţeaua apelor reziduale, ramificată pe sub întregul oraş, şi care ducea spre aval, spre Dunăre şi apoi către mare, turpitudinea fermentată a Bucureştiului: fecale dizolvate, ziare folosite ca hîrtie igienică — pe prima pagmă Conducătorii iubiţi zîmbind din hîrtia boţită în formă de stea, mînjiţi de rahat — bucăţi de vată însîngerate, prezervative cenuşii făcute la "Vulcan" şi care se spărgeau întotdeauna în timpul folosirii, răsucmdu-se ca nişte mele dureroase la baza sulelor viguroase de ciocănari ce sperau să nu mai toarne nevestelor şi al şaselea plod, şobolani putrezi, pisici cu maţele afară, colorate delicat cu albăstrui şi oranj... Sau un depozit secret al Securităţii Statului, instituţie care se ocupa cu prinderea spionilor ce fotografiau obiectivele naţionale cu ingenioase aparate de fotografiat ascunse în rama unor ochelari. Ofiţerii de securitate erau bărbaţi zîmbiton şi energici, care apărau cuceririle revoluţionare, care aveau toţi acasă cîte o soţie delicată, minunată gospodină, care lucrau mai ales prin deducţii logice subtile... Maiorul Frunză şi căpitanul Lucian erau pentru Ionel nişte modele morale, cum le citea aventurile, volum după volum, în colecţia "Enigma", apărută de vreun an de zile. Sau putea fi intrarea în vreun buncăr nazist... dar atunci cum nu-l semnalase nimeni cînd înălţaseră statuia? Şi deodată tînărul ţăran îşi aminti povestea Amnarului fermecat în care averi fantastice, nestemate şi scule preţioase, încrustate în aur, înconjurate cu perle fuseseră răsplata îndrăzneţului care

coborîse în scorbură. "O comoară", şopti Ionel cu ochii lărgiţi. Uneori, săpîndu-şi bordeiele în pămînt, sau cîte-o fîntînă, consătenii lui găsiseră o căldare ruginită, plină de galbeni. Sau un pui de aur bătut în smaragde... Ionel mai privi o dată în susul şi-n josul aleii deja scufundate în umbră, apoi se dădu jos, strînse scara şi o ascunse într-un tufiş de tuia. Dintr-un salt fu sus pe postament, ţinîndu-se bine de gîtul poetului rus, care acum se uita într-o parte, ca şi cînd n-ar fi vrut să fie părtaş faptelor mizerei, pieritoarei făpturi de carne, pieliţe, nervi şi sînge care-i macula eternitatea. Proptindu-se-n mîini pe ghizd urile puţului, tînărul se cufundă pîn-la brîu în bezna de smoală dm interior, unde-n lumina oblică a lunii luceau stins doar primele două trepte. Ionel coborî cu grijă încă o treaptă şi trase cu greutate bustul lui Puşkin peste deschizătură, obliterînd astfel parfumul cerului de primăvară şi rămînînd în noaptea absolută.

Mai tîrzm, cam la vreo săptămînă după acea seară luminată ca de o năzărire tulbure, băiatul avea să-i povestească Mariei, cu care încă se mai vedea, el dintr-un resentiment pentru "jidanca" afurisită care în toiul plăcerilor îi ponegrea pe dascălii omenirii, ea din singurătate şi ca să poată merge la un film — tot ce-i plăcea mai mult pe lume — aventura sa în pîntecul întunericului. Timpul topindu-se o dată cu lumina, singura măsură pentru coborîrea sa, scoabă după scoabă de metal, rămăsese frica. Ochii orbind, urechile urlînd, pietricelele de calcar din cohlee rotindu-se înnebunite în miezul nefiinţei se deschidea atunci analizatorul mare al spaimei. Băiatul nu mai ştia de mult dacă urcă sau coboară, sau dacă nu cumva merge în patru labe pe o nesfîrşită şină de cale ferată, agăţîndu-se de traverse, interiorul palmelor şi al degetelor simţind la intervale ritmice forma şi gheaţa drugilor de metal, singurele obiecte din spaţiu. Dar nu erau cumva şi acestea doar senzaţii subiective, nu cumva stătea culcat într-un aşternut şi nervii din pielea palmelor, proiectaţi în creier în zonele senzorio-motorii construiau senzaţia de mici cilindri reci, exact atît de lungi cît îi puteau simţi papilele palmei şi buricele degetelor? în miezul întunericului, în care trupul se dizolvase cu desăvîrşire, era imposibil să spui dacă pancreasul mai era în interiorul săculeţului somatic sau atîrna în afară ca o limbă de spînzurat, dacă scheletul nu devenise cumva exterior ca al crustaceelor,

dacă neuronii nu se îndepărtaseră deodată de ghemul originar de sub ţeastă, risipindu-se, desfăcuţi ca o dantelă obscenă pînă la capătul nopţii. Organul de perceput frica nu avea formă limpede, ca o papilă gustativă sau ca un glob ocular, căci era permanent devorat de ceea ce percepea. Organul fricii înnebunea în fiecare clipă de frică, se chircea şi se zvîrcolea în lichidul coroziv, în acizii neiertători ai fricii. Tînărul care cobora nu mai ştia de mult cine este, nici spre ce zonă a lumii se-ndreaptă, dar vedea frica, o vedea lărgindu-se tot mai mult, devenind un peisaj fabulos, pictat cu nuanţele groazei, cu disperare, cu nelinişte, cu angoasă, cu teroare, cu panică... Erau munţi de tresăriri şi oraşe de încremenire şi arbori de sudoare-ngheţată. Monumente ale groazei dominau pieţe largi şi ceţoase. Sculpturi în adrenalină, verzui-fosforescente, închipuiau siluiri cumplite, sfîrtecări şi rezecţii, escorieri, ablaţii, zdrobiri...

Deja nu mai cobora, ci levita ca un nor în lumea aceea spectrală, prin grosimea colosală a fricii, peste copacii ca nişte gheme de. maţe şi peste turle de gheare. Verdele stins, veninul opalescent devenea tot mai dens, urletul împietrit tot mai universal... Luneca deasupra unei mari şi înfiorate planete, prin imperii de disperare ce fulguiau ca o ceaţă, cînd compactă, cînd rarefiată în jurul lui. Imense turnuri cu gemuleţe sticlind în amurgul verde aveau pe cupolele din vîrf statui cu feţele-n palme, femei copleşite de ruşine, bătrîni chemînd moartea... Printr-o fereastră ovală, o fată cu o-nfăţişare nespus de romantică, gene lungi şi-ncurcate, dinţi de perle între buze de mărgean, corsajul de dantelă albă şi malacov de satin bleu, cu sute de fundiţe, de sub care ieşea vîrful pantofiorului din piele de şopîrlă, se zărea aşezată la spineta ce scotea sunete ca la atingerea uşoară a unor andrele. Ar fi fost o fermecătoare imagine a iubirii, dacă sub cocul de abanos, prins în piepteni dulci de baga, pe ceafa delicată, cu zulufi cîrlionţaţi, nu i-ar fi crescut o hidoasă tumoare, cît un cap de nou-născut, buboasă şi jupuită, supurînd un must gălbui dintre pieliţele roze... Mai jos, într-o hală largă ca o gară de cornier şi de sticlă, de-a lungul pereţilor căreia tînărul dizolvat în teroare plutea ca aburul unei respiraţii fierbinţi, se zărea o procesiune înamtînd spre un mormînt de cristal. Pătrunse în sală printr-un oberliht deschis, cu margini prăfoase, ţinut ridicat cu un cîrlig de sîrmă neagră, şi se găsi deodată gol, păşind laolaltă cu ceilalţi pe dalele ca o

tablă de şah, alternînd pătrate sîngerii, cu filigrane marmorate, şi pătrate albe, cristaline ca zahărul. Fiecare fiinţă din lunga procesiune era însemnată printr-o infirmitate monstruoasă: limbi de bou, zdrelite, ieşindu-le printre dinţii strîmbi, vulve cu prelungiri ca mustăţile de crap, cranii uriaşe, translucide, umplute cu un lichid vioriu... El singur, cum se văzu deodată în faţeta pură, curcubeană, a mormîntului, era întreg şi frumos ca un zeu, mai ales că... avea aripi... aripi largi, multicolore, de fluture tropical, cu pete de un albastru electric, apoi tivuri liliachii, vîrfuri în formă de capete de cobră din purpura cea mai caldă, mai catifelată... Se privea încă-n oglinda lustruită a mormîntului gol, cînd simţi intrîndu-i în carne şase gheare ascuţite ca acele, şi ştiu atunci că imensele aripi nu-i crescuseră, bizarerie anatomică, dintre omoplaţi, ci că în spinare i se suise un mare fluture, bine ancorat de coastele lui, cît el însuşi de lung şi privindu-l cu ochii bulbucaţi, arzători, în mii de faţete hexagonale. Îşi imagină momentul inevitabil cînd trompa răsucită-n spiralã se va desface ca un ac curb şi i se va-nfige în occiput, troznind uşor prin epidermă, sfredelind cu vîrful lui retezat oblic, tare ca diamantul, straturile osoase ale ţestei, troznind iar în duramater şi piamater, înaintînd uşor, uns, ca-n gelatină, prin lobul occipital şi oprindu-se în centrul creierului, în mijlocul inelului limbic, la egală distanţă de fornix, corpii mamilari, hipocamp şi amigdală. Sugînd ca o pompă de vid un centimetru cub de substanţă ca o cremă de zahăr ars şi-nlocuind-o cu un ou... Sidefat, bâtînd uşor în roz, cu coaja moale şi pulsîndă, coborît de-a lungul trompei-ovipozitoare şi încastrat acolo, între fulgii de zăpadă ai corpului axonilor şi labirintele nebuneşti ale sinapselor. Apoi trompa se retrage la fel de uşor, însîngerată, şi se-ncolăceşte la loc, iar fluturele zboară deodată-n zig-zag prin aerul stins, pînă la gemuleţul deschis în acoperiş. Purtat pe braţe de estropiaţi, tînărul zeu însămînţat e aşezat uşor în scobitura mormîntului, şi un capac greu, prismatic, se închide peste el.

Se trezise ameţit ca după o sincopă, frecînd cu o cîrpă ochiul drept, orb, al lui Puşkin şi privind cum zdreanţă se înnegreşte de funingine. Îşi pipăi ceafa, cu privirea-n gol, trăgînd în piept atomii roz ai amurgului, aşa cum o făcea şi la măsuţa cu pătrate albe şi roşii din grădiniţa de vară unde o invitase pe Maria la o bere şi nişte mici după ce, timp de o săptămînă, hoinărise de

colo-colo cu scara pe umăr şi găleata-ntr-o mînă prin Herăstrău, nemaiîndrăz-nind să se apropie de vreo personalitate de piatră ce răsărea din tufe de liliac. Cum zărea vreun Ostrovski sau vreun Şolohov, parc-ar fi zărit unul dintre strigoii cu care, în satul lui, bătrîmi-i înspăimîntau pe copii. Ii sărea inima din piept şi i se muiau picioarele. Maria rîsese de el ca de unul ce povesteşte ziua ce visează noaptea, dar peste ani, la înmormîntarea bătrînului Catana, rătăcind prin imensitatea cavoului de marmură, avea să-şi aducă bine aminte povestea lui Ionel. O ciudată asemănare era între ele, ca şi cînd ar fi fost, de fapt, o repetare a unei vechi legende, în alt ţinut şi de către alt rapsod, care uitase unele amănunte, pusese de la el altele, încît ar fi trebuit să compari sute de astfel de variante, să le suprapui şi să observi asemănările şi diferenţele ca să poţi înţelege ce anume s-a petrecut undeva, cîndva, ce nucleu de obiecte tari şi fiinţe-ncîlcite, consumate de flacăra furioasă a timpului, a-nălţat în aer fumul transparent, mergînd pe mii de poteci deodată, al poveştilor ramificate la nesfîrşit. Oricum, nici să fi fost o Mafaldă cu ochiul pineal ieşit între sprîncene, abia acoperit de un strat translucid de pieliţă şi holbîndu-se albastru la figurile cartoanelor de taroc, Maria n-ar fi putut ghici în cîte moduri se va-ntreţese viaţa familiei ei cu cea a lui "tanti Hirsch" şi a soţului ei Ionel, ţărănuş sosit la oraş ca să facă o carieră de necrezut. O fotografie de la începutul anilor '70, în alb-negru şi dantelată pe margini, îi arăta pe Costel şi Ionel împreună, rîzînd, pe fundalul unor clădiri moderne şi al unor brăduţi ornamentali. Costel e îmbrăcat în hamă de ofiţer, dar cu pantaloni negri civili, pe cînd Ionel, aproape de nerecunoscut, gras şi roşu la faţă, poartă haină neagră de costum şi pantaloni de uniformă.

După ce GAZ-ul demarase şi se-nscrisese între maşinile încărcate de ninsoare care treceau, cu ştergătoarele de parbriz în funcţiune, pe cîmpul dintre Universitate şi impunătoarele construcţii cu coloane de vizavi, prin prăpădul viscolului, Maria cea primăvăratică depăşi intersecţia de la Romarta Copiilor şi înainta pe bulevard, pe lingă Casa Armatei. Vulturii de ipsos de pe acoperişul ei erau acum nişte momîi troienite, din care doar ciocurile încovoiate mai ieşeau ca ghearele din perniţele unor pisici albe. De-aici încolo se-nşirau cinematografe cu nume amintind tuturor de democraţia populară, de pace, de muncă, de înfrăţire. Din toate vitrinele te priveau ochii oţeliţi ai cîte unui

soldat sovietic, cu stea roşie-n frunte şi cu automatul aţintit către nevinovatul trecător. În spatele său un tanc cu acelaşi pentagon stelat pe turelă şi cu un tanchist ieşit pe jumătate din cămăruţa sa de oţel. Are pe cap caschetă neagră, cu urechi ieşite-n relief şi poartă în mîini un drapel roşu ce se desfăşoară maiestuos în urmă. Oricît de mult ar flutura drapelul în vînt, tot se zăresc, în colţul din stingă, sus, secera şi ciocanul încrucişate savant. Un alchimist ca Fulcanelli (dar vai, ocultul autor al "Misterului catedralelor" era mort de douăzeci şi trei de ani în acel an de graţie 1955 cînd Maria l-a reîntîlnit pe Costel după scurta lor idilă de la Govora, aşa încît nu-şi putea reflecta figura bondoacă şi mustăţile imense, pleoştite, în vitrina nici unui cinematograf muncitoresc din Bucureştiul iubit) ar fi desluşit în cele două simboluri o unio mystica între sulf şi hydrargir, sub omnipotentul semn al Pentagramei. Doar la unul sau două dintre cinema-uri se dădeau şi filme "de dragoste", la care se făceau, chiar de la matineu, cozi nesfîrşite, căci tinerele strungăriţe şi ţesătoare ieşeau din schimbul de noapte şi se re-pezeau direct în sălile mizerabile, duhnind a otravă de şobolani, ca să-i vadă pe Sara Montiel sau pe Vico Torriani.

Cel mai mult, cel mai mult îi plăcea şi Mariei să vadă filme. Pînă tîrziu, cînd ajunsese o gospodină împovărată de viaţă, avea să-şi delimiteze ciudata ei lume triunghiulară din inima Bucureştiului prin trei cinematografe aşezate la distanţă egală de blocul din Ştefan cel Mare: Volga, Melodia şi Floreasca. Rareori ieşea din acest teritoriu în care se simţea în siguranţă, şi atunci drumurile prin oraş (dacă nu erau "la Vasilica" sau "la naşa") deveneau nişte aventuri extenuante în ţinuturi încărcate de pericole, barate de spaime onirice. Era ca şi cînd cele trei cinema-uri din vîrfurile triunghiului ar fi protejat, cu secreţiile lor halucinatorii, singurul teritoriu real din univers, în care se aflau casa, piaţa, alimentara şi autoservirea, chioşcul de ziare, vecinii, pe cînd în afara acestui ochi înţelept deschis spre cosmos lumea se destrăma, se umplea de demoni palizi şi de fum... Maria intra la film cum alţu intră-n biserică, gata de trăirile cele mai puternice, pregătită pentru lacrimi, şuvoaie de lacrimi scînteietoare în bezna sălii, pentru hohote de rîs, pentru ură şi pentru dragoste. Ura filmele cu război, nu intra decît la cele în care "toată lumea rîde, cîntă şi dansează", sau în care vreo inimă de mamă era sfîşiată cu cruzime. Dacă un film era

"frumos", îl vedea şi de zece ori cu tot mai multă plăcere. Dar, oricît de ispititor ar fi fost filmul, Mana avea să aştepte răbdător, săptămîni întregi, "să-l aducă mai lîngă noi", pretextînd că biletul era mai ieftin la cinematografele din cartier decît în centru, dar de fapt avînd o repulsie, tot mai accentuată cu vîrsta, de a ieşi din zona ei. I se părea, poate, că nu-i destul de bine îmbrăcată ca să iasă în centru, oamenii îi păreau ostili şi străini, şi mai era ceva, o rezistenţă interioară, ceva care-i interzicea să se confunde cu imaginea ei din tinereţe, de parcă viaţa îi fusese retezată într-un anumit moment şi remodelată din temelie... De parcă o enigmă sinistră (sau extatică) s-ar fi rotunjit în pîntecul minţii ei ca o perlă, adăugind straturi peste straturi de inhibiţie sidefie în jurul unui gînd dureros.

Acum însă, pe cînd îşi consuma ultimele rezerve de tinereţe, Mana, singura strălucitoare într-un oraş mohorît, siberian, se-ndrepta fără urmă de nelinişte, trecînd graţios printre vagabonzii ce-şi molfăiau covrigii în faţa sălilor de spectacol, spre cinema "înfrăţirea-ntre popoare", unde juca filmul cu Gerard Philipe. Victoriţa hoaţa îl văzuse şi-i împuiase atîta capul cu el, cu "ce făcea băiatu' şi cum scăpase el fata", că Maria aproape că nu mai ştia cu cine are de fapt mtîlnire, cu Costel sau cu însuşi Gerard, aşa cum uneori, cînd se termina vreun film şi ieşea afară, pe uşa din spate, sub cerul înţesat de stele, deşi cînd intrase fusese lumină de zi, fetei i se părea că şi ea trăieşte într-un film, un film lung cît însăşi viaţa ei, la care cine ştie cine (dar multă lume, în orice caz) se uită într-o sală obscură. Şi ăia trăiau şi ei într-un film la care se uitau alţii, şi aşa mai departe.

Îl zări pe Costel şi pufni în rîs: tot în treningul lui prăpădit, tot cu bocancii-ăia cu ţinte-n picioare, tot prost bărbierit... Cu ochii aceia care puteau fi şi blînzi dar şi grozav de severi, ochii lui negri şi frumoşi de bănăţean. Şi părul negru pana corbului, cu firul gros ca din coadă de cal, pieptănat lins pe spate. Acum se uita năuc în toate părţile după ea, cu mîinile-n buzunare, ca de obicei ("las' că-l dezvăţ io de asta") şi în cap şi pe umeri era nins ca naiba. Dar nu stătea zgribulit în rafalele crivăţului, ca toţi ceilalţi din jur, dimpotrivă, era cu fermoarul treningului pe jumătate descheiat, încît i se zăreau maieul şi pieptul alb, fără fir de păr — căci tînărul lăcătuş de la Atelierele ITB era, fără s-o ştie, de stirpe nobilă —, ca şi cînd ar fi fost un început blînd de toamnă. Nici măcar veşnica lui bască pătată de ulei, pe seama

căreia Maria făcuse atîtea glume la Govora, nu şi-o mai luase. Acum, din plictiseală, scosese din buzunarele adînci ale pantalonilor nişte mărunţiş şi se apucase să şi-l numere, sprijinit de vitrina în care Gerard Philipe, în costum de epocă, cu coleretă la gît, propteşte vîrful săbiei în pieptul unui bărbos uriaş. Zîmbind larg, fata se-ndreptase direct spre el şi-l apucase de braţ, pe cînd Costel, furios pe sine că n-o văzuse de departe, îndesă repede mărunţişul la loc în buzunar şi-i zise atît de oficial "bună ziua", încît fata se-nveseli şi mai tare. Bănăţenii ăştia tăntâlăi. La Govora Costel era-ntr-un grup de ucenici de la o şcoală profesională din Lugoj, toţi o apă şi-un pămînt, înceţi la minte şi molîi, încît muntencele afurisite, Maria şi încă două, care-şi luaseră bilet prin sindicat, o ţineau într-o distracţie pe seama lor. Le dădeau întîlnire şi nu se duceau, îi trimiteau să le aducă cine ştie ce, şi ei se păcăleau, şi a doua, şi a treia oară, cu acelaşi zîmbet nătîng... Mergeau cu ei sîmbătă, la bal (prinseseră două sîmbete în seria lor), şi acolo preferau să danseze două cîte două, cum făceau majoritatea fetelor, pe cînd bănăţenii, lipiţi unul de altul ca o hidră cu mai multe capete, îşi beau borvizul şi mai scoteau cîte-o vorbă pe limba lor caraghioasă. Totuşi, chiar din prima seară de bal, cînd îşi purtase prima dată rochiţa cu cordon de paiete pe care, din păcate, şi-o atinsese niţel de godinul înroşit în timp ce se rotea, cu Ştef ania în braţe, prin sala sărăcăcioasă — sala lor de mese —, Maria începuse să tragă cu coada ochiului spre Costel. Poate pentru că puştiul îi plăcea cu adevărat, deşi era cu aproape patru am mai tînăr decît ea, poate şi fiindcă se afla în acea perioadă de eclipsă care în viaţa unei femei urmează pierderii unui iubit. În vis simţea adesea o singurătate pustiitoare, ca o otravă tristă şi dulce, iar ca să străbată după-amiezele uriaşe dintre masa de prînz şi cea de seară trebuia să recurgă la subterfugii pe care doar oamenii copleşiţi de urît şi nostalgie le cunosc. Întinsă pe patul cu tăblii de fier, cu ochii-nchişi, număra pînă la cinci mii în gînd, apoi deschidea ochii şi-ncerca să-şi dea seama cît de mult a-naintat seara de iarnă după lumina cenuşie, apoi roz-întunecată, apoi cafenie din fereastră, privea încă un timp cum ninge egal şi tăcut peste silueta de cărămidă fărîmicioasă a vechii fabrici de acid sulfuric, apoi închidea iar ochii şi număra pînă la cinci mu, încercînd să evite ceea ce, pînă la urmă, cînd seara cădea prematur şi camera se-ntu-neca, şi

numai fulgii continuau să cadă, scînteind în lumina vreunui bec galben atîrnat de-un stîlp, nu mai putea evita: gîndul la Pavel, la Pablo al ei, studentul pe care-l cunoscuse cu doi ani în urmă la petrecerea de la uzinele I.O.R., unde o dusese Vasilica, deja prietenă cu Ştefan, cu care în cele din urmă se măritase şi-l făcuse pe Marian, nepoţelul drag al Mariei. Cu capul întors spre perete, lipit de pernă, cu corpul fierbinte sub pătura subţire, în carouri, de cămin muncitoresc, fata îşi aluneca uşor palma dreaptă . peste sîni, mîngîindu-şi sfîrcurile întărite, o cobora pe burtă şi pătrundea cu degetele sub dunga de elastic a chiloţilor, mfundîndu-le în părul des şi sîrmos de pe pubis. Îşi mîngîia transpirată, excitată şi tristă în acelaşi timp, o excitaţie disperată, perversă, bucuroasă de suferinţă şi pîngărire şi distrugere, micul cilindru rotunjit, urma linia umedă a buzelor, îşi prelungea vîrful arătătorului pînă la anus, adică repeta, scufundată în chinul dragostei şi-n nefericirea sexului, mişcările unei mîini dragi de bărbat delicat şi puternic, bărbatul sub care, pătrunsă şi îmbătată de dragoste, ţinîndu-l strîns după gît, mişcase prima dată ca o amantă, ca o femeie. Singurul ei iubit de pînă atunci, şi care dispăruse de peste cinci luni. Aşa era pe atunci: tinerii îşi dădeau întîlnire în oraş şi mergeau la un hotel sau la vreo femeie care ţinea camere special pentru amor. Acasă la unul sau la altul era cu neputinţă, căci mai toţi locuiau pe la gazde, cîte doi şi trei într-o odăiţă. Dacă ratai o întîlnire, puteai să nu-l mai revezi niciodată pe celălalt, aşa cum se-ntîmplase cu Maria şi Pablito, ţesătoarea şi studentul la filozofie, care nu reuşiseră să se găsească într-o seară de iunie, cînd, dintr-o neînţelegere stupidă (aşa crezuse fata), ea aşteptase într-un loc, timp de trei ore, plimbîndu-se tot mai înfricoşată pe sub castanii înfloriţi de la şosea, cu frunzele luminos-transparente în lumina becurilor, pe cînd el, probabil, stătea cu buchetul de flori — nelipsit de la nici o întîlnire — sub cine ştie ce ceas municipal. Mult mai tîrziu aflase Maria că Pablito îşi găsise, de fapt, "o partidă mai potrivită", şi că-i fusese tot timpul ruşine de fata de mahala cu care se vedea ca să se iubească prin locuri sordide şi să se plimbe apoi, nopţile, pe aleile pustii, ocolind cîte un beţiv prăbuşit şi dînd o ţigară cîte unui miliţian pe jumătate adormit.

Intrară în sala murdară ca un urinoar, plină de seminţe şi hîrtii de eugenii pe podelele date cu petrosin. Pe scaune, dintre

care destule erau inutilizabile, stătea o mulţime de tineri, parcă toţi făcuţi de-o mamă şi de-un tată, cu feţe nerase, cu fruntea joasă, cu părul dat pe spate, lipit cu zahăr şi uns cu ulei de nucă, ţinînd pe după umeri fete năsoase, cu părul rar şi buclat cu fierul. Pe tot parcursul jurnalului şmecherii au vociferat, au guiţat, şi-au strigat peste rînduri prietenii, fără să dea cea mai mică atenţie figurilor de conducători înţelepţi ai Partidului şi Republicii Populare, aşa cum se desprindeau, îngălbenite, de pe pelicula proastă şi se aşterneau pe ecran. Lucrurile de neînţeles ce se petreceau între persoanele grave ce-şi tot strîngeau mîinile sau umblau de colo-colo prin holde şi prin oţelării erau comentate de o voce însufleţită, bărbătească, atît de dogită însă, de parcă şi-ar fi strigat cuvintele într-o pîlnie de tablă. Pe fondul, mereu acelaşi, al unui fel de muzică pe jumătate populară, pe jumătate simfonică, defilau treierătoare, urcau electricienii pe stîlpii de înaltă tensiune, ieşeau din şuturi minerii rînjind ca nişte negri, murdari peste tot de cărbune şi aplaudau nişte oameni în haine de oraş (dar printre ei şi cîţiva îmbrăcaţi ca la ţară) într-o sală ca de cinema. Maria, pe care Costel îndrăznise în fine s-o ia de mînă fără să se uite la ea, aştepta răbdătoare să se termine o dată prostia de jurnal ca să-nceapă filmul. Recunoştea cîteodată figura de unchiaş a lui Dej, parcă şi pe Ion Gheorghe Maurer, dar ceilalţi îi erau cu totul necunoscuţi. Un potop de nume şi feţe. Se amuză puţin cînd apărură chinezii. Construiau şi ei socialismul, cu ochii lor oblici şi rîsul lor larg, obligatoriu pe toate feţele. Ruşii în schimb erau mereu încruntaţi şi hotărîţi. Filmele sovietice începeau mereu cu o statuie: un bărbat şi o femeie de bronz, el cu un ciocan, ea cu o seceră în mînă. Unde se năpusteau aşa? Şi de ce ea trebuia să fie aşa de micuţă pe lîngă el? Că doar rusoaicele sînt voinice şi muncesc cot la cot cu bărbaţii. Rusoaica de bronz era delicată ca o balerină.

Pîlpîirea violentă a ecranului îi obosea ochii. Mirosea a blană udă de oaie, căci toţi îşi scoseseră şubele şi paltoanele şi le ţineau pe genunchi. Defilau acum pe ecran nişte armate. Se vedeau tancuri alergînd pe întinderi înzăpezite. Se filma dintr-un avion cum cad bombele prin trapa deschisă. Jos, într-un sepia-gălbui, înfloreau norişori ca nişte ciuperci. Costel, tot fără s-o privească, începuse să-i mîngîie uşor degetele. Îi simţea tăieturile înnegrite de pe palmele lui de lăcătuş trecînd peste

încheieturile degetelor ei, făcînd un zgomot slab la atingerea unghiilor sau a inelului cu fluture, inelul Mioarei Mironescu. În semiîntuneric, efectul Kirilian îşi dezvăluia frumuseţea suprafirească: mîinile lor erau înconjurate de o dantelărie de steluţe albastre, de flăcărui, de ţesături pufoase ca fulgii de zăpadă, de fulgere şerpuitoare şi descărcări de raze verzui. Fluturele de pe inel se colorase delicat în nuanţe de oranj şi magenta. Mîinile lor ce se atingeau tandru erau singurele lucruri colorate din sala în care umbra se lupta cu lumina, murdare amîndouă şi triste.

Însăilare de ceaţă colorată şi de paiete, the French Quarter, în povestea lui Cedric, îşi foia în vînt palmierii şi agavele şi îşi sorea mulatrele pe balcoane de fier forjat, protejate de penajul de fildeş al evantaielor. În osul gălbui al lamelelor flexibile negrii din Africa săpaseră, cu generaţii în urmă, scene halucinante şi pitoreşti: cranii de crocodil, uscate, aşezate în stive, un bărbat sodomizînd un berbec, un idol cu labe de homar devorînd un soi de gîndac uriaş. Perla din urechea sclavului care aducea tăviţa cu ceşti de cafea celor două negrese în veşminte de mătase, o perlă cenuşie, mare cît o cireaşă, aduna în sfera ei cartierul de clădiri de lemn înţesate de steaguri multicolore, fluviul Mississippi ce făcea o curbă largă-mprejur ca să se piardă spre Caraibe în mlaştini strălucitoare, norii învolburaţi ai primăverii, feţele lunatice, pe gîturi nesfîrşite, ale Ceciliei şi Melaniei, ce discutau domol, la o prăjitură cu miere, despre viitorul Mardi Gras, ce avea să înceapă în cîteva zile... Franceza lor Cajun semăna mai curînd cu cîntecul de ţiteră al instrumentului plin de insecte şi balanţiere de ceas al lui Roussel decît cu limba în care, cam pe aceeaşi vreme, generalul de Gaulle le vorbea francezilor la radio, îmbărbătîndu-i, amintindu-le de dragostea de patrie şi de datoria de a-i urî pe boşii invadatori, sau cu limba în care, concomitent, aceiaşi parizieni, prinzînd astfel inimă, scriau un milion de denunţuri adresate autorităţilor colaboraţioniste.

Cecilia purta un turban albastru de Prusia. Buzele groase, cafeniu-întunecate, erau tatuate cu grijă. Nasul de fiară contrasta ciudat cu ochii mari şi fantaşti, cu o sclipire aurie, dintre pleoapele terminate cu codiţe de rimei. Un strat gros de mascara îi îngreuna genele, atît de lungi că nu puteau fi naturale. Pe pleoape, praful de aur pulverizat la-ntîmplare de

suflarea uşoară din palmă, a sclavului, se ordonase totuşi (căci nimic nu este hazard în lumea aceasta de paranoia şi vis) ca să configureze imaginea exactă a constelaţiilor, pe pleoapa dreaptă cele din emisfera boreală, banalizate de zodiac, iar pe cea stingă straniile arătări australe, între care Maşina Pneumatică şi Crucea Sudului ardeau cu flacără vie, întrecută doar de grăunţul stelei Canopus ce călăuzeşte navigatorii prin întor-tochierile Strîmtorii lui Magellan. Cînd rîdea, mica negresă, de cel mult treisprezece ani, îşi arăta printre dinţii perfecţi vîrful limbii, găurit din pruncie şi străbătut de un ineluş de sticlă albastră, care făcea, în timp ce fata-şi rostea silabele ciripite, acelaşi zgomot clinchetit al cubuleţelor de gheaţă-ntr-un pahar de Martini.

Melanie era bătrînă şi cu şoldul elefantin, dar claviculele şi gîtul i se iveau deasupra decolteului la fel de suple ca ale Ceciliei. Ascundea cu grijă ruşinea vieţii ei, ţeasta chelă ca-n palmă, sub o perucă din pene de struţ, sub care, la mijlocul frunţii, legat cu un lănţişor, spînzura Leon, cristalul cel viu de berihu, cu metabolism şi sexualitate, primit de ea din mîna preotului din French Quarter. Cum erau puţini oameni ai lui Dumnezeu în regiune, fratele Ar-mando era silit să fie şi vrăjitor Voo-Doo două zile pe săptămînă. Încă o zi slujea ca imam într-o mică dar activă comunitate musulmană, alta ca oficiant în templul ebraic, dar celelalte trei zile erau cu totul dedicate Mîntuitorului cel răstignit pe lemn. Cristalul Leon creştea, în fiecare an i se adăuga cîte o corniţă prismatică, ace fragile, mai lungi sau mai scurte, mai groase sau mai subţiri, mai colorate sau mai limpezi, după cum fusese anul respectiv pentru viaţa Melaniei. Cînd bătrîna şi-a pierdut al doilea bărbat, singurul din cei patru pe care-l iubise, cristalului îi dăduse un ciot negricios ca o măsea putredă, şi pe care stăpîna îl smulsese cu cleştele, înciudată, aşa cum îşi smulsese din suflet şi amintirea lui Deşire. Noaptea, după ce-i punea înainte o farfurioară cu grîu încolţit şi o banană prăjită, Melanie scufunda cristalul în paharul cu apă în care-şi ţinea şi proteza. În fantasmele ei, obiectul hidos în formă de U, dintr-o substanţă ceroasă şi rozăca voma, cu sîrmuliţe şi dinţi egali, inumani, era amanta secretă a lui Leon, cu care cristalul viril se deda la copulări monstruoase. Dimineţile, negresa bea apa din pahar, ca să se pătrundă astfel de sămînţa cristalului şi să trăiască tot atîta vreme cît aşteptase el în fundul

pămîntului, între petalele damnate la beznă şi uitare ale florilor de mină.

Stăteau în şezlonguri de bambus, pe balconul de fier înflorit, privind distrate cum pe oglinda cerului New Orleansul se reflectă în chipul unui înger cu aripi stufoase, destrămate la fiecare adiere de vînt. Sclavul Cedric (oh, desigur era un joc, Cedric era doar vărul Ceciliei şi cînta din wash-board la "Monsu", dar îi plăcea, în astfel de după-amieze, să-mbrace livreaua şi să-şi servească umil verişoara şi strămătuşa, aducînd astfel, o dată cu mireasma cafelei, aroma unui alt veac) le lăsă o vreme să sporovăiască, privind cum, încinse de soare şi de cafea, cele două "stăpîne" asudau în boabe mari şi galbene. Le ştergea din cînd în cînd feţele lucioase cu o batistă, le scutura din p"oală grăunţele de prăjitură cu fistic, le arăta cîte un automobil galben ce trecea cu greu pe uliţa dreaptă şi-ngustă. Peste drum se afla un alt şir de case identice, cu un singur etaj şi cu aceleaşi balcoane de fier negru, răsucite în cele mai fantastice forme, în care alte negrese, dar şi prostituate cu părul roşu, turişti îmbrăcaţi pretenţios şi marinari cu tichiuţe ridicole ieşiseră să privească minunea-nserării. Le păsui şi să-ntoarcă largile ceşti miniate cu fundu-n sus pe farfurioarele subţiri ca foaia de hîrtie şi să-şi ghicească apoi, în literele şi semnele filigranate de zaţul rămas, trecutul, viitorul sau Dumnezeu ştie ce. Fiecare cu mica ei cupă-ntre degete, păreau două plante ce-şi poartă potirul unei flori de porţelan, răsucindu-l după soarele ce stătea să coboare. Apoi Cedric le făcu semnul de mult aşteptat, şi cele două negrese se sculară leneşe din şezlonguri. Proptită cu mîinile-n şoldurile enorme, Melanie îşi dezmorţi oasele lăsîndu-se mult pe spate. Fiecare vertebră, începînd cu osul sacru şi terminînd cu axisul pe care craniul ei cu prognatism exagerat se rotea lent, trozni separat şi distinct, ca vergelele unui clavicord de cristal. Intrară în hruba-ntunecată a odăii de zi, pe care o străbătură grăbite. Pe mileuri grele şi bogate, trîntite peste mobile cu intarsii — cranii palide de aligator; pe pereţi — măşti Voo-Doo, delicate ca de clown alb. Covoare groase cu desene de neînţeles. Deschiseră şi trîntiră-n urma lor uşi de placaj subţire, pătrunseră-n alte odăi, tot mai răcoroase, în care luceau stins carafe de sticlă şi tablouri aşezate oblic faţă de lumină, aşa că păreau albe ca laptele. Aceste case dreptunghiulare de lemn erau mult mai voluminoase decît ai fi crezut. Vreo doi-trei

copilaşi (ai cui?) stăteau ghemuiţi prin unghere, cu ochii mari şi cafenii goi de orice expresie. O negresucă îşi împletea o panglică în părul creţ şi rebel.

Ieşiră. Umbreluţa de dantelă roşie a Ceciliei bătea acum aproape în vişiniu. Aşteptară să treacă pe caldarâmul trandafiriu un taxi. Negri zvelţi, îmbrăcaţi în zoot-suits de ultimă modă, aruncau cîte o ocheadă Ceciliei, care privea doar înainte, abia clipind din genele exagerat de lungi. "Cît timp mai avem?" întrebă bătrîna, care în toată acea după-amiază încercase să-şi stăpînească neliniştea, căci fata nu trebuia să aibă nici o bănuială. Cedric îşi scoase ceasul de buzunar, prins cu lănţişor de cheutoare, îi ridică pleoapa de aur, subţire ca o frunză şi văzu că acele arătau deja ora şapte fără cîteva minute. "Mai puţin de o oră, Madame." În vitrina de peste drum se zăreau instrumente medicale: seringi atît de mari încît trebuie să fi fost pentru veterinari, cleşti ciudaţi, vase în formă de boabă de fasole. Furtunuri respingătoare de cauciuc şi brîuri ale lui Iov. Un manechin de ipsos, gol ca o statuie străveche, dar fără urmă de sex, purta una din acele burtiere cu balene flexibile care deveniseră aproape obligatorii pentru femeile de peste patruzeci de ani, grase ca hipopotamii, ale Cartierului franţuzesc. Melanie îşi apăsă degetele pe braţul lui Cedric, arătîndu-i din ochi vitrina, şi tînărul negru încuviinţă. Bătrîna traversă, pe cînd cei doi rămaseră în înserarea labirintică, tot mai stacojie (dar cu un ciudat cer galben-murdar deasupra, mult mai luminos decît aerul dintre case, cer străbătut în sus şi-n jos de lilieci), şi cum stăteau unul lingă altul, ferchezuiţi şi-nfăşuraţi în mătase, deasupra cu luna de sînge închegat a umbreluţei, cu umbrele lor negre şi ascuţite prelin-gîndu-se pe zidul din spate, plin de cherubini şi ghirlande de stuc, Cecilia şi Cedric păreau decupaţi din cine ştie ce revistă veche, cretată, cu imagini de music-hall.

Cecilia fusese pregătită întreaga zi pentru solemnitatea ce avea să urmeze în noaptea aceea de primăvară. De cînd se trezise, Albinosul răsărise în faţa ochilor ei ca una dintre acele imagini de vis care mai persistă uneori cîteva clipe pe retină. Un negru alb ca laptele, cu un neg mare, zmeuriu, lîngă nara dreaptă şi cu ochii galbeni ca de cîine. Cum se aplecase asupra ei, zîmbind ciudat, capul lui mare umplea aproape tot spaţiul de sub baldachinul de stofă aurită. Doar un triunghi subţire de aer

fumuriu se mai zărea din încăpere, în care se iţea mutriţa caraghioasă a lui Veve, mica negresă. Albinosul era proprietarul clubului de jazz "Monsu", unde cînta Cedric. Venise în oraş cu mai bine de douăzeci de ani în urmă, într-un ciudat automobil de epocă avînd, pe bancheta din spate şi cu gîtul scos prin geam un gigantic, pîntecos contrabas, ce fusese cîndva acaju, dar acum era negru şi plin de jeg, aşa că oricine putea zări abanosul sucit, mîncat de cari şi corzile groase, înfăşurate la margine în aţe roşii şi verzi. Tot pe bancheta din spate se mai afla ceva, un mare dreptunghi învelit în hîrtie grosolană de împachetat. Vederea unei atare fiinţe de alt tărîm, avînd toate trăsăturile unui negru, păr lînos, bîţîiala deşelată a tuturor, dar pielea albă ca a oricărui descendent al franţujilor de altădată, miros înţepător de negru, dar smoking â la Humphrey Bogart şi mereu o havană în bot, îi făcu şi pe albi — marinari şi lepădături —, şi pe negri — saxofonişti şi curve — să-l urască din prima clipă, să-ncer-ce să-l gonească sau să-l suprime. Cel care dădu foc maşinii din faţa localului închiriat de Monsieur Monsu (cum i se spuse, în mod grotesc, dintr-o întîmplare) muri însă în aceeaşi săptămînă, înţepat de un scorpion. După cîteva luni, ucigaşul plătit care-l pîndi zadarnic la ieşirea din spate, pe unde Albinosul părăsea în zori localul de cînd automobilul îi devenise o împletitură barocă de fier ars, îl împuşcă din greşeală pe inspectorul de poliţie din cartier şi sfîrşi pe scaunul electric. Femeia care îi fu strecurată în pat ca să-i iscodească secretele, una dintre acele mulatre nemiloase ca moartea însăşi, străbătute de la şapte ani în tunelele lor secrete de cohorte de bărbaţi, se lăsase iubită o noapte-ntreagă, legată cu mîinile la spate, iar dimineaţa, răvăşită şi-ndrăgostită ca ultima mironosiţă, fusese dată afară brutal şi niciodată nu i se mai îngădui să intre în patul lui Monsieur Monsu. Mulatra se topise de dragoste ca de un cancer înspăimîntător. Înfăşurată în dantelă neagră, zăcea toată ziua în biserică, în faţa icoanei Sfintei Născătoare. Pe patul de moarte delira între trandafiri: "Are testicule de diamant... luminează prin pielea străvezie a pungii lui... luminează în noapte..." De la moartea mulatrei, locuitorii cartierului franţuzesc îl acceptară pe bărbatul cel enigmatic, care avea atîta putere şi care aducea (de unde?) rituri şi obiceiuri noi, despre care nu prea se vorbea, dar care trăiau în culori vii în fantasmele tuturor. Localul lui, căptuşit ca

un bordel cu valuri de mătase vişinie, a fost primul care, pe Bourbon Street, a deschis gustul pentru spectacole ce-n acea vreme nici nu aveau nume şi în care, tîrziu, după două noaptea, în faţa unei clientele ce trăgea opiu pe nări din tabachere filigranate sau se abrutiza cu absint azuriu, pe o scenă centrală, rotundă ca un divan, bărbaţi şi femei, goi, se acuplau în încolăciri de şerpi umani, folosind accesorii ce puteau fi cumpărate, pentru continuarea acasă a orgiei, dintr-o mică prăvălie a aceluiaşi Albinos: falusuri de fildeş sculptate vinişoară cu vinişoară încît să fie aidoma unei virilităţi de zeu al abundenţei, măşti de catifea neagră, lenjerie de dantelă, hamuri şi zgărzi complicate, bice din piele de hipopotam... Cu timpul, un lanţ de asemenea prăvălii scandaliza cartierul, făcînd concurenţă şi dublînd într-un mod ciudat boutique-urile tradiţionale cu măşti de Mardi Gras şi accesorii Voo-Doo.

Marele tablou ce abia încăpuse în automobil domina acum sala circulară, fiind singurul ce împodobea peretele din spate, deschis ca o fereastră către un peisaj fantastic. Pictura, peste care trecuseră secole, căpătase o lucire stinsă, iradiind singurătate şi melancolie, înfăţişa palate gigantice, de marmură trandafirie, cu faţadele încărcate de colonade şi statui, ridicîndu-se, lucind ca oglinda, din evanescenţa orbitoare a unei mări verzi şi limpezi scînteind sub un soare abstract de amiază perfectă. Corăbii încărcate cu butoaie, ancorate la ţărm, păreau alcătuite din aceeaşi coajă de sticlă fumurie ca şi clădirile ornamentate dement, şi cu sculpturile cele mai patetic de expresive pe care fierea neagră le-ar putea vreodată închipui: ură, extaz, viclenie, imbecilitate, iluminare, pietate creştinească, dispreţ... agresivitate endogenă, declanşată grotesc, ca a maimuţei cu electrozi pe ţeastă, cînd i se stimulează hipocampul... Palate ale nebuniei şi ale înţelepciunii ieşind, verticale, fragile, din oceanul verde, fără limite. Şi nicăieri vreo fiinţă omenească... În colţul din dreapta, jos, o semnătură cu tuş negru: Desiderio Monsu. Viziunea spectrală părea să se-ntindă şi dincolo de rama tabloului, şi metişii guşaţi, cu ghiuluri pe degete, transpiraţi la subţiori pînă la brîu, puteau crede, uneori, că localul în care priveau fundurile acelea roze de femei tăvălindu-se, obscene, în faţa lor, lăsîndu-se încălecate de inşi păroşi, cu boaşe de tauri, nu era decît un pavilion de plăcere sau

de suferinţă, o grotă de iad sau de rai înconjurată de peisajul acela nepămîntean, întins cît ţine imaginarul.

O greaţă bruscă le amesteca atunci toate organele interne, şi, înnebuniţi de tristeţea de a nu fi decît oameni, şi nu zei sau demoni de coşmar, goleau fără să răsufle paharele cu whisky, tequila sau absint, întindeau mîinile şi-şi umezeau degetele între pulpele negreselor şi roşcatelor, se prăbuşeau cu capul pe mesele din împletitură de bambus...

Timp de zece ani, Albinosul cumpără străzi întregi din French Quarter: pub-uri, saloane de jazz, restaurante în care homarii erau preparaţi în optzeci de feluri, cu zece sorturi de maioneză, bordeluri şi magazine de suveniruri de la Mardi Gras, tutungerii şi case de locuit, umbrite de palmieri... Magazine de modă şi şlepuri din port şi prostituate înfierate pe fesă purtau acum semnul lui: un M caligrafiat cu un rafinament de cancelarie imperială, abia distins într-un păienjeniş de volute. Acelaşi M somptuos, parcă bătut în pietre scumpe, era gravat şi pe portiera Packardului său negru, cu şofer indonezian, care-l ducea şi—1 aducea la intrarea localului "Monsu".

Cînd Albinosul intră într-o după-amiază pe uşa batantă, de cristal, a localului, apărat de ploaia care cădea-n valuri spulberate pe caldarîm de către şoferul cu umbrelă neagră, el însuşi muiat într-o clipă de ruperea de nori de peste New Orleans, portarul, un negru încărunţit prematur, în livrea de catifea purpurie, rămase cu ochii pe faţa stăpînului, uitînd şi de cuvintele de bineţe, şi de plecăciune. Asta-l costă slujba şi, pe înserat, îmbogăţi hrana aligatorilor din swampul Louisianei. Cum ar fi putut însă bietul om să nu holbeze ochii, văzînd cum, lîngă nările turtite, de african, ale stăpînului, negul, dintotdeauna cafeniu-întunecat, mare cît un bob de mazăre, devenise deodată, peste noapte, zmeuriu, limpede şi strălucitor de parcă ar fi fost o icră gigantică de sturion. Firişoare roşii şi sidefii, ca nişte rădăciniţe, porneau din boaba sticloasă (în care parcă zvîcnea ceva ca un mic embrion ghemuit), se-ntindeau peste şaua nasului şi pe sub pielea întinsă a pometului, şi continuară să se extindă zilele şi săptămînile următoare, acoperind faţa negrului cel alb cu o reţea de capilare întinse pînă şi-n pupilele ochilor, pînă şi-n gingii şi pe toată-ntinderea mucoasei linguale. În globii oculari, doctorul cu farfurioara argintată prinsă de frunte zărise, atîrnînd de pedunculi filamentoşi, un fel de

crustacei mişcînd lent antene penate şi un ciudat aparat masticator în lichidul vitros. Dureri de o atrocitate dincolo de orice închipuire însoţeau această expansiune a bizarului parazit în corpul lui Monsieur Monsu. Orb şi cuprins de spasme ca de tetanos, proprietarul unui sfert din Cartierul franţuzesc fusese abandonat de medici la capătul unei luni de tortură şi lăsat să urle ca un jupuit de viu, gol, pe patul său din casa acoperită de iederă din nordul select al oraşului, vegheat doar de două maici speriate de la Misiunea Catolică. Perla de lîngă nară crescuse cît o boabă de strugure, şi în hialinul ei difuzau pînze vagi, sîngerii. Fire sîrmoase, flexibile, absorbante, i se insinuaseră pe sub toată pielea, pînă în testicule şi-n degetele mîinilor şi picioarelor, înfăşurîndu-le în reţele încîlcite ca nişte fire de păr.

Aşa îl găsi fratele Armando cînd sosi cu cabrioleta lui binecunoscută ca să-i dea ultima-mpărtăşanie. Călugăriţele socotiseră să-şi facă datoria pînă la capăt, deşi nimeni în tot oraşul n-ar fi putut spune cum arăta zeul la care Albinosul s-ar fi putut, eventual, închina. Preotul, chemat în asemenea grabă că încă mai ţinea la falcă, între măselele lui cu coroană de aur şi peretele fleşcăit al obrazului, un mic ghemotoc însîngerat, urcă în fugă scările clădirii coloniale. Pe palier, scuipă ghemotocul într-o scuipătoare lustruită, care aduna în curbura ei scara interioară de lemn sculptat, lambriurile din patru esenţe de lemn preţios şi marele tablou, imitaţie după Degas, cu dansatoarea încheindu-şi şireturile panto-fiorului. Dimineaţa, fratele luase parte la o ceremonie şamanică în care vindecase un muribund sugîndu-i boala din trup şi arătîn-du-i-o apoi sub forma ghemotocului plin de sînge. Tocmai îşi pusese iar respingătoarea mască din coajă de arţar şi pregătea la falcă un al doilea mănunchi de pene, cînd îl chemase la telefon maica Fevronia. Acum, fratele, care în mod misterios reuşise să nu-l întîlnească niciodată pe negrul cel alb, era cuprins de o nelinişte iluminată. Cîmpul credinţelor din New Orleans, pe care adesea îl vizualiza, în penumbra tristă a odăii sale, sub forma unei mirifice orhidee cu petale multicolore, divergente dar unite totuşi în globul ovarului sacru, se închircise, suferise arsuri şi mutaţii, regresii şi dezvoltări metastatice de la sosirea lui Monsieur Monsu. Erezii şi crime, convertiri şi bruşte lepădări de credinţă, aparent răspîndite după banale legi statistice, spuneau altceva celui ce simţea clocotul religios al comunităţii prin toţi porii. La

marginea cîmpului de forţe curcubeene apăruse deodată un mare continent glacial. Un aisberg negru, străin şi ireductibil deasupra căruia, ca-n vedenia lui Iezechiel, trona Albinosul, şiroind o văpaie neagră şi învăluit pîn-la brîu într-un metal asemenea crisolitului.

Cînd intră în odaie, părintele zări mai întîi marile pînze albe ca laptele, scrobite, ce acopereau capetele maicilor surori. Fevronia era frumoasă ca o sculptură de porţelan şi la fel de fragilă. Ochii căprui păreau două coji de sticlă, foarte depărtate-ntre ele şi privind mereu în gol. Caterina era mai înaltă şi mai spălăcită, cu ochi de azur. Cînd o zăreai venind pe o potecă, printre agave şi cactuşi uriaşi, profilată pe cerul Louisianei, aveai impresia că faţa ei albă ca varul e doar o mască şi că acelaşi cer triumfător care-i înconjoară chipul i se zăreşte şi prin fantele ochilor. Acum însă ochii lor erau întunecaţi, căci Monsieur Monsu murise. "Prea tîrziu", suspină Caterina, "aţi sosit prea tîrziu, Părinte." Dar senzaţia de putere, ca un răsărit de soare, creştea în preot, o dată cu neastîmpărul sufletului. Fratele Armando simţi deodată că un zeu sălăşluieşte în el. "Ieşiţi", le spuse liniştit călugăriţelor, care alunecară afară şi lipiră uşa în cadrul ei de mahon. Pe uşă erau sculptaţi îngeri cîntînd, cu guri rotunde şi ochi pioşi îndreptaţi spre cer.

O linişte vuitoare făcu să vibreze timp de peste o oră candelabrul de cristal de deasupra casei scării. Călugăriţele, aşezate una lîngă alta pe o banchetă de pluş de lîngă uşă, priveau prin fereastră calcanul casei de alături, îngreunat de ciorchinii liliachii ai unui salcîm japonez. Era o linişte tensionată, psihică, erau curenţi de linişte îngheţînd aerul de pe coridoare, aidoma celor emişi uneori de ocean, cu frecvenţa de opt cicli pe secundă, înnebunitoare pentru hipotalamus, şi care făceau echipajele să se azvîrle în mare, lăsînd cîte o corabie buretoasă, cu pînzele sfîrtecate de vînturi, să navi-gheze-n derivă, cu puntea şi duneta străbătute-n sus şi-n jos numai de pescăruşi... În cele din urmă, maica Fevronia îndrăzni să deschidă uşa de vreo două degete, după ce bătuse de cîteva ori în van. Privi în dormitorul cel vast şi se trase speriată înapoi. O cuprinse un nestăpînit tremur al şoldurilor şi se lăsă moale peste sora ei, care-o strînse în braţe. Maica Fevronia nu povesti niciodată ce zărise atunci, dar în vise îi revăzu mereu şi mereu, timp de luni de zile, pe cei doi bărbaţi din marele pat cu baldachin de caşmir:

Monsieur Monsu culcat pe spate, cu braţele-n cruce şi ochii daţi peste cap, iar deasupra, cu corpul pe corpul lui, cu braţele pe braţele lui, cu picioarele pe picioarele lui, cu ochii-n ochii lui, cu gura apăsată pe gura lui, fratele Armando scoţînd un sunet continuu, neomenesc, pe nări, şi luminînd slab, cu ace de raze, în penumbră.

În New Orleans amurgurile sînt violente şi străvezii, sfîşiind în zdrenţe de flacără norii de peste construcţiile de lemn mîncate de termite. Deasupra norilor, într-un Deisis de raze, într-o falâ şi o minune care copleşeau sufletele, se puteau zări nu de puţine ori înfăţişările Sfintei Treimi înconjurate de vietăţile înaripate, heruvimi, serafimi, cherubini, ale credinţei, sau indescifrabile scene alegorice, de parcă întreaga boltă incendiată de amurg ar fi fost plafonul pictat al unui dom colosal, ce-şi primeşte lumina de crepuscul prin fereastra rotundă a soarelui. Un astfel de cataclism vesperal se curbase deasupra oraşului, transformînd în sînge apa fluviului, cînd, după ore şi ore de tăcere încordată, fratele Armando ieşi din odaia de moarte sau somn a Albinosului. Călugăriţele tresăriră violent şi săriră-n picioare (căci uitaseră cu totul unde se aflau şi ce aşteptau), privindu-l cu ochi rotunzi pe bărbatul în sutană violetă, cenuşiu la faţă şi cu pleoapele înroşite. De oboseală, carnea feţei îi devenise aproape străvezie, ivind scheletul rînjit, iar ţeasta chelă din mijlocul tonsurii vădea circumvoluţiile uşor pulsînde ale creierului. Fratele se trînti pe banchetă, sprijinindu-se cu spatele de lambriuri. "Va trăi", zise ca pentru sine, cu glas stins. "I-am mai dat zece ani." Apoi continuă, şi mai încet: "Cîţi am pierdut eu, numai Dumnezeu ştie."

Pe cînd surorile intrară în camera de culcare, preotul se ridică şi se îndreptă clătinîndu-se spre scară. Coborî şi se văzu în strada pustie. Merse automat pe caldarîmul sonor, cu sutana agăţîn-du-i-se mereu în marile, cărnoasele plante ornamentale, lătrat de dobermanii cenuşii din curţi, pînă ajunse pe Canal Street şi văzu, printre clădirile înalte, de piatră, ale cartierului comercial, apele fluviului Mississippi încărcate de ambarcaţiuni. Pretutindeni se aprinseseră felinare străvechi, în care gazul de altădată încă nu fusese peste tot înlocuit cu becurile electrice. Izbindu-se cu umărul de negri şi de turma funcţionarilor ieşiţi la promenadă, fratele o luă către chei şi deodată avu în faţă lăţimea de necrezut a fluviului, pe al cărui mal îndepărtat abia

dacă se zăreau căsuţe liliputane, scînteind nebuneşte din zeci de ferestre. Sprijinit cu coatele de o balustradă de lemn, trase cu sete în piept aerul răcoros şi sălciu. I-au trebuit cîteva minute bune fratelui Armando pînă să observe cît de ciudate erau apele ce se grăbeau către sud. Căci fluviul nu era doar sîngeriu în lumina amurgului, ci era chiar sînge! Fratele urmărea goana ameţitoare a globulelor roşii, lenticulare, mari cît nişte pîinişoare, alunecarea de amibă a globulelor albe, prin transparenţa cărora se zărea nucleul întunecat, şerpuirea unor viermi spiralaţi ce trebuie să fi fost germenii malariei, fluorescenta deosebită de a limfei a curenţilor de glucoza şi proteine. Fascinat şi cuprins de o oboseală de moarte, părintele simţi deodată că totul e viu, că totul trăieşte, că universul nu este nicidecum un mecanism de ceasornic, ci o arhitectură moale ca a corpului omenesc, un templu de pieliţe, o bazilică de zgîrciuri, un cenotaf de muci-lagii, fără unghiuri drepte şi fără materiale durabile, în care omul îşi produce visele, gîndunle şi iluziile sale, timpul şi limbajul său ca o celulă ce secretă un fir de păr sau cristalul cornos al unghiei. Şi totuşi cea mai neînsemnată celulă din corpul universal primea, prin îngeri-hormoni şi viziuni neurale, poruncile imperioase ale Dumnezeirii...

În mai puţin de-o săptămînă, Monsieur Monsu se arătă din nou în localul său de pe Fuck Street, cum încă de atunci începuse să fie numită strada Bourbon. Filamentele meduzei care-i invadase corpul se resorbiseră, lăsîndu-i pe piele filigrane aproape neobservate, ca florile şi lujerii art nouveau care-mpodobeau piatra clădirilor din uptown, în schimb negul de lîngă nară îi rămase pentru totdeauna limpede şi zmeuriu, cu ceva ca un embrion de peşte-ntr-o icră plutind în el, fluturînd uneori dintr-o coadă virtuală. Nopţile, însă, Packardul îl ducea acum la marginea oraşului, la coliba lacustră a fratelui Armando, din mijlocul nesfîrşi-tului swamp. Imensa limuzină cu spiţele roţilor cromate şi cu şofer împietrit pe locul său de la volan zăcea întreaga noapte în mijlocul ochiurilor de apă reflectînd mormanul de stele de deasupra, printre plante carnivore cu boabe lipicioase şi limbi ca de om, pînă cînd ferestrele îi deveneau roze ca o bomboană şi ziua, cu marginea ei cenuşiu-gălbuie, se revărsa peste Louisiana. În colibă lumina nu se stingea nici o clipă. Cîte o siluetă în sutană sau una în costum şi

lavalieră se arătau uneori la fereastra dinspre podeţ. Oameni ciudaţi, negri şi asiatici, cocoşaţi şi schilozi, se strecurau o dată la cîteva nopţi pe singura cărare spre casa pe piloni, asediată de sus şi de jos de stele. Cîte unul dintre ei urina îndelung, profilat, negru ca smoala, pe galbenul zorilor, de pe mica platformă de nuiele, împrăştiind peste noroiul de mătasea-broaştei stropi scînteietori, ca de chihlimbar. Duhoarea de urină plutea mereu deasupra colibei, amestecată ciudat cu efluvii de smirnă şi tamîie.

Cam în acea vreme, în oraş, mai întîi printre negresele ce vindeau mango şi avocados în pieţe, apoi pătrunzînd, prin mijlocirea servitoarelor şi spălătoreselor, în toate cartierele şi în toate mediile, se răspîndi zvonul unei conspiraţii diavoleşti, cu mult mai stranie şi mai înspăimîntătoare decît ritualurile Voo-Doo, un complot pus la cale de învăţătorul Dreptăţii şi de Preotul cel Rău şi în stare să clatine puterile cereşti. Alegorii complicate ca nişte şotroane, aluzii copilăresc de transparente, împachetate în frică şi isterie, fabulaţii de neverificat, mereu îmbogăţite, se conturau ca un miraj răsturnat pe oglinda cerului, deasupra oraşului colonial. Nimeni nu îndrăznea să urmărească desenele încîlcite ale fanteziei cu degetul pînă la originea lor mundană, dar toţi ştiau despre cloaca fetidă (dacă spiritul ar avea fosete nazale) a colibei lacustre, toţi vorbeau despre reunirea perversă a celor două jumătăţi ale lumii, Lumina şi întunericul, într-un glob gnostic ce depăşea cu mult masa critică, toţi urlau de pe-acum la gîndul nimicitoarei explozii care avea să urmeze. Pe un maidan de gunoaie fusese găsit, şopteau croitoresele la urechea doamnelor în jupon, un schelet de om cu fiecare os de altă culoare. O căţea vagaboandă, plină de purici, ar fi fătat doi căţei, apoi o bilă de sticlă albastră, apoi alţi doi căţei. O micuţă mulatră s-ar fi trezit într-o dimineaţă cu unghiile de la mîini şi de la picioare crescute de un cot şi curbate ca secerile, aşa încît ieşise din culcuş goală-goluţă, mergînd în patru labe ca o fiară, pînă ce maică-sa o sugrumase cu şorţul de bucătărie. Timp de zece ani aproape, pe cîmpurile de bumbac din nord şi în basements umplute cu aburi de whisky (din '33 alambicurile erau în legalitate şi epoca gangsterilor intra în declin), oamenii se adunaseră, stînd pe vine şi fumînd sau pilind, în jurul unuia care mai aducea o poveste despre Ştiutori, membrii sectei celei noi care începea să se-ntindă, urmînd nodurile reţelei de

restaurante, bordeluri şi magazine obscene ale Albinosului, în tot oraşul. Ştiutorii puteau fi orice, curve sau hamali din port, profesori de high-school sau mecanici de locomotivă, aşa încît puteai să sodomizezi fundul gras al unei prostituate şi să nu ştii ce cumplit sacrilegiu comiţi, sau să asculţi pălăvrăgeala vreunui Figaro mic şi chel, ce-ţi plimbă briciul peste obrazul săpunit şi să nu-ţi dai seama ce putere fantastică se concentrează sub ţeasta lui roşcovană. Ştiutorii nu puteau fi recunoscuţi după nici un semn exterior, şi asta sporea teroarea şi enigma, suspiciunea fiecăruia faţă de cel de lîngă sine. Cumplit era că, după cum mergeau vorbele, vechiul refugiu al celor asediaţi de rău: divinitatea, binele şi viaţa morală, se aliase pentru întîia oară cu tenebrele, pentru a-nfăşura lumea în inextricabila pînză de păianjen a nici binelui, nici răului, nici extazului, nici groazei, nici a tuturor laolaltă, nici a vidurilor, ci a Altceva, ceva inuman, nediavolesc şi nedivin, de neperceput cu mintea şi de neatins cu degetele. Se vorbea de un complot pentru Schimbare. De vomarea, ejacularea, sîngerarea, rostirea, urinarea, suflarea pe nări între degete, salivarea, defecarea, supurarea sau gîndirea sau imaginarea, oricum transpirarea unei noi lumi, sau a unei Antilumi, sau mai curînd a ceva fără existenţă şi fără nume. O vibraţie nouă, dintr-un instrument nou, se propaga din coliba pe piloni în care preotul tuturor cultelor şi monstrul tuturor siluirilor se întîlneau nopţi după nopţi. Miracole care nu semănau cu miracolele şi nu aveau nici o noimă şi nici o ordine, urmînd un Antiplan care ar fi putut fi gîndit cu lobii frontali ai cosmosului, oricum nu cu miejii de nucă din ţeastă, înmugureau, dacă nu cu totul în realitate, cel puţin în efluviile zvonurilor şi fabulaţiilor. Păpuşile copilelor dintr-o casă de raport de pe malul fluviului ar fi căpătat, toate, pe sub rochiile de pînză ordinară, vulve păroase, vii, de carne şi pieliţe, anus şi buric. Inelul unei matroane onorabile, ce-şi făcea vînt cu evantaiul pe balconul casei sale, se strînsese brusc, ca un sfincter, retezînd cu totul degetul şi se rostogolise apoi într-un ghiveci cu begonii. În zorii zilei de 4 februarie 1932 sute de oameni ar fi văzut vechea fabrică de ciment din est, dărîmată de trei decenii, tronînd deasupra oraşului, pe fundaţiile evanescente ale unui nor. O bătrînă indiancă ar fi eliminat o tenie cu ochi de libelulă şi sute de picioruşe articulate, care-o zbughise în pădure tîrîndu-şi săculeţele cu ouă.

Poliţia descinsese de mai multe ori în coliba preotului, o-ntorsese cu susu-n jos şi îi interogase, înfăşuraţi în complicatele chingi ale detectorului de minciuni, pe cei doi coabitanţi. Nu găsiseră nimic suspect, dar cine ar fi băgat mîna-n foc pentru inspectorii de poliţie? Ştiutorii, cu simţul lor strategic infailibil, se infiltraseră în mod sigur şi în brigăzile de forensics. Dosarul afacerii "Schimbarea", cu miile lui de pagini, se conforma punct cu punct cu manifestul suprarealist al lui Breton, apărut cu zece ani în urmă: "L'homme, ce reveur definitif..." Doi ofiţeri tineri, ce conduceau alternativ cercul literar al poliţiei şi scriau ei înşişi versuri, unul în maniera lui Auden, iar celălalt a lui e. e. cummings, au fost puşi la dispoziţia lui W. W. Schrinke, cunoscutul psihanalist, şi împreună au studiat timp de peste şase luni zvonurile, reclamaţiile şi mărturiile culese din tot oraşul, avînd impresia, cum unul dintre ei spunea mai tîrziu, că pescuiesc în reţeaua de canalizare, printre şobolani putrezi, bandaje însîngerate, ziare murdărite de fecale... Conţinutul latent al enormului vis colectiv, schema săracă şi simetrică asemenea unui schelet de peşte, începu să transpară prin operculele şi solzii halucinaţiei către a cincea lună: în noaptea de cinci spre şase aprilie 1936 urma să se petreacă un ritual de conciliere între Lumină şi întuneric, puterile ce-şi disputaseră victoria în labirintul nebunesc al istoriei şi al trupului fiinţei omeneşti.

În cursul ritualului aveau să se-ntîmple o moarte şi o renaştere. Fiinţa nou născută va fi dincolo de bine şi de rău, putînd pătrunde astfel în necunoscutul de dincolo de tegumentul lumii noastre, dar energia enormă cerută pentru depăşirea iluziei avea să fie captată printr-o abominabilă crimă. Iată, deci, ce trebuia să-mpiedice poliţia, pe care metafizica şi religia n-o impresionau nici cît negru sub unghie. Aveau pentru asta cîţiva ani la dispoziţie, în care aveau să supravegheze zi şi noapte locuinţa lacustră, să-l şicaneze pe Albinos în afacerile lui clandestine şi mai ales să-ncerce să detecteze din vreme victima, despre care în raportul profesorului Schrinke se spunea ("se ghicea" ar fi o mai bună expresie) că trebuia să fie foarte tînără şi cu pielea de culoare neagră.

La trezire, în patul cu baldachin pe al cărui brocart aurit deschidea ochii în fiecare dimineaţă ca să vadă iar licorna odihnind cu capul în poala fecioarei, Cecilia îi zîmbise leneş

"unchiului Monsu", cum o făcea în fiecare zi de miercuri, de cînd se ştia. De ce asista albul cu trăsături negroide şi păr lînos o dată pe săptămînă la trezirea fetei? De ce Melanie şi apoi Veve îi arătau mereu o ciudată deferentă şi-i făceau toate chefurile? Sau caraghiosul de Cedric, care răbda ca fata să-l împungă-n fese cu ace subţiri de aur şi făcea pe clovnul zi de zi, prostindu-se, jonglînd cu farfurioare şi ananaşi, împleticindu-se ca un beţiv, scoţînd dintr-un saxofon strîmb mieunaturi ca de pisică pînă cînd îi smulgea fetei un zîmbet, după care, fericit, pleca din nou la slujba lui? Ce relaţii de rudenie erau cu adevărat între ei, în lumea aceea de mătuşi, unchi şi verişori, dar fără părinţi şi fără nici o urmă de trecut? Fusese o prinţesă a acestei mici lumi de cînd se ştia: Albinosul, Melanie, Cedric, foarte rar fratele Armando (dar atunci Cecilia se simţea ciudat, ca şi cînd ea n-ar fi avut privire s-o întoarcă prelatului care-o privea cu marii lui ochi cenuşii, aşa cum un exponat de muzeu sau un peşte dintr-un acvariu nu te studiază şi el la rîndul lui cînd tu îl studiezi), apoi, de cîţiva ani, mica ei cameristă Veve... Cecilia era prea obişnuită cu ei (şi cu aproape nimeni altcineva, dacă nu-i socotea drept fiinţe omeneşti pe copiii negri care — niciodată n-ar fi putut spune cîţi sau ai cui erau — se hîrjoneau în umbră, prin colţuri sau apăreau spectral, lipăind spre bucătărie) ca să o obsedeze aceste enigme, dar, în momentele ei de singurătate, în faţa oglinzii de cristal, privindu-şi în aerul albăstriu fabuloasa frumuseţe exotică, se pomenea atingîndu-şi cu degetele buzele pline şi tatuate şi în-trebîndu-se cu voce tare: "Cine sînt eu?" La sunetul vocii ei, dublat de clinchetul ineluşului de sticlă pe dinţii cristalini, apărea însă imediat Veve, iţindu-şi în oglindă căpşorul plin de panglici şi mai prinzîndu-i în păr un pieptene sculptat în os. Trista întrebare se disipa arunci în golul opalin al lădoiului colonial pînă căpăta aerul frivol al unui capriciu.

Întreaga dimineaţă Melanie şi Veve trudiseră la pregătirea ei pentru "ceremonie". Marea ceremonie despre care toţi îi vorbiseră de cînd era micuţă, mai întîi sub forma unor basme care o-ncîntau şi o îngrozeau, apoi în parabole şi aluzii cărora nu izbutea să le dea de capăt. Cînd, cu cîteva zile-nainte, primii stropi de sînge se scurseseră, alunecînd ca nişte lacrimi pe coapsele ei de abanos, mătuşa Melanie, cuprinsă de un tremur bizar, îi spusese, clănţănind din dinţi, că se apropie Ceremonia. Un pui de pisică, subţire şi cu urechi caraghios de mari, cu care

Cecilia tocmai se juca, dîndu-i degetele de la picioare să i le roadă şi să le scarmene cu labele din spate, îşi întinsese botul şi linchise din rouă menstruală înainte ca fata să se fi putut ridica. Melanie sărise atunci ca un demon, cu nările de leoaică dilatate şi ochii injectaţi, apucase pisicuţa de cap şi o sfîşiase în două, azvîrlind bucăţile de carne şi blană în zbatere pe rafinatul covor persan cu desen de păunite. Priveliştea îi făcuse rău şi plăcere Ceciliei, care simţise atunci, prima oară, spasmul dorinţei de bărbat în scoica ei sigilată. Acum era-mbrăcată în dessous-uri de mătase, unsă pe faţă şi pe sîni cu uleiuri mirositoare, fardată rafinat şi înfăşurată în cea mai splendidă rochie, cu focuri de lame, cu licăriri de piele de anacondă şi cu ape de albastru electric, la care se asorta de minune turbanul de mătase cu model floral. Monsieur Monsu asistase, fără să se plictisească, la complicatele operaţii cosmetice şi vestimentare care duraseră aproape opt ore. Înfundat într-un fotoliu de răchită, o privea pe Cecilia ca pe-o logodnică mistică sau ca pe-o zeiţă.

Iar acum, lîngă Cedric, privind fascinată vitrina medicală de vizavi, ocultată din cînd în cînd de trăsurele trase de catîri ce-şi scoteau prin pălăriile de fetru urechi lungi şi neliniştite, de limuzine de culoarea lămîii şi chiar, o dată, de un dric gol, cu ferestre strălucitoare şi sculpturi flamboyante în abanos, Cecilia o aştepta răbdător pe mătuşa ei, care nu mai ieşea pe uşa de sticlă. În cele din urmă, monstruoasa negresă apăru, păşind important şi cărînd în braţe un fel de sacoşă uriaşă de hîrtie cu emblema magazinului desenată pe ea cu cerneală stacojie, un cap de dragon sub care — acum observă şi fata — se desena, caligrafiat cu volute fastidioase, acelaşi M de pe toate firmele lui Monsieur Monsu. Din pungă, deasupra colţişorilor hîrtiei cafenii, ieşeau tije ciudate, ca nişte şuruburi foarte lungi, pe elicea cărora lunecau fluturaşi de metal, apoi margini fine de eprubetă, dispozitive nichelate ca nişte cleşti sofisticaţi... Negresa traversă repede, ţocănind pe tocurile pantofilor ei de piele de hatterie, peste care se revărsa laba latã, vînătă, a piciorului. "Acum putem merge, avem tot ce ne trebuie. Da' bles-tematu-ăla de vînzător m-a luat la-ntrebări, aşa că l-am pus să-şi sune patronu'" — îi şopti negresa lui Cedric, pe care îl copleşise o melancolie fără sfîrşit. "Uite un taxi! Cheamă-l mai repede!"

"Încă nu-mi dădeam seama ce avea să se petreacă, şi n-am înţeles nimic pînă n-am văzut, acolo, în catacombă, fluturii ăia

gălbui, pufoşi şi-nsîngeraţi spărgînd limbile fetelor şi ieşind să-şi usuce aripile la flacăra făcliilor. Abia atunci am ştiut din ce urzeală fac parte, şi-am mai ştiut că nu mă pot smulge din ea fiindcă şi carnea şi mintea mea sînt ţesute din aceeaşi urzeală. Mai degrabă o pasăre ţesută în modelul unei tapiserii ar reuşi să-şi ia zborul, lăsînd o gaură-n ţesătură." Pe cînd Maria şi Vasilica se opriseră din mîncat, în odaia de lut a casei părinteşti din Tîntava, iar mămăliga se sleise pe măsuţa de lemn, Cedric, cu ochii lui de negru, acum plini de fantomele colorate ale icoanelor reflectate-n ei, îşi ducea mai departe, tot mai greu, tot mai chinuit, povestea. Luna rustică, galbenă, lătrată de toţi dinii satului, îşi făcuse apariţia într-un colţ al ferestrei, pe cînd ninsoarea-ncetase. Lumina unicei candele scînteia cu fire de raze subţiri ca nişte sîrmuliţe de alamă peste feţele în clarobscur ale surorilor. Negrul aproape că pierise în beznă, lăsîndu-şi doar ochii rotunzi şi dinţii să mai lucească în aerul tot mai stins al odăii. Fecioara şi Sf. Gheorghe, arhanghelii şi pozele cu tătica în primul război, ştergarele de borangic consunau ciudat cu substanţa poveştii, căci toate credinţele pămîntului adăposteau ochiuri fierbinţi de magie, cum şi orice grozăvie vrăjitorească îşi găsea pînă la urmă calea în unicul şi înfricoşatul zeu, olarul, ţesătorul sau inginerul genetic sau savantul nebun sau rabinul ce ne-a dat viaţă.

"Taxiul ne-a dus pînă la marginea marelui swamp. Am coborît direct în noroiul pînă la glezne, şi dacă n-am fi avut galoşi speciali, cu talpa mult lăţită, ne-am fi-nfundat în mîlul plin de viermi pînă la genunchi. Femeile şi-au ridicat fustele şi s-au cuprins peste ele cu cordoane de piele, aşa cum prinzi faldurile unei umbrele închise. Albinosul, care plecase brusc din casa lor cu cîteva ore în urmă, îi aştepta pe o ridicătură de pămînt ca un muşuroi. Pe cizmă se tîra leneş o lipitoare prin al cărei tegument grăsos se zăreau pungile cu sînge. Cu o făclie în mînă (căci se-nnoptase, ieşiseră miliarde de stele şi doar spre vest cerul mai era colorat de o geană de purpură intensă), voinic şi dominator în hainele lui coloniale de pînză bej, el coborî încet şi oferi braţul tinerei negrese. Melanie păşi în urma lor, gîfîind, iar Cedric, după ce dăduse drumul taxiului, plătind şoferului de cinci ori preţul cursei, se grăbi, bîţîind din umeri şi îngînînd distrat o temă de dixie, să-i ajungă. Se pierdură pe o cărare cu nenumărate cotituri, uşor ridicată faţă de nivelul mlaştinii.

Duhoarea acesteia era copleşitoare şi nu se simţea cu nările, ci cu întreaga piele. Orăcăiturile groteşti ale broaştelor se ridicau ca nişte liane pe stîlpii groşi ai împuţiciunii, deschizînd pe bolta îndoită a nopţii inflorescenţe cacofonice. Frigul devenise pătrunzător. De pe toate frunzele irişilor sălbatici, papurei şi plantelor carnivore, larve de libelule gigante îşi repezeau înainte teribilele măşti faciale, maxilarele acelea mobile şi oarbe, şi înşfăcau şuviţe de îmbrăcăminte de pe şoldurile celor ce înfruntau nesfîrşitul swamp, apărîndu-se disperaţi de ţînţari.

Luna ieşise enormă, rotundă, şi se afla acum exact în centrul bolţii. Deodată scoase atîta foc îngheţat, încît făclia lui Monsieur Monsu deveni inutilă. Sub lumina cea galbenă, miliarde de ochiuri de apă ardeau furios ca benzina. Şi ruine ciudate, acoperite de filigrane, se arătară. Dar sînt palatele din tablou, m-am gîndit imediat ce le-am văzut, simţind cum toată pielea mi se-nfioară. Eu nu cîntam decît o dată pe săptămînă la Monsu, în rest la «Tequila» şi la «Red Fox» , dar de cîte ori stăteam pe estradă în salonul rotund şi vişiniu, în lumina de peşteră a vrăjitoarelor, mă închipuiam rătăcind printre clădirile acelea spectrale, lucioase şi încărcate de statui. Aici, în swamp, în miezul drumurilor cu sute de cotituri, se înălţau — prima dată aflam de existenţa lor — construcţii identice cu cea din tablou, palide, cu statui ca de carne lividă, probabil colorate intens la lumina zilei, dar acum deposedate deodată, parcă, de culori şi de viaţă. Ştiţi, Derry Fawcet, prietenul meu de la contrabas, avea o ţicneală, se suia în nopţile fără nori pe o terasă şi fotografia stelele printr-o lunetă. Şi stelele erau în pozele lui nu galbene sau albe, ca pe cerul nopţii, ci sclipeau în mii de culori: violete, roze, verzi ca jadul, ciclam, acaju... Îmi zicea că aşa sînt ele-n realitate, dar noaptea ochiul nostru nu mai distinge culorile, aşa că le vedem anemice, jalnice, despuiate de frumuseţe. Aşa mi-am explicat atunci paloarea tristă a ruinelor ce ne-au ieşit în faţă. Era ca şi cînd secole trecuseră peste clădirile din tablou. Nici un perete al lor, subţire şi fragil ca hîrtia, nu mai era-ntreg. Ferestrele deveniseră găuri albe în pereţii din blocuri de marmură dislocată. Pe muchea zidurilor sfărîmate creşteau copăcei profilaţi, negri ca smoala, pe lună. Crini de mlaştină, transparenţi, îşi deschideau receptaculele ca de meduză, fixaţi pe şoldul vreunei statui doborîte. Himerele de pe ziduri urlau fără sunet către stelele la fel de mute. Din loc în

loc, o coloană de porfir mai sprijinea un colţ de fronton, pe care un picior de erou, sculptat în altorelief, mai păşea spre vid încălţat în sanda de piatră. Şi totul, totul, feţele disperate ale statuilor, coloanele şi capitelurile, şarpantele şi am-brazurile şi contraforţii — erau străbătute de acelaşi model filigranat, părînd la fiecare pas că se organizează în nuclee de imagine şi-n noduri de sens, dar care se despletea mereu în eschivare şi evanescenţă, ca un scris aluziv, ca scrierile din vis. Am încercat şi eu, mijind ochii, să-l descifrez, şi mi s-a părut că, între sînii unei femei de marmură, filigranul desena un fluture cu aripile-ntinse, şi pe un fronton greoi o palmă lipsită de degetul arătător. Statui mutilate prin căderea din nişele lor de pe ziduri zăceau împrăştiate peste tot, şi m-am împiedicat de una ce plutea, fără braţe, cu faţa-n noroi. Am gonit uriaşa broască rîioasă de pe ceafa ei îngheţată şi-am întors-o spre lună. Deşi mînjită de mocirlă, aş putea să jur, Maria, aş putea să jur că avea chipul tău! De-asta m-a şi atras figura ta în local, la «Gorgonzola»!...

Într-un cuvînt, ruinele ce ni s-au arătat atunci erau ca resturile jalnice, cariate şi rupte, ale unei foste superbe danturi, din care doar dinţi strîmbi şi-nnegriţi se mai iveau într-un zîmbet duhnind respingător. Un imens portic de piatră, în ogivă, rămăsese ca prin miracol în picioare, la intrarea în zona dărîmăturilor şi mai înalt decît ele. Şi pe creasta lui, cu nenumărate blocuri căzute, creştea o vegetaţie hirsută. Am trecut cu toţii pe sub portic, conduşi de Albinos, şi, printr-o deschizătură dreptunghiulară în peretele de marmură palidă şi dulce la pipăit, ne-am înfundat în pîntecul mucegăit al ruinelor. Înainte de a ne pierde în tenebre am mai aruncat o privire în urmă. Luna, declinînd pe boltă (o avusesem cînd la dreapta, cînd la stînga, după cum ne dusese cărarea întortocheată), se aşezase drept în apexul porticului, alcătuind împreună cu el un simbol ciudat, pe care măduva spinării mele şi nervii stomacului meu l-au înţeles mai bine decît mine.

Şi am intrat, în fine, în pîntecul întunericului. Printre labiile de porfir şi nymfele de obsidian ale nopţii. Stelele au dispărut, dar, la lumina făcliei reaprinse, feerice flori de mină, jur-împrejurul vaginului de granit prin care înaintam, îşi aprindeau şi-şi stingeau faţadele cristaline. Coboram din ce în ce mai mult, cu grijă să nu strivim mînuţele translucide ale tritonilor dm bălţile prin care păşeam, să nu ni se agate în păr oribilii păianjeni orbi

ai cavernelor. Am trecut printr-o sală ca o cisternă, plină pe jumătate cu o apă verde, printr-o sală cu pereţii îmblăniţi în întregime, ca un congelator, de cristale subţiri şi albe, printr-o sală dreptunghiulară de faianţă cu urinoare sparte pe un perete şi ţevi cu vestigii de robinete încrustate în calcar. Albinosul spunea uneori cîte ceva cu voce tare, şi, în tăcerea picurătoare, glasul lui suna atît de brutal şi obscen, încît ne înjunghia cu un şuvoi acru de adrenalină-n stomac de fiecare dată cînd îl auzeam. Pielea lui decoloratã, ochii palizi şi părul ca bumbacul te făceau să vezi în el nimic altceva decît una dintre fiinţele depigmentate ale străfundurilor pămîntului, de aceeaşi spiţă cu insectele fără aripi, cu crustaceii răsfirîndu-şi organele de pipăit pe piatra udă, cu liliecii zdrenţuiţi şi famelici...

Am ştiut că ne apropiem de mijlocul ţintei cînd, deodată, în faţa noastră, pe unul dintre culoarele înguste ca nişte trompe, a apărut, în largi odăjdii de preot catolic, fratele Armando. Cînd lumina făcliei l-a scos din întunecime era atît de nemişcat, ocupînd şi gîtuind tot coridorul, încît părea că ne aşteaptă de secole. Pe creştet purta, acoperindu-i tonsura, o mitră ciudată de oţel, cum desigur nici un preot n-a purtat vreodată. Din această nedesluşită maşinărie ieşeau două ţevi curbe, nichelate, ca nişte ace de seringă, care-i pătrundeau în ţeastă, perforîndu-i stîncile din spatele pavilioanelor urechii, cum aveam să vedem cînd Fra Armando avea să ne-ntoarcă spatele. Deocamdată însă, fără să-i dea nici o atenţie lui Monsieur Monsu, părintele se apropie de foarte tînăra femeie cu ochi mari şi catifelaţi sub pleoapele aurite, îi atinse cu vîrful degetelor buzele tatuate şi-i făcu semnul crucii deasupra frunţii. Negresa zîmbi timid şi vru să spună ceva, dar preotul o opri. «Veniţi», murmură el, «Ştiutorii vă aşteaptă»."

Foaaaarte frumos film! Băiatu', care era Je-rarfilip, vine la început pe un cal alb şi frumos pe un drum pîn pădure şi departe, pe un deal, se vede un castel. Pe urmă îl vezi cum intră în castel pe o poartă de fier şi merge undeva, într-o piaţă de acolo, din castel. Şi-acolo băiatu' se ia la bătaie cu un burtos, un jandarm care nu-i lăsa pe ţărani să vîndă ce-aveau şi ei p-acolo. Maamă ce l-a mai bătut, ce i-a făcut! Ha-ha-ha! I-a pus un coş de papură-n cap, a tăiat o sfoară cu sabia şi i-a căzut în cap o scîn-dură, i-a dat brînci într-un ţarc cu porci... A venit şi gărzile, da' băiatu' se lupta cu trei şi cu patru deodată şi odată se

opintea în sabie şi-i dădea pe toţi de-a berbeleacu' în mocirlă. Mamă, ce bătaie ! Şi fata, care era fata contelui din castelu' ăla, venise şi ea acolo şi era tot pe un cal, şi mai era şi slujnica cu ea. Şi se uita la încăierare şi de cîte ori băiatu' mai dădea la unu' cu şutu-n fund de-l arunca p-ăla la... la cinci metri, fata zîmbea... Era blondă şi frumoasă, a naibii prinţesă, şi cu sprîncenele smulse: se vede că şi pe-atunci (aiurea! aşa e filmu') se fandoseau fetele ca acuma. Şi cînd a venit mulţi-mulţi soldaţi şi-a tăbărît pe el, de băiatu' n-a mai avut ce face, fata s-a-ncruntat, a-ntors calu' şi-a plecat...

Doamne, cît îi plăcea! Uitase cu totul unde se află, nu mai simţea de mult mîna lui Costel peste a ei, întregul ei corp şi lumea din jur dispăruseră ca nişte halucinaţii, ca nişte universuri în care nu s-ar fi născut nimeni, pe care nu le-ar fi perceput nimeni, niciodată... Ea era în film, muşchii feţei ei oglindeau emoţiile celor ce luptau şi iubeau (dar niciodată nu făceau dragoste, nu-şi suflau nasul, nu trăgeau vînturi, nu sughiţau, nu rîgîiau, nu-şi uitau prohabul dezbumbat) acolo, dincolo de fereastra dintre realitate şi vis. Paralizată, inconştientă, trăia filmul atît de intens, de parcă ar fi fost proiectat nu pe ecranul sălii (un cearceaf murdar şi sfîşiat), ci pe osul neted al ţestei ei, în faţa lobilor frontali, în carnea albă a cărora ariile asociative se-aprindeau şi se stingeau ca nişte reclame fluorescente. Fiinţa ei, acum fluidificată ca laptele, curgea în coaja de sticlă, gri-murdară, a trupului prinţesei cu cozi blonde şi ochi sclipitori, umplea sticla pînă în cele mai fine contururi şi-ncreţituri, şi, din armura fermecătoare a malacoavelor şi crinolinelor, începea să performeze scenele ştiute pe dinafară. Nimeni nu ştia, nimeni n-avea să bănuiască adevărul, că acum Ivon de Numai-ştiucum era de fapt Mana, care o invadase ca un Horla, sau aşa cum posedaţii sînt invadaţi de demonii lor. Cu faţa aprinsă şi întunecată alternativ, cu ochii reflectînd dreptunghiul ecranului, Maria şoptea cuvintele ştiute pe dinafară: "O, Sari, Sari, credeam că n-ai să mai vii...", forţînd-o pe Ivon să le spună şi ea, în acelaşi timp. Prin sticla subţire a Ivonei, Maria simţea pieptul puternic al lui Gerard Philipe de cîte ori el şi prinţesa se-mbrăţişau. Şi, cînd băiatu' căzuse-n mîinile la oamenii contelui, care contele, tatăl fetei, nu ştia că el nu e spion, că spion era de fapt urîtu'ăla, Marmandac sau cum îi zicea, care vrusese s-o răpească pe fată, deodată spectatorii o auziră spunînd "Pablo!

ta-ta-ta-ta" (adică pe limba din film), da' scrisu' spunea "Şarl, oare n-am să te revăd niciodată?" Da' ea a spus Pablo, am auzit cu urechile mele. Şi io am înţeles tot aşa. Şi fata a rămas dup-aia cu gura căscată, zăpăcită de tot, şi dup-aia a zis Şarl. Da, Şarl a zis după-aia, am auzit-o şi io. Da' a zis şi Pablo.

Era pentru prima dată cînd Maria reuşea să umple atît de bine forma unui personaj încît să-i modifice rolul de pe ecran. Rămăsese cutremurată, pierdută, cînd îşi dăduse şi ea seama că, su-flîndu-i Ivonei replicile, schimbase numele iubitului ei. Mai târziu, în alte filme, reuşise să schimbe scene întregi, să modifice intrigile, să elimine personajele antipatice, să-i căsătorească pe favoriţii ei în ciuda oricărei logici, în văzul întregului public, consternat, din sălişoarele mizere pe care le frecventa, prin care-şi delimita teritoriul: "Volga", "Floreasca" şi "Melodia". Stînd serile la televizor şi holbîndu-se din plictiseală la cine ştie ce melodramă, Mircea avea s-o vadă pe mama lui, ghemuită în fotoliu, cu o pătură decolorată peste picioare, izbucnind în lacrimi la scenele de despărţire, la pierderea vreunui copil (în filmele indiene), la nefericirea vreunei fete minunate dar fără noroc. Plîngea pe-nfundate, căci Costel, tolănit pe sofa, doar în maieu şi chiloţi, o ironiza crunt dacă o auzea, o imita pîn-o făcea să fugă în camera cealaltă, ca să suspine în voie. "Minte de muiere, gata mereu să pişorcească ochii"... De multe ori, însă, cînd Maria se stăpînea, strîngînd din pumni, şi cînd doar lacrimile se zăreau, dîre lucioase, de la lumina televizorului, pe obrajii ei, Mircea vedea cum brusc soarta eroilor din film se schimbă, cum lucrurile se întorc în bine şi filmele, tragedii la origine, sfîr-şesc prin nunţi vesele şi botezuri, prin împăcări între duşmani înrăiţi, prin convertirea ateilor blasfematori. Atunci lacrimile Mariei se uscau şi pe faţa ei se reîntorcea expresia de hipnoză şi încîntare pe care-o dau visele fericite.

După ce pe ecran a apărut cuvîntul FIN şi luminile, galbene şi mizere, s-au aprins, Maria şi Costel s-au ridicat fără să se privească, ea zîmbind, el încruntat de lumină şi s-au îndreptat, păşind încet şi mecanic, ca nişte sclavi în lanţuri, în urma zecilor de puştani cu figuri grosolane şi fete care doar prin tinereţe erau atrăgătoare — către uşa deasupra căreia scria cu alb pe un dreptunghi albastru: EŞIRE. Cu acelaşi pas împiedicat, atenţi să nu calce pe picioare pe cineva şi mai ales să nu fie călcaţi, s-au

tîrît pe culoarul îngust care dădea afară, ofiliţi de mirosul de usturoi al cîte unuia, de salam al altuia şi de blană de oaie al tuturor. Chiar înainte să vadă lumina de-afară, Maria, cu o tresărire fericită a inimii, ştiu că venise primăvara. Căci un fluture purpuriu stătea, cu aripile lipite, pe o ţeava de pe perete, mişcîndu-şi din cînd în cînd picioruşele filiforme. Maria l-a privit mult timp, cu aviditate, păstrînd doar pentru ea descoperirea asta. Nu i-l arătă nici măcar lui Costel, de al cărui braţ se agăţase ca să nu-i despartă mulţimea. Părea că nimeni altcineva nu mai vedea minunea catifelată, pată sîngene pe vernilul jegos al ţevii, de parcă el n-ar fi fost acolo, ci pe retinele fetei, de unde, răsucindu-se în viitoarea chiasmului optic, şi-ar fi întins aripile în ambele emisfere cerebrale din craniul ei. Şi, într-adevăr, numai la trecerea Mariei fluturele s-a desprins, fîlfîind ca o jucărie automată din aripioarele ţepene pe deasupra capetelor turmei înghesuite-n tunel şi a evadat în lumina învîrtejită de-afară.

Căci Bucureştiul era învelit acum într-o primăvară fierbinte şi parfumată, cu bălţi reflectînd cerul azuriu, cu muguri pe crengile negre ale arborilor înşiraţi de-a lungul bulevardelor şi cu ferestre scînteietoare de o lumină albă, egală şi intensă, răscolind pulsiuni şi amintiri. Răbufniri de vînt cald agitau părul şi balonzaidele trecătorilor la intersecţii, trozneau steagurile roşii arborate pe faţade (căci se apropia ziua de 1 Mai), zburau pălăria cîte unei femei mai elegante în rîsetele grupurilor de ucenici. Strîngînd din ochi şi zgîrcind buza de sus de atîta soare, troglodiţii ce ieşeau din grota sumbră a cinematografelor se răspîndeau pe trotuare sau o luau de-a dreptul peste bulevardul mai curînd pustiu, pe unde rar trecea cîte-o Volga sau cîte-un tramvai huruitor. Miliţienii, care încă nu trecuseră la ţinuta de timp frumos, se agitau fără eficacitate, încotoşmănaţi în mantale şi cu căciuli ruseşti pe cap, ciondănin-du-se cu vreun ţigan cu căruţa, al cărui cal se bălegase în miezul Capitalei. Unde erau troienele de zăpadă care se-nşiraseră de-a lungul trotuarelor? Sau cerul lăptos, coborît de să-l atingi cu mîna? Acum azurul se înălţa fără limite, decupînd precis contururile statuilor de la Universitate, ale blocurilor cubiste, cu zeci de terase şi terăsuţe, lucind roz în aerul luminos, ale crengilor ramificate, desfrunzite, negre ca smoala, de plopi şi de carpeni. În jurul acestor contururi tăioase azurul se dilua pînă aproape de

culoarea pură a luminii, pentru ca imediat mai sus să devină adînc şi intens, pe alocuri de un ultramarin-violet spre care nu puteai privi fără un sentiment de leşin şi exaltare, de parcă ai fi putut să-l vezi, prin pielea translucidă a frunţii, cu marele şi pierdutul ochi pineal dintre sprîncene, acum retras la baza ţestei, în şaua lui turcească, atent doar la lumina de fiară a lumii interioare.

Degajaţi, în fine, din strîmtoarea colcăitoare, Maria şi Costel o luară şi ei în jos, către Universitate, fericiţi şi gîndindu-se aiurea, amestecaţi cu peisajul, scufundaţi în vîrtejuri şi fractali de istorie, nedistingînd între ei şi lumea lor şi ne-nţelegînd că trăiesc pe grăunte de nisip dintr-o plajă mai întinsă ca universul, răsfirată şi prefirată, cu melancolie, de o minte care i-a ales şi i-a predestinat. Nepăsători că există doar pentru că sînt izolaţi şi vizualizaţi în cele mai halucinante detalii de o monstruoasă cabală de neuroni. Că numai pentru această sectă ei sînt semnificativi, vii şi cu ochii strălucitori, aşa cum merg la braţ, într-un "acum" dintr-o lume lipsită de timp, pe trotuarul dinspre Casa Armatei a Bulevardului cu cinematografe, într-un Bucureşti în care fiecare edificiu e doar faţadă de scîndură şi hîrtie, proptită în spate cu bîrne negeluite. Oraş construit cu penseta într-o sticlă verzuie şi pîntecoasă.

Dar cît de reali par norii, suflaţi de-a lungul cerului de vîntul întunecat şi pătimaş, răsfrînţi în tabla caldă a tramvaielor şi-n bovindourile din acoperişul Universităţii! Cît de mîngîietoare e lumina cea albă alunecînd de-a lungul obrajilor şi cum înfrunzeşte, în aerul fierbinte al cărnii tinere, sistemul arterial, mustind de dorinţă, vis şi adrenalină! În exaltarea primăverii, Maria, fata simplă de la periferie, aproape trecută de vîrsta măritişului, simte că l-ar putea iubi pe puştiul stîngaci de lîngă ea, al cărui braţ îl strînge uşor. Îl priveşte uneori cu coada ochiului cum păşeşte alături de ea prin mierea fluidă a soarelui: e foarte, foarte copil. Slab ca un ţîr, cu ochi negri ca smoala şi bolnăvicios de palid. Părul lins, dat pe spate şi lipit de pielea capului, gras de ulei de nucă, e o oglindă neagră cu ape mişcătoare, şi ar fi total ridicol dacă nu asta ar fi fost pieptănătura tuturor tinerilor de prin fabrici şi ateliere, cărora, cînd se aplecau asupra pilei sau a strungului, li se mai dezlipea cîte-o şuviţă, care le venea-n ochi şi pe care-o dădeau, din minut în minut, nervoşi, pe spate. Costel nu era nici prea înalt,

nici prea frumos, nu era "bine", cum ziceau fetele de la fabrica de covoare, dar era măcar blînd şi serios şi ochii lui (deşi Maria avea să se plîngă tot timpul mai tîrziu că bărbatul ei e "sucit", "ciudat", că nu poate niciodată să ştie ce e-n capul lui) aveau uneori o expresie caldă şi meditativă, ca şi cînd, din timp în timp, altcineva, cu mult superior, ar fi venit să locuiască în edificiul minţii ucenicului de la atelierele ITB, din care acesta ar fi plecat undeva, nu se ştie unde. Privirea aceasta, contemplaţia nobilă, melancolia adîncă şi adevărată care i se aşternea uneori, serile mai ales, peste chip, chiar dacă era atunci doar într-o pijama ruptă şi fuma nişte "Mărăşeşti" duhnitoare, părea a nu fi a lui, şi chiar nu era, căci în clipele alea Costel era complet vidat de sine însuşi şi nu se gîndea la nimic, aşa cum actorul care joacă pe scenă un personaj nobil poate fi, în viaţa lui obişnuită, un mediocru cu cap statuar. Fără să ţină prea mult la bănăţean, Maria iubea, chiar iubea, încă de pe atunci, tristeţea înşelătoare de pe faţa lui, pe care o căpăta atunci cînd marele poet polonez din veacul al XVIII-lea, strămoşul său ignorat, se ridica din viscerele lui întortocheate, cum pîlpîie aburul deasupra ceştii de cafea, ca să mai privească o dată lumea prin ochii negri, identici cu ai săi, ai lui Costel.

Extaziaţi, respirînd amfetamina dulce a primăverii, cei doi tineri înaintau la braţ prin aerul galben şi rece ca sticla, vorbind nimicuri şi rîzînd, Maria minunîndu-se cum reuşeşte el să rămînă încruntat chiar şi cînd rîde, el simţind că e în întregime clădit din aer parfumat şi încercînd din răsputeri să afle algoritmul fetei, să intuiască (la fel ca în acele probleme din almanahuri în care, ştiind sensul de rotaţie al primei roţi dinţate dintr-un angrenaj complicat, încerci să afli cum se va roti ultima) funcţionarea inefabilă a minţii ei, să smulgă secretul producerii acelor zîmbete vesele, echivoce, amare, ezitante, acelor mici grimase de nemulţumire, de care se temea atît, acelor încuviinţări vagi ale ochilor şi sprîncenelor, acelor inflexiuni evanescente ale glasului, acelor mici înfiorări ale aripioarelor nasului ei. Aşa îşi imagina tînărul ucenic psihologia fetei pe care-o iubea: proiecţii şi epure de desen tehnic, cicloide şi hiperbole, o geometrie de cauciuc, extensibilă şi totuşi precisă, de la care, dacă-i cunoşti legile şi-i stăpîneşti tehnologia, poţi obţine fiecare din miile de efecte şi combinaţii cu putinţă. Şi dacă, spu-nînd uneori o vorbă sau apăsîndu-i braţul ceva mai tare, Costel vedea că fata

reacţionează cu totul altfel decît se aşteptase, explicaţiile pe care le găsea nu erau mistice sau poetice, şi nici nu atribuia inefabilul rezultat capriciilor feminine, ci imperfecţiunii tehnicii lui, neurmăririi destul de atente a tuturor rotiţelor dinţate, bolţurilor, pinioanelor, cremalierelor şi crucilor de Malta. Privind uneori, visător, stelele, de la micul şi ruginitul balcon al casei unde stătea în gazdă, doar în maieu şi fredonînd un cîntecel din Banat:

Păi m-aş duce cătană eu
Hai tri-li-li-li-li
De-ar fi puşca de tuleu
Hai tri-li-li-li-li,

Costel se gîndea că şi constelaţiile sînt tot maşinării şi încerca să observe pe suprafeţele lor lucioase urme de unsoare şi emulsie de strung. Lumea întreagă era un angrenaj în care rotirea celei mai minuscule grăunţe de nisip din fundul oceanului producea, la celălalt capăt, un cutremur devastator, fluturarea unei aripi de fluture în Antile provoca o tornadă în Kansas şi un mic gînd concupiscent al unui vagabond de pe Rahovei atrăgea mînia lui Dumnezeu asupra unui miliard de lumi locuite. În mintea lui visător-paranoică şi sub ochii lui cu gene femeieşti totul corespundea totului într-o vastă şi cristalină conspiraţie.

Ieşind de pe bulevard, se afundară pe străduţele spectrale şi sonore din spatele hotelului Ambasador. Maria îşi scoase baticul de pe cap şi-şi lăsă buclele, încreţite cu drotul, să-i fluture pe spate. Ziua începea să coboare spre seară, dar aerul era la fel de cald şi vîntos, izbind muchiile de sticlă ale clădirilor, eviscerate de pustietate şi tăcere. Paşii îi duseră, ciudat şi oarecum inevitabil, spre strada unde locuise cîndva Maria, deasupra atelierului de croitorie. Mai bine de zece ani trecuseră de la cumplitul bombardament din '43, şi cartierul era complet reconstruit. Pe locul unde fusese croitoria "Verona" era acum o clădire pătrată, anonimă, verzulie, cu o placă de sticlă albastră la intrare: "Laborator de ftiziologie, Raionul 23 August". Mai toate clădirile aveau astfel de plăcuţe roşii sau albastre. Steagurile roşii nu lipseau din suporturile de deasupra intrărilor, iar pe steaguri pîlpîiau, cusute pe deasupra cu pînză galbenă, o seceră şi-un ciocan încrucişate, într-o cunună de spice.

Maria se încruntă şi pe faţa ei, sub piele, nenumărate fibre musculare contribuiră, contractîndu-se la comanda unui fin sistem de pîrghii şi aţişoare de sub ţeastă (aşa credea Costel), la conturarea unei expresii pline de o emoţie greu de definit. Umbra adolescenţei trecute scotea acum un relief ciudat din colinele pometţilor şi bărbiei, şanţul de pe buza de sus şi uşoarele depresiuni din obrajii femeii, aşa cum norii, curgînd peste dealuri, sting brusc soarele scînteietor şi aduc frig şi mohoreală — practic alt anotimp. Maria îşi amintea, sau mai curînd ceva răsărea din memoria ei printr-un proces pasiv şi dureros: Mioara. Cednc. Tătica stînd pe piatră în cadrul uşii rămase în picioare, şi ţinîndu-şi capul cărunt în palme. Adolescenţa ei neagră şi splendidă, ce nu se va întoarce niciodată. Un minuscul tub gradat, scoţîndu-şi capătul de jos din colţul ochiului ei, secretă un bob de lacrimă. Trecură de locul fostului atelier fără ca fata să-i spună lui Costel că locuise odată acolo. Îşi lăsase doar, spre capătul străzii, capul pe umărul lui şi mergea aşa, cu faţa oblică şi ochi modiglianeşti, umpluţi de un tuş apos.

Nu făcură însă nici zece paşi prin aurul transparent al după-a-miezii, care tremura sonor la fiecare mişcare, cînd Maria ridică din nou capul, uimită şi contrariată: ridicîndu-" deasupra caselor reconstruite în acelaşi negustoresc stil fără ai.ii, răsărind neagră ca smoala pe cerul încă limpede, printre vîrfurile plopilor, se-nălţa încă, aşa cum o văzuse Maria cu doisprezece ani în urmă, după bombardament, casa liftului, de plasă de sîrmă dată cu păcură, rămasă-n picioare după ce blocul care o-mbrăcase devenise o grămadă de moloz... O mare roată, în vîrful paralelipipedului negru, susţinea un cablu gros şi unsuros, împletit din mii de fire de oţel, de care era prinsă, sus, la ultimul etaj, cuşca liftului, şi jos (ascunsă acum de case şi frunziş), contragreutatea masivă, dreptunghiulară. Fata nu-şi credea ochilor: cum era cu putinţă ca himera asta să fi rămas întreagă, cînd totul, totul împrejur fusese demolat şi reconstruit? Maria n-avea pe-atunci ştiinţă de domul nuclear din centrul Hiroshimei sau de biserica amintirii din Berlin, ruine păstrate cu grijă ca pe nişte oseminte de strămoşi sau cranii de martiri sanctificaţi în centrul postindustrial, oţel şi sticlă, al marilor oraşe. Şi chiar dacă-ar fi ştiut, n-ar fi făcut vreo legătură, căci un fapt incredibil ştergea orice analogie şi-i întărea Mariei impresia de halucinaţie,

sentimentul jenant, dar tot mai puternic pe măsură ce devenea femeie matură, că mintea ei nu-i aparţinea pe de-a-ntregul, ci era teatrul unui joc care o depăşea cu totul, dar care îi dădea şi o importanţă fără egal pe lume.

Aproape că îl tîrî pe Costel prin două-trei străduţe încîlcite, traversară o piaţetă cu statuie agorafobă şi se găsiră deodată la picioarele marelui monument, în faţa uşii verzi-închis a liftului. O felie de geam mat, înnegrit de trecerea anilor, era prinsă în blatul masiv de metal. Pe dreapta uşii, o placă de alamă slinoasă păstra, înţepenit de un fel de lichen verde, un străvechi şi mîncat buton de ebonită. Deasupra butonului se desluşea, scris cu bucle şi înflorituri, un nume: MĂRIA. Şanţurile buclelor erau umplute de jeg şi abia se desluşeau. Oricît de stranie ar fi părut, nu placa asta, pnnsă-n buloane lîngă uşa liftului, făcea să i se zbată inima fetei şi să piară sîngele din obrajii lui Costel (care vedea şi el casa liftului, era şi el contrariat, dar pasiunea pentru desenul tehnic era mai puternică, aşa încît el mai curînd admira precizia mecanică a lucrărilor de pe vremuri, din "regimul burghezo-moşieresc". Asemenea lifturi nu se mai făceau în fabricile din ziua aceea), ci ceea ce văzuseră de departe şi ce acum, strîmbîndu-şi gîturile-n sus, percepeau ca pe o indistinctă agitaţie în vîrful turnului, în cuşca de lemn şi sticlă suspendată la vreo douăzeci de metri de pămînt. Era cineva acolo, era o lucire şi o zbatere de fulger, în mijlocul şi deasupra cartierului pustiu, arhitectură însingurată, spectrală. Era o lumină albastră pîlpîitoare, care-i amintea Mariei pieptul cu ape de azur al lui Păunaş, păunul din curtea de pe Silistra.

Dădea colţul ierbii în jurul turnului uns cu păcură. Costel îi dădu un ocol, lăsînd-o pe tînăra ţesătoare încremenită, cu ochii mari, în faţa uşii. Îndărătul construcţiei de plasă şi bare de fier era un maidan cu cauciucuri de maşini stivuite, iar în fund calcanul galben al unei case, cu o fereastră în mijloc, aproape de muchia de sus. În fereastră — un cap de bătrînă, cu ochii duşi în fundul orbitelor, molfăind o suzetă de sugar, rotundă şi cu un inel de plastic roz. Bîţîind veselă din cap, îi făcu un semn cu mîna tînărului, care-i întoarse spatele cu scîrbă. Îndepărtîndu-se puţin, pe maidan, de piciorul casei liftului, Costel putu să vadă ceva mai bine interiorul cabinei din vîrf. Nu se mai îndoi că era acolo o fiinţă omenească, dar şi ceva ca o pasăre, ceva înaripat. Se-ntoarse lîngă Maria, îi puse o mînă pe după umeri (femeia se

strînse caldă şi înspăi-mîntată lîngă el), o-ntrebă din ochi şi apoi, ea încuviinţînd, întinse mîna cealaltă şi apăsă butonul liftului. Cilindrul de ebonită se afundă scîrţîind în locaşul lui, dar, ca şi cînd — lucru foarte posibil — curentul nu ar fi circulat în carcasa aceea străveche, nu se-ntîmplă nimic. Tăcerea era mai departe completă şi ţiuitoare. Nici măcar vîntul, năpustindu-se spre ei în rafale calde şi-nmiresmate, fluturîndu-le hainele pe corp şi dezvelind pulpele fetei, ce păreau acum făcute din miere străvezie sau ambră fluidă, nu producea vreun foşnet în frunzişul moale al arborilor dimprejur, de parcă ar fi fost doar o schimbare a luminii în cartierul încremenit. Maria, cu faţa aproape roşie în lumina serii, ştiuse dinainte că liftul nu va porni. Pe placa mirosind a coclează scria numele ei. Degetul ei trebuia să apese butonul, lăsîndu-l filigranat cu o reţea fină de creste papilare. Întinse atunci spre el cu atîta graţie mîna, încît ea păru că se scurge din corpul fetei, ca un pseudopod plin de corpusculi fluorescenţi, şuvoi lent, şerpuit, vărsîndu-se către placa de alamă prin delta licărindă a celor cinci degete (peste unul dintre canalele pline de ambarcaţiuni, şlepuri şi pitoreşti case pe apă, inelul din păr de mamut se arcuia ca un pod). Arătătorul, în unghia lăcuită a căruia se oglindi o clipă cerul uriaş, portocaliu, cu clădirile adunate de jur-împrejur şi, în mijloc, cu faţa subţire a lui Mircea aplecată adînc peste această filă din carte, ca peste volumul auriu al unui acvariu, atinse delicat faţa concavă a butonului, împingîndu-l pînă la nivelul plăcii gălbui. Cine-ar fi avut o privire de înger (sau de diavol laplacian), un ochi în stare să perceapă nu refracţia corpusculilor sau undelor fotonice pe suprafaţa obiectelor, ci obiectele însele, aşa cum sînt ele, date deodată în toate detaliile lor, la toate nivelele pe care mintea noastră le separă artificial: matematică, fizică, chimie, biologie, filozofie, poezie, de parcă întregul creier ar deveni un ochi, unul dintre bilioanele de ochi ai lui Dumnezeu, cine s-ar fi apropiat atît de mult de imaginea degetului cu piele sticloasă, brăzdată de desenul amprentelor, pînă cînd s-ar fi confundat practic cu el (dar şi cu fiecare moleculă a ebonitei butonului), acela ar fi asistat la spectacolul straniu şi neaşteptat al întîlnirii a două universuri. Ar fi văzut că între cele două suprafeţe, una de carne, alta de fostă carne, rămîne, oricît de puternică ar fi apăsarea, un minuscul spaţiu, şi că acolo, în no man's land, ca între sinapsele unor neuroni, se poartă tratative, se-ncheie

tîrguri, se face schimb de prizonieri şi se spun parole sofisticate, formate nu din cuvinte, ci din vîrtejuri şi torsiuni spaţiale. Neurotransmiţătorii sînt eliberaţi în jeturi subţiri, verzi-gălbui ca veninul sau albăstrui-fluorescente, care se-ndreaptă chemotactic spre receptorii din buton. Acolo se potrivesc ca nişte chei în broaşte, dislocuiesc sau blochează alte substanţe, pălăvrăgesc la nesfîrşit în codul catecolaminergic şi-n cele din urmă sînt resorbiţi, demantelaţi, transformaţi în alte şi alte substanţe, preluaţi mai tîrziu de rinichii cosmosului şi eliminaţi din existenţă. Între timp, însă, bavardajul lor oriental s-a insinuat, prin lungi canale neurale, în reţeaua nervoasă a liftului, transmis din axon în axon prin releele demielinizate, inelare, aflate din loc în loc, ajungînd la aria motorie după un număr incalculabil de intermedieri, reconvertiri, distorsionări şi retardări, ca să pună-n funcţiune, prima dată după ani denţepenire, organismul pietrificat al motorului electric.

Maria tresări şi retrase degetul de pe buton ca şi cînd ar fi fript-o, văzînd cum brusc roata din vîrf se urneşte şi-ncepe o rotaţie huruitoare, ce făcea să tremure tot turnul de plasă neagră. Alunecînd pe şine unse cu vaselină şi trăgînd în sus marea contragreutate dreptunghiulară, liftul începu, cu o lentoare maiestuoasă, să se apropie de parter. Partea de jos a cutiei purta o buclă de cablu îndoit ca un intestin şi prins într-un mecanism prăfuit. Trecînd prin dreptul fiecăruia dintre cele trei plafoane, liftul scotea un zgomot de tren la capăt de şină, ca apoi să măsoare lent, glisînd aproape silenţios, spaţiul pînă la următorul plafon. Cei doi tineri se dădură cu un pas înapoi, strîns îmbrăţişaţi şi temători cînd, la capătul unei coborîri nesfîrşite, de ore sau de milenii, ascensorul opri, în cele din urmă, în dreptul uşii masive de la parter. Prin geamul mat nu se putea zări, în cabină, decît o foarte vagă pîlpîire. Ce se afla înăuntru nu vroia sau nu era în stare să iasă prin propriile puteri. Cu părul deodată spulberat peste faţă de un val de lumină oranj, Maria se desprinse de lăcătuş, se apropie iarăşi de lift şi apucă mînerul nichelat, odată strălucitor, în formă de T. Îl răsuci spre stînga şi deschise, cu un scîrţîit înspăimîntător, uşa înţepenită în balamalele ei. Nevrînd încă să-nţeleagă imaginea fabuloasă care i se arătă deodată în faţa ochilor, secţionată de romburile grilajului ruginit, fata-l plie şi pe acesta-ntr-o parte şi abia atunci privi cu adevărat, cu ochii lărgiţi de uimire.

În cabina cu lambriuri de lemn de nuc, între geamuri de cristal ce aruncau împrejur prisme şi irizaţii curcubeene, stătea pe un scăunel o rubicondă femeie goală, orbitoare în maturitatea lăptoasă a pielii ei, ţinînd în braţe, ca pe-o lebădă, şi la fel de greu, un imens fluture cu corpul gros şi pluşat, cu şase picioruşe nervoase terminate cu gheare proptite în sînii şi pîntecele femeii, cu un cap rotund cu ochi enigmatici şi o trompă răsucită ca un arcuşor de ceas. Aripile, ce nu se puteau desfăşura cu totul în spaţiul strimt, tapetau cabina cu un albastru electric la care nu puteai privi fără să-ţi vatămi ochii, cum nu te poţi uita în flacăra de sudură. Femeia era trecută de patruzeci de ani. O arătau cearcănele de sub ochii sticloşi şi înţelepţi, sînii cu boturile uşor lăsate spre pămînt şi cu pocalul alburiu brăzdat de vinişoare albastre, pîntecul brăzdat de cîteva cute adînci. Păru-i crescuse pînă la podeaua jerpelită a liftului şi-şi împrăştia pe jos ultimii cîrcei, după ce-i înfăşurase pulpa dreaptă în bucle şi şuviţe despletite. Un parfum subţire, repede dizolvat în vertijul dulce al primăverii, adia dinspre icoana femeii cu fluturele-n braţe. Un mare Omega melancolic era săpat între sprîncenele ei.

Multă vreme, ea rămase aproape nemişcată, privindu-i pe cei doi tineri înconjuraţi de crepuscul. Cînd se ridică în picioare, ei îi putură simţi forţa şoldurilor de femelă deplină şi delicateţea reţelei de păr uscat şi creţ ce nu reuşea să acopere albeaţa bombată a pubisului, brăzdat în josul lui de o crăpătură verticală catifelată. Eliberat din strînsoarea pereţilor, pe care lăsase puf albăstrui ca un fard de pleoape, fluturele zvîcni de cîteva ori din aripi. Desfăşurate, aveau acum mai bine de trei metri anvergură. Deşi femeia îl ţinea din toate puterile, petrecîndu-şi braţele în jurul corpului inelat, el reuşi totuşi să se smulgă, se roti ca o pasăre de pradă peste maidan şi se aşeză în cele din urmă pe calcanul călduţ al casei din fund. Gteva clipe se sori, cu aripile întinse care cuprindeau aproape tot peretele gălbui, la razele soarelui deja rubiniu, iar apoi lipi aripile şi rămase-aşa, ca lama unui gnomon, aruncînd o umbră ascuţită spre păpădia şi muşeţelul crescut sub zidul coşcovit. Partea de dedesubt a aripilor lui îşi reliefa în lumina razantă vinele şi nervurile, pe fondul unui bleu mult mai pal decît cel de deasupra. Peste acoperişul ascuţit, cu hornuri, al casei, pe cerul încă de după-amiază, se arătă, alburie, abia vizibilă, unghia subţire a lunii.

"Eşti Maria", spuse femeia păşind afară din cutia în care aşteptase doisprezece ani, alăptîndu-şi ciudatul prunc şi, poate, visînd, sau privindu-se hipnotic în oglinda de pe peretele din spate al liftului. Fiindcă glandele mamare sînt, ca şi glandele lacrimale, modificări ale pielii datorate aceluiaşi hormon, ea-şi hrănise fluturele, alternativ, cu lacrimi şi cu lapte. Acum păşea cu graţie pe calda-rîmul cald, înfăşurată în primăvară. Costel şi Maria mergeau de-o parte şi de alta a ei, foarte încet, de-a lungul străzii pustii. "Charlie mi-a vorbit de tine. Ne-am întîlnit doar o clipă, dar a apucat să-mi spună, în clipa aceea, totul. Anii ăştia, pînă cînd aveam să te-ntîl-nesc, au trecut atît de repede, de parcă-aş fi fost într-o carte, iar autoru-ar fi scris «şi au trecut doisprezece ani»... Atît, durata unei fraze, a unei fraze nesfîrşite, ce ne-a-nchis, pe mine şi pe copilul meu, în fiola asta de timp lichefiat. Cînd eram mică şi citeam basmul cu efritul închis pentru milenii în sticla lui, mă cutremuram întrebîndu-mă cum se poate trăi aşa ceva, tăcerea şi încremenirea fără sfîrşit, mintea convulsionată devorîndu-se pe ea însăşi, unghiile crescînd, înfipte în podul palmelor, pînă ies pe partea cealaltă, dinţii înfigîndu-se sălbatic în limbă doar ca să simţi ceva, şi din cînd în cînd isteria urcînd în tine cu o forţă uriaşă, dizolvîndu-te cu totul în acizii ei otrăviţi... Cît sînt de preferat torturile fără nume ale unui infern adevărat, cinstit, cu obiecte concrete care-ţi sfîşie gura şi-ţi crapă ochii şi-ţi rup rotula din carnea genunchiului ! Chiar urlînd, chiar zvîrcolindu-te, ştii atunci că exişti, că eşti într-o istorie care vine de undeva şi duce undeva, chiar şi la altă suferinţă abominabilă.

Cu mine-a fost însă altfel, cu femeile e altfel. Eu am zăcut în crisalida mea ca o femelă de păduche ţestos, degenerată, numai pîntec plin de grăsime şi ouă, fără ochi, fără sistem nervos, fără speranţă şi aşteptare. Nu ca o conştiinţă care gîndeşte pînă-şi termină gîndurile şi rămîne goală pînă la sfîrşitul timpurilor, ci ca un gînd, al cuiva mult mai mare, ca o literă într-o carte, ca o pată de culoare într-un tablou. N-am suferit, pentru că eu însămi sînt ţesută în suferinţă, n-am gîndit, pentru că fac pane dintr-o altă gîndire, din cugetarea fantastică de la rădăcinile lumii. Mesajul meu este încifrat în mine, sînt chiar eu, aşa cum ostia este chiar Mîntuitorul, iar cuvintele acestui mesaj, adresat numai ţie, sînt degetele mele, buzele mele, şalele mele, splina şi vertebrele şi intestinul meu gros. Ce

ciudat, să trăieşti în istoria altcuiva, de parcă ai fi una dintre acele fiinţe visate, produse în întregime de creier şi totuşi complete, cu personalitate şi dorinţe, şi ochi căprui cu irizaţii verzi, dar care n-au totuşi nici o inferioritate, nu gîndesc, nu văd, nu aud şi nu ştiu că există. Să fii personaj secundar în romanul altuia şi să apari nu în toată complexitatea ta de planetă enormă, ci doar ca să aduci o tavă cu o scrisoare. La naiba cu inima şi vulva şi credinţa ta! Ai dat mesajul? Nu vei mai apărea de acum niciodată, nici în cartea asta şi nici în alta. Şi totuşi, ce alinare să duci un mesaj de bunavestire... Să poţi fi îngerul, îngenuncheat şi cu aripile înfoiate, rostind, cu un aparat vocal diferit de al oamenilor, sunete de trianglu şi carillon: «Bucură-te, Mărie!» Şi apoi dizolvîndu-te nu ca să dispari pentru totdeauna, ci ca să te confunzi din nou cu Inteligenţa a cărei cută ai fost, ca şi cum cuta s-ar netezi sau un zîmbet s-ar stinge, lăsînd faţa gravă, surîzînd doar cu ochii cereşti...

Eu, această boţire-a cearceafului, acest pliu al Dumnezeini. Această imperfecţiune, această ciobitură. Această negativitate care, cu cît e mai orbitor de frumoasă, cu atît monstruozitatea ei depăşeşte carnea şi mintea. Năpîrcile, scorpionii cu coada translucidă, caracatiţele şi peştii abisali numai dinţi, păianjenii şi sarcopţii, cocoşaţii, leproşii, cretinii şi nou-născuţii cu numai un ochi în frunte sînt mult mai puţin hidoşi decît o femeie frumoasă, în splendoarea tinereţii ei. Căci ea este o bucată smulsă din Dumnezeu, o biopsie a organelor lui de lumină, o puncţie lombară chinuitoare din care-a ţîşnit un strop de lichid. Ea lasă o cavernă în perfecţiune, de care se-ndepărtează mai mult decît toţi monştrii şi toate coşmarurile. E cumplit să posezi frumuseţe. În doisprezece ani m-am privit atît de mult în oglindă, încît păcatul meu, cel mai mare şi mai neiertat — căci trufia e doar un alt nume pentru frumuseţe — mi-a devenit limpede şi insuportabil. Cu cîtă bucurie descopeream din cînd în cînd cîte-un rid sau un cearcăn! Ce uşurare cînd fruntea mi se păta de pistrui! Iar cînd un herpes îmi ieşea pe buză eram fericită zile-ntregi, căci era ca şi cînd o supernovă ar fi explodat în abisurile constelate, distrugînd materia obraznică, umplînd de sînge parseci întregi. Îmbătrînind, jigneam tot mai puţin Văpaia, scînteia mea căpătă tot mai mult textura delicată-a cenuşii. Atît, atît vreau să ajung: o literă într-o carte, un fulg de zăpadă făcut din cenuşă... Binecuvîntate fie, deci, şi binevenite bărbia mea

dublă, sînii lăsaţi, pîntecul cu vergeturi, picioarele cu varice. Simt frumuseţea scurgîndu-se din mine ca o plasmă, iluminîndu-mi conturul şi-adăugîndu-se din nou Frumosului celui nelimitat..."

Ajunşi la capătul străzii, avînd între ei marea odaliscă ale cărei sfîrcuri deveniseră stacojii ca vinul în lumina ce declina, Costel şi Maria se opriră contemplînd perspectiva ascuţită a bulevardului, şi el aproape pustiu. Totuşi, treceau uneori grupuri de tineri, liceeni cu şepci pe cap şi serviete, studenţi cu părul pieptănat lins pe spate, fete cu părul numai bucle şi cu sprîncenele pensate ciudat, "cu sprîncenele-n deplasare", cum glumea Tomazian la radio; mai vedeai şi cîte-un domn cu lavalieră, cu baston de trestie-n mînă, într-un costum croit atît de elegant, încît te-ntrebai dacă nu cumva timpul se dăduse-napoi şi "foştii", atît de batjocoriţi în reviste şi romane, nu erau din nou "actuali". Deşi priveau distraţi către cei trei, opriţi la colţ, în dreptul unei prăvălii de servicii funerare, cu un capac de sicriu sprijinit de perete, trecătorii nu păreau a observa nimic deosebit. Înălţată pe vîrfuri, aşa cum umbla de obicei, cu părul coborînd pînă în spatele genunchilor, iritîndu-i cu ultimii cîrlionţi pieliţa dulce de acolo, ovalul acela ca un ochi închis, femeia din lift părea alcătuită din aer de culoarea mierii. Tînăra ţesătoare bănui că, totuşi, trecătorii o puteau vedea la fel de bine ca şi ei, dar că o găseau atît de potrivită cu colţul acela nostalgic şi ciudat de Bucureşti şi cu înserarea, încît mintea lor n-o înregistra, icoana ei coborîndu-le direct în adîncul obscur al emoţiei şi-al visării.

Se-ntoarseră, trecînd din nou pe lîngă casele încremenite. După draperii şi geamuri acoperite cu hîrtie albastră se aprinsese, din loc în loc, cîte o lumină. Maria-şi aminti, fermecată, de minunile din odaia proprietarilor ei de pe Silistra: păpuşile cu rochii de burete roz sau albastru, vazele cu fulgi vopsiţi, tablourile cu pisoi de lînă... Cîte astfel de frumuseţi nu s-or afla şi-n fiecare odaie din spatele acelor draperii! Fata avea să păstreze-ntotdeauna gustul pentru bibelouri, mileuri de macrame, poze-nrămate: şi peste zece-cincisprezece ani, în Ştefan cel Mare, avea să umple casa cu îngeraşi, veveriţe sau boboci de raţă de caolin, de doi-trei lei bucata, înfruntînd resemnată sarcasmele bărbatului ei: "Iar ai cumpărat o găină} Dacă nu ţi le-oi arunca o dată eu pe toate, numai să vezi!"

"Eu nu am avut copilărie şi nici tinereţe. Scormonesc degeaba după ele în memoria mea, aşa cum degeaba încerci să-ţi aminteşti eternitatea de dinaintea naşterii. Este totuşi acolo o lumină gri, o nuanţă ceva mai deschisă a negrului prin care ne reprezentăm nimicul, şi care, fără să reprezinte, fără să arate ceva, e doar semnul că există aparatul prin care ceva s-ar putea arăta. Există orbi care ştiu că ar putea vedea, dar că, printr-un accident al destinului lor, nu văd, şi există alţi orbi care n-au conştiinţa că le lipseşte ceva, şi pentru care este de neimaginat să vezi, cum nu ne-nchipuim ce-am putea să simţim dacă ni s-ar deschide deodată în frunte un organ de simţ ca o floare, sau ne-ar creşte antene stufoase de molie. Am ştiut tot timpul că sînt făcută să exist, că am un corp şi-o minte depline, ca ochii mari şi limpezi ai orbilor sau ai morţilor, dar că totuşi nu percepeam existenţa. Ce trăieşte un miriapod răsucit în spirală sub frunza lui putredă? Cît poate simţi din spectacolul lumii un parameci zbătîndu-se într-o infuzie? Atît am trăit şi-am simţit şi eu timp de mai bine de douăzeci de ani, ca şi cînd aş fi trăit în visul şters şi mediocru al unui impiegat de cale ferată. Probabil că am orăcăit şi eu nopţile, strîns înfăşată în scutece ude, luptîndu-mă să-mi scot mînuţele afară, cred că-am mers mai tîrziu la şcoală şi m-am îmbrîncit în recreaţii cu colegele, şi m-am mînjit de cerneală pe degete, pe obraji şi pînă şi pe limbă... Oi fi fost şi-o fetişcană moale şi lălîie de treisprezece ani, din care oricine putea face orice, jenată şi revoltată de creşterea dureroasă a sinilor... punîndu-mi în chiloţi prima bucată de vată şi suportînd cu tot mai multă iritare jilăveala de-acolo... Poate că mi-a făcut curte vreun ucenic cu faţa plină de furuncule şi m-a condus pînă-acasă ducîndu-mi servieta şi făcînd pe clovnul... Habar n-am. Toate astea n-au nici măcar consistenţa unui film pe care-l amesteci în minte cu toate celelalte cînd ieşi din bezna sălii, strîngînd ochii de lumina de august de-afară, de parbrizele scînteietoare şi vitrinele pline de inscripţii colorate. Ştiu doar atît, că pînă la bombardament am fost, vreme de vreun an, liftieră în blocu-ăsta de birouri ale unei societăţi petroliere româno-germane. Un an de zile, timp de opt ore pe zi, am zăcut pe scăunelul meu, deschizînd şi închizînd uşa liftului, dînd la o parte grilajul de fier, apăsînd pe butoane, cărînd în sus şi-n jos domnii funcţionari şi secretarele lor parfumate, fără altă perspectivă decît a face lucru-ăsta toată viaţa, şi a ieşi la pensie

din cutia asta de nici doi metri pătraţi. Zi după zi între cei patru pereţi, gîndindu-mă că totuşi aş fi putut fi muncitoare la vreo fabrică de îngrăşăminte, scuipîndu-mi plămînii după doar cîteva luni, chelneriţă ducînd cîte zece farfurii sau cîte opt halbe deodată şi cu fundul învineţit de ciupituri, curvă suportînd toţi porcii şi beţivii pămîntului... Aşa, măcar stăteam pe un scaun, măcar îmi zîmbeau uneori domni politicoşi (deşi încercau şi ei, aproape zilnic, să mă pipăie cînd, spre spaima mea, intra cîte unul singur în lift şi trebuia să-l duc pînă sus; ba am văzut uneori ceea ce e un lucru obişnuit pentru orice liftieră: un domn arătîndu-ţi ceva şi tu neavînd vreme să-ţi fereşti ochii la timp, şi ră-mînînd — tu, încă o fecioară cu vise romanţioase — pe retine cu tija aceea rozã, neputînd să ţi-o scoţi din minte şi plîngînd apoi o noapte-ntreagă pe patul tău singuratic), măcar aerul mirosea a odicolon şi-a havană... Aveam şi micile mele orgolii şi satisfacţii: mi se părea că toată lumea mă admiră cînd, cu un gest rapid şi decis, reuşeam să opresc liftul exact în dreptul palierului, nici un milimetru mai sus sau mai jos... Serile, după ce societatea se închidea, mergeam şi eu, cu spinarea înţepenită, prin cenuşa străzilor, ca să ajung, la capătul unei ore de înaintare ca în vis, în cămăruţa mea, unde mă ghemuiam în pat ca o căţeluşă. Nu vedeam niciodată pe nimeni, nu ieşeam nicăieri. Duminicile ploua întotdeauna, şi singura mea ocupaţie era să stau lîngă geamul ud şi să mă uit afară, în curtea din spate a casei, ca să văd singurul pomişor de acolo zgribulindu-se sub rafalele de ploaie. Dar nu mă pierdeam în reverii sau lamentaţii ca alte fete rămase nemăritate. Prea nu trăisem nimic niciodată, prea învederat tot ce atingeam devenea cenuşă. Îmi era tot mai limpede că, tocmai pentru că nu mă alegea nimeni, eram o aleasă. Nu Aleasa, căci mă simţeam prea măruntă şi slabă pentru asta; totuşi ceva avea să se-ntîmple, aveau să urmeze cîteva clipe sau ceasuri adevărate. Aveam să exist într-o istorie, chiar dacă nu a mea, avea să mi se dea coerenţă şi demnitate într-o lume, fie ea şi cea mai iluzorie dintre lumi. Căci realitatea ţi-o dă povestea, nu substanţa. Poţi fi cioplit în piatră şi să nu exişti, pierdut undeva între nesfîrşite dune, dar dacă eşti o fantomă-ntr-un vis, tocmai lumina mare a visului te justifică, te clădeşte. Şi acolo, în povestea-ncîlcită din mintea vreunui adormit, eşti mai adevărat decît un miliard de lumi locuite.

Şi cînd, într-o seară de primăvară-vară-toamnă-iarnă (pierdusem, dacă-l avusesem vreodată, şirul zilelor şi-al anotimpurilor) m-am găsit blocată la ultimul etaj al liftului, cu lumina brusc întreruptă şi cu un miros de frică plutind difuz împrejur ca arabescul unui fum de ţigară, am ştiut deodată că ora mea astrală sosise. Sirenele urlau afară asurzitor, părea că puteai s-auzi, printr-un simţ metafizic, motoarele bombardierelor ce se apropiau, şi curînd începură cutremurele şi exploziile, ca într-o furtună de vară, cînd trăzneşte înspăimîntător şi simţi un gust coclit pe limbă, şi copiii ţipă cu capul vîrît sub cearceafuri. Un astfel de trăznet orbitor a dezagregat dintr-o lovitură carnea de cărămidă şi var a construcţiei, şi a rămas în picioare numai scheletul de bare şi plasă neagră. Cu mine la ultimul etaj, în cuşca mea de lemn şi cristal, şi-avînd împrejur Bucureştiul nocturn, iluminat violent, din cînd în cînd, de tirurile antiaerienelor şi de răvăşitoarele explozii ale covorului de bombe. În contrast cu dezastrul de dedesubt, o lună ca de cristal masiv, în primul pătrar, îşi ţesuse-mprejur o nemişcată pînză de păianjen.

M-am dezbrăcat atunci de veşminte şi, complet goală, l-am aşteptat în picioare pe mirele înaripat, acolo, în strimta odaie nupţială. El m-a ştiut aici, înainte de-a mă vedea din carlinga lui, a simţit feromonii emanînd din josul pîntecului meu (i-a simţit cu creierul şi nu cu nările, căci creierul mare nu-i decît înfoiarea monstruoasă a bulbului olfactiv), şi-a coborît în picaj peste zigguratul meu de păcură şi metal. Şi deodată-a fost în cabina mea, blond şi gol, cu aripi de fluture între omoplaţi, cu sexul erect, puternic şi auriu, şi cu plăcuţa de înmatriculare la gît, pe un lănţişor de argint. M-am atîrnat de el, şi totul devenise luminos, colorat feeric, de parcă am fi pătruns în aureola mistică a unui chakra cu zeci de petale. Cînd m-a despecetluit a introdus în centrul burţii mele nu doar lichid sidefiu, ci deplină cunoaştere, ca şi cînd canula lui de carne suplă ar fi devenit un cordon de comunicaţie între două minţi, prin care-ntr-o clipă ne-am spus totul, am ştiut totul despre fiecare, de la chimismul metabolismului nostru pînă la complexele noastre, preferinţele noastre, experienţa noastră, fantasmele noastre. Era Charlie Klosowsky din Baton Rouge, Louisiana. Însoţea bombardierele grele ce decolau aproape zilnic de la o bază aeriană din Malta. Era locotenent şi avea deja aproape o mie de ore de zbor pe

suplul Spitfire ce, printr-un mecanism ingenios, mitralia printre palele elicelor, în timp ce acestea se roteau pînă la a deveni invizibile. Zburase de multe ori deasupra Balcanilor şi României. Privise cum sar în aer cilindrii de oţel ai rafinăriilor, lîngă Ploieşti, cum se desfac în bucăţi sondele de la Cîmpina, de parc-ar fi fost făcute din beţe de chibrit, se alergase prin cer, ca într-un joc de-a prinselea, cu IAR-uri şi Stukas-uri; văzuse globurile de foc şi fum negru ale vreunui bombardier lovit în pîntec de un obuz, dar şi ciupercile prăfoase crescînd, la trei mii de metri dedesubt, pe zgîrieturile abstracte ca o hartă ale pămîntului. Parcă o viaţă-ntreagă făcuse doar atît: ţinuse manşa, apăsase butoanele mitralierelor, privise cadranele bordului, singur în carlinga lui, ore şi ore, aşa cum şi eu, în cabina ascensorului, apăsam butoane şi priveam perindarea etajelor. Amîndoi suiam şi coboram, nici unul nu aveam amintiri şi nici viaţă personală. Veniserăm pe lume (dar pe care lume?) doar pentru clipa aceea în care ne copulam, ca două insecte, într-o aură de cercuri concentrice de lumină. Şi-aşa aveam să rămînem mereu: în picioare, lipiţi unul de altul, uniţi în partea de sus prin priviri şi-n partea de jos prin cablul acela seminal, prin care simţeam cum mă invadează miliarde de biţi de informaţie. Am continuat să rămînem aşa, în circuitul acela închis, în roata aceea prin care bărbatul curgea-n femeie prin sex şi fe-meia-n bărbat prin ochi, chiar şi cînd ne-am desprins, cînd s-a dat cu un pas înapoi şi a rămas încă o clipă să-mi privească burta şi sinii umezi de transpiraţie. I-am mai privit şi eu o dată pieptul cu păr cîrlionţat, umed şi el, şi sexul moale, iar apoi a fost din nou în carlinga lui cenuşie, şi el întru totul cenuşiu, ca într-un film alb-negru din vremea războiului, continuînd să alerge pe ceruri senine sau întunecate cu avioanele de vînătoare duşmane, fiind doborît chiar în aceeaşi zi sau supravieţuind pînă la adînci bătrâneţi, jucîndu-şi nepoţii pe genunchi şi povestindu-le cum luptase el în război. Cui îi mai pasă?

Cît despre mine, am rămas în cabină timp de doisprezece ani, îmbătrânind şi crescîndu-mi copilul. L-am simţit chiar de la-nceput în uterul meu, mai întâi ca pe-o larvă oribilă, oarbă, cu cângi bucale din fericire moi, dar înfricoşătoare la vedere. Căci îl vedeam de parcă burta mi-ar fi devenit de cristal. Îmi rodea placenta ca o omidă de pe-o frunză de varză. Apoi i-au dat picioruşe şi i-au înmugurit aripi la subţiori. Şi a fost de pe-o zi pe

alta fluture, răstignit pe trompele mele uterine ca-ntr-un insectar, şi sugînd cu trompa dopul de gelatină care-l despărţea de lumea noastră. Cînd s-a născut s-a-nfăşurat cu totul în aripi, şi-a ieşit murdar de sînge şi lichid placentar şi fecale proprii, încît a trebuit să-l curăţ zile-n şir cu salivă, cu lacrimi, cu lapte. După doar o săptămînă era pufos şi proaspăt, cu ochi scînteietori, şi-şi desfăşurase aripile, care aveau pe-atunci loc să lopăteze-n voie prin spaţiul dintre oglindă şi grilaj. La-nceput n-avea mai mult de două palme între vîrfurile aripilor, iar albastrul lor nu fulgera ca acum. Este o femelă care, din zi în zi, trebuie să ajungă la maturitate. Îi pieptăn zilnic cu degetele penetul moale al pîntecelui şi simt, către ultimele inele, cum cresc tubuşoarele ce vor umple văzduhul, pe sute de kilometri, cu parfu-murile pe care doar antenele lor le percep. Feromoni: ajunge o moleculă la un kilometru cub de aer. Da, în curând o să am peţitori pentru copila mea..."

Peţitorii se şi iviseră, însă cît de nevolnici! Trecînd de ultimul bloc cu patru etaje de pînă la maidan, cei trei zăriră uimiţi, în spatele turnului de plasă neagră} o pictură fantastică. Întreg calcanul casei din fund era acoperit de fluturi. În centru, cu aripile iarăşi întinse, fulgerătoare, încremenise marele fluture al femeii din lift. Antenele lui cu măciulii la capete încadrau simetric ferestruica unde bătrîna cu suzeta-n bot se arătase din nou. În jurul imenselor aripi, aşezaţi ordonat şi simetric, veniseră nenumăraţi alţi fluturi, nici unul la fel cu altul, de toate formele, mărimile şi culorile, alcătuind un covor de o răpitoare frumuseţe. Chiar şi în lumina distilată a amurgului, culorile abureau sticlos, catifelat totuşi, în nuanţe moi care se contopeau şi se despărţeau, făcînd ape, virînd spre un unanim cafeniu şi sclipind deodată în cîte-un verde, azur, galben citron, acaju, garantă, atît de pure, că le-ai fi crezut flăcările unei prisme de cuarţ, sau lumina ca un vîrf de ac a boabelor de rouă în zori, pe o brînduşă viorie. Luna, deasupra, îşi arăta coarnele puternice şi tăioase.

Femeia cea aurie şi goală deschise gura larg, încît vîrful arcuit al limbii deveni vizibil, ţinut dedesubt de un frîu. de pieliţă, şi scoase un sunet ascuţit. Marele fluture se desprinse brusc de pe zid, risipindu-i pe ceilalţi cu suflul aripilor de azur, se roti iarăşi deasupra terenului viran şi se aruncă, asemenea unui uliu pe un şoarice de cîmp, la pieptul mamei sale. Corpul

catifelat îi era aproape la fel de lung ca al acesteia. Femeia-l strînse-n braţe şi se-ntoarse către Maria: "Va fi în curînd", îi zise zîmbind aşa de trist şi ciudat, că, peste ani, zîmbetul ăsta avea să-i apară Mariei în oribile coşmaruri. Şi, înainte ca tinerii să se dezmeticească, femeia împinse fluturele-n lift, îngenunche, mare şi grea, înfăşurată în părul fibros, în faţa fetei şi-i sărută mîna dreaptă. Buzele apăsate pe dosul palmei eliberară parcă-o substanţă volatilă, care urcă spre creierul Mariei şi-l făcu să scînteieze o clipă. Costel văzu desluşit (dar curînd o uită) o coroană de raze în jurul tîmplelor iubitei lui. Femeia se ridică, se-ntoarse, arătîndu-şi fesele imperiale, cu vulva întunecată, aproape animalică, dedesubtul lor, şi intră în cabina liftului, aşezîndu-se pe scaun şi luînd iar fluturele în braţe. În tot acest timp, aerul era atît de dens de alte mii de lepidoptere, încît cei doi pur şi simplu îi respirau, trăgîndu-i, prin nări, în plămîni, simţindu-i cum se zbat în alveole şi expirîndu-i din nou în amurg. Dar pînă la urmă, o dată cu întunecarea aproape deplină şi cu apariţia primelor stele pe cerul de vară (căci se făcuse, fără-ndoială, vară, şi noaptea era fierbinte şi-nmiresmată), toţi fluturii pătrunseră-n ascensor, ca-ntr-o capcană luminoasă, încît umplură cu totul spaţiul său îngust. După gratiile grilajului, femeia şi marele fluture nu se mai zăreau. Maria închise uşa de metal, şi liftul o porni încetişor în sus, făcînd să tremure turnul de smoală. Se opri în vîrf, sub roata cea mare, şi ar fi devenit cu totul invizibil dacă luna n-ar fi bătut, albăstrui, în geamurile de cristal.

Maria îl luă de mînă pe tînărul cel brun şi, copleşită de tristeţe, o porni, de-a lungul străzilor spectrale, către casă. Străbătură oraşul în mai bine de-o oră, aproape fără să vorbească. Costel se concentrase cu totul asupra palmei mici şi moi a fetei, care răspundea uneori cu tresăriri ale degetelor la mîngîierile degetelor lui. Se făcuse zăpuşeală şi arborii de pe marginea şoselelor miroseau a frunze cărnoase şi-a sevă. Cîte-un tramvai se retrăgea spre depou, la Vatra Luminoasă, huruind şi clătinîndu-se pe şine. Gunoierii-şi împingeau tomberoanele pe lîngă borduri, iar măturătoarele stăteau cîte două-trei, proptite-n tîrnuri şi fumînd. Cîte-o uzină avea ferestrele atelierelor luminate şi se vedeau înăuntru utilaje mişcîndu-se sacadat: se lucra în schimbul de noapte. Intrară, în fine, pe Colen-tina. Dinspre fabrica de săpun venea un miros insuportabil de

grăsime rîncedă. Trebuiră să mai meargă două staţii de tramvai pe lîngă căsuţe scunde şi dărăpănate, acoperite cu carton gudronat ca nişte magazii. Costel, pe care după-amiaza nesfîrşită îl înglobase aproape fără ştiinţa lui într-un ou de chihlimbar translucid şi totuşi impenetrabil — căci pentru intuirea miracolului e nevoie de o altă împletitură sinaptică decît macrame-ul cu fibre scurte, din aproape-n aproape, al emisferei stîngi, iar Costel era un pur sectant de emisferă stîngă, logician al melancoliei — fredona în gînd un cîntecel ce era atunci pe toate buzele:

Şi una, şi două, şi nouă,
şi nouăzeci şi nouă,
Zi, Garofiţo, zi,

şi se-ntreba iar ce resort sau ce pîrghie să acţioneze pentru ca muşchii cervicali ai fetei să se contracte şi ea să-ntoarcă privirile spre el, pentru ca el apoi, prin altă manevră abilă, ca la raboteza la care lucra în atelierele ITB, să provoace măcar un mic zîmbet, măcar o uşoară înălţare a pometţilor, sau acea complexă şi inefabilă coordonare a sfincterelor peri-bucale şi peri-orbiculare într-o expresie ce s-ar putea numi "înseninare". În mintea puştiului încă virgin şi cu patru ani mai tînăr decît Maria se contura un mare tabel, asemenea celor cu logaritmi, sinusuri şi cosinusuri din cărticica jegoasă pe care-o avea în odaie, un tabel în care miilor de gesturi, cuvinte, atitudini corporale, expresii faciale, pieptănături, haine purtate, pantofi, ţigări, forme ale norilor, intemperii, poziţii ale constelaţiilor, evenimente politice, pietricele de pe caldarîm, amintiri de o clipă — le corespundeau tot atîtea reacţii ale tinerei fete, într-o relaţie directă, univocă şi imuabilă. Doar că era nevoie de sute de piese ale acestui angrenaj, care să fie activate deodată şi să acţioneze sincronizat, pentru ca fata să-i mîngîie în treacăt obrazul prost ras, de sute de mii de îmbucări de rotiţe dinţate şi curele de transmisie ca ea să-l îmbrăţişeze, şi (iar aici Costel n-avea nici urmă de îndoială că toate calităţile lui mecanice nu mai servesc la nimic) de un angrenaj mai vast şi mai complex decît universul, cu componente mai numeroase decît numărul fotonilor care aleargă prin spaţiu, pentru ca Maria să ajungă să-i spună cîndva "Te iubesc". Tabelul cuprindea deocamdată foarte puţină certitudine, multe ipoteze, o mulţime de ştersături şi

modificări. Se-ntindea, din aproape-n aproape, în direcţii imprevizibile şi eteroclite.

Intrară, pătrunzînd în bezna mirosind a lături, într-o încîlceală de străduţe de pe dreapta şoselei. Greierii ţîrîiau, dinii lătrau, şi din cînd în cînd vreun unchiaş cu basc pe cap scotea capul pe poartă, se uita în susul drumului şi mormăia ceva. Închidea apoi poarta şi dispărea sub bolta de viţă de vie. În altă curte, cîţiva oameni cinau afară, în jurul unei mese acoperite cu muşama, sub un bec atîrnat de-o creangă de copac. Mii de musculiţe şi ţînţari se roteau fulgerător în jurul becului. Dar cele mai multe case erau deja tăcute şi-ntunecate, acoperite de-un praf de stele.

O piaţetă triunghiulară, luminată palid de un felinar, avea în mijloc un rond cu flori şi o statuie meschină, un soldat de ghips mai mic decît în mărime naturală, cu o puşcă întinsă în faţă. O mînă îi căzuse de mult, lăsînd vederii doar un ciot de fier ruginit, din acelea cu care se armează betoanele. Era un loc nespus de trist. Pătrunzînd în el, deveneai la fel de palid şi imaterial ca tot ce te-nconjura. Dar tocmai acolo Maria se opri, se-ntoarse spre Costel şi-i spuse serioasă, aproape severă: "Sărută-mă." Bănăţeanul simţi că mintea-i plezneşte şi că ordinea lumii se clatină. Efectul se producea înaintea cauzei şi timpul curgea invers. Într-o clipă aruncă-n foc tabelul cel nesfîrşit şi care nu prevestise nimic, şi se abandonă, pradă vie, celeilalte emisfere, unde contradicţiile dispar într-o lumină tandră, într-un solvent universal. O prinse stîngaci de talie pe fată, cum văzuse-n filme, şi încercă să-i deschidă gura cu buzele şi cu limba, dar fata rezistă, şi sărutarea lor fu una tipică pentru deceniul cinci, romantică şi aproape castă, aşa cum fie-care-şi imaginează că s-au sărutat mama şi tatăl lui, înainte ca el să vină pe lume. Chiar aşa fusese: o sărutare de Hollywood, cu o pasiune mimată şi fără strop de erotism. Pînă şi lumina de pe faţa Mariei, cînd s-au desprins şi Costel a putut să-i vadă chipul îndreptat în sus către el, părea studiată, părea un ecleraj făcut să scoată în evidenţă ochii scînteietori şi dinţii perfecţi ai divelor de altădată. Maria nu-şi încolăcise braţele în jurul girului lui Costel, ci îl ţinuse uşor de umeri ca la dans. Nici ea nu ştia de ce-i spusese s-o sărute. Poate că de frică. Îi venea-n minte mereu şi mereu mesajul teribil al femeii cu fluturele. Era o aleasă, nu se mai îndoia — dar pentru ce? Şi de ce tocmai ea? Doamne, se gîndea, dar este

înfricoşător să fii ales, să simţi degetul îngerului îndreptat ca un pumnal către tine. Să simţi că ai părăsit obscuritatea libertăţii tale, că eşti în lumină, că eşti privit în fiecare clipă a vieţii tale şi că nimic nu-ţi mai aparţine, nici propriul tău suflet. Este năpraznic să se oprească pe tine privirea Cuiva atît de puternic şi de neînţeles, încît nu mai contează dacă eşti ales pentru beatitudine sau tortură. Ar trebui să ne rugăm zilnic, cu speranţă şi disperare: "Doamne, nu mă alege, Doamne, fă să nu te cunosc niciodată, să nu fiu în cartea ta..." Maria tremura de fascinaţie şi oroare, căci de-acum nu mai putea să scape. Da, de frică îl sărutase pe ucenic, de frică avea să-l iubească şi să se mărite cu el şi să rămînă cu el toată viaţa. Îi era atît de limpede lucrul ăsta atunci! îl privi şi ea cu atenţie pe tînăr, de parcă-l vedea prima dată: oare merita să fie iubit? El să fie bărbatul vieţii ei? Văzu nişte ochi negri şi un obraz palid şi nişte buze triste. Îi fu deodată complet indiferent totul. De ce tocmai ea? De ce tocmai ea?

Se despărţiră, după ce mai statură puţin de vorbă, ţinîndu-se de amîndouă mîinile, la poarta casei de pe Silistra. Păreau că se află adînc pe fundul unui ocean, şi că stelele sînt doar reflexele valurilor sub o lună din altă lume. Leandrul din curte mirosea dulceag şi ameţitor. Se mai sărutară o dată, abia atingîndu-şi buzele, şi fata intră în curte. În cuşca lor de sîrmă, păunul şi păunită picoteau pe cîte-un ciot de lemn. Marinache se înfoie în somn simţind trecerea fetei, dar gîlgîitul i se opri în gît, iar moţul îi rămase palid şi moale, atîrnînd peste cioc. Cîteva geamuri acoperite cu hîrtie albastră erau luminate, şi se auzeau voci de bărbaţi şi de femei vorbind liniştit sau certîndu-se. Fata urcă la etaj pe scăriţa îngustă, într-o beznă aproape totală, străbătu galeria de lemn ce scîrţîia groaznic la fiecare pas şi descuie uşa odăiţei sale.

Intră luna pe fereastră, Intră-n odăiţa noastră, murmură ea, căci, într-adevăr, secera lunii albăstrea podelele şi o parte din pat. Se simţi dintr-o dată cumplit de singură. Se ghemui în pat, cu cearceaful tras peste cap, şi adormi după ce multă vreme plînse ca un copil.

Costel rămase un timp în faţa porţii, respirînd aerul sufocant al mahalalei, în care mirosul pipărat al stelelor se amesteca bizar, nostalgic, cu al lătrăturilor îndepărtate. Cu mîinile-n buzunare, răsucea inconştient cîţiva bănuţi, tăvălindu-i prin

scame şi fri-mituri. Maria. Pentru el, Maria fusese femeia cu fluturele, chiar buzele ei erau fluturele mistic aşteptat de orice bărbat, şi pe care el îl sorbise acolo, sub becul chior din piaţetă. Ca printr-un alambic seînteietor, imaginea iubitei lui, întru totul psihică (pentru că, deşi o ţinuse în braţe, Costel n-ar fi îndrăznit niciodată să-şi imagineze că va fi cîndva stăpînul unui imperiu de ţesuturi, glande şi amintiri care să poarte numele de Maria, şi-n porturile căruia să-şi trimită galioanele încărcate pîn-la catarge ale speranţelor, privirilor, mîngîierilor, spermiilor, amurgurilor, flotilă disperată a unei imposibile comunicări), i se scurgea, strop cu strop, în sistemul venos, îi pătrundea în inimă, înconjurată acum de raze de lună, din auricule clipocea în ventricule, era zvîrlită apoi printr-o contracţie puternică în arterele jugulare, se despărţea în mii de filamente şi eprubete ce-şi împingeau degeţelele în creier, rătăcea prin ţevile axonilor, miliarde de Marii identice în tunici de glucoza, ce parazitau fiecare celulă stelată şi fiecare nevroglie ca nişte spirochete fermecătoare, se-ntîlneau în săli şi pe coridoare şi se contopeau unele cu altele, ca boabele de mercur, în Marii mai mari şi mai hieratice, pînă ce, în sala supremă, pe tronul suprem din craniu, încadrat de grifoni, o singură, imensă Mărie tremura din nou reflectînd reliefurile dulci ale ţestei sub care abia încăpea, adorată, la picioare, de un defunct poet polonez de acum două veacuri. După ce lumina se stinse la fereastra fetei, Costel îşi aprinse o ţigară şi-o luă încet înapoi prin labirintul fierbinte, tresărind speriat la apropierea oricărei siluete. La fiecare pas simţea cum femeia din ţeasta lui se clatină uşor, ca un giroscop.

Curînd, noaptea îi deveni suspectă. Străduţele mocirloase se multiplicau, iar stelele, deasupra, nu mai erau aceleaşi: stinse şi apropiate ca un decor naiv. Gardurile, de-a lungul cărora îşi trecea degetele, distrat, căpătară un luciu de carton. Casele îşi rotunjeau contururile abia vizibile, devenind nişte movilite informe, iar lătratul dinilor se purificase şi se-ntindea pe cîteva game în glissan-douri tot mai lente. "Ce dracu", îşi spuse tînărul, treeîndu-şi o mînă prin păr. Părul îi era acum compact ca o bucată de cauciuc. Cînd mîna-i coborî peste faţă, simţi trăsăturile tocite, înmuiate, ca modelate în porţelan. Spaţiul vizual însuşi se-mpăienjeni. Costel îşi privi, ca un somnambul, mîna stîngă: degetele se resorbeau uşor în lăţitura palmei. Într-o străfulgerare, îşi dădu seama că iese din Poveste, că a ajuns în

ariile laterale, unde totul se haşurează, într-o lume care abia se formează, cu spaţiul şi timpul ei abia înmugurite, înainta totuşi, pînă cînd din el nu mai rămase decît înaintarea. Lumea era acum murdară şi diformă ca plastilina în care-ai amestecat toate culorile, toţi omuleţii, toţi pomişorii. Curînd, orice însuşire se resorbi în matca ultimă: noaptea. Ce se disipa şi ea în negîndit, nescris, neexistent. În pagina albă deasupra căreia stau aplecat şi pe care n-am s-o mai pîngăresc cu sămînţa obscenă a pixului meu.

Partea a III-a

Îmi privesc mîinile în această după-amiază tăcută de sfîrşit de vară, în care stau în maieu în faţa caietului cu copertă cafenie de plastic. Mîinile mi se profilează astfel, palide, dar cu contururile întunecate, pe aurul roşu al ferestrei. Privesc pielea care le acoperă, zbîrcită şi semitransparentă ca o sticlă moale, întărită doar în vîrful degetelor, acolo unde, ieşind ogivale din pieliţele zdrenţuite, pe care mi le tot rod pînă la sînge, unghiile rm-au crescut ca nişte elitre rigide peste pîntecul unor insecte. Sub piele, tensionate şi fragede, se conturează tendoanele care acţionează levierele degetelor. Iar degetele se mişcă, pentru că nu ne îndoim. Pentru că între graniţele pielii noastre nu curge doar sînge, doar limfă, doar hormoni şi doar zahăr: curge mai cu seamă credinţă. "Dac-aţi avea credinţă cît un bob de muştar, aţi spune muntelui să se arunce în mare şi el s-ar arunca": noi spunem degetelor să pipăie, ochilor să vadă şi picioarelor să umble, iar aceste bucăţi de materie se supun, căci se află-n imperiul nostru şi, în clipa în care le comandăm, ştim sigur că se vor supune, căci într-un fel tocmai această siguranţă este comanda. Există în corpul nostru, împletit cu artere şi vene, înnodat în nervi şi în plăci motorii, umezit de lichide osmotice, un sistem circulator al credinţei fără de îndoială, al certitudinii naturii noastre angelice. Căci asta am numit întotdeauna înger: intermediarul care, înveşmîntat în credinţă, porneşte din spirit şi mişcă materia, o modelează şi o supune. Există în creier o pompă de vid metafizică, o inimă neurală care, prin lungi

furtunuri de lumină de aur, trimite în toate provinciile, departamentele şi cantoanele corpului nostru vestitori graţioşi, înotînd în serul credinţei. Şi ei, androginii, cu testicule de zirconiu şi sînii de ametist, se reped spre grămezile de fibre striate, le contractă şi le relaxează, le-ndreaptă către ce vrea fiinţa noastră adîncă, şi degetul se mişcă, şi muntele se aruncă în mare. Oh, Doamne, de n-ar fi pielea noastră atît de cornoasă, atît de opacă, de n-ar fi atît de lustruită-n interior încît credinţa, ajunsă la frontieră, să fie silită să se întoarcă asemenea luminii într-o oglindă concavă! Dacă lumina nădejdii noastre ne-ar înconjura corpul cu o aură de azur şi de sodiu! Dacă raze filigranate ne-ar ţîşni dintre sprîncene ca nişte poduri de foc, şi atingînd un chibrit de pe masă i-ar porunci să se mişte! De cîte ori n-am stat ore-n şir, pînă la nebunie, la dizolvare în frică şi transpiraţie, cu privirea aţintită spre un fir de nisip, abia vizibil pe scîndura mesei, repetînd în minte, cu toată forţa de care mă simţeam în stare: "Mişcă-te! mişcă-te!", închipuindu-mi că deja s-a mişcat, că miracolul s-a produs... Îmi aşezam degetul chiar lîngă el, pentru ca spectrul său astral să-l ajungă, acolo, în singurătatea fiinţei lui. Mă încordam, inima începea să-mi bată cu forţă, venele mi se umflau pe tîmple, ochii-mi ieşeau din orbite de parcă-aş fi-ncercat să ridic un bolovan de o greutate imensă, dar nu, îngerii pipăiau derma pe dinăuntru, încercau să iasă o dată cu sudoarea, şi recădeau spre inimă ca atraşi de o forţă dumnezeiască. Nu aveam destulă credinţă, iar cîtă secretam abia reuşea să îmi umple sacul de oase şi maţe al corpului meu. Mă imaginam uneori extins prin credinţă măcar pînă la periferiile Bucureştiului, pînă la căile ferate şi şoselele de centură care-i dau ocol ca o membrană tare în jurul unei celule. Cu circulaţia lui dementă şi haotică, platformele lui industriale în care fiecare piesă a fiecărei maşini e de mult uzată fizic şi moral, cu universităţile şi bibliotecile lui pe care-nfloresc licheni de o mie de culori şi de specii, cu statuile (ah, statuile!) lui încremenitoare, cu Dîmboviţa şi Colentina ca nişte capilare tricotate din colesterol, cu blocurile cubiste din centru cristalizate în jurul locatarilor îmbibaţi de melancolie, cu femeile lui cu fese tatuate rătăcind randomizat pe străzi umbrite de tei înfloriţi, — oraşul ar deveni propriul meu corp artificial, l-aş putea numi cu numele meu şi l-aş putea umezi cu dorinţele mele. Aş controla fojgăiala scorpionilor şi vampirilor prin

pivniţele lui de piatră de rîu, aş calcula traiectoria fiecărui strop de urină ţîşnit din meatul beţivului care udă un zid, cu capul sprijinit de cărămida lui îngheţată, m-aş juca pasionat cu forma norilor sfîşiaţi de antenele parabolice de pe Palatul Telefoanelor, i-aş modela în formă de brichete, de păianjeni, de Iehova, de pioneze, aş scrie cu pufoşenia lor înjurături teribile de-a lungul cerului înserat... aş prohibi subit producţia hormonilor estrogeni în toate aparatele genitale, ale oamenilor, şobolanilor, muştelor şi tuturor celorlalte fiinţe şi aş urmări de-a lungul anilor destructurarea lumii vii prin angelizare... aş transforma toate bisericile ortodoxe în meduze semitransparente, prin carnea cărora s-ar vedea icoanele din pereţi ca nişte granule difuze de auriu şi azur, preoţii în odăjdii ar fi vacuole şi organite pulsînd lent în jurul altarului, iar enoriaşii, filiformi ca-n El Greco — franjuri zdrenţuite, palide, purtînd pe veşmintele albe baterii de celule ucigătoare. Şi sutele de biserici s-ar ridica lent de pe fundul oceanului, dintre blocuri, zvîcnind din cupole, fluturîndu-şi dantelele curcubeene, tot mai sus în aerul pur, lăsînd pe pielea oraşului pete rotunde de carne vie, pînă ce, cu palmele nevăzute ale credinţei, aş aduna la un loc pilcul pîlpîitor de clopotniţe, le-aş confunda ciupercăria una în alta, le-aş strivi uşor, ca pe nişte boabe de strugure, pînă ce în căuşul palmelor mele ar rămîne un mare clopot de gelatină albastră, mirosind a smirnă, tămîie şi nard, cu care mi-aş spăla ochii scînteietori. Oh, Doamne, singurătatea este doar un alt nume pentru nebunie. Ştiu bine că nu voi putea niciodată să modific prin voinţă proprie nici măcar procesul de cariere a dinţilor mei. Ştiu că nu pot dicta nici unei zecimi din propriul meu corp. Cît despre ce e-n afară — dar ce e-n afară? Fără fotonii care cad pe obiecte şi rico-şează-n cristalinul ochilor mei — nişte sfere oribile înfipte în osul craniului — lumea ar fi un noroi obscur de reverberaţii, ca lumea păianjenilor pentru care există doar ce face să vibreze plasa lor derizorie. Imaginea înfricoşătoare a morţii nu-i pentru mine nefiinţa, ci fiinţarea fără fiinţare, viaţa terifică a larvei de ţintar, a rîmei, a scoicilor pe fundul abisului, carnea vie şi inconştientă din care cu toţii sîntem bricolaţi. Vedem lumina cu nişte ouă cornoase pline de jeleu, o transformăm în impulsuri electrice şi-o transferăm unei grămezi de mucilagii umede dintr-o cochilie de calcar. N-o să ştim niciodată cum o lungime de undă devine o senzaţie subiectivă, cum vedem (Doamne, dar cum vedem?) o

petală de gura-leului. N-o să putem înţelege niciodată cum poate exista ceea ce, de-a lungul vieţii noastre, n-am văzut, auzit, gustat, mirosit şi pipăit niciodată. Viaţa noastră — limitată la universul nostru, înfăşurat pe hoitul nostru ca un linţoliu, ca bandajul înstelat al mumiilor. Lumea noastră — cîmpul senzaţiilor noastre. Mucegaiul pufos de lumină care ne-acoperă pupilele, pîsla sonoră care ne creşte pe timpane. Sfîrcurile de femeie pe care şi le amintesc buricele degetelor noastre. Limba noastră ca un peduncul de orhidee, limba noastră care nu-i roşie, ci pictată în dulce, acru, amar şi sărat. Şi copăceii ca de madrepor, bălăciţi în mucus, ce-şi desfac corolele în fosele nazale. Şi bolovanii de calcar din carcera urechii interne. Şi pedunculii care ştiu ce-nseamnă recele şi fierbintele. Toate presărate ca nişte stropi transparenţi de clei pe plasa nervilor noştri, îmi imaginez uneori că am fost cufundat într-o baie de lichid coroziv, care mi-ar dizolva carnea, scheletul şi organele interne, lă-sîndu-mi neatins doar sistemul nervos. Aş fi apoi scos şi-ntins pe o lamelă de sticlă, cu fiecare firişor de nerv întins bine, cu miliardele de ramificaţii desfăşurate roată-mprejur, ca un mileu de aţă albă, subţire, imposibil de rupt. Ce-aş fi altceva decît un neuron, cu creierul drept corp celular, măduva spinală drept axon şi nervii ca dendrite nenumărate? O pînză de păianjen care simte doar ce-o atinge. Da, fiecare avem în noi un singur neuron, umanitatea e un creier disipat, care-ncearcă disperat să-şi regăsească unitatea. Şi mă-ntreb cutremurat dacă nu asta înseamnă Judecata de Apoi şi învierea morţilor: extragerea neuronului din fiecare om care-a trăit vreodată, selectarea lor şi aruncarea celor neviabili "acolo unde-i plînsul şi scrîşnitul dinţilor", iar din cei perfecţi construirea unui fantastic creier, nou, universal, orbitor, prin care am păşi, inconştienţi şi fericiţi, pe o treaptă mai sus a fractalului Fiinţei eterne. Dar cei "neviabili"? Dar minţile, sufletele şi senzaţiile criminalilor şi păcătoşilor? N-ar forma şi ele, în Gheena, un creier infinit de pervers, un monstru faţă de care cel al lui Leonardo, compus din părţile cele mai hidoase ale fiinţelor întunericului, ar fi frumos ca un arhanghel? Şi n-ar continua astfel, şi-n lumea superioară, dihonia de demult, dihonia dintotdeauna? Căci tortura eternă, chinul nesfîrşit care e răutatea, plînsul şi scrîşnirea dinţilor datorate neputinţei de a fi bun, nu sînt tot existenţă, şi fiind existenţă nu sînt nesfîrşit de frumoase? Separate prin

centrifugare, în marile turbine ale lui Dante, sau prin distilare fracţionată în Deisis-urile icoanelor bizantine, infernul şi paradisul, strat de ulei parfumat peste strat de păcură împuţită, sînt în cele din urmă tot înţelepciune. Paradisul — înţelepciune de mîna dreaptă, de emisferă dreaptă, feminină, blîndă şi pufoasă, ape nesfîrşite şi nemişcate, iluminate-n adînc de fosforescenţa îngrozitorilor peşti abisali... Infernul — înţelepciune de mîna stingă, emisferă stingă, năprasnic foc paraclet, mascul ce-ascunde în miezul destrucţiei un suflet de porumbiţă. Binele şi răul, doi Buddha enormi ieşiţi ca doi vulcani deasupra vieţilor noastre, principii opuse şi totuşi afine ca polii unui magnet, se acuplează-n cele din urmă, printr-o punte de fibre nervoase, ca să formeze emisferele-ncreţite şi complicate ale marelui, neasemuitului Creier ce ne visează.

Vom ajunge o dată acolo. Videmus nune per speculum in aenigmate, tune autem faciem adfadem... Şi vom ajunge acolo pentru că sîntem deja acolo, pentru că am pus acolo un picior, pentru că sîntem amfibii, pentru că, paradoxal şi miraculos, deja facem parte din maşinăria ce ne inventează moment cu moment, aşa că participăm clipă de clipă la pictarea, sculptarea, zămislirea, brodarea noastră. Dacă n-ar fi aşa, n-am putea mişca nici un deget, căci degetul de carne, zgîrciuri şi os nu s-ar simţi dator să ne asculte. Pentru că participăm deja la Dumnezeire, emanăm cu toţii, din tufele subţiorilor, din grăsimea şoldurilor şi mai cu seamă din cochilia de pe umeri o lumină înmiresmată ce ne-nveleşte ca o suveică. E mandorla ce ne va sui cîndva către ceruri, coaja seminţei ce conţine un embrion viu. Da, sîntem embrioni neurali, mormoloci încurcaţi în organe atavice, ţinînd de două medii, de două zone ale fiinţei. Ce stranii vom fi cînd, asemenea cetaceelor, vom părăsi cu totul pămîntul ferm al cărnii inerte şi ne vom adapta noii împărăţii, cînd vom înota în fluidul mental al unei cunoaşteri enorme, în întregime parte din ea, pierduţi în ea ca animaliculii străvezii din plancton, sau ca un singur animalicul umplînd tot oceanul, indiscernabil de el, purice marin pe spinarea căruia navighează traulere şi pescadoare...

E aproape şase seara, vară tîrzie şi sufocantă... Acum o mie nouă sute optzeci şi şase de ani un profet a ieşit din Iudeea. După treizeci şi trei de ani a fost crucificat, însă după încă trei zile a înviat şi s-a înălţat la cer. Nu înainte de a promite că se va

reîntoarce. Pînă acuma nu s-a întors. Acestei amînăn îi datorez faptul că, iată, am încă mîini pe care mi le privesc cu perplexitate, încă n-am fost schimbat, într-o clipită, şi încă n-am văzut un pă-mînt nou şi un cer nou...

Stau mai departe pe scaunul meu, în mansarda mea cu fereastră ovală, la marginea unei galaxii. A fost o linişte tot mai roşiatică pe măsură ce a căzut seara, întreţesută cu zgomote versatile şi benigne: cîntecul necontenit al turturelelor (care de multe ori se opresc pe pervaz şi privesc cu un ochi rotund peştera de dincoace de geamul meu), zgomotul apei trase la closet în alte apartamente, ţipetele limpezi ale băieţeilor ce joacă fotbal între maşinile parcate în faţa blocului... Scriu acum în inima nopţii. Lămpiţa de pe masa mea nu dă mai multă lumină ca un opaiţ, aşa că ungherele camerei sînt întunecate, iar patul dispare într-un triunghi de smoală. Un abur de alcool umple odaia, alcool şi transpiraţie. Fiindcă în casa mea, în patul meu se află, prima dată după luni de zile, cineva, complet obliterat de întunecime. Doar dacă-mi scot capul şi umerii din sfera de lumină galbenă de peste masă şi-mi las ochii să se obişnuiască, lent, cu tenebrele, mi se pare că pot distinge acolo o structură boţită, un păienjeniş de ac de gravură, de placă aproape deloc atacată de acizi. Foarte tîrziu desluşesc alburiul fantomatic al unui cearceaf boţit, învăluind şi totodată dezvăluind o formă umană. Totul pare un mulaj de ghips trîntit, greu, în patul de scîndură, o statuie făcînd să se curbeze şi să troznească şipcile. Dar Herman e uşor, un schelet abia ţinut la un loc de învelişul lui de piele, lipit pe ţeastă şi flenduros în toate celelalte locuri, căci metabolismul lui este o ardere de alcoolun. "Săracu' de el", spunea mama cu douăzeci de ani în urmă, "aşa tî-năr şi politicos, că-mi zice şi de zece ori pe zi«Săru' mîna, doamnă» cînd ne-ntîlnim la lift sau pe scări — săracu' băiat, uite ce-a ajuns, uite ce face băutura din om..." Iar eu, ţinînd-o de mînă, fără să bănuiesc că o dată aveam să-l cunosc pe Herman ca pe mine însumi, mă uitam speriat peste umăr, spre holul de la intrare, unde-l puteam încă vedea, neverosimil cocîrjat, pe beţiv, cu silueta luminată slab în întuneric de beculeţul galben şi roşu al liftului. Gîtul lui făcea unghi drept cu corpul, de parcă una dintre vertebrele cervicale i s-ar fi întors, curbînd cordonul spinal pînă la orizontală, iar capul, privind mereu spre pămînt, era imaginea unei umilinţe orientale. Cînd

ne-ntîlneam cu el mi se făcea frică, pentru că mă speriau beţivii ca nişte animale stranii, — îi auzeam uneori răcnind şi-njurînd în spatele blocului — şi, deşi Herman era blîndeţea însăşi, cînd îşi aşeza palma pe creştetul meu tresăream, iar mama mă trăgea înspre ea. El însă nu-şi lua mîna de pe părul meu tuns scurt, cu breton, şi, dacă liftul era tocmai la şapte, putea rămîne aşa mai bine de un minut. Între timp ne privea, în umbra scării, arătîndu-şi pe sub sprîncene ochii foarte, foarte albaştri, cu fruntea încreţită de efortul de a privi drept. Faţa-i era frumoasă şi tînără, inteligentă, dar respiraţia încărcată de un damf de vodcă ne făcea să ne-o ţinem pe-a noastră, pe toată durata cît, înghesuiţi în lift, urcam pînă la cinci. Cînd închideam în urma noastră uşa de metal, cu o fîşie de geam mat, şi ne pomeneam pe palierul nostru liniştitor, în faţa apartamentului 20, inspiram adînc de cîteva ori, aşteptînd ca mama să descuie, în timp ce liftul urca încă două etaje cu Herman.

În afară de obişnuitul "săru' mîna, doamnă", tînărul nu deschidea gura, dar mă privea zîmbind şi mîngîindu-mi distrat creştetul. Purta mereu acelaşi costum de haine, închis la culoare şi corect, cu cămaşă albă descheiată la gît, lăsînd să i se vadă puţin din pielea moale şi roşcată a pieptului. Deşi era mereu băut şi, cînd mergeam cu mama la cumpărături, pe Lizeanu, îl vedeam mai mereu la bodegă pierzîndu-şi vremea cu beţivi ordinari, Herman nu se clătina, nu vorbea fără şir şi nu avea hainele descusute şi murdare. Cîtă diferenţă faţă de tatăl lui Mimi şi Lumpă, ţigan porcin, care se-ntorcea acasă cu lăutarii după el, cîntîndu-i din vioară şi acordeon, pe cînd el răcnea cît putea cîntecul lui preferat:

Să moară mama, să moară
De nu te-oi fura diseară
În papuci şi-n pielea goală
Să bag mahalaua-n boală,

cu nădragii lăsaţi în vine şi scărpinîndu-se pe balonul burţii păroase! Sau faţă de cel de la scara 3, bătrînel în palton cenuşiu, care-şi scotea afară viermele negricios şi urina cu un jet gros, ca de cal, pe stîlpii gangului, printre copiii care se jucau cu cartoanele de la magazinul de mobilă.

Tînărul locuia cu o mamă ţărănoasă, vîrstnică, în garsoniera de la ultimul etaj al blocului din Ştefan cel Mare. Liftul mergea doar pînă la 7, apoi trebuia să urci încă un etaj pe scări pînă ajungeai pe palierul lui, minuscul, împărţit între uşa garsonierei, poarta de metal mereu închisă cu lacăt a camerei unde se afla motorul liftului şi uşa cu geam transparent a spălătoriei. A patra uşă, de departe cea mai misterioasă pentru mine, era cea care dădea spre terasă. De fapt, de palierul acesta, şi nu doar de el, se legau mistere concentrice, tot mai tulburi, tot mai adînci... Mă mutasem în blocul din Ştefan cel Mare la vîrsta de cinci ani, şi imensitatea scărilor, gangurilor şi etajelor lui îmi dăduse cîţiva ani un vast şi straniu teren de explorare. M-am întors de multe ori acolo, în realitate şi-n vise, sau mai curînd într-un continuum realitate-halucinaţie-vis, fără să ştiu vreodată de ce viziunea acelui bloc lung, cu opt scări, cu faţada mozaicată de ferestre panoramice, cu magazinele magice de la parter: mobila, electrocasnicele, atelierul de reparat televizoare — m-a umplut mereu de emoţie. Niciodată nu pot vedea zona aceea a şoselei cu un ochi liniştit. Dacă i-aş face o fotografie, sînt sigur că poza ar arăta cu totul altceva: între castelul enorm, stacojiu, al morii Dîmboviţa, cu frontoane şi creneluri azvîrlite spre cer, şi marea de acoperişuri şi clădiri cubice, gălbui, roze sau în calcio-vecchio a Bucureştiului de dincolo de şosea s-ar fi văzut doar un maidan, poate plin de mormane de şine ruginite de tramvai, sau de prefabricate din beton, sau pur şi simplu o mocirlă galbenă, răsfrîngînd norii galbeni revărsaţi peste ea... Blocul, foişorul Miliţiei, lipit de el, aleea Circului şi ciuperca lui albastră înconjurate toate de plopi cu crengile sucite în entre-lacs renascentiste (şi care au crescut enorm de-a lungul anilor: vara, de la balconul apartamentului alor mei, prin ninsoarea pufului de plop, nu mai poţi vedea acum din cauza frunzişului nimic din alee, ci doar marele fronton prăfuit al morii) par a trăi cu adevărat doar în mintea mea, ivite palide, spectrale dintr-un abis emoţional. Totul e straniu, fiindcă totul e de demult. Şi fiindcă totul e-n locul acela unde nu poţi distinge visul de amintire, căci aceste mari zone ale lumii nu erau pe atunci încă dezlipite-ntre ele. Şi a trăi straniul, a simţi o emoţie, a rămîne-mpietnt în faţa unei imagini fantastice înseamnă mereu unul şi-acelaşi lucru: a regresa, a te întoarce, a coborî în miezul arhaic al minţii tale, a privi cu ochii unei larve umane, a gîndi ceva ce

nu e gîndire cu un creier care nu e încă un creier, şi care contopeşte într-un miez de plăcere sfîşietoare ceea ce noi, crescînd, despărţim. În nenumărate vise intram în scara 4 a blocului din Ştefan cel Mare, aşa cum era ea în primele luni cînd ne-am mutat acolo: holul plin de moloz, panoul de metal cu uşiţele cutiilor de scrisori aşezat pe un alt perete decît este el azi, o chiliuţă misterioasă, plină de ziare şi pachete, care acum nu mai există — sau poate n-a existat niciodată — şi treptele monumentale ducînd pînă la uşa liftului. Totul e vast ca-ntr-o bazilică, solemn şi înfricoşător. Mai teribilă încă este marea poartă albă a casei liftului, înainte de instalarea lui. Nu există nici o uşă, e doar o deschizătură dreptunghiulară într-un perete. Urc, cuprins de un fel de farmec, treptele pline de sfărîmături şi var închegat, mă opresc în portalul imens şi privesc în sus enormul puţ huitor, cu nişte maţe de cabluri căţărîndu-se pe pereţi. Mi se face greaţă de acea înălţime infinită, mă las pe vine şi cineva mă trage brusc înapoi. Este mama, care mă ia de mînuţă şi-ncepem urcuşul pe scările pline de acelaşi moloz, uneori atît de abundent, că trebuie să escaladăm pur şi simplu grămezile cenuşii. Intre palierele cu uşi de apartamente sînt altele, goale, sinistre, cu gemuleţe prin care se vede moara şi cu o singură uşă, a crematoriului. Deja la crematorii pute dezgustător, căci multe familii s-au şi mutat în blocul încă departe de a fi gata. Îmi e mai frică de palierele goale decît de cele cu apartamente. Deşi acolo fiecare uşă e altfel, deşi au apărut deja mari lăzi cu cîte un cactus sau un leandru, şi cîte-o poză jegoasă lipită pe perete. Dacă n-aş fi cu mama, n-aş mai ajunge niciodată acasă, căci în mod sigur etajele se-ntind în sus şi-n jos la nesfîrşit. Pierdut pe paliere pustii, aş urla cu disperare, pînă n-aş mai avea voce, sălbăticit de groază şi străinătate. Ajungem în fine acasă. Mama descuie, înşurubînd în gaura cheii filetul cheii de siguranţă, care face ca aripioarele micii piese rămase-năuntru să se retragă încetişor. Abia apoi descuie cu cheia adevărată. Pătrundem în vaste camere goale, apoi mergem în camera din faţă. E o seară întunecată.

Pe tripla fereastră se vede un nor de sînge deasupra oraşului. Reclame luminoase, foarte departe, se-aprind şi se sting. În odaie e doar un pat şi-un scaun. Pereţii-s nevăruiţi şi în tavan se chircesc două sîrme negre ca două picioare de păianjen. Nu avem încă lumină electrică. Mama, tînără şi

frumoasă, aprinde o luminare şi-o lipeşte pe o farfuriuţă. N-avem perdele, geamul e stropit cu var. Stăm pe pat, îmbrăţişaţi, şi mă topesc de dragoste şi magie. De-a lungul geamului numai dunga de sînge-nchegat mai stăruie o vreme, restul e noapte. Şi se vede lumina rotundă, slabă, de ace irizate, a luminării, răsfrîntă în fereastră. E o linişte frumoasă şi tristă. Ghemuit lîngă corpul mamei, privim amîndoi cum, încet, dispare şi dunga de sînge...

Apoi, la lumina tremurătoare, sferică, a luminării, mama se ridică proiectîndu-şi umbra colosală pe tavan şi perete, ca un balet ciudat în care femeia de carne întunecată, doar cu ochii căprui limpezi ca două lacuri în crepuscul, face schimb de trăsături, haine şi organe interne, cu propria ei umbră diformă, anamorfotică, pîlpîitoare. Desface palma şi, în podul palmei ei, ca-n miezul unei flori cafenii, se află un elefant de plastic alb, subţire, semitranspa-rent în lumina galben-întunecată. Îl aşază pe scaun şi lasă să atîrne peste marginea scaunului bănuţul auriu, legat cu un fir de aţă de gîtul elefantului. Bănuţul se roteşte uşor şi sclipeşte, clipoceşte uşor, aruncînd vagi scîntei pe podea. Greutatea lui pune-n mişcare elefantul, care porneşte clătinîndu-se, lăsîndu-se-ntîi pe picioarele din dreapta, apoi pe cele din stînga, pe cînd bănuţul coboară încet spre podea. Îngenuncheaţi, de o parte şi de alta a scaunului, îl privim amîndoi, zîmbind fericiţi, topiţi în noaptea luminoasă a odăii pe jumătate străine. Şi în încremenirea din jur, luminat din spate, prelungindu-şi trompa strălucitoare cu o umbră diformă pe lemnul scaunului, elefantul înaintează, minute-n şir, cu un mic zgomot sacadat, înaintează milimetru cu milimetru, eternitate după eternitate pînă la rama din margine, unde se opreşte aplecîndu-se uşor către abis. Bănuţul e doar la un deget de podea şi-şi arată, pe rînd, feţele, schimbîndu-le ca pe fazele lunii...

Cîteodată, la două-trei luni după ce ne mutasem în Ştefan cel Mare, mama apăsa dm greşeală pe butonul de la şase sau de la patru al liftului deja instalat. Urcam pe întuneric, becul cabinei fiind mereu furat, pînă cînd nici nu s-a mai pus, şi, cînd cabina se oprea cu zgomot de fierărie, deschideam uşa şi ne pomeneam într-o lume necunoscută şi înfricoşătoare. Dacă opream la patru, şocul nu era aşa mare, căci cunoşteam palierul din perioada cînd încă mai urcam pe scări, dar ajungînd la

etajele superioare celui unde stăteam simţeam cum ochii îmi ies din orbite de frică. În acele lumi era mereu tăcere şi pustietate. Aerul era verzui, şi prin ceaţa lui solemnă desluşeam imagini ale teroarei: deodată, peste formele familiare pe care le aşteptam — uşile apartamentelor de la cinci, cu fiecare detaliu cunoscut, cu plăcuţa albastră de pe uşa domnului Mânu, cu vizorul de alamă în formă de pîlnie al miliţianului, cu preşul cafeniu al mamei lui Sandei, se suprapuneau monstruoase, ameninţătoare desene mentale: alte uşi, alte zugrăveli, altă vopsea pe marginile panoului electric, altă configuraţie a mozaicului de pe jos. Era un palier identic cu al nostru şi totuşi complet diferit, cu cît mai asemănător în mare cu atît mai diferit în detalii, era alt univers care urla ameninţător, glacial, în care eram cu totul pierdut. Odată chiar am nimerit în alt gang, cu două scări de bloc aparent asemănătoare cu cele din gangul nostru, doar că erau scările 6 şi 7, nu 3 şi 4, şi ne-am lăsat păcăliţi pînă am ajuns în lift şi am oprit la 5 şi am deschis uşa de metal verde pe altă lume, şi-am coborît pe scări, şi fiecare palier, unele luminate şi pline de o tăcere ţiuitoare, altele scufundate în cea mai adîncă beznă, era straniu şi înfricoşător de parcă-am fi coborît în infern... Urlam ca un animal şi mă smuceam din mîna mamei, care ţipa şi ea încercînd să mă potolească, dar pulsam întreg, ca o inimă de pasăre şi nu m-am potolit decît cînd m-am văzut afară, în şosea, şi-am privit stîlpii electrici dintre şinele de tramvai, purtîndu-şi globurile cu lumină trandafirie. Treceau prin seara roşie tramvaie şi maşini, iar vitrinele aprinse ale magazinului de mobilă arătau obiectele ştiute, liniştitoare: fotolii şi canapele, birouri, lămpi cu abajur... Etajul opt al scării noastre era incomparabil mai misterios decît celelalte. L-am şi descoperit tîrziu: cînd am urcat prima dată acolo, cu Luci şi Jean, ca să ieşim pe terasă, trecuse mai bine de un an de cînd ne mutasem în bloc. Aveam şase ani împliniţi şi cunoşteam bine, din colosul de beton, doar scara noastră şi holul celei de vizavi, din acelaşi gang. În spatele blocului ieşeam aproape în fiecare după-amiază ca să mă joc cu copiii prin şanţurile de canalizare în care ţevile şi cablurile electrice nu fuseseră instalate încă.

Auzisem de scara ca de un continent îndepărtat, pe care n-aveam, poate, să-l explorez niciodată. Oriunde m-aş fi aflat, trebuia să pot fi văzut de părinţii mei de pe balconul nostru de la cinci, aşa că privirile lor, cum stăteau acolo sus cap lîngă cap,

delimitau lumea sigură şi civilizată, dincolo de care m-ar fi înghiţit neantul. Adevărul este că universul se compunea atunci din cele trei camere ale casei noastre şi cîteva anexe, prelungite ca nişte picioare de păianjen, de o ambiguitate cu atît mai mare cu cît erau mai îndepărtate. Era o primă zonă, semi-reală, în care mă puteam mişca singur într-o oarecare siguranţă, după care urmau traseele din oraş, care erau create de părinţi pe măsură ce înaintam prin locuri rele şi străine. Doar mama şi tata, între care înaintam printre fortăreţe şi bazilici, depouri şi castele de apă sfîşiind norii ca flacăra de pe cerurile galbene, doar prietenii şi stăpînii mei gigantici, comprimîndu-mi degetele în palmele lor mari şi fierbinţi, vorbind liniştit peste capul meu şi trăgîndu-mă prin pieţe rotunde cu statui fabuloase în centru, doar ei puteau pacifica domeniile haosului fără sfîrşit. Ca un arc reflex, ca o engramă în memorie, ca tocirea treptelor de marmură la trecerea milioanelor de paşi, unele trasee, pe care le băteam mai des, se "întăreau", căpătau consistenţă, se colorau în nuanţe familiare, desprinzîndu-se din cenuşa ireală ce le-nconjura. Tramvaiul ce ducea către Dudeşti-Cioplea, unde locuia Tanti Sica (Vasilica, sora mamei), era singurul vopsit în roşu, iar deasupra avea singura fîşie de cer albastru din Bucureşti. Suind în el, îmi plăcea să stau lîngă scaunul vatmanului, să văd cum clăn-ţăne maneta cu bilă de metal şi să privesc cerul prin sticla groasă, violetă, a apărătoarei de soare. Bila manetei era de alamă lustruită de-atîta frecat în palma aspră a vatmanului, şi-n curbura ei se aduna, în culori concentrate, de zece ori mai intense ca-n aerul subţire de-afară, tot peisajul cartierelor prin care treceam şi tot interiorul de lemn al vagonului, cu scaune de lemn şi minere de lemn ce se tot izbeau de acoperişul tapiţat cu vinilin. Vedeam acolo şi faţa vatmanului şi, dacă mă apropiam, feţişoara mea proprie, numai ochii şi nasul de ea, zîmbind nătîng şi uimit. La fel, "întărit" şi mai puţin straniu — deşi atît de ciudat! — era drumul către naşii mei, la Maica Domnului, unde ne ducea tot un tramvai, dar numai cîteva staţii, după care trebuia să intrăm într-o stradă de mahala, mereu plină de noroaie, cu garduri vopsite dement în roz şi azur şi verde, ca să-ajungem, la capătul unui drum nesfîrşit, la casa în formă de vapor. Deasupra acestui nou traseu neural cerul avea o cu totul altă înfăţişare: era o pătură de lichid înmiresmat, cu vaste recife de corali, cu crini de mare

legănîndu-se-n curenţi primăvăratici, filtrînd aerul îngheţat prin bronhiile ca nişte pene, cu bancuri de peştişori sclipind în soare şi schimbîndu-şi brusc direcţia, toţi odată, la cine ştie ce înfoiere a norilor...

Etajul opt era însă o zonă abstractă, neprielnică vieţii. Acolo, pe creasta blocului, aerul trebuie să fi fost atît de rarefiat, încît nici o fiinţă omenească normală n-ar fi putut supravieţui. Deja era o aventură să păşeşti pe trepte-n sus pînă la şase. Al şaptelea etaj era aproape inaccesibil, dar liftul, sufletul viu şi mişcător al blocului, se-ncumeta totuşi pînă acolo, ca un avanpost pătrunzînd adînc în junglă, în Matto Grosso. Palierele erau încă, dacă nu identice, măcar "de acelaşi fel" cu cele cunoscute. La opt — şi cîte zvonuri, legende şi mituri nu vorbeau, printre noi, copiii, despre acea ţară îndepărtată! — totul se schimba. Acolo era mai întîi ieşirea pe terasă. De cîte sute de ori nu ne avertizaseră părinţii: "Să nu ieşiţi niciodată pe terasă! Nu aveţi voie pe terasă!", încă înainte de a avea cea mai mică idee despre ce însemna terasa asta. Nici măcar nu ne-o imaginam, în loc de orice reprezentare cuvîntu-ăsta ne aprindea în minte lumina verde a fricii. Copiii mai mari fuseseră pe terasă, şi asta le dădea prestigiu şi încredere-n sine. Ei povesteau despre uşa îngustă, cu geam zăbrelit, care dădea în afară, despre balustrada de beton dincolo de care vedeai tot oraşul şi, dacă te aplecai, mai vedeai şi şoseaua ca-n fundul unui puţ, cu tramvaie şi maşini minuscule... La opt era şi casa liftului, şi se vorbea despre zgomotul ca de tunet al motorului, cînd pornea şi cînd se oprea, în spălătorie se-ntîmplau "porcării" (şi nu puteai scoate nimic altceva de la cei ce spuneau asta). În fine, la opt stătea, ca un paznic la graniţa cu altă lume, Herman.

În ziua cînd am urcat prima dată pînă la opt mi se-ntîmplaseră două lucruri destul de neobişnuite, aşa că pun curajul meu din momentele alea pe seama zăpăcelii din mintea mea. Ieşisem afară, în spatele blocului, pe la ora nouă dimineaţa, cînd, deşi soarele ardea cu putere, aerul era încă rece ca apa de la robinet. Eram singur, deocamdată, în tot talmeş-balmeşul de materiale de construcţie, noroaie şi şanţuri care era terenul nostru de joacă. După gardul de beton cu poartă metalică pe care fetele, jucîndu-se de-a şcoala, o umpleau de litere strîmbe făcute cu cretă colorată, se-nălţa uriaşul palat de cărămidă al morii, iar lîngă el, ca nişte

dependinţe, clădirea turtită, cu pereţi din care ieşeau ţevi curbe ca să reintre la alt etaj, a fabricii de pîine "Pionierul", cu geamurile mate din cauza făinii, şi mereu învelită într-un miros de pîine caldă. Coşul de cărămidă al fabricii era la fel de înalt ca şi blocul nostru, iar în vîrful lui, pierdut în nori, flutura cîteodată un steag roşu. După ce am hîţînat o vreme manetele unui compresor uitat de cine ştie cînd în curtea blocului, m-am dat jos din cabină şi am început să-mi fac de lucru pe o movilă de nisip plină de urmele copiilor ce o călăreau toată ziua. Am săpat o gaură în nisipul umed şi roşcat, mirosind a scoică şi contrastînd puternic cu stratul uscat, prăfos, de la suprafaţă, pînă cînd mi-am vîrît mîna pînă la cot. Unghiile mă usturau de umezeală şi deodată le-am simţit dureroase de-a dreptul: lovisem, săpînd, ceva tare. Am scos cu greutate obiectul aşezat cruciş pe tunelul meu, şi, cînd l-am şters de noroiul nisipos, mi s-a tăiat respiraţia: era un mare, greu şi strălucitor pistol de cow-boy, cu butoiaş, cu mînerul curbat care abia îmi intra în pumn, cu ţeava nichelată ca oglinda. Nici prin cap nu mi-a trecut să mă-ntreb al cui era, cine l-o fi pierdut acolo. Eu avusesem pînă atunci vreo două ordinare pistoale cu apă, de doi lei, de plastic moale şi roz, din care tot sugeam apă ce căpăta gust de cauciuc. Văzusem foarte rar, la copiii cu părinţi bogaţi, pistoale de cow-boy, nici ele comparabile cu neasemuitul meu revolver. Căci era doar al meu, eu îl găsisem şi de-acum îmi aparţinea. M-am urcat iar pe scaunul moale de vinilin din cabina compresorului şi am început să-mpuşc în toate direcţiile în aerul îngheţat. Pielea-mi era de găină, de-atîta frig, dar soarele şi fulgii de plop, vegetaţia încîlcită şi luxuriantă împletită-n gardul de beton îmi induceau totuşi o senzaţie de vară toridă. Abia cînd am luat-o la fugă de-a lungul şanţurilor de canalizare, luînd-o la ţintă pe prima fetiţă care ieşise să-şi aranjeze păpuşile şi maşina de gătit pe un preş, la soare, mi-am dat seama de al doilea fapt aiuritor al dimineţii: eram gol de la brîu în jos. Aveam pe mine doar maieul tetra, care-mi flutura peste şale, abia acoperindu-mi fundul şi "cocoşelul", dar lăsîndu-le la vedere cînd mă zbănţuiam şi trăgeam cu pistolul. Pentru că maieul era lunguţ, mama nu observase că uitasem să-mi trag chiloţii pe mine, cum mă lăsa, de puţină vreme, să mă-mbrac singur.

Simţeam că-mi arde toată pielea de ruşine. Mi-am tras maieul în jos cît am putut de mult şi am luat-o uşor, abia păşind,

către scara noastră. Am intrat în hol fără să mă vadă nimeni şi m-am furişat pe scări în sus. Treptele de mozaic erau reci ca nişte blocuri de gheaţă cum lipăiam pe ele cu tălpile goale. Primele etaje erau sinistre şi-ntunecate. Misteriosul unu, unde nu cunoşteam pe nimeni şi unde pe pereţi alergau ţevi subţiri şi se lăţeau panouri electrice, apoi doi, trei şi patru tot mai familiare... Ştiam unde stăteau cîţiva vecini care aveau copii: mama lui Romică, mama lui Virgil, mama lui Cristi şi-a Chinezului... Ofiţerul de la patru, cu un nume aşa de caraghios: Corcodel, îşi făcuse o uşă monumentală, vopsită în negru ca o intrare de cavou. De la domnul Kulineac se-auzea mereu lătratul Lolei. Popa, fotbalistul de la Dinamo, avea o fetiţă cu nişte jucării fantastice, aduse din străinătate: o păpuşă care mergea, împingînd un cărucior cu un bebeluş în el... Am găsit uşa apartamentului nostru deschisă pe jumătate, cum probabil o lăsasem. Mama spăla, la baie, şi cînd am deschis uşa avea spumă pe mîini, pînă la coate, şi spumă îi sărise şi-n păr. Un mare săpun de rufe, verde şi strîmb, abia se ţinea pe marginea chiuvetei. Am ţintit-o cu pistolul, ţipînd, şi mama a tresărit şi-a-nceput să mă certe. Şi-a şters mîinile pe prosop. Era enormă. Mă durea gîtul, uitîndu-mă-n sus spre faţa ei, proiectată undeva pe tavan. Mi-a zis să duc pistolul imediat de unde l-am luat şi, cînd a văzut că sînt şi-n fundul gol, mi-a tras cîteva şi mi-a căutat nişte pantalonaşi scurţi. Abia mi-i săltase pe pulpe-n sus, că m-am şi smuls din mîinile ei şi-am şters-o din nou pe-afară.

M-am întîlnit cu Luci, şi apoi şi cu Jean, pe marele rezervor de lîngă zidul de beton, vizavi de scara 5, o scară lugubră, deosebită de toate celelalte şi aproape la fel de misterioasă ca scara 1, pentru că nu era aşezată într-un gang, ci chiar în spatele blocului, lîngă intrarea depozitului de mobilă. Aşa că gura ei căscată, mai neagră decît toate celelalte, era mai mereu ascunsă de sufragerii, garnituri de hol, fotolii, cofraje cu geamuri şi carton de împachetat, aşezate direct pe asfalt şi ridicate uneori, cu efort, de hamalii înarmaţi cu chingi de cînepă şi cîrlige, care le suiau în camioane trase de cai. Jean apuca uneori un cal de dîrlogi şi-i spunea în ureche: "ţuric", la care calul dădea înapoi, răsturnînd scaune şi mese.

Pe marele rezervor, tropăind cît puteam ca s-auzim bubuiturile metalice amplificate de golul de dedesubt, am sporovăit o vreme aproape liniştiţi. Jean de la şapte ne spunea

că la italieni mămăliga se numeşte "pulicika", "aşa că poţi să fugi pe stradă şi să strigi în gura mare «pulicika! pulicika!» , şi nu-ţi face nimeni nimic", iar Luci, grăsuţ şi cîrlionţat, cocoţat pe gard, striga şi el, rîzînd în hohote, cuvîntul caraghios. După ce ne-am săturat să-l spunem în toate felurile, am plecat în explorare, căci eram prea puţini deocamdată ca să jucăm ceva. M-am opus din toate puterile să intru-n scara 5, mai sinistră pentru mine decît o vizuină de balaur. Cînd m-au apucat de mîini şi-au vrut să mă tîrască cu forţa, m-am trîntit peste un maldăr de lemne pline de cuie, şi m-am zgîriat puţin la un picior. Pînă la urmă, înfiorat, am spus că merg şi eu pe terasă, dacă urcăm pe la scara noastră, a mea şi a lui Jean, căci Luci stătea la scara 3. Jean era golan, vorbea urît şi spunea cîntecele şi bancuri ruşinoase, "cu prostii". Stătea la şapte, era mereu foarte sărăcăcios îmbrăcat, iar mama lui arăta ca o cerşetoare. Taică-su era tractorist la Circ, trăgea în anumite locuri casele pe roate şi cuştile cu animale. Dar eram prieteni buni, pentru că rîdeam mereu cu el şi nu era bătăuş. Pentru prima oară în acea zi am urcat în lift fără nici un om mare. Jean s-a întins, ridicat pe vîrfuri, şi-a ajuns pînă la 7. "Pot şi mai mult", a mai zis, şi-a apăsat pe butonul roşu, stîrnind un ţîrîit aşa puternic, că am început să ţipăm. Nu se astîmpăra. Sărea-n sus ca să se vadă, cu limba scoasă-n oglindă, şi-n cele din urmă a apăsat şi pe ultimul buton, cel însemnat cu "O", făcînd liftul să se oprească-ntre etaje. "Te spun! Te spun lu' maică-ta!" striga Luci înnebunit de frică, pe cînd Jean deschidea uşile ca să vedem mai bine planşeul de beton dintre două etaje. "Aici aţi rămas, bă! Aţi belit-o!" Şi chiar simţeam că vom rămîne în cabina aceea îngrozitoare, pictată în verde, pentru totdeauna, despărţiţi de părinţii noştri şi de lumea adevărată, săpată de ei, pentru noi, cei mici, într-un infinit bloc de gheaţă, în frica fără sfîrşit. Îmi dăduseră deja lacrimile, cînd Jean a apăsat iar la 7 şi liftul s-a pus în mişcare, croindu-şi încetişor drum prin universul de beton al blocului. Încă vreo două uşi metalice au apărut şi-au dispărut, lent, în geamurile liftului, pînă cînd s-a oprit şi-am năvălit pe un palier străin, atît de nefamiliar că puteam fi oriunde, la mii de kilometri depărtare, sus sau jos, într-o parte sau alta. Pentru Jean însă era cel mai obişnuit loc cu putinţă, pentru că acolo stătea el. Aveam pistolul înfipt cu ţeava-n chiloţi şi bine acoperit cu maieul, căci nu-l arătasem băieţilor de frică să nu ştie al cui

era şi să mă pîrască. Acum, mai mult mort decît viu de frică, îl simţeam fierbinte de parcă-ar fi făcut parte chiar din corpul meu.

Îngrămădiţi unu-n altul, ne-am furişat pe scări în sus. Chiar de la-nceput ne-a izbit o lumină de un fel nou, tot mai puternică pe măsură ce urcam. Era o lumină albă, intensă, ireală, cu totul diferită de melancolicul aer vernil al celorlalte etaje. Dacă prima scară cu balustradă era cam la fel cu cele dintre etaje, pe care le ştiam, palierul dintre 7 şi 8 ne apăru nou şi fantastic: nu se aflau pe el nici uşa crematoriului, nici vreun calorifer, ci era complet gol, alb şi pur, ca o cutie văruită, inundată de lumină de la nişte ferestre aflate foarte sus. De acolo, lumina cădea oblic, în felii groase, vibrînd ca un cristal. Am mai urcat o scară mult mai scurtă decît cele obişnuite. Aş fi dat orice să mă-ntorc din drum, frica îmi devenise aproape insuportabilă, dar Jean şi Luci, cu contururile erodate de lumină, cu părul plin de raze, urcau mai departe, lipiţi de pereţi, umplîndu-şi hainele de var. Încă o rotire în casa scării, şi ne-am pomenit pe palierul de la 8, într-o lumină suprafirească. Venea de pe fereastra zăbrelită de la uşa terasei, încuiată cu un mare lacăt ruginit. Era greu să vezi ceva în strălucirea aceea. Încet, strînşi unu-n altul şi privind în toate părţile, am început să desluşim cîte ceva: o bicicletă veche sprijinită de un perete, o ladă de lemn putred cu un oleandru, cîteva uşi abia desprinzîndu-şi contururile din pereţi. Palierul era atît de-ngust faţă de celelalte, încît parcă ne strîngea, împingîndu-şi uşile-n noi, încercînd să ne zdrobească oasele şi carnea. Dinspre casa liftului venea un continuu mormăit ameninţător. Am rămas acolo cîteva minute. Jean înjura încetişor că găsisem uşa terasei încuiată. Prin fereastra ei era imposibil să vezi ceva, era ca şi cînd ai fi privit în gura unui cuptor în care metalul e încălzit la alb. Acea lumină nebunească se amplifica în pereţii imaculaţi. Contururile bătrînei biciclete erau parcă în flăcări. Iar noi ne-am văzut deodată, prin hainele devenite transparente ca de celofan, interiorul corpurilor, scheletele fragile, întunecate, şi organele interne ca nişte umbre pe o radiografie. Cînd cineva a chemat liftul, la parter sau la vreun etaj, din casa motorului a venit un troznet care ne-a paralizat cu desăvârşire. Încremeniţi şi cu ochii rotunzi, aşteptam năruirea blocului şi sfîrşitul lumii.

Atunci uşa singurului locatar de pe palier s-a deschis şi-n pragul ei a apărut Herman. Dar era schimbat. Faţa lui nu era o faţă de om. Mîinile lui, care ţineau un ghioc cu spini, mare cît un ceainic de porţelan, nu erau mîini de om. Şi purta doar un halat, desfăcut la piept, făcut din mătase şi ornat cu cele mai fantastice, mai vii şi mai alunecoase desene, trecînd unele-n altele, privindu-se unele pe altele, jucîndu-se unele cu altele, acuplîndu-se şi muşcîndu-se şi sfîşiindu-se unele pe altele. Era ca o oglindă de cristal moale, o prismă cu falduri, ce reflecta spaţiul din jur, cu noi, cei trei copii, cu bicicleta ruginită, cu uşa de la terasă, dar deforma anamorfotic fiecare chip, îl umplea de scîntei colorate cu cel mai tandru violet şi cel mai voluptuos roşu, şi cel mai de neuitat verde, şi cel mai copilăros galben, şi azur ceresc şi oranj, aşa încît din chipul clăpăug al lui Jean, lăbărţat pe o cută-a halatului, se ivea o rădaşcă de fildeş şi aur, şi din mandibulele rădastei se formau două statuare femei goale, străjuind, cu cornuri ale abundenţei în mîini, o intrare de iad, şi fiecare corn al abundenţei, la o nouă mişcare-a mătăsii, devenea o aglomerare de cranii de viperă. Luci devenise o herghelie de cai cu şeile de caşmir înflorat, iar în mijlocul florilor aspide şi unicorni îşi disputau o gemă fără de preţ, iar gemă era o planetă acoperită de nori, prin spărturile cărora se zăreau iazuri şi cratere, şi-n fiecare iaz se reflecta faţa neomenească-a lui Herman. M-am zărit şi eu, într-o singură clipă fără sfîrşit (şi, într-un fel, de asemenea, fără-nceput), dar imediat feţişoara mea ascuţită şi palidă, numai ochi, se întinse, în miezul unor irizaţii pulsatile, pe tot veşmîntul, îl acoperi cu totul, aşa-ncît Herman era acum înveş-mîntat în pielea jupuită a feţei mele, înfăşurat în genele lungi ale ochilor mei, iluminat de frezul timid al buzelor mele, punctat de soarele negru al aluniţei de lîngă ureche, franjurat de viţele de păr de la ceafă. Viziunea a durat o clipită, ca să se spargă apoi în spirale de spirale de spirale, verde de galben de roşu, plante de guşteri de stele, lumi de lumi, goluri de goluri, lune-corăbii, maşini-scorpioni, creieri-viespi, îngeri-vulve, insule-nori... Herman plutea. Levita în cadrul uşii, frînt de gît şi cu un chip indescriptibil, iar pe feţele noastre jucau culorile oribilului, fermecătorului său veşmînt. N-am fi ieşit niciodată din fascinaţia asta dacă liftul n-ar fi pornit iar, cu troznet apocaliptic. Am tresărit brusc şi-am luat-o la fugă pe scări în jos, răcnind cît ne ţinea gura, etaj după etaj, pe cînd în

urma noastră se deschideau uşile vecinilor alarmaţi. Nici nu ştiu cum am ajuns la parter, cum am ieşit pe uşa de sticlă a scării... Nu ne-am oprit decît la marea poartă de tablă a gardului morii, pe care Silvia şi Marcela desenau prinţese cu cretă colorată. Gîfîind, ne-am proptit de gard, uitîndu-ne-n sus spre terasa blocului. Dacă Herman ne urmărise? Dar nu se-ntîmplă nimic. Doar că se făcuse ora prînzului şi mamele noastre, sprijinite de balustradele balcoanelor, ne strigau să venim sus. Au plecat întîi fetele, apoi Luci. Jean s-a dus pe alee, iar eu am rămas singur, proptind mai departe gardul zgrunţuros de beton. Ce zi ciudată! Şi, mai ales, cît de... neobişnuit, cît de diferit mă simţeam. Alergînd pe scări în jos, auzisem un zdrăngănit puternic în urma mea şi-mi închipuisem că am pierdut pistolul, dar îi simţeam mai departe ţeava caldă lipită de burta mea. Cînd, în fine, am auzit şi vocea subţire a mamei, m-am întors acasă şi, ducîndu-mă la baie să mă spăl pe mîini, am vrut să-mi mai admir pistolul o dată. Dar pistolul nu mai era, iar ţeava tare şi fierbinte era de carne şi ieşea din trupul meu. Era chiar micul meu ciucuraş, cu care făceam pipi, şi care-acum era, într-un mod ciudat, erect şi dureros. Totul a mai durat cîteva minute, aşa încît nici n-am avut timp să mă alarmez pînă ce lucrurile au reintrat în normal, şi încă pentru ani de zile...

Herman doarme acum, greu de alcool, în patul meu haşurat de-ntuneric. Abia l-am cărat pîn-aici. Fiindcă acum cîteva ore am ieşit să iau puţin aer prin amurgul gros ca păcura. Am traversat încet maidanul plin de carcase de frigidere şi arcuri de tapiţerie, şi sîrme de la cofraje, de care m-am tot împiedicat, am privit desenul precis al nuielelor din copaci pe nuanţele catifelate-ale cerului, galben ca urina la orizont, apoi roz şi, în partea opusă, de un albastru adînc, un indigo pe care albureşte luna... O uriaşă construcţie de metal, ca o sondă fără sfîrşit, purtînd în vîrf antene, un releu radio probabil, mi-a stîrnit o ciudată dorinţă de a urca pe scara verticală şi-ngustă de metal, prin inelul protector, pînă sus, în miezu-nserării. Am străbătut cartiere-ncîlcite, cu case vechi, masive ca nişte galioane, plutind în crepuscul, purtîndu-şi în balcoane poporul de bărbaţi doar în cămăşi şi femei în sutiene, fumînd, vorbind încetişor şi ascultînd greierii. Am coborît alei pustii, cu cizmării şi ceasornicării cu obloanele trase, m-am scurs pe lîngă ciclopicul şantier al Casei Poporului, evitînd patrulele miliţienilor ce discutau despre fotbal,

şi-am ieşit într-un tîrziu în bulevardul cu cinematografe, scufundat deja-n întuneric. Becuri galbene, aprinse din trei în trei, transformau clădirile în cristale palide, fără urmă de realitate. Arborii-şi întindeau umbra crengilor pe cîte-un zid cu ferestre oarbe. Umblam încet, cu mîinile-n buzunare, gîn-dindu-mă la Cedric şi la Vasili, la Albinos şi la Herman, la manuscrisul meu fără sens şi sfîrşit, această carte ilizibilă, această carte... Am traversat în dreptul Romartei, privind, ca-ntotdeauna, spre mansardele cubiste, suprapuse, retrăgîndu-se unele din altele, ale blocului de vizavi de Casa Armatei, şi dorindu-mi cu putere să locuiesc acolo, sus de tot, în ultimul cub, sub marea reclamă albastră a C.E.C.-ului, să pot ieşi serile pe micul palier din faţă şi, sprijinit de ultimul C, nevăzut de nimeni, ca un Ferragus sfidînd metropola, să contemplu oraşul, oraşul meu drag şi misterios întins sub covorul persan al constelaţiilor. Pe străzile aproape pustii venea uneori un val de aer fierbinte mirosind a tei. Troleibuzele treceau triste ca nişte care mortuare prin intersecţia de la Universitate. Ajunsesem cu firul gîndurilor la ciudata, fermecătoarea poveste a lui Paul şi-a piticei rusoaice de la circ, Katarina, mereu cu puiul ei de panteră albă în braţe, şi în minte începuseră să mi se-nvîr-tească iarăşi obsedantele silabe NO-TO-KO... TO-KO-NO... NO-KO-TO..., cînd am ajuns în piaţa Rosetti, cu statuia paşoptistului adîncit în fotoliul său de bronz înnegrit. Un Maxi-taxi cu luminile aprinse staţiona, fără şofer şi călători, în apropiere, acostat lîngă piedestalul statuii ca o şalupă la ţărmul stîncos al unei mici insule. Prăbuşit în şezut lîngă statuie, cu spatele sprijinit de placa de bronz fixată pe postament, zăcea un cerşetor sau un beţiv din cei ce se-nmulţiseră în Bucureşti în ultimii ani. Nu ştiu de ce am trecut bulevardul şi-am pătruns în părcuşorul statuii. Noaptea coborîse ca de smoală, ca la mahala, statuia de bronz era aproape invizibilă, iar cerşetorul era o pată caldă, un lichid vîscos nămolind marmura spectrală. O umbră ca de fetus, cu capul împins neverosimil în piept, ca într-o perpetuă plecăciune, ca într-o umilinţă fără sfîrşit. Sînt ani de cînd nu l-am mai văzut pe Herman, dar de fiecare dată cînd l-am regăsit mi s-a părut că el e de fapt mereu cu mine, uneori ghemuit în mine ca un embrion într-un uter, alteori apărînd ca un strigoi din cutele şi ascunzişurile oraşului.

M-am ghemuit în faţa lui, i-am luat faţa-n palme, înţepîndu-mă în barba nerasă de cîteva zile, şi stomacul mi s-a-ntors pe dos de damful greţos, de băutură proastă al gurii lui. La aproape cincizeci de ani, Herman chelise, fire albe, smulse-n toate părţile, îi înconjurau craniul, iar faţa îi era a omului suferinţei, făcut pentru suferinţă. Ochii alungiţi, urduroşi, cu sprâncenele pleoştite peste ei, i-a deschis doar o clipă, fără să fixeze nimic, ca într-un leşin, cobo-rîndu-şi din nou pleoapele şi lăsînd la vedere doar două dungi de cornee, gălbui ca fildeşul. Din cauza nopţii şi lunii triste, azurul de altădată al inşilor lui avea acum, tulbureala comei şi-a agoniei. Abia l-am cărat pînă-n staţia lui 343, unde-a trebuit să-l las jos jumătate de oră, pînă-a venit maşina, care ne-a dus aproape de casă. L-am tîrît în liftul obosit, ce ne-a dus la ultimul etaj al blocului vechi şi stacojiu; şi iată-l acum pe bătrîn, pe vîj, pe marele păcătos în patul meu, năclăit de sudoare şi tremurînd. Acum cîteva minute m-am întrerupt din scris ca să-i desfac pumnul stîng, în care-am văzut, printre degete, o hîrtiuţă boţită. Pe hîrtia de proastă calitate, din care s-au luat scame după scame, şi care trebuie să fi stat într-un buzunar jegos plin de nimicuri, scrie cu pixul ceva ce, la prima vedere, mi-a părut a fi un număr de telefon, ca apoi să-mi dau seama că-i o formulă matematică. O notez aici aşa cum o desluşesc, sperînd că n-o să greşesc vreun semn:

= |0a->cos(bnk), b>a

Îmi aminteam acea primă şi singură erecţie din anii copilăriei cu perplexitatea pe care-am avut-o întotdeauna pentru vechile picturi depozitate-n pinacoteca gri a memoriei mele, claie peste grămadă, cu licheni supli înflorind pe straturi mai groase de vopsea închegată şi cu scorpioni orbi rozînd buretele ramelor. În cornul lui Amon şi-n fascicolul mamilotalamic, în nucleul habenulei şi-n fornix, sub cupola de cuarţ a encefalului sînt mii de tuburi străvezii prin care curg vopsele şi oxizi şi mii de ateliere în care pictori cu cincizeci de mîini copiază, restaurează, decupează, confundă şi separă, pictează pastişe şi replici şi duplicate, falsifică date şi semnături, proiectează pe pereţii dezolanţi de os galben ai ţestei diapozitive şi retroproiecţii, deformate după curburile frenologice ale frunţii şi tîmplelor, după bosele imaginaţiei şi vicleniei, ale milei şi suspiciunii... Sînt

şi muzee, luminoase şi snoabe, cu dale cadrilate împărţind podelele sălilor în vaste table de şah, cu luminatoare festive lîngă bolţile pictate cu încîlcite alegorii, unde din ombilicul Trufiei se scurge tija unui greu policandru, sînt picturi oficiale înecate-ntr-un asfalt unanim, sînt etichete limpezi, sub lamele de sticlă, lîngă fiecare imensă pînză lăţită pe pereţii imaculaţi... Dar sînt muzee-capcană, mieroase asemenea florilor carnivore, în care pînă şi publicul vizitator e pictat iluzionist pe pereţi şi chiar peste pînzele dezolate. Acolo totul, totul e fals, fabricat de la un capăt la altul, atîrnînd de strie şi pedunculi ca nişte fructe putregăite. Unde să te uiţi şi-n cine să crezi, cînd în vise-ţi aminteşti alte vise şi-n acele vise-ţi aminteşti lucruri niciodată-ntîmplate, iar alte privelişti care-ţi apar brusc în minte pe cînd mănînci sau citeşti neatent o carte le iei drept bizare capricii ale vreunui demon interior, cînd sînt de fapt engrame fidele ale unor fapte petrecute pe cînd vedeai cu nişte ochi mai mari şi gîndeai cu un creier mai mic şi mai rudimentar? Cînd, la masa ta de scris, unde-mpleteşti dîre de zgură lăsate de-o bilă murdară pe-o-mpletitură de fibre vegetale, priveşti desenul filigranat al ceştii de cafea, şi deodată desenul pare că pluteşte-n aer, se dedublează, se deformează ciudat, devenind un peisaj matinal, cu o mare scînteietoare, evanescentă, străvăzîndu-se printre coloanele roze ale unor temple şi palate geometrice, şi cînd desenul pluteşte minute-n şir, străveziu, peste biroul tău, ca să se topească apoi ca zahărul în apă — e cu neputinţă să discerni atunci unde, pe harta ca o plasă de păianjen, tridimensională şi nesfîrşită, a situaţiei tale în lume, te găseşti cu spaima şi fascinaţia ta: în fundătura Iluziei, în şoseaua Reveriei, în parcul Memoriei, în gara Halucinaţiei, în cartierul Realităţii... Mai curînd îţi poţi imagina c-ai înţepat c-un ac harta pliată, unind zone incompatibile şi-ndepărtate într-un traiect de neînţeles, perpendicular pe foaie, ocult, străpungînd existenţa dinspre nimic spre nimic, aşa cum noi înşine unim, cu traseul paradoxal al vieţilor noastre, incongruenţe patetice: naşterea şi dragostea, arta şi nebunia, fericirea şi moartea...

Mai tîrziu, cînd, aşezat pe lada de la studio şi cu picioarele pe calorifer, priveam după-amieze-ntregi cum dispare Bucureştiul, etaj după etaj, după schelăriile şi cofrajele blocului de peste şosea, îmi aminteam acea primă tumefiere inexplicabilă a neînsemnatului apendice cu care făceam pipi nu ca pe un fapt în

sine, ci ca pe-o piesă a unei întregi constelaţii în care mai intrau, cu grade diverse de probabilitate sau ficţiune, şi alte bizarerii fiziologice, psihice sau doar visătoare — structuri de slăbiciune dublînd ca o vatelină zdrenţuită fermitatea melancolică a minţii mele. Zăpada care cădea greu peste şoseaua Ştefan cel Mare (pe atunci pietruită şi de două ori mai îngustă ca azi) haşura imensa panoramă a oraşului, reflecta culorile cerului pe pămînt şi trimitea pe cer fantasmele verzulii ale melanjului de case şi arbori, ce-mi rămîneau pe retină după ce le fixasem ore-n şir, cu ochii dilataţi, clipind cît de rar puteam. Uneori îmi aţinteam privirea pe un singur fulg, imediat cum apărea în colţul de sus al geamului, şi-l urmam în coborîrea lui oblică şi rapidă, aşa-ncît în secundele acelea îi puteam vedea toate detaliile lui cristaline şi evanescente şi-i percepeam metamorfoza culorii, de la cenuşiul murdar care-l învelea cînd se profila pe cerul lăptos pînă la albul feeric, cu o mică aureolă de puf, pe care-l căpăta cînd se contura pe acoperişurile, ferestrele şi uşile caselor şi pe troienele murdare de la marginea şoselei. Spre amiază cerul se înroşea şi continua să ningă apocaliptic, siluetele oamenilor înfofoliţi în paltoane care traversau şoseaua cu bidoane-n mîini, ca să ia apă din curţile de vizavi (în bloc ţevile îngheţaseră de mult) se estompau, şterse de miile de fulgi, iar cînd priveam în sus, spre scamele gri de pe întinderea crepusculară, aveam senzaţia că zbor oblic către înălţimi, cu cameră cu tot, de parcă apartamentul meu ar fi fost o navă spaţială desprinsă cu viteză de sol. Caloriferu-mi frigea tălpile goale, iar camera se-nfăşura în întuneric şi singurătate. Îmi terminasem de mult lecţiile şi era atît gol şi atîta melancolie în viaţa mea, atîta neputinţă de a-mi imagina nu numai viitorul, dar şi clipele prezente, încît mintea mea, ca o pompă de vid, sugea o măduvă stranie din oasele subţiri ale amintirii. Şi fluidul acesta ce urca rotindu-se-n craniul meu ca-ntr-un bazin colector, interferonul acesta metafizic secretat de fiecare celulă, glandă şi zgîrci din imperiul corpului meu, îmi umplea-ncetişor forma de miez de nucă a minţii, se impregna de amăreala taninului ei, îmi dizolva conştiinţa şi, astfel înnobilat, se retrăgea iar în canaliculii amintirii. Mergeam înapoi, mergeam către interior, coboram în inima inimii mele, mă micşoram şi mă subţiam în jurul coloanei mele vertebrale, lăsînd în jur corpul meu de adolescent să se bălăngăne ca o haină prea largă, mă retrăgeam către formele mele anterioare,

către inelele de creştere tot mai fragede pe măsura apropierii de miez, umpleam forma mea de la cincisprezece ani, o părăseam ca pe-o aură virtuală pentru cea de la unsprezece ani, apoi de la nouă, apoi de la cinci, pînă cînd mă ghemuiam în propria mea burtă ca un făt cu trăsăturile mele şi ochii mei. Atunci, pe ecranul depresiv şi cărnos al cerului de iarnă, ca în propriul meu cîmp vizual, se-ncolăceau halucinaţii atît de străine şi de minuţioase, încît nu puteau fi decît amintiri pompate prin cordonul ombilical dinspre fetus spre mamă, căci în lumea de film inversat a memoriei copilul îşi naşte şi-şi hrăneşte mama clipă de clipă cu o substanţă care, în loc să scadă, o secretează tot mai abundent. Eu cel de azi îl înglobez pe mine cel de ieri, care-l cuprinde pe cel de-alaltăieri şi tot astfel îndărăt, încît nu sînt decît un şir imens de păpuşi ruseşti înmormîntate una-ntr-alta, fiecare gravidă cu cea dinaintea ei, dar născîndu-se totuşi din ea, emanînd din ea ca o aură, aşa-ncît miezul e tot mai întunecat şi suprafeţele mai diafane, iar pe suprafaţa sticloasă a corpului meu din exact clipa asta licăreşte deja lumina blîndă a celui ce voi fi peste-o oră, căci nimic altceva nu e corpul nostru astral decît lumina clarvăzătoare a viitorului. Dinspre beznă spre lumină, dinspre plumb spre cristal, dinspre turtire spre levitaţie, dinspre tot spre nimic se efilează traiectul absurd al vieţuirii noastre, pînă sfîrşeşte într-o scămoşare de vid. Iar eul fiecărui moment e legat de cel dinainte printr-un viguros cablu ombilical, cu două artere şi-o venă, vehiculînd hematiile inefabile ale cauzalităţii. Pe lîngă el, o vascularizare subtilă şi complicată, o-mpletire de vinişoare albăstrui şi violete leagă-ntr-un mod inextricabil păpuşile ruseşti una de alta într-un cocon stufos, aşa încît clipa de-acum poate trimite-o ramificaţie peste un interval de cinci ani şi alta peste unul de şapte, pipăind cu sinapse flexibile pleoapele grele şi zîmbetul de Buddha ale unuia dintre milioanele de copii şi adolescenţi ce-mi seamănă, sugîndu-le din minte, din glandele gîtului sau din capsulele suprarenale emoţii, chimicale, peisaje, idei, sau altceva, ce nu pot să-mi imaginez şi nu-ndrăznesc să-mi explic. Cu unii dintre fraţii aceştia ai mei (ciudaţi fraţi, purtîndu-mi toţi numele şi codul genetic aşa cum în familiile numeroase copiii cei mici poartă hainele celor mai mari) am pierdut orice legătură directă, pe cînd din alţii mă hrănesc cu zeci de mii de tentacule. La rîndul lor, ei se hrănesc unii din alţii, se aliază unii cu alţii, complotează unii contra

celorlalţi, întinzîndu-şi mîna peste vîrste într-o atît de densă încrengătură de relaţii, încît înnegresc împreună un cîmp cu patru dimensiuni, fiinţa mea cea adevărată, din care eu cel din clipa asta sînt doar un spot, o ipostază, un izotop dintr-o serie infinită, o întîlnire a virtualului cu minunea realităţii, care, iată, a şi trecut. Căci, aşa cum nişte fiinţe care ar trăi într-o lume bidimensională ar vedea o minge ce le traversează planul ca pe un punct ce apare din nimic, devine un disc tot mai larg şi scade iarăşi pînă la un punct care dispare şi el, anatomia barocă a corpului meu dezvăluie şi ascunde-n acelaşi timp a patra dimensiune, care e timpul. Secţionează-mi măduva spinală şi vei găsi, pe un disc alb, desenul unui fluture cenuşiu; secţionează-mi fiinţa adevărată, aşa cum ai tăia un copac, şi ai găsi, inele concentrice, pe Mircea în Mircea în Mircea în Mircea în Mircea în Mircea...

Nu aprindeam lumina nici după ce se-ntuneca şi din tot tripticul oraşului nu mai rămînea decît albăstruiul fosforescent al zăpezii de pe-acoperişuri şi cerul roşiatic, neaşteptat de luminos încă, aşa încît bezna se concentra în cameră, înfăşurîndu-mă în tristeţe, în camera cealaltă mergea televizorul, şi părinţii mei comentau şi chicoteau stupid. Bocănituri înfundate veneau din odaia de-alături, din alt apartament. În nopţi de excitaţie şi febră, zăcînd între cearceafuri ca o statuie fierbinte, auzeam uneori de dincolo de perete şoapte, scîrţîituri şi suspine, sau mi se părea că le-aud, şi, ridicîndu-mă în genunchi, mă lipeam tot de peretele rece, îmi apăsam urechea pe el şi-ncercam, oprindu-mi respiraţia, să intuiesc ce se-ntîmpla dincolo, cum se luptau în pat, într-o devălmăşie de organe umede şi zvîcnitoare, un bărbat şi-o femeie, dîndu-şi plăcere unul altuia, simţindu-şi cu palmele pielea zonelor erogene şi cîrli-onţii pubieni, mîncîndu-şi sfîrcurile şi lobii urechilor. Urechea-mi îngheţa şi-ncepea să mă-njunghie, inima-mi bătea atît de tare că ambiguiza orice zgomot, mă zvîrcoleam ca un ars de viu într-un incendiu, mă întindeam pe perete pînă tot varul mi se lua pe pijama şi pe piele, şi stăteam aşa ore-n şir, ca un basorelief al frustrării. Abia după ce pierdeam orice speranţă să aud ceva real şi după ce-ncepeam să am palpitaţii de oboseală, mă trînteam la loc în pat şi adormeam ca să visez că o trapă lungă şi-ngustă se deschide-n perete, chiar deasupra patului meu, şi că mă rostogolesc în odaia vecinilor, unde-o femeie lubrică şi albastră se lipeşte de

mine şi-mi dă păianjenul ameţitor dintre pulpe, un păianjen adevărat, ama-zonian, mare şi musculos ca un crab, pe care-l apuc de torace cu toată palma şi-l smulg de pe pubisul femeii, ce rămîne netedă-ntre picioare ca o păpuşă. Cînd îl întorc, păianjenu-şi arată, pe burtă, între labele fremătătoare, o rană îngustă şi roşie, aceeaşi (îmi amintesc chiar în vis) cu a fetiţelor din salonul spitalului "Emilia Irza", unde fusesem internat la vîrsta de cinci ani, chiar înainte să ne mutăm în blocul din Ştefan cel Mare. Am aruncat cît colo păianjenul şi m-am încleştat cu Silvia, încercînd din răsputeri s-o străpung între pulpe, pînă ce stropii mei i-au vîrstat pîntecul în jeturi subţiri şi sidefii. M-am ridicat şi, privind în jur, mi-am dat seama că odaia ei era îngustă şi rotundă ca o alveolă, cu pereţii căptuşiţi cu catifea neagră. O scară de metal, în spirală, m-a condus afară, după ce am urcat trei sau patru etaje. Eram iar pe Ştefan cel Mare, în dreptul vitrinelor de la Electrice, luminate feeric în noapte.

Abia împlinisem cinci ani cînd mama, nici acum nu ştiu de ce, se internase-n spital, la "Emilia Irza", şi, pentru că nu avea cu cine să mă lase acasă, mă internase şi pe mine la o secţie de copii. Cel puţin aşa mi-a spus întotdeauna. Încercasem s-o descos mai tîrziu, în verile fierbinţi petrecute la bucătărie, privind viespile care intrau şi ieşeau prin aerisirea de deasupra aragazului, dar rezistase cu încăpaţînare, la fel ca atunci cînd mă interesam de alte lucruri, imagini şi fapte care persistau în memoria mea, dar care, inexplicabil, dispăruseră dintr-a mamei. Bunăoară, mă văd într-o sală de baie întunecată, cu un mare şi palid cilindru de boiler chiar în capătul căzii. Prin uşiţa lui se văd flăcările-ncremenite, albăstrii, ale arzătorului, singurele care, de fapt, luminează-ncăperea. Susurul lor continuu, liniştitor şi trist e şi singurul zgomot pe care-l percep. Apoi, un clipocit. Mi-am scos mîna din apă şi stropi violeţi, ca nişte boabe de strugure, picură pe suprafaţa ciudat de-ntunecată a apei prin care-mi văd corpuşorul, ca al unui peşte livid. Stau pîn-la gît în apa violetă, puternic mirositoare, din cada de tablă. "Hipermanganat", aud distinct în minte. Şi ştiu că mama turnase-n cadă, dintr-o sticlă, lichidul acela care mirosea nu neplăcut, şi-apoi mă lăsase (de ce?) în umbra densă, să mă macerez în apa de flori putrede. Duhnea a mlaştină, a violete, a creion chimic, a uter. Mă dizolvam în lichidul nemişcat pînă cînd nu-mi mai discerneam membrele, tot mai încleştate în cristal. Orice strop care-mi pica

de pe degete făcea pe suprafaţa apei celei mov un zgomot genetic, neaşteptat, de parcă atunci, în clipa aceea, mi s-ar fi schiţat conductul auditiv, cu structura lui labirintică, şi-apoi s-ar fi dizolvat iar în stînca osului temporal. Fiecare strop îmi reinventa cohleea. În fine, mama intra şi, delicat, îmi afunda şi capul în apa cu hipermanganat, udîndu-mi părul şi masîndu-mi uşor ceafa. Cu ochii strînşi, cu apa lărgindu-mi şi îngustîndu-mi masca facială, mă lăsam în voia femeii uriaşe ce mă-mbăia, stropindu-mă cu zdrenţele viorii smulse oglinzii apei, frecîndu-mi membrele lucioase... Mama transpira, şi sînii ei, încă de pe-atunci căzuţi, cu ovale enorme, stacojii, în vîrf, începeau să şiroiască în cadă stropi violeţi, de parcă hipermanganatul ar fi fost însăşi sudoarea mamei, de parcă ea toată ar fi fost plină pe dinăuntru de hipermanganat. Niciodată însă, mai tîrziu, mama nu-mi confirmase amintirea aceasta, deşi sînt sigur că nu o dată, ci o lungă perioadă de timp ritualul acestor băi chimice şi mirositoare se petrecuse în acea sală de baie pe care nu ştiu dacă s-o localizez la vila de pe Puccini sau în blocul de lîn-gă garaj. La fel, n-am aflat niciodată la ce servea formidabila baterie de fiole, groase cît degetul mare şi pline cu un lichid galben, peste care am dat pe la 14 ani în servanta părinţilor mei. Era o cutie de carton alb, lungă şi relativ îngustă, pe capacul căreia scria — şi, ca şi termenul aproape mistic "hipermanganat", numele incredibilului medicament mi se ridică din memorie scînteietor ca bătut în pietre scumpe — QUILIBREX, cu litere albastre şi drepte. În interior se aflau zeci de fiole, cilindri subţiaţi identic la capete, terminaţi cu un ţumburuş ascuţit de sticlă, înşiraţi pe un rastel de carton. Pe fiecare fiolă, al cărei lichid strălucea în lumină ca aurul, scria ceva minuscul, ilizibil, iar în interior se aflau nişte fiinţe: viermişori dantelaţi delicat, cu nuanţe de roz şi firişoare negre în coadă, alţii marmoraţi pe pielea umedă în degradeuri de vitiligo, vagi reptile cu lăbuţele abia înmugurite, o sibilă cît un gîndăcel, sculptată parcă în plumb, citind de zor într-o carte, un spermatozoid de cinci centimetri lungime, un embrion transparent, prin pielea căruia se zărea creierul ca o pungă cu venin... Îmi mai aduc aminte, în fine, că într-una dintre fiole se afla o corăbioară cu pînze, pe duneta căreia se plimba în sus şi-n jos, cu mîinile la spate, un amiral cu epoleţi de mătase. Hotărît, mama nu-şi aducea, sau nu vroia să-şi aducă aminte de cutia de "Quilibrex".

Pentru ce făcusem, luni la rînd, acele băi cu hipermanganat? Avusesem cumva vreo oribilă sau doar neplăcută boală de piele? Mişunau sub pielea mea sarcopţi orbi, cu firişoare lungi ieşind din ciotul labelor? Sau, prin jungla cu arbori supli a părului meu, foiau păduchii? Cît despre fiole, aş putea să jur că nu fuseseră pentru mine. La Voila îmi ciuruiseră de nenumărate ori fundul cu penicilină sau streptomicină pentru orice fleac de răceală, dar de fiecare dată putusem să văd bine, trezit în miez de noapte de infirmieră ca de un călău fără suflet, cum acul străpunge dopul de cauciuc al sticluţelor şi cum extrage de-acolo substanţa alburie cu miros atît de agonizant, că mai tîrziu mi-am spus întotdeauna că mucegaiul miroase-a penicilină, şi nu invers. Strîngeam ochii resemnat şi-ngrozit totuşi, o mînă de băieţei cu pantalonii de pijama traşi în vine, suportam uşoarele şi rapidele izbituri cu palma pe fesa deja udă de spirt şi-nduram supliciul acului pătrunzînd în piele şi carne şi lăsîndu-şi acolo, pungă de durere vie, apa mucegăită. Dar din fiolele groase şi aurii nu mi se făcuseră niciodată injecţii. Nu puteau fi decît pentru unul dintre părinţi. M-am jucat cu ele vreo săptămînă, după care-au dispărut fără urmă.

Într-o dimineaţă de la sfîrşitul lui august am lăsat în urmă pentru ultima oară, ca pe-un aisberg, vila galbenă din Florească, unde locuisem timp de trei ani, şi-am luat-o, de mînă cu mama, pe stradelele liniştite-ale cartierului, trecînd pe lîngă alimentara din capătul străzii noastre, unde mă trimiteau să cumpăr cîte ceva cu bani potriviţi, prin faţa frizeriei unde mă rătăcisem cîndva şi urlasem pînă la-nvineţire, am luat nişte maşini şi, răscolind zone de neînţeles ale oraşului, am ajuns în faţa unei enorme zidiri. Nu ştiam că aveam să petrec o săptămînă în spatele faţadei cu mii de ferestre, după care nu mă voi mai reîntoarce niciodată-n apartamentul nostru din vilă, ci voi umple o nouă spiră, cu mult mai mare, într-un alt bloc, în care-aveam să locuiesc aproape douăzeci şi cinci de ani de-atunci încolo. Şi mi-e atît de limpede acum că faţada ceţoasă-a spitalului "Emilia Irza", la fel ca a blocului de vizavi de şoseaua Ştefan cel Mare, ridicată la cincisprezece ani după mutarea noastră, n-au fost altceva decît opercule, membrane impermeabile despăr-ţind compartimentele, tot mai vaste, ale melcului în spirală secretat, structurat şi locuit de carnea moale a minţii mele (aici, în caiet) şi de meditaţia moale a cărnii mele (în viaţa reală), dacă exista

separat viaţa şi gîndirea despre viaţă, ceea ce se întîmplă în afara conştiinţei întîmplării, şi pe de altă parte cîmpul gestual în care, intervenind gestul, toate celelalte creode se veştejesc, se prefac în praf şi dispar. Prin filtrul tulbure al spitalului, celelalte vieţi anteri-oare-ale larvei sifonofore care am fost de la naştere la doi ani şi jumătate (în Silistra), de-atunci pînă la trei ani (în blocul de lîngă garajul Florească) şi-apoi în vila de pe Puccini, fiinţe cu un creier dezvoltat altfel, cu conexiuni altfel încrucişate, în care imaginile erau mai curînd emoţii şi pofte, şi fiecare întîmplare se configura ca o surpriză debusolantă, celelalte vieţi foetale, doar un pic mai evoluate ca ale foetusului real, visînd cu mişcări oculare rapide în burta genitală a mamei, apăreau ca nişte magice, succesive reîncarnări, la fel de străine fiinţei de după zidul plin de ferestre ca animalele din bestiarii sau ca umanoizii care, se zice, ar trăi în alte lumi, în suspensia coloidală a stelelor.

Îmi amintesc o dimineaţă îngheţată, consunînd cu străvechile, legendarele, pierdutele în O tempore zori purpurii ce ne-ntîmpi-nau, pe mine şi pe mama, în drumul nostru spre creşă, şi a căror engramă a pătruns atît de neaşteptat în poemele mele:

ah, mamă, cît de des te visez!
merg cu tine de mînă în dimineţi uriaşe
ajung cu tine în curţi de fabrici pline de damigene pentru acizi
intrăm în atelierele pline de scame de la covoarele mecanice
sau, la orele negre-ale dimineţii
mergem de mînă pe cîte-o străduţă cu mici dughene particulare
şi stingem gazul de la godine-nroşite...

Dar, dacă e absurd şi fantastic să folosesc cuvîntul "amintire" pentru acele ilocalizabile şi atemporale imagini cu asfalturi înroşite, pînă-n zare, de răsărituri ce încălzeau feţele şi hainele, spălîn-du-le-ntr-o apă subţire de purpură şi lungind îndărăt umbre fine şi nesfîrşite de ambră, în schimb pot decupa secvenţă cu secvenţă — cît de ciudat — acea inexplicabilă şedere de-o săptămînă în spital, prima mea despărţire completă de părinţi şi de casă.

M-au dus amîndoi. Ţin minte cît de frig îmi era, de parc-aş privi un set de fotografii care-ar fi fixat în stratul gros de azotat de argint nu numai imagini, ci şi senzaţii, emoţii, sunete şi mirosuri. Purtam salopeta de catifea bleumarin, reiată, cu două ciupercuţe de satin brodate-n piept, aceeaşi cu care apar într-una dintre pozele alb-negru din aceeaşi perioadă: sînt în curtea academiei Ştefan Gheorghiu, într-un grup de copii, trei fete cu baticuri pe cap, toate mai mari decît mine, şi, în picioare, lîngă noi, cu tanti Estera, colega lui tata, într-un fel de raglan foarte purtat în anii '60. Tanti Estera are acolo părul ca sîrma şi o ţigară între degetele mîinii stîngi. Eu am pieptişorul scos în afară, sînt relativ plinuţ la faţă, smead şi pieptănat cu cărare-ntr-o parte. Imediat după ce-am intrat pe poarta spitalului ne-am înfundat pe coridoare verzui ce nu se mai sfîrşeau. Ne însoţea o soră în alb, care tot deschidea uşi cu geamuri mate, alburii, în faţa noastră, şi le-nchidea după ce treceam. De-a lungul pereţilor, între uşile numerotate, cu scuipători nichelate lîngă ele, se aflau vitrine cu scîrboase şi fascinante preparate anatomice: felii de inimă, bucăţi de colon, feruşi în diverse stadii de dezvoltare, la care mă zgîiam în trecere fără să-ndrăznesc să cer vreo explicaţie. M-a cutremurat doar borcanul gros de jumătate de metru în care pluteau doi prunci siamezi, contopiţi la nivelul bazinului, aşa încît două trunchiuri ieşeau oblic dintr-un singur trup de la brîu în jos, cu doar două picioare cu degetele încreţite de umezeală. N-ai fi putut spune, privindu-le ţestele golaşe şi ochii daţi peste cap, ce sex aveau cele două făpturi, dar pubisul lor comun era de fetiţă. Pe culoarele ce se imbricau tot mai mult, suind şi coborînd uneori cîte-o scară cu balustradă, adăstau din loc în loc şi bolnavi bătrîni, în halate de un stacojiu decolorat. Mama a intrat cu sora într-o cameră, iar eu şi tata am rămas pe săliţa din faţă, aşezaţi pe banchete de vinilin. N-am stat locului mai mult de două minute; m-am fîţîit apoi vreun sfert de oră prin săliţa îngheţată, privind cu ochii mari toate acele vitrine, ca şi planşele cu oameni jupuiţi de pe pereţi. Pe un postament se afla un mulaj de ghips, tot un om jupuit pe jumătate, căruia pe o parte i se vedeau o faţă, un piept şi un braţ încă umane, iar pe cealaltă rînjeau dezgoliţi dinţii înfipţi în maxilare şi sticlea globul ocular ca o mingică de sticlă. Fiecare organ, diferit colorat, putea fi desprins pe partea jupuită, ca să se vadă şi cele mai din interior, aşa că am rămas repede

cu un volet costal în mînuţe, ţinîndu-l ca pe un nai. Tata, care n-avea încă nici un fir alb în părul pieptănat lins pe spate — era mult mai tînăr decît sînt eu acum — s-a sculat, înroşindu-se de furie, să mă atingă ("Ia vezi, că eu nu ştiu multe şi acum le iei! Pune oasele-alea la loc!"), dar chiar atunci a ieşit mama. Abia dac-am mai recunoscut-o în mizerul halat subţire, de finet, albastru cu buline ce fuseseră odată albe, dar în care ieşise culoarea fondului, şi cu o basma din acelaşi material pe cap. M-a luat în braţe şi, spre disperarea mea şi enervarea lui tata, a-nceput să mă pupe cu o înduioşare de mahala, spunîndu-mi mereu, ca o litanie cu un fel de accent ţigănesc: "Mînca-l-ar mama pe el să-l mănînce! Pui-şoru' mamii! Ce te faci tu fără mama atîtea zile?", şi iarăşi pupături, aşa-ncît am fost uşurat cînd m-a lăsat jos şi m-a dat în grija surorii. Tata m-a pupat şi el (senzaţia bărbii nerase pe obrajii mei şi mirosul lui vag de odicolon şi ulei de nucă) şi-a rămas să mai şuşotească ceva cu mama. Mi-i amintesc acolo, pe săliţa strimtă şi-naltă, faţă-n faţă, vorbindu-şi serios, fără să-şi zîmbească, fără să se ţină de mînă.

Nu m-am temut deloc să-i părăsesc, tîrît uşurel pe alte culoare de femeia în alb (figură de nemţoaică, blondă, tunsă scurt, pensată "cu sprîncenele-n deplasare"). E de neînţeles pentru mine încrederea asta, intrarea în marea aventură a detaşării de părinţi şi a explorării spitalului cu un fel de încîntare uimită. Acea primă săptămînă independentă, sustrasă vieţii normale, avea să fie, poate, modelul trăirii ulterioare a unor lumi închise, izolate, sferice asemenea perlelor şi la fel de preţioase, încrustate în edificiul asimetric, capricios şi imposibil de cuprins în totalitate al vieţuirii mele obişnuite. Cînd mă trimiteau mai tîrziu în tabere şi excursii, sau cu cine ştie ce alte ocazii de îndepărtare de casă, ai mei nu mai ştiau cum să-şi arate indignarea în faţa indiferenţei mele faţă de ei. "Ţi-a fost dor de noi?", mă tot întrebau, la care răspundeam întotdeauna, sincer şi naiv, "Nu". "O să pierzi în viaţă cu purtarea asta a ta", repeta obidită mama, adăugind: "N-am pomenit aşa copil respingător", înţelegînd prin asta că, după vîrsta de şase ani, n-o mai lăsam să mă pupe şi să mă giugiulească, o respingeam, deci, proptindu-i mîinile în piept şi-ntorcînd capul. Niciodată, în adolescenţă, nu le scriam şi nu le dădeam telefon din tabere. Tata făcea şi el la fel din deplasările lui pe teren, aşa încît, părăsită şi-ntr-un fel jignită de toată lumea, mama se căina

adesea că trăieşte lîngă doi sălbatici. Dragostea şi chiar pasiunea care apar în aproape fiecare rînd pe care l-am scris despre mama (şi n-am scris aproape decît despre ea) m-au luat întotdeauna pe nepregătite şi m-au făcut să mă-ntreb dacă nu-i vorba decît de mizerabile efecte livreşti sau dacă a existat cîndva o epocă în care într-adevăr am iubit-o pe mama mai mult decît orice pe lume, şi-atunci ce conflict, ce frustrare, ce trădare din partea ei a transformat adoraţia în răceală şi poate, subteran, în duşmănie? Da, de multe ori mi-a spus că mă port "duşmănos" cu ea, şi-mi amintesc cum plîngea cînd, de ziua mea, îmi cumpăra cîte-o haină şi eu îi spuneam în faţă că "nu port eu aşa ceva", sau cînd lăsam neatinse bietele ei feluri de mîncare spunînd invariabil şi impersonal: "nu-mi place". "Parc-ai fi taică-tu. Abia ne însurasem şi noi, şi-l aşteptam cînd venea de la serviciu cu mîncarea gata, caldă. Aşteptam şi io un cuvînt de laudă, o vorbă bună... El mînca şi nu zicea nimic. Şi dacă-l întrebam, cînd nu mai răbdam, cum e ciorba, cum e friptura sau ce mai găteam şi io, el, cu nasu-n farfurie, nu zicea decît atît: «Cum să fie? Mîncare!». Muream de necaz cînd îl auzeam aşa..."

Am rămas, în fine, singur cu asistenta medicală, umblînd de mînă cu ea pe alte coridoare vernil, cu podeaua de mozaic roşu cu alb, ca o tablă de şah. Am trecut prin holuri reci şi vaste, am suit alte scări de marmură şi-n cele din urmă am ajuns într-o aripă a clădirii total diferită de celelalte. Pe ambele părţi ale culoarului se aflau aici uşi neînchipuit de mari, ajungînd pînă aproape de tavanul cu mari globuri albe atîrnînd de tije de metal. Multe uşi erau deschise, şi în pragul lor se aflau copii, unii scoţînd doar capul, curioşi, alţii ieşiţi cu totul pe culoar, fetiţe şi băieţi de vîrsta mea, unii ceva mai mărişori, toţi îmbrăcaţi în pijamale cum nu mai văzusem niciodată: în loc de nasturi aveau şirete albe înnodate cu fundă din loc în loc. Pijamalele erau şterse de atîta spălat, dar se vede că fuseseră odată viu colorate, şi erau împodobite cu figuri de animale: girafe, zebre, elefanţi, maimuţe... Am străbătut tot culoarul, privind în camere, cele mai mari pe care le văzusem vreodată (cu excepţia palatelor năucitoare din visele mele), şi aproape goale, pe podeaua cărora erau înşirate jucării, i-am lăsat pe copii să mă atingă din mers cu minutele şi să mă-ntrebe cum mă cheamă, şi am ajuns în faţa uşilor, de data aceasta în întregime de lemn (celelalte aveau geamuri mate), din capătul culoarului. Sora a

deschis larg cele două uşi albe şi un miros de rufe proaspăt spălate a ieşit ca un abur din cămara avînd rafturi de sus pînă jos. Sute, mii de pijamale palide, frumos împăturite şi perfect alineate, umpleau rafturile. Pe muchie li se vedeau desenele, numai şi numai animale şi păsări, schiţate destul de aproximativ şi repetate pe tot materialul. Sora a ezitat un pic, m-a privit, a scotocit printre pijamalele din josul rafturilor şi a scos una dintre ele, bleu cu elefanţi albi, a despăturit bluza şi mi-a arătat-o zîmbindu-mi ispititor. Nu ştiu de ce, cîrpa aceea de finet, uzată la coate încît se vedea prin ţesătură, mi s-a părut extrem de frumoasă. Abia aşteptam să mă-mbrac cu ea. De fapt totul mi se părea, în acea zi, neobişnuit şi magic, de parcă s-ar fi schimbat brusc lumina, şi-un fel de puf emoţional ar fi-mbrăcat tot ce vedeam.

Sora mi-a pus pijamaua în braţe şi m-a condus, împingîndu-mă uşor de ceafă, către una dintre uşile cu geam, pe la mijlocul coridorului, unde o fetiţă stătea în prag. Din prima clipă am văzut pe faţa ei atîta răutate şi ostilitate, încît nu m-am putut gîndi decît la Aura, nepoata naşei bătrîne, care mă zgîria pe faţă de cîte ori părinţii ne puneau, pe mine, pe Marian şi pe ea, să ne jucăm. Am intrat pe lîngă ea şi am mai văzut, în mijlocul camerei, stînd în fund şi pieptănînd o păpuşă delabrată, altă fetiţă, semănînd izbitor cu prima, şi care m-a privit şi ea destul de nemulţumită. Sora nu mi-a mai spus nici o vorbă. M-a dezbrăcat, mi-a tras pantalonii şi bluza de pijama pe mine şi mi-a arătat pătuţul meu, căci în cameră se aflau doar trei pătuţuri de fier alb, cu tăblii de jur-împrejur (una din ele se lăsa-n jos ca să te poţi sui în pat), o masă şi trei scaune, ca şi două chiuvete cu oglindă şi etajeră pe un perete. Pe peretele opus uşii erau ferestre imense dincolo de care, de la-nălţimea noastră — creştetul ne venea sub pervaze — se vedea numai cerul. Cînd femeia în alb a ieşit din cameră spunîndu-ne doar "Să fiţi cuminţi!", toată atenţia mea s-a-ndreptat spre cele două mici colocatare ale odăii mele.

Cea pe care o văzusem prima, în uşă, se numea Caria. Era puţin mai mare ca mine, trebuie să fi avut deja şase ani. Pe faţa ei răutatea, pură, geometrică, abstrasă complet din relele pe care le făcea zilnic, era atît de pronunţată, încît părea o trăsătură fizică, o pieliţă pe ochi, un neg sau un al doilea nas. Te gîndeai că i-ar fi putut fi extirpată printr-o operaţie simplă,

locală, pentru ca apoi faţa fetiţei să rămînă una obişnuită. Caria avea ochii oblici şi întunecaţi ca ai pisicilor, cu ceva zbanghiu în ei, şi un rîs de femeie coaptă care-i lipea pe faţă, ca-ntr-un colaj artistic, buzele ei viitoare de la treizeci de ani, încălecate, vinovate şi făţarnice, translucide ca pielea cu fire de sînge a rimelor. Ea era şefa între cele două fetiţe, ea inventase "tichitana" şi, de-a lungul săptămînii, cele mai multe vînătăi, înţepături şi zgîrieturi le-am căpătat de la ea. Chiar din primele clipe cînd am rămas singur cu fetele, Caria a tras un scaun lîngă chiuvetă, s-a suit pe el şi a înşfăcat periuţa mea de dinţi pe care sora o pusese-n pahar, alături de celelalte două. A azvîrlit-o pe covor cu o ură care m-a încremenit, căci n-o mai întîlnisem niciodată la nimeni. Mereu fusesem cel mai mic şi mai răsfăţat oriunde lo-cuisem, trecut din braţe-n braţe, îndopat cu bomboane, biscuiţi şi rahat, furate de Victoriţa de la creşa unde lucra, iar copiii făcuseră întotdeauna roată în jurul meu, la vilă şi la bloc, ca să le spun poezii, pe "Unchiul Stiopa Miliţianul" şi pe "Olenka s-a făcut mare", admirîndu-mă cît de curat eram şi cum îmi sticleau codiţele aurii... Nu cunoşteam ostilitatea, şi nici măcar cînd tata mă apuca pe neaşteptate, mă imobiliza şi mă ţinea de nas, iar mama îmi vîra-n gură o lingură cu doctorie, silindu-mă să-nghit fierea din ea şi plez-nindu-mă peste cap dac-o lăsam să-mi curgă pe la colţurile gurii în timp ce zbieram şi mă zbăteam, nu mă îngrozea decît brutalitatea situaţiei, căci ştiam că părinţii mă iubesc şi vor să-mi facă bine. Dar ce avusese Caria cu biata mea periuţă de dinţi? Şi de ce cu mine nu vorbea, ci doar ţipa să plec de unde se jucau ele? De ce, mai tîrziu, îmi dărîma cuburile şi-mi rupea jucăriile? îmi venea să plîng cînd mă gîndeam la asta, aşa cum mai tîrziu plîngeam mereu după ce mă băteam cu alţi băieţi, indiferent dacă-i răzbeam eu sau mîncam bătaie.

Bambina, în afara ochilor ei cenuşii şi maţi ca de beton, semăna la faţă cu Caria. Doar că răutatea crescută cărnos pe faţa primeia devenea aici o pieliţă subţire ca o băşică de peşte, învelindu-i egal, lucios, toată faţa. Bambina nu era impulsivă ca prietena ei, ci perversă şi calculată. Membrele, ca şi trunchiul, le avea filiforme, brune ca de ţigăncuşă. Niciodată nu privea pe cineva drept în ochi, iar cînd apărea sora se transforma brusc în cea mai cuminte fetiţă: de oriunde-ar fi fost, cînd se-auzeau paşii atît de uşor de recunoscut după ţocăitul tocurilor înalte, ea

se repezea la masă, se-aşeza şi începea să se joace cu păpuşa, în linişte, cu picioarele lipite, cu coatele pe lîngă corp, încît căpăta mereu laude. Sora-i zicea numai "îngeraş", dar eu îmi dădusem seama de la-nceput cu cine am de-a face, tot datorită periuţei mele, pe care-o luasem de pe jos şi, după ce o spălasem, o pusesem deocamdată pe cearceaful scrobit al pătuţului meu. Ieşind pe culoar ca să-i văd pe ceilalţi copii, m-am legănat cu uşa cîtva timp şi-apoi am intrat iar în marea grotă albă. Am surprins-o atunci pe Bambina muindu-mi peria de dinţi în oliţa plină de pipi. Nici atunci nu m-am gîndit să le pîrăsc pe fetiţe la sora care ne-ngrijea, atît de uluitoare mi se părea purtarea lor. Amîndouă aveau părul zbîrht ca nişte furii şi-şi petreceau ziua bătînd ore-n şir cu tocul papucilor în zidul care ne despărţea de camera vecină, trăgînd de panglica lată de pînză tare, ieşită dintr-o fantă din perete, cu care se ridicau şi se lăsau în jos jaluzelele la ferestre şi mai ales jucîndu-se cu nişte păpuşi hidoase, de cîrpă, cu capul de ipsos, cum erau pe atunci, pe care le băteau cap în cap pînă le ciobiseră întreaga faţă, zicînd că sînt soldaţi sau boxeri. Seara îşi făceau frică, spunîndu-şi una alteia că peste noapte păpuşile vor veni să se răzbune, aşa că, înainte de culcare, le legau în-făşurîndu-le în şnururi şi sfori şi făcîndu-le noduri grotesc de mari. Eu stăteam mai mult pe hol sau la fereastră. Pînă-n ultima zi n-am avut jucăriile mele, iar cele două-ncepeau să urle numai dacă mă vedeau privind spre jegoasele lor păpuşi. Îmi mai plăcea să ridic şi să cobor tăblia de metal a pătatului meu, să umblu pe hol ca să-i privesc pe ceilalţi copii din saloanele de lîngă noi (deşi nu aveam voie de fapt să ieşim pe hol) sau să privesc minute-n şir faianţa cu flori bleumarin de sub chiuvete, pînă ce începeam să văd dublu şi florile vecine se contopeau — erau inşi — ca să capete un ciudat relief. Eu însumi aveam atunci senzaţia că dispar din realitate ca să pătrund în acel nespus de adînc cîmp de irişi, să mă plimb printre ei fără corp şi fără mişcare, să fiu eu însumi acea lume-n care nu mai existau decît florile intens albastre, plutind în aer la distanţe egale, în sus şi-n jos, înainte şi-napoi, la nesfîrşit. Uitam cu totul de mine, pînă ce cine ştie ce papuc aruncat în cap sau brînci care mă făcea să mă izbesc cu obrazul de sifonul chiuvetei mă readucea în salon.

Izolarea mea de fetele în pijamale decolorate era totală, de parc-am fi fost din lumi diferite, mai ales datorită neputinţei

mele de a le-nţelege. Cea mai mare parte a timpului ele vorbeau pe o limbă necunoscută, care nu era compusă doar din sunete, ci şi din gesturi, din atingeri şi chiar din mirosuri (cînd vreuna din ele, în momente ale discuţiei pe care ajunsesem să le prevăd, strica deodată aerul), şi pe care o performau cu o viteză şi-o precizie de necrezut. Mult mai tîrziu, citind despre vollapiik şi esperanto, mi-am adus aminte cum vorbeau Caria şi Bambina, şi mi-a trecut prin minte să numesc limba lor, în care se-amestecau sunete obişnuite cu bizare glotale, cu semne ca ale surdomuţilor şi cu atitudini ca ale schizofrenilor catatoni, "tichitană", pentru că practic cel mai frecvent "cuvînt" ce se făcea auzit era "tichitan" sau "tikitan", însoţit de o holbare a ochilor şi un gest de smulgere a ceva din piept cu nişte gheare imaginare.

Mesele de seară erau aproape magice. Sora stătea cu noi, pe un scaun pliant, şi pe măsuţă era aprinsă o veioză cu lumină foarte slabă, aşa-ncît nu scotea din întuneric decît farfuriile şi feţişoarele noastre apropiate. Pînă şi figura surorii, al cărei piept alb şi masiv răsărea ca un aisberg în lumină, rămînea în penumbră. Pe farfurii am avut în fiecare seară acelaşi unic fel: semăna cu o meduză tremurătoare, aproape complet translucidă, prin pielea căreia se desluşeau mai întunecate, de culoarea ambrei, organe interne. Cînd înfigeai în ea linguriţa, meduza zvîcnea şi se strîngea de durere. Eram siliţi s-o mîncăm toată, în ciuda gustului ei fad, de cremă de zahăr ars prea puţin îndulcită. Dacă nu cumva piftia aceea tremurătoare era vreun soi de medicament, înseamnă că întreaga săptă-mînă n-am primit nici un fel de medicaţie. Dar se poate să fi fost, căci erau singurele momente cînd sora stătea cu noi pînă la sfîrşit, pînă la ultima-nghiţitură. De multe ori una dintre fetiţe, mai ales Bambina, vărsa aplecîndu-se, umplînd covorul cu o pastă-mbrîn-zită, dar sora chema imediat, fără o vorbă, femeia de serviciu, care aducea altă meduză pe farfurioară şi curăţa pe jos. Ca mai tîrziu, în infirmeria de la Voila, a cărei nebunie a fost prevestită parcă de cea din "Emilia Irza", copilul nu scăpa pînă cînd nu golea farfuria, chiar dacă pentru asta ar fi trebuit să stea toată noaptea la masă. Trăgîndu-le de limbă, pe neobservate, despre ciudatul lor fel de a vorbi, sora află o poveste mai curînd mimată decît spusă în cuvinte. Caria visa din cînd în cînd acelaşi vis, în care, goală şi cu părul cîrlionţat atîrnîndu-i pînă-n josul feselor

("şi aveam şi ţîţe de femeie mare", arătase ea rotindu-şi degetele în dreptul pieptului), umbla printr-un vast palat de marmură albă, cu portic, galerii şi statui, cu mozaic lucios întinzîndu-se pe podele şi conturînd un desen de neînţeles, şi deodată palatul plin de perspective nesfîrşite, lipsit de orice mobilier sau picturi, translucid ca săpat în sare, se umplea de fluturi multicolori şi leneşi. Caria rătăcea prin sălile încremenite pînă cînd, în centrul uneia dintre ele, descoperea un monument funerar din cristal, care scînteia în toate culorile curcubeului, înăuntru se afla o fiinţă moale, cu o anatomie complexă şi delicată, cu orificii umede pe marginile pîntecului cenuşiu, cu o faţă schiţată vag, avînd în mijloc o trompă scurtă, la capătul căreia creştea şi scădea o mare boabă de lapte. Pieliţe încreţite, ca un scrot, se ridicau încetişor, şi fiinţa aceea deschidea ochi de om (Caria închidea aici pleoapele şi-apoi le descleia cu o încetineală nefirească, pînă ce ochii-i deveneau două globuri holbate parcă de o groază paralizantă; în acelaşi timp făcea, cu ghearele mîinii stingi, gestul de a-şi smulge inima, cu tot cu vene, din piept). Atunci statuile se însufleţeau, coborau de pe socluri, se adunau în jurul mormîntului şi-ncepeau să vorbească-ntre ele în limba aceea neobişnuită, pe care Caria o deprinsese la capătul a foarte multe vise identice şi pe care, ca să aibă cu cine exersa-n timpul zilei, i-o transmisese şi Bambinei. În ciuda tuturor vicleniilor asistentei medicale, Caria nu suflă o vorbă despre ce vorbeau statuile între ele.

Tot acest vis fetiţa ni-l proiectase într-un fel direct în creiere, de parcă noi înşine l-am fi visat, căci vorbele şi gesturile ei erau doar ca nişte sclipiri vesperale pe crestele negre ale valurilor: eliptice, incolore, dizolvate curînd în atmosfera de rugăciune de la masa de seară. După ce terminam de mîncat, ne duceam fiecare-n pătuţul lui, ca-n fiecare noapte, şi ne ghemuiam sub cearceafuri. Camerele erau în spital mult mai înalte decît cele din casele în care locuisem pînă atunci, iar sus de tot aveau globuri albe, uriaşe, agăţate-n tavan prin tije lungi de metal. Înainte să adorm, aţinteam privirile pe unul dintre ele, care plutea ca o lună ceţoasă în întunericul cafeniu. Mă uitam ţintă la el pînă cînd aveam impresia că-ncepe să oscileze... la dreapta... la stînga... din ce în ce mai amplu... cu tot cu imaginea minusculă a pătatului meu răsfrîntă-n curbura lui... Într-o parte... În alta... pînă ce mă cufundam, oftînd, în somn, ca să visez

feţele rele ale fetiţelor, mîinile lor dărîmîndu-mi construcţiile din cuburi...

Asemenea decorurilor, zilele erau şi ele pe-atunci incomparabil mai vaste decît cele de azi. Treceau eternităţi de lumină proaspătă, glacială, între scularea din somn, dimineţile, şi masa de prînz, cu schimbări fluturătoare de aur şi umbră, după cum norii curgători acopereau şi dezveleau soarele în marile ferestre cu canaturi albe. Trăsăturile fetiţelor, barele de metal ale pătaturilor, albastrul intens al inşilor de sub chiuvetă, fiecare detaliu al hidoaselor păpuşi: cojiţele de carton lucios, impregnat cu ipsos, pe care le era desenat nasul sau ochii, străluceau viu, se detaşau viguros, tridimensional, unele pe fondul altora, de parcă nu ochii mei le vedeau, ci o impersonală camera lucida, tăioasă şi necruţătoare, incendiind cu un fel de conştientă abstractă cele mai neînsemnate amănunte. Total ardea şi se rotea în culori şi desene de început de lume. Din locu-şorul meu de la fereastră le priveam pe Caria şi Bambina performîndu-şi baletul de mici zeităţi ale distrugerii. Priveam cum degetele lor sticloase sfîşie panglici lungi din cearceafurile pătaturilor, cum îşi leagă cu ele la ochi păpuşile şi cum le execută apoi înfigîndu-le o aşchie de placaj în piept. Mă făceam cît mai mic cînd începeau să ţopăie, dizgraţios ca sălbaticele, aruncînd în mijlocul odăii toate lucrurile pe care puneau mîna. Încercam să intervin cînd se duceau "după pradă" prin celelalte camere şi se-ntorceau tîrînd după ele vreun băieţel mai mic, pe care-l trînteau pe jos, strîm-bîndu-se la el, ciupindu-l, smulgîndu-i fire de păr şi trăgîndu-i călcîie-n coaste. Atunci puneau mîna şi pe mine şi mă zgîriau ca pisicile pe obraz şi pe umeri. Urmau, monoton, ore-n şir de bătut cu pa-pucii-n perete, una lîngă alta, trăncănind în tichitană şi zbuciumîn-du-se, pînă cînd intra sora şi le lua de ciuf pe amîndouă. Atunci se porneau să ţipe şi dădeau vina pe mine: eu eram vinovat de harababura din cameră, de gălăgie, de tot. Eu nu le lăsam în pace şi le luam jucăriile.

După-amiezele erau parcă şi mai înalte, ca nişte bolţi ale arhitecturii cotidiene. După masa de prînz trebuia să dormim două ore, dar nimeni nu dormea. Cele două se sculau în picioare în pătaturile lor alăturate şi se trăgeau de mîini şi de poalele pijamalelor, încercînd să se dea jos una pe alta, iar eu priveam fix pe fereastră contururile strălucitoare ale norilor, modificarea lor, avansul lor lent către unul dintre canaturile geamului.

Priveam cum progresează înserarea de septembrie, glanda pineală de la baza creierului meu detecta schimbarea luminii o dată cu anotimpul, pupilele mi se lărgeau şi o tristeţe atavică, blîndă îmi învelea pieptul pe măsură ce se lăsa de seară. Puţin înainte să se-ntanece de tot atmosfera devenea fermecată. Pe pereţi se-ntindeau fîşii de roşu lichid, fluorescent, şi aerul din salon căpăta o nuanţă cafenie. Din albastru deschis, dreptunghiurile lungi ale ferestrelor deveneau galbene, apoi se stingeau într-un portocaliu nenatural, posomorit, care mînjea total în cameră. Atunci tăcerea şi plictisul deveneau insuportabile, şi din fiecare lucru (abia atunci) începea să emane o duhoare de doctorii, de spital.

Era momentul, aşteptat de mine întreaga zi, cînd Caria şi Bambina îşi dezbrăcau pijamalele şi, ca nişte păpuşi mari şi neaşteptat de gracile, se dădeau jos din pătaturi şi-ncepeau să danseze prin salon. Mă ridicam în genunchi şi, cu gura căscată, le priveam cor-puşoarele goale, cafenii-închis în lumina serii, rotindu-se ca doi peştişori într-un bol de sticlă. Din cînd în cînd, prinzînd lumina ferestrelor, ochii le scînteiau, ca să se stingă în clipa următoare.

Se-ntindeau pe jos şi se rostogoleau pe covorul tocit, făceau podul, încercau să meargă în mîini, se-apucau de braţe şi se roteau... Ştiam că la ora aceea nu venea niciodată sora (de care ne era grozav de frică), aşa încît coboram şi eu din pătuţ, temător, privindu-le jocul cu un fel de-ncîntare prudentă. Mă uitam curios la piepturile lor subţiri şi la linia fină a păsăricilor pe pubisurile lucioase. La vilă mă mai jucasem de-a doctorul cu Anişoara şi, la subsol, în cămăruţa vopsită-n vernil, ne dădusem de multe ori chiloţii jos, dar acum mi se părea altceva, pentru că fetiţele care dansau acum prin camera întunecată nu păreau să încurajeze acea complicitate în pericol şi ruşine a întîlnirilor mele cu Anişoara. Fata vulgară şi proastă de la vilă, care mă-nvăţase să mă joc "de-a injecţia cu chiloţii jos", mă contemplase dezbrăcat cu un fel de admiraţie visătoare, pe cînd eu am fost probabil atît de indiferent, încît nici nu-mi amintesc imaginea Anişoarei fără chiloţi, ci doar frica de a nu fi prins de părinţi.

Ce se-ntîmpla acum însă era magie. Nici Carla, nici Bambina nu mai erau ele însele, de parcă acizii serii le dizolvaseră crusta de răutate de pe feţişoare, care le rămăseseră curate şi inexpresive ca nişte măşti benigne. Abia dacă le mai

recunoşteam. Cînd se-ntune-case atît de mult încît dansul lor mai era vizibil doar pe fondul ferestrelor: siluete negre şi suple ca statuetele africane, cele două se apropiau de mine, la geam, cu ochii sticlind, şi-mi scoteau şi mie pijamaua. Se lăsau pe spate şi-mi arătau triumfătoare micile fante purpurii dintre pulpe, de parcă în asta ar fi fost ceva glorios şi trufaş. Îşi zîmbeau una alteia confirmîndu-şi puterea exorbitantă, jubilau privindu-mă cum le privesc, dar micul meu sex, dimpotrivă, le readucea în priviri maliţia obişnuită. Mă trăgeau de el, se prefăceau că mi-l taie, şi pîn-la urmă îmi întorceau spatele de parcă nici n-aş fi existat. Apoi ne reîmbrăcam, repede, căci se auzeau deja paşii sorei celei blonde, care ne aducea la masa de seară moluscă obişnuită, act peritâ cu sirop de zahăr ars, şi pe care trebuia s-o mîncăm toată, pînă la ultima linguriţă. În ultima seară am simţit în gură, în timp ce mestecam cărniţa aceea fadă, ceva ca un tub de cauciuc: am scos cu degetele o vînă albicioasă, cu un capăt mai verzui, pe care-am aşezat-o pe marginea farfuriei şi apoi am vărsat. Sora mi-a adus imediat o porţie nouă.

Copiii din celelalte saloane nu erau întregi cum, măcar în aparenţă, eram noi. Cam fiecare avea cîte-o ciudăţenie care mi-a rămas puternic întipărită în minte. Unul avea degetele mîinilor răşchirate în toate părţile, ca nişte labe de crustaceu. Din camera altuia putea mereu, înţepător, a urină şi a arţar. O fiinţă subţire şi retrasă, cu trăsături şterse, ţipa ca din gură de şarpe cînd Carla şi Bambina, după o pîndă îndelungată, o apucau şi-o tîrau în camera noastră. Se luptau cîte-o jumătate de oră cu copilul ce se zvîrcolea ca o lipitoare, pînă ce reuşeau să-i tragă-n vine pantalonii de la pijama, ca să-i mai privească o dată, ca pe o floare rară, mugurele complicat, despre care n-ai fi putut spune dacă-i de băiat sau de fată. Era acolo şi o fetiţă, dulce şi vioaie, rîzînd fericită şi intrînd în vorbă cu toată lumea, ale cărei palme ieşeau direct din umeri, ca nişte aripioare, fără mijlocirea braţelor. Toată lumea îi admira părul lung pînă la brîu, ca de păpuşă blondă, şi strălucirea ochilor albaştri, încă vreo doi copii aveau sechele cumplite de poliomielită. Toţi purtau aceleaşi pijamale decolorate, cu animale, legate cu şireturi de cîrpă ca dosarele.

Venirea părinţilor mei, cu o zi înainte să ies din spital, într-o dimineaţă lăptoasă care deja anunţa schimbarea anotimpului, a

fost singurul eveniment adevărat al acelor zile în care nu putusem să vorbesc şi să mă joc cu nimeni. Au apărut deodată-n salon, în balonzaide, la braţ, tineri şi bruneţi, înalţi aproape pînă la tavan, şi s-au lăsat asupra mea cu o dragoste înfricoşătoare. În cîteva minute eram înconjurat de jucării noi şi mirosind puternic a vopsea: cuburi de carton cu imagini din basme, tot mai mici, intrînd unele-n altele, alte cuburi de lemn din care alcătuiai tablouri pătrate: curcanul, purcelul, vaca, şi din care puteai face castele, şi mai ales un căluţ de cîrpă albă, cu ochi de sticlă şi cu o şa roşie lăcuită. Atît de dragă mi-a fost jucăria asta, încît pe la paisprezece ani încă o mai aveam, pe undeva prin servantă, sub forma unui fel de vierme diform, aproape cafeniu de murdărie, scris peste tot cu pixul, fără ochi şi cu tăieturi prin care se vedea rugozitatea fragilă a talaşului. Mama şi tata n-au stat mult. După ce mi-au promis că a doua zi mă iau acasă, "într-o casă nouă, mai mare, o să vezi", au ieşit la fel de străini, de schimbaţi. Mi-am dat seama atunci că plecarea din spital mi-era complet indiferentă: aş fi putut rămîne toată viaţa acolo, privind cum pereţii se-ntunecă şi se luminează de soare, cufundîndu-mă-n cîmpul steieoscopic de irişi sau ascultînd distrat inflexiunile demente ale tichitanei. Şi întotdeauna, oricînd, m-am lăsat mai tîrziu în voia lumilor punctuale, sferice, lumile-perlă pe care le-am tot înşirat, ca nişte vertebre, pe firul măduvei mele spinale, şi-am rămas acolo, metamorfozat, adaptat texturii aerului de acolo, sclipirii norilor de acolo, pînă cînd ceva din exterior a grăbit avortarea mea din acele pîntece succesive, cu alte constelaţii pla-centare şi alte ape amniotice, alte raiuri şi alţi zei... Părinţii mei o dată plecaţi, am rămas în fund, pe covor, înălţînd pentru căluţ turnuri şi piramide din cuburi. După un timp însă, întors de la pipi, am găsit turnul meu, înalt cît mine, pe care-l echilibrasem cu atîta trudă, dărîmat şi împrăştiat, iar şaua de lac purpuriu smulsă de pe trupul plin al căluţului. Abia atunci am început să plîng disperat, cum ar fi trebuit s-o fac la plecarea părinţilor. Cînd a venit sora, mironosiţele erau în paturile lor, jucîndu-se cu păpuşile.

A doua zi mi-au fost aduse hăinuţele, iar pijamaua, mototolită, mirosind a acru a rămas lăţită pe podea, ca un preparat anatomic pe o lamelă. Sora m-a luat de mînă, sub privirile ostile ale Cariei şi Bambinei, care n-au vrut să-şi ia la revedere, cum le ceruse marea femeie blondă, şi am străbătut

iarăşi, împreună, sinuozităţile coridoarelor şi scărilor îngheţate pîn-am ajuns în săliţa cu mulajul de ghips al omului jupuit. Părinţii mei au intrat iarăşi în camera alăturată, ca să stea poate de vorbă cu vreun doctor nevăzut, aşa că am rămas singur în aerul oliv, ascultînd cum sună paşii mei pe dalele pătrate ale podelei. M-am apropiat, ca acum o săptămînă, de statuia fără braţe şi fără picioare, jumătate om cu pielea de vopsea gălbuie, cu părul ca o cască neagră şi bănuţul sfîrcului cafeniu, şi jumătate monstru de coşmar, colcăială de fibre musculare roşii ca sîngele, vene noduroase, albăstrii şi capete de oase asemenea fildeşului. Printr-un volet practicat în cutia craniană, deasupra scheletului feţei, i se vedea creierul. Niciodată un martir nu suferise atît, nu fusese atît de sălbatic şi ştiinţific supus torturii. Pe fiecare organ detaşabil, prins în cuişoare de celelalte, fuseseră scrise, cu o caligrafie învechită, mici cifre, înşirate şi pe o tăbliţă prinsă de postament şi însoţite de explicaţii savante, care pentru mine nu erau decît nişte ornamente ghimpoase. Am încremenit în faţa tragicei sculpturi, cu privirea pierdută în ochiul ei sferic, susţinut de muşchii orbiculari ca de nişte mînuţe care-ar înălţa o ofrandă. Ochiul albăstrui, de porţelan, avea irisul de sticlă căpruie, în care sclipea o ţandăra de lumină. Cu capul mult dat pe spate, căci nu-i veneam jupuitului de viu decît pîn-la buric, contemplam racursiul sinistru tot aşa cum privisem cîmpul de flori de culoarea cernelii, pînă la un fel de auto-hipnoză, la uitare de sine, la stingere treptată a fiinţei din jurul statuii, devenită brusc pregnantă şi luminoasă, cu contururile irizate de dungi şovăitoare de aur. Şi-atunci, abia atunci, mi-am dat seama că omul urla. Răguşit, neîncetat, în glissandouri sălbatice, expectorînd bucăţi de laringe, fîşii însîngerate din mucoasa traheii. Urla ca o hienă, ca un cîine vagabond omorît cu lovituri de bîtă, ca un fiert de viu în ulei, ca o femeie care ar naşte un liliac. Trupul îi era cuprins de convulsii de necrezut, cioturile însîngerate le întindea către tavanul sălii, mînjit de stropii care ţîş-neau din artere. Am început să ţip de groază, o dată cu el, ţipam împreună, ne zvîrcoleam împreună, în micul meu craniu cu oasele moi urletul se colora într-un galben orbitor, apocaliptic, pulsatil, de neîndurat. Urlam cu mîinile la urechi şi toată fiinţa mea, prin tunelul strimt al gîtului şi cavităţii bucale, trecea în urlet, îmbrăca un corp de urlet cu o anatomie de urlet,

aşa încît nu mai urlam eu, ci urletul mă urla pe mine, eu eram cel ce se strecurase printre coardele vocale ale urletului meu, rănindu-se-n glotă şi epiglotă, prelingîndu-i-se pe limbă, subţiindu-se ca să poată trece printre buzele lui de urlet.

Aşa m-au găsit părinţii, ghemuit pe dalele pătrate, la picioarele mulajului de ghips şi ţipînd din toate puterile. Am continuat să strig, congestionat şi cu lacrimile udîndu-mi faţa şi gîtul, pînă cînd am ieşit pe poarta spitalului, printre frunze îngălbenite şi funigei. Am aşteptat mult tramvaiul într-o staţie singuratică. Suspinam încă şi genele nu mi se uscaseră de tot cînd l-am văzut venind, roşu, cîtînîndu-se pe şine, ca un gîndac obosit.

Poate că în miezul miezului acestei cărţi nu se află altceva decît un urlet galben, orbitor, apocaliptic... Azi-noapte, secat de orice puteri, am adormit între cearceafurile fleşcăite şi am zăcut ca un hoit îngheţat pe un cîmp, într-o lipsă de fiinţă faţă de care moartea e o forfotă aiuritoare, pînă cînd am avut iarăşi, după trei sau patru ani, starea mea nocturnă de "revelaţie" (de fapt, n-am găsit niciodată un nume potrivit pentru ea, iar cel pe care-l folosesc aici mi se pare convenabil doar întrucît e slab, nemarcat, căci, de altfel, în nebunia fără limite a visului meu "esenţial" — dar aici mai ales cuvîntul "meu" ar trebui pus între ghilimele — nu mi se revelează nimic, decît, poate, însăşi revelaţia: mi se revelează faptul că în această lume opacă, densă, omorîtoare ca o pernă pe care cineva ţi-ar apăsa-o peste faţă ca să te sufoce, pe cînd stă cu genunchii pe pieptul tău şi-ţi stăpîneşte nemilos zvîrcolirile, revelaţia e posibilă. Ca un por accidental în fildeşul tare care-ţi înconjoară cisterna interioară de lumină vie, un por întortocheat ca o galerie de cari, se poate deschide deodată privirii tale un tunel luminat de focul nemuritor dinăuntru, pe cînd te roteşti neliniştit, în vise şi viziuni, dînd roată şi roată Enigmei. Dar ce poţi cuprinde din ea dacă, alunecînd prin tunel cu o viteză teribilă, îţi simţi ochii carbonizaţi şi urechile zgîrcite în flacără, limba lichefiată şi clocotitoare, pielea scorţoşată ca pielea arborilor, mucoasa nazală digerată de arşiţă? în vălătucul de foi de cenuşă, în trandafirul carbonic, ce mai rămîne din tine la întîlnirea cu tine cel viu, ca să poţi avea revelaţia, ca să poată urma contopirea? E miezul trandafirului morţii noastre, fiindcă acolo-n centrul corpului nostru carbonizat, între petalele de scrum ale ficatului

şi creierului şi bojocilor noştri, înfăşurate strîns, ca un boboc abominabil, acolo-ntre granulele scuturate ale măselelor noastre, între beţele de chibrit arse pînă la alb ale oaselor noastre, se mai află ceva, şi-n acel ceva este totul. Cînd tunelul intră în linie dreaptă şi gura cuptorului îl linge cu vîlvătăi, topind pereţii sticloşi, cînd te repezi cu o viteză fantastică direct spre orbirea de dincolo de orbire, spre surzenia faţă de care surzenia e un zbieret de abator, cînd protuberante de foc care ard focul ca pe vreascuri uscate izbesc trandafirul negru, foile lui (rinichi şi vertebre, amintiri şi dorinţe, teoreme şi zei) se desprind şi iau foc înc-o dată, rostogolindu-se înapoi, iar în miezul miezului miezului cupei de trandafir apare sfera de cuarţ, indestructibilă, ce poate pătrunde-n arhitectura văpăilor, în ierarhiile pustiirii. În centrul cisternei de foc, reflectând focul, ea devine atunci însuşi generatorul puterii vii, şi aşa a fost de la-nceputuri, căci nu poţi trăi nicicînd o enigmă dacă nu ai construit-o tu însuţi).

E acel "vis" pe care-am încercat să-l descriu în atîtea pagini şi pe care l-am avut prima dată la vîrsta de şaisprezece ani, imediat sau aproape imediat ce am ieşit din spitalul Colentina. De atunci el s-a reluat, în diverse variante, cu detalii adăugate şi cu elemente lipsă, de, poate, douăzeci de ori în aceşti paisprezece ani. La început înspăimîntător de des, cam o dată pe lună (e perioada cînd căutam febril prin tratate de neurologie ca să-mi pun singur diagnosticul); cu timpul, intervalele s-au lungit şi totul a părut că merge spre "vindecare". Visul de azi-noapte, urmare, poate, a paginilor scrise ieri (căci, pe cînd descriam în detaliu viziunea mulajului de ipsos urlînd şi împroşcînd sînge, simţisem ceva foarte aproape de nebunie) a respectat schema tuturor celor precedente şi n-a fost cu nimic mai puţin răvăşitor, deşi au trecut vreo doi ani de la ultimul dinaintea lui. De obicei, în preajma erupţiei visului revelator — dar ce văl e dat deoparte? dimpotrivă, parcă vălurile se suprapun, se îndesesc, se înghioacă, pînă ce grosimea lor în jurul oului fragil al duramaterului tău, turban celest cu diamantul lui Shiva în frunte, devine enormă, umple întregul cosmos (finit, dar fără limite, în care timpul imaginar însoţeşte spaţiul pe toate direcţiile lui) cu o vatelină impenetrabilă — activitatea onirică îmi creştea considerabil, ca şi stările de estompare a eului din timpul veghei. O forfotă de monştri mi se ivea sub pleoape de cum mă ghemuiam în pat şi-nchideam ochii. Cranii putrezite,

feţe indescriptibile, şoapte teribile în urechi mă chinuiau pînă dimineaţa, cînd, de-atîtea ori, mă trezeam complet paralizat şi nu puteam face nici cea mai mică mişcare timp de minute-ntregi, deşi mintea mea încerca disperat să comande ferm, să aibă credinţă, să nu se-ndoiască. Parcă ordonam muntelui să se azvîrle în mare.

Şi venea noaptea în care, după ce, în fine, puteam adormi, mi se părea că mă trezesc şi mă ridicam în capul oaselor, încă înfăşurat ca o mumie-n cearceafuri. Nu-mi trezea nici o suspiciune faptul că mă vedeam de sus, din preajma plafonului, ca şi cînd două entităţi gemene din conştiinţa mea s-ar fi dezbrăţişat şi s-ar fi depărtat la cîţiva metri distanţă, una dintre ele traversînd (prin ce osmoză? prin ce efect-tunel?) pielea metafizică din jurul encefalului meu, ce desparte înăuntrul de înafară. Odaia era scăldată-ntr-o lumină oliv, uşor rotitoare. Deşi toate lucrurile erau la locul lor (iată, pe masă rămăsese deschis caietul de engleză, cum îl lăsasem în seara precedentă, iar pantalonii, aşezaţi de seara pe spătarul scaunului, erau în visul meu căzuţi pe covor, aşa cum aveam să-i găsesc în realitate a doua zi), plutea în cameră un abur lunatic, de parcă m-aş fi trezit rău, sau aş fi făcut-o într-o lume identică în detalii cu a noastră, dar reconstruită, prea fidel, prea nuanţat, pe o planetă străină, pentru scopuri incomprehensibile. Şi deodată începeam să percep sunetul. Mi se părea că el existase dintotdeauna, dar că evoluase timp de milenii mult sub pragul percepţiei mele, se tot amplificase, pornind de la o linişte aproape absolută, îmi căutase urechile (sau poate zona din lobii temporali aflată la interfaţa dintre vibraţie şi senzaţii) ca o săgeată care-şi caută ţinta, şi în sfîrşit, amplificîn-du-se de bilioane de ori de la punctul de pornire, se furişase prin marea poartă auditivă a minţii. Zgomotul, la-nceput mic şi inofensiv ca zbîrnîitul unei musculiţe, aproape inaudibil, oscila asemenea unei sirene, dar cu o frecvenţă numai a lui şi cu un anume glissando care-i dădea o catifelare aproape tactilă, ca şi cînd ai freca uşor între degete petalele uşor fibroase ale unei petunii.

În doar cîteva secunde, zgomotul căpăta trup şi devenea galben. Se-nşuruba ca un tirbuşon în craniul meu, tot mai puternic, osci-lînd sus-jos, sus-jos tot mai rapid, urcînd asimptotic de la "audibil" la "tare", depăşind pragul acceptabilului, apoi al tolerabilului, pînă ce se transforma într-un

urlet de aur. Simţeam că amplificarea nu va avea sfîrşit, şi o isterie distrugătoare, o teroare sincronizată cu creşterea nebunească a sunetului mă cuprindeau, puneau stăpînire pe mine, mi se substituiau, cu toate încercările mele de a-mi păstra identitatea. Sunetul depăşise urechea, poate o dizolvase şi devenea flacără, cînd a doua parte a visului se declanşa. Eram brusc înşfăcat de picioare de nişte mîini invizibile şi tîrît cu brutalitate jos din pat, cu tot cu cearceafuri, ca să fiu izbit de mobilele de pe peretele opus. În alte vise tîrîrea asta nu se oprea aici. Eram cărat, cu o viteză din ce în ce mai mare, prin camere stranii, pe drumuri acoperite de arbori ca nişte tunele, pînă cînd viteza devenea infinită, o dată cu limbile de flăcări ale fostului zgomot, şi care acum îmi arseseră corpul, îmi spărseseră ţeasta-n ţăndări şi se lăţeau triumfător în tot spaţiul, în toate vremurile, în întreaga fiinţă, pînă ce însăşi fiinţa era carbonizată şi focul clocotitor i se substituia, îndesindu-se, aţîţîndu-se, concentrîridu-se, amplificîndu-se în nesfîrşire. Urlet de foc, coborînd şi urcînd de miliarde de ori pe secundă, urlet al meu şi al Dumnezeirii, teroare a mea şi triumf, groază dincolo de groază, fericire depăşind de miliarde de ori fericirea...

Mă regăseam în patul meu şi mi se părea că mă trezisem. Verzuiul odăii rotea aceeaşi lumină lunatică, sucită în sine. Parcă nişte lacrimi mi se uscaseră pe obraji. Mă ridicam şi mergeam s-o caut pe mama. Părea a se-ngîna ziua cu noaptea. Înaintam pe holurile şi prin odăile casei noastre, încă pierdute-n crepuscul. Uşile mi se deschideau singure înainte, lăsîndu-mă să-naintez, încet şi egal, prin cele trei camere. Cînd uşa sufrageriei se deschidea, vedeam pe fereastră soarele zorilor, mic şi roşu, fără strălucire, ridicîndu-se deasupra morii Dîmboviţa. Pe sofaua răvăşită dormeau părinţii mei, mama cu tot capul vîrît sub cearceaf, ghemuită, aşa-ncît părea ciudat de mică, iar tata pe spate, cu nasturii descheiaţi la pijamaua şifonată şi cu un fes pe cap, făcut dintr-un ciorap de damă înnodat, ca să-i ţină părul lipit pe spate. Mă apropiam şi-o priveam pe mama cu o ciudată intensitate. Aproape imediat mă trezeam într-adevăr, şi, ca azi-noapte, rămîneam o vreme într-o stare de confuzie desăvîr-şită. Făceam apoi cîteva mici gesturi absurde. Mergeam la baie şi, după ce mă priveam o vreme-n oglindă, fără nici un gînd, începeam să-mi tai unghiile de la o mînă. Sau înşurubam şi desşuru-bam de cîteva ori capacul sticlei de spirt.Toată pielea

capului îmi frigea de parcă o reţea de metal incandescent mi-ar fi acoperit-o. Reveneam automat în patul meu, unde readormeam imediat şi vegetam cîteva ore fără vise, pînă se făcea dimineaţă.

Într-una dintre rătăcirile mele, în vis, prin încăperile crepusculare, pătrunzînd în sufragerie, am fost surprins de lipsa mamei din aşternutul de pe sofa. Era doar tata, cu faţa la perete, doar în maieu şi respirînd egal. Frustrarea şi neliniştea m-au trezit imediat. Cînd s-a făcut dimineaţă şi mama s-a-ntors de la lapte, mi-a spus, neagră de supărare, că "taică-tu ăsta" iar se luase după colegii lui de la ziar şi mers' sera la bar ca să-l sărbătorească pe nu-ştiu cine. Mama-şi făcuse atit sînge rău pentru cheltuială, că se culcase în camera mică, lăsîndu-l în acea noapte pe tata să doarmă singur... Visul, deci, cuprinsese un soi de bizară clarviziune, de parcă, într-un fel, bîntuisem în realitate, chiar dacă afară din corp, prin camerele întunecate.

Totul a-nceput în toamna tîrzie a lui 1973, cînd am fost prins de o ploaie rea şi îngheţată, pe cînd mă-ntorceam de la orele de atelier. Într-un minut, uniforma mi se făcuse fleaşcă şi apa îmi şiroia prin păr, intrîndu-mi pe sub guler, zigzagînd pe pielea goală a spinării şi lăţindu-se deasupra curelei. Pe linia lui 5 peisajul era oricum dezolant, dar sub ploaia mocănească toate casele păreau, ca şi cerul, din lut şi din smoală. Frunzele se lipeau, moarte, de ziduri şi de parbrizul tramvaielor, putrezeau prin bălţi, se opreau pe umerii cocîrjaţi ai vreunei babe nebune care, depărtînd picioarele, urina-n ploaie sprijinită de-un gard. Ajuns acasă, am făcut o baie fierbinte în care-am zăcut, cu capul în apă pînă peste urechi, ascul-tînd zgomotele curios de clare venite de la vecini — glasuri, lătrături, huruitul unei maşini de spălat — pînă cînd aproape că mi s-a făcut rău de căldură. Toată seara, apoi, am recitat cu emfază, în faţa oglinzii, din poeţii pe care-i descopeream, unii după alţii, ultimul părîndu-mi-se întotdeauna cel mai mare, cel atins de geniu, singurul. Patetismul declamărilor mele — cu voce joasă, totuşi, căci mi-era teamă de ironiile părinţilor, deşi ei, de cele mai multe ori, stăteau ca morţii în aura albastră a televizorului, în sufragerie — întrecea orice măsură. Aşezat pe marginea patului, cu cartea-n mînă, şuieram, gunguream şi lătram versurile, contorsionîndu-mi muşchii feţei ca intrat în transă pînă începeau să mă doară şi, ca sfincterul peribucal al trompetiştilor, îmi amorţeau pentru

o vreme. Fiecare vers trebuia trăit cu o intensitate absolută, căci fiecare aducea o dumirire, o luminare interioară în viaţa mea jalnică, în camera mea cu becuri chioare şi mobilă învechită. Cînd le recitam, privin-du-mă-n ochi în oglindă şi făcînd grimase "disperate", "profetice", "pure", "pasionate", parcă şi chimismul interior mi se modifica: părul mi se zbîrlea, nu doar pe cap şi pe braţe, ci pînă şi cel de pe pulpe, ochii mi se lărgeau, acneea care-mi acoperea fruntea se aprindea pe pielea palidă... Transpiram, muiam pijamaua mea mereu ruptă la nasturi. Nu mai puteam să rămîn locului, ci, cuprins de exaltare, mergeam la fereastră ca să recit panoramei bucuicJtene peste care cădea, ţîrîit, ploaia:

Fată ca şopîrlele,
Scoală-te de pe lespezi,
Du-te unde curg gîrlele
Viaţa să-ţi lepezi.

Vizavi, cîinele lui Nenea Căţelu stătea ghemuit, ca o cîrpă neagră, în ploaie, iar crucificaţii de pe stîlpii de neon dintre şinele tramvaielor, fiecare cu cununa lui de spini pe cap, ridicau spre cer feţele însîngerate, ca să lipăie ploaia de noiembrie. Pe şine circulau aproape numai vagoane de serviciu, avînd pe platforma dinapoi un fel de spînzurători galbene, de metal, cu scripete. Mă aşezam pe capacul lăzii de la studio şi-mi propteam tălpile goale pe dementii fierbinţi ai caloriferului, căruia deja i se dăduse drumul "de probă". Stăteam aşa pînă se făcea complet întuneric şi oraşul, ca într-o ilustraţie din vechi cărţi pentru copii, se estompa delicat sub norii de argint şi sub lună. Doar reclamele de neon, aprinzîndu-se şi stingînduse-n depărtare, ca nişte fosforescenţi peşti abisali, contraziceau înserarea cu literele lor indistincte verzi, azurii, purpurii. Ca în copilărie, cînd se stingea o reclamă închideam ochii, număram pînă la şapte sau pînă la unsprezece şi, cînd îi redeschideam, vedeam iarăşi reclama aprinsă. Puteam astfel s-o ţin aprinsă la nesfîrşit, sărind peste golurile-mbeznate, căci spaţiul întunecat care rămînea după stingerea dreptunghiului sau cercului de lumină din vîrful blocurilor turn din centru devenea deodată mult mai negru decît restul panoramei nocturne. Nu mai apnndeam lumina în cameră, şi rămîneam aşa, pînă spre două noaptea, privind întunericul

prin geamul albastru scînteietor şi simţindu-mă un animal de peşteră, cu carnea transparentă şi fără ochi, pipăind pereţii cu mănunchiuri subţiri de organe tactile.

Şi-n noaptea aceea am adormit simţindu-mi masca facială grea ca de bronz de la atîta sforţare şi contorsionare. A doua zi m-am trezit palid şi buimac. Cînd m-am spălat pe dinţi mi-am dat seama, fără să înţeleg încă, de fapt, cu adevărat, că se-ntîmpla un lucru neobişnuit: apa rece cu care mă clăteam curgea liber din gura mea, deşi strîngeam buzele: buza de sus, în partea ei stîngă, avea muşchiul moale, neputincios şi un pic zvîcnitor. Era ciudat şi aproape amuzant. "Ce dracu", îmi ziceam, şi luam iar apă-n gură, încercînd din răsputeri s-o reţin. Dar cu cît îmi încordam mai tare buzele şi obrajii, cu atît şuvoiul sucit, turbulent, ţîşnea mai puternic prin breşa laxă a buzei de sus. Am ieşit din baie şi, timp de vreo oră, mi-am făcut de lucru, încercînd să nu mă mai gîndesc la ciudăţenia aceea, care, speram, avea să-nceteze o dată şi o dată, ca un cîrcel sau ca o bătaie a pleoapei. Dar anomalia a persistat cu încăpăţînare. Mi-am dat seama că nu mai puteam nici să fluier, iar buza mea, pe acea porţiune de vreun centimetru, acoperită de firave tuleie, era moale asemenea cărniţei scoicilor. Nici atunci nu m-am speriat, dar i-am arătat şi mamei (tocmai venise de la piaţă, trasă-n jos de plasele ei enorme) ce mi se-ntîmplase, zîmbind nătîng, ca şi cînd ar fi trebuit să mă laud cu vreo dexteritate dobîndită de curînd. Mama s-a speriat, şi-a dus mîna ţărăneşte la gură şi-a scos un "aaoleo!" mai mult aspirat. Am plecat repede cu ea la Spitalul de Urgenţă. Era sîmbătă şi la camera de gardă nu era nimeni. Mirosea doar a muşama şi a antibiotice. În cele din urmă a venit o doctoriţă între două vîrste care m-a examinat şi mi-a pus imediat un diagnostic care s-a dovedit corect: pareză facială, probabil periferică, stîngă, supranumită "a frigore", căci nervul care inervează musculatura unei jumătăţi de faţă era secţionat, la nivelul urechii, din cauza frigului excesiv. Ploaia îngheţată care-mi bătuse-n creştet cu o zi în urmă mă dăduse gata. Trebuia neapărat să fiu spitalizat la o secţie de neurologie, ca să-ncep cît mai curînd tratamentul, aşa că doctoriţa, după ce a mai glumit puţin cu mine, mi-a făcut trimiterea la Spitalul Colentina, unde am ajuns în după-masa aceleiaşi zile.

În marele salon de neurologie din corpul IV de clădiri al spitalului de pe Ştefan cel Mare — clădiri gălbui şi fărîmiţate, cu prora şi pupa ascuţite de verande cu geamuri, încît cu nimic nu aduceau mai bine decît cu nişte galioane spaniole ancorate unul lîngă altul în rada scînteietoare — puteau fi treizeci de paturi. Populaţia lor, deşi omogenizată de halatele stacojii, pline de rărituri, rosături şi urme de fier de călcat, se diversificase rapid pentru mine, pe măsură ce începeam să-i cunosc mai bine pe pacienţi, fiecare cu boala şi personalitatea şi poveştile lui. Cum pînă luni dimineaţa nu am fost examinat de nimeni, am avut destul timp să urmăresc, pe de-o parte, extinderea progresivă a paraliziei feţei mele, înglobarea lentă ca mersul unui minutar de ceas a comisurii gurii, a muşchiului bărbiei, a pometelui stâng, a pleoapei (pe care apoi n-am mai reuşit s-o închid, timp de luni întregi, decît cu degetul), pînă ce faţa mea — şi asta se vedea mai ales cînd rîdeam — devenise cea a unui sinistru arlechin, iar pe de altă parte să intru într-un mic grup de oameni mai tineri, "grădiniţa", cum aveau să ne zică doctoriţa Zlătescu şi asistentele, băieţi cu care apoi, întreaga lună, aveam să jucăm, la măsuţa de pe verandă, nesfîrşite partide de 21 pe chibrituri. Pe ceilalţi i-am cunoscut mai vag: îmi amintesc un fost doctor atins de scleroză în plăci, care stătea mereu visător în vîrful patului său şi, dacă te apropiai de el, scotea de la piept o poză alb-negru înfăţi-şînd un grup eteroclit de persoane, ale căror nume, relaţii de rudenie şi alte detalii erau mereu diferite; un ins care fusese lovit cu o rangă-n cap în timpul unor "incidente cu ungurii", la frontieră, într-un moment istoric pe care nu l-am putut situa nicăieri; un parkinsonian îndopat pînă la refuz cu L-dopa; un barman de la Intercontinental care purta chiloţi de damă, cu fundiţe de satin; un ins antipatic, extrem de gras, puţind mereu a năduşeală şi suferind (cumplit) de sindrom Reiter: avea senzaţia că propriii lui dinţi conspiră împotriva lui, şi-ntr-adevăr nu-şi putea stăpîni impulsul de a-şi muşca limba şi obrajii pe dinăuntru. Mai ţin minte un bătrîn de cel puţin optzeci de ani, complet decrepit, "domnul Ionescu", care se lăuda că "înainte de comunişti" scrisese în "Universul" reportaje despre mizeria socială din România: "îi biciuiam, dom'le, îi biciuiam fără milă! Eram spaima gazetăriei politice, dom'le! Veneau la mine şi Bucşescu, şi Vosganian, şi Lacheris, pînă şi Sa-murcaş a venit o dată la mine la birou, şi-mi cădeau în genunchi, dom'le, şi-mi

dădeau milioane, numai să nu scriu despre afacerile lor veroase! Căpuşe, lichele, păianjeni ai regimului corupţiei, aşa le ziceam, dom'le! Şi le aruncam milioanele în faţă!" Moşul, complet chel, cu vine ca nişte varice ieşite pe ţeastă, cu ochii holbaţi fioros şi fălcile edentate în veşnic freamăt, îşi trăgea o clipă sufletul şi relua cu aceeaşi vehemenţă senilă, scuipîndu-ne în timp ce perora: "Îmi trimeteau femei să mă corupă, curtezane, cocote de lux...

Au trecut pe la mine, pe la ziar, cine cu gîndul nu gîndeşti: uite-aici, pe genunchii mei, au stat şi Debora Zilberştain, şi Angelica Du-cote (aia de la grădina Oteteleşanu), şi Mioara Mironescu de la «Bisquit» (ba nu, de la «Gorgonzola»), şi Vetuţa aia de se ducea la ea Eftimiu să-i facă le carnaval de Venice... Toate, dom'le, pe toate le-am avut, da' pamfletele tot le-am scris, mama lor de şnapani! Cînd auzeau de Ionescu parcă auzeau de Satana, dom'le!" Bătrînu-i cunoscuse "ca pe buzunarele mele" pe Camil Petrescu, pe Homer Patrulius ("ăsta a fost singuru' care-a avut geniu, dom'le; zicea Lovinescu: «Ai geniu, dom'le Patrulius, ai geniu!»", pe Minulescu, pe Corduneanu... Din cînd în cînd îl întrerupea sora ca să-i înfigă-n fesă un ac de seringă cu nepăsarea cu care l-ar fi băgat într-un cal mort, sau să-i apuce delicat glandul între degete şi să-i introducă şerpişorul roz al sondei, singurul mod în care domnul Ionescu mai putea să urineze... În fine, de undeva, din încreţiturile amintirii, îmi apare şi un lungan fragil şi palid, un soi de langustă verzuie, stînd mereu la fereastră şi privind în zare. Suferea, am impresia, de o neobişnuită acromegalie. Nu l-am remarcat decît atunci cînd a făcut-o toată lumea, într-o zi de vizită, cînd la cineva a venit o femeie însoţită de-o fetiţă de vreo zece-doi-sprezece ani. Insul nesfîrşit de înalt s-a însufleţit deodată, s-a apropiat de fetiţă ca o fantasmă, a luat-o deoparte, şi, cu gesturi de necromant, i-a vorbit vreo jumătate de oră. "Nu uita să visezi", i-a strigat cu vocea lui stinsă şi croncănitoare cînd mama şi fata au părăsit salonul.

Dar cu inşii-ăştia am avut prea puţin de-a face. Noaptea cîţiva gemeau şi se tînguiau supărător, iar unul scrîşnea din măsele de te-apuca groaza. Apropiaţii mei (la propriu, de altfel, căci "grădiniţa" noastră era grupată pat lîngă pat în preajma uşii de la intrare) erau alţii. Vizavi de patul meu, despărţit de el printr-o noptieră, se afla patul de suferinţă al unui biet ghebos,

un cizmar la vreo 55 de ani, al cărui craniu cu pielea de culoarea fecalelor ieşea direct dintr-un torace diform. Un cap de copil în spate şi unul în faţă păreau a-şi forţa drum prin pijamaua de finet. Pe lîngă toate nenorocirile, cocoşatul fusese lovit de hemiplegie chiar în minusculul său atelier de cizmar. Aşa că era singurul din salon complet neputincios, incapabil să se ridice din pat, şi ţinta duşmăniei tuturor, căci împuţea îngrozitor camera, cel puţin o dată pe zi, cînd una dintre surori strecura "ţucalul" sub el şi, după o vreme, îl ducea, acoperit cu hîrtii murdare. Bietului om îi venea să intre-n pămînt de ruşine. Stăteam de multe ori de vorbă cu acest Leopardi chinuit de melancolie. Serile îi scoteam de la mînă ceasul bătrînesc, cu cadranul calcifiat şi cu curea de pînză kaki, i-l puneam în "saltar", iar dimineţile i-l prindeam iarăşi la încheietură. Sprîncenele aces'u om al durerii aveau între ele cute adînci. Nu se mai însenina ni pi decît cînd îi venea familia: o femeie oligofrenă, operată la cap, chiu. În frunte, unde o cicatrice albăstrie, intersectată de suturi, se arcuia pînă intra în păr, şi o fetiţă normală, mîndria cea mare a cizmarului. Trei sferturi din timp vorbea numai despre ea, cît de bine învaţă, cum se joacă...

Într-o dimineaţă, la vizita medicală, domnul Paul, cizmarul, s-a pomenit că nu mai putea vorbi: se bîlbîia, nu-şi mai găsea cuvintele, şi faţa i se împurpurase cum se congestionează de sînge organele ruşinoase. O spaimă teribilă coborîse asupra lui. Doctoriţa încercase să-l liniştească, dar cocoşatul căscă deodată gura spre tavan (ce-aveau dinţii lui de păreau atît de neobişnuiţi? o amplasare vicioasă? depuneri de tartru închipuind, pe fiecare dinte, profiluri de camee, scene religioase, grădini cu poteci ce se bifurcă?) şi slobozi urlete ascuţite, caraghioase, de vulpe prinsă-n capcană. Ţipă aşa şi se zvîrcoli cît îi îngăduia hemipareza, cu faţa sîngerie şi lacrimile curgîndu-i pe tîmple, pînă i-au făcut tranchilizante. Spre seară se-nsenină şi rîdea fericit. Crezuse că, pe lîngă cocoaşă, pe lîngă paralizie, Dumnezeu îl mai bătuse şi cu bîlbîiala. Asta-l scosese din minţi: "Ce-ar fi zis dracii de copii din Smîrdan dacă m-aş fi-ntors din spital şi bîlbîit?" Dar nu fusese decît o spaimă ne-ntemeiată. În dreapta mea stătea un puţoi coşos, cu mutră de oltean cobiliţar, pirpiriu şi complet cretin, jucător de fotbal. Venise doar cu o zi înaintea mea. După o căzătură pe teren, începuse să-i curgă sînge dintr-o ureche. Se trezise noaptea cu perna roşie.

Bretonul, ochii mici şi rotunzi, gura fără buze şi acneea ubicuă îi dădeau mina clasică a "netrebnicului" din vechile filme cu cruciaţi şi centuri de castitate. Era în investigaţii, la fel ca tînărul drăguţ şi bine crescut de lîngă el care, pe un fond de deplină normalitate, se culcase-ntr-o seară ca să nu mai poată fi trezit timp de opt zile, cînd deschise ochii vesel şi cu poftă de mîncare. Trecuse de-atunci mai bine de-o lună, creieru-i fusese explorat în nu ştiu cîte rînduri, EEG-ul ieşindu-i de fiecare dată normal. "Nimeni nu ştie ce am", spunea el tuturor cu mîndrie. Discutam cu el literatură, îi recitam entuziast din Tzara şi Voronca, iar el îmi vorbea de Mandiargues şi Beckett. Se amuza să mă facă să rîd, căci atunci (cum boala mea progresase) jumătatea dreaptă a feţei mi se-nsufleţea, colţul gurii se ridica vesel spre ureche, ochiul se îngusta şi sclipea, pe cînd, ca faţa nevăzută a lunii, partea stingă rămînea de piatră, hieratică şi misterioasă. "Parc-ai fi Riga Crypto şi lapona Enigel!" Tot cam de 17-l8 ani era şi singurul epileptic din salon, un băiat de la ţară, mare, cu urechi clăpăuge şi ochii injectaţi. Cît am stat în spital n-a făcut decît o singură criză, dar violentă, năpraznică: a căzut brusc, cu un urlet de tras în ţeapă, în spaţiul dintre şirurile de paturi, şi mişcările clonice au început imediat. Un doctor a sosit repede şi i-a apăsat cu forţă palmele peste gură şi nas pînă convulsiile au scăzut din intensitate şi marele corp în pijama albastră a rămas inert pe podea. Dar pînă atunci nu speriase pe nimeni, dimpotrivă, ne distrase cu nişte poveşti dezlînate, copilăreşti, pierdute în amănunte, despre strigoi care ies din bălţi şi copii născuţi cu căiţă, care cunosc viitorul limpede ca-n palmă. Fotbalistul, hipersomniacul (pe care cred că-l chema George), epilepticul şi cu mine eram "grădiniţa" şi ne petreceam vremea împreună, mai ales jucînd cărţi, în vîrful patului sau pe verandă, spunînd bancuri şi spionîndu-le pe surori. În ultima săptămînă a şederii mele ni se adăugase un puşti de vreo zece ani, ce dorea arzător să fie operat de te miri ce: după apendice îi scoseseră amigdalele şi polipii, iar acum simula (credea doctoriţa) probleme acute cu stomacul. Dacă venea numai vorba de-o operaţie, micul lui ciucure se întărea instantaneu, lucru care-l făcea pe fotbalist să se tăvălească în pat de rîs. Bineînţeles că măgarul avea grijă să "i-o scoale" micului pacient şi de douăzeci de ori pe zi, descriindu-i cu o mulţime de amănunte prosteşti disecţii, rezecţii şi trepanări şi prefăcîndu-se

că salivează de plăcere. Dar băieţelul se salva de toate ironiile prin darul lui neobişnuit de jucător de cărţi. Ne desfiinţa, pur şi simplu, la 21. Ne lua zeci de cutii de chibrite. Intuiţia lui desigur miraculoasă îi spunea să se oprească la 14 sau la 15, sau, dimpotrivă, să mai ceară o carte cînd cele din mîna lui însumau 19 şi chiar 20.

Medicaţia mea era pe bază de cortizon. De aceea n-aveam voie să mănînc sărat, dacă nu cumva mi-ar fi plăcut jalnicul substituent al sării de pe fiecare măsuţă din verandă, clorura de potasiu. Mi se mai dădeau şi nişte vitamine, dar, slavă Domnului, nici unele injectabile. Tratamentul mi-l stabilise doctoriţa chiar din prima zi de consultaţie, după ce surorile mă examinaseră pe toate părţile (nu şi în pantalonii de pijama, cum speram şi mă temeam, căci, văzusem dinainte, una dintre rubricile foii de diagnostic privea "aspectul organelor genitale" — dar surorile scriseseră acolo, din oficiu, "normal"), mă rîcîiseră cu o cheie yale în talpă, îmi vîrîseră nişte vată în ochi şi îmi verificaseră şi celelalte reflexe cu ciocănelul de cauciuc. Examinarea asta mă excitase neaşteptat de tare. Surorile, una blondă, durdulie, şi cealaltă roşcată, purtau halate albe prin care se zăreau cu uşurinţă, mai ales cînd stăteau aplecate, chiloţii şi, cînd purtau, sutienele. Ştiam în fiecare zi (şi comentam împreună cu prietenii mei) culoarea şi chiar desenele — buline şi floricele — lenjeriei lor intime. Între nasturi, halatele, călcate ca hîrtia, făceau uneori căscaturi prin care puteai zări rotunzimea sînilor şi, cînd aveai noroc, chiar cîte un sfîrc cu o roată împrejur. Cum aveam 16 ani şi hormonii îşi făceau de cap în sîngele care-mi iriga creierul, n-aveam nici o dificultate să-mi închipui că aveam să le posed pe amîndouă, că vor veni una după alta în patul meu în cîte-o noapte vîrstată de gemete şi scrîşnituri de măsele. Mai era şi a treia soră, "o sfîntă", cum îi tot spunea cocoşatul, o fată cu faţa subţire şi palidă, aproape fără corp, în orice caz fără atribute feminine, care plutea tăcută printre bolnavi, făcînd muncile cele mai respingătoare (vîrîrea sondelor în uretra unor bolnavi, reducerea cîte unui prolaps rectal, cărarea ţucalelor) fără ca pe faţa ei să apară acea grimasă de scîrbă şi dispreţ de pe figurile celorlalte două. După acest prim examen, doctoriţa mi-a stabilit diagnosticul, tratamentul şi chiar un pronostic destul de ambiguu, spus, chipurile, pe un ton de

glumă: "Acuma să nu te-aştepţi să te facem din babă ştirbă fată de măritat..."

Vremea, afară, era mizerabilă, ploua mai departe ţîrîit şi stupid, puţinii arbori care se vedeau prin geamurile verandei mai păstrau pe crengi doar cîteva frunze galbene, iar aleile erau negre, ude, ceţoase. Serile citeam, mare parte din timp, mai ales după cină. De două ori pe săptămînă mă duceam la "raze" şi de două ori, în alte zile, la masaj. Făceau parte din tratament. Între timp, paralizia, feţei mele devenise totală. Fiind un caz "frumos" şi tipic, eram adesea vizitat de studenţii de la medicină care-şi făceau veacul prin salonul nostru, în grupe de 7-8, înconjurînd cîte un pat şi strădu-indu-se să pună cîte-un diagnostic. "Priviţi-i faţa", le zicea profesorul după ce se strînseseră în jurul meu. Erau fete drăguţe şi ţipi în bluze de doctori, cu mîneci scurte. "E simetrică sau asimetrică?" "Asimetrică!" strigau mai mulţi, dar, la figura dezaprobatoare a bărbosului, ceilalţi strigau şi mai tare: "Simetrică!" Simetrică!". "Acuma rîzi, băieţaş!", adăuga profesorul, iar eu mă conformam, ca o maimuţă dresată. "Asimetrică!", urlau toţi triumfător. Îmi vîrau apoi vată-n ochi, străduindu-se să detecteze nu ştiu ce reflexe. Cum pleca profesorul, ştiam că pot avea linişte. Băieţii le ciupeau pe fete de fund, se duceau pe verandă şi fumau, glumeau şi chicoteau fără să mai dea nici o atenţie bolnavilor în halate vişinii sau în pijamale cu dungi spălăcite, cu textura aspră ca a zeghelor.

Cînd mergeam la raze, coboram două etaje, străbătînd vaste şi reci holuri, sinistre ca de morgă. Fiecare avea două-trei bănci de vinilin pe care nu stătea de obicei nimeni şi cîte un telefon public agăţat în perete, la care vorbea cîte-o bolnavă sfrijită, în halat cu buline ca un kimono. Pătrundeam pe un culoar întunecos, avînd pe margine cilindri albaştri de oxigen, prindeam cu coada ochiului, prin crăpătura unei draperii de muşama, imagini stinse din infernul sălii de reanimare şi ajungeam, în fine, în cabinetul îngust încărcat de aparatură electrică. Pînă şi eu îmi puteam da seama de bizareria şi ridicolul acestor cutioaie cu butoane de ebonită şi cadrane prinse-n şuruburi zdravene, ca de tanc. În cadrane se mişcau ace în formă de săgeată, avînd pînă şi ampenaj, iar literele şi simbolurile erau scrise de mînă, cu tuş, cu o grafie învechită. Era ca un depozit al cine ştie cărui magazin de depanat televizoare,

unde te încurcai în cabluri şi fire, unde nenumărate mufe de tablă îşi aşteptau bananele cu capuşoane de plastic ordinar, unde panouri cu potenţiometre şi voltmetre semănau cu cele ale manipulan-ţilor de tramvai. În faţa unuia dintre ele mă aşezam pe un scaun, iar doctorul, de obicei scufundat în "Sportul", venea, cu figura unui magician sceptic, să-mi aşeze pe tîmple doi electrozi muiaţi în vaselină, pe care mi-i lipea de piele cu leucoplast. Rotea apoi pînă la o anumită gradaţie butonul de ebonită şi se retrăgea în colţul lui, pierind în spatele paginilor cu clasamente şi comentarii sportive. Îmi rămînea o oră de aşteptare şi nelinişte. Vaselina de pe conductori troznea uşor la trecerea curentului electric, ca şi cînd, fierbînd, ar fi făcut băşicuţe. Cu ochii închişi, urmăream în imaginaţie cum fluidul de electroni îmi străbate scalpul, forează osul ţestei şi sfredeleşte foile de pergament gros şi boţit care înfaşă creierul. Se-afundă apoi în măduva complicată şi analgică, tatonează circuite şi structuri, favorizează emisii de neurotransmiţători, stimulează nevro-glnle, trezeşte prinţesele adormite în alcovuri de taină, proliferează căngile de crabi şi sarcopţi fojgăind prin pivniţe, face să vibreze globuri de cuarţ din săli de caolin, mai vaste ca mintea. Violat, umilit, dar în acelaşi timp uns cu un mir straniu, creierul meu îşi desfăcea încetişor labiile întortocheate, irigate de vene, înflorea ca o ţară în care curge lapte şi miere, udată de un Iordan carnivor. Coboram şi eu în peisajul carstic săpat de pîrîul curentului violet. Exploram structuri tragice şi măreţe, propulsate spre înălţime, palate abstrase arzînd în soare ivindu-şi vîrfurile cu giruete dintr-o masă de neuroni, săli cadrilate, cu dale pe care fojgăiau animale transparente şi umede, vîrtejuri de informaţie colorată, gheme de şerpi împletindu-se pe mosoare de jad. Traversam mocirla axo-nilor cu nave uşoare de iridiu, retezam dendrite şi tentacule cu macheta, înfruntam coşmaruri ca nişte uragane năpraznice, îndrăzneam să privesc în ochii unor dumnezeieşti emisari, pînă ce, în sfîrşit, desluşeam în ceţurile albastre limanul mult aşteptat, cohleea urechii opuse ridicîndu-se din stînca temporală ca roata mare a unui parc de distracţii. Deschideam atunci, buimac, pleoapele: ora trecuse. Medicul îmi dezlipea brutal leucoplastul şi-mi lua electrozii, lăsîndu-mă cu tîmplele lucioase. După fiecare şedinţă de raze rămîneam după-amiezele cu ochii-n gol, visător fără să visez la nimic, meditativ fără nici un gînd, dar simţindu-mi viaţa extinsă

şi pură ca un enorm cer de vară. Răspundeam prietenilor cînd mă-ntrebau cîte ceva, mîncam dacă venea ora mesei, dar nu eram acolo, şi mai ales simţeam că nu sînt de acolo, că formele colorate din jurai meu, ca şi feroneria vocilor, şi felonia norilor de toamnă, deşi identice cu cele din lumea mea (şi, tocmai pentru OÎ identice) nu erau decît o mare şi derizorie înscenare. Priveam totul fără să-mi aţintesc nicăieri privirea, globii ochilor mei divergeau, fantoma dreaptă şi cea stîngă se desprindeau încet una de alta, lumea se dedubla şi se topea într-un fel de abur fin, cafeniu-roşcat şi apoi auriu... Pînă cînd rămînea doar auriul, ca de icoană, îremurînd în răcoare şi vid... Reveneau apoi imaginile din salon, dar fără relief şi fără-nţeles, ca o împletitură barocă, la care mă uitam aşa cum, pe cînd eram copil, în după-amiezele cînd mă sileau să dorm, priveam, cu faţa la perete, spătarul canapelei, stofa lui cu desene-nflorate: le vedeam ca sub o lupă, le urmăream toate întortocherile şi bifurcaţiile, observam fiecare diferenţă de nuanţă a culorilor, încît ajungeam să ştiu materialul cum poate numai cel ce-l fabricase îl mai ştia, dar fără să ştiu de ce îl ştiu, de ce mintea mea a recreat bucata aia de stofă, care-mi strălucea acum, tridimensională, în centrul cîmpului vizual, cu fiecare aţişoară şi fiecare milimetru colorat vizibile ca-ntr-o lumină razantă. Oribile sînt imaginile din care tu nu exişti, pe care le-ar fi putut vedea oricine, şi le-ar grefa apoi în mintea, în carnea ta... În fine, după ore şi ore de vid, reveneam în propriile mele senzaţii, îmi regăseam glandele endocrine şi pielea, istoria şi valorile, pijamaua şi cărţile de joc. Rîdeam din nou, cu jumătate de faţă, la bancurile lui George, iar noaptea, înainte de a adormi, rechemam în memorie fesele celor două surori şi le posedam pe la spate, iar şi iar, în cearceaful umed şi cald. Dimineţile îi legam iar ghebosului ceasul la mînă, veneau apoi doctorul şi asistenţii, timpul se autoreproducea cu placiditatea unui nevertebrat inferior, pe trei sferturi umplut cu ouă...

Ultima componentă a tratamentului meu era masajul. Mult timp după ce am ieşit din spital am continuat să mi-l fac singur, în faţa oglinzii, ca o femeie care simte că-mbătrîneşte. Cu puţină pudră de talc pe degete, începeam cu fruntea, întinzîn-du-mi pielea către tîmple şi urmărind, zi de zi, cum, dacă ridicam sprîncenele ca un om care se miră, dungile din partea stîngă a frunţii se conturau tot mai mult (în spital deveniseră

inexistente), continuam cu sprîncenele şi umerii obrajilor, apoi, prin mişcări speciale pe care le-nvăţasem de la maseurul orb, coboram spre pomeţi şi obraji, unde insistam minute-n şir. Cortizonul şi tratamentul electric îmi stimulaseră regenerarea nervului, însă masele musculare ale feţei se dezvoltaseră de la un timp oarecum haotic, aşa că simetria feţei se alterase, şi acesta fusese preţul recuperării mişcărilor esenţiale. Mult mai mult îmi masam buzele şi bărbia, ca să termin cu gîtul, mirîndumă de fiecare dată cît era de subţire şi cît de uşor se-nroşea sub degetele mele. Mă priveam apoi mult timp în oglindă, simţind o tensiune benignă în toţi muşchii feţei. Un cap de adolescent, palid ca moartea şi cu ochii încercănaţi, mă privea înapoi din închisoarea oglinzii. Mă trînteam apoi în pat cu o carte, şi seara mă prindea, ca de obicei, citind şi înnebunind de singurătate.

Dar, cît am stat în spital, şedinţele de masaj facial aveau loc în cabinetul maseurului orb, de două ori pe săptămînă, şi doar mîinile lui late şi moi îmi modelau, ca ale unui sculptor, lutul ceros al feţei. Orbul emana frig ca un aisberg. Tot timpul mi-a fost teamă de el, deşi, cînd am coborît în vizuina lui pentru prima şedinţă, mi-am dat seama că nu-mi era complet necunoscut. Îl întîlnisem de mai multe ori pe Ştefan cel Mare, plimbîndu-se la braţ cu o femeie roşcată, fardată şi rujată violent, înfăşurată în blănuri de vulpe.

Voinic din cale-afară, cu o faţă neobişnuit de largă, orbul înainta dislocînd aerul din faţa lui, cu acel mers caracteristic, de parcă ar opune rezistenţă cuiva care l-ar fi împins de la spate. În cabinet, printre mobilele şi etajerele mărunte, îmbrăcat în bluza albă care-i lăsa descoperite braţele păroase, maseurul era şi mai impresionant. Umplea cabinetul aşa cum statuia enormă a unui idol adună grota în jurul lui. În interior, orbul renunţa la ochelarii negri, aşa că-i puteai vedea pleoapele-nchise, cu gene frumoase, bombate de globii ochilor morţi. Erau ochii unui om care doarme sau care încearcă să gîndească la o problemă întortocheată şi fără soluţie.

Nu eram niciodată la largul meu cînd mergeam la şedinţele de masaj. Oricînd aş fi preferat să fac raze. Cabinetul era în primul rînd foarte îndepărtat de salonul meu. Mi se părea că trebuie să cobor zeci de etaje şi să străbat sute de culoare pustii. La-nceput mă rătăceam tot timpul şi nimeream în saloane de femei, în cabinete de radiologie sau în laboratoare, ori pur şi

simplu în hale verzui şi reci, aparent fără altă ieşire. Mi-aduc aminte cît de surprins am fost cînd, deschizînd una dintre uşile albe şi anonime din capătul unui culoar, am nimerit într-un dormitor, mai curînd un budoar, cu măsuţă de toaletă înţesată de parfumuri şi cu un mare pat în aşternutul căruia o adolescentă, ghemuită, citea o carte cu coperţi vişinii. Auzind uşa, fata s-a ridicat înspăimîntată şi-a-nceput să ţipe pnvindu-mă cu ochii largi. Mi-am văzut o clipă silueta în oglinda limpede a toaletei: un puşti şleampăt, în halat şi pijama, rămas în uşa întredeschisă, la fel de speriat ca şi fata. Căci lăsînd la o parte ciudăţenia apariţiei acestui alcov intim într-un spital şi puternica frumuseţe brunetă care-l ocupa, pe fereastra cu perdele spumoase trase-n părţi se vedea o piaţă înconjurată de clădiri vechi, înnegrite, şi-avînd în mijloc un monument ecvestru pe care-l ştiam bine din enciclopedia pe care-o citeam — chiar o citeam, nu o răsfoiam — şi-o răsciteam încă de la şapte ani: era statuia lui Simon Bolivar din centrul oraşului Montevideo...

Ajungeam pînă la urmă şi în cabinetul de masaj, care, alb şi funcţional, semăna bine cu oricare alt cabinet de consultaţie. Maseurul mă recunoştea după voce şi mă poftea să-mi scot halatul şi bluza de pijama şi să mă aşez pe un scaun de lemn furniruit, în mijlocul încăperii. El trecea în spatele meu, în picioare, ca un frizer sau ca un dentist, şi deodată îmi simţeam capul prins de palme neobişnuit de mari şi presat cu putere de pîntecul orbului, ca de un zid alb şi moale. Masajul n-ar fi putut dura mai mult de douăzeci de minute dac-ar fi fost făcut continuu, şi atît şi dura în zilele cînd aşteptau la rînd mai mulţi pacienţi, ale căror paşi, voci şoptite şi dregeri de voce bărbatul masiv le percepea cu uşurinţă prin uşă. Cînd însă eram singurul "client", mîinile lui mi se plimbau pe faţă şi cîte-o oră-ntreagă, uneori concentrate, apăsînd, vibrînd şi tremolînd anumite grupe de muşchi ca degetele unui violonist, alteori distrate cu totul, atingîndu-mi doar, extrem de uşor, globii ochilor, comisurile buzelor, arterele jugulare ce-mi zvîcneau încet în carnea caldă a gîtului. În timpul primelor şedinţe, orbul îmi masase faţa în tăcere, aruncînd cel mult cîte-o remarcă la care nu prea ştiam ce să răspund: "Ai oase fragile ca grisinele. Să nu te faci niciodată boxer". După care tăcea din nou, şi-n urechi nu-mi mai suna decît fîşîitul făinos al degetelor pline de pudră de talc care-mi frămîntau carnea pînă ce, îmi închipuiam eu, devenea

translucidă ca pălăria meduzelor şi prin ea se vedea, curat şi alb, fildeşul craniului meu, lustruit ca un pietroi din albia unui rîu. Veşnica repetiţie a aceloraşi apăsări şi trageri şi tremurări de degete, căldura ciudată a pîntecului în care aproape că mi se-ngropa capul cu totul, ca şi lumina mistică a orbirii care plutea în cabinet mă transpuneau într-o stare tensionată şi neplăcută, de spaimă adîncă, atît de adîncă încît nu o puteam recunoaşte drept spaimă, ci mai curînd drept tristeţe, drept deznădejde. Orbii. Orbirea. Încă de mic mă chinuiseră nişte gînduri pe care degeaba încercam să le comunic celor mari. Şi nu doar marea dilemă, cu care toţi băieţii şi toate fetiţele îşi bat capul: cum vin pe lume copiii. Aici cel puţin ştiam că nu pot afla deocamdată răspunsul, sau tot răspunsul, pentru că adulţii, reuniţi într-o conspiraţie impenetrabilă (de parcă ei ar fi fost iniţiaţii unui mister eleusin, iar noi, cei mici, profanii; şi-ntr-adevăr, nu au toate misterele, şi poate toate religiile, drept model această primă excludere? Nu este sexul un fel de nemurire la care capeţi acces prin maturizare? Nu-mparte ea viaţa în două stadii, unul larvar, iar altul arzînd în lumina eternă a conştiinţei? Nu este copilul faţă de adult ceea ce adultul e faţă de îngerul ce va deveni, prin schimbare la faţă şi-mbră-care în slava corpului duhovnicesc? "Cînd eram copil, vorbeam ca un copil, simţeam ca un copil, gîndeam ca un copil; cînd am devenit matur, am terminat cu ceea ce este copilăresc. Acum vedem ca-ntr-o oglindă în chip întunecos, dar atunci vom vedea faţă în faţă"...), nu lăsau să răzbată nimic către minţişoarele noastre însetate de adevăr. Gîndeam atunci la copiii care apar din burta mamei pe fund, sau prin tăierea burţii, aşa cum gîndim acum (greşit şi nebunesc) la modul în care vom vedea fără ochi şi vom auzi fără urechi şi vom cînta fără buze în viaţa promisă nouă după travaliul obstetric al morţii. Mai mult decît întrebarea "cum se fac — şi se nasc — copiii", la care cei mari se-nchideau într-o muţenie aspră şi supărată (geloasă cumva), spunînd doar printre dinţi: "Altceva nu te-ai mai găsit să întrebi?", mă frămîntau altele, la care ştiam-că părinţii nu îmi răspund, nu pentru că nu trebuie să ştiu răspunsul, nici doar pentru că ei înşişi nu-l ştiu, ci pentru că nu pot înţelege ce vreau, pentru că nu pot să ajung să le comunic ce mă nelinişteşte. De cîte ori n-am izbucnit în plîns, stînd pe pat în spatele mamei care, goală pînă la brîu, bătea cu furculiţa printre iţele covorului persan la

care lucra. Aş fi vrut s-o întreb cum ar fi lumea dacă în ea n-ar trăi nici o fiinţă, adică dacă n-ar vedea-o nimeni, dar nu eram în stare nici măcar să-mi transform frica subită în gînd, darmite în întrebare. Aveam, de fapt, din cînd în cînd o străfulgerare oribilă: lumea ar putea exista chiar dacă n-ar vedea-o nimeni. Dar atunci cum ar fi ea? N-ar avea nici culoare, nici gust, nici tărie, nici miros... Şi totuşi ar fi, la fel de mult ca şi cea văzută şi simţită de noi. Mă uitam în jur, în cameră, şi-ncercam să-mi închipui că ghergheful, scaunul, patul, zidurile, pînă şi mama, cu părul ei căzîndu-i creţ între omoplaţi, cu sînii moi atîrnîndu-i pe piept, se golesc de culoare şi de orice, dar într-un fel îşi păstrează forma, şi-ncercam să "văd" acel cenuşiu zgrunţuros şi disperat care-ar rămîne, şi care-ar fi camera noastră cînd n-o vede nimeni, un fel de cazemată de ciment în care-abia se disting scaunul de ciment, ghergheful de ciment cu covorul de ciment pe jumătate ţesut, şi mama de ciment împietrită pe marginea patului. Ştiam însă că pînă şi această viziune e o imagine, că şi ea era "văzută" cu mintea pe jumătate închisă, cum ai miji ochii ca să vezi doar esenţialul dintr-un peisaj. Dar dacă mintea se-nchidea cu totul, dacă, mai mult, n-ar fi existat niciodată nici ochi şi nici minte? Cum arătau locurile necălcate de picior de om? Cum puteau ele exista, fără forme şi fără culori? Atunci îmi imaginam lumea, lumea întreagă, tot ce există, ca o mare întunecime, cu zone mai dense, mai gloduroase, unde erau obiectele. O mocirlă fără limite, cu cocoloaşe ce se dizolvau şi ele pe-ncetul. Nicăieri nici o lumină, nici o nuanţă, nici un zgomot, doar întuneric cu gloduri mai mari sau mai mici, aruncate claie peste grămadă ca mobilele vechi într-o debara complet îmbeznată.

De aici, poate, şi tulburarea mea-n faţa orbilor. Cînd eram mic, îmi imaginam că ei toţi trăiesc în mlaştina aceea, ca nişte mormoloci siniştri, ca nişte amfibii care şi-ar proiecta imaginea stîngace şi prudentă, cu gîtul ţeapăn, pe un mal al lumilor, cel plin de soare şi multicolor, dar în interior, în noaptea de sub piele, ar proiecta tentacule şi bizare organe de simţ prin care-ar comunica, tăcuţi ca peştii abisali, cu alte lumi, ale fricii, poate, şi ale depresiunii. Ei ştiau cum este fiinţa cînd n-o vede nimeni. Erau, mai mult, agenţii ei, spionii ei, avanposturile ei în lumea cea albă. Prin ochii lor adesea întredeschişi, prin care zăreai o cornee supurîhdă, erai pîndit de moarte şi agonie, sau doar de

ataraxia măreaţă-a nimicului. Nu ştiam atunci că orbii, aparent fraţi de-o mamă şi-un tată, sînt de fapt de multe feluri, şi că orbirea este obiectul unei taxinomii dezvoltate. Am văzut mai tîrziu, închişi în mari cilindri cu spirt, nou-născuţi fără globi oculari, fără pleoape şi gene, a căror frunte netedă ca un coif de fildeş se prelungea pînă la buze. Am auzit despre cei născuţi orbi şi care-au rămas orbi toată viaţa în ciuda ochilor şi a nervilor optici intacţi, virtual funcţionali; despre cei care, dimpotrivă, avînd zonele vederii din scoarţa occipitală normal dezvoltate, totuşi nu pot vedea din cauza cine ştie cărei atrofii sau disfuncţii din chiasmul optic sau din retină; despre cei cu cataractă la ambii ochi sau cu invadarea vitrosului de sînge; despre cei ce n-au noţiunea văzului, aşa cum nu putem avea noţiunea a ce simt peştii cu linia laterală sau a ce simte ovulul cînd primul spermatozoid îl atinge şi capsula chimică din vîrful lui se sparge, opa-cizînd instantaneu enormul soare al reproducerii; despre cei ce au noţiunea văzului pentru partea stîngă, dar n-o au pentru cea dreaptă, fără ca vreun ochi să fie mai vătămat decît celălalt; despre cei care văd imaginile normal, însă nu sînt capabili să înţeleagă ce văd; despre cei ce au sentimentul că sînt înconjuraţi de o noapte adîncă şi despre cei ce percep totuşi o vagă luminiscenţă venită de pretutindeni; despre cei a căror orbire e doar convertirea-n carnal a unor teribile psihodrame (căci între ochi şi testicule, globii de sus şi cei de jos, între jugănire şi smulgerea ochilor a existat mereu un traiect sadic şi-n acelaşi timp redempţional); despre cei care văd ca prin sită şi despre cei care văd ca prin vis... Orbirea e scămoşată şi graduală, şi nimeni nu vede deplin, şi nimeni nu e orb adînc. Şi-aşa cum toată materia lumilor s-a desfăcut dintr-un punct spaţial infinit de dens şi fierbinte, cum toată viaţa s-a ramificat din primul coacervat din oceanul în clocot, la fel şi văzul a urcat şi s-a limpezit prin carnea animalelor, izvorînd din primul punct de cromatină din trupul primului parameci. Pata lui roşie vedea doar lumina, intensă şi pură, nediferenţiată în forme şi culori. Este lumina care a suit în ţevile generaţiilor, depărtîndu-se mereu de ea însăşi şi umflîndu-se de atribute, cum firul negru al ochiului de melc suie-n corniţa solzoasă şi apare în vîrf. Şi poate că-n finalul creşterii văzului, ca în parabola zen a muntelui, vom ajunge să contemplăm iarăşi, dar altfel, lumina pură, cu corpul preschimbat brusc în creier, şi

creierul devenit numai ochi, şi ochiul dezagregat deodată-n lumină... Şi doar atunci se va petrece marea unificare, nu a celor patru forţe într-una singură, ci a ochiului care vede cu lumea văzută de el, într-un continuum ochi-lume sau lume-ochi care se va putea numi Totul...

Cu timpul, maseurul devenise mai vorbăreţ, pentru ca, spre sfîr-şitul tratamentului din spital, mişcările tot mai oculte, mai labirintice ale degetelor lui pe faţa mea să fie dublate de poveşti bizare, în doi peri, spuse ca pentru el însuşi, şovăitor şi insinuant, ca şi cînd ar fi aşteptat de la mine un răspuns: o completare la cîte-o frază rămasă-n suspensie, o tresărire la vreo aluzie pentru mine cu totul obscură... Cînd intram în cabinet şi-mi recunoştea vocea (ajunsese apoi să-mi recunoască probabil şi paşii, sau alte zgomote: cine ştie, foşnitul hainelor, felul de a apăsa pe clanţă sau de a bate la uşă) se schimba ceva pe faţa lui încremenită, în zîmbetul lui de Buddha enorm. Între sprîncene-i apărea o ciudată cută, ca şi cînd acolo s-ar fi chinuit să-i iasă un mugure ocular, un neg văzător. Trecea în spatele meu şi, executîndu-şi ritualul, îl împodobea cu excentricele mituri care mi-au rămas aşa vii în memorie. Totuşi, primele lui istorisiri nu aveau un aer cu totul neobişnuit, deşi era puţin jenant că orbul împărtăşea deodată unui puşti necunoscut lucruri intime şi, desigur, dureroase pentru el. O făcea însă cu detaşare şi cu un interes pe jumătate ştiinţific şi pe jumătate autoironic, care făcea destăinuirile suportabile, aşa cum storci cîţiva stropi de lămîie pe spinarea grasă a peştelui de pe platou.

Înainte să orbească lucrase "la băieţii cu ochii albaştri". Nu ştiam pe-atunci expresia, aşa că l-am întrebat "Unde?", la care mi-a răspuns chicotind: "Ei, la flăcăii cu luceferi pe umeri", şi a continuat să-şi descrie viaţa profesională numai în astfel de penfraze, încît în cele din urmă s-a format în mintea mea atît de ingenuă pe atunci, de copil de muncitori ce nu discutau în casă politică, o imagine feerică şi amestecată, în care-l vedeam pe maseur în mijlocul unui fel de lojă angelică de supraoameni, toţi înalţi şi blonzi, cu strălucitori ochi azurii... Îi închipuiam goi, statuari, într-adevăr albi ca marmura, încît ochii deveneau neliniştitori şi obsedanţi pe feţele lor elene. Umerii îi aveau împodobiţi cu constelaţii arzînde, formînd zodii limpezi ca pe abţibildurile de pe pahare. "Băieţii veseli", cum îi mai numea orbul, puteau fi Raci, Scorpioni, Capricorni sau Fecioare, depinde

de cît de înalt era rangul lor în ierarhie. Ei se mişcau printre noi şi totuşi erau nevăzuţi, auzeau tot ce spunem, chiar în intimitatea caselor noastre, şi totuşi nimeni nu bănuia unde îşi ţin misterioasele întruniri, prin ce reţea de canale subterane hălăduiesc... Dac-aveau cu toţii ochi de azur, era pentru că însuşi sîngele lor era azuriu, ca al zeilor şi-al păianjenilor. Incoruptibili şi distanţi, rasă de stăpîni venită din alte zone ale Cosmosului, aceşti "băieţi" (semn al virginităţii lor rituale) de o netulburată şi enigmatică veselie, interferaseră cumva, în vremuri imemoriale (care coborau, după unele rumori, pînă la bătrînul rege Burebista: căci era cert că Dekeneu, marele său preot, datorită înălţimii la care trăia, pe muntele sacru, avea în vene un fluid albastru, mirosind puternic a acid cianhidnc, sînge mult mai apt să absoarbă puţinul oxigen al înălţimilor şi să-l transporte către sistemele şi aparatele corpului său astral), cu structurile politice ale neamului, dar mai cu seamă în ultimele decenii dominaţia lor devenise deplină, triumfătoare. De un rang mai înalt decît îngerii, aceşti supra-veghe-tori îşi aţinteau din palatele lor aeriene privirile de acvilă asupra muşuroaielor de furnici pe care truditorii pămîntului, în neghiobia lor, le-nălţau, şi se prăvăleau din cînd în cînd asupra gloatelor înspăimîntate, răpind la ceruri cîte-un muritor. Nimeni nu le putea pătrunde căile şi-nţelege gîndurile. Doi oameni dormeau într-un pat: unul era luat şi altul lăsat; două femei săpau la cîmp: una era luată şi alta lăsată. Unde era cadavrul, acolo năvăleau vulturii.

Aveam această viziune pe cînd maseurul, vorbind în doi peri, insista cu degetele pline de talc peste pleoapele mele, de parc-ar fi vrut să-mi deschidă ochii. "Accidentul" în urma căruia orbise, cu cinci ani în urmă, îl scosese definitiv din secta glorioasă. Fireşte, în rîndul acesteia nu putea fi admisă nici o fiinţă cu vreun beteşug, care i-ar fi ştirbit perfecţiunea. Maseurul orbise pentru că văzuse prea multe, de unde eu trăgeam concluzia că acestor fiinţe privilegiate destinul le rezervase şi cîteva neplăceri: cantitatea de informaţie pe care-o puteau primi era limitată şi, dacă-şi consumau raţia înainte de moarte, rămîneau orbi sau surzi sau insensibili pentru restul anilor pe care-i mai aveau de trăit. Îngeri căzuţi în mocirla concretă a străzilor, a metroului şi halelor de peşte, tîrau cu ei în mormînt secretul sîngelui lor albastru.

Dacă n-ar fi fost unul dintre ierarhii "mănăstirii Secu", aula lor enigmatică, al cărei nume trimitea către uscăciunea şi asceza spiritului, orbul ar fi ajuns să facă perii, asemenea imensei majorităţi a celor atinşi de cecitate. Aşa, se crease anume pentru el postul de maseur la Colentina, bine plătit şi aproape de casă. Nevasta lui superbă, îmbrăcată mereu ca o divă, îl ducea şi-l aducea în fiecare zi, înfruntînd mîndră privirea celor cu care se-ncrucişa pe trotuar, pe lîngă gardul spitalului împletit cu rochiţa-rîndunicii. El, cu pieptul scos înainte, părea să i se împotrivească din răsputeri, de parcă ar fi fost tîrît spre eşafod de un gardian nemilos. O frază a lui, din cele pe care, într-un destrămat bavardaj, le lăsa să ningă uşor şi continuu peste creştetul meu, m-a făcut pentru o clipă atent: "Şi nu ştiu dacă am ajuns în cabinetu-ăsta pentru că am orbit, sau am orbit tocmai fiindcă trebuia să ajung aici"... S-a oprit o clipă, tăcut, din pasele pe care le făcea pe pielea făinoasă a feţei mele, după care a continuat sporovăială, descriindu-mi procesul funest al orbirii. Începutul poveştii lui ar fi fost atroce şi şocant, dacă acelaşi ton din vîrful buzelor, uşor amuzat, de parcă ar fi fost povestea altuia, nu ar fi golit cu totul de sevă vorbele lui, lăsîndu-le aeriene ca un palat de hîrtie.

Intrase pe înserate, după o zi de ascultare (probabil ascultarea pe care-o fac călugării în schiturile lor, traduceam eu) în holul blocului unde locuia. Becul din hol, ca toate becurile tuturor scărilor de bloc, fusese furat, aşa încît felii groase de beznă catifelată se depuseseră în partea dinspre lift. De-acolo săriseră în spatele lui nişte inşi, care-l narcotizaseră şi-l transportaseră, probabil, cu o maşină, în altă zonă a oraşului. Se trezise în centrul unei săli enorme, sub o boltă măreaţă de bazilică, aflată poate la mii de metri deasupra pardoselii. Era legat pe un scaun de cristal, în centrul podelei cadrilate care se-ntindea cît vedeai cu ochii, ca un cîmp deschis, îngrămădindu-şi tot mai mult, spre margine, pătratele albe şi roşii, pînă cînd se confundau într-o singură linie de ceaţă. Aerul era înăuntru gelatinos şi-ngheţat, străbătut de coloane oblice de lumină, căci luminatoare rotunde perforau din loc în loc semi-sfera gigantesca a bolţii. Stătea poate de zile-ntregi acolo, urmărind înfiorat deplasarea pe podeaua dulce, lustruită ca oglinda, a petelor de lumină, întunecarea lor pînă la stacojiu, învăpăierea aerului din sala nemărginită şi căderea beznei, iar apoi, iarăşi şi

iarăşi, revărsarea zorilor, cînd, la marginea vederii, drept în faţa lui, i se păru că nişte puncte se mişcă abia sesizabil. Timp de cîteva zile punctele avansară, crescînd cu încetul, străbătînd ore-n şir cîte o pată de lumină, intrînd iarăşi, ore-n şir, în penumbră, pînă cînd, într-una din dimineţi, cel închingat pe scaunul scînteietor percepu la numai vreo sută de metri o coloană dezordonată de bărbaţi în odăjdii albe, scorţoase, care cădeau pe corpurile lor nu în cute graţioase, ci în unghiuri ţepene ca nişte elitre.

"Curînd, povestea orbul, cei vreo patruzeci de oficianţi ai vreunor Mistere formară un semicerc de sutane foşnitoare în jurul meu. Aveau în mîini instrumente incomprehensibile şi atroce, la simpla vedere a cărora transpiraţia îmi făcea vîrtejuri pe piele. Doar unul dintre ei avea mîinile goale; în schimb, pe efodul prins pe umeri cu lănţişoare de platină îi strălucea o lăcriţă de cuarţ prin care se străvedea un dinte de om, cu tot cu lungile lui rădăcini, ema-nînd o aură palidă. Posomoritul preot purta pe cap o mitră de oţel ale cărei ramificaţii tubulare îi perforau craniul.

Rechizitoriul — căci, după expresia solemnă şi ameninţătoare a feţelor lor de insecte, asta trebuie să fi fost — durase ore-n şir, pînă cînd în uriaşa sferă căzuse noaptea. Mai luminau acum, ca de fosfor, doar cleştii, şuruburile şi lanţetele complicate din mîinile preoţilor, şi dintele din cutiuţa de cristal. Cuvintele pe care, cînd ierarhul lor singur, cînd toţi în cor, cînd cîte unul cuprins parcă de o bruscă revelaţie, mi le urlau în faţă, împroşcîndu-mă de salivă, erau semnele zgîriate pe timpan ale unei limbi necunoscute.

Într-un tîrziu s-au îngrămădit spre mine şi şi-au aşezat palmele pe creştetul şi pe umerii mei. Hainele lor brodate cu sîrmă de aur miroseau iute şi viermănos. Ierarhul mi-a fixat pe cap un cerc de fier cu şurub, avînd în dreptul ochilor mei doi pedunculi mecanici, în acele mici menghine mi-au fost prinse pleoapele şi, prin fine ajustări de şurub, mi-au fost îndepărtate una de alta pînă cînd au început să mă doară şi, sfîşiate, să sîngereze. Globii ochilor mi-au rămas holbaţi, lipsiţi de apărare şi începusem deja să presimt monstruosul supliciu. Scoabe de aramă, înroşite-n foc, aveau să-mi crape ouăle fragile din găvanele frunţii.

N-a fost însă aşa. Preoţii s-au dat la o parte din faţa mea, trecînd poate înapoia tronului de cristal. O voce singură, subţire ca un fir de aţă, mai ţesea o broderie sonoră în gelatina rece a sălii, cînd o enormă pleoapă a prins încetişor să se descleieze pe jumătate din orizont şi să lase, ca o lamă de secure de aur, să pătrundă în hală o unghie de lumină orbitoare. Am zbierat ca o fiară, căci lumina aceea nu era lumină, ci lumina unei lumi de lumină, nu era foc alb şi năucitor, ci focul unei lumi de foc şi de calcinare. Pe cînd ochii mei, transparenţi ca opalele, mureau în chinuri şi voluptate de negrăit, pielea corpului meu gol începea să vadă. Vedeam cu pieptul şi cu braţele, dincolo de cuptorul ceşi deschidea încet pleoapa, forme şi stihii, alunecări şi contracţii ce nu erau din acest univers. Ştiam, pe cînd urlam încercînd sămi rup chingile, că sînt într-un glob ocular, că trăiesc ca un infim fir de praf în vitrosul unui ochi — al cărui zeu? al cărui atlant uriaş? — şi că ochiul se deschidea acum către o lume de un grad mai înalt. Din structurile cerebrale generînd visul ale acestei fiinţe ce plămădea în somn lumea noastră fusesem răpit şi cărat prin chiasmul şi nervul optic, strecurat prin covorul policrom al retinei şi silit să privesc, din miezul globului cristalin, către o lume orbitoare, orbitoare... Pleoapa se ridica tot mai mult, lumina de dincolo de lumină mă izbea ca o coloană monstruoasă coborînd din pupilă, sala se umpluse de culoarea insuportabilă a orbirii, şi în toiul acelor chinuri faţă de care simpla crăpare a ochilor mi s-ar fi părut un balsam ceresc, un fel de voce, sau un fel de desen caligrafic pe pielea mea văzătoare îmi povestea ciudatul mit al Ştiutorilor, conspiraţia lor mondială, întinsă la fel de mult în spaţiu ca şi în timp (şi despre care, ca unul dintre şefii serviciilor secrete, aveam o vagă cunoştinţă — căci toate aceste servicii, secte şi cabale sînt legate-ntre ele ca nişte reţele de neuroni), ruperea lor către ceruri şi iaduri în efortul neomenesc de a străpunge realitatea.

Iar eu eram orbit ca să se-arate în mine căile Domnului. Aveam să fiu, de-acum înainte, ales pentru atrocitate — dar şi pentru prevestire — de către o forţă necunoscută faţă de care puterea întunecată a băieţilor cu ochii albaştri e o caricatură degenerată şi o metaforă strîmbă. Aveam să aştept aici, în cabinetul meu, ca un păianjen în miezul capcanei lui scînteietoare de salivă-ntărită, pe cel în stare să mă recunoască, pe cel ce va-ntinde degetul către pleoapele mele, le va atinge

cu unghia lui tămăduitoare, va plezni pleznitura şi va orbi orbirea ochilor mei. Avea să fie — mi se spusese prin acel tatuaj de lumină grăitoare pe cînd zbieram răstignit pe jilţul de cristal — un adolescent cu oase subţiri ca ale păsărilor. De cîţiva ani îl aştept, nu atît ca să-mi redea vederea, căci ce mai poate fi vederea după ce am văzut indepingibilele imagini, cît ca să-l văd pe El, pe cel trimis, pe cel ce va fi trimis, pe Trimisul care, fiind deja acolo, e şi aici totodată. Între timp, am trecut prin toate bolgiile orbirii: stingerea treptată a spaţialităţii; lăţirea, ca la lilieci, a unui dominion sonor, cu peisaje de zgomote; halucinaţii cu feţele inventate ale celor cu care vorbeam văzute în cele mai vii culori fluorescente şi electrice, dar feţe de acromegalici, de ciclopi, de scalpaţi, de satiri, de omizi, de cranii şi de cameleoni; spaime înmărmuritoare, cînd simţi că se apropie cineva de tine din toate părţile deodată; voci care-ţi poruncesc, spunîndu-ţi pe nume, să-ţi retezi beregata... Şi, la sfîrşitul sfîrşitului, groapa fără fund a cîrtiţei, orbirea adîncă..."

Maseurul îmi împingea tot mai mult capul în pîntecul lui pufos, de parcă ar fi vrut să mă încorporeze cumva acolo, într-un imposibil uter oval. Toată faţa îmi ardea ca jupuită, şi-ntr-adevăr, cînd m-am uitat în acea zi în oglindă, imediat ce m-am întors de la masaj, mi-am văzut faţa roşie şi sleită cu totul, de parcă aş fi slăbit brusc cîteva kilograme. E drept că din ziua aceea am observat şi un mic reviriment al muşchilor peribucali şi orbiculari, ce reintrau, insesizabil, sub puterea voinţei mele. Dar nu-mi mai ardea în acea clipă nici de pielea esconată a feţei mele, nici de semnele de însănătoşire, căci în cabinetul de masaj, după ce degetele mari şi pîlpîitoare ca nişte aripi de fluture de noapte mi se zbătuseră pentru ultima oară peste faţă, se întîmplase ceva minunat şi teribil. Îmi trăsesem bluza de pijama din nou peste umeri şi mă-n-torceam spre maseur ca să-i mulţumesc, ca de obicei, înainte de a ieşi. L-am văzut umplînd cabinetul, aisberg orb şi alb ca zăpada, balenă albă şi oarbă mirosind a tăcere. În faţa lui, cum stăteam acum faţă-n faţă, mă simţeam ca un adorator anonim, smochinit de posturi, cutremurat de monstrul criselefantin. "Eşti Mircea", şopti el atunci, abia auzit. Deschise apoi doi ochi mari, căprui, luminoşi, nespus de umani în ţeasta aceea de gheaţă.

La cîteva luni de la intrarea tancurilor Tratatului de la Varşovia în Cehoslovacia, Direcţia a V-a a Securităţii statului român primise o serie de noi misiuni, unele dintre ele contrariante şi inedite, situate pe treptele cele mai de sus ale scalei secretului de stat. S-au efectuat în acea perioadă răpiri de copii (atît băieţi, cît şi fetiţe) de la populaţie, s-au făcut transporturi de sînge în anvelopele unor vehicule militare, s-a lucrat la instalaţii sub-pămîntene (centrale nucleare? buncăre? adăposturi antiatomice?), au apărut tipografii ultramoderne protejate de ziduri duble în case aparent părăsite sau locuite de ţigani. La Fundeni, o clinică asemănătoare unui laborator spaţial a efectuat complexe operaţii plastice asupra unor cetăţeni depistaţi ca avînd o oarecare asemănare fizică, staturală şi vocală cu şeful statului. Aceşti cetăţeni, care după operaţie deveniseră identici cu eroul naţional, fuseseră declaraţi morţi în urma unor accidente şi li se organizaseră înmormîntări. Extravaganţa şi misterul de roman-foileton ale acestor misiuni, puterea absolută pe care o dobîndeau asupra celor care executau concret ororile: doctori, miliţieni, muncitori şi preoţi, ca şi faptul că erau tot mai onoraţi de aparatul de partid şi de stat (la şedinţele lor de partid asistau din cînd în cînd chiar membri din Biroul Politic Executiv) provocară modificări profunde în psihologia ofiţerilor de securitate. Majoritatea aparţineau unei generaţii noi, care copilărise în timpul războiului şi ajunsese la maturitate după ce valul atrocităţilor din anii '50 trecuse. Deseori îi auzeai vorbind despre "bătrîni" ca despre nişte mocofani abrutizaţi, zbiri vulgari care îşi călcau victimele în picioare asudînd dezgustător, în odăi ce puteau a grajd. Colegii vechi în meserie, tot mai marginalizaţi, arătau încă a ţărani pe care uniforma nu vroia să stea nicidecum.

Aproape că nu ştiau nici să se iscălească, iar cînd deschideau gurile "la una mică", îi plictiseau pe junii "papiţoi" (cum cu năduf şi ură îi numeau la rîndul lor pe noii sosiţi) cu aceleaşi poveşti de mult ştiute despre cum vînaseră ei duşmanii poporului prin Făgăraşi. Ţiganul Belate Alexandru, devenit erou al trupelor de Securitate şi omagiat cu poezii scrise de tovarăşii scriitori era înjurat mai abitir în toate basmele astea: "Belate? Păi să vă spui io cum a fost cu Belate. Ăsta a murit de prost ce-a fost, că a somat din picioare, şi bandiţii n-a avut decît să-l dea jos ca pe-o

cioară ce era. To-varăşu' poiet n-a cunoscut situaţia cînd a scris poiezia aia de la drapel:

Ucis cu mişelie pe la spate
Ostaşul ţării a căzut inert,
Eroul nostru cel mai drag: Belate!
...Şi i-a rămas ţigara fumată doar pe sfert".

Cînd auzeau de Belate şi de duşmanii de la Canal, care, fireşte, "ajunsese să-şi bea pişatu' propiu", tinerii ofiţeri simţeau că turbează. Niciodată ei nu şi-ar fi mînjit mîinile cu asemenea crime. În costume impecabile, mirosind a lavandă, ei cutreierau librăriile în căutarea cărţilor la modă, se vizitau, cu soţiile, servindu-se doar cu cîte-o cafeluţă şi un coniac (nu punîndu-şi musafirii la masă şi îndopîndu-i cu ciorbe), serile se mai adunau la "Select" sau la "Boema"... Cu toţii visaseră întreaga adolescenţă să devină ceea ce acuma, iată, se împlinise. Toţi citiseră cu pasiune "La miezul nopţii va cădea o stea" şi "Sfîrşitul spionului-fantomă", identifi-cîndu-se cu ofiţerii în civil, fără pată şi prihană, maiorul Frunză şi căpitanul Lucian bunăoară, care, chintesenţă de Hercule Poirot şi de mitologic Heracle, ajungeau să rezolve cazuri enigmatice şi să prindă spioni imperialişti, foşti criminali de război, întorşi în ţară cu identitate falsă. "Cine eşti dumneata, domnule Pietraru?" visau să întrebe într-un sfîrşit, cînd, dezarmat, spionul cu ochelari negri rămînea prăbuşit în fotoliu. "Nu cumva sub acest nume de împrumut se ascunde Horst Muller, fost ofiţer SS?" La care, înainte să poată interveni cineva, acesta spărgea cu dinţii o fiolă de cianură ascunsă în gulerul cămăşii...

Nu, Securitatea statului nu mai era nici Siguranţa din timpul regimului burghezo-moşieresc, cu comisarii ei satirizaţi în atîtea filme, dar nici vechea Securitate a lui Dej şi Drăghici, a lagărelor şi clinilor lupi. Devenea o instituţie modernă, un corp de tehnicieni ieşiţi de pe băncile facultăţilor şi avînd un rol social excepţional, aproape mesianic. Ţara se industrializa, miracolul românesc era pe toate buzele în Occident, rata anuală de creştere a P.N.B. era printre cele mai mari din lume. Noul lider al Partidului era tînăr, nonconformist şi de un curaj admirabil în faţa ruşilor. Bancurile îl prezentau ca pe un automobilist care semnalizează la stînga şi-o ia la dreapta. Semne ale

prosperităţii: ţigări şi băuturi străine, autoserviri încărcate, frigidere şi televizoare pentru toată lumea, posibilitatea ca, mîncînd iaurt cu pîine timp de cinci ani, să-ţi epatezi vecinii cu un automobil "Dacia" şi chiar "Skoda" sau "Wartburg" pentru cei mai norocoşi (de ce nu un "Fiat 600" la urma urmei?) — se vădeau pretutindeni la oraşe şi sate. Arestările politice încetaseră şi cîţiva lideri comunişti fuseseră reabilitaţi. Părea că, într-adevăr, singurul debuşeu pentru corpul de elită al ofiţerilor de securitate în civil nu mai putea fi decît spionajul industrial. Căci oricînd, în ciuda creşterii conştiinţei sociale şi patriotice a populaţiei, te puteai aştepta ca vreun nenorocit contactat pe litoral de vreun străin să vîndă rezultatele cercetării româneşti pentru un pumn de bani verzi.

Că lucrurile nu stăteau chiar aşa avea să devină limpede foarte curînd după evenimentele din '68. E drept că o parte din colegii locotenentului-major Ion Stănilă, care medita la toate acestea într-un fel de reverie somnoroasă în biroul lui din Dristor, de la etajul 1 al unei case negustoreşti, fără nici o firmă, se ocupau mai departe de supravegherea laboratoarelor de cercetare: armamentul la Tohan şi Sibiu, chimicele la Turnu-Severin, ceva neclar dar strict secret în Apuseni, plus rutina pe platformele industriale din jurul Bucureştiului. Zilnic îmbrăcau halate albe şi făceau pe cercetătorii, pe baza unor cunoştinţe minime de specialitate obţinute la cursuri scurte de chimie, fizică sau metalurgie. Unii dintre ei, lucrînd de ani de zile în cercetare, ajunseseră să se priceapă binişor şi să-şi facă un nume ştiinţific. Mai invidiaţi erau cei trimişi în Occident, reţeaua noastră diplomatico-securistică împînzind ambasadele şi reprezentanţele. Dumnezeule, ce perspectivă: să trăieşti în Occident ani de zile, uneori decenii întregi, şi să strîngi valută în bancă! Unii, cei mai buni, erau infiltraţi, cu identitate falsă şi acte-n regulă, în puncte strategice din cele mai diverse domenii, şi trăiau acolo, se căsătoreau şi aveau copii, şi nimeni, niciodată, nu ajungea să le pătrundă adevărata identitate. Cum o fi, se gîndea speriat şi fascinat locotenentul-major, să stai înfipt în coasta unei lumi ostile, să te confunzi cu ea pînă aproape de uitarea propriului nume şi a propriei misiuni, să-ţi faci meseria şi să-ţi creşti copiii conform stilului de viaţă al locului, să-ţi faci prieteni şi să mergi la meciuri şi la băutură, şi-n tot timpul cît eşti cu ei să fii totuşi extrem de departe, un

pseudopod, un peduncul al unei alte lumi, vorace şi nemiloase? Cum o fi să fii reactivat, după ani de lîncezeală, parazitare, mimetism? Să primeşti deodată semnul codificat şi să se ridice deodată în tine, sub faţa ta boţită de inginer mediocru, în ochii tăi plictisiţi de o nevastă obeză, demonul unui alt imperiu? Cum o fi să fii posedat, să nu-ţi aparţii ţie însuţi, să fii o mănuşă în care, din cînd în cînd, pătrunde o mînă de fier?

Privindu-şi distrat chipul reflectat palid în portretul de pe birou al Tovarăşului, Ion Stănilă recunoscu în sinea lui că n-ar fi în stare de-aşa ceva. Agenţii secreţi erau eroii lui, pe care-i ridica la înălţimea unor supraoameni. Cît despre el... era destul că ajunsese şi-aici. Ai lui erau încă la ţară cu toţii. Frati-su mîncase atîta bătaie în '58, cînd cu colectivizarea, că rămăsese strîmb de-un şold şi cu-o mînă zgîrcită, şi ar fi cerşit la uşa bisericii dacă nu i-ar fi găsit el slujba asta la ei la garaj. Spală şi Luca pe jos cu furtunul, mai ia ţigări şi chifle mecanicilor, ce să facă... Ai lui, de cînd au dat caii şi le-a rămas căruţa-n hambar (fusese la Măgureni vara trecută şi se-ntristase la vederea scorojirii frumoaselor panouri pictate cu sirene albastre şi flori roşii ale căruţei cu pneuri de cauciuc), parcă s-au sclerozat, au dat în mintea copiilor. Mereu trebuie să intervină la primărie, la Sfatul Popular, să nu le ia via... Pe cînd el, iată-l ofiţer de Securitate, cu leafă mare, cu sporuri de tot felul, cu locuinţă la vilă zugrăvită în calcio-vecchio şi cu scară interioară, şi mai cu seama cu o femeie spre care se uită toţi curgîndu-le balele cînd se-ntîlnesc la restaurant. "Păi cînd intră jidoavca mea afurisită, pistruiată pînă-n fund, în deux-pieces-ul ăla roşu şi-n pantofi cui tot roşii, pînă şi chelnerii rămîn cu gurile căscate. Ce i-ar mai face ei, cum păşeşte ţîţoasă şi futeşă, cu poşetuţa-n mînă, pe covorul de la Athenee, din Salonul cu oglinzi..." Da, fusese mult mai băftos ca alţii. Mulţi îşi frînseseră gîturile pe-o treaptă sau alta, fără să ştie nici ei de ce, şi mai mult ca sigur că şi l-ar fi frînt şi el dacă secretara cu propaganda pe Universitate ("aaah, o să fug din ţară... au! dă-mi-o! dă-mi-o mai tare!... o să vorbesc la Europa... uuuh! trage-mi-o, iubitule... dă-mi-o şi-n fund... aoleu! au! jos comuniştiiii...!"), draga lui soţioară, nu ar fi vegheat, cu principialitatea ei temută, asupra lui. Bunăoară Dunăreanu: căzuse dintr-o tîmpenie. Zisese ceva cotoios la un chef... ceva de Dubcek... sau dracu ştie ce, doar ca un banc, dar se găsiseră colegi binevoitori care să-l toarne. Acum, cine ştie

pe la ce şcoală comunală predă istoria patriei. Cu Costică a lu' Mărioara fusese altceva: tovarăşii îi luaseră pe amîn-doi deodată, pe unul de la frecat statui, pe celălalt de la freză, din atelierul ITB de pe Grozovici. "Tovarăşe, ai dori să urmezi o şcoală de ofiţeri de securitate?" Dosare fără pată: fii de ţărani săraci, care nu făcuseră politică. Nema rude pe nicăieri, doar pe la Ficătari şi Rîmnicu Sărat. Băieţi isteţi, cu şapte clase şi şcoala de ucenici. Asta era-n '59. Pe el îl aleseseră şi-l trimiseseră imedkt la Băneasa. Costică — bîrlu, bîrlu, bîrlu, bîrlu (ofiţerul îşi gîdilă repetat buza de jos cu degetul: a rămas bătînd din buze). Îi găsiseră la vizita medicală un nodul pe-un rinichi. Nefiind bun de securitate, îl trimiseseră apoi la Ştefan Gheorghiu să se facă ziarist. Cică fi-su, mucosul de Mircişor, — să fi avut vreo... aproape trei ani pe-atunci... (stăteau deci încă-n Silistra) — cînd îi spusese deşteaptă de Mărioara: "Puişor, ai vrea să se facă tăticu ziarist?", el începuse să plîngă: ziarist însemna pentru el un beţiv jerpelit care vinde ziare. Pe-atunci (ba chiar şi acum mai vezi cîte unul) umblau pe străzi, cu un top de ziare în cîte-o matriţă de carton roz prinsă cu o chingă de umăr: "Informaţia! Informaţia!" Ziarist sau măturător era totuna pentru lumea de rînd. Doar acum vreo doi ani, la Moşi, unde, îmbrăcat în vînzător de fesuri şi gorniţe de hîrtie creponată, trepăda cu misiunea să surprindă contactele superioare ale femeii-păianjen, văzuse chiar lîngă baracă un astfel de nenorocit: se holba, beat cui, la ţîţele dresoarei de maimuţe pictată pe panouri, şi ziarele îi curgeau din geantă-n noroi...

De cînd începuseră să-i cam înlăture pe jidani (cică şefu' e mare antisemit), pe Estera o chema Emilia. Doar apropiaţii îi mai ziceau pe numele vechi. Tovarăşa Stănilă Emilia, cea care an de an îi chema în aula de la Drept pe secretarii de facultăţi şi pe şefii de an — tineri frumuşei, tunşi precum chinezii sau coreenii, şi fete cu fuste mult sub genunchi — ca să le spună că dragostea de patrie şi partid e mult mai importantă decît cea pentru "persoana iubită", fusese grozavă în iarna lui '56, cînd cîţiva destrăbălaţi de studenţi începuseră să facă prostii. Imediat luase măsuri, în primul rînd întocmirea unei liste complete cu toţi zavragiii, care intraseră pe mîna cui trebuia. Ofiţerul zîmbi cînd îşi aduse aminte: ţăcănita! in nopţile alea cu flori de gheaţă pînă sus pe geamuri, luată viguros pe la spate, Estera fantaza leşinată de excitaţie: era în closetul facultăţii,

îngenuncheată lîngă unnoare, şi studenţii revoltaţi îi făceau tot ce se putea închipui, unul după altul şi mai mulţi deodată... Atunci urcase ea pînă-n vîrful ierarhiei de partid pe universitate, iar acum avea să urce din nou, o chemaseră la Capitală. O văzuse şi el de cîteva ori luînd cuvîntul pe la şedinţe: avea un papagal nemaipomenit: fraza şi citatul. Se adaptase perfect schimbării de gardă la Palat, din rusofilă devenise naţionalistă, numele lui Ceauşescu îl înlocuise pe-al lui Dej în economia orgasmelor nocturne, care însă, de la uitarea lui Stalin şi încetarea terorii (sau datorită înaintării ei în vîrstă?) diminuaseră puţin în dramatism, devenind însă mai lungi şi mai atent puse-n scenă.

Locotenentul-major Ion Stănilă nu prea se remarcase prin inteligenţă la Direcţia Securităţii Statului. În schimb, o viclenie ţărănească îl făcuse să evite capcanele, răutăţile colegilor, treburile prea murdare şi cele în care ajungeai să ştii prea multe. Munca lui fusese pîn-atunci de rutină: recrutase informatori în cîteva întreprinderi, aşa că avea mereu pe masă agramate şi plicticoase rapoarte, din care oricît te-ai fi străduit n-ai fi putut scoate ceva: ce-a făcut unul, ce-a zis altul... "Ieri 26 V '967 iera zi de leafă şi Maistru Boţan Ilie a zis la bere bancu cu Şefu în iad în cazanu cu căcat. Şi a mai zis că comunismu e socetatea leneşilor, că la nemţi nu se trage chiulu ca pe la noi. Zice că la iei ingineri stă cu curu pe scaun şi ochi la producţie şi la noi e invers că stă cu ochi la scaun şi cu curu la producţie"... Cele mai multe delaţiuni erau pentru bancuri politice. Cum dracu să arestezi un om pentru aşa ceva, mai ales cînd ştii că bancurile sînt fabricate şi lansate, o dată cu zvonurile de pe la cozi, de echipa specială de pe Buzeşti, colegi de-ai tăi, care le iau "i ei din culegeri franţuzeşti şi le adaptează... Şi le pasează unii dtora la cehi, la bulgari, la ruşi, la polonezi, aşa că nu-i de mirare că tot lagărul rîde de-aceleaşi bancuri, schimbîndu-i doar pe Kadar cu Brejnev şi pe Walter Ulbricht cu Ceauşescu. Mai bine să rîdă decît să iasă în stradă. Sau că ascultă "Europa liberă". Mai întîi că nu ascultă multă lume, şi-apoi, pînă şi cei care ascultă spun că sînt minciuni şi provocări. Tineretul e cu muzica. Trebuie să aibă şi ei o supapă, altfel se-apucă de prostii şi e mai rău.

Acum doi ani fusese surprins să fie scos din rutina întîlnirilor cu ciripitorii lui în casele conspirative (de fapt, locuinţele jegoase

ale vreunor ciocănari care-i lăsaseră o cheie şi permisia să le folosească magherniţa cît timp erau la fabrică: mulţi colegi ai lui foloseau casele-astea, de fapt, mai mult ca "futelniţe", aduceau acolo femei) şi să primească o primă misiune mai deosebită. Existau informaţii că în tot estul Europei apăruseră trupe ambulante de liber-profesionişti, circari nomazi care se produceau pe la bîlciuri şi pe maidanele din marginea cartierelor de locuinţe, trupe recalcitrante la încercarea legitimă de centralizare a fenomenului artistic al lumii circului şi de punerea sa sub controlul statului, după modelul celebrului Circ Mare din Moscova. Desigur, dansatori pe funii, înghiţitori de flăcări şi de săbii, forţoşi, pitici şi panarame existaseră dintotdeauna, dar ce se petrecea acum părea cu totul altceva. Itinerariile celor vreo douăzeci de astfel de trupe, din Gdansk pînă la Groznîi, urmau trasee absurde, în aparenţă nelegate de surse imediate de cîştig. Soseau de multe ori pe locul târgurilor şi iarmaroacelor în alt anotimp decît cel al bîlciului tradiţional. Unele căruţe cu coviltir sau GAZ-uri cu tablele zdrăngănind se-nvîrteau în cerc, altele, după un imens traseu drept, luînd-o cîteodată prin lanurile de rapiţă şi floarea-soarelui, făceau deodată o mare buclă la stînga. Ca la o comandă, toate trupele îşi dădeau reprezentaţiile simultan, în aceeaşi zi şi la aceeaşi oră, ceea ce-i făcuse pe ofiţerii KGB, primii sesizaţi (prin ce întîmplare?) despre ciudatele manevre ale circarilor, să presupună fie existenţa unui plan iniţial, cunoscut şi respectat ca un orar de tren de toate trupele, fie o permanentă comunicare între convoaie. A doua ipoteză căzuse de la-nceput. Nici un contact fizic nu părea să se producă, prin radio, porumbei călători sau emisari umani. Ideea unei conspiraţii iniţiale, probabil împotriva ordinii de stat (existau dovezi în acest sens), deveni ipoteză de lucru pentru serviciile secrete socialiste, deşi nu era exclusă nici posibilitatea unei reţele de spionaj, politic, militar sau chiar industrial (unii circari posedau şi foloseau aparate fotografice, e drept, străvechi, adevărate dagherotipuri, din cele care formau imaginea inversată direct pe plăci opace de sticlă). Fusese atunci întocmit un plan general de contracarare a fenomenului, expediat de la Moscova către ţările-satelit. Atunci, în 1966, şi nu cu doi ani mai tîrziu se produsese de fapt, la noi, prima rebeliune contra ruşilor, prima zvîcnire de mîndrie naţională: după ce-şi asigurase spatele la "şefu" cel mare", conducerea

Securităţii respinsese, cu multe menajamente, planul sovietic, arătînd că, în condiţiile noastre specifice, se impune o strategie la nivel local. Planul naţional purta numele conspirativ "Operaţiunea Paltinul", nu pentru cine ştie ce motiv ocult, ci pur şi simplu fiindcă ofiţerul răspunzător pentru ea se numea maiorul Paltin Bădescu. Fiind o leacă de fizio-gnomonist — maiorul îşi făcuse doctoratul în criminalistică pe operele lui Gali şi Lombroso, în conexiune cu cercetări recente în privinţa "cromozomului crimei" —, ofiţerul îşi pusese problema alegerii, pentru operaţiune, a unor oameni cu mutre cît mai "populare", care să se integreze perfect în atmosfera Moşilor. Tîmpi, guşaţi, beţivi cu cuperoză, ţărănoi cu ochii apoşi, brahicefali cu un dinte de tinichea în faţă, muieri cu sarmale-n cap şi faţa făinoasă, adolescenţi cu buze umede şi priviri piezişe de onanişti — aşa ar fi trebuit să arate agenţii ideali pentru misiunea de faţă în viziunea felliniană a maiorului Bădescu. Cum toate aceste trăsături presupuneau şi o oligofrenie subsidiară, se ivea un paradox: ca orice artist, maiorul trebui pînă la urmă să accepte că idealul nu era cu putinţă în lumea sensibilă. Nu zicea însuşi Leonardo da Vinci că mîna nu-i poate urma mintea? "La polizia e una cosa mentale", îşi spuse, zîmbind amar, Paltin Bădescu, şi folosi ce avea la-ndemînă. Aşa ajunse locotenentul (pe atunci) Ion Stănilă să vîndă fesuri de poleială şi hîrtie creponată, goarne cu paiete şi ochelari de carton în îmbulzeala fetidă a tîrgului Moşilor, în toamna cu mustării şi mititei a lui '66. Între hala de peşte cu duhoarea ei de putred, de sare şi de femeie, şi hala Obor, caldarîmul vastei pieţe nu se mai vedea sub noroaie. Lanţurile se-nvîrteau nebuneşte în fundul panoramei. Motorul le era ascuns de panouri mînjite cu arăboaice dan-sînd şi cămile cu feţe de om. O mare de lume se-nghesuia sub sfîrleaza cu trupuri încremenite, la capete, de forţa centrifugă. Deşi părea că n-ai avea loc nici să scoţi mîna din buzunar, gloata totuşi avansa în şuvoaie groase spre piaţă, spre mustării, spre colţul brînzarilor cu putinele lor tulburi şi spre stivele de lăzi unde se vindea sucul popular, de 75 de bani, în sticlele rotunjite şi mate. Îmbrăcat în haine de postav gros, mototolite, parcă scoase dintr-o recuzită de teatru, cu un fes pe cap şi suflînd dintr-o goarnă în formă de trompă de fluture care se lungea brusc cînd se umplea cu aer, ofiţerul îşi găsise şi el un colţişor lîngă baraca în care se dădeau spectacole de circ. Pe măsuţa din faţa lui mai avea de vînzare

mingi de hîrtie colorată umplute cu rumeguş şi atîrnînd de un elastic, păsări de lut vopsite-n frez şi-n indigo, cu fulgi coloraţi în coadă, hopa-mitici de celuloid cu baza de plumb şi ochelari de soare cu lentilele din celofan roşu. Copiii din jur, rufoşi şi plini de muci din cauza vremii rele, întindeau mereu mîinile după furat sau cerşeau un fes sau o mingică, aşa că locotenentul, cu ochii-n patru, abia dacă mai putea supraveghea şi intrarea circului. Din cînd în cînd îi mai punea cîte unui puşti pe cap un fes de hîrtie creponată, să se plimbe prin piaţă ca o reclamă vie. Ciudat cît îl prinsese negustoria asta. Marfa o primise de la DSS pe inventar, dar acum îl mîncau degetele să facă şi un profit, cît de mic, pentru el, aşa că începu să ceară mai întîi 50 de bani peste preţul fixat de superiorii lui, apoi chiar un leu. Se tîrguia cu muşteriii, de, ca la tîrg, şi încerca să-i înşele la număratul banilor. Chiar din prima zi se surprinsese brusc, pe la prînz, în deplină uitare a misiunii sale. Sute de suspecţi ar fi putut trece pe lîngă el pe cînd îşi lăuda, roşu la faţă de atîta agitaţie, marfa. Noaptea, sucindu-se şi răsucindu-se în aşternut lîngă nevastă-sa, ai cărei pistrui luminau slab în întuneric ca o pudră de scorţişoară pe o figurină de turtă dulce, locotenentul Stănilă vedea limpede pe retină mormane de cesuleţe de tablă cu cureluşe de plastic multicolor, fluierase ca de arbitru, mingi cu gumilastic, şoricei ce alergau pe-un mosor şi elefanţi traşi de greutatea unui bănuţ auriu.

De-abia de-a doua zi, însă, ofiţerul intră în aventura tulbure pe care acum, în odaia de pe Dristor, aşteptîndu-şi superiorul, o re-trăia în amintire, în pofida voinţei lui, aşa cum o retrăise de sute şi mii de ori de-atunci. Întors în colţul lui de bîlci, lîngă baraca spoită cu imagini de clovni, femei diforme în costume de baie şi un hidos păianjen cu cap şi piept de fată — fata avînd însă colţi de vampiriţă pe buza de jos pictată sîngeriu —, ofiţerul de securitate sufla din răsputeri în gorniţele ce se lungeau, cînd văzu deodată în mulţimea ce căsca gura la un prezentator de pe estrada barăcii o figură teribil de cunoscută. Un flux de adrenalină rece ca gheaţa îi copleşi arterele. Dumnezeule, seara aceea de mai, cărăbuşii zbîrnî-ind greoi prin trandafiriul întunecat al parcului Ghica Tei, mireasma ameţitoare de liliac. Coborîrea, prin postamentul statuii lui Puşkin, în imperiile verzi ale fricii... Levitaţia peste palatele şi halele unui iad transparent... Şi chipul de sfinx al prinţesei din fereastra ovală,

al feei în malacov de satin albastru, aşezată în faţa spinetei cu capacul decorat cu intarsii de sidef... Langoarea din ochi şi oribila, jupuita tumoare de pe ceafă... Ea era, deşi acum într-un fulgarin jerpelit, deşi cu buzele palide, însemnate de un herpes ceţos, deşi în ghete bărbăteşti cu galoşi de cauciuc pe deasupra. Prezentatorul urla ceva în microfon şi din boxele butucănoase nu ieşea mai mult decît un huruit ca de camion greu. Lîngă el, o damă bătrînă, vopsită blond, lată şi fleşcăită, jongla cu un fel de popice. Rochia de lame o făcea să semene cu o sirenă decrepită. "Poftiţi la bilete, spectacolul începe imediat!", spuse-n cele din urmă, renunţînd la microfon, insul în negru, şi unii dintre cei ce căscaseră gura, dar nu mulţi, mai ales cei cu copii, urcară treptele pe estradă şi-ncepură să cumpere bilete. O mulţime de lucruşoare se volatilizară de pe taraba improvizată a ofiţerului Stănilă, căruia îi era cu neputinţă să-şi mai ia ochii de pe fiinţa văzută odată într-o inexplicabilă transă şi care, iată, invadase deodată realitatea ca o duhoare de canal adusă brusc de o pală de vînt. Era acolo, concretă şi stropită de noroaiele Oborului, amestecată cu gloata ţărănească şi mahalagie, în care pînă şi gîlma cît o gutuie din ceafă părea la locul ei între feţe strîmbe, guri ştirbe, ochi urduroşi şi degete cu umflături de gută. Fata urcă şi ea pe scîndurile estradei şi-şi luă bilet. Pentru a doua oară, dar dintr-un motiv diferit, ofiţerul îşi uită cu desăvîrşire misiunea. Închise sec geamantanul cu zdrăngă-nele colorate şi fesuri de poleială, dădu capra de lemn într-o parte şi, cu geamantan cu tot, se văzu în faţa blondei în rochie de lame, transformată acum în casieră. Cu biletul în mînă, pătrunse în baracă, păşind automat în urma celorlalţi şi uitîndu-se zăpăcit după fată.

Hala părea pe dinăuntru mult mai largă decît ai fi crezut văzînd baraca pictată bălţat din afară. În fund se zărea o scenă avînd ca fundal o pînză albastră pe care erau lipite steluţe aurii de poleială. Nici un fel de alt decor nu mai era nicăieri. Pereţii îşi vădeau scîndurile negeluite, podeaua era din aceleaşi scîndun, iar cele vreo cincisprezece rîndun de scaune erau ca de cinematograf: speteze lipite în şir, numerotate, şi locul de aşezat pivotînd în sus şi-n jos în şuruburi. Putea greţos a petrosin, ca toate sălile de spectacol din acea vreme, iar pe jos, nemăturate niciodată, cojile de seminţe şi frimiturile de covrigi cu sare şi cu mac, face bine la stomac înotau în scuipaţi. Cineva,

poate la spectacolul anterior, scăpase pe jos o sticlă de ţuică şi acum mirosea de te trăznea, te îmbătai numai de aburii groşi ai băuturii. Cu un fes pe cap, uitat din cauza emoţiei, şi cu ochelari de carnaval la ochi, ofiţerul se aşează pe unul dintre ultimele rînduri şi se mută de cîteva ori mai la dreapta sau mai la stînga, căci ţărani voinici, în cojoace şi cu căciuli de oaie, i se aşezau mereu în faţă. Tot pieptul îi zvîcnea atît de puternic, de parcă nu numai inima, ci şi plămînii, beregata, măduva din canalul vertebrelor şi ganglionii nervoşi i-ar fi pulsat fierbinte, sincron, sufocant. Tînăra femeie în fulgarin cărămiziu, cu buboiul holbat sub cocul prins cu agrafe ieftine, stătea liniştită la vreo trei rînduri de scaune negre mai în faţă.

Apăru mai întîi pe scenă o muiere zdravănă, în costum de baie cu franjuri, cu un bot roşu buzat, ca de negresă, şi care sucea şi răsucea în mîini, trecîndu-l pe după gît, un şarpe nu prea mare, cu mişcări ceroase, înelat cu dungi alternative coralii, negre şi aurii. Femeia dansa cu el pe o muzică spartă, hîrîită, dintr-un difuzor geamăn cu cel de afară, şi-l încolăcea pe un braţ, şi-l trecea peste sîni, pentru ca, în cele din urmă, să-l apuce strîns de lîngă cap şi să-l privească direct în ochii lui de piatră preţioasă. Din cînd în cînd şarpele scotea o limbă subţire şi bifurcată, cilindrică şi umedă ca un viermişor. Privind fix, femeia deschise deodată gura şi încorpora capul şarpelui între buzele groase, sorbindu-l către interior. Centimetru cu centimetru, reptila pătrundea pe frîtul femeii, dilatat acum şi cu venele umflate ca la cîntăreţele de operă. Inelul rujat al gurii dansatoarei se lărgea tot mai mult, pe măsura îngroşării corpului lunecos, iar ochii îi deveniseră sticloşi şi tulburi, de parcă femeia însăşi s-ar fi preschimbat în ofiuridă. Înghiţirea cilindrului musculos şi viu dură minute bune, pînă cînd şarpele dispăru în întregime pe beregata şi în stomacul femeii celei fardate din greu. Ea îşi reluă atunci dansul legănat, din buric, întorcîndu-se uneori ca să-şi mişte bucile albe sub nasul celor din primele rînduri, pînă ce-şi recapătă privirea parşivă de muiere. Rămase apoi din nou încremenită, pîntecul îi mişcă de cîteva ori ca de sughiţ, gîtul i se dilată iarăşi şi capul sticlos al reptilei 1 se ivi între buze ca o limbă tumefiată. Apucîndu-l imediat, femeia trase uşurel afară rîma uriaşă, care păstra pe corp dîre carmine de ruj. Fu adusă o cuşcă şi din ea fu scos de urechi un iepuraş negru. Lăsat pe podea, şarpele ridică prima

treime a corpului, o-nclină către iepurele ce sălta dezorientat pe podea şi ţîşni brusc, înţepîndu-i o ureche. Iepurele încremeni, zvîcni din tot corpul şi se prăbuşi în aceeaşi clipă pe-o parte, cu lăbuţele tremurînd fin. Cadavrul lui, înşfăcat iar de urechi, fu arătat triumfător de femeie, care-şi sărută dulce şarpele-n bot şi ieşi, în firave aplauze.

Doi ţigani în şalvari, cu piepturile goale, jonglară apoi cu făclii, în răcnetele unui cimpanzeu îmbrăcat, care, observă locotenentul, avea o rană urîtă la cot. Şi-l ferea mereu, strîmbîndu-se, în timp ce făcea tumbe, rostogolindu-se pe braţele lungi şi păroase, cu genunchii chirciţi. Era legat de gît cu un lanţ ciudat de gros, ţinut în mînă, la celălalt capăt, de prezentatorul care-şi scosese costumul negru şi, în cămaşă şi pantaloni scurţi, făcea acum pe dresorul. Maimuţa avea ochii atît de trişti, încît nu-i puteai privi dacă erai trecut de vîrsta copilăriei. Cu ea se terminau "numeroasele animale sălbatice" anunţate la intrare. Urmă femeia cataleptică, dormind pe vîrfuri de săbii, nimeni alta decît muieroiul blond în rochie aurie sclipind metalic.

Ofiţerul se lăsă iarăşi furat de farmecul iarmaroacelor, minunîndu-se cu ochii mari de tot ce se-ntîmpla pe scenă. Ţârănuşul din el se-nveli într-o fericire fierbinte, căci niciodată cînd fusese mic nu se dăduse-n scrînciob, nu trăsese la ţintă şi nu intrase la panaramă, deşi şi-ar fi dat pielea de pe el pentru asta. Se mulţumise doar cu ce arătau pe estradă, înainte de spectacol, cînd se promitea de zece ori mai mult pentru cei ce intră. Acum intrase, era înăuntru, şi aştepta nerăbdător să vadă femeia-păianjen, atracţia numărul unu a spectacolului. Şi la ei, în Teleorman, fusese, cu ani în urmă, femeia-păianjen, dar îşi încetase curînd apariţiile pentru că — umbla zvonul — se măritase cu omul cu limbă de bou şi rămăsese însărcinată. Cea de-acum fie că era aceeaşi, şi-atunci trebuia să fie deja bătrînă, fie era alta, poate fiică-sa. În orice caz, Stănilă recunoscuse în zugrăveala barăcii, la intrare, coama neagră şi ochii verzi ca fierea, ţîţele globulare, oarbe şi hidoasa fojgăială de labe negre din care ieşea bustul monstrului: erau aidoma celor de pe panourile din amintirea sa, de parcă pictorii de bîlci ar fi avut canoanele lor, asemenea zugravilor de biserici.

În fine, după ce pe fundalul de cîrpă-nstelată al scenei se mai desfăşură un număr destul de curios (pe o măsuţă, dintr-o

carafă de sticlă plină cu apă, ieşeau crengile uscate şi ramificate fin ale unui arbust de culoarea scorţişoarei. La capătul multor crenguţe, sugînd din ele apă sau sevă, fluturau din voaluri multicolori peşti exotici. Uneori dădeau drumul din gură crenguţei şi planau rapid prin sala de bîlci, ca nişte libelule scînteietoare, ca să se reîntoarcă la încrengătura din carafă şi să apuce cu buzele lor cartilaginoase capătul altei crenguţe), se lăsă liniştea şi-ntunericul. Se-auzi apoi un ţipăt sfîşietor, un ţipăt invers, născut nu dintr-o sursă exterioară de vibraţii, cum ar fi laringele unui om tăiat de viu în bucăţi, ci în adîncul cortexului auditiv al fiecărui spectator, în neuronii complecşi ce detectează volumul, înălţimea şi timbrul sunetelor, şi care acum le creau din nimic, ghemuiţi acolo, lîngă fisura lui Sylvian. Zbieretul de păianjen şi de femeie aprindea sinapsele şi axonii nucleului medial geniculat şi curgea-n jos, pe căile eferente, spre coliculusul inferior, codificat în frecvenţa unui curent electric sărind prin tuburile suple din nod în nod al lui Ranvier, coborînd în nucleul ventral cohlear şi, filtrat prin complexele olivare superioare din trunchiul cerebral, umplînd apeductul nervului cohlear. Ţipătul electric străbătea stînca masivă a craniului, umplea grote şi fisuri stranii, înspăimînta madone cu prunci tronînd între stalactite şi pătrundea în cele din urmă în scoica răsucită a urechii interne. Se desfăcea în mii de pîrîiaşe sclipitoare, irigînd fiecare, la capăt, cîte-o străvezie celulă cu perişori, adăpostite de-a lungul spiralei, între membrana tectorială şi cea basilară, într-o limfă gălbuie, gelatinoasă. Urletul inuman, de fiert în ulei, de jupuit de viu, de canceros cu metastază generalizată devenea aici o vibraţie a en-dolimfei ce umple membrana lui Reissner, transmisă apoi peri-limfei tălăzuită brusc în fereastra ovală. Ca nişte organe de maşini, scăriţa, nicovala şi ciocanul preluară vibraţia mecanică şi o transmiseră timpanului care, prin conductul auditiv plin de ceară, făcu aerul să vibreze. Şi zecile de pavilioane ale urechii externe amplificară ţipătul ca nişte portavoce, comprimînd şi rarefiind aerul alternativ, direcţionînd teroarea spre scenă, concentrînd-o într-o margine a acesteia, unde se-aprinse brusc spotul stacojiu al unui reflector şi toţi o văzură pe femeia-păianjen ţipînd. Răcnetele de agonie născute-n mintea celor ce o priveau îi pătrundeau în gură, îi dilatau traheea, îi spărgeau bronhiile plămînilor, îi umflau vene groase pe tîmple. Cu toţii

pompau în ea teroarea ce-i străbătea toracele, îi învenina sînii şi-i lăţea pe podele arcurile labelor negre, păroase, terminate cu gheare teribile, pîntecul rotund şi fragil, plin de ouă şi maţe, filierele crescute la capătul lui, şi din care se scurgea o mătase străvezie. Şi-aşa cum, în vocea unei femei care ţipă-n orgasm sub bărbatul care-o izbeşte ritmic între pulpe, ţinînd-o strîns, fără putinţă de scăpare, desluşeşti limpede două glasuri, al frumosului cap cu păr buclat şi ten subţire ca al copiilor pe de-o parte, şi al animalului pelvian pe de alta: uter, ovare şi trompe, vagin şi labn, ambele suprapunîndu-se şi tocmai din amestecuăsta rezul-tînd geamătul excitat şi dulce, nu al oricărei femei, ci al iubitei tale, şi nu al iubitei tale, ci al oricărei tîrfe care-a ţipat vreodată sub un bărbat — în urletul teribil al Sfinxei de iarmaroc puteai auzi limpede vocea femeii şi cea a păianjenului, una stîrnindu-ţi o milă amniotică, iar cealaltă îngheţîndu-ţi sîngele în vine şi răpindu-ţi minţile de oroare.

Femeia-păianjen stătea acolo, în colţul de scenă muiat în sînge şi ţipa, rotindu-şi într-o parte şi-ntr-alta capul pe gîtul mult prea lung pentru-o fiinţă omenească, mai curînd un lujer străveziu, scru-tînd întunecimea sălii cu ochii verzi, de animal sălbatic, ca şi cînd ar fi aşteptat ceva. Spotul reflectorului venea din peretele din spate, ca la cinematograf, şi cilindrul de lumină purpurie scotea din beznă capetele şi spetezele din drumul său. Fumul de ţigări proaste se sucea şi se răsucea în raza groasă, desenînd inflorescenţe de cenuşă vie. Deşi ofiţerul, cu părul ridicat în creştet şi cu ochii holbaţi — Ionică din Teleorman, feciorul lui Ilie Apetrachei, care nu intrase niciodată la panaramă — era cu totul subjugat de imaginea păianjenului cu bust de femeie, o mişcare vie, umedă şi măruntă, într-un plan mult mai apropiat, îi atrase deodată atenţia şi-i făcu globii ochilor să conveargă către unul dintre capetele din faţa lui, profilate pe raza de culoarea vinului. Tresări violent şi-şi aduse aminte de sine, de misiunea sa, de realitate. Dînd să se scarpine-n cap, nimeri marginea de carton poleit a fesului. Şi-l smulse furios şi-l aruncă pe podea. Pentru că acel cap, înconjurat de aburul unor zulufi sclipitori era, fireşte, al Suspectei, al prir;esei cu ceafa tumefiată, frumoasă ca nimeni alta şi respingătoare ca o vedenie de coşmar. Acum, din tumoarea cît un craniu de nounăscut, exfoliată şi picurînd, ieşea, zbătîndu-se uşor, o fiinţă sticloasă. Ofiţerul, aplecat înainte şi-ncordat tot, văzu acel

viermişor cum se propteşte în picioruşe să se prelingă din gogoaşă, cu antene ca două ace cu gămălie şi ochi negri şi maţi, cum, complet eclozat, se căţără-n creştetul fetei, scuturîndu-se de lichid şi cu pîntecul umflîndu-se şi subţiindu-se alternativ, şi cum această pompare despă-tureşte încetul cu încetul o pereche de aripi mototolite, Je-ntinde tot mai mult, le netezeşte şi le usucă, pînă ce peste părul lucitor al prinţesei proletare, ca o diademă, îşi desfăcu aripile un fluture superb, mai mare decît oricare altul văzut de ofiţer vreodată, ca să-şi ia zborul prin sală, ca un liliac multicolor, intrînd şi ieşind din raza reflectorului. Cercurile lui, urmînd cascada horociclică a lui Lobacevski (ah, Herman!), se-apropiau tot mai mult de Sfinxa care, modulîndu-şi deodată altfel, ţiuitor, în glissandouri dulci ca un miorlăit, urletul, urmărea cu ochi verzi ca fierea zborul lepi-dopterei. Cînd, într-un ultim rotocol, acesta lopată pe lîngă botul de muiere pătimaşă al Himerei, o limbă lungă şi cleioasă îl apucă, spărgîndu-i fragilitatea, înfăşurîndu-i trupul inelat şi trăgîndu-l în gura rujată, care-l mestecă avid. Multă vreme, la colţurile gurii, se mai văzură capete de aripă uscată, ce-aveau s-alunece şi ele mai tîrziu pe gîtul femeii-păianjen...

"Opriţi! Opriţi! Faceţi lumină!", răcni deodată Stănilă sărind în picioare. "Securitatea!" Spotul se stinse şi-o-nvălmăşeală îngrozitoare se produse. Oamenii fugeau în toate părţile, poticnindu-se şi călcîndu-se-n picioare. "Faceţi lumină-n pastele măsii!", urlă iar ofiţerul, încercînd s-ajungă la scenă şi lovindu-se de trupuri în cojoace de blană. Ştia acum: contactul avusese loc! Fluturele era mesajul! "Bandă de tîlhari!", zbieră ca scos din minţi cînd ajun-se-n sfîrşit în culisele mizere, o baracă de fapt, plină cu recuzită roasă de molii. Îl apucă de guler pe crainicul care-anunţase spectacolul, şi care, în lumina de zi cenuşie ce venea de pe geam, era un biet omuleţ cu figură de funcţionar. Femeia-păianjen, nimic altceva decît o piţipoancă plină de coşuri pe bărbie, tocmai îşi dădea jos din jurul şoldurilor labele negre şi păroase de cîrpă umplută cu cîlţi. Înghiţitoarea de şerpi era în capot şi căuta în cap, de păduchi, cimpanzeul, ţinîndu-l în poală ca pe-un copil. Năvăli înspăimântată, cu o bucată de ziar vechi în mînă, şi baba-n lameuri, care lăsă deschisă, de uimire, uşa barăcii. "Aha! Uite dovada! Voi singuri v-aţi trădat!" Stănilă smulse ziarul cu care femeia se-ntorsese de la privată, îl despături şi...

Doi ani mai tîrziu, ofiţerul vedea încă în faţa ochilor un enorm articol ceţos, ilizibil, cu un titlu de două şchioape pe care-ncercase-n zadar să-l desluşească, articol care avea-n mijloc o hartă a Europei de Est, lagărul socialist, peste care, într-un mare arc de cerc, începînd din Germania de Est, coborînd prin Cehoslovacia, Ungaria şi România, urcînd iarăşi spre miezul stepei ruse, scria, cu enorme litere de tipar

ORBITOR

Locotenentul ştiu că avea-n mîini un document de importanţă istorică. Literele nu figurau altceva decît traseele caravalelor ambulante, care tăiau prin păduri, treceau cursuri de apă, o luau pieptiş peste munţi şi se-afundau în mlaştini sulfuroase ca să deseneze (pentru care ochi?) cu invizibile urme un cuvînt pe curbura planetei. El singur, securistul Stănilă Ion, prin excepţionalele lui calităţi, demascase o conspiraţie (fascistă? americană? a extraterestrilor despre care citea în revista "Ştiinţă şi tehnică"?) împotriva puterii de stat din ţările Tratatului de la Varşovia. Fireşte, ce găsise el nu era decît o piesă din domino-ul politico-diplomatic, dar una esenţială. Superiorii lui abia puteau să-şi dea seama de importanţa ei. Cît despre el, nu-şi putea imagina un mai mare triumf decît să meargă într-o bună zi acasă şi să-şi îmbrăţişeze ovreicuţa şoptin-du-i în ureche: "Nevastă, iată-mă-s maior!" "Tare-s curioasă cum face dragoste un maior", i-ar fi şoptit ea, şi s-ar fi lăsat amîndoi pe covorul din holul somptuos al vilei...

Din păcate, nu se-ntîmplă (aproape) nimic din toate acestea, şi Stănilă nu primi, abia după doi ani, decît tot o steluţă din care mai avea două pe epolet. Avansare banală, nu după merit, ci după vechime. Căci, după un moment de panică, circarii îi cerură să se legitimeze, iar el constată că nu are asupra lui nici un act. În înghesuială fusese jefuit pînă şi de insigna de sub rever. Atunci începură să-l huiduiască şi să-l pocnească cu tot ce le venea la-ndemînă, strigîndu-i "Nebunule! Cară-te, cară-te de-aici!" Maimuţa îi sărise şi ea-n spinare şi—1 păruise îngrozitor. Zgîriat şi bătut de ţigani, uns cu sulimanuri de saltimbanci, orbit de chinoroz, fusese trimis cu un şut formidabil al femeii-păianjen direct în balta puturoasă din spatele barăcii pe roate, unde zăcu inconştient pînă spre seară. Cînd se ridică, pe-ntinsul cerului nu

se mai vedea decît o dungă sîngerie. Casa pe roate dispăruse, nu mai rămăsese decît baraca de lemn a panaramei în mijlocul pieţei pustii. În fundal, lanţurile încremenite se profilau ca o ciupercă tristă pe cer. Un bec chior pe un stîlp, foarte departe, mărea dezolarea locurilor. Valiza cu obiecte de bîlci, fireşte, dispăruse şi ea. Ofiţerul ajunse acasă cu chiu, cu vai, după ce se certase-n tramvai cu taxatoarea pentru că nu avea la el nici cinci bani pentru bilet. Ultima surpriză a acelei zile nenorocite îl aştepta tocmai în cuibuşorul lui de nebunii, unde-o găsi pe nevastă-sa aflînd cu delicii cum face dragoste un maior... Însuşi şeful lui direct, Paltin Bădescu, al cărui fund roşcovan, împodobit cu două mari fudulii, pompa viguros între crăcii albi, în ciorapi de satin, ai Esterei. Îi fu dat nefericitului locotenent să audă iarăşi, proptit, plin de noroi, de canatul uşii de la dormitor, necuviinţe pătimaşe la adresa călăuzitorilor omenirii...

Ajuns în acest punct dezolant al rememorării, locotenentul-major, aşezat la biroul său din anonima clădire bucureşteană, îşi propti capu-n palme, presîndu-şi globii ochilor cu vîrful degetelor îngheţate. Apăsă pînă ce fosfenele verzi-albăstrii desenară în cîmpul lui vizual un covor echivoc, care-i amintea petele de cerneală din planşele Rorschach în care, atunci, văzuse numai şi numai... dar ofiţerul refuză să-şi aducă aminte ceea ce urmase, şi alungă, cu gesturi disperate, imaginile fulgurante, încărcate de ură şi oroare, care-i asaltau conştiinţa: ţesătura aspră a cămăşii de forţă, doctorul bărbos, tranchilizantele, încăierarea cu celălalt bolnav, încercarea de evadare şi alergarea către casă, noaptea, doar în pijama, pe linia pustie de tramvai. Capturat din nou şi ţinut şase luni în salonul cu siguranţă sporită, din care două săptămîni în chingi... Şi-apoi dimineaţa în care s-a trezit limpede la minte şi uşor, complet stăpîn pe el însuşi, şi-n care a cerut să fie contactat de superiorii lui pentru o chestiune de maximă importanţă... Securitatea se interesase de el, însă, abia după încă o săptămînă, în care fusese supus la nenumărate teste, care mai de care mai deconcertante, amestecînd întrebări şi imagini, încît Stănilă ajunsese să se creadă un animal de experienţă, obiect pur de cercetare, cu mintea-n pielea goală, arătîndu-şi obscenitatea şi turpitudinea-n faţa unor supraoameni de nescrutat. I se aplică "Inventarul de personalitate multifazic Minnesota" care, prin cele 550 de întrebări, îl răstigniră pe patru scale de validare ("?", "L", "F" şi

"K") şi pe nouă scale clinice (hipocondrie, depresie, isterie, deviaţie psihopatică, masculinitate-feminitate, paranoia, psihastenie, schizofrenie, hipomanie), urmă tehnica aso-ciativ-verbală a lui Galton în varianta Jung, tehnica apercepţiei tematice şi tehnica Rosenzweig, cu cele 24 de planşe înfăţişînd Frustrarea şi tehnica Szondi cu cele 48 de fotografii de bolnavi mintal... În fine, teribilii, teribilii fluturi de cărbune, cerneală şi sînge din planşele Rorschach (Herman Rorschach — nu e bizar?), în care el nu putuse să vadă decît... De la messer Sandro di Mari-ano, zis şi Botticelli, Leonardo da Vinci învăţase să-şi stimuleze imaginaţia prin petele fortuite lăsate pe-un zid de un buret îmbibat de vopsea. Puteai vedea-n ele peisaje şi bătălii, şi galbene torsuri umane răsucite-n poziţii ciudate, dar mai cu seamă te vedeai în ele pe tine însuţi, căci ognipintore depinge se... Tehnica arborelui a lui Koch şi cea a figurii umane a lui Machower încheiaseră avalanşa grafico-lingvistică la care o minte normală şi demnă ar avea un singur răspuns: afazia, şi probabil că acesta şi e întotdeauna răspunsul. Locotenentul în pijama era încă zăpăcit de teste şi para-teste cînd primi vizita unui bărbat neobişnuit de masiv, cu un cap taurin şi cu ochi căprui, care rămase-n picioare lîngă patul lui, cu mîini-le-n buzunare, uitîndu-se la el fără mult interes. "Neam de slugă ce sînt!", îşi zisese mai tîrziu, de-atîtea ori, şi nu doar legat de-ntîm-plarea asta, Stănilă Ion. "Chiar sîntem noi, ăştia de la ţară, neam de slugi blestemate, gata să-şi adune căciula la piept cînd trece boierul." Fapt e că atunci, în camera de spital, se ridicase din pat într-un fel de caraghioasă poziţie de drepţi chiar înainte ca străinul să se legitimeze. Şi adevărul e că nici nu se obosise s-o facă. Medicul care-l însoţea era atît de pierit, încît nu mai era nevoie de altă legitimaţie. La un singur gest, doctorul dispăru, şi urmă o discuţie scurtă şi frustrantă. Străinul nu credea o iotă din fantasmagoria cu femeia-păianjen. E drept că nici nu-l bănuia pe junele locotenent de minciună. Credea mai degrabă că acolo, în baraca panaramei, se petrecuse altceva; că ofiţerul aflase un lucru atît de teribil, încît mintea sa se-nchisese în faţa revelaţiei, o vomase ca pe-o otravă, ca pe un corp pe care nu-l putea digera, şi ţesuse în locul ei scenariul subţire pe care Stănilă şi-l amintea. Urme ale adevărului ar fi putut persista în subconştient, aşa încît ofiţerul superior (securist român? KGB-ist? amîndouă la un loc?) recomanda — şi era, de fapt, un ordin

— interogatoriul în stare de dezinhibare a conştiinţei. Resemnat, Stănilă acceptase. Ştia despre ce e vorba: dez-inhibarea Jagodka, pe care-o foloseau şi ei cîteodată. Cum naiba, se-ntrebase el întotdeauna, erau antrenaţi spionii de clasă să reziste interviului cu amital? În orice caz, metoda asta se dovedise mai eficientă decît orice tortură şi revoluţionase tehnica interogatoriului. Numai cretinii din America de Sud (îşi închipuia încă, pe-atunci, Stănilă) mai foloseau cleştele electric. Animale însetate de sînge.

Chiar în acea seară i se administra subcutanat o fiolă de cafeina. Efectul, faţă de cel al unei ceşti de cafea, fu, bineînţeles, mai rapid şi mai ales "mai pur". Mintea îi strălucea ca un cristal. Deveni mai inteligent şi mai comunicativ. Se strădui să-l convingă pe ofiţerul superior care-i stătea alături de pat, pe un taburet, că viziunea sa de la Moşi fusese reală în fiecare detaliu. Descrise cu o precizie de decupaj desenele şi nuanţele de pe aripile fluturelui. Arătă pe ce se baza cînd afirma că fluturele fusese mesajul. Reproduse din memorie, verbal, traseele trupelor ambulante pe harta Europei de Est, cu cele mai neînsemnate localităţi străbătute. De fapt, harta întreagă, ca sub o lumină puternică, îi strălucea eidetic în faţa ochilor, încercă să citească şi titlul articolului care plutea-mprejur ca o ceaţă, dar îi fu din nou imposibil. După vreun sfert de oră i se injecta, intravenos de data aceasta, foarte lent, o soluţie de amital sodic, 10 g la 100 ml de apă sterilă. Într-o străfulgerare îşi văzu — îşi simţi, îşi cunoscu, îşi trăi — încrengătura interioară a vaselor de sînge, ca şi cînd ar fi fost marcate cu o culoare fluorescentă, îndrăgostită. Jugularele, ca două mîini cu degete delicate, înălţau şi hrăneau mandarina cerească a creierului, care acum scînteia toată de fericire. Şi la flacăra vuitoare a dragostei întreaga carne sublimă în cuvinte. Harta trupului deveni harta evanescentă a limbajului, răsucindu-se ca aburii de cafea. Pielea şi sistemul nervos formară structura sintactică, relaţiile ramificate de regente, coordonate şi subordonate, grupuri verbale şi nominale, structuri de profunzime şi de suprafaţă, corpul funcţional, descărnat, al limbii; din sistemul osteo-muscular decurse morfologia, grupele de muşchi şi oasele juxtapuse ale părţilor de vorbire, contractîndu-se şi relaxîndu-se în declinări, conjugări, desinenţe; pîntecele colcăitor de materii şi glande produse vocabularul, în care epitelii şi mucus şi muşchi

netezi şi bacterii şi borîtură şi salivă şi sucuri gastrice şi fecale fermentate şi insulina, buze şi anus şi esofag şi rect, şi maţe şi duoden, şi fiere şi foame, şi saţietate se contopeau, generau cîm-puri semantice, se stratificau în grecisme şi turcisme, argouri şi jargoane de nedezghiocat; fonetica sublimă din aparatul respirator, zeu şi zefir adiind cu degete dulci pe harpa vocală; iar imaginarul, corpul cel mistic din grădina cu trandafiri, luna aplecată tandru peste umărul soarelui (incestul etern al soarelui şi lunii în corpul nostru astral) izvora din glandele sexuale, din grotescul monstru dintre picioare, din ouăle holbate în punga lor unsuroasă şi din glandul vînăt, ca de cauciuc, camuflat în pielea lui moale, din corpii cavernoşi ai viermelui ce aruncă pe rînd, în lume, la fel de fierbinţi, materia cea mai pură şi cea mai abjectă, sideful vieţii şi apa reziduală. Nicicînd o mai fantastică floare nu s-a desfăcut dintr-o rădăcină mai hîdă.

Evaporat celulă cu celulă şi organ cu organ, devenit un abur complicat de cuvinte, ofiţerul spuse şi laptele supt de la maică-sa.

Bărbatul enorm plătise prin orbire cele aflate atunci. Acum, însă, mirosind a zăpadă proaspătă, mă privea cu ochii din nou descleiaţi. Scana cu pupile strălucitoare cotele de înălţime şi reliefurile feţei, pieptului, mîinilor mele, de parcă ar fi trebuit o dată să le descrie în infime detalii, şi ar fi depins viaţa lui de asta. "Eşti Mircea", repetă şi făcu un pas spre mine, încă un pas de orb, ca şi cum, deşi cu ochii largi şi căprui, încă n-ar fi putut să mă vadă decît ca pe, cel mult, o iradiere de puternică lumină albastră. Cînd a întins spre mine braţele de sugrumător ritual am luat-o la fugă din cabinet, lăsînd uşa dată de pămînt, şi m-am adîncit, încă auzind un "Mircea!" vibrînd în aerul îngheţat, pe culoarele oliv ale aripei de spital. Fugeam nebuneşte pe sub becurile murdare, dădeam colţuri şi împingeam cu umărul uşi batante, după care se deschideau aceleaşi perspective triste şi reci: coridoare înain-tînd la nesfîrşit, cu uşi de-o parte şi de alta, scări largi, cu scuipătoare pe paliere, care duceau la alte etaje identice... Frica, urcînd în mine irezistibil, mă împiedica să-mi dau seama ce fac: sudoarea îmi năclăise pieptul pijamalei în ciuda frigului ce venea din ziduri. Prin unele uşi, deschise, am văzut din nou scene coşmareşti: paturi albe, acoperite pe jumătate cu muşama, pe care zăceau bătrîni cu canule ciudate înfipte în burtă, alţii defecînd prin anusuri artificiale, cu robinet

nichelat... copii cu poliomielită, cu osul femural înfăşurat direct în piele, fără nici un fel de pulpă-mprejur, pedalînd din greu pe biciclete medicinale... grase dezvelite, masturbîndu-se cu ochii daţi peste cap... Nu m-am oprit pînă-n salonul nostru, luminat prin toate geamurile de un amurg mistic, dovadă că rătăcisem pe coridoare mai bine de jumătate de zi. Abia atunci m-am liniştit, privindu-i pe bolnavi jucînd ţintar pe verandă, scăldaţi în chindie ca nişte sfinţi, sau zăcînd în paturi cu mîinile sub cap. M-am dus în patul meu şi m-am ghemuit pe-o parte în aşternut, cu faţa spre ghebosul care dormea horcăind, cu gura căscată spre tavan. Mîna beteagă îi atîrna în golul dintre paturile noastre, cu degetele desfăcute şi palide. Omul era în somn. Sufletul îi hălăduia departe. Dacă mi-aş fi întins atunci mîna şi i-aş fi atins cu degetul meu unghiile lui înnegrite de cizmar? Dacă m-aş fi transferat în trupul lui de martir? Aş fi rămas să zac acolo, pentru totdeauna, un cifotic paralizat, murdar de excremente, pe jumătate putred, privind tavanul cu ochi înspăimîntaţi, pe cînd el, în trupul meu de adolescent, ar fi alergat către lumea tomnatică, aurie în soare, de dincolo de ferestre. Am zîmbit, căci, în definitiv, nu mi-ar fi displăcut schimbu-ăsta de piei şi de cărnuri. Eram atît de chinuit, de inconştient şi de trist, încît susurătoarea viaţă de spital mi-ar fi convenit pentru totdeauna. Mă imaginam pacientul cel mai vechi din salon, aureolat de oribilele lui simptome, iubit de surori, privit cu veneraţie şi îngîndurare de ceilalţi bolnavi. Ei ar fi mereu alţii, mereu gata să se-arunce iar în jungla crepusculară a vieţii, cum ar simţi cea mai uşoară ameliorare, pe cînd eu, în centrul universului meu imobil, aş fi fost Bolnavul perpetuu, peste care dimineţile, serile şi nopţile, verile şi iernile s-ar fi depus încet, ca tot atîtea emailuri străvezii pe o casetă chinezească. Treizeci... patruzeci de ani în acelaşi pat din acelaşi salon, ţinînd pe loc aceeaşi zi blîndă şi albă, în care nu te aşteaptă nici o surpriză: aşa îmi imaginam pe atunci fericirea. Aş fi avut, fireşte, dureri, aş fi-nghiţit doctoriile amare ca fierea, nopţile m-ar fi trezit pentru injecţii, dar n-aş fi avut dorinţe, amintiri şi planuri de viitor. N-aş fi avut acte şi identitate. N-ar fi depins de un cuvînt al meu soarta nimănui. N-ar fi trebuit să-ndur niciodată tortura de a fi rău, remuşcarea de a fi bun. O viaţă pură, o contemplare uscată şi călduţă, în spaţiu închis, la adăpost: asta aş fi vrut atunci, şi aş vrea poate şi acum... După masa de seară am mai stat vreo

oră la sporovăială, ne-am mai uitat pe ziare... Un muşchi din colţul gurii se contracta vag cînd încercam să zîmbesc, pentru prima dată după trei săptămîni. Mă gîndeam la bucuria mamei cînd o să i-l arăt a doua zi. Mama venise de trei ori pe săptămînă la mine, de cîte ori erau zile de vizită, cu plasele ei pline de borcane cu supă de pui şi pilaf. Venea cu ochii umflaţi de plîns, bocea înainte, ca să se ţină tare la spital, să nu mă descurajeze. Avea să fie prima dată cînd puteam să-i arăt un semn de vindecare. Am adormit cu gîndu-ăsta, după ce s-a dat stingerea, şi-am dormit prost, cu treziri acre, cu vise-ncîlcite, mereu reluate, de parcă aparatul de proiecţie din craniul meu ar fi avut de rulat o peliculă înnodată ca un ghem de şerpi. Ceva în mine ştia, poate, că mama avea să mă găsească a doua zi la subsol, cu muribunzii.

În miez de noapte m-am trezit brusc, lucid de parcă n-aş fi dormit deloc, nu numai în noaptea aceea, ci niciodată în viaţa mea, de parcă noţiunea somnului mi-ar fi fost necunoscută. Lucid ca o sculptură într-un bob de cafea, ca un imn închinat lucidităţii. Deschizînd pleoapele, am văzut o faţă omenească la cîţiva centimetri de-a mea. Lumina de lună tomnatică, de o neasemuită transparenţă, scotea în relief pometii şi bărbia măştii celei palide şi lăsa-n scînteiere şi obscuritate ochii. Îngenuncheată la căpătîiul meu, privindu-mi faţa cu expresia nebunească a celor fără expresie, stătea tăcută, înmărmurită, sora a treia, "sfînta", cea fără şolduri şi fără sîni, cea pe care n-o dezbrăca nimeni din priviri. M-am ridicat într-un cot, deloc surprins, i-am zîmbit şi i-am pus mîna pe braţ. Deşi subţire ca un lujer, braţul ei, în apropierea umărului, avea materialitate şi căldură. Ca şi cînd doar atît ar fi aşteptat, sora îmi înconjură deodată gîtul cu braţele şi-şi făcu loc, cu o energie neaşteptată, sub pătura mea. Sexul mi se-ntări într-o clipă şi prin mintea deodată copleşită de-un val seismic de chimie erotică îmi trecu gîndul că, în sfîrşit, voi face dragoste prima dată, voi intra prima dată în tunelul fierbinte dintre picioarele unei femei. Nopţile de chin şi de umedă frustrare, cînd, ore-n şir, pîndeam vreo mişcare în casele de vizavi de şosea, cînd îmi îngheţau urechile strivite de perete în speranţa auzirii vreunui geamăt de muiere pătrunsă în odaia de-alături aveau să fie recuperate şi, poate, date uitării ca nişte haine rămase prea mici. Acum sora încerca să mă posede, era deasupra mea, îmi săruta gîtul şi bărbia şi-şi

strecurase o mînă în pantalonii mei de pijama, mîngîindu-mi întîi josul pîntecului, pe sub bara de carne rigidă, pe care apoi mi-o cuprinse în palma rece şi strînse cu putere. Am răsturnat-o şi i-am întors şi eu mîngîierile. I-am simţit sînii abia proeminenţi, dar cu sfîrcuri negre ca smoala în penumbră şi neaşteptat de mari şi-am coborît palma pînă în zona blănii ei cîrlionţate, zona aceea care se adînceşte în ţeasta oricărui bărbat, pădurea obscură, dumbrava sacră unde se află Intrarea spre nebănuit şi neînţeles, spre Enigmă, spre Grădină, spre Glorie, spre Oroare, spre cisterna de foc a nebuniei fără limite a fiinţei noastre. Căci, aşa cum în mandala chinezească a lui Yin şi-a lui Yang în miezul luminii se află bezna, la fel în creierul bărbatului se-ascunde un uter, o cavernă, o floare carnivoră cu adîncul cărnos şi fumegînd, spre care el se străduieşte să coboare întreaga viaţă, să facă dragoste cu sine însuşi ca să se găsească pe sine însuşi dincolo de sex şi destin, în regatul pur din care toţi am venit.

Dac-aş fi devenit bărbat atunci, totul ar fi fost pierdut, iar eu aş fi fost, poate, salvat. Dar sora, dacă avea un soare interior, acolo, inter urinas etfaeces, n-avea, oricum, nici o cale de acces către el. Palatul ei uterin era ascuns şi inexpugnabil ca fortăreaţa haşişinilor. Între picioare, femeia subţire ca un lujer avea o schiţă vulvară mai pudică decît a manechinelor din vitrine. Nimic de pătruns, nimic de cucerit. Timp de cîteva ore, poate, ne-am zbătut, goi sub pătură, pînă cînd am ejaculat dureros şi fierbinte peste degetele şi pe burta ei. Am adormit alături, lipiţi pîntec în pîntec, împăcaţi şi trişti ca doi gemeni plutind în acelaşi lichid placentar. Pînă m-am scufundat cu totul în somn mi-au mai sunat în urechi cuvintele pe care fata mi le şoptise mereu pe cînd ne zbăteam ca peştii pe uscat: "Mergi pînă la capăt! Pînă la capăt?

Dimineaţa m-am trezit singur în pat de parcă totul n-ar fi fost decît o halucinaţie. Doar fotbalistul, stînd lîngă mine în capul oaselor, îmi făcu cu ochiul, vesel. Simţise ceva? Era şi greu să nu fi simţit. Abia acum îmi dădeam seama cît de tare trebuie să fi scîrţîit patul. Totuşi nu-mi spuse nimic. Aşteptam cu toţii, sporovăind, ora vizitei. Toamna glisa încetişor înspre iarnă, şi-n dimineaţa aceea zărirăm pe ferestre primii fulgi. În cîteva zile curtea spitalului, din care puteam vedea cîteva alei de la geamurile salonului (iar dacă treceam pe verandă mi se deschidea şi o perspectivă, îngustă, e drept, spre şoseaua

Ştefan cel Mare, cu chioşcul rotund de tutungerie de la care bolnavii-şi cumpărau ţigări şi cu gardurile putrezite ale caselor de peste drum, întrerupte din cînd în cînd de trecerea cîte unui tramvai) avea să se acopere cu o zăpadă timpurie de numai un deget grosime, aşa încît pavilioanele de stuc învechit, altădată părînd nişte galioane legănîndu-se pe-o mare verde, aveau să fie atunci aidoma navelor unei expediţii arctice, prinse în gheţurile nesfîrşite, colorate roz de un crepuscul trist, etern. Dar în salon era cald şi locuitorii săi, care-şi lăsaseră la intrare identitatea şi funcţiile, ba chiar, într-un fel ciudat, pînă şi memoria, devenind un fel de preparate anatomice vii, ilustrînd boala lui Pick şi nevralgia de trigemen şi pareza facială şi narcolepsia, trăiau împreună într-un Qumran delicat, o frăţie nu a suferinţei, ci a iresponsabilităţii şi copilăririi, în pijamalele lor albastre, ghemuiţi în vîrful paturilor şi pălăvrăgind... Avea atîta farmec viaţa de spital, în spaţiu închis şi călduţ, pe cînd pe marile ferestre fulguia...

În timpul vizitei, domnu' Ionescu găsise iarăşi cu cale să facă scandal. Se lega acum de surorile care, chipurile, îl neglijau sistematic. Amuzant era că nu-l deranja deloc sadismul cu care cele două iepe-i înfigeau în fesele zbîrcite, literalmente ca într-un cal bătrîn, acele seringilor, vîrîndu-i brusc în carne cîţiva centimetri cubi de ser, cu un fel de ură care ne indigna; nici nu-l deranja că trebuia să zbiere zvîrcohndu-se şi făcînd spume la gură cîte o jumătate de zi, cu vezica gata să-i crape, pînă sendura una din ele să-i vîre sonda în uretră; nici că-i dăduseră, în bătaie de joc, un halat cu buzunarele descusute şi atîrnîndu-i, cu o gaură mare-ntre omoplaţi şi cu pîsla peste tot destrămată. Intolerabil pentru el era doar că fetele se-mbrăcau indecent. "Tîrîtunlor! Vi se văd chiloţii prin halat! Uite, tu n-ai nici sutien pe tine, se vede de la o poştă! Păi pe vremea mea să fi umblat o femeie aşa printre bărbaţi? Nici la Crucea de Piatră nu se pomenea, domnule, că le lua poliţia imediat! Se strică moravurile, putrezeşte lumea ca un măr, domnule! Vine-Apocalipsa! Aşa femei erau pe vremea mea? Aşa curve se pomeneau la şosea? Erau şi curve, e drept, da' ce femei! Care era mai bogată-şi punea mai multe jupoane, şi cînd i-l scoteai pe ultimul, domnule, cît era ea de cocota şi aventurieră, roşea ca o porumbiţă şi-şi îngropa faţa-n cearceaf. Nu se fîţîiau, dom'le, cu ţîţele scoase-afară în nasul bărbaţilor, mai ales al unor bolnavi

prăpădiţi ca noi. Ruşine! Ruşine să vă fie!" Pe cînd moşului îi ieşeau ochii din cap de indignare, fetele se topeau de rîs, meşterind în compartimentele măsuţei lor cu medicamente. Treceau pe la fiecare pat şi lăsau pe noptieră, într-o scobitură specială, cîteva pastile sau casete viu colorate, care, cînd se ciocneau, clincheteau vesel şi dulce, într-o zi, dintr-o astfel de casetă lunguiaţă, jumătate verde, jumătate portocalie, uitată pe măsuţa bătrînului cu bruxism nocturn, care ne trezea mereu cu scrîşnete atroce, ieşise un fel de larvă transparentă, uşor violacee, cu o complicată structură interioară şi cu patru picioare negre, articulate, care se tîrîse pe noptieră pînă pierise undeva, dedesubt. De-atunci deschideam cu toţii, grijuliu, casetele şi-nghiţeam doar praful amar dinăuntru. Cu toţii prindeam momentul cînd vreuna dintre surori era la patul nostru, cu spatele spre noi, şi ne prefăceam c-o luăm în braţe, c-o mîngîiem pe fesele imperiale cu imprimeul chiloţilor într-adevăr vizibil ca prin sticlă în spatele halatelor lipite de fund, că-i înfigem degetul mijlociu în tenebrele umede dintre pulpe... Apoi, însă, ne potoleam, ne luam medicamentele cu un pahar de apă şi aşteptam masa de dimineaţă: pîine cu unt (fără sare) şi ceai în căni de fier.

La unsprezece, ca de obicei în acea zi a săptămînii, am luat-o iar pe culoarele spitalului pînă la cabinetul unde făceam "raze". De data aceea mi s-a părut că ajung acolo extrem de uşor, într-o clipă. Labirintul vast al culoarelor verzui se redusese (cel puţin în amintirea mea) la un singur coridor, în capăt cu-o uşă care mi s-a părut, poate din cauza semiumbrei, stacojie şi misterioasă. Cînd am intrat, însă, am găsit banalul şi demnul de milă cabinet de electroterapie, cu grămada de aparate de pe vremea lui Volta, aduse parcă de la muzeul tehnic. În clasa a şasea încercasem şi eu să construiesc un voltmetru din carton, liţă şi o cutie în care fusese gem: toate instrumentele de-aici păreau făcute de şcolari, la atelier, din aceleaşi materiale. Miraculos era că totuşi funcţionau, deşi singura dovadă era mişcarea acelor de tablă în ferestruici gradate, cu geamul verzui şi gros. Din doctor nu se afla în cabinet decît "Sportul", uitat pe scaun, cu paginile răsfirate. Ce nevoie aveam însă de doctor? M-am aşezat în faţa monstrului de tablă galvanizată unde stătusem întotdeauna şi mi-am uns tîmplele cu puţină vaselină dintr-un borcan de iaurt. Mi-am aşezat apoi electrozii pe tîmple, i-am prins cu leucoplast

şi-am vîrît banana de la capătul firelor în mufa ei de ebonită. Apoi am rotit uşor spre dreapta potenţiometrul, urmărind cum acul prinde viaţă şi se deplasează încet pe ecranul său. În acelaşi timp, cumva liniştitor, am început să aud micile troznete ale vaselinei încălzite. Am rămas apoi nemişcat, cu ochii-nchişi, însoţind iarăşi, în imaginaţie, fabulosul traiect al razelor prin imperiul minţii mele. Erau acolo oraşe nelocuite, conace cu coloane de cristal, săli de tortură cu instrumente de aur. Erau crematorii pe hornurile cărora ieşea un fum violet. Erau case flamande înşirate de-a lungul unor canale prin care curgea leneş lichidul cefalorahidian. Erau cameleoni cu maxilarele de iridiu. Pe cînd urmăream misteriosul flux cavernicol, orbit din cînd în cînd de luciul multicolor al florilor de mină, înduioşat de cîte-o fetiţă goală înfăşu-rată-n pînză de păianjen, de cîte-o gravidă a cărei burtă bombată pîn-la refuz crăpa ca o rodie ca să răspîndească în noapte dumnezei de lumină şi sînge, de cîte-o bătrînă prmsă-ntr-o crustă de zahăr, îmi sunară deodată-n minte, cu ecouri de sală-ngheţată, cuvintele "sfintei", mai limpezi decît le-ar fi putut rosti vreodată pieliţele şi cartilajele ei vocale: "Mergi pînă la capăt! pînă la capăt!" Apoi, o altă voce, indescriptibilă, copleşitoare, distrugătoare, atît de intensă şi închisă-n sine încît nu putea fi compusă din sunete, ci din foneme, şopti liniştit şi puternic în creierul meu: "Mircea". O clipă, enormul univers purtă acest nume. "Aici sînt, Doamne", am şoptit şi eu, deschizînd ochii. Ştiam deja ce mi se cere. Şi era ca şi cînd totul s-ar fi-ntîmplat deja demult, aşa încît, cum stăteam înfiorat în faţa-ncîlcelii de cadrane şi fire, cu vaselina prelingîn-du-mi-se pe obraji şi pe gît, multă vreme n-am făcut nici o mişcare. În cele din urmă am întins mîna şi-am prins butonul potenţio-metrului între degete. Îi simt şi acum canelurile tari de ebonită. Nu mai eram în corpul meu. Percepeam totul ca pe o sculptură într-un bloc de substanţă galbenă, figurînd o legendă uitată, o alegorie de neînţeles. "Pînă la capăt!", îmi ordona, fără glotă, fără osul hioid, fără limbă, amigdale şi văl palatin, sora cea liniştită, cea impenetrabilă, în sculptura patetică un detaliu începu să se mişte. Nişte degete roteau tot mai mult, către dreapta, un buton de ebonită. Un ac de tablă glisa şi el spre dreapta într-o fereastră gradată, privit de doi ochi căprui, inexpresivi. Încuiat ermetic, ca o sibilă, în fiola de sticlă a corpului meu priveam neputincios cum făceam gestul cel mai

nebunesc al vieţii mele, cel care-a declanşat, poate, totul. După ce, o vreme, am rotit potenţiometrul foarte încet, urmărind cum lunaticele mele construcţii interioare încep să se clatine, cum himerele şi garguii de piatră se desprind şi se fac ţăndări pe caldarîm, cum arhitravele de cuarţ ale templelor se fisurează-n zig-zag şi cum o populaţie de miriapozi giganţi şi termite se-mprăştie în crepuscul, am întors brusc butonul pînă la capăt!

Întors de la WC, doctorul mă găsise căzut pe podea, zguduit de mişcări clonice, cu o spumă roşie pe buze (îmi spărsesem o măsea şi-mi muşcasem peretele obrazului) şi cu pantalonii de pijama uzi fleaşcă. Tîmplele îmi miroseau a ars. M-au dus la subsol, la reanimare, unde am rămas în comă mai bine de o săptămînă, hrănit mai întîi intravenos cu glucoza, apoi şi printr-un tub vîrît printr-o nară, timp în care atacurile epileptice s-au repetat zilnic. Cînd am redeschis ochii era seară, şi în salonul plin de agonici, scufundat la mii de kilometri sub pămînt — acolo unde e toată istoria şi toate formele şi toate veacurile — plutea o tristeţe uscată. Bolnavii zăceau pe mesele lor înfăşuraţi în cearceafuri de ipsos. O soră în alb, cu faţa ceroasă, încremenise lîngă-un stativ. Vitrine de nichel cu cutii de seringi vibrau uşor în aerul cafeniu. Încă o săptămînă am stat în limburile acelea. Percepeam contururi fără să fiu acolo. Distingeam sunete — gemete, paşi, un clinchet — fără ureche şi fără auz. Cineva defeca uneori. Cineva urina. Eram într-un duplicat, într-o copie, o pozã, un manechin, vedeam ce vede, simţeam ce simte, gîndeam ce gîndeşte un personaj dintr-un film, care se mişcă şi vorbeşte, dar e doar o pată de emulsie pe-o peliculă. Cîtă disperare şi cîtă groază ascunde sub înfăţişarea arogantă şi mustăţile răsucite un bunic mort de mult, din care-a rămas numai poza? Eram şi eu mort de mult. Păstrau şi din mine doar simulacrul. Suprafeţe glazurate, seară eternă, statui de ipsos pe sarcofage... Recăderi în somn, înfăşurat pîn-la gît în ficatul şi fierea şi nervii şi maţele mele... Ghemuit în propria mea burtă, parazitînd ca o tri-chină muşchii striaţi ai homunculului meu... Suflînd un abur viu pe oglinda mea...

Intr-una din seri, pe cînd salonul de reanimare se privea de cîteva minute, am simţit deodată că eu priveam. M-am ridicat în capul oaselor proaspăt şi nonşalant, fără nici o fisură a conştiinţei, înţelegînd perfect ce se-ntîmplase şi unde eram. Mi-am scos singur, încet, ca pe un parazit exotic, tubul transparent

din nară şi-apoi mi-am pipăit faţa. Incercînd să zîmbesc, am constatat — cum deja bănuiam — elasticitatea şi docilitatea muşchilor ce-mi ridicau colţul gurii. Făcusem un mare progres. Puteam clipi şi cu ochiul stîng — e drept, mai încet decît cu ochiul drept, şi incomplet—şi puteam ridica din sprîncene. Cîteva luni zîmbetul avea să-mi rămînă strîmb, şi-aveam să păstrez întotdeauna o uşoară asimetrie a feţei. Lumea ochiului meu stîng, veştejit de atîta privare de umiditate, avea să fie crepusculară, întunecată, cu stranii tonuri de oliv, dar, combinată cu strălucirea culorilor din cel drept, n-avea să mă deranjeze prea mult. Dimpotrivă, lumea mea are astfel un relief special, pe care nu-l sesizam înainte de boală, şi care-mi apare aşa cum în vis orice contur e iluminat poros de-o emoţie.

Doctoriţa Zlătescu, care se ocupa de salonul nostru, parcă atît aşteptase, să-mi vin în fire. Nu eram eu însumi de mai mult de-o oră cînd s-a repezit spre patul meu ca o furie, roşie de indignare şi cu dinţii strînşi. M-a făcut în toate felurile, sinucigaş nenorocit, inconştient, puşti idiot, m-a-ntrebat retoric (căci nu era-n stare să mai asculte pe cineva de enervare) ce-a fost în mintea mea cînd am făcut gestul acela dement. Nu-mi dădeam seama că puteam să crap dracului? Nu mă gîndisem ce-aveau să se facă părinţii mei? Dar că aveam s-o nenorocesc pe ea, care, cît eram în spital, răspundea de mine? O ascultam speriat, jenat de zgomotul pe care-l făcea, indecent în crepusculul etern al subsolului. Nici n-aş fi ştiut ce să-i răspund, oricum. După un timp s-a potolit, epuizată, s-a aşezat pe marginea patului meu şi, după o lungă tăcere, s-a uitat spre mine şi mi-a zîmbit. Ca un sugar care vede o mască zîmbitoare, mi-am ridicat şi eu, reflex, colţul buzelor. "Eşti pe calea cea bună, băbuţo", mi-a mai zis, m-a ciufulit un pic şi-a ieşit. Aveam s-o revăd pe doctoriţa Zlătescu după vreo şapte-opt ani, într-o zi însorită, pe Magheru. Eram cu o colegă de facultate şi-l bîrfeam pe asistentul de folclor cînd am văzut-o: deşi era în miezul verii şi asfaltul se topea pe jos, ea purta o căciulă grotescă de lînă, din care viţe de păr cu mătreaţă-i ieşeau în toate părţile. Pe pieptul rochiei de supra-elastic, verde-fosforescentă, avea insigne şi medalii de pionier. Şnururi galbene, de comandant de detaşament, îi ieşeau dintr-o poşetă de muşama albă, tăiată, găsită în cine ştie ce gunoaie. Pe faţă cu masca atroce a nebuniei, fosta doctoriţă vorbea neîncetat, ară-tînd către un indicator de parcare... Am fost

tulburat toată ziua. Seara am stat la geam, cîteva ore, în amurgul galben ca flacăra de sodiu, repetînd mereu fraza centrală a vieţii mele: "Dumnezeule, ce se-ntîmplă? Ce dracu se-ntîmplă?", la care oraşul îmi răspundea prin freamăt şi spectralitate.

Mama venise zilnic să bocească la căpătîiul meu, să-mi dea la o parte părul năclăit de sudoare de pe frunte şi să-ndrepte recipientele cu glucoza de pe stativ. Nici ea nu putuse-nţelege ce mă făcuse să bag sute de volţi în ţeasta mea fragilă, care se descuama straturi-straturi de calcar vechi. Cînd m-au mutat din nou în salon îşi mai veni-n fire, mai ata că acum îi puteam zîmbi fără efort. Tot căuta să-şi ascundă miirile înnegrite şi înţepate, ca de mecanic auto, pe care le văzusem de la-nceput şi despre starea groaznică a cărora nu vroia să-mi spună nimic: curăţase chiuveta sau desfundase sifonul de sub ea, nu mai ştia prea bine... Doar cînd m-am întors acasă, după vreo zece zile (timp în care mi-au făcut de cîteva ori EEG-ul fără să-mi găsească nimic), mi-am dat seama ce se-ntîm-plase: mama se certase îngrozitor cu taică-miu şi încerca disperată să-şi găsească o slujbă, să facă şi ea rost de bani, ca să n-o mai întreţină el, cum îi aruncase-n faţă de-atîtea ori. Cine ştie ce anunţ din ziar o procopsise cu mizeria aceea. Fapt e că-ntr-o zi venise acasă cu un colac de sîrmă de oţel şi cu un fel de bormaşină bizară, cu menghină, de fapt o maşină de făcut arcuri. "Nu e pentru dumneavoastră, doamnă, treaba asta", îi spusese sfios mecanicul de la atelierul care dăduse anunţul, dar mama insistase şi acum încerca să lucreze acasă, în bucătărie, încurcată în spirele de sîrmă înnegrită, plîngînd şi văitîndu-se de mîini, pe cînd arcurile ieşeau strîmbe şi-ncălecate, sau deşirate, oricum recalcitrante, lovind-o peste degete şi sfîşiindu-i dosul palmelor. Pornită, bormaşină urla de scula blocul în picioare. Dintr-un fel de martiraj amestecat cu durere şi ură, şi cu dorinţa de a victimiza întreaga lume, mama persistă în prostia asta cîteva luni, timp în care nu produse nici un singur arc întreg. Păru-i mirosea a pilitură de fier încinsă, mîinile-i erau doar o rană, dar se-ntorcea seară de seară la tortura ei cu o orbire nebunească, fără să asculte de nimeni, cu ochii ficşi şi roşii, iar cînd o prindeam de mîini şi-ncercam să-i vorbesc raţional, se zbătea şi urla ca scoasă din minţi: "Lasă-mă-n pace! Nu te băga, mucosule! Lasă-mă-n pace!" Aşa înţelegea ea să-l pedepsească pe tata.

Fusese o iarnă grea, nămeţii de zăpadă cafenie înşiraţi de-a lungul şoselei Ştefan cel Mare depăşeau cu mult înălţimea unui om. Plugurile, înşirate unele după altele, încremeniseră lîngă trotuar, iar şoferii lor, în pufoaice şi cu căciuli ruseşti pe cap, stăteau în cerc la o ţuiculiţă. Dimineaţa, geamurile erau îngheţate pînă sus: în partea de jos pufoasele flori de gheaţă erau perfect mate şi se-n-colăceau în ritmuri An Nouveau, pe cînd la o palmă de panerul de sus deluşoarele de gheaţă deveneau translucide, umede şi vălurite, şi prin ele, urcat în picioare pe lada de la studio, îmi plăcea să privesc oraşul înzăpezit. Aerul era atunci atît de lăptos, ceaţa atît de compactă, încît fulgii rapizi abia dacă se mai vedeau. Bucureştiul apărea ca-ntr-un desen de copil, cu acoperişuri îngropate-n zăpadă şi hornuri fumegătoare. Toate şoselele, în ciuda plugurilor şi a sării, se acopereau imediat cu noi straturi imaculate, care se jegoşeau în băltoace de cafea cu lapte pînă spre amurg. Şi amurgul venea repede, la patru după-masa, cînd se-aprindeau luminile pe şosea şi cerul plin de zăpadă se-ntuneca spre trandafiriu, ca sără-mînă roşu toată noaptea. Cîte nopţi n-am pierdut atunci la geam, privind cum ninge furios în lumina neoanelor şi numărînd maşinile şi tramvaiele... Odată, într-o iarnă pe care n-o puteam localiza (în copilărie? în vis? într-o altă viaţă?), se-ntîmplase ceva tulbure şi fermecător, din care doar o ţandără-mi rămăsese în minte, ca să fulgere din cînd în cînd fără speranţa elucidării: violetul dureros al imaginarului... un deal înzăpezit... o fereastră verde... Nimic altceva, dar în acest nimic o întortochere de fiinţe şi stări inexprimabile, un fel de prevestire, o aură, o bucurie cu inima strînsă... Şi-n primăvară, tîrziu în aprilie, noaptea, am avut primul "vis" cu acel teribil, teribil zgomot amplificat pînă la flacără. În aerul de aur transparent al minţii mele treze, sau ultra-treze, deschisă ca o corolă triumfătoare din corpul meu adormit, mi se năzărise atunci o spirală. Un arc lung şi fin, din spire alăturate mărunt, se răsucea la rîndul său, rotindu-se spiră lîngă spiră în jurul unei axe longitudinale, alcătuind un tub mult mai gros şi de o lungime enormă. Acest nou arc se răsucea şi el, spiră lîngă spiră, formînd unul nou, de sute de ori mai mare, care se rotea la rîndul lui în jurul unei alte axe, descriind cercuri strîns alăturate, flexibile. Din noul tub se forma apoi altul şi din acesta altul, la nesfîrşit în sus şi-n jos, aşa încît puteai urca şi coborî din

spiră-n spiră, de la un nivel existenţial la altul, fără limite, puteai cuprinde toată spirala simultan în fiecare spiră a ei, puteai ajunge simultan stăpînul universului şi nimicul nimicului... Grandoarea tuburilor gofrate ce-ncepeau de la al treilea şi-al patrulea nivel în sus abia mai putea fi imaginată, iar celelalte creşteau exponenţial atît de mult, încît spărgeau seiful de cristal al oricărei minţi, evadînd în sfîşiere şi-n nebunie. Şi totuşi le-am urmat şi pe-acelea, pe qnd zgomotul de aur şi vid creştea la fiecare nou nivel, pînă ce spiralele şi zgomotul au fost una şi faţa mi s-a spulberat ca un pumn de praf la suflul Dumnezeirii. Am ţipat atunci, carbonizat de beatitudine şi tortură, fraze pe care nu le mai ştiu, deşi le pot pipăi ca pe nişte lame tari de cuţit. Volumul de vid non-spaţial şi bezna de lumină pe care le eram au căpătat, după un timp fără succesiune, o asimetrie, şi, cum peştii abisali mătură întunericul şi frigul etern cu trena lor bio-electrică, am simţit şi eu apropierea unei Fiinţe. Era o fiinţă alcătuită din cosmosuri. Şi fiecare cosmos avea lumi locuite. Şi fiecare dintre ele avea o negură de locuitori. Şi materia lor era focul. Şi puterea lor de gîndire scînteia ca supernovele. Urlam cuvinte către acea fiinţă şi ea-mi răspundea.

Miezul visului, poarta, vulva — nu mai pot fi descrise. M-am trezit în alt vis, colindînd ca într-o levitaţie noroasă camerele atît de ştiute ale apartamentului nostru. Cinci dimineaţa, soarele ca o bilă stacojie deasupra Morii Dîmboviţa, părinţii mei dormind transpiraţi sub păturile vraişte, un val de dragoste pentru mama, apropierea de silueta ei înfăşurată complet în cearceaf ca o mumie, apoi întoarcerea-n patul meu dm camera de la stradă, automată, fără nici un gînd... Şi trezirea cu totul debusolată, mersul la baie, micile gesturi absurde, tremurul din tot corpul, de animal încolţit... De zeci de ori avea să se repete totul, aproape identic, pînă azi (da, aproape pînă azi), timp de paisprezece ani. Şi de fiecare dată după aceea, uneori şi cîte o săptămînă, am lăsat totul baltă, scufun-dîndu-mă cu totul în sentimentul pătrunzător al predestinării. Eram chemat către ceva, se arătau semne, coincidenţele se înmulţeau, în minte mi se arătau imagini imperioase şi ciudate, dar eram ţinut mai departe în antecamera înţelegerii. Aş fi preferat tortura eternă, dacă eram predestinat torturii. Trecutul meu era cheia, semne tulburi îl arătau ca lizibil, trebuia să-ncep o dată marea lectură, dar nici o stelă nu se arăta ca să-mi lumineze deodată

înţelegerea. Nu ştiam dacă şirurile vieţii mele (voci şi atingeri, nori şi oraşe, rîsete şi pămînt plin de rîme) se citesc vertical sau orizontal, de la stînga sau de la dreapta, sau dacă nu cumva trebuia să merg înainte şi înapoi în boustrophedon-ul copilăriei mele, dacă e o scriere picto-grafică sau fonetică, dacă este o scriere. Poze şi înluminun, vmiete şi frize cu labirinturi de lujeri împodobeau bătrînul ceaslov cu pagini de pieliţe. În filigranul fiecărei file vedeai o ţesătură de vinişoare albastre şi roşii, zvîcnind la un singur puls, irigînd paragrafele. Nervi arborescenţi făceau fiecare literă sensibilă ca un dinte.

Greşelile erau atacate de anticorpii din limfă. Căci pergamentul era viu ca pielea abia smulsă a unui martir şi mustea de cerneală şi sînge. Ce scria însă pe pielea mea, sau ce era tatuat acolo, între sfîrcunle pieptului meu, era deocamdată complet obscur pentru mine. Gîndirea şi frămîntarea nu-mi serveau la nimic, cum nu serveşte vederea bună analfabetului. După săptămîni de reverie neputincioasă, abandonam căutarea şi mă-ntorceam la trista mea viaţă de zi cu zi.

"QUILIBREX!," strigă Fra Armando pe coridorul subpămîntean tapetat cu flori palid-lucitoare de cuarţ, şi gardianul, înfăşurat cu totul într-un costum antichimic de cauciuc şi cu o mască de gaze pe figură, ne lăsă să trecem, după ce ne strecură-n palmă, la fiecare, cîte un cilindru gros şi cald de sticlă, ascuţit la capete, pe care le scotea, ca pe nişte bomboane scumpe, dintr-o cutie de carton alb. Fiola mea am băgat-o-n buzunarul de la pantalon şi multă vreme nu mi-am mai adus aminte de ea. Pe cînd înaintam, coborînd mereu, pe traseul tot mai neregulat, traversînd lacuri negre ca smoala, ferindu-ne de roatele liliecilor de-pigmentaţi, prin carnea cărora se vedea ramificaţia venelor, muşcaţi de crustaceii cu antene hilar de lungi ce ne picau din tavan pe umeri, lăsînd în urmă formaţiuni carstice de o frumuseţe care-ţi oprea inima, îi priveam cu coada ochiului pe hierofanţii abisului: înaintea noastră, luminîndu-ne drumul cu o torţă de metal, mergea ca-ntotdeauna preotul. Pe aliatul său albinos nu-l puteam vedea decît sucindu-mi gîtul şi uitîndu-mă mult înapoi, ceea ce părea să fie cumva nepotrivit sau interzis, căci Monsieur Monsu, de cîte ori îmi întîlnea privirea, îmi făcea un semn furios să privesc în faţa mea. Sau poate doar mă făcea atent la fisurile tot mai dese din podeaua mlăştinoasă: puţuri

cărora nu li se zărea fundul, dar care emanau o luminiscenţă verzuie. Albinosul, cu boaba lui zmeurie, acum moartă, plutind peste faţa lui ca un minuscul satelit ce-şi lasă umbra pe o planetă lăptoasă, era ultimul din grup. Pe capul şi umerii lui crustaceii transparenţi fojgăiau cu miile, înconjurîndu-l, ca pe un zeu speologic, cu milioanele de raze ale antenelor în continuă mişcare. Ochii lui, palizi ca de şarpe la lumină de zi, erau acum doar două ovale, uşor bombate, ochi de statuie, fără urmă de iris sau de pupilă. Între cei doi păşeam noi, Negrii, mai sclavi, mai neputincioşi, mai umili, mai fascinaţi decît a fost cineva din neamul nostru vreodată. Hamiţi, cuşiţi, etiopi. Zombies. Legaţi în lanţuri, torturaţi, biciuiţi de mîini albe ca aripile de molie. Părăsind Coasta de Fildeş pe galioanele împuţiciunii. Umplînd minele, bordelurile şi gropile comune din cincizeci de regate. Şi totuşi regi noi înşine, suverani ai dinţilor noştri, mai albi ca oasele albilor, stăpîni pe confederaţia pigmenţilor noştri, pe totemul dintre picioarele noastre... În mina ciudată a sufletelor, însă, nu mai eram stăpîni pe nimic. Melanie asuda cu o duhoare de subţioară de vulpe, din tot volumul crupei ei de hipopotam, cu care freca pereţii, rupînd ţurţurii fragili ai florilor de mină. O tîra de mînă pe Cecilia, a cărei sulemeneală fantastică se însufleţea şi mai tare la lumina de acvariu a faclelor: constelaţiile de aur de pe pleoapele ei se reflectau pe pereţi şi tavan ca-ntr-un planetariu. "Priveşte, sîntem înconjuraţi de cosmos!", îmi şopti, zîmbind, Fra Armando, pe care îl urmam îndeaproape, urmărind cum două firişoare de sînge îi izvorau din locul unde ţevile subţiri ale mitrei îi spărgeau ţeasta în spatele urechilor, ca să-i pătrundă cu o precizie stereotactică în creier. Sîngele-i năclăise deja gulerul odăjdiilor şi, ca un fir de broderie, se-mpletea acolo cu firele de aur, desenînd îngeri şi crizanteme.

Drumul cobora, şi nu ar fi putut fi altfel, pentru că înseşi fibrele spaţiului fugeau în jos, ca deformate de o hîdă, grea suferinţă. Insectele transparente, cu mii de detalii anatomice sticlind sub coaja tegumentului lor, deveneau tot mai mari şi mai agresive. Păianjenii aruncau, printr-o mişcare ciudată a labelor, jeturi de salivă către noi, încercînd să ne-atragă în vălătuci de pînză scînteietoare, unde se mai zăreau schelete uscate de lilieci, axoloţi şi copii. Mineralele care mozaicau pereţii păreau să-şi schimbe continuu culorile şi, din îmbinările atît de neaşteptate, de marmură, pirită, porfir şi cristal de stîncă ni se

năzăreau icoane bizare. Vasilica, am văzut pe un perete întreg cum sfîntul Gheorghe, împlătoşat şi cu mantie de purpură, cum îl ştim, dar acum prăvălit de pe cal, cu spaimă galbenă în priviri şi făcînd un gest de apărare cu mîna dreaptă, e străpuns de lancea balaurului verde ca fierea care, triumfător, vărsînd foc pe nări, îşi lăţise aripile peste lume. Şi-am văzut o femeie bătută pe cruce în cuie de zirconiu, şi trei bărbaţi în straie cernite plîngînd la piciorul crucii şi sărutîndu-i ultimele şuviţe din părul roşu ca sîrma de cupru. Şi-am mai văzut un bărbat cu minunaţi ochi căprui, ţinînd în poală o fetiţă de cîţiva anişori, goală şi durdulie, ce binecuvîntează cu două degete. Toate aceste năluci se topeau una-ntr-alta ca apele unui veşmînt de mătase...

După secole de mers prin măruntaiele nopţii, lipăind pe oglinda dulce-a gheţarilor, căţărîndu-ne pe stalagmite groase cît elefanţii, clătinîndu-ne pe poduri de sfoară aruncate peste crevase, ne-am trezit înaintînd prin carne. Nu ne dădusem seama cînd, treptat, şovăitor, cu multe reveniri şi alte salturi subite înainte, pereţii tunelului se-ncălziseră, se muiaseră şi pulsau, aşa încît mi se părea acum că-naintăm printr-o venă enormă. Călcam pe un ţesut tot mai elastic, iar în peretele gros, hialin, se zăreau nenumărate celule minuscule, cu nucleele violet. Insectele străvezii rămăseseră, dar nu ne mai năpădeau: zăceau lipite de pereţi, cu pîntecul zvîcnind de plăcere. Trompele lor lungi şi tari erau înfipte în epiteliul grotei, şi sugeau de-acolo un sînge negru, al cărui traiect pînă-n stomac se zărea uşor prin corpuri incolore. Le striveam cu sutele în cobo-rîrea noastră lină, ce nu se mai sfîrşea. Cu timpul, conducta de carne şi-a îngustat lumenul într-atît, că abia mai puteam înainta. Pereţii prinseseră să se lipească înainte, cavitatea devenea virtuală, şi Fra Armando ne făcea drum împingînd cu palmele, în lături, muşchii calzi, ascunşi sub o mucoasă sidefie. Parcă înota în valuri de carne muierească, parfumată ambiguu, încreţită şi băloasă ca piciorul melcilor. Şi, pe neaşteptate, la capătul ultimei mişcări, se ivi Lumina."

Cedric se-nfioră în sine şi tăcu pentru cîteva clipe. Noaptea era-n toi, şi stele mici şi-ngheţate de iarnă înţepau ca acele peste Tîntava. Dar în casa bătrînească, prin ferestrele mici şi zăbrelite, nu pătrundea nici o geană din aerul de cleştar al nopţii. Surorile ascultaseră povestea cu palmele peste gură şi cu pupilele atît de dilatate, de parcă în ţuica din căniţele de lut ar fi

presărat, aidoma bunicelor lor, sămînţa fatidică de ţigan, iar urmarea ar fi fost (prin ce mutaţie a chimismului acestui leac veninos?) nu pofta bestială de-mpreunare, ci nevoia de ficţiune. Oglinda aşezată oblic sub grindă, lîngă mănunchiul de busuioc uscat, dubla în apele ei strîmbe lampa din perete, înconjurată de raze ascuţite şi curcubeu, atît de slabă că la un pas de flacăra ei lumina devenea cafenie ca pămîntul. Numai mirosul de oaie şi de sfinţenie oglinda nu-l putea dedubla. El emana, ca o altfel de lumină, din cergile de pe patul cu picioarele de ţăruşi, din scăunaşele cu trei picioare, din măsuţa rotundă pe care rămăseseră firimituri de mămăligă, din pozele galbene din ramele de sticlă pisată de pe pereţi. Maria privea, cu gîndurile aiurea, ştergarele de pe pereţi: unele le ţesuse chiar ea, înainte de război. Sub ele, bietele iconiţe de hîrtie, litografiate în sineală şi magenta, erau acum mandale încărcate de putere. Mai ciocniră căniţele de ţuică, mai sparseră nişte nuci... Peste ani, Mir-cişor avea să urce şi el în pod, pe scara din tindă, ca să privească de aproape căpriorii negri ai acoperişului şi ciudatele compartimente ale podelei podului, din care unul plin de nuci zornăitoare. Din luminator cobora un pilon oblic, de lumină de zi, pe cînd tot restul era ca smoala. Într-un colţ, între nişte grinzi proptitoare, strălucea mereu o mare roată de păianjen cu insecta grasă chiar în centru, încremenită, purtîndu-şi crucea roşcovană pe dosul pîn-tecelui. Băiatul o bombarda cu boabe de porumb, şi oribilul animal nu catadicsea să se mişte din loc, făcîndu-se a nu băga de seamă găurile ce se căscau, tot mai dese, în plasa din jurul lui. Îşi mişca puţin labele doar cînd era el însuşi nimerit, dar încremenea la loc după o clipă, ca şi cînd i-ar fi fost teribil de greu să-şi mişte sfera burţii obeze. Nepăsarea şi forţa păianjenului păreau nepotrivite cu mărimea lui, erau cele ale unui bivol, sau ale unui hipopotam. Dacă Mircea îl zgîndărea cu un băţ, animalul lupta, şi n-o lua la fugă decît în ultima clipă, alunecînd din aţă-n aţă şi alergînd apoi prin ţarina podelei atît de repede, că băiatului i se făcea frică, scăpa băţul din mînă şi nu mai nimerea chepengul deschis al podului. Fără-ndoială, păianjenul avea să-l ajungă, avea să-i intre pe cracul pantalonului, să i se tîrîie pe spinare, pe sub cămaşă şi să-i înfigă în ceafă caninii înveninaţi. A doua zi, urcînd iar pe scară, precaut şi palid, băieţelul avea să se liniştească: fiara nu-l pîndea să-i sară pe faţă din cine ştie ce cotlon: îşi refăcuse roata

sfîşiată şi zăcea din nou în centrul ei, greu ca o bilă de rulment, ghiftuit, emanînd putere şi frig...

Miejii de nucă se iveau din mijlocul sfărîmăturilor cojii lemnoase. Surorile întingeau cu ei în sare şi-i ronţăiau în tăcere, apoi spărgeau altele, cîte două, în podul palmelor. Cedric găsi într-o nucă un creier mic, roz, tremurător, al cine ştie cărui animal. Îl curăţă de duramaterul înţesat de vinişoare de sînge şi—1 strivi cu deliciu de cerul gurii. Trecuse de miezul nopţii, şi-n sobă rămăsese doar jarul.

"Pe urmele lui Fra Armando ne-am strecurat cu toţii în enorma sală. Enormă? Sală? Dar era o lume, cu orizontul la fel de îndepărtat ca al lumii noastre. Bolta ei — căci părea a fi o jumătate de sferă cu apexul la zeci de kilometri distanţă de intrarea noastră şi la o înălţime la fel de greu de estimat ca a bolţii cereşti — începea chiar de la podea şi părea alcătuită dintr-o caolină gălbuie, perfect netedă, fără nişe, lucarne, inscripţii. Lumina de sub incalculabila emisferă venea din mijlocul ei: era o coloană de flacără pură, lichidă, coborînd dm centrul cupolei pînă în centrul podelei. Sursa era atît de-ndepărtată, că niciodată focul de cuarţ n-ar fi izbutit să umple hala cum o făcea, dacă podeaua nu ar fi fost în întregime o netedă, orbitoare oglindă, perfect circulară, curcubeană, fulgerînd cele mai delicate nuanţe de violet şi frez şi verde crud şi oranj, colorîndu-ne feţele şi-mbătîndu-ne de emoţii confuze. Dumnezeiescul disc, cu faţa dulce ca o gheaţă călduţă, care scotea sub tălpile noastre un ţocănit discret, cristalin, ca de dale de sticlă masivă, era vîrstat de miliarde de şănţuleţe concentrice, impalpabile, iar din mijloc pînă la margini se deschideau triunghiuri simetrice, palide, de reflexie. Astfel era sala secretă a Ştiutorilor, care avea, cum am înţeles mai tîrziu, nu una, ci miliarde de intrări risipite pe tot pămîntul. Nu doar orice peşteră şi orice uşă — pînă şi una de la intrarea în vreun depozit nenorocit sau într-un cavou sinistru —, dar orice gaură de şarpe, orice vulvă dintre picioarele unei femei şi orice obiectiv de aparat fotografic putea fi o Intrare. Orice carte putea fi o intrare, orice tablou, orice gînd. Căci ne aflam în miezul miezului lumii noastre, în ovulul pineal, în centrul florii, în ochiul inimii şi-n inima ochiului, în flacăra flăcării flăcării flăcării flăcării... Ne aflam (pe noi înşine, de parcă, incorporali, ne-am fi descoperit abia atunci corpul, mocirla verticală de organe

storcite, imbricate unele-n altele, maşinăria moale şi apoasă care genera mereu cîmpul mistic al vieţii fără a fi el însuşi viaţa, voluptatea dragostei fără-a avea nimic de-a face cu dragostea, fabulosul gîndirii deşi este tocmai opusul ei) foarte aproape de adevăr, de bine şi de frumuseţe, trei nume pentru cisterna de lumină din miezul vieţilor noastre, acel fulger care, spintecîndu-ne trupul între creier şi sex, le confundă într-un singur soare orbitor, orbitor... Am pierdut ani din viaţa noastră avansînd către centru, timp în care n-am mîncat, n-am băut şi n-am dormit, dar ne-am întins din cînd în cînd pe sticla caldă a podelei, lipind urechea de ea şi ascul-tînd corul a miliarde de voci. Punîndu-ne palmele de-o parte şi de alta a ochilor şi uitîndu-ne adînc în oglindă, vedeam acolo po-poare-ntregi de bărbaţi şi femei, complet goi, întinzînd mîinile către noi şi ţipînd în tortură sau în extaz. Eram oare îngerii unei lumi scufundate? Uneori prindeam privirea cîte unei fecioare cu părul numai cîrlionţi coborîndu-i mai jos de fese. Ea se lăsa atunci la pămînt — pămîntul zgrunţuros al acelor insule — lipea tîmpla şi sînii de ţărînă şi ridica într-o dulce lordoză crupa, în mijlocul căreia îi scînteia rodia ca o nestemată. De ce avea însă acele cruste supurîn-de chiar între omoplaţi? Toate acele popoare erau bolnave şi ciunte. Fiecare purta alt stigmat, sute de mii de boli îşi iveau sechelele sub noi, patetic dar şi fascinant. Căci bărbatul acela tînăr, cu faţa de grec atît de-ntoarsă-n sus încît tendoanele gîtului îi striveau mărul lui Adam, şi-ar fi umplut prea bine forma, topindu-se-n ea, dacă un antrax veninos, chiar la subţioara stîngă, nu l-ar fi scos dintre soţi, nu i-ar fi dat cu adevărat existenţă. Cu toţii trăiau prin plăgile lor ce le serveau de nume, de însuşiri şi poate chiar de suflet. Buze de iepure, pieliţe între degete, pîntecul umflat de ciroză, hernii ombilicale cît lubeniţele, lepră şi scabie înnobilau trupurile roze, altfel purtînd pecetea plicticoasei perfecţiuni. Îi priveam ore-n şir prin podeaua semipreţioasă, ce le punea o umbră verzuie, sticloasă, pe feţele ce ne căutau veşnic ochii. Iar apoi mica noastră procesiune se urnea din nou, mereu în aceeaşi ordine, scrutînd flacăra lichidă din depărtări şi strîngînd genele, între care ni se puneau fulgi de curcubeu. Şi ce peisaj urieşesc se străvedea sub podeaua de agată lichidă! Ce continent scufundat! Munţi albaştri, cu mii de creste învelite în ceaţă, fluvii mai late decît Amazoanele, cîmpuri cu o floră necunoscută, păscute de libelule

cu ochi omeneşti... Lighioane de bestiar forfotind prin codri care, deşi nesfîrşiţi, aveau fiecare frunzuliţă şi fiecare nervură a frunzuliţelor caligrafiată cu acribie de miniaturist... Ochiuri de apă cu insule-n centru, spre care duceau istmuri de madrepor... Iar noi treceam pe deasupra norişorilor de aur şi purpură cu pasul unei zeităţi oţioase, incapabile să mai dizolve grindina transparentă dintre noi şi creaţia noastră, să intervină în mersul tragic al lumii...

La mari intervale de timp (decenii? ani? ore? clipe?) coloana de văpaie fulgera oblic, atingînd suprafaţa podelei în cîte-un loc şi revenind apoi în centrul negru al discului. Din şanţurile circulare, cu diametru atît de mare încît liniile de metal păreau drepte, se iveau atunci obiecte şi fiinţe, ca nişte proiecţii sofisticate pe-o planşă de desen. Aveau fiinţă reală? Erau simple fantome? N-aveam s-o aflu niciodată, căci n-am îndrăznit să le ating altfel decît cu privirea. Din sclipirea de-o nanosecundă a razei apăruse, astfel, deodată, oraşul Amsterdam, cu fiecare din cele patru mii de case flamande ale sale, reflectîndu-şi faţadele austere în canalele semicirculare ca ale urechii interne. Şi apăru Badislav Dumitru, în pragul casei distruse de bombardament, plîngînd cu capul în palme, cu paporniţa puţind a usturoi lîngă el. Şi preotul din satul de pe Bîrzava, în odăjdii de sărbători şi cu dintele mucenicului în piept, în lăcriţă de cuarţ. Şi unul dintre instrumentele sinistre cu care Herman a tatuat craniul perfect sferic al Ancăi. Şi imensul perete cu oase iliace al lui Victor, enigmaticul frate întunecat, marele şi necesarul şi imposibilul Victor. Şi pitica strîngînd în braţe puiul de panteră albă. Şi Dan Nebunul înălţîndu-se cu scripetele prin puţul curţii interioare de la Scara Unu. Şi ciuperca albastru-prăfoasă a Circului de Stat, cu ferestrele lui briliantine. Şi trăsura lui Efraim Scopitul, şi statuia lui C. A. Rosetti însufleţită deodată, perorînd în mijlocul a cinci sute de statui bucureştene, îndemnîndu-le la revoltă, şi o formaţiune noroasă (nimbus?) pe care Maria n-avusese timp s-o privească în ziua-n care-l întîlnise pe Costel la Govora, şi pe Mircea {care Mircea?) scriind o carte dementă, nesfîrşită, în cămăruţa lui de pe Uranus, şi pe Fulcanelli urlînd în fundul infernului, gol în mijlocul limbilor de foc, şi Voila, şi Montevideo, şi New Orleans şi gheţurile Antarcticii, şi mărgelele universurilor înşirate pe un string metafizic, şi fractalii, şi istoria naţională cu eroi şi morminte, şi Witold Csartarowsky, poetul polonez din

veacul al XVIII-lea care privea prin ochii lui Costel fără ştirea şi voia lui, şi noi înşine, Monsieur Monsu, Fra Armando, eu, Cecilia şi Melanie, şi tu, Vasilica, şi mai cu seamă tu, Maria (în sute de ipostaze); şi nuca asta, şi scăunaşu-ăsta, şi lampa asta cu sticlă, şi Tîntava şi tot, şi toate... Încît de la o vreme nu ne mai simţeam deloc singuri: eram acolo cu toţii, solidari cu universul, atît cît ni se dăduse nouă să-l percepem şi să-l trăim. Şi-am înţeles atunci că toţi eram Ştiutori, că-n tot spaţiul şi timpul, în toată fiinţa nu era loc pentru inocenţă, că toţi ştiam că ştim, fără să ştim încă şi ce ştim. Că singurul neştiutor de pe faţa pămîntului urma abia să se nască, pentru ca un singur gest al lui să opacizeze un univers transparent, să schimbe virtualul fluctuant şi feeric ca aurora borealî în adevăr şi realitate. Pe măsură ce avansam spre centrul lui, discul se preschimba în pămînt."

Curînd, mica procesiune abia mai avea loc să se strecoare printre atîtea ziduri, butoaie, parîme, popor din ţări şi epoci diferite, monştri de bîlci, lagune împuţite (pe care le-au trecut cu gondola), statui la tot pasul — Hitler şi Kafka şi Lombroso şi Puşkin —, braţe de mare cu traulere şi balene... Nu se mirară cînd trecură pe lîngă dealul Căpăţînii cu trei răstigniţi pe trei cruci de lemn smolit, în care îi recunoscură uşor pe Gaspar, Melchior şi Balthazar, în bogatele lor costume orientale. Nici cînd Marconi, în faţa ridicolului său aparat, recepta primul mesaj venit pe calea undelor :from quiqui quinet to a michemiche chellet and from a jambebatist to a bruh bruh ... Aşa că, depăşind ţări şi mări, ere şi sfere, ajunseră în fine în miezul miezului, în enigma enigmei, în ombilic. Se aflau pe muchia tăioasă dincolo de care începea vidul. Gaura neagră din centrul discului să fi avut cîteva sute de metri diametru. Rîul de foc vertical, la care nu puteai nici gîndi, nici privi, cădea direct prin acest orificiu, formînd împreună cu el o mandală măreaţă şi sfîntă: yin şi yang, materia şi spiritul, orizontalul şi verticalul, femeia şi bărbatul, vulva şi penisul, în copulaţie eternă, pîlpîitoare, focul fă-ră-nceput şi fără sfîrşit... Vuietul coloanei lichide, ca de perle topite, era asemenea celui al unor ape mari. Se opriră acolo, pe jumătate luminaţi, pe jumătate arşi de lumina acelei lumini. Umanitatea, toată umanitatea, se scursese în urma lor şi-i înconjura, ca un amfiteatru de trupuri întins pe zeci de kilometri. Şi, ciudat, oricît de departe ar fi fost vreo faţă,

de bătrîn, de copil, de cerşetor, de împărat sau de cardinal, chiar dacă se topea cu mii de alte feţe într-o dungă de ocru la marginea vederii, ea era perfect desenată şi-o puteai recunoaşte chiar înainte s-o percepi cu adevărat. Toţi se vedeau ca şi cînd ar fi fost cu toţii în primul rînd, la jumătate de metru de ochii care-i priveau. Cedric, bunăoară, îşi recunoscuse vecinii de cartier din The Crest, sosiţi pînă la unul în catacombele swamp-ului. Cu toţii vorbeau între ei, şi vocile li se-mpleteau ca nişte tulpine de volbură la rădăcina unui arbore uriaş — marea voce a cascadei de aur şi vînt. Concentrîndu-te doar asupra unui singur chip, îi auzeai în clipa aceea şi vocea, oricît de departe ar fi fost prostituata sau pastorul, de parcă s-ar fi născut de-a dreptul în urechea ta, sau în zona auditivă a minţii tale, ca vocile insinuante ale nebuniei.

Fra Armando aşteptă pînă cînd orice mişcare se linişti. Vocile tăcură. Stejarul de flacără mugea şi trepida în scurgerea lui monotonă, dar în curînd urletul său deveni definiţia liniştii, şi dacă el, pe care nimeni nu-l mai percepea, ar fi-ncetat deodată, adevărata tăcere ar fi şiroit sînge din timpanele tuturor. Aşa că, atunci cînd arhontele păşi cu paşi rari către muchia de brici a discului, putură percepe ţocănitul delicat, ca de tuşeu chopinian, al tocurilor lui pe dulcea suprafaţă. Preotul tuturor religiilor se opri chiar pe marginea nimicului, cu faţa spre scurgerea purpurie. Ridică mîinile. Mînecile largi ale odăjdiilor îi făcură cute groase pe umeri, dezvelindu-i braţele neaşteptat de subţiri. În acea clipă coloana iradiantă, lată de zeci de metri, îşi stinse ardoarea, aşa încît izvora acum din apexul bolţii un lichid sidefiu, deodată obscen şi profetic, căci semăna bine fie cu sperma procreatoare, fie cu un creier topit, dar cel mai mult cu mărgăritarele vechi şi bolnave ce-mpodo-besc nimburile Dumnezeilor bizantini. Atunci aerul de sub fantastica boltă se veşteji către un cafeniu cald şi semitransparent, iar pereţii, din galbenul de caolin de la început, deveniră pulsatili ca de pieliţă şi coloraţi într-un mozaic incert de vinişoare stacojii şi albastre, pe fondul hialin al unei cărni diafane. Uitîndu-se împrejur, unora li se părea că sînt în pîntecul unei fiinţe ciclopice, distingînd, cu încăpăţînarea astronomilor amatori, dincolo de pieliţa pereţilor, încreţiturile bogat irigate ale intestinului gros şi punga urinară cu muşchi circulari. Alţii se credeau în vreun vestibul al creierului şi jurau că faldurile luate de primii drept intestine nu

erau decît circumvoluţiuni cerebrale, iar aşa-zisa vezică — epifiza mustind de hormoni neurali. Şi, cum marele disc al podelei îşi reluase, la această lumină stinsă, virtuţile oglinditoare, pluteam acum într-o sferă unde susul şi josul se substituiau de miliarde de ori pe secundă, în identitatea lor desăvîrşită, mixînd feliuţe de real şi de virtual pînă-ntr-acolo încît fiinţa devenea omogenă, şi nici un personaj n-ar mai fi putut spune cine era el cu adevărat: cel ce stătea-n picioare pe faţa oglinzii, sau cel care-i creştea din tălpi, înălţîndu-se spre Nadir. Era de fapt amîndoi, căci abia acum se vădea ceea ce toţi presimţiseră într-un moment sau altul al vieţii lor: că realitatea e doar un caz particular al irealului, şi că sîntem cu toţii, oricît de concreţi ne-am simţi, doar ficţiunea cine ştie cărei alte lumi, ce ne creează şi ne cuprinde...

Un mare mister, o pătrunzătoare melancolie se răsfrîngeau acum în miliardele de ochi dimprejur, care-n penumbra alunie luceau ca nişte bile de sticlă atîrnînd de pedunculi subţiri, de parcă întreaga umanitate, topită sub cerul organic al grotei într-o singură fiinţă, n-ar fi fost altceva decît o plantă carnivoră, o roua-cerului deschisă în mlaştină, sclipindu-şi diamantele lipicioase sub soarele zorilor. Toţi aşteptau semne şi minuni, adaosuri de proteină angelică la săraca lor hrană terestră. Cum s-ar mai fi lipit acei ochi de cine ştie ce înger rătăcit, adus de vînt peste mocirlele sulfuroase, cum l-ar mai fi atins, delicat, gînditor şi rapace, pe şuviţele lui de aur curgîndu-i pe umeri, pe coastele lui sculptate-n morfil, pe sandalele lui din sîrmă de iridiu... Cum l-ar fi imobilizat într-o îmbrăţişare atroce pe el, venit să aducă gunoiului lumilor Evanghelia. Cum l-ar fi digerat, organ după organ luminos, vocală după vocală, sorbindu-l din ochi, ca apoi să-şi întoarcă feţele de la restul de pene şi oase risipite de vînt, inseminate steril în ochiuri de apă sălcie, pline de larve de ţînţari... Cum ar fi aşteptat apoi, secole şi milenii, acei ochi, redeveniţi limpezi şi inocenţi (semn al foamei), un alt vestitor, o altă Bunavestire...

Fra Armando se-ntoarse spre imensul auditoriu şi începu să vorbească, profilat pe coloana fremătătoare, cu faţa atît de-ntunecată, încît trăsăturile 1 se zăreau doar ca un model de liniuţe fine, ca pe masca impenetrabilă a insectelor. Pe măsură ce vorbea, ciudata lui mitră metalică îşi desfăcea una cîte una petalele mecanice, încît în cele din urmă, la sfîrşitul discursului,

creierul trandafiriu al ierarhului avea să rămînă dezvelit şi lipsit de apărare, în miezul unei flori de oţel. Ţeava subţire ca un ac de seringă îi iriga, în emisfera stîngă, zona lui Wernike, lăsînd să pătrundă acolo un lapte galben, vezicant sau hrănitor, ambele poate...

"Există zei, spunea el, există Dumnezeirea. Nenumăratele, groteşti şi tragice şi pestriţe şi crude religii sînt doar organe senzoriale cu care lumea noastră pipăie ceea ce ne transcende şi ne creează. Ele sînt antenele insectei, palpii omizii, ochii deschişi ai presimţirilor, prin care atingem? atragem? gonim? omorîm? iubim? divinitatea ce se apropie. Schizofrenia eternă-a religiilor. Încurcate în rituri şi oprelişti, mînjite de viziuni şi de sînge, înverşunate-mpo-triva conştiinţei şi fericirii, predicînd altă conştiinţă, altă fericire, ca un paricid ce-ar fi vrut ca tatăl său să fi fost rege, şi care-l ucide ca să devină. Nebunia religiilor, şi totuşi singura cale, căci este singura ieşire din lumea noastră pe care mintea (organul cu care detectăm porţi şi ieşiri) o poate imagina, singurul mare scop pentru care universul trăieşte. Căci o enormă conspiraţie s-a urzit în lume contra fiinţei noastre: totul, creionul pe care-l atingem şi-l simţim tare, durerea care ne săgetează într-o măsea, zilele identice, faptul că-n fiece dimineaţă deschidem ochii-n aceeaşi cameră cu aceleaşi lucruri la locul lor, soarele care niciodată nu devine brusc verde — totul vrea să ne convingă, în contra oricărei evidenţe, că existenţa chiar există, că lumea este reală, că trăim cu adevărat într-o lume adevărată. Că trebuie să stăm liniştiţi, să ne naştem, să trăim şi să murim confortabil. Dar cum poate să existe peretele din faţa mea? O singură secundă să înceteze vocile din ureche, o pură clipă de meditaţie şi toată propaganda dementă se năruie, şi-ncepem să ne dezmorţim oasele minţii, cu nebunia pe nebunie călcînd. Căci toţi, toţi, oricît de monstruoşi, de distorsionaţi, de încremeniţi în dansuri catatonice, rotindu-şi retinele circulare, zornăindu-şi la brîu craniile de şobolan, încoronaţi cu măsele de om, scuipaţi cu aur şi smirnă, ei înşişi fantome produse de neuroni o dată cu acetylcholi-nesteraza, zeii şi demonii spun, cu guri canibalice sau fără guri, acelaşi, mereu acelaşi lucru: Tu nu eşti de aici. Aici nu e regatul tău. Tu trebuie să ieşi, să găseşti lumea ta, în care-ai mai fost şi de care, fără să ştii, îţi e dor. Trebuie să cauţi ieşirea, acesta e scopul vieţii tale, regula jocului pe nivelul la care te afli. Totul

conspiră în a te convinge că nu există nici o ieşire, şi-ntr-adevăr ea nu există pînă cînd n-o cauţi. Şi-ntr-un fel însăşi căutarea-i ieşirea, ca şi cînd spaţiul pe care-l parcurgi cu speranţă şi credinţă s-ar întări în urma ta şi-ar construi tunelul prin care se iese, al tău personal, deschis numai ţie, ca un por care se desface deodată în pielea de petală-a Dumnezeirii. Nici un cult, nici o biserică nu te pot duce de-a dreptul acolo. Rugăciunile şi posturile nu ajută. Asemenea viselor sînt bisericile: filonul de minereu e subţire în atîtea straturi de gresie inutilă. Arta de-a crede e arta de a lăsa deoparte. Dar tot ce e-n rit e un semn, un indiciu, pîlpîind încă sub pervertirea secolelor: o minune; o halucinaţie; o catastrofă; un chip bărbos într-un triunghi de raze — nu e nimic aici de găsit, dar de-aici poţi începe să cauţi. Minunile explodînd ca un covor de bombe deasupra Iudeei. Miliardul de feţe ale lui Krişna, permise o clipă unor globi oculari omeneşti. Giganţii de turcoaz, zei-zeiţe, din craniul celui care ascultă Bardo Thodol. Koanurile şi mandalele şi vehi-colul mare şi vehicolul mic şi lumina taborică şi rugăciunea interioară. Toate tehnicile extatice, toţi alcaloizii din plantele sacre şi cei distilaţi (coca şi pudra îngerului şi viteza şi călătoria şi iarba şi scara lui Iacob şi pocnitoarea), toate visele, toate mantrele — totul duce aici, în sala aceasta, şi voi toţi aţi ajuns aici căutînd, pe una din nesfîrşit de multele căi. Poate că toţi vedeţi în cisterna de flacără vie din adîncul fiinţei voastre o Mîntuire. Şi-i adevărat, aici noi sîntem în miezul oricăruia dintre noi, pentru că, scufundîn-du-ne-n sine ca şi cînd am coborî dintr-un turn şi ne-am prelungi coborîrea-n pămîntul pe care toate turnurile sînt zidite, ne-am întîlni toţi în marea sală comună, care-i a tuturor şi-a nici unuia deopotrivă. Dar revelaţia de-abia acuma începe.

Fiindcă bisericile sînt maşinării de călătorit în trecut, şi sacrul e modul de a simţi al primei copilării. Trecutul este totul, viitorul este nimic. De-aceea sînt strivitoare, de-aceea ne înspăimântă şi ne uimesc cu bolţile lor scînteietoare de cornalină, cu nişele lor locuite de statui de mercur. Ele sînt gigantice pentru că noi sîntem minusculi. Prin temple şi bazilici, umblînd, acarieni umani, pe lespezi dulci, mozaicate, cu labirinturi circulare, privind cum pe nervurile ogivelor plafonul se-nalţă nemăsurat de sus, scîncind de atîta lumină filtrată prin rozete maiestuoase, nu facem decît să ne reamintim, să re-vedem cu creierul de copil casa în care-am deschis ochii, încăperea fantastică în care

am învăţat să percepem culori şi volume. Şi mai ales să privim cum zeii — mama şi tatăl nostru — modifică liniile, interferîndu-se între ochii noştri şi ziduri, şi mobile, şi picturi — în spaţiul ce abia prindea consistenţă. Da, Mama şi Tatăl, cu ei ne-ntîlnim în biserică, despre ei vorbesc miturile. Emblemele lor împodobesc toate catapetesmele lumii, căci ei sînt amuletele, ei idolii, ei zeii, ei sînt cei care sînt... Rigiditatea culturilor, monotonia vocilor, mireasma cădelniţărilor deschid în mintea (sau în buricul, sau în sexul, sau în inima) noastră, acolo unde sîntem mai fragezi, mai despuiaţi, o conductă către precambrianul vieţilor noastre, unde am fost subiecţii pasivi ai cotidienelor mîntuiri: suptul, înfăşarea, slobozirea reziduurilor, somnul cu o enormă încărcătură de vise. Apoi trezirea, zîmbetul zeilor, formele mereu aceleaşi: tavanul, pereţii, mobila şi picturile, apoi emoţii cu neputinţă de exprimat în limbaj, căci limbajul n-a apărut decît ca sublimare a emoţiilor, pe pămîntul fosilizat al fricii, dragostei şi urii adevărate, faţă de care ce numim noi astăzi aşa nu sînt doar umbre ale umbrelor, ci mult mai rău: trădări, strîmbări, etimologii siluite. Căci nu vom mai orăcăi niciodată din răsputeri, nici în torturi, nici în disperarea lui Iov, cum am făcut-o-n pruncie, şi nu vom reuşi, nu ni se va da, orice-am face, harul de a-l iubi pe Dumnezeu cu pasiunea rătăcită, pustiitoare, cu care ne-am iubit o dată mama, cînd dragostea nu era numai dragoste şi noi nu eram numai noi, şi mama nu era numai mama. Esenţa esenţei sacrului: reamintirea. Memoria care precedă memoria. Transportul în lumea unui encefal în mare parte liber de mielină, ce vede, gîndeşte şi simte altfel, mai aproape de sămînţa din care-am ieşit, şi care este Ieşirea. Încă din stadiul embrionar începe maturizarea, trădarea. Chiar de atunci axonii bazali ai minţii ni se îmbracă în fese de mielină, şi astfel, transformaţi în mumii, separaţi unii de alţii, devin simple cabluri logice, abia mai comunicînd prin butonii terminali, ce totuşi nu se-ating niciodată. Ce era unitate a minţii, contact intim, epidermic, al neuronilor, se distruge tot mai mult în prima copilărie. După circuitele vitale, e rîndul celor emoţionale să se mumifice. Substanţa albă se-ntinde ca rîia spre marginile creierului, înfăşurînd, scin-dînd, izolînd, înstrăinînd. Iar în adolescenţă oligodendroliile triumfă aproape deplin: gîndirea însăşi se mielinizează. Astfel uităm, ne uităm, şi rezervorul orbitor, canalul central de plasmă al vieţii noastre ne mai apare doar în

vise, rituri, psihoze, per speculum in aenig-mate... O, dacă o singură dată, un singur mistic, ar reuşi să topească, prin meditaţie sau prin har ticăloasa substanţă albă, punînd iar în contact întreaga substanţă neuronală din ţeastă, depăşind de un miliard de ori masa critică, refăcînd briliantul originar! Ce fuziune, ce scînteie magnifică şi ce topire totală a cosmosului şi a mayei! Ce trandafir de perle în nefiinţă! Sfinţi şi iluminaţi, dumnezei şi arhangheli ar pieri cu aripile carbonizate ca musculiţele în jurul acestui foc, incipient şi final şi neasemuit... Asemenea somonilor, acest mistic ar trebui să poată călători înapoi, zbătîndu-se în vuietul timpului, tăind cu fruntea curenţii contrari, sărind peste pragul înalt al cataractelor şi cascadelor, spre ape tot mai pure, mai dulci şi mai îngheţate, pînă unde izvorul se pierde în subteran, în regatul piritelor şi agatelor. Simultan, el şi-ar străbate, înapoi, întreaga structură, ce corespunde punct cu punct cu vîrstele teologiei, noologiei, biologiei, geologiei şi nadalogiei sale, toate a-logice şi etanşe: ar coborî sub piamater, prin cele şase straturi de neo-cortex, s-ar adînci în sistemul limbic, ar rătăci prin paleoencefal şi prin zecile de arcuri de triumf ale vertebrelor, ar depăşi cu enorme zbateri şi eforturi bariera creier-sînge, care face din sistemul nervos central un străin, îngropat în sarcofagul trupului, nerecunoscut de anticorpi ca fiind carne din carnea lui, s-ar prăbuşi în somatic, năclăindu-se-n umori şi ţesuturi, ar depăşi apoi, cu ce chin, a doua barieră, trup-lume (căci sîntem păpuşi ruseşti imbricate una într-alta) şi-n fine-ar ajunge, depăşind şi tipsia de aur a lumii, la aceeaşi lumină a vidului fericit, căci timpul şi spaţiul şi fiinţa sînt una...

Există zei, dar unde este Zeul? Pentru ce-aţi venit aici, din turnurile voastre, din farurile voastre rotitoare? De ce-aţi coborît pe scările în melc, în sinea voastră, pîn-aţi ajuns aici, în sinea tuturor, în Sine? Aţi intuit că orice scufundare (în gînduri, în vise, în cristelniţă, în mare, în lectură) duce aici? Că oricînd ai coborît o treaptă pe scara vernil a blocului tău, sau în pivniţă, sau într-o grotă din munţi, te-ai apropiat de zonele astea? Vă privesc: sînteţi aici cu toţii: reali şi virtuali şi iluzorii. Persoane reale, personaje din cărţi (bine sosişi, Dionis! şi tu, Oliveira...) sau filme, sau jocuri pe calculator (Mario şi Luigi, fiecare cu o koopa grăsuţă în braţe), opaci ca Zoharul, semitransparenţi ca agatul sau străvezii ca viermii abisurilor — toţi sînteţi aici pentru ce?

Fireşte, pentru El. Pentru constructor. Pentru cel ce a plămădit. Pentru ţesător. Pentru cizmarul Arepus ce ne ţine pe toţi pe genunchii lui tari ca stîncile. Pentru creierul ce ne visează şi sexul din care am ţîşnit, fierbinţi şi urlînd de plăcere. Pentru cel ce mîntuieşte-ncepînd şi care nu mai mîntuieşte să tot înceapă. Ca o femelă de fluture el şi-a-mprăştiat de-aici feromonii în lume, şi voi roiţi acum în jurul pîntecului mustind de sacralitate, tînjind adînc, oh, atît de adînc spre fiinţare, adică spre mîntuire!

Sosind aici, însă, n-aţi zărit nici un zeu. Doar o cavernă cerebro-genitală şi un Excalibur de lumină. Cupa şi spada, mai mari ca mintea şi mai eterne ca sexul — dar nu şi un zeu. Şi-atunci unul din voi poate să ţipe iarăşi, ca un păianjen: «Dumnezeu a murit!» şi să ne aflăm dintr-o dată în cilindrul morţii, agonizînd, agitîndu-ne, căutînd cu încăpăţînare ieşiri, mutînd scările din loc în loc, găsind caverne oarbe şi reîntorcîndu-ne în cilindru, încremenind de subite fulgere şi de o îndoită vibraţie şi-n cele din urmă stingîndu-ne unul după altul, ca nişte beculeţe, şi rămînînd din noi, pe fundul borcanului, carcase putrede, elitre uscate, ochi morţi. Şi chiar şi aşa triumful ar fi al nostru. Căci inventatorul cenuşiu al borcanului nu l-a umplut, cum crezuse, cu deznădejde, ci cu pură şi proaspătă bucurie. Căci de unde cilindrul? Şi cine-a, meşterit scările? Şi din degetele cui scapără îndoita vibraţie? Că el ne omoară e nimic pe lîngă marea lui milă, pe lîngă-ndurarea copleşitoare ce-a izvorît din inima lui cînd ne-a lăsat să trăim. Trăind, l-am cunoscut. Fiind, ne-am mîntuit, şi mîntuiţi vom fi în veac, chiar sfîşiaţi în bucăţi, chiar zdrobiţi oscior cu oscior. Nimeni, deschizînd ochii, nu vede altceva decît pe tine, Doamne! Nimeni, muncit în chinuri, nu urlă decît numele tău. Iar cel care, trăind, strigă «Dumnezeu a murit!» îşi pune-n mişcare laringele prin alizeele respiraţiei tale.

Nu, Zeul nu a murit, el ne este clipă de clipă, sau mai bine zis ne va fi. Căci toţi tînjim să ajungem cîndva organe, glande, sisteme şi aparate în corpul său, neuroni în talamusul său, spermii în ouăle sale sau numai quarcuri în abisul materiei lui. Şi toată lumea noastră e doar proiecţie, aruncare de sine-nspre el. El nu este Cel-Care-Este, ci mult mai mult: Cel-Ce-Va-Fi. Zeul nu a murit, ci nu s-a născut încă. Noi toţi, deja luminaţi de preştiinţa lui (căci carnea noastră e prevestire, bunavestire), fiind doar bănuiala fiinţei lui viitoare, vom fi o dată el, el se va

naşte o dată din noi, ca să ne poată naşte cîndva. Şi cum poetul e precedat şi format de forma fără vorbe-a poemelor sale, Dumnezeu însuşi se naşte din miezul creaţiei lui ca s-o poată crea. Toate lumile există ca să fie existate. Toate sînt gravide cu propriii zei, monadele sînt femei îngrecate cu statui de lumină, arborele-nstelat e-nflorit şi în ovarele florilor e vid şi e bucurie. Toţi creatorii sînt creaturile creaturilor lor şi se nasc ca să le creeze, formînd o dualitate nefisurabilă.

Noi sîntem creaţie. Într-o lume superioară cineva ne va scrie, literă cu literă, sau va desena, trăsătură cu trăsătură, sublimul şi grotescul siluetelor noastre. Şi orice gest putem face, îl putem face. pentru că va fi descris cîndva într-o operă, şi nimic din ce nu va fi scris nu putem gîndi sau trăi. Şi vorbim ce ni se pune în gură, şi vedem ce ni se dă de văzut, şi ni se-ntîmplă ce ne e scris să se-ntîmple. Dar sîntem creaţie înainte de-a fi creată, căci a fi creat implică mereu a crea. Sîntem aici într-un limb, la marginea existenţei, căci ce este centrul dacă nu o margine interioară? Coborînd în sine, ani şi ani, cu încăpăţînare, zbatere şi nesomn, strîngînd din dinţi pînă la ruperea-n ţăndări a dinţilor, lăsînd în urmă o dîră băloasă de sînge, dejecţii, procese logice, calciu şi frică, ajungem aici, ca să ne găsim dintr-o dată, la sfîrşitul vieţii noastre — în faţa vieţii noastre, ridicată-naintea ochilor noştri ca o scară monumentală, dar pe care nu putem urca nici o treaptă, nu pentru că slăbiciunea ne-ar împiedica — nu, voinţa nu ne lipseşte —, ci pentru că sîntem aici la marginea de netrecut a nemărginirii, şi oricîte trepte-am urca vom fi tot la margine, şi chiar dacă lumina fiinţei noastre ar creşte de o mie de ori cu fiecare treaptă urcată, în faţa următoarei am fi la fel de profani, mărginiţi şi opaci ca în faţa primei trepte suite vreodată. Astfel vom rătăci, pe scara lui Iacob, etern, la periferiile Dumnezeirii, pe maidanele revelaţiei, privind tînjitor spre izvorul de flăcări din depărtare. Pentru că nu poţi intra în etern gradual. Minunea nu se dă în paşi succesivi. Dincolo de ziduri sînt alte ziduri, şi dincolo de ziduri alte ziduri, şi minunea e perspectiva nesfîrşitelor ziduri înfăşurate strîns unu-n altul, cum trandafirul nu e miezul lui, ci înfăşurarea înmiresmată de petale, de margini, de suprafeţe. Şi trandafirul de cristal îl vei rupe deodată de pe codiţa lui de iridiu, căci nu-i de nici un folos să-i rupi petală după petală.

Şi, fiindcă sîntem creaţie înainte de-a fi creată, ne-am adunat aici toţi cei care vor fi creaţi (căci asta ştiţi, Ştiutorilor: că veţi fi o dată creaţi, şi că neştiutorii nu vor exista nicicînd în această lume, aşa cum într-o carte nu poate exista un miriapod sau un erou sau un zîmbet dacă autorul n-a scris: «miriapod», «erou», «zîmbet», şi, de fapt, voi, ştiind, deja existaţi şi, existînd, sînteţi deja mîntuiţi, fie şi numai de mîntuială), de frica fără limite de-a nu rămîne mereu în acest limb. Îmi imaginez urletele de groază ale tuturor nenăscuţilor; nefiinţa trebuie să fie numai groază şi oroare de sine, numai răcnete de infern. De frică ne adîncim în noi înşine, strigîndu-ne zeul aşa cum copilaşul, în camera-ntunecoasă, îşi strigă mama. Ce nu ştim e că şi zeul, în acest timp, scînceşte de frică, fiindcă nici el încă nu-i zeu, aşa cum o femeie nu-i mamă pînă ce n-a născut un copil. Aşa orbecăiesc unul spre altul, prin frică, lumea şi zeul ei, Lumea şi Dumnezeu.

Sîntem aici ca să ne naştem mama. Ca să îl naştem pe cel ce ne va naşte. E drept că nouă ni se interzice ieşirea şi că nu ne vom naşte în alte lumi. Nu vom ieşi nicicînd din acest pîntec, dar toţi sîntem pîntecul din care El se va naşte, căci orice lume-i un pîntec în umflare şi în contracţie. Noi ne vom mîntui prin el, inven-tîndu-l, zămislindu-l pe el, care va creşte în aparenţă în lumea noastră, dar cu adevărat într-o lume uriaş mai înaltă, căci el, nălţîn-du-se din planul nostru ca o creastă de val, în a treia, de neimaginat, dimensiune, se va curba spre noi ca să ne vadă, să ne descrie, să ne creeze silabă cu silabă şi rînd cu rînd, cum atîrnăm pe statuia de perlă a corpului său. Ce vom vedea din el vor fi doar secţiuni, căci el e perpendicular pe lumea noastră, cum se apleacă adînc asupra ei. Vom vedea corpurile lui succesive: la cîteva luni, la un an, la trei ani, la cinci ani şi trei luni, la cinci ani, trei luni şi o oră, la cinci ani, trei luni, o oră şi patru secunde..., cum se taie-n felii uimitor de subţiri, la microtomul mecanic, preparatele microscopice fixate în lactofenolul Amann, colorate apoi cu verde de iod şi fuxină (căci ele sînt străvezii-scînteietoare de fapt, şi s-ar pierde cu totul în străvezia noastră iluzie), dar vom pierde cu totul ceea ce nu-i coplanar cu discul vieţilor noastre, aşa cum personajele unui film nu vor vedea nicicînd raza groasă care le proiectează, nici sutele de ochi ce-i privesc din sala întunecată. Îl vom vedea cres-cînd printre noi, dar el nu va fi dintre noi, vom interveni discret, succesiv, în viaţa lui, în aşa fel încît să-l facem să ajungă

ce este, n-o să lăsăm nimic, nimic la voia-ntîmplăni. Căci cel mai mic incident: un viermişor zbătîndu-se, atîrnat de un fir invizibil, un fulg de zăpadă ce-i va atinge neprevăzut bărbia, o inflexiune în vocea oricăruia dintre noi — va modifica o literă, un rînd sau un paragraf din cartea pe care el o va scrie, şi care e singura noastră lume. Un strănut inoportun, şi unul dintre noi va dispărea. Un tremurat din gene, şi el nu va scrie nimic, niciodată. Vegheat de noi ca de zeci de mii de apostoli, slujit de noi ca de cohorte de îngeri, băiatul va creşte în înţelepciune şi în vigoare, dar ât va creşte în slavă nu vom putea vedea niciodată. Căci el va fi-n acelaşi timp între noi şi-ntr-o lume mai mare, avînd în plus dimensiunea slavei, lume căreia-i sîntem doar o platâ, ştearsă proiecţie. Şi acea lume a slavei nu este la rîndul ei decît plata, ştearsă epură a unei lumi de hiper-slavă, cu un alt zeu care o scrie în urletul de aur al inspiraţiei, scris la rîndul său de un altul... Şi tunelul de aur tot mai intens şi mai greu se întinde la nesfîrşit, ca un şirag de perle în care firul ar fi doar un punct infinit de lumină, iar mărgelele ar fi îmbucate una într-alta, străpunse toate de orbitorul lor miez. Şi e atît de bizar că fiecare din sferele de sidef se-ntemeiază pe celelalte, că se naşte din cea de sub ea tocmai ca s-o poată, cîndva, naşte, într-o nesfîrşită pîlpîire de virtual şi ireal şi real, într-un dans de transparenţe şi opacităţi, în jurul firului redus la cea mai extatică stea..."

Floarea de oţel era acum complet deschisă, lăsînd să zvîcnească în centrul ei creierul, turtit de propria lui greutate, al lui Fra Ar-mando. Mulţimile înfometate de miracol îl priveau cu jind, ca pe-o pîine pufoasă, şi aşteptau poate să le fie împărţit tuturor, ca toţi să se sature, şi să mai rămînă încă multe coşuri cu firimituri. Undeva, în primele rînduri, o femeie costelivă ţinea în braţe, cu un fel de mîndrie, un cilindru gros de sticlă în care plutea, puhav şi lenevos, un fetus gălbui. Mi-am amintit de fiola din buzunar. Am băgat mîna după ea şi-am apucat-o, fierbinte şi dură. Dar ea nu putea fi trasă afară, căci era carne din carnea mea, era sexul meu erect, cu sămînţa ajunsă pînă-n vîrf şi gata să ţîşnească. Oare toţi bărbaţii din mulţime or fi fost în erecţie? Pînă şi băieţii mici, pînă şi bebeluşii adormiţi în basmalele înflorate din spatele mamelor? Am privit pe furiş în stînga mea, spre un pitic asudat, miop, cu o gură hidos de roşie: da, i se vedea membrul sculat prin pantalonii de doc. Nu m-am mai

îndoit de acest efect ciudat al apropierii de sacru, cum am ştiut şi că toate vulvele femeilor şi fetiţelor se umeziseră dulce. Căci de cîte ori visăm se petrece lucrul acesta, indiferent de conţinutul visului nostru, de parcă lumina mare a visului ar fi de aceeaşi natură cu mireasma obrazului şi catifelarea pielii şi asprimea părului pubian al celuilalt, celeilalte, de parcă visul ar fi partenerul nostru interior, femeie dacă sîntem bărbaţi şi bărbat dacă sîntem femei: el ne excită, ne stîrneşte lichidele seminale, lubrifianţii, ne-ncinge minţile cu fantasme şi-ncolăciri... Să ejaculăm în uterul visului nostru, să ne fecundăm, ca melcii, pe noi înşine, să facem dragoste cu noi înşine între pereţii de caolin ai ţestei noastre — asta dorim mereu, şi ne-am dorit-o poate întotdeauna...

"El se va naşte aici, continuă preotul, cum aici ne naştem cu toţii, căci aici se întîlnesc toate minţile şi toate sexele noastre. Aici se-ntretaie şi devin unul singur toate uterele. Punctul central al lumii noastre e punctul central al fiinţei fiecăruia dintre noi. Toate femeile care-au fost însămînţate vreodată au fost însămînţate aici, cum toţi oamenii, oricît de diferiţi, se-ntîlnesc în ideea de om. Îl va naşte undeva, cîndva, o femeie concretă şi vie, dar noi trebuie să-l concepem aici mai întîi. Cum ar putea deveni cineva un profet fără să aibă un model de profet? Cum s-ar putea naşte vreodată un zeu dacă n-am şti că există zei?"

Fra Armando se-ntoarse către coloana vuitoare de lapte şi spermă, ale cărei viţe se suceau şi se-ncolăceau în turbioane rapide. Vorbi către ea, cu braţele-ntinse spre ea, într-o limbă necunoscută. Uneori mi se părea că recunosc guturalele negrilor somalezi, sau glotalele arameilor. Plescăitul dogonilor, cvintele javanezilor. "Ti-kitan", striga foarte des, ca un tact obsesiv al discursului, şi cînd rostea (lătra? blestema în torturi? scrîşnea din măsele?) cuvîntu-ăsta, făcea şi cu mîinile un gest, mascat pe jumătate de efodul aurit şi de manipulumul ce-i dubla mînecile de serasir. Parcă-şi afunda ghea-rele-n stern, îşi smulgea cu un efort dement coastele şi rupea inima din rădăcinile ei ca s-o-ntindă, cu neasemuită teroare şi devoţiune, Iordanului vertical. Acesta se aprindea din nou, pîlpîind, fluturînd, pînă la consistenţa şi lumina aurului lichid, biciuit parcă de consoanele barbare, de sîsîiturile şi glissandourile vocii marelui preot. Fascinat de invocaţia sa bizară, abia dac-am observat cum în

gloata pîn-atunci încremenită se petrecea de la o vreme o agitaţie : cîte una, zeci de fete goale pînă la brîu, cu părul împletit în sute de cozi, cu pupilele dilatate de beladonă, ieşeau în faţă, îm-pingînd cu umerii şi cu şoldurile pe cei din preajmă. Sfîrcurile unora erau străpunse de sticloase inele de jadeită. Altele aveau o zvastică violetă tatuată-ntre ugere. Mai mult de o sută de fete umplură curînd spaţiul dintre preot şi gloate. Unde călcau, cu picioarele goale, pe dulcea podea de piatră străvezie, rămînea urma umedă a tălpilor, înconjurată de aburi, care se resorbea apoi cu încetul.

"Tikitan!", răcni pentru ultima oară sacerdotul, iar cele o sută de fecioare îngînară şi ele, ca un ecou, silabele sfinte. Gurile lor cu buze groase, tatuate grosolan pînă la gingii cu semne albastre, rămaseră deschise, iar limbile roşii şi voluptuoase se arătară pe toată lungimea lor, sub arcul dinţilor strălucitori. Ciudată şi înspăimîn-tătoare vedenie: cu ochii dilataţi, cu limbile scoase la maximum, fetele tremurau. Grupe întregi de muşchi, pe pulpe şi braţe, dar şi de-a lungul coloanei, le zvîcneau cu o viaţă proprie, ca la epileptici sau ca în marea criză isterică. Pe limbile musculoase li se iviră mici umflături, mărind textura papilelor gustative. Ele crescură tot mai mult, pînă ce deveniră buboaie albicioase, de neprivit, care crăpară unele după altele, smulgînd ţipete ca de naştere din gîtlejul martirelor. Cu aripile încă umede, cu o boabă de lichid scînteietor la capătul trompelor răsucite, ieşiră din băşici sute şi mii de fluturi. La început palizi ca embrionii, se colorară rapid în culori caleidoscopice, catifelate sau metalice, şi-şi luară zborul de pe limbile sfîrtecate. Curînd, întreaga cavernă roia de ei, dar cei mai mari şi mai frumoşi, cu ochi ca ai peştişorilor chinezeşti şi cu cozi fluturîndu-le de-o palmă la capătul aripilor, se-nvîrteau leneş în jurul florii de oţel şi creier de pe marginea abisului.

"Tikitan!", murmurară mulţimile, şi m-am pomenit şoptind şi eu, cu ele, cuvîntul barbar. Fecioarele se prăbuşiseră pe pardoseală şi zăceau acolo ca moarte. Doar cîte un fior le mai agita carnea gelatinoasă. Zeci de fluturi, plini pe aripi de ochi de păun sau de crenguţe de coral, mişunau acum pe creierul dezgolit al lui Fra Armando, ca un polen gros, de pluşuri şi catifele. Cu luni de zile în urmă, în nenumărate locuri de pe sfera pămîntească, fete tinere se plimbaseră pe cîmpuri cu flori. Un fluture mare şi greu, venit de nicăieri, le dăduse roată, iar ele

se trîntiseră acolo-ntre crăiţe şi cerceluşi şi, dintr-un impuls interior, de parc-ar fi vrut, iarna, să prindă un fulg de zăpadă, scoseseră limbutele de mici jivine şi lăsaseră fluturul să li se aşeze acolo şi să le mîngîie cu aripile palatul striat ca al pisicilor. O plăcere neaşteptată se dovedi tre-pădarea măruntă a celor şase picioruşe pe mucoasa linguală, însă curînd o durere vie îi luă locul. Căci bestia înaripată îşi înfipsese ovipozitorul dinţat în carnea stacojie, însămînţînd-o cu ouă mici ca seminţele de mac. Apoi îşi luase iar zborul şi pierise, lăsînd fata să bocească-ntre flori ca violată de-un zburător din poveşti.

Atunci scoarţa cerebrală a preotului începu să radieze o aureolă de foc, care carboniza ca pe nişte frunze uscate aripile lepidopterelor. Apoi, ca un balon umplut cu hidrogen, encefalul său roz şi bălos începu să se ridice, cu tot cu cerebel şi punte, trăgînd după el măduva spinală, eliberînd-o din canalul galben al vertebrelor. Trupul, golit de substanţa cea nobilă, căzu la pămînt ca voalurile unei curtezane, lăsînd acest al doilea corp, mai adevărat, să plutească liber şi strălucitor în aerul ca un jeleu gros al sălii. A rămas acolo, peste capetele noastre, imobil, cît timp a durat supliciul insuportabil al Ceciliei. Fiindcă-n curînd din grupul nostru ieşi Albinosul, a cărui faţă de Pierrot alb îşi accentuase mai mult ca niciodată trăsăturile negroide. Îşi pleznea din cînd în cînd de cizmele militare gîrbaciul din vînă de bou cu care, cînd ajunse lîngă trupul mototolit al lui Fra Armando, îl împinse peste marginea abisului. Se-ntoarse apoi crunt către mulţimi, se repezi spre cei din primele rînduri şi-i croi din toate puterile, icnind, pînă ce biciul azvîrli în aer stropi de sînge, bucăţi de degete şi de urechi sfîrtecate. Neamurile se-mbrînciră şi se-mbulziră, zbierînd, pînă cînd un mare amfiteatru, plin de trupuri căzute, spintecate pînă la os de vîna de bou, se arcui în jurul Stăpînului, departe însă de acesta. Tăcerea era acum deplină, nici măcar răniţii, unii cu beregata tăiată, alţii cu ochii crăpaţi, neîndrăznind să mai geamă. Înspăimîntător, în această tăcere, era zgomotul blacheurilor de oţel ale cizmelor pe dalele hialine. Cît despre tăcerea cascadei din centrul lumilor, ea era o linişte mistică, negativă, alături de care lipsa oricărui zgomot ar fi fost o monstruoasă cacofonie. Era liniştea din afara auzului, din afara urechii, din afara conştiinţei, din Afară. Monsieur Monsu îşi îndreptă, cu un gest reflex, uniforma colonială şi se-ntoarse către curgerea sidefie. Cu coada biciului

desenă în aer o împletitură complicată, indescifrabilă, care persistă o secundă, ca un macrame iluzoriu, în văzduh. Curgerea coloanei vîscoase se opri dintr-o dată, şi tăcerea, de data aceasta una terestră şi unsuroasă, ne năclăi ca o sudoare. Marginile coloanei se resorbiră lent către centru, pînă cînd doar o sferă, o perlă de sidef cît o catedrală, rămase în mijloc, plutind pe abisul negru. Perla colapsă rapid, sporind poate enorm în densitate, ca să rămînă pînă la urmă doar atît de spaţioasă încît diametrul ei central să poată fi subîntins de un om cu braţele şi picioarele desfăcute. Procese chimice stranii se declanşară în boaba lăptoasă, pînă cînd se schimbă într-o raclă de cristal orbitor, aruncînd fulgere curcubeene...

Fluturii de sub năpraznica boltă fîlfîiau tot mai încet din aripi, ca nişte jucării cu cheiţă în continuă destindere a arcuşorului interior, pînă ce căzură pe podea, cu miile, ca să putrezească acolo aproape instantaneu. Şi cînd cheratina zdrenţuită li se înnegri şi prinse mucegai, se văzu că insectele aveau schelet şi craniu, doar că oscioarele fine ca nişte ace păreau făcute din acelaşi cuarţ orbitor ca şi racla din buricul pămîntului. După risipirea în aer a cărnii lor de aspic, oscioarele se fărîmară şi ele, fiecare în două bucăţi, fiecare bucată în două fragmente, fiecare fragment în două granule, fiecare granulă în două scîntei de violet şi oranj, fiecare scînteie în două pulberi albe ca zahărul pudră. În cîteva clipe eram înveliţi pînă la glezne într-un nisip fin, vălurit, care mai ardea uneori din cîte-un minuscul cristal.

"Nimic, nimic nu există, rosti încet Albinosul în tăcerea asurzitoare. Sîntem pînze subţiri de păianjen umflate şi sfîşiate de vînt. Sîntem franj e de interferenţă pe un balon de săpun, multicolore, umede, disperate... Sarcopţi în pielea balonului de săpun, lăsîndu-ne acolo ouăle şi gunoiul... Lumea noastră e fără greutate şi sens. Sîntem simulacre de ireal, la rîndul lui simulacru. Şi numai privită-n grosime, din capătul de sus sau de jos, foiţe peste foiţe străvezii, această scară a irealului s-ar opaciza pîn-la realitate. Dar nu există un capăt de sus sau de jos, şi nu există ochi care-ar putea privi de acolo. Foi peste foi peste foi, lumea noastră este o carte cu pagini de pieliţe. Şi pieliţele au vase de sînge şi nervi. Şi glomerule de sudoare-mpuţită.

Cei vechi au ştiut-o şi-au spus-o, căci fiecare lume e-o carte ce cuprinde o carte, şi-n fiecare Evanghelie e-o Evanghelie.

Odată soarele s-a oprit în loc o după-amiază întreagă şi altădată umbra s-a dat cu zece trepte-napoi. Iar altădată totul a-ncremenit, şi păstorii mîncau fără să mănînce şi păsările cîntau fără să cînte... Şi Iehova apărea-n stîlpul lui de nor şi de foc, pe neaşteptate, între două pagini de întîmplări păstoreşti, ca un semn de carte din cele făcute de şcolăriţe, împodobite cu cusături... Nu timpul se oprea şi se dădea îndărăt, ci degete prelungi răsfoiau filele, întorcîndu-se la vreun pasaj îndrăgit.

Sîntem copii şi copii, dar ai cui, ale cui? Sîntem scrişi caligrafic, cu aur şi cu fecale, dar pentru cine? Cine citeşte-n definitiv povestea săracă a vieţii noastre? Desigur că doar El, Scriitorul. Şi o citeşte o singură dată, în acelaşi timp în care o scrie. Căci e un proces de scriere-citire duplicarea lumilor, de parcă un tub ombilical le-ar lega între ele, iar prin cablu s-ar încrucişa, simultan, citirea şi scrierea din ambele părţi, căci dacă el suflă prin tub Duhul său, umflîndu-ne balonul de săpun, la rîndul nostru îi reflectăm în curbura lui faţa şi-i putem zări prin tub laringele de zirconiu. Iar cine-ar putea să înoate contra curentului teribil al binecuvîntării, urcînd asemeni somonilor către izvoare, ar ieşi din balonul iluziei şi-ar străbate cordonul ce ne leagă de gura Lui, de plămînii Lui. S-ar stabili acolo, în alveole, s-ar înmulţi nebuneşte acolo, în sînul lui Avraam, s-ar risipi metastatic în ficat şi în boaşe, ar umple cu vîrtejuri anarhice Ierarhia. Zeul ar muri în inimaginabile chinuri, şi urletele lui ar fi coroana eternă a deicidului. Căci toţi, la soroace, ne omorîm şi ne mîncăm Dumnezeul, altfel nu putem deveni el însuşi, nu putem fi în el şi el în noi. Devoţiunea, de aceea, e crimă. Rugăciunea e răstignire. Dragostea e tortură. Adoraţia e strangulare cu mîini late de heruvim. Chin fără limite e deisis-ul vieţilor noastre. De-aceea toţi zeii au fost hăcuiţi şi ciuntiţi şi bătuţi în piroane. Fra Armando v-a arătat calea unificării, eu pe a dezmembrării, şi nimeni nu vă spune: Alegeţi!

Vom inventa fiinţa ce-o să ne inventeze, dar nu va fi din lumină pură. Lumea noastră nu este un briliant. În pămînt mortăciuni şi cristale strălucesc şi duhnesc. În maţele noastre sînt viermi, în viermi sînt maţe, şi-n maţele lor sînt viermi. Şi divinul Dante urina fetid pe scoarţa stejarului. Dar umila prostituată aşază gingaş un stînjenel în vaza de pămînt. De aceea Creatorul va fi bărbat şi lumină, dar şi femeie, neagră şi roabă. O minte de înger şi-o inimă de căţea. Doar astfel

emisferele, schizofrenia şi paranoia vor fi lăsate în urmă, şi sexele, bărbatul şi femeia, se vor anula, şi puterile, stăpînul şi sclavul, vor deveni una, şi, minune a minunilor, binele se va corupe prin rău ca să scînteieze mai tare, iar răul se va-nălţa prin bine ca să cîştige în îmbeznare, iar la-ntîlnirea lor, şi deasupra lor, unde se vor arcui ca să iasă din sine şi să se-mpreune, ele s-or dovedi identice, lumină şi beznă-ntr-un singur extatic cuvînt:

ORBITOR

«Orbitor!», strigară şi mulţimile, aşa cum strigaseră cu minute sau secole-n urmă:»Tikitan!». Am strigat şi eu cu ele, simţind cum îmi amorţeşte cerul gurii de-nfiorare. Între timp, Albinosul se transforma. Pielea feţei, palidă ca de mort dintotdeauna, devenise acum transparentă. Se zăreau prin ea, roşii şi striate, grupele de muşchi faciali, prinşi la extremităţi cu tendoane alburii. În jurul ochilor şi gurii inele de carne se dilatau şi se strîngeau. Apoi şi carnea se făcu străvezie. Prm fantoma ei de abur şi vînt apăru craniul, verde-fosforescent, cu suturile oaselor capului violete. Spre sfîrşitul discursului şi osul deveni fumegos, apoi se limpezi ca o apă-ngheţată, şi creierul, irigat de un sînge negru, zvîcnea acum sub clopotul de sticlă asemenea unei imense broaşte rîioase. La baza lui, pituitara ardea numai ca un grăunţ de safir. Am urmărit migrarea ei spre suprafaţă, pe un peduncul ca o corniţă de melc, lent şi şovăitor, pînă ce a răzbit prin osul frunţii, unde s-a deschis, ochi albastru-ntre sprîncene, într-un triunghi ce ar fi putut fi divin, dacă vîrful nu ar fi fost întors spre pămînt. Şi gîtul, şi braţele lui Monsieur Monsu deveniseră străvezii, acoperite c-un fel de solzi de cleştar. Un monstru fascinant rotea acum în faţa noastră gîrbaciul din piele de hipopotam.

Melanie, înfăşurată în fantasticele tergaluri şi fluturîndu-şi măreaţa perucă din pene de struţ, vopsită-n culoarea morcovului, ieşi în faţă cu punga de hîrtie în braţe. O răsturnă pe podea şi începu să asambleze, cu dexteritatea stîngace a unui copil, bizara maşinărie în care se-mbinau tije, cruci de Malta, bolţuri, pinioane şi cătuşe dintr-un metal ce lucea stins ca aluminiul. Într-un obturator cu lamele-n spirală aşează cristalul Leon, veşted acum ca o bucată de iască. Tuburi gofrate, curele

şi conductori electrici îmbrăcaţi în plastic colorat uneau diversele părţi ale maşinăriei între ele. Cum încăpuseră în pungă toate piesele, toate angrenajele? De unde scosese Melanie seringile, cuţitoaiele? Cilindrii albaştri de oxigen, cu manometrele ruginite, răsăriseră ca din pământ.

«Acoperă-ţi un ochi (continuă Albinosul) şi priveşte numai cu celălalt: vei vedea lumea plată şi veştedă ca un desen de pe o farfurie. Priveşte cu amîndoi ochii şi dimensiunea ascunsă va exploda: apa va fi adîncă şi limpede. E de ajuns o nepotrivire, o diferenţă de unghi a celor doi globi de sub creier ca anaglifa să se umfle în basorelief, în altorelief, în statuie, şi, poate, dacă ochii ne-ar converge atît de mult încît ar putea privi unul într-altul, statuia s-ar umfla şi ea în ceva cu mai multe dimensiuni, într-un obiect de ne-nchipuit. Priveşte acuma acest covor de pete bălţate, această blană abstractă de leopard — şi-ntr-adevăr, pe tot peretele îndepărtat al sălii, dincolo de prăpastia neagră, se zugrăvi cu safire, smaralde, heliodor şi crisoberil un enorm dreptunghi sclipitor —, dar priveşte-l visător şi distrat, percepîndu-l deodată, destrămîn-du-te-n el. Globii ochilor tăi îşi vor accentua convergenţa. Imaginea stîngă şi cea dreaptă, fantomatice, vor glisa una pe alta, se vor potrivi, imbrica, pînă ce hologramа va prinde viaţă, şi himera minunată a Cărţii ce ne cuprinde se va ivi în slavă nepieritoare.»

Un fluture colosal îşi întindea acum aripile-n faţa noastră într-un cub de lumină albăstruie ca un acvariu. Pe toracele lui de catifea vişinie scînteia briliantul mormîntului suspendat între cer şi pământ, ocrotit parcă de picioruşele filiforme. Viziunea a durat numai cîteva minute, pînă cînd privirea ne-a obosit şi petele incandescente au devenit iar informe. Unde pierise bivolul înaripat?

La fel, poţi contempla spectacolul bălţat al lumii noastre, obiectele şi faptele îngrămădite fără sens, mormane în jurul tău. Ia-le pe rînd şi pipăie-le, miroase-le, gîndeşte asupra lor: degeaba. Haosul va creşte continuu. Căci misterul e tatăl unui şir nesfîrşit de mistere, şi soluţiile sînt mereu parţiale, autodevoratoare... Dar gîndeşte totul deodată, cu o gîndire distrată şi visătoare, pînă ce emisferele cerebrale îţi converg şi cele două imagini uşor diferite, raţională şi senzuală, analitică şi sintetică, diabolică şi divină, bărbătească şi femeiască, glisează una pe alta. Deodată covorul de pete dispare şi, limpede, în mii

de dimensiuni, putem gîndi, pentru clipe sau pentru milenii, faţa indepingibilă a Dumnezeirii. Vedem atunci, faţă în faţă, ce-am întrezărit mereu, parţial, în oglinzi şi enigme. Faţă în faţă: pentru că faţa noastră e încorporată în faţa Lui. Ochi în ochi, pentru că globii ochilor noştri sînt în globii ochilor Lui...

Creierul lui Fra Armando pulsa ca un stîlp de foc deasupra neamurilor, scoţînd raze poligonale. Coada sa medulară unduia uşor, ca un flagel, în aerul gelatinos al imensei hale boltite. Un tatuaj fin, fluorescent, indica de-a lungul ei traseele complicate ale neuronilor catecolaminergici, noradrenergici şi acetilcolinergici: firişoare roşii, negre şi violete intersectate şi împletite ciudat. Creierul începu să gliseze uşor, prin mişcările spiralate ale cozii, către instalaţia atroce pe care enorma negresă o construise cu migala şi inconştienţa unei mantis religiosa. Masă de operaţie? de electroşocuri? de tortură? aparat de viol din vreo bolgie libertină? Biele şi cremaliere licăreau într-o ferestruică încadrată de cilindri hidraulici. Într-o baie cu un lichid opalescent plutea, buhăit, un fetus cu înţelepţi ochi orientali. Avea fixaţi pe ţeastă, cu plastic dentar, electrozi filiformi, al căror cablaj intra în maşinărie. Sub un clopot de sticlă, conectat şi el la întrerupătoarele angrenajului, o sibilă de plumb citea dintr-o carte groasă, urmărind păianjenii negri ai slovelor cu un deget nespus de uscat. O pisică ecorşată atroce, răstignită pe o planşă de lemn, între două bobine de inducţie, era ultima componentă organică a maşinii. Cîţiva nervi sidefii îi fuseseră degajaţi cu abilitate din carne şi întinşi demonstrativ, de-o parte şi de alta a trupului martirizat, într-o reţea fină, numerotată şi inscripţionată cu grosolane litere de tuş. Animalul rotea ochi limpezi, cu pupila verticală, şi zvîcnea din cînd în cînd din mustaţă.

Terminîndu-şi munca, acoperită de boabe galbene de sudoare, femeia din Magdalenian rămase nemişcată ca un idol de eben. Duhoarea ei de subţiori şi de rodul-pămîntului atrăgea mii de muşte cu torace verde-metalic sau albastru-cianură, care curînd o acope-riră cu o cămaşă vie de zale forfotitoare.

Albinosul, sub noua sa întrupare de insectă cavernicolă, îşi pierduse ochii, rămaşi ca două vagi umflături atavice sub pielea din solzi de cristal. În schimb, ochiul din frunte i se aprinsese ca un mare safir, şi trimitea înainte o impalpabilă lumină conică, aşa încît pielea ciocolatie a Ceciliei căpătă o fermecătoare

nuanţă de bleu sub privirea lui. Nubila era deja goală, unsă cu aloe şi nard, sulemenită negru pe buze, pe sfîrcuri şi pe pliurile delicate de sub pubisul fără urmă de păr. Pleoapele coborîte, date cu kohl şi presărate cu pulbere de aur, proiectau pe colosala boltă, mai nebuneşte ca oricînd, constelaţiile, încît se făcuse noapte de vară, zăbuşitoare şi luminoasă. La gît, pe un fir de iridiu, avea înşirate şapte smaralde brute, neatinse de polizorul giuvaergiului. Pe fiecare era scrisă o literă întoarsă, evreiască. La urechi, în chip de cercei, atîrnau două cochilii mari şi tigrate de murex. O gemă de cornalină îi acoperea, crem-gălbuie, scobitura buricului. Cu adevărat uimitoare îi erau însă unghiile.

Şi la mîini, şi la picioare ele erau de un albastru ultramarin intens, ireal şi fluid ca văzut într-un vis. Şi fiecare purta în adîncul ei o imagine, în relief, minusculă şi totuşi clară, ca acele fotografii de monumente celebre (sau de femei neruşinate) din brelocurile optice. Oricît de departe te-ai fi aflat de prinţesa neagră, privindu-i unghiile vedeai perfect pictura lor giottescă, iar dacă te concentrai doar asupra unui detaliu (denticulii de pe faţa unui zid, kymele unei muchii, fleuronul din vîrful unei clopotniţe galbene, broderia cu flori şi şopîrle a vreunui veşmînt) vedeai la fel de limpede şi detaliile detaliului, pînă la al miilea ordin de mărime, încît, adîn-cindu-te-n vertijul unghiilor şlefuite, ajungeai în lumea subatomică a quarcurilor, a farmecelor şi miresmelor... Pe unghiile de la mîini erau zugrăvite scene din Noul Testament, pe un fond naiv de palate medievale şi sicomori: Sfînta Fecioară dormind în odaia ei cu pereţi goi de piatră, zîmbind unui vis şi acoperindu-şi un umăr gol, pe cînd arhanghelul, în picioare lîngă patul ei, cu un crin cu trei cupe-ntre degete, se sfieste să o trezească; Isus copilaş cioplind cu cosorul o cruce de lemn, pe cînd toţi ceilalţi ieşiţi cu caprele îşi ciopleau fluiere; tot el urcînd pentru întîia oară (să fi avut vreo şapte ani) într-o mandorlă ce-l va-nălţa la ceruri, ca să fie prezentat îngerilor; adolescentul Isus în pustie, ghemuit în nisip, ţinînd între palme capul triunghiular al unui şarpe şi privindu-l în ochii străvezii; Isus şi Ioan, aşezaţi pe un colţ de stîncă, privind Iordanul cum reflectă în apele sale amurgul; fetiţa lui Iair, a doua zi după trezirea din morţi, împletindu-şi o panglică-n codiţă, la oglindă şi cîntînd un cîntec fără vorbe; Petru, pe muntele Tabor, privind printre genele strînse astronava de

cristal şi-ntrebîndu-se de unde să taie destule crengi pentru trei colibe: una pentru Moise, alta pentru Ilie, alta pentru Isus; femeia adulteră, rămasă singură pe locul osîndei ei, încereînd să desluşească scrisullui Isus din ţărînă, pe cînd un strop alb de sămînţă i se prelinge dintre picioare; Isus mîncînd, în casa lui Matei, cu vameşii şi păcătoşii, uimiţi de iradiaţia triunghiulară a tîmplelor nazarineanului; Dimas, cu braţele chinuitor strîmbate după lemnul crucii, cu faţa verde de suferinţă, zîmbind totuşi Măriilor îngenuncheate-n faţa celor trei; şi trilioanele de stele presărate peste Ierusalim, fiecare vestind o Mîntuire incredibilă, ininteligibilă, inimaginabilă, dar adevărată... Unghiile de la picioarele Ceciliei purtau, în schimb, înluminuri din Vechiul Testament: Şefora aşezîndu-şi pe inelar prepuţul copilului ei şi rostind mîndră către bărbatul înaripat: «De-acum eşti soţul meu de sînge!»; îngerul Domnului, lîngă aria lui Anavria Iebusitul, armîndu-şi unealta nimicitoare şi împrăştiind ciumă peste popor, din Dan pînă la Beer-Şeba; ţeasta, picioarele şi palmele mîinilor Isabelei, într-o învălmăşeală de ţesături însîngerate, şi o căţea cu ochi de om rozînd un deget cu inele groase; Maaseia îmbrăţişîndu-şi ultima oară soţia, o filistină dulce, cu gene de mătase, şi rămînînd cu inima frîntă-ntru Domnul; Iov, bătrîn şi fericit, gras, cu pielea roză ca a pruncilor, ţinînd pe deget o buburuză ce abia îşi desface aripile a zbor; mireasa de nici 12 ani, deja împodobită, strîngîndu-şi cu groază, în palmă, locul dintre pulpele băieţeşti şi gîndindu-se la noaptea care urmează; Domnul, pe tronul său de safir de peste cupola ca o întindere a cerului, privind cu ochi stranii, de o anatomie nepămînteană, peisajul arid al Iudeii perindîndu-se dedesubt; Iezechiel, în valea oaselor uscate, cule-gînd distrat crinii sălbatici crescuţi deodată în tigvele şi coşurile piepturilor pline de ţărînă; Daniel, scos din groapa cu lei, mirosind încă, zile-n şir, a testicule de fiară; Ziua Urii, pogorîtă pe neaşteptate, ca un fur, peste cătune, vii şi livezi, pustiind totul într-o ambiguă slavă...

Matroana se apropie de negresa nubilă, o luă de mînă cu neaşteptată gingăşie şi graţie, şi o conduse spre aparatul de la marginea golului. O-ntinse pe şasiul îngust şi-i prinse încheieturile mîinilor şi gleznelor în cătuşe. Răstignită aşa, pe o cruce a sfîntului Andrei de aluminiu, Cecilia îşi revelă ochilor noştri sexul ca o floare neagră cu petalele încreţite, sex de felină, vulvă de sfinx, nefăcută pentru copulări ca oricare. Încet,

la o manevră iute a degetelor Melaniei, cilindrii hidraulici se puseră în mişcare, şi cadrul metalic se ridică pînă la verticală. Tulburător de frumoasă, Cecilia zîmbea cu zîmberul sălbatic al africanelor, dar şi cu ceva de fetiţă perversă, încîntată să-şi arate tuturor floarea secretă. Lăsase capul pe-un umăr, şi ochii i se acoperiră de-o ceaţă subţire. În acvariul lui, cocîrjat, avortonul desfăcu deodată ochi galbeni, şi gura sa abia schiţată începu să pronunţe cuvinte neauzite, căscîndu-se ca a unui peşte exotic. Albinosul, a cărui uniformă se volatilizase ca un gaz în văzduh, se apropie încet de masa de operaţie. Sexul, semitransparent, cu scrotul ca o sticlă moale prin care se vedeau testicule de fildeş filigranat, îi era erect, aşa încît toţi am crezut că vom asista la violarea rituală a fecioarei de către oribilul sacerdot. Nu ne imaginam, în schimb, inimaginabilul. Şi nu pot descrie indescriptibilul.

Timp de ore-n şir corpul de carne, sînge şi nervi al tinerei femei a cunoscut întreaga suferinţă umană şi i-a depăşit limitele. Fericiţi au fost luptătorii păgîni căzuţi în mîinile duşmanilor, ţinuţi zeci de ani în oubliette şi torturaţi zilnic sub ochii seniorului. Fericiţi arşii de vii, jupuiţii şi canceroşii. Dar ţipetele fetei păreau, totuşi, de plăcere insuportabilă, iar pe faţa ei buza zgîrcită şi ochii strînşi arătau un extaz distrugător. Singurul fapt pe care cuvintele îl pot înfăţişa, deşi atroce, a părut un gest de tandreţe faţă de ce fusese-nainte: cu o fulgerare expertă a unei lame, albinosul i-a despicat Ceciliei pîntecul, fără să curgă un strop de sînge, şi-a scos de-acolo, curat ca un preparat anatomic, uterul, străjuit, ca de două aripi întinse, de trompele avînd la capete, între franjuri de pieliţe moi, cele două ovare, ca două mici nestemate. Abia atunci, de parcă toată vitalitatea-i stătuse în organul cel delicat, corpul negresei muri, moale şi cenuşiu, şi putrezi sub ochii noştri, pînă ce oasele risipite, galbene, se-mprăştiară pe podea. Doar radiusul mîinii stîngi mai rămase prins în cătuşa metalică. Apoi şi oasele se prefăcură în pulbere, iar pulberea se resorbi în podeaua sticloasă.

Monsieur Monsii ţinea pe palma deschisă a mîinii drepte fluturai de uterin, care lopăta uşor din voalurile de pieliţe. În cele din urmă-şi luă zborul, nu prin bătăi mecanice ca ale multor lepidoptere, ci prin unduiri într-un mediu gelatinos parcă, aşa cum înaintează-n abisuri, ca-n vis, fiinţele străvezii de pe fundul

oceanelor. Fluturînd peste gol, mica vietate se-ndreptă către chilia de briliant din centrul lumilor. O atinse după eoni de călătorie hipnotică. Se ghemui acolo, în lacra fulgerătoare, prinse rădăcini în pămîntul de cristal şi desfăcu o corolă de prapure. În mijlocul ei se dezvoltă tot mai mult un ovul, filigranat, sidefiu, cu desene mereu schimbătoare şi cu protuberante mirifice în ionosferă. În cele din urmă uterul însuşi, cu trompele şi zgîrciurile lui, rămase doar un detaliu aproape neobservabil al marii boabe, al oului cu coajă de cuarţ.

Oul părea tatuat cu un labirint de linii colorate şters, întretăiate şi mişcătoare, aşa încît la început nu se putea distinge nimic, în afara unor iluzorii contururi, ghicite mai mult, ca într-o filigeană de cafea. Cum volumul lui continua să crească, suprafaţa i se lăţea tot mai mult, şi desenele cele mai stranii, mai eteroclite, începură să izvorască din împletitura de linii. Era faţa unui bărbat tînăr, cu trăsături în cărbune, cu părul răsucindu-se-n viţe negre de-a lungul obrajilor ascetici. Ochii severi şi vizionari, uşor asimetrici, dreptul însufleţit de o scînteie de har, stîngul tragic şi mat ca o oglindă acoperită, aveau sub ei cearcăne violete. Sub firele fibroase ale mustăţii, gura ar fi părut de femeie dacă senzualitatea ei nu ar fi fost negată, dizolvată, deturnată, reconvertită de cute ale comisurii, foarte amare. Şi fiecare trăsătură a acestui portret era, dac-o priveai mai atent, formată de fapt din alte desene, la o scară mai mică, iar acelea din altele, toate strălucitor de clare, imediat cum ochiul le atingea, aşa încît te puteai scufunda la nesfîrşit în spectacolul lumii adîncind perspectivele unui fir de sprinceană, şi puteai explora ceruri cu alte stele, alte raiuri şi alţi zei explorînd un pixel din imensitatea obrazului. Era Totul, şi totul curgea în inima totului, şi mîna reală şi cea virtuală se desenau una pe alta, schimbîndu-şi densitatea şi destinul de un miliard de ori pe secundă. Era Mandylionul, era Vera Icon, era imaginea feţei umane, achiro-poete, pe care-o căutăm întotdeauna, pe care-o vedem în toate alcătuirile lumii, pentru că lumea însăşi pentru noi, şi zeii, şi Dumnezeirea — au faţă de om. De-asta, înfundaţi în tragedie şi mirosind a sulful Gomorei, cultivînd pe ogorul corpului nostru zeci de mii de boli groaznice, nefiind siguri nicicînd de ziua de mîine şi zbătîndu-ne să mai respirăm o clipă, totuşi zîmbim, aşa cum copilul de patruzeci de zile zîmbeşte pînă şi unei foi albe pe care sînt desenaţi doi ochi...

Creierul lui Fra Armando, şerpuind din codiţa spinală, aruncînd raze ca o astronavă, migra şi el peste miliardul de ţeste ale mulţimii, îndreptîndu-se către marea sferă ce cuprinsese aproape tot spaţiul din mijlocul discului pe care ne aflam. Oul se rotea greoi în jurai axei verticale, arătînd mereu alte canale, alte mări uscate şi alte continente, aruncînd alte jerbe de foc şi resorbindu-le în pîntecul de albuş şi de gălbenuş. Navigator singuratic, creierul se apropia de soare, alunecînd parcă pe un pliu subliminal, pe un tub de ghidaj ascuns în altă dimensiune. Era acolo, neauzită, dar simţită cu tot corpul, o şoaptă, mai densă decît organul ce-o percepea, acea şoaptă din centrul nopţii, la care nu poţi decît să răspunzi, deodată treaz şi înfricoşat: «Aici sînt, Doamne». Pe şoaptă, pe chemare aluneca spermia solitară, şoapta de bilioane de decibeli, unda de şoc de miliarde de gigatone era tubul de ghidaj prin care flutura masculul de aur. Sala întreagă, cu popoarele adăpostite în ea, trepida în cutremur, cutremurare. Ovulul şoptea, şoptea un nume. Liniştit, monoton, fără grabă, puternic ca un seraf, chipul din ou şoptea o şoaptă, şoptea un nume. Propriul lui nume. «Aici sînt, Doamne», răspundea creierul, spermia, iar răspunsul, fericit în teroare, înspăimîntat în extaz, era nu un sunet, ci însăşi înaintarea.

Fruntea bombată, de coajă de sticlă, a mormolocului se opri în cele din urmă la doar o palmă de enormul pîntec filigranat. Membranele tari se oglindeau reciproc, turbioane colorate apăreau în punctele frontale ca să cuprindă, în cercuri tot mai largi, sferele tremurătoare. Un dialog se-nfiripa acolo, se comutau canale şi frecvenţe, se dădeau parole, mii de chei pătrundeau în tot atîtea broaşte de aer şi de vid, se răsuceau acolo, ridicau pinionii şi camele, eliberau zăvoarele chimice. Şi deodată nu pieliţele, ci însuşi spaţiul dintre ele s-a deschis ca o poartă, deodată între membrane nu mai era spaţiu, iar spermia şi ovulul erau una, creierul şi sexul erau una, spaţiul şi timpul una erau.

Şi spaţiu-timp-creier-sexul începu frămîntarea. Se petrecură monstruozităţi. Se întîmplară miracole. Se inventă o matematică de bordel, o defecare sublimă. O vomă conceptuală, o rîgîială angelică. Un vis real, o viaţă moartă. Era o hohotire, dar de rîs sau de plîns? Era o revelaţie: de profet, de nebun? Era totul, dar semăna atît de mult cu nimicul... Priveam încremeniţi acea

agonie, nu a morţii, ci a plămădirii, acel orăcăit, nu al naşterii, ci al leşinului final. Vedeam zgomote de catastrofă şi pustiire, auzeam culori de foc şi de gheaţă. Explozia-implozia mirosea a rugozitate. Atomii erau sisteme solare şi constelaţiile erau fermioni. Oh, paradis infernal, lumină întunecată!

O cauză-efect încolţi în miezul marginii acestei ştime. Ii netezi carnea-aer, îi alină opacităţile străvezii. Îi organiză viitorul-trecut, îi ascultă cuvintele-lucruri. Din vînturile karmei, din înspăimîn-tătorul bardo al tărîmului de amurg avea să se-nfiripe un copilaş. Avea să fie pentru că deja era, deja-şi vedea părinţii copulînd ca nişte lăcuste, deja vîrtejul de spaţiu-timp-creier-sex desena cu degetul muiat în sînge o poartă caudină, un arc de triumf. Două seturi cromozomiale aveau să fuzioneze, da şi nu aveau să se cunune în poate, şi apoi oul, deja trecut de bariera fiinţei, avea să-şi înceapă giganticul rezumat, răsfoirea paginilor tot mai compli-cate-ale vieţii, complicate nu prin sensul textului conţinut, ci prin însăşi structura paginilor, ca şi cînd prima ar fi un punct, a doua o linie, a treia o suprafaţă, a patra un volum, a cincea un volum al lui Mobius, a şasea un cuib de rîndunică thomian, şi tot astfel pînă la a miliarda pagină, unde Dumnezeirea este la puterea Dumnezeire. Mitoză şi meioză, doi, patru, opt, şaisprezece, treizeci şi doi, şaizeci şi patru, morulă, blastrulă, gastrulă, şi cele trei învelişuri embrionare scînteind ca o sticlă moale pe cînd se-ncreţesc, se înfăşoară, se resorb, formează tuburi şi muguri, se despart în puncte catastrofice, se reîntîlnesc ca să schiţeze feţe şi membre, organe şi pieliţe, sisteme şi aparate. Peşte, reptilă, batracian, mamifer, săptămîna a patra, a cincea, a şasea, a şaptea. Luna a şasea, a şaptea, tumba din luna a opta. Plutirea pe floarea de lotus, în mijlocul apelor negre, cu pleoape închise şi faţa zîmbitoare. Pleoape enorme, fără gene, sub care protuberantele oculare alunecă liniştite ca marsuinii. Piele de perlă, strălucind de înţelepciune.

Ni se vestea, iată, tuturor, Evanghelia. Căci nu există altă bunavestire decît a naşterii unui om. Şi fiecare naştere creează o religie, este o bunavestire. Şi religia însăşi nu are alt sens decît Naşterea. Ni se arăta Calea, ni se revelau Treptele. Ni se predicau Fericirile. Deja ochii noştri, ieşiţi din orbite de atîta orbitoare orbire, urmau să vadă embrionul, copilul, minunea, răscumpărarea. Negri şi albi, asiatici, femei, bărbaţi şi copii

aşteptam, pe marginea abisului, bucuria. Aveam să luăm lumină din lumină şi să nu mai murim niciodată...

Şi atunci se petrecu infima catastrofă. Şi cum odinioară, la-n-ceputurile-nceputului, o insesizabilă asimetrie în condiţiile iniţiale a făcut ca forţa primordială să cliveze în două, apoi în patru, şi din punctul infinit de fierbinte şi dens să explodeze focul de artificii al lumii, şi cum un tremur din aripi al unui fluture aşezat pe-o frunză de guabe-n Antile declanşează un uragan în Colorado, şi cum nu ştii de unde vine Duhul şi încotro se duce, — în miezul miezului zigotului înmiresmat, în ghemul cromozomial de şerpi serafici se răsuci un vîrtej, un vînt probabilistic, mai limitat ca spaţiul unei molecule. Se inversă un semn într-o ortogramă, glisa ceva în stereo-chimia uleioasă a acelei substanţe. Poate că privirea unuia dintre noi (a femeii scheletice cu un număr tatuat pe antebraţ? a hidrocefalului cu ochi bulbucaţi?) a fost de ajuns pentru minuscula tragedie, căci observaţia modifică întotdeauna experienţa. Sau poate că însuşi Răul, nedefinit şi nepipăibil ca gravitaţia, şi-a strecurat în inima zeului în geneză un deget turbionar, acelaşi ce zgîndăre lumile. La fel, în miezul bucuriei noastre a încolţit o camelie de chinină.

Pentru că oul îşi învîrtoşea acum un al doilea centru în jurul informaţiei alogene. Şi o membrană aburea ca o cortină de zgîrci între sine şi sine. Ca o oglindă în care şinele s-ar vedea chiar pe sine, identic şi totuşi complet diferit, căci dreapta unuia e stînga celuilalt, şi al doilea e un monstru pentru primul, căci are inima-n dreapta şi vorbeşte cu emisfera dreaptă a creierului şi îi e milă cu emisfera stîngă. Albul şi negrul nu sînt mai diferite şi mai străine. Lumea noastră devenea schizoidă, căci ce se năştea cu adevărat acolo era Duplicarea, Ruptura. Suprafaţa oglinzii între doi embrioni visători, faţă-n faţă, atingîndu-şi aproape frunţile boltite enorm, privindu-se cu ochi fumurii. Aveau să vină pe lume gemeni monozigoţi, dar înstrăinarea avea de fapt să se nască. Priveam apocalipsa prin lentilele boabelor de lacrimi din ochi. Ce se-ntîmpla? Care era zeul nostru? Ce-avea să fie cu lumea acestei cărţi ilizibile, acestei cărţi?

Şi-atunci, Maria, pe cînd contemplam proliferarea dublă-a celulelor {două morule, blastrule, gastrule, despărţite (sau unite) de acea pieliţă oglinditoare, am fost spintecaţi deodată de un trăz-net nimicitor: reapăruse coloana de flacără şi rătăcea

acum printre noi, făcîndu-ne una cu pardoseala discului sclipitor, integrîn-du-ne-n el, digitalizînd sîngele şi tendoanele şi nervii noştri, trans-formîndu-le în memorie, memorie pură, holografică, indestructibilă. Eram din nou acasă, eram în Akasia, memoria universală care vede totul, care ştie şi înţelege şi compătimeşte. Memoria-mamă care ocroteşte, care dezmiardă. Şi discul orbitor, orbitor se rupse cu troznet de ruinare a lumilor din temeliile lui, levită spre tavanul boltit al sălii, îl sparse în mii de aşchii şi ţăndări poligonale şi, Maria, ochilor noştri, întinşi acum egal pe toată suprafaţa discului, le-a fost dat să vadă ce nu poţi, ce nu trebuie să vezi niciodată, ce nu se poate spune nicicînd. Şi discul se roti în jurul axei sale, tot mai rapid, pînă ce o sferă de slavă, scînteind în bilioane de culori, apăru, avînd în centru rezervorul viu de lumină. Şi sfera se aşeză pe creştetul Lui, deasupra viţelor negre de păr, luminîndu-i ochii trişti şi căprui. Căci era El, într-o lume densă, într-o lumină densă, şi de-a lungul coloanei Lui vertebrale, prin carnea străvezie, se desfăceau şase chakras ca şase flori carnivore.

Al şaptelea chakra, Shahasrara, sfera de diamant, îi ardea acuma pe creştet."

II
Corpul

Dar va zice cineva: "Cum înviază morţii? Şi cu ce trup vor veni?"

Nebun ce eşti! Ce semeni tu, nu este adus la viaţă dacă nu moare mai întîi.

Şi ce semeni, semeni nu trupul care va fi, ci doar un grăunte, fie de grîu, fie de altă sămînţă.

Apoi Dumnezeu îi dă un trup, după cum voieşte; şi fiecărei sămînţe îi dă un trup al ei.

Nu orice trup este la fel; ci unul este trupul oamenilor, altul este trupul animalelor, altul al păsărilor, altul al peştilor.

Tot aşa sînt trupuri cereşti şi trupuri pămînteşti; dar una este slava celor cereşti şi alta a celor pămînteşti.

Una este strălucirea soarelui şi alta strălucirea lumi şi alta strălucirea stelelor; chiar o stea se deosebeşte în strălucire de altă stea.

Aşa este şi învierea morţilor. Trupul este semănat în putrezire şi înviază în neputrezire; este semănat în necinste şi înviază în slavă; este semănat în slăbiciune şi înviază în putere; este semănat trup natural şi înviază trup duhovnicesc.

SF. PAVEL, Întîia epistolă către corinteni

Nu mai trăiesc nimic cu adevărat, deşi trăiesc cu o intensitate de care simplele senzaţii n-ar putea să dea seama. Degeaba deschid ochii, căci nu mai pot vedea. Degeaba încremenesc în faţa ferestrei mele ovale, încercînd să prind sunete. E ca şi cînd n-aş avea doar cîteva simţuri, ci miliarde, fiecare altfel, fiecare adaptat pentru alţi stimuli: unul doar pentru forma cănii din care-mi beau cafeaua, altul pentru forma visului de azi-noapte. Un altul pentru şoapta teribilă din urechile mele, auzită distinct acum cîţiva ani, pe cînd stăteam, în pijama rufoasă, cu tălpile pe calorifer, în camera mea de pe Ştefan cel Mare. Nu mai percep modificări ale luminii, înălţimi ale sunetului, chimismul garoafei şi al lăturilor, ci scene întregi, înghiţite deodată de un simţ virtual, deschis pe loc în centrul minţii mele doar pentru acea scenă sticloasă şi trecătoare ca un val de apă, reacţionînd cu ea, modificînd-o, aplatizînd-o, invadînd-o ca o amibă şi formînd împreună o altă realitate, străveche şi imediată, iluminată de dor şi obscurizată de stranietate. E ca şi cînd tot ce mi se-ntîmplă, ca să poată să mi se-ntîmple, trebuie ca deja să mi se fi-ntîmplat, ca şi cînd totul ar exista deja-n mine, dar nu umflat şi întreg, ci pîndind, în foiţe zbîrcite, rudimentare, strîns înfăşurate unele-n altele acolo-n structurile creierului — dar şi-n glandele şi-n organele şi-n crepusculul meu, şi-n casele mele-n ruină —, aşteptînd acolo o confirmare şi-o hrană dinspre flacăra modulată a existenţei, la rîndul ei neîmplinită şi embrionară. Nu mai simt decît ce am mai simţit o dată, nu mai pot visa decît visele deja visate. Deschid ochii, dar nu pentru culoare şi contururi, fiindcă lumina nu se mai sparge-n corpusculi ca să-mi străbată cristalinul şi straturile străvezii ale retinei, ca să producă rodopsina în celulele în formă de con; imagini întregi vin deodată, sculptate în rodopsina şi însoţite ca de o aură de franjuri de sunet şi filamente de gusturi

şi de miresme, de îngheţ şi fierbinţeală, de durere şi milă, de răsucire a capului spre dreapta confirmată şi contracarată de simţul cohlear. Vin cartiere întregi, cu timpul, spaţiul şi emoţia lor, şi mai ales cu gradul lor de realitate — căci pot fi adevărate sau visate, sau imaginate, sau transmise prin tijele inefabile care leagă vieţile noastre de ale celor dinainte — vin buze şi sexe, şi tramvaie alunecînd pe şine în ierni cu zăpadă murdară, vine mama să-mi aducă din cînd în cînd de mîncare, vine uneori Herman. Nu aş putea percepe nimic din toate acestea de nu s-ar reface, altfel, în mintea mea (lumea mea), de nu ar deschide mugurii oculari de acolo, de nu mi-aş spune în fiecare clipă a vieţii mele: "am mai trăit asta o dată, am mai fost acolo", aşa cum nu poţi vedea lumina dacă lumina n-a fost deja în zona occipitală a vieţii tale, formînd acolo simţul pentru lumină. De aceea viaţa mea e deja trăită şi cartea mea e deja scrisă, căci trecutul e totul, iar viitorul nimic.

N-aş putea susţine nicicum arhitectura strivitoare a vieţii mele dacă eu însumi, întreg, n-aş fi un organ de simţ pentru ea. Şi, aşa cum ochiul nu poate primi şi-nţelege nimic altceva decît pura lumină, căci e sculptat de lumină în osul poros al ţestei mele, şi cum nimic altceva pe lume nu mai poate primi şi-nţelege lumina, la fel pachetul compact de foiţe şi membrane al corpului meu, cu anatomia şi melancolia înfăşurărilor lui, cu structura lui tridimensională, greu de-nţeles ca a unei aldehide, e un singur, mare, unic organ de simţ excitat numai de viaţa mea, de această energie ce nu-i nici lumină, nici sunet, nici miros, gust, senzaţii tactile, nici kinestezice şi nici sfîrtecare de ţesuturi. Nimic, niciodată, nu mi-ar putea recepta altfel viaţa, ea ar călători în inexprimabil ca bilioane de alţi stimuli cu care nimeni n-are ce face, ca lumina în universurile fără globi oculari şi ca frigul în lumile fără epiderme. Sînt un singur mare organ de simţ, deschis asemeni crinilor de mare, filtrînd prin carnea albă a nervilor mei turbioanele acestei unice vieţi, unice mări ce mă hrăneşte şi mă conţine. Un singur analizator, o singură celulă senzuală, lucidă, primind mereu vîntul solar al vieţii mele, cu franjele ei capricioase de auroră polară, cu amurgurile ei întortocheate şi zorii ei orbitori, ce pătrund printre pieliţe străvezii, îmi iluminează rinichii şi glandele salivare, îmi desenează cu fluor şi arsen scheletul şi-mi vopsesc în mercur intestinele. Mă modifică, produc devieri chimice, amintiri şi

reflexe, imagini şi sunete, eliberează hormoni şi vise şi lifturi şi nopţi şi feţe monstruoase, nemaivăzute vreodată, şi tot fluxul ăsta organic şi psihic şi tragic şi etic şi muzical e trimis mai departe, prin fontanelă, pe căile ascendente ale Dumnezeirii, prin sinapse mistice şi axoni angelici către chiasmul optic al minţii ce ne cuprinde şi de acolo-n talamusul karmei şi-n proiecţiile către arii senzoriale în care sfinţii şi judecătorii stau în mănunchiuri, cu cercuri aurii în jurul ţestelor transparente, scoţînd limbi de flacără şi cianură, măsurînd, cîntărind, împărţind. Schimbată în coduri şi în simboluri, în balete alegorice, viaţa mea se întinde, diformă, pe ţeasta Dumnezeirii, o tutelează ca un curcubeu, ca un homuncul electric, cu degete uriaşe, cu mii de articulaţii, cu buze de saxofonist, dar cu un corp minuscul de viermişor atîrnat de un fir de mătase. Căci Dumnezeirea e un creier enorm, o meduză solemnă cu miliarde de simţuri, alunecînd în noaptea abisală, slab luminată de baterii de lumină albastră. Cupola ei pulsează uşor şi transparenţa ei e doar dragoste aurie. O mare meduză care gîndeşte. O gîndire care gîn-deşte, dar nu în termenii gîndirii, ci ai nimicului abisal care o-nconjoară, de parcă întreaga catedrală pulsatilă, mai mare şi mai ornată şi mai complexă decît puterea gîndirii de a o gîndi, mai aurie decît puterea iubirii de a se iubi pe ea însăşi, în fine mai puternică decît însăşi puterea, mai imperioasă decît însăşi voinţa, n-ar fi decît un minuscul defect al nimicului dimprejur, o imperfecţiune a morţii fără cusur ce umple tot vidul, o cavitate cu neputinţă de localizat în stînca nopţii fără sfîrşit. La rîndul ei un accident al hiper-nimicului, al ultra-vidului, al morţii la puterea morţii şi-al alefului la puterea alef. Aşa încît pînă la urmă nici Dumnezeirea nu-i altceva decît un fantastic organ de simţ deschis în cristalul neantului, la rîndul lui organ de simţ pentru un neant mai ascuns. Pliuri în pliuri, ca un trandafir, ca o vulvă.

Eu, în acest timp, îmi filtrez viaţa. O înghit, o beau, o văd, o miros, o muşc, o trăiesc, o urăsc, o posed. Vierme cu patru compartimente simetrice, îmi transform viaţa-n impulsuri codificate şi-o transmit ierarhic, mai sus. Ţeasta şi toracele dau seama de paradis, se colorează ca hîrtia de turnesol cînd se moaie-n beatitudine. Gîndesc, respir şi-mi împing sîngele gazos prin artere. E triunghiul fericirii mele, e piramida umanităţii mele şi-i corul meu de îngeri cîntînd pe vastul covor de nervi şi

muşchi al diafragmei. Cînd sînt fericit gîndesc, respir şi-mi bate inima. Sînt funcţiile păsării, sînt aripi desfăcute peste ţeasta de diamant. Sînt trei ochi limpezi şi-albaştri deschişi pe aripi de fluture. Dac-aş fi doar atît: creier, inimă şi plămîni, aş fi zeu, căci zeii n-au viscere mocirloase. Aş fi ca o navă spaţială înaintînd prin-tr-un jet de aer şi sînge, propulsîndu-şi pilotul cerebral printre stele. Iar el, homunculul, în costum sidefiu de mielină, ar manevra pe corpul lui însuşi ca pe-un tablou de comandă sofisticat, cu încrengături de milioane de degete alergînd peste miliardele de firişoare şi pori ale trupului său gînditor. Şi toată nava ar fi plină de lichid cefalo-rahidian licărind ca un aur lichid, şi-n ţeasta pilotului monstruos de frumos un alt homuncul ar bale-ta pe propriul trup cu zeci de mii de degete ca firele de păianjen, şi-n ţeasta lui un alt homuncul ar levita în lichid auriu. Şi trupul celui mai mare ar fi mereu cosmosul celui mai mic, şi lumea şi noaptea şi Dumnezeu ar fi doar cosmosun împachetate unele-n altele, separate prin pereţi tot mai subţiri de oase ale ţestei, ţeste în ţeste în ţeste în ţeste...

Dar nu sînt doar înger, sînt şi un demon îngrozitor şi grotesc, pîndmd ca o tarantulă păroasă sub diafragmă. Aici am intestinele şi rinichii, iar sub ele, în punga lor roşiatică şi zbîrcită, ouăle stranii care gîndesc timpul. Şi tubul prin care, înjumătăţit şi redus la un vibrion visător, călătoresc spre burta unui alt univers. Aici mă înfund în abjecţie, înaintînd în jos printr-un jet de urină şi spermă. Aici respir focul de sulf al infernului. Şi după cum, propulsată de inimă şi plămîni, de aer şi apă sărată, ţeasta mea, adăpostind creierul, navighează prin întrolocatele universuri, focul din scrot şi pămîntul din maţe împing spermiile prin timpul ce despică spaţiul, transversal, formînd cu el o cruce de cuarţ imponderabil. Şi iată infernul: trupuri goale de bărbaţi şi femei, îmbinîndu-se unul cu altul în gemete şi convulsii, ieşind unul din altul la nesfîrşit, sfîrtecîndu-şi uterele şi vaginele, umplîndu-şi corpii erectili cu lubrifiant! şi cu sînge, îmbătrînind, fleşcăindu-se, putrezind, dar eliberînd mereu din ele ovule şi spermii, capsule ucigaşe iluminînd asemeni fotonilor gura senzuală a altor femei, pulpele păroase ale altor bărbaţi, părinţi şi copii şi părinţi şi copii lăsînd în urmă putreziciunea organelor disipate, a oaselor topindu-se-ncet în sicrie din acelaşi cuarţ orbitor. Burţi cuprinzînd burţi în care sînt burţi, de parcă toate mamele şi fiicele ar fi-nchise una într-alta, într-un şir nesfîrşit de

gravide, alternanţă eternă de pereţi uterini şi de fetuşi gravizi cu alţi fetuşi, utere-n utere-n utere-n utere...

Şi iată că meduza cerească nu e doar creier şi nu-i doar gîndire, e sex şi dragoste-n acelaşi timp, şi nu prin fuziunea de principii şi cărnuri, ci prin identitatea lor esenţială, căci la extrem, în extremele cămărilor de bură, hipercreierul, care e spaţiul, nu-i decît hipersexul, care e timpul. Iar hiperspaţiul, care-i gîn-direa, nu-i decît hipertimpul, care e dragostea. Iar hipergîndi-rea, care e totul, nu-i decît hiperiubirea, care-i nimic. Iar totul-ni-mic, insesizabil, inevitabil, inalterabil, e chiar viaţa mea, pe care-o receptez cu organul de simţ al corpului meu, în apa căreia flutur şi pîlpîi, pe care-o inventez pe măsură ce ea însăşi mă inventează, pînă cînd ea se densifică iar eu mă rarefiez şi formăm împreună un complex viaţă-trup în care nu se mai ştie cine pe cine creează şi sabotează. Căci matriţa organelor mele imprimă vieţii mele o formă codificată, singura pe care o poate-nţelege substanţa ta cenuşie. Prin ea îţi trimit mirosul părului meu şi gustul buzelor mele. Culoarea ochilor mei şi duritatea unghiilor mele. Le ai pe toate în acest mare cod unic, în acest codex, în această carte ilizibilă, această carte.

Acum, că a rămas singur în picioare în mijlocul deşertului atomic de fiare strîmbe, moloz şi ziare boţite aruncate peste fecale vechi, blocul de pe Uranus, unde stau de peste trei ani — şi unde, pe masa mea, se ridică acum un alt bloc, de foi scrise cu pixul — îşi arată mai bine gloria şi turpitudinea. Penis priapic, grozav de dureros, al celui mai trist oraş din lume, blocul meu a rezistat demolărilor şi, pînă la mamutul congelat al Casei Poporului din zare (şi ocupînd aproape toată zarea), e singura clădire care veghează, singurul obiect vertical într-un loc unde nu a rămas piatră pe piatră. Cînd ies dimineţile să-mi iau pîine şi lapte mă afund pînă la glezne în praful în care s-au prefăcut fostele case negustoreşti şi tihnite ale cartierului. De cînd s-a schimbat lumina şi turbioanele de vînt cald ale primăverii au început să lingă zidurile, casele s-au golit de locatari şi de mobile, geamurile s-au făcut ţăndări, lemnul cercevelelor a putrezit şi frumoasele, tandrele, ciudatele, voluptuoasele, atrocele, spectralele triburi de ipsos ale gorgonelor şi atlaşilor ce sprijineau balconaşele de fier forjat, femei estropiate, bărbaţi mutilaţi, spoiţi otova cu aceeaşi tencuială roză, s-au fărîmiţaţ în şuierul fulgerător al alternanţei zi-noapte-zi-noapte. Pereţii

exteriori ai vilişoarelor şi caselor masive, clădite de cine ştie ce arhitecţi paranoici la-nceputul secolului, au rămas subţiri ca hîrtia, făinoşi şi acoperiţi de ochii ficşi ai lunetelor în afară, de tapete întunecate, cu floricele vernil şi aurii înăuntru, iluminate din cînd în cînd de amurgul ce pătrundea prin cîte-o fereastră cu violenţa unei deflorări şi-şi aşeza pata de purpură lichidă, perfect dreptunghiulară, pe peretele opus. Atunci, acolo, în pata înflăcărată (pe cînd tot restul încăperii ţiuitor de goale rămînea întunecat ca zmoala) floricelele din tapet îşi desfăceau cupulele transparente, nesănătoase, devitalizate ca lujerii de cartof ţinut în beznă, dar străbătute de capilare pline de sînge, se agitau infinitezimal, ca împinse în sus şi-n jos de un fluid gros şi nevăzut, lingeau lubric pîntecul cîte unui păianjen care, alunecînd pe firul lui scînteietor, de asemeni de purpură, cu picioarele întinse extatic, culegea în cădere nectarul negru, gîlgîitor, din acele guri, acele faringe căscate-n amurg şi, ajuns pe podea, fugea dezordonat de la un colţ la altul pînă se topea-n întuneric. De cîte ori, dimineaţa, foarte devreme, pe un timp roşu, sau cînd apusul, mai întîi galben murdar, înnobilat de unghia aproape nevăzută a lunii, apoi trandafiriu năclăit de albastru şi-n cele din urmă de purpură dumnezeiască, umplea vidul dintre casele acelea spectrale, de cîte ori, coborînd cu liftul străvechi pînă la rădăcina viguroasă a blocului, nu mă grăbeam către pilcurile de vile abandonate, cu cioburile de geam încă rămase-n rama ferestrelor arzînd dement, ca să ajung la timp, în acel moment în care lumea se derealizează cu desăvîrşire şi-n care casele galbene, delabrate, se descuamează foiţă cu foiţă ca să rămînă (fiecare altfel, cu altfel de coloniţe, şarpante şi balustrade, alte scări răsucite dînd spre terase imposibile, uşi oarbe, turnuleţe decorative) la fel de imateriale ca şi cînd ar fi fost visate, la fel de iluzorii ca pictate de un vechi maestru al perspectivei. Cîini galbeni, cu pielea pergamentoasă şi ochi de om transplantaţi în tigva lor îngustă de cîine, se ridicau cu greu din culcuşuri şi fluturau graţios pe lîngă mine. Molii cu ochi la fel de omeneşti absorbeau amurgul în penele lor dese atît de rapid, încît în jurul lor aerul devenea azuriu, ca-n miezul zilei. Deschideam cîte-o portiţă de metal strîmb şi rămîneam o clipă faţă-n faţă cu marea ruină din curtea părăginită. Nimic, nimic pe lumea asta sau în pulberea de lumi locuite din depărtare nu e mai singur ca o ca-să-n ruine. Dezolarea, pe lîngă ea, e un copil

al speranţei. Tristeţea, pe lîngă ea, e beatitudine, iar liniştea — fanfară dezmăţată de alămuri. Faţă-n faţă cu casa de cărămizi subţiri ca unghia, la fel de străvezii, învelită în praf de moloz, rodind plante monstruoase în toate crăpăturile, cu un balcon de fier forjat la singurul etaj, dantelat ca un portjartier de mătase neagră, cu o lădiţă de lemn în care se usucă un leandru plin de păduchi, ochi în ochi cu acel craniu enorm în care o dată a fost memorie şi voinţă, spart însă acum şi cu resturi de scalp mucegăit, aşteptam din clipă-n clipă să fiu luat în posesie, să fiu eu cel văzut cu ochii oberlichturilor, cel urmărit cu o curiozitate şi-o pasiune de fe-tişist: o vietate măruntă în faţa unui mare portal de amurg. Şi deveneam cu adevărat obiectul erotic şi metafizic al mani himere din faţa mea. Dar autismul ei era total şi doza de crepuscul injectată sub pielea ei — letală, aşa că pătrundeam, deschizînd lame adînci de lumină rubinie, în fanta dintre aripile clădirii, glisam pe duşumele vopsite-n chihlimbar, mă lipeam de peretele încins la roşu de soarele pătrunzînd prin fereastră. Mă afundam în forfota de flori palide, crescute din podele şi împinse-n sus, hipnotic, de curenţi nevăzuţi. Mă lăsam scăldat de amurg, incendiat de amurg. Mă lăsam distrus de amurg, emaciat de amurg. Mă resorbeam în peretele fluorescent, absorbit de ceşcuţele transparente de pe tapet, mă răspîndeam în pereţii de hîrtie ai casei, o posedam în întregime, o închideam în mintea mea în formă de casă-n ruine. Iar cînd ajungeam în faţa unei buretoase mobile cu oglindă, mai grea ca plumbul, ce nu putuse fi transportată, îmi priveam faţa în pictura decolorată dm adînc, în care mă vedeam sculptat într-un singur bloc de purpură, avînd în spate camera uriaşă, neagră ca zmoala. Mă priveam în ochi în azotatul de argint care-mi desena faţa cu dexteritatea celui mai enigmatic pictor din lume. Faţa subţire, ca de sidef, cu trăsături uşor asimetrice, cu ochiul stîng întunecat de o veche pareză, dar cu dreptul sticlind ca o boabă de rouă, afît de omenesc şi de cald... Gura senzuală şi tristă, mustaţa fibroasă, căpruie, viţe negre de păr crescute dezordonat, rareori pieptănate, împîs-lindu-se-n pîsla compactă de întuneric din jur. În faţa oglinzii, fluturînd în lichidul uleios ce umplea salonul pîn-la tavan şi-n care plantele din tapet unduiau ritmic toate-ntr-o parte şi apoi, brusc, ca pieptănate de un pieptăn de apă, în partea cealaltă, îmi pierdeam uneori cunoştinţa şi apoi, cînd îmi reveneam, mă-ntre-bam unde

fusesem în acea clipă de absenţă. Făcuse oare-n acel moment conştiinţa mea un fel de pliu, o cută, un cuib de rîn-dumcă thomian? Se adîncea deodată în ţeasta mea casa-n ruine şi eu însumi în mijlocul ei, în faţa oglinzii din mobila străveche?

Mă găseam deodată în centrul minţii mele, ochi în ochi cu un frate tăcut? Era acela singurul loc de pe lume în care ne puteam încă vorbi şi atinge? Apoi cuta se netezea şi creierul meu eviscerat mă pompa iarăşi afară, în puerila, jalnica iluzie a realităţii. Mâ dezmeticeam şi deja amurgul vira către noapte. Mai umblam o vreme prin cartierul de vile stranii, fiecare altfel, fiecare cu alte popoare de ipsos între ferestre, mai mîngîind pe ţeastă căţele galbene, cu ochi de om şi şiruri de ţîţe sub burtă, şi mă pierdeam pe drumul umbrit de duzi care mă ducea, printre bălării şi carcase de vechi maşini de spălat, spre blocul meu falie şi inutil. Mă-mpiedicam în curele de transmisie din pînză cau-ciucată, luam în picioare prezervative rîncede, mă opream mi-nute-n şir să citesc compuneri scrise strîmb în caiete de şcoală, scorojite de intemperii, şi alte minute ca să citesc alte litere ciudate: maţele sleite curgînd din burta unei pisici moarte, cu dinţii rînjiţi. Cioburi de sticlă prezervau în carnea lor de meduză eşantioane de înserare, mici focuri albăstrii, triunghiulare văpăi indigo. Le culegeam uneori şi, mai tîrziu, pe masa mea de lucru, le aranjam în şiruri evolutive, ridicîndu-l pe primul ca să văd în el o lumină larvară, acel azur nediferenţiat de la ora unsprezece a lunii martie, indolent şi moale ca o femelă de păduche lînos, apoi al doilea, cu lumina deja structurată, cu foiţele embrionare invaginate, cu canalul neural deja vizibil — era amiaza puternică de iunie —, al treilea, al patrulea, al cincilea, în care lumina îşi repeta filogenia, în care-i creşteau branhii şi organe apoi resorbite, specifice altor după-amieze, din cretacic şi mio-cen, pînă la ultimul ciob, cu lumina umană, adevărata lumină permisă ochilor noştri. Ţineam mult în dreptul ferestrei acel ciob albăstriu, dar plin ca o fiolă cu purpură. În ea, nu mai înalt decît degetul mic, dar cu fiecare rid, por şi aluniţă vizibile pe pielea lui ca sub o lupă puternică, locuia un homuncul tăcut, cu faţa, pieptul şi membrele de pură lumină. Era lumina chihlimbarie, cu o tentă, totuşi, de venin de crotal, a sfîrşitului de noiembrie, puţin înainte de a se întuneca brusc şi de a începe o ploaie posomorită. Ochii de lumină ai copilului din cristal nu vedeau, tăietura lor puţin asiatică nu capta

simulacrele, subţiri ca pînza de păianjen, cojite de pe lucruri şi călătorind prin văzduh către ei. Ei percepeau direct obiectele şi vîntul dintre ele. Era motivul pentru care micul prinţ nu suferea de urît şi melancolie. Cînd ajungeam la capătul şirului de cioburi colţuroase şi barbare ce închideau în ele toate ipostazele luminii pămînteşti, scoteam din buzunar o bilă de sticlă, cea pe care-o găsisem, în grosimea timpului, dezghiocînd coaja verde, ţepoasă, a unei castane. O aşezam la extremitatea dreaptă a şirului, aproape de muchia mesei, apoi o ridicam între degete ca să pot privi în focarul ei lumina ne-pămîntească, revelaţia, iluminarea, extaza, aura epileptică, poezia, cocaina, orgasmul, intuiţia, somnul R.E.M., viziunea şi viziunea viziunilor, efectul kirilian şi fractalii săi tot mai puri, acea lumină pe lîngă care lumina noastră e pămînt negru şi plumb. Apropiam uşor bila de faţa mea pînă cînd ea, de mărimea globilor ochilor mei, forma un triunghi cu ei, trei ochi, doi de carne, unul de sticlă, ce se priveau într-un circuit de suveică pînă cînd ochii mei înşişi deveneau de sticlă strălucitoare, priviţi atent, dar impersonal, de un glob ocular viu, suspendat în aer, cu muşchi periorbiculari, cornee gălbui-sidefie, străbătută de vinişoare, iris cafeniu şi pupilă dilatată de penumbră. După o vreme globul se vitrifica la loc şi ochii mei reîncepeau să vadă. Atunci îmi plimbam bila pe braţul meu gol, pnvindu-mi prin ea firele de păr şi solzii epidermei, deodată dilatate ca un peisaj împădurit. O rostogoleam, îngheţată, pe sub cămaşă, pe toracele costeliv, o simţeam pe sfîrcurile pieptului, o opream, apăsînd-o un pic, în scobitura buricului. Impregnată oarecum, deşi atît de incoruptibilă, de mirosul pielii mele, o plimbam în cele din urmă peste paginile manuscrisului meu pufos şi interminabil, citind cuvinte lăţite brusc, trapezoidal, în bulbucul de cuarţ ce lăsa alături un mic şi intens punct de lumină. În amurgul adînc, foile erau pieliţe, aidoma celor pe care mama le scotea cu cuţitul cînd tăia carnea, sau ca băşica sidefie de peşte. Bila se plimba peste pieliţe umede, pline de capilare. Sub sfera grea, transparentă, literele formate cu pixul se dilatau într-atît, că prin tubuşoarele lor albastre se putea vedea circulaţia sîngelui. Glande sudoripa-re, terminaţii nervoase libere şi organe ale lui Pacini, grăsime dermică şi melanină (formînd din loc în loc aluniţe, uneori chiar şi negi) se revelau printre litere la trecerea bilei, ca să se resoarbă apoi în foaia poroasă de manuscris. Ce

era cartea mea? Un trandafir cu sute — deja — de petale? O perlă căreia-i adăugam strat peste strat de sidef? Nu citeam niciodată din urmă, niciodată nu tulburam ordinea foilor, direcţionate ireversibil de săgeata timpului. Să-ndepărtez ultima pagină scrisă şi s-o recitesc pe penultima ar fi echivalat cu o sadică jupuire, ar fi produs suferinţe insuportabile manuscrisului meu. Căci doar ultima pagină era cu adevărat epidermă. Celelalte, deşi fiecare trecuse la rîndul ei prin acest stadiu, degeneraseră, se dizolvaseră-n teanc, restructurîndu-l mereu, pînă cînd teancul n-a mai fost — şi nu mai este — un foietaj, ci un animal compact de substanţă hiali-nă, cu pielea acoperită de desene de camuflaj. Nu scriu o carte, ci cresc un embrion în uterul trist al ţestei şi-al camerei şi-al lumii mele.

Dar asta a fost cu luni în urmă, pe cînd ruinele cartierului erau încă-n picioare şi vagabonzii, daţi afară de prin metrou, puteau încă să se ghemuiască în cîte-o încăpere c-un perete prăbuşit. Iarna i-a gonit însă şi de-acolo. Peste iarnă pereţii patetici, cu oberlichturi rotunde şi decoraţii Jugendstil, s-au mîncat de tot şi fecalele vagabonzilor au dispărut sub zăpadă. Primăvara au venit noroaiele, mirosul de nuia crudă a duzilor şi excavatoarele. Priveam de pe fereastra ovală a mansardei mele cum, încetul cu încetul, ca într-un joc cu maşini miniaturale, insecte de metal galben şi portocaliu, cu cilindri hidraulici murdari şi cupe jupuite pînă la fierul gol, dau jos zidurile, scot fundaţiile, strîmbă gardurile şi le smulg din pămînt, încărcînd totul în basculante şi lăsînd în urmă teren viran, mocirlos, brăzdat de urmele şenilelor. Noaptea se lucra în lumina devastatoare a farurilor. Coboram uneori şi, cu toate că noroiul îmi depăşea marginea de sus a ghetelor, prelingîndu-mi-se înăuntru, nu mă lăsam pînă nu ajungeam la teatrul operaţiunilor. Se purta un război. Duşmanul, luat prin surprindere în aşternut, îşi apăra cu pieptul gol, cu pielea mucegăită, cu nasul spart, cu gura deschisă şi ochii orbi, dar lărgiţi de groază, teritoriul spectral. Deasupra gorgonelor şi himerelor, adînc în cerul de primăvară, stelele scînteiau şi scînceau parfumate. Pe vîrtejurile lor se profilau pereţi exteriori ce încă-şi purtau balcoanele sub care doi atlaşi cu muşchi de ghips se-ncordau inutil. Cupele dinţate loveau în mijlocul flăcării farurilor, zidul troznea, tencuiala zbura în fulgi şi în ţăndări, cărămizile se depărtau, lăsînd la vedere pufoase cuiburi de

păianjen, şi tot decorul se prăbuşea deodată pe spate, prefăcîndu-se-n gunoi şi-n relicve sub luna uriaşă a lui aprilie. Farurile goleau clădirile de culori şi le umpleau cu ceară lichidă. Le apăsau uşor în calupul de ceară al focarelor electrice, cum apeşi cheia ca să faci o dublură, şi apoi distrugeau originalul, aşa încît numai mulajele negative ale vechilor vile rămîneau în picioare, înţesate de măştile concave ale gorgonelor de altădată. Mă-ntorceam acasă noroit din cap pînă-n picioare, dar avînd în buzunar cînd un deget de ghips cu unghie adevărată, cînd o floare de fier forjat căreia-i dăduseră, între petalele negre, sta-mine delicate, de un verde translucid, cu polen gros pe corpus-culii din vîrf.

Aşa că zorii verzui ai primăverii mă prindeau din nou în faţa obeliscului stacojiu de pe Uranus, care, cu cele unsprezece etaje ale sale, era acum singurul obiect din cosmos care mai sfida exorbitanta şi exoftalmica nălucă a Casei Poporului, urcată, cu frontoane de ceaţă şi contraforturi de vid, pe dîmbul ei unde-nce-pea să dea iarba. Pe enormul, curbat ca Pămîntul, teren viran dintre cele două construcţii trecea uneori, hurducîndu-se şi transportîndu-şi încărcătura de sfinţi de la o staţie la alta, cîte o biserică pe rotile, clopoţind la intersecţii, cu cîte-un bătrîn popă ortodox ce manevra, în pronaos, manivela cu potenţio-metru şi, din cînd în cînd, oprea şi cobora ca să schimbe macazul. O oglindă retrovizoare, fixată sub hram, îl ajuta pe vat-manu-n sutană, cu barba lungă şi înnodată, să vadă în părţile laterale, de-a lungul frescelor de pe pereţi, pînă la tamponul din spate, pe care jegosii copii ai străzii se străduiau să se ţină-n picioare, atîrnaţi de funia clopotelor din turla din mijloc.

Pe jos sau luînd una dintre biserici — noaptea se retrăgeau, pudic, la depourile dintre blocuri — ajungeam în fine acasă, intram în holul blocului şi chemam liftul antediluvian, ce-avea să mă transporte lîngă nori, în garsoniera mea pîlpîitoare. Aşteptam un timp nesfîrşit în faţa porţii de sîrmă zmolită a liftului, a cărui cuşcă verticală era-ncolăcită moale de scara-n spirală a blocului. Cabina grea ca un seif făcea să se zguduie toată clădirea cînd cobora grandios şi irepresibil, mai lent ca un melc, ghsînd de-a lungul şinelor unse din plin cu vaselină cafenie. Trecea mai bine de un minut pînă apăreau maţele îndoite, negre ca păcura, de sub cabină, ce dispăreau şi ele în groapa de sub nivelul parterului, ca să lase, măreţe ca o

Bunavestire, să se arate în sfîrşit ferestrele de cristal, sticlind în penumbră. Zi de zi intram de bunăvoie în capcana de lemn, zmoală şi cuarţ, priveam butoanele de ebonită, mîncate de vreme, arse cu chibritul, sparte barbar, mai ales cele de la etajele de jos, unde ajungeau copiii, şi apăsam pe ultimul din şir, care, pentru că-l foloseam numai eu, avea deja imprimate adînc amprentele degetului meu arătător, în ale căror şanţuri de ebonită îmi potriveam, de fiecare dată, din nou, vîrful degetului. Şi zăream iar, prin carnea transparentă a degetului meu, cum vezicule pline de dopa-mină se-apropie de pieliţa striată din vîrf, cum se lipesc şi se contopesc cu ea, cum pleznesc şi eliberează în spaţiul micro-nic dintre deget şi buton neurotransmiţătorul fierbinte ca o spermă abia ţîşnită, îndreptîndu-se-n turbioane spre sinapsa de plastic crăpat. Şi iarăşi lichidul scînteietor se infiltra prin pori, schimbînd mesaje, dînd parole, deschizînd zăvoare şi came şi pătrunzînd, în fine, pe magistrala neuronală a bătrînului, blazatului ascensor. Comanda suia în nervul ruşinos, care ţinea blocul erect şi permitea corpilor lui cavernoşi sa se umple de-amurg, şi apoi ajungea pîn-la măduvă, străbătea aripile fluturelui cenuşiu într-un curcubean arc reflex şi-n cele din urmă punea în mişcare motorul străvechi. Urcam atunci, insuportabil de lent, trecînd prin dreptul fiecărui etaj, privind fără să pot interveni ororile de pe fiecare palier (cîte-o bătrînă cu cozi lungi şi cărunte plîngînd trîntită pe mozaic; vreun soldat tăindu-şi venele cu lama zimţată a unui cuţit de bucătărie; nişte copii nespălaţi rupînd în bucăţi iepuraşul de cîrpă şi paie în faţa micii lui stă-pîne) aşa cum, indecidabil dacă în vise sau în vechi amintiri, urcam cu liftul în magazine puternic luminate, încărcate de mărfuri, cu etaje mereu mai animate, pe cînd eram copil şi-mi sprijineam capul de şoldul mamei, o fiinţă enormă ca o statuie, care umplea cabina în întregime, pînă la becul de deasupra. Întotdeauna urcam, nu coboram niciodată decît pe scările magazinelor, dosnice şi murdare, pînă ne vedeam în strada plină de faruri şi de neoane. Iar altădată suiam, printr-o casă a liftului uriaşă şi vîntoasă, pe o platformă fără pereţi şi tavan, atîrnată doar de un cablu ce dispărea undeva în înălţime. La atîta se reducea cabina: o scîndură care se bălăngănea lovindu-se de pereţi, prin crăpăturile căreia vedeam golurile de dedesubt. Pereţii erau zgrunţuroşi şi înnegriţi de păcură, iar uşile de fier ce se-nşirau una deasupra alteia erau ferecate cu

mecanisme ciudate. Degeaba încercam să le-mping cînd treceam prin dreptul lor, iar şirul le era cu adevărat nesfârşit. Şi deodată, cînd vertijul balansărilor, al golului şi-al lovirii de pereţi părea că-mi dislocă stomacul pentru totdeauna, ajungeam la o deschidere fără uşă şi, nscînd să fiu strivit între perete şi platformă, săream prin cadrul uşii peste gol şi mă pomeneam pe un palier străin, tăcut, supradimensionat, unde nu mai ajunsesem niciodată. Totul, inclusiv tristeţea, nelinişştea, spaima erau de două ori mai vaste ca-n realitate: ficuşii în cutiile lor de conserve, mucul de ţigară de pe mozaicul podelei, numărul etajului scris cu şablonul pe un perete, uşile cu vizorul aşezat mai sus ca un stat de om şi cu soneria inaccesibilă. Aerul, colorat într-un vernil etern, era mai îngheţat şi mai tare decît oriunde.

De nenumărate ori în visele mele mi-a apărut scara blocului din Ştefan cel Mare, unde ne-am mutat pe cînd aveam cinci ani şi cîteva luni, într-o toamnă lăptoasă care măcina marea construcţie încă plină de schele şi cofraje de beton. Blocul se ridicase pe terenul viran din faţa morii "Dîmboviţa" şi era lins permanent de vînturile ude şi reci ce veneau dinspre lacul Tonola, lîngă care se afla Circul. Moara urla pe-atunci atît de tare din toate motoarele sitelor electrice, încît duminica liniştea era nefirească şi urechile-ţi ţiuiau de pustietate. Plopii, care azi au ajuns înalţi cît blocul şi care vara ning un puf ce se depune în nămeţi afinaţi pe la colţul zidurilor, albind nu doar terenul din spatele blocului, ci parcă şi aerul dintre el şi moară, erau pe-atunci abia plantaţi, nu mai înalţi decît gardul de beton. În vis, intram în holul scării noastre, unde pe peretele din dreapta se afla panoul cu cutii de scrisori, care acum e pe alt perete. Descuiam cutia cu numărul 20 — ce bine-mi aminteam poziţia ei între celelalte! -şi găseam înăuntru, mereu, teancuri de scrisori şi nu numai de scrisori. Ziare, tăieturi din reviste, caiete de şcoală cu exerciţii la matematică, vederi cu imagini străine, imposibil de localizat, toate-mi făceau o plăcere enormă şi le parcurgeam cu aviditate. Doamne, cît de multă lume-mi scria, cîţi oameni se interesau de mine! Găseam scrisori de dragoste cu inimioare decupate din hîrtie roşie lucioasă şi-ncercam să desluşesc scrisul cu duet feminin, încolăcit într-o grafie ilizibilă, mă cufundam în ele pînă cînd fata apărea cu adevărat, brunetă, tunsă paj, cu ochii strălucitori, şi vorbeam amîndoi într-un

restaurant pe ţărmul mării, dar apoi reveneam la scrisoare şi eram din nou în holul blocului, plin de scări de zugrav, pompe şi găleţi de var. Urcam treptele spre palierul liftului, pline de var şi de ziare desfăcute, de frînturi de BCA şi de cărămidă, şi totuşi trepte de catedrală, pînă la marele portal căscat spre casa liftului, care arăta exact cum îl văzusem atunci, în toamna mutării noastre, înainte ca liftul şi uşile lui de tablă verde să fie instalate. Era o enigmatică poartă spre vid, de cinci ori mai mare decît statura mea. Mă apropiam cu teamă, rămîneam mult timp în cadrul acela de zid alb, aruncam o privire spre perspectiva leşinătoare a golului de opt etaje ce urca şi se-ngusta către un plafon minuscul, pierdut în ceaţa înălţimii lui nemaivăzute, apoi mă lăsam pe vine şi coboram încetişor în groapa adîncă de vreun metru din care creştea hornul uriaş. Foi boţite de reviste, becuri cu filamentul ars, poleială şi hîrtie uleioasă de la vechi condensatori, elemenţi de baterie şi fecale încolăcite se amestecau acolo cu un praf vechi şi pietrificat. Ştiam chiar şi-n vis că într-adevăr coborîsem acolo cîndva, că, înfundat pîn-la genunchi în gunoaie, îmi dădusem capul mult pe spate, ca să privesc înfricoşătoarea elevaţie a pereţilor tot mai înguşti, cu goluri tot mai apropiate la fiecare palier, acolo unde-aveau să fie montate uşile. Atît de tare-mi dădusem capul pe spate, că-mi trozmseră vertebrele gîtului, încă străvezii şi cartilaginoase, şi deodată îmi părăsisem corpul de băieţel şi mă-nălţasem în aerul palid al casei liftului, trecînd prin dreptul uşilor, la început levitînd lent, apoi din ce în ce mai repede, pînă cînd ascensiunea a devenit nebunească şi aerul s-a făcut auriu, un vînt de aur tot mai furios, ca şi cînd aş fi fost împins prin ţeava aţintită spre cer de un gaz vizionar, comprimat la miliarde de atmosfere, ce mă transforma într-un glonte de aur topit. Deschizăturile pentru uşi alergau pe lîngă mine ca nişte cadre de film derulate tot mai rapid, şi nu mai erau doar opt, nu se mai terminau, şi curînd se contopiră într-o singură fantă ce urca-ntr-o spirală largă, un ghint în care mă-nşurubam urcînd într-o ţîşnire dementă. Iar deasupra capului meu nu mai era un simplu plafon văruit, cu deschizătura pentru viitoarele cabluri, ci o boltă de biserică, o cupolă pictată cu alegorii pestriţe şi-ncîlcite, ce se ridica tot mai mult, ca o slavă cerească, pe măsură ce mă înălţăm către ea. Şi totuşi o ajungeam, desluşeam tot mai bine heruvimii desfiguraţi, fecioarele cu sfîrcuri de băiat, suprafiresc

de frumoşii penitenţi din rîurile de sînge. Cu şuviţele blonde şiroind boabe de aur topit mă-ndreptam prin azur către bolta cea zugrăvită, atît de vastă, că tot mai multe braţe şi şolduri îmi ieşeau din vedere, se turteau într-o zare ceţoasă, şi deodată n-a mai fost decît o faţă roşie şi-nspăimîn-tată, o gură căscată în urlet şi nişte ochi dilataţi, apoi trăsăturile martirului devorat de viu s-au strivit şi ele, ca un iris în jurul pupilei, şi a rămas numai gura, vidul negru ca zmoala în care, minuscul ca un foton, am năvălit pentru cît ţine veşnicia.

Mă-nşurubam în liniştea de cristal a-ntunecimii, eram singurul vestitor, singurul punct de lumină, singurul cuvînt, singura informaţie într-o lume ce nu trimite şi nu primeşte. Zburam în interiorul tăcerii, lăsasem de mult în urmă ideea de viteză şi de-naintare, fluturam acum ca viermii cu falduri şi franjuri, străvezii şi luminoşi, ai abisurilor. Şi, fireşte, deodată se arătau zorii. Fireşte, soarele de flacără roşie umplea brusc, cum torni sînge-ntr-o eprubetă, cristalul tăcerii. Un soare complicat, anatomie strălucitoare şi tristă. Cu membrane lichide, pline de pori pentru ionii de sodiu şi de potasiu. Cu chemoreceptori lucind dintr-o dată din faţete azurii şi verzui ca pietrele scumpe sau ca ocelii din fruntea păianjenilor. Cu o fotosferă ca nişte cosiţe de flamă rarefiată. Şi, fireşte, fireşte, am pătruns prin acele membrane şi, plin de ele ca de un păienjeniş de lumină, am navigat spre centrul sferei ca o corabie. Şi-n centrul sferei lumina s-a contopit cu creierul şi cu urletul meu.

Întotdeauna ajungeam aici, la acea aură de urlet şi de lumină, de parcă toate visele mele ar fi fost petale semitransparente, filigranate, unite toate la baza aceluiaşi pistil de lumină. Mereu mă trezeam complet stors, mă ridicam din pat şi străbăteam camerele apartamentului nostru la aceeaşi oră crepusculară, fără nici o bănuială la deschiderea uşilor, singure, în faţa mea şi la acea înaintare ireală, de parcă aş fi stat pe loc şi decorurile ar fi venit către mine, prin dezordinea tristă de la şase dimineaţa. Intram uşor în camera părinţilor mei, îi priveam cum dorm înfăşuraţi în cearşafuri ca statuile de pe sarcofagele etrusce, palizi, aproape făinoşi la faţă, în lumina filtrată prin straturile de petunii de la geam, mă aşezam pe pat lîngă mama şi o priveam lung, apoi mă-ntorceam, la fel de lipsit de trup şi voinţă, în camera mea, unde mă culcam în pat şi rămîneam cu

privirea-n tavan, fără să clipesc, percepînd fiecare detaliu al acelei realităţi iluzorii, şi deodată mă trezeam cu adevărat fără ca vreo schimbare adevărată să se petreacă, privind acelaşi tavan în lumina filtrată prin acelaşi strat de flori. Mă duceam la baie, acum în corpul meu şi-n pijamaua mea ruptă, ca să rămîn acolo, în faţa chiuvetei şi a oglinzii, privindu-mă-n ochi, fără să mă văd, o vreme nedeterminată. Mă aşezam pe capacul closetului şi mai stăteam alte valuri de timp, uitîndu-mă cum mozaicul de pe jos se schimbă în scene cu călăreţi şi-n peisaje multicolore. Aşa mă găsea mama cînd, după oarece foiala în dormitor, venea la baie Şi bătea îngrijorată la uşă. Mă întorceam în camera mea unde, încetul cu încetul, îmi veneam în fire. Sufeream, poate (stătusem, pe la şaptesprezece ani, cîteva ore la librăria de vizavi, citind dintr-un masiv tratat de psihiatrie, mult prea scump ca să-l pot cumpăra), de o "epilepsie morfeică neconvulsivă de lob temporal stîng" sau, poate, doar de o dispoziţie mistică sau poetică exagerată, ce avea să-mi distrugă mintea cu desăvîrşire. Sau s-o transporte într-o altfel de lume. Aşezat la fereastră, cu tălpile pe caloriferul rece vara şi fierbinte în vreme de iarnă, cu fundul pe capacul lăzii de la studio, priveam oraşul prin marele geam panoramic, de la limita sa de jos, cu tramvaiele ce huruiau pe Ştefan cel Mare, la casele şi curţile din prim-plan, în care foiau cunoscuţi din vedere şi-n care ştiam fiecare fereastră, firidă, ţiglă de pe acoperiş şi copac, pînă la cele de mai departe, de pe străzile din spate, case încălecate unele peste altele, amestecate cu crengi contorsionate de arbori şi cu fire telefonice, cele mai multe construcţii cubiste dintre războaie, cu cîte-un geam rotund ce lumina scara interioară şi ferestre dreptunghiulare cu o rafinată, neobişnuită proporţie între lăţime şi înălţime. Mi-aş fi dat şi pielea de pe mine să locuiesc într-una dintre ele, cît mai veche şi mai întortocheată, şi nu în anonimele cutii de pantofi în care trăisem aproape toată viaţa. De multe ori în copilărie luam oglinda de pe peretele de la baie, cu stratul ei reflectant mîncat în cîteva locuri şi, la geam, în zilele de vară însorite, puneam pata de lumină în geamurile caselor de vizavi, încît luminam deodată interioare pînă atunci obscure şi veştede sau orbeam cu spotul strălucitor vecinii ieşiţi pe la porţi. Casa roză ca o prăjitură, cu canaturi verzi la uşi şi la ferestre, cu un balcon lepros pe care vedeam adesea o fată cu trăsături urîte şi un puşti cu părul roşu, era ţinta mea principală.

Puştiul îşi ducea braţul la ochi şi încerca să privească spre uriaşul bloc de peste şosea. Tot ce putea vedea, la etajul cinci, era probabil o mare flacără îndărătul căreia se estompa o siluetă de copil. Ameninţa atunci cu pumnul, iar fata se apleca peste balcon, se apuca bine de ramurile unui nuc care umbrea partea de sus a casei şi striga către mine, minute-n şir, înjurături groaznice, pe care le auzeam perfect dacă nu era circulaţie pe şosea.

Puneam oglinda şi mai departe, peste etajele şi acoperişurile tot mai haotice din partea de sus a panoramei, pînă ce lumina ei abia se mai distingea, spălăcită, de cea de sub răsfiraţii nori albi ai veni, sub care Bucureştiul se-ntindea pînă la marginea cerului. Foarte departe, peste marea de case prăfuite şi frunziş de plopi şi de duzi, se ridicau, profilate pe cer, cîteva clădiri legate atît de intim de amintirile mele străvechi, încît mi se păreau — şi mi s-au părut mereu, pînă ce blocul construit peste şosea mi-a răpit pentru totdeauna oraşul — chiar fragmente din mintea, memoria şi imaginaţia mea: fierăstrăul de sticlă al magazinului Victoria, turnul cu glob în vîrf al blocului Gallus, coşurile cenuşii ale termocentralei, cupola barocă a clădirii C.E.C.-ului... Flame de plopi, ascuţite ca acele, în zarea zărilor, sub cerul mult mai intens în depărtare, tiveau uriaşa, albăstruia, melancolica panoramă.

Dacă nu era oglinda, apărea atunci de undeva lupa. Era o lupă de filatelist, în ramă de plastic, cumpărată de tata în vremea în care i se năzărise să facă colecţie de timbre. Cu ea dădeam foc literelor negre din ziare, pînă ce un fum subţirel şi înflorit la capăt se ridica în soarele orbitor dintre fereastră şi lada studioului. Dacă priveam prin ea oraşul, îl vedeam răsturnat, ocupînd, în semilună, marginea de sus a lentilei. Dar dacă o apropiam de ochi, imaginea revenea în picioare, dar tulbure, cu verdele copacilor întins în tencuieli şi cu ţiglele mînjite pe cer. Priveam mai ales punctul de aur al lupei. O ţineam atunci orizontal între degete, pe cînd soarele, prin fereastră, ardea nebuneşte, ca o duză de reactor. Îmi coboram ochiul la doar un centimetru de sticla groasă, devenită ireală ca un gaz în lumină. Doar punctul ei incandescent se lăţea atunci sub ochiul meu, devenind o mare de aur, o poleială de aur topit ca pe nimbul icoanelor, dar în care suiau şi coborau, lent, fiinţe filiforme. Le priveam fascinat, uimit că-mi vedeam în spatele lor

şi propriul ochi reflectat pe lentilă, cu gene lungi şi negre, cu iris căprui în jurul pupilei aurii în care fremătau, cu umbrele lor neînchipuit de subţiri, firişoare ca de lînă şi animalicule mai evoluate, cu branhii şi cili în continuă agitaţie. Tipsia de aur bătut mă ţinea în transă minute-n şir, pînă cînd un nor o dizolva şi suprafaţa lentilei devenea iar pînza strălucitoare a unui miniaturist, cuprinzînd Bucureştiul în ochiul de peşte al sticlei reci.

De fapt, aşteptam norn, oncît de adîncă ar fi fost ataraxia punctului de lumină. Acolo, între lada de la studio şi caloriferul de sub fereastră, vedeam atunci cum oraşul se adună-n len-tua, desenat cu un vîrf de peniţă infinit de subţire şi colorat delicat, dar scînteietor, cu creioane Hardmuth, cu propriile mele creioane colorate din cutia de tablă unde stăteau în degrade-uri, mai consumate sau mai întregi, douăzeci şi patru de creioane mirosind a ţigări de foi. Aşteptam norii, cu formele lor imprevizibile, pentru că, întrerupînd sclipirea camerei obscure, lăsau să se reflecte în lupă, ca pe-un capac străveziu de ceas, mereu şi mereu alt Bucureşti. Uneori nu se-arăta pe lentila curbă nici o construcţie, doar păduri străbătute de rîuri pămîntii. Alteori, de-a lungul unei Dîmboviţe mocirloase, între ziduri precare, se adunau cîteva biserici şi case. În alte imagini oraşul creştea, cu uliţe sucite, cu Mitropolia cocoţată pe deal, cu grădini risipite pestriţ printre case, cu turnul Colţei, tronconic şi dizgraţios ca o bucată de măsea lucioasă înfiptă-n gingia urbei. Trăsurile ce mişunau pe străzi desfundate lăsau cu-ncetul locul primelor automobile, malacoafele de mătase pline de fundulițe deveneau rochii drepte, cu talia foarte joasă, casele negustoreşti ornate cu ciubucării şi mascaroane se ruinau şi pe maidane se ridicau vile cubice, austere ca nişte cavouri, printre care treceau tramvaie străvechi. Pe măsură ce-apropiam ochiul de peisajul din lentilă coboram mereu mai adînc în acele lumi, vedeam detalii explodînd în gros-planuri, dezvoltînd la rîndul lor detalii ce ocupau şi ele tot discul cel limpede la o privire şi mai pătrunzătoare. Mă amuzam uneori să-mi concentrez privirea, din forfota unei urbe balcanice, pe-o singură zonă albastru-cenuşie care deodată, umplînd lentila, devenea o grădină de vară cu garduri vii, grătar de mititei şi muşterii stînd la mese pe scaune de răchită, tărcaţi pe feţe, pe fustele lungi şi pe costumele în carouri cu pete de aur şi vînt de la soarele prefirat

prin frunzişul copacilor. Alegeam apoi o singură femeie, cea roşcată de la măsuţa de lîngă intrare, figură viclenuţă în rochie pembe îmbumbată pînă la gît, cu perle cenuşii pe piept, cu braţul sprijinit de spătarul scaunului, ţinînd între degete un fir de gura-leului cu patru flori cărnoase, portocalii. Floarea aflată cel mai jos pe tulpină e pe jumătate mascată de-o mare frunză cu fiorduri adînci, iar pe frunza de un verde aproape negru abia se mişcă un purice de plante de un altfel de verde, mai fraged ca al ierbii, agăţat de gigantica frunză cu şase picioruşe subţiri ca firele de păianjen. Plonjam către el pînă cînd ocupa deodată tot ochiul lentilei, [...] urletul morii se amplifica imediat ce deschideam uşa de la bucătărie, pentru că, vara, mama ţinea întotdeauna deschisă cealaltă uşă, de la balcon. Viespi mari şi puternice zburau peste tot, prin ninsoarea fulgilor de la plopii din spatele blocului, care pătrundeau pînă şi la noi în bucătărie, formînd grămăjoare prin colţuri. Nu mi-o pot aminti pe mama din acea epocă decît aşa: mică şi asudată, în veşnicele ei rochii de diftină ieftină, în aerul acela albăstrui de la prăjeală şi plin de viespi. Prin uşa de la balcon intra strălucirea verii, vară adîncă şi leneşă, cu miros de cărămidă încinsă de la clădirea morii de vizavi şi cu nori în dezvoltare încremenită, orbitor de albi în adîncimea cerului. Deasupra aragazului, în aerisirea cu grilaj, neagră de ulei ars, era cuibul, şi el înnegrit, al viespilor, pe care insectele în puternice platoşe galbene roiau, amestecîndu-şi picioarele şi antenele. Dar zumzetul lor abia dacă se distingea de huruitul monoton al sitelor electrice din clădirea prăfuită a morii. Cînd ieşeam pe balcon — balustrada lui, plină de lădiţe de flori, îmi venea atunci pînă la umeri — mă suiam pe vreo cutie sau pe sania mea şi priveam minute-n şir ceea ce mi se părea cel mai măreţ peisaj din lume: imensul, imensul edificiu al morii "Dîmboviţa", ridicîndu-se, cu frontoane şi turnuleţe ce sfîrtecau norii, în mijlocul unei curţi pustii, incomensurabile, peste care-şi lăsa ca un gnomon umbra. Clădire melancolică, fără vîrstă, cu sute de geamuri îmbîcsite de praf şi făină, cu spaţii între cărămizi în care încolţeau şi creşteau ierburi şi-n care înfloreau clopoţei albaştri. Faţadă stacojie pe care suiau cîteva scări de incendiu, tubulare şi ruginite, aruncîndu-şi umbra filiformă în vîntul fierbinte. De la poarta pe care, aplecîndu-mă mult peste balustradă, strivind aproape cu pieptul florile "de piatră" pastelate din lădiţe, abia o zăream, poarta din spatele blocului,

pe care o foloseam drept tablă şi-o împînzeam cu litere şi desene făcute cu cretă colorată, şi pînă la edificiul morii făceai sute de paşi prin curtea toridă, rareori străbătută de vreun morar grăbit, în halat alb. Mai bine zis, ai fi putut face, căci pe atunci nu oricine dintre copiii din spatele blocului se putea lăuda că s-a căţărat vreodată pe gardul din prefabricate dintre bloc şi curtea morii, că s-a strecurat printre sîrmele ghimpate care-l tiveau, că a sărit în partea cealaltă şi s-a trezit brusc în acea zonă străină, necunoscută, vuitoare, care-ţi strîngea inima. Puţini rezistaseră acestei vrăji rele şi-naintaseră prin vasta pustietate către palatul colosal, simţind cum creşte, cu fiecare metru de pavaj străbătut, apăsarea singurătăţii şi-a groazei. Foarte, foarte puţini îşi înghiţiseră avid frica, aşa cum înghiţi apă cînd simţi că te-neci, se repeziseră pe ultimii metri, atinseseră cu vîr-ful degetelor zidul stacojiu de cărămidă, ţipaseră ascuţit şi-o luaseră la fugă-napoi cît puteau, simţind cum peretele zgrunţuros trozneşte, gata să se prăbuşească peste ei. Multă vreme n-am văzut nimic mai copleşitor decît moara "Dîmboviţa", desprinsă parcă din nebunia arhitectonică din visele mele, aceleaşi dintotdeauna.

Între aceste două zone de lume îmi duceam pe atunci viaţa, pierdut în labirintul derizoriu al apartamentului nostru: oraşul întins la nesfîrşit sub elevaţia cerurilor spălăcite şi pline de nori din faţa blocului, spre care dădea numai camera mea, şi castelul melancolic al morii, înconjurat de fabrici şi ateliere, conducte ruginite şi coşuri de fum înălţate pe la-nceputul secolului, arhitectură industrială dominată încă de patima ornamentului gratuit, vizibile din celelalte odăi şi mai ales din balconul nostru plin de regina-nopţii. Prin acest labirint cenuşiu-verzui, în care lumina intra rar, filtrată prin tulpinele transparente ale florilor de la geamuri (iar cînd ningea, iernile, prin florile brumate de gheaţă încrustate în sticla ferestrelor şi lăsînd doar în partea de sus un spaţiu strîmb şi sticlos prin care puteai vedea ninsoarea), o căutam întotdeauna pe mama. N-o căutam nici cu ochii, nici cu ochiul mai complex care-mi umplea craniul, ci mă-ndreptam spre ea chemotactic, adulmecîndu-i feromonii, ascultînd chemarea corpului ei eteric, cedînd unei absorbiri irezistibile către părul şi ochii şi braţele ei, şi buzele ei rujate cu cel mai prost şi mai ieftin ruj, către bluzele şi fustele ei şi parfumul ei de odicolon cumpărat în sticle în formă de maşinuţă. Oriunde-aş fi

fost în cochilia mea de beton, ştiam şi unde era mama, căci, dacă odată cordonul ce ne lega, cu arterele şi vena lui albăstruie, fusese tăiat, în schimb scînteia încă tulbure şi imperios alt cordon, cel dintre sprîncenele noastre, extensibil ca un elastic şi la fel de gradual, căci cu cît mă-ndepărtam mai mult de locul în care trebuia să fie mama, cu atît frica şi dragostea mea creşteau mai mult şi mă făceau să alerg mereu înapoi către locul care era mama, să identific cu o revărsare de bucurie obiectul care era mama, să mă caţăr în poala statuii vii care era mama şi să-mi apropii ochii de ochii ei, să ne ciocnim ţestele exact în locul dintre sprîn-cene, pentru ca acel cordon de nelinişte sclipitoare să dispară şi noi să rămînem aşa, frunte în frunte, cu pleoapele-nchise, cu braţele-ncleştate, cu acelaşi zîmbet de fericire înspăimîntată pe buze. Nu aveam timp să stau senin în poala ei, nu aveam degete să binecuvîntez. Mă agăţăm de pliurile vestmîntului ei, mă impregnam de fastul indigenţei ei, întorceam spatele meu îngust către lume. În momentele-acelea în care ne regăseam o priveam mereu în faţă, şi ea avea faţa mea, supradimensionată, negricioasă, cu cearcăne ca trase cu pensula, cu scobituri adînci sub pomeţii obrajilor, cu un mare Omega melancolic între sprîncene. Cum eram, în fiecare clipă a vieţii mele, mereu cu faţa spre ea, rotin-du-mă în jurul ei asemenea lunii, mama era de fapt nucleul fiinţei mele, sîmburele din fructul complicat al relaţiei noastre, rugos şi străbătut de canale asemeni celui de zarzăre, pe care-l înveleam cu carnea străvezie a mîinilor, pieptului, pulpelor, obrajilor mei. Crescusem din ea, dar acum ea era în mine, mă revărsasem din interior asupra ei. Mama era acum embrionul din burta cu buric proeminent a minţii mele, spre ea priveam din toate părţile deodată, mereu cu faţa spre ea, mereu fascinat de ea, mereu sfîrşit de dragoste şi dor pentru ea. Eram mereu gravid cu propria mamă iar ea, visătoare, tresărea uneori în lichidul amniotic al somnului meu. Era vastă cît o statuie al cărei piedestal de calcedonie lustruită ar ocupa un sfert de planetă, ocultat de nori şi vitrificat de cerurile albastre.

De multe ori, în după-amiezele lungi de vară, în orele pustii cînd copiii trebuiau să doarmă şi în spatele blocului nu mai vedeai decît mobila pe jumătate despachetată şi cîţiva hamali mîncînd brînză cu roşii pe o masă de bucătărie nou-nouţă, aşezată la umbră pe asfalt, mă duceam la bucătărie, mă aşezam

pe scaunul înnegrit de jeg şi de fum şi vorbeam cu mama, pe cînd ea robotea la veşnicele ei mîncăruri, făcea rîntaşuri sau prăjea cartofi în tigăi atît de tuciurii şi de arse, că furculiţa cu care amesteca strălucea prin ele ca platina. Uneori ne luam cu vorba şi uita uleiul pe foc pînă cînd se-ncingea aşa tare, că mîna de cartofi tăiaţi şi uzi pe care-o arunca în tigaie exploda cu un zgomot înspăimîntător şi flacăra urca pîn-la tavan, iluminînd-o şi aproape carbonizînd-o pe mama, care însă nu-şi pierdea firea, ci lua tigaia în flăcări şi o ducea repede pe balcon, unde sufla vîntul şi focul se potolea. Rămîneam apoi amîndoi fără glas, eu chircit pe scaun, cu mîinile la urechi, ea asudată, cu părul subţire zburlit, într-un fum albastru prin care abia dacă ne mai zăream. Mama era marea mea poartă de trecere. Realitatea mi-era pe atunci impenetrabilă ca un perete multicolor: obiectele, oamenii, casele, curţile, salcîmii, străzile cunoscute, văzute aievea sau în vis erau desenate, în două dimensiuni, pe zidul care mă-ncon-jura, sferic, de peste tot. Singură mama, încastrată şi ea-n zid, în altorelief, cu zîmbetul ei chinuit şi ochii căprui de ţărancă, era moale, era penetrabilă, de parcă zidul ar fi avut acolo o decalcifiere şi în locul crustei concave de var s-ar fi ivit treptat o pieliţă ce putea fi sfîşiată. Doar prin dreptul mamei se putea ieşi, aşa cum ieşim, în clipa morţii, prin locul din creştet, dintre patru oase-mbinate, ce rămîne moale atîta vreme. Mama era translucidă ca un zgîrci prin care pătrundea în sfera mea o lumină de dimineaţă.

Vorbeam, firește, despre Tîntava, despre tataie, despre fraţii şi surorile ei, despre locurile unde mai stătuserăm pînă să ne mutăm aici, în Ştefan cel Mare. Îmi povestea despre Groapa lui Ouatu, un iaz din marginea satului unde copiii mergeau să se scalde, ieşind cîteodată cu picioarele sfîşiate de ştiuci. Casele deveneau tot mai mizere pe măsură ce coborai dinspre mijlocul satului către margine, totul putrezea şi se ruina, mirosea tot mai tare a dude, a fructe fermentate-n butoaie uriaşe, a garduri de tulpini îngălbenite de porumb, a ţărînă şi balegi. Ştiam, fusesem pe-acolo, totul îmi era familiar: acea prelungire a lumii, "la Tîn-tava", cu totul diferită de peticul de oraş pe care-l numeam "acasă", era şi o prelungire în timp, adînc în vremurile imposibile de dinaintea primelor mele amintiri, de dinainte de momentul venirii mele pe lume. Coborînd în timp, era ca şi cînd ai fi coborît spre marginea satului: el se fărîmiţa treptat, putrezea într-o

vermină de poveşti şi imagini neclare pînă se dizolva cu totul în întunericul rînced. Aşa cum mijlocul satului, cu bodega, biserica şi Sfatul Popular — iar înspre Băcanu magazinul sătesc, "coperativa" — erau partea tare, bătătorită, a Tînta-vei, cu case tencuite şi pomi proaspăt zugrăviţi cu var, după care veneau "liniile" cu case mai noi, învelite cu tablă, cu oameni încă îmbrăcaţi ţărăneşte, pentru ca la margine bordeiele de ţigani şi români săraci să se amestece într-o mahala părăginită, satul avea structura lui şi-n confuzia timpurilor (căci timpul pentru mine era pe-atunci tot un fel de spaţiu, mai straniu şi mai găunos, în care fiinţele se-ntrupau din voci într-o lume pur auditivă), căci "adevărat" era doar satul pe care-l trăiam cu toate simţurile cînd mergeam la ţară, pe cînd cel din amintirile mamei, deşi se numea la fel, nu era acelaşi. Şi nu pentru că mama ar fi invocat stafii de mult dispărute, chiar dacă unele mai trăiau şi le puteai întîlni pe uliţe, ci fiindcă el trăia numai în vocea ei, construcţie arbitrară şi încîlcită ca şi vorbirea ei de femeie simplă ce desena, povestind, icoane naive şi copilăroase, tot mai sclipitoare pe măsură ce se-apropiau de realitatea ei tare, pentru ca ultima zonă, marginea satului ei temporal, să fie altceva şi decît amintirile mele, şi decît amintirile ei, şi decît timpul, şi decît spaţiul, şi decît ochiul, şi decît urechea. Căci satul şi mai vechi decît amintirile şi desenele cu vorbe ale mamei, cel de dinainte de naşterea ei, se pierdea în bălţile, mărăcinişurile, mormanele de gunoi şi arăturile imaginarului, acolo unde numai simţurile inefabile, mirosul, gustul şi buricele degetelor mai puteau înţelege ceea ce, fiind fabulaţie, era dincolo de spaţiu, timp şi memorie, era din acel loc unde trăiau toţi laolaltă, încremeniţi în strălucirea lor, Dumnezeu Tatăl, Hristos, sfinţii şi Maica Domnului, morţii pentru care trimiteau caloieni pe Argeş şi pe Sabar, lume veche şi inaccesibilă, nevăzută şi tainică. Mama îşi amintea cum mergea, de la doi-trei ani, cu vaca la cîmp, cum "nenea", unchiul Florea, le călărea şi le-nghiontea pe surori cînd erau mici, chirăindu-le-n fiecare seară în paturile casei bă-trîneşti, cu perne umplute cu paie. Îi vedea parcă în faţa ochilor pe "mămica şi tătica", vedea peretele de icoane şi poze îngălbenite, dar abia dacă mai ştia cum îi chemase pe bunicii ei, despre care nu pomenea niciodată, ca şi cînd lumea n-ar fi existat decît începînd de cînd era ea mică şi-apoi s-ar fi degradat, ar fi pălit tot mereu în

splendoare şi adevăr, căci realitatea şi adevărul erau pentru ea, ca pentru toţi oamenii vechi, lucruri opuse şi incompatibile. Nici mie, stînd în bucătărie şi uitîndu-mă după viespi, nu-mi trecea prin cap s-o întreb mai multe lucruri. Dacă n-ar fi fost mama şi tata, prelungiri limpezi dincolo de naşterea mea, şi care stăteau pe jumătate îngropaţi în nisipul timpului, aş fi crezut şi eu că lumea începuse cu mine. Aveam sub frunte doi ochi pe care, dacă-i închideam, lumea înceta. Fusese o vreme în care eram convins că, dacă închideam ochii, nu mă mai vedea nimeni. Dar ce fel de ochi aveau mama şi tata? Ei văzuseră lucruri de dinainte de inventarea privirii, şi pe care eu nu le mai puteam privi, ci doar auzi. Urechea era ochiul meu pentru timp, din ochii părinţilor, ca nişte pui zbîrciţi ieşind din ouă, se iveau urechile copiilor. Dar ce fel de lucruri erau cele nici văzute, nici auzite, nici măcar de ei, şi care totuşi trăiau în corpul nostru şi le trimiteam fiecare, scrîşnind din măsele şi zvîcnind din şale, în alte corpuri, din care ieşeau alte corpuri? Nervii le adunau din muşchi şi tendoane, din carnea umedă a organelor interne, le duceau prin încrengăturile rădăcinilor către măduva curgînd pe sub porţile de triumf (sau furcile caudine?) ale vertebrelor, care le vărsa în delta mirifică din ţeastă, şi amintirile fără spaţiu şi timp, fără ochi şi urechi, fără gust, miros şi pipăit măcar, trăiau acolo, se declanşau acolo într-o succesiune care era însăşi ţesătura vieţii noastre, aşa că oricine vedea fără ochi ceea ce ochii ultraîndepărtaţi, periferici şi trişti ai celor străvechi, oameni, jderi sau păianjeni, zăriseră cîndva cu adevărat în lumea adevărată. Aşa că şi mama, sub lumea ochiului, a spaţiului, a momentului de acum, şi sub lumea vocii şi a urechii, sub voce, în sunete Şi inflexiuni, în mirosul ei de rîntaş şi de colonie ieftină, în bucătăria care o-mbrăca sărac şi ieftin ca şi bietele ei capoate, îmi transmitea ceea ce şi ea ştia fără să ştie că ştie, mă învăţa ceea ce şi ea învăţase, şi nu de la popa Ciocoiu, nici de la învăţătorul Spiridon. Aşa aflasem despre satul din munţii Rodopi, despre macii aduşi de ţigani, despre războiul dintre diavoli şi îngeri şi despre fuga rămăşiţei din sat, pe vreme de iarnă, în căruţe trase de cai mărunţi, peste marele fluviu Dunav. Aşa văzusem fluturii uriaşi, încremeniţi ca nişte bivoli înaripaţi în sticla groasă a fluviului îngheţat, întinzîndu-şi acolo aripile curcubeene. Aşa ştiam de Vasili, băiatul subţire care-şi zidise umbra în Dunăre, rămînînd pentru totdeauna străveziu la

razele soarelui ca şi bila de sticlă pe care-o găsisem cîndva într-un înveliş ţepos de castană.

Liftul bătrîn, proiectat de inginerii din secolul trecut, care parcă sculptau în metal, lemn şi cristal de stîncă maşinile lor mecanice — pe o placă groasă, acum neagră de jeg, scrie cu litere gotice Stifter & Co. -, liftul fără oglindă, în schimb cu mai multe manete de metal zgrunţuros de care simţeam mereu impulsul de-a trage, oprea în cele din urmă la ultimul etaj. Ieşeam şi mai urcam cîteva trepte. Pe culoarul îngust şi ascendent se aflau lăzi cu leandri şi ficuşi, luminaţi tulbure de o fereastră rotundă. La ultimul etaj, în glandul blocului tumefiat, se afla doar uşa, stacojie şi scorojită, a garsonierei mele şi încă o uşă cu geam, mereu încuiată, care dădea pe micul palier cu balustradă ce-mi înconjura, suspendat în gol, odaia, ca o grădiniţă pustie în jurul unei case construite în vîrful unui turn. Pe terasă, atît cît puteam vedea prin geamul pătat de muşte, erau o sîrmă de rufe, pe care încă mai atîrna o zdreanţă scorojită, şi o carcasă de frigider Fram. Dacă mă trezeam noaptea şi ieşeam să mă impregnez de singurătatea impersonală, tare ca gelatina, de pe micul hol din faţa uşii mele, luminat de un bec palid, şi dacă, pentru ca tăcerea şi irealitatea să devină totale, stingeam pînă la urmă şi becul, deodată năpădea înăuntru lumina stelelor, care făcea ca siluetele frigiderului, ficuşilor, sîrmei de rufe să devină negre ca zmoala.

Şi intram în odaia mea cu o masă, un scaun şi-un pat, unde scriu şi acum, în faţa ferestrei ovale, şi în care parcă am locuit întotdeauna. Foarte rar se aud aici zgomotele estompate de la apartamentele de dedesubt, voci şi sunet de ţevi, zgomotul apei trase la baie. Şi mai rar vine cineva aici: mama şi, de cîteva ori, Herman. Prin fereastră norii-mi pătrund în odaie ca un abur cu steluţe de gheaţă. Singurul lucru viu, aici, este manuscrisul meu zvîcnitor, pieliţele astea mustind de un sînge albastru. Coconul de păianjen pe care-l manevrez cu braţe păroase, pe care-l încălzesc la lumina ochilor mei multicolori. Peste care-mi tîrăsc pîntecul cu filiere din care curge salivă. Manuscrisul meu, ponta mea, cartea mea ilizibilă, încîlceala de tufiş în flăcări, care nu se consumă şi din care se aude o voce mentală, fără buze, limbă, palat şi lannge: "Scoate-ţi încălţările din picioare, căci pămîn-tul pe care stai e sfînt." Căci manuscrisul meu din membrane vii,

suprapuse, lipite, bălăcite una-ntr-alta repetă fidel stratificarea creierului meu, e harta pe suport aspru de celuloză a împletirii de neuroni ce formează icoana lumii sub ţeasta mea. Iar peste stratul manuscrisului meu, reflectîndu-i fidel fiecare buclă, punct şi ştersătură, se întinde marele manuscris stelar, pulberea de neuroni gigantici, interconectaţi, de sub ţeasta Dumnezeirii. Astfel cele trei scrieri (neuroni, litere şi stele) stau lipite ca un sistem de lentile în obiectivul unui aparat optic prin care, privind cu întregul tău corp, ai putea să-ţi vezi viaţa. Să-nţelegi, în fine, ce ţi se-ntîmplă, cum de te-ai întîmplat. De ce eşti cu necesitate aşa cum eşti. De ce ar fi fost imposibil să nu fi existat niciodată. Căci ce sînt toate faptele vieţii tale: casele în care ai stat (Silistra, Florească, Ştefan cel Mare, Uranus), feţele pe care le-ai văzut, cărţile pe care le-ai citit, cuvintele pe care le-ai spus, edificiile monstruoase din visele tale — palate de marmură pe sub portalele cărora intră fluturi, statui cu ochii goi acoperiţi de molii, bolţi neomenesc de înalte din apexul cărora coboară păianjeni grei, cu labele răşchirate, pe fire scînteietoare — tramvaiele cu care ai mers, oraşele prin care-ai trecut, decît stele grupate de mintea ta în constelaţii iluzorii, aşa cum adevăratele stele, ce desenează! în noapte Ursele, Săgetătorul sau Leul se află în planuri străine, unul de altul în grosimea bolţii cereşti şi doar ochii noştri de pămînteni, din punctul nostru unic, privilegiat între toate, e-n stare să vadă, să construiască, să scrie pe cer contururi de eroi şi de zei. Doar la un parsec distanţă harta stelară se sparge, desenele se strîmbă-n anamorfoze groteşti, din Orion o stea intră-fl constelaţia Qurm şi alta-n constelaţia Vach şi totul se risipeşte în straniu şi-n neînţelegere. Fractali, mereu fractali în tristul joc repetitiv al lumii. Căci tot la fel se întîmplă în neuronii noştri sculptaţi de vînturi, zgomote şi lumină. Amintirile şi trăirile noastre au unitate numai din punctul din care privim, din cu-vîntul cel mai enigmatic din lume, eu. Ce ar lega, altfel, între ele, faţa oribilă, de demon veninos, năzărită mie într-o noapte de vară din adîncul vieţii mele, de Amsterdamul pe care-l voi construi aici, în grosimea cărţii, la numai un centimetru distanţă de foaia pe care-o citeşti acum, şi de chinul unei dureri de dinţi din adolescenţă? Haosul capătă sens doar pentru că sînt aici şi nu cu un ângstrom mai la stînga, pentru că spre mine se-ngustează perspectivele, pentru că sînt pupila, pentru că sînt eu, pentru că

sînt Mircea. Pentru că manuscrisul îmi înveleşte scoarţa cerebrală şi bolta-nstelată îmi înveleşte manuscrisul, şi fiecare cuvînt se leagă, în sus şi-n jos, de-un neuron şi de-o stea.

Mă aşez la masă şi iau pixul în mînă. Recitesc de zeci de ori ultima pagină, cea din vîrful topului tot mai gros, şi pe care n-am niciodată curajul s-o dau la o parte, aşa cum, cînd cădeam şi-mi însîngeram genunchiul, se făcea acolo o crustă pe care-o tot zgîndăream, pervers, savurîhd usturimea dezlipirii cîte unui colţişor, fără să îndrăznesc totuşi s-o smulg deodată şi să-mi contemplu rana mustind de sînge. Mereu pornesc de-acolo, de la ultima pagină, uneori atît de străină mie, atît de desprinsă de orice fire şi orice legături (deşi în hialinul de meduză al cărţii se văd bine şi nervii, şi venele, şi glomerulele sudoripare, şi muşchii piloerectori care ajung în dermă şi o fac vie), încît parcă n-aş mai citi o pagină de text, ci aş încerca să-nţeleg dispunerea aleatorie a petelor de rugină şi sulf pe o piatră de rîu sau aş privi, ca altădată, mozaicul din sala de baie, văzînd în el cîmpuri de bătălie sau scene de bordel. Nu citesc, ci ghicesc, asemeni unei ţigănci, într-o palmă muncită, murdară, cu tăieturi înnegrite de păcură, în care liniile abia se mai văd iar podul palmei e puternic şi dominator ca un munte împădurit, palmă în care străluceşte totuşi, printre milioane de drumuri, creste şi cărări, triumfătorul M aşezat oblic, reliefat de crevase adînci, format din linia capului, a inimii, a vieţii şi-a norocului, singurul semn real într-o Palmă altfel haotică la fel ca tot ce se-ntîmplă. Citesc de zeci de ori ultima pagină şi ghicesc astfel cum va fi următoarea, în care voi ghici de asemenea mîine. Îmi construiesc ghiocul ghicind În el, adăugîndu-i astfel strat după strat de sidef, pînă ce-l schimb într-un palat cu odăi tot mai vaste, crescînd asimptotic în spirală, fiecare odaie de zece ori cît cea precedentă, doar ultima rămî-nîndu-mi, mereu, accesibilă. Căci dacă-n orice castel există, aco-lo-n adînc, sub vedute, carcere şi capricii, o uşă condamnată, o cameră interzisă, în enormul meu mausoleu, secretat de melcul umed al vieţii mele, toate camerele sînt interzise, blocate, baricadate pe dinăuntru, în afară de ultima, în care încă mi se permite să locuiesc. Dar odăile în spirală ale palatului meu de sidef nu sînt clădite-n spaţiu ci în timp, ele sînt ţestele mele succesive, de la pieliţa ce-mi învelea mugurul cerebral cînd încă pluteam în lichid amniotic pînă la zgîrciul ce-nfăşura creierul meu după naştere, la craniul

încă moale de la un an, la cel de la cinci ani, de la zece şi şaptesprezece ani: odăi succesive, lus-truite-n interior, în care omida grasă a minţii vegetează, aşteaptă clipa cînd va sparge în ţăndări bolta de os şi-şi va desface, în fine, aripile.

Privind în trecut, contemplu arhitecturi cerebrale, păduri de axom şi dendnte în constelaţii irepetabile, bolţi tot mai joase umplute cu idoli tot mai impunători, în hainele lor de piatră, în liniştea lor de mormînt. Şi-abia de sub ultima boltă de fildeş cranian, cea din clipa morţii mele, va ieşi, ca să se odihnească în creştet, pe fontanelă, nimfa halucinantă a psihicului meu, umflat[de lichid şi cu aripi zgîrcite, pompînd substanţa din pîntec, perla aceea lichidă, în aripi, privind meta-lumea cu ochi tari, bombaţi şi impersonali, abia atunci va desface aripi multicolore, cu lacuri de carmin şi delte de negru şi franjuri de albastru electric, cu toate feţele şi peisajele lumii înghesuite pe fiecare solzişor invizibil, cu boabe mari de rouă între perişorii toracelui, cu picioruşe subţiri ca aţele rotind încet viermele înaripat, pregătindu-l pentru desprindere şi zbor. Abia atunci, înconjurat de slava rotundă a Shahasrarei, marele fluture va zbura deodată în toate părţile, în cele patru dimensiuni vizibile şi-n cele şapte strîns înfăşurate, pînă ce puterea şi culorile lui vor umple ţeasta fără tîmple şi frunte, craniul fără etmoid, sfenoid şi occipital al Dumnezeirii.

Îmi imaginam uneori mîntuirea ca pe o ejaculare de fluturii levitînd cu miliardele într-o spermă de aur. Din miliarde de ţeste umane, ca din nişte icre străvezii, ieşea cîte-un fluture minunat, încondeiat cu stricnina, chinoroz şi şofran. Stolurile lor uriaşe înnegreau zarea. Toţi lopătau, într-un aer de aur topit, spre la-birintele şi labiile tărîmului celuilalt, toţi se înşurubau în viforul gelatinos al unor trompe gigantice. Fiecare dorea mîntuirea, era doar sete de mîntmre, dar în fiecare clipă piereau cu miile, epuizaţi sau devoraţi de monştri diformi. Un noroi gros de fluturi avea să se scurgă apoi, fără glorie, din acea Vulvă. Milioane însă lopătau mai departe din aripile lor ţepene, ca de aeromo-dele, scrutînd întunericul umed cu ochii lor bulbucaţi. Se năpusteau înainte, nor după nor, în rafale de vînt colorat, purtaţi de dragoste şi de chimism, fără să ştie ce caută, fără să caute, dar găsind în fiecare clipă unicul drum către redempţiune, calea faţă de care Tao şi Vedele şi idolii şi religiile şi drogurile şi poezia sînt doar triste surogate profane. Dar mîntuirea nu era pentru toţi,

nici pentru mulţi, nici pentru unii, căci nici credinţa şi nici faptele nu ajută, ci este doar pentru unul, unul singur dintre toţi fluturii ce aleargă să cîştige cununa, ce iau cu asalt, clipă de clipă, împărăţia. Unul singur va fi mîntuit din fiecare lume posibilă, şi nu cel mai bun, nici cel mai adevărat. Iar mîntuirea nu e o fericire, ci e teribilă ca o boală fără de leac. Căci noaptea se face tot mai îngustă şi mucilagiul tot mai vezicant. Aripile iau foc în acest jeleu. Rămîn doar nervurile, mănunchiuri de nuiele agăţate de-un pîntec martirizat. Şi totuşi cîteva sute de fluturi se mai împing înainte, se tîrăsc mai departe prin canalul de carne şi foc. Labe articulate ies din pereţi şi apucă, mandibule sfîşie cîte-un capăt de aripă ca pe-o pînză de corabie. Schelete de fluturi se leagănă în plase dese de păianjen. Cînd planeta burtoasă apare deodată în gigantica ei cavernă, doar cîteva zeci o mai pot detecta cu penele moi ale antenelor. Atunci dragostea devine copleşitoare. Cu aripile în flăcări, fluturii zvîcnesc înainte. Lopătează prin cangrenă şi agonie. Se agaţă unii de alţii, se caţără unii peste alţii pentru încă o gură de dragoste. Sfera creşte în ţaţa lor, lumina ei depăşeşte miliarde de son. Lava din foto-sieră desenează pe pielea ei tatuaje mirifice, încheagă şi deschea-gă universuri. O duzină de fluturi o vînează ca nişte avioane vechi de război, se-apropie aşa de mult că deodată orizontul e doar lumină groasă ca mierea. Unul din ei, nu cel mai bun, nici cel mai adevărat, se-mplîntă primul în pieliţa vie, o sparge şi se topeşte-n minunea ei. Ceilalţi ajung doar la o nanosecundă distanţă, dar porţile sînt deja-nchise. Un mare cutremur electric îi arde pe toţi, şi le arde apoi şi cenuşa.

Unul singur a fost mîntuit, un singur curier a transmis informaţia. Doar prin el se va naşte un inconcevabil copil din doi zei uniţi într-un rut astral. Da, sîntem spermii, şi zeii sînt tot spermii ai unei lumi mai înalte. Şi fluturii cerebrali, tot mai gigantici din lume-n lume, se înalţă din ţeste şi lopătează prin acelaşi aer de aur al mîntuirii. Nimic însă pentru ales. Pe el îl striveşte privirea zeului hiperbaric. Şi nu va şti niciodată că marele copil de lumină ieşit din oul cu care el s-a unit va avea ochii lui, bărbia lui, un fel al lui de a-şi trece degetele prin păr. Căci mîntuirea nu o capeţi, ci se întîmplă prin tine, e minunea trecerii de la un strat al lumii la altul. Tu eşti numai cheia porţii dintre lumi, dar o cheie ce s-ar topi în broască şi împreună cu ea ar genera uşa şi spaţiul magic de dincolo.

Pe care-l contemplu acum, singur în frigul coridorului, coborînd tot mai mult în trecut, aşa cum tragi tot mai în spate piatra din praştie ca s-o proiectezi apoi, cu putere-nsutită, spre viitor.

Fierăstrăul verde, grosolan şi ameninţător, ocupînd tot ochiul holbat al lentilei şi revărsîndu-se şi pe dinafară, se îngustă, cu efecte neaşteptate de concavitate şi îngroşare a contururilor, pînă deveni evident că nu e altceva decît piciorul, multiplu articulat, al unei insecte. Curînd, porţiunea ei dorsală, cu inelele abdomenului la fel de verzi (un verde mai închis decît al frunzei pe care stătea, iată, puricele de plante), intră tot mai mult în obiectiv, aşa încît, în cîteva secunde, întreaga gînga-nie, cu şase picioruşe filiforme şi o trompă ca un arcuşor de ceas înfipt în derma lucioasă a frunzei, deveni vizibilă în medalionul lupei de filatelie, ca un exponat de muzeu într-o lumină puternică, a minţii, ai zice. Pe măsură ce sticla bombată se ridica, insecta devenea tot mai mică, lăsînd ca în jurul ei să apară, lăţite şi diluate către margini, alte porţiuni ale lumii ei, contextul ei de culori şi texturi: lobul, negru de verde, al marii frunze, apoi zonele ei mai luminoase pe care fibrele se aliniau în lungime, ca ale ierbii, avînd în stînga prima semilună portocalie, deocamdată imposibil de identificat. Structuri galben-portocalu pînă la sîngeriu se dezvoltă acolo, în stînga sus, cărnoase şi rigide, fascinant de frumoase, cu ogive şi tije şi volute adînci, cu perişori şi puf prăfuit, pînă ce întreaga floare de gura-leului se arată, acum, pe cînd insecta iniţială abia dacă se mai vede în centrul imaginii strălucitoare. Developarea şi elevaţia sînt tot mai rapide, mişcarea de blow-up cuprinde zone tot mai întinse, cu-nnd se vede, întreagă, tulpina de gura-leului cu patru flori dispuse la distanţe tot mai scurte, iar la capătul codiţei, tot în stînga sus, apar deodată vîrfurile unor degete (unghiile date cu un roşu destul de strident) şi cîteva structuri încă imposibil de decriptat, una, două, trei benzi cafenii foarte late, cu asperităţi albicioase din loc în loc. Braţul, delicat şi rotund, e de femeie, aşa cum se şi cuvine, şi se sprijină pe benzile cafenii, reduse acum la nişte simple nuiele ale unui fotoliu de răchită. În secundele următoare culorile explodează, suprafeţele capătă o complexitate fără speranţă pentru descriptor: cutele pembe ale unui piept de rochie, modelate de o topologie subtilă şi

schimbătoare, convexităţile unui şirag de perle, un obiect incomprehensibil la început, care se dovedeşte pînă la urmă a fi doar un bumb de os cusut cu fir aurit, pînă cînd, cu gîtul decupat deocamdată de marginea de sus a lentilei, devine accesibil privirii întregul corp, în rochie la modă (comandată la Leclerc, pe Podul Mogo-şoaiei), al unei femei pe care deja o bănuieşti junã şi ambetată, avînd în jur mobilier de grădină bălţat cu aur şi umbră, halbe de bere licărind galben pe masă, piciorul în pantalon vişiniu al cuiva şi un sfert din figura stupidă, cu guşă dublă, a altei cucoane, purtătoare a unei pălăriuţe cu cireşe adevărate la panglică. Pe cînd în zonele laterale apar tot mai multe mese şi personaje, agitîndu-se şi pălăvrăgind, desfăcînd larg gazete, privind chiorîş la ceasuri de buzunar, tamponîndu-şi nasul cu pudră din pudriere dolofane, cu oglinjoară, pe verticală se iveşte capul, deocamdată deformat grotesc, al tinerei femei, cu ochii scurşi către buze şi buzele întinse pe bărbie, iar în partea de jos un picior' foarte uşor şi o botină din cea mai fină, între plăntuţe sîrmoase ivite dintre pietrele caldarîmului şi mucuri îndoite de ţigarete scumpe, cu dungă de aur. Sîntem, înţelegem abia acum, într-o grădină de vară cu garduri vii, grătar de mititei şi domni şi doamne stînd în jurul meselor pe scaune de răchită, pe cînd soarele, tremurînd prin frunzişul copacilor (duzi, duzi cu fructe albe şi violete) le punea pe feţe, pe fustele lungi şi pe costumele vărgate pete de aur şi de vînt. Juna e roşcată şi are o figură viclenuţă de ţărancă gătită orăşeneşte. În clipa în care rezoluţia imaginii ajunge la un nivel realist telescoparea-ncetează şi sonorul porneşte, aşa că o putem auzi pe cea numită "Eufrosina, ma mie" sau, mai des, doar "Frosico, puico" gîngurind alintată -vehement totuşi — către posesorul piciorului în pantalon vişiniu: "Dimpotrivă, dimpotrivă, domnule căpitan, eu sunt mîndră că sunt românca şi crez din tot sufletul că Petrică are rezon. Ah! Atîtea sclifoseli auzi la damele din ziua de azi, cu pansioa-nele şi pianul şi franţozeasca lor de Dîmboviţa... Io n-am mai fost la pansion, şi tata a fost arendaş, săracu', în Ialomiţa, şi mama, săraca, a fost fată de popă, da' nu mă dau pe o sută de sclifosite cu nasul pe sus, cu toate mofturile lor..." "Trebuie să recunoşti însă, ma chere", interveni doamna cu cireşe la pălărie ce şedea cu cei doi la măsuţă — şi pe cînd vorbea îşi aşează uşor mîna adipoasă, cu vinişoare de-a lungul degetelor strînse-n metalul brutal al

cîtorva inele cu pietre rare, peste cea a tinerei femei — "trebuie să recunoşti că Hajdău a furat ca-n codru din Les Precieuses ridicules. Dacă te gîndeşti numai la Musiu Jorj: ma chere, ce idiot! Oare toţi cei ce vorbesc franţozeşte să fie nişte spînzuraţi? Cest une caricature gogone! Ce-a mai aplaudat mojicimea la aria aia (cum zicea, soro?): «Ne-am strîns minţile cu fracul/ Şi simţul ne-am încărcat/ Cu haine de unde dracul/ Copiii şi-a botezat!»" "Şi-a înţărcat, madame Sophie!" "Pardon?" Căpitanul repetă: "Şi-a înţărcat. Dracul nu botează copiii." Căpitanul avea încă frizura un pic turtită de la strălucitoarea cască de pompieri ce trona acum pe un colţ al mesei, atît de lustruită încît nu era norişor de pe orbitoarea boltă a verii care să nu-şi găsească imaginea comprimată pe arama căştii. Mai zăreai, adunată în luciul ei, întreaga clădire a otelului Dacia, în curtea căruia se aflau grădina de vară şi o parte din scena varieteului pe care trupa lui I. D. Ionescu tocmai reprezentase Trei crai de la răsărit. Aflată doar la cîteva degete de caschetă, o halbă de bere-şi proiecta şi ea pe metalul curb imaginea ciclopică, părînd a fi un edificiu mai înalt încă decît otelul însuşi. Brusc, imaginea halbei scăzu însă dramatic, aproape zbură către curbura din stînga a căştii, căci căpitanul înşfăcase minerul de sticlă zgrunţuroasă şi ridicase halba către buze. Pe cînd sorbea, impregnîndu-şi mustaţa de spumă, îşi mai aruncă o dată, nerăbdător, ochii negri, încruntaţi şi întotdeauna prea serioşi, către intrarea grădinii, unde, pe uliţă, dormitau cîţiva muscali cu birjele. Avea pleoapele tivite cu o dunguţă albăstrie (cum avea să le aibă, peste un secol, şi strănepotul său Mircea), iar genele atît de groase, atît de întunecate, încît puteai vedea cioplitura în Patru muchii a fiecăreia dintre ele, fibroasă în arcuirea ei ca un fir din coada cailor, şi la fel de uscată. Faţa descărnată, smeadă, de bărbat trecut de patruzeci de ani, avea o frumuseţe răvăşitoare pentru femei, poate şi fiindcă era mereu austeră şi tristă. Uniforma, cu toţi eghileţii strălucind ca în prima zi de purtare, era impecabilă, de fapt aproape prea corectă, de parcă ar fi îmbrăcat o figură de dioramă. Sistemul osteo-muscular al căpitanului Badislav părea să funcţioneze inefabil, fără să forţeze vreodată, în genunchi şi în coate, materialul vişiniu al uniformei. Ca să spunem adevărul pînă la capăt, uniforma era doar una I de paradă, prevăzută, alături de faimoasa cască, şi cu o sabie poleită, bună doar să zdrăngăne pe caldarîm. Cînd cele

două dame l-au întîlmt plimbîndu-se îngîndurat prin faţa grădinii Alcazar, în dosul Pasagiului român, căpitanul tocmai se-ntorcea de la defileul dat în cinstea Majestăţilor Sale în faţa statuii luil Mihai Bravul şi numai chef de comedii n-avea. Dar M-me Zamphiresco era propnetăreasa la care şedea cu chirie şi care nu mau văzuse de două luni un ban de la el, iar Frosica — graţioasa lui ve-l cină, nevasta mitocanului de la numărul 14. Nu putuse refuz» cu nici un chip, mai ales că simţise, cînd sărutase mînuţa înmănuşată a amantei lui, acea strîngere discretă care-i provoca ime-l diat o erecţie, pe care hainele ţepene cu greu o puteau ascundea De cîte ori degeţelele angelice nu i se plimbaseră, în sus şi-n jos, pe membrul său viguros de ţăran, în căldura parfumată a alcovului plin de penni... De cîte ori limbuţă de pisică nu insistase-ndelung pe sfîrcurile lui cafenii de pe pieptul fără un fia de păr! Aşa că mersese, vrînd-nevrînd, la grădina Dacia, muln dincolo de barieră, pe un soare toropitor şi în zgomotul agasânt al roţilor birjei pe drumul desfundat. Nici în împrejurară oarecare ieşirea asta nu i-ar fi făcut plăcere — căci teatrul îl plictisea, mai ales cel cu cocarde tricoloare, după care se dădea-n vînt burtăverzimea — şi, dacă era să ia o halbă-două şi nişte patricieni, prefera locantele şi grădinile din oraş, Gagel, Raşca sad Alcazar, unde era cunoscut şi i se făcea credit, decît să se-nece-n praful Herăstrăului sau să plătească treizeci de bani micul la Avedic sau Sans-Souci. Solda nu era mare: cu ce-i trimetea Mariei la Tîntava, cu ce-l costau birturile şi Frosica, başca tabacuţ şi cîte-o podăreasă din vreme-n vreme, se ducea totul pe apa sîmbetei. Noroc că ordonanţa i-o dădea garnizoana, căci altfel nu şi-ar fi permis un domestic. Cu atît mai mult după răvăşi-toarea dimineaţă de septembrie, după întîmplarea de la defileu şi în nerăbdarea întîlnini cu femeia de pe carul Justiţiei, numai de vorbit despre craii poligloţi ai lui Hasdeu (un bătrîn descreierat: îl văzuse de curînd cum umbla cu mersul lui de insectă nervoasă pe caldarîmul de sub ferestrele Vocii Poporului, vorbind în barbă de unul singur şi răşchirînd degete exasperate spre cer) nu avea poftă. Abia dacă avea puterea să pară că mai urmează în conversaţie pe cele două dame, aprobînd uneori sau zîmbind la-ntîmplare. Ochii ficşi, cu irişi neconvergenţi spre vreun lucru din această lume, deveniseră simple bile pasive, străvezii ca globii oculari cu contragreutate de plumb ai păpuşilor. Cît de stranie fusese dimineaţa! De cum deschisese

ochii, în odaia sa cu chirie, privirea îi căzuse pe curba albastră a ligheanului ce aştepta, smălţat şi pur, pe stativul său. Lumina puternică dar rece a zorilor îl tăia din umbră cu o precizie şi-o claritate a desenului cum numai o lanternă magică ar fi putut-o face. Ligheanul era mai adevărat decît tot ce s-ar putea vedea vreodată cu ochii. Vasile se frecase la ochi, se ridicase-n genunchi în patul larg, cu înfloriturі de alamă pe tăblii, se-nchinase la icoana din peretele de la răsărit şi, în cămeşa sa lungă pînă peste genunchi, prinsese a levita, în picioarele goale, prin odaie. Soarele n-avea nimic de-a face cu transparenţa scînteietoare ce umplea încăperea. Icoana parcă nu era pictată, ci se deschidea ca o fereastră spre lumea de nori văratici şi cer albastru a lui Dumnezeu, iar acesta era viu şi concret, în vestminte de pînză aspră, cu marele ceaslov din braţe nu numai îmbrăcat în piele, ci mirosind a piele şi a cerneală roşie, cu barba uşor înfoiată de o briză venind dintr-o parte, cu un mic os mort deasupra sprn> cenei, cu un coş pe gîtul înroşit. Păsările geometrice de pe scoarţa de deasupra patului se ţineau cu mîini de om de florile geometrice, văzînd cum fiecare fir de lînă din ţesătură e răsucit din alte fire şi fiecare din acestea din alte fire şi aşa la nesfîrşit, toate la fel de vizibile în coaja lor subţire de vopsea organică. Ceasul cu capace de fier de pe masă era şi el mai greu şi mai dens decît ar putea fi vreodată un ceasornic. Privindu-i curbura de cristal, căpitanului i se păru că-i vede distinct fiecare rotiţă zimţată şi că-i poate auzi, sub bolta capacelor, ticăitul apocaliptic, de orologiu de catedrală. Căpitanul n-avea de unde să ştie că astfel ţi se arată lumea în ziua morţii tale, dar avu senzaţia limpede că se află undeva în miezul minţii lui, sau poate a altuia. Sentimentul irealităţii nu-l părăsise nici în timp ce ordonanţa trezită din zori (căci era zi de paradă) îl îmbrăca din cap pînă-n picioare. Căpitanul privise dinţii de baga ai pieptănului de parcă ar fi fost o arătare mistică, un mesaj copleşitor. La fel se uită la faţa stupidă a soldatului, observînd prima dată cum îi picură uleiul de pe viţele de păr năclăite.

Ajunsese la garnizoană puţin cam tîrziu. Colonelul inspecta deja mult prea lustruitele pompe trase de catîri, cu tulumbele răsucite şerpeşte în jurul cisternelor de alamă. Marile depozite de cărămidă roşie din curte îi părură deodată ameninţătoare, iar platanul uriaş — prea viu pentru un simplu copac. Îşi mai reveni

în rutina comenzilor militărești și a verificării pîrghiilor și manometrelor de pe pompe. În vîrful Dealului Spirii, micuța cazarmă părea așezată, ca un timbru delicat, pe dîmbul pubial al unei femei uriașe. Coloana de pompieri, avînd în sînul ei obligatoriul car alegoric, ieși pe la ceasurile zece pe poartă și, printre copacii stufoși, înveșmîntați în rugină, coborî spre pîntecul damei. Carul era clădit după desenele unuia dintre ofițeri, maiorul Poppesco, pictor peisagist și zugrav de firme în timpul liber ba chiar și arhitect, deși orașul nu se putea încă lăuda cu nici o casă înălțată după planurile lui. El închipuise o clădire cuprinsă de flăcări, cetățeni dezesperați smulgîndu-și părul pe la ferestre și un angel pompier atîrnat de-o funie, ca să pară că sosește în zbor din ceruri, stingînd flăcările cu apa dintr-un val de cristal. În taină, mișcătorul tablou vivant era furat de la divinul Rafael, care și el înfățișase o dată fresca unui mare incendiu. Toată hardughia de șipci și mucava, înfășurată în limbi de pînză roșie, era așezată pe loitrele largi ale unui car tras de trei perechi de boi și se legăna atît de tare, că M-me Poppesco, ce trebuia să stea la catul de sus al căsoaiei ca să fie salvată din flăcări de angerul pompier sub ochii Majestăților Lor, fusese gata să fie azvîrlită peste pervaz la un hop, așa că pînă la urmă coborîse pe scara dinăuntru și ședea acum lîngă răcanul care mîna boii, încercînd, cu evantaliul, să mai risipească nesuferitul lui miros de usturoi.

Coloana coborîse spre Podul Mogoșoaiei, de curînd rebotezat Calea Victoriei — dar nimeni nu-i zicea încă pe noul nume — sub privirile holbate ale tîrgoveților. Fercheși, cu mustățile bine răsucite și unse cu unt, strînși ca niște viespi în mundirele lor vișinii, pompierii, de ale căror isprăvi de la '48 încă se vorbea, erau adoratii damelor și puțini erau cei care nu aveau trei-patru amante dintre junele abia reîntoarse din Rusia, încărcate de blănuri, ruble și giuvaeruri, dar și de viții destule. Din cînd în cînd, cîte-o nevastă de negustor, cu ochii dați cu ristic, se desprindea din mulțime ca să-i dea vreunui ofițer un crin cu cîteva cupe albe ca niște goarne sau un mănunchi de garoafe. Cînd o fetiță, ieșind dintr-o prăvălie cu ferești murdare, îi întinse lui Vasile un buchețel de clopoței albaștri, căpitanul avu din nou impresia că trăiește în visul cuiva. Fetița nici măcar nu-i zîmbise, iar degetele ei, simțite o clipă, erau înghețate. Și acum, stînd la masă în grădina de vară, căpitanul își amintea ochii fetiței, atît

de gravi şi de maturi, încît ochii unui om în vîrstă, copleşit de nenorociri, ar fi părut pe lîngă ei aproape senini. Pe cînd îi dădea florile, copila îi şoptise ceva la ureche, un nume parcă, vechi şi cunoscut, dar care îi devenise obscur tocmai din cauza asta, aşa cum îşi pierde sensul un cuvînt repetat de sute de ori. Atunci o apucase de încheietura mîinii şi vroise s-o întrebe ce-a spus, dar micuţa se zbătuse şi, pînă la urmă, îl zgîriase pe dosul palmei atît de tare, încît trebuise să-i dea drumul. Tulburat, căpitanul abia dacă mai ştiu pe unde trece coloana. Stătea agăţat de pîrghia pompei şi privea în neştire casele şi trăsurile de sub cerul cu nori scînteietori. Aerul era plin de funigei. Presiunea enormă a unui veac de istorie făcea apele epocii dense şi străvezii ca ale unei prisme de cuarţ. De altfel, un pal curcubeu străbătea, dacă te uitai bine, întreaga viziune a acelei zile de sfîrşit de august şi un efect de lentilă îşi aduna cerculeţele violete pe turlele bisericii Sfîntul Spiridon, din depărtare.

Intrînd pe Podul Mogoşoaiei, pompierii zăriră de la bun început, printre palatele şi otelurile ce începuseră să se ridice, cu faţadele lor neoclasice ca nişte machete gălbui şi cu prostul obicei al epocii de-a umple fiecare ogivă şi şarpantă cu neamuri întregi de statui de ghips, marea coloană a defileului oficial, pestriţă Şi alunecoasă ca un şarpe abia năpîrlit. Privind peste capetele marii de gură-cască, Vasile aproape că se trezi din visare cînd trecură prin faţa lui, pe caldarîmul bine măturat, hojmele fantastice ale carelor şi personagiilor, înconjurate de reprezentanţii tuturor stărilor şi colegiilor naţionale. Nu-i putuse totuşi zări, căci trecuseră deja, pe Traian împăratul, ce deschidea coloana sporovăind paşnic, deocamdată, cu Decebal despre pariurile de la cursele de cai şi străduindu-se să-şi ţină armăsarul la pas, căci viteazul rigă al dacilor, mergînd pe jos, abia putea păşi în lotcile impresionantelor lui opinci. Duşmani de moarte în ficţiune, cei doi regi erau amici buni în realitate şi puteau fi văzuţi în orice seară la birtul actorilor de lîngă Teatrul Naţional. După cei doi bărbaţi vestiţi, mirosind a levănţică împotriva moliilor, dar din coapsa cărora ieşise toată românimea, veneau, flancaţi de soldaţii lor cu zale şi chimire de piele, cu coifuri de fier lustruit, alţi voievozi ai neamului, fiecare înveşmîntat ca în tabloul ce-l reprezenta, de parcă ar fi avut doar un singur rînd de straie, fiecare cu însemnul după care putea fi uşor recunoscut. Tîrgo-veţii îl ghiciră imediat, după cucă

şi bardă, pe Mihai Bravul, iar sub platoşa lui cu piepţii atît de reliefaţi că ziceai că are ţîţe de muiere (gurile rele spuneau, de altfel, că sculptorul francez ce făcuse statuia voievodului de la Universitate ar fi aşezat capul lui Mihai pe-o veche statuie ecvestră a Ioanei D'Arc) îl recunoscură mai departe pe Spiru, luptătorul de la circul Sidoh, de la care mulţi voinici ai mahalalelor mîncaseră bătaie în arenă vara aceea. "Spirule, Spirache!" îl strigau de peste tot băieţii de prăvălie, ţinîndu-se după el ca după urs şi-ncercînd să-i smulgă barda din mînă. Lîngă colosalul voievod, Ştefan părea un pitic, tîrîndu-şi hlamida tivită cu vulpi prin ţărînă şi uitîndu-se crunt înainte. Ţepeş, vărusău, cu o mutră suspect de cumsecade, îşi căra ditamai ţeapă pe umăr şi, din cînd în cînd, împungea cu ea mai jos de spinare pe camaradul lui medicinist ce păşea lîngă Domnul Moldovei, înveşmîntat în plăieş cu cuşma pe-o ureche. Mai în urmă se ţinea Mircea, bătrîn ca Moş Crăciun, cu un bărboi la fel de alb şi cu un toiag noduros în mînă. Urmau domnitori mai obscuri, mai ponosiţi, pe care gloata nu-i mai ştia, aşa că trebuia să-i întrebe mereu: "Tu cine eşti, nenicule?", dar satisfacţia mulţimii fu cu atît mai mare cînd zări pieptul plin de ceaprazuri al lui Vodă Cuza, cu oca în mînă şi ţinîndu-l de braţ amical pe moş Ion Roată. "Hei, bărbuţă!" se auzea strigînd de peste tot. "Curvarule!" Dar maiorul păşea mai departe netulburat, făcînd din cînd în cînd cu mîna către vreo damă mai nurlie şi zîmbind cu pometii lui asiatici.

Vasile apucă să le vadă doar pe ţărancele române care urmau, tinere şi graţioase în fotele lor dar cu feţe de îngrămădite, ce duceau pe o periniţă de catifea coroana regală, apoi pe prizonierii turci flancaţi de dorobanţi. Veneau apoi carele, trase de boi, huruind printre casele cu mai multe caturi şi umplînd podul de balegi fierbinţi. Cei din marile căruţe trebuiau să închipuie, trecînd prin faţa baldachinului regal, măreţe tablouri vivante, dar deocamdată şedeau pe loitre uitîndu-se plictisiţi în jur ca nişte maimuţe amărîte. Defila mai întîi carul Agriculturii, cum se şi cuvenea într-o mică ţară rustică unde grîul, purtat pe şlepuri în susul Dunării, era aproape singurul mijloc de cîştig. O ţărăncuţă de operetă ţinea în braţe un uriaş, cumva indecent, corn al abundenţei. Un ţăran cu fustanelă lustruia cu mîneca fierul plugului şi-i tot spunea ceva, mînios, muierii de lîngă el, care, cu furca-n brîu, îşi tot muta de colo-colo

coşul cu lînă de tors. Urma Comerţul, ce închipuise o corabie de scînduri mergînd pe valuri de satin albastru, după care venea carul Belelor Arte, pe care un pictor de şevalet îşi desena modelul, o muză în rochie cu mii de încreţituri ce întindea o cunună de lauri către un bărbat ilustru. Lîngă ei, Faima suna dintr-o trompetă de mucava poleită, sprijinindu-şi o mînă pe umărul unui sculptor care cioplea la un bloc de marmoră. Veneau apoi bijutierii, ceasornicarii şi florarii (cu o imensă jerbă de orchidee, cum gloata nu mai văzuse nicicînd: sute de guri de vipere deschizîndu-se ca să-şi azvîrle parfumatul venin), boiangiii, cizmarii şi brutarii. Aceştia din urmă coceau pîine chiar în carul lor tras de opt boi şi-o aruncau, fierbinte, tîrgoveţilor. Într-una dintre ele, strigau ei, era ascuns un inel cu mărgăritar.

Căpitanul lăsa nepăsător să-i pătrundă-n pupile pestriţele efluvii ale pestriţului carnaval, după ce-i străbătuseră corneele străvezii şi cristalinul subţiat şi bombat, pe rînd, ca un muşchi transparent, de fibrele căprui ale irişilor. Imaginile erau sorbite în mediul de gelatină al corpului vitros şi îşi izbeau fiecare grăunţ de foton — pachet de unde de diferite lungimi — de retina ce căptuşea fundul ochiului. Treceau aici prin celulele gan-glionare, prin stratul interior plexiform, prin celulele bipolare şi prin stratul exterior plexiform, toate permeabile la lumină ca nişte rigle de cuarţ, pînă ajungeau la adevăraţii fotoreceptori, celulele conţinînd magica rodopsină, aceeaşi în ochii creveţilor, ai oamenilor şi-ai îngerilor. Aici fantasticul mozaic de culori îşi convertea intensitatea, contrastul, forma, culoarea în impulsuri electrice care străbăteau axonii nervilor optici, se-ncruci-şau în chiasm, ajungeau în nucleul dorsal geniculat al talamu-sului, de unde, ca dintr-o lentilă divergentă, porneau proiecţii spre zona optică primară, aflată în jurul fisurii calcarine a lobului occipital, în partea cea mai din spate a craniului. Aici imaginea inversă transmisă de retină era reconstruită, interpretată şi prelucrată de şase straturi de neuroni grupaţi în mii de columne. Aici pîsloasele imagini primeau strălucire şi margini clare, volum şi saturaţie a culorilor. Macheta fără viaţă şi fără psihologie a celor văzute, totuşi, de doi ochi din ţesut organic ai unei fiinţe cu idei şi cu frustrări era trimisă-n cele din urmă în ochiul minţii, în aria optică secundară, unde nenumărate mecanisme de control o conectau cu memoria, o recunoşteau şi-o valorizau, o făceau să însemne

ceva, o legau de dorinţele şi nevoile şi gîndurile şi viaţa celui care ar fi trebuit să navigheze în mediul coroziv al existenţei reale, să se hrănească şi să-şi transmită genele mai departe, dacă întreaga sa fiinţă n-ar fi fost doar de hîrtie şi cerneală tipografică. Aşa cum este cazul cu Badislav Va-sile, care, nebănuind că vine din adîncul altei minţi şi că traiectul său optic există doar în măsura în care a fost descris (pe cînd stomacul său, de exemplu, există doar în această paranteză), se mulţumeşte să primească mai departe efluviile luminii de august, întrerupîndu-le cu dese clipiri din pleoape.

Carul pompierilor intrase deja în coloană, intercaiîndu-se între cel al tramvaielor.şi cel al tragerii la semn. Mult înaintea lor licăreau tichiile brodate de pe carul israehţilor şi stropii arte-zienei de pe cel al fabricii de apă gazoasă. Trecuseră mai bine de treizeci de ani de cînd băiatul Vasili, ales de preotul satului fugar, îşi lăsase umbra în fluviu, pentru ca podul de gheaţă prin care străvedeau fluturi uriaşi să nu crape şi să nu-i înghită stihia. Umbra lui pierise atunci, pierzîndu-şi contururile-n neaua pufoasă, şi dusă fusese pentru totdeauna, lăsîndu-l pe Vasile cu sentimentul, pe care-l ai uneori în vis, că eşti gol într-o odaie înţesată de oameni ce te privesc curioşi şi revoltaţi. Sătenii din Tîntava, care-i cunoşteau povestea, de mult nu-i mai băgau în seamă ciungirea asta, căci altfel fusese băiat harnic şi gospodar, iar fetelor pe care le răsturna în hambar, pe paturi de fîn, printre roţile păianjenilor cu cruce, nu prea le păsa că flăcăul ce le străpungea între cracn albi ca smîntîna n-avea mamă, tată şi umbră, căci avea şi ceva ce ţinea loc de toate, şi cînd se muiau sub el li se umplea ţeasta de o lumină de aur. Vasili crescuse pe nesimţite, muncind pe la unul şi pe la altul ca argat, rînind la vaci şi ţesălînd la cai pînă ce pielea i se impregnase de sudoare de vită. Nu împlinise treisprezece ani cînd muierea unui gospodar la care se băgase slugă, făcîndu-i-se milă de el că dormea pe prispă sub cerul violet al unei toamne-ngheţate, îl chemase-n odaie, apoi în pat, şi-i arătase cum să-şi împingă ţeava de carne în locaşul umed, anume făcut, mirosind nu a peşte, cum se zicea, ci a ştimă a apelor, a fărmăcătoare. Băiatul văzuse atunci prima dată, la lumină de opaiţ, ţîţele groase, fundul înduioşător ca de fetiţă, crăpătura cu franjuri de carne dintre pulpe, corpul cu piele dulce al celuilalt om, al omului străin şi dorit numit femeie, şi curbele şi umezinle acelui altfel

de om îi schimbaseră ochii, din ochi de copil, în ochi de bărbat, într-o singură noapte. Cu aceste testicule negre, serioase şi triste de sub sprîncenele mereu încruntate le ameţea Vasili pe codanele din sat, le poseda înainte de a le fi atins şi le fecunda înainte de a le fi posedat, aşa încît, înainte de a-şi lipi gura de-a lui, seara, la poarta caselor de chirpici, în mireasma de corcoduşe strivite-n iarbă, fetele rămîneau grele de dragoste. Îl luau atunci de mînă şi, tiptil, intrau în tindă, trăgînd cu urechea la somnul horcăit al mămucăi, de sub peretele de icoane. Urcau pe cuptor, în aşternutul ciudat de rece, şi se iubeau pe perinele umplute cu paie. Fata-şi strîngea între dinţi coada-mpletită ca să nu ţipe ca din gură de şarpe la vederea, simţirea, trăirea luminii de rupere de lumi, de spargere de ţeastă, din clipa cea mare. Rămînea apoi cu ochii în grinzi, tremurînd şi zvîcnind, udă fleaşcă de sudoare, şi adormea înainte de a-şi fi venit în fire. A doua zi uita totul, de parcă acea lumină de rai i-ar fi şters cu desăvîrşire cîteva ceasuri, cîteva slove din neînsemnata scrisoare a vieţii ei, cele mai dulci şi mai sfinte.

Maria se făcea fluture în fiecare dimineaţă. Maică-sa nu ştia nici ea cu cine-o făcuse, căci mai toţi pruncii născuţi după fuga din Rodopi fuseseră zămisliţi în dezmăţul lapţilor de ţigan, în şure unde patru-cinci flăcăi cu ochii lărgiţi de otrava macului apucau o muiere, îi azvîrleau un sac pe faţă şi-i frîngeau apoi şalele pînă-n zori. Fetiţa venise pe lume-n Tîntava, pe cînd satul abia dacă număra douăzeci de bordeie, dintre care unul era biserica. Crescuse singuratică, fără fraţi şi surori, de la trei ani se dusese cu vaca la păşune şi de la cinci dăduse drumul la caloiem pe apa Sabarului: coşciuge micuţe de lemn cu un om de lut în ele, avînd pe piept o lumânare aprinsă. Puneau caloienii în apă pe-nserat, cînd se puteau despuia la adăpost de priviri, căci toate fetiţele trebuiau să fie goale cum le făcuse maică-sa. Doar cerurile de foc ale Bărăganului le luminau, tot mai mocnit, trupuşoarele băieţeşti pe cînd, adunate roată, scăpărau amnarul şi aprindeau luminarea. Primăvara caloianul era-mpodobit cu flori de salcîm, din care fetele rupeau! ciorchini şi-i mîncau cu lăcomie, iar toamnele cu frunze uscate, în care şi mătasea omizilor devenise fărîmicioasă. Ultimului îi dăduseră drumul pe Sabar toamna tîrziu, cînd apa-ncepea să: fie ferecată-ntre maluri de gheaţă şi cînd un suflu fioros stingea, ca apoi să

le reaprindă, stelele de pe cer. În mireasma de ţuică şi busuioc a bordeiului, fetiţele frămîntaseră lutul în albiuţa de lemn în care Maria dormise înfăşată cît fusese pruncă. Din pasta amară ca fierea, frămîntată cu lapte de vacă şi balegă, plămădiseră un cap cu ochi din pietricele de rîu şi dinţi de boabe de fasole un trup cu buric de măcieş zbîrcit, mîini şi picioare ca nişte cîrnaţi moi, degete cu unghii de cioburi de strachină. Fiecare dintre cele şapte fecioare îşi despletise cozile şi-şi retezase o şuviţă de păr, pe care o înfipsese în ţeasta moale a caloianului. Fiecare-şi apăsase degetul arătător pe pieptul lui, de-o parte şi de alta, aşa că-n curînd făptura de lut avea coaste. Aduseseră apoi icoana cea făcătoare de minuni cu care cîndva preotul înfruntase viermuiala din adînc şi rostiseră, fără să-nţeleagă un cuvînt, un şir de vorbe bulgăreşti, lăbărţate şi-mpletite ca o velinţă mohorîtă. Apoi numărară pînă cînd sorţii căzură, pentru prima dată în acel an, pe Maria, care se înfiora, pe cînd celelalte şase se-ntoar-seră ca nişte păsări speriate şi se ascunseră pe sub paturi, după cuptor, în tindă, cu mîinile peste faţă şi ochii atît de strînşi, că le dăduseră lacrimile. Maria ştia ce avea de făcut. Luă între palme bulgărele de lut ce mai rămăsese nefolosit, înfăşurat într-o basma neagră. Îl întinse, bătîndu-l cu pumnişoni, ca o hpie rotundă, şi aluatul acela moale şi-l apăsă pe faţă, cuprinzîndu-şi fruntea, ochii, obrajii, buzele şi bărbia. Atunci simţea fiecare fetiţă, la rîndul ei, cît de amar era lutul. Căci atunci limbuţă lor, oricît ar fi vrut ele să şi-o strunească, se-mpingea între dinţi ca un animal cu voinţă proprie şi atingea cu vîrful masca moale şi răcoroasă. Trebuia să rămînă cu ea pe faţă cît de mult îşi putea ţine răsuflarea, apăsînd ca să se imprime bine sprîncenele şi nările delicate, şanţul de pe buza de sus, genele, fiecare în parte. Cînd nu mai putu, Maria trase uşor de marginea de sus, dez-lipindu-şi lutul de pe faţă. Interiorul măştii era sidefiu, ca şi cînd un strat al pielii, subţire ca pînza de păianjen, ar fi rămas în scobiturile măştii, dîndu-i un luciu care-n penumbra încăperii ţărăneşti (la geam crengile unui păr bătrîn nu lăsau să intre nici măcar plumburiul serii) se arăta asemenea luminii de lună. Co-dajia ţinea acea lună ciudată în palmele făcute căuş. Ştia că ar trebui să se-ntîmple ceva, dar mai ştia că nici o fată care mai trecuse prin asta n-ar fi scos o vorbă despre ce văzuse atunci. Privea ţintă chipul ei scobit, atît de intens îl privea, încît în cele din urmă i se păru că ea nu mai are faţă, că

faţa ei a rămas acolo, în lut, şi că ar trebui să deschidă acele pleoape ca să vadă cu adevărat, printre degetele-nspăimîntate. Curînd, lutul începu să asude. Stropi de o limpezime gelatinoasă, aruncînd scînteieri ascuţite ca acele, aburiră adîncul măştii şi-ncepură să se scurgă lent pe pereţi, adunîndu-se în cele mai adînci scobituri. Nasul, pometii şi pleoapele se umplură primele de lichidul gros şi neverosimil de transparent ce-şi arunca acum lumina, ca de apă, în grindă, mască de lumină tremurătoare cu chipul Mariei. Cînd toată masca se umplu şi lichidul scînteietor se curbă uşor deasupra buzei, fetiţa se mai privi o dată-n el ca-ntr-o oglindă şi apoi strivi-n palme, ca şi cînd ar fi vrut să-şi prindă chipul visător în capcană, masca de lut, o terciui pîn-o făcu un bulgăre cleios şi, cu lichidul sidefiu împrăştiat pe braţe, pe faţă şi pe piept, se-apropie de albia în care zăcea caloianul. Stropi neobişnuit de mari, ca boabele lipicioase de pe roua-cerului, se rostogoleau pe podeaua de lut, tinzînd să se unească asemenea boabelor de mercur. Prin forţa strivirii în palmă, un jet de gelatină ţîşnise printre degetele fetei drept pe icoana arhanghelului Mihail, deformîndu-i acum ca o lupă măritoare toracele în zale albastre, mantia de purpură fluturîndă, faţa cruntă şi dreaptă de oştean al Domnului, încît îngerul militar părea acum o rădaşcă prinsă de milenii într-un bob de ambră. Maria-ncepu să lucreze ca fermecată, fără măcar să privească frămîntarea rapidă şi precisă a degetelor. Inşii 1 se ascunseseră cu totul, de fapt, sub pleoapele aproape închise, ce mai lăsau să se vadă doar fîşii înguste din albul ochilor. Degetele cu unghii lucioase, roşii ca sîngele în înserarea adîncă, modelau lutul cu mişcări neomenesc de agile, de parc-ar fi fost labele multiarticulate ale unui păianjen ce-şi ţese plasa, ori pîntecul călugăriţei, ce plămădeşte singur cuibul complicat în formă de smochină. Aşa se frămîntă, uneori, în vis, mîinile adormiţilor.

Bulgărele de lut muiat în sudoarea mistică a măştii Mariei se alungi ca un cilindru turtit, uşor curb, cu o inimioară lucioasă în vîrf şi, la capătul celălalt, cu o mare umflătură dublă. Lutul fumuriu se deschidea tot mai mult la culoare pe măsură ce falusul erect prindea contur. Curînd, suprafaţa lui avea textura pielii străbătute pe dedesubt de vine şi filamente nervoase, ia pe punga scrotală crescură, fibroşi şi anarhici, perii. Pieliţe, încreţituri, căldură şi duritate elastică, toate deveniră mai

adevărate decît adevărul, pînă ce prin ele-ncepu să se vadă. Se străvedea acum, prin carnea lucioasă a glandului şi printre cei doi corpi cavernoşi, uretra ce ducea undeva în adînc. Se străvedi sîngele umflînd cele două lipitori strîns unite şi, în scrot, ouăle gemene, ca nişte mari pietre preţioase, cu capetele parazitate de umflături cenuşii de la care porneau canalele seminale. Oarba cu degete iuţi se aplecă peste albie şi aşeză sexul de carne şi vînt între coapsele pămîntii ale păpuşii de lut, unde el se prinse imediat, împingînd rădăcini sîrmoase în solul fertil. Apoi codana acoperi totul cu frunze moarte, ramuri cu măcieşe stafidite, frunze de laur cu ghimpi ascuţiţi. Abia apoi se trezi, deschise ochii şi le chemă pe celelalte, ce nu aveau să ştie nimic pînă ce sorţii nu aveau să cadă şi-asupra lor.

Asta fusese anul trecut, în care fata făcuse cincisprezece ani. Cîteva zile mai tîrziu, într-o dimineaţă cu negură adîncă, încît nici crengile părului din geam nu se mai vedeau decît ca nişte strigoi, Maria suise în pod după nuci şi, după ce-şi umpluse poala, se oprise în mijlocul podului, fermecată de lumina de lapte ce venea prin luminator. Trecuse atunci peste grinzile dincolo de care nu păşise niciodată, căci i se păruseră putrede şi pline de viermi, dăduse la o parte putini cu interiorul plin pînă sus de mucegai, rupsese roţi uriaşe de păianjen cu insecta grasă, ca un mare bob de strugure negru, în mijloc şi dăduse, într-un colţ muced, de o ladă-nconjurată din toate părţile de sticle goale, cu praful pe ele de-un deget, de lămpi cu fitil, de felinare de căruţă sparte, de damigene ce mai aveau vişine înverzite pe fund. Coceni uscaţi de porumb le înfundau gura în chip de dopuri. Fata dădu drumul nucilor pe podea şi-ncepu să mute sticlele din loc pînă ajunse la marea ladă de zestre, cu zugrăveala înnegrită pe ea ca zmoala. Îşi rupse unghiile pînă reuşi să ridice capacul ferecat în aramă coclită, dar ce văzu înăuntru o făcu să cadă-n genunchi, printre sticle, şi să rămînă încremenită acolo, în lumina lăptoasă şi-n curentul care făcea să fluture pînzele de păianjen pe care le adunase în păr. Perle? Cruci scrijelite în aur? Icoane bătute în smaralde? Scule preţioase şi pietre nestemate cusute pe mătase, catifea şi alte ţesături fără nume? Păpuşi de piatră străvezie cu ochi oblici, smălţuiţi cu albastru? Inele cu paftale de porfir, cu chipuri de domniţe săpate-n peruzea? Agrafe cu grăunţe de diamant scînteietor? Lănţuge-ncurcate, casete de nldeş cu mărgăritare

strîmbe, calcifiate de vreme? Pene de păun cu ochi întrebători, zugrăviţi pe ape de verde şi de azur? Sau o topitură din toate aceste odoare, o trecere dintr-una-ntr-alta, o răsucire de flăcări bengale, o clinchetire de ducaţi şi ţechini, o pîlpîire de rouă arzătoare în cupa unei brînduşe de toamnă? Maria-şi înfundă degetele, într-un tîrziu, sub imensele aripi de fluture împăturite în cristalul de timp încremenit al sipetului, le ridică pe braţe umplîndu-se de un puf de solzişori multicolori, orbecăi cu luminosul material în braţe spre gura podului, dărîmînd felinarele şi sticlele de lampă, troznind nucile sub tălpi şi tăindu-se-n uneltele ruginite, coborî aproape prăbuşindu-se scara de fustei negeluiţi şi se-nchise cu fabuloasa ei pradă-n odaie. Desfăcu pe pat largile aripe străbătute de nervuri ca de frunză, ce umplură patul şi se ridicară peste pereţi, acoperind icoanele şi ştergarele de borangic. Fata nu ştia pe atunci că mai toate muierile din sat ascundeau prin cufere legate cu cercuri de fier bucăţi din aripile marelui fluture, ale marelui bivol înaripat lung de patruzeci de paşi pe care, cu ani în urmă, Badislavii îl descleştaseră din cleştarul gheţii dunărene, hăcuindu-l şi mîncîndu-i apoi carnea moale şi dulce ca aluatul la lumina flăcărilor ce lingeau şi lustruiau gheaţa. În întunericul sipetelor, fiecare petic de aripă, de pe-atuncea largi ca nişte catrinţe, crescuse mai mult, se rotunjise, îşi refăcuse forma şi-şi întregise desenele. Maria privea acum vrăjită sorbul modelelor, spirala liniilor, glisarea lentă a culorilor una-ntr-alta. Căci în aripile ei predomina purpura, dar purpura era tivită cu azur, iar cozile de rîndunică de la capete erau negre ca păcura. Desenele se topeau în desene, feţele deveneau oraşe, pădurile deveneau păsări, ochii lor deveneau orologii. Rotiţele dinţate din orologii deveneau constelaţii unde trăiau fiinţe al căror nume erau oamenii şi! lucrurile lumii noastre. Maria se culcă pe laviţă între cele două aripi răsfirate, şi ele i se prinseră în piele, ancorară de lamele omoplaţilor, trimiseră filamente nervoase în coaste, împinseră vinişoare ce orbecăiau ca viermii spre cîrja aortă. Fata se ridică şi ieşi, cu tălpile goale şi aripile lipite una de alta, în tindă, se privi în găleata cu apă şi văzu o îngerească cu cozi de ţărancă, ieşi apoi' în negura din curte. Nu vedeai nici la cinci paşi, deşi se făcuse ziuă de-a binelea. Iarba era udă şi-ngheţată. Cuptorul de lut,: dincolo de ogradă, se străvedea prin ceaţă ca o namilă ce putea fi foarte bine un zmeu, un deal sau o claie de

fîn. Maria desfăcu aripile, lopată din ele şi se-nălţă, văzu deodată bordeiul de sus, tot mai mic şi mai şters de valurile de fum, apoi satul ca un pîlc de arătări pămîntii, copacii ca nişte mîini ieşind dintr-o apă mare. Văzu şi alte muieri înaripate, unele dînd ocol prin văzduh ca şi ea, altele ghemuite printre crengile goale ale vreunui zarzăre. Cînd urcă deasupra negurei, fu deodată orbită de soarele de început de lume, şi văzu o femeie dormind pe un nor. Le ştia pe toate, erau şi dintre codane, şi dintre cele vîrstnice, erau şi bune, şi rele, toate levitînd deasupra satului lor şi îndrăznind uneori şi mai departe. Fata avea să se facă fluture de-atunci încolo în nenumărate dimineţi, înălţîndu-se printre fulgi de zăpadă sau din rouă sclipitoare a primăverii, dar niciodată n-avea să se mai avînte ca-n prima zi şi n-avea să mai îngăduie ochilor ei privelişte teribilă a Dumnezeirii. Căci se ridicase atunci, beată de zbor şi de frumuseţea azurului ceresc, mult, mult, mult deasupra lumii noastre. Străbătuse nouă straturi de nori ca nouă coji de sidef, iar după ultimul stătuse-n picioare pe coaja oului lumii, în jurul căruia nu mai era nici măcar nimicul. Dar din vidul acela fără simţire, din moartea aceea fără memorie se-nălţa, ca o auroră boreală, o fantasmă enormă, de necuprins în privire, alcătuită parcă din praf de stele, fiecare bobită aurie aflată la parseci distanţă de celelalte. Maria ştiu că era prea aproape de giganticul univers ca să poată desluşi vreun chip, aşa că lopată către neant şi eternitate, poate veacuri de-a rîndul, pînă ce, cu încetul, pulberea aurie contura un deget de om, un deget de la picior cu o unghie de corn străveziu. Se depărta şi mai mult, pînă cuprinse-n privire talpa-n sanda cu cureluşe de piele, şi lopată vieţi întregi pînă ce desluşi poala în veşmînt de mătasă cărămizie, apoi pieptul bunului nostru Tată, pe care odihnea patriarhala barbă cu cîrlionţi de argint. Văzu la dreapta Lui trupul gol al Domnului nostru Iisus Hristos, cu toate rănile sîngerînd, dar purtînd, înconjurînd-o nespus de graţios cu braţul drept, crucea din lemn de măr, pe cînd între degetele celeilalte mîini ţinea-n dreptul inimii un trandafir sîngeriu şi auriu, a cărui fiecare petală era pudrată cu miliarde de raiuri, fiecare locuit de miliarde de sfinţi. Feţele Tatălui şi Fiului erau străluminate, cum se pierdeau dincolo de putinţa ochiului de-a vedea, de mănunchiul de raze groase izvorîte din Duhul, porumbi cu ochi de femeie plutind în viaţa fără sfîrşit. Cutremurată, fata mai

apucă să vadă şuviţele de aur ce-i coborau Fiului pînă la şale şi ugerii gingaşi de pe pieptul Lui, şi se prăbuşi apoi pînă ce orice viziune se sparse în cioburi şi se risipi. Se regăsi în ograda casei ei din Tîntava, tîrîndu-şi aripile fumegînde prin bruma de pe iarbă, abia mai nimerind prispa şi apoi uşa. În odaia de culcare îşi desprinse aripile de pe trup şi le-mpături la loc. Le vîrî apoi sub pat, într-o altă lacră, printre parii neciopliţi înfipţi în lutul podelei şi daţi cu var ca pomii, pe care se sprijinea aşternutul.

De-atunci, Maria abia aştepta venirea zorilor, cînd mămica pleca în vecini sau făcea mîncare în cuptorul din curte, ca să se facă fluture şi să zboare peste satul încă amorţit. În primăvară, pe vremea cînd se deschideau viorelele pe pămîntul negru, încă bălţat de petice de zăpadă umedă, ea coborî într-un crîng de sal-cîmi tineri de pe marginea gropii lui Ouatu, îşi lipi aripile una de cealaltă, arătîndu-şi doar delicata căptuşeală de pe faţa ascunsă, şi prinse să culeagă cupele străvezii, pline de boabe de rouă. Tocmai se-ntreba de ce-or mirosi viorelele aşa de urît, cînd îl zări pe Vasili, ce venea, cu un cojoc pe umeri, pe poteca dinspre sat. Flăcăului nu-i veni să-şi creadă ochilor: fata pe care-o ştia de copilă, cu care jucase de-atîtea ori "Talion, fecior de domn" şi mijoarca, ardea acum în plin soare-ngheţat, doar în cămăşuţă de culcare şi-n picioarele goale, în crîngul de copaci negri ca zmoala ce-şi aruncau nuielele-n cer. Nu-i zărea încă aripile, dar îl mişcă buchetul de flori viorii pe care-l strîngea la piept. Se opri, cu ochii la icoana de necrezut. În balta din spatele Mariei, încrustată încă în maluri de gheaţă, se ivi o clipă spinarea leneşă a unei ştiuci. Tinerii se priviră vreme-ndelungată, încremeniţi, apoi el se hotărî către ea iar fata, îngrozită, căci era prima oară cînd o vedea astfel cineva, zvîcni în văzduh şi, după cîteva lopătări din aripile ţepene, pieri după o pădurice ca şi cînd n-ar fi fost. Vasili crezuse că visează, dar, vis sau aievea, rămase cu chipul Mariei în inimă şi, cînd îl revăzu la horă, duminica, între atîtea alte feţe aidoma de codane, se-ndreptă către ea şi-o luă la joc.

Din dragostea lor, niciodată încununată cu pirostrii, se născu, la mai bine de-un an, pe aceeaşi vreme cenuşie şi îngheţată, Miron, prunc cu unghiuţe vinete, căruia au trebuit să-i tragă de pe cap o căiţă ca băşica de porc ca să i se poată vedea ochii de lapte. Acum, pruncul de-atunci avea paisprezece ani şi, ca şi cînd niembrana de pe faţă i-ar fi prevestit firea întunecată şi

ascunsa, făcuse deja o mulţime de ticăloşii care amarau viaţa maicii lui şi, de departe, a uitatului, înceţoşatului său părinte. Neîndoios, umbra tatălui său, suptă lacom de Dunăre, se întorsese în sufletul fiului. Prima ispravă a lui Miron, încă un ţînc ce abia putea să-ngaime trei vorbe, s-a petrecut cînd, făcînd într-o zi ochi înainte de revărsatul zorilor, o văzuse pe mamă-sa luminînd odaia cu mătasea multicoloră a aripilor. Se făcuse atunci că doarme mai departe, dar o pizmă ciudată îi cuprinse pieptul ca o gheară. Aşteptă ca femeia să se-ntoarcă şi să meargă-n cuptor, iar apoi se vîrî sub laviţă şi tîrî afară lada Mariei. Scoase aripile şi-ncercă să şi le agaţe-n spinare, dar ele nu se prindeau. Unde le atingea cu degetele, rămîneau pete mai negre ca păcura, pe cînd în jur culorile dansau cuprinse parcă de spaimă, şi chipuri de ştime şi de balauri se năzăreau din mozaicul frenetic. Atunci, Miron a scos în curte valurile de brocart şi le-a dat foc în lumina incertă a zorilor, pînă ce din aripe a rămas doar un pumn de cenuşă în care se vedeau cîteva nervuri ca de frunză moartă. Maria a-mbătrînit în ziua aceea dintr-o dată cu zece ani. Şi a continuat să îmbătrînească văzînd cum învăţătura nu se lipeşte de copil la şcoala primară abia deschisă în sat, şi unde învăţător era însuşi popa, iar clasa — o încăpere de chirpici proptită în grabă de un zid al bisericii. Cîte nuiele n-a luat la dos, cîte ceasuri n-a stat la colţ, în genunchi, pe coji de nucă, doar-doar s-o apleca mai cu osîrdie asupra ceaslovului, şi tot în zadar. În schimb, umbla la ţîţele fetelor şi se-ncăiera cu băieţi mult mai răsăriţi ca el, de venea acasă mai mereu cu ţoalele tăvălite şi rupte bucăţi. Nu l-a mai primit la şcoală din ziua în care, intrînd preotul să vadă cum dă cu mătura prin biserică, l-a prins pe Miron cu nădragii in vine, frecîndu-se în faţa icoanei Sfintei Născătoare. Atunci nepricopsitul s-a vîrît slugă la un gospodar, pe mîncare şi adăpost, risipind la jocul de miale, cu alţii ca el, banii primiţi de mamă-sa de la căpitanul de pompieri. Îşi păstra paralele (şi asta avea s-o facă pînă la moarte cînd, în 1899, un burjui din Garda Naţională, ce abia ştia cu ce parte trebuie îndreptată flinta-nainte, ce doborîse pe cînd încerca să treacă prin contrabandă, pe la bariera Rahovei, cîteva kile de spirt ascunse într-o tocilă veche) într-o pungă palidă şi tare ca pergamentul, la care ţinea ca la ochii din cap, că doar venise pe lume cu ea peste faţă. Cu neputinţă de spus de ce trăiesc pe lume unii oameni, care

mănîncă pe apucate, beau pe apucate, dorm pe apucate şi plodesc pe apucate, niciodată cu un gînd pentru ziua de mîine, niciodată cu o strîngere de inimă pentru ziua de ieri. Viaţa lor, ca a cîinilor fără stăpîn, e o negură de vorbe şi gesturi, o încîlceală de huliri necugetate şi omoruri nevinovate, căci să suceşti gîtul unui pui de găină sau să vîri cuţitul într-un seamăn al tău e pentru ei acelaşi lucru, nu cu mult mai însemnat decît tuşitul sau strănutul. Căpitanul Badislav era destul de amărît de isprăvile unicului său fecior, şi poate s-ar fi bucurat să ştie că acea după-amiază de vară în care se răcorea la grădina otelului Dacia, în compania celor două dame, avea să-l scutească de a mai cunoaşte viitoarele mîrşăvii ale lui Miron, fiul fluturiţei ce-i era încă atît de dragă.

Norii se formau şi se deformau deasupra grădinii de vară, pătîndu-se cu verde de la vîrful plopilor şi platanilor, cu galben murdar de la tencuiala veştedă, bulbucată cu cariatide jalnice, de pe cornişa otelului. Cerul scînteia ca văzut printr-o lentilă cu un punct de aur în adîncul ei — soarele cu neputinţă de privit. Vorbele damelor, o trăncăneală fluturătoare, se formau şi se deformau şi ele, răsfrîngîndu-se-n perlele uneia, în nasturii fantezi ai celeilalte, în halba (a cîta?) pe care bărbatul în stacojiu, bărbatul cu ochii mei, eu însumi de acum trei vieţi, o uitase pe masă, tot lungindu-şi gîtul spre ieşire. Ce aştepta? Ce aşteptam? Ce aştept? Ce nebunie cu neputinţă de privit se va forma şi se va deforma pe cerul mereu frămîntat al minţii mele, al cărţii mele? Frosica se aplecase acum mult peste masă, tîrînd cu bustul ei nu prea mare (dar cu dudele ţîţelor neobişnuit de lungi şi de aspre, îşi aminti Vasile, şi animalul inocent dintre pulpe începu să i se umfle din nou) solniţa şi-mprăştiind cîteva scobitori. Cu palma pusă complice pe braţul proprietăresei, îi şoptea ceva la ureche, arătînd cu ochii către o masă mai dinspre fundul grădinii. Şedea acolo un bărbat cu o-nfăţişare neobişnuită, avînd în mînă un pahar cu lichid verde luminos, pe care-l bănuiai de consistenţa gelatinei. Cine nu l-ar fi recunoscut pe gentlemanul îmbrăcat în cea mai fină stofă englezească? Chiar dacă n-ai fi fost în ultima lună la circ — şi slavă Domnului că Sidoli bătrînul se hotărîse să mai treacă şi pe la Bucureşti cu cortul lui, după trei ani de rătăciri pe drumurile Ungariei şi Maliţiei, căci altfel bieţilor orăşeni rămaşi în urbe pe căldurile cele mari nu le-ar mai fi rămas ca loisir decît vulgarele grădini

cu guriste şi mititei — tot ţi-ar fi sărit în ochi de pe zeci de afiş jerpelite chipul roşu ca sfecla, încadrat de barbeţi, al lui Mr. Swan, un american care uimise lumea cu performanţele lui. Intra, de pildă, îmbrăcat, într-un mare acvariu unde, cu peşti galbeni şi albaştri în jurul său, mînca, bea şi fuma, ba chiar scria şi scrisori de cîteva file la o măsuţă, scoţînd din cînd în cînd pe nări ghirlande de bule strălucitoare de aer. "E foarte bine, soro, e mai bine aievea decît cînd îl vezi la comedie", îi şopti tînăra damăj lui M-me Zamphiresco, şi amîndouă chicotiră schimbînd priviri apoase, căci băgaseră de seamă, pasă-mi-te, că americanul cam trăgea cu ochiul către masa lor. Pe cine pusese ochii streinu-ăsta plin de parale? Frosica nu avea îndoieli, aşa că-ncepu să facă mii de fiţe şi mofturi, să-şi ţuguie buzele rujate-n inimioară şi să-şi arate albul ochilor, să-şi îndrepte graţios trupul ca să-i vadă bărbatul cel singuratic mijlocelul de viespe. Proprietăreasa nu se lăsă nici ea mai prejos. Nu avea, în definitivi decît (şi aici, ca de obicei, nu rosti nici măcar în gînd adevăra ta cifră a anilor) treizeci şi cinci, ba chiar numai treizeci de ani,! şi mulţi domni preferă o damă niţeluş planturoasă, mai ales dacă de pe urma a doi bărbaţi cu cununie, răposaţi, sărăcuţii, înainte! de vreme, avea strîns ceva la chimir. Ridică deci bărbia, de parc-ar fi ţinut un băţ în echilibru pe ea, ca guşa dublă să se netezească şi se aşeză în profil ca "să arate a camee", cum îi şoptise odinioară la ureche un impertinent, în tramvaiul cu cai.

Căpitanul nu băgă de seamă nimic din frămîntarea damelor! de care nu mai ştia cum să scape. Dar trăsura mult-aşteptată în-j tîrzia. Un strop de roz vesperal picură în apexul cerului şi difuza lent, atom cu atom, către margini. Între genele negre şi groasei corneele lui Vasile reproduceau înserarea ca două gravuri bombate ale aceluiaşi peisaj. Ca acele diapozitive uşor diferite-ntre ele ce se introduc în fantele unui stereoscop. Dac-ai putea pătrunde sub chipul său ca sub o mască şi-ai privi prin globii lui de cuarţ împodobiţi cu micile şi strălucitoarele picturi, ai vedel în relief grădina şi otelul, cucoanele şi halba, decupîndu-se net pe fundalul cerului şi-al unor acoperise îndepărtate. Căpitanul urmărea însă cu totul alte imagini, ale memoriei acelei dimineţii derulate rapid, prin rotirea unei manivele de nichel, între oglinzile mişcătoare ale unui vechi fenakistoscop, din cele ce

ivea ochiului încîntat balerine şi cai de curse cu mişcări stereotipe şi graţioase.

Convoiul se-apropia de marele otel Bulevard. Se scurseseră deja prin tina acum plină de balegi aburinde carele alegorice ale berăriilor Oppler şi Luter şi cele ale topitoriei Lemaître. Plăpumarii nu putuseră înjuga decît un bou mai mult mort decît viu, împreună cu care trăgea-n jug, în huiduielile mulţimii, un catîr frumos acoperit cu satin galben canar. Dar micii funcţionari cu mînecuţe negre, bufante şi cu cozoroc de ţiplă, băieţii de prăvălie şi ucenicele ce-şi lăsaseră maşinile de cusut în croitorii ca să caşte gura la paradă rămaseră încremeniţi văzînd cum trece maiestuos prin faţa lor minunea cea mare a defileului, scandalul din vara lui '79, despre care-au urlat mai apoi jurnalele luni în şir, pînă cînd vestitul Zdrelea brigandul i-a luat locul şi privilegiul titlurilor de-o şchioapă. Trecea, prin urmare, carul monumental, tras de douăzeci şi patru de boi, ce-înfăţişa rectificarea Dîmboviţei şi noua ei matcă. Pînă şi Badislav se dăduse mai aproape ca să zărească bine construcţia ciclopică. Era, pur şi simplu, o bucată de Bucureşti pusă pe roate. Se puteau vedea acolo case negustoreşti cu oameni la ferestre şi pe balconaşe, o trăsură adevărată trasă de doi cai, porumbei ciugulind la picioarele şi pe umerii statuii lui Mihai Bravul, reprodusă cu măiestrie. Mica urbe era tăiată-n două de albia rîului îmblînzit, un enorm jgheab plin cu apă pe care scria "Dîmboviţa apă dulce". Pe apă se zărea o plută încărcată de flori unde zăcea pe-o rină un bătrîn cu barba-n noduri, întruchiparea mitologică a rîului. În jurul plutei înotau, cu ţîţele dezvelite şi cu picioarele în-făşurate-n pînză verde, sirene şi naiade, în care nu puţini recunoscură trupurile durdulii, mult iubite, ale Leonorei şi Acriviţei, al lui Fifi şi-al Marghioalei, cocotele de lux, cu tariful pe uşă, de la otelul Victoria, din dosul bisericii Sf. Pantelimon. Pînă şi moşul de pe plută, ce căuta să se-arate demn şi semeţ între gherghine, era cunoscut ca un cal breaz, căci nu era nimeni altul decît milogul de la uşa aceleiaşi biserici. "Mai lipsea popa şi ţîr-covnicul, să tragă la jug", zisese-n gura mare un mucalit, şi, pentru o clipă doar, consternarea lăsă locul unui rîs mînzesc. Căci cetăţenii onorabili ai urbei nu glumeau cu onoarea de familişti. La vederea sfîrcurilor obraznice, întărite de apa rece, o mulţime de gură-cască se aruncară spre car, agitînd bastoanele-n aer şi înjurîndu-le de panaghie pe bietele muieri. Alţii luau

noroi de pe jos şi căutau să le nimerească direct în obraz. Hotărît, dom' Spirescu, întors de curînd de la Venezia, cam sărise peste cal cînd închipuise acel car. Îşi lua şi el acum din plin răsplata nesăbuinţei, căci, fiindcă ţinuse să întruchipeze el însuşi un june boem ce privea visător, de pe un pod, în apa falsei Dîmboviţe, primea acum în cap o ploaie de murdării. Cu tot respectul pentru defileu şi pentru Majestăţile Lor, batjocura nu putea fi iertată. Căci ce avea mai scump bucureşteanul decît păcătuirea privată şi moralitatea publică? Fu nevoie de sute de opintiri ca să-ncline, în zgomot teribil de osii frînte şi roţi sfărîmate, imensul jgheab, din care-n cele din urmă un val distrugător, ducînd cu el naiade şi flori, bucăţi de pod şi de falsă tencuială, cîini şi pisici, copii îmbrăcaţi în marineri, mingii vărgate şi cocarde tricoloare, se revărsase peste casele şi prăvăliile din dreptul librăriei Alcalay, inundase magazinul de covoare Haas şi schimbase Podul Mogoşoaiei într-o mocirlă numai bună pentru porcii graşi şi pentru cîrdurile de gîşte din curţile din preajmă. Apoi tîrgoveţii, foarte mulţumiţi, deşi uzi ca vai de ei, o porniră în urmărirea curviştinelor care, doar în pantalonaşii cu înotătoare verzi şi cu braţele-ncrucişate peste sîni, înţeleseseră că nu era de glumă. Fugeau disperate, zbierînd cît le ţinea gura, căci cu doar cîte-va săptămîni în urmă Miţa Biciclista, cu toată protecţia Doam-: nei, fusese dată jos de pe velociped şi unsă cu chinoroz pe toată faţa de nici acum nu se arătase pe străzi, ci-şi îngrijea în cine ştie ce budoar ochii umflaţi ca sarmalele. Alte nenorocite, care umblaseră-n pantaloni vărgaţi, speciali pentru demoazele, prir grădina Cişmegiului, făcînd reclamă astfel croitorului viziona: Iţac (ce se alesese şi el cu acea ocazie cu vitrina spartă şi valur întregi de ştofă furate de pe tejghele), fuseseră aproape înecate în lac de matroanele ce se promenau pe acolo şi de ofiţeri, pe cînd poliţaii se ţineau cu mîinile de burtă de rîs.

Curînd însă marea butaforie fu dată la o parte şi defileul îşi putu relua cursul. Treceau carele mai puţin însemnate ale unor meserii totuşi folositoare propăşirii generale: vidanjorii, hingherii şi cioclii, ultimii impresionînd mulţimea cu o splendoare de dric sculptat în abanos, cu geamuri hipnotice de cristal faţetat, pe capra lui şezînd însăşi Moartea, ce ţinea cu-o mînă hăţurile cailor mascaţi, cu panaşe de struţ în frunte şi acoperiţi cu valtrapuri grele, iar cu cealaltă sprijinea pe genunchi un mare

ornic sclipitor, de alamă plină, cu un pendul lustruit ca oglinda ce luneca lent, la dreapta şi la stînga, sub un clopot de sticlă. La urmă de tot trecu carul Justiţiei, nu fiindcă dreptatea ar fi şchiopătat în amărîta ţărişoară dunăreană (cum şi începuseră să rînjească unii din gloată), ci pentru că una dintre roţi i se-nţepenise şi nu se mai învîrtea laolaltă cu celelalte. Carul nu se voise original. Era tras de două perechi de cai albi cu panaş verde strălucitor şi-nfăţişa o sferă cam cît un stat de om de înaltă, pe care se afla un tron încăpător. Trei inşi ar fi putut sta alături, sprijiniţi de volutele baroce ale spătarului. Două fiinţe necunoscute (balauri? hidre? himere?) îşi arătau colţii curbi, înspăimîntători şi limbile bifurcate de-o parte şi de alta a marelui tron. Deşi total încremenite, în afara unei înfiorări aproape nevăzute a solzilor de peruzea, fiarele erau fără putinţă de tăgadă vii, şi limbile elastice, umede, şuierătoare le lunecau uneori din boturi, mirosind cu vîrfurile ascuţite spătarul caprei şi surtucul vizitiului. Pe tron stătea singuratică o femeie cu faţa dată cu pudră de marmoră. Pudră de marmoră avea şi pe piept, şi pe braţele rotunde. Buclele-i erau ca săpate în calcar şi curgeau în inele de piatră pînă spre mijloc. Un peplum de pînză albă şi groasă făcea sute de-ncreţituri complicate, ce nu puteau ascunde totuşi globii semeţi ai sînilor şi rotunjimea de lira a şoldurilor. Un picior puternic, cu unghii cornoase, în sanda de piele şi ţinte de fier ieşea de sub cutele rochiei şi apăsa pe o carte legată în marochin. Dar căpitanul, care se depărtase de mult de carul său şi nu mai spera să răzbească pînă la el prin gloată prea curînd, se simţi săgetat deodată nu de trupul de regină al femeii necunoscute, ci de faţa ei de neuitat. Femeia-ntruchipa Justiţia, Şi o-ntruchipa cum se cade. În dreapta ţinea o spadă strălucitoare — iar ochiul lui Vasile nu se putea înşela: nu era un băţ poleit ca toate celelalte din parada aceea, ci o unealtă de război care trecuse poate prin multe trupuri —, în stînga o balanţă cu talere inegale, iar ochii-i erau acoperiţi cu o fîşie din aceeaşi pmză albă şi aspră din care era făcut peplumul. Rămîneau afară, pe ovalul de piatră al feţei, gura roşie şi cărnoasă şi o bărbie cu gropiţă adîncă, asemenea unui vîrtej dintr-o apă liniştită. Rujată gros, crudă şi voluptuoasă, trufaşă şi liniştită, gura femeii îi păru atît de chinuitor de senzuală lui Vasile, încît nu se putu-mpiedi-ca să nu-şi închipuie, copleşit de o sudoare-ngheţată, cum, pătrunsă şi răvăşită de plăcere,

muierea sfîşie gîtul bărbatului, trăgînd afară artere şi nervi, dezgolind vertebrele însîngerate ale celui care, confundînd agonia cu un orgasm halucinant, îşi înteţeşte mişcările sacadate ale şalelor. Cu toate acestea, o frunte foarte înaltă deasupra eşarfei de pînză şi atît de imaculată, încît osul craniului părea străveziu, lăsa să se ivească, aproape tangibilă, o fiinţă melancolică şi-nchisă-n sine ca-ntr-o enormă carceră de sidef.

Cine putea fi acea divă de calcedonie? O cîntăreaţă de operă din trupa Giorgiani, tocmai abătută prin acele părţi sălbatice ale Evropii? O călăreaţă de la circul Sidoli, din cele cu aripi roz-bonbon din franjuri lucitoare de mătase? În nici un caz vreo frumuseţe dîmboviţeană, aristocrată sau plebee, căci Vasile ajunsese să le ştie pe toate, care din încercate, care din auzite: toate aveau moliciuni şi fasoane orientale, nasuri late şi ochi tîmpi, de baiadere. Corpul lor, cu cît mai revărsat, cu atît mai rîvnit — funduri mari şi roze, burţi cu cîteva rîndun de slăninuţe, în care buricul se pierdea ca un sorb fără capăt, ţîţe cu vinişoare albastre şi areole stacojii acoperindu-le aproape întreg botul —, nu putea fi cel al feei doar fibră de pe tronul marmorean. Aproape că vedeai ochii ei prin eşarfă: albaştri şi-ngheţaţi ca două pietre apoase de safir, nu de pe lumea asta şi în nici un caz din Balcani. "Trebuie s-o uit, s-o uit imediat", îşi spuse căpitanul, şi, cu un gest copilăresc, închise pleoapele cu speranţa că, atunci cînd le va redeschide, fantasma de pe globul din cercuri de oţel va dispărea sau va lăsa locul vreunei demoazele plictisite, cusătorea-să la atelierul de după colţ. Dar cînd cojile fluturătoare desprinse de pe obiecte se reîntoarseră în globii lui oculari, Vasile alunecă într-un vis în care se făcea că diva întoarce capul către bucata de Bucureşti pe care se afla el pictat, scanează figurile de gură-cască şi negustori de asemenea zugrăvite-n decor şi îl localizează, tocmai pe el, cu o intuiţie de insectă oarbă, decupîndu-l din întregul univers disponibil. Şi îi trimite, tocmai lui — singurul rămas colorat intens, smălţuit ca un soldat de plumb într-o lume de viduri, linii punctate şi epure abstracte —, un zîmbet care-l îngheaţă. Şi-i face, tocmai lui, un semn de chemare, imperceptibil aproape, dar imperios ca al unei zeiţe. Şi coboară, în vis, nlutind cumva, în diorama cu oteluri şi berării, părul fluturător stergînd firme şi felinare, pînă pe macadam, în faţa lui Vasile, şi-şi apropie gura de obrazul lui şi gîndeşte lîngă el, şi Vasile ştie cum va sfîrşi ziua

aceea, ştie că va lua o trăsură cu un muscal în surtuc verde pe nume Efraim Scopitul şi că va ajunge la exorbitanta cochilie a casei de rugăciune şi că va zăcea în cele din urmă într-o baltă de sînge, fără vină, dar în mod necesar, asa cum crucificaţi iar şi iar atîrnă Criştii în centrul marilor picturi ale crucificării, şi săgetaţi iar şi iar îndură supliciul sfinţii Sebastian de cîte on legenda lor e-ncondeiată din nou de maeştrii sadici şi minuţioşi ai vremurilor apuse. Abia atunci Vasile deschide ochii cu adevărat, ca să mai vadă doar spatele carului, spătarul tronului săpat în volute şi-ncrustat cu pietre semi-preţioase, un zuluf ca de piatră, ţeapăn în aerul trompe-oeil al verii, o roată care nu vrea să se-nvîrtă şi lasă o dungă hîrşită pe pietrele buhvarului.

De-atunci orele trecuseră lesne. Pompierul se grăbise să-şi ajungă compania şi-şi luase locul între fruntaşii ei, tocmai cînd carul trecuse semeţ prin faţa tribunii Majestăţilor Lor, înţesată de camarilă, miniştri în fracuri, generali şi înalte doamne. Angelul pompier stinsese flăcările de ţesătură purpurie, salvase cetăţenii desperaţi şi coborîse pe pămînt cu bine, în aplauzele tribunii. Pompele strălucitoare, cu manometre strunjite-n alamă, trecură şi ele, trase de atelajele de cai păşind în buiestru, trecură şi eroii din Dealu Spirii, apoi coloana se opri undeva, pe o străduţă lăturalnică, ofiţerii oftară uşuraţi — o făcuseră şi pe-asta, slavă Domnului! — iar Vasile, în aparenţă schimbînd însufleţit felicitări cu camarazii săi şi ascultînd respectuos inepţiile unui general senil, se chinuia mai departe să uite statuia vie a Justiţiei, cu ochii după trăsurile care treceau în depărtare. Nu zărise însă, pe capra nici uneia, muscalul în mundir verde, pe care dorea cu ardoare să-l întîlnească. Uliţele se afundau în întuneric, iar ta capătul lor ardea cerul albastru.

Frosica aproape că leşină cînd îl văzu cu coada ochiului pe Mr. Swan ndicîndu-se greoi de la masa lui şi-ndreptîndu-se către... către ea, nu încăpea îndoială, deşi englezul, ba nu, americanul, se mai oprise şi la alte mese pe drum, sărutînd mînuşiţe şi făcînd plecăciuni ţepene domnilor. Apăruse de undeva un taraf de lăutari ţigani ce se plimbau printre mese cu viori de scîndură ordinară, afumate şi sunînd uleios de parc-ar fi avut înăuntru cîte-un gramofon minuscul şi complicat. Scufundătorul părea să se bucure nespus de tremolo-urile şi pizzicato-urile strunelor din maţe de oaie, căci sosi la măsuţa celor trei dirijînd şi înălţînd din sprîncene ca să arate cît de bine

o aduceau ţiganii. Frosica se ridică şi-ntinse mînuţa cu cel mai fermecător zîmbet al ei, dar Mr. Swan nu păru să bage de seamă, cum nu văzu nici bărbia, mai împinsă-nainte ca niciodată, a proprietăresei. Trase un scaun de la masa vecină şi, fără să ceară îngăduinţă, se aşează aproape cu spatele la dame, în aşa fel încît să-l poată privi ţintă-n ochi pe căpitan. "Ma chere, ce necioplit!" îşi zise dezamăgită M-me Zamphiresco. În clipa următoare, faţa roşcovanului lepădă orice grimasă de histrion şi privirea-i deveni deschisă şi gravă, de bărbat care nu are timp de pierdut. "Swan" se recomandă el şi-i întinse mîna lui Vasile, ca să-i traseze-n palmă, cu unghia degetului mijlociu, un semn ca o spirală, pe care căpitanul uluit îî văzu, pur şi simplu, cu pielea palmei, strălucitor de parcă i-ar fi fost zgîriat pe retină. Străinul privi apoi de sus pînă jos: "Thou art my man!" Era cu neputinţă ca acei ochi, acum de-un căprui atît de luminos încît părea galben, să fi fost cei ai saltimbancului burduhos de la Sidoli, care mîngîia patern peştii pe spinare în acvariul lui, sub ochii căscaţi ai prostimii. Desigur, cineva îl locuia acum, îi folosea trupul ca pe-un costum de zgîrci, grăsime şi piele asudată, faţa ca pe o mască grotescă. O fiinţă căprui, un mare ochi, mai mare poate decît fantasma Bucureştilor de sfîrşit de veac, îşi vădea o milionime de suprafaţă prin fantele pleoapelor lui Mr. Swan. Niciodată Vasile nu mai fusese astfel privit, încît să simtă că privirea îl inventează, îl construieşte, îl naşte, de parcă giganticul ochi ar fi fost planeta pe care trăiesc, supuse unei gravitaţii teribile, toate imaginile, inclusiv neînsemnatul său trup. Neînsemnat pînă-n acea clipă, cînd ochii căprui l-au atins şi, atingîndu-l, au şi ales. Căpitanul abia avu putere să-şi bîlbîie numele, simţind că, în definitiv, nimic din ce-ar mai fi putut spune el nu mai avea importanţă. Înainte să plece cu americanul, urmîndu-l automat şi parcă îndrăgostit, ca şi cînd acei ochi ar fi fost ochii statuii Justiţiei, nu se ştie cum ajunşi pe faţa lui Mr. Swan, Vasile mai văzu cum acesta le lasă pe masă, damelor, două bilete de favoare la spectacolul din acea seară al circului Sidoli. Şi brusc avu o viziune. Ştiu atunci că, peste cîteva ore, stîlpul central al marelui cort avea şi se prăbuşească în mijlocul unei acrobaţii cu cai, făcînd două victime dintre spectatori, nimeni altele decît doamnele Sophie Zamphiresco şi Eufrosina Eliad, nefericitele lui prietene...

Semnul din palmă îl ardea ca o sîrmă înroşită. Ieşiră în tăcere din grădina de vară, ninşi, pe cînd treceau pe lîngă zidul otelului, de fulgi ţepeni de tencuială. Urcară în trăsura de Herească, abia trasă lîngă gardul de fier, şi multă vreme căpitanul nu mai văzu decît spinarea, în mundir verde, a vizitiului ce troznea din cînd în cînd din bici şi amurgul tot mai adînc, ca vişina putredă, ce se lăsase. Cîte-un calcan de casă veche lucea atît de intens în ambra asfinţitului, încît părea de aur. Cîte-o turlă împodobită cu amoraşi se profila neagră ca zmoala pe cer. Americanul nu scotea o vorbă, ci doar îşi sucea gîtul după fiecare damă mai cochetă ce-nainta semeţ ca o corabie la braţul vreunui ofiţer. Trăsura se afundă în mahalaua Hereascăi, luînd-o pe una din uliţele mărginite de ateliere şi depozite de cherestea. Ştrengarii înălţau zmee colorate pe maidane pline de mortăciuni. Cîini galbeni, aproape fără blană, levitau printre stivele de lemne, lipăiau din bălţi ce oglindeau cerul. O fetiţă, aceeaşi care-i şoptise ceva la paradă, cînd îi întinsese clopoţeii albaştri, stătea pe marginea drumului, nemişcată, cu o minge vărgată sub braţ şi pe faţă cu o expresie de înspăimîntătoare înţelepciune, ca de femeie care-a trăit o viaţă de necazuri şi chin. Cînd o văzu, Vasile tresări şi vru să oprească trăsura, dar americanul îl opri cu o mînă musculoasă, de luptător de circ: "It's useless." Nu mai putu decît să privească înapoi la fetiţa care, cu gesturi disperate, îl chema parcă la ea, strigîndu-i din nou cuvîntul nedesluşit. În întunericul aproape deplin, ochii îi scîn-teiau purpurii ca ai păsărilor.

Curînd se lăsă o noapte adîncă, încărcată de stele. Era cu neputinţă să fie aşa de mare mahalaua. Trăsura mergea de ore-n şir în zgomotul pe jumătate animal, pe jumătate mecanic al celor doi cai. Pe marginea drumului, aceleaşi depozite, aceleaşi castele de apă, aceleaşi făbricuţe de cărămidă, cu detaliile scu-fundate-n întuneric. Case, din loc în loc, iar pe cer, obturînd stelele, zmee. Opriră cîteva clipe la un foişor melancolic, cu o ferestruică palidă la etaj, americanul intră şi se reîntoarse urmat de-o femeie tînără cu ţeasta complet rasă, ca o bilă de fildeş. Schimbară cîteva cuvinte, femeia îi întinse o cutie făcută parcă din acelaşi os gălbui ca şi craniul ei şi trăsura îşi continuă drumul. Dincolo de foişor locurile erau diferite. Vasile nu le mai percepea drept adevărate, ca şi cînd globii oculari i s-ar fi dat peste cap deodată şi-ar fi privit acum direct în propriul lui creier,

în structurile moi ale minţii, pe cînd între pleoape i-ar fi rămas doar nişte coji de cornee gălbuie, văruite ca ochii statuilor. Stelele nu erau acum doar intens colorate, ca poleiehle de bomboane de salon, ci aveau şi o textură bogată, făcută să fie pipăită cu degetele. Unele înţepau ca acele de seringă, altele erau aspre şi rarefiate ca părul pubian. Casele, străluminate de ele, erau zugrăvite parcă nu în culori, ci în emoţii răvăşitoare. Erau vii, erau femei arătîndu-şi intimitatea, erau sugari prăbuşindu-se de la înălţime, erau mari mutilaţi cerşind pe mormane de cioburi. "Nu vreau", şopti căpitanul, dar era atît de lipsit de voinţă, de parcă trăsura ar fi fost un dric, iar el mortul de pe patul de flori, înţepenit între geamuri groase de cristal.

Opriră în faţa unei case-vagon cu faţadă austeră. Toate ferestrele erau aici zidite. O grădiniţă ce ajungea pînă sub ele emana o mireasmă înăbuşitoare de regina-nopţii. Cîţiva fluturi de noapte intrau şi ieşeau din cercul de lumină al felinarului, hrănindu-se apoi, în zbor nemişcat, de colibri, din nectarul florilor. Intrară pe sub o boltă ca o sprinceană şi se găsiră într-o-ncăpere îngustă întinsă pe toată lungimea casei, zugrăvită-n alb şi luminată slab de lumînări de seu. La o masă foarte lungă şedeau (Vasile îi ştia pe mulţi) muscali scopiţi, de rit vechi, prigoniţi în marea lor ţară de zăpadă şi-mprăştiaţi prin Balcani. La Bucureşti, trăsurile erau mîinile lor, ca şi la Sofia sau la Zagreb. Îi vedeai, puhavi şi spîni, zacmd cu priviri prostite pe capre, în aşteptare de muşterii. Nu se supărau niciodată, nici cînd damele îi înţepau cu vîrful umbreluţelor în spinare — şi cu cît dantelele erau mai fine, cu atît vîrful era mai ascuţit —, nici cînd domnii îi înjurau şi căutau să-i înşele la plată. Birjele lor, dichisite, spălate proaspăt, cu cai bine ţesălaţi aşteptau încă din zori, îngrămădite pe maidanul din faţa bisericii Sf. Vineri — Herearsca şi pe vechea Cale a Moşilor, colţ cu uliţa Făinarilor, de unde-o luau, la pas, către Podul Mogoşoaiei. Acolo se-ncrucişau prin faţa Capsei, iarna nemaiprididing să care muşteriii către marile restaurante, Frascatti şi Sans-Souci, iar vara aşteptînd ceasuri în şir pînă ce vreun amploiat plictisit, rămas nu se ştie de ce în Bucureştii pustii, se hotăra să facă o plimbare la Şosea, doar ca să mai ia aer.

Înaintînd stîngaci la braţul lui Mr. Swan, căpitanul se chinuia să zărească celălalt capăt al încăperii, care se pierdea într-o ceaţă albăstruie, ca un lung defileu în munţi. Perspectiva

pereţilor albi, fără podoabe, se ascuţea în chip de pumnal spre capătul nevăzut. Masa, concretă aici pînă la ivirea celei mai mici crăpături şi-a celor mai neînsemnate noduri în scîndurile de brad (pe cînd frimiturile de pîine apăreau ca foarte complicate obiecte tridimensionale într-o lumină ce nu putea fi decît a ochiului minţii), se pierdea şi ea, îngustîndu-se, cu meseni cu tot, în depărtarea coridorului. Pe Badislav îl izbiră mai întîi straiele birjarilor: erau straie de sfinţi. Brocarturi şi mătăsuri azurii, cărămzii, vişinii făceau cute şi creţi pe trupurile obeze. Fiecare scopit avea zugrăvită o cruce sinilie între sprîncene. Ochii le erau înspăimîntaţi parcă de o ambiguă viziune. Pe masă — doar pîine şi vin rubiniu, în pahare faţetate de sticlă ieftină. Şi Vasile, împins uşor de american pe culoarul îngust dintre masă şi perete, îşi începu, ca-n vis, calvarul, purtat înainte, parcă, de privirile muscalilor, ce se adunau asupra lui ca să se-mprăştie iar ca picioarele unui miriapod. Era dat din privire-n privire, ochi de tineri şi de bătrîni, la fel de lărgiţi, la fel de înspăimîntaţi, cu aceleaşi cruci strîmbe între sprîncene. Dacă lumina ar fi străbătut prin ferestrele zidite, căpitanul, în înaintarea lui monotonă şi nesfîrşită, ar fi văzut de multe ori zorii, amiaza şi amurgul, apoi cornul erodat, dar tot mai plin în fiecare seară, al lunii.

Îşi aminti, pe cînd încerca să desluşească ceva în ceaţa albăstrie a depărtării din faţa ochilor săi, cum văzuse, cu ani în urmă, pe cînd mai scurma ţarina în satul natal, un flăcău scopindu-se cu mîna lui. Într-o noapte de iarnă se-ntorcea cu căruţa prin nîrvari, un sat vecin cu Tîntâva dar mai vechi, unde oamenii vorbeau încă vechiul grai bulgăresc. Zăpada, pe-ntinderea cîmpiei, părea albastră. Doi sau trei plopi desfrunziţi se desprindeau, ca de cărbune, pe cerul înnorat, roşu, prevestind o nouă ninsoare. Rotunjite şi strîmbe, casele păreau nişte ouă adunate în jurul clostii semeţe a bisericii. Prin case, mai nici o lumină, doar o izbă mai depărtată luminată ca ziua. Se gîndi că o fi crîşma, dar nu era decît casa încăpătoare a unui gospodar, unde-n noaptea aceea se ţinea un vapor. Şi cum a doua zi era Sf. Vasile şi flăcăul avea ceva bănet la el — venea de la Ciorogîrla, unde dăduse bine un butoiaş de rachiu —, se gîndi că poate l-ar primi şi pe el. Auzise multe despre vapoarele astea. La ei în sat nu se făceau niciodată, căci era încă vie amintirea izgonirii din munţii Rodopi. Cînd auzeau de de-alde

astea, sătenii se puneau pe blesteme iar popa cel bătrîn, care-i mîntuise din grele primejdii, tuna şi fulgera în biserică, arătînd pe zidul ei rîul de sînge clocotit şi dracii roşii ce-aveau să-i înhaţe pe păcătoşi după înalta Judecată. Unii flăcăi — umbla vorba că şi unele fete — se duseseră totuşi prin satele vecine, de cu seară, şi înnoptaseră acolo. Se-ntorseseră schimbaţi şi tăcuţi. Era acum rîndul lui Vasile să bată hotărît la uşa casei de bîrne. În depărtare urlau lupii, coborîţi de la munte. Intrase într-o odaie-n care era pusă masa ca la nuntă. Sobele din cărămizi smălţate, ce purtau ca semne soarele, luna, păsări măiestre şi brăduţi, duduiau şi-n odaie era cald ca sub plapomă. La masa-ncărcată stăteau oameni şi muieri, cu feţele rumene de rachiu, spunînd snoave şi cimilituri. Pe pereţi întindeau aripele ştergare de borangic.

Vasili stătuse şi el la masă, mai spre coadă, şi curînd rîdea şi el, cu gura plină de caltaboşi, cu ochii lăcrimînd de la spirtul tare de prună. Se iviră lăutari şi mesenii lăsară străchinile şi paharele. Cîte doi, ţinîndu-se după umeri, gravi şi cu ochii largi in ochii celuilalt, ţopăiau mărunt pe podeaua de scînduri. Fata lipea ugerele de pieptul flăcăului şi simţea pe burtă, tare ca o coadă de seceră, şarpele deşteptat al acestuia. Vasili luase la joc o bulgăroaică cu cozi împletite-n vîrful capului ca un disc moale de viţe negre pe care putea pune ulciorul, şi o juca atît de-nfocat, că nu pricepu cînd oamenii începuseră să-şi dea jos bundele de pe ei, apoi pieptarele, să-şi descindă brîiele, rămînînd doar în cămeşoaie. Cu un curaj rîzăreţ, de care flăcăul nu apucă să fie uimit, îşi dăduseră jos şi muierile fotele lor şi-şi desfăcuseră pletele, iar acum ciuguleau cu buze-ngroşate de patimă grumajii roşii şi ţepoşi ai ţăranilor cu care jucau. Privind în jur şi văzînd că numai ei rămăseseră cuviincios îmbrăcaţi, bulgăroaica chicoti, îi zise ceva ne-nţeles lui Vasili şi ridică braţele către tîmple, lăsîndu-l să-i zărească o clipă, prin mînecile largi de in topit, cărniţa albă şi păroasă a subţiorilor. O căldură moscată suia de acolo. Fata desfăcu nişte spelci şi coadele-i căzură creţe pînă la şale. Se apucă, jucînd încă mărunt şi cu privirea aiurea, să şi le despletească, şi Vasili, care-şi scosese şi el cojocelul gîndind încă, nevinovat, că de căldură făceau toţi nefăcuta aceea, o ajută, despărţind cu degetele pletele negre şi sîrmoase, creţe de la împletitura strînsă. Se descinseră şi ei,

intrînd în rîndul cămeşilor albe şi creţe şi a pletelor pînă la şolduri.

Muzica se încinse într-o sîrbă-ndrăcită, întreruptă de chiuituri sălbatice. Fetele transpirate începură să sufere mîngîieri aspre pe ţîţe şi pe bucile late ce se zăreau acum bine sub cămeşile cusute cu arnici la gît şi la mîneci. Roşii ca racii fierţi, flăcăii apucau prin pînza aspră, cu disperarea înecaţilor, dîmbul din faţă al fetelor cu care jucau, încercînd să-nfigă degetele adînc în brazda lor dintre pulpe. Vasili, căruia se părea acum că visează, văzu cu uimire cum şi muierile, care în satul lui, chiar şi încălecate şi pătrunse, nu ştiau mai mult decît să-şi ţină bărbaţii după umeri, abia înteţindu-şi, cu ochii strînşi, răsuflarea, apucă bine, cu nădejde, parul fierbinte prin cămeşoaiele bărbăteşti şi-l întărită cu dibăcie. Şi deodată, pe cînd se strîngea mai bine-n braţe cu bulgăroaica lui, muzica încetă şi fata cea caldă şi dulce se smulse de lîngă el, repezindu-se la ţăranul tînar de-alături, care o primi muşcîndu-i buzele subţiri şi viclene. Altă fată, căreia-i putea vedea gurguiele ridicate şi cercul vişiniu din jurul] lor prin borangicul străveziu, se lipi de el şi lăutarii o luară de la capăt.

Vasili nu mai ştiu dacă e-n rai sau în iad. Muierile şi spirtul îl duseseră, oricum, pe ceea lume. La lumina posomorită a opaiţelor vedea funduri mari şi roze de muieri, cu cămeşa ridicata pîn-la brîu şi cu rotunjimile pipăite nu doar de labele păroasei ale celui cu care juca, ci şi de altele, din preajmă. Văzu ţîţe ca nişte săculeţi moi, scoase afară şi frămîntate pînă ce albul lor sidefiu se păta cu dungi roşii. Văzu limbute ca de mîţă lingînd sfîrcurile flăcăilor. Văzu mădulare groase, cu inimioară vînăt-lucioasă în vîrf, ţinute strîns de degete albe şi micuţe. Apoi muzica se stinse cu totul şi, îmbrăţişaţi, ca o mare împletitură de carne şi borangic, mesenii trecură într-o altă odaie, ce-avea aşternute pe jos piei argăsite de oaie. Sobele duduiau aici cu putere şi icoanele de pe peretele de la răsărit fuseseră învălite cu un ţol. O singură lampă cu ulei dădea o bălăceală de beznă şi lumină gălbui-cafenie. Ca nişte păsări dintr-un neam ciudat, cămeşele tuturor zburară spre tavanul de bîrne în care era înfipt busuioc, şi Vasili văzu ce nu-şi închipuise că avea să vadă fiind încă în viaţa: Judecata de Apoi, cu bărbaţi şi muieri, goi cum îi făcuse maică-sa, îngrămădiţi unii-n alţii, aidoma cum erau zugrăviţi pe pereţii bisericii din satul lui: ei costelivi, cu ochi

rotunzi şi bărbi încîlcite, ele şoldii, cu pîntece umflat şi buric ieşit în afară. Dar nici unul nu-şi acoperea, aici, cu mîna, ruşinea, dimpotrivă, peste tot vedeai doar triunghiuri negre, cu buze lucioase ieşind din tufe de păr, şi bare de carne-ntărită, gata să intre adînc în umedele lăcaşuri. Un gospodar păros pe umeri stinse şi acel ultim muc de lumină şi Vasili, rămas încremenit în picioare, cu sexul dureros de tare, uns de un mir străveziu, se simţi înfăşurat în plete parfumate şi apucat de braţele dulci ale unei muieri nevăzute. Se năruiră printre ceilalţi, peste ceilalţi şi sub ei. Muierea-i şoptea la ureche, pe limba lui de data asta, vorbe pe care doar flăcăii, la circiumă, le rosteau. Se dezmierdau în parte, îi simţea degetele reci căutîndu-i pîntecele, fesele şi ouăle, gura adăstîndu-i pe gît şi bărbie. Era desfăcută sub el şi atît de plină de dorinţă cum nu puteau fi, îşi închipuise el pîn-atunci, decît flăcăii. Cînd, după un lung timp, îi desfăcuse pieliţele de sub burtă şi-i intrase adînc în născătoare, se deşertase acolo mugind răguşit, ca fiarele codrului, aşa cum ţipau şi muierile în preajmă, de parcă vătraie înroşite le-ar fi pătruns între pulpe. Niciodată Vasili n-avea să mai simtă, oricît de pricepute muieri avea să mai încalece — şi, slavă Domnului, franţuzoaicele de prin oteluri nu erau de colo — lumina aceea de foc, limbile de foc şi de pucioasă topită, de argint viu şi de har, de smirnă şi de tămîie, niciodată n-avea să se mai simtă Arhanghelul despicîndu-l pe diavol cu paloşul, Ilie trăznindu-l unde-l vedea, Gheorghe împungîndu-l cu suliţa în pieptul acoperit de solzi. Rămăsese inert, încă-mplîntat bine în gaura cu miros de ştiucă, lac de sudoare, trîntit peste ţîţe moi, înconjurat peste şale de braţe grăsuţe şi cuprins de un adînc şi ameţitor sentiment al păcatului. Avea să ispăşească, ştia asta şi cu gîndul ăsta adormi acolo, între trupurile strîns încolăcite, atît de multe încît păreau nu doar întinse pe toată podeaua, ci stivuindu-se, şolduri şi umeri, şire ale spinării şi pulpe, capete şi genunchi, pînă la grinzile din tavan, îndopate cu busuioc. Se-ntrebă iar, cu un ultim finşor de gînd, dacă se afla între preafericiţi sau între păcătoşi, dacă dăduse laudă lui Dumnezeu în geamătul şi-n jetul lui fierbinte sau cîntase un cînteq drăcesc, într-o căldare de sînge clocotit. Din firişoru-ăsta sei desfăcură cîlţi destrămaţi şi norişori de fum ca dintr-o lulea, şi flăcăul pătrunse în marea lui împărăţie dinlăuntru.

Se trezise cu părul zburlit în cap şi pe braţe de un lung şi jall nic urlet de agonie. Ridicîndu-se de pe o fămeie ca o cadra, peT cînd genele zorilor pătrundeau prin fereşti, un flăcău recunoscuse, în cea pe care-o frămîntase noaptea întreagă, pîntecul care-i dăduse viaţă. Se întorsese, iată, acolo, pe urmele tatălui său, lăsîndu-şi lapţii ticăloşi în odaia de taină unde plutise odată el însuşi, într-o zeamă de aur. Cu lacrimi mari rostogolmdu-i-se din ochi, femeia-l strîngea acum la piept ca o mamă, înfăşurîndu-i picioarele-n părul ei, îndemnîndu-l să se aline şi să uite. Sălbăticit de păcat, flăcăul de nici şaisprezece ani urla ca ura prunc, în genunchi, cu mîinile spînzurîndu-i neputincioase. Cu mare greutate împletitura de trupuri goale se descleşta, şi ochii tîmpi de băutură ai tuturor se-ndreptau spre statuia vie din mijloc, spre noul răstignit şi veşnica mamă a durerii. Toţi fură cuprinşi de-un tremur ce nu venea de pe astă lume. Flăcăul şi izbea cu palmele peste obraji şi-şi smulgea părul. Apoi bîjbîi după cizme şi scoase din carîmb un cuţit lung şi subţire, de jugănit porcii, care aruncă un foc alb cînd zorii-i încercară ascuţişul. Se ridică în picioare, cu maica sa agăţată de el ca o iederî şi, apucîndu-şi mădularul negru şi chircit acum de o vinovăţie de moarte, îl reteză dintr-o fulgerare, împreună cu punga prd ţioasă dindărăt, şi-l azvîrh ca pe-un iepure-nsîngerat, ca pe-un prunc nou-născut, departe de sine. Se tăvălise apoi în propriul sînge pe cînd, stropiţi de acelaşi lichid sfînt, ce-l purtăm în potirul trupului nostru şi nu se cuvine să-l arătăm nimănui, toţi cei din jur fugeau ca de-o mînie divină, încurcîndu-şi ţoalele, nemainimerind uşa, privirea celorlalţi arzîndu-i ca apa sfinţită pe cei împieliţaţi. Zile-n şir aveau să rămînă încuiaţi în bordeiele lor, să iasă doar ca să dea mîncare la vite, copleşiţi de ruşine şi de frica lui Dumnezeu. Încet-încet uitau însă, şi-n ei se ridica din nou pofta nesăţioasă, dorul de desfrîu şi de blasfemie, aşa că abia dacă trecea luna şi alt gospodar chema flăcăii şi fetele la alt vapor...

Zile şi nopţi în şir, ca un acarian ce s-ar tîrî prin tubul solzos al unui fir de păr, Vasile înainta pe culoarul ce se curba uşor, dar tot mai pronunţat, pe cînd pereţii deveneau tot mai sticloşi şi mai sidefii iar scopiţii de la mese mai înalţi şi mai zvelţi, păs-trîndu-şi pe feţe, însă, aceeaşi teroare sfîntă. Călăuza sa, enigmaticul Mr. Swan, se topea într-un fel de uitare. De cîte ori îl mai privea, Vasile era uimit de schimbările de pe chipul lui: nu

mai putea spune, de pildă, ce culoare aveau ochii americanului, pierduţi într-o pată difuză. Gura i se-ntindea pe bărbie şi obraji ca o mîzgăleală de ruj. Trăsăturile se-ntingeau unele-n altele, braţele, cînd îi atingeau trunchiul, se contopeau cu coastele, iar picioarele îi erau acum unite prin faldurile unei pieliţe hialine. Hainele i se amestecaseră cu pielea, pielea cu organele şi organele cu vertebrele, încît, în cele din urmă, o melancolică pupă străvezie, plină cu un soi de lapte şi pe coaja căreia erau schiţate trăsături crude şi stranii, ca ale cine ştie cărei divinităţi, levita în dreapta lui Vasile, oglindindu-l în şoldul ei bombat şi lustruit ca de sticlă, dar moale totuşi şi cald.

Curba culoarului, urmată de masa de taină ce se lungea şi se subţia tot mai tare, încît căpitanul abia mai ajungea cu creştetul la umărul sfinţilor, era atît de largă încît abia se simţea. N-o percepea, de fapt, atît cu ochii, cît cu cele trei canalicule săpate în stîncile sale temporale, în prelungirea urechii interne. Îi părea ca uioată, de fapt, cu mişcări convulsive şi reflexe, prin limfa aurie a acestor canale, prin Herrengrachtul întoarcerii bruşte a capului, Prinsengrachtul tumbelor de circ şi Kaisergrachtul Plutirii imponderabile, în Amsterdamurile minuscule, cu edifirlamande oglindite în apa oliv a canalelor, cu poduri metalice arcuite peste procesiuni de lebede, cu burghezi gravi consultîndu-şi ceasornicele sferice de aur sub ugerele norilor mohorîţi, toate săpate în osul ţestei, de-o parte şi de alta, ca doi cercei interiori, sensibili la mişcările giratorii ale minţii. Dar, percepute fantomatic de canalicule, curbele se-întrolocau una-n alta, aidoma roţilor din vedenia lui Iezechiel, pînă ce căpitanului îi deveni limpede că se-nşuruba într-o gigantică spirală cu segmentele scăzînd asimptotic în diametru, dar crescînd la infinit în curbură şi tensiune. Muscalii scopiţi, în straiele lor de purpură, azur şi şofran, cu aureolele lor kiriliene, erau subţirii acum şi lungi pînă-n crugul bolţii, ca nişte colonade vii cu ca-l piteluri de privire căpruie. Oasele cutiilor toracice li se arătau! acum ca nişte nuiele prin pieptarele cuvioase, pe care fulgerau! cruci duble de argint filigranat şi relicvarii de eben.

Scopiţi credeau în Selivanov, profetul ce se coborîse-ntr-o bună zi din rai şi binevoise a pătrunde în pîntecele unei mujice din miezul Maicii Rusii, dovedită fecioară şi fără ştire de bărbat, care visase-ntr-o noapte că avea în pîntec un melc cu ghiocul de diamant. Pruncul fusese crescut în izba părintească, în cultul de

rit vechi al chlâştilor, creştini care scuipau pe icoane şi le spărgeau cu topoarele, care nu mîncau carne, nici peşte, nici lapte, nici brînză, nici dulce, nu beau băuturi beţive şi nu trăgeau mahorcă pe nări. Stăpînirea îi împuţina din vreme-n vreme, trimiţînd soldaţi care-i căsăpeau, le scoteau ochii şi le smulgeau muierilor pruncii vii din pîntece, prilej de mare bucuria şi de cîntări de biruinţă pentru fericiţii martiri. Toţi mureau cu acelaşi extaz în priviri, cu aceeaşi zgîrcire voluptuoasă a buzei de sus, ca şi cînd şi-ar fi ejaculat sufletele într-un spasm de plăcere supremă. Zîmbetul lor insuportabil era ciopîrţit cu deosebire de cătane, care amestecau, cu jungherele, buze, sînge şi sfărîmături de dinţi pe chipurile sfinţilor agonici. Chlâştii nu aveau, nici unul, de o mie de ani, tată, căci singurul lor părinte era Ava, Tatăl ceresc. Pruncii născuţi în urma vapoarelor ce ţineau de Paşti şi de Crăciun (şi-n afara cărora aleşii nu sempreunau niciodată) erau crescuţi de mamele lor şi socotiţi fii legitimi ai Duhului, ţăndări de Dumnezeire în înveliş de cocă pămîntească. Mujicii mai nestăpîniţi, ce erau munciţi de diavol în timpul dintre cele două vapoare, erau sfătuiţi de popi să sempreune cu subţioara muierilor pe care le doreau, ispăşind apoi prin post şi rugăciune. Selivanov însă nu cunoscuse păcatul. Rîvna chlâştilor împotriva icoanelor idoleşti, înfrînarea lor la hrana pierzaniei (carnea şi tot ce se atinsese de carne) şi lungile postiri ale nevoilor tinereţii nu i se păruseră îndeajuns pentru premiul mîntuirii promis de Hristos oricui va fi ca El. Căci Hristos nu ştia de vapoare şi nu cunoscuse împreunarea trupească. Şi la Evanghelie scria răspunsul Domnului nostru cînd îl ispitiseră întrebînd a cui avea să fie, în rai, femeia ce avusese şapte soţi: "Fiii veacului acestuia se însoară şi se mărită; dar cei găsiţi vrednici să aibă parte de veacul acela şi de învierea dintre cei morţi, nici nu se vor însura, nici nu se vor mărita; pentru că nici nu vor mai putea muri, căci vor fi ca îngerii. Şi ei sînt fii ai lui Dumnezeu, fiind fii ai învierii." Ca să devină îngeri, curînd chlâştii, care se adunau cu miile să asculte vorbele lui Selivanov şi să-i fie martorii semnelor şi minunilor ce le făcea (căci se atingea de bubele de scrofuloză de pe gîtul sătenilor şi ele se desprindeau şi cădeau în palma lui, unde se preschimbau în mărgăritare), se lăsară cu totul de imboldurile cărnii, condamnară des-frîul vapoarelor şi, precum odinioară pustnicii esenieni, hotărîră să-şi înmulţească biserica doar prin luminarea

şi aducerea-n sînul ei a cît mai multor oi rătăcite. Cei prinşi în urîciunea împreunării trupeşti erau izgoniţi pe loc, cu blesteme grele, din adunarea sfinţilor şi, ştiind că pierdeau astfel strana ce li se pregătise în rai, piereau de disperare în crîngurile de mesteceni risipite pe uriaşa cîmpie de zăpadă.

Dar rădăcina păcatului, hidoasă, negricioasă ca un vierme viclean, ca şarpele ispititor din mărul cel rotat, atîrna între pulpele fiecăruia, oricît de sfînt s-ar fi făcut cu gîndul, şi era în orice clipă gata să se umfle ca un corn diavolesc. Însuşi Selivanov, o cruce de voinic, roşu-n obraji şi cu barba căzîndu-i în inele Pînă la pîntece, simţea adesea, chiar şi cînd se afla în rugăciune, chiar după săptămâni de hrană doar cu ierburi şi borş, învîrtoşarea Adversarului din josul fiinţei sale, învecinat cu locul întinării şi al ocarei. Iar nopţile, în toiul viselor cu muieri dezvelite, o zeamă sidefie îi umplea cămeşa de cînepă şi profetul se rezea ud şi-ngheţat, dîndu-se singur, în gînd, anatema. Însă Domnul nostru Iisus Hristos mai zicea la sfînta Evanghelie:

"Dacă mîna ta te face să cazi în păcat, tai-o; este mai bine pentru tine să intri ciung în viaţă, decît să ai două mîini şi să mergi în Gheenă, în focul care nu se stinge. Dacă piciorul tău te face să cazi, taie-l; este mai bine pentru tine să intri în viaţă şchiop, decît să ai două picioare şi să fii aruncat în Gheenă, în focul care nu se stinge. Şi dacă ochiul tău te face să cazi, scoate-l; este mai bine pentru tine să intri în împărăţia lui Dumnezeu numai cu un singur ochi, decît să ai doi ochi şi să fii aruncat în focul Gheenei, unde viermele lor nu moare şi focul nu se stinge." Profetul mujic găsise bune şi-ntemeiate aceste vorbe sfinte scrise în carte de Marcu, aflat în Duhul. Cînd, rugîndu-se la o parte, într-un asfinţit de foc şi nori argintii, Selivanov văzu o ţărancă aşezată pe vine în dosul unui hambar, cu fustele suflecate şi fundul de carne rotundă şi tare, din care ţîrîia un pîrîiaş străveziu, ştiu că Neprietenul îl ispiteşte peste puterile lui. Cuprins de ură pentru ticăloşia din el, pentru carnea din care nu putea afla nici o ieşire (căci o simţea acum ţeapănă sumeţindu-se spre buric), se repezi în izba cu pereţii goi, văruiţi alb, ce le slujea de casă de-nchinăciune şi-şi încleşta mîinile pe uriaşa Evanghelie fere- cată-n argint de pe masa cea sfîntă. Se răni la deget în încuietoare, şi o dîră de stropi purpurii se-ntinse pe muchea miilor de file unsuroase. "Doamne Iisuse Hristoase,

luminează pe robul tău! Miluieşte-mă, iartă-mă şi ajută-mă! Arată-mi Calea către viaţă şi izbăveşte-mă de cel rău!" Bolborosind acestea, deschise bucoavna la-ntîmplare şi puse degetul pe un rînd scris cu chirilice de chino var: "Nu toţi pot primi cuvîntul acesta, ci numai aceia cărora le este dat; fiindcă sînt fameni care s-au născut aşa din pîntecele mamei lor; sînt fameni care au fost făcuţii fameni de oameni; şi sînt fameni care singuri s-au făcut fameni pentru împărăţia cerurilor. Cine poate să primească lucrul acesta, să-l primească." Ţeasta profetului se umplu atunci de-o strălucire de diamant. Trebuia să ucidă timpul, să scopească istoria, să anuleze infernul, să rămînă doar cu polul spaţial şi paradisiaa al busolei corpului său. Să permită doar erecţia duhului şi ejacularea fierbinte a rugăciunii. Avu revelaţia vulvei materne şi iertătoare ce se deschidea, ca un ochi triunghiular, în ceruri, şi în care trebuia să pătrunzi ca să te poţi naşte a doua oară, din apă şi duh sfînt. Doar făcîndu-te femeie pentru oameni puteai ajungi bărbat pentru Dumnezeu, căci pentru El înţelepciunea acestei lumi e nebunie şi ştiinţa ei deşertăciune.

Iar a doua zi, în odaia fără icoane, zugrăvită însă-n cîntări şi-n vorbire în limbi, în faţa tuturor învăţăceilor lui zdrenţăroşi ce, cu ochii măriţi de revelaţie, îl zăreau parcă înconjurat de raze ascuţite de lumină, Selivanov se dezgoli, arătînd tuturor rădăcina legăturii sale cu lumea, ancora ce pe toţi îi împiedica să se suie în patria lor adevărată, în împărăţia pregătită lor dinainte de începutul veacurilor. Maţul buricului trebuia retezat iar creierul lui Satan, cele două emisfere din ţeasta dintre picioare, zbîrcită şi păroasă, vecină cu haznaua ocarei, trebuia aruncat cîinilor, precum odinioară trupul netrebnic al Izabelei. Spunînd acestea, profetul, pe chipul căruia curgeau sudori de sînge, aşează lama unui cosor la rădăcina scrotului său cafeniu, prins şi întins de degetele lui îngereşti. Lama secţiona uşor, fără să curgă un strop de sînge, pielea şi straturile subţiri de muşchi netezi. Abia ajungînd la rădăcina membrului cartilaginos, după ce reteză tubuşoarele sîrmoase prin care cobora sămînţa, întîlni rezistenţă şi simţi o sfîşietoare durere, dar în cele din urmă mădularul păcatului fu desprins cu totul de trup. Cu şarpele biruit în mîna stîngă, cu cosorul în dreapta şi cu ochiul deschis deodată, înţelept şi căprui, sub burtă, Selivanov li se arătă credincioşilor sub chipul noului Mîngîietor promis de Scripturi.

Rînd pe rînd, în zilele care urmară, mujicii îşi tăiaseră şi ei maţul ce-i lega de prinţul lumii acesteia, simţindu-se deodată uşori ca aerul şi plini de duh sfînt. Toţi prooroceau, toţi vorbeau în limbi, toţi făceau semne şi minuni, toţi lecuiau orbi, paralitici şi leproşi, pe cînd ţăranii din cele cincizeci de cătune ale îndepărtatei gubernii dădeau slavă lui Dumnezeu.

Dar diavolul, veşnicul duşman al Adevărului şi al Vieţii, intră in ţarină, care, auzind despre răspîndirea cu repeziciune a noii erezii, cuprinsă de scîrbă, începu să-i urmărească pe sfinţi cu ură şi mare asprime. Însuşi profetul fu aruncat în temniţă, împreună cu toţi apostolii şi bătrînii. Dar, minune! Scopiţii, îngenuncheaţi pe paiele putrede şi îngreunaţi de lanţurile de aramă, Prinseră să-şi cînte cu glasuri de copii ciudatele, înduioşătoarele litanii pînă ce, la vibraţia lor, verigile lanţurilor deveniră fragede ca tulpinele de păpădie. Luminate de cîntarea de aur, zidurile beciurilor se făcură şi ele străvezii ca zgîrciurile, lăsînd să se vadă, pe coridoare, gardienii, iar în celelalte beciuri de taină nenorociţii uitaţi acolo de decenii, cu licheni şi păduchi lînoşi încrustaţi în spinare. De departe, fortăreaţa se zărea acum ca o uriaşă biserică de cristal.

Curînd, gardienii crezură şi ei, se scopiră şi ei şi descuiară porţile pentru fraţi, mai ales că lui Selivanov i se dezvăluise taina naşterii sale: muma sa nu-i era cu adevărat mumă, ci îl găsise în crîng, la marginea satului, într-un paner acoperit cu valuri de dantelă albă ca neaua. Alături de prunc era o coroană de aur bătută-n mărgăritare şi un zapis care spunea că Selivanov era nici mai mult, nici mai puţin decît însuşi fiul ţarinei Ecaterina, prigonitoarea fiilor luminii. Cum maică-sa, care-l lepădase de prunc, se făcuse nevrednică de a mai păstori oiţele pravoslavnicei Rusii, ea trebuia răsturnată de pe scaunul domniei din întortocheatul Kremlin şi trimisă în Gheena ca să fie muncită în veac, alături de curva din Babilon. Draci oţărîţi aveau s-o străpungă-n născătoare, mereu şi mereu, cu fiare înroşite în focul nestins. Devenit ţar, profetul avea să aducă împărăţia lui Dumnezeu peste nesfîrşita ţară a gheţurilor, unde nimeni nu va mai rodi prunci, căci toţi aveau să fie ca îngerii. Şi astfel avea să vină Sfîrşitul.

Ecaterina muri în acelaşi an, şi o urmă în palatul străvechii Moscove fiul ei Alexandru, care porni o prigoană asupra celor aleşi cum nu se mai pomenise din vremurile fiarei cu număr de

om. Fiecare scopit pe care cătanele puneau mîna era îndată rupt de viu în bucăţi, şi ciozvîrte de coastă, de şold, capete cu dinţii rînjiţi, ficaţi verzui şi prapur împuţit erau ţintuite pe uşile bisericilor din sătucuri, de-a lungul şi de-a latul ţării. Cînd să pună cătanele mîna şi pe el, Selivanov se înălţase la cer, sub ochii multor învăţăcei care dădeau mărturie, iar secta se risipi în ţările-nvecinate ca o turmă fără păstor, aducînd luminarea, prin sfînta scopire, multor creştini de pe alte meleaguri. Străbătură, sprel miazăzi, Principatele Unite, unde vodă Cuza, mason vîndut puterilor întunericului, nu vru să-i primească, trecură măreaţa Dunăre şi poposiră-n Bulgaria turcită, unde prinseră rădăcini din cauza rămăşiţei bogomililor de altădată, cu care castraţii semănau în rit şi-n credinţă. Urmîndu-i pe grădinarii bulgari, trecură iar, după cîteva decenii, Dunărea, tăinuindu-şi cultul şi starea lor de oameni ce nu mai puteau păcătui. Se împămînteniră în Bucureştii cei prăfoşi ca vizitii răbdători şi destoinici. Şi nu voiră să aibă nimic de-a face cu cei ce sosiră după ei, marinarii scopiţi de pe Potemkin şi de pe alte cîteva vase din flota Imperială din Marea Neagră, care, o dată cu înăbuşirea revoltelor de la-nceputul noului secol, invadară din nou Regatul României, aşezîndu-se în ţinuturile răsăritene ale peştelui şi plaurilor, unde continuară să-şi practice credinţa în ascuns. Aceştia urmau calea împărătească a scopirii prin foc, pe cînd cei vechi foloseau numai lama ascuţită a briciunlor. Semnul harului divin? Nu curgea, niciodată, nici un singur strop de sînge, eliberaţii rămînînd, chiar de la-nceput, între coapse cu zîmbetul trandafiriu, curat, al muierilor.

Pe cînd scopirii de la masa cea lungă cu pîine şi vin, acum curbă ca văzută printr-un ochi de peşte, se subţiau spre tavan ca aţele, devenind strunele unei nemaivăzute ţitere, Vasile, fostul Vasili, băiatul fără umbră, ţărănuşul înspăimîntat şi fermecat de aripile Mariei, soldatul şi-apoi căprarul neobosit la izirciţ şi-n cele din urmă căpitanul de pompieri încă fercheş, deşi trecut de patruzeci de ani, continua să se răsucească în cochilia tot mai strîmtă şi mai strimtă, asemenea bilei din jocul de răbdare pe care Mircişor, peste trei generaţii, avea s-o facă să alunece pe jgheabul suind în spirală sub o boltă de plexiglas, scoţînd limba de-un cot, pe cînd mama lui sporovăia la o dulceaţă cu mama lui Jenei, naşa lui de pe strada Maica Domnului. Strunele izolate-n mătase şi serasir vibrau uşor, tot

mai înalt şi cu un timbru tot mai suav, înălţînd un imn... cui? "Voi vă-nchinaţi la ce nu cunoaşteţi, dar noi ne-nchinăm la ce cunoaştem..." La dreapta lui Vasile, fostul circar îşi redefinea, lent, peristaltic, trăsăturile în coaja moale a crisalidei. Prin opalul ei se zăreau, în cele două bulbucaturi ale ochilor, doi stropi neclari de azur, şi filamente negricioase mai conturau şi-n alte zone organe şi dezvoltări încă de neînţeles. Culori tulburi, amestecate cu o ceaţă alburie, se străvedeau prin coaja subţire. Pe cînd ţitera, acum şuie ca o orgă de catedrală, cînta tot mai avîntat, Vasile parcurse ultimele ocoluri ale spiralei, atît de strînse încît ultimul nu mai era decît o răsucire a trupului după stîlpul central de sidef, tranda-j firiu ca interiorul ghiocurilor.

Atunci, întorcîndu-se brusc, a văzut-o deodată, în cavernd ei de agat lustruit, perfect sferică, plutind în centrul ei, de zece ori mai mare decît o văzuse pe carul Justiţiei dar la fel de mari moreană, la fel de ne-ndurătoare în hlamida ei încreţită, ce fiul tura acum liber în vidul cenuşiu-luminos al acelui subpămînd Imensa femeie avea acum ochii descoperiţi, şi vederea lor îi provocă lui Vasile aceeaşi fericire insuportabil de tristă pe care-şi simţea de cîte ori, îngenuncheat pe cearceafuri proaspete între pulpele unei muieri cu sînii dezveliţi, îi trăgea încet către ga nunchi pantalonaşii cu volane, dezvelindu-i bestialul ochi de sub pîntece. Ochii Victoriei — căci, cu sabia strălucitoare îi mîna dreaptă şi cu triumful ce-i lumina trăsăturile, nu putea fi decît o zeitate a căsăpirii — erau la fel de chinuitori, la fel de purtători de fericire, la fel de excitanţi, la fel de trişti. Căpitanii ştiuse de la-nceput că sînt intens albaştri, cu atît mai dens albaştri cu cît trăsăturile sculpturale ale feţei erau de marmoră străvezie. Erau ochi cu irişi din fibre de lapis-lazuli, ochi uşor dilataţi, cu pupila mărită ca de beladonă. În colţurile interioara cîte un mic clitoris se ivea cărnos, roz-frezie, din cuibul pleoa pelor fără gene. Cu nepăsarea-ncordată a mantidelor tînara femeie-l pîndea, îl aţintea cu privirile, luminîndu-l albastru, şi l-ar fi descoperit la fel în orice loc al sfericei încăperi, căci Victoria, asemenea lunii şi fotografiilor, avea doar o faţă, şi fatal era doar pentru tine, ca şi cînd ar fi fost o altă piele a feţei tale, o mască tragică peste bietele tale trăsături de vierme tereştri Şi mai era şi gura femeii, de statuie rujată gros, acum însă mai puţin hipnotică decît ochii. Ochi de azur şi gură de ruj — şi nici un alt strop de culoare pe

tot acel monument plutitor, dofl umbre roz-pal între canelurile rochiei.

Amplificat de uriaşa spirală, cîntecul ţiuitor al scopiţilor transformase în raze de aur, într-o slavă şi o putere de nespus Crisalida cît un stat de om de lîngă Vasile, altădată ca de lapte era acum pestriţă şi coaja i se umfla spasmodic, de parcă fiifll schimbată dinăuntru ar fi-ncercat să rupă-nvelişul care-o ţinea întemniţată. Şi-ntr-adevăr, curînd coaja crăpă în lături, lăsînd să se zărească forme şi-ncreţituri nedesluşite: semilune galbene, ochi vişinii, zdrenţe de malachită. O fiinţă umedă şi zbîrcită se tîrî afară, bîţîind din membre încă indistincte, lăsînd în urmă un imago uscat, se-ncolăci înfrigurata ca un fetus multicolor, zăcu aşa multă vreme de parcă şi-ar fi adunat puterile şi deodată se-ndreptă, în asurzitorul imn de slavă al strunelor întregii cochilii, devenind o fiinţă de o nesfîrşită majestate. Era Arhanghelul Mihail, încoifat şi-mplătoşat, cu vestmînt de catifea verde-albastră pe sub inelele de fier ale zalei şi cu mantie purpurie, amestecată cu penele cîrlionţate şi pufoase ale viguroaselor sale aripi. Rostogolindu-se ca un asteroid în vidul sferei ai cărei pereţi lustruiţi se mai zăreau, în vaste depărtări, doar ca o lumină difuză, marele înger se-apropiase de femeia din centru şi-i rămăsese alături, la fel de monumentali, la fel de nemiloşi, la fel de eterni, aşa cum pruncul Vasili îi văzuse mereu, în bordeiul pierdut în văgăunile munţilor Rodopi, pe maica şi pe taica lui de pripas în lumina rotundă-a opaiţului. Căpitanului îi picurau acum lacrimi mari pe obraji, răsfrîngînd fiecare-n sticlirea ei cuplul străluminat. Pluti şi el prin gelatina acelui spaţiu obscur, se văzu la picioarele giganticului monument, simţi pe piele presiunea strivitoare a privirilor albastre şi căzu în genunchi pe dulcea podea de agată a încăperii. "Doamne, deschide-mi ochii, ridică-mi vălul de pe faţă! Fă-ma părtaş la minunea de ne-nţeles a căilor Tale!", murmură el, neînsemnat şi umil ca un purice străveziu de plante. "Dăruieşte-mi pacea Ta, îmbracă-mă-n mila Ta! Mîntuieşte-mă, Doamne!" Cînd îndrăzni să privească iarăşi în sus, dînd capul atît de mult pe spate încît îi trozniră vertebrele cervicale, văzu pe chipurile ca de cuplu de faraoni zîmbete crude şi impersonale. De la o înfricoşătoare înălţime, sabia din mîna Victoriei (Victor! Ies o clipă din apa densă a acestei poveşti şi mă văd scriind-o, adăugind foaie după foaie la manuscrisul meu ilizibil, în singurătatea de fiară a blocului meu de pe

Uranus, şi, Victor! Ies prin gaura sfîşietoare făcută de numele tău chiar şi în povestea asta, în caietu-ăsta în care scriu cu pixul foaie după foaie, în singurătatea apartamentului "Borro-nuru" de pe Auguststrasse, din miezul Berlinului, unde scriu mai departe la cartea mea, ilizibilă chiar şi pentru mine, în care încerc să ghicesc: ce s-a făcut cu tine, Victor? De ce m-am simţit şi eu întreaga viaţă un om fără umbră? De ce, cînd mă uit în oglindă, nu văd pe nimeni? De ce mama, la fel ca mama lui Mircea, îmi ascunde mai departe adevărul, silindu-mă astfel să-l inventez? Aşa cum tu, Mircea, ca să pricepi ce-i cu tine şi să-ţi poţi întîlni, în fine, siamezul separat şi dat uitării, ar trebui să te ridici de la masă şi să te-nalţi în dimensiunea care-ţi lipseşte, să creşti pînă-mi umpli ţeasta şi pînă ce mîinile tale intră-n mîinile mele ca-n nişte mănuşi chirurgicale şi pancreasul tău intră-n pancreasul meu şi sistemul tău limfatic într-al meu şi sexul tău în pielea cafenie a sexului meu, şi să deschizi deodată ochii, uluit, în lumea mea, la fel şi eu, ca să pricep ce e cu chinul ăsta al vieţii mele, ar trebui să mă umflu şi să explodez în splendoarea şi adevărul lumii superioare, în care un Mircea ale cărui căi sînt ascunse mie mă inventează clipă de clipă. Cît de greşit, de nebunesc căutăm certitudinea în creaturile noastre, scriind cărţi mereu în josul curentului, din cascade-n cascade, tot mai diluate şi mai şterse, cînd ar trebui să ne zbatem, asemeni somonilor, în susul torentului de cerneală care formează buclele vieţilor noastre, să navigam înapoi, către primele pagini, prima frază, primul cuvînt, prima literă şi să suim în fine, prin peniţa de aur dumnezeiesc, în rezervorul insondabil al harului, acolo unde se află, adormite, toate poveştile. Mă-ntorc acum, lăsînd în urmă bilioane de manuscrise întrolocate unul într-altul, toate străpunse de numele tău, Victor, aici, acum, în locul acesta, ca de vîrful unui ac înroşit, sau ca şi cum vîrful pixului meu ar scrie în manuscris "vîrful pixului meu", şi-acest; nou vîrf de pix ar scrie "vîrful pixului meu" în alt manuscris, şi tot astfel la nesfîrşit) se desprinse şi, arzînd ca soarele la fiecare rotire, pluti nesfîrşit de încet spre podea. "Mă aflu în miezul minţii mele", gîndi iar Vasile, căci legile perspectivei erail abolite şi sabia nu se mărea pe măsură ce se-apropia de ochii lui, nici nu arunca umbră. Trecură poate decenii (dar în curînd timpul nu va mai fi) pînă ce sabia, fulgerînd o ultimă oară prin faţa căpitanului, atinse podeaua de agat cu un zdrăngănit mult peste putinţa

urechii de a-l îndura. Copleşit de o dragoste care-i dizolva ca arsenicul organele interne, el apucă hotărît minerii înfăşurat m piele, mulţumi şi, în faţa Părinţilor ce zîmbeau hieratic, frînse pîinea trupului său, despărţind grîul de neghină.

Trupul fără viaţă al căpitanului Vasile Badislav fu găsit a doua zi după defileul în cinstea Majestăţilor lor, în odaia sa cu chirie din mahalaua Dudeştilor. O fetiţă care vindea viorele pe stradă se repezise la un vardist şi aproape-l tîrîse pînă la uşa căpitanului. Se făcuse apoi nevăzută în josul străzii liniştite. Doi-trei vecini erau deja adunaţi în curticica de sub fereştile ofiţerului, căci peste noapte auziseră din odaia lui un răcnet de moarte, iar acum nu răspundea nimeni bătăilor în geam. Vardistul spărsese uşa cu umărul şi pătrunseseră cu toţii într-o odaie cenuşie, cu icoana din părete acoperită de mundirul vişmiu purtat de căpitan la paradă. Acesta zăcea pe jos, mutilat, într-o baltă de sînge, iar în ligheanul de pe stativul din colţ se lăţea dezgustătoarea ofrandă. În alte împrejurări cazul ar fi făcut vîlvă, dar cu o seară în urmă cortul cel mare al circului Sidoli se prăbuşise şi ziarele nu mai pridideau cu amănuntele despre tragica întîmplare. Aşa încît, încetul cu încetul, se scufundară în nefiinţă şi uitare căpitanul de pompieri şi sinucigaşa sa nebunie, odaia modestă cu carpetă închipuind păsări şi brăduţi, casa veche cu ferestre încadrate de groteşti capete de lei din ipsos vopsit şi sfărîmat, curtea cu leandri înfloriţi roz, uliţa noroioasă, cu bălţi mari în care se reflectau norii mereu curgători, mahalaua întreagă, mirosind a mititei şi gherghine, oraşul înecat în vegetaţie, plin ciucure de turlele a sute de biserici, Bărăganul întins cît vezi cu ochii, străbătut de argintul rîunlor şi presărat cu sătucuri şleampete, Valahia adormită, parfumată şi răsfrîntă ca o mare colivă între Carpaţi şi Dunărea plină de insuliţe cu smochini şi moschee, Balcanii enigmatici, fremătînd de-o putere necunoscută, continentul european, de la Urali la Gibraltar, adunînd seminţii ce încă mai credeau în eroismul războiului mai curînd decît m plăcerile tihnei şi sclipindu-şi ca o coadă de păun ochii hipnotici : Roma, Parisul, Amsterdamul, Viena, Lisabona, planeta oscilînd nesigură pe axul ei, alternînd epoci calde cu altele îngheţate, îndurînd ploile de stele şi tîrîndu-şi centurile Van Alieri ca pe o trenă din ace de cuarţ fluturată de vîntul fotonic, S1sternul solar şi apoi galaxia însăşi, ceasornic cu capace de aur între alte himere surori, şi-apoi, adunîndu-se-n

spaţiul vizual dinspre margini şi concentrîndu-se-n centru, alte şi alte fire de aur, formînd structuri celulare şi stringuri, metagalaxii şi hiper-galaxii şi ultrahipergalaxii, adunîndu-se mereu în spaţiul vizual ca să contureze, într-o lume exponenţial mai înaltă, văzută de un ochi inconcevabil, un ferăstrău verde, grosolan şi amenințător care se îngustă, cu efecte de concavitate şi îngroşare a contururilor neaşteptate, pînă ce deveni evident că este picior multiplu articulat al unei insecte.

Aşa că oraşul şi lumea din jurul său se adunaseră iarăşi în punctul de aur clocotit al lupei mele filatelice pe care, în spaţiul pe care-l măturam cu fundul pantalonilor de pijama, acolo, între ladă şi caloriferul de sub fereastră, o apropiasem de ochiul meu drept. În cameră mirosea puternic a flori şi a ierburi, îngrămădite de mama parte pe masă, parte pe pervazul geamului şi care dădeau camerei un aspect de acvariu. De multe ori, pierdut în acea junglă, rupeam cîte-o begonie proaspătă, îmi înfigeam unghiile murdare în caliciul ei fraged, ciclamen, îl desfăceam ca pe-un fruct micuţ şi frecam uşor între degete pasta făinoasă a ovarelor, adăpostite în sticla cărniţei aceleia ce mirosea intens a sevă crudă. Sau îndoiam o frunză groasă de aloe pînă pocnea sec şi rămîneam în mînă cu o coadă de şopîrlă, zimţată, a cărei rană supurîndă o puneam pe limbă ca să-i simt amăreala de fiere. Îmi împingeam faţa printre flori exotice şi frunze păroase de muşcată, înotam cu părul fluturător printre cerceluşi, pentru ca apoi să-ncremenesc iar la fereastră şi să privesc din nou şi din nou, cum aveam s-o fac de-atunci de sute de ori, în vise şi-n amintiri, panorama Bucureştiului întins pe coline şi văi, cu ceruri de pictură olandeză deasupra. E-aşa de ciudat că realitatea momentelor în care băieţelul însingurat, trimis la culcare (pe cînd televizorul se-aude difuz în sufragerie şi rîsul sufocat al tatălui arată că se dă emisiunea "Comici vestiţi ai ecranului") şi care rătăceşte prin cameră ca o stafie, muindu-se-n verdele plantelor şi-n tristeţea după-amiezei, se apropie de fereastră şi rămîne cu fruntea lipită de geam, realitatea a ceea ce el chiar vede-n acele clipe fără trecut şi viitor: curbura şoselei Ştefan cel Mare, Criştii răstigniţi pe stîlpii metalici ce susţin firele de tramvai, curtea neagră şi udă a lui Nenea Căţelu, chioşcul de pîine, pe Paul şi Vova furînd corcodele dintr-o curte de vizavi, un tramvai huruind din toate tablele şi ridicînd rotocoale de praf — această realitate atît de fermă, de rece şi dură, de limpede

desenată în văz şi auz, se dezlînează cu vremea pînă ajunge aproape de nerecuperat şi, încetul cu încetul, visele, amintirile nefotografice, neeidetice şi infidele, în care culoarea se postenzează în urma atacului dulce-al emoţiilor, şi mai cu seamă restaurările şi reconstrucţiile, clădindu-se pe vînt şi nefericire şi luîndu-se-apoi unele pe altele drept temelie, se-ntind.

În realitate, se contaminează de ea, se reflectă în ea şi ea-n ele, pînă ce o culoare psihică, a nostalgiei ce nu mai ştie ce e vis şi ce e aievea, se-ntinde peste toate imaginile dragi şi hipnotice-ale vieţilor noastre. Cînd mama îmi cumpăra plastilină, rar de tot, pentru că trebuia s-o adune apoi, turtită de şosete şi plină de fire de păr, din toată casa, scoteam din celofanul lor cele şase bare cu miros de sămînţă de in, le dezlipeam unele de altele şi le priveam extaziat: linse, moi şi ferme-n acelaşi timp, cilindrice şi colorate-n maro, mov, alb, roşu, verde şi galben, ele mi se păreau fiinţe vii, cu personalitatea lor, şi chiar mă jucam o vreme cu ele aşa, fără să le deformez, lăsîndu-mi doar amprentele degetelor pe pielea lor uleioasă. Violetul era un ticălos care, împreună cu maroul şi cu albul, încerca să răpească prinţesa roşie. Galbenul era eroul meu. Îl frecam un pic în palme, să-l fac mai înalt şi-apoi izbeam cu el în barele cele rele, puse-n picioare, pînă le dărîmam şi le surpam puterea. O eliberam pe prinţesa roşie, curbînd-o, în semn de recunoştinţă, ca un mei în jurul prinţului galben, victorios. Abia apoi mă apucam să modelez copaci maro cu coroană verde şi fructe roşii, oameni cu ochi de bile violete şi gură de viermişor roşu, căsuţe galbene cu ferestre şi uşi maro... Omuleţilor le puneam, pervers, un firişor alb între picioare, atent la uşă, să nu cumva să intre ai mei şi să mă prindă. La cel mai mic zgomot îi striveam pur şi simplu în pumn pînă-mi ieşeau printre degete măruntaiele lor storcite. Cînd mă plictiseam nu mai ţineam seama de culori. Frămîntam între degete copacii cu tot cu frunze şi fructe, îi lipeam de case şi de oameni, pînă ce toată plastilina se aduna într-un ghemotoc pestriţ şi unsuros, în care se mai vedea cîte-o faţă turtită, un măr lăţit într-o fereastră, o clanţă galbenă de uşă. Cu timpul, după alte modelări şi frămîntări, plastilina cea atît de pură altădată, trasă-n lingouri strălucitoare, devenea o masă cenuşie şi încreţită ca un creier de animal, pe care-o aruncam în vreo cutie veche de carton. La

curăţenia de Paşti o mai găsea mama şi, plină de piuliţe, de frimituri, de scorojite bucăţele din jocul Albă ca Zăpada — scufia şi o parte din faţa unui pitic, un fragment de pantof lîngă o ciupercuţă, un nor pe cer albăstriu —, o lua pe făraş şi-o arunca la ghenă.

Ce am visat, ce am clădit şi ce am trăit din toate pozele color pe care mintea mea le dezlipeşte sfîşiat, fragmentar, de pe pereţii ei interiori, unde stau ca afişele lipite, cu zecile, unele peste altele, aşa încît din chitara unui rocker se iţeşte sînul unei diseuze, iar spre gura unei clarvoyante indiene se-ndreaptă un sex ihtiform desenat cu marker negru, şi litere se suprapun, şi texte se-ntreţes, şi cleiul putred umflă şi scorojeşte panoul? Cu neputinţă să mai ştiu, pentru că, pe de-o parte, ce-au văzut cu adevărat ochii mei cînd ei înşişi au plăsmuit realitatea s-a contopit de mult cu bavardajul mistic al visului, pe de alta, fiindcă însuşi mecanismul selecţiei, care o dată avea degete străvezii ca nişte filamente cu care scotea imaginile de vis şi degete tari ca fildeşul ce extrăgeau amintirile adevărate, deosebindu-le nu atît după mireasmă (căci primele mele amintiri au căpătat cu timpul răvăşitorul parfum al celor visate), cît după felul în care erau scoase, s-a condensat şi el într-un singur braţ multiramificat, asemănător plantelor din aerul verde al camerei mele. Cît de uşor clasificam amintirile altădată, ce sistem taxinomic fără greş inventasem! Le deosebeam după genuri şi specii, încrengături şi rudenii, desenam trunchiuri comune ce porneau din vreo himeră ancestrală şi se desfăceau în ramuri flexibile, încărcate de lenotipuri ciudate, de halucinaţii şi vedenii, iluzii şi viziuni, amintiri ale muşchilor mei şi ale limbii mele, glasuri ale nervilor mei auditivi şi flăcări ale chakras-urilor mele. Totul părea pe atunci (cînd, în adolescenţă, stăteam nopţile pe lada de la studio, în pijamaua mea ruptă, încălzindu-mi tălpile pe calorifer şi privind şoseaua încremenită într-o lumină spectrală) riguros ştiinţific. Credeam că pot înţelege, că mă pot întoarce asupra minţii mele a o contorsionistă, ca să apuc cu dinţii trandafirul de la călcîie şi-apoi să mă-ndrept, graţios, în aplauzele galeriei cereşti. Nu ştiam pe atunci că eu însumi eram trandafirul şi că, fără coloană vertebrală şi fără păr fluturător şi fără dinţi şi fără galerie cerească — pentru că în afara trandafirului nu mai există nimic -l trebuia, totuşi, să mă apuc în palme şi să mă ridic pe mine însumi, să mă privesc, să-

mi înfund faţa-n petalele de purpură catifelată, să-mi umplu plămînii cu mireasma transparentă, grea ca plumbul, a minţii mele, şi asta în fiecare clipă a vieţii mele reale şi virtuale, pentru că definiţia şi însăşi fiinţa trandafirului mea tal, trandafirul însuşi în toată existenţa lui fantomatică, e chiar privirea ce se priveşte pe sine, mireasma ce-ntinde nări ca să poată mirosi, sabia ce se taie la nesfîrşit pe ea însăşi. Am învăţa abia mai tîrziu că nimic nu e riguros în ierarhiile astea, că speciile nu evoluează unele din altele, că din larve de viespi pot ieşi guşteri, că din împerecherea fluturilor ies meduze, că puricii chiar se fac din praf, că animalele cresc dintr-un mare copaci, că planetele au viaţă şi pasc stele pe crugurile lor de safir. Clasific acum altfel şi înţeleg altfel, preştiinţific şi primitiv, clasa fie fluturii după culori şi animalele după lungimea cozilor, fi meile după căldura din priviri şi bărbaţii după aluniţele de pe obraz. Pe Silvia cea reală o pun în aceeaşi căsuţă cu Silvia din visul în care dormea dezvelită, la multe etaje sub pămînt, pe-un pat ca o platformă neagră, dar o deosebesc tăios de Silvia din mintea monstruoasă a lui Dan Nebunul sau din propria ei minte de semioligofrenă şi semirusalcă.

Pentru că principiile minţii sînt prea complicate pentru ca mintea să le poată-nţelege. Ea ştie că sînt acolo, cum ştim că avem un schelet, deşi n-o să ni-l vedem niciodată. Doar că ea vrei să-şi vadă scheletul, că nu există decît pentru asta, că viaţa noastră întreagă nu-i decît vivisecţia-nspăimîntătoare a minţii asupra ei înseşi, cu speranţa nebunească de a se-nţelege în întregime, şi nu doar în întregime, ci cu mult mai mult, pentru că revelaţia întregului nu e una de-o clipă, ci de-o eternitate, încît înţelegerea nu poate fi decît continua revelaţie a întregului spaţiu pentru tot timpul. Căci, privindu-se pe sine, trandafirului îi cresc, tocmai prin asta, petale noi, care trebuie şi ele privite cu priviri noi, ca şi cînd mirifica floare ar creşte pe un nerv optic şi cu ea am putea vedea invizibilul.

Nu ştiu, chiar nu ştiu de ce natură sînt cele mai vechi amintiri ale mele. Nu ştiu nici măcar de ce le consider atît de vechi, nici cînd mi le-am amintit prima oară. Fără-ndoială că le-am avut întotdeauna, dar poate abia prin adolescenţa le-am desprins din prapurii lor şi le-am aşezat la un loc sub numele de "cele mai vechi amintiri". N-am înţeles niciodată cum pot comanda

memoriei mele, ce fac atunci cînd îi transmit să caute cît mai adînc în trecut. Cum îi transmit? Ce cod folosesc? De unde ştiu s-o trimit mai curînd acolo decît acolo? Cum se converteşte ameţitorul cablaj neuronic în spaţiu mental? De cîte ori nu mi-am privit un deget şi nu m-am concentrat din toate puterile minţii mele ca să-i ordon să se mişte! Nu s-a-ntîmplat, fireşte, nimic. Era ca şi cînd aş fi vrut să mişc un creion sau un deget tăiat, desprins cu totul de corpul meu. Ca degetul să se mişte, trebuia să vreau "cu adevărat" să-l mişc, dar ce înseamnă "cu adevărat"? Ce-nseamnă să nu te-ndoieşti in sinea ta? Ce este credinţa? Deodată, vroiam să mişc degetul şi el se mişca, şi asta mi se părea un miracol la fel de mare ca vindecarea orbilor şi ologilor, căci noi toţi, în fiecare moment a' vieţii noastre, comandăm maiestuos picioarelor, braţelor, buzelor şi degetelor: "Scoală-te, ia-ţi patul tău şi umblă!" Iar ele se dezmorţesc şi-ncep să ţopăie de fericire, dînd slavă lui Dumnezeu pentru minunea săvîrşită. În fiecare dimineaţă şoptim la urechea corpului nostru adormit: "Talita, kumi!", şi fetiţa de doisprezece ani deschide ochii, se scoală din pat şi-ncepe să umble prin odaie. Anatomiştii vorbesc despre formaţiunea refulată şi despre locm coeruleus, planşele ne arată un trunchi cerebral secţionat, cu corpusculi negri şi roşii, cu nervi cranieni retezaţi ca butaşii de viţă, cu excrescenţe şi umflături, cu trasee catecoaminergice şi serotoninergice, dar totul e hoit rece şi inert î în afara trupului de credinţă ce aprinde pirotehnia miracolelor! în imperiul corpului nostru. La fel, vorbim de imagini realej aduse (de cine?) în memoria noastră atunci cînd vrem să aducem (şi oare, prin asta, nu cumva noi înşine le inventăm, că altfel de unde ştim ce vrem, de vreme ce întrebarea nu-i altceva, aici, decît răspunsul?), şi de imagini visate sau închipuite care la rîndul lor devin amintiri şi, ca amintiri, sînt chemate-n memorie de acelaşi inefabil mecanism ca şi adevăratele imagini din viaţa noastră adevărată. Şi dacă pentru amintirile mai recente avem mărci speciale pentru autentic şi pentru oniric, ca cît comandăm braţului mecanic să gliseze mai mult în trecvfl cu atît marca realului se şterge şi prin străvezimea ei se produc comuniunea cu visul. Şi marca pentru amîndouă domeniile, atît de steril despărţite, este acuma comună: intensitatea emoţia, magia trecutului, vraja îndepărtării, neliniştea nefarmharului, copleşitoarele, insuportabilele chimicale picurînd acolo în mtesJ

tine, în plexul solar, ulcerîndu-le, lichefiindu-le, colonzîndu-le, făcîndu-ne respiraţia fierbinte şi ochii apoşi şi gura uscată şi arătînd ochilor larg deschişi ai emisferelor cerebrale peisaje răvăşitoare, pe care le recunosc ca fiind de acolo, din cambrianul, devonianul şi silurianul minţii noastre, din vremea cîna realul şi visul erau contopite într-un tărîm străluminat, din care doar scîntei reziduale mai răzbat azi în "cele mai vechi amintiri" şi în vise.

Primele, chiar primele sînt fulgerări inexplicabile, cu o recuzită de nerecunoscut şi totuşi cumva familiară, ca şi cînd imagini percepute de ochii părinţilor mei sau ai părinţilor lor s-ar fi transmis genetic şi mi-ar pîlpîi şi mie, uneori, în memore. De unde palatele gigantice, colonadele de piatră gălbuie, enimele podele de marmură mozaicată pe care mă văd trecînd, halucinat, atît în vise cît şi într-un fel de erupţii ale viziunii în rest, cînd mă aştept mai puţin, în troleibuz sau cînd privesc pe fl reastră? De unde cartierele complet necunoscute, desenate atît de limpede încît aş putea descrie fiecare clădire ce mărgineşte acele piaţete triunghiulare, străbătute de cîte-o singuratică şină de tramvai? De unde statuile? Femeia de piatră din centrul pieţei oale şi vaste, plutind, culcată pe spate, la un metru deasupra soclului impozant de porfir. Siamezele lipite în zona şoldurilor, cranii hidrocefalice. Casa cu faţadă scorojită, avînd deasupra intrării un balconaş sprijinit de doi uimitori atlaşi sculptaţi într-o niatră lăptos-străvezie, de consistenţa dinţişorilor de copil. Şi iar construcţii ciclopice, şi iar fantastice răsărituri de soare pe apele scînteietoare ale unei mări cu malurile încărcate de edificii marmoreene... Să fie astea primele mele amintiri? E, oricum, primul strat, şi cel mai preţios, al puterii mele de a regresa în trecut, spărgînd trecutul şi prăbuşindu-mă în proto-trecut, poate. Si poate că, dintre imaginile astea, toate oarecum străvezii, ca şi cînd ar fi penetrate de o lumină psihică abisală, cele mai vechi şi mai vechi sînt cele aproape contopite cu acea lumină, cu acel urlet galben, cu singularitatea mută din miezul cărţii şi-al vieţii mele.

Imediat după ele şi izvorînd cumva din ele sînt acele ţăndări ce poartă marca unei prime, reale, copilării. Sînt cioburi pe care le ştiu bine, rotunjite de atîta manipulare, îngălbenite de prea mult scos la lumină, ajunse ca amestecul mirosind a alamă din poşeta mamei: siguranţe, bănuţi ieşiţi din circulaţie, poze alb-

negru cu colţul rupt, chitanţe şi carnete, un ceas coclit, o proteză dentară înfăşurată-n hîrtie... Pentru că nu le pot localiza, vreo două fac, poate, trecerea între arhi-amintinle de mai-nainte şi întîmplănle mai umile cu micul, inimaginabilul Mircişor, ale cărui codiţe cu perişor blond şi moale, păstrate tot în geanta mamei, sînt ultima dovadă că a existat o dată cu-adevărat. În prima dintre ele mă simt, mai mult decît mă văd, undeva foarte sus, poate la ultimul etaj al unei clădiri înalte. Simt, după cine ştie ce repere interioare, că aş putea fi în centrul oraşului. De ce sînt aşa de sus şi de ce văd prin sticla din faţa mea — un fel de vastă vitrină de geam — o atît de amplă şi de neînţeleasă panoramă? Probabil mă aflu la ultimul etaj al unui mare magazin, poate al magazinului "Victoria". Da, al unui mare magazin, "Victoria", îmi spune ceva din interior, un simţ al orientării evanescent. Oricum, nu pot gîndi bine la imaginea asta din cauza strîngerii de inimă ce-o însoţeşte. Căci prin geamul cel vast se vede, adîncindu-se mult sub picioarele mele, un perete violet, strîmb, conturîndu-şi colţul pe fondul unui amurg dens, exact de culoarea emoţiei mele. Şi asta ar fi tot, dacă n-ar fi şi sentimentul, de aceeaşi culoare şi el cu amurgul şi cu nostalgia mea, că aici e ceva foarte vechi, în sensul de foarte preţios, de esenţial în ciuda abstracţiunii şi austerităţii a ce se vede. De aici, din acest trunchi enigmatic, se desprind visele mele cu magazine uriaşe, forfotind de lume, ridicate pe mai multe etaje în jurul unui gol interior, rătăcirile mele printre stative cu umeraşe, printre costume şi rochii, înfundările prin culoarele întoil tocheate ale raioanelor cu jucării. Şi mai ales visele cu lifturi, căci acolo, în magazinul "Victoria", în "Bucureşti", în "Vulturul da mare" trebuie să fi simţit pentru prima dată, cum eram un copilaş înfofolit, de nici doi ani, dus în braţe alternativ de părinţi, măreţia şi greaţa glisării spre înălţimi a cabinei cu uşi de cristal ce străbătea lent, în greoaia casă a liftului, grosimea plafoaneloa şi arăta mereu alte nivele pestriţe, puternic luminate, pline de cumpărători şi de haine, ca tot atîtea vămi ale văzduhului. Alunecarea aceea lentă şi calmă avea să-mi provoace mai tîrziu o obsesie a lifturilor, coşmare cu lifturi stricate, ce se izbesc de pereţii gropii de beton prin care urcă, ce se opresc între etaje sau la aşa mare distanţă de uşa deschisă a ultimului etaj încît, ca să cobori, trebuia să sari peste abis, riscînd să nu nimereşti pragul palierului enorm şi

necunoscut. Mai tîrziu, cînd ne-am mutat la bloc, în Ştefan cel Mare, am urcat vreun an pe scările pline de moloz pînă la etajul cinci, trecînd, la fiecare etaj, prin faţa gurii căscate unde avea să fie uşa liftului încă neinstalat, rugînd-o pe mama să mă lase să privesc în jos în acel puţ, apropiindu-mă cu o frică teribilă de buza prăpastiei, ţinut strîns de mînuţă şi, după o singură privire, repezindu-mă la piciorul mamei şi apucîndu-l strîns prin fusta aspră. La sfîrşitul primei veri tata m-a luat în braţe (împlinisem şase ani) şi am ieşit din apartament lăsînd uşa larg deschisă. "Mergem cu liftul", mi-a zis. Ţin atît de bine minte maieul lui tetra asudat la subţiori, părul dat pe spate, încă negru pana corbului şi barba nerasă, ţin minte mirosul lui de ulei de nucă. Eram şi eu doar în chiloţi şi maieu. De cînd se puseseră uşi la lift mai ieşeam şi singur pe palier să-l chem la joacă pe Sandu, dar nu-ndrăzneam să urc sau şi cobor scările spre celelalte etaje. Spaţiul de dedesubt şi de deasupra era pur şi simplu tare şi impenetrabil. În acea zi se dăduse drumul liftului, şi a trebuit să aşteptăm destul pînă să-l prindem noi, căci toţi locatarii erau nerăbdători să se plimbe cu el. Tata m-a lăsat să apăs eu însumi pe butonul de ebonită, deşi pe mine mă încîntau mai mult beculeţele, cel roşu şi cel verde, care căpătau viaţă, magic, o dată cu huruitul dindărătul uşii de fier. În fine, liftul a oprit şi-n dreptul nostru, am intrat în cabina îngustă, cu oglindă strălucitor de nouă, am tras în piept mirosul de vopsea şi terebentină şi liftul s-a pus în mişcare. Am luat-o-ntîi în sus pînă la etajul şapte, care mi s-a părut vast şi străin. Fără tata aş fi murit acolo de disperare. Dar el a urcat şi mai mult, pe scări, cu mine-n braţe, pînă la mirificul, misticul spaţiu de la opt, cu usa încuiată ce dădea spre terasă, cu leandrul plin de flori putrede, cu uşa de la motorul liftului şi cu uşa lui Herman, cel care avea să-mi salveze mai tîrziu viaţa şi cu care aveam să vorbesc, şi mai tîrziu, după-amieze nesfîrşite, aşezaţi pe trepte în răcoarea palierului de la opt, despre fractali, telomerază şi Dumnezeu, şi să-i contemplu halatul încărcat de culorile lumii. Mai ales n-am să uit niciodată (am revăzut-o de curînd) lumina incomparabilă în care era scăldat acel spaţiu. Am coborît iar la şapte, am luat liftul pînă jos, la parter şi, extenuaţi de voiajul şamanic prin măruntaiele blocului, ne-am întors în singurul loc prietenos şi adevărat de pe faţa pămîntului, draga şi liniştita noastră locuinţă.

Într-o altă imagine pe care-o număr printre primele amintiri — şi colată atît de des în vise ulterioare ce se citau, se contaminau, se plagiau şi se completau unele pe altele, încît ele toate formează pentru mine un singur duet, ca un vas liberian ce ar coborî atît de adine în mine, că mi-ar penetra peretele ce desparte precara construcţie numită eu şi-ar pătrunde în zona impersonală a abstraselor palate de marmură luminate de lună, şi-apoi ar coborî mai departe, în pivniţele, tainiţele şi camerele lor de tortură pînă-ar străpunge şi-acest planşeu, intrînd şi fixîndu-se în organele fierbinţi ale toracelui meu — mă văd înaintînd pe-o suprafaţă lucie şi tare de piatră cu desene geometrice roşii şi Joe, sub o boltă extrem de îndepărtată, susţinută de pilaştri printre care se vede un cer de furtună. Bolta e oliv-întunecată, sub mă simt rătăcit în templul unui zeu necunoscut. Pătrund într-un culoar străjuit de coloane, înaintez de-a lungul lui, pe pereţi sînt făclii... cerurile, prin ogivele dintre coloane, sînt învolburate ca o apă turbulentă... Ştiu că am fost acolo, nu doar în vis, deşi acumi văd totul printr-un ochean de vise, am umblat o dată cu adevărat prin palatul tăcut şi pustiu, supradimensionat nu doar faţă de măruntele mele proporţii (un copilaş gol, lipăind pe dalele; calde, ce se pierd în perspective ameţitoare, o fiinţă cu cranii, mare şi moale, cu ochi strălucitori, cu membre dulci şi pîntec încă proeminent, cu pielea de necrezut de delicată, cu interioi rul translucid ca al meduzelor în razele brutale, căzînd oblic prin nori, printre pilaştrii galeriei), ci chiar faţă de ale unui om matur, şi chiar faţă de ale unui zeu, căci pentru un copil de doi ani toţi adulţii sînt dumnezei ale căror căi sînt încurcate şi de neînţeles. Cînd am văzut prima dată hidoasele, înspăimîntăti de frumoasele palate-n ruină ale lui Monsu Desiderio am ştiut că şi el a fost acolo. Şi Jean Lorraine a fost acolo, poate că şi mulţi alţii, poate că toţi trecem pe-acolo, prin tărîmul crepuscular al primelor amintiri ce se desfac, apoi, în vise şi de-aici în picturi şi în cărţi şi-n poeme, emanînd din toate feromonii de scorţişoară ai nostalgiei.

Am apoi amintiri neîndoielnice, de asemenea dizolvate ml tîrziu în vise, dar păstrînd în ele urme ale locurilor şi lucrurilor pe care le pot localiza, de bine, de rău, în compartimentele vieţii şi-ale creşterii mele. Ele încep nu mult după ce-am străbătut tunelul obstetric, schimbînd, ca un amfibian, mediul lichid cu cel terestru şi rămînîndu-mi de trăit, ca intensitate, doar o zecime

din viaţă. Dacă în uter visam practic neîntrerupt, lumina de la-nceput s-a depărtat tot mai mult, ca să piară aproape cu totul cînd în loc de el — el, Işa — am început să-mi spun eu şi cînd am despărţit prima dată imaginile primite de la organele mele interne de cele primite de la căni de ceai, linguriţe, mama, perne, zăpada căzînd la geam. Am amintiri de pe Silistra, pur vizuale, imposibil de fixat fără să le distrug cu totul, cum nu poţi apuca fluturii de aripi fără să le schilodeşti pentru totdeauna zborul. Nu ţin minte-n ansamblu casa în formă de U, mizeră şi pitorească şi vuitoare casă de raport, şi-abia dacă-am recunoscut-o cînd am ajuns acum cîţiva ani, după o lungă rătăcire, în faţa ei. Am ştiut totuşi că era casa aceea, prima mea casă, pentru că mirosea ca pielea mea şi era sensibilă la palpare ca un dinte din gingiiile mele. Era, de asemenea, orientată cum trebuia să fie, de parcă aş fi avut în creier o hartă a vremii aceleia în care lumea era plină de pete albe, şi harta s-ar fi putut roti pînă ce-ar fi corespuns cu imaginea interioară, păstrată mai mult în tendoanele şi-n articulaţiile mele decît în memorie, a casei de pe Silistra. Văd, aşadar, cu corpul întreg, o uşă, un caldarîm cu floricele mărunte, cărămizii, crescute printre pietre. Un curcan uriaş, plin de găinaţ, cu mărgele vinete prelinse peste cioc. Îşi freacă din cînd în cînd ciocul de ochiurile unui gard de sîrmă. Văd un bărbat tînăr, în maieu şi pantaloni largi de trening, bărbierindu-se-n curte, într-o oglinjoară prinsă de gardul de sîrmă. E tata. Are părul negru, lucios ca oglinda, lipit de ţeastă (căci dormea nopţile cu un ciorap de damă pe cap, înnodat în chip de fes). După ce se spală de clăbuc, pielea, pe bărbie şi pe buza de sus, îi rămîne verzuie. O văd pe mama, goală şi albă, cu marele fluture stacojiu pe şold, trîntită pe burtă în pat. O răbufnire sonoră scurtă, ca probele pentru boxe înaintea unui concert: "Vine acum tăticu să-mi facă frecţie." Dar e o secvenţă conceptuală, sînt sunete desenate, nici urmă de memoria unei voci sonore şi vii... Mă văd între perne, pe un pat îngust ca o laviţă. Stau "ca boierii". Lîngă mine, aşezată nu ştiu de ce pe pat, o oglindă mare, în care mă văd întreg. Un copilaş identic mie, stînd şi el între perne. Mircişor. Odaia e atît de îngustă, încît pare încă unul dintre costumaşele de copil, ieftine şi ridicole, cu care sînt mereu îmbrăcat. Botoşei albaştri, fireşte. Moţ albastru la căciulită legată sub guşă. Pe o masă ce parcă pluteşte-n aer, fără picioare parcă — un fier de călcat cu

cărbuni. Mai e undeva şi-un lighean. Miroase a fierbinte, a fier de călcat încins. Un vis de-acum cîţiva ani completează aici destul de bine imaginea. Pe-atunci nu ştiam că locuisem, de fapt, nu la parter, ci la etajul casei în acei primi doi ani din viaţa mea, într-una din odăile înşirate de-a lungul galeriei. Abia după visul acela am întrebat-o pe mama, şi ea, speriată şi stînjenită ca-ntotdeauna cînd o-ntreb despre trecut, mi-a spus că aşa era. Urcam pe o scară de scînduri de-a lungul unui perete văruit într-un albastru bolnăvicios, spălăcit, plin de umflături şi de plezniturі. Ajungeam pe-un fel de holişor tapetat cu hîrtie. Vedeam limpede fiecare floricică din tapet, totul era tăios, precis şi dens ca însăşi substanţa realităţii. Era real, eram sufocat de emoţie. Mă aflam acum în faţa unei mari uşi stacojii. Ah, mai era şi-o muşcată undeva, pe-o balustradă. Cum de-i vedeam fiecare petală ce înroşea aerul şi fiecare perişor din tulpină? Cum de simţeam mirosul frunzei de muşcată frecată-ntre degete? Uşa e masivă, fără clanţă şi gaură-a cheii, dar placajul ei se desprinde-n lamele putrede, ondulate. Totul e-aici vechi, străvechi şi ruinat. Tapetul e-ngălbenit şi sfîşiat de pe perete. Ezit, ca-n toate visele mele, dar tenta- ţia e mai mare decît ruşinea, şi-mping uşa către interior. E-o cameră din paiantă, în lutul pereţilor se mai văd paiele din bălegar. Pe-un perete, o carpetă roasă, albastră, înfăţişînd un mare ibric fumegînd. O laviţă de scînduri într-un colţ, poate, în rest odaia e cu totul goală. Şi-n mijloc stă mama, cu părul aprins de lumina ce intră-n felii orbitoare prin crăpăturile zidurilor, şi mama ţine după umăr un mare cîine-lup ce pare că rîde, cu limba scoasă printre colţii strălucitori... Mă privesc amîndoi, hieratic, neiertător, din celula săpată în miezul miezului minţn mele. Tot aici aş îmbina şi o poză, una dintre foarte puţinele imprimări în azotat de argint ale corpului meu de la un an şi jumătate, păstrate în geanta de domnişoară a mamei. Fotografiile m-au speriat întotdeauna, căci seamănă cu plăcile fosilifere ce clivează dintr-o stîncă uscată, şi-n care din animalul chircit de dureri insuportabile, strivit, pietrificat, cu labele-ntinse de deznădejde mai rămîne un şir de impresiuni embosate, o coastă, un craniu, un femur, falange risipite, sucite nefiresc... Ce depozitar sinistru, ce osuar geanta-nvechită a mamei! Cu cozile mele de la trei ani, cu actele-alea străvechi! Cu pozele care arată c-ai fost altădată într-un alt corp, altfel şi altceva, că fotonii unui soare mai tînăr au ricoşat

din mînuţele tale goale pînă la umeri, din costumaşul cu arici pe piept şi din ghetuţele scorojite, au pătruns prin lentila unui aparat foto şi s-au adunat pe-o emulsie, mînjind pe filmul virgin o secţiune de timp, o oroare şi-o vrăjitorie. Mă aflu în curte. În faţa mea e un strat cu flori. O bucăţică de alee. O bucată de perete văruit, cu o fereastră joasă. Plîng cu un pumnişor la ochi. Am burta proeminentă şi picioare goale şi grăsuţe, cu gropiţe la genunchi. Lacrimile care-mi curg pe obraz lucesc pînă şi-n poza asta întunecată de vreme. Încerc să găsesc trăsăturile mele în cele de-atunci, dar este ca într-un vis cînd, în ciuda oricăror deosebiri, ştii că un necunoscut (palid, cu păr alb ca bumbacul şi ochi de sticlă căpruie) e de fapt un vechi prieten, ca şi cînd el ar fi avut o identitate esenţială, impalpabilă şi independentă de aspectul lui fizic, pentru că ea n-ar fi fost în el, ci în tine, şi n-ar fi altceva decît certitudinea fără şovăială a recunoaşterii. Nici un filament al memoriei nu mă leagă de acel Mircişor. Mi s-a spus doar, o dată, cînd mi-au arătat poza: "Uite, ăsta eşti tu cînd aveai un an şi jumătate. Plîngeai fiindcă fotograful avea halat alb ca doctorul care-ţi făcea pe-atunci nişte injecţii. Uite, aici, la geamu-ăsta, stătea Victoriţa, hoaţa — unde-o mai fi acum, dac-o mai trăi —, nu se poate să n-o ţii minte. Lucra la o creşă şi-ţi aducea mereu de-acolo rahat şi biscuiţi. Ce te mai iubea şi ea, ca toată lumea din curte! Fiindcă erai singurul copil de-acolo, de la Ma'am Catana..." N-o mai ştiam pe Victoriţa ca persoană în jurul căreia te puteai roti, cu trăsături distincte, desprinse de fundal. Toţi şi toate, pe-atunci, în curtea în formă de U de pe Silistra, erau ca o pastă groasă — ca piureul de mere şi biscuiţi pe care-l mîncam încă — în care se amestecau feţe şi nume şi umbre şi lumini: caldarîmul curţii, florile la fel de înalte ca mine, galeria de la etaj, forfotind de lume, vaporul de vreun metru lungime, vopsit verde, al lui Nenea Nicu Bă, senzaţia cinestezică a mersului pe bicicletă cu un vecin beat, care căzuse cu mine aşa de rău, că-i de mirare că nu mi-a rupt oasele, apoi intuiţia (un fel de direcţie interioară, un fel de "ştiu" fără repere) drumului pînă la alimentară. Cîţiva copii din vecini: Mia-gulia-linge-farfuria şi frati-su. O clădire de vizavi, cu un foişor ciudat. Nori de vară deasupra şi bălţi pe drum, lucioase, oglindind soarele. Ţineam o dată-n mînă un clopoţel de alamă, primit de la Catana bătrînul. Purtam un costumaş alb şi, ghemuit lîngă o baltă, plimbam clopoţelul prin apă, lent, într-o parte şi-n alta, pe

o rază groasă şi sclipitoare de soare. Deodată l-am scăpat şi, oricît am prefirat apoi apa cu degetele, nu l-am mai găsit. Ţin minte că n-am plîns, ştiind cumva că aşa trebuia să fie. Dar regretul că l-am pierdut mi-a străbătut apoi orice vîrstă, ca un firicel de liţă de aur, ca un nerv care-ar străbate cu totul miriapodul moale al vieţii mele şi de care, dacă aş trage chiar şi acum, aş auzi cu siguranţă clinchetul din adînc.

Apoi, mama-mi citeşte. Dar nu se văd nici mama, nici cartea, e doar o intuire-a poziţiei în care se afla corpul meu, e-o funcţie numită mama şi-o preştiinţă a faptului că-ntr-o anume clipă-mi citea. E un extrem de diluat simţ al culorilor, e albastrul ceţos al camerei, singura noastră cameră de-atunci, cu ciment pe jos şi cu maşină de gătit pe care fierbeau mereu oale, dar pe care n-o pot vedea, în afara unor sclipiri fragmentare şi greu de fixat. E-un fel de ghicire a faptului că pe un pat definit mai mult tactil şi cenestezic se afla, poate, o pătură vărgată. Şi e un fel de durere dulce şi blîndă în abdomen la gîndul că toate astea înseamnă "amintirea faptului că mama-mi citea", acea amintire. Mama-mi citise de sute de ori, aşezată lîngă mine pe laviţa de scînduri ce ne servea de pat, dar numai una dintre acele clipe a provocat (n-o să ştiu niciodată cum şi de ce) lăstărirea unui grup minuscul de neuroni din ţeasta mea moale, împletirea-ntr-un mod unic a dendritelor, tandre atingeri cu axonii sau corpul neuronilor vecini, sinapse fixate pe pielea sticloasă a circuitelor din preajmă, filamente aruncate la distanţă, o structură împletită cu bilioane de alte structuri cerebrale şi care, atinsă de mecanismul de căutare, selectată şi verificată de multietajate instanţe de control, confirmată de dulcea durere blîndă a recunoaşterii, intră deodată-n rezonanţă şi, pe fondul tăcut şi-ntunecat al celorlalte circuite, se-aprinde deodată, vibrînd şi sclipind, şi-n mintea mea apare "amintirea momentului precis în care odată, în prima mea copilărie, în odaia de pe Silistra, mama stătea lîngă mine şi-mi citea dintr-o carte".

Ce uriaşe trebuie să fi fost zilele pe atunci! Ce turnuri, ce clopotniţe oamenii mari, de patru ori cît mine, şi la care priveam dîndu-mi capul mult, mult pe spate! Şi ce clare imagini trebuie că erau permise ochilor mei, în care foiţa retinelor era proaspătă ca o frunză abia desfăcută, iar cristalinul limpede ca un bob de rouă. Şi ce sunete, neînţelese şi pure ca un cîntec al balenelor, pătrundeau în cohleea mea. Cînd eram luat în braţe, şi asta se-

ntîmpla des (îmi fulgeră chiar acum în minte: pe o stradă necunoscută, în vastitatea oraşului, sub o cădere apocaliptică de zăpadă, mama fuge cu mine în braţe; lumina zăpezii e dureroasă pentru ochii mei şi mama plînge; mergem la spital) trebuie să fi avut senzaţia de zbor şi plutire care apoi mi-a invadat spectralizat atîtea vise. Plutesc deasupra Bucureştiului în amurg. Dau ocol cupolelor, privesc de foarte aproape statuile alegorice de pe frontoane. Fiecare ornament, fiecare nervură, fiecare curbă şarpantelor, faţadele clădirilor vechi din centru, fărîmiţate de timp, sînt la locul lor şi, zburînd lent pe lîngă ele, le văd cum nu le-a văzut nimeni, niciodată. În lumina portocalie a înserării mă apropii de clădirea Universităţii, ale cărei gemuleţe rotunde de sub acoperiş sclipesc roşii ca flacăra. Trec prin dreptul lor, văd prin ele mici săli de clasă pustii, înecate-n melancolie (o fată singură-ntr-o bancă, la acea oră tîrzie; cerceii ei cu bobite de cristal aruncă scîntei pe perete), citesc singurul cuvînt înscris în medalioanele de veche zidărie de deasupra fiecărui geam rotund : QUILIBREX... Într-adevăr, toţi am zburat, purtaţi pe braţe de zei şi giganţi, ridicaţi în tavan şi daţi tumba prin aer, aruncaţi de la unul la altul pe cînd rîdeam chicotit ca nişte gnomi, şi toţi am păstrat levitaţia primei copilării în memoria nervilor şi-a muşchilor noştri. Doar că eu mai am în memorie, fără să înţeleg de cînd şi-n ce fel, configuraţia exactă-a oraşului, căci visul meu cu plutirea deasupra lui, adesea reiterat, nu m-a-nşelat niciodată, şi fiecare detaliu şi fiecare încreţitură a peplumului de ipsos a fiecărei statui şi fiecare fruct de calcar din fiecare corn al abundenţei şi fiecare scoabă de fier lipită de vreo umflătură din calcanul vreunei case erau în vis acolo unde sînt cu adevărat în acest mai mare, mai adînc şi mai inexplicabil vis al realităţii. Am crezut o dată că imaginaţia mea construise, în vîrful unui bloc turn, o căsuţă cu un balcon rotund împrejur şi-o zdreanţă atîrnînd ţeapănă pe-o sîrmă de rufe. Peste ani, am ajuns să stau acolo, pe Uranus, chiar în căsuţa cu acoperiş în pantă de pe blocul stacojiu.

Nu ţin minte deloc marile evenimente de care-mi vorbeşte mama cînd, cu destule sfieli, se-ntoarce la perioada de pe Silistra. O dată s-a prăbuşit tavanul camerei, distrugînd geamantanul în care mă jucasem cu cîteva clipe-nainte. "Eram în curte, întindeam rufele, cînd m-am pomenit cu tine ieşit din cameră, ţinindu-te de balustrada galeriei şi stngînd «Da, mami,

da!» Da' eu nu te chemasem... Şi deodată, buf! A căzut tavanul! Ce-am mai păţit atunci!" Şi-apoi, într-o noapte, cum dormeam toţi trei intr-un pat, s-a rupt patul şi ne-am trezit pe jos. Acum ştiu de ce s-a rupt, fiindcă mama roşeşte şi rîde de fiecare dată cînd îşi aduce aminte. Mai ştiu doar forfota şi exuberanţa acelei case de raport, veselia plebei proletare din jur, mirosul de lături şi de ulei de nucă, ocările lui Ma'am Catana şi faţa de sfînt a lui Catana bătrînul, proprietarul casei. Bascul de culoarea zmeurei a lui tanti Coca, prostituata. Nebunie a memoriei: nu văd niciodată faţa mamei, de parcă mama n-ar fi fost pe-atunci decît: vîntul ce clătina leandrii şi le-mprăştia duhoarea dulce peste casă, în schimb mi se-arată în faţa ochilor cu atîta limpezime bascul acela de fetru frez, cu fiecare pufuşor şi firişor al lui, de parcă peste buclele ei castanii-luminoase Coca ar fi purtat o aureolă de sfîntă.

Partea II

Am închis uşa de la sufragerie, am închis şi uşa de la camera mea şi e, în sfîrşit, linişte. Deşi afară nu urlă numai tramvaiele. Trecînd prin cameră către masa de scris mi-am văzut o clipă trupul trecînd prin fîşia înaltă a oglinzii de la toaletă. Ai da acestui corp, poate, patruzeci de ani, deşi are numai treizeci. Hainele aruncate pe el (pulovăr albastru, grosolan, cu o gaură la subţioară prin care se vede maieul, pantaloni vechi de catifea reiată, maro deschis, cu genunchi mari şi roşi, şosete prin care ies — mai mult la dreptul şi doar unghia la stîngul — degetele mari de la picioare) îl gîrbovesc şi fac de neatins pielea, încă moale şi caldă, de dedesubt, sfîrcurile aspre, subţiorile cu pîsla lor înţepătoare, burta palidă, pulpele păroase. Faţa, mai străină mie ca niciodată, o poţi prinde-ntr-o clipă: mică şi ascuţită, brună, ochi negri, ciudaţi dar nu obsedanţi, diferiţi dar indiferenţi, unul umed, căprui, strălucitor sub arcul înalt al sprîncenei, celălalt stins şi întunecat. Dar asimetria lor nu se percepe ca atare, ci se-ntinde asupra întregii feţe, poate a-ntregului trup, aşa încît, dac-ai privi doar un minut acest corp experimental, gol şi anesteziat, ţinut în viaţă prin ace şi tuburi,

ai crede, poate, că asimetria, inadecvarea, imposibilitatea lui, ducînd la catastrofă şi nefericire, vin dintr-o tragică infirmitate, dintr-o deformare cifotică. Nu are cumva sexul monstruos de lung? Buricul holbat ca un ochi al lui Shiva? Urechile ca foile de varză? Un picior atins de poliomielită? N-ai putea şti, şi nu pentru că nu ai simţul de observaţie prea dezvoltat (distingi, de fapt, destul de bine bărbaţii de femei şi copiii de pisici), ci pentru că nu te interesează, cititor ipocrit, dezastrul şi nefericirea corpului meu.

Ochi prea mari pe o faţă triunghiulară, buze austere sub mustaţă, bărbie fermă de om singur. Păr încîlcit, nu prea curat, cu pelicule de mătreaţă. Trup subţire şi mic, cu pielea totuşi foarte fierbinte, un sex cu cap vînăt, haine ponosite pe deasupra — asta se vede, asta vede "se" în oglindă. "Se" inventează din apele oglinzii, trecînd o clipă prin cameră ca un peşte dezgustător de abis, ca un păianjen palid într-un terariu, acest trup, cu umbrele lui, cu gesturile lui, cu privirea lui de-o clipă aruncată-n oglindă — privindu-te-n ochi pe tine, "se", tu cel fără faţă, trup, haine şi umbre —, pentru ca apoi oglinda să rămînă goală, să se vadă-n ea, încremenite, doar recamierul, peretele vernil şi tabloul. Pe recamier cearceaful gălbui şi umed, făcînd cute imposibil de descris pînă la capăt — deşi ai putea să le iei cîte una, topologic, să le masori cotele şi curburile, semilunele şi colţurile, punctele de catastrofă şi atractorii, aşa încît, în cincizeci de pagini, să ai descrierea lor completă, căci exact cît cincizeci de foi albe cusute una de alta e cearceaful de larg — mai păstrează, poate, aidoma altui giulgiu, dîrele delicate ale membrelor tale, umezeala feselor, ambra omoplaţilor, mirosul brun al labei piciorului, căci ai dormit de curînd, la prînz, înfăşurat strîns în el, ca un cocon, aşa cum doarme întotdeauna şi mama, aşa cum ai dormit mereu, oricît de cald ar fi fost în odaie. Dar mirosurile nu se reflectă-n oglindă, ci mai curînd sînt ele însele oglinzi întunecate, unde vedem ca-n infraroşu chemotaxa ascunsă a lumii, per specula in enigmate.

Fîşia de oglindă desparte în două, ca un rîu, camera mea din Ştefan cel Mare. Nu-mi vine să cred că sînt din nou aici, cu adevărat aici, nu în amintire, unde privesc Bucureştiul pe fereastra mea triplă ca un retablu baroc, cum stau aşezat pe lada de la studio, cu picioarele pe calorifer, privind cum ninge, plouă, se-ntunecă şi se luminează, fulgeră şi trăzneşte, iese luna

şi albeşte de ziuă, trec camioane trase de cai şi tramvaie şi automobile, şi eu însumi am cinci ani, douăzeci şi cinci, paisprezece, opt, nouăsprezece, şi pe fereastră se vede tot oraşul, cu case şi vile stratificate pînă-n zare, înecate-n vegetaţie, sau doar o parte din oraş, tot mai puţin, tot mai înghesuit spre orizont pe măsură ce blocul de vizavi se înalţă, cu cofrajele lui de beton şi fier forjat, cu marile mosoare de lemn pe care sînt înfăşurate cabluri, cu excavatoare şi buldozere, sau doar blocul de vizavi, mai înalt ca al nostru, cenuşiu, imbecil şi frustrant, dincolo de care e oraşul pe care n-am să-l revăd niciodată. Şi sper că nu sînt nici într-un vis din cele imposibil de distins de realitate, în care sînt în camera mea din Ştefan cel Mare, e seară şi privesc oraşul, transfigurat de o spectralitate electrică, întins cît vezi cu ochii şi plin de curţi luminate, case cu toate luminile arzînd, şosele incendiate de reţele de becuri trandafirii, magazine cu ferestrele aprinse, turnuri bizare, foarte departe, punctate de luminiţe multicolore, iar deasupra Bucureştiului ireal, mistic, înnebunitor de exact, un cer de purpură-ntunecată, limpezit într-o parte pînă la culoarea coniacului vechi, diluîndu-se şi mai mult în jurul lunii: disc negru cu margine de unghie scînteietoare. Stau la fereastră, în camera mea, aceeaşi şi parcă mult mai goală, mai şubredă, ca făcută din placaj subţire, şi ştiu că visez, pentru că ştiu că nu mai pot vedea, de fapt, nimic din oraş din cauza blocului de vizavi, care acum lipseşte inexplicabil, accept că visez şi totuşi aleg să rămîn acolo, aici, acum, şi să nu mă mai trezesc niciodată. Şi poate că, la fel, nu sînt nici în ficţiune, bătînd la maşină la masa mea de scris, scriind cum bat la maşină la masa mea de scris — un tînăr pletos, cu faţa subţire, cu ochi întunecaţi, cu mustaţă fibroasă peste gura austeră şi senzuală — şi cum uşa se deschide încet şi în cameră intră, ca o somnambulă, o fetiţă de doisprezece ani (Talita, kumi!), cum se apropie de mine şi citeşte rîndurile care ies din maşina de scris, şi înţelege că tînărul scria despre ea şi despre Puia şi despre Garoafa, despre Ada şi Carmina, despre Egor, despre toată lumea ei din Dudeşti-Cioplea, în fine, despre cum uşa lui se deschide încet şi-n cameră intră ea, Nana, ca o somnambulă, şi fericirea şi iluminarea care-o cuprind îi ajung pentru întreaga ei viaţă moartă de contabilă obscură, căci a-nţeles că o dată-n viaţă toţi, toţi pînă la unul, ajungem să ne privim ochi în ochi creatorul.

Dar acum, în clipa asta, nu apare nici o fetiţă şi nici oraşul nu se poate zări, geamăn obscurizat, din spatele blocului de peste şosea, cel mai banal, cel mai hidos bloc muncitoresc, cu fierul balcoanelor deja ruginit, cu rufe atîrnînd pe frînghii şi o populaţie tristă agitîndu-se-n obscuritatea odăilor asemenea unor livide insecte sociale. Acum m-am întors cu adevărat acasă.

Mama e la bucătărie, coace nişte vinete direct pe flacăra aragazului. Cu patru uşi închise între noi, mirosul de ars se simte pînă aici. Am stat de vorbă toată dimineaţa, am reluat şi-am reluat toată nebunia, am recăzut de acord (cu cîtă împotrivire, iarăşi, din partea mea!) că există în jurul manuscrisului meu ceva numit realitate, că vuieşte în jur, ca zgomotul unor ape mari, fluturîndu-ne violent părul şi veşmintele, ceva numit istorie. Că s-a-ntîmplat în realitate dărîmarea blocului de pe Uranus, ultimul rămas în picioare în faţa colosului babilonian, că acum nu mai e decît un mare deşert plin de gunoaie, fecale, fiare şi scînduri pline de cuie, mortăciuni putrede şi rînjite pe locul unde odată se-ntindea un paşnic cartier de vilişoare şi de arbori cu teci cafenii, zornăitoare, sucite ciudat. Că bisericuţele de aici, puse pe roate, au fost transportate ca nişte fantastice locomotive sacerdotale pe şine ce le-au dus în văgăuni obscure, înconjurate de blocuri şi lăsate să se scorojească acolo, în curţi interioare, pline de lăzi de gunoi debordînd de o vomă acră, ce se sprijineau acum de desenul gingaş al vreunei sandale de sfînt, de poala Preacuratei. Copiii doar în chiloţi de pe balcoane aruncau acum la ţintă, cu cartofi sau cu roşii, în ochiul căprui, triunghiular, atoateştiutor, deschis pe imaculatul frontispiciu. Cînd venea maşina gunoierilor, duhoarea greţoasă umplea biserica, iar blasfemiile gealaţilor cu şorţuri de muşama, rostogolirea lăzilor de gunoi, ciocnirea lor de tencuiala pictată cu arhangheli şi balauri, judecăţi de Apoi şi sfinţi îndesaţi unii-n alţii, cu aureole ca nişte farfurioare, readuceau vremile iconoclaştilor din vechime. E-adevărat: ai mei au plătit de cinci ori pîn-acum pentru mine amenda pentru parazitism, de cinci ori cîte opt mii de lei pentru mine, şi-ar fi putut cumpăra o casă cu banii ăştia. E-adevărat: pentru pulpa de pui din farfuria mea mama a stat adesea la cozi animalice de seara pînă a doua zi la prînz, chiar şi iarna, pe viscol, cum nu stătuse ea nici în vremea războiului, şi de multe

ori n-a apucat. E-adevărat că nu se mai poate trăi. Iarna trecută (căci iernile, verile, toamnele şi primăverile trec mai departe pe acest pămînt pierdut printre stele) mama a gătit numai noaptea, pentru că ziua nu erau gaze, şi şi-a făcut ceai pe talpa întoarsă a fierului de călcat. Acum, cînd sînt acasă, unde n-am mai stat la masa mea de scris de la nouăsprezece ani, cred că e timpul să accept o gură de realitate. Cîteva pagini de realitate, după care sper — sper! — că mi se va permite scufundarea, din nou şi din nou, în ceea ce am numit întotdeauna adevărul meu, manuscrisul meu sau viaţa mea.

Realitatea noastră de fiecare zi n-ar fi decît un vis chinuitor pentru alţii. Am ieşit adesea din casă, pe cînd încă mai stăteam pe Uranus, am ajuns uneori chiar pînă la Operă, alteori pînă la Mitropolie. O dată, pe la nouă seara, m-am trezit în singurătatea şi frigul Pieţei Universităţii. Aici, clădirea ornată cu statui părea de fier, întunecată precum carena Titanicului. Cîţiva oameni zgribuliţi stăteau în staţia de troleu. Întunericul aproape deplin înălţa şi mai mult cele patru statui, le făcea dominante şi ameninţătoare ca nişte părinţi răi. La picioarele lor, oamenii în paltoane vechi nu vorbeau între ei. Înghesuiţi unii-n alţii, suflîndu-şi în faţă, unul altuia, aburii toamnei adînci, luminaţi fulgerător de farurile maşinilor ca de snopii de lumină ai unor lanterne de vînătoare, tăceau cu toţii, cu feţe livide, cu buze vinete, cu linii adînci, negre ca de cărbune, între sprîncene. Căci ce-ar fi putut să-şi spună? Poveştile de necrezut pe care mi le spunea mama? Şi cine-ar fi putut să-i înţeleagă? Trecînd prin întunericul Pieţei Universităţii, cu mîinile-n buzunare, încercam să uit nebunia din ţeasta mea, să scap de Victor şi de Maarten şi de Monsieur Monsü şi de atrocităţile indescriptibile din puţurile în care coboram, la păianjeni şi fiare, dar le regăseam pe toate în lumea reală, amplificate, tari şi reci ca granitul din pavaj, fă-rîmicioase ca ipsosul statuilor, moi ca sînii amărîtelor de gospodine, cu veşnicele sacoşe ce le lungeau mîinile pînă la genunchi. Căci nu era din ţeasta mea şi nici din manuscrisul meu muncitorul care, la o coadă ce nu mai era coadă, ci o terciuire de corpuri omeneşti, o năvală disperată către cîteva carcase ude şi vinete de pui, o gloată urlînd şi spărgînd vitrinele şi-ntinzînd sute de mîini cu gheare răşchirate, scosese o şurubelniţă şi-şi croise drum prin terciul de organe-nnodate, călcînd în picioare copiii, îmbrîncind femeile şi sfîşiind spinările

bărbaţilor, prin hainele-nzăpezite, cu vîrful uneltei, ascuţită bine acasă, la polizor. Şi nu din mintea mea bolnavă ieşise şirul de fete goale, frumoase sau şleampete, de la fabrica de conserve, de care-mi povestise tot mama, silite să se despoaie acolo, în secţia lor, între grămezi de roşii şi de borcane, şi să-şi aştepte rîndul, în frig, strîngîndu-şi sînii cu braţele, ca să fie-ntinse pur şi simplu pe banda rulantă, să li se desfacă picioarele şi să fie scotocite de degete brutale, bărbăteşti, în vulvă şi-n rect (acolo, sub luminatoarele acoperişului de tablă ondulată), ca să fie trecute-n registru cele însărcinate, nu cumva să lepede mai tîrziu, şi să fie luate la întrebări celelalte, ce nu-şi făceau datoria patriotică de-a făta la vreme. La fel stăteau băieţii, goi şi ei ca mortăciunile de Crevedia, la înrolare, cei graşi cu şuncile atîrnînd, cu puţa ascunsă sub un fald de grăsime, batjocoriţi de doctori şi de ceilalţi, cei slăbănogi fluturînd din omoplaţi ca dintr-un soi de aripioare, toţi încercînd să-şi acopere sexele negricioase, toţi cu nasu-n spinarea plină de coşuri a celui din faţă, puţind a transpiraţie, aşteptînd să se suie în fine pe cîntar. Şi doctorii, comisia, făcînd bancuri obscene şi tîmpite, şi sora, aproape o fetiţă, privind indiferentă sutele de sexe vinete, chircite de frig, şi greutăţile de alamă glisînd pe vergeaua gradată... Am stat şi eu, de-atîtea ori, într-o cameră mirosind a spital, gol pîn-la brîu între bărbaţi de asemenea fără cămăşi, ruşinat de pieptul meu costeliv, în aşteptarea radiografiei obligatorii, simţind adînc umilinţa şi neputinţa noastră, a tuturor, în lumea asta ce nu era a noastră.

Uneori se amestecau, pe străzi, în gloatele tăcute, soldaţi de la Casa Poporului. Se-nghesuiau şi ei, plini de noroi, în autobuze, mergeau să-şi facă nevoile în clădirea Universităţii, rătăceau prin frigul pătrunzător, prin mirosul de frunze arse, cu ochii după femei, ca pîn-la urmă s-ajungă pe bulevardul cu cinematografe, să-şi ia bilet şi, în cele mai triste săli din lume, ruinate, păienjenite, cu fostele stucaturi ciobite şi-nnegrite de vreme, să-şi scuipe seminţele pe jos la vreun western de-acum o mie de ani. Şi totuşi ei construiau, pe dealul de brumă şi ceaţă de deasupra oraşului, o casă nemaivăzută, mai mare decît ochiul şi mintea, mai întortocheată decît căile Domnului, mai semeaţă decît palatul de cleştar al Crăiesei Zăpezilor. "Nu va ţine seama nici de Dumnezeul părinţilor săi, nici de dorinţa femeilor; nu va ţine seama de nici un dumnezeu, căci se va slăvi pe sine mai

presus de toţi. În schimb, va cinsti pe dumnezeul fortăreţelor; acestui dumnezeu pe care nu-l cunoşteau părinţii săi, îi va aduce cinste cu aur şi cu argint, cu pietre scumpe şi cu lucruri plăcute." Zeci de mii de termite în uniformă militară, ţărănuşi nenorociţi mînaţi cu forţa, trepădau acolo din zori pînă-n noapte, minusculi în sălile de beton vaste ca nişte hangare, urcau pe schele şi cofraje atît de reci, că la atingerea cu fierul pielea palmelor rămînea lipită-n fîşii de el, se prăbuşeau uneori în puţuri fără fund sau în propriile latrine de scînduri putrezi. Soldatul adormea din primele minute-ale filmului, înfăşurat în gerul sălii, de cameră frigorifică, şi dormea acolo pînă era trezit şi dat afară, mult după ce se terminase şi ultimul film.

Nefericită, nefericită ţară. Ajungeam uneori, luînd-o pe jos printre gloatele buimăcite, pe Academiei şi-apoi prin încîlceala de străzi ce duceau spre Calea Victoriei, pînă la Palatul Telefoanelor şi-apoi mai jos, spre Athenee Palace, prin bezna adîncă a Pieţei Palatului. Spoturi de lumină galben-murdară, minuscule ca flacăra de lumînare, măreau halucinant bezna din jur. Feţele trecătorilor nu se vedeau aici. Miliţienii vegheau în preajma Comitetului Central, vorbind în staţiile lor de recepţie. Abia de-aici în jos, pînă la Piaţa Victoriei, începeai să-i vezi, toţi îi vedeau, erau atît de vizibili de parcă toată lumina care lipsea în oraş s-ar fi aruncat deodată asupra lor, în mii de fîşii de reflectoare, orbindu-i şi transparentizîndu-i, fragmentîndu-le, ca nişte stroboscoape, mişcările şi-ncremenindu-i în imagini baconiene: guri căscate într-un urlet de agonie, merele lui Adam strîmbate grotesc, rictusuri ale obrajilor lucios de rase, ochi strînşi, pleoape incendiate de lumină. "Ia uite-l!", auzeai şoptindu-se. "Uite-i, nenorociţii!" Ăştia erau, deci, securiştii? Stăpînii necondiţionaţi ai lumii? Izvoarele albastre ale teroarei? Cîte-un microbuz sosea tăcut şi-i lăsa din loc în loc, de-a lungul străzii: băieţi proaspăt tunşi, bine raşi, în costume şi pardesie de recuzită, evident nu ale lor, costume din materiale ultramarine, verzi fosforescente, asemeni celor foarte ieftine de la Romarta, prea scurte sau prea lungi pentru ei. Cravate hilar nepotrivite la culoarea hainei. Căutau, chipurile, să se piardă-n mulţime, dar se făcea imediat gol în jurul lor. "Securiştii!", auzeai peste tot, şi se mai auzeau înjurături, dar şi rîsete, înăbuşite repede de obişnuinţa mai puternică-a fricii. Ciudat e că aceeaşi frică se citea şi pe feţele lor, dincolo de asprimea şi misterul, false,

caraghioase ca şi hainele, împrumutate din filmele cu agenţi secreţi. Băieţilor, evident, le era frică de ei înşişi, de farsa pe care trebuiau s-o joace, le era frică de mulţimea întunecată, de însingurarea lor în mijlocul ei. Singurul lucru care-i apăra era vizibilitatea lor, faptul că gloata nu-şi dădea seama că misiunea lor nu era să se ascundă, ci să se vadă, cît mai bine posibil, aşa cum fluturii de noapte, magnetici şi inofensivi, te-ncremenesc deodată cu ochii rotunzi, de bufniţă, etalaţi pe aripi. Nu erau culori de camuflaj, ci de avertizare, ţipătoare şi incredibile, ale unei fiare altfel atît de confundată cu mediul, încît puteai să te-ntrebi dacă Securitatea, stăpîna lumii, nu era altceva, în cele din urmă, decît înseşi mulţimile sumbre, scufundate în frică, frică bestială şi fără obiect. Dacă nu cumva era în noi, dacă nu era răul, noaptea şi teroarea din noi.

Că o Securitate adevărată există dincolo de flăcăii ăştia cu ochi albaştri, de bancurile cu mănăstirea Secu şi cu "mai împrăştiaţi-vă, băieţi", o ştiu prea bine, deşi o ştiu tot prin mărunţii figuranţi cu care-am avut de-a face în ultimul timp. Doar că ea este cu totul altceva decît pare, şi că lucrarea ei esenţială nu mai înseamnă torturi, deportări şi asasinate. O dată ce-ai transformat un popor într-o gloată, el se supraveghează, se mutilează, se torturează singur, neîncetat, măcinat de vulnerabilitate, ca un melc scos brutal din cochilia lui. Sînt, e drept, mai departe, case conspirative, întîlniri cu informatori şi dosare, sînt băieţii de pe Calea Victoriei şi fabrica de zvonuri, dar ele-au rămas doar formele goale-ale ritualului fricii, ale ruperii mele de seamănul meu. Bănuiesc acum că nici la cele mai înalte niveluri ale butaforiei ăsteia grandomane, la fel de ridicole ca şi Casa Poporului, ca şi Magistrala Albastră, nu dai decît de incapabili, de mistico-izi geto-dacici, de mîncători de unguri pe pîine, de inşi pătrunşi de cîmpul de forţe al românismului, cu nimic mai diabolici, nici mai deştepţi decît săracul Ionel, pardon, locotenentul-major de securitate Stănilă Ion, vechiul nostru prieten de familie, rămas încă, în ciuda ochelarilor cu ramă aurită ("cumpăraţi de mine de la Viena, Marioaro, ăla oraş, nici nu-ţi vine să crezi. Au o fîn-tînă acolo în mijloc unde toţi aruncă bănuţi, e aşa, covor de bănuţi pe fundul ei. Să legi un magnet de o sfoară, ştii cum i-ai aduna? Cîrduri-cîrduri, ca pe raci!"), ţărănuşul din Teleorman, mort după panarame de bîlci şi vîrît cu totul sub papucul neveste-şi.

Acum două săptămîni am primit ordin de evacuare. Blocul de pe Uranus, falusul mîndru-al oraşului, trebuia să fie dat jos, într-o singură dimineaţă, a doua zi după ce toţi locatarii-au primit hîrtia. Nici măcar n-am fost disperaţi. Am ieşit în faţa blocului, ne-am privit alb, ne-am uitat în sus spre etajele lui îmbrăcate cu cerul. Împrejur, pe sute de metri, maidanul se-ntin-dea cu praful de-o palmă, sterp pînă-n adîncul adîncului lui, copleşit de gunoaie. Am stat tăcuţi, jumătate de oră, sub cerul gol şi ne-am întors să ne-adunăm boarfele. Ce să-mi adun? O masă, un scaun şi-un pat? Le-aş fi dat mai curînd foc, le-aş fi privit cum se-ntorc la adevăratul lor chip de cenuşă. Am mai privit în jur: fereastra ovală, ce nu putea cuprinde trupul obez al Casei Poporului, pereţii goi, patul în care dormise cîndva Herman... Pe masă, deschis ca pentru o disecţie, manuscrisul, pe care l-am ridicat cu grija şi nervozitatea cu care iei prima dată în braţe un nou-născut şi l-am pus în sacoşa de pînză pe care mama mi-o adusese plină cu borcane cu iaurt, cu o zi înainte, cînd credeam că blocul va rămîne-n picioare la nesfîrşit. Năpîr-leam, părăseam o cochilie pentru o vreme, burta mea rozătă şi moale era acum cel mai vulnerabil lucru de pe pămînt. Trebuia să-mi găsesc cît mai repede un alt adăpost în care să-mi pot continua lucrul la crisalida mea de cuvinte. A doua zi dimineaţa, cînd abia răsărise soarele, m-au trezit zgomote de motoare şi de copite, rumoare şi opinteli, aşa cum mă trezea altădată, de 23 August, trecerea greoaie a carelor alegorice şi a coloanelor de demonstranţi chiar pe sub ferestrele mele, cînd cîte-un grup de muncitori exersa lozinci ce sunau ca pe stadion în dimineaţa-ngheţată: "U-R-S-S/ Campion al păcii e!" Dar acum nu scanda nimeni, nu agita nimeni flori de hîrtie, steguleţe şi palete de pînză pe care scria PMR. Acum erau cărate pe scări, cu un zgomot nemaipomenit, dulapuri şi servante, aragaze şi scaune, saci de plastic încărcaţi cu cărţi. Cu liftul coborau femei ducînd în cutii de carton vase şi tacîmuri, iar pe umăr cîte-un covor făcut sul. Jos, în ţarină, aşteptau căruţe trase de cai, cu roţi de camion, maşini cu remorcă, mari dube de mobilă cu uşile din spate larg deschise. Copiii coborîseră de mult, pentru ei mutatul — Dumnezeu ştie unde — era prilej de joacă şi îmbrînceală, fetele săreau coarda în praful pînă la glezne iar băieţii, lăsaţi pe vine, priveau sula neagră a cîte-unui cal, întinsă pînă aproape să atingă pămîntul. Mai mulţi miliţieni priveau toată agitaţia cu mîinile la spate, cu

feţe inexpresive de contabili. În cîteva ore, convoiul de camioane, Trabanturi, căruţe şi inşi cu boccele în spate s-a urnit din loc, avansînd, prin vîrtejuri de praf, către nicăieri. Cîte-un scaun prost legat în vîrful vrafului de mobilier mai cădea în ţărînă, rămînînd acolo, pe jumătate-ngropat, ca un schelet de vită-n deşert. Am mers şi eu cu ei, cu plasa mea în mînă, înghiţind praf, călcînd în balegi proaspete şi-mpiedicîndu-mă-n fiare răsucite. Cîinii de casă, rămaşi fără stăpîni de la demolări, ne lătrau furios, încă mai apărau cîte-o curte imaginară. Pînă şi ruinele de primăvara trecută fuseseră date jos. Piatră pe piatră nu mai rămăsese din vechiul, umbrosul, patriarhalul centru al bătrînului oraş. Iar blocul stacojiu rămăsese în urmă, cu pereţi subţiri ca hîrtia, friabili şi scorojiţi, ca un vechi cuib de viespi, pustiu acum, pe care-l desprinzi de sub un acoperiş mirîndu-te cît e de uşor. Azi deja nici urma locului unde-a fost nu mai există, şi dacă-i adevărat ce se zvoneşte, după dinamitarea şi ruinarea singuraticului mădular de ciment nici un bărbat din oraş nu a mai fost, cîteva zile, viril şi erect. În mii şi mii de dormitoare nenorocite din marele ghetou de prefabricate, în chilii unde abia încape un pat, cu carpete pe pereţi, tablouri cu pisoi de lînă şi naiade pe jumătate despuiate, se-ntîmplase seri la rînd aceeaşi şi-aceeaşi scenă sordidă: bărbatul abia sosit de la fabrică, cu părul de la subţiori împuţit de sudoare, mănîncă grăbit şi se bagă-n pat lîngă femeia lui, o ia după mijloc, îşi înfundă faţa nerasă-n părul ei, aspiră obişnuita duhoare-a rîntaşului, îi lipeşte pupoaie solemne pe gură şi gît, îşi înfundă palma în coama ei dintre picioare şi-i găseşte buzele nepregătite, uscate şi rele. "Desfă picioarele, moaş-ta-n cur de muiere", iar ea, cu obişnuinţa silei şi-a milei, gîndindu-se deja cum o să doarmă cînd o s-o lase în fine în pace, îi apucă viermele moale şi gros ca o ţîţă de vacă şi-ncearcă să şi-l îndese acolo, să scape mai repede. Se freacă burtă pe burtă, încetişor, să nu-i audă ăia mici, îşi ling gîturile cu gust acrişor, buzele sărate la colţuri, dar sula soţului, altădată brutală şi tare ca uneltele lui din atelier, atîrnă acum dezumflată-ntre pulpele păroase ale nevestei, şi nu se-ntîmplă nimic, şi el se dă jos de pe ea înjurînd-o şi, o dată cu ea, urînd totul pe lume, împuţita asta de viaţă, neputinţa mîndriei şi-a onoarei de om, aplecarea adînc spre pămînt a sexului, şirei spinării, frunţii, ejacularea, în locul spermei şi al cuvîntului, dătătoare de dragoste şi de viaţă,

doar a scuipatului de scîrbă în urma şefilor, a pisatului în closet şi-a lacrimilor, acum, cînd, umilit şi furios, întoarce fundul către muiere, trage pătura peste cap şi plînge icnit, pînă izbuteşte s-adoarmă. Şi poate că tocmai din lacrimile astea ţîşnite din ochii-nroşiţi de la electrozii de sudură se formează în burta femeilor acei embrioni nedoriţi, blestemaţi de ele şi de soţii lor, şi de care încearcă să scape prin cele mai nebuneşti şi mai chinuitoare metode, mereu ascunzîndu-se, mereu cu frică să nu se afle. Cîte îmi povesteşte mama! Ce tragedie cînd femeii nu-i vine ciclul! Cum fug pe scări pînă la etajul opt, de zece, de douăzeci de ori pe zi, doar-doar or lepăda, cum săr coarda, cum fac mişcări bruşte şi nebuneşti, riscînd să-şi rupă prapurii, cum se opăresc în cadă, cum beau vin roşu, fiert, pînă nu mai ştiu pe ce lume sînt şi apoi, bete, dar încă impregnate, varsă şi fierea din ele. Cum, şi ele, şi bărbaţii lor, aleargă înnebuniţi să găsească pe cineva care să rezolve, mai întîi încercînd pe la doctori, care n-o mai fac însă pentru nici un preţ, căci sînt în puşcărie cu sutele, apoi pe la femei pricepute, cum se-mbrăţişează fericiţi cînd găsesc în fine pe cineva. Iar în după-masa cu pricina sună la uşă şi ei se reped să deschidă şi intră o femeie necunoscută şi totul miroase-a pericol şi-a frică animalică. Şi femeia îl scoate pe bărbat din dormitor, şi bărbatul lipit de uşă aude-n curînd ţipete-năbuşite şi vocea străină spunînd din cînd în cînd "Mai încet, că se-aude, mă nenoroceşti! Mai rabdă un pic!" Şi cînd bărbatul intră-n sfîrşit vede ceva de nedescris, ce nu va putea uita toată viaţa, ligheanul în care, ghemuit pe o bucată de placentă, străveziu mormoloc cu ochi negru catifelat, pluteşte în sînge cel ce-ar fi trebuit să-i ducă speranţele şi tristeţile mai departe. Iar pe pat, între cearceafuri gălbui, femeia lui, odată mireasă cu voal şi lămîiţă, zăcînd acum ca o statuie prăbuşită. Şi femeia străină pleacă, ducîndu-şi înfăşurate-n ziar banii şi andrelele-nsîngera-te, iar cei doi rămîn sleiţi pe recamierul lor îndoliat, pînă cînd tot femeia se scoală încet ca să arunce-n cadă prosoapele şi cîrpele folosite, să deşerte-n closet ligheanul, să tragă apa, să se-arunce pe podeaua de mozaic şi, roşie şi udă, să plîngă de disperare ore-n şir... A doua zi e din nou la muncă, la fabrica ei de lapte sau de medicamente, şi de-acum poate din nou să se prezinte, fără frică, la controlul ginecologic trimestrial.

Am luat tramvaiul 5 şi, cu sacoşa la piept, am străbătut oraşul aflat în prag de iarnă. Prin aerul întunecat venea spic de

zăpadă. În Piaţa Galaţi tarabele erau goale, abia dacă vreun ţăran întîrziat mai vindea varză acră. Un altul, bine acoperit cu o pătură, dormea pe tejgheaua de piatră de alături. În rest, piaţa triunghiulară era goală, sinistră, dominată de faţada palidă a spitalului pentru tuberculoşi. Nici un trecător, nici un taxi. Librăria "Coşbuc", unde intram atît de des cînd eram elev la "Cantemir", nu mai exista, era acum o ruină cu hîrtie de ziar în geamuri. Lipit de ea, micul local unde băusem din cînd în cînd cîte-o bere cu Mortul şi cu Bumbac şi-n care privisem hipnotizat sînii Calceolei Sandalina, degenerase într-o cîrciumă sinistră. Pe Tunari, casele mărunte, unele adevărate bordeie, alternau cu construcţii somptuoase, dintre războaie, proiectate în cel mai curat stil internaţional. Dar cît de neîngrijite! Ce jupuite! Cît de adînc frecate cu glaspapirul timpului, al vînturilor, al uitării! Prin cîte un gard de fier forjat pătrunsese tulpina unui arbore, se revărsase-n ochiurile fierului, îşi trecuse neoplasmele scorţoase înspre stradă, îndoise şi aplecase barele negre, se frămîntase cu suliţele din vîrf, se făcuse una cu ele. Pe acoperişuri creştea iarbă cu fire drepte şi lungi, cu spice tari ca gloanţele-n vîrf. Şi deodată, în mersul legănat al tramvaiului, ca o premoniţie, am văzut-o: mare şi pufoasă, timidă şi neajutorată, aşezată pe-o bancă într-o curte murdară. În spatele ei, o casă de culoarea lupusului eritematos, cu o scară de lemn ducînd către o uşă zidită. O văzusem în metrou, în urmă cu două veri, purtată ca un animal speriat de mama (sau sora?) ei, păşind stîngaci la braţul ei ca o jucărie chinezească. Ştiu acum că te cheamă Soile, că femeia aspră, cu buzele strînse şi părul tuns auster — atît de asemănător cu al tău — e într-adevăr mama ta. Imaginea ta în faţa casei vişiniu-vineţii, cum stăteai cu mîinile-n poală, prea subţire-mbrăcată pentru frigul mohorît de noiembrie, mi s-a părut atunci puternică şi enigmatică, mi s-a părut că ea ar trebui să vină imediat în minte oricui cînd e singur, cînd se gîndeşte la singurătate.

Am coborît pe colţul cu Ştefan cel Mare, acolo unde odată fusese minuscula frizerie de cartier, cu doar două scaune ca de dentist în faţa unor chiuvete ciobite şi-a unor oglinzi cu luciul dus. Stătusem de-atîtea ori pe scăunelul de muşama, aşteptîndu-mi rîndul la tuns "numărul zero", alături de alţi băieţi din clasa mea, toţi cu cîte-o cruce făcută-n cap de foarfecă învăţătoarei. Trebuia să ne tundem acum toţi la chelie. În jurul

celor de pe scaune, frizerii, bătrîni şi burtoşi încă de pe-atunci, se-nvîrteau, clănţănind maşina de tuns. Părul negru-strălucitor să-rea-n toate părţile, depunîndu-se-n grămăjoare imponderabile pe podea. Frizerii vorbeau despre meciul de duminică, despre Pîrcălab şi fraţii Nunweiller, iar noi ne uitam pe revistele vechi, schimbam strîmbături în oglindă cu cei de pe scaune, cu ţeste pe jumătate chele, sau îl examinam blazaţi pe Nea Gică, faimosul frizer care deschisese micul salon cu douăzeci de ani în urmă. Frizeria devenise-ntre timp firmă de stat şi nea Gică nu supravieţuise ruşinii de-a fi devenit un simplu lucrător în propria lui prăvălie. Stătea acum într-un colţ, împăiat, după dispoziţia lui testamentară, cu ochi de sticlă şi cu un pieptene de metal în mînă... Cînd avea să reintre în clasă, trupa de chelioşi avea să-şi dea jos cipilicile, în rîsul şi batjocura tuturor. "S-a făcut lumină-n sat!" aveau să strige fetele de pe rîndul lor, unde stăteau separat, "fetele cu fetele şi băieţii cu băieţii". Din frizerie rămăsese acum în picioare doar un zid zugrăvit bătrîneşte, cu două chiuvete fixate pe el, dar nea Gică tot mai stătea ţeapăn, ca un miliţian la intersecţie, cu pieptănul lui ruginit în mînă, decolorat şi pleznit peste tot de la ploile şi zăpezile şi arşiţele ce se abătuseră asupra lui.{1} Pe celălalt colţ al Tunarilor rezistaseră magazinul de cafea şi delicatese, ca şi biblioteca "B.P. Hasdeu", dar dispăruse, fireşte, gheţăria de unde-şi luau oamenii altădată gheaţa pentru răcitoare. Am traversat şoseaua avînd în faţă castelul cu donjon al Direcţiei Generale a Miliţiei, de care e lipit blocul nostru cel zimţat, pe terasă, de acoperişul ornamental, din plăci de beton, la modă în anii '60. Ganguri adînci, pe piloni, îi sparg, din loc în loc, masivitatea faţadei. La parter sînt magazine şi un atelier de reparat televizoare, care-n vitrine, în loc de orice decor, are zeci de aparate delabrate, străvechi, unele cu lămpi, puse grămadă, unele peste altele, cu maţele curgîndu-le din greoaie carcase de furnir, cu tuburile catodice încărcate de praf. Dincolo de el era magazinul de electrice, care, în serile de vară cînd ne jucam la parterul blocului, ni se părea de-o frumuseţe nesfîrşită, cu toate veiozele şi plafonierele aprinse printre Care umblam încetişor, pe cînd figurile de copii ni se reflectau în vitrine, suprapuse peste portocaliul intens al amurgului. Ne apropiam de tejghele şi încercam să privim, printre umerii clienţilor, ventilatoarele de pe rafturi, frigiderele "Arctic" şi noile aparate de radio cu picup

deasupra, prea scumpe ca părinţii noştri să şi le permită. Magazinul se termina chiar în gangul nostru, iar în partea cealaltă începeau vitrinele magazinului de mobilă, unul dintre cele mai mari din Bucureşti, din cauza căruia nenumărate camioane trase de cai intrau prin gang în spatele blocului, unde era depozitul. De la ambalajele împrăştiate acolo peste tot făceam şi noi rost de cartoane gofrate pentru măştile de Vrăjitroaca, iar hamalii ce-şi făceau toată ziua siesta pe cîte-o canapea înflorată scoasă pe asfalt ne dădeau bani să le luăm ţigări, fără să ne mai ceară apoi restul. Pentru ochii mei de copil, care nu văzuseră încă nimic pe lume, splendoarea magazinului de mobilă întrecea orice mi-aş fi putut imagina. Uneori îi lăsam baltă pe băieţii din spatele blocului şi mă aventuram — căci pe atunci orice ieşire în faţa blocului era o aventură: tramvaiele urlau ca dragonii, maşinile vuiau stîrnind praful, trecătorii erau înalţi şi ameninţători —, deschizînd uşa cu greu, în magazinul plin de furnire şi de cristale. Iernile se făcea noapte adîncă la cinci după-masă, dar în magazin lumina era orbitoare, totul scînteia, totul era-nconjurat de curcubee: fotoliile, bibliotecile cu două-trei cotoare de cărţi false în ele, dormitoarele, garniturile de sufragerie. Simţeam acolo cel mai bine, rătăcit printre obiectele acelea străine, mirosind a lac şi a baiţ, în spaţiul acela spectral, prin care nu trecea la acea oră nimeni, voluptatea singurătăţii, orgasmul ei pustiitor, pe care de-atunci aveam să-l caut întotdeauna. În liniştea îngheţată a magazinului mă culcam pe cîte un recamier nou-nouţ, simţeam cum trozneşte zegra-sul sub mine şi, cu ochii închişi, îmi închipuiam că nu am casă, nici părinţi, că m-am născut acolo, în lumea aceea tăcută, plină de mobile lustruite şi de oglinzi, şi că aveam să rămîn acolo mereu. Am intrat în scara noastră, pe al cărei perete cutiile de scrisori se-nşirau pe trei rînduri, am descuiat-o pe-a părinţilor mei şi am găsit-o, ca-ntotdeauna, insondabil de adîncă, plină cu zeci, sute de scrisori de toate mărimile, unele legate cu panglicuţe decolorate, din altele ieşind, prin hîrtia putredă a plicurilor, decupaje din ziare, cu poze ce nu mai puteau fi înţelese, toate amestecate cu dosare şi reviste pline de praf, pe care alergau în toate părţile miriapozi translucizi, din cei tari ca sîrma. Am încercat să le-aleg pe cele care erau pentru mine, dar mi se-mpăienje-niseră ochii de emoţie — eram în scara blocului meu! peste cîteva clipe aveam să iau liftul meu şi să sun la uşa

părinţilor mei, care păstra încă amprentele unor degete micuţe! şi n-am putut desluşi scrisul, parcă acelaşi mereu, pe toate plicurile, deşi vedeam fiecare duet sepia al peniţei cu o claritate de nesuportat. Cu teancul în braţe, cu insectele şi ţărîna curgînd dintre Toi, am urcat treptele pînă la lift şi-am chemat liftul, care s-a auzit, deodată, trezindu-se greoi ca un monstru dintr-o peşteră fermecată şi glisînd în jos, cu un troznet la fiecare etaj. N-aveam mai mult de zece ani cînd, la Voila, într-un pavilion din mijlocul pădurilor, ni se proiectase Hoţul din Bagdad, în care prin corpul gol pe dinăuntru al unei statui gigantice, înaltă cît blocul nostru, cobora pe un fir un păianjen negru, păros, mare cît un elefant. Cădea lent, cu labele răşchirate, inevitabil ca moartea, pe firul lui seînteietor, pe cînd eroul, cu sabia goală-n mînă, aştepta ca o furnică pe fundul puţului, privind cum se prăbuşea peste el bestiala fiinţă. La fel venea vuind, mereu, peste mine, liftul. Cînd s-a oprit la parter am deschis uşile şi-am intrat, apoi am tras după mine poarta grea de metal. Carcera era mult mai mică decît mi-o aminteam, mă strîngea literalmente la umeri. Abia am reuşit să ridic mîna pînă la buton, şi asta abia după ce am dat drumul teancului de scrisori pe podea, căci aveam în cealaltă mînă, mai departe, sacoşa cu manuscrisul. Mormanul de hîrtie mucedă m-a-ngropat pîn-la genunchi. În fine, liftu-a pornit, a trecut de primele paliere — îi ştiam pe toţi locatarii, ştiam care aveau copii, cîini şi pisici, care erau cumsecade şi care nu — şi, spre surpriza mea, nu a oprit la cinci, ci cu un etaj mai sus, aşa că m-am trezit pe-un palier cu totul necunoscut. Scara care cobora către etajul părinţilor mei mi s-a părut deodată atît de lungă şi de abruptă, că m-a luat ameţeala. Palierul de la şase era însă cu totul inospitalier: uşi ca de cavouri, mozaic îngheţat pe jos. Nu puteam respira acolo, de parc-aş fi fost pe-o planetă străină. Am luat-o aşadar pe scară în sus, pe lîngă ziduri vop-site-n ulei vernil. Mi-am adus aminte că la opt stătea Herman, şi curînd m-am găsit iar pe palierul minuscul, cu doar trei uşi, a casei liftului, a terasei (se revărsau prin geamul ei cerurile lăptoase, antenele de pe bloc şi, dincolo de şosea, ultimul etaj al blocului masiv de vizavi) şi cea a garsonierei lui Herman. Pe cînd băteam uşor în placajul ei îngheţat, mi-am amintit de scrisorile din lift: cîteva căzuseră prin fanta îngustă dintre lift şi plafon în golul de dedesubt, de parcă ar fi alunecat într-o uriaşă cutie poştală. Cui le trimisesem mai

departe? Ce mesaje cumplite cuprindeau? Tocmai mi le imaginam răsucindu-se-n gol ca nişte avioane de hîrtie, izbindu-se de cimentul grosolan al puţului şi de cablurile unse cu păcură, lovind cu zgomot metalic uşile din dreptul palierelor şi, ajunse la fund, îngroşînd stratul de gunoaie de-acolo, fermentînd printre ambalaje de eugenii şi chewing-gum şi pacheţele străvechi cu mîncare, cînd uşa s-a deschis şi în pragul ei a apărut, în halatul lui decolorat de mătase, Herman.

Mama lucra la covoare persane. Îşi luase de lucru acasă pentru că eu nu rezistasem la creşă. Sacrificiul era mare pentru familia de muncitori, pentru că tot atunci tata fusese trimis, direct de la raboteză, să facă un curs de ziaristică, şi nu mai primea decît o bursă de student. Trăiam iar cu macaroane cu marmeladă. Cît era ziua de lungă, mama stătea în dormitor, pe marginea patului, în faţa marelui cadru de lemn geluit al gherghefului, strecurînd îndemînatic firele de lînă colorată printre iţe şi bătîndu-le cu o furculiţă strîmbă de cositor ca să se taseze, apoi pocnindu-le năpraznic cu o bîrnă de lemn ce atîrna undeva deasupra. În faţă avea modelul, un carton cu pătrăţele mărunte, făcute cu tuş, umplute cu cele mai vii culori pe care ţi le puteai închipui, şi pe care firele de lînă se străduiau degeaba să le imite. Din pătrăţelele astea, la care mă uitam atît de fascinat încît uneori am impresia că mi s-au imprimat pe retine pentru totdeauna, nu-ţi puteai da seama cum avea să arate desenul de pe covor. Nici mama nu reuşea să-l prevadă, şi mereu mă provoca să facem concurs (cum stăteam toată ziua cocoţat pe gherghef, jucîndu-mă de-a electricianul): "Mircişor, ia zi, ce crezi c-o să iasă de-aici? Io zic că o floare cu frunze verzi, fiindcă, uite, am verde şi carmin... şi puţin grena". "Nu, o să fie o căprioară", ziceam şi eu la-ntîmplare, şi pîn-la urmă putea fi un indescifrabil motiv turcesc sau o pasăre stilizată pe care, cînd desenul ajungea-n stadiul în care-ndoiala nu mai era cu putinţă, o salutam cu strigăte de bucurie. Goală pînă la brîu, căci vara era sufocantă, cu părul ce-şi păstra încă viţele crude şi elastice, sclipind puternic la mijlocul volutelor, mama mi se părea, în ciuda omoplaţilor şi nodurilor spinării puţin prea vizibile, ca şi a sinilor căzuţi, cu areole cît jumătate din boturile lor moi, o fiinţă de o frumuseţe totală şi dezarmantă. Ne jucam toată ziua în dormitorul îngust, ne împleteam unul cu altul în o sută de feluri,

formam împreună, şi noi, izvoade complicate în covorul mecanic al orelor şi-al zilelor. Mama împăturea o bandă de hîrtie şi decupa un omuleţ cu foarfecă, apoi desfăşura hîrtia şi deodată din unul se făceau doi, ţinîndu-se de mînă, apoi trei, apoi patru, pînă cînd femeia mare şi rozã ţinea desfăşurat, în faţa surîsului ei încă tînăr, un şir întreg de omuleţi atît de fragili, încît fremătau la răsuflarea mea şi a mamei, două feţe hlizite, de-o parte şi de alta a lor. Eu nu mă lăsam mai prejos şi, fiindcă nu puteam construi, distrugeam cu aceeaşi veselie pasionată. "Mamă, tai?" întrebam cu foarfeca-n mînă, stînd pe pat, la spatele ei, iar mama, închipuindu-şi că-mi fac de lucru cu vreo hîrtie, spunea "Taie, mamă!" şi continua să bată în acelaşi ritm ciudat, repezit, cu furculiţa printre iţe. Iar eu tăiam, opin-tindu-mă şi scoţînd limba de efort, fusta ei cea mai bună (şi aproape singura), pe care şi-o pusese pe ea pentru prima dată. Tăiam adînc, de-a lungul coapsei ei transpirate, dezvelindu-i fluturele vineţiu de pe şold şi chiloţii tetra, pînă cînd trebuia să fac faţă figurii ei de gorgonă uluită, apoi ţipetelor ei de indignare, apoi la ceva de care nu-mi mai dădeam seama dacă era rîs cu lacrimi sau plîns isteric, ca al copiilor mici.

Ne mutaserăm "la bloc", în Floreasca, lîngă garajul de autobuze. Faptul că stăteam la etajul patru şi că aveam două camere plus bucătărie şi baie făcea ca totul să ni se pară un vis de neînţeles. Nu nimeream niciodată camera în care aş fi vrut să intru, de parcă ar fi fost o sută. Mă rătăceam pe micul culoar ce ducea din bucătărie în camera mea. Baia se afla între cele două camere principale, ceea ce complica şi mai mult totul. Nu ştiam niciodată în ce cameră ies de la baie. Cît de simplu fusese totul în curtea lui Ma'am Catana, unde trăisem îngrămădiţi într-o singură odăiţă, unde se gătea, se dormea şi se mînca, iar dacă îeşeai dădeai de o gloată de chiriaşi ce nu te mai lăsau din braţe. Aici n-aveam unde ieşi. Aveau să treacă luni de zile pînă cînd mama să îndrăznească să mă lase afară, în jurul blocului. Deocamdată trăiam numai în preajma ei, cocoţat mai mereu literalmente în spinarea ei, trimiţînd de la unul la altul suveica unei vorbării laxe şi rninunate care ţesea modelul zilelor, şi de fapt al unei singure zile, mereu aceeaşi. Covorul avansa cu o încetineală de melc, ornamentele pluşate (flori fabuloase, animale enigmatice, bazine cu fîntîni arteziene la mijloc, încîlceli de culori de neînţeles şi totuşi atît de potrivite la locul lor)

ieşeau încet la iveală, de parcă ar fi fost explicarea răbdătoare a unei parabole sau elucidarea unui mister poliţist, iar noi, specialişti deja într-o Cabală numai a noastră, ghiceam şi prooroceam în simetriile colorate. Le impregnam ciudat cu ghicitorile şi poeziile noastre, cu poveştile pe care ni le spuneam şi cu sărutările pe care ni le dădeam, încît, cînd un covor era, după săptămîni întregi, terminat, îl desprindeam din cadrul lui de lemn, îl întmdeam pe jos, aruncîndu-ne în genunchi pe moliciunea lui de necrezut şi ne arătam unul altuia fiecare floare sau pasăre din model, pe care le legam de venirea lui tăticu, ştii, cînd ţi-a adus creioanele colorate, de ziua cînd ai terminat de-nvăţat pe de rost "Unchiul Stiopa Miliţianul", de ziua cînd n-ai vrut să iei doctoria şi tata te-a prins şi te-a ţinut de nas, iar eu ţi-am turnat lingura pe gît... Ne tăvăleam şi ne ciufuleam ore-n şir pe covor, apoi îl făceam sul şi, a doua zi în zori, porneam cu el spre fabrică, printr-un aer roşu şi-ngheţat, ajungeam în curtea fabricii, mama intra cu covorul pe umăr în cea mai stranie casă de cărămidă, iar eu aşteptam în curte, băieţel înspăimîntat şi încă netrezit bine, printre mari damigene cu acid sulfuric, nu mai înalt decît ele. Străin, străin în peisajul acela de ţinut îndepărtat, peste nouă mări şi nouă ţări. Mama se reîntorcea cu un alt carton la subbraţ, cu alt sac de sculuri şi bobine de lînă, şi porneam spre tramvaiul ce avea să ne ducă din nou acasă.

Cu timpul, mama începu să trişeze în jocul nostru de-a ghicitul figurilor din covor. Nu mai ţinea seama de modelul de pe carton, şi acolo unde ar fi trebuit să fie un fazan cu aripile-ntinse apărea deodată (deşi chinuitor de încet) un bujor cu o prospeţime şi o bogăţie a petalelor înf oiate atît de mare, încît îţi venea să-l culegi, şi asta doar pentru că apucase să spună, pe cînd ghiceam amîndoi, că va fi un bujor. Şi convingerea ei, visul ei cu ochii deschişi era atît de mare, încît floarea aproape că-i curgea direct din privire pe materialul pluşat, cu un strop de rouă şi o vaca-Domnului între petale. La început m-am supărat, fiindcă nu mai reuşeam să ghicesc niciodată, şi mi-am reluat jocurile mai vechi. Îmbufnat, îmi atîrnam de gît ghetuţele legate printr-un şiret şi făceam pe negustorul. "Ghete bune de vînzare!" strigam, iar mama zicea "Vino-ncoa, vino-ncoa, negustorule. Ia zi, cu cît dai ghetele?" Mă gîndeam adînc, dar niciodată nu-mi venea altceva-n minte decît veşnicul "un ban". "Scump, scump", zicea mama, înşirînd lîna. "Du-te de-aici cu

marfa ta!" "Bine", răspundeam eu, "atunci ţi le dau cu un ban jumate", iar mama rîdea să se prăpădească, de parcă aş fi spus-o pentru prima dată, şi-l lua pe negustor în braţe la pupat: "Of, of, ce mai vînzător! Bine, le cumpăr." Şi atunci le scoteam de după gît şi i le puneam în poală, atît de fericit, că mai uitam de bosumflarea mea de la-nceput.

Cu timpul, însă, am intrat în jocul mai ciudat al covoarelor mamei, care devenise atît de expertă încît nu numai că lucra acum mult mai repede, dar degetele i se mişcau de la un timp mecanic şi orbeşte, ca al dactilografelor ce pot pălăvrăgi despre soţi, filme şi boli pe cînd bat la maşină circulare oficiale. Primul covor în care motivele nu mai respectau nici o ordine, nici o simetrie şi nici un model, apărînd la locul lor numai din capriciul jocului nostru, i-a fost respins mamei, care pentru prima dată s-a întors de la fabrică nu cu banii, din care-mi cumpăra în aceeaşi după-masă aceeaşi ciocolăţică rotundă, cu scufiţa roşie, lupul sau vînătorul pe ea, iar ea îşi lua cîte-o sticluţă de lavandă în formă de automobil, ci cu o amendă atît de usturătoare, că abia din trei-patru salarii o putea plăti. A plîns pînă-acasă şi plîngea încă seara, cînd a venit tata şi s-au aşezat să mănînce. Mîncau tăcuţi şi-ncruntaţi la becul chior din bucătărie, gîndindu-se cum aveau să plătească, fără vreun reproş sau vreo vorbă urîtă. De altfel, cum păsările din el zburau liber şi florile se desfăceau unde vroiau ele şi gazelele păşteau fără grijă, ultimul covor nouă ne plăcea mai mult decît celelalte, cu simetriile lor severe şi medalioanele elegante.

Dar mama nu putu renunţa atunci la slujba asta, şi nu doar din lipsă de bani. O mîncau degetele, nu-şi găsea liniştea. Ne jucam fără chef şi-mi spunea poveşti lîncede, care sfîrşeau toate în amintirea covoarelor persane, cu moliciunea şi sclipirea culorilor lor, cu magia desenelor de pe faţă şi a fibrelor tari, încîlcite ca o reţea de vine şi nervi, de pe dos. Aşa că-ntr-o zi ne-am luat inima-n dinţi şi-am pornit-o iar, pe străzi inexplicabile, prin pieţe înmărmuritoare, pe lîngă oameni ameninţători, printr-o lume de ceţuri în care doar în jurul mamei se lumina, către fabrica de cărămidă roşu-ţipătoare, unde mama se rugă de maistru, umilindu-se-n toate felurile, să-i mai dea o comandă, ultima, regretînd greşeala dinainte. Cînd a reapărut în prag, cu sacul de lînă pe umăr şi cartoanele la subbraţ, radia de bucurie. Ochii, pînă atunci în lacrimi, sclipeau de parcă femeia ar fi fost

deodată mult mai tînără, mai plinuţă şi mai fericită, ba chiar mai bine-mbrăcată. Cînd o vedeam aşa, înnebuneam de dragoste şi mă repezeam la ea isteric ca un căţel legat la uşa alimentarei, cînd apare stăpîna cu plasele încărcate.

Niciodată n-am început un covor mai însufleţiţi ca atunci. "Mamă, tai?" am întrebat rîzînd, pe cînd ea îşi scotea bluza asudată la subţiori şi sutienul, aşezîndu-se pe pat, în faţa marelui gherghef. "Taie, mamă!", şi am tăiat în bucăţele cartoanele cu pătrăţele colorate, care n-aveau să ne mai reteze avîntul niciodată. Exaltaţi, ciripind între noi ore-n şir, am început minunatul covor, pe care-am înfăţişat miracolul legăturii noastre şi farmecul fără sfîrşit al vieţii noastre-mpreună. Covorul avea un chenar de crengi împletite, de care atîrnau fructe revărsate ca dintr-un corn al abundenţei, iar fructele deveneau cu încetul animale reale şi imaginare, peisaje ştiute şi visate, nori oglindindu-se-n ape, toate limpezi pînă la cele mai mici detalii, de parcă firele de lînă bătute cu furculiţa printre iţe ar fi avut grosimea firelor de păr şi ar fi fost vopsite-n milioane de culori. Iar în medalionul din mijloc, în mărime naturală, era mama ţinîndumă-n poală, ea minunată şi majestuoasă, cu obrajii scobiţi, rujul ieftin pe buze şi rochiţa cu buline, cum se purta pe atunci, iar eu în spielhosen galbeni bufanţi, cu o răţuşcă pe pieptar, adică tocmai în pantalonaşii mei de joacă pe care-i lustruiam toată ziua pe cadrul de lemn al gherghefului. Ne priveam în ochi, zîmbind, şi în globii ochilor noştri se răsfrîngea, strălucitoare, lumina ferestrei.

Am lucrat o lună-ntreagă, din zori pînă-n noapte, la primul nostru covor adevărat. Între timp mama-mi spunea povestea cu Genoveva şi pe cea cu prinţesa mofturoasă, care călărea pe o maşină de gătit. Prinţesa, pricepeam în cele din urmă, eram chiar eu, căci într-adevăr o omoram pe mama cu mofturile mele la mîncare. Nu-mi plăcea nimic, nu puteam să mănînc nimic şi aş fi trăit bucuros doar cu aer dacă mama, disperată, nu ar fi-ncer-cat într-o zi un fel nou, "cartofiori preparaţi altfel decît ştii tu". Era de fapt un banal amestec de felii de cartofi fierţi şi rîntaş de care se punea de obicei în tocăniţe sau în fasolea bătută, dar s-a-ntîmplat ca mîncarea asta nouă să-mi placă aşa de mult, că-i ceream mamei tot timpul "Fă-mi preparaţi!", crezînd că "preparaţi" e chiar numele mîncării, cum de altfel i-a şi rămas numele. Mă-ndopam deci cu preparaţi şi orez cu lapte,

dispreţuind orice altă mîncare, pe cînd mama, exasperată, îşi rostea tot mai des vorbele de supărare: "Mănîncă ce este în farfurie! Ei comedie, aia nu, aia nu... Păi ce să-ţi mai dau, mierte fierte, scoici prăjite?" Vorbele-astea mă umpleau de bucurie: "Da, da, mierte fierte, scoici prăjite să-mi dai!" Tot pe-atunci am ieşit prima dată pe-afară, cu băieţelul doamnei Soare, vecina noastră, al cărei balcon era numai la jumătate de metru de-al nostru, aşa încît mă pomeneam cîteodată ridicat în braţe şi transferat, peste un hău de patru etaje, în balconul vecin, în braţele grase ale doamnei Soare. Cînd ieşeam, coboram scări largi ca de catedrală. Spaţiul îşi schimba brusc proprietăţile cînd eram fără mama, devenea vast şi huitor, iar frica-l umplea cu vibraţia ei leşinătoare. Prin geamurile casei scării lumina cobora în coloane oblice, desenînd pătrate de aur topit pe mozaicul rece al palierelor. Iar holul de la intrare avea austeritatea albă a mausoleelor. Ieşeam în faţa blocului, peste care-şi aruncau umbra cîţiva copăcei subţiri ca aţele, dar cu muguri neobişnuit de umflaţi pe crengi. Ne jucam o vreme acolo, lîngă strada pătată de motorină, privind cum trec vuind autobuzele de la garaj. Ne strecuram prin spaţiul îngust dintre faţada rugoasă, văruită, a blocului şi grădiniţa din faţa lui, ca să ajungem în marea zonă de umbră din spate. Acolo nu pătrundea soarele niciodată. Totul era cafeniu-întu-necat, pămîntul era sterp şi, ceea ce mi se părea straniu şi de neînţeles, oamenii trăiau acolo sub pămînt, în demisoluri prin geamurile deschise ale cărora priveam ca-n nişte cavouri îngrozitoare. Cei care pluteau prin ele ca nişte umbre palide mă speriau ca nişte fiinţe-ale adîncului. Odată unul m-a prins de-un picior, pe neaşteptate, rînjind spre mine din groapa lui, cu ochi încercănaţi vînăt. Am continuat să ţip mult după ce, speriat, mi-a dat drumul, pînă cînd o vecină m-a luat şi m-a dus acasă. Acolo, pe maidan, între blocul nostru şi cele din depărtare, oamenii aduceau uneori diavoli de mare, cum aveam să văd peste ani la muzeul Antipa, de o mărime colosală, cu ochii în vîrful a două coarne, cu corpuri ca nişte zmee, negre pe spate şi sidefii, costelive pe burtă, pe care-i tranşau în grabă, deşi încă mai mişcau din vastele opercule, luîndu-şi acasă halci de carne gelatinoasă. Scheletele goale, stranii ca de fiinţe din alte lumi, se albeau acolo, pe pămîntul negru, ca nişte indescifrabile caligrame. Din drumurile mele în spatele blocului mă-ntorceam acasă sleit ca dintr-o ţară

îndepărtată. Nici nu ştiam de fapt să mă-ntorc, mă luam doar după băieţelul puţin mai mare, de aproape patru ani, cu care venisem. Dar duhoarea aceea de pericol, de sînge şi de pămînt aveam s-o simt din nou, peste ani, în şanţurile de canalizare din spatele blocului din Ştefan cel Mare, unde coboram, mascaţi cu cartoane pictate cu feţe de diavoli şi de vampiri, ca să jucăm Vrăjitroaca.

În peregrinările mele întîlneam însă şi limanuri bune în care, ca-n căsuţele fericite de la Piticot, mă aşteptau recompense şi daruri. Coborînd marile scări cu pereţii zugrăviţi alb, ajungeam pe alte paliere, pline de plante ornamentale, unde se aflau uşile bune, cunoscute deja, la care ciocăneam bucuros. Vizoarele mi se păreau la o înălţime colosală pe suprafeţele acelea obtuze, aplecate peste mine. Dar pentru mine, cel purtat mai tot timpul în braţe, înălţimea nu era o problemă: starea mea normală era, pe atunci, levitaţia. La una dintre uşi deschidea nenea Silvestru, brutarul, care nici nu se arăta bine-n prag, că şi scotea de la spate cîte-un cocoş sau o veveriţă de pîine rumenă, făcută în dimineaţa aceea, la fabrică, special pentru mine. În fiecare zi altă formă, ale cărei picioare, aripi şi cozi le rodeam pe loc, rîzînd cu gura plină la glumele şi alintările brutarului. Mă opream şi la tanti Angela, ca să văd din nou colecţia de soldaţi de plumb şi cărţile ei pentru copii, care mă scoteau din minţi de plăcere. Acolo vedeai pe o pagină luna mare şi rotundă deasupra oraşului, pe un cer indigo de o adîncime catifelată, emoţionantă. Abia aşteptam să mişc luna cu degetul, cum era prinsă de pagină cu un arcuşor şi oscila repede, mult, mult timp pe cerul liliachiu la cea mai mică atingere. Pe altă pagină, ochii unui zmeu se mişcau într-o parte şi-n alta de ai fi zis că te urmăresc. Stăteam culcat pe corpul mare, revărsat, mirosind a parfum, al lui tanti Angela şi priveam amîndoi în carte, o-ntrebam de ce nu cad soarele şi luna de pe cer şi dacă leul poate să-l bată pe tigru... Camera ei era atît de ciudată, cu multe lucruri neobişnuite-n ea, cu atîtea amănunte de neînţeles... Aşa erau toate camerele, fiecare altfel neliniştitoare, în afară de cele din casa noastră, unde abia aşteptam să mă-ntorc cu ochii plini de minunile şi nebunia lumii largi, ca să-mi iau locul obişnuit pe gherghef: "Bună ziua, s-a ars vreun bec pe-aici?" "Da, tovarăşe, uite, nu mai merge nimic, nici becurile, nici radioul, cred că s-a

ars vreo siguranţă. Puteţi să le reparaţi?" "Le repar, le repar, da'... costă un ban!"

Cînd covorul a fost gata, cum era înălţat vertical pe iţele gherghefului pînă lîngă tavan, ne priveam în el ca-ntr-o oglindă ovală şi moale, cu o ramă întortocheată fabulos. Îmbrăţişaţi, asudaţi, cu feţele lipite una de alta, ne arătam mereu cîte-un detaliu, ne strîmbam şi scoteam limba la chipurile noastre încremenite în pluş, aşteptîndu-ne ca şi ele să facă la fel, dar marea şi solemna mamă cu copilul în braţe (ah, Mircişor din medalion purta codiţe aurii, ce m-au făcut să duc mîna la cap şi să observ abia atunci că şi eu aveam două codiţe-mpletite, care-mi ajungeau pînă aproape de umeri) îşi păstra pe buze zîmbetul distrat, iar fiul părea că, privindu-şi mama în ochi, socoteşte ceva pe degetele micuţe şi luminoase. După ce-a retezat iţele cu un cuţit de bucătărie, mama a-ntins covorul pe jos, ca de obicei, dar n-am mai îndrăznit să facem tumbe pe el, ci, după ce l-am contemplat tăcuţi, observînd cum, din cauza perspectivei, corpurile noastre se alungeau înspre peretele opus, l-am înfăşurat şi ne-am pregătit să-l ducem la fabrică. Pe spate, urzeala căpătase ceva straniu, nervii scînteiau sidefiu iar vasele de sînge păreau a face lente mişcări peristaltice, ca nişte rîme foarte leneşe, foarte subţiri. Mama a intrat în clădirea de cărămidă iar eu, între damigenele din curte, fiecare în coşul ei de rafie, mi-am făcut de lucru cu un cîine mare şi flocos, negru, căruia i-am scos cîţiva ciulini din coadă. Mă-ntrebam dacă avea să iasă din nou plîn-să şi disperată din clădirea care pentru mine n-avea interior — fiecare casă se desfăcea abia cînd intram în ea — sau dacă nu cumva avea să se-ntîmple o minune demnă de cerurile azurii, invadate de coroane de salcîmi, arcuite ca o cupolă deasupra micii mele lumi. Şi iat-o în prag, cu o expresie nouă şi indescifrabilă pe faţă, cu sacul de lînă colorată pe umăr şi fără urmă de cartoane la subbraţ. M-a luat de mînă fără să-mi spună o vorbă şi am făcut amîndoi, pe jos, cel mai lung drum de pînă atunci. Nici cînd mergeam la tanti naşa, ca să mîncăm găluşti şi să ne uităm la televizor, nu făceam mai mult pîn-acasă. Ne-am încîlcit în străduţe pustii şi sonore, am trecut pe lîngă vile umbrite de tecari, pe lîngă garduri de fier forjat, pe lîngă autogări şi stadioane pustii, ca şi cînd mama ar fi avut nevoie de timp ca să se gîndească la cine ştie ce. Ca-ntotdeauna, străzile şi clădirile şi tramvaiele şi trecătorii căpătau

concreteţe şi culoare numai cînd ne apropiam de ele, de parcă am fi fost nişte becuri ce le scoteau, pe rînd, dintr-o substanţă cenuşie, nediferenţiată. Fîşia pe unde ne mişcăm împrumuta lumină de la noi şi-o păstra o vreme, dar apoi se stingea lent la loc, îi dispăreau numele şi urma. Doar pe unde treceam foarte des culorile, în loc să dispară, se intensificau tot mai mult, ajungeau limpezi şi luminoase, în revărsări de azur evanescent şi tencuială galbenă şi frunze atît de verzi, că te dureau ochii. Bucureştiul era atunci, pentru mine, o stea de mare luminoasă, cu centrul în casa noastră şi cu braţe întinse către casa mătuşii Vasilica din Dudeşti-Cioplea, a naşei din Maica Domnului, către fabrica de covoare din Colentina, către alimentară, braţe mai lungi sau mai scurte, mai intense sau mai pale, între care nu era decît frică, absurd, vid asemeni celui din somn sau de dinainte de naştere. De vreo două ori mai trecusem pe Silistra şi recunoscusem tulburat fostul centru al stelei de mare, acum un mic punct pîlpîitor, îndepărtat şi aproape ostil. Altădată, între mama şi tata, cu mînuţele ridicate-n sus şi prinse-n palmele lor, uitîndu-mă spre capetele lor între care ardea luna plină, mă-ntorceam din oraş printr-o avalanşă inexplicabilă de lumini, pe sub ganguri gigantice, depăşind mari statui care mă speriau pentru că mi se păreau vii, străbătînd galerii pe care mi le aduc bine aminte, dar pe care nu le-am putut localiza niciodată. Ce locuri copleşitoare, şi cîtă credinţă trebuie să fi avut în părinţii mei ca să nu mă smulg din mîinile lor şi să n-o iau la fugă urlînd de groază, cu luna răsărită enormă deasupra mea şi urmărit de ochii neliniştiţi ai statuilor!

Abia cînd am ajuns acasă, şi nici atunci, de fapt abia seara, cînd a sosit şi tata, am aflat, din frînturi din discuţia lor purtată pe deasupra farfuriilor de ciorbă, ce se petrecuse în adîn-cul clădirii celei roşii, cum maistrul desfăşurase covorul şi rămăsese multă vreme tăcut, cum dăduse un telefon şi cum se adunaseră şi alţi tovarăşi, cu ochelari şi halate cenuşii, cum se uitaseră la tînăra muncitoare cu un fel de neîncredere întunecată, cum se mai dăduse un telefon, cum în curte oprise după o vreme o Pobedă neagră pe care n-o observasem, cum un tovarăş mare, de la raion, în costum şi cu cravată deasupra căreia i se iţea gîtul roşu de fost ţăran, se holbase şi el la covorul mamei, cum se scărpinase-n cap şi, îndoit, dăduse dispoziţie să i se mai dea o comandă, "doar aşa, să vedem ce mai are de gînd să facă". Îi

luase apoi de-o parte pe maistru şi pe tînăra muncitoare şi le şoptise la ureche, făcîndu-le cu ochiul: "Ce-aţi zice dacă-ntr-o zi tovarăşul Dej şi-ar vedea chipul într-un covor de-al vostru, hai? Ia zi, tov. maistru, cum ţi-ar sta cu o «cocoraţie» acilea, pă halat?" "Păi, Marioaro, ce mai stai? Îţi aduc eu o poză cu el", zicea tata, dar fără cine ştie ce convingere, căci pentru el, vîrît pînă peste cap cum era în lumea cea nouă a Facultăţii de Ziaristică, unde avusese norocul să fie trimis şi unde cunoscuse primii intelectuali, oameni cu bibliotecă şi ceşti de cafea din porţelan în casă, ce se-ntîmpla în micul nostru apartament de pe Garibaldi nu era mai important decît dac-ar fi citit totul într-o revistă sau un almanah din cele de pe-atunci, plin de glume şi sfaturi medicale.

Dar mamei nu-i ardea de nici un chip al lui Dej. Cînd s-a apucat din nou de lucru era miez adînc de vară, pereţii camerei de culcare, grena, cu sclipiciuri de mica şi crenguţe trasate cu vopsea grosolană, dogoreau şi, deşi stăteam mereu cu geamul deschis, curgea sudoarea pe noi. Şi cearceafurile de pe pat erau năclăite, galbene de sudoarea de peste noapte. Mîinile mamei acum abia se mai vedeau, faimoasa furculiţă cu dinţi strîmbi fulgera în sus şi-n jos cu viteza unei săbii de samurai, iar covorul se-nălţa aproape vizibil, dezvăluind în fiecare minut altă faţă, alt detaliu delicat al vreunei aripi de fluture, alt plan militar, altă elevaţie topografică, altă pagină dintr-un manuscris arab, altă stea neutronică în colaps gravitaţional, alt fragment dintr-o cantată nemaiauzită, alt desen tehnic al unui mecanism cu cremaliere şi cruci de Malta, altă aluniţă de pe faţa mea, alt scai prins în broboada surorii ei Anica, altă noiţă de pe o unghie de la piciorul lui Isus crucificat, alt peisaj olandez pictat albastru pe faianţa unei căni, alt infern scufundat în puroi şi miesme, alt Bucureşti, de altădată sau de nicicînd (atît de minuţios desenat, încît distingeai şi cel mai mic fulg de zăpadă din lumina farului de la tramvaiul oprit în staţie la Rond în seara cînd, peste doi ani, aveam să ne-ntoarcem spre casă uzi fleaşcă, în picioare cu şoşoni, prin seara roşie, plină de firme de neon şi prin ninsoare s-a apropiat un om ars pe faţă, fără buze şi nas, cu dinţii rînjiţi, şi a suit în tramvai lîngă noi, şi ningea prăpăditor), alte grădini, alte construcţii baroce, alte glasuri, alte încăperi, alte raiuri, alţi zei. Cu apa curgînd ca nişte pînze freatice pe corpul ei gol şi lucios, cu părul firav prins coc în vîrful capului, cu dizgraţioase

tufe de păr roşcat la subţiori, mama lucra la cel mai minunat covor din lume, minunat pentru că era însăşi lumea şi mult mai mult decît ea, căci era un concentrat de universuri, tablou al tuturor tablourilor şi icoană a icoanelor lumii. Luam lupa mare, de ţesător, cu care mă jucam tot timpul, mărind cîte un sîn al mamei pînă cînd sfîrcul granulat în vîrf devenea mare cît o rodie, sau privindu-mi ochiul în oglindă (deodată pupila lui invada sticla şi întreaga lupă devenea o pată tulbure negru-verzuie), şi "deschideam" — cum spuneam atunci — cîte o mică porţiune, cît un timbru, din covor. Orice punct din el înflorea atunci într-o imagine, un obiect, un peisaj, o figură umană din toate locurile şi toate timpurile, un spermatozoid în fluidul sidefiu de pe lamela microscopului, un scolex de tenie prins de un perete intestinal, un împărat roman ţinîndu-şi picioarele varicoase pe-un taburet de purpură, o bătălie de Altdorfer, un film de Jodorovski, o fotografie mărită a suprafeţei satelitului Calisto, un miros puternic şi neplăcut de hipermanganat. Era un codex al lumilor, un demon al lui Maxwell, dar mai presus de orice covorul cel nou era pentru mine dovada magiei şi atotputerniciei mamei, pentru care aveam acum o iubire cu neputinţă de conţinut în vasul slab al ţestei mele. Ieşeam acum rareori pe-afară, şi-atunci făceam prostii groaznice, ca şi cînd aş fi vrut să-i dovedesc mamei că mi-era bine doar alături de ea. Într-o dimineaţă m-am întins în mijlocul străzii, pe asfaltul plin de motorină, şi am lăsat să treacă peste mine mai multe autobuze, ale căror şoferi fie că nu mă observau, fie că ştiau că nu-mi puteau face vreun rău, roţile fiind înalte. Multă vreme apoi mi-au revenit în vis enormele caroserii trecînd deasupra mea cu un huruit apocaliptic. Cel mai adesea săream însă în pat, în spatele mamei, mă uitam pe cărţile de la Păcălici cu costumele naţionale ale popoarelor socialiste: rusul şi rusoaica, sîrbul şi sîrboaica, maghiarul şi maghiara, chinezul şi chinezoaica, bulgarul şi bul-găroaica, pe care-i lipeam unul peste altul, "să se pupe", sau mă chinuiam zadarnic cu jocul de răbdare, o spirală de plastic pe care trebuia suită o biluţă, totul sub un fel de lucrare de safir, aidoma cerului în curăţia ei. Ne jucam amîndoi şi cu covorul, dar altfel decît înainte, cînd ghiceam dacă din pătrăţelele modelului avea să iasă o pasăre sau un melc. Acum priveam cu lupa un colţişor al marelui tablou şi spuneam solemn: "Tata o să vină diseară cu un peşte mare înfăşurat în

ziar sub braţ" sau "Mîine vine tanti Vasilica pe la noi şi-mi aduce glucoza". Şi aşa se şi întîmpla. Mama nu mai trebuia să-mi inventeze poveşti cu prinţese mofturoase, căci găsea toate cărţile de poveşti ţesute şi-ntreţesute-n covor.

Dacă priveai covorul cel nou de la diferite distanţe, cum se-nălţa vertical pe rama gherghefului, el se schimba în mereu alte tablouri. De la capătul patului, detaliile lui se confundau ca să configureze, în mare, imaginea din covorul precedent: mama cu mine în braţe, privindu-ne-n ochi şi zîmbind. Dacă te lipeai de perete, dîndu-te, astfel, cu doi paşi înapoi, icoana se tulbura şi devenea marea vedută a unui golf de azur fermecător, ocolit de un oraş cu clădiri buretoase, cu cămăşi, pantaloni şi cearceafuri colorate fluturînd la sute şi mii de balconaşe de fier forjat, cu palmieri încadrînd mari biserici, totul sub conul verde al unui vulcan adormit. Peste apele transparente zăcea fumegoasă, ca un mănunchi de alge, o semnătură cu o caligrafie ciudată şi schimbătoare: Desiderio Monsu. Dacă mai făceai cîţiva paşi înapoi, ieşind din cameră pe holişorul plin de pantofi care ducea la uşa de la intrare, vedeai o pată de cerneală perfect simetrică în formă de fluture strivit de-un copil rău într-o carte. În fine, stînd cu spatele lipit de uşă, ţi se arăta una dintre acele planşe pe care le folosesc oculiştii ca să vadă dacă distingi culorile, o aglomerare de buline de nuanţe pestriţe şi apropiate, în care daltonistul vede un haos absolut, dar văzătorul înţelege, ştiutorul distinge ("cine citeşte să înţeleagă!") cuvîntul misterios, întins în arc de cerc pe toată lăţimea covorului, şi ale cărui litere se compun din bazilici, păianjeni, şosele, ciorapi de damă, maşini de zburat şi galaxii. Lipită cu omoplaţii goi de răcoroasa uşă de la intrare — pe cînd eu mă chinuiam să scot din broască mecanismul ciudat al cheii de siguranţă — mama văzu deodată, în ziua terminării covorului, cuvîntul scris, ca o-mpletitură arabă, pe vasta suprafaţă de pluş colorat. "Orbitor", şoptise mai întîi pentru sine, iar apoi, ridicîndu-mă-n braţe şi arătîndu-mi cu degetul, în depărtare, fiecare literă, desenînd-o din nou pentru mine, îmi strigă exaltată: "Uite, Işa, uite O şi uite R şi uite B şi uite I şi uite T şi uite O şi uite R! ORBITOR!", deşi ştia că ochii mei erau pe atunci încă orbi la litere.

Cămaşa şofranie a mamei avea mari pete de transpiraţie la subţiori cînd am dus covorul la fabrică. Soarele năclăise literalmente toată bolta, plină de fulgii plopilor de pe marginea

drumului. Tencuiala faţadelor făcea băşici, sfîrîia de căldură. Am rămas în curtea fabricii mai mult ca oricînd, poate mai mult de o oră, trîntit alături de cîinele cu limba de-un cot la umbra unei damigene cu acizi. Priveam vîrfurile ciudate ale plopilor, coşurile de fabrică din zare... Mă simţeam străin în lumea aceea vastă şi-ncremenită. Cum mama nu mai ieşea, m-am hotărît, înspăimîntat, să merg s-o caut. Am urcat treptele către uşa de unde ar fi trebuit să apară, am intrat deodată într-un loc umbrit şi-ngheţat, în care nu mai desluşeam formele, dar unde deja simţeam feromonii celei pe care-o iubeam, am păşit pe mozaicuri posomorite, între pereţi uriaşi şi sinistri, am fost întrebat lucruri de ne-nţeles de către femei şi bărbaţi ce se lăsau pe vine în faţa mea — feţe năpraznice în spatele cărora era vid — am intrat în ateliere enorme, cu zeci de gherghefuri ca al mamei şi zeci de muncitoare bătînd cu stinghia orizontală în muchia covoarelor, făcînd un zgomot ca de ape mari, am traversat prin aerul plin de scamă către alte coridoare, apoi altele, ghidat mereu de parfumul părului şi subţiorilor ei, pînă ce i-am simţit din plin prezenţa în spatele unei uşi vopsite vernil. Am deschis şi am văzut-o-n aceeaşi clipă. M-am aruncat spre ea năclăind-o de lacrimi, plîn-gînd aşa de tare, că a trebuit să lase baltă discuţia cu formele din jurul ei, în costume, cu ochelari şi serviete de piele, şi totuşi goluri fără chip şi nume pe lîngă carnea ei grea, ochii ei căprui şi trişti, mai masivi şi mai imenşi decît orice pe lume. Am ieşit din nou, cu alt sac de lînă, în lumina copleşitoare a veni, dar de data asta am luat tramvaiul, căci mama nu mai putea de dorinţa de a-ncepe un nou covor. Am stat în spatele vagonului de lemn, rotund ca o corăbioară, cu toate geamurile deschise. Mergeam la clasa a doua fiindcă era mai ieftin. De după tejgheaua ei îngustă, taxatoarea se uita plictisită la noi, croşetînd mai departe la macrame-ul revărsat peste tejghea. Mie-mi plăcea să stau fie la clasa I, în faţa vagonului, ca să pot vedea cum conduce vatmanul, trăgînd de pîrghia lui cu bilă mare în capăt sau răsucind potenţiometrele, fie în coada tramvaiului, ca să mă joc cu frîna de mînă, o manivelă de metal cu şurub, pe care-o hîţînam în toate părţile. În acea zi mama şi-a prins mîna în uşa tramvaiului, chiar cînd să coborîm în Florească. Uşile erau cu adevărat rele, cînd se deschideau clămpăneau în balamalele lor ca nişte fălci de rechin. Dacă nu erai atent, te sfîşiau. Deodată i-am văzut

degetele pline de sînge. Atunci am văzut sînge pentru prima dată. Mama ţipa şi plîngea ca un copil. Priveam cum pică lichidul vesel colorat pe podeaua murdară a tramvaiului şi deodată mi-a trecut prin minte: "deci cu asta e plină ea pe dinăuntru", şi atunci am început şi eu să plîng. Mă aşteptam ca mama să se golească de tot şi să rămînă din ea o piele mototolită pe podea. Am fugit pînă la o farmacie, unde au pansat-o cu tifon, dar sîngele îl invada imediat, aşa că a fost nevoie să-l înfăşoare de multe, multe ori. Apucînd de mîna aceea umflată şi fără degete, simţind rugozitatea tifonului nu doar la pipăit, ci şi cu ochii, care desluşeau pe-atunci mult mai bine texturile, am ajuns în fine acasă, unde ea şi-a dat deodată seama, disperată, că nu putea să se apuce de lucru. Stătea în faţa gherghefului gol, privind în gol printre iţele lui goale, şi a stat aşa două zile-n şir, cu un fel de zîmbetîn colţul gurii, pe cînd eu, mic bufon al reginei, nu mai ştiam ce să fac şi ce să spun ca s-o urnesc din visătoria ei neliniştită.

A treia zi, pe cînd mama tocmai îşi scotea, tăindu-l cu foarfecă, bandajul, care se lipise de rană şi ieşea cu tot cu crusta de sînge-nchegat, aşa că mici stropi purpurii, pe care ea îi lingea pe măsură ce apăreau, mai ţîşneau din carnea degetelor strivite, a sunat cineva la uşă, atît de neaşteptat — era unsprezece dimineaţa, cînd nu ne căuta nimeni niciodată — încît am tresărit amîndoi şi ne-am privit speriaţi. "Cine-o fi?" şopti mama. "Poate lumina, sau gunoierii." Muream de frica gunoierilor, care puţeau şi aveau figuri ţepoase de brute. Cereau bani insistent, cu şapca-n mîini, şi-şi roteau ochii prin casă, după ceva de furat. Mama nu deschidea necunoscuţilor cînd era singură, încă goală pînă la brîu, mergea-n vîrful picioarelor pîn-la uşă şi se uita pe vizor. Dacă pe palier era-ntuneric, întreba cu voce tremurată: "Cine e?" "Oameni buni", îi răspundea uneori o voce de femeie şi atunci ştia că sînt pocăitele, care mergeau din uşă-n uşă şi pe care le mai primea uneori de plictiseală. Le dădea o linguriţă de dulceaţă şi-un pahar cu apă, le asculta cîte-o jumătate de oră vorbele meşteşugite şi monotone despre Judecata lui Dumnezeu, despre mîntuire şi despre Sfîntul Duh care coborîse deja, ziceau ele, peste toţi fraţii adventişti, lua cu mulţumiri broşurelele prost tipărite şi apoi le trimitea să mai predice şi altora, cu aceeaşi concluzie a ei dintotdeauna: "Ştiu io? O fi, n-o fi aşa? Parcă s-a-ntors cineva de pe lumea cealaltă

să spună cum e pe-acolo? Io cred că dacă e cineva curat în sufletul lui şi cinstit n-are de ce să-i fie frică..." Dar dacă cel de la uşă striga răstit "Gunoiul!" sau "Dăm oale pe haine vechi, coniţă!", nu deschidea în ruptul capului.

De data aceea i-a răspuns tata, iar ea s-a repezit în casă după capot. Tata? Ce căuta acasă la ora aia? El era musafir de seară. Pe jumătate bucuros, pe jumătate nemulţumit, am venit şi eu în hol, care deodată, cum a deschis mama, s-a umplut de lume. "Tovarăşii sînt de la Securitate", a spus tata, cu o figură gravă şi solemnă. Îmi strîmbam gîtul privind în sus către cei trei-patru bărbaţi ce purtau, în ciuda topelniţei de-afară, costume şi cravate, ba chiar şi pălării pe care acum, din respect pentru mama, le ţineau în mîini. Cînd primeau musafiri, ai mei (mai ales mama) îşi compuneau nişte feţe caraghios cordiale, zîmbind larg şi unsuros, de parcă ar fi fost fericirea vieţii lor să-i vadă pe nou-veniţi. Acum însă mi se păreau încordaţi şi speriaţi, şi frica lor mi s-a transmis şi mie. Cînd am intrat în odaia care era şi dormitor, şi sufragerie, şi atelier de covoare persane (cît despre a doua cameră, a mea, ea abia putea cuprinde pătuţul în care dormeam şi lada cu jucării vechi, rămasă moştenire de la copiii locatarului precedent), au umplut-o şi pe aceea, ca şi cînd ar fi fost nu patru, ci o sută de bărbaţi gemeni în costume identice. Tovarăşii au acceptat cu plăcere dulceaţa de cireşe amare şi mai ales paharele de apă rece, cu gheaţă împrumutată, în fugă, de la madam Soare, care avea răcitor, şi au cerut permisiunea să-şi scoată hainele. Cămăşile lor albe, cu butoni aurii la mîneci, erau literalmente ude ca muiate într-o cadă şi se lipeau de pielea lor, lăsînd să li se vadă părul des de pe piepturi, sfîrcurile roze şi buricurile întunecate. Putea deodată în cameră a tutun, a transpiraţie şi-a altceva, pe care nu-l puteam distinge, dar care era mai neplăcut decît toate celelalte, un miros greu, stătut, în care se amesteca şi un fir subţire de lavandă. Cînd mama a cumpărat, cîţiva ani mai tîrziu, o halcă de carne de porc şi-a pus-o pe grătar, la prăjit, acelaşi miros a făcut-o s-o ia la fugă din bucătărie icnind, către baie, unde-şi vărsase şi maţele. Se întorsese atunci lividă, cu lacrimi în ochi, aruncase carnea şi aerisise bine: "Bată-i Dumnezeu să-i bată, ne-au dat carne de vieri", de porc necastrat, care nu se mănîncă. Da, bărbaţii aceia miroseau a vier, nu în ciuda, aş zice, ci tocmai pentru că erau

atît de eleganţi şi aveau butonii aceia aurii pe care erau gravate ancore.

N-am ascultat, fireşte, sporovăială lor. Mă jucam distrat într-un colţ, împingînd înainte şi-napoi un căruţ de tablă vopsită la care erau înhămaţi trei cai de asemenea de tablă. Prindeam doar frîn-turi de discuţie, dar mai ales simţeam, întreagă, în maţele mele, frica densă, mierie, din maţele mamei: "...planuri militare... secrete de stat... fotografii aeriene... doar proiectul Cerber ar putea... sputnikul... de unde ştiţi dumneavoastră?... Varşovia... Cuba...", totul întrerupt de exclamaţiile de uimire ale tatei şi de scîncetele şi bîlbîielile singurei femei rătăcite, în capotul ei înflorat de cîrpă ordinară, printre sutele de bărbaţi: "Dar io nu ştiu... nu-nţeleg ce spuneţi, nu-i nimic în covor din ce ziceţi, tovarăşe... doar aşa, brizbrizuri, ornamente... Să nu credeţi cine ştie ce, spune-le şi tu, Costele... ce ştiu eu de politică? Eu nu fac, tovarăşe ofiţer, politică..." De parcă-ar fi spus cu asta o vorbă magică, unul dintre inşi sări imediat, cu un zîmbet larg şi generos : "Tovarăşă, cum puteţi să spuneţi că nu faceţi politică? Văd că aveţi un copilaş. Să vă trăiască! Am şi io doi, şi dumnealor au. Păi, dacă aveţi copii înseamnă că faceţi politică, tovarăşă Ma-rioara! Că sînteţi pentru viaţă, că sînteţi contra agresorului american. Că doar copiii noştri or să ducă mai departe comunismul, nu vă uitaţi că sînt nişte căcăcioşi mici acum. Ei sînt viitorul omenim. Pînă-n anul două mii credeţi că mai rămîne ceva din imperialişti? Praful se-alege din jobenele şi sacul lor de dolari!" "Dar pentru asta", interveni altul, "trebuie să ne spuneţi de unde ştiţi. Ce surse aveţi. Cu cine aveţi legături. Tot, tot, tot... Şi ţineţi minte că tovarăşul anchetator (uitaţi-l aici) e băiat bun, dar pînă la un punct." "Băiat bun, dar cu lipsuri..." completase glumeţ cel în cauză.

Şi, pentru ca mama să-şi amintească mai bine de unde cunoştea amplasamentul noilor arme nucleare sovietice, al noului cosmodrom şi traseul primului submarin care patrula pe sub calota polară, să destăinuiască ce însemna Seferna-Bahir, ce se ascundea sub numele de cod Tikitan şi mai ales (mai ales!) prin ce mijloace aflase despre operaţiunea secretă a Securităţii române numită "Sărmanul Dionis", precum şi multe, enorm de multe alte detalii (ce ştia despre circurile ambulante din lagărul socialist? Despre ascensiunea enigmatică a Marilynei Monroe, despre ziua ei de naştere, despre operaţiile ei estetice?

Despre punctele de trecere instantanee, aflate abia în curs de cercetare, între cîteva dintre marile oraşe ale lumii?), bărbaţii au rugat-o să se-mbrace imediat şi să meargă cu ei. M-am dus şi eu după ea în camera mică şi m-am lipit tot de piciorul ei, pe cînd ea scotea cîteva ţoale din şifonier. Tremura ca varga, şi aripile marelui fluture de pe şoldul ei, de care-mi lipisem capul, se făcuseră stacojii. A izbucnit în plîns deodată, aşa, cu hainele-n braţe, şi-apoi s-a lăsat să cadă pe preşul de pe jos, ghemuită şi hohotind înăbuşit. Şi-a tras pînă la urmă hainele pe ea, şi-a dat cu rujul ei portocaliu în oglinda de pe uşa şifonierului (în care eram şi eu, în spielhosen-ii mei, cu capul meu mare încadrat de codiţe iţit după creţurile rochiei cu buline a mamei) şi a revenit în duhoarea dulce a odăii înţesate de lume. Înainte de-a ieşi cu cei care-şi îmbrăcaseră iarăşi hainele şi-şi puseseră pălăriile pe cap, mi-a zis să fiu cuminte şi să-l ascult pe tăticu. Şi deodată a rămas camera goală, vuitoare, înţesată de sute de farfurioare şi linguriţe năclăite, cu mii de pahare cu apa băută pe trei sferturi sau pe jumătate... Marele cadru de lemn al gherghefului, cu iţele lui paralele, mi s-a părut pentru prima dată înspăimîntător ca un instrument de tortură.

A urmat o săptămînă doar cu tata, care s-a învoit de la cursuri ca să aibă grijă de mine. Ciudată săptămînă! Tata nu-mi era familiar, era o fantomă de seară care venea, mînca, sporovăia cu mama şi-apoi eu eram trimis la culcare. A doua zi pleca înainte să mă trezesc. Tata era o mare absenţă, un mare gol în viaţa mea. Pe deasupra, mi-era frică de el. Uneori, în bănăţeanul subţire şi distrat, cu părul ca o oglindă neagră de la uleiul de nucă turnat pe el generos, şi care de obicei vegeta paşnic, cu picioarele suite pe scaunul pe care şedea — şi în poziţia asta ciudată, de păsăroi, aveam să stau şi eu la masă ani în şir, spre supărarea mamei —, se deştepta ceva îngrozitor, un fel de demon al furiei oarbe, care-i deforma faţa şi-l făcea de o violenţă cum rar se poate-ntîlni. Bunăvoinţa neutră pe care-o avea de obicei faţă de mine (mă lăsa de fapt cu totul în grija mamei) se schimba, cînd îl înfuriam, în mînie nestăpînită, se repezea la mine să mă rupă-n două, congestionat, cu ochii ieşiţi din orbite, cu părul zbîrlit (cînd nu era prins în veşnicul lui ciorap de damă). Urmau scene dramatice, de sfîrşit de lume. Eu mă trînteam pe jos, urlam cît puteam, disperat ca-n ghearele unei fiare, mama se-arun-ca în faţa lui ţipînd "Nu-i da în cap! Nu-i da

în cap! Iartă-l, că nu mai face!" "Pleacă din faţa mea, pastele şi Dumnezeii mă-ti!" zbiera şi tata, năpraznic zeu al răzbunării, dezlănţuit şi ocupînd singur trei sferturi din cameră. Şi deodată, jart! trosc! Palmele lui îmi nimereau peste fese, peste ochi, pe ceafă, lăsîn-du-mi dîre roşii... Nu urlam însă atît de durere, cît de o groază ce venea din adîncul meu, era un urlet scos de un lung şir de copii ameninţaţi de masculii orbi de furie. M-ar fi omorît, sau cel puţin aşa credeam eu, dacă n-ar fi fost mama să mă apere.

Ea încasa, de fapt, cele mai multe lovituri, şi cîteva zile după aceea, alături de inexplicabilele vînătăi de pe interiorul pulpelor, îşi purta şi stigmatele de pe braţe. Tata avea şi el uneori zgîrieturi pe dosul palmelor, atît de dementă fusese încăierarea. Furtuna trecea însă brusc, tata pleca deodată, înjurînd, în camera cealaltă, iar mama şi cu mine ne lipeam strîns unul de altul, încinşi şi asudaţi, pînă, încetul cu încetul, ne linişteam. "Vezi, dacă nu eşti cuminte? Să nu mai faci altă dată!" E drept că eram rău şi răsfăţat. Dacă mama nu vroia să-mi facă vreun chef mergeam la perete şi mă dădeam cu capul de el pînă cînd ea ceda. Sau mă-nfăşuram cu totul în preşul murdar de pe hol. Degeaba mă ameninţa: "De, de! Ia vezi, că acum o-ncasezi!" Degeaba zicea "Las'că vine el taică-tu! O să vezi ce-ţi face el", că eu îi răspundeam sfidător: "Să vină! Ce-o să-mi facă?" Şi cînd ieşeam la plimbare în cartier, dacă nu vroia să-mi cumpere suc sau "Dropsuri bune şi jeleuri,/ Caramele şi drageuri", cum suna reclama de la difuzor, mă trînteam jos, pe asfalt, în murdărie, în baltă chiar, dacă se nimerea acolo, şi nu mă mai ridicam în ruptul capului. Cum să nu mă spună seara lui tata?

Dar în acea săptămînă tata a fost de-o blîndeţe şi de-o căldură pe care nu i le cunoscusem niciodată, şi care aveau să se repete de-atunci de cîte ori aveam să rămîn numai în grija lui, de parcă el ar fi avut o rezervă foarte limitată de afecţiune paternă, pe care-o economisea în consecinţă cînd mai era şi mama prin preajmă. Îmi gătea, cu stîngăcie, ce ştia că-mi place mai mult, "preparaţi" şi orez cu lapte, îmi spunea mereu "puişor", cum nu-mi zisese niciodată şi-mi aducea mereu cîte una din acele ciocolate minuscule, în cutiuţă de carton pe jumătate cît cele de chibrituri, numită "Pitic", care, conform reclamei, "Te face voinic/ La munte, la mare/ Şi-n orice-mprejurare". Serile ne plimbam, de mînă, prin cartier, printre

vihşoarele încadrate de forsithia, pe sub cerul roşu-portocaliu care-avea să-mi ră-mînă mereu în amintire. Cum înaintam din stîlp în stîlp de neon, deasupra capetelor noastre roiau sute de musculiţe. M-a dus să văd şatra ţiganilor ce se aşezaseră pe groapa de gunoaie din capătul străzii noastre, cu focurile ei melancolice, m-a dus o dată la circ ca să vedem călăreţe cu rochii verzi, pline de paiete sclipitoare, m-a dus la muzeul Antipa... Seara, la culcare, îmi cînta vreunul dintre cîntecele lui tărăgănate, bănăţeneşti, de care mama rîdea atît de mult, mai ales "Gugulan cu car cu mere" (şi cu frumoasă muiere), care-mi plăcea la nebunie, mai ales cînd spunea, într-o limbă caraghioasă, la sfîrşit, "Io vind mere, io vind pere,/ Dar nu vind a mea muiere..."

Spre sfîrşitul săptămînii a venit pe la noi nenea Ionel, de care-mi plăcea cumva, fiindcă-mi aducea mereu cîte un pachet de celofan cu trei bucăţi pudrate de rahat înăuntru. "Bun rahatu', ai?", mă-ntreba apoi, cînd mă vedea muşcînd din bucata sticloasă, iar eu rîdeam cu gura plină, căci deja ştiam că "rahat" mai însemna şi caca. "Mare noroc a avut Marioara cu mine de data asta, Costele", îi şoptise Ionel stînjenit. "Ştii pe mîinile cui a intrat? Da' ce să-ţi mai spun? Putea s-o încurce rău, rău de tot. I-am convins pînă la urmă că femeia nu ştie ce face, m-am pus garanţie, că doar o cunosc de-un car de vreme, sîntem pui de ţărani amîndoi, ce naiba, au şi găsit-o pe Mata Hari... Numai că ea are daru-ăsta, şi i-am convins că proşti am fi dacă n-am profita de el. Că nu mai sîntem nici noi, Costele, chiar aşa de proşti, să trimitem la ruşi tot ce ştim. S-au dus vremurile alea. Marioara e ca găina aia care făcea ouă de aur, şi unul s-a lăcomit s-o taie, credea că cine ştie ce comori sînt în ea. Cînd colo — pipota şi maţele, ca la orice găină. Le-am zis să nu facă şi ei la fel. Să aşteptăm, tovarăşi, să se mai ouă! Şi-apoi, las-pe noi ce jumări o să facem!" Tata asculta distrat, nu se bucura prea tare cînd mai trecea Ionel pe la noi, căci ştia că securistului îi plăcuse pe vremuri de mama, totuşi, convins cum era de justeţea cauzei Partidului şi de faptul că Securitatea e a poporului şi că luptă cu duşmanii republicii noastre populare, rămînea amical faţă de ofiţer. De altfel, nevasta acestuia ajunsese atît de mare în partid, încît i-ar fi putut fi şi ea de mare ajutor cîndva. Acum îi era, fireşte, cu adevărat recunoscător lui Ionel, fără de care ar fi putut să nu-şi mai vadă nevasta decît

după ani, dacă nu cumva niciodată. Îi strînse, în hol, mîna tovărăşeşte, de mai multe ori. A doua zi s-a întors mama, livid, scobită-n obraji cum n-o văzusem niciodată, iar în ziua următoare ne-am dus deja din nou la fabrică după lînă.

Schimbată la faţă, luminoasă pe dinăuntru, cu zulufii din dreptul urechilor făcînd spirale afinate de-a lungul fălcilor ei slabe, mama s-a apucat de lucru într-o dimineaţă limpede, cu un cer de aur topit, de parcă slava a mii de serafimi şi-ar fi-ndesat penele unele-n altele ca să privească pe fereastra noastră. Noul covor, am observat din primele zile, nu mai creştea doar pe verticală, strat după strat de lînă bătută cu furculiţa, ci şi în adîncime, îngroşîndu-se, în perspectivă, către uşa de la intrare de parcă, pe lîngă iţele obişnuite, fibre subţiri şi transparente de spaţiu ar fi susţinut graţioasa împletitură într-un plan perpendicular pe aceasta. Mama vîra acum mîna, cu precizia unui mecanism perfect reglat, undeva în adîncul gherghefului şi anina împletituri de lînă ce rămîneau suspendate-n aer ca nişte modele de molecule complicate, pe ele-mpletea altele, ce le-mbrăcau şi le completau cu noi informaţii, ca să susţină la rîndul lor alte structuri, alte culori, alte orbite, alte noduri, alte semne. Se strecura cu totul, corp mare şi roz, printre iţe şi lucra acolo, sucindu-se şi rotindu-se, cu mai multe perechi de braţe asemenea zeităţilor hinduse, creînd şi distrugînd, înfrăgezind şi pulveri-zînd, arzînd şi topind lîna cu dogoarea corpului ei, răcorind-o şi alinînd-o cu apele viţelor ei despletite. Dansa acolo, cu mişcări cadenţate-ale braţelor, cu mudre aproape imposibile dacă n-aveai articulaţii de zgîrci, cu buricele degetelor sclipind stins printre fibre de spaţiu, celule de spaţiu, faguri energetici plini de mierea dansului ei. Îngenuncheat în faţa luminilor şi desăvîrşirilor, eu îi dădeam noi şi noi sculuri de lînă, gheme şi bobine, încercînd să zăresc, o fracţiune de secundă, în haosul de forme şi culori iscat de dansul fantastic al mamei, cîte un sloi de ordine, ca un fulg de zăpadă ce ar dura, netopit, în dogoarea unui cuptor. Şi rîdeam, făcînd gropiţe în ambii obraji, cînd izbuteam să desluşesc, fluturînd, schimbîndu-se unele-n altele, spărgîndu-se şi realcătuindu-se, topindu-se şi cristalizîndu-se, abstractizîndu-se în epure şi proiecţii şi-apoi redevenind grele ca sticla de plumb şi ţeasta de rinocer — obiecte şi peisaje, scene întregi cu oameni petrecînd la un ospăţ, închinări ale magilor, hold-up-uri la o bancă, locomotive cu sistemul bielă-manivelă de

sidef rozaliu, ceasuri arătînd în ferestruica de sub lupă o dată imposibilă, nori în formă de fabrici, fabrici în formă de melci, melci în formă de nori... Obscurizată de nori, cu părul din sîrme de cupru, cu furculiţa ca un trăznet de miliarde de volţi Într-o mînă şi cu cealaltă moşind forme în spaţiu, sînge, ţesut şi tumori, asemenea vindecătorilor thailandezi, vrăjind, conjurînd, hipnotizînd, deochind, blestemînd, ferindu-şi sfîrcurile de avortonii ce se-nghesuiau să sugă, pîntecele de tarantulele ce încercau s-o însămînţeze, fenndu-şi ochii de lumina ce vroia s-o annunzieze, de cupele de crin ce căutau s-o muşte, acolo, în ţara îndepărtată, în regatul căutat de noi toţi, în grădina de trandafiri, în voliera cu miliarde de miliarde de fluturi, în povestea cu bilioane de personaje, mama-mpletea, răbdător şi nerăbdător, cu-nţelepciune şi nebunie, covorul nesfîrşit al iluziei. Şi covorul creştea, nu doar în dimensiuni, ci mai cu seamă în densitate, în complexitate, în întortochiere, asemenea embrionului care, din foiţe şi tuburi, creează în cele din urmă pachetul de organe moi impregnate de Duhul Sfînt.

La sfîrşitul a cîteva săptămîni, un mare cub de pluş moale, înţesat de arabescuri, curcubee, aurore polare ocupa aproape în întregime odaia noastră. Patul îl ridicaseră părinţii la perete şi dormiserăm iarăşi toţi trei la mine în cămăruţă. Pînă cînd s-a prăbuşit şi patul ăsta cu noi, la fel ca şi cel din Silistra, de care abia dacă-mi mai aduceam aminte. Ieşeam acum mai des pe afară, pentru că mama, înfloriă deodată altfel decît înainte, aproape că nu mai trăia în realitate: chiar şi seara, la masă, visa cu ochii pe jumătate închişi, iar cînd gătea, arunca zarzavaturile-n oală la întîmplare. Ce liniştite şi ce răcoroase erau scările largi ale blocului! Cît de înalte erau treptele, pe care le coboram cu grijă, ţinîndu-mă de perete! Cît am locuit în acel bloc cenuşiu de pe Garibaldi, o vară şi-o toamnă, mi s-a părut mereu că locuiesc într-un sanctuar. Totul acolo era solemn şi înfricoşat. Dacă te depărtai pe paliere dincolo de zona cunoscută, spaţiul începea să vuiască încetişor, apoi tot mai puternic, pînă cînd îţi urla direct în urechi, amestecîndu-şi ţipătul cu al tău. Umbre dense aşteptau în adîncul perspectivelor. Uşile se deschideau prin mecanisme misterioase şi-n pragul lor apăreau fiinţe imobile, drepte, canonizate asemenea statuilor de pe faţada templelor săpate în stîncă. Coboram un timp nesfîrşit pînă în holul de la parter şi-apoi călătoream, înfruntînd primejdii pe care nici un

explorator n-ar fi-ndrăznit să le-nfrunte, spre ţinuturile încă nepacificate din jurul blocului. Era plin de pete albe în împrejurimi. Pînă la crîngul de forsithia, galben ca soarele, locurile erau sigure, mai fusesem pe-acolo, dar dincolo de el începea altă stradă, locuită de o rasă ostilă şi străină. Puteam merge în spate pe lîngă tomberoane şi privi în hăurile camerelor de la demisol, dar nu puteam înainta pe terenul viran pe care erau sacrificaţi uriaşii diavoli de mare. Uneori, o umbră se revărsa peste mine şi cineva, ivit în spatele meu, mă apuca de mînuţă. Mă-ntorceam speriat către adultul cu cap de căpcăun, aplecat zîmbitor către mine. Alteori, copiii pe care abia dacă-i cunoşteam mă vîrau într-un fel de balet absurd numit joacă. Dar feţele lor erau tot nişte baloane îndepărtate. Nu-mi plăcea să mă joc decît cu mama, singura care nu era umplută cu ipsos, singura care auzea sunete şi vedea culori ca şi mine. Ceilalţi erau cu toţii asemenea păpuşilor murdare din camera mea, care nu erau ale mele şi cu care nu mă jucam niciodată. Cel mult le chinuiam, le băteam cap în cap pînă li se ciobeau capetele de carton smălţuit, căci, fiind cu totu-n puterea mea, îmi stîrneau dispreţul, vanitatea şi cruzimea. Cînd mă plictiseam să umblu pe-afară, urcam din greu cele patru etaje şi reintram în casa noastră, acum întoarsă complet cu susu-n jos. În cameră abia mai era loc să te strecori în jurul covorului, pe ale cărui patru feţe pe care le puteam privi nu se desluşea nimic. Îl detaşaserăm pînă la urmă şi de cadrul de lemn, şi acum îi dădeam roată ca musulmanii marelui cub ce adăpostea o piatră căzută din cer. Dacă-ţi presai palma pe una dintre feţele lui vag stacojii, în care stacojiul se alcătuia dintr-o pîslă de milioane de culori, ca şi cînd firele, indiferent de culoare, ar fi transpirat o rouă de sînge, porneau în toată acea carne tremurătoare un fel de unde ce se propagau leneş, peristaltic, pînă pe faţa opusă, unde, în locul palmei, poate datorită a mii de greşeli de citire acumulate, se ivea în relief imaginea unei flori deschise, a unei case, a unui porumbel... Dacă-ţi afundai faţa-n pluşul moale şi răcoros, aşteptai minute-n şir pînă ce, pe celelalte trei feţe, ieşeau în relief un chip de vultur, unul de taur şi unul de leu, livide ca statuile şi cu ochii goi, tari, acoperiţi de-o cornee gălbuie. Dacă-ţi înfundai mîna pînă la umăr, simţeai pieliţe şi organe umede, pulsînd, retrăgîndu-se şi vărsîndu-ţi pe piele secreţii vezicante, aşa încît trebuia să ţi-o tragi imediat înapoi,

ca de pe-o plită încinsă. Un fel de tatuaje, aidoma arabescurilor şterse de pe covor, ne rămîneau apoi pe braţe, se cicatrizau, se resorbeau şi-n cele din urmă lăsau pe piele doar un fel de mireasmă de sevă crudă. Dar mama nu s-a mulţumit doar cu atît. Într-o dimineaţă cu ciripit sticlos de păsări m-a trezit şi m-a ridicat în braţe. Mi-a şters uşurel cu degetul urdorile de la ochi şi mi-a ciufulit părul care mi se lipise, transpirat, de pielea capului. Mi-a sărutat codiţele prinse cu elastice cam murdare. Eram încă pe jumătate adormit cînd m-a dus în camera cealaltă şi am dat roată din nou, pentru a nu ştiu cîta oară, cubului filigranat. Dar eu nu puteam privi decît faţa mamei, ca şi cînd ovalul ei încadrat de păr moale şi castaniu ar fi fost covorul fermecat, man-dala concentrată a vieţii mele. Căutam pe suprafaţa de piele, acoperită de firişoare minuscule, străvezii, de pori şi puncte negre, fiecare cută, fiecare rid, fiecare modificare topologică, fiecare canal marţian ce ar fi putut fi semn de viaţă, contemplam firele în trei muchii ale sprîncenelor ei, pliurile umede ale pleoapelor, depunerile gălbui de pe corneele ei, muşchiuleţii roşii, ca picioarele de scoică, din colţul ochilor ei. Mă minunam cum fiecare fir de geană era mai palid la rădăcină şi devenea negru strălucitor la vîrful ascuţit ca o sabie curbă. Desluşeam fiecare fibră de muşchi pigmentat a enormilor ei irişi, cafeniu sticloşi, cu carnea ca a grepfruitului, şi mă cutremuram de cîte ori se contractau, lăsînd pupila mai largă şi mai neagră, de un negru absolut, negrul morţii. Încercam să citesc viitorul în cojile de cristal ce se bolteau peste cele două pupile, şi pe care pleoapele, clipind rapid, le lăsau ude, scînteietoare. Cobora dintre ochi muchia dreaptă şi subţire a nasului, cu o mică umflătură lîngă una dintre nări. Obrajii ei erau slabi, cu pielea moale, cu o dezamăgire pe care n-o înţelegeam încă trăgîndu-i în jos mai puternic ca gravitaţia. Faţă veştedă şi luminoasă pe care doar gura, mereu acoperită de cel mai umil, mai grosolan, mai ieftin ruj cu putinţă, zîmbea. Acest zîmbet îl căutam mereu pe faţa mamei, în susul lui urcam pe versanţii pometţilor ei, scotocind sub cutele pielii din jurul gurii, ce însemnau zîmbet, descoperind muşchii striaţi ai feţei, cu micile lor tendoane albe, detectîndu-i pe cei ce se contractau între comisurile buzelor şi zigomatici, însemnînd zîmbet, dînd muşchii la o parte şi urmărind cum nervii se strecoară printre crevasele oaselor feţei, codificînd impulsuri electrice însemnînd zîmbet, risipind în fine

în ţăndări oasele uscate şi subţiri ca hîrtia ale craniului mamei ca să dezvelesc marele ganglion, cenuşiu şi tremurător, să colorez artificial proiecţiile fasciculelor neurale către talamus şi amigdală şi hipocamp, apoi suveica lor către scoarţă şi-napoi, concentrarea a mii de semnale, din mii de arii, ca tot atîtea raze de aur, ace de aur, sîrme de aur, într-un singur punct, ducînd cu ele miile de amintiri, senzaţii, impulsuri, posturi corporale numite zîmbet într-un singur punct în care aurul se topea, în centrul plăcerii, în grădina desfătărilor, avînd în mijloc lentila lichidă de aur topit, rezervorul de bucurie dumnezeiască, izvorul de apă vie ce, ţîş-nind ca un gheizer la suprafaţă în peisajul fantastic al feţei mamei, mă lumina ca un soare de primăvară însemnînd zîmbet, zîmbetul ei, hrana de toate zilele a vieţii mele.

Cu mine-n braţe, mama intră încetişor în moliciunea mătăsoasă a covorului. Materia lui hialină putea fi respiratã. Deschi-zînd pleoapele, cu senzaţia de pericol şi încîntare cu care le deschizi sub apă, vedeam o lume straniu deformată, vie, pulsînd încetişor din lungi şi moi conducte venoase. Înaintam, minusculi, prin cavităţile unui corp viu. Am păşit pe sub bolţile sidefii ale unor inimaginabile băşici de peşte, am rătăcit pe culoarele interminabile ale canalelor limfatice, ne-am lipit obrazul de carnea lucioasă a unui cald şi susurător rinichi, am trecut printre cristalele oolitice, mai înalte ca noi, ale organului echilibrului... Păşeam pe un ţesut epitehal ferm şi elastic, inervat de firişoare sidefii. Cu gesturi largi, teatrale, ale braţului liber, mama îmi arăta, pe pereţii de pieliţă, cîte o ramificaţie a unei artere, cîte-o deschidere-nconjurată de-un inel muscular sau, enorm deasupra capetelor noastre, cîte-un şir de vertebre monstruoase, poroase, lucind mat în penumbră. La capătul vertebrelor am pătruns într-o ţeastă mai mare ca o cupolă de catedrală, cu podeaua ca un infinit mozaic, pe care am mers săptămîni pînă la mormîntul de cristal de sub apexul bolţii, ca să vedem fluturul ce se forma acolo, cu ochii încă lăptoşi şi aripile încă zgîrcite şi trompa abia schiţată. Ştiam că-n curînd avea să spargă în ţăndări sicriul prismatic şi să-şi întindă aripile, bătînd puternic din ele, în toată ţeasta, şi că atunci fiinţa fără nume prin care călătoream avea să-nceapă să zboare, nu în afară, ci către propriu-i centru, că avea să se piardă în propriul abis de putere şi-nţelepciune. Ce straniu era plafonul acelei bolţi! Ce

fresce deformate de curbura oaselor craniene, de bosa voinţei şi de cea a iubirii, de bosa vicleniei şi-a turpitudinii... Ce mituri ale unei religii necunoscute, sau ale tuturor la un loc, erau pictate cu forţă şi majestate între nervurile bolţii! Ce peisaje abstruse, ce temple în dărîmare, ce sori crepusculari, ce ruine... Am fi stat întreaga viaţă acolo, lîngă mormîntul de cuarţ, privind, cu capetele mult date pe spate, desenele din înalt sau silindu-ne să zărim statuile colosale, tragice şi diforme, ce străjuiau, învîrtejite în ceaţa depărtărilor, circumferinţa sălii. Din această navă, pe care o dată avea s-o umple-n întregime trupul catifelat al marelui fluture — capul împins în altar, toracele umplînd, cu cele şase picioruşe, spaţiul de sub boltă, abdomenul lăţindu-se moale pe culoarul dintre strane, pînă la marile porţi de abanos sculptat ale Ieşirii — se desfăceau lateral alte două galerii, abside măreţe în care aveau să se-mpingă, în cruce, aripile, cu nebunia lor de culori, cu ochii lor de azur tivit cu aur intens, aşa încît biserica-fluture, fluturele îmbrăcat în biserică şi biserica locuită de fluture, amîndouă-nvelite în tandra substanţă a emisferelor cerebrale, avea să-şi ia zborul către împărăţia mereu promisă, visată mereu şi mereu, ocultată mereu şi mereu de nechibzuinţa şi păcatele cărnii.

Părăsind uriaşa boltă, am coborît prin capilare ramificate la nesfîrşit, privind structura de fulg de zăpadă a hemoglobinei ce ningea peste noi, am ajuns în organe cu o anatomie străină, nici de om, nici de înger, nici de purice, nici de acarian, organe ce glisau cu încetul în biblioteci şi muzee, baze de date, enciclopedii, miliarde de pagini gravate cu un fir de lumină-ntr-un cub de cristal... În acel ultim covor al mamei informaţia curgea-n viaţă şi viaţa în informaţie, textul lui era viu şi Evanghelia lui era purtătoare de mîntuire. Cînd am ieşit şi ne-am găsit din nou în camera noastră din Garibaldi, pielea feţei ne strălucea încă de lumina acelei viziuni.

Cînd securiştii s-au înfiinţat iar, au trebuit să rămînă-nghesuiţi în holul de la intrare. Se uitau perplecşi la cubul vag stacojiu. Şi-au dat repede seama că nici măcar n-aveau cum să-l scoată întreg pe uşă şi să-l transporte la sediul lor. De aceea, spre disperarea mamei, care a trebuit să fie sechestrată-n camera mea, au hotărît să-l taie-n felii subţiri, de grosimea covoarelor obişnuite. Au dat un telefon de la vecini şi destul de repede s-a prezentat un ins în salopetă, cu un ferăstrău electric

în mîini. Cu multă trudă, chinuindu-se să taie straturi de grosime uniformă, muncitorul a desprins prima felie, pe care securiştii au contemplat-o uimiţi. Din secţionarea întîmplătoare a organelor fiinţei vii din covor rezultase un tablou fantastic: temple şi palate pe malul mării. Zori scînteietori, apa verde aprinsă de lumină. Corăbii dizolvate-n lumină, depărtîndu-se-n larg. În depărtare, pe ţărmul stîncos al golfului, ciucure de orăşele nespus de pitoreşti, fiecare cu turnurile bisericilor ieşind deasupra celorlalte acoperişuri. A doua felie înfăţişa o dezmăţată orgie: într-o odaie mare, ţărănească, zeci de corpuri goale de muieri şi flăcăi se-mpleteau într-o dantelă obscenă. A treia era atît de stranie! Un băieţel într-o sală de baie întunecată. Stă în cadă, într-o apă violetă, luminat doar, stins, clar-obscur, de flăcăruia de gaz a cazanului. Copilul, pe ale cărui tîmple curg şiroaie de sudoare, îşi priveşte mirat o mînuţă. A patra felie era ca un tablou olandez: zeci de patinatori în straie colorate lunecînd pe gheaţa verde a unor iazuri. Sălcii încărcate de zăpadă pe maluri. Foarte departe, aripa neagră a unei mori de vînt. Unul după altul căzură pe podea, scoase din grosimea marelui cub, vreo sută de covoare, fiecare cu imaginea sa limpede ca o camera lucida, pe care bărbaţii-n cămăşi albe, mai asudate ca oricînd, le făceau sul, în grabă — pe ultimele nici nu le-au mai privit măcar — şi le cărau pe scări pînă la furgoneta de la parter. Din odaia de dincolo se auzeau doar gemetele de nepotolit ale mamei.

Ultima felie se deosebea însă de toate celelalte. Pe suprafaţa ei nu erau decît "purici", ca pe ecranul de televizor marţea, cînd era zi de pauză, sau dimineţile, cînd nu se emitea. Bărbaţii şi-au ieşit o clipă din rutina lor plictisită şi s-au uitat la covor multă vreme, din toate unghiurile, dîndu-şi cu părerea, arătîndu-şi vreun detaliu iluzoriu şi ridicînd din umeri. În cele din urmă au recurs iar la telefonul vecinei şi, după o vreme, s-a-nfăţişat un alt meseriaş, de data aceasta în halat alb şi ducînd cu sine o ciudată valijoară sidefie. Cînd a deschis-o, am zărit în scobiturile satinului cu care era căptuşită instrumente ciudate, metalice, lucind mat în lumina cernută pe fereastră. Necunoscutul a scos, cu oarecare greutate, din locaşul lui un soi de foarfece hidos, de care nu mai văzusem niciodată. Mai întîi a tăiat covorul în bucăţi dreptunghiulare de mărimea unor coli de hîrtie, din cele pe care ţi le dădeau la tutungerie cînd cumpărai plicuri de scrisori, pe

care le-a aşezat unele peste altele într-un teanc gros, cenuşiu. Apoi, cu un fel de ferăstrău de traforaj cu pînza ca un fir de păr, frumos ca o bijuterie în perfecţiunea lui metalică, a tăiat întreg teancul pe orizontală în sute, mii de feliuţe extrem de subţiri, încît fiecare din ele avea acum nu doar forma şi mărimea, ci şi grosimea unei foi de hîrtie. Şi deodată în faţa noastră se afla un manuscris, foi boţite şi-ngălbenite de trecerea vremii, acoperite de-un scris de mînă, litere formate cu pixul, curgînd febril unele după altele, bucle după bucle pentru mine indescifrabile, ştersături şi adăugiri, tăieri furioase a unor pasaje întregi... Nu văzusem niciodată un teanc de foi mai înalt. Securistul care părea să fie cel mai mare în grad se aşeză invers pe scaun, în faţa măsuţei pe care se afla manuscrisul, bătu cu palma, mirat, pe ultima pagină, scrisă doar pe trei sferturi, şi citi cu voce tare (tot mai stupefiată şi răguşită) ultima frază, care avea să-mi rămînă mereu întipărită-n memorie: "Securistul care părea să fie cel mai mare în grad se aşeză invers pe scaun, în faţa măsuţei pe care se afla manuscrisul, bătu cu palma, mirat, pe ultima pagină, scrisă doar pe trei sferturi, şi citi..." Nu mai termină însă fraza. Cu părul zburlit pe braţe, rămase o clipă cu ochii în gol, sări ca ars de pe scaunul cu pricina, înşfacă manuscrisul şi, urmat de ceilalţi, se repezi pe uşă, lăsînd-o larg deschisă, şi mult timp le auzirăm paşii, tot mai stinşi, precipitaţi pe scări în jos. N-aveam să-i mai vedem niciodată.

Nu m-am priceput, deşi aveam cheia, să descui uşa de la camera mea, unde bătea cu pumnii mama. Aşa că am stat amîn-doi pînă seara cu obrajii lipiţi de placajul ei, vorbindu-ne şi în-cercînd să ne liniştim. Aşa s-a lăsat peste noi întunericul. Ce bucurie a fost cînd, seara, tata s-a-ntors şi-a descuiat! Parcă lumea, care-şi ieşise din ţîţîni în ultima vreme, se întorsese în sfîrşit în matca ei. La masă am avut doar ouă jumări şi brînză, căci mama nu putuse să gătească, şi, sub becul chior, ne priveam iarăşi toţi trei fericiţi.

Era deja septembrie şi săptămîna următoare au venit pe neaşteptate ploi, furtuni şi chiar lapoviţă. Mama nu mai avea serviciu, şi am început să simţim asta curînd. Mîncam iarăşi prost, mă săturasem de marmeladă şi macaroane. De altfel, de-atunci mama n-a mai lucrat niciodată. După cea mai lungă şi tristă toamnă de care-mi aduc aminte, prin noiembrie ne-am mutat "la vilă", tot în Florească (de fapt, doar la două străzi de

garajul de autobuze), pentru că tata era deja ziarist şi noul lui statut social se cerea onorat cum se cuvine.

Herman nu era, ca mine, un "parazit social". Era angajat, chiar dacă mai mult de formă, ca paznic de noapte la unul dintre nenumăratele depozite de materiale din jurul Casei Poporului. Cum toată zona era militarizată, era cu neputinţă să-l deranjeze cineva care-ar fi vrut să fure zecile de metri cubi de marmură sculptată cu flori şi împletituri complicate, sau tonele de gărduleţe de fier forjat ce aveau să se-nşire de-a lungul Dîmboviţei rectificate a doua oară. Ghemuit într-un colţ, pe un palton vechi, cu Biblia lui ferfeniţită alături, putea bea liniştit pînă-n zori. Ţuica ordinară, contrafăcută, cea mai ieftină pe care-o putea găsi, îi lichefiase ficatul, îi ulcerase tot trupul şi-i veştejise cu desăvîrşire pielea, dar nu putuse avea nici un efect asupra ochilor lui, neschimbaţi de douăzeci şi cinci de ani, de cînd urcasem prima dată în lift alături de el, pe-atunci un tînăr cu faţa frumoasă, cu cei mai intenşi ochi albaştri pe care aveam să-i văd vreodată, inteligenţi şi politicoşi, dar cu coloana vertebrală frîntă între omoplaţi, în unghi drept, aşa încît chiar şi pe-atunci cu greu îşi putea ridica, asemeni unui cîine, privirile din pămînt. Ca un cîine umil şi arăta, un cîine cu ochi de om, şi ar fi fost unul dintre vecinii noştri cei mai plăcuţi dacă nu umplea imediat liftul cu un damf insuportabil de băutură proastă. De prima dată cînd ne-am înghesuit toţi trei în cutia strimtă a liftului abia instalat, Herman m-a mîngîiat pe cap şi m-a-ntre-bat cu blîndeţe cum mă cheamă. Mie mi-era însă groază de beţivi — lui avea să i se zică mereu "beţivul de la opt" —, îi vedeam uneori urinînd fără ruşine la un colţ de stradă sau pe-un stîlp de beton, iar pe tatăl lui Lumpă şi-al lui Mimi îl auzisem de nenumărate ori răcnind şi jucînd, pe cînd se-ntorcea de la bodegă cu ţambalagiul după el. Cînd ieşeam cu mama la cumpărături vizavi de blocul nostru, vedeam mereu cîte cinci-şase jerpeliţi stînd în picioare în jurul unei măsuţe de tablă din faţa patiseriei, cu grămezi de sticle cafenii de bere în faţă, bînd şi certîndu-se. Mă uitam la ei pe cînd stăteam la rînd la aprozar, şi Herman era mereu în mijlocul lor. Cum decăzuse oare în halul acela? Ce viaţă dusese tînărul ăsta liniştit şi prevenitor, de care vecinilor le era milă şi nu scîrbă, ca de ceilalţi de teapa lui? Infirmitatea sa tragică, mai ales la o vîrstă atît de tînără, faptul

că nu arăta stigmatele beţiei, în afară de inevitabilul miros de prună şi aldehide suspecte, făceau ca "beţivul de la opt" să fie tolerat pe scara noastră, chiar dacă tot contactul cu el se reducea la cîteva cuvinte de politeţe. Cu ciţiva am în urmă, se zicea, Herman, "frumos şi drept ca bradul", înalt şi cu părul lung, ar fi căzut într-un şanţ şi-ar fi dormit acolo, beat mort, o noapte-ngheţată de noiembrie, pe burniţă şi vînt tăios, şi-ar fi rămas de-atunci cocîrjat şi chinuit de reumatisme. Mama lui, o bătrînică de la ţară, încă mai trăia pe atunci, stînd cu el în garsoniera de la opt. Avea să se ducă după vreo zece ani.

Din acel Herman, pe care-l reîntîlnisem, altfel, în prima mea călătorie către etajele superioare şi spre inaccesibila terasă, cînd, schimbat la faţă ca un arhanghel, desfăşurase în faţa noastră coada de păun a halatului său în a cărui oglindă moale se reflecta lumea, din acel Herman care, peste doi-trei ani, îmi salvase viaţa, oprindu-mi căderea năpraznică prin hornul uriaş de la scara unu şi din acel Herman lîngă care am stat ore-n şir, pe treptele reci dintre etajele şapte şi opt, în lumina transfinită venind de pe gemuleţ, şi care-mi spusese atît de bizarele, tulburătoarele lui poveşti, nu mai rămăseseră, într-adevăr, decît ochii, limpezi şi adevăraţi, pe o faţă străină, boţită, arsă de alcool, năpădită de fire ţepoase de păr cărunt. De cum am intrat în camera lui, m-a cutremurat mizeria în care trăia. Părea că de luni sau de ani nu mai locuise nimeni acolo. Gîndaci negri de bucătărie, cu pachetele de ouă în coadă, foiau peste tot (chiar şi, Dumnezeule, pe suprafaţa nepămîntescului tablou!), întîlnindu-se uneori şi atingîndu-şi antenele cu un mic zgomot lemnos. Geamul fără perdele, dînd către moară, era spart şi lipit, în diagonală, cu bandă cafenie. Pe jos zăceau tot felul de resturi, şosete-mpuţite, pete mari de cafea, hîrtii îngălbenite, ca şi o saltea jegoasă, cu o haină drept pernă şi fără nici un aşternut. Parc-aş fi intrat într-una din acele spălătorii de bloc care nu apucă să fie vreodată folosite, pentru că administratorul le încuie de la-nceput iar apoi îngrămădeşte-n ele vechituri, scînduri, bucăţi ruginite de biciclete şi lăzi cu unelte, uneori şi un pat în care aduce fete murdare şi proaste, pentru el şi pentru oricine le-ar mai fi vrut.

Dar pe peretele din stînga, opus ferestrei, al acestei găuri de şobolan se deschidea, pictată în aur şi purpură, scăldată-ntr-o apă crepusculară, cea mai uluitoare perspectivă din lume. O

ramă grea, străveche, de bronz imitând lemnul sculptat, cuprindea aproape întreg peretele, prelungind odaia într-o lume diferită, stăpînită de amurg. Depunerile de gudron şi praful de pe pînza din ramă nu putuseră atenua magia intensă a acelei lumi: strălucirea de flacără a clădirilor în prăbuşire, misterul galeriilor, transparenţa pereţilor încărcaţi pînă la refuz de statui patetice, cu feţele-ntoarse spre cer, cu gurile deschise în urlet, cu degetele răşchirate spre ochiul abstract din care porneau toate liniile de fugă. Palate de sticlă şi fum, ale căror coloane se sfărîmau ca izbite de-un meteorit sau de-un zeu, ale căror frontoane şi turle cu orologiu, ca dintr-un joc de cuburi, se-nclinau într-o rînă. Raze groase şi străvezii de amurg susţineau clarobscurul apocaliptic al ruinării tuturor lucrurilor. Marele tablou respira o singurătate de fiară. În adîncul perspectivelor lui era marea, transparentă şi luminoasă, iar deasupra un cer galben murdar, cu nori de pastă frămîntată, în care firele pensulei se mai vedeau încă. Odaia jegoasă de beton era ultimul loc în care ţi-ai fi putut închipui o asemenea pînză, dar singurul în care ea se potrivea cu adevărat. Pe fundalul picturii, chiar între cele două şiruri de construcţii în prăbuşire, se contura acum chipul adînc gîrbovit al lui Herman, ca şi cînd ar fi fost şi el pictat în prim-planul tabloului, animal teribil al adîncurilor vestind sfărîmarea lumilor şi începutul eternităţii. Nemişcarea lui, intensitatea privirii lui albastre întăreau iluzia, aşa încît pentru o clipă m-am simţit singur în acel muzeu ciudat, ce adăpostea o singură pictură.

Stăteam acum faţă-n faţă la masa ovală, smulsă din cine ştie ce garnitură străveche de sufragerie, fără faţă de masă şi cu furnirul pe alocuri carbonizat, avînd drept singur ornament faţa lui Herman, mandylion nefăcut de mîini, reflectată-n lacul suprafeţei de nuc. Bătrînul, cocîrjatul, închircitul, omul suferinţei făcut pentru suferinţă, îşi strîngea la piept odinioară fantasticul kimono, ce ajunsese acum ca o zdreanţă de şters pe jos, şi privea pe sub sprîncene manuscrisul aşezat pe masă între noi doi. Turnul de foi şifonate, scrise cu pixul pe paginile tot mai palide, mai împăstate, mai strivite de enorma presiune a celor de deasupra pe măsură ce coborai în adîncul lor — unde puteai auzi, dacă-ţi puneai urechea pe ultima pagină, zgomotul surd al prăbuşirilor carstice, clinchetul florilor de mină, geamătul de orgasm al grafitului strivit pînă la diamant —, era dublat în luciul

furnirului, aşa că Herman cel răsturnat în apele lui negre putea citi acum o carte cu pagini negre, din foi extrem de subţiri de carbon, o carte arsă, cum ajung să fie, dacă aştepţi destul de mult timp, toate cărţile. De altfel, în camera lui nu se afla nici o carte, dar era atît de multă cenuşă, încît odaia de la opt părea un altar unde s-ar fi adus ca jertfă cărţi, numai cărţi, întîi-născute şi fără cusur, pentru un Cititor atotputernic şi necunoscut spre care se înălţa, învîrtejit şi de un miros plăcut, fumul. Adusesem şi eu, acum, jertfa mea în faţa marelui preot, care-ntin-sese-n oglinda altarului mîini negre şi răsfoia pagini negre, căutînd poate semne doar de el ştiute sau ghicind în urmele lăsate de pix, încă vizibile pe cojile de carbon. Era prima dată cînd arătam cuiva teancul de foi la care adăugam zilnic pagină după pagină cu tenacitatea inconştientă cu care o mamă sporeşte zi după zi carnea de caisă parfumată a fătului ghemuit în pîntecul ei. Cît avea să tot sporească? Şi cînd aveam să simt, deodată, ca o glisare de contragreutăţi, întoarcerea sa cu capu-n jos, gata să-şi înceapă drumul prin înfricoşătorul tunel iliac? Ştiam că nu pot scrie la nesfîrşit fără să-mi crape mintea, aşa cum nici o mamă nu-şi poate don nebunia de a-şi naşte copilul adult, de a lăsa ca fătul să crească umplîndu-i burta, apoi sfîşiind-o, împingîndu-şi capul în stern, între coaste, umplîndu-i sternul cu ţeasta şi umerii lui şi crescînd şi mai mult, împingîndu-şi, din lipsă de loc, braţele-n braţele ei, picioarele-n picioarele ei, craniul în craniul ei, umplînd-o toată şi-n cele din urmă năpîrlind de pielea uscată a mamei sale ca o însîngerată Pietâ. Cîndva trebuia să-nchei, să dau drumul cărţii, clipind şi orăcăind neajutorată în lume.

Cartea carbonizată care-o prelungea pe cea vie-n oglinda mesei mi-a adus deodată-n minte momentul în care, de pe terasa blocului nostru, privisem incredibila ninsoare cu fulgi negri de peste Aleea Circului, care se-ntindea încet şi peste şosea, pentru ca apoi, purtată de vînt, să cuprindă tot Bucureştiul. Bulbul albastru al cerului de toamnă era plin de fulgi leneşi de cenuşă, mari cît foile din caietele noastre de şcoală, care se răsuceau şi trozneau încetişor, îşi arătau o clipă-n soare cîte-o faţă cenuşie, catifelată ca un piept de pasăre, pentru ca un moment mai tîrziu să devină negre catran şi lucioase, cu semne cabalistice pe foiţele de doar cîţiva microni grosime. Ardea Circul de Stat, dar de unde ne aflam noi,

despărţiţi de zidurile fabricii de pîine "Pionierul", de şirul de blocuri de pe alee şi de plopii care produseseră toată vara cantităţi de necrezut de fulgi înecăcioşi, nu puteam vedea vîlvătăile care mistuiau cupola, nu puteam auzi pocnetele reflectoarelor calcinate şi urletele animalelor din menajerie, înconjurate de flăcări. Doar un fum negru se ridica drept spre cer, ca dmtr-un cuptor mare, în locul în care ştiam că se află Circul. Ne-nchipuiam cum fulgii de funingine se aşază pe toată valea încă-nverzită a parcului, troienind tufişurile de lămîiţă, carbonizînd iarba şi îndoliind lacul rotund şi pustiu din mijloc. Culegeam din aer fulgii de carbon, ca nişte mari indigouri, şi priveam, între degetele noastre, foietajul lor mai fragil decît orice pe lume. Îi striveam încetişor pînă cînd structura planurilor lor se pulveriza, foiţele se frîngeau chiar şi atinse de-o răsuflare, iar din marile suprafeţe, cu texturi atît de elaborate, rămînea doar puţină funingine pe podul palmelor noastre. A doua zi, de mînă cu mama, am ieşit în parcul cu iarba în întregime cenuşie, am văzut, în faţa menajeriei, cadavrul panterei complet carbonizate, am păşit între ruinele marii cupole devastate de incendiu. Scheletul ei, ca un iglu negru, fumega încă spre adîncul cerului.

Iar acum, în crematoriul odăii lui Herman, în care-mi dorisem dintotdeauna să intru, sperînd să găsesc acolo nici eu nu ştiam ce miracole, dar unde abia acum, din întîmplare, pătrunsesem pentru prima oară, vedeam deodată adunate în luciul mesei sute din fulgii de cenuşă care umpluseră cerul atunci, neteziţi răbdător, cum întinzi cu unghia poleielile de la bomboanele de ciocolată, şi vrăfuiţi într-o anti-carte, adîncită în speculaţie şi virtual, pe care doar nişte degete din cea mai uşoară lumină ar fi putut-o răsfoi fără s-o distrugă cu desăvîrşire. În acea carte inversă, care-ar fi putut începe cu orbitoarea revelare a Dumnezeirii şi sfîrşi cu imaginea mea de adolescent levitînd ca un peşte abisal în camera mea din Ştefan cel Mare, privind panorama oraşului prin tripla fereastră "înainte să se construiască blocul de vizavi şi totul să devină ecranat şi irespirabil", desigur Victor ar fi fost eroul cel bun şi adevărat, în altă ordine a bunătăţii şi adevărului — căci "bun" era odată regele ce căsăpea cît mai mulţi oameni şi "adevărată" era doar viaţa în vremuri de carnagiu şi ciumă — pe cînd Mircea, prinţ negru, căci neatins de lumina furioasă a iadurilor, ar fi murit şi

re-nviat, din cruciade în cruciade, cum schismaticul ajungea mereu, în circuitul lui etern, în faţa săbiei ce-l despica din creştet pînă la brîu. Ambele cărţi erau, o ştiam, necesare, nici una nu era "doar" reflectul celeilalte, ele-mpreună formau, materie şi anti-materie, aparatul de stors lumina de dincolo de lumină.

Nici acum nu-nţeleg de ce i-am lăsat manuscrisul lui Herman. N-aveam nevoie să-l citească nimeni, nu-mi trebuia nici sfat, nici confirmare. Totuşi i l-am împins în faţă, iar el a-nceput să-l răsfoiască prudent. "Sper că nu e literatură", a spus după o vreme, uitîndu-se prin marele tablou cum te-ai uita pe fereastră. "Căci dacă e literatură", a adăugat privindu-mă-n ochi, "înseamnă că totul a fost în zadar şi că o să aşteptăm pe altul". Dragul, dragul meu Herman! Cum să nu-mi amintesc, chiar şi după două decenii, schimburile noastre glumeţe de citate din Biblie, în răcoarea albă a palierului dintre etajul şapte şi opt? I-am răspuns automat, ca un fel de parolă: "Duceţi-vă şi spuneţi lui Ioan ce aţi văzut şi ce aţi auzit: orbii văd, şchiopii umblă, leproşii sînt curăţiţi, surzii aud, morţii sînt înviaţi şi săracilor li se vesteşte Evanghelia..." Cît de proaspete-mi erau încă-n minte zilele verii cînd îmi făcuse cunoscută acea carte cu coperţi negre, care pentru el nu era o carte de cult, nici una de-nvăţătură mistică, ci un fel de tratat tehnic hilar deformat şi răstălmăcit de gîndirea primitivă a celor în mîna cărora ajunsese. Ca şi cînd, zicea el, un paranoic ar avea o singură carte, un tratat de rezistenţa materialelor, şi, citind-o de sute de ori din doască-n doască, şi-ar fi făcut din ea un oracol infailibil, un îndreptar al vieţii lui de zi cu zi şi un idol la care să se închine, folosind formulele matematice ca rugăciuni şi ilustraţiile ca amintiri personale. Herman citea Biblia încercînd să-nţeleagă cu creierul lui, cu mintea lui raţională, dăruită sie tocmai ca să-l poată căuta pe Dumnezeu, şi spunea adesea că e singurul om din lume care-a făcut vreodată asta. "Aşa să fie", răspunse zîmbind, şi continuase cu unul dintre acele discursuri aparent dezlînate — căci vorbea rar, cu pauze mari între fraze, adresîndu-se parcă unui public de mii de oameni înghesuiţi undeva foarte adînc sub tălpile lui — dar atît de pline de sens dacă aveai răbdare să-l asculţi. Herman era departe de-a fi un simplu vagabond, ştiam asta încă din copilărie, cînd îl ascultasem de-atîtea ori, dar nici acum nu puteam înţelege de

unde ştia omul acesta atît de multe lucruri, din atîtea domenii separate pentru mine de distanţe de nemăsurat. "De fapt, toate sînt una, toate vorbesc despre aceeaşi minune, singura minune: faptul că lumea există." îmi vorbise pe vremuri ore-n şir, de pildă, despre telomerază, pe care el o numea "enzima nemuririi", îmi ţinuse discursuri despre fractali, despre carul minunat ce i se arătase lui Ezechiel la rîul Chebar, despre topologie ("geometria de cauciuc") şi despre quasan, despre microcipuri şi diploidhaploidismul himenopterelor sociale ("Viziunea lui Daniel cu Cel bătrîn de zile înconjurat de zeci de mii de zeci de mii de sfinţi nu se deosebeşte de structura cuibului de viespi sau de albine decît prin ciudăţenia, neîntîlnită-n natură, că Bătrînul şi sfinţii săi sînt masculi, pe cînd lumea insectelor sociale e pur feminină)... Abia după ani sau decenii mi se-ntîmpla să găsesc, în vreo enciclopedie răsfoită alene sau în vreo emisiune ştiinţifică de la televizor, informaţiile pe care, cine ştie cum, Herman le ştiuse mult înainte ca ele să fie descoperite în laboratoarele ştiinţifice. "Pentru că existăm, trebuie să ştim totul, căci existenţa însăşi e totul şi ea nu ni se dă cu măsură, ci deplin, fiecăruia dintre noi. Nu ştiu doar eu despre telomerază, ci şi cel care-o s-o descopere peste treizeci de ani, şi tu însuţi, şi gîndacu-ăsta, şi masa asta." Orice scriere trebuia să fie, după el, o Evanghelie, sau să nu fie deloc. Mai mult decît orice era pornit împotriva literaturii. O carte n-avea de ce să fie un aparat de visat frumos, ea nu se justifica decît ca săgeată-ndreptată spre mîntuire. Iar mîntuirea nu era pentru toţi, nici pentru mulţi. O carte era pînă la urmă o sită, un mecanism selectiv, o succesiune de grile şi probe din ce în ce mai dificile, aşa încît hoarda de cititori ce pătrundea în marea sală iniţială să se piardă pe drum, să se-njumătăţească, dacă se putea, după primele zece pagini şi să rămînă redusă doar la o zecime după prima sută de pagini. De-acolo-nainte tunelurile-ar deveni mai strimte, trapele şi capcanele s-ar înmulţi, fiare monstruoase ar prinde grai şi ar spune lucruri pe care puţini ar putea să le primească, şi-n nici un caz cei deprinşi cu lapte şi terci. Iar spre sfîrşit probele-ar deveni inumane, pretenţiile absurde, despuierea ar fi urmată de jupuire, o jupuire totală, de limbaj, de valori, de însăşi imaginea cosmosului pe care toţi o avem ştampilată pe piept, pe spate şi umeri la naştere. Cartea s-ar pune-n mişcare ca o gigantică rotativă, ca un sorb de heroină

pură care şi-ar azvîrli cititorii, cîte unul, în noapte, acolo unde e plînsul şi scrîşnirea dinţilor. Arşi şi mutilaţi de lumină, ar cădea uşori ca fulgii între paginile unor cărţi rezonabile, unde ar şi rămîne, consumîndu-şi cuminţi literatura, laptele şi terciul lor de toate zilele. Pînă cînd unul singur ar căpăta premiul, coroana şi mîntuirea, cel care-avusese puterea să străbată tot labirintul pentru că el construise labirintul, cel care ştia răspunsul pentru că el pusese-ntrebarea. O carte adevărată selecta mereu un singur cititor, după cum o lume adevărată mîntuia un singur suflet iar un ovul adevărat alegea o singură spermie, căci într-un fel scriitorul şi cititorul sînt una, lumea şi sufletul sînt una, ovulul şi spermia sînt una. Iar mîntuirea înseamnă să-nţelegi, distrugîndu-te, acest lucru. De-aceea Herman nu credea în cărţile tipărite, ci numai în manuscrise, fiecare un unicat, fiecare o Evanghelie. Căci nu tu alegeai cartea, ci cartea te alegea ca să se scrie prin tine. "De aceea", adăuga el, privindu-mă pe sub sprîncene, "într-o lume nu poate exista decît o singură carte, cîte una pentru fiecare dintre lumile posibile".

Cît de bine-l recunoşteam pe Herman în discursurile de felul acesta, furioase şi neputincioase, hieratice şi derizorii... Nu mi-l amintesc să fi dialogat vreodată cu adevărat. Chiar la circiumă, printre cei mai jegoşi dintre oameni, vorbea la fel, despre Dumnezeu, cosmos, sex, Biblie sau comunism, construind în jurul lui liniştea, linişte pură, linişte de cea mai bună calitate. Cînd termina, mulţi îşi băteau joc de el, dar atîta vreme cît vorbea, aţintindu-şi ochii obositor de albaştri pe vreo etichetă sau pe vreo scrumieră plină de mucuri strivite, nimeni n-avea altă alegere decît tăcerea, de parcă vocea lui, care nu mai avea timbru, înălţime şi volum, ar fi fost una psihică, de ventriloc sau hipnotizator, sau cum auzim uneori în adîncul minţii noastre o şoaptă dulce chemîndu-ne pe nume. Cînd îl vedeam la măsuţa din faţa patiseriei, bătut de vînturile şi praful de pe şosea, cu praf în gene şi praf în dinţi, dar cu aceiaşi ochi frumoşi de adolescent, vorbind egal şi liniştit, eram uimit cum pînă şi vînzătorul de la aprozar, cu mîinile lui mereu murdare de la cartofii plini de pămînt, şi cel de la chioşcul de ziare, mereu cu borcanul de loz în plic în faţă şi chiar şi gospodinele simple ca mama, aşteptînd la cozi, trăgeau cu urechea către el. Mama chiar îmi spunea uneori, contrariată: "Ştii ce băiat deştept e beţivu-ăla de la opt? Putea să iasă ceva de capul lui, să nu fi

avut meteahna asta. Mircişor, mamă, uite ce face băutura din om..." Dar discursurile lui erau rare şi tăcerile lui îl însoţeau, plase vechi de păianjen, oriunde mergea. Niciodată nu părea să iasă din perimetrul vecinătăţii noastre, tăiată-n două de şosea, altădată-ngustă şi pietruită, cu magherniţe ne-nchipuit de dărăpănate vizavi, unde nenea Căţelu rătăcea prin curtea lui devastată parcă de bombe şi unde centrul de pîine îşi aprindea seara luminile ferestrelor lui enigmatice, astăzi asfaltată şi cu blocuri late dincolo de benzile pline de maşini şi autobuze. Mi-amintesc cum, aplecîndu-mă pe geam, îl vedeam cîteodată traversînd grăbit şoseaua şi cum o lua mereu spre stînga, către intersecţia cu strada Galaţi, unde se construiseră de curînd cele două blocuri de patru etaje, unul cu autoservirea, celălalt, mai îndepărtat, cu centrul de carne. Îşi lua în drum o pîine din care începea să muşte imediat cum o cumpăra. Se-ntorcea pe la prînz, deja mirosind puternic a ţuică, şi-atunci ne-ntîlneam cîteodată-n lift. Pe seară mai ieşea o dată, luînd-o-n direcţia opusă, către mult mai strania, pentru mine, zonă de vizavi de Direcţia Generală a Miliţiei, îndepărtată şi crepusculară, unde făceam cu mama ultimele cumpărături la ore tîrzii în alimentara şi la aprozarul de-acolo. Cînd ajungeam la chioşcul rotund de ziare din partea aceea, eram deja la marginea lumii: nu treceam niciodată de el. Cît de des visez şi acum acel chioşc, în care vînzătoarea abia dacă se zărea în purpura densă din interior, pe cînd afară clădirile se scufundau în vastele ceruri portocalii! De-acolo mi-a cumpărat mama prima broşură din colecţia "Povestiri ştiinţifico-fantastice", care mi s-a părut atît de minunată, încît apoi, săptămînă de săptămînă, mă aventuram acolo singur, mă căţăram pe treapta chioşcului şi ceream femeii din umbră fie un nou fascicol din colecţia asta, fie unul din "Clubul temerarilor", în care citeam despre Idolul de sticlă, despre corsarul Francisc Drake şi despre fluturele Apokolokintosis... În vis, vînzătoarea, mereu nevăzută, îmi întindea din grota ei, în palmele tremurătoare, o rădaşcă uriaşă, cu coarne de cerb, de a cărei greutate de plumb îmi dădeam seama doar cînd o luam eu însumi în mîini.

O vreme, după-ntîmplarea cu scripetele agăţat în vîrful blocului, m-am văzut aproape-n fiecare zi cu Herman. Tot ca prin vis îmi aduc aminte. Aveam deja zece ani şi trecusem în clasa a treia cînd, după ce mă săturam de joacă, înainte să se

facă ora prînzului şi să merg acasă, urcam cu liftul două etaje mai sus şi apoi, de pe palierul de la şapte, mai urcam cîteva trepte pînă la micul palier cu luminator dintre şapte şi opt, unde, aşezat pe trepte, cu capul adînc aplecat spre podeaua de mozaic, aştepta Herman. În uriaşa vacanţă de vară din 1964, sigur cea mai intensă vară a vieţii mele, cînd plecarea Mendebilului, care ne iluminase în vara dinainte cu poveştile şi "teoriile" lui, lăsase în noi un gol de nesuportat, cînd părăsisem şi sălbatica Vrăjitroacă, dar şi legile pe care copilul cel firav le scrisese cu cretă pe transformatorul de beton de la Scara Unu, întîlnirile cu Herman, ideile lui atît de neaşteptate, de neînţeles pentru mine şi totuşi fascinante, căci eu extrăgeam din ele, ca din bomboanele cu miere, emulsia dulce a povestirii, au înălţat mai departe, în adîncul cortexului meu, clădirile rumegătoare începute de Men-debil, adăugîndu-le cupole şi bastioane, fleşe şi donjonuri, drapele troznind în vînt şi giruete scînteietoare, dar mai ales o boltă infinit mai înaltă, cuprinzîndu-le pe toate celelalte, şi care se confunda cu ţeasta mea înstelată: cerurile de vară ale copilăriei, cupola de circ a jongleriilor şi clovneriilor şi forţei şi minunii fiinţei noastre. În clasa a patra am plecat însă la Voila, în preventoriu — căci pata de IDR de pe mînă mi se făcea an de an mai lată şi mai purpurie, spre bătaia de joc a colegilor, ajungînd pînă la urmă cît o farfurioară — unde-am trăit doi ani în mijlocul pădurilor uriaşe, străbătute de izvoare în toate direcţiile. Cînd m-am întors eram deja mare şi nimic nu mi se mai părea ca-nainte. Aveam mult mai multe lecţii de făcut în timpul şcolii, iar în vacanţe începusem deja să sufăr de acea singurătate chinuitoare, fără leac, pentru care le uram atît, cum uram şi duminicile şi orice alte sărbători. Nu mai aveam chef de Herman şi abia dacă-mi mai aminteam, cu un fel de repulsie, lungile ore petrecute odată cu el. Intram în marea somnolare — a adolescenţei, în acel zbor planat, adăugat cumva artificial (sigur artificial, spunea Herman), vieţii noastre de mamifere neotenice, care-ncercau să rămînă imature cît mai mult cu putinţă, aşa încît ce pierdea polul vegetal să poată cîştiga cel animal, polul plus al gîndirii şi-al întinderii spaţiale. Şapte mistici ani, adăugaţi vieţilor noastre, în care refuzam sexualitatea, converteam ritmul ei sacadat în melodia sinusoidelor culturale, în extinderea aripilor psihice, chiar dacă zdrenţuite de dor şi de tînjire. Am dormitat astfel, într-un cocon bncolat din mătase,

pînă la şaptesprezece ani, cînd brusc, într-o clipire din ochi, pe cînd stăteam într-o zi, ca de obicei, pe lada de la studio, cu tălpile pe caloriferul de sub imensa fereastră, am înţeles că exist, că sînt Mircea, că sînt. Că remodelarea lentă, în gogoaşa neotenică dintre zece şi şaptesprezece ani, lenea aceea, zborul acela planat, mă schimbaseră din omidă în fluture, e drept, încă prizonier cojii tari, străvezii ca o cornee, mulată perfect pe umflăturile ochilor mei, pe firele picioruşelor şi pe inelele pîntecului, coajă pe care încă n-aveam puterea s-o fac să pleznească uşor, pe spinare, ca să mă pot extrage din ea, ud fleaşcă şi cu aripi zbîrcite, scoţîndu-mi pe rînd fiecare picior din piciorul de sticlă şi fiecare antenă din antena de sticlă, pînă cînd imaginea cea fragilă avea să rămînă uşoară şi goală, zdrenţuită de vînturi, încă agăţată de crenguţa ei, pe cînd eu aveam să-mi pompez, umflîndu-mi grotesc burta moale, cu chitina neuscată încă, lichidul vital în nervurile aripilor. Acea clipă era însă de neimaginat pe atunci pentru mine, iar imago-ul în care eram încă-nchis (manuscrisul meu, viaţa mea) mă strîngea ca o cămaşă de forţă, dar mă şi ocrotea ca o armură de nepătruns. Da, nu pusesem pe masă, între mine şi Herman, un manuscris, ci un mare, cît mine de mare fluture de sticlă organică, avînd faţa mea, coastele mele şi falangele degetelor mele, şi încreţirea tragică a aripilor mele ce nu vroiau să se deschidă o data. Era doar corpul fluturelui, atît de asemănător încă viermelui din care evoluase, dar care, punctate cu scînteieri de lumină în camera de cenuşă, întindea cu toate acestea-ntre noi aripi virtuale, aure iluminate albastru de efectul Kirihan, aripi pe care, o ştiam bine, Herman era capabil să le vadă la fel de limpede ca şi mine.

Înainte să plec, i-am mai spus o dată că poate răsfoi liniştit manuscrisul, că nu e literatură, că l-am scris doar pentru mine, că prin el îmi trăiam doar visul dintotdeauna, sau măcar de cînd, în adolescenţă, în pijamaua mea ruptă şi cu căciulită mea pe cap, ştiind că nu va fi niciodată feminitate şi bucurie în viaţa mea, îmi imaginam viitorul ca pe o garsonieră cu o masă, un scaun şi-un pat, în care eu, văduvitul, sumbrul, neconsolatul, iluminat doar de un soare negru, aveam să scriu nesfîrşita mea carte, cartea ilizibilă, dementă, ale cărei bucle de cerneală aveau să fie direct conectate la venele mele, la canalele mele limfatice, şi ale cărei pagini erau chiar pielea mea şi ţesutul meu

cerebral. Tot pe-atunci îmi închipuisem cum aveam să fiu găsit cîndva mort, aproape putrezit cu totul, în mansarda mea, cu capul prăbuşit pe manuscrisul fragil şi-ngălbenit ca foile de tutun, lipit de părul şi de obrazul meu prin mari bălţi de sînge uscat. Dar Herman nu părea să-mi mai urmărească fantasma. Tăcea şi frunzărea distrat manuscrisul, citind cîte-un rînd de ici şi de colo. M-am ridicat şi am mers la fereastră. Moara Dîmboviţa se-nălţa în geamul lui altfel decît o ştiam eu, căci eram aici cu trei etaje mai sus decît apartamentul alor mei, de unde o vedeam de obicei. Mă ndicasem acum în dreptul frontonului ei ascuţit, înălţat deasupra absurd de vastului perete de cărămidă, plin de ferestre Prin care se vedea, în umbră, mişcarea veşnică a sitelor electrice. Pe acoperiş, sute de porumbei ciuguleau făina aşternută strat Peste strat, ca zăpada. Ciudate coşuri şi instalaţii, mici clădiri chiar, cu ochiuri rotunde de geam şi cu ornamentele bizarei arhitecturi industriale din secolul trecut (poduri rulante împodobite cu amoraşi de ipsos, castele de apă susţinute de atlaşi şi gorgone de piatră, zîmbind cu ochi albi şi cu muşchii jucîndu-le sub piele, fabrici cu structura de rezistenţă din fier forjat, răsucit ca să-nchipuie lujeri şi inflorescenţe delicate), se ridicau pe acoperiş, aşa încît moara înfăşurată strîns în cerul albastru părea un turn Babei iregular şi absurd. De la-nălţimea de unde priveam, curtea din faţă părea mult mai adîncă şi mai pustie, iar camionul cu prelată încremenit pe-o latură a ei se mai vedea doar ca o umbră cenuşie. Pe cînd priveam absent melancolicul edificiu, mirat de copăceii crescuţi pe zidul ei din vreo sămînţă purtată de vînt, l-am auzit pe Herman vorbind din nou. L-am ascultat aşa, cu spatele către el, privind mereu pe fereastră, căci am simţit din primele lui cuvinte că numai aşa îmi putea vorbi despre Soile.

Vara se apropiase cu o putere năucitoare, de la-nceputul lui aprilie castanii din faţa Aleii Circului dăduseră frunze şi flori, amestecate, crude, într-un cer albastru fără pată, aşa încît pe Mircea festivitatea în care a fost făcut pionier îl surprinsese în pantaloni scurţi. Geamurile clasei erau larg deschise, şi cum el stătea pe rîndul de la fereastră, cămaşa albă îi flutura uşor pe corpul subţirel ca al unui copil cu un an mai mic. Băieţelul era printre cei mai mici de statură din clasă, negricios şi tăcut, aşa încît în clasamentul pe care-l făcuseră o dată fetele ieşise

printre ultimii, deşi învăţa destul de bine, lucru care, cumva, se adăuga la frumuseţe. Aici, oricum, nu-şi făcea iluzii. Mama-i spusese de suficient de multe ori că nu era drăguţ, ci "aşa şi-aşa, copil şi tu printre alţii". "Ce, eu am fost frumoasă? Taică-tu a fost frumos? Atunci, tu de unde să fi ieşit frumos? Mintea s-o ai frumoasă, asta e important!" Dar acum, stînd în picioare ca şi colegii lui în clasa din care ştia fiecare colţişor, aşteptînd să intre copiii cu steagurile, se simţea altfel decît de obicei. Parcă strălucea. Pe catedră, aşezate unele peste altele, ca foile unui aluat, se aflau cele zece cravate de pionier, dintre care una avea să fie-nnodată, solemn, la gîtul lui. Împreună cu cămaşa albă, cum nu mai purtase niciodată şi pentru care umblase cu o zi înainte cu maică-sa prin tot Lipscaniul, cravata avea să-l schimbe deodată în altceva, în pionier, adică într-unui dintre copiii mari care puteau lua parte la atît de frumoasele adunări de unitate. De Pe geamul clasei, dar mai ales cocoţaţi, în pauze, pe grilajul geamurilor de pe hol, cei mici, de clasa întîi şi a doua, se uitau de multe ori la careurile din curtea şcolii, dintre cele două porţi de handbal, unde sute de elevi în uniforme de pionier, cu băşti albe pe cap, avînd insigne în frunte, cîntau cîntece pionereşti, salutau cînd soseau steagurile. Apoi se-ntîmpla ceva solemn şi misterios, preşedinţii de detaşament ieşeau în faţă, se aliniau şi, salutînd, dădeau pe rînd raportul preşedintei de unitate, o fată dintr-a şaptea cu mari cozi prinse-n buclă ca nişte urechi de căţel şi cu funde mari şi albe. Ea o jucase şi pe Lizuca la serbarea de sfîrşit de an, vara trecută, sub cupola Circului. La rîndul ei, comandanta de unitate se-ntorcea către tovarăşul Preda, de geografie, care, caraghios, avea şi el cu ocazia aceea o cravată de pionier la gît, şi, salutînd în felul lor, altfel decît soldaţii de parcă şi-ar fi apărat ochii de un soare prea puternic, îi dădea raportul. Pentru că tovarăşul Preda era şi instructorul de pionieri din şcoala lor. Mircea crezuse întotdeauna că trebuia să fii tare deştept ca să faci toate aceste lucruri, iar cuvintele propriu-zise ale raportului, care nu se auzeau niciodată, le credea un fel de formule magice, asemenea celor din basme. Abia aştepta să ajungă şi el pionier. Aproape toţi erau făcuţi în clasa a doua, la sfîrşit, cînd împlineau opt ani. Doar cîţiva, care nu aveau încă vîrsta sau care învăţau prost, corigenţii şi repetenţii asemenea lui Strinu, golanul, sau lui Puică Ion, ţigănuşul cu care stătea în bancă (fiindcă elevii buni erau

puşi în bănci cu cei slabi, ca să-i ajute la-nvăţătură, şi trebuiau să stea cu ei în pauze şi după ore, să le vîre-n cap lecţiile pe care nu vroiau nicidecum să şi le facă), erau lăsaţi pe clasa a treia şi uneori chiar a patra. Foarte puţini, cei mai răi, ca Porumbel, ajungeau la sfîrşitul celor opt clase fără cravată la gît. Dar Porumbel îi înjura pe profesori în faţă, fuma şi într-a opta s-a însurat, aşa că scăpase şcoala de el.

Deodată uşa se deschise şi pătrunseră-n clasă doi băieţi şi două fete, mai mari, din cei de după masă, ducînd cu ei steagurile, unul roşu şi unul tricolor, pe care le ţineau într-un mod ciudat, cumva incomod, şi o goarnă şi-o tobă care aveau să se dovedească, spre dezamăgirea copiilor, doar decoruri. Învăţătoarea, tovarăşa Dogaru, pîstîi o dată scurt şi-apoi dădu tonul la cîntec. Mircea se bucură cînd auzi "Republică, măreaţă vatră", îi plăcea cel mai mult dintre cîntecele pioniereşti, pentru că era lent şi solemn, nu săltăreţ ca altele. Era emoţionat, ştia că era o clipă importantă pentru el, de aceea încercă să şi cînte puţin, ştia că, la fel ca alţii fără ureche muzicală (Puică, de exemplu, ar fi trebuit doar să mimeze. De altfel ţigănuşul, pe care-l vedea cu coada ochiului, nici măcar nu mima, se uita după muşte undeva în tavan. Pe el, oricum, nu-l făceau pionier, deşi avea de vreo trei ani vîrsta. Nu de mult, la română, avuseseră lecţia – o bătrînică, o femeie sărmană care, încărcată de paporniţe, aluneca iarna pe o pojghiţă, iar copiii care tocmai veneau de la şcoală o ajută să se ridice. Dar cînd a venit rîndul lui Puică să citească, el a zis "Şi bătrînica deodată alunecă pe o ploşniţă"! şi clasa rîdea de prostia lui. La vizita medicală îl găsiseră cu "pui", ca şi pe Fleşeriu, care-avea o uniformă pe ea de ziceai că-i cîrpă de vase, şi-i trimisese acasă pe amîndoi să-şi dea cu gaz. Aşa că Puică nici nu conta. Ceea ce pe Mircea îl miră însă foarte tare era că, în spatele învăţătoarei, copiii cu steagurile, toba şi trompeta erau de o obrăznicie de necrezut: stegarii se împungeau cu vîrful ascuţit al steagului în fund, toboşarul îi trăgea gornistei, pe tăcute, cîte-un băţ în cap, ea răspundea, cu muştiucul, în fluierul piciorului... Nu vroiau să se-astîmpere. Cel cu toba avea părul roşu ca steagul de lîngă el şi se scălîmba-n toate felurile, de-i făcea şi pe cei din clasă să rîdă. De cîte-va ori, bănuind ceva, tovarăşa se-ntorsese brusc către ei, dar nu reuşise să-i prindă, fiindcă neruşinaţii aveau experienţă, încremeneau imediat în poziţii solemne. Deşi ştia că

elevii trebuie să-şi iubească învăţătoarea, care le e ca a doua mamă, Mircea nu prea o iubea pe tovarăşa Dogaru. Mai întîi, el se cam temea de foarfece de cînd mama lui ţipase la el cînd găsise trei metri de elastic pentru chiloţi tăiaţi mărunt-mărunt, ca să nu mai vorbim de isprava cu fusta, din Floreasca. Iar învăţătoarea nu putea fi imaginată fără o foarfecă-n mină. În prima zi a fiecărui trimestru îi ridica pe băieţi în picioare şi le-nfigea degetele-n păr. Cui îi trecea părul de degetele ei (vai, atît de subţiri, atît de pline de inele cu care-i ciocănea-n cap din cînd în cînd!) era trimis la tablă, aşa că-n curînd un şir de băieţi nefericiţi, "pletoşii", abia depăşind cu capetele pervazul tablei, unde zăceau bureţii jerpeliţi şi bucăţelele de cretă, se-nşirau umăr la umăr, spre veselia celor râmaşi. Tovarăşa scotea atunci un forfecoi uriaş, uns cu grăsime, îl clănţănea fioros pe sub nasul lor şi le făcea apoi cîte-o cruce-n cap fiecăruia, înţepîndu-i înadins şi împrăştiind pe jos bucliţe de păr întunecat. Trebuiau după asta să se tundă la chelie, ajungînd de rîsul şcolii. Nu doar pe ţestele lor îşi încerca tovarăşa forfecoiul. La ora de aritmetică socoteau pe ciupercu-ţe şi iepuraşi de carton, decupaţi de dînsa tot timpul cît stătea la catedră. Nu putea sta fără să ciopîrţească. Parc-ar fi fost faimosul Ciopîrţilă dintr-o carte de-a lui Mircea: "Dragi copii, pe-această filă/ Vi-l prezint pe Ciopîrţilă./ Toată ziua ciopîrţeşte/ Şi-i mereu tăiat la deşte." Tovarăşa nu era, e drept, tăiată la deşte, dar copiii erau, căci la orele de lucru manual tot cu foarfecă aveau de-a face. Trebuiau să cumpere hîrtie lucioasă, care se vindea în seturi de cinci culori: roşie, albastră, verde, galbenă şi neagră. Pe spatele colilor desenau în clasă legume: castraveţi, roşii, vinete, dar şi fructe ca struguri, mere şi pere, şi apoi decupau pe contur. Legumele şi fructele le lipeau cu pelicanol pe o planşă de desen. Ce ciudat arătau! Castravetele era complet verde, fără zgrunţuri, fără scofîlceli, para — galbenă şi lucioasă, nemaiavînd, de fapt, dintr-o pară decît forma ţuguiată. Cea mai misterioasă era vînăta, neagră de tot, sinistră, umflată... Dar şi mai misterios era mirosul de pelicanol, pasta aceea chimică, dulceagă, care ţi se usca pe degete. Tot din hîrtie lucioasă făceau lanţuri, covoraşe, cîte şi mai cîte... Pentru Mircea, toate astea erau un chin, şi nu numai ele. Caietele şi cărţile trebuiau îmbrăcate în coperţi de plastic sau de hîrtie, şi ale lui erau frumoase şi curate timp de vreo trei zile. Apoi hîrtia se păta, se zdrenţuia, apăreau colţuri

îndoite... Fiecare pagină trebuia să aibă o linie trasă în stînga şi un mic desen sus, o floricică, o păsărică, un pomişor... Multe fete aveau o minune de caiete, scrise frumos, fără ştersături. Ale lui Mircea nu aveau desene — nu ştia să le facă — şi nici linie dreaptă, ci înclinată în diverse unghiuri, cum se-ntîmpla să pună rigla de lemn, impregnată de desene şi pete de cerneală. La desen aveau nişte blocuri mici, în care-i plăcea mult să deseneze peisaje de iarnă, bradul de Anul Nou împodobit cu beteală, copiii mergînd cu Pluguşorul. Dar nu se pricepea. Casele le făcea cu rigla, lucru, de fapt, nu se ştie de ce, interzis. Copacii erau nişte dreptunghiuri din care ieşeau crengi cu mere. Cel mai bine-i ieşise desenul cu cooperatorii arînd cu tractorul (dar tractorul i-l făcuse taică-su), asta ca desen pentru clasă, pentru că mîndria lui era un alt desen, făcut pentru propria lui plăcere, în care se-nfruntau tancuri ruseşti, pe care scria CCCP (aveau şi o stea roşie, în cinci colţuri, pe ele) şi nemţeşti, cu zvastică şi soldaţi cu căşti aşa cum aveau nemţii în filme. Cîştigau sovieticii cu uşurinţă, din ţevile lor ieşeau jeturi portocalii, vesele, pe cînd tancurile germane explodau şi din ele ieşeau nori de fum. Mircea se mîndrea cu felul în care desena tancurile, arătîndu-le în acelaşi timp din faţă şi din profil, cu şenilele lor pline de roţi metalice. Mai ştia să deseneze şi pistoale, şi caietele lui, la sfîrşit, erau pline de pistoale de cow-boy, cu butoiaş şi cu cătare pe ţeava lungă. Dacă nu amintim şi portretele din cartea de citire, conştiincios ornate cu bărbi, mustăţi, ochelari şi ţigări în colţul gurilor, cam aici se oprea talentul la desen al lui Mircişor. Dar tovarăşa inventase-ntr-o zi ceva care-avea să-l depăşească cu totul. Le numea frize, şi erau un fel de chenare complicate ce trebuiau umplute cu te miri ce: cireşe, ghiocei, forme geometrice, fluturi... La friza cu fluturii plînsese de ciudă şi neputinţă. Nu-i ieşeau şi pace. Pe-afară, verile, mai prindea cîte-o codiţa-rîndunicii sau cîte-o roşioară, înfigîndu-le de vii într-un bold şi crezînd că avea să-şi facă, astfel, o colecţie ca la muzeul Antipa. Dar nu stătuse niciodată să se uite atent la cum erau, de fapt, alcătuite fiinţele astea zburătoare. Trebui să-i arate mama, care desenă un cap rotund cu doi ochi şi două antenuţe răsucite, un corp ca un vierme inelat şi apoi, lucrul cel mai important, două aripi mari şi frumoase, colorate în cele mai sclipitoare culori. Nici un fluture din friză nu trebuia să fie la fel cu ceilalţi. Pînă la urmă, după ore

de desenat fluturi şi alte ore de colorat cu creioanele colorate, ieşise ceva exaltant, aproape miraculos pentru băieţel: în căsuţele lor, fluturii păreau vii. Fericit, se dusese la catedră cu ei, a doua zi, dar învăţătoarea strîmbase din nas şi dăduse apoi ca exemplu fluturii livizi, ce semănau mai mult a lăcuste, ai lui Pena Cornelia, premianta întîi. Mircea în-să-şi pusese friza pe perete, în camera lui, lîngă tabloul cu insula Ada-Kaleh, care-i plăcea atît de mult.

"Republică biruitoare", cîntau copiii, pufnind la giumbuşlucurile celor cu steagurile, "în veci de veci să înfloreşti,/ Puternică şi apărată/ De braţe tari, muncitoreşti". La sfîrşitul cîntecului, tovarăşa Dogaru, care dirijase însufleţit cu mînuţele ei pline de inele, făcu un gest de parcă ar fi prins o muscă din zbor, la care copiii tăcură mîlc. La un semn din sprinceană, preşedinta, Pena, ieşi în faţa clasei şi dădu raportul tovarăşei, salutînd. Tovarăşa salută şi ea. Briza caldă, filtrată prin duzii scorburoşi din curtea şcolii (cu un an înainte Mircea găsise într-o scorbură sute de ascuţitoare de plastic viu colorate: girafe, broaşte ţestoase, maşinuţe, butoiaşe transparente...) pătrundea-n clasă o dată cu dungi late de lumină în care plutea praful. Pena vorbea atît de repede, turuia cuvintele învăţate pe de rost cu atîta detaşare, că nu se-nţelegea absolut nimic. Dar după raport, tovarăşa se-ntoarse către copii cu un fel de expresie dîrză pe faţă, rostind solemn: "Pentru cauza Partidului, pentru gloria Republicii Populare Romîne, fiţi gata!" La care copiii strigară cît puteau: "Sînt gata-ntotdeauna!" "Dragi copii", începuse pe un ton mai potolit învăţătoarea, dar Mircea n-o mai asculta. Se gîndea că va merge spre casă în acea zi cu cravata la gît, va ieşi din curtea şcolii, o va lua printre blocurile de pe Aleea Circului, străjuite de tei, şi toţi oamenii aşezaţi pe bănci se vor uita la el cu drag. Acasă, mama şi tata îl vor săruta şi vor ieşi toţi trei la o cofetărie, el încă îmbrăcat în pionier, ca să sărbătorească evenimentul. Şi nu la orice cofetărie, din cele în care era mereu mizerie şi-ntuneric, şi cristalele de pe măsuţe erau ciobite, ci la cea mai bună din cartier, la Dorobanţi, lîngă Perla, unde prăjiturile aveau glazură de ciocolată şi frişca deasupra, şi costau patru lei. Mai erau şi unele de şase cincizeci, lotuşii, dar aceia erau de neatins. Mama avea să comande o savarină, ca de obicei, iar tata, care îşi luase liber de la ziar special pentru sărbătorirea fiului său, un cataif,

pe cînd Mircişor, scos ca din cutie, cu bască, insignă, cravată roşie şi cămaşă albă, apretată, avea să ceară o mascotă ca să simtă aroma atît de puternică a cojilor de lămîie amestecate în crema densă de ciocolată. După-amiaza avea să-şi schimbe, cu părere de rău, uniforma de pionier cu hainele de joacă, dar, ieşit la copii, avea să se laude tuturor cu cravata lui. Cît ar fi vrut să se fi putut lăuda şi Mendebilului, dar copilul cel minunat dispăruse-ntr-o zi, deodată cu nesfîrşit de înalta, bizara lui mamă, lăsînd grupul de băieţi din spatele blocului în jale şi remuşcare. Mircişor se-ncruntă cînd şi-l aduse aminte aşa cum îl văzuse ultima oară, la Scara Unu, pe podeţul de piatra ce dădea, deasupra gropii, spre uşa zidită, avînd pe faţă o mască bestială şi apărîndu-se ca un diavol. Fusese şi Mircea printre cei care-l copleşiseră atunci cu o ploaie de pietre. Văzuse şi el cum băieţelul căzuse, îşi arcuise spinarea pînă aproape de frîngere, cu globii ochilor daţi peste cap, cum mama lui, în halatul ei purpuriu de mătase, se repezise-ntre ei, smulgîndu-l din mijlocul lor, şi dispăruse în scara blocului... Niciodată micul grup n-avea să mai fie acelaşi. Mai ales că din primăvara următoare şi aspectul locului lor de joacă din spatele blocului se schimbase: marile şanţuri pline de ţevi fuseseră astupate, gardul morii, din beton armat, fusese-mpins ceva mai în spate, cu tot cu poarta de metal plină mereu de desene cu cretă colorată. Camioanele trase de cai care-ncărcau mobila erau acum mai rare, înlocuite de transportoare auto cu mari remorci acoperite în spatele cabinei. Numai hamalii rămăseseră aceiaşi, trîntiţi pe cîte-o sofa înfloratră, la umbră, sau desfăcînd ziare jegoase pe mesele nou-nouţe puse pe asfalt şi mîncînd, sub balcoane, roşii cu brînză şi ouă fierte pe ele.

De deasupra tablei le zîmbea tovarăşul Gheorghe Gheorghiu-Dej, cu faţa lui de unchiaş singuratic. Cînd vorbeau, în clasă, despre eroii clasei muncitoare şi despre comunişti, tovarăşa îl dădea mereu exemplu de luptă şi abnegaţie. Nu se ştia însă prea bine ce făcuse, în afară de faptul că era conducătorul ţării. La defilările de 23 August şi 1 Mai (cea de 7 Noiembrie nu era aşa importantă, pentru că de obicei ploua cu găleata şi manifestanţii păreau nişte curci murate) portretul lui era purtat, împodobit cu flori de hîrtie, de foarte mulţi oameni, împreună cu cel al lui Chivu Stoica (un chelios) şi al lui Emil Bodnăraş, un om ca toţi oamenii, despre care nu era nimic de

spus în afară de faptul că-ţi venea mereu să-i zici Bondăraş şi să rîzi de aşa un nume. Alţii erau adevăraţii eroi. De departe cel mai tare i se păruse mereu Eftimie Croitoru, care, aflat într-o barcă, dăduse cu vîsla într-o mină germană. Murise el, dar mina nu distrusese podul pe care trecea armata română. În desenul din carte, mina părea un arici mare, iar pe pod treceau un fel de furnicuţe abia schiţate. Mai era, bineînţeles, Vasile Roaită, care trăgea sirena fabricii, totuşi lui Mircea nu i se părea că tînărul ucenic făcuse ttare lucru. În poză, Roaită, cu îndîrjirea zugrăvită pe faţă, trăgea de minerul sirenei exact cum tragi apa la veceu. Olga Bancic făcuse şi ea ceva, parcă o torturaseră nemţii, şi parcă avea şi o fetiţă acasă, care-o aştepta şi mama ei nu mai venea. Dar măcar nu spusese nimic, nu-şi trădase tovarăşii. Şi mai erau mulţi ca ei, despre fiecare avuseseră cîte-o lecţie. Tovarăşa mereu încerca să-i facă să lăcrimeze, avea uneori un ton atît de jalnic cînd le vorbea despre puterea de sacrificiu a acelor eroi. La muzică solfegiau ei ce solfegiau "La ospeţe ursul cere" sau "în căsuţa cu alune", dar pîn-la urmă ajungeau mereu la cîntecele cu Doftana, o închisoare unde se pare că stătuseră toţi în celulele H, cîntece tărăgănate, care-ţi făceau pielea de găină pe braţe: "Sună toaca prin toată Doftana,/ Strigă-o mare de voci răguşit,/ Este-o nouă şi-aceeaşi şicană,/ Cineva este iar schingiuit." Doar că de vorba asta, "şicană", nu auzise nimeni, şi nici învăţătoarea nu se pricepuse să le-o explice. Nu era tare la explicaţii. Cînd făcuseră "Preda Buzescu" şi ajunseseră la versurile "Han-tătarul scoase o secure mică/ Şi lovind pe Preda pavăza îi strică", nu ştiuse să le spună ce era pavăza (chiar şi Mircea ştia că asta însemna scut), ci le zisese că înseamnă "încredere". Şi mai era un cîntec cu Doftana, "Privesc din Doftana prin gratii de fier", unde la un moment dat se zicea "E cerul sub care, închisă şi ea,/ Se zbuciumă-n chinuri tovarăşa mea". Ce circ fusese în clasă cînd Racoviţă spusese "prietena mea" ! Învăţătoarea îl scosese în faţa clasei şi stătuse o oră-ntreagă la colţ cu mîinile-n sus. Zi Racoviţă, şi pace! Dac-ar fi ştiut tovarăşa cu ce cîntece venea el în pauze... "Ceata noastră cea fudulă/ Se pusese-n cap de... masă/ Consumînd mîncare-aleasă:/ Brînză bună, de Trapistă,/ Scoasă chiar acum din... ladă,/ De ziceai că-i marmeladă", şi tot aşa, multe strofe cu porcării, încît se aduna toată clasa la banca lui şi se prăpădea de rîs. Dar la lecţii nu făcea doi bani. Cînd scria pe tablă, rîndu-rile i

se duceau în sus, de le termina ridicat cît putea pe vîrfuri. La ora de citire se vorbea mereu despre lumea de dinainte de război, care trebuie să fi fost tare urîtă, căci oamenii trăiau atunci în timpul regimului burghezo-moşieresc, cînd erau, pe de-o parte, moşierii şi fabricanţii, toţi foarte răi, care nu munceau dar trăiau foarte bine, şi pe de alta muncitorii şi ţăranii, care munceau din zori şi pînă-n noapte, dar tot ce munceau le luau moşierii şi fabricanţii. Aceştia din urmă erau foarte graşi, pe cînd ceilalţi erau desenaţi musculoşi, îndîrjiţi, dar cam costelivi. Bineînţeles, dacă n-aveau ce mînca... Într-o compunere, Mircea îi prezentase pe copiii muncitorilor de pe-atunci aşa cum şi-i închipuise el: zdrenţăroşi, murdari, jucîndu-se prin noroaie în faţa unor cocioabe prăpădite. Dar nu fusese bine. Tovarăşa ascultase pînă la capăt, dar în cele din urmă spusese că nu era asa: copiii muncitorilor erau chiar de pe vremea aia curaţi şi aveau haine îngrijite. Chiar dacă le cădea cîte-un nasture, mamele lor li-l coseau imediat la loc cu mîinile lor harnice...

În război, armata română luptase alături de armata sovietică împotriva fasciştilor. De fapt, duşmanului i se zicea în mai multe feluri: nemţi, germani, fascişti, hitlerişti... Era însă acelaşi lucru. "S-au bătut nemţii cu germanii şi au cîştigat fasciştii", ziceau copiii uneori în glumă. În aproape toate filmele care jucau în oraş se vedea cum nemţii, cu căştile lor ciudate, cu un fel de apărători pentru urechi (pe cînd ruşii aveau căşti ca o jumătate de pepene), soseau cu motocicletele lor cu ataş, săreau repede din ele şi-ncepeau să tragă cu mauserele de pe piept. Dar erau repede omorîţi de ruşi, care-aveau feţe aspre şi dîrze. Cînd mureau, nemţii se apucau de burtă, scoteau un fel de "Aaaaa!" caraghios şi cădeau cît erau de lungi. Cînd conduceau coloanele de prizonieri, îi loveau cu patul puştii şi strigau mereu "Şnel! Şnel!" Comandanţii lor cu cruci de fier la gît şi caschete foarte înalte urlau mereu ca descreieraţii. Cel mai rău fusese Hitler, cu părul lui lins şi mustăcioara obraznică. În cartea, de citire a lui Mircea mai mulţi scriitori care aveau portrete fuseseră transformaţi în Hitleri. Un semn îngrozitor era zvastica. Numai cei mai răi copii desenau cîte-o zvastică pe tablă, cu creta, dar şi ei o ştergeau imediat, speriaţi parcă de curajul lor. "Tovarăşa, cutare a desenat o zvastică pe tablă!", se mai trezea cîte-o pîrîcioasă la-nceput, dar pîrele astea încetaseră repede, căci învăţătoarea se apuca să ţipe şi la fată, ca şi cînd numai

pronunţarea cuvîn-tului ar fi murdărit-o şi pe ea. La fel făcea tovarăşa Dogaru şi cînd cineva venea la catedră şi spunea: "Tovarăşa, cutare a zis că du-te-n pizda mă-ti!! Nemţii aveau şi tancurile altfel decît le aveau '"uşii, pătrate, pe cînd ale ruşilor erau rotunde. Avioanele lor, stukasuri, cădeau cu botul în jos prin aer, apoi se ridicau la fel de brusc. Întotdeauna cîştigau ruşii, buni şi curajoşi. Nemţii nu erau decît nişte cotropitori.

Românii se eliberaseră de fascişti şi apoi, la 30 Decembrie 1947, îl goniseră pe rege. Atunci se proclamase Republica Populară Romînă. Pe rege îl goniseră din ţară comuniştii, care luaseră conducerea. Îi izgoniseră şi pe moşieri şi fabricanţi, iar acum era ca în cîntec: "Înfrăţiţi azi cu ţăranii,/ Muncitorii-n joc şi cînt/ Prăznui-vor în toţi anii/ Libertatea pe pămînt." Dar fără sovietici n-ar fi făcut nimic, căci ei eliberaseră ţara. Chiar în imnul ţării se spunea: "înfrăţit va fi veşnic al nostru popor/ Cu poporul sovietic eliberator". Pentru Mircea, cuvîntul "sovietic" era unul dintre cele mai frumoase, avea o lucire de purpură mătăsoasă. Tot ce era măreţ, generos, plin de curaj se dovedea mai mult ca sigur sovietic. Pe căştile cosmonauţilor scria CCCP, ceea ce însemna URSS. Mai întîi fuseseră trimise în cosmos nişte căţeluşe, Strelka şi Belka, apoi alta mai deşteaptă, Laika. Urmaseră Iuri Gagarin şi Valentina Tereşkova. Ce bine că exista Uniunea Sovietică! Într-o după-masă, după ce terminase lecţiile, lui Mircea-i venise deodată o idee. Luase un atlas care avea hărţile tuturor ţărilor din lume (îl adusese tatăl lui de la ziar şi rămăsese aruncat într-o servantă veche) şi-l deschisese la sfîrşit, unde erau tot felul de date despre fiecare ţară: cum se numea, ce populaţie avea, ce bogăţii, care erau oraşele mai importante... Se apucase, cu multă trudă, să socotească numărul de locuitori ai ţărilor comuniste luate la un loc şi pe cel al ţărilor capitaliste. Socotise că erau comuniste toate cele care aveau în nume cuvinte ca "democrat", "popular" sau "socialist". Găsise mai multe decît se aşteptase: numai în Africa erau sumedenie! Pînă la urmă reieşi că mai bine de două treimi din populaţia lumii era de partea Uniunii Sovietice, aşa că-ntr-un război capitaliştii n-aveau nici o şansă. Mircea jubila: comunismul avea să fie în mod sigur viitorul omenirii! Se dusese fuga cu rezultatele la tatăl lui pe care-l găsi citind ziarul, doar în chiloţi, pe sofaua din sufragerie. O mare caricatură a lui Chombe era pe ultima pagină. Mircea-l ştia deja bine pe negrul asasin.

Toate caricaturile erau cu el. Tatăl rămăsese cu gura căscată, dar în cele din urmă temperase puţin Zelul băiatului, spunîndu-i că nu toate ţările care-şi ziceau "populare" sau "democrate" erau cu adevărat state ale muncitorilor şi ţăranilor. Dar atunci cum le distingeai? Tatăl se gîndi o clipă şi-i spuse că deocamdată nu era treaba lui. Cît despre război, n-avea să mai fie, pentru că tocmai muncitorii şi ţăranii din tarile capitaliste aveau să-i răstoarne pe moşieri şi pe fabricanţi. Pînă la urmă era bine şi-aşa, gîndi Mircea, dar se-ntoarse destul de abătut în camera lui. Dacă tot se apucase, mai făcu totuşi ceva: haşură cu creion roşu, pe marea hartă a globului, de la mijloc, suprafeţele ţărilor comuniste. Se vedea acum bine că şi ca suprafaţă le depăşeau pe celelalte. Rău, oricum, n-avea cum să fie.

Momentul cel minunat sosise în fine. Cei vreo zece şcolari care-aveau să fie făcuţi pionieri ieşiră-n faţa clasei şi se aliniară cu spatele la tablă. Tovarăşa trecu pe la fiecare şi le-nnodă la gît cravatele purpurii. Cel dinaintea lui Mircea sărutase cravata, repede, înainte de a-i fi pusă la gît, ca pe crucea popii care venea cu botezul. Tovarăşa le lega doar de formă, cu un singur nod, cînd, de fapt, cravata triunghiulară trebuia petrecută mai întîi pe sub epoleţii cămăşii albe, apoi înnodată cu un nod dublu, special. În acest timp copiii cîntau "Mi-e inima scăldată-n bucurie/ Şi mă înalţ ca şoimul către cer./ Azi am primit cravata purpurie/ Şi mă numesc de-acuma pionier." Pe Oprişor Petruţa şi pe Mihalache învăţătoarea-i privise cu drag, chiar ca o mamă, zîmbindu-le cum nu prea o făcea ea la ore. Dar prin Mircea privi absent şi rece, ca şi cînd nici n-ar fi fost. Băieţelul nu era unul dintre favoriţii ei. În clasa întîi îi dăduse premiul al treilea alături de o ciurdă de alţi copii. Ba chiar uitase să scrie diploma pentru el, aşa că o improvizase pe o hîrtie boţită, chiar la festivitatea de premiere. Din cauza asta se certase cu părinţii copilului. Mircea ducea de 8 Martie doar cîte-un mărţişor mic de tablă, de un leu cincizeci, înfăţişînd un trifoi cu patru foi sau o potcoavă cu inimioară, pe cînd alţi copii veneau cu cîte-o sacoşă cu două-trei pacheţele frumos mirositoare înăuntru. La corectarea temelor, avea mereu parte doar de cîte-un "văzut" — un V mare cu cerneală roşie în colţul foii — pe cînd alţi copii erau abonaţi la B şi FB. Copilul nu-şi bătea însă capul cu asta, ca părinţii lui. Ştia foarte bine că Pena era cu mult mai bună ca el, tatăl ei era violonist, iar cînd tovarăşa, la lecţia despre Eminescu Şi Ion

Creangă, întrebase copiii dacă mai puteau da exemple de niari prietenii, Mircea stîrnise rîsul tuturor spunînd "Danieluţa şi Aşchiuţă", pe cînd Pena spusese "Oreste şi Pilade" şi fusese foarte lăudată. Cînd avuseseră de desenat o fîntînă cu cumpănă, nici un copil nu ştiuse s-o facă, aşa că tovarăşa o scosese la tablă pe Pena Cornelia, care o desenase grozav, în aşa fel că puteai vedea şi ovalul de deasupra, dar şi partea laterală. Ce să mai vorbim de muzică! Pena dirija perfect, cu mişcări de aripi leneşe, pînă şi măsurile de patru timpi, pe cînd Mircea... Nici măcar "Melc, melc, codobelc" n-ar fi putut să dirijeze. Pena cînta "Somnoroase păsărele" scoţînd la sfîrşitul fiecărui vers un fel de mici ţipete ciudate: "i-o, i-o, i-o", iar cînd spunea "Noapteeeeee buuuuuu-năăăăăă!" pe toţi îi apuca căscatul.

Acum toţi copiii înşiraţi în faţa tablei erau deja pionieri şi salutau solemn, stîngaci însă, căci o făceau prima oară, pe cînd steagurile se pregăteau să iasă pe uşă. Cum se-nchise uşa-n urma lor, de pe hol se auzi o asemenea hărmălaie (probabil cei patru se-ncăieraseră de-a binelea), că învăţătoarea ieşi şi ea pe jumătate, strigînd după ei cît o ţineau puterile: "Veniţi înapoi imediat! Animale ce sînteţi!" "Nesimţiţii!", mai adăugă cînd se-ntoarse la catedră. "Nu ştiu cine i-a făcut pe ăştia stegari. Cică sînt şcolari mari, dar zău că n-au mai multă minte ca voi." Apoi, fără nici o altă ceremonie, le spuse să se ducă acasă, după care se aşeză la catedră şi se apucă să decupeze nişte figuri ciudate din revista Luminiţa. Îndoite şi lipite cu pelicanol, ele deveneau maşinuţe, biciclişti şi semne de circulaţie. Copiii-şi puneau cărţile şi caietele în ghiozdane, se uitau bine-n bănci să vadă dacă n-au uitat ceva şi, cu ocazia asta, scoteau de-acolo şi aruncau pe jos tot felul de hîrtii şi resturi: lucrări de control făcute ghemotoc, sandviciuri cu salam mucegăite, cotoare de măr... Pupitrele erau groaznic de mîzgălite, şi de ei, dar mai ales de cei mari, de-a şasea, care-nvăţau după-masă în clasa lor. Scriau pe suprafaţa de rumeguş presat a pupitrelor date la istorie, versuri din poezii, dar mai ales porcării. Pe banca lui Mircea scria la margine, unde erau scobiturile pentru pus călimara, SUGEO. Degeaba-ncercase să răzuie cuvîntu-ăsta cu lama, că şcolarul dintr-a şasea îl făcea mereu la loc. Mai erau desenate şi prinţese, cu carioca, aşa cum le făceau fetele: în loc de nasuri aveau două punctişoare iar pe cap, deasupra părului buclat, purtau o coroniţă cu trei vîrfuri. Mircea făcuse şi el pe

banca lui un pistol de cow-boy. La closet era acelaşi lucru, încă mult mai rău. Cînd erai de serviciu mergeai des acolo ca să uzi buretele de la tablă. Intrai întîi într-un fel de holişor doar cu o chiuvetă veche, vopsită-n verde. Deasupra avea şi o oglindă, dar prea sus ca să te vezi în ea şi, oricum, înnegrită şi ciobită ca vai de ea. Apoi era sala cu cabinele de veceu. În fiecare era un scaun de porţelan fără capac, şi mai tot timpul pluteau în apă, pe fundul closetelor, rahaţi dezgustători. Asta fiindcă apa nu prea curgea, dacă tră-geai de sîrmele strîmbe, ca Vasile Roaită, se scurgea numai un firişor subţire de apă ruginită, care nu putea să ducă grămezile puturoase, acoperite de şerveţele ude şi bucăţi mînjite de ziar. Ce era pe pereţii cabinelor! Ce desene strîmbe, unele scrijelite cu cheia sau cu un cui, altele trase cu linii negre, groase, ca de creion de tîmplărie. Săracele femeile de serviciu nu mai pridideau să şteargă porcăriile, că apăreau mereu altele şi altele. Era de parcă Jean de la blocul lui Mircea (care însă nici nu învăţa la şcoala aceea) ar fi avut o sută de mîini ca să deseneze în toate cabinele aceleaşi siluete de peşti zîmbăreţi, cu două rotocoale mari, păroase, la coadă. Mai scria cu pixul şi poezii, cu litere de tipar strîmbe, abia puteai să le desluşeşti. Una dintre ele îi intrase atît de bine-n cap, că se trezise într-o noapte recitînd-o-n gînd la nesfîrşit: "Uite luna, uite farul,/ Uite puia mea ca parul !/ Uite luna, uite rîpa,/ Uite puia mea ca cîrpa!" Era aproape la fel ca aceea pe care i-o spusese mamei lui, pentru că oricum o recitau toţi copiii din bloc ca pe o numărătoare şi nici n-avea cuvinte urîte: "Mi se rupe, mi se-ndoaie,/ Mi se face ca de oaie, /Mi se-ndoaie, mi se rupe,/ Mi se face ca de vulpe!" Dar mama lui tot ţipase la el şi-i zisese să nu mai vină la ea cu toate prostiile. Oamenii mari nu puteau suferi să audă lucruri de acel fel, pe care le numeau "porcării" sau "prostii". "Numai ţiganii vorbesc aşa", ziceau ei. Mircea nu înţelegea bine de ce se supărau ei atît de tare la anumite cuvinte. Chiar şi unele care pentru el erau foarte obişnuite. Toţi copiii îi ziceau lui Florin de la scara trei Flocică. De ce-i spusese mama lui să nu-i mai zică aşa, că e urît? Doar şi lui i se zicea Mirciosu, lui Luci, Luciosu, ce să mai zici de Lumpă, pe care nu ştia nimeni cum îl chema cu adevărat.»De ce să nu-i zic Flocică, mamă?", întrebase, dar mama lui se enervase şi mai tare: "Fiindcă nu-ţi dau eu voie, e bine?" Mircea ajunsese totuşi să ştie că anumite cuvinte erau mereu porcarii. Pulă, pizdă, fut

erau cuvinte ce nu trebuiau spuse niciodată în prezenţa oamenilor mari. Ceva mai puţin grave erau căcat (şi chiar rahat, deşi pînă şi ai lui mai ziceau aşa) şi dracul, în locul căruia trebuia să spui mereu naiba. Totuşi, toţi băieţii de la bloc vorbeau în gura mare numai cu cuvintele astea, spuse doar ele sau în înjurături, care erau expresii ciudate, spuse la supărare, pline de cuvinte interzise. La Mircea acasă nu se-njura şi nici nu se drăcuia. Doar foarte rar, cînd rămînea fără ţigări, de exemplu, tatăl lui se făcea roşu ca racul la faţă, trîntea şi bufnea şi mai scăpa cîte-un "Pastele mă-sii!" Mai zicea şi "moaş-ta-n cur" sau "moaşă-ta pă gheaţă", dar astea nu erau înjurături, aşa-i vorbea el lui Mircişor cînd era bine dispus şi glumea. Dar [...] alergase imediat să i-l spună şi mamei lui, care amesteca-n oale la bucătărie. Femeia abia-şi ţinea rîsul, se vedea de la o poştă, totuşi strîngea din buze din răsputeri ca să rămînă severă. Pînă la urmă izbucni totuşi într-un rîs cu lacrimi, nepotolit, şi cînd îl privi pe copil ochii-i străluceau şi părea deodată mult mai tînără: "Mircişor mamă", îi spusese strîngîndu-l în braţe, "să nu mai vii să-mi spui, mamă, lucruri din astea, că nu-mi plac deloc, să ştii..." Cică un frizer avea un copil, aşa era bancul, şi copilu-ăsta iese-ntr-o zi pe stradă şi aude pe un alt copil spunînd "pizdă". Fuge repede la tatăl lui în salonul de frizerie şi-l întreabă: "Tată, ce-nseamnă pizdă?" Şi taică-su-i spune: "Ce să-nsemne? Pălărie, asta înseamnă". Copilul iese iar pe stradă şi de data asta aude un birjar că zice "Futu-i mama lui!" Fuge iar la taică-su: "Tată, ce-nseamnă futu-i mama lui?" "Păi, ce să-nsemne? Scaunu-ăsta pe care-mi bărbieresc clienţii." Bun. Iese iar copilul şi aude cu-vîntul "pulă". "Ce-nseamnă pulă, tată?" "Briciul meu, asta înseamnă". Şi ultima dată iese copilul afară şi aude "să fute". Iar se duce la taică-su: "Tată, ce-nseamnă să fute?" "Adică să bărbierească". Dup-aia frizerul pleacă undeva cu o treabă şi-l lasă pe copil în salon. Tocmai atunci intră un client. La care copilul îi spune: "Pune-ţi-vă pizda-n cui, /Staţi pe futu-i mama lui,/ Tata puia şi-o ascute,/ Vine-ndată să vă fute!" Asta era tot bancul.

Mircea spuse "bună ziua" şi ieşi din clasă printre ultimii. Şcoala era pustie, fiindcă adunarea de detaşament se ţinuse după ore, şi mai era încă puţin pînă cînd hoarda celor mari, dintre care mulţi se-nghesuiau deja la intrare, avea să intre. Mai întîi aveau însă să-i controleze dacă au matricole, dacă fetele au

cordeluţe... Cele mari, de-a şaptea şi-a opta, îşi ţineau cordeluţele în buzunar şi le puneau doar la ore. Clasa a doua C era la parter, şi băiatul ştia bine drumul pe culoar pînă la uşa de la ieşire. Toate celelalte zone ale uriaşei clădiri îi păreau însă stranii şi ameninţătoare. Prin cele mai multe nu fusese niciodată. Mai erau două etaje, dar să urci pînă acolo nici nu-ţi putea trece prin minte, în ţinuturile acelea — fusese doar o dată — culoarele urlau de străinătate. Într-o zi tovarăşa îl trimisese să cheme-n clasă o elevă dintr-a patra, sora unui coleg al lui care se bătuse cu altul. Urcase atunci marile scări din stînga, traversase culoarul de la primul etaj (din fiecare clasă se auzea vocea învăţătoarei vorbind potolit sau ţipînd la copii), şi totul parcă plutea într-o ceaţă ameţitoare. Cît de-ndepărtate locuri! Cît de pustii, cît de neliniştitoare! Urcase mai mult, ajunsese la doi, căutase mult clasa, dăduse de inscripţii ciudate, "Laboratorul de chimie", "Cabinet medical", cotise după colţuri şi se-ncurcase-n alte coridoare, cu alte uşi şi alte voci exphcînd ceva în spatele lor. Din dosul uneia dintre uşi venea un sunet aşa de straniu: clang!... clang!... Îl năpădise deodată groaza: nu mai ştia să se-ntoar-că! Erau mereu etaje cu săli de clasă, în sus şi-n jos, la nesfîrşit! Avea să rămînă veşnic pe acele culoare cu pereţii vernil! începu să ţipe, ţipă mult, ghemuit pe jos, pînă se deschise o uşă şi ieşi o femeie cu mărgele la gît şi mulţi copii mai mari, necunoscuţi. Fusese ridicat şi coborît pe scări şi deodată, la parter, vuietul acela insuportabil încetase şi uşa clasei lui era atît de cunoscută, şi copiii din bănci rîdeau de el... Sigură era doar bucata de parter unde era clasa lui şi drumul pînă-n curtea şcolii, unde ieşeau în recreaţie. Recreaţia mare era de douăzeci de minute, aşa că aveau destul timp să alerge pînă-n curtea şcolii-tip, în formă de U, şi să-şi mănînce-acolo pacheţelul, mereu aceeaşi felie de pune cu unt şi parizer şi acelaşi ciorchine de strugure, încă ud, adus într-o punguţă de plastic. Cînd termina de mîncat, alerga şi el din răsputeri printre sute de alţi copii, strigînd şi cîntînd în gura mare. Cei mai mari jucau fotbal cu o mingică de tenis şi zbierau la toţi cei care treceau în fugă peste terenul lor. Fetele se adunau şi jucau jocurile lor veşnice, "Am pierdut o batistuţă", "Zăresc trei prinţi călare" sau "URSS,/ Sîntem ţări prietene/ O mie de secole". Cînd se apropia, ca-n acel sfîrşit de iunie, vacanţa mare, duzii din curtea şcolii erau plini de un frunziş incredibil de gras şi lucios,

şi copiii se căţărau în ei, cu părul încins de soare. Lui Mircişor i se sfîşia inima gîndindu-se la ultima zi de şcoală. Toţi copiii fuseseră, la sfîrşitul clasei întîi, atît de fericiţi în acea zi, cîntau toţi "A sosit vacanţa/ Cu trenul din Franţa", dar el rămăsese în clasa goală, singur, după ce fugiseră toţi afară, către vară şi vacanţă, şi clasa pustie, însorită, mirosind a cretă, praf şi oţet, era atît de tristă fără copiii care-o însufleţiseră tot anul, încît, aşezat în banca lui, începuse să plîn-gă, şi plînsese o mulţime. Ştia fiecare bancă, acum goală pentru atîta vreme... Ce-aveau să facă băncile-astea timp de trei luni lungi de vară? Cum aveau să suporte atîta singurătate? Lumina soarelui se filtra prin castani şi umbre neclare se agitau peste marea tablă neagră, încă acoperită de caligrafia nesigură a copiilor. Mircea îşi iubise colegii, pe toţi, şi pe cei buni, şi pe cei răi. Gîndul că o dată aveau să se despartă, că vor trăi mai departe, am întregi, fără să se mai vadă niciodată, i se părea insuportabil, în ultimele ore de muzică tovarăşa Dogaru îi învăţase un cîntec pe care el nu-l putea cînta, pentru că imediat îi veneau lacrimi în ochi: "Trimestrele-au trecut pe nesimţite/ Şi anul, dragi copii, a luat sfîrşit,/ în clasa noastră băncile sînt goale/ Şi zgomotele toate-au amuţit." Acum nu mai era un copil mic, dar totuşi, pe cînd trecea pe culoar, mîngîind cu o mînă capetele libere, mătăsoase, ale cravatei de pionier, la vederea sălilor goale de clasă, cu uşile date de perete, i se strîngea inima ca şi cu un an în urmă. De-acum, o vară nesfîrşită n-avea să mai aibă lecţii de făcut, legume de decupat, cîntece de solfegiat. N-avea să-şi mai vadă decît puţini colegi, cei care locuiau mai aproape. Uneori nu mai pricepea ce se-ntîmplă cu el. Ascultînd vreun cîntec la radio sau amintindu-şi cîte ceva, din senin îl copleşea un fel de suferinţă dulce, lacrimile-i ţîşneau din ochii îngreunaţi-Ştia că doar fetele plîng din orice, aşa că-ncerca să se ascundă cînd simţea că e gata să izbucnească. Aveau acasă un radio mare şi greu, furniruit, cu pînză groasă deasupra difuzorului şi cu clape masive de plastic. Avea şi butoane care, dacă roteai de ele, mişcau un ac de-a lungul unei plăci de sticlă pe care erau scrise dezordonat toate capitalele din Europa. Cel mai fascinant era însă ochiul magic, verde intens, care se aprindea deodată sau murea încetişor cînd roteai de butoane. De obicei Mircea asculta, în camera lui, la ora şapte în fiecare seară, emisiunea "Bună seara, copii", cîte o mică poveste spusă cu o voce

ciudată, dulceagă, gata să te adoarmă. Restul programului nu-l interesase multă vreme: vorbărie şi muzică, muzică şi vorbărie. La prînz era emisiunea "Vorbeşte Moscova", unde se dădea multă muzică populară, cînta Angela Moldovan "Mi-am făcut bundiţă nouă" şi-aproape-n fiecare zi se lălăia la nesfîrşit "Trandafir de la Moldova,/ Te-aş iubi dar nu-ţi ştiu vorba". Nu putea să sufere muzica populară. Ceva mai mult îi plăcea muzica uşoară, chiar unele cîntece îl emoţionau foarte tare. Unul era foarte trist, cînta un băiat despre o fată care trecea mereu pe strada lui, dar ea nici nu ştia că el există. Ba, încă, o dată trecuse braţ la braţ cu altcineva. Dar tînărul încă mai spera: "Şi-mi fac nădejdi cînd vă plimbaţi/ Pe strada mea sub zarzării-ncărcaţi:/ Poate că totuşi, totuşi sînteţi fraţi!" Mircea spera şi el că fata aia trecuse doar aşa, cu frati-su, pe stradă, şi că pînă la urmă avea să-l cunoască pe tînăr şi să se-ndrăgostească de el. Trio Grigoriu cîntau "Lili-Lili-Liliana", iarăşi un cîntec foarte frumos, mai ales cînd, după ce toţi ziceau "Şi eu o iubesc,/ Pentru ea trăiesc", unul dintre ei cînta deodată foarte gros: "Eu cred c-ar face foarte bine/ De s-ar mărita cu mine!", lucru care ţi-l făcea foarte simpatic. După unele cîntece, copiii făceau alte cuvinte, care sunau caraghios. Jean cînta mereu pe melodia "Lalele": "La lemne, la lemne,/ M-a prins pădurarul la lemne,/ Mi-a dat în cap/ Cu un ciomag/ De m-a băgat în spital." La fel, "Marina, Marina, Marina", pe care-o auzeai din toate apartamentele blocului, căpătase nişte cuvinte foarte comice: "Crede-mă, Marina,/ Că mă doare splina,/ Splina şi ficatul/ Cînd te văd cu altul!" Muzica începuse să aibă totuşi, în ciuda lălăielilor prietenilor lui, o putere adîncă asupra lui Mircea. Nu uitase seara în care, pe cînd sărea în pat privind cum saltă-n sus şi-n jos tabloul cu Ada-Kaleh, auzise la radio o melodie care-l făcuse să se aşeze deodată pe marginea patului şi să asculte tăcut, cuprins de acel farmec ciudat, de acea tristeţe nesfîrşit de grea, care-l speria, dar îl făcea şi foarte fericit. "Intră luna pe fereastră, /Intră-n odăiţa noastră", spunea cîn-tecul, şi-ţi imaginai o intimitate atît de dulce, o lume săracă dar plină de speranţă, doi oameni tineri care luptau cu viaţa, care făceau socoteli în fiecare seară în unica lor odaie, ca mama şi tatăl lui Mircea, cîndva, pe Silistra, dar care, după ce stingeau lumina, se ghemuiau fericiţi unul lîngă altul, se strîngeau în braţe în ciuda tuturor, şi luna literalmente le intra în odaie, mare sferă de

lumină albastră, plutitoare. Mereu, cînd auzea cîntecul acesta, copilul se gîndea la poza din poşeta mamei, cu ea tînără şi frumoasă, domnişoară, în curtea din faţa unei case-nzăpezite, şi cu tatăl lui, de necrezut de tînăr, un băiat în trening şi bocanci, tuns foarte scurt... Ningea peste ei şi ei îşi zîmbeau, păreau bucuroşi că sînt împreună, aproape că-ţi părea rău că mai fusese şi fotograful pe-acolo. Mircişor pe atunci nici nu era pe lume. La ieşire stătea Porumbel, proptit cu spinarea în tocul uşii şi trăgînd din ţigară. Chiar şi după ce se-nsurase şi-l dăduseră afară, venea tot timpul pe la şcoală, îl vedeai prin colţuri cu alţi golani ca el. Era ras în cap şi arăta groaznic, tuturor le era frică de el. Vreme de vreo zece am fusese derbedeul şcolii, ajunsese de poveste. "Vrei s-ajungi ca Porumbel?" le ziceau învăţătoarele copiilor răi, sau care nu învăţau. Chiar şi mama lui Mircea nu-i mai zicea, cînd venea de la joacă murdar şi cu cămaşa scoasă din pantaloni, "arăţi ca Zdrelea", sau "parcă eşti scos din fundul pisicii", ci "parc-ai fi Porumbel ăla". Cînd treceai pe lîngă el nu trebuia să-l priveşti, fiindcă atunci se lua de tine. Dar chiar dacă nu te uitai la el şi erai singur, cîteodată te striga, şi atunci mai bine te duceai la el de bună voie, căci altfel tot te prindea şi te rupea în bătaie. Porumbel le cerea şi bani, dar cei mai mulţi copii nu aveau, şi dacă nu aveau, nu-i bătea. Mircea se temea totuşi foarte tare de el şi de ceilalţi golani. Erau şi ţigani, şi români, erau şi fete vagaboande, chiar curve, una de clasa a şasea fuma şi plecase de-acasă cu un bărbat mare, de douăzeci de ani, şi stătuse cu el două săptămîni, timp în care nu mai dăduse pe la şcoală. Şi printre colegele lui, ziceau băieţii, erau unele curve, se cunoşteau după chiloţii pe care-i purtau. Dacă erau cu buline sau răţuşte desenate era bine, dar dacă erau albi-albi şi puţin lucioşi, ca materialul de plapumă, în mod sigur erau curve. Ra-coviţă sau Sindili se apropiau pe la spate de cîte-o fată şi-i ridicau fusta pînă sus, să i se vadă chiloţii. Fata ţipa ca din gură de şarpe, o lua la fugă după el printre bănci, îl spunea apoi la tovarăşa... Fetele aveau un closet separat, unde dacă vroia să intre vreun băiat ţipau toate şi-l dădeau afară. Mircea intrase o dată acolo din greşeală, cînd nu cunoştea încă bine împrejurimile clasei. Din fericire, nu fusese nimeni înăuntru, şi closetul arăta exact ca al băieţilor, doar că pe pereţi nu era desenat sau scris nimic, erau albi şi curaţi.

Cînd ieşi, lipindu-se de perete ca să fie cît mai departe de Porumbel, lui Mircea nu-i veni să creadă cînd se auzi strigat. Nu mai avusese de-a face cu golanii. O singură dată îl scuipase unul drept în faţă, iarna, cînd se-nghesuiau să iasă în curte pe uşa deschisă doar pe jumătate. "Bă, ia vino aici, la tac-tu", auzi, şi-o clipă-i trecu prin minte s-o ia la fugă. Mort de frică, se-ntoarse şi se apropie de derbedeu. Era de două ori cît el, umplea parcă tot cadrul uşii. Curtea din faţă, pe unde era ieşirea, era goală, dincolo de gard blocurile erau întunecate şi posace. La parter, geamurile şcolii erau acoperite cu plasă de sîrmă. "Hai încoa, că nu-ţi fac nimic. Ce clasă eşti?" Porumbel avea o mutră foarte plictisită. Vorbea cu ţigara prinsă-n buze. Duhnea tot a ţigări. De după uşa de tablă dată la perete venea şi miros de urină, o baltă de-acolo-şi împinsese o dungă udă şi neagră pe asfalt. "A doua", spuse Mircea. "Şi te-au şi făcut prizonier? Mamă, ce cravată nouă ai! Păi meriţi tu, bă, să ai aşa o cravată nouă? Ia să văd dacă meriţi. Ştii «Am cravata mea, sînt pionier»?" Mircea nu zise nimic. Tot trupul, înăuntru, parcă i se zgîrcise de frică. "Bă, ştii sau nu ştii? Că dacă nu ştii, te trimit după mă-ta să-mi cînte ea!" "Ştiu", zisese Mircea şi se ferise brusc, căci golanul se prefăcuse că-l pocneşte, dar se scărpinase doar în cap. "Hai, zi, să te-aud." Mircea începu să cînte aproape plîngînd, pe cînd Porumbel, grozav de plictisit, se uita peste blocuri, la cerul albastru. Cînd copilul ajunse la "Ţara mi-o iubesc,/ Sînt pionier,/ Şi drag mi-e să muncesc,/ Sînt pionier", Porumbel îl întrerupse:» Şi drag mi-e să cordesc, nu să muncesc. Ia zi aşa." Mircea nu mai auzise niciodată cuvîntul acela care semăna cu corcodelele?J coarda pe care-o săreau fetele, dar repetă după Porumbel, care-şi aruncă ţigara din colţul gurii şi pufni-n rîs aşa tare, că-l stropi de salivă pe obraz şi chiar pe buză. "Aşa, băi, guguştiucule. Şi să nu mai zici pionier, să zici mereu prizonier. Am cravata mea, sînt prizonier", lălăi el către acelaşi cer de peste blocuri. Se-ndreptă deodată şi-l apucă de capetele cravatei. "Ia dă cîrpa asta-ncoa'." Mircea-ncepu să plîngă. Porumbel îi dezlegă cravata şi-o desfăcu, triunghi mare de mătase purpurie, în faţa ochilor. "Ai pupat-o, bă, cînd ţi-a pus-o la gît? Ia uite-te la tac-tu!" Mototoli cravata în mîinile lui mari şi vinete şi se frecă cu ghemotocul între picioare. "Mai pup-o şi acum..." Băieţelul vru să fugă, dar Porumbel îl prinse de ghiozdan. "Stai, bă, prostule, că nu-ţi fac nimic. Am vrut aşa, să ne rîdem. Na cravata şi nu mai bîzîi.

Spune-i Iu' mă-ta să mă caute, că am să-i spun ceva. Da' să fie-n curul gol, că altfel nu-i spun. Hai, cară-te de-aici!" Mircea-nşfăcă cravata şi-o luă la fugă din toate puterile, plîn-gînd în hohote şi cu fîşia de mătase strînsă la piept ca un mic animal ghemuit. Abia la ţîşnitoarea din capătul aleii se opri, bău puţină apă şi se spălă pe ochi. În capătul aleii, Circul de Stat, cu cupola lui vălurită, albastră palid, părea pictat pe o pînză prăfuită. Soarele era copleşitor, Mircea-şi simţea părul încins, gata să ia foc. Teii acopereau cu frunzişul lor moale faţadele blocurilor de patru etaje care mărgineau, de-o parte şi de alta, aleea. Parcul părea pustiu, capotele maşinilor parcate de-a lungul aleii străluceau din răsputeri, încinse de soare. Nu era aproape nimeni pe bănci. Mircea-ncepu să suspine iar. Îndreptă cravata, acum boţită toată, dar nu putea din picioare. Se aşează pe o bancă şi încercă să o-ntindă pe spatele ghiozdanului, dar degeaba, nu mai arăta ca-nainte, cînd fusese călcată cu drag de mama lui. Ţinea minte primele zile după ce se mutaseră la bloc, în Ştefan cel Mare. Veneau din Floreasca, de la vila unde intra şi ieşea pe fereastră, unde trecea pe străduţa din faţă o maşină poate la o oră o dată, unde pînă toamna tîrziu tufele de plante ornamentale şi gărduleţele vii rămîneau verzi, pline de boabe negre şi roşii, otrăvitoare. Şi deodată, în octombrie, se mutaseră în blocul încă-n construcţie, cu schele pe faţadă, cu liftul neinstalat încă şi, în loc de balcon, doar cu o platformă de ciment întinsă afară, de-a lungul sufrageriei şi bucătăriei, fără balustrada de fier şi sticlă armată ce avea să fie montată mai tîrziu. Blocul i se păruse gigantic, nesfîrşit de lung, întins de la castelul Miliţiei pînă la Aleea Circului, cu ganguri din loc în loc, sinistre şi-ntunecoase, în care se deschideau scările. La-nceput totul i se păruse înfricoşător. O ţinea minte pe mama lui, în prima seară, cînd acoperise geamul din camera dinspre moară cu hîrtie albastră şi stătea doar în furou pe patul fără nici un fel de aşternut, în camera altfel complet goală, cu pereţii nezugrăviţi. Şi celelalte camere erau goale şi albe. Lui Mircişor, care avea atunci cinci ani, i se păruseră neobişnuit de mari. La bucătărie abia ajungea cu creştetul pînă la marginea chiuvetei. Din primele zile ieşiseră la cumpărături, mai mult ca să tatoneze dezolantele-mprejurimi. Căzuse prima zăpadă, era ceaţă şi totul părea pustiu, amar, dureros. Şoseaua pietruită era zguduită mereu de cîte-un tramvai ce zdrăngănea din toate geamurile şi

clopoţea ca nebunul. Vizavi erau garduri negre, putrede, de după care se zăreau acoperişuri, hornuri şi fumuri. Mergeau parcă ore-n şir de-a lungul blocului, ale cărui vitrine de la parter erau încă goale, cu cîte-un mare X de vopsea pe geamurile lor, şi deodată blocul se termina şi un spaţiu uriaş, înzăpezit, sentindea-n ceaţă pînă-n locul unde trebuia să fie circul, dar unde nu se zărea decît o-nsăilare de linii cenuşii. De mînă cu mama, înaintaseră prin frig şi umezeală în acea lume deschisă larg, nefiresc de tăcută, printre copaci negri, desfrunziţi, merseseră din nou foarte mult de-a lungul blocurilor de pe Alee şi se găsiseră în faţa menajeriei şi Circului, construcţii ce nu-ncăpeau în mintea copilului, căci aveau forme pe care el nu le mai văzuse niciodată. Oricum, erau neclare şi ostile în acea după-amiază mîncată de ceţuri, înaintaseră apoi prin parcul nesfîrşit către lacul îngheţat din centru. Cît de curajoasă era mama! Fără să-i simtă mîna caldă ţinîndu-i degetele, Mircişor ar fi murit de spaimă în acel ţinut. Nu mai simţise niciodată atîta singurătate. Nu putea şti pe-a-tunci că tocmai parcul Circului avea să fie, în verile următoare, miezul fericit al vieţii lui, luminat de crîngurile de forsithia şi de magnoliile înflorite. Prima impresie fusese de o tristeţe fără margini. Nopţile, însă, după ce se stingea lumina în camera lui, singura ce dădea către şosea, copilul fugea repede din pat la marea fereastră ce ocupa tot peretele ca să vadă oraşul, aglomerare de case şi vile luminate spectral, de braţe negre de arbori, mii şi mii de clădiri încălecate pînă la orizont, uneori pierdute-n ceaţă şi frig, alteori transparente ca sticla, în nopţi limpezi cu stele reci şi lună orbitoare. Băiatul stătea ore-ntregi după perdea, cu feţişoara abia ridicată deasupra pervazului, ca să vadă, fără să se mai sature, cel mai frumos peisaj din lume. În depărtare se aprindeau şi se stingeau reclame colorate. Uneori, foarte rar, un avion trecea chpindu-şi steluţa roşie printre celelalte stele, intrînd într-un nor şi ieşind după multă vreme... Semăna (doar că se mişca pe cer) cu steluţa din vîrful Casei Scînteii, pe care-o vedea de dincolo, din balcon, pîlpîind foarte departe. Acum, însă, deja se aventurase prin tot parcul, împreună cu prietenii lui, şi doar cînd cobora pînă la lac mai păstra încă un sentiment de nesiguranţă. Îşi lărgise destul de mult domeniul în ultima vreme de parcă, pe măsură ce se-nălţa (chiuveta de la bucătărie îi venea acum deja sub bărbie şi putea să se uite-n ea fără probleme ca să vadă, pe

fundul ei, conturul ruginit al unei ţări fantastice), ar fi cuprins tot mai mult spaţiu cu privirea şi-ar fi luat în stăpînire bucăţi tot mai întinse de lume. Rămăsese totuşi atît de neajutorat! Anul trecut mama începuse să-l trimită din cînd în cînd să ia pîine de la centrul de vizavi. Cobora scările şi ieşea în topelniţa din faţa blocului, strîngînd ochii de-atîta soare. Căldura uscată a verilor bucureştene sau frica făceau ca bluziţa să i se umple deodată de transpiraţie? Trebuia să aştepte pe trotuar pînă cînd mama lui, de sus, de la geam, îi striga că poate să treacă. Vocea ei era ca vocea unei căpriţe sau a unei păsări. Nu era o voce omenească obişnuită, căci Mircea o percepea aproape înainte s-o audă, şi o-nţelegea de la orice distanţă. I se explicase că trebuia să se uite întîi în stînga, să treacă pînă la jumatea şoselei, apoi să se uite spre dreapta. Dar copilul nu ştia bine care era stînga şi care dreapta. Mai sigur era să stea pînă nu mai vedea nici o maşină şi să treacă apoi în fugă. Dar şi mai sigur era tot să-i spună mama, de la-nălţimea prestigiului ei şi-a celor cinci etaje. Mircea se uita-n sus şi, plimbînd ochii pe enorma faţadă cu geamuri şi balcoane, găsea imediat capul cu păr şaten şi mîna care vălurea spre el. Făcea şi el cu mîna, îşi lua inima-n dinţi şi trecea peste şoseaua liberă, peste şinele de tramvai, silindu-se să nu fugă. Se-ntorcea cu pîinea triumfător de parcă ar fi adus mărturia preţioasă că fusese pe celălalt tărîm, limba retezată a balaurului.

Îşi găsise repede prieteni, deşi iarna care urmase nu prea ieşise din casă. Nici n-avea unde. Singurul loc posibil de joacă, spatele blocului, era un şantier în toată regula: săpături adînci, ţevi uriaşe, excavatoare şi compresoare robotind în zăpadă. Noaptea cădea repede, la patru şi jumătate aprindeau lumina. Ieşind pe seară cu părinţii, uneori greşeau la-ntoarcere scara, căci gangurile erau identice, şi se pomeneau la etajul cinci în faţa unei uşi străine. Se aventurau uneori toţi trei, pe sub nori de păcură incendiată, dincolo de Direcţia Generală a Miliţiei, spre Barbu Văcărescu. Acolo asfaltul era spart şi se făcea o groapă adîncă, plină de ţevi, peste care trebuia să treci peste nişte scînduri ce se tot clătinau. Erai apoi într-o ţară străină. Pe Barbu Văcărescu treceau ca nişte năluci troleibuzele. Mircea nu le mai văzuse niciodată. Se agăţau de fire cu nişte antene lungi, şi nu făceau aproape nici un zgomot. Luaseră şi ei de cîteva ori troleibuzul, pe seară, ca să se-nfunde într-un oraş feeric, cel pe

care-l vedea de la geam, cel pe care-avea să-l viseze de-atîtea ori. Erau acolo clădiri cu coloane groase, străvezii în lumina scăzută, cupole ridicate la înălţimi nemaipomenite, statui înălţînd în cer capete-ngîndurate... Dacă traversau Barbu Văcărescu, ajungeau la stadionul "Dinamo", apoi treceau şi de alte străzi... Amurgul se-ntindea, portocaliu, pe tot cerul, vizavi sclipeau roşietice geamurile unei bodegi care toamna se-nvelea-n papură şi devenea mustărie... În cele din urmă ajungeau la marginea marginii lumii dinspre partea aceea, acolo unde se aflau cinematograful Volga şi apoi librăria. Fuseseră la cinema chiar în iarna aceea şi-aveau să se mai ducă destul de des de atunci. În sală mirosea a petrosin. De-o parte şi de alta a ecranului erau două mari femei de ipsos, aproape goale, ţinînd în mîini un fel de vase cu flăcări. În vase erau ascunse becuri care lăsau dîre de lumină pe perete. Văzuse un film din care nu-nţelesese nimic, dar din care-i rămăsese-n minte titlul: Veneţia, luna şi tu. Mama-l ţinuse-n braţe şi-i citise la ureche scrisul de pe ecran. Cînd ieşiseră era lună plină şi totul se vedea neînchipuit de frumos. Mergea între mama şi tata, direct către lună, şi i se părea că luna se mişcă în ritmul paşilor lui.

Acum era a treia vară de-atunci, mersese-ntre timp la şcoală, îi ştia pe toţi copiii de la bloc, pe toţi vecinii de pe scară, pînă şi pe hamalii de la mobilă. Făcea cumpărături singur destul de des şi să ajungă pînă la lac nu i se mai părea o aventură. Îl făcuseră, iată, în fine şi pionier, chiar dacă-n seria a doua, oricum, nu printre ultimii. Era băiat mare. Tot netezită cu palmele, pe ghiozdan, cravata nu mai arăta aşa de boţită. Mircea se mai liniştise. Porumbel nu era decît un vagabond. La ce să te-aştepţi de la el? De unde să ştie el că frumoasa cravată de pionier era o bucăţică din marele steag roşu ca sîngele vărsat de muncitori? Şi-o puse la loc, trecîndu-şi-o pe sub epoleţi, apoi îşi scoase bascul din buzunar, unde-l îndesase încă din clasă, şi privi multă vreme insigna prinsă cu ac de alamă pe el. Mai avea acasă insigne, o maşină, una pe care era un cap de om şi nişte litere chinezeşti, o paletă de tenis, toate frumos smălţuite peste metalul auriu sau argintiu. Dar cea de pe basc era diferită, era o flacără roşie cu trei vîrfuri avînd sub ea steagul tricolor. Asta reprezenta pionierii. Şi el era pionier. Tatăl lui era membru de partid. Nu ştia ce-nseamnă asta, dar era bine aşa. La şcoală-i întrebase dacă părinţii lor erau membri de partid, şi doar destul

de puţini erau, iar învăţătoarea scria atunci ceva în plus în carnetul ei. Mama lui Mircea însă nu era. Nu era nimic, nu avea nici meserie, era casnică, adică stătea acasă, făcea mîncare, spăla, călca... Multe alte mame erau casnice. Dar mama lui Pena era profesoară de franceză la altă şcoală. Mircea nu fusese niciodată-n stare să-nţeleagă ce însemna "membru de partid" şi, în general, ce era partidul acela despre care toţi vorbeau cu atîta veneraţie. Partidul se scria cu P mare, avea steagul roşu (pe cînd al ţării era roşu, galben şi albastru, adică sîngele vărsat de muncitori, holdele de grîu şi cerul senin, iar pe galben era stema ţăru: cununa de spice, sonda, munţii şi steaua roşie deasupra) şi apărea-ntr-o mulţime de poezii, numite toate "Partidului", "Slavă Partidului" şi aşa mai departe. Dar nicăieri nu se spunea ce era, de fapt, partidul, căci dacă te luai după poezii, puteai zice că orice, şi banca asta, şi Circul de Stat sau castanu-ăsta puteau să fie partidul: "Partidul e-n toate", începea o poezie, "e-n cele ce sînt/ Şi-n cele ce mîine vor rîde la soare,/ E-n holda întreagă şi-n bobul mărunt,/ E-n pruncul din leagăn şi-n omul cărunt,/ E-n viaţa ce veşnic nu moare." Şi în cîntece se spunea că ar trebui să fie toţi recunoscători partidului şi să-i mulţumească, dar nu puteai înţelege pentru ce, decît aşa-n general, pentru viaţa cea bună: "Partid iubit, îţi mulţumim/ Şi-ţi mulţumeşte ţara toată,/ Stegarii tăi noi vrem să fim/ Sub flamura-ţi înflăcărată." Toate cîntecele de la cor erau aşa. Unele erau foarte frumoase, doar cuvintele lor, dacă te gîndeai la ele mult, ajungeau de neînţeles, ca atunci cînd spuneai des şi repede lapte-lapte-lapte-lapte, şi-ţi dădeai seama că de la un timp spuneai lap-telap-telap-telap, fără să mai ştii ce spui. Oricum, era bine că tatăl lui era membru de partid şi că era ziarist. Măcar la şcoală se ştia că ziarist cu adevărat era cel care scria ziarele, nu cel care le vindea. Copiilor de la bloc încă trebuia să le explice diferenţa asta, fiindcă "ziarişti" erau pentru ei doar cei care, neraşi şi cu şepcile trase pe ochi, umblau brambura prin tot cartierul, cu tolba lor, strigînd "Informaţia! Informaţia!", exact ca toţi prăpădiţii ăia care te trezeau în zori cu "Coada la topor!", "Haini-vechi, haini vechi!" sau "Pămînt de floooori!" Tatăl lui, însă, scria la ziar. Ziarul lui se numea Steagul roşu şi era ziarul regiunii Bucureşti. Lucra la Casa Scînteii, a cărei steluţă se vedea de la ei din balcon, înainte, lucrase la Atelierele I.T.B., fusese acolo lăcătuş, ceea ce lui Mircea îi suna

ca spiriduş, ghiduş, jucăuş. Îşi aducea aminte cînd fusese acolo cu mama lui. Era o hală foarte mare cu strunguri galbene, murdare de păcură. Pe strungul la care lucra tatăl lui scria ceva, iar Mircişor, care avea ceva mai mult de un an şi jumătate pe-atunci, se smucise din braţele mamei şi-ntinsese mînuţa către scris: "Aicea chie ate paf!", spusese el în gura mare, în mijlocul colegilor tatii, toţi mînjiţi ca vai de ei cu aceeaşi păcură. Asta credea el că scrie peste tot, ca pe cutiile lui de lapte praf de acasă. Toţi rîseseră atunci, şi ai lui rîdeau încă şi cînd îşi mai aduceau aminte. Acum, însă, tatăl lui era foarte chinuit. Seara, la masă, stătea pe scaun în felul lui ciudat, cu un picior (dacă nu cu amîndouă) pe scaun, lîngă fund, şi-i arăta mamei nişte foi bătute la maşină, cu mari X-uri roşii peste ele. "Iar mi-a tăiat Dunăreanu jumate de articol", aproape că striga el, cu şuviţele negre de păr căzîndu-i peste frunte. "Ce naiba vrea? Ce vrea? Să mă-nnebunească?" "Lasă, Costele, lasă că-i bine. O să se potolească şi el. Nu ţii minte cum trebuia să le scrii înainte din nou? E mai bine acum", îngăima şi mama, încercînd să-l potolească. "Dar ce-are, dragă, articolu-ăsta? Uite, spune şi tu", şi i-l citea literă cu literă, cîteodată şi de două ori la rînd, şi asta făcea-n fiecare seară. Şi articolele care-i apăreau le decupa cu foarfecă din ziar şi le punea într-un plic mare. Mir-cişor era foarte mîndru de tatăl lui. Şi el vroia să scrie cînd avea să se facă mare. Citea tot ce găsea scris, chiar şi la veceu, chiar şi ce scria pe ziarele cu care se ştergea la fund. Cînd îi tăiaseră moţul, îi puseseră-n faţă o tavă cu mai multe lucruşoare: bani, un pachet de cărţi de joc, un stilou, un pahar cu vin, un patent... Asta ca să vadă ce-o să-i placă copilului în viaţă. El se repezise, cică, din prima clipă la stilou, şi nici că-i mai dăduse drumul. Dar compunerea cu copiii murdari ai muncitorilor din trecut îl cam dezumf lase: dacă nu era bun la compuneri, cum avea să scrie articole mai tîrziu? Unul ca Dunăreanu avea să-i facă numai X-un roşu de sus pînă jos.

Se ridică de pe bancă, îşi puse ghiozdanu-n spate şi-o luă spre casă, dar înainte trecu iar pe la ţîşnitoarea de sub castan. Cîteva crengi ale castanului, aplecate mai spre pămînt, îşi lăsau umbra ciudat de precisă pe asfalt: puteai vedea acolo fiecare frunză, mare şi zimţată, ca şi nodulii cu ţepişori moi din care-aveau să se facă, spre toamnă, castanele. Puse piciorul pe mica adăpătoare de jos, de unde beau cîinii, şi ajunse astfel la jetul

subţire de apă, pe care-l făcu şi mai subţire cu degetul. Bău stropindu-se pe toată faţa. Cînd alerga şi era foarte încins nu trebuia niciodată să bea apă de la ţîşnitoare, pentru că "faci aprindere la plămîni şi mori", zicea mama. Copiii aveau altă vorbă: "Cald cu rece nu se combină." Cînd era mic avusese "bronco-plomonie", fusese gata să moară. "Ce mai fugeam, iarna, peste nămeţi, cu tine-n braţe pînă la spital", îi spusese tot mama lui o dată, şi-apoi o podidise plînsul şi-l strînsese mult în braţe. Părinţii însă pentru asta erau făcuţi: să aibă grijă ca lui să-i fie bine, să aibă ce mînca, să nu se-mbolnăvească, să aibă cărţi şi caiete. Chiar în faţa aleii se afla, colorat strident sub cerurile albastre prăfuit, un mare panou de reclamă pentru noul spectacol de circ ce avea să vină în cîteva zile, cam pe cînd terminau şi ei şcoala. Panourile astea erau cam în fiecare an la fel: arătau multe animale sălbatice desenate astfel încît să pară cît mai fioroase: leii răgeau, urşii, chiar pe bicicletă, rînjeau înfiorător, maimuţele-şi arătau şi ele caninii puternici. În prim-plan era însă de obicei o acrobată aproape goală, ale cărei picioare în ciorapi de plasă ocupau aproape jumătate din panou. Mai apăreau şi cîteva figuri de clovni, vopsiţi pe toată faţa şi cu părul roşu, zbîrlit. Doar anul trecut totul fusese altfel, pentru că spectacolul fusese pe apă. Toată arena Circului fusese umplută cu apă, şi toate numerele, jonglerii, dresuri de căţei şi maimuţe, clovnerii şi acrobaţii, se petrecuseră-n bărci şi pe plute minunat împodobite, care apăreau de sub un pod, aflat la intrare, şi avansau încet, numai purpură, indigo şi sclipiri, pînă în faţa spectatorilor, sub cupola plină de reflectoare, funii şi accesorii. Sub reflectoare apa scînteia-n toate culorile, iar dacă priveai drept în ea vedeai, foarte adînc, un oraş scufundat.

O luă prin spatele blocului, prin culoarul îngust, plin de tomberoane duhnitoare, dintre bloc şi fabrica de pîine "Pionierul". Era ciudat, nepotrivit ca o fabrică de pîine să se numească aşa. Auzise, în Comoara din lacul de argint şi-n alte filme cu Winnetou, şi de pionierii din Vestul sălbatic, şi se distrase să-şi închipuie un detaşament de pionier, cu bascuri pe cap şi cravate roşii la gît, mărşăluind prin preerie, printre bizoni şi indieni. Nu le-ar mai fi ars lor să-şi cînte cîntecele pionierești... Brutarii care coceau pîinea erau toţi îmbrăcaţi în alb şi aveau bonete pe cap. Îi chemau uneori pe copii la gard şi le dădeau chifle fierbinţi, pe cei mai mari îi trimiteau să le ia ţigări... Din

clădirea străveche, cu ferestrele de mult acoperite cu făină pietrificată, înconjurată cu tot felul de ţevi şi de rampe ruginite, se ridica spre cer coşul de cărămidă, mai înalt decît blocul, pe scara de metal a căruia se căţărase, cu un an în urmă, Mendebilul. Coşul avea şi un pa-ratrăznet negru în vîrf. Terenul din spatele blocului se lărgea apoi, întinzîndu-se liber pînă departe, la clădirea Miliţiei, al cărei zid orb, galben, era plin de pete noroioase de la mingile cu care copiii trăgeau la poartă. Marile şanţuri de canalizare fuseseră astupate, locul era pe jumătate asfaltat, către bloc, şi jumătate rămas ca un ogor înţelenit, plin de bolovani şi gunoaie, pe care nu puteai nici măcar să te joci. Doar cîţiva plopi subţirei fuseseră plantaţi acolo, şi deja îşi suflaseră vara aceea puful înecacios peste tot. Pe tot asfaltul erau desene cu cretă colorată căci, deşi acum era pustiu, fiind ora de somn, de obicei se jucau acolo puzderie de copii, ieşiţi din toate cele opt scări şi separîndu-se, fetele cu fetele şi băieţii cu băieţii, apoi după vîrstă şi prietenii. Doi-trei hamali în halate cenuşii moţăiau ca de obicei pe fotolii, printre mobilele scoase pe asfalt. De zidul blocului erau sprijinite mari geamuri împachetate-n carton gofrat şi întărit cu şipci grosolane. Vreo două maşini, un Wartburg străvechi şi o Skodiţă galbenă, erau parcate sub umbra tăioasă a blocului. Pe balcoane fojgăiau oameni în ţinută de casă, în maie-uri şi capoate. Mircea îi ştia pe cei de la etajele de jos, fiindcă ţipau toată ziua la ei să nu mai facă gălăgie.

Scara lor era Scara 4 şi ajungeai la ea printr-un gang larg şi umbrit, unul din cele trei ale blocului. Fiecare gang avea cîte două scări faţă-n faţă. Dar erau şi scări separate, ca Scara 2 şi Scara 5, care se deschideau în spatele blocului, fără nici un gang. Cea mai stranie era de departe Scara 1. Multă vreme Mircea ştiuse despre ea doar din legende în care nu prea puteai să crezi, căci era nefiresc să existe ţinuturi atît de îndepărtate. Ca s-ajungi acolo trebuia să te strecori printre bloc şi Miliţie, printr-un tunel lung şi atît de strîmt, încît îţi umpleai hainele de varul pereţilor. Acolo nu mai erai sub ochii liniştitori ai părinţilor, care luminau şi pacificau spaţiul de sub balcoane, tot spatele blocului. De-acolo monştrii fuseseră goniţi, mlaştinile secate, vrăjile reduse la neputinţă. Doar Scara 1 rămăsese un spaţiu al aventurii şi fricii. Cu greu îl hotărîseră Luci şi Sandu, într-o dimineaţă, să străbată lungul şi chinuitorul tunel ca s-ajungă în

fine în mica şi pustia curte interioară de la Scara 1. Pe trei laturi erau acolo clădiri cu geamuri şi balcoane, iar a patra era gardul de beton armat dincolo de care se vedea, ridicată ameninţător, construcţia infinită a morii. Din curte se deschidea spre şosea primul dintre ganguri, cel mai sordid şi mai întunecos, al cărui plafon era spart de un mare puţ pătrat, vertical, mărginit de ferestre, ce străbătea tot blocul pînă sus, unde se deschidea spre cer într-o perspectivă ameţitoare. Cînd te uitai în sus prin el ţi se făcea rău, atît de înaltă era deschiderea aceea pătrată, cu latura de cel puţin zece metri, din corpul blocului. Şi tot pe acel gang era îmbeznata, înfricoşătoarea Scară 1. O singură dată-ndrăznise copilul să intre în marea umbră din holul acelei scări. Urcase cu inima bătînd nenumăratele trepte pînă la lift, într-un întuneric total. Doar beculeţele liftului licăreau din cînd în cînd, scoţînd din noapte placa masivă de metal a uşii, ce părea o icoană sacră dintr-un mare altar. Totul era altfel decît pe scara lui. Intrase-n liftul neluminat, dar nu avusese curaj să apese pe vreun buton. Se sufoca de magie şi groază. Ceva susura undeva, foarte, foarte sus. Ieşise deodată-n fugă, lăsînd uşa liftului dată de perete, şi nu se oprise pînă-n şoseaua plină de soare.

Intră în holul scării lui şi, ridicîndu-se pe vîrfuri, se uită-n cutia de scrisori. Copin se distrau de multe ori să scoată scrisorile din cutii. Le luau timbrele şi încercau să le citească, dar se plictiseau repede, căci toate erau pline de lucrurile care-i frămîntau pe oamenii mari. Se zicea că o dată Mimi ar fi găsit bani într-una. Dar erau numai zvonuri, ca şi cel că poţi găsi maşinuţe de metal în pungile cu zahăr. Mircea prefirase tot zahărul timp de cîte-va luni, dar nu găsise nici una. Tot ce găsise vreodată fusese un mare şi frumos pistol de cow-boy într-o grămadă de nisip. Şi nici măcar de el nu avusese parte, căci maică-sa îl pusese să-l ducă la loc. "Să nu te-atingi nici de-un capăt de aţă", îi spunea ea mereu. "Uite, io şi taică-tu, n-avem aia, n-avem aia, dar chiar dac-am muri de foame nu ne-ar trece prin minte să punem mîna pe ce nu-i al nostru." Ce păţise cînd "furase" nişte film developat de la naşa lui! Mergeau cîteodată pe-acolo, căci tanti naşa lucrase cu mama lui la "Donca Simo" şi erau prietene. Avea şi un copil mai mic decît Mircea, pe Jenei. Cu vreo trei ani în urmă au plecat dis-de-dimineaţă spre Maica Domnului, era mult de mers, schimbau mai multe tramvaie,

coborau într-un fel de ţigănie şi-apoi o luau pe-o stradă pe care-o recunoşteau după o biserică galbenă şi dărăpănată. Au mers şi atunci mult pe strada aia, în miros de lături şi de cîrciumărese. Mergeai de ţi se ura. De-o parte şi de alta erau case prăpădite, putrede, cu mese acoperite de muşama scoase-n curte, cu copii în pielea goala printre straturi de flori, cu femei nemaipomenit de şleampete în capoate jerpelite, torul puţind într-un fel anume, nu ca la Tîntava, puţind a săpun de casă şi-a corcoduşe strivite. Din fiecare curte lătra cîte-o javră, şi oamenii, rufoşi, nebărbieriţi, cu albeaţa pe ochi sau cu cîte-o mînă chircită, ieşeau să vadă cine trece, erau altfel de oameni decît cei de la bloc. Mahalagii, zicea mama lui. Ajunseseră-n fine în faţa casei ciudate a lui tanti naşa, casă cu etaj, sau mai curînd cu un fel de cămăruţă pătrată suită peste altă clădire şi lăsînd în faţă o terasă plină de ierburi. Casa era zugrăvită complet în albastru deschis, leşios, încît părea un fel de abur cu ferestre cînd cerul era senin, şi se vedea bine mai ales seara, cînd cerul, în spate, era ca un noroi de aur. Spre casa asta, în fundul unei curţi lungi şi-nguste, cu coteţe de orătănii pe-o parte şi un strat de lalele ofilite pe cealaltă, ducea o alee de cărămidă şi totul, fiecare lucruşor îngrămădit acolo, mirosea intens, disperat, ca o floare abia deschisă: cuiele miroseau a rugină, scîndurile miroseau a lemn putred, tencuiala grosolană mirosea a coşcovit şi var fermentat, pămîntul mirosea a rîme. Jenel, un copil urît de vreo patru ani, mirosea mereu a caca. Maică-sa-l ţinea într-un fel de costumase pe care nu i le schimba cu săptămînile şi-i trăgea chiloţii peste pantaloni, aiurea, cum Mircea nu mai văzuse la nimeni. Copil mai prost şi mai murdar nici că era cu putinţă. Iar naşa era o ardeleancă mare, lată, Saveta o chema. Bărbată-su era un oltean care-i ajungea pîn-la umăr, cu basc pe care probabil şi-l ţinea şi noaptea pe cap. Era tîmplar, făcea galerii pentru perdele, mese, scaune şi coşciuge. Rînjea mereu şi făcea bancuri proaste, ca un necioplit ce era. Era de ne-nţeles cum părinţii lui puteau fi prieteni cu asemenea oameni. În casă aveau toată mobila acoperită cu cuverturi grele, pline de ciucuri, pe perete era o carpetă cu un cerb şi nişte porci mistreţi, camerele erau nespus de mici. La tanti naşa văzuse Mircea, la televizor, prima emisiune cu căpitanul Val-Vîrtej şi Bătrîna Carapace, corabia lui. Pe-atunci ei n-aveau televizor. Cît stătuseră la vilă mergeau la o vecină, dar nu-ncepuseră încă pe-

atunci aventurile căpitanului Val-Vîrtej. Pentru copii nu erau decît "Poşta, poşta,/ A sosit poştaşul", cu Daniela şi Aşchiuţă, şi Silvia Chicoş, care mereu făcea pe băiatul. Cînd fuseseră atunci la tanti naşa, lui Mircea-i plăcuse foarte tare un film developat, răsucit ca un mic cilindru negru-lucios. Mirosea chimic şi dulce, îţi venea să-l mănînci. Dacă-l desfăşurai, vedeai acolo poze în care oamenii aveau părul alb şi feţele negre. Puteai să-ţi faci din film un pumnal, trăgînd de căpeţelul din interior. Atunci ţeava se lungea şi, dacă loveai pe cineva, intra la loc, încît ţi se părea că a intrat în pieptul lui. Cînd plecaseră, Mircea strecurase filmul în poşeta mamei lui, ca să se mai joace cu el şi acasă. Dar mama-l găsise încă de cînd ajunseseră-n capul străzii şi se opriseră la un aparat de sirop. Nici vorbă n-a mai fost însă să-i cumpere siropul. Acolo, de faţă cu vînzătorul, luase cîteva la fund, şi sentorseseră, el plîngînd, mama roşie ca racul de ruşine, să deanapoi filmul pe care băiatul, chipurile, îl uitase-n buzunar. Seara o încasase şi de la tatăl lui.

N-aveau nimic în cutie. Cine să le scrie lor? Foarte rar, de sărbători, mai primeau cîte-o felicitare de la rudele din Banat. Mircea merse la lift, tot îndreptîndu-şi cravata. Putea acum să-şi vadă capul în întregime în oglinda liftului, dar trebuia să se ridice pe vîrfuri ca să-şi vadă şi cravata. Mai toţi copiii erau mai înalţi decît el, în afară de cei ai doamnei Marconi de la trei, Cristi şi frati-su. Era tuns foarte scurt, doar în faţă avea un mic breton. Ciudat că fetele puteau să poarte părul lung, pe cînd băieţii erau tunşi tot timpul. Dar erau o grămadă de diferenţe-ntre ei, şi la haine, şi la urechi (fetele aveau cercei), şi la păr. La-ncepu-tul anului venea asistenta medicală şi-i controla. Stăteau la grămadă, şi fetele, şi băieţii, şi trebuiau să-şi ridice bluzele-n sus, ca asistenta să le vadă burta. Fetelor li se vedeau atunci ţîţicile, exact ca ale băieţilor, la unele doar puţin mai umflate. Încă nu era ruşine, dar fetele tot se fereau să nu le vadă băieţii. Şi în chiloţi aveau păsărici, pe care băieţii de la bloc le numeau însă "pizde", ceea ce era foarte urît. Iar el avea un cocoşel şi nişte ou-şoare. O dată-i pusese mama-n pacheţel un copan de pui prăjit. Pe cînd îl ronţăia, în recreaţie, Puică-i arătase capătul osului şi-i spusese: "Ia uite, parcă-s nişte coaie!", iar Mircea, ce nu ştia încă ce-nseamnă asta, se grăbise să-i arate tovarăşei Dogaru: "Tovarăşa, ia uitaţi, nu seamănă astea cu nişte coaie?" Aflase atunci pe pielea lui, mai bine zis pe ţeasta lui — căci

tovarăşa-l pocnise cu cel mai mare dintre inele — ce-nsemna să repeţi astfel de cuvinte.

Liftul mergea foarte încet, clănţănind urît cînd trecea de fiecare etaj. Putea acum s-ajungă la toate butoanele, pînă şi la cel ungă care scria Alarmă, şi care ţîrîia dacă-l apăsai. Dacă săreai în sus în lift, rămîneai între etaje. Degeaba deschideai uşile: era ca un zid de ciment care-ţi bloca ieşirea. Dacă nu te aflai la acelaşi nivel cu etajul, nu trebuia să-ncerci să deschizi uşa şi să ieşi din lift, fiindcă el putea porni pe neaşteptate. Scrisese-n ziare de un copil care fusese rupt în două de lift pe cînd făcuse aşa. De cînd auzise asta, de multe ori, noaptea, se cutremura de groază închipuindu-şi că e prins de lift, că i se frînge coloana vertebrală, i se sparge burta şi-i ies maţele. Se apăra atunci cu mîinile şi scîncea încetişor, dar dacă-i era prea frică îi striga pe părinţi. Tot aşa, uneori, îşi închipuia că-i intră-n gură un păianjen mare şi gras, sau că o siringă-i înţeapă ochiul... Cînd liftul se oprea-ntre etaje trebuia să aştepţi liniştit să vină cei de la lifturi să te scoată. Dar asta putea dura ore. Mai era o sîcîială cu liftul: de multe ori nu mergea, era "Ascensor în revizie", şi-atunci o luai pe scări, străbătînd toate etajele. Sau, cînd ajungeai la lift, se-ntîmpla ca abia să fi pornit cu altcineva şi să meargă pînă la şapte. Aşteptai atunci o veşnicie pînă venea din nou la parter. Sau se jucau copiii mai mici în lift, se plimbau cu el toată ziua.

Ajunse la etajul lor, cel mai minunat dintre toate, zugrăvit cu floricele de tei şi cu uşile vecinilor atît de cunoscute. Nu chiar lîngă ei, dar la o uşă mai încolo stătea Sandu, prietenul lui. Părinţii lui Mircea stăteau la apartamentul 20 şi aveau pe uşă o frumoasă placă de plastic, ca de remi, gravată cu numele tatălui lui. Nu aveau vizor şi nici sonerie. În locul ei erau doar două fire strîmbe. Mircea bătu la usă şi-i deschise mama.

Acum, că mai erau cîteva zile pînă la sfîrşitul şcolii, tovarăşa nu le mai dăduse prea multe lecţii de făcut. Cîte o copiere la citire, cîteva exerciţii la aritmetică şi-n rest mai nimic. Mediile erau deja încheiate şi el avea să ia din nou premiul trei. Dar îşi scria conştiincios tot ce-avea de scris, cu o răbdare de care era mîndru. În clasa întîi, cînd începuse cu liniuţele şi bastonaşele, se enerva şi plîngea la fiecare pagină. Îi ieşeau strîmbe, uita să le facă vreo buclă, nu ţinea seama de înclinarea liniilor din caiet. Îi fusese îngrozitor de greu să înveţe să facă literele. Apăsa pe

pagină cît putea, peniţa tocului se crăcăna şi caligrafia ieşea aiurea. Îi plăcea însă mult mirosul şi chiar gustul tocului, care avea capătul zbîrcit de zeci de muşcături. Cerneala însă avea un miros oribil, dacă nu era "Pelican", cea mai bună, ce se vindea în cutii de carton în care era o elegantă sticlă plată. Cînd îi deşurubai prima dată dopul, ieşea de-acolo o aromă stranie, pătrunzătoare. Pe fundul dopului era un cauciuc mereu impregnat de cerneală. Ăla mirosea cel mai tare. Cerneala o turna într-o călimară de plastic care, chiar dacă se răsturna, nu lăsa să curgă cerneala, şi totuşi copiii erau mereu pătaţi peste tot, pînă şi pe limbă. Era aşa caraghios să-l vezi pe Puică cu toată gura plină de cerneală de parc-ar fi băut-o: pe gingii, pe dinţi, pe buze, pe limbă numai albastru! Pe eticheta cernelii «Pelican" era scris un cuvînt care-i plăcea atît de mult lui Mircea, că-l repeta mereu: "ultramarin". Fusese foarte greu cît scrisese cu tocul. De citit citea de la cinci ani, dar cu scrisul mergea şontîc-şontîc: "Fir-ar a naibii de şcoală", se enerva el, "nu mă mai duc la şcoală niciodată!" Arunca de multe ori tocul pe caiet, făcînd pete de cerneală, dar ce folos, că mama-i rupea atunci foaia şi-l punea să scrie din nou. Şi tovarăşa nu-l iubea, nu-l încuraja, îl ţinea numai în "văzuturi". Şi tatăl lui îşi bătea mereu joc de el: "Ce ţi-ar mai place ţie să ungi, aşa, şcoala cu slănină, ca s-o mănînce cîinii..." Totuşi, ce fericit fusese în prima zi de şcoală din clasa întîi, cînd tovarăşa Dogaru, o necunoscută pe-atunci, îi încolonase în faţa intrării în clasă! Copiii aceia străini aveau să fie colegii lui, clădirea aceea gigantică, plină de forfotă, era şcoala lui... Cu inima plină de dragoste îl mîngîiase pe umăr pe băiatul din faţa sa. Dar acesta se-ntorsese cu faţa schimonosită şi-i trăsese un pumn în burtă! Mai tîrziu, în bancă (stătuse întîi în prima bancă, fiind micuţ, dar apoi migrase treptat spre fundul clasei), aşteptînd să primească abecedarul, i se-ntîmplase altă ciudăţenie: învăţătoarea le spusese să fie cuminţi şi ieşise din clasă. Cînd se reîntorsese, Mircea-i spusese bucuros: "Eu am fost cuminte!" "În picioare", ţipase la el tovarăşa, "de ce vorbeşti ne-ntrebat?" Şi-l ţinuse toată ora-n picioare, şi aşa trecuse prima lui oră de şcoală. Mircea nu-i purta însă pică. Aşa trebuia să fie, probabil aşa erau toate învăţătoarele.

Mult mai mult timp decît cu lecţiile pierdea acum cu lucrul manual. După ce un an întreg îi chinuise cu cartonaşele

perforate pe care învăţau să coasă, tivind cu aţă colorată contururile ţăranului şi ţărăncii, al vasului cu flori, al tractorului şi, în fine, cel mai greu, al fluturelui (atît de colorat şi de sinuos încît la el se-nţepa mai mereu), acum tovarăşa inventase altceva. Mircea pierdea ore-n şir decupînd fîşiuţe lungi şi subţiri din hîrtie lucioasă, pe care le-mpletea într-un anumit fel ca să iasă semne de carte, covoraşe şi altele. Într-un fel era şi bine asta totuşi, căci puteai în timpu-ăsta să te gîndeşti la multe lucruri, lăsîndu-ţi mîinile să lucreze singure. Asta făcea şi acum, seara tîrziu, în camera lui în ale cărei geamuri se reflecta şi abajurul lustrei, dar se vedea şi cornul galben-roşcat al lunii.

Bineînţeles, fuseseră la cofetărie, sărbătoriseră cravata de pionier, aflase şi el ce gust au lotuşii, prăjituri scumpe, din care nu mai mîncase pînă atunci... Mama-i călcase cravata din nou, blestemîndu-l pe derbedeu. După fiecare înghiţitură de blat însiropat şi ciocolată, copilul lingea bine, pe furiş, linguriţa şi se privea în ea: pe spatele ei se vedea gras, cu un cap bulbucat pe un fond de frunziş şi cer albastru, iar în scobitură era cu capu-n jos, subţire ca un cui şi cu toate trăsăturile întinse una-ntr-alta. Se-ntor-seseră acasă tocmai la timp ca să vadă "Varietăţile", pe Horia Căciulescu mai ales, de care rîdeau să se prăpădească: era mort de slab şi făcea pe frumosul. "Uite-ţi gagicul!" îi zicea tata mamei de cîte ori îl vedea. Gagica lui tata era cîte-o cîntăreaţă de muzică uşoară, Pompilia Stoian sau Doina Badea... Dar ziceau aşa în glumă, nu erau gagicii lor. Mama şi tata nici nu puteau avea aşa ceva. De altfel, lui Mircea-i venea greu să creadă că şi ei făceau prostii, ca toţi oamenii mari, ca să facă copii. Cînd era mai mic, e drept, îi văzuse de multe ori luptîndu-se ciudat: deodată o auzea pe mama chirăind în camera cealaltă şi fugea repede acolo: tata o trîntise pe pat şi stătea peste ea. Atunci se lupta din răsputeri să o scape, îl trăgea de picioare, se arunca şi el peste ei, mai rîzînd, mai plîngînd, cum vedea că face şi mama. "Lasă, Mircişor, ne jucam şi noi", îi zicea apoi mama îndreptîndu-şi hainele pe ea. Acum ştia de la copii că poveştile cu barza sau cu copiii ieşiţi pe fund nu erau adevărate. Totuşi, nu-ndrăznea să şi-i închipuie şi pe părinţii lui... Căciulescu şi încă doi caraghioşi erau burlaci. Cîntau toţi: "Jurăm, jurăm/ Să nu ne însurăm,/ Să fim burlaci, măi fraţilor,/ În vecii vecilor." Şi-ncercau să facă o mîncare. Şi se zicea-n reţetă: "se ia o foaie", şi ei puneau în loc de-o foaie de plăcintă o foaie

de ziar. Se mai zicea "un vîrf de cuţit", şi ei tăiau virful unui cuţit şi-l puneau în mîncare. Îşi coseau nasturi de plapumă la cămaşă... Cînd erau Căciulescu sau Puiu Călinescu, dar mai ales la emisiunea "Comici vestiţi ai ecranului", cu Stan şi Bran sau Chaplin, tatăl lui rîdea pînă se-neca, se sufoca, se făcea roşu ca racul şi vinele de pe frunte i se umflau să pleznească. Se tăvălea pe covor de rîs. Dacă te uitai atunci la el ţi se făcea frică, fiindcă arăta de parcă ar fi rost cuprins de o mînie distrugătoare. Îl dureau dup-aia coastele şi stomacul zile-n şir. Mircea nu mai putea suferi muzica uşoară, cînd o auzea pe Doina Badea fugea şi se ascundea dincolo, sub plapumă, dar îi plăceau şi lui comicii. Sigur, cînd cumpăraseră televizorul, un "Rubin 102", el fusese fericit mai ales că putea vedea duminicile "Poşta copiilor" şi apoi "Aventurile căpitanului Val-Vîrtej". În rest, era un film vinerea, marţea era pauză, iar in celelalte zile emisiuni neinteresante, la care nu se uita nimeni.

Doar sîmbăta, de vreo jumătate de an, se dădea "Sfîntul". Duminică dimineaţa auzeai din zori cîntecelul: "Poşta, poşta, a sosit poştaşul,/ Pentru fiecare-avem cîte-un răspuns,/ Scriţi pe plic adresa pentru Aşchiuţă,/ Plicul la cutie şi-asta e de-ajuns." Da-nieluţa era o fată mare, drăguţă, cu cozi lungi şi prinse în părţi ca nişte urechi de căţel, exact cum avea şi comandanta lor de unitate. Ea vorbea mereu cu Aşchiuţă, o păpuşă pe care o mînuia cineva şi care vorbea de parcă cotcodăcea. Citea scrisori de la copii şi imediat după-aceea începea Val-Vîrtej. Începea cu un fel de cîntec de flaşnetă, peste care cineva, chiar căpitanul Val-Vîrtej, scotea sunete comice: "Bo-bo-bo-bo-bom, oa-oa, oa-oa, oa!" Şi-apoi se cîntau cîteva strofe despre căpitan, care "zîmbeşte şi trage din pipă", şi despre corabia lui, Bătrîna Carapace, iar apoi căpitanul îi sfătuia pe copii: "Iar voi, dragii mei cei ghiduşi,/ De vreţi să vă iau sub aripă,/ Fiţi harnici mereu, n-aveţi teamă,/ Zîmbiţi, dar nu trageţi din pipă!" Şi-apoi iar "Bo-bo-bo-bo-bom, oa-oa, oa-oa, oa!" Şi începeau aventurile, pe Insula Paştelui, cu tăbliţele Rongo-Rongo, în Egipt, la mumii, în Himalaia, cu Yeti, omul zăpezilor... De fiecare dată rezolvau alte enigme. Echipajul era mereu acelaşi, căpitanul, magistrul Paganel, baronul Miinchhausen şi alţi cîţiva, mai puţin importanţi. Paganel era slab ca un cocostîrc, într-un fel de costum cadrilat, avea şi bărbiţă ca de ţap, iar baronul era Nicolae Gărdescu, gras şi cu peruca pe cap. Era cel mai comic şi

mai iubit, dar tot el făcea toate încurcăturile. Tot timpul striga cu vocea lui caraghioasă, rîrîită: "Căpitaaaane Val-Vîhtej! Căpitaaaane Val-Vîhtej!" Mircea aştepta cu mare bucurie duminica, deşi unele emisiuni îl băgau în sperieţi. Povestea cu Yeti ţinuse cîteva duminici la rînd, şi muzica, la apariţia lui Yeti, era atît de stranie, încît băiatul trebuia să fugă din cameră la auzul ei. Yeti apărea mereu pe zăpadă, se bătea cu pumnii-n piept şi urla... Adversarul căpitanului era unul Mortimer, care-şi băga nasul peste tot, dar era mereu învins. O dată-l prinsese chiar pe căpitan şi-l băgase într-o cisternă cu apă, dar căpitanul respirase prin pipă şi scăpase. Nici nu terminase bine covoraşul de hîrtie lucioasă, roşie, că auzi din sufragerie: "Mirceaaaa, hai la masă!" Dar nu se grăbi să se ducă. Suflă peste covoraş, să se usuce pelicanolul mai repede, şi-l puse pe lada de la studio. El se sui-n pat şi-ncepu să desfacă în jurul lui cărţile de joc cu "Animale din continente". Le punea să se bată una cu alta, babirusa cu facocerul, lupul cu pungă cu iacul, aşa că bietele animale nu mai arătau prea bine. Cel mai mult îi plăcea şerpaşul, un fel de vultur mai nobil, la picioare semăna cu magistrul Paganel. Pe spate, ca şi cărţile de joc de la "Păcălici", aveau tot felul de date despre animalele din poză, unde trăiesc, cu ce se hrănesc... Le ştia acum pe de rost, tot aşa cum, cînd îi cumpăraseră jocul în bucăţele cu Albă-ca-Zăpada şi cei şapte pitici, îi uimise pe ai lui cum făcea jocul şi cu piesele pe spate, numai după forma bucăţelelor. Cel mai enervant joc era "Piticot", fiindcă acolo depindeai de ce dădeai cu zarul. Te tot chinuiai să înaintezi cu pionul tău pe spirala numerotată, şi tot dădeai înapoi sau stăteai un joc cînd nimereai într-o căsuţă rea. Dar era atît de frumos colorat şi-avea peste tot imaginea piticului cu sania trasă de iepuraş...

Acum trebuiau să se bată pantera neagră cu puma. Le ciocni bine cap în cap pînă ce puma, bineînţeles, ieşi învingătoare, căci cealaltă era aşa neagră şi urîtă, că lua bătaie de la toate animalele, chiar şi de la koala. Doar şarpele boa mai mînca atîta bătaie. Lui Mircea-i era antipatic din cauza cîntecului lui Jean: "în fluviul Congo de vrei să faci baie,/ Un şarpe boa te-apucă de... olari-olari-olari-o!" Erau multe strofe, şi peste tot cuvîntul urît era-nlocuit de "olari-o". Doar Lumpă îl spunea mereu, oricum, rînjind: "De coaie, de coaie!" şi lua şuturi de la toţi, dar nu-i păsa, rîdea. În cîntec mai era: "în Franţa pe stradă se zice

bonjur,/ La noi se traduce pupa-m-ai în... olari-olari-olari-o l" Cel mai mult îl mira pe Mircea strofa cu "Ştefan cel Mare în luptă la Soci/ A prins o turcoaică şi-a tras-o de... olari-olari-olari-o!" Ştefan fusese un voievod foarte viteaz, doar că era mic de statură. Dumitru Almaş povestea în Stejarul din Borzeşti cum Ştefan, pe cînd era copil şi-i ziceau Ştefăniţă, se juca de-a moldovenii şi tătarii cu copiii, şi au prins pe hanul tătar, care era tot un copil, şi l-au legat de-un stejar, stejarul din Borzeşti. Şi deodată au venit tătarii cei adevăraţi, şi copiii au fugit, dar cel legat de stejarul din Borzeşti a rămas. Pe el l-au ciuruit cu săgeţile. Atunci şi-a jurat Ştefăniţă să scape ţara de tătari. De-asta era atît de tîmpit cîntecul: de ce să prindă Ştefan turcoaica şi s-o tragă de floci? Şi ce căuta ea pe cîmpul de luptă? Dar era şi comic tocmai de asta, fiindcă era tîmpit. Jean spunea cele mai mari porcării, dar atît de vesel şi mucalit, că rîdeai şi tu cu el. Pe cînd, dacă zicea Lumpă ceva, chiar dacă nu era cu porcării, părea ceva urît şi copiii se supărau. O dată Simfonia se certase cu Luţă, dar mai mult în glumă, şi se-njurau: "Pizda mă-ti!", spusese unul. "Ba a mă-ti, că-i mai grasă/ Şi-o mănînci cu sos la masă!" răspunsese celălalt. "Da' a mă-ti ce-are, e ocupată de fascişti?" "Ia nu te mai lega de mama!" La care Lumpă se băgase şi el: "Se leagă de mă-ta cu sfoară", şi-l bătuseră amîndoi.

Tatăl lui apăru în uşă încruntat: "Aştepţi lăutari?" "Vin, vin", spuse Mircea, şi trecînd cu sfială pe lîngă el merse în sufragerie. "Ia vezi, crezi că dacă eşti pionier nu mai poţi s-o-ncasezi? De-acum, tocmai, trebuie să fii mai cuminte, mai ordonat... Trebuie să dai exemplu altora." Se aşezară la masă, dar se uitau mai departe la televizor, unde vedeai muncitori pe schele, apoi nişte sonde... Şi la film se dădea întîi jurnalul, unde vedeai mereu imagini de pe ogoare, cu secerătoarele înamtînd prin lan, apoi nişte fabrici... Te uitai, fiindcă tot n-aveai ce face pînă-ncepea filmul. Mama aduse mîncarea. Era mîncare de prune uscate cu orez, tata-i zicea mereu să nu mai facă mîncărun de-astea ţigăneşti, mîncare de gutui, prune cu orez, colarezi... Ăştia erau cea mai ruşinoasă mîncare, mama-i spunea mereu lui Mircea să nu spună nimănui că o găteşte. Erau de fapt nişte cocoloaşe de făină plutind într-un lichid gros, lăptos, ca de mucenici. Copilului îi plăceau destul de mult, ca şi celelalte. "Lui tata nu-i plac fiindcă el e bănăţean şi astea-s mîncăruri munteneşti, de-aci, de

la noi. Ce-am păţit pînă l-am hotărît să guste măcar ciorba cu i borş... De cîte ori n-am aruncat-o la ghivetă, că nici nu vroia să se atingă de ea... Ce mai plîngeam, ce ciudă-mi era! Şi-acuma bea borşul gol, de nici nu mai am ce pune-n ciorbă." Mîncau sporovăind, Mircea le povestea pentru a nu ştiu cîta oară cum îi pusese tovarăşa cravata la gît, apoi ce-i făcuse Porumbel. Din mîncare agăţa numai prunele, care se umflaseră de ziceai că-s proaspete, şi lăsa orezul neatins. Dar acum mama parcă avea ceva, era distrată şi cu ochii în gol. Tata era doar în maieu, slab de-i numărai coastele, şi ţinea un picior pe scaun. Avea chiloţi de pînză, pînă aproape de genunchi, ca fotbaliştii. Li se şi zicea "chiloţi gen Dinamo Moscova". Ei ţineau cu Dinamo. Jumătate din copii ţineau cu Dinamo şi jumătate cu Steaua. Şi cînd jucau fotbal, echipele le numeau tot Dinamo şi Steaua. Pe Mircea, fiindcă nu ştia să joace, îl puneau mereu în poartă. Dacă se nimerea să se lovească mingea de el, însemna că apărase şi toţi îi strigau "Bravo, bă!" Dar dacă mingea intra-n poartă, îi strigau "Boule! Daca mai iei un gol ieşi afară!" Cînd se saturau de joc, copiii se adunau în jurul lui Mimi şi Vali şi vorbeau despre fotbal. Mimi zicea că fotbaliştii de-acum erau nişte nenorociţi faţă de ăia care jucaseră mai demult. Cică pe vremuri fusese unul Dobai, care avea un şut formidabil, toţi îi ziceau Tunarul. Şi cică o dată a venit la noi o echipă de prin Africa, şi ăştia aveau în poartă o gorilă adevărată. Stătea gorila pe bara de sus şi cum venea o minge, hop, se arunca şi-o prindea. Nu puteau să le dea nici un gol. Pînă s-a enervat Dobai şi cînd a tras un şut, a băgat-o pe gorilă cu tot cu minge-n poartă, de i-a scos şi maţele. A murit gorila chiar acolo, pe loc. Tatăl lui Mircea îl luase pe "Dinamo" la meci de cîteva ori. În faţa stadionului erau cozi foarte mari la bilete. Stăteau mult acolo şi toţi oamenii vorbeau despre fotbal, despre echipe şi jucători. Mircea locuia pe scară cu un fotbalist care era-n echipa naţională, Popa de la Dinamo. Venea mereu beat. Avea o fetiţă foarte drăgălaşă. Ce de jucării îi aducea din toate ţările! După ce luau bilete, tata se oţăra că le băgau pe gît şi un program de doi lei cu numele jucătorilor şi nişte poze din care nu se-nţelegea nimic. Apoi, o dată cu sute de bărbaţi, intrau pe poarta stadionului. Ce statui ciudate erau în parc! Atleţi şi boxeri de bronz, gimnaste de piatră... Lui Mircea-i era mereu teamă că, trecînd pe lîngă ele, statuile i-ar putea şopti ceva... sau l-ar atinge cu degetele pe umăr... Stadionul era

uriaş şi se umplea tot, de nu mai aveai loc să arunci un ac. Mii şi mii de bărbaţi in cămăşi albe, toţi cu părul pieptănat pe spate, ca al tatălui său, toţi cu obrajii verzui, bărbieriţi cu lame proaste, toţi mîncînd seminţe şi scuipînd cojile-n jur. Mircea nici nu era atent la ce se-ntîmpla pe teren. Jucătorii care fugeau acolo erau mici ca furnicile. De-aceea tresărea mereu cînd cei din preajma lui săreau m sus înjurînd şi urlînd ca nebunii. "Băăăă! Futu-ţi morţii mă-ti cu cine te-a-nvăţat fotbal!" zbiera cîte unul la arbitru, mai tare decît ai fi crezut că poate striga un om. Mult mai mult îi plăcea pe stadion seara, cînd se dădeau acolo filme în aer liber. Ecranul era sub cerul uriaş, încă albastru cînd intra lumea, dar tot mai trandafiriu către apus. Răsăreau uneori luna şi stelele şi tot era prea lumină ca să-nceapă filmul. Printre băncile curbe umblau ţigănci cu seminţe, şi aerul mirosea a liliac. Vreun sfert de oră din film nu vedeai decît nişte umbre vag colorate pe ecran, din care nu-nţelegeai nimic, fiindcă te tot apărai de ţînţari, dar apoi întunericul venea, albastru catifelat, vocile se auzeau zbîrnîit din boxele străvechi, cerul se umplea de stele, filmul curgea în lumea lui, iar Mircea rămînea singur în tribune, uitîndu-se aproape numai la cer, uimit şi fericit cînd mai cădea cîte-o stea, lăsînd o dîră lungă în urmă. Scaramouche se duela, se-ndrăgostea, se deghiza-n măscărici, apoi scria pe ecranul negru FIN şi ecranul se stingea. Lumea se-ngrămădea ca oile spre ieşirea slab luminată de un neon. Plopii din depărtare acopereau şi descopereau stelele.

"L-am visat pe tătica", zise deodată mama. La televizor vorbea de cîtva timp o prezentatoare, Sanda Ţăranu, vorbea de nu se mai termina. Nu se ştie ce film trebuia să urmeze şi ea se apucase să-l povestească dinainte. "Parcă pe cine puteai tu să visezi..." îi spuse tatăl, plimbînd o prună prin farfurie. "Da, dragă, mereu mă visez la Tîntava, nu ştiu de ce. Şi mă visez copil sau fată tînără, şi totul e chiar aşa cum era atunci, înainte de război, mămica şi tătica sînt tineri, cum erau... Vasilica şi Anica sînt cu cozi, în haine de la ţară... Să vezi, Costele, se făcea că eram acasă, în casa veche, dinainte s-o facă pe asta de-acum (asta e de prin '40-'41...). Întorceam ceasu-ăla mare de tablă din tindă, ăla pe care e o locomotivă. Cînd, intră mămica şi-mi spune: «Marioaro, aici miroase a mort.» Şi-atunci mi-am dat seama că mirosea a hoit, da ştii cum, să-ţi mute nasul din loc. «Ia vino cu mine», mi-a zis, şi-am ieşit cu ea-n curte. Şi era aşa,

un vînt şi-un cer de parcă sta să ningă... Ne-am dus în şopron, dar parcă nu era şopronul nostru. Era gol şi pustiu, şi pe pereţi erau numai icoane. Era ca un fel de biserică, dragă..." "Păi da", zise tata, plictisit. "Şi nu ţi-ai făcut şi tu nişte cruci, acolo?" "Nu, stai să vezi. Brrr, uite, şi-acum mi s-a făcut pielea de găină. Şopronul era pustiu, erau doar roţi de păienjeni pe la colţuri. Şi se făcea că acum eram singură şi mi-era frică, nu mai ştiam cum ajunsesem pe-acolo. Şi deodată se deschide, dragă, o uşă şi vine la mine o femeie în cămaşă de noapte largă şi boţită, cu un snop de flori în braţe, flori de cîmp de toate felurile, abia le putea duce de multe ce erau. Şi se opreşte-n faţa mea şi-mi aruncă toate florile alea la picioare. «Marioaro», zice, «ia lopata şi dezgroapă-l pe tătica.» Şi-a plecat, n-am mai văzut-o. M-am uitat în jur şi am văzut o lopată, am luat-o şi m-am întors în casă. Ştiam acum că de-aia miroase-a hoit în tindă, că era tătica-ngropat acolo, Doamne, iartă-mă! Multe prostii mai visează omul..." "Chiar că prostii", făcu tatăl atît de caraghios, că Mircea pufni în rîs. Dar mama nu-i dădu atenţie. "Şi-ncep să sap, dragă, acolo-n podeaua de pămînt, sap ce sap şi dau, aşa, de-o ladă. Ridic capacul şi... of, Doamne, iartă-mă!" Şi-ncepu deodată să plîngă, cu faţa-n palme. I se zguduia tot trupul. Copilul încremenise, cu lingura la gură. Tata se oprise din mîncat şi se uita nemulţumit la ea: "Hai, hai, potoleşte-te o dată!" "Era Dumnezeu, cu barbă albă şi-n odăjdii, ca-n icoane... şi cu Evanghelia deschisă pe piept... Şi se uita drept în ochii mei şi zicea: «De ce m-ai îngropat, Mario? De ce m-ai îngropat?» Doamne! Doamne, iartă-mă!" "Bîzzzz... bîzzzz...", o imită tatăl, făcînd o figură lungă ca a lui Stan cînd se smiorcăia. "Fi-v-ar tîmpeniile să vă fie, că nu mai scăpaţi o dată de ele! V-au băgat bine popii-n cap toate prostiile!" "Doamne miluieş-te...", începu şi Mircişor, dar tatăl se răsti şi la el şi după-aia spuse sever: "Ia, gata, de-acum ne uităm la film!" Mama, încă suspinînd, fugi în bucătărie şi nu mai ieşi de-acolo. Mircea se uită ce se uită la film şi-apoi se duse după mama lui.

Dar în bucătărie nu era nimeni. Încă mestecînd, băiatul rămase mirat în mijlocul odăii, între bătrînul bufet verde şi masa, cu muşamaua tăiată de cuţite, de care era prinsă o maşină de tocat. Deasupra aragazului, din găurile de aerisire îmbîcsite de fum, ieşeau şi umblau pe perete viespi mari, care nu-şi aflaseră încă odihna. Uşa balconului era închisă: mama nu

putea fi acolo. Atunci nu putea decît să se fi topit în văzduh. "Mama!", strigă încet, uitîndu-se zăpăcit în jur. Pe aragaz, într-o cratiţă mare, era încă o grămadă de mîncare de prune, să le mai ajungă vreo două-trei zile. "Da, Mircişor, sînt aici", se auzi djn cămară, bineînţeles! Că doar nu făcuse aripi să zboare. Merse şi-o trase «ară, de mînă, din cămara îngustă, ocupată aproape cu totul de un raft plin de sticle goale, oale de lut, borcane cu nu se ştie ce, pungi dezumflate de făină... Avea obrajii uzi şi se ştergea cu palmele la ochi. "Taică-tu ăsta... parcă ce ştie el?" Se aşează pe un scaun, cu Mircea-n braţe. Mirosea toată a prune uscate şi a rîntaş. Copilul se mira uneori cît putea să fie de slabă. O dată, la şedinţa cu părinţii, rămăseseră şi copiii puţin în clasă, fiecare în bancă cu mama sau cu tatăl lui. Şi mama lui era cea mai slabă dintre toate mamele, îi puteai număra vertebrele la ceafă, sub părul făcut coc. Şi avea obrajii atît de scobiţi, cu pielea moale... Şi buzele palide, chiar dacă, rar de tot, dădea cu puţin ruj. Iar părul ei spălăcit era subţire ca pînza de păianjen. "Ce ştie el? El parcă acolo s-a născut, la şcoala lui de ziarişti, nu la Banat. Da' maică-sa, cînd a venit la noi anu' trecut, ţii minte cum stătea în genunchi serile, în cămaşe de noapte, şi se ruga la capul patului? Mircişor, io nu te-am învăţat să spui Doamne-Doamne la culcare, că sînt alte vremuri acum, da' nu-mi place să rîdă de obiceiurile astea cu care noi am crescut... pe care mămica, Dumnezeu s-o..." începu să plîngă din nou. Lui Mircişor îi era milă de mama lui în împrejurări din acelea. De Paşti, de pildă, vopsea , şi ea cîteva ouă, cu multă ostenealâ, în cutii de conserve în care punea vopsea Gallus de mai multe culori. Şi urma masa, cu cozonac, cu ouă, cu vin, cu lucruri mai bune ca de obicei. Bineînţeles că de biserică nici nu putea fi vorba. Dar venea momentul cînd trebuiau să ciocnească ouă, şi-atunci tatăl lui devenea deodată ciufut, ca atunci cînd nu mai avea ţigări. "Ia hai", zicea veselă mama, "Hai să ciocnim, Costele, hai noi mai întîi! Cu ce dai, cu capul sau cu fundul?" Mircea studia îndelung ouăle, ca să-l găsească pe cel mai tare. "Hai, Cristos a-nviat!" la care taică-su răspundea mereu, făcîndu-i cu ochiul lui Mircea: "Cine l-a văzut?" şi, pac! turtea oul mamei, de jos în sus. "Hai, mă, păgînule, ce-are dacă zici şi tu, ca oamenii, «Adevărat a-nviat»? E aşa, o tradiţie, parcă trebuie să crezi?" Mereu ieşea scandal de la ciocnitul ouălor, şi ziua de Paşti, care-ncepea aşa de frumos, se irosea pînă la urmă întotdeauna. "Ia mai lasă-mă-

n pace! Du-te şi ciocneşte cu popa Ciocoiu ăla al vostru care-ţi dădea premiu-ntîi la şcoală, nu cu mine!" Ca să scape de gălăgie, anul acela de Paşti hotărîseră să ciocnească fără să mai spună nimic. Şi cînd venea popa cu botezul era cîteodată scandal. Cînd era tata acasă, se ducea la uşă şi spunea din dosul ei: "Nu primim!"» uneori adăugînd grav: "Noi avem alte convingeri!", ceea ce-i plăcea lui Mircea foarte mult, i se părea cumva nobil. Dar mamei, dacă era singură acasă, îi era ruşine să nu deschidă, aşa că de vreo cîteva ori Mircişor, doar în chiloţi şi-ntr-un maieu jerpelit, cum stătea prin casă, trebuise să pupe şi el cruciuliţa şi să primească-n creştet stropii de apă cu miros de busuioc. Un popă într-un apartament de bloc era curios şi nelalocul lui, copilului i se făcea şi frică... Zdrăngăneau geamurile cînd cînta, şi tot ce zicea, şi hainele lui largi şi sclipitoare erau parcă dintr-un vis... Mama-i zicea "părinte" şi-i săruta mîna, ceea ce-l umplea de indignare pe copil. Popii erau nişte paraziţi care nu munceau nimic, spuneau de două ori "Doamne miluieşte" şi-ţi luau banii. Şi tatăl lui se supăra de cîte ori mama-l primea pe popă cu botezul. Noroc că era doar o dată pe an. Tovarăşa Dogaru, la şcoală, îi încredinţase de multe ori pe copii că Dumnezeu nici nu există. Cea mai bună dovadă, zicea, era că Gagarin fusese-n cer (sau în cosmos, cum se spunea acum) şi nu-l văzuse pe-acolo. Şi-atunci nici Cristos nu putea să fie fiul lui, nici Maica Domnului, maică-sa, şi-aşa mai departe. Nici sfinţii nu existau. Dar mama îi povestea de multe ori, cînd venea vorba de şcoală, cît iubise ea şcoala, cu cît drag stătea şi citea cînd o trimiteau cu vaca pe islaz. Cît de mult ţinea popa din sat, popa Ciocoiu, om cu două facultăţi, la ea şi la Vasilica, mereu primele la învăţătură. Şi, mai cu jumătate de gură, dar încăpăţînat, mai spunea mereu ce mult îi plăcuseră orele de religie de la şcoala din sat. Mircea rîdea mereu cînd auzea asta, "ore de religie". I se părea de necrezut să vină un preot în clasă şi să-nceapă să cînte pe nas. "Dar nu, Mircişor, nu cînta, ne povestea multe lucruri din Evanghelie, viaţa lui Isus Cristos, erau lucruri aşa de frumoase..." Mircea însă-şi acoperea urechile şi nu vroia să mai asculte. Pentru el toate erau ca păcăleala cu Moş Gerilă, în care credeai cînd erai mic şi-apoi rîdeai de cei care încă mai credeau. Pe cînd taică-su mai lucra încă la Atelierele I.T.B., muncitorii şi copiii lor fuseseră chemaţi să se-ntîlnească cu Moş Gerilă în sala de festivităţi a-

ntreprinderii. Fiecare copil urca pe scenă, spunea poezia Şi primea un dar. L-au suit şi pe Mircea, care avea doi ani şi jumătate, dar cînd a dat cu ochii de Moş Gerilă, copilul a-nceput să urle din toate puterile: moşul ăla al lor avea barba lui naturală, neagră pana corbului! Mama plecase cu copilul la subţioară din sală. Pînă-acasă Mircea o ţinuse într-un urlet. Tot ce ţinea de religie se amesteca, pentru el, în mod ciudat, cu icoanele de deasupra paturilor pe pari văruiţi de la Tîntava: Arhanghelul Mi-hail, Dumnezeu Tatăl, zecile de sfinţi care-şi turteau aureolele unele-n altele, toţi în straie de azur şi purpură, toţi pe un fond siniliu scrijelit cu un scris strîmb. Pozele de pe acelaşi perete, colorate cu mîna, înfăţişînd militari şi ţărănci, în rame de sticlă pisată sub ştergare de borangic, odaia umbroasă cu pămînt pe jos, lampa cu sticlă din perete, oglinda înclinată şi grinzile cu busuioc ale tavanului, crengile părului, pline de pere mălăieţe ciugulite de păsări, bătînd în geamul îngust şi zăbrelit, toate acestea-nsemnau pentru Mircişor o lume enigmatică, de care-i era puţin teamă, dar după care şi tînjea într-un fel. Cît de uimit fusese cînd aflase din întîmplare primele lucruri despre Isus pe care el le putea înţelege, pentru că se potriveau cu ce mai ştia şi el! O dată, după ce fusese cu mama lui la Muzeul Satului, ieşiseră pe altă parte şi se rătăciseră pe nişte alei umbroase. Dăduseră acolo peste un fel de capelă veche, părăsită. Mircea aruncase o privire-năuntru şi rămăsese foarte mirat. Pe peretele capelei era o mare pictură lucioasă, cam ca acelea de pe pereţii Policlinicii 10, unde-l duceau cînd era bolnav. Dar, bineînţeles, aici nu erau pictate gîze, flori uriaşe şi spiriduşi coborînd pe o rază de soare, ci un mormînt deschis şi un bărbat în veşmînt alb, însuşi Isus, ridicîndu-se-n aer biruitor şi binecuvîntînd cu o înfăţişare severă. În jurul lui era un fel de cerc de lumină. Neaşteptat şi straniu era însă că în jurul mormîntului dormeau trîn-tiţi pe unde apucaseră cîţiva soldaţi romani. De fapt, vreo doi se treziseră şi se uitau orbiţi şi înspăimîntaţi la Isus. Nu era nici o-ndoială că erau romani, erau îmbrăcaţi exact ca în cartea de istorie de-a patra, cu coifuri, zale şi scuturi dreptunghiulare, tot ce trebuia. Şi suliţe lîngă ei. Copilului nu-i venea să creadă. "Mamă", întrebă el, "Isus Cristos a trăit pe vremea romanilor?" Mama nu ştiuse să-i spună, dar nu credea. Isus fusese Dumnezeu, nu trăia aşa, pe o vreme, ca oamenii. El era în icoane, pe altă lume, cu Maica şi Taica lui şi cu

sfinţii. "Ei, mamă", zisese ea şi de data aceea, ca de-atîtea ori, "ce mi-ar fi plăcut şi mie să citesc şi să ştiu mai multe, aş fi vrut să ies şi eu învăţătoare...

Dar atunci erau alte vremuri. Ştiau oamenii de-nvăţătură? Parcă-l aud pe tătica:«Las', că nu te fac preoteasă!» Şi la şcoală mergeam aşa, iarna, cînd nu aveam nimic de făcut. Cum se desprimăvăra, la muncă, la grădină... sau du-te cu vaca la păscut. N-aveai nici trei ani cînd o luai de funie. Vai de lume... Atît am făcut şi io, patru clase, şi dup-aia nu m-a mai dat la şcoală. A venit războiu'... Mătuşi-ta Anica a rămas în sat, că se măritase, şi io cu Vasilica ne-am dus la Bucureşti, ucenice. Atît ne-a fost învăţătura. Dup-aia mi-am completat şapte clase, da' mai mult de formă, o dată cu toate fetele de la noi, de la «Donca Simo»."

Tatăl apăru şi el după o vreme, spăşit. "Mărie şi Mărioarăăăă", îi cîntă ca-ntotdeauna cînd vroia să se-mpace, "Ochii tăi mă bagă-n boală". "Ba-n oală", strigă şi Mircea şi mama-ncepu să rîdă, şi deodată totul era din nou bine. "Ce ziceţi să mergem şi noi la circ, să vedem spectacolu-ăsta nou?" le spuse tatăl, şi bucuria lui Mircea nu mai avu margini. Cum stăteau chiar lîngă Circ, vedeau oricum toate spectacolele, dar ce-avea a face? Era nemaipomenit. "Eu mă duc mîine cu copiii la menajerie, să vedem animalele", îi anunţă Mircea. "Da, dragă, au nişte lei, tigri, ce-or fi, că rag toată ziua de bagă aleea-n sperieţi. Zicea ieri ma-dam Guruianu că nici nu putuse să stea pe bancă de frică. Mai ales cînd le dă de mîncare rag ceva de groază..."

Mama se-apucă să spele vasele iar tatăl, cocoţîndu-şi ambele picioare pe scaun, ca un indian bătrîn, rămase cu ochii-n gol. Era ciudat de frumos cînd încremenea cîteodată aşa. Părul îi era atît de negru, cu firul atît de gros, încît, cum era dat pe spate, cu doar cîteva şuviţe atîrnîndu-i pe frunte, îi schimba toată faţa într-un fel de mască palidă, de o ciudată nobleţe, în care doar ochii luceau şi ei negri catifelaţi, ochii altcuiva parcă. Şi Mircea rămînea adesea cu ochii în gol, exact ca tatăl lui, şi trebuia uneori zgîlţîit ca să revină pe lume.

Aveau să meargă la circ, ce grozav, aveau să-l vadă pe Yoga Omul Şarpe! Fiindcă pe noul panou dintre castani, din faţa Aleii Circului, între urşii pe monociclu şi acrobatele cu pulpe groase, în ciorapi de plasă, primul nume de atracţie dintr-o lungă listă

era al acestui Yoga Omul Şarpe, scris cu litere mari şi groase. Yoga era şi el desenat în afiş: îşi ţinea picioarele după cap şi stătea în mîini, semănînd cu un fel de păianjen strîns ghem. Pe cap avea un turban cu o piatră mare, strălucitoare, în frunte, un cristal cît cel pe care Mircea-l găsise anul trecut în ariciul verde al unei castane dezghiocate. Toţi copiii de la bloc vorbeau despre el, le plăcea numele lui, Yoga, şi-ncercau să ghicească de ce i se zicea Omul Şarpe. Unii ziceau că se-ncolăceşte ca un piton, alţii că dresează şerpi. Jean zicea că-i spune aşa fiindcă o are lungă şi groasă ca o anacondă. "Să vedeţi că o să şi-o scoată din chiloţi şi o să şi-o arate la toată lumea, ca pe-o trompă de elefant!" Sau ca negrul Jim, se gîndea Mircişor, căruia prinţesa îi dădea tot felul de lucruri grele de făcut ca să nu se mărite cu el, să-i aducă tot felul de perle şi lănţişoare, dar el le aducea, şi-atunci i-a zis: "Mă mărit cu tine dacă o ai lungă de doi metri." Şi cică Jim: "Jim iubeşte mult la tine, taie cincizeci de centimetri!" Fiindcă el o avea de doi metri şi jumătate, ce caraghios... Cum s-o cari după tine dacă e atît de lungă? Poate ca paşa din "La paşa vine un arab": "Apare paşa în pridvor/ Tîrîndu-şi puia pe covor/ Şi coaiele în cărucior"... Dar nu se putea ca Yoga Omul Şarpe s-o scoată acolo, în faţa tuturor, fiindcă-l lua miliţia. Mir-cea credea mai degrabă că-i zicea aşa fiindcă se-ncolăcea ca-n poză, îşi punea picioarele după cap... Şi totuşi, şerpii n-au picioare. Mai bine-i ziceau Yoga Omul Şopîrlă. Şi pe panou mai era trecut un număr "senzaţional" cu Piticele Jongleur de la Circul Mare din Moscova. Asta nu-l mai entuziasma atît pe copil. Cum ei locuiau lîngă Circ, vedea adesea pitici cu capul mare şi picioarele strîmbe mergînd şi ei la piaţă, cu sacoşele atîrnînd pe asfalt. "Oameni şi ei, săracii", zicea mama. "Nu te uita la ei, să nu se simtă prost." Şi ce mai era pe afiş? Mai multe: dresuri de purici, clovni şi o formaţie muzicală din Cehoslovacia, No-Ko-To (sau No-To-Ko? sau Ko-To-No? Era imposibil să ţii minte). Cînd Mircea avea cinci ani şi fuseseră prima oară la circ, tata rîsese de el, îi zisese la-ntoarcere că aveau să facă şi ei circ acasă: el avea să jongleze cu farfurii, Mircea avea să facă pe clovnul, "iar pe mămica o punem să sară-n plasă, desfacem o plasă de-a ei de rafie şi-o ţinem de capete, şi ea sare acolo, face tumbe..." Copilul crezuse, şi abia aştepta să ajungă acasă. Cînd i-au spus că e doar o glumă, a-nceput să urle şi să se tăvălească pe jos chiar acolo, pe trotuar. O-ncasase bine şi doar aşa se potolise.

Mircişor trebuia să meargă la culcare, dar i-au mai dat voie să se joace jumătate de oră înainte să se culce. Aşa că s-a suit în pat, şi-a luat cărţile şi a-nceput să se uite pe ele. Nu aveau multe cărţi în casă. Era una care se numea Ce oameni, domnule! de Nicuţă Tănase. Avea pe copertă un tînăr care fuma aşa, cu obrăznicie. Înăuntru erau nişte povestioare aiurite: "Cum am fost portţigaret", "Cum am fost centru atacant"... Nu se-nţelegea nimic. Tatăl lui zicea că trebuie să rîzi cînd le citeşti, dar el nu rîdea. Doar o poveste era mai comică, cu un porc care dădea curent electric. Altă carte se numea Literatura romînă. Asta avea poze cu scriitori şi cu titluri de ziare. Sub titlurile de ziare scria "frontispiciu". De pildă, "Bluze albastre (frontispiciu)". Lui Mircea cuvîntu-ăsta-i plăcea grozav şi-l repeta tot timpul. Mai erau şi poezii. Unul dintre poeţi era Eminescu, al cărui chip îl ştia bine, îl găseai peste tot. Sub poza lui scria Mihail Eminescu. El fusese cel mai mare poet român, dar murise nebun. "Unde e multă minte, e şi prostie", zicea mama despre el. Lîngă poza lui era o poezioară: "Ai noştri tineri la Paris învaţă/ La gît cravatei cum să lege nodul/ Şi vin apoi de fericesc norodul/ Cu chipul lor isteţ de oaie creaţă." Era şi un desen cu unul dintre aceşti tineri, şi semăna exact cu o oaie creaţă. Mai încolo mai era o poză cu nişte clădiri în flăcări şi un cer negru deasupra. Sub poză scria: "Parisul arde-n flăcări, furtuna-n el se scaldă,/ Turnuri ca facle negre troznesc arzînd în vînt." Poze cu scriitori erau multe. Îi plăceau cei cu nume mai ciudate: Mihail Davidoglu, Olga Demetrius... Nici unul nu scăpase fără mustăţi, ochelari sau de-aia de pirat pe un ochi. Mai mult îi plăceau alte cărţi: Drumuri europene şi De la Polul Nord la Polul Sud. Astea aveau în mijloc poze: prima avea poze din Londra, din Viena, foarte frumoase, iar cealaltă poze cu foci, cu pinguini şi cu vînători de balene. Dar toate pozele erau alb-negru şi cenuşii, abia se desluşeau. Şi paginile cu ele se lipeau, fiindcă erau mai groase şi lucioase. Mai era o carte de Pop Simion, Ore calde, cu nişte muncitori pe schele, desenaţi ciudat, şi o alta, Thomas Alva Edison. Ăsta fusese inventator, inventase becul. Prima poză avea scris dedesubt "Tickerul de bursă", şi arăta un fel de aparat. Sub o alta scria "Atelierele din Menlo Park". Erau nişte case şi un gard. Edison însuşi apărea într-o poză, cu o pălărie de cow-boy pe cap. Tata-i spusese că era surd de-o ureche, îi trăsese unul o palmă peste ea. Dar era deştept. Cînd era copil, l-au găsit ai lui stînd

pe nişte ouă, să le clocească. La şcoală avea însă note proaste. El şi Lenin fuseseră cei mai deştepţi oameni din lume. Lenin era atît de deştept încît, cînd au făcut steaua roşie, au făcut-o-n cinci colţuri, fiindcă şi numele lui Lenin avea cinci litere. El rîdea foarte tare la teatru şi-i plăceau copiii. Era chel şi avea bărbuţă. Era mereu al treilea după Marx şi Engels în panourile de la 23 August, dar primii doi aveau mult mai mult păr. Marx, Engels şi Lenin. Ultima carte, singura pe care-o citise toată, era complet roşie şi scria pe ea Basme populare romîneşti. O citise încă din clasa întîi, îşi amintea cum stătea lungit pe lada de la studio, în faţa marii ferestre, şi citea pînă se-ntuneca. Atunci foile se făceau roz. La-nceput îi fusese foarte greu. Nu înţelegea multe lucruri. După unele cuvinte scria cîte o cifră mică, 1,2 sau 3. Ce era aia "coclauri2"? Iar jos se trăgea o linie şi sub ea mai scria ceva cu litere mai mici, dar fără legătură cu povestea. Învăţase însă repede să treacă peste lucrurile-astea. Erau multe poveşti atît de frumoase, dar şi înfricoşătoare. Erau mulţi împăraţi cu nume de culori, şi undeva era o rîpă, pe-acolo treceai pe Celălalt Tărîm. Acolo mişunau fiinţe rele, gheonoaie, scorpii, Statu-Palmă-Barbă-Cot, care fugea cu barba prinsă într-un copac... Erau zmei şi balauri, un ş-arpe care-avea o mărgică după măseaua din fundul gurii... Cînd ajungeai la el, după ce-i salvai fata, el îţi spunea să-i ceri ce vrei tu, aur, argint, cît vroiai, dar tu trebuia să ceri mărgică, fiindcă era fermecată... Mai erau munţi de sticlă, văi cu flori adormitoare, mănăstiri ce se legănau pe un pai. Cea mai lungă poveste era "Ileana Cosînzeana, din cosiţă ruja-i cîntă, nouă împăraţi ascultă". Avea 22 de pagini şi Mircea o terminase în vreo săptămînă. În "Pipăruş Patru şi Florea-Nfloritu" cei doi voinici treceau prin ţara furnicilor şi prin cea a şoarecilor, care erau mari cît boii, şi ajungeau la bordeiul lui Ciută-Nevăzută. Şi Ciută-Ne-văzută avea o fată, care i-a salvat pe voinici, fiindcă Ciută-Nevăzută mînca oameni.

Pe cînd răsfoia Basme populare romîneşti, intră în camera mama lui. "Hai, la culcare, că e unşpe! Te-am lăsat o grămadă. Mîine-o să trag de tine să te scoli." Adună cărţile şi le puse pe ladă. Îl înveli pe băiat, care se ghemui nemulţumit sub pătură. Decît să se culce, era mai bine orice. Ar fi preferat să-l bată amîndoi părinţii toată noaptea decît să doarmă. De fapt, după ce adormea nu-i mai păsa, dar pîn-atunci era un chin. Lui Mircea-i era frică de nopţi şi de somn. De fiecare dată, culcat pe

burtă între cearceafuri, simţind chiar şi cu pleoapele-nchise cum trec peste pereţi luminile de la maşinile de pe şosea, se gîndea că pînă dimineaţă era atît de mult timp, opt sau nouă ore... Ce-avea să facă el în vremea asta? Unde avea să fie? Prin ce coclauri necunoscute, rele, pustii avea să rătăcească? Atunci îl apuca frica şi se silea să nu alunece-n somn. Începuse să se gîndească şi la ce avea să fie după ce va muri. Atunci nu va mai vedea nimic, nu va mai auzi nimic, şi asta mii şi milioane de ani. Niciodată n-avea să mai existe. Atunci chiar că nu mai putea dormi. Deschidea ochii şi privea în jur tresărind. La el în cameră nu se făcea întuneric niciodată, fiindcă şoseaua lumina puternic din toate becurile de pe stîlpii dintre şinele de tramvai. Şi, dincolo de ea, lumina stins tot oraşul. Dar după o vreme se făcea linişte. Rar mai trecea cîte-o maşină sau, cu un zgomot înfiorător, un tramvai. Mircea se ducea atunci la fereastră şi deschidea panoul lateral. Stătea mult aşa, în liniştea şi vîntul delicat al nopţii. Iubea atît de mult oraşul acela nesfîrşit, pîlpîitor, era Bucureştiul lui personal, făcut cadou lui de ziua de naştere. Ştia fiecare vilă şi fiecare vîrf de platan ce ştergea cerul. Ştia luna mare şi îngheţată. Privea, sub razele ei, şirul lung de Crişti răstigniţi pe stîlpii de iluminat, de-a lungul şoselei curbe. Din coasta lor picura apă şi sînge pe pavajul dintre şinele de tramvai.

În acea seară, pentru prima dată, mama nu-i mai spusese nici o poveste. "Gata cu poveştile, de-acum eşti băiat mare, pionier, e ruşine. Apropo, uite, ţi-am călcat din nou cravata, uite-o aici, o pun pe spătar." Dar Mircea nu se mai ridică din pat. Privi doar, desfăşurat deasupra sa, ca omuleţii de hîrtie de altădată, triunghiul care, în semiumbra camerei, era acum stacojiu ca vişina putredă. Mama-l pupă şi-i zise ca de obicei "Noapte bună, somn uşor,/ Şapte purici pe-un picior". După ce ea ieşi din cameră, încercă o vreme să-şi spună singur, mai departe, povestea despre ţara Tikitan, pe care mama i-o zicea de atîta vreme, dar nu-i veni nimic în minte. Adormi apoi şi visă. Trecea prin spatele blocului, în dreptul Scării 5. "Aici n-am intrat niciodată", îşi spuse. "Cum o fi scara asta?" Intră în hol şi urcă scările pînă la lift. Totul era-ntunecat, pustiu şi mare, foarte mare. Chemă liftul şi intră. "Să urc la-ntîmplare, de pildă la etajul patru." Apăsă la patru, dar liftul nu opri acolo, ci merse pînă sus. Cînd deschise uşa de fier, se făcea acolo, la opt, un fel

de hală largă de ciment, cu dungi de umbră pe pereţi. Îl copleşi teama. Făcu cîţiva paşi pe enormul palier fără uşi. Pînă şi uşa liftului dispăruse după o vreme. Cum avea să se mai întoarcă? Şi deodată de undeva apăru Porumbel, cu craniul lui mare lucind în întuneric. Avea-n mînă o bardă cu tăişul însîngerat. Mircea o luă la fugă disperat, încercînd să ţipe şi nereuşind, cu Porumbel după el. Văzu deodată scările şi se năpusti-n jos pe ele, sărind cîte două-trei trepte o dată. Palierele pe lîngă care zbura erau de asemenea fără uşi, din beton grosolan, ca de bloc nefinisat. Auzea tropăitul lui Porumbel tot mai aproape în susul scărilor. Cînd se simţi apucat de cravată (acum îşi dădu seama că e-mbră-cat în pionier din cap pînă-n picioare), se prăbuşi pe trepte. Nodul cravatei îl sufoca, îi intrase adînc în carne. Porumbel era deasupra lui o statuie imensă, cu barda ridicată. Izbi din toate puterile în creştetul copilului, care simţi cum îl copleşeşte un fel de fericire sfîşietoare. Ţeasta i se sparse-n mii de ţăndări şi începu să izvorască din ea, nestăpînit, lumină.

Soile stătea pe bancă, în curtea devastată din faţa casei ei de pe Tunari, şi amurgul reflectat în rochia ei albă de dantelă îi împrumuta o nuanţă de floare de cireş. Aştepta acolo, cu mîinile-n poală, cu bărbia timidă ca de fetiţă, mare şi pufoasă păpuşă cu ochi făcuţi nu ca să vadă, ci ca să reflecte-n lucioasele lor cercuri căprui buruienile, casa ruinată, cu o scară ce nu ducea nicăieri lipită de zid, gardul de fier forjat şi puţinele tramvaie ce treceau huruind pe strada din faţă, zguduind din temelii bătrînele clădiri. La gît, atîrnat de un şnuruleţ de piele, Soile avea un medalion emailat, prins într-un cadru de filigran de argint. În ovalul său era pictată Soile, stînd pe bancă, mare, pufoasă, neajutorată, în faţa casei ei vineţii cu o scară ce nu ducea nicăieri. Purta la gît un medalion în al cărui oval se vedea Soile, în rochie de dantelă albă, pe care lucea emailul unui alt medalion, în care, în faţa casei ei, Soile... Chiar şi al miilea medalion era la fel de limpede ca şi primul şi ca imaginea adevăratei Soile, ce aştepta în amurg, răspîndind un miros de piele caldă, foarte uscată şi de singurătate, în faţa casei ei ruinate de pe Tunari, casă de culoarea lupusului entematos.

Soile se născuse chinuitor de greu, lăsîndu-şi mama schilodită pentru totdeauna. Capul ei mare, însîngerat, cu fire de păr hpite de ţeasta murdară de meconiu, dislocase cu un

troznet de oase fluturele iliac ce-o purtase pînă atunci, tandru, între aripe. Craniul fetiţei, moale ca un ou de broască ţestoasă, suferise şi el presiuni şi deformări tragice în tunelul de carne şi pieliţe prin care alunecase. Dar supravieţuiseră şi copilul, şi mama, chiar dacă mama avea să poarte de-atunci pentru toată viaţa un corset de plexiglas pe sub rochie, închis cu un mecanism complicat, iar fata avea să crească blîndă şi lipsită de voinţă ca un lujer de plantă.

După ce spălaseră cu un burete trupul chinuit al fetiţei, încă ataşat de vulva sfîşiată a mamei cu cordonul ombilical, surorile medicale îi observaseră albăstreala. Corpul copilului era ca de caolin bleu, şi pînă şi limbuţă şi cerul gurii, vărgat ca al pisicilor, erau albastre ca şi cînd ar fi mîncat afine. Medicii ştiau că era vorba de-o malformaţie a inimii, şi hotărîră să aştepte un an pînă la o eventuală operaţie. Dar după un an corpul Soilei deveni ca de jad semitransparent, iar prin cărniţa moale a pieptului ei se zărea zvîcnind ceva ce nu părea deloc o inimă. Acea pată de întuneric îi trimitea în artere, pulsînd lent, un sînge otrăvitor. Urmă o operaţie dificilă, instrumente stranii clinchetiră ore-n şir deasupra trupului mic, pierdut pe masa cea albă. În loc de inimă, o tarantulă grea, deconectată de la sistemul circulator al fetiţei, îşi întinse ca o floare de mlaştină, în palma chirurgului, picioarele amorţite. Sări jos şi fugi peste blocul operator pînă fu prinsă la colţ şi capturată de sanitari. În locul păianjenului, în toracele Soilei fu aşezată, cu botişorul spre stînga, inima unui copil de sex masculin care se născuse o dată cu fetiţa, privise lumea, scuturase din cap în semn că nu şi închisese ochii pentru totdeauna. Vegetase apoi timp de un an conectat la un aparat greoi, dar cum creierul îi involuase spre un fel de conopidă, fusese desprins din acea fantomă de viaţă. Cu noua ei inimă băieţească şi cu transfuzii totale de sînge repetate lunar, Soile crescuse, mai întîi sub un clopot de sticlă, într-un mediu perfect antiseptic, apoi, după vîrsta de şapte ani, mamei i se permisese s-o ia acasă. Fetiţa avea să-şi aducă mereu aminte chipul încărunţit de suferinţă al mamei, lăţit pe toată curbura clopotului de sticlă, ca şi lucrurile strîmbe şi picurătoare din camera de spital. Cînd se-ntorseseră acasă, în Pobeda veche a doctorului, mama ţinuse tot timpul pe genunchi, acoperită cu o pînză-nflorată, cutia de cristal în care stătea ghemuită tarantula, obeză acum şi răspîndind deasupra pîntecului, la fiecare

mişcare, o ceaţă de perişori veninoşi. De-atunci, de mînă cu fetiţa, avea să meargă în fiecare sîmbătă după-amiaza în Obor, la tîrgul de păsări şi animale mici, ca să cumpere cîte-o pereche de şoricei albi, cu labele şi boturile roze, pentru hrana păianjenului din terariul de cristal. În timp ce mama se tîrguia pentru şoricei, Soile privea peştii exotici, cu voalurile lor portocalii, din acvariile cu alge şi melci planaria, simţind că n-ar fi putut fi niciodată mai fericită decît dac-ar fi avut şi ea corpul plinuţ şi elastic al unuia dintre ei şi rochia graţioasă a cozii lui evanescente. Aşa ar fi vrut să trăiască, sub apă, într-un acvariu îngust, singură şi mută într-o lume mică, reflectînd-o pasiv în ochii fără pleoape.

Lui Herman îi trebuiseră săptămîni ca să afle toate acestea, într-o seară ieşise să-şi cumpere ţigări. Traversase şoseaua în dreptul bodegii din colţ şi apoi strada Tunari, dar debitul era închis şi vînzătoarea în concediu de odihnă, după cum scria pe uşă. O luase-n sus pe Tunari, spre benzinărie. Ştia el, pe Eminescu, un chioşc care ţinea deschis pînă tîrziu. Trecuse de gheţărie, de frizerie şi de şcoala veche. De-a lungul străzii patriarhale, cu salcîmi, se-nşirau construcţii ireale: case vechi de-un secol, dărăpănate, cu tencuiala stacojie, azurie, portocalie, înnegrită însă şi prăfoasă, cu gemuleţe sticlind în amurg ca nişte ochi de păsări, cu turnuleţe şi cupole caraghioase de tablă deasupra cărora, ca ornament, vedeai cîte-o măciucă plină de ţepi sau cîte-un înger de ipsos, cu aripile-ntinse. Pe la jumătatea străzii, pe partea dreaptă, zări deodată casa Soilei, în fundul unei curţi pe care Herman n-o observase niciodată pînă atunci, deşi trecuse pe-acolo de sute de ori. Şi n-ar fi remarcat-o, în mod sigur, nici atunci, dacă amurgul nu ar fi avut o foarte precisă nuanţă trandafirie şi dacă Soile, inventată parcă de acea unică densitate a luminii, nu ar fi stat pe banca ei, în rochie de dantelă albă şi cu mîinile-n poală, arătînd mai neajutorată decît dacă ar fi strigat după ajutor în largul mării. Herman se oprise fascinat, foarte aproape de ea, dar despărţiţi de barele gardului de fier forjat. Stătuse acolo minute-n şir pînă cînd, parcă la o nouă schimbare a luminii spre un fel de purpură lichidă, Soile-ntorsese încet capul spre el. "Mircea, a fost ca un vis străvechi, ca o amintire străveche. O ştiam pe Soile. Nu ştiu de unde, dar o ştiam, ytiam bine faţa ei îmbătrînită înainte de vreme, bărbia tremurătoare, gura ei cărnoasă şi umedă de

fetiţă, părul de sîrmă cenuşie. Ştiam şi casa, şi bucata de cer de deasupra, ca şi cînd ar fi fost părţi ale corpului ei, aripi sau creste ciudate, de stegozaur...

Ştiam bucata aceea de lume, felia aceea de creier, grupul de neuroni care o secreta, îi ştiam pentru că erau ai mei, în adîncul minţii mele priveam petele acelea de suferinţă şi de magie. Am iubit-o pe Soile din prima clipă cînd am văzut-o, şi am iubit-o tot mai mult pe măsură ce, revăzînd-o în fiecare zi, mi-am reamintit-o tot mai mult, de parcă Soile cea de pe Tunari ar fi suflat uşor praful de pe Soile cea din centrul minţii mele pîn-ar fi făcut-o să strălucească şi, la rîndul ei, s-o lumineze tot mai mult, pînă la alb, la indistinct, la orbitor..."

Trecuse apoi pe-acolo seară de seară, stătea acolo, cu mîinile-ncleştate pe barele de fier negru şi o privea pe Soile, care-ntorcea mereu capul spre el, timp de o clipă, la aceeaşi nuanţă trandafirie a cerului crepuscular. Iar cînd amurgul căpăta culoarea păcurii incandescente, tivită către orizont de un galben subţire şi pur, apărea în pragul casei mama, gravă şi severă în îmbrăcămintea ei neagră, purtînd în mîini o mare carafă de sticlă, udă, plină de apă clătinătoare. Uda cu grijă muşcatele înşirate de-a lungul zidului casei, în ghivece sparte şi-n lădiţe de lemn putred şi-n oale cu smalţul dus de mult, şi, de fiecare dată cînd stropii gelatinoşi atingeau pămîntul, inflorescenţele de un roşu posomorit se-nsufleţeau şi căpătau exact nuanţa asfinţitului de peste acoperiş, aşa încît casa devenea un sloi uriaş, vineţiu, plutind în aer între două amurguri. În acea navă aeriană o conducea apoi pe Soile, luînd-o de mînă şi-naintînd încet, împreună, către uşă, ca două surori în rochii lungi, decupate pe zidul coşcovit, acoperit de molii de noapte. Cînd uşa se-nchidea-n urma lor, muşcatele se-aprindeau şi mai tare, ca nişte turbioane de foc, mugurii lor îndoiţi se-ndreptau şi deschideau şi ei petale de flacără pînă cînd, propulsată de jeturile incandescente, casa se ridica încet către cer, ivind din pămînt fundaţii prelungi şi însoţită ca o meduză de franjurile cablurilor electrice şi ale ţevilor de canalizare. Măreaţă şi singuratică, plutea zvîcnind deasupra oraşului pînă ce se topea în adîncul insondabil al bolţii, între primele stele.

A doua zi casa era iarăşi la locul ei, ca şi Soile, ca şi Herman, care, strîngînd în pumni mereu aceleaşi două bare de fier forjat, o privea, aşteptînd momentul în care ea avea să-ntoarcă din nou

capul. După multe seri de aşteptare, cînd memoria plastică a metalului pe care-şi ţinea mîinile produsese deja deformări adînci, şanţuri şi riduri pe suliţele de fier, aşa că amprentele lui se vedeau acolo ca pe nişte batoane de plastilină, un zîm-bet timid se imprimase şi pe faţa Soilei la vederea lui Herman, semn că o nouă fiinţă, alături de mamă, de păianjen şi de enigmaticul doctor, pătrunsese în viaţa ei. O nouă cută adîncă, verticală, apăruse însă şi între sprîncenele mamei, care-ntr-una din seri, cu carafa în braţe, se îndreptase încet către Herman, îl cercetase cu privirea fără să-i spună o vorbă şi se-ntorsese să-şi ude muşcatele. Ghiveciul uneia era spart, şi Herman putu să vadă, acolo unde lipsea un mare ciob de argilă, că floarea n-avea pămînt deloc, ci tot spaţiul din ghiveci era ocupat de rădăciniţe palide, filiforme, împletindu-se strîns ca un ghem de vinişoare şi păstrînd forma ghiveciului chiar şi acolo unde peretele lui lipsea. Floarea patetică se hrănea nu doar cu stropii gelatinoşi din carafă, ci şi cu o tulbure suferinţă. În seara următoare Herman deschisese poarta de fier şi pătrunsese-n grădină.

Se aşezase, adînc gîrbovit, pe banca Soilei şi rămăseseră toată seara unul lîngă altul, privind înainte, ea cu mîinile-n poală, el cu mîinile pe genunchi, simţind pe toată suprafaţa palmelor textura uşoară a costumului cenuşiu, de vară, pe care nu-l mai îmbrăcase de mai bine de zece ani. Costumu-i era larg, făcea peste tot cute, căci alcoolul îi împuţinase trupul văzînd cu ochii, dar apele lui tandre, semilunele de ocru şi acaju ale materialului de bună calitate îi dădeau lui Herman o încredere-n sine sinucigaşă, pe care altfel n-avea unde s-o caute. Şi-n serile-acelea era atît de proaspăt ras, încît pielea feţei îi devenise sticloasă, aproape ivindu-i muşchii striaţi dedesubt, nervii şi glandele salivare, încetase să bea, ca să nu ofilească femeia dulce de alături cu damful lui, şi parfumul cu care se dăduse, o colonie ieftină pentru după ras, îl împiedicase cîteva seri la rînd să simtă mireasma uleioasă de regina-nopţii pe care Soile o-mprumutase pe ascuns (avea să afle el mai tîrziu) de la mama ei, al cărei budoar de femeie singuratică adăpostea un număr surprinzător de flacoane şi creme, rimeluri şi rujuri, cleşti de curbat genele şi seringi de umflat buzele cu parafină, droturi pentru făcut bucle, pensule pentru pudrat obrajii, reţele pentru prins părul, precum şi şifoniere-ntregi de lenjerie intimă de

dantelă, roşie, neagră şi sidefie, portjartiere complicate ca nişte harnaşamente, sutiene cu perniţe-n interior, chiloţi ca nişte mici triunghiuri mătăsoase susţinute de aţişoare şi ciorapi de plasă ghemuiţi în ei înşişi, în cutii de pantofi, ca nişte broaşte rîioase. Dar în budoarul mamei Herman pătrunsese mult mai tîrziu.

Urmaseră seri fericite. Herman îi vorbise Soilei şi ea-i răspunsese, şi vocea ei Herman şi-o amintea, "o ştiusem dintotdeauna, Mircea, voce de băiat dinainte de adolescenţă, voce dulce şi hîrîită de scopit, cu tonuri grave intersectate de mici triluri angelice, voce de rusalcă şi de păianjen. Înainte ca măcar să deschidă prima dată gura îi auzisem vocea şi-i ştiam cuvintele. Vocea ei ajungea în aer păstrînd rezonanţa tuturor oaselor ei de hîrtie, în vocea ei îi vedeai scheletul fragil, uguind ca un diapazon. Vocea ei te fascina şi-apoi, după o nanosecundă, te-nspăimînta de parcă ai fi dansat cu cea mai dulce femeie din lume şi i-ai fi dat şuviţele aurii de păr peste ureche ca să-i săruţi lobul călduţ, cu perlă, dar ai fi zărit brusc două labe puternice de păianjen ieşindu-i din duetul auditiv, dintre pînzele sidefii întinse-n întreaga ureche. Crede-mă că înainte să-şi spună numele ştiusem că se numeşte Soile şi înainte să-mi povestească istoria ei o ştiam de parcă eu aş fi născocit-o, aşa cum uneori visez că ţin în mînă o carte minunată, scrisă de mine cîndva, fără să-mi pot aminti cînd am scris-o..." Vorbeau acum, în serile încă reci de primăvară, pînă cînd se-ntuneca, şi în crepusculul galben apărea mama Soilei, cu aceeaşi carafă udă, plină cu apă galbenă, învîr-tejită, şi atunci Herman o lua pe Soile de mînă — mîna ei grăsuţă, umedă, inertă, fără amprente ca un pîntec de peşte — şi-o conducea spre uşă, pe cînd casa-ncepea deja să tremure de flacăra furioasă a sutelor de muşcate. Fata intra, urmată de mama ei, care trăgea uşa lent în urma lor ca un astronaut, şi Herman rămînea singur, luminat orbitor de focurile de purpură ce se-nălţau tot mai sus, scanîndu-i corpul ca lampa unui copiator, pînă ce casa, smulsă ca o măsea din temeliile ei, se ridica măreaţă şi Herman aproape că-şi dădea ochii peste cap urmărindu-i zborul. O dată chiar, globii ochilor lui albaştri, forţaţi de atîta privit în sus, balansaseră violent către interior, şi Herman privise adînc în propriul lui creier. Văzuse atunci, doar pentru o clipă, un palat îngheţat de marmură albă, plin cu fluturi. De-atunci ştiuse că statuile au ochii goi pentru că toate privesc în propriul îor creier,

în palatele goale şi vaste ale ţestelor lor. După ce casa Soilei dispărea în văzduh (unde, în ce Ierusalim ceresc îşi petreceau noaptea cele două femei?), Herman mai rămînea, uneori, în grădina năpădită de bozii şi de scaieţi, privind groapa dezolantă unde fusese fundaţia casei. Pe stradă mai trecea cîte-un tramvai, clopoţind către intersecţie, cîte-o patrulă de miliţie, cîte un vagabond singuratic. Cîte-o somnambulă goală, cu părul buclat înăturînd asfaltul de praf şi de flori risipite de liliac. Groapa era grosolană, cu margini de pămînt pline de pupe de cărăbuşi, cu ţevi smolite traversînd-o ca nişte rădăcini de copaci. Fundul nu i se vedea, dar o scăriţă de ciment, cu trepte din care ieşeau fiare-ndoite, ducea către adînc. Herman o coborîse de cîteva ori, şi găsise sub casă tunele lungi şi întortocheate, unele barate de gratii mucede, străvechi, altele ducînd tot mai adînc, pînă ce aerul devenea fierbinte şi vuitor ca flacăra lămpilor cu acetilenă. Doar cîteva şerpuiau cuminte, aproape orizontal, cu cîte-un bec la fiecare zece paşi, de parcă te-ar fi-ndemnat să le urmezi. Printr-unul dintre ele rătăcise Herman o noapte-ntreagă, pe sub becurile încărcate de praf, împiedieîndu-se de mortăciuni putrede, ca s-ajungă-n cele din urmă în faţa unei uşi stacojii, bătute-n nituri de fier, fără clanţă şi bortă a cheii. Lipise urechea de uşă, şi lemnul ei se dovedi călduţ ca un pîntec de femeie. Din spatele lui venea un zgomot inconfundabil, deşi înăbuşit de seîndura buretoasă. Era vîjîitul insistent, înfiorător, pe care-l auzeai cînd aşteptai la dentist, alături de chipuri străine, răsfoind vechi reviste de modă. Ştiai că în curînd burghiul de la capătul braţului articulat avea să-ţi urle şi ţie în dinţi şi în creier. Aici huruitul era însă continuu, pulsator, şi nu se-auzea nici un clinchet de instrumente, nici o voce care să spună liniştitor: "clătiţi... scuipaţi..." Herman ştia că în blestematele noastre vremi turbina dentistului fusese folosită ca instrument de tortură, şi-şi imaginase acolo, în faţa uşii care vibra, scene insuportabile: dinţi vii, sănătoşi, sărind în ţăndări, limbi şi buze sfîrtecate, urlete de infern, şorţuri de călău stropite de sînge. Se-ntorsese-n grabă şi urcase scara de ciment a gropii la timp ca să vadă cum Peste Bucureşti albeşte de ziuă.

"Este cu zece ani mai tînără decît mine, se apropie de patruzeci şi n-a cunoscut pîn-acum nici un bărbat. N-a ieşit din casă decît cu mama ei, la cumpărături şi, rar, în centru, la medic. E doctorul ei, chirurgul care-a operat-o chiar de la-

nceput. Pentru ea, el nu-i un bărbat, ci un fel de divinitate. Drumurile spre el, o dată pe an, i se par adevărate procesiuni, pelerinaje fabuloase, singurele ei sărbători. Şi ea, şi mama ei se pregătesc jumătate de zi pentru ele. De ce merg acolo şi ce se petrece cu adevărat acolo mi-a fost imposibil să desluşesc, căci cum poţi şti cum trece, pe banda lui Mobius, adevărul în ficţiune şi, în definitiv, minunatule Pilat, «ce este adevărul?» Pot să cred, din spusele ei, că doctoru-i pune-n faţă planşe cu fluturi de cerneală, căci cunosc testul Rorschach, dar nu mai cred că în multicolora planşă X ea vede mereu icoana Arhanghelului Mihail şi îngenunchează în faţa ei. Pot crede că, hipnotizată, ea-şi aminteşte prima copilărie şi se zbate să-şi smulgă inima din piept, dar că-n timpul acestei transe pluteşte goală în mijlocul camerei, între podea şi tavan, şi că medicul, ghemuit sub ea, îi lipeşte de omoplaţi stetoscopu-ngheţat... Că, privindu-se pe ecranul de la radiografie, şi-a văzut oasele, şi toate erau colorate, toate de altă culoare, clavicule vişinii, coaste de aur, vertebre pastelate ca o ghirlandă de flori, femure verzi pal, craniul bălţat ca o hartă politică şi doar hioidul, singurul os nelegat de celelalte, transparent ca o agrafă de sticlă..." Mai povestea cum la sfîrşitul consultaţiei ea ieşea pe culoar, unde aştepta pe un taburet cu perniţă moale. Atunci auzea-ntotdeauna, după o vreme, zgomote nedesluşite din cabinet, ce culminau cu suspinele şi apoi gemetele adînci ale mamei, strigăte răguşite pe care Soile nu le-nţelegea şi care-o speriau de moarte. Dar mama apărea apoi, severă şi liniştită ca-ntotdeauna, şi se puteau întoarce atunci, mereu pe aceeaşi rută, acasă. Căci tot restul zilelor şi-l petreceau acasă. Trăiau amîndouă din pensia de urmaş după tatăl Soilei, mort în 1949, cu cîteva luni înainte de naşterea ei. Pentru că avea nume german, Ingo Bach fusese ridicat după război şi dus la muncă-n Urali. Acolo se-mbolnăvise de scarlatină şi ceruse să fie repatriat. Şi-ntr-un fel fusese, căci, temîndu-se de boala contagioasă, ruşii-l scoseseră pe poarta lagărului, doar în zdrenţe, fără nici un ban, fără să ştie precis unde se află, doar că era-n miezul Rusiei şi îi ziseseră: "Pleacă!" Şi Ingo străbătuse, numai el ştia cum, toată Rusia, din sat în sat, din izbă-n izbă, şi ajunsese acasă şi apucase să se vindece, s-o cunoască pe mama Soilei, să se căsătorească şi s-o lase-nsărcinată înainte de-a fi arestat de autorităţile române. În 1948 a fost scos din

casă noaptea, interogat, torturat (dac-ar fi să-l crezi pe străinul care-mpărţise cu el celula cîtăva vreme, şi care i-a făcut apoi, cu mare fereală, o vizită mamei Soilei) şi dat apoi dispărut, fără urmă şi fără explicaţii. Din singura poză cu Ingo îţi zîmbea straniu un bărbat neobişnuit de înalt, slab, cu oase fragile. Înainte de-a muri, îl rugase pe acel prieten să-i spună soţiei lui că vrea ca fata ce-avea să se nască (dar cum ştiuse că-avea să fie fată? Nu dăduse, oricum, nici un nume de băiat) să aibă numele Soile, ca al unei rude, de mult răposate, ce fusese, pare-se, artistă de circ. Soile era un nume finlandez, emana frig şi o lumină de aurora polară. Mama ei nu era nici ea o oarecare. Dar aici lucrurile erau mai tulburi. Oricum, la mare nevoie (cînd se strica acoperişul, cînd se descărcau lemnele-n curte şi cînd mergeau, o dată pe an, la doctor) scotea din bufet o lădiţă cu străvechi bijuterii şi alegea-mpre-unã cu Soile cîte-un lănţug încurcat cu o sută altele sau cîte-un bob preţios montat în argint şi, după ce le stropea cu lacrimi, ieşea să le vîndă unui bătrîn şi de-ncredere anticar, care se ocupa şi cu alt negoţ, mai primejdios. Aşa se face că femeile nu suferiseră niciodată vreo lipsă, că Soile putuse merge la o şcoală specială unde-nvăţase — ce? — împreună cu alţi zece copii speciali, fiecare închis ermetic în lumea lui. Şi că mama îşi permitea fantezii stranii, care pe Herman îl fascinaseră încă din prima seară cînd, pe neaşteptate, după ore petrecute-n amurg, lîngă Soile, fusese invitat "la o linguriţă de dulceaţă" şi pătrunsese prima dată în casa vineţie de pe Tunari.

"Dumnezeul dumnezeilor dumnezeilor dumnezeilor mă-ti de Dumnezeu! Pastele şi grijania mă-ti de Dumnezeu!" Jean parcă-nnebunise. Ţopăia cu faţa spre cer, cu limba scoasă de-un cot, cu mîinile depărtate de trup ca un titirez. Încerca să prindă-n gură cît mai mulţi stropi din ploaia cu soare, venită din senin pe alee şi de care, ca să se adăpostească, copiii fugiseră sub marele castan de sub ţîşnitoare. Fiecare strop era mare cît un bob de strugure şi cînd izbea asfaltul praf os crăpa într-o coroniţă de apă sclipitoare. În cîteva secunde părul şi faţa plină de pistrui a lui Jean, ca şi bluza lui decolorată de-atîta purtat, se umpluseră de apă. "Ei, m-a trăznit?" se-ntoar-se el, fleaşcă dar triumfător, la ceilalţi. "Unde dracu să existe? în lună? Pe planeta Marte?" Se certase-nainte cu Vova, care zisese că totuşi el crede

în Dumnezeu, fiindcă trebuia să fie cineva care făcuse lumea. "Mamaie zicea că el vede tot şi, să vedeţi, cînd am fost pe la ea la Bacău săream io în pat şi cîntam aia cu «Fecioara Maria,/ Cît e ea de sfîntă,/ Şi-uită fecioria/ La un chil de ţuică», şi mamaie m-a auzit şi mi-a zis că Maica Domnului o să mă pedepsească. Şi nu ştiu cum am sărit dup-aia din pat şi mi-am scrîntit piciorul..." Atunci rîsese Jean de el şi ieşise-n ploaie ca să strige porcăriile alea către Dumnezeu. Lui Mircişor, care acum se chinuia să rupă o bucată de iască de pe scoarţa castanului, nu-i plăceau deloc înjurăturile, dar se gîndea că, de vreme ce Dumnezeu oricum nu exista, n-avea nici o importanţă. Deja între frunzele copacului se formaseră ciorchini de castane mici, verzi, cu ţepişorii încă moi. Ploaia dăduse jos cîteva crenguţe, şi Luci şi Sandu se chinuiau să desfacă fructele cu unghiile. Înăuntru aveau ceva alb, moale, o castană încă neformată. Dac-ar fi fost şi Paul cu ei, sigur ar fi-ncercat s-o mănînce. Paul rnînca orice: zmoală, boabe roşii otrăvitoare, măciulii de chi-brite... Prindea muşte şi le lăsa să-i bîzîie-n gură... "Auziţi", făcu Jean, "cică Lemn a murit şi s-a dus în iad, şi Scaraoţchi dup-o vreme se duce la Dumnezeu şi-i spune: «Dumnezeu, nu ştiu ce, uite, mi-ai trimis pe nebunul ăsta de Lemn şi s-a apucat să facă revoluţie cu dracii mei, nu mai e de trai, ia-mi-l de pe cap!» Şi Dumnezeu cică «Bine, adu-l aici să stau de vorbă cu el». Şi Scaraoţchi l-a adus pe Lemn să stea de vorbă cu Dumnezeu, şi au vorbit ei ce-au vorbit, şi dup-aia s-a-ntors Scaraoţchi şi face: «Ei, Dumnezeu, ai vorbit cu Lenin?» Şi Dumnezeu cică: «Nu Dumnezeu, tovarăşul Dumnezeu, şi dacă vrei să ştii Dumnezeu nici nu există!» Hă, hă, hă, rîseră toţi copiii: cum să spună însuşi Dumnezeu că el nici nu există?

Jean de la opt spunea cele mai haioase bancuri. În rest, nu era mare lucru de capul lui, era murdar şi jerpelit, nici nu-nvăţa la şcoala lor... Dar fiindcă spunea mereu cîntece şi bancuri, uneori copiii îl căutau şi făceau roată-n jurul lui, mai ales cînd şefii grupului, Mimi şi Vali, nu erau pe-acolo. Tatăl lui Jean lucra la circ, dar nu era circar, ci un fel de tractorist acolo, căra remorci şi barăci pe roate dintr-un loc într-altul. Dar era bine că lucra acolo, fiindcă-i lăsa să intre la menajerie fără bani, altfel ar fi trebuit să dea cîte-un leu. Dar cînd ieşea Mimi, de pildă, toţi trebuiau să se joace numai ce vroia el: gardiană zece-zece, capra cu figuri, lapte-gros... Mama-i spusese lui Mircea să nu se joace niciodată lapte-gros, că era un joc foarte periculos, puteai

să ră-mîi deşelat toată viaţa. Dar nici capra nu era chiar uşoară. Se-ncepea cu capră nouă, cînd se punea unul capră şi toţi săreau simplu peste el. Dar dacă Mimi avea oftică pe el, sărea după aceea primul şi striga: "Căderea ursului din lună!" Şi se prăbuşea cît putea pe spinarea celui care se pusese capră. Toţi ceilalţi făceau la fel ca el. Sau striga "Furculiţele!" şi-şi înfigea ghearele-n spatele lui. Ceilalţi copii îşi înfigeau şi ei ghearele. Dar dacă Mimi striga, să zicem, "Săritura leului turbat!", cel care era capră putea fi aproape sigur că a scăpat, fiindcă atunci făceau sărituri de pe loc, şi mereu se găsea cineva care să sară mai puţin decît el. a se punea atunci capră. Mircea nu era printre cei mai importanţi în gaşcă. Primii erau Mimi şi-apoi Vali, fiindcă erau cei mai mari şi ca vîrstă, şi ca putere. Mimi era frate cu Lumpă, o leşinătură de ţigănuş plin de muci pe care-l băteau toţi, căci lui Mimi nu-i prea păsa de el. Tatăl lor era beţiv şi mama hoaţă de buzunare. Avea un obraz dolofan şi altul scobit de i se vedea prin el maxilarul. Dar cînd ieşea din puşcărie era foarte elegantă. Mimi făcea colecţie de pachete de ţigări şi avea şi un arici viu, pe care-l scotea cîteodată afară, în spatele blocului. Îi dădea să mănînce salată. Cînd era-n toane bune, spunea un fel de poveşti, toate la fel, despre un soldat român care se lupta cu hitleriştii. A omorît întîi cîinele lui Hitler, apoi pe fratele lui şi-n cele din urmă îl omorîse şi pe Hitler, dar pe Hitler degeaba-l omorai, trebuia ars, ca să nu mai rămînă nimic din el, fiindcă dacă mai rămînea fie şi o singură celulă, din ea se făcea alt Hitler. Şi soldatu-ăsta se luptase, aşa, cu vreo zece Hitleri, pe unu-l omorîse doar cu şuturi în fund (avea el nişte bocanci speciali, cu boturi de fier, ascuţite), pe altul îl aruncase de la etaj şi se zdrobise de căştile armatei române adunate sub balcon... Mă rog, şi după aceea se-nsura cu fata lui Hitler, o ţipă foarte frumoasă pe care-o chema Berta, adoptată de Hitler dintr-un orfelinat românesc, căci el nu putea să aibă copii. Vroise să facă o armată de femei nemţoaice şi s-o pună pe fiică-sa general peste ele, dar ea nu vroise. Şi Berta-i spusese soldatului român unde-şi ţinea Hitler avuţiile furate de la toate popoarele: într-un lac foarte adînc din România. Soldatu-şi făcuse un submarin, scosese comorile din lac şi le dăruise României. Vroiseră să-i dea bani şi decoraţii pentru asta, dar el nu primise.

După Mimi venea Vali, un băiat drăguţ, tăcut, de care se temeau toţi, nu se ştie de ce. Într-o zi-l apucase aşa, se suise pe faţada blocului, ţinîndu-se de ţevile de gaze şi ajunsese pînă la etajul patru. Âştia doi erau şefii. Veneau apoi Luţă şi Marţaganul, căruia i se mai zicea şi Ţacu, şi Flocică de la şapte. Taică-su stropea cu furtunul terenurile de tenis de la "Dinamo". Ăştia ştiau nume de echipe şi jucători, puteau spune oricînd cine era extremă stîngă la UTA sau la Tractorul Braşov, între cine şi cine a fost finala mondialelor, cine-a dat golurile... Îi dispreţuia foarte tare pe cei mici, care nu ştiau fotbal. Jucau toată ziua fotbal cu nasturi, aveau multe echipe complete, Germania, Spania, Brazilia... Mircea era de rangul trei, cu Luci, băiatul peltic şi cîrlionţat al ofiţerului de la Scara 3, Vova şi frati-su Paul (primul cuminte ca o fetiţă, celălalt mare golan, frumos şi bălai), Dan Nebunul, Jean... Cei mai proşti erau Simfonia şi Lumpă. Urmau apoi fetele, care nu prea contau. Ele nu făceau decît să cînte la nesfîrşit "Zăresc trei prinţi călare", să alerge-n cerc la "Printre munţi şi printre văi" şi să deseneze pe asfalt sau pe poarta morii prinţese colorate, cu coroniţe şi rochii ca nişte clopote, de sub care ieşeau vîrfurile ascuţite ale pantofilor. Cînd le făceau tocuri, le desenau atît de caraghios, încît părea că bietele prinţese merg doar pe tocuri, cu tălpile-n aer, ca pe catalige. Băieţii se mai uitau cui îi dădeau ţîţele sau ce fund are Silvia, ce bulane are Iolanda... De Mona, sora lui Simfonia, le era frică la toţi ca de dracu.

Ploaia aurie stătuse la fel de brusc cum începuse. Nici măcar nu reuşise să ude asfaltul ca lumea. Copiii o luară pe Aleea Circului, pălăvrăgind, dîndu-şi cu părerea despre spectacolul din seara aceea, primul după cîteva luni de-ntrerupere. Se mai uitaseră o dată pe marele afiş din capătul aleii şi văzuseră că formaţia cehoslovacă se numea No-To-Ko, deci Luci cîştigase pariul. Mircea fusese aproape, zisese No-Ko-To. Cel mai aiurea fusese Sandu, care zisese doar aşa, de banc, că formaţia se numea "Cotonogeala"... Să dai la cotoaie sau să cotonogeşti însemna să pui piedică la fotbal. Era şi un fel de cîntecel cu "cotoaie", unde totul era să nu spui cuvinte urîte, dar să ştii că ele sînt acolo, bine ascunse, şi asta să te facă să rîzi: "Nea Mitică e golan,/ Bate mingea pe maidan,/ Ba mai dă pe la cotoaie,/ Ba se scarpină la coa.../ ...na Miţa Biciclista/ A căzut şi şi-a rupt pi.../ ...tpalac într-un copac,/ Mie-mi vine să mă ca.../ ...lule, mănînci

ovăz?/ Mie-mi vine să mă bă...", şi tot aşa la nesfîrşit. Vara înaintase, teii făcuseră frunze late şi moi. Fuseseră culeşi de mult de floare: cîteva nopţi la rînd toţi cei din blocurile de pe alee ieşiseră cu scaune şi scări şi jumuliseră bine copacii parfumaţi. Blocurile astea cu patru etaje aveau holuri adînci, răcoroase, unde te puteai ascunde la nevoie. În faţa lor, pe bănci, stăteau bătrîni ciudaţi jucînd table, babe ce se uitau la trecători... Mereu cîte doi-trei pechinezi se-nvîrteau printre picioare şi lătrau la copii ca nebunii. Ploaia-i gonise acum pe toţi în blocuri, iar copiii din gaşcă, maiouri şi pantaloni scurţi, doar Jean în bluza lui de iarnă şi de vară, mergeau spre menajerie toţi grămadă, ţinîndu-se după gîturi şi ocupînd tot trotuarul. Era cam ora douăsprezece, cînd erau hrănite animalele. Pînă-atunci se jucaseră-n spatele blocului şi se duseseră să mai vadă o dată mica expoziţie din şcoală, cu obiecte făcute de copii, planşe anatomice, materiale didactice de tot soiul, hărţi, microscoape... Mircea mergea acolo aproape-n fiecare zi. Fără elevi, şcoala era încremenită şi tristă. Din loc în loc, pe culoare, erau gazete de perete şi panouri de onoare cu chipurile copiilor celor mai buni din şcoală, în uniforme de pionieri. La mijlocul culoarului, într-o vitrină, era drapelul unităţii, brodat frumos şi împodobit cu ciucuri. Mai erau panouri cu poezii despre patrie şi partid, scrise de mînă şi-mpodobite cu desene făcute cu creioane colorate: porumbei ai păcii cu o rămurică-n cioc, tractoare arînd pe ogor, voievozi pe cai, luptîndu-se cu turcii. Cei mai mari voievozi români fuseseră Ştefan cel Mare, Mircea cel Bătrîn şi Mihai Viteazul. Mai era şi Vlad Ţepeş, care-i trăgea pe boieri în ţeapă. Toţi se luptaseră cu turcii şi mai puţin cu tătarii şi-i învinseseră în foarte multe războaie, deşi erau mereu mult mai puţini decît duşmanii. O dată, Ştefan a fost învins de turci şi-a vrut să fugă-n cetate, dar maică-sa n-a vrut să-l primească: "Du-te iar la luptă, pentru ţară mori,/ Şi-ţi va fi mormîntul coronat cu flori." Mircea era foarte bătrîn, dar tot se mai lupta cu duşmanii în fruntea oştii sale. Se luptase cu Baiazid. Tatăl băiatului îl chemase o dată-n sufragerie şi-i desenase ceva pe o coală. "Ei, ia zi, ce-nseam-nă asta?" Erau o baie, un zid, o poartă şi-un fes. "Baia-zid poar-tă-fes", îi silabisise el, şi Mircişor rămase uimit că se pot face cuvinte şi propoziţii din desene. Doar că tatăl lui întrecuse apoi măsura. "Da' ia zi, aici ce-am scris?" Şi desenă ceva ce nici nu se putea înţelege, căci nu ştiuse să facă o şuncă şi un cat,

adică un etaj. Doar lampa şi patul le făcuse bine. "Şuncă-cat, lampă-pat!", ar fi vrut tatăl să zică Mircea, dar nu-i ieşise. Despre Mihai Viteazul şi statuia sa din centru, unde era arătat pe cal, cu barda ridicată, era un fel de poveste pe care o spunea Jean. Cică statuile de-acolo, care erau patru, trei oameni obişnuiţi şi Mihai Viteazul, spuneau aşa: prima zicea "Cine s-a băşit?" A doua: "Să-l căutăm!" A treia (care era Mihai Viteazul): "Să-i tăiem capul!" Şi a patra: "Nu m-am băşit eu!" Citise cartea de istorie de-a patra încă de pe-atunci şi-i plăcuse atît de mult! Turcii purtau turban, şalvari şi iatagane. Mereu mîncau bătaie, dar mereu năvăleau din nou peste români. Dar pe lîngă voievozi mai erau eroi şi cîţiva ţărani care făceau răscoale, ca Horia, Cloşca şi Crişan. Ei fuseseră prinşi şi traşi pe roată. În poza din carte arăta un om despicat cu securea de la fund în sus, altul legat pe o roată. Doar Crişan scăpase de chin, se spînzurase în închisoare cu nojiţele de la opinci, un fel de şireturi. Cică Horia se dusese la-mpărat, la Viena, să ceară drepturi pentru români, iar împăratul, cînd l-a văzut, l-a-ntrebat dacă era nobil: "Nobel eşti?" Horia răspunsese însă mîndru: "Nu, iobag!" Dar era un banc, căci de fapt se-nţelegea "N-o beleşti?" "Nu, i-o bag", adică prostii. Şi pe urmă, oricum nu se putea să fi vorbit aşa, că doar împăratul nu ştia româneşte. Lui Mircea-i plăcuse mult şi de Gheorghe Doja, tot un ţăran, pe care l-au pus boierii pe un scaun de fier înroşit în foc şi-i smulgeau carnea de pe el cu cleşti înroşiţi, dar el a spus doar: "Mor pentru popor!" în poză semăna cu o babă, pentru că avea ceva pe cap şi părea că rîde. Trebuia să fie totuşi groaznic să stai pe scaunul ăla-nroşit. El se fripsese la mînă, cînd era mic de tot, cu fierul de călcat şi-l usturase rău. Se vedea stînd cu mînuţa într-un ibric cu apă rece iar alături, pe masă, era fierul de călcat din cele vechi, cu cărbuni. Asta fusese-n Silistra, unde locuise prima oară.

Era foarte interesant să te uiţi prin microscop. Lupele, binoclurile, microscoapele, caleidoscoapele şi lunetele îi plăceau mult, pentru că schimbau forma şi mărimea lumii sau o făceau bucăţi. Dacă priveai lumea simplu, cu ochii, era frumoasă, dar nu prea interesantă. Dar Mircea se-ntreba mereu cum vede oare lumea o omidă sau un tigru — trebuiau s-o vadă cu totul altfel, cum oamenii nici nu-şi imaginau. La fel şi cu lupele sau microscoapele : cînd te uitai prin ele nu mai erai chiar om, deveneai un fel de fiinţă neobişnuită şi totul în jurul tău devenea

ciudat şi diferit. Caleidoscopul nu era o jucărie prea complicată. Cîte nu stricase pînă-atunci! De altfel, toate jucăriile le desfăcea ca să vadă ce-au în ele. Nici broaştele şi păsările de tablă cu cheiţă, nici fata din nufăr n-avuseseră viaţă prea lungă la el. În toate era acelaşi mecanism cu un arc de tablă răsucit, un tambur greu şi cîteva rotiţe dinţate, ca de ceas. Nu se lăsa pînă nu desfăcea totul pînă la ultima rotiţă. Făcea din ele titireze sau "scărpinătoare" pentru cînd îl mînca spinarea. Cînd desfăcea însă un caleidoscop, cădeau din el cîteva ciobuleţe prăpădite şi-năuntru se vedeau trei fîşii grosolane de oglindă. Nici o jucărie nu era mai dezamăgitoare cînd o desfăceai. Dar cînd te uitai prin vizorul ei şi roteai între degete tubul de carton, era minunat, feeric: vedeai cum se fac şi se desfac, niciodată la fel, bijuteriile, fulgii de zăpadă, florile de mină, acele de lumină dintr-un bob de rouă, sticlirea simetriilor schimbîndu-se brusc unele-ntr-altele, îngheţând în figuri pline de romburi şi triunghiuri, ca ale covoa-relor de hîrtie pe care le făcea cu foarfecă, pentru ca apoi să treacă în alta şi alta şi alta, în zornăitul cioburilor de rubin şi safir şi smarald, arzînd acum de zece ori mai puternic decît în pumnul copilului. În microscoapele de la şcoală te uitai tot ca prin caleidoscop, dar vedeai, pe lamele de sticlă, multe-multe pătrăţele violete, cu cîte-un punctişor negru în mijloc. Erau celulele. Toţi erau făcuţi din celule. De fapt, era aşa: universul era făcut din stele, în jurul stelelor se-nvîrteau planetele, Pămîntul se-nvîrtea în jurul Soarelui, pe pămînt trăiau oamenii, oamenii erau făcuţi din organe, organele din celule şi celulele dm atomi. Atomii erau aşa mici, că nici nu puteai să-i vezi. Celulele pe care le puteai vedea la şcoală prin microscop erau dintr-o foiţă de ceapă. Ajunseră-n faţa Circului, cu geamurile lui de cristal şi cupola de beton, proaspăt vopsită azuriu, aflată sub mult mai întinsa boltă cerească, exact în centrul ei, şi-avînd în jur vegetaţia înflorită şi parfumată a parcului. Trei stejari uriaşi, foarte bătrîni, plini de scorburi, ocupau tot cerul din faţa clădirii. Jean îşi bolborosea unul din cîntecele, cînd rămase brusc cu gura căscată şi se repezi ca un apucat spre un autocar ce oprise lîngă Circ: "Turiştii, fraţilor, au venit turiştii!" Mai toţi copiii se repezise-ră şi ei spre uşa autocarului, din care începuseră să cobo.are cîteva femei bine-mbrăcate. "Daţi-mi şi mie, daţi-mi şi mie, tanti!", se-ngrămădeau ei, cu figuri rugătoare şi mîini întinse din răsputeri.

Străinii le zîmbeau şi le dădeau cîte-o lamă de chewing-guni sau cîte-un bănuţ. Cum punea unul mîna pe cîte ceva, ceilalţi senghesuiau şi mai tare: "Şi mie, şi mie! Tanti, mie nu mi-aţi dat!" Mircea şi Sandei însă stătuseră deoparte. Părinţii le spuseseră să nu-i prindă că cerşesc de la străini, ca să-şi facă ţara de rîs. Deşi tare-ar fi vrut şi ei o lamă de "ciungă", trebuiau să se mulţumească cu ţigările de gumă româneşti, pe care le mestecai de două ori şi nu mai erau bune de nimic. Dacă lenghiţeai, ţi se lipeau de maţe şi mureai. Cel mai bine era să le scoţi din gură şi să le-ntinzi, să faci biluţe din ele, sau zaruri... Degetele-ţi rămîneau după aceea lipicioase şi parfumate. Jean avusese de data aceea noroc, se-ntorsese cu un breloc cu turnul Eiffel. Lui îi dădeau toţi turiştii, fiindcă arăta mai amărît.

Deja se-auzeau răcnete dinspre menajerie. Urlete adînci de leu, trompete de elefanţi. Copiii o luară la stînga, pe lîngă castelul de apă ce fusese construit anul trecut pentru spectacolul pe apă. O clădire mică, albastră adăpostea birourile circului şi cabinele actorilor. Tot acolo era şi casa de bilete. Acolo o văzu Mircea pentru prima oară. Stătea pe bancă, în faţa casei de bilete, şi fuma cu faţa întoarsă-ntr-o parte. La-nceput părea o fetiţă de vîrsta lor, dar avea sîni de femeie şi era rujată din plin. Purta o rochie complet roz, de voal, plină de paiete sclipitoare. Gene foarte grele, încărcate de rimei, îşi lăsau umbrele peste obrajii care nu mai erau de mult de copil. Dar nici n-ajungea cu picioarele la pămînt, trebuia să fie cît Mircea de mică... Băiatului i se păru că visează, se uită de cîteva ori înapoi, din mers, şi-o văzu cum se ridică, graţioasă dar imposibilă fetiţă-femeie, aruncă ţigara şi intră-n clădire... Cum cotiră pe strada menajeriei, o duhoare de balegă fierbinte îi izbi din plin, şi răgetele erau acum înspăimîntătoare. Prin nişte ferestre mari dintr-un fel de pavilion se vedeau artiştii de circ făcînd exerciţii: săreau ghemuiţi prin aer, jonglau cu farfurii, strigau mereu "Hop! Hep!"... purtau costumele lor de spectacol, de mătase albăstruie, şi erau nemaipomenit de frumoşi şi de elastici. Privindu-i, Mircea nu mai avea răbdare pînă diseară, cînd aveau bilete la circ. Era foarte mîndru că avea să fie printre primii copii care vedeau noul spectacol, pe Yoga, dresura de purici... Sentreba însă cum or arăta puricii ăia. Îi confunda cu păduchii, din care mai aveau în cap unii copii. Şi el avusese o dată ouă de păduchi, lindeni, cum le zicea, şi-l trimiseseră acasă de la

şcoală. Ce ruşine păţiseră! Mama-l pieptănase atunci bine-bine şi-l dăduse-n cap cu gaz, care putea ca-n sala de cinema sau ca-n magazinul de jucării "Scufiţa roşie" de la Obor. Scăpase atunci de ei, dar din cînd în cînd mai lua de la Puică: li se atingeau capetele cînd, chipurile, îl ajuta la lecţie... Dar păduchii nu puteau fi dresaţi.

Animalele-nnebuniseră în menajerie. Parcă erau în junglă. Portarul îi lăsă să intre pe degeaba. Îl cunoştea pe tatăl lui Jean. Intrară-ntr-o hală uriaşă, unde cuştile erau aşezate pe două rînduri, cu o cărare lată, presărată cu rumeguş, între ele. Ce de cuşti murdare, ce miros, ce de animale, aproape toate cele din "Animale din continente"! Maimuţele şi papagalii zbierau de ziceai că-i taie cineva. O focă amărîtă stătea pe-o parte într-o băltoacă, uitîndu-se la ei cu ochi de fată de mahala. Ursul nu era prea mare şi avea un bot ca de cîine. În lumina cafeniu-roşcată din menajerie aproape că nici nu-l observai. Interesanţi cu adevărat erau puricii, în faţa cărora copiii se opriră tăcuţi. În cuşcă erau cinci purici, fiecare cam de mărimea unei oi, cu trupuri ovale, turtite lateral, acoperite cu un fel de coajă sticloasă, străvezie. Nu erau negri, ci stacojii închis ca sîngele închegat. Prin coaja lucioasă li se vedea, ca o pată difuză, stomacul umflat de sînge. Aveau un cap minuscul, cu ochi neclari, acoperiţi şi ei de aceeaşi sticlă fumurie, şi cu un cioc retezat oblic, ca un ac de seringă. Puricii se roteau pe picioare lungi şi elastice, ieşite de-a dreptul din gît, din care ultima pereche era mai lungă şi mai musculoasă. Din cînd în cînd, labele din spate li se destindeau brusc, proiectînd puricele-n gratii cu atîta putere, că aproape dărîmau cuşca de pe postamentul ei. Dacă-i priveai mai de-aproape, pîntecul lor era inelat, acoperit de zale, făcute şi ele dintr-un fel de solzişori. Puricii chiţcăiau scurt, ca liliecii. Copiii putură vedea şi cum erau hrăniţi: un îngrijitor foarte plictisit tocmai tîra după el, în cuşcă, un pui trist de elefant, care se trînti pe-o parte şi puricii, ca purceii unei scroafe, îşi înfipseră ciocurile în pielea lui moale de pe pîntece. Curînd prin coaja sticloasă a pielii lor se văzu şuvoiul de sînge coborînd în vîrtejuri micuţe spre stomacuri, între timp, cu un teu şi-o găleată, îngrijitorul spăla, fluierînd, podeaua. Cînd se plictisiră de purici, copiii merseră spre fundul menajeriei, unde răgeau înfricoşător marile feline. Cuştile lor erau atît de mici, încît abia aveau loc să se-nvîrtească-n ele. Animalele erau

într-adevăr uriaşe. Erau cîţiva lei şi leoaice, fiecare-n cuşca lui, unii umblînd ne-ncetat, într-un du-te vino aşa de strîns, de parcă nici nu s-ar fi-ntors, ci doar capul le-ar fi migrat cumva la coadă şi invers, alţii trîntiţi pe podea, lingînd nişte mari ciozvîrte de carne pe jumătate uscată, pline de muşte. Mai era un tigru de Bengal, cu un cap mare şi nobil, ochi inteligenţi şi buze negre de tot, ca de cauciuc. Dintr-o parte părea foarte mare şi lat, cu dungile lui pe un fond de miere, dar din faţă se vedea cît era de îngust acel corp, făcut să se strecoare prin junglă. Statură mult timp în faţa lui, privindu-i labele uriaşe cît capetele lor, colţii groşi şi ascuţiţi, ouăle îmblănite ca ale motanilor. Urletele continue din hală şi putoarea de fiare sălbatice le strîngeau inimile. Dacă unul dintre animale ar fi scăpat din cuşcă? Se mai întîmplase, se zicea, chiar acolo, la circul lor: leii o sfîşiaseră pe îmblînzitoare şi, dacă n-ar fi fost gratiile, ar fi năvălit peste spectatori, omorînd în dreapta şi-n stînga. Mir-cea-şi închipuia uneori, stînd după-mesele în camera lui plină de flori şi de ierburi şi privind pe geam curbura şoselei Ştefan cel Mare, că s-ar fi-mprietenit foarte tare cu un tigru, că, aşezat călare pe umerii lui îmblăniţi, ar fi mers încet pe şosea, şi toţi s-ar aduna să-i aplaude, toţi le-ar face cu mîna din balcoane... Ar fi ajuns să conducă el gaşca de la bloc, fiindcă tigrul l-ar fi ajutat în orice împrejurare, de pildă dacă vroia să-l bată cineva sau să-i bată pe Luci sau pe Sandu. De 23 August ar fi defilat şi el, printre carele alegorice, călare pe tigrul lui, la sfîrşit, cînd defilau sportivii şi armata, cînd treceau tancurile şi pe deasupra zburau avioane... I s-ar fi zis Copilul-călare-pe-tigru, l-ar fi cunoscut toţi, în toată lumea... Iar dacă tigrul ar fi putut şi să zboare, ce nemaipomenit ar fi fost! S-ar fi-nălţat cu el în văzduh, deasupra oraşului, toţi i-ar fi arătat cu degetul cum ar fi galopat pe fundalul norilor şi-al cerului de vară, şi el le-ar fi făcut cu mîna la toţi... Mircea ar fi vrut să zboare, i se păruse mereu că ar fi trebuit să vadă oraşul de foarte sus, cum îl vedea uneori în vis, nu să se tîrască pe străzile lui ca un gîndac. Se uita după avioane pînă-i înţepenea gîtul. Ar fi vrut să aibă curajul să urce măcar pe terasă, ca să vadă totul de sus, dar numai gîn-dul ăsta îl umplea de spaimă, căci de pe gemuleţul uşii dinspre terasă venea lumina teribilă a unei alte lumi. Chiar în dimineaţa aceea urcase pînă la etajul opt al blocului lor în cel mai fantastic teL Şi-acum îi tremurau picioarele cînd îşi aducea aminte, privind

distrat pantera ce-şi lingea de zor puiul alb ca laptele, ciudăţenie aproape unică în lume, după cum se zicea.

De fapt, toată discuţia despre Dumnezeu de-acolo pornise. Pe la nouă dimineaţa se adunaseră cu toţii în spatele blocului, la depozitul de mobilă şi se trîntiseră comod pe sofalele înflorate scoase afară. Hamalii îi cunoşteau deja şi nu-i mai goneau, ca la-nceput, ba chiar intrau în vorbă cu ei şi le povesteau vrute şi nevrute, mai ales porcării cu femei dezbrăcate şi multe altele. Aşa aflase Mircea că femeile aveau jos un triunghi de păr creţ. Dacă le plăcea să se culce cu bărbaţii, erau curve, dar dacă erau măritate, nu erau. Pe piept aveau "lăptarii", şi cu cît erau mai mari lăptăriile astea, cu atît le plăceau mai mult hamalilor. Bărbaţii n-o aveau ca copiii, moale şi mică, ci uneori li se scula, adică se făcea dreaptă şi ţeapănă, aşa că atunci puteau să le-o bage femeilor. Dar chiar şi la unii copii li se scula. Băiatul văzuse asta chiar el cu ochii lui, în holul de la Scara 2, cînd Dan Nebunul îi chemase pe cîţiva şi îşi dăduse pantalonii jos de faţă cu ei. Era cu totul altfel decît cocoşelul lui. Nu doar că era mai mare, dar pielea de pe vîrf era dată ciudat la o parte, pe cînd la Mircişor era strînsă moţ întotdeauna. Oamenii mari "futeau" femeile şi aveau atunci o senzaţie foarte plăcută. Cuvîntul ăsta pe care-l vedeai scris pe toate zidurile era o prostie, fireşte, dar în acelaşi timp era foarte misterios, pentru că el despărţea lumea copiilor de cea a oamenilor mari. Era ca o parolă după care se recunoşteau ei, dar pe care copiii nu trebuiau :;-o ştie. Părinţii lor nu numai că ştiau ce-nseamnă toate prostiile, dar le şi făceau pe ascuns, ca să facă copii.

Grupul o dată adunat, o luaseră prin faţa blocului, pe lîngă magazinul de electrice. Era mult de mers pînă la gangul în care se afla Scara 1, unde Lumpă, care stătea acolo, îi chemase să le-arate ceva mişto, care, zicea el, putea să te suie pînă pe bloc! Copiii nu-l crezuseră, bineînţeles, dar aveau oricum de gînd să se joace la Scara 1. Dar mucosul cu ochi plîngăcioşi nu minţise de data aceea. Pentru că în gang, unde era puţul vertical către cer, înconjurat de ferestre la fiecare etaj, zidarii care lucrau la finisaj uitaseră un scripete atîrnat tocmai sus, pe terasă, prins de nişte scînduri, iar de pe scripete cobora o frînghie groasă de care era legată o găleată. Celălalt capăt al frînghiei ajungea şi el pînă jos şi se-ncolăcea pe asfalt. "Ia fiţi atenţi", făcu Lumpă şi intră cu picioarele în găleată. Apucă-n mîini celălalt capăt şi-

ncepu să se tragă singur în sus, pînă ajunse cam pînă pe la etajul unu. De-acolo se uită triumfător spre copii: "Cucu! Ia uitaţi-mă!" "Dă-te, bă, jos!", strigară cu toţii, uitîndu-se-n jur să vadă dacă nu vine cineva. Lumpă recoborî încet între ei. "Băi, să vedeţi cum e acolo, sus! Te uiţi în casă la oameni, îi vezi în pat, în pielea goală..." "Să mori tu? Ai văzut-o tu pe mă-ta-n pielea goală?" "Ba pe mă-ta!", se oţărî Lumpă. "Ba pe mă-ta", îl îmbrînci iar Jean, "că tu stai la Scara 1, nu noi". Lumpă se ofticase atunci, fiindcă toţi rîdeau de el, şi se trăsese la o parte, sprijinit de un scuter vechi, roşu, ale cărui roate se-nfundaseră-n asfalt. Ceilalţi se strînseseră-n jurul găleţii şi-ncercau să-şi facă curaj. Ştiau bine că suitul ăsta cu găleata era periculos şi că i-ar fi bătut ai lor o săptămînă dacă aflau. Dar toţi începură să se laude că or să pună mîna pe scripetele care ardea în soare tocmai sus, de abia se vedea. Se urcară pe rînd în găleată, iar ceilalţi trăgeau acum cu toţii de funie. Găleata se ridica, rotindu-se-ncetişor, prin abisul de deasupra. Cele patru ziduri pline de ferestre se-apropiau spre capătul de sus atît de mult, încît abia se mai vedea un petec de cer. Copiii mai îndrăzneţi dădeau găleţii un balans larg, apropiindu-se şi depărtîndu-se de geamuri. Vroiau şi ei să vadă, poate, oamenii ăia dezbrăcaţi, dar aici se dovedi că Lumpă chiar minţise, pentru că puţul pătrat era înconjurat numai de bucătării în care tot ce se putea vedea erau oale clocotind pe aragaze şi femei cu umerii asudaţi amestecînd în ele.

Nici vorbă să se ţină vreunul de cuvînt. Poate dac-ar fi fost Mimi sau Vali acolo, ei ar fi reuşit să urce pînă sus, dar toţi cei de faţă urcară doar pînă pe la trei sau patru, după care-ncepeau să ţipe cît îi ţinea gura: "Daţi-mă jos! Daţi-mă jos!" Mircea stătuse deoparte, privind cu teamă la nebunia celorlalţi. Dar, încetul cu încetul, urcuşul copiilor spre bucăţica de azur începu să-l atragă ciudat şi pe el. Îşi aminti din nou de Mendebil, de ascensiunea lui prin inelele scării de incendiu pînă-n vîrful coşului de la fabrica "Pionierul". Se ridicase-n picioare acolo, pe buza coşului, şi-şi întinsese braţele subţiri în cruce. Cît de mult îl iubise pe Mendebil! Cît ar fi vrut să-i semene, să poată şi el născoci poveşti ce te făceau să ieşi din propriul tău trup ca dintr-o cămaşă şi să te-nalţi, cristalin şi-ngheţat ca un ţurţure, către cer! Inima-ncepu să-i bată foarte tare. Privea numai în sus, unde scripetele ardea-n soare ca o bucată de aur topit. Ar fi vrut

să se facă una cu peticul acela adînc de cer. Vova coborîse în glorie, ajunsese pînă la cinci şi era ca şi învingător. "Cum a fost?", îl întrebară toţi, de parcă ei nu se suiseră, şi Vova începu să spună nişte aiureli, în glumă, că fusese pînă-n rai şi-i văzuse acolo pe Dumnezeu şi pe sfinţi cum se uitau la oameni, jos, ce face fie- jj care. De-atunci se tot certase cu Jean şi cu alţii, fiindcă ei îşi bătuseră joc de el, şi el se-ndîrjise şi mai tare. După o vreme zicea serios că văzuse el nu ştiu ce bazaconii. Între timp, Mircea se suise, ultimul, cu picioarele-n găleata de zinc şi se apucase bine de sfoară. Deja locatarii începuseră să-i cam ia la ochi, ivindu-se pe geam în pijamale şi capoate. Dar oalele trebuiau supravegheate, aşa că deocamdată nu-ncepuseră să strige la ei, sau să coboare ca să-i ia la goană. "Hai, trageţi-mă şi pe mine", le strigă Mircea, dar trebui să insiste mult pînă ce copiii să-i dea vreo atenţie, pentru că el nu era deocamdată Copilul-cu-tigrul, ci unul dintre cei mai neînsemnaţi membri ai găştii. Ceilalţi se cam plictisiseră de joc, clasamentul era deja făcut, Vova cîştigase, aşa că începură să-l tragă mai mult în silă, înjurîndu-se mai departe unul pe altul, monoton: "Ai văzut-o tu pe mă-ta acolo-n rai!" "Ba pe mă-ta!"... Pe măsură ce trăgeau de funie, ea se-nco-lăcea pe asfalt, între copii, iar găleata urca-ncetişor, clătinîndu-se în marea deschidere interioară a blocului, unde lumina nu ajungea pînă jos niciodată. În gang, pe lîngă scuter, era mereu parcată o Dacie rablagită, cu geamurile aşa de murdare, că nu puteai privi în ea.

Mircea se înălţa ca-n vis. Ţinîndu-se bine de funie, privea zăpăcit în jur. Trecuse uşor de pilonii uriaşi pe care stătea proptit, ca un rinocer, blocul. Copiii erau adunaţi grămadă sub el, cu feţele-n sus, ca petalele unei flori, ferestrele de la primul etaj se apropiau şi se depărtau... Îi era frică, din ce în ce mai frică pe măsură ce găleata se rotea, ca şi cînd s-ar fi-nşurubat în golul acela cenuşiu. Abia acum îşi dădea seama cît de gigantic era blocul. Cînd ajunse către etajul al patrulea, copiii se confundaseră-ntr-o singură pată de carne palidă. Îi strigau ceva, dar vocile lor păreau un fel de clipoceli, cam aşa cum auzeau, poate, peştii un ciocănit uşor în geamul acvariului. Sub el, ţeava săpată-n carnea blocului se îngustase pînă cînd peticul de gang de dedesubt abia se mai vedea cît un preş de uşă. Mircea se ghemui în găleată, vru să strige să-l lase jos, dar nu mai putu. Nu-i mai jeşeau cuvintele din gură. Acum balansul era mai mare,

se-apropia de pervazele geamurilor pînă-aproape să le-atingă, apoi se depărta amplu, pînă la cele din partea cealaltă. Etajele nu mai aveau numere şi ordine, se multiplicau la nesfîrşit. Stomacul i se dilatase-n tot corpul, pînă şi capul, pînă şi mîinile îi erau acum un stomac cuprins de rău şi de greaţă. Urca de ore, de secole. Deasupra lui scripetele sclipea ca scrijelit în aur curat. Azurul pătat cu nori de vară se căsca adînc, apos, tot mai vast, pînă ce Mircea avu impresia că nu mai urcă, ci se cufundă-ntr-o conductă de ciment cu un ochi de apă limpede pe fund. Cei de jos aproape că nu se mai zăreau, strigătele-ncetaseră, tirajul marelui horn îi zburlea perişorul scurt, îi flutura maieul în jurul taliei. Era ca un suflu răcoros, tot mai puternic, de parcă ar fi fost dus la vale de apa grea a unei cascade ce curgea tot mai repede, proiectîndu-l spre vastitatea lacului de dedesubt. Zburînd către ultimul etaj al blocului, Mircea nu mai distmgea acum ferestrele decît ca pe nişte dîre alburii, alunecînd incredibil de repede pe lîngă el. Scripetele se repezi spre el ca un obuz auriu, bîrnele de lemn îi dădură drumul şi băiatul zbură în cer, se rostogoli în cer, făcu tumbe, răsuciri şi fluturări în cer, cu ochii larg deschişi, peste moară, bloc, fabrică, alee cu blocuri şi Circ, care, văzute de sus, îşi iveau masivitatea neomenească, adevărata lor natură de temple, megaliţi, bunkere, mausolee ale unei lumi de neînţeles, pierdute toate într-o mare de vegetaţie. Copilul învăţă repede să-şi controleze zborul, pluti unde-l duceau gîndul şi curiozitatea, plană peste terasa blocului şi văzu, chiar văzu statuile crude, însîngerate, cu feţe de păianjen, pe care le ştiuse dintot-deauna acolo, străbătu apoi golul dintre bloc şi moară, cu mîinile-ntinse-n lături şi din gură curgîndu-i bule scînteietoare de aer, se-apropie de fereastra rotundă de pe frontonul triunghiular al colosalei construcţii şi-abia acum văzu că fereastra, ce trebuie să fi avut o lărgime de peste doi metri, nu avea geam. Trecu prin ea răsucindu-se lin şi se găsi într-o odaie-mpăienjenită, plină de scule şi aparate ciudate. Un scaun dentar, smuls din locaşul lui din podea, zăcea prăbuşit într-un colţ, acoperit de un fel de licheni. Pe un perete se afla o mare placă de metal negru, cu o pîrghie stacojie ridicată cu mînerul în sus. Mircea se opri-n faţa ei, levitînd pe deasupra podelei. Cu mare greutate, căci era cît el de mare, trase mînerul în jos şi deodată izbucni un urlet unanim, înfundat, asemenea celor care veneau duminicile de pe stadion. Ieşi-n ochiul rotund de

fereastră şi-şi dădu atunci seama că acel muget neîntrerupt şi ameninţător venea de la sutele de locatari care ieşiseră pe la geamuri şi pe balcoane, între care şi părinţii lui, şi care şi-l arătau cu degetul, uite-l! uite-l acolo! Cînd se ridică din nou foarte sus deasupra acelei bucăţi de oraş înţelese că totuşi nu doar copilul care dădea roate prin cer îi înnebunise. Acoperişul morii, cu toate coşurile, luminatoarele şi instalaţiile ciudate de pe el se ridica încet, ca un capac de cufăr, azvîrlind nori de făină-n aer şi stoluri de porumbei speriaţi. Cîţiva morari care-şi făceau de lucru pe acoperiş căzuseră ţipînd pe asfalt şi stropiseră curtea morii cu sîngele lor, bufnind acolo ca nişte vişine prea coapte. Mircea ştiuse, ştiuse mereu că moara era scobită pe dinăuntru ca un sarcofag. Şi că sarcofagul nu era gol. Oprit chiar deasupra ei, aştepta să se-mprăştie norii de făină deasă din aer. Niciodată inima nu-i bătuse atît de puternic. Cerul lichid îl ţinea, balansîndu-l încet în ritmul legănării lui de gelatină. Frica-i devenise difuză, de parcă n-ar mai fi fost în el, ci-n tot spaţiul acela atît de cunoscut şi totuşi atît de fantastic. Coşul de cărămidă al fabricii de pîine suia în cer cu un fel de pulsaţie interioară, de parcă ar fi fost dm carne. Aburul făinii se disipa uşor, acoperişul morii se rotise complet şi atîrna acum de partea cealaltă, spre fabrica de cauciucuri "Quadrat", prins încă de moară cu un fel de balamale.

Şi giganticul sarcofag începu să se limpezească de sus în jos, frontonul triunghiular îşi pierdu încet culoarea cărămizie şi textura zgrunţuroasă, rămînînd străveziu ca un zgîrci, apoi greu şi sclipitor ca o scrumieră de cristal. Îl urmă clădirea întreagă, marele dreptunghi vechi de aproape două secole, care-şi spălăci şi el forma ferestrelor şi contururile cărămizilor pînă se schimbă lent într-o cutie de cuarţ, prin pereţii căreia se zărea deja o formă nedesluşită, un fel de cocon de raze dese de lumină. Doar copilul, de la-nălţimea la care se-afla, putu să vadă în întregind minunea. Căci el plutea acum peste o uriaşă, dumnezeiască vedenie, o icoană înrămată-n cel mai orbitor cleştar de stîncă, un chip încondeiat în vopselele cele mai vii şi mai strălucitoare. Întins în racla de două sute de metri lungime şi umplînd-o cu totul, înfăşurat într-un uimitor veşmînt de serasir, ţesut cu aur şi presărat cu giuvaeruri, ce făcea pe corpul lui cute maiestuoase, lăsînd să se vadă piepţii şi mînecile cămeşii de borangic, odihnea un bătrîn de o frumuseţe şi-o măreţie fără de seamăn.

Parul alb ca lîna-i cădea pe umeri, amestecîndu-se cu barba ce picura în fuioare de-argint pînă la brîu. Pe faţa smeadă, între sprîn-cenele încruntate, se desena un mare Omega melancolic, zugrăvit parcă de-o pensulă subţire. Ochii-i erau albaştri de parcă-ar fi fost încrustaţi cu două peruzele străvezii. Pe piept, deasupra bărbii de patriarh, ţinea deschis un ceaslov ferecat în argint, cu filele unsuroase acoperite de slove de chinovar. La gîtul bătrî-nului atîrna de un lănţug împletit o chichiţă de cleştar în care se zărea un dinte îngălbenit de vremuri, pe un pat de mătase morfilie. Cuvioasele picioare, cu unghii de corn străveziu, le avea bătrînul încălţate cu încălţări de piele. Chipul lui cel nepă-mîntesc asuda un oloi de lumină, ce se lăţea ca un taler de foiţă de aur în jurul creştetului, tivit cu trei rînduri de strîmbe mărgăritare.

Înfiorat de vedenia cerească, Mircea zîmbi totuşi fermecat, căci recunoscu, în icoana strălucitoare, chipul blînd al bătrînului Catana, lîngă care, cînd era mic de tot, se aşeza de-atîtea ori pe pragul casei din Silistra ca să-i asculte poveştile şi să se joace cu barba lui aspră, căruntă, îngălbenită de tutun. Plutind în văzduhul de-un albastru adînc, la zeci de metri deasupra icoanei, privind-o de parc-ar fi vrut să şi-o-ntipărească-n minte pentru totdeauna, copilului i se făcu deodată rău, un rău ciudat, nedureros. Strigătele celor din bloc încetară, perspectivele aleii Şi-ale miliţiei şi-ale blocului se şterseră într-un cenuşiu apos. Rămase într-o lume de mîl şi de ceaţă. Numai uriaşa cutie de sticlă ardea din ce în ce mai tare, pînă cînd flacăra ei deveni ca a soarelui sau ca gura unui cuptor, umplînd ţeasta subţire-a băiatului, distrugîndu-i creierul într-o explozie pustiitoare, o explozie care-ar exploda ea însăşi într-o aură de groază şi fericire nemărginită. Şi deodată căzu în gol, din ce în ce mai repede, se repezi-n jos ca o săgeată, ţipînd atît de tare, încît întregul trup îi arse în ţipăt. Se prăbuşea printr-un puţ atît de îngust, că-i rupea umerii, îi sfîşia carnea, îi lăsa scheletul curat şi-apoi şi oasele i se fărîmiţau de frecarea cu vîntul năpraznic prin care aluneca. Şi deodată izbi pămîntul ca şi cînd s-ar fi zdrobit, întorcîndu-se-n trup, de propria lui piele de piatră. Îşi veni-n fire brusc, tresărind, şi se găsi în braţele cuiva, ale mamei lui, poate. Dar cel care-l ţinea-n braţe mirosea a tutun şi-a vodcă ieftină. Mir-cea deschise ochii şi-ntîlni, într-adevăr, foarte aproape de faţa lui, chipul lui Herman, acoperit cu sudoare şi

galben ca al unui mort. Beţivul de la opt tremura tot. Îl ridică pe copil şi-l ajută să iasă din găleată. De la toate ferestrele puţului locatarii zbierau la ei, dar jos, în gang, era pustiu, nici urmă de copii. Palmele lui Herman erau însîngerate şi lăsaseră pe maieul băiatului cîteva pete stacojii. Tramvaiele şi maşinile treceau cu vuiet pe Ştefan cel Mare. Merseseră împreună spre scara lor, şi se aşezaseră pe treptele reci dintre etajul şapte şi opt. Acolo-i spusese Herman tot ce se petrecuse. Copiii îl ridicaseră pe Mircea tot mai sus, depăşind toate recordurile de pînă atunci, dar, pe cînd îl priveau bălăngănindu-se în dreptul ultimelor etaje, mic ca o gîză, dar părînd hotărît să atingă scripetele cu mîna, venise peste ei o groază fără margini. Povesteau mai tîrziu că atunci cerul începuse să arate altfel, străin şi copleşitor, gata să cadă peste ei ca o placă de plumb. Dăduseră atunci drumul la funie şi se-mprăştiaseră peste tot, fugind ca nebunii şi ţipînd, ascunzîndu-se pînă şi-n atelierul de reparat televizoare, unde altfel nu intrau niciodată. Herman se-ntorcea de la aprozar cu o plasă-n mînă şi, trecînd prin dreptul Scării 1, văzuse funia descolăcindu-se repede pe asfalt. Lăsase plasa şi, din cîţiva paşi, fusese acolo, sub puţul de beton. Apucase funia în ultimul moment, şi greutatea băiatului ce cădea din cer aproape-i smulsese mîinile din încheieturi. Herman îi spuse să nu povestească nimănui toată întîmplarea din dimineaţa aceea, apoi se dusese acasă. Mircea coborîse pe scări pînă la cinci, aruncase maieul la spălat şi-şi luase altul şi, senin ca şi cînd totul ar fi fost doar o nălucire ciudată, ieşise iar la joacă. Nici prin cap nu-i trecuse să se supere pe copii, mai ales că ei se adunaseră-n jurul lui, spăşiţi, mai prietenoşi ca oricînd, şi-i spuseseră "bravo, Mirciosule" pentru că urcase cu scripetele cel mai sus.

În partea cealaltă a menajeriei, de la intrare spre dreapta, erau caii, care nu-i plăceau prea mult, dar după care Luci era înnebunit. El îi tîrîse pe toţi către grajduri, unde caii, ca-ntotdeauna la ora mesei marilor animale de pradă, se agitau neliniştiţi. Erau cîţiva ponei cu coame lungi, împletite cu panglicuţe, un unicorn şi mai mulţi cai mari şi puternici, cu chişiţe fine şi ochi catifelaţi. La drept vorbind, singurul interesant era unicornul, altfel făcut decît caii şi al cărui corn din frunte era albastru-sidefiu şi spiralat. Spirala lui era aşa făcută, că nu se termina niciodată. Puteai urmări înşurubarea ei la

nesfîrşit, dinspre frunte spre vîrf, pe conul tot mai îngust, cam cît o mînă de copil la rădăcină, cît un deget spre vîrf, apoi cît un creion, cît un ac de seringă, cît un fir de păr, cît un fir de păianjen şi-apoi tot mai subţire şi mai subţire, mereu spiralat cu spire tot mai strînse pînă ce, spuneau savanţii, spirala răsucea molecule şi apoi răsucea atomi, şi apoi răsucea protoni şi-apoi răsucea quarcuri şi-apoi răsucea stringuri şi-apoi răsucea rohre şi-apoi răsucea dookle şi-apoi... Niciodată, cu nici un aparat, n-ai fi putut ajunge la locul din vîrf unde se termina spirala. De-aceea unicornul vindeca, la atingere, orice boală. După ce trecură prin grajduri trăgînd în piept mirosul de balegă proaspătă, copiii ieşiră din nou la lumină, sub cupola cerului nesfîrşit de vară. Mergînd de-a-ndaratelea pe alee, în faţa celorlalţi copii, Jean dădea din gură neobosit. Era cel mai caraghios şi mai trist dintre toţi copiii, cu hăinuţele lui murdare, cu ochii lui şterşi, mereu lăcrămoşi, cu părul mare şi încîlcit. Deşi nu-l mai asculta aproape nimeni, le tot spunea să zică repede "Mama taie o vacă", "Mă-ta mare-n curte spală", "La curbă şinele troznesc", toate tîmpeniile de pe lume. Le zicea cum se spune pe franţuzeşte "Găina noastră e-n curtea voastră"... Dar Mircişor, obosit de dimineaţa aceea în care atîtea se-ntîmplaseră, îşi aminti că diseară urma să meargă la circ cu ai lui şi zîmbi.

În interior, casa era-naltă ca o biserică. Ceea ce, văzut din afară, părea a fi etajul nu era decît prelungirea spre bolta plafonului a încăperilor de jos, înguste şi şuie ca nişte interioare de clopotniţă. Planul casei era-n cruce, două coridoare se intersectau puţin dincolo de centrul clădirii, cel transversal ducînd spre odăi deocamdată mascate de perdele de catifea. Culoarul de la intrare ducea însă, în capătul celălalt al casei, spre o nişă largă şi rotundă, avînd în centru un postament de piatră lustruită, la picioarele căruia se vedeau pe podea două per-nuţe de mătase-nfloratã. Pe postament, sub o pînză-ncreţită, se zărea o formă care trebuie să fi fost o statuie. Păşind în urma celor două femei, atît de asemănătoare şi totuşi complet diferite, Herman străbătuse coridorul, abia avînd loc să treacă printre pereţii înalţi şi înguşti, acoperiţi de tapet mucegăit. Se opriră în nişă, unde pereţii curbi, ca un receptacol de porţelan, rămăseseră albi şi goi. Pe jos era un mozaic

mohorît, lustruit atît de bine, că reflecta în apele lui tavanul înalt, cu policandru. "Poate că n-o să te supere un mic tabiet al nostru", i se adresă mama Soilei, întorcîndu-se către el. "Avem timp destul şi de dulceţuri după aceea." Fără să aştepte vreun răspuns, de fapt ca şi cînd el nici n-ar mai fi fost acolo, femeile îngenuncheară pe perniţe şi abia apoi traseră pînza de satin galben de pe forma din mijlocul odăii, care se dovedi într-adevăr o uimitoare statuie. Era o femeie de marmură în mărime naturală, retezată puţin mai jos de pubis, aşa-ncît coapsele ei puternice se sprijineau pe postamentul de piatră. Faţa-i oglindea o groază fără margini, mîinile cu degete răşchirate erau împinse-nainte ca şi cînd s-ar fi apărat de ceva monstruos, pe care doar ochii ei de piatră, rotunjiţi de teroare, îl puteau vedea. Sînii cu boturi alungite, uşor depărtate, ca şi umerii uşor căzuţi, nu erau de statuie antică, ci de femeie reală, una din cele multe, aleasă de pe stradă, dezbrăcată şi silită să pozeze pentru sculptorul genial şi scelerat care-i modelase în marmură străvezie fiecare cută a pîntecului, fiecare aluniţă a pielii, fiecare vîrtej şi buclă a părului ei tăiat simplu, ţinut la spate de un pieptene de asemeni de marmură. Oroarea fără margini a statuii, care-l izbi pe Herman din prima clipă ca un baros direct în vintre, venea dintr-o mutilare atroce. Peretele abdominal al femeii lipsea, ca al unui mulaj anatomic, lăsînd să i se vadă aparatul reproducător, în culorile cărnii crude, roşii, mustind de sînge, şi-ale arterelor purpurii, şi-ale pieliţelor sidefii, în contrast stupefiant cu albul rece, strălucitor, imaculat al statuii. Uterul era şi el secţionat ca să se poată zăn-n interior copilul ghemuit, deja complet format, cu capul în jos, umplînd ca un fruct greu, minunat, cavitatea. Vaginul cobora dedesubt, între vezică şi rect, terminîndu-se-ntr-o vulvă ce părea şi ea vie: buzele-ncreţite atîrnau puţin sub pîntec, şi la axila pulpelor străluceau cîteva fire de păr pubian. Părea că sub o glazură de piatră ar fi fost o femeie vie, condamnată la o-ncremenire eternă şi la o sarcină fără sfîrşit. "E vremea naşterii şi nu e putere pentru naştere", îşi aminti cutremurat Herman, privind statuia şi ascultîndu-le pe femei murmurînd, cu ochii-nchişi, o litanie de neînţeles. Rugîndu-se, păreau şi mai asemănătoare: amîndouă ţineau capul plecat uşor pe umărul stîng, amîndouă aveau pe faţă o expresie de dezolare smerită, gura amîndurora era întredeschisă, lăsînd să se vadă limbile mişcîndu-se ciudat

înainte şi-napoi, ca ale unor păsări exotice. Se ridicară apoi, iar Soile apucă între palme copilul de piatră lucioasă, îl smulse din caverna sa şi, cu mare greutate, îl ţinu la piept cîteva clipe, după care aproape că-l prăvăli înapoi. Cît îl ţinuse-n braţe, femeia zîmbise ciudat, viclean şi voluptuos, cu buze făţarnice, ca zeităţile sculptate pe templele indiene, şi ochii îi alunecaseră într-o parte. Herman simţise din nou un val de dragoste, de parcă băieţelul ghemuit ar fi fost al lui şi ei ar fi fost o familie tînără, săracă, decisă să-nfrunte viaţa. Nu se mai îndoi că Soile era femeia lui, femeia vieţii lui pe care de zeci de ani o aşteptase. Numai prezenţa mamei îl împiedicase atunci s-o îmbrăţişeze. O clipă-şi închipuise cum aveau să li se schimbe vieţile, cum aveau să fugă de ochiul gigantic care-i privea, inventîndu-i, moment cu moment, cum aveau, cu tenacitate, să evadeze din creierul care-i gîndea, din cartea care-i construia şi-i deconstruia, cum aveau să lase baltă un plan conceput înainte de facerea lumii şi pentru care fuseseră puşi deoparte, sacrificaţi, condamnaţi la inuman şi la nefericire. "Cum aveam să uit de tine, Mircea, chiar riscînd ca manuscrisul tău să nu fie terminat niciodată, cum aveam s-abandonez povestea ta, să ţi-o distrug aşa cum o rotiţă dinţată ar sări din mecanismul de ceas şi timpul nu ar mai fi. Aş fi luat-o, chiar de-a doua zi, pe Soile de mînă şi-am fi plecat amîndoi din oraş. Ne-am fi aşezat undeva la ţară, nu în Tîntava, am fi avut o căsuţă acolo, cu tindă şi acoperiş de şindrilă, am fi cultivat legume şi-am fi crescut copii şi-am fi îmbătrînit fericiţi. Ne-am fi dat sufletul pe patul nostru de paie şi ni s-ar fi şters pentru totdeauna urma de pe pămînt. Ce imposibilă fericire: să nu fii ales, să nu fii predestinat, să nu mergi către mîntuire... Să trăieşti, să trudeşti, să iubeşti şi să te faci ţărînă... Îţi spun că sfinţii şi îngerii tînjesc după destinul ăsta, care lor le e cu desăvîrsire oprit. Dar în aceeaşi clipă în care-mi croiam micul meu plan de evadare ştiam că nici o fugă nu e posibilă, că înseşi gîndurile ce-mi trecuseră prin minte fuseseră deja prevăzute şi urzite în marea ţesătură pentru cine ştie ce simetrie, ce necesitate narativă... Şi că dac-aş începe să mă plîng şi să mă vaiet, fiecare sunet pe care l-aş scoate ar trece printr-un la-ringe deja conceput atunci cînd naratorul a scris «laringe». Şi dac-aş tăcea, tăcerea mea ar fi deja prevăzută, şi dacă m-aş omorî, cuţitul ar rămîne-mplîntat veşnic în inima mea, dar nimic nu s-ar petrece cu adevărat..." Se-

ntorseseră apoi pe acelaşi culoar şi o cotiseră la dreapta, pe sub aceleaşi tavane nefiresc de înalte. Merseră un timp nedefinit pe culoarul transversal, pînă ajunse-ră-n capăt, la draperia grea de catifea stacojie. Pătrunseră-ntr-o odaie întunecată, ale cărei ferestre aveau obloanele trase. Aici tapetul de pe coridor lăsase locul unei vopsele grosolane de ulei, vernil, aidoma celor cu care se vopsesc pereţii spitalelor şi-ai închisorilor. Vopseaua era coşcovită, şi grămăjoare de pelicula, jupuită de pe pereţi, sensşirau de-a lungul odăii. Sub jupuituri, pereţii-şi arătau adevărata culoare, vineţiu-vişinie, aidoma petelor din naştere pe care unii le au pe obraz, acoperindu-le, ca umbra unor aripi sinistre, jumătate de faţă. În cameră erau un bufet vechi, cu furnirul desprins, mobilă pretenţioasă, plină de sculpturi şi intarsii de lemn preţios, o masă ovală din aceeaşi garnitură, acoperită cu un macrame uriaş, cîteva scaune cu fundul tapiţat şi, deasupra uşii, o pendulă atît de înaltă şi de îngustă, încît ajungea pînă la tavan, iar cadranul ei abia se zărea, pierdut într-o ceaţă cafenie. Fireşte, pendula era acum doar un decor inutil, asemenea bufetului încărcat de ceşcuţe şi bibelouri cu porţelanul îngălbenit, în centrul mesei, între patru lumînăn scurte şi groase, cu un noroi de ceară la bază care arăta că ardeau de mult, se afla un terariu de sticlă în care zăcea nemişcat, pe nisip, cel mai mare păianjen pe care Herman îl văzuse vreodată. Pîntecele lui sferic era cît un cap de copil şi era complet îmblănit, negru strălucitor, ca şi labele scurte şi puternice, ca şi cefalotoracele musculos de sub care ieşeau două căngi veninoase, singurele diferit colorate, căci erau de culoarea sîngelui. Herman şi Soile se aşezară la masă, pe cînd femeia mai în vîrstă scotea din bufet farfurioare de cristal şi linguriţe minuscule de argint patinat, apoi, de undeva, de dedesubt, vasul în care se afla dulceaţa. Herman îndrăznise săşi aşeze mîna peste-a lui Soile, iar ea nu şi-o retrăsese. Mîna ei era plinuţă, cu pielea uscată şi nespus de subţire. Mîncaseră atunci dulceaţa de nuci verzi în tăcere, de undeva apăruseră şi nişte pahare cu apă foarte rece, atît de pline, că apa se curba deasupra buzei paharelor ca nişte lentile ce aruncau lumini subţiri pe pereţi. Macrame-ul ce acoperea masa ovală era fascinant şi ciudat. Avea formă de floare, cu un cerc în mijloc şi alte şase-mprejur. Fiecare din cele şapte cercuri avea şi el formă de floare, cu un cerc în mijloc şi alte şase-mprejur, şi fiecare

dintre noile petale avea şi ea formă de floare, cu un cerc în mijloc şi alte şase-mprejur, şi tot astfel la nesfîrşit, pînă-n adîncul adîncului ideii de spaţiu. Herman îşi trecea mîna peste ochiurile de aţă-mpletită, crem, simţindu-le rugozitatea. "Fractali", gîndi el, "fractali peste tot şi întotdeauna". Lumea părea rotundă şi netedă ca un cocoloş compact de hîrtie, pictat pe deasupra cu pămînturi, oceane, păsări şi flori, dar dac-ai fi putut desface hîrtia şi dac-ai fi netezit-o cu palma, ţi s-ar fi revelat adevăratul desen, din care toţi şi toate făceau parte. Ai fi-nţeles atunci că păsările şi florile erau iluzorii: un lotus deschis putea reuni, într-o formă întîmplătoare, o parte din fesa unei spălătorese, cocoşul unei archebuze, harta unei ţări şi modelul stereo-chimic al unui virus, aflate-n părţi îndepărtate ale coalei, iar un strop de rouă de pe-o frunză de mărar putea fi, de fapt, strălucirea dintr-un ochi de curtezană hitită de acum trei milenii. Realul nostru familiar desfăcea doar patru dimensiuni, ca patru largi petale întinse, pe cînd celelalte şapte rămîneau strîns înfăşurate într-un cocon submicroscopic, păstrînd în pliurile lor, nescoase la lumină niciodată, halci uriaşe din povestea noastră, căci fiecare fir de păr al nostru avea lungime, lăţime şi adîncime şi flutura-n timp, dar în acelaşi timp răsucea-n sine şapte mistice petale, niciodată revelate şi ştiute. Cum arătau formele şi culorile în dimensiunea a cincea, a şasea, a şaptea? Ce ochi de briliant deschideam cu toţii în a zecea dimensiune? Maeştrii supremi în arta ongami aruncau în apă un ghemotoc de hîrtie, din care prindea să se desfacă, în mii de pliuri şi colţişoare, o fantastică floare de lotus. Herman ştia că lumea-ntreagă era o astfel de floare de hîrtie, scrisă pe toate părţile şi aşteptînd să se desfacă în lacrima unui ochi uriaş. Că fiecare punct al lumii aştepta aceeaşi explozie, netezire, desfăşurare. Ştia că toţi sîntem pachete organice şi că avem, cocoloşită sub ţeastă, o cîrpă de neuroni care-ntinsă ar fi fost cam cît patru coli de hîrtie. Din cauza-ncreţiturilor ei, zone îndepărtate deveneau deodată vecine şi se reuneau în simboluri absurde, în mituri nevrotice, în ceremonii ce nu duceau nicăieri. Fractali, turbioane, ecuaţii nelineare, pliuri... Cascade horociclice, păpuşi ruseşti vîrîte una în alta... Spaţii gravide cu spaţii gravide cu spaţii... Şi totuşi nu aceasta era realitatea, istoria nu era aleatorie şi turbionară decît pentru cei care, încreţiţi şi boţiţi o dată cu ea, trăiau în ghemotocul ei inextricabil. Cine-o mototolise în palme? Ce autor

o smulsese furios din manuscris şi-o aruncase la coş, înjurînd, blestemîn-du-şi lipsa de inspiraţie? Reunind astfel, pentru nimeni şi pentru nimic, pentru dezastru şi catastrofă, stele din diferite planuri cereşti, fără legături între ele, în constelaţii în formă de car, de balanţă, de scaun, de păstor, de arcaş... Doi îndrăgostiţi, goi, se pot strînge în braţe în patul devastat, se pot muşca şi se pot pătrunde pînă la o contopire totală, fără să ştie că sînt din regiuni ultraîndepărtate ale poveştii. Două rotiţe dinţate, îmbinîndu-şi dinţişorii unii în alţii, încă n-au aflat că se află în ceasuri diferite. Totul trebuia netezit, totul trebuia realcătuit, recitit şi re-înţeles în logica iniţială a lumii. Totul trebuia decriptat, scos din criptă, aşa cum lumea întreagă fusese decriptată cîndva, cînd Unul strigase "Lazăre, ieşi la lumină!" Herman spera că marele autor avea să caute-n coşul cu hîrtii mototolite, avea s-o salveze pe cea aruncată la mînie, s-o îndrepte pe masă cu palma pînă ce "toţi munţii vor fi coborîţi şi toate văile vor fi înălţate", aşa încît lumea să devină din nou lizibilă. Pîn-atunci nu avea altceva de făcut decît să se-mbete, cu gîtul lui frînt de cine ştie ce pliu al coalei pe care era desenat, cu organele delabrate, cu ficatul martirizat, cu fiecare deget răsucit în altă direcţie (cute ale spaţiului, cute ale minţii), cu fiecare lacrimă şi fiecare ur-doare şi fiecare sclipire a irişilor lui albaştri rătăcite în alte epoci sau pierdute la parseci distanţă.

Dulceaţa-i aminti gustul şi consistenţa cleiului pe care, cînd era copil, îl desprindea de pe scoarţa vreunui prun ca să-l mestece apoi minute-n şir: fadă, cu coajă moale la suprafaţă şi flui-dă-n interior. Dar cînd fusese Herman copil? Unde era livada de pruni care-i venise acum, deodată, învelită într-o lumină mistică, în minte? Nu coborîse niciodată pîn-atunci în memoria lui dincolo de momentul în care, simţindu-se deodată transfigurat, cu facies de rege şi de Dumnezeu, deschisese uşa garsonierei lui de la opt şi privise cu altfel de aparat vizual şi absorbise în altfel de creier imaginea a trei copilaşi înspăimîntaţi, aproape străvezii în lumina ferestrei de la terasă, care-o luaseră la fugă, ţipînd, pe scări în jos. Afla abia acum că avusese şi copilărie, acum se desfăcea într-o zonă a scoarţei lui cerebrale o-ncrengătură de neuroni ce secretau, asemenea prunilor de altădată, boaba moale de clei a amintirii. Văzu o fracţiune de secundă lumea (cer cu nori de furtună, pruni şi corcoduşi micşorîndu-se-n perspectivă către un gard de coceni

putrezi, înnegriţi de ploi, mireasmă de fructe stnvite pe pământ, crengi negre, rugoase, zgîrîind pielea, un bordei în depărtare, negru pe cerul fără de margini) prin ochi care priveau drept înainte şi nu în pământ, percepu o clipă focul de curcubee al aripilor străinului care venea printre Şirurile de pomi către el. Se auzi chemat pe nume şi-ncremeni ca o statuie. Totul izolat ca o perlă de viaţa lui de acum, îndepărtat şi nici măcar îndepărtat, cum ar putea sta foarte aproape de tine femeia pe care-o iubeşti, dar care nu te iubeşte, închisă ţie fără speranţă. Cum stătea acum lîngă el Soile, plutind cu mama ei în altă dimensiune, răsucindu-se ca nişte foci în ape amniotice şi privindu-l uneori, nici măcar curios, cu ochii lor mari şi umbriţi, prin sticla groasă a marelui lor acvariu.

Duminica următoare le însoţise la tîrg, la Obor. Luaseră tramvaiul pe Ştefan cel Mare, trecuseră prin faţa Direcţiei Generale a Miliţiei, cu turnul ei crenelat, apoi prin dreptul blocului cu electrocasnice şi mobilă — blocul lui, blocul tău, Mircea — apoi li se desfăcuse, pentru cîteva secunde, perspectiva Aleii Circului, cu marea cupolă în depărtare... Trecuseră pe lîngă gardul spitalului Colentina, apoi pe lîngă policlinica de la Doctor Grozovici, lăsaseră-n urmă cinematograful Melodia şi trecuseră de Lizeanu. De-aici, şinele tramvaiului coborau spre pasajul de la Obor. Aici se dăduseră jos, traversaseră şi se afundaseră-n noroiul colcăitor de lume al vastei pieţe, o străbătuseră printre tarabe puţind a varză stricată, miraţi de jegul incredibil al cîtorva ţărănci care vindeau prune uscate şi leuştean veşted, şi ieşiseră pe şina tramvaiului 1. În stînga, în depărtare, se ridicau turlele bisericii Sf. Dumitru, iar înainte aveau o fabrică de mase plastice, faţadă jalnică de geamuri înnegrite şi sparte. Mortăciuni hidoase zăceau pe marginea străzii. Lăturile întregii pieţe de legume erau vărsate aici la canal. Aici erau spălaţi cu furtunul peştii şi racii, încă vii, de la hala de-alături. Herman ura hala, în interiorul împuţit al căreia îşi amintea măcelăria cu pereţi de faianţă ca o morgă, unde cîrligele de care o dată atârnaseră jumătăţi de vită şi de porc clincheteau acum goale, unde măcelarii-n halate albe, pătate de sînge, şomau acum la o ţigară, unde buturuga pe care se tranşa carnea era acum uscată ca o piatră străveche. Foametea se aşezase de ani întregi în aceste hale ce ar fi trebuit să fie ale belşugului şi abundenţei. Marele mozaic de pe perete

înfăţişa ţărani luptîndu-se cu coşuri de fructe, mînînd turme bogate ca-n Galaad, nemaiştiind unde să-şi pună prisosul de grîne, legînd crengile pomilor ce se rupeau sub povara roadelor. Dar vasta hală, cu cele trei etaje ale ei, ca de-nchisoare model, era acum pustie. În vreo trei locuri se mai vindeau cartofi cît alunele, plini de ţărînă, şi borcane cu castraveţi palizi. Totuşi, femei amărîte tot mai intrau, sperînd că vor avea ce pune pe masa bărbatului şi copiilor.

Gardul de beton armat al fabricii de mase plastice avea-ntr-un loc o deschidere pe unde pătrundeau şi se bifurcau pe un imens maidan şine de cale ferată, ruginite, ieşite de mult din uz. Buruieni, rahaţi acoperiţi cu hîrtie de ziar, fiare răsucite îţi împiedicau drumul, dar nu-i descurajau pe cei ce se-ndreptau spre tîrgul de păsări şi animale mici. Oamenii-şi întindeau acolo, în ţărîna bătătorită, ziarele, Scînteia şi Sportul, pe care aşezau nu doar colivii cu papagali şi păsări cîntătoare, lădiţe cu porumbei, acvarii cu peştişori, genţi din care scoteau capul căţei fătaţi de-o lună, ci şi undiţe şi lansete, piese unsuroase de la diferite motoare, unelte, şuruburi şi balamale, cărţi jerpelite şi pătate, discuri vechi. Sărăcia tuturor sărea-n ochi şi, dacă nu erai din aceeaşi lume, te lăsa fără suflare: haine vechi de decenii, dinţi de metal, ochi tulburi de ţărani îndobitociţi de trudă. Femeile stăteau pe vine ca şi bărbaţii, lîngă cîte-un gard, lăsînd cu indiferenţă să li se vadă picioarele păroase şi chiloţii rupţi. Banii ce se iveau în mîini din cînd în cînd erau la fel de şifonaţi şi uzaţi, îmbătrîniţî de sărăcie, ca şi cei pe la care treceau. Cîte-o fetiţă-n rochie roşie de cîrpă, cîrpă pur şi simplu, ca de şters pe jos, îşi pupa pe ochi şi pe bot motanul birman pe care-l adusese să-l vîndă. Alt copilaş dădea degetul, să i-l ciupească, unui mic papagal verzui, cu penele zbîrlite-n cap. Peste toţi se rostogoleau norii, cu marginea de jos cenuşie şi volute de-un alb luminos spre adînc. O lăsară pe Soile să privească, fascinată ca-ntotdeauna, peştii cu voal din micile acvarii, şi se-ndreptară spre fundul maidanului, unde muncitorii din fabrică depozitaseră, în vrafuri, table decupate şi fiare înecate-n rugină. Un bazinet aproape putred păstra pe fundul lui apă de la cine ştie ce ploaie, plină de mormoloci. Acolo era omul cu şoarecii, ţinîndu-şi pe genunchi cutia în care mişunau cobaii. Văzînd-o pe mama Soilei, bătnnul rînji şi-i întinse deja, în pumn, doi şoricei ce-i priveau printre degete. Femeia-i cumpără fără

vorbă şi-apoi, dreaptă Şi aspră, îl trase pe Herman în spatele stivei de fiare. "Azi o să mai luăm ceva, ceva special pentru tine", îi spuse, privindu-l cu ochii ei reci şi totuşi suferinzi. Trecură prin spaţiul foarte îngust dintre zidul din spate şi stivă. Tot locul puţea a urină. Herman mergea după femeie ţinîndu-şi respiraţia cît putea de mult, dar drumul se lungea. Cotiră de mai multe ori, fiarele aveau colţuri care-i agăţau costumul, bălăriile crescute direct din zid îi pălmuiau faţa, dar voinţa femeii care-nainta nepăsător era mai puternică decît dorinţa lui de a sentoarce la Soile. Soile, fata pufoasă şi bună pe care-o găsise cînd credea că nu va fi nimeni, niciodată, în viaţa lui. Ajunseră, se pare, la destinaţie, pentru că din spaţiul împuţit delimitat de-un zid al fabricii, un şir de lăzi de gunoi cu zoaie pestilenţiale şi-un gard de crengi uscate, împletite cu mărăcini, nu părea să mai existe ieşire. Aici puteai să vii ca să te ghemuieşti pe-o parte şi să mori. Ai fi zăcut, neştiut de nimeni, pînă carnea ţi s-ar fi topit, s-ar fi amestecat cu cîrpe-le-n care era-nfăşurată, ar fi făcut viermi albi şi graşi. Te-ar fi spălat ploi şi te-ar fi acoperit zăpezi, iar vara ar fi picat păsările din cer de duhoarea hoitului tău. "Aici e rectul oraşului, e sfincte-rul prin care se deşartă oraşul", gîndi Herman, ce se oprise lîngă femeie în mijlocul spaţiului cel strîmt, abject şi fără speranţă. Femeia însăşi părea îndoită, dar sensenină deodată: "Ah, aici era!", spuse, arătîndu-i, în gardul de nuiele şi spini, o poartă din crengi împletite, aproape cu neputinţă de observat. Herman mai văzu, înainte să se-ndrepte spre poartă, că-n zidul posomorit al fabricii era destul de sus o ferestruică, şi că prin ea se uita la ei, rîzînd cu gura fără dinţi şi cu saliva curgîndu-i pe bărbie, un bebeluş de cîteva luni ţinut în mîini, din spate, de cineva care purta o bonetă albă, enormă. În loc de zăvor, uşa gardului avea o scîndurică de lemn, ca a closetelor de la ţară. Femeia în negru deschise şi lui Herman i se-nfăţişă, dincolo de portiţă, o privelişte uluitoare.

Era o viroagă-ncărcată de flori, înconjurată de coline pe care se-nsoreau vii şi livezi. Era deasupra un cer adînc, de miez al miezului verii, inflamat de soarele aflat în centrul bolţii, în fotosfera căruia limbi enorme de lavă se ridicau, făceau punţi orbitoare şi se prăbuşeau lent, trimiţînd pînă jos, pe pămînt, un vînt de foc ce mătura priveliştea, aprindea boabele de rouă din cupele florilor şi transparentiza picioarele lăcustelor verzi ca iarba lipite de frunze. Norii-nspumaţi, cu contururi perfect

delimi" tate, curgeau extrem de-ncet, lăsîndu-şi umbrele pe pămînt.

Coborîră-n viroagă, cu florile multicolore pînă la brîu, se mînjiră de polen şi de lichide cleioase picurînd din exuberantele potire, simţiră suind pe picioare miriapozi şi vacile-Domnului. Fumuri de mireasmă transparentă urcau către cer, fluturînd ca un păr buclat, dizolvîndu-se-n aer. În iarbă, sub paşii lor, mustea un pîrîiaş îngheţat, ce-şi răspîndea şuviţele lichide printre radăciniţe şi frunze rotunde, gălbui şi iriga cîţiva irişi ca hîrtia şifonată de indigo. Se aşezară-n partea cea mai joasă a văii, între tijele florilor, care aproape ca se-nchiseră peste ei. Aici pînza susurătoare de apă nu ajungea, dar aerul era el însuşi umed, verzui, iar vecinii lor indiscreţi erau lăcustele lungi cît palma, cu carnea verde şi aripi de iarbă aspră şi ochi roşii, holbaţi spre nimic. Filtrată prin petalele florilor, lumina cobora spre ei purpurie, şofranie sau ca peruzeaua, vopsindu-le feţele cu stranii tatuaje. Femeia luă de pe-o tulpină o buburuză şi o lăsă să-i urce pe vîrful arătătorului pînă ce-şi luă zborul, deschizîndu-şi elitrele punctate şi lăsînd să se vadă dedesubt zdrenţe de sticlă cafenie. Zburase stîngaci spre mameloanele colinelor îndepărtate. Curînd, hainele de pe ei deveniră jilave. Îşi priveau cu nesaţ feţele şi nu le venea să creadă: căci erau acum multicolori, şi culorile de pe frunţile, nasurile, pometii şi buzele lor tremurau în asaltul vălurelelor de aer umed. Puteau vedea cum se-nchid şi se deschid stomatele frunzelor. Zăreau prin transparenţa frunzelor şi tulpinilor cum suie un lapte alb către inflorescenţe. Distingeau în petale, ca prin nişte pieliţe fragede, vase capilare, nervi, glomerule sudoripare. Unele aveau creste papilare ca degetele, altele pleoape cu gene ca ochii, altele înălţau în miezul franjelor vişinii un pistil lung şi erect, cu o boabă limpede, cleioasă în vîrf. Femeia se ridică în genunchi şi luă delicat, cu limba, picătura vîscoasă de pe cel mai apropiat pistil: "E dulce, e nectar", zise şi se lăsă iar între flori. Hainele umede i se lipiseră de trup, lăsînd să se vadă corsetul de plexiglas roz mulat pe fiecare curbă a corpului ei, şi capetele cu cheiţă ale şuruburilor cu care era încheiat. Rămaseră aşa, plouaţi de polen şi scăldaţi în dorinţă, pînă veniră, în fine, fluturii. Veneau din sutele de insectare «e muzeului Antipa, care-şi deschiseseră-ncet, în săli umbroase, capacele cu geam. Fluturii africani şi amazonieni, atît de mari încît abia dacă-

ncăpea cîte-o pereche (mascul şi femelă într-un uimitor dimorfism sexual) pe satinul încreţit al unei cutii, îşi însufleţiseră picioruşele şi arcuşorul trompelor, întinseseră măciuliile antenelor ca să poată comunica unii cu alţii şi, zvîcnind puternic din aripile ţepene ca de ţiplă, se smulseseră din acele care le străbăteau corpul pufos. Aripile prelungi, pictate de mînă cu peisaje, înluminiuri, personaje biblice şi oraşe ale viitorului, îi ridicaseră-n aerul gelatinos, îngheţat, al sălilor cu diorame, iar ei urcaseră la etaj, fluturînd peste scările de marmură, filtraţi prin coastele marelui schelet de Dinotherium din sala centrală şi ieşiseră-n stoluri nesfîrşite prin ferestrele deschise larg spre piaţa Victoriei, aproape goală la acea oră. Tot cerul Bucureştiului se umpluse-n curînd de fluturi, mai mari decît două palme-mbinate astfel încît să arunce o umbră de fluture pe perete, mai strălucitori decît lumina oglinzilor pe care copiii le scoseseră la geamuri, încercînd să-i orbească şi să-i deruteze. Cu aripi de poleieli de ciocolată şi de felii de portocală, de secţiuni extrem de subţiri prin cristale de feldspat roz, de lame de ras, de ostroave în mare, de lumi paralele, de inele ale lui Saturn, stîrnind, fiecare, la fiecare bătaie, cîte-un uragan devastator în Kalimantan sau în Hebride, se-ncrucişau leneşi peste acoperişuri, se-ncîlceau în plopi şi-n platani, nimereau, prin geamuri deschise, în flacăra aragazelor şi-n patul îndrăgostiţilor, se-mple-teau în părul fetelor ieşite pe balcoane, coborau atraşi de ghiulurile de pe degetele ţiganilor, blocau circulaţia aşezîndu-se pe verdele sau roşul stopurilor, umpleau tunelele lungi şi negre ale metroului... Se opreau pe calcanul însorit al vechilor clădiri, se aşezau pe faţa statuilor decorative ce-ncadrau ferestrele vechilor clădiri, cîte-o rafală de vînt fierbinte-i izbea de metalul încins al vreunui tramvai cu vatmanul clopoţind înnebunit... Dintre zecile şi sutele de mii de fluturi ce năpădeau în fiecare zi Bucu-reştiul, aşa cum la ecuator plouă zilnic, doar o duzină reuşea să găsească locul în care spaţiul făcea o buclă ciudată, deschidea un sorb neaşteptat, prin fibra căruia, descompuşi în biţi de culoare şi tremur ca să fie recompuşi apoi, mai strălucitori ca-nainte, la destinaţie, fluturii norocoşi ajungeau în văioaga plină de flori din miezul oraşului, de unde nu mai trebuiau să se-ntoarcă niciodată, ca toţi ceilalţi, în cutiile de sticlă de la muzeu. Acest flux şi reflux de fluturi, ca spuma valurilor pe ţărmul mării, făcea din Bucureşti cel mai

fermecător oraş construit vreodată, căci faţadele de piatră, ipsos şi sticlă erau zilnic lustruite de aripi catifelate, iar aerul rămînea mereu impregnat de un puf de solzişori irizaţi, care, traşi în plămîni, făceau ca traheea şi bronhiile să lumineze, vizibile-n piepturi ca nişte sucite tubuşoare de neon. Ora aceea, cu soarele arzînd ca un reactor nuclear în crucea bolţii, ora la care soseau fluturii şi-n care caisele făceau, în pomii livezilor dinprejur, o carne dulce ca mierea, o aşteptase mama Soilei, ghemuită lîngă Herman în crăpătura plină de flori. Priveau acum amîndoi, din cazematele lor de vegetaţie împletită, năpădiţi de miriapozi şi suiţi de melcişori cu cochilia fragilă ca de hîrtie, cum un petic de cer începe să se mîzgălească uşor, ca şi cînd un deget ar fi trecut peste vopseaua lui proaspătă, cum culoarea acolo se-nvîrtejeşte, cum se naşte cu-ncetul o structură străvezie, simetrică, o pură funcţie matematică mai întîi, convertită grafic în linii gingaşe de vînt şi cristal, pînă ce fluturele thomian, născut din bifurcaţii, atractori spaţiali şi catastrofe, prindea formă, devenea tot mai limpede, întindea tot mai mult aripe de celofan ud, ce se-ntăreau cu nervuri şi se umpleau cu o culoare pură, un azuriu reflectorizant, mult mai intens decît al cerului din care se ivise. Era un mare fluture de azur, urmat curînd de alţii şi alţii, pînă cînd aerul începu să clocotească. Dar numai el, primul, părea a fi deplin real, cu trupul lui păros, cu cele şase picioruşe filiforme ghemuite sub torace şi cu aripile-ntinse deplin, cele de sus terminate-n capete de cobră iar cele de jos în cozi prelungi de rîndunică. Lopăta leneş din aripi deasupra mării de flori, într-un vîrtej de alte lepidoptere, întrupate din mîzgălehle spaţiului peste colinele verzi. Cei doi se ridicaseră în picioare şi erau acum, de la şale în jos, numai flori şi de la şale în sus numai fluturi, luminaţi de soare şi umbriţi de curgerea norilor, pestriţi de culori umede şi străvezii, narcotizaţi de miresme. Marele fluture albastru electric, cu apertura aripilor mult mai amplă decît a celorlalţi, se roti de cîteva ori în jurul lui Herman, apoi i se aşeză pe piept şi-ncremeni acolo, acoperindu-i tot pieptul şi umplîndu-l de slavă, precum odinioară pieptarul de pe efodul marelui preot, în care erau cusute Urim şi Tumim, luminile şi desăvîrşirile. Femeia trebuise să-i smulgă de-acolo, sfîşiind în şase locuri cămaşa lui Herman, căci fluturele-şi înfipsese adînc gheruţele, prin ea, în carnea lui. "Uite", îi zise ea, ţinînd bine marele animal dintre

aripi, "e fluturele tău, puternic şi viguros! După el am venit aici". Îl aşezase cu grijă, înăbuşindu-i zbaterea, într-o cutie mare, de pantofi, pe care-o avusese-n sacoşă. Cîteva clipe fluturele zvîcnise ca un porumbel, dar apoi se liniştise. Cutia dispăru la loc în sacoşă şi cei doi, scuturîndu-şi hainele de polen şi părul de fluturi, ieşiră din văioagă şi căutară uşa gardului de nuiele.

Duhoarea şi-mpuţiciunea erau afară insuportabile. Înaintau prin maţe cu fecalomi pietrificaţi, prin vărsături şi şuvoaie de urină galbenă, izbiţi peste obraji de crengi prăfuite. Abia reuşiră să răzbată pînă la maidanul unde se ţinea talciocul, şi de unde o recuperară pe Soile, pe care-o găsiră-încremenită în faţa aceluiaşi acvariu. Înghesuiţi cu iumea săracă, rufoasă şi pămîntie, traversară piaţa de legume sub un cer acum mohorît, stînd să plouă. "Aici se făceau o dată Moşii, Soile", zicea mama, întorcîndu-se spre ea pe jumătate. "Ce de lume, ce nebunie! Ce bîlciuri cu lanţuri în care se-nvîrteau tinerii, cu mustării unde mîncai pastrama... Uite, aici fusese un circ ambulant, cu şerpi, dansatori pe funii şi chiar cu o femeie-păianjen. Iar aici, tarabe de tir. Ce-nghesuială era, ce omor! Nu puteai să umbli în voie, mulţimea te ducea unde vrea ea. Erau şuvoaie de oameni care se mişcau încet spre bîlci sau afară, frecîndu-se unele de altele... Oamenii înjurau, ţipau, hoţii te furau pe faţă, căci nici mîna n-o puteai ridica să te aperi... Copiii, săracii, cu fesurile lor roz, de hîrtie creponată, pe cap, cu mmgiuţele lor cu elastic, erau striviţi pur şi simplu, călcaţi în picioare. Şi o dată un scaun de la lanţuri s-a rupt şi fata a zburat urlînd peste mulţime şi le-a căzut în cap unora. S-au făcut praf atunci patru oameni..." Ajunşi în staţie, lăsară să treacă trei-patru tramvaie, prea aglomerate, şi pînă la urmă reuşiră să urce şi să ajungă din nou în casa de pe Tunari.

Înaintînd pe culoarul ce ducea de la intrare către nişa din capăt, cu micul altar al statuii gravide, o luară de data aceasta la dreapta. Dădură deoparte altă draperie de catifea stacojie şi pătrunseră în altă odaie cu tavanul nefiresc de înalt pentru dimensiunile ei. Aici era dormitorul celor două femei, cu aceleaşi obloane închise ermetic, acelaşi vernil uleios pe pereţi, în plus cu un damf de mosc aproape irespirabil. Patul dublu, cu tăblii grele la capete, o masă de toaletă cu oglindă gălbuie, uşor vălurită şi un mare şifonier erau întreaga mobilă. Taburetul din faţa toaletei avea tapiţeria roasă complet, ţinîndu-se doar în

cîteva aţe. Pe măsuţă, multiplicate de oglindă, o vază cu cîţiva trandafiri de pînză neagră, o mulţime de sticluţe cu parfum şi-o lumînare groasă, roşie, aproape complet consumată, de la care venea toată lumina budoarului, dublată şi ea în oglindă şi abia-ndepărtînd umbrele din odaie. Mama dispăru, probabil ca să hrănească păianjenul, pentru că din partea cealaltă a casei se auziră curînd mici ţipete şi şuierături ascuţite, iar Soile şi Herman se aşezară pe pat, unul lîngă altul, ţinîndu-se uşor de mînă şi privindu-se-n ochi. Acum Soile părea de necrezut de tînără, o fată de paisprezece ani dintre cele atît de sfioase, că nimeni nu-şi aminteşte, peste ani, că i-a fost colegă de şcoală. Începu să-i vorbească lui Herman, domol, cu vocea ei de preadolescent, cu fraze atît de simple, de neterminate, încît părea că vorbeşte o străină sau o statuie. Îl întrebă dacă nu vrea să se joace de-a ceru-nstelat. Era un joc frumos, el nu trebuia să facă nimic, ea era ceru-nstelat şi el trebuia să privească. Încă de cînd era o fetiţă începuseră să-i apară pe piele aluniţe, peste tot-peste tot, şi mama ei, mai întîi îngrijorată, renunţase s-o ducă totuşi la doctor cînd îşi dăduse seama că aluniţele se grupau, pe pielea fetiţei, în constelaţii, cele pe care le vedeai arzînd pe boltă în nopţile de vară, reproduse identic, mai întîi în contururile lor cele mai cunoscute, Cloşca, Orion, Ursa mare şi mică, Scaunul lui Dumnezeu, Pleiadele şi Hiadele, cercul zodiacal, pentru ca tabloul să se completeze an de an cu puzderii de stele mărunte, de vîrtejuri şi brîun stelare, pînă cînd deveniră vizibile toate cele care se pot vedea cu ochiul liber pe boltă. Pe spatele Soilei se iviseră constelaţiile celeilalte emisfere, Maşina Pneumatică, steaua Canopus, Crucea Sudului, pe care mama fetei le găsise apoi într-o enciclopedie. "Ca să ne putem juca, trebuie să stingem lumina", şopti Soile, şi Herman se ridică şi stinse, suflînd, luminarea. Bezna era absolută. Rămase-n picioare atît de mult, în întuneric atît de deplin, încît îşi uită curînd, mai întîi contururile trupului, apoi cele ale minţii. El însuşi era acum întunericul, cald şi enigmatic, Şi o clipă Herman simţi fericirea intensă a morţii. Apoi apăru în faţa lui, treptat, Universul. Soile îşi scotea încet hainele, dezvelind constelaţii ce luminau punctiform, pulsatoriu, radiant în mijlocul întunecimii. Umerii, sînii, coastele, pîntecul, pulpele, omoplaţii, şalele, fesele femeii ce se rotea acum lent în odaie erau acoperite de stele. Bărbatul îşi pierdu cu încetul reperele. I se

părea că stă culcat pe spate sub un cer uriaş, fremătînd de lumină stelară, că desluşeşte fiecare desen iluzoriu al fiecărei constelaţii, că zăreşte pînă şi stelele căzătoare brăzdînd cerul fără urmă de nori. Simţea mai puternic ca oricînd că, pe lîngă învelişul nostru de carne, toţi avem şi un alt corp, toţi sîntem împachetaţi în cosmos, intim şi strîns, ca-ntr-o îmbrăţişare fără sfîrşit.

Dar jocul se termină, constelaţiile dispărură treptat, şi cînd Soile aprinse din nou lumînarea cei doi se regăsiră în camera mirosind a parfumuri şi fard, cu mobila ei veche, cu furnirul desprins. Ieşiră din dormitor şi se-ndreptară spre odaia de zi, unde-o găsiră pe mamă scoţînd resturile celor doi şoricei din terariul în care păianjenul înflorise pe nisip ca o gigantică stea neagră. Din cheliceri îi picura acum sînge. Se aşezară la masă, privind animalul ai cărui ochi, aşezaţi în triunghi pe fruntea-îmblănită, străluceau ca trei bobite de rouă. "Ne-am jucat de-a ceru-nstelat", zise Soile, iar mama ei mormăi: "Altădată copiii lăsaţi de capul lor se jucau de-a mama şi de-a tata." Se aplecă pînă dispăru cu totul sub linia mesei. Cînd se ridică, avea-n mîini cutia de pantofi care vibra de-o zbatere tremurată, ca de molie mare prinsă-ntre geamuri. Deschise cutia şi scoase fluturele care, lopătînd din aripile acum indigo la lumina luminărilor, dar cu ochii aprinşi ca doi cărbuni roşii, răspîndea-n jur norişori de puf strălucitor. Herman presimţi ce urma să se-ntîmple, dar nu fu-n stare decît s-o apuce de mîini, peste masă, pe Soile, cuprinzînd astfel terariul între braţele lor. Mama se ridică în picioare, ţinînd marea lepidopteră în palme, şi-o slobozi între pereţii de sticlă ai terariului. Aşeză apoi la loc capacul, de asemeni de sticlă şi, cu părul zburlit pe braţe, cu sentimentul unei oribile profanări, aşteptară toţi trei ca sumbrul sacrificiu să aibă loc.

Fluturele ocupa jumătate din spaţiu cu aripile lui ce băteau speriate. Se aşezase pe peretele opus colţului în care marea fiară se strînsese la loc, încordată şi cu toracele ridicat, cît o mare portocală neagră, ucigătoare. Sîngele de pe căngi se spăla acum în şuvoaie de venin ţîşnite din chelicere. Un fel de tors, un fel de murmur surd ieşea din ghemotocul de căngi îmblănite. Fluturele doar tremura uşor din tot corpul şi din nervurile aripilor, iar arcuşorul trompei, spiralat ca un arc fin de ceas, se-ntindea şi se strîngea la loc între ochii opaci şi indiferenţi. Abia

acum văzu Herman cît de mare şi de gros era corpul pluşat al fluturelui, cît de plin era pîntecele lui inelat. Fiara nu vroia să atace, deşi mama Soilei, ridicînd capacul, o împingea cu un beţişor, ci doar muşca, nemaipomenit de agresivă, capătul băţului, fără să treacă de jumătatea arenei de nisip. "Îl sperie aripile", îşi spuse femeia, după care vîrî curajos mîna în spaţiul încărcat de aburi otrăviţi şi scoase fluturele, ţinîndu-l bine de torace. Apoi, cu o foarfecă chirurgicală avînd un cioc ciudat, lateral, îi desprinse întîi aripa stîngă, apoi pe cea dreaptă. Herman aproape că vomită de oroare. "Nu ştiu de ce mai priveam, ce mă făcea să rămîn acolo fascinat, de parcă mîinile Soilei ar fi fost nişte cătuşe sau nişte cabluri de înaltă tensiune. Ar fi trebuit să fug atunci din casa aceea, poate că aş fi putut să uit, cu timpul, imaginea ei de pe bancă, ea în rochie de dantelă albă, cu un medalion la gît, în care era ea, cu un medalion la gît, în înserarea de petrol incendiat, de gaze toxice, de foc grecesc... În Deisis-ul bizantin al acelor seri... Poate-aş fi scăpat atunci de muşcătură şi contactul n-ar fi avut loc şi-nsămînţarea nu s-ar fi produs. Dar aşa a trebuit să fie şi aşa va fi chiar şi la a mia lectură a manuscrisului tău. Nici o singură dată nu voi putea să-mi salvez sufletul, niciodată nu-mi voi putea răsturna povestea şi soarta. Căci enigma are mereu două feţe şi se vede la fel dinspre trecut şi dinspre viitor. Şi chiar dac-aş fi fugit atunci, ar fi fost mai mult ca sigur prea tîrziu, căci poate nu atunci s-a produs transferul, fluturarea-n ţeasta mea a dulcii substanţe, ci-n dormitor, jucîndu-ne de-a ceru-nstelat, «aşa cum alţi copii se joacă de-a mama şi de-a tata». Fiindcă, dincolo de nevroză şi mit, de biologie şi vis, dragostea poate că-nseamnă mereu doar atît: să contempli cosmosul, să te laşi însămînţat de tandra lumină a stelelor..." Aripile azurii zăceau acum trist, inutil, pe macrame-ul de pe masa ovală. În terariu fusese-azvîrlită o insectă urîtă şi simplă, ca o omidă mare cu picioruşe, ce rămăsese pe loc, tăvălită-n nisip, cu ochi prea strălucitori pentru lipsa ei de podoabe, ochi nemeritaţi, ai fi zis. Dar aceşti ochi aparent impasibili priveau acum drept în faţă monstrul ce se destindea cu încetul. Fulgerător, tarantula luă poziţia de atac, cu toracele înălţat şi labele din faţă ridicate, cu pîntecele bine proptit pe cele patru labe dinapoi, ucigaş puternic şi mîndru, gata să-şi slăvească gloria şi oroarea în prada neajutorată din faţa lui. Adînc aplecaţi peste terariul dintre braţele lor reunite,

Soile şi Herman păreau, străvezii la lumina luminărilor, doi şahişti construind pe eşichier o dramă fără speranţă, mutînd piesă după piesă, pierzîndu-le pe toate pînă la cele două esenţiale, cei doi regi eterni ai minţii, regii de culori opuse ce se-nfruntau acum în eterna poveste, urmărindu-se, gîfîind disperat, unul plin de adrenalina beţiei de sînge şi sfîşiere, celălalt plin de adrenalina groazei şi cutremurării, ca să se contopească în cele din urmă în crima care mişcă soarele şi celelalte astre. Sau păreau, Soile şi Herman, cu feţele lor de pietre semipreţioase, cei doi heruvimi de pe chivotul lui Dumnezeu în care se păstrau, pentru totdeauna ascunse, tablele legii. Dintre ei doi avea să se-audă vocea, şi vocea deodată se auzi, şi era o voce dublă, un ţipăt de triumf şi un ţipăt de deznădejde, împletite unul cu altul în firul din care se ţese istoria, venind unul de sus şi unul de jos, ca sub tălpicea unei maşini de cusut orbitoare, brodîndu-i pe muritori şi pe zei pe pînza vidă a minţii. Păianjenul se-aruncase asupra corpului mutilat, îl sfîşiase adînc, îşi năclăise blana de un lichid sidefiu. Apoi sorbise-ndelung acel lapte dens, strîngîndu-se tot în jurul corpului martirizat, şi, după minute lungi de-nfruptare voluptuoasă, se retrăsese iarăşi în colţul lui. Acolo se desfăcuse din nou ca o floare şi-ncremenise aşa, triumfător şi sătul, gata de-o nouă năpîrlire, pe cînd corpul fluturelui atîrna acum flasc, zbîrcit, micşorat, amestecat cu nisipul. Doar picioruşele filiforme-i mai tremurau, uşor, la capete.

Cei trei rămaseră mult timp nemişcaţi, apoi mama, care oficiase pîn-atunci în picioare, apucă aripile şi, cu ele-n mînă, deschise-n perete o uşă pe care Herman abia atunci o observă şi pătrunse-ntr-o cămăruţă puternic luminată. După o clipă se auzi zgomotul apei trase. Se-ntoarse fără aripi, scuturîndu-şi degetele de solzişori.

În seara aceea cu o geană de lumină trandafirie tivind acoperişurile şi crengile la orizont, pe cînd restul bolţii era deja un amestec tandru de nori şi de stele, Herman plecă acasă ars pe dinăuntru, golit sufleteşte, de parcă el şi nu fluturele ar fi fost sfîrtecat şi batjocorit în terariul de sticlă verzuie. Şi totuşi, la plecare Soile îl condusese pînă la poartă şi ultima ei imagine îi rămăsese adînc în amintire: licărul de disperare din ochi, bărbia tremurătoare, silueta ei stîngace în rochia de dantelă albă, sticlind palid pe fondul casei întunecate, avînd pe zid o scară interioară ce nu ducea nicăieri. Feţele lor apropiindu-se-atît de

mult în aerul cafeniu, încît Herman văzu curînd pe faţa femeii, alături de ochii ei, încă unul, deasupra, contopindu-se şi despărţindu-se de ceilalţi într-un fluid de substanţă căpruie. "Nici măcar nu ne-am sărutat, ne-am atins doar, epuizaţi, frunţile. Nici măcar n-am plîns, deşi ştiam amîndoi că n-aveam să ne mai vedem niciodată." Herman o luase-ncet spre Ştefan cel Mare, orbit de farurile maşinilor ce treceau pe Tunari, topit de dragoste şi de suferinţă. Ajunsese-n garsoniera lui şi se trîntise pe pat, ghemuit, încă-mbrăcat în singurul lui costum. Adormi şi visă că mama Soilei deschide uşiţa din perete şi intră-ntr-o mare-ncăpere cu pereţi de metal vopsit roşiatic, prins în buloane masive. O apă verzuie, foarte adîncă, umple cisterna pe jumătate, aruncîndu-şi reflexele pe pereţi. Femeia se dezbracă, îşi desprinde crusta de plexiglas roz şi rămîne goală şi suplă, cu pielea uleioasă, cu sînii mari şi grei, cu dîmbul dintre pulpe fără nici un fir de păr şi crestat de-o cută delicată. Coboară în apă, înotînd spre adînc cu o agilitate extraordinară. Străbate mai multe-ncăperi scufundate, pe lîngă policandre-ncrustate cu moluşte şi ierburi acvatice, pe lîngă mobile vizitate de peştişori ciudaţi, dînd la o parte mileuri ce pluteau, legănate de curenţi, prin apa densă, magic iluminată. Coboară pe fundul acelor odăi extrem de înalte, trece prin uşi putrede şi ajunge, în fine, într-un dormitor scufundat, cu podeaua de nisip plină de anemone de mare şi crabi. Se ghemuieşte-n patul larg, sub cearceaful îngreunat de alge şi adoarme acolo, lăsînd să-i scape din gură bule strălucitoare de aer.

A doua zi, Herman aşteptase amurgul, deşi ştia foarte bine cum avea să fie, căci aşa este întotdeauna. Traversase iar şoseaua către Tunari, depăşise chioşcul de ziare şi gheţăria, străbătuse tot mai încet acea sută de metri pe care-o ştia de parc-ar fi fost sculptată de-a dreptul pe peretele concav al cutiei lui craniene şi se oprise în faţa casei. Şi casa era în ruine. Gardul de fier era lăsat şi nu mai avea portiţă. Banca-şi pierduse scîndurile, rămăseseră din ea doar picioarele de beton. Curticica fusese parcă incendiată, şi limbi de foc furioase linseseră parcă şi casa. Tencuiala zidurilor căzuse aproape de tot, iar ce rămăsese era ca o lepră întunecată. Ferestrele nu mai aveau tocărie, din găurile lor diforme ieşeau tulpini viguroase de buruieni. Uşa fusese de mult, poate, spartă cu toporul şi pusă pe foc. Rămase-n picioare, zidurile păreau acum subţiri ca hîrtia.

Herman intră, înainta printre bucăţi de ziar şi fecale, un şobolan îi tăie calea şi scăpă în altă odaie... În capăt, în rotondă, statuia se afla încă pe postamentul ei, ciobită, acoperită de inscripţii abjecte, cu o mînă căzută pe podea şi degetele ei sparte şi risipite... Acum avea un pîntec plat de piatră şi faţa senină, oarbă, fără urmă din teroarea de altădată. Totuşi Herman se lăsă în genunchi în faţa ei şi-şi lipi o clipă obrazul de pîntecul îngheţat. Se ridică apoi şi se-ntoarse din drum. Nu putu intra în odăile laterale. Numai gîndul acesta-i sfîşia mintea, îi oprea respiraţia. Mai gîrbov ca niciodată, ieşi, străbătu curtea cu vegetaţia arsă şi, ajuns la gardul de suliţi negre, se opri ezitînd. Pe Tunari, pe lîngă el, treceau tineri sporovăind, o femeie-şi plimba pekinezul, îi vorbea ca unui copil... Un tramvai trecu, făcînd un zgomot asurzitor. Herman se-ntoarse şi se-ndreptă iarăşi spre casa cea vînătă, cu ghivecele ei acum goale, sparte, înşirate de-a lungul pereţilor, începu să suie, încet, scara de lemn ce ducea drept în zid. Treptele erau buretoase, negre ca zmoala, şi balustrada de altădată dispăruse. Urcă, rupînd mai toate treptele-n urma lui. Se opri pe mica platformă din capăt, în faţa cadrului fostei uşi, acum zidite. Cărămizile ei, mai palide ca restul zidului, se fărîmiţau în şuierul timpului. Rămase acolo, nemişcat, privind zidul orb, pînă ce tot sîngele serii se resorbi în adînca, indiferenta, definitiva noapte.

Deşi nu-i promisese nimeni că după moarte avea să renască din apă şi Duh Sfînt şi că o să fie ca îngerii lui Dumnezeu, marea omidă a rădaştei simţise deodată o nelinişte şi un dor ciudat după o altă lume. Drumurile nesfîrşite pe care le săpase în inima stejarului, marcate de feromoni şi aţişoare subţiri de fecale, dulcile vase cu sevă şi amarele fibre uscate, nimerirea bruscă în labirintul altei omizi şi înfruntarea lor oarbă, singurătatea de o sută de mii de feluri, susurul propriilor intestine şi ganglioni, fojgăitul inelelor şi picioruşelor începură să i se pară, din pline de farmec şi de vitalitate, cum le trăise timp de mai bine de trei ani fără vară şi iarnă, soare şi lună, bine şi rău, femei şi mascul — terne, obositoare, insuportabile-n monotonia lor. Asta fusese viaţa? Pentru asta eclozase atunci, în punctul zero al vieţii ei? Avea să dispară, pur şi simplu, în nesfîrşirea acestui lemn, care era pentru ea spaţiu, timp şi memorie în acelaşi timp? Mereu împingînd capul negru, cu mandibule flămînde, în indistinctul care e viitorul, mereu înfulecîndu-l rapid şi transformîndu-l în

canalele-ntortocheate ale trecutului. Sorbind materia printr-un capăt, azvîrlind-o în urmă prin celălalt, doar ca să-şi menţină făptura de fum învîrtejit... Acum însă simţise chemarea, fusese în fine aleasă pentru mîntuire şi har. Auzise din cer un vuiet puternic şi ceva ca o limbă de foc coborîse şi se aşezase pe ea. Şi-atunci simţise puterea pătrunzînd-o şi-ncepu să asude un lichid uleios, ce se-ntări-n jurul ei ca o coajă etanşă, ca o mandorlă gata s-o înalţe la cer. Şi înăuntru, smerită, omida-şi începu meditaţia. I se arătă figura eternului vid luminos, încet, organele i se resorbiră, încet se dizolvă într-un lapte amorf care, chinuitor de încet, se schimba în altfel de organe. Şi nu doar trupul cunoscu acea schimbare la faţă: credinţele şi mitologia, percepţiile şi conştiinţa, limbajul şi valorile căzură deodată ca un sistem energetic, se dovediră deşertăciune şi urîciune în ochii Domnului. Văile fură-nălţate şi dealurile coborîte, şi din ruinele vechilor ideologii, ale vechiului imaginar, ale vechiului strigăt de deznădejde se ridică deodată o altfel de minte cu un altfel de har, căci una e slava muritorilor şi alta a îngerilor din ceruri. Şi dacă omida auzise şi-nainte despre o altă-mpărăţie şi-o viaţă nouă, şi le putuse doar închipui cu mintea ei de omidă: acolo avea să fie un lemn mai bun, cu mai multe vase de sevă, iar noile fălci aveau să-i fie mai tari. Înţelegea abia acum, cu mintea şi trupul cele noi, că n-aveau să mai fie nici lemn, nici fălci, nici tuneluri. Cînd îşi încheie meditaţia, era deja o rădaşcă puternică, acoperită peste tot de o platoşă neagră, avea — de neimaginat înainte — picioare, iar vechile fălci erau acum gigantice coarne ca de cerb. Avea acum organe de simţ pentru cereasca lumină, deşi încă locuia-n miezul întunecimii. Dar ochii ei chemau ei înşişi lumina, căci n-ar fi fost deloc fără presimţirea vizionară a ei. Şi fiinţa împlătoşată era plină pe dinăuntru de bucurie. Bucuria o făcu să se umfle şi să crape vechea coajă a pupei, bucuria-i mişcă prima dată picioarele, ce se dovediră neaşteptat de viguroase, bucuria o călăuzi înapoi prin labirintul fostelor coridoare, înapoi prin grosimea aproape nesfîrşită-a stejarului, pînă la punctul în care, cîndva, o insectă gigantică, aidoma ei, depusese un ou cilindric, punctul zero al fiinţei ei vechi. Acolo izbucni într-un cîntec de fericire, căci simţi prima geană de lumină vie coborînd domol prin tunelul oblic ce se-nălţa către adevărata viaţă. Rădaşca-ncepu suişul prin vămile din ce în ce mai luminoase, şi era ca şi cînd însăşi lumina o absorbea spre

înalt, pînă cînd deveni atotputernică, orbitoare, şi priveliştea împărăţiei se desfăcu larg, minunat, înainte. Ce era imensitatea asta albastră? Dar ce era albastrul? Ce erau formele şi culorile? Insecta cea grea nu putea să ştie, dar avea să înveţe să existe în zarişte a lor. Se-nfioră deodată în sine şi, cum stătea pe marginea găurii din scoarţa bătrînului copac, desfăcu elitrele şi-ntinse, sub ele, aripi apocaliptice. Se aruncă în gol, alăturîndu-se corului de heruvimi ce strigau, zbîrnîind din elitre, "Sfînt! Sfînt! Sfînt V O dată cu ei începu rotiri ameţitoare în cer.

Deşi era aproape opt seara, abia dacă un strop de roz se întindea pe boltă spre apus. Aleea Circului era plină de lume care se scurgea către clădirea de beton şi sticlă din capăt, cu cupola văluntă ca o ciupercă. Copiii erau nenumăraţi în mulţime, alergîndu-se şi ţipînd, oprindu-se să-şi cumpere vată de zahăr şi, deşi nu le era cu adevărat sete, făcînd coadă la ţîşnitoarea de sub castani. Ajunşi în dreptul celor trei stejari bătrîni, impresionant de groşi, aflaţi chiar în faţa Circului, oamenii se opreau uimiţi, iar copiii dădeau cu toţii năvală pe iarbă pînă lîngă scoarţa copacilor uriaşi. Aşa ceva nu mai văzuseră şi nu mai văzuse nimeni, nici măcar bătrînele care-şi făceau veacul pe alee, pe băncile din faţa blocurilor: chiar în acea seară ieşiseră din găurile lor, din toţi trei stejarii, sute de rădaşte, cei mai mari gîndaci pe care ţi-i poţi închipui, negri, lucioşi şi cumva eleganţi, unii cu coarne, alţii cu antene foarte lungi, lăsate pe spate. Zburau greoi ca nişte pietre înaripate, se ciocneau de copaci, de oameni şi unii de alţii, copiii îi apucau din iarbă pe cîte doi şi-i puneau să se bată... Aleea vuia de zbîrnîitul aripilor, gîndacii erau peste tot, rotindu-se stîngaci, tîrîndu-se pe scoarţa copacilor. Aproape că nu-ţi mai venea să intri la circ, şi-ntr-adevăr cîţiva inşi renunţaseră la spectacol, preferîndu-l pe cel de-afară, şi rămăseseră acolo, pe alee, urmărind zborul insectelor tot mai negre pe cerul tot mai purpuriu, pînă cînd se lăsase noaptea şi zbîrnîitul se făcuse tot mai intens, şi pe neaşteptate cîte-un gîndac greu ca plumbul îţi cădea pe spate sau în cap şi ţi se căţăra, dezorientat, pe haine. Nuntirea bezmetică avea să ţină de-atunci două săptămîni în şir, la capătul cărora rădaştele moarte aveau să fie culese grămezi şi aruncate în tomberoane.

Îndreptîndu-se spre Circul de Stat cu Emilia de braţ (Dumnezeule, pînă şi el trăgea cu ochiul din cînd în cînd la

perechea de sîni pistruiaţi din taiorul de culoarea florii de tei al femeii lui, care, pe tocuri de paisprezece centimetri şi cu poşetă "de crocodil" asortată la pantofi, îşi purta mîndră părul ca flacăra Prin seara de sfîrşit de iunie), locotenentul de securitate Stănilă Ion nu bănuia cît de mult avea să aibă de-a face, la numai vreo doi-trei ani de-atunci încolo, cu circurile ambulante, şi cît de mult avea să sufere din pricina fatidicei femei-păianjen de la baciul Moşilor. Era cu limba scoasă după spectacolele de circ. Nu pierdea niciodată vreunul, iar nevastă-sa, care nu mai ştia pe unde să-şi mai zornăie bijuteriile, îl însoţea cu bunăvoinţă, nu ca să vadă, ci ca să fie văzută... Decît în stal, gîndea uneori Ionel, i-ar fi stat mai bine acolo-n arenă, cu pene-n fund şi paiete sclipitoare pe decolteu, călăreaţă de circ arătîndu-şi crupa musculoasă ca a iepelor, stînd în picioare pe şa în goana calului şi sucind triumfătoare din şolduri. Părul i-ar fi fluturat în urmă ca un drapel, poate chiar s-ar fi putut prinde-n el o seceră şi-un ciocan de poleială aurie... Dar alunga repede imaginea asta, care-i provoca mereu o inoportună şi stînjenitoare erecţie.

Pe lîngă faptul că mergea la circ bucuros ca un copil, locotenentul avea în artiştii arenei şi un interes profesional. Secţia-n care lucra se ocupa şi de "oamenii de cultură şi artă", persoane interesante, din punctul de vedere al Securităţii statului, mai puţin prin cărţile, muzica, picturile şi filmele lor, cît prin faptul că, devenind notorii, cum inginerii sau muncitorii nu puteau spera să ajungă vreodată, ei puteau vehicula idei şi păreri contrare politicii Partidului. Puteau să spună că pe vremuri era mai bine, că nu e libertate, cine ştie ce le mai trăznea prin minţile alea strîmbe ale lor. Inşii ăştia ieşeau cîteodată şi afară, nu doar în ţările socialiste, ci şi în Occident, şi te pomeneai că nu se mai întorc, devenind duşmanii statului şi orînduirii noastre. Te pomeneai apoi cu interviuri mari prin nu ştiu ce ziare, pline de minciuni şi calomnii la adresa conducerii ţării. Din fericire, tovarăşii intelectuali francezi şi italieni, măcar ei, erau de partea proletariatului şi-a Uniunii Sovietice şi-i priveau cu dispreţ pe nenorociţii, fasciştii ordinari care-şi trădau patria. Chiar şi circarii, prin urmare, trebuiau prelucraţi, supravegheaţi, ţinuţi în frîu, ei care dădeau spectacole peste tot în lume, fiindcă, slavă Domnului (vorba marxistului), Circul de Stat avea una dintre cele mai renumite trupe peste hotare.

Locotenentul Stănilă participa de la o vreme la şedinţele lor de partid, foarte pitoreşti întrucît artiştii, presaţi de timp, luau loc la prezidiu aşa cum veneau de la repetiţii, îmbrăcaţi şi fardaţi ca pentru spectacol, şi infiltrase-ntre ei cîţiva agenţi care cu mare trudă învăţaseră cîte-un număr: unul dresa maimuţe, altul plimba ursul pe monociclu... veneau toţi la sediu zgîriaţi şi amărîţi ca vai de ei. Turnători, altfel, cîţi pofteai, căci artiştii erau geloşi unii pe succesele altora şi se dădeau în gît cu mare plăcere. Cel mai valoros era de departe forţosul care ţinea-n spinare cinci acrobaţi căţăraţi unii pe umerii celorlalţi, şi care-i turnase pe rînd pe toţi, mama lor de paraziţi, pînă şi pe fetiţa contorsiomstă din vîrf, care-nfundase şi ea şcoala de corecţie... Secretarul de partid al organizaţiei era clovnul Ciacanica, cel care-n spectacol lua şuturi în fund de la toată lumea, dar care, cînd stătea la masa-mbrăcată-n postav roşu, adusă special pentru şedinţe-n arenă, era ascultat cu sfinţenie, deşi discursurile despre realizarea planului la încasări pe trimestrul patru a.c. nu prea se potriveau cu masca lui albă, cu nas roşu şi zîmbet pîn-la urechi. Alături de el, la prezidiu, stăteau de obicei secretarul cu propaganda, iluzionistul Farfarelli, în frac şi cu ţilindrul aşezat frumos, cu gura-n sus, pe masă, şi şeful de sindicat, cunoscutul dresor de purici Eduard. De cîte ori fusese la şedinţe, securistul se minunase de scandalurile care ieşeau mereu, din te miri ce motive. Trebuia să intervină el însuşi cînd spiritele se-ncingeau şi dresoarea de lei amenința că-ntr-o zi deschide cuştile dacă mai e criticată pe nedrept, iluzionistul răcnea la propria lui asistentă că o taie de-a binelea cu ferăstrăul dacă-l mai şicanează cu întrebări inoportune iar zburătorii ameninţau cu greva şi se ridicau în stoluri pînă-n cupolă... Secretarul de partid încerca să intervină, răco-rindu-i cu jetul florii de la butonieră, omul-orchestră se-ncăiera cu scuipătorul de foc, se rostogoleau în nisip într-un vacarm de muzicuţe, tromboane, acordeoane, cinele şi piculine, într-o pălălaie de flăcări, pînă ce deodată ofiţerul de securitate sărea-n picioare şi striga: "La ordine, tovarăşi, la ordine!", arătînd spre toate punctele cardinale temuta legitimaţie. Abia atunci îşi reluau toţi locurile pe scaune, iar maşinistul de deasupra putea din nou să aşeze spoturile de lumină colorată, mereu schimbătoare, pe chipurile celor care, disciplinaţi, luau acum cuvîntul pe rînd. Ionel scutură de pe gulerul costumului rădaşcă

neagră, lungă cît palma, care se agăţase acolo din zbor, cu elitrele încă ridicate şi aripile fumurii atîrnînd afară, neîmpăturite ca lumea. Arătară biletele şi intrară în holul cu enorme ferestre în care se răsfrîngeau luminile marilor policandre din tavan. Cîteva rădaşte pătrunseseră şi aici şi zbîrnîiau de-a lungul nesfîrşitelor suprafeţe de sticlă. "Ce bîzdîgănii scîrboase", începu Emilia, dar Ionel îi făcu semn să tacă, fiindcă tocmai o zărise pe Marioara în mulţimea din hol. Stătea la coadă la bufetul unde se vindea oranjadă. Mai încolo-i descoperi şi pe Costel cu Mircişor. Se strecurară cu greu printre oameni pînă ajunseră la ei. Emilia se aplecă să-l pupe pe copil, care, ca de obicei, se trase-napoi din faţa buzelor rujate gros, iar bărbaţii îşi strînseră cu simpatie mîinile. Constatară că, din păcate, aveau locuri în sectoare diferite ale sălii, dar aveau să se vadă şi să mai stea de vorbă după aceea. Aşteptară să vină şi Marioara, cu paharele ei pline de ceva evident chimic, căci nici o substanţă naturală din lume nu putea fi atît de intens portocalie. Dacă Ionel şi Costel păreau din cam aceeaşi lume, destul de eleganţi, sobri, tunşi de curînd cu părul lins pe spate, cum se purta pe-atunci, cu cravata-n dungi oblice şi butoni auriţi la manşete, diferenţa-ntre cele două femei era izbitoare. Erau fără-ndoială nu doar din altă lume, ci aproape din altă specie. Modestă şi cenuşie, coafată cît de ieftin cu putinţă, cu un fel de ghemotoace de păr moale pe ţeasta subţire ca unghia, îmbătrînită-nainte de vreme, Maria nu avea altă frumuseţe decît tocmai lipsa ei dezarmantă, înduioşătoare, de podoabe. Şi totuşi, ce fată frumuşică fusese, gîndi Ionel, privind-o cu milă. Acum nu se mai îngrijea deloc, trăia în umbra bărbatului şi-a copilului, le lăsa lor totul, le-ar fi dat şi sufletul din ea dac-ar fi trebuit. Probabil că banii nu le ajungeau ca să facă faţă amîndoi ieşirilor în lume, aşa că femeia stătea mereu acasă, nu-şi mai lua haine, farduri, nu se mai coafa decît cînd nu se mai putea altfel, pentru ca soţul ei să poată fi şi el, măcar în aparenţă, la fel ca toţi ziariştii care ieşeau mereu şi trebuiau să arate bine. Ionel ştia însă cît suferea şi Costel, în ciuda hainelor lui bune (ce se reduceau de fapt la un costum gri şi unul maro), cînd toţi colegii lui mergeau după slujbă la vreun bar, cînd vorbeau despre operă şi teatru, cînd se vizitau şi-şi beau împreună cafeaua în saloane aranjate cu gust... Pe cînd el trebuia să se-ntoarcă mereu direct acasă, fiindcă banii abia ajungeau pentru

veşnicele ciorbe şi tocăniţe ale Mariei. Băiat de la ţară, Ionel cunoştea şi el nu numai triumful, ci şi umilinţa intrării într-o lume pentru care nu fusese făcut. Dar el avusese măcar noroc cu Ester, cu ambiţia ei de-a sui pe scara ierarhiilor de partid, cu slujba ei la Capitală, unde cîştiga mai bine ca el şi de unde-i veghea şi lui cariera. Femeile-şi dăduseră mîna fără să se pupe, o doamnă şi o... casnică (altfel cum ai fi definit-o pe mama lui Mircişor?), un taior nemţesc şi un amărît plovăraş luat cu ani în urmă de la "Vulturul de mare", pe care atîrnau perle de plastic. Dar zîmbetul Mariei era naiv şi cald, şi, dacă vreun strop de omenească invidie a încăput în sinea ei, a fost probabil înăbuşit pe loc, căci în toate ocaziile de acest fel Maria părea să spună "Eu am mult mai mult decît voi".

Mai stătură puţin de vorbă şi, cînd se auzi gongul de-ncepere a spectacolului, se despărţiră şi intrară în sală prin ganguri diferite. Atingînd-o de cîte ori era posibil pe talia călduţă, elastică, bine strînsă-n taior, şi ghidînd-o protector printre scaunele capitonate, Ionel îşi împinse nevasta pînă la locurile lor, locuri bune, pe rîndul doi de la arenă, departe de orchestră, cum era mai bine. Se aşezară şi abia atunci privi în jur, fericit: era lumea visurilor lui, încă de cînd văzuse prima panaramă nenorocită de bîlci rătăcită în Teleorman, era cupola tuturor minunilor, a tuturor luminilor. De jur-împrejur erau reflectoare îndreptate-n sus, spre bolta unde aveau să se rostogolească zburătorii, pe trupurile cărora aveau să pună spoturi din cele mai dulci şi mai tandre nuanţe, trandafiriu glisînd în azuriu glisînd în vernil glisînd în pură şi transfigurată lumină aurie... De apexul bolţii atîrnau trapeze de metal strălucitor, alte proiectoare, cu filtre colorate şi apărătoare negre, funii într-o împletire complicată, ciudate şi sclipitoare maşinării de zbor... Fîşii extrem de lungi de pînză colorată se desfăşurau pînă jos, prinse de balustrade. Nisipul mirosea reavăn a bălegar. Sala gemea de lume şi tot mai intrau alţii, clipă de clipă, încît te-ntrebai cînd şi cum o să-i poată absorbi pe toţi. Scaunele orchestrei erau deocamdată singurele goale, un sector gol într-o mare cutie înţesată de oameni. Intrarea arenei era acoperită de o cortină de mătase stacojie, cusută cu steluţe de aceeaşi culoare, care scînteiau însă în lumina neutră din sală. Mereu scotea capul prin deschizătura ei cîte-un măscărici chel şi cu o claie de păr roşu-mprejur, cîte-o femeie rimelată excesiv şi

lucios, cîte-un îngrijitor în costum vărgat, ca de puşcăriaş. O delicată şi fermecătoare faţă de păpuşă bosumflată, albă ca dată cu făină, se arătă între mînuţe cu degete la fel de albe, roti îndelung privirea prin sală şi-şi strecură înapoi buclele complicate ca un palat de păr negru unsuros. Lăsă-n urma ei o absenţă ciudată, cumva dureroasă. Nu feţişoara în sine ar fi mirat pe cel care-ar fi privit-o mai atent, ci altceva, greu de-nţeles la-nceput. Faţa de păpuşă îngîndurată, totuşi atît de dulce, se ivise undeva mai jos decît ar fi trebuit dintre pliurile cortinei, de parcă tînăra femeie ar fi stat mult aplecată, poate chiar în genunchi. Sau ca şi cînd o fetiţă de zece ani şi-ar fi pus, jucăuşă, pe faţă o mască de femeie adevărată, coaptă sexual, cu pometii dezvoltaţi de la atîtea şi-atîtea contracţii voluptuoase ale feţei. Ionel o ştia prea bine pe Katarina, una dintre cele opt dansatoare şi jonglere pitice împrumutate pentru cîteva stagiuni de la Circul Mare din Moscova. Dar cine n-o ştia? Şi cine, de la directorul circului pînă la ultimii rîndaşi de la menajerie, n-o avusese? Numai cine nu vroise, numai cui i se păruse că e nedrept "să profiţi de o nefericită". Dacă nu i-ar fi fost o frică patologică de muierea lui — care oricum îl golea meticulos de sămînţă noapte de noapte cu mereu alte variaţii pe acelaşi scenariu (contrarevoluţie ca-n Ungaria, se-ntorc burghezii şi moşierii, vine regele înapoi, e arestată, judecată şi condamnată, băgată la puşcărie cu zece bărbaţi în celulă, toţi de drept comun, toţi tîlhari şi violatori, şi-apoi... apucată fără grabă, ţinută de mîini puternice, dezbrăcată încetişor, pusă în patru labe şi silită să profereze injurii la adresa patriei şi partidului, şi-apoi, noaptea-ntreagă, pe rînd sau mai mulţi deodată... ah, vino, Ionele! Acum! Ah, aaaaaah!...) ar fi-ncercat şi Ionel trupul de copilă cu şolduri puternice şi ţîţe ce-şi arătau ţumburuşele pînă şi prin sutienul ca de tablă pe care-l purta la spectacole. Nimeni nu i-ar fi luat-o-n nume de rău, căci Katarina era în circ bunul tuturor, din care serveau cît le trebuia, ca dintr-o tortă, fără remuşcări, cu toţii, clovni şi portari, saxofonişti şi maşinişti, ca de altfel, dar în proporţie ceva mai mică, şi din Nadia, Pomona, Kimbale, Sonecika, Leila şi Marfenka, micuţele ei colege de trupă. Singura care nu-mpărtăşea desfrîul zîmbăreţ şi nepăsător al celorlalte era Aculina, poate nu pentru că n-ar fi vrut, ci pentru că nu se putuse găsi deocamdată nimeni care să vrea să afle cum face dragoste ditamai ofiţerul K.G.B., insuficient

acoperit de costumaşul decoltat, plin de paiete. Ce ciudat, gîndi Ionel, că piticii erau de două feluri, unii gheboşi, cu capul mare şi picioarele strîmbe, iar alţii oameni ca toţi oamenii, doar că micuţi ca nişte copii, cu pielea dulce şi fragedă, altfel întregi la minte şi la simţuri. Aculina era contactul lui "tovărăşesc", fusese de multe ori, serile, în baraca ei pe roate din spatele Circului ca să discute posibile acţiuni comune. Dar avea ordine să fie foarte rezervat, căci se pregătea o îndepărtare treptată de ruşi...

Al doilea gong răsună, cald şi nostalgic, şi lumina scăzu încet, pînă cînd numai dinţii, albul ochilor şi gulerele cămăşilor se mai văzură în inelul de spectatori din jurul arenei. Murmurul vocilor încetă şi deodată un jet puternic de lumină scaldă sectorul cu scaune goale al orchestrei. Pe rînd, în haine albe, încărcate de sclipiri, muzicanţii se iviră în cercul de lumină, ducîndu-şi fiecare, arzînd în snopul de raze, instrumentul: trompete, tromboane, o tubă enormă, cinele de alamă, două saxofoane încovoiate... Muzica izbucni la un semn al dirijorului, spectatorii aplaudară, asurziţi de acutele furioase ale dixielandului, şi Ionel uită de sine, de nevastă, de sala întunecată, de universul obtuz şi indescifrabil din jur şi-şi lăsă mintea să înconjoare tandru arena, cu slava şi deşertăciunea ei fermecătoare.

În bluziţa de voal roz sub care se zăreau, ca printr-o înserare, sutienul şi chiloţii croite parcă din poleială verde smarald, Katarina aştepta, laolaltă cu alte zeci de artişti, în culise, cu braţele-ncărcate de marele ei motan alb, un pui de panteră, de fapt, ce strîngea acum din ochi şi căsca leneş, lăsînd să i se vadă palatul vărgat, căptuşit cu roşu. Kotofei Ivanovici avea trei luni şi era deja considerabil mai mare ca o mîţă grasă. În ochii cu pupile verticale i se citea un fel de răutate limpede şi naivă, care deocamdată te făcea doar să zîmbeşti. Era alb ca laptele şi-şi cunoştea bine stăpîna. O urmărea peste tot, la repetiţii, la masă şi-n pat, iar cînd femeia minusculă zăbovea cu orele prin cine ştie ce baracă străină, chinuită de vreun forţos sau vreun acrobat, aştepta cuminte, trîntit pe jos, în faţa treptelor de la intrare, părînd că se bucură de desenele multicolore de pe rulotă: girafe, Şerpi, tigri, clovni, palmieri.

Katarina îşi amintea Georgia natală ca pe-un ţinut de basm, care-ţi tăia respiraţia: munţi de sticlă albastră, cerul plin de flori umede, vaci cu tălăngi de aur, cătune cu biserici de cristal. Se

născuse doar la cîteva verste de satul în care văzuse lumina zilei marele călăuzitor al popoarelor, şi cu unsprezece ani în urmă aproape că-şi dăduse sufletul de-atîtea lacrimi vărsate la moartea lui. Despre tovarăşul Stalin, despre dulcele ei tătuc Djiugaşvili, nu se mai vorbea acum aproape deloc, şi asta i se părea Katarinei o nedreptate şi o trădare. Că doar nu măscăriciul chelios cîştigase marele război, el, care se-mpăuna acum cu meritele uriaşului de dinainte. Uitase, pesemne, cum dansa pe masă (aşa se zvonea) la petrecerile tătucului... Katarina avea trei fraţi mai mari, ca brazii, toţi pădurari, toţi cu cicatrice adînci de la-ntîlniri cu urşi sau cu oameni. Şi ea se ivise pe lume mare şi voinică, fusese mai năltuţă decît mai toate fetele pînă pe la şapte ani, după care oasele ei refuzaseră să mai crească. Făcuse sîni tari şi frumoşi şi şolduri rotunde pe trupuşorul zvelt de fetiţă şi, cum de mică fusese luată la gimnastică, trupu-i atinsese o desăvîrşire de statuie caldă şi generoasă. Nu mai era fată de la treisprezece ani. Chiar de prima dată-i plăcuse atît de mult pieptul neted al băieţilor, încît nu-şi pusese niciodată frîu dorinţei de a-l vedea şi mîngîia mereu, de a săruta sfîrcurile mici ca nişte peceţi, de a simţi mirosul moscat al subţiorilor tufoase. Şi asta-n ciuda faptului că primul iubit i-l omorîseră fraţii, după ce o arseseră cu cărbuni ca să-l dea în vileag. Şi voinicii ar fi continuat să-i căsăpească la iubiţi pînă ce sora lor s-ar fi cununat cinstit şi onorabil, cu rochie albă şi lămîiţă, dacă n-ar fi fost chemată la Moscova ca să fie angajată la Circul Mare, căci tovarăşul De-brecenov, fostul clovn cunoscut sub numele de Ciornîi, bătuse maica Rusie în lung şi-n lat ca să găsească opt rusălcuţe de-o vîrstă şi de-o statură, opt pitice înduioşătoare dar şi înveselitoare, cu care să alcătuiască superba trupă. Învăţaseră apoi, mîncînd destule nuiele la fund şi peste pulpe, tot ce ştiau acum, căci erau toate contorsioniste cu spinări de cauciuc, jonglere cu farfurii, cercuri şi măciuci aurite, formidabile gimnaste la sol i şi dansatoare pline de nerv şi de graţie. Cel mai greu învăţaseră însă să se suporte una pe alta, să nu se sfîşie cu ghearele pentru bărbaţi, să nu se toarne la Miliţie, la direcţia Circului şi la securitate, să nu-şi pună subtil piedici în timpul spectacolelor. Le unea însă, pe şapte dintre ele, ura faţă de Aculina, şefa trupei, deşi nici mai frumoasă, nici mai scundă, nici mai talentată decît celelalte. De mult visau cum aveau s-o apuce cu toatele într-o zi şi s-o vîre în cuşca mani

gorile Vanea, ca să vadă ce se întîmplă. De-atunci Katarina bătuse întreaga lume, iar gruzinii ei de-acasă erau mereu deranjaţi de poştaşul chior, care le aducea ilustrate peste ilustrate cu oraşe strălucitoare avînd nume ca din basmele păgîne: Valparaiso, Tananarive, Lulea, Montevideo, Nicosia, Boujumbura, Auckland, Ierusalim, Slobozia, Karachi, Monchengladbach, Kuala Lumpur... "Dar mai frumos decît toate", le scria Katarina pe partea cealaltă, "e tot Moskva noastră ce nu crede în lacrimi..." Căci unde mai găseai metrou ca al ei şi o asemenea mîndreţe de Kremlin şi de universitate Lomonosov? Şi ce biserică-şi mai nălţa turlele răsucite spre cer ca Vasili Blajenîi?

Plictisită, pupîndu-l pe Kotofei Ivanovici în creştet, între urechi, unde ţeasta lui făcea o mică depresiune, mica femeie urmărea perindarea numerelor, intrarea şi ieşirea trupelor din arenă, muzica şi vorbele bombastice ale prezentatorului în frac roşu (impotentul de Cărbuneanu), bancurile răsuflate ale lui Ciacanica (destul de potentul secretar de partid al băştinaşilor), ţipetele ca de extaz amoros ale asistentei iluzionistului Farfarelli de cîte ori acesta mai scotea cîte-un ou din urechea vreunui spectator... Toţi erau fardaţi ca nişte măşti, rujaţi pînă şi bărbaţii, rujate pînă şi maimuţele, tuturor le luceau ochu cu pupile lărgite (ilegal) cu beladonă. Picioare păroase şi strîmbe-n realitate ajungeau să pară, sub magia reflectoarelor, frumoase ca-n Lacul lebedelor, ţîţele pîn-la buric ale uneia care apuca-n dinţi un ham de piele şi se rotea sub cupolă de ziceai că-şi smulge fălcile erau acum, adunate-n cupele sutienului, apetisante ca nişte pere coapte, fundurile dansatoarelor concurau cu ale iepelor din manej. Nu se mai vedeau pe ele şi pe pulpe urmele vinete de degete şi cele roşii de palme încasate în toiul zbîn-ţuielilor de peste noapte. Chiar la sfîrşitul primei părţi a programului, înainte de pauza-n care se instala cuşca fiarelor, era şi numărul lor, aşa că Nadia, Pomona, Kimbale, Sonecika, Leila, Marfenka şi diabolica Aculina, cu părul ei platinat, ca de Baba laga, se strînseseră şi ele-ncet spre cortină, lîngă bazinetul focii care cînta din goarne. Una avea nasul cam mare, alta un neg pe gît, alta era cam deşelată, dar îmbrăcate atît de feeric, numai scli-piciuri şi danteluţe, cu buzele-ngroşate de ruj şi genele încărcate de fard, alcătuiau împreună un grup de mici zîne, cum se spunea-n Gruzia că poţi vedea noaptea, în

vreun luminiş ceţos de pădure, după care rămîneai mut sau şchiop sau nătîng toată viaţa...

"Gata, intraţi!", le spuse asistentul, pe cînd de după cortină se auzea muzica veselă din finalul dresurii de cai. Animalele trecură-n goană pe lîngă ele, sforăind şi scuturînd panaşele din creştet, călăreaţa urlă, leoarcă de transpiraţie: "Grigore, ce mă-sa i-ai făcut Melodiei? Ce mă-sa are de şchioapătă?", iar în difuzoare se auzi vocea prezentatorului anunţînd "numărul de neuitat al jonglerelor liliputane de la Circul Mare din Moscova". Pentru nimic în lume nu renunţase la cuvîntul ăsta revoltător pentru fete, căci prea aducea a "putane" şi doar toate bătuseră Italia-n lung şi-n lat. Se repeziră deodată în slava orbitoare a arenei, albe ca laptele în zecile de snopi de lumină ce le izbeau din toate părţile. Katarina nu mai vedea nimic, nu mai ştia nimic. Lumina-i ardea pielea, o transfigura, o schimba într-un spirit fericit înotînd în curenţi de vînt paraclet, suflînd dintr-un loc într-altul, învîrtejindu-se şi dizolvîndu-se în şuvoaie şi torente de lumină gazoasă. Ea însăşi izvora lumină în bezna adîncă a stalurilor, în bezna şi mai adîncă de sub cupolă. Arunca şi prindea discurile şi bastoanele strălucitoare, făcea roata, făcea salturi mortale pe pardoseala arenei, suia pe umerii colegelor în piramide fragile, se-mpleteau şi se despleteau braţe, şuviţe de păr, priviri şi picioare, dar ea nu era acolo, nu era Katarina, nu fusese un embrion într-o burtă, nu crescuse în munţii Georgiei, nu cunoscuse bărbat, nu fusese luată la circ şi n-avea să moară peste şase ani de cancer mamar într-un spital din Novgorod. Arena era Ieşirea ei la larg şi eternitate, era salvarea ei personală şi-n momentele-acelea ştia că-i de-ajuns să vezi fie şi pentru o singură clipă lumina ca să fii eliberat pentru totdeauna. Şi ştia că Ieşirea nu era undeva departe, la capătul cine ştie cărui labirint, ci e peste tot împrejur, că închisoarea n-are pereţi, dar că nu putem evada pentru că stăm cu ochii-n podea, în viaţa pe care-o vieţuim. De trei ori pe săptămînă Katarina vizita împărăţia. O mai zărea ca printr-o ferestruică şi cînd ţipa sub un bărbat, uitînd nu doar cine era bărbatul, ci şi cine era ea însăşi. Dar nu se compara cu orgasmul de zece minute-n şir al numărului ei din arenă. Mereu trebuiau s-o tîrască-n culise cu forţa. Fetele celelalte o luau pe sus, salvînd aparenţele cu un fel de dans ce camufla zbaterea şi starea de raptus a Katarinei. La Copacabana le scăpase din mîini şi se dezlănţuise într-o suită de

salturi inimaginabile pe bordura arenei, de jur împrejur, atît de asudată, încît costumul îi devenise complet transparent. Acum ştiau mai bine cum s-o aducă înapoi, căci nu degeaba Aculina făcuse arte marţiale în baza secretă de la Kuibîşev. Cu mîna răsucită discret la spate, Katarina devenea blîndă ca o mieluşea. Intrară iarăşi, în mijlocul ovaţiilor, în culisele duhnind a fiare sălbatice şi, gîfîind, înghesuindu-se printre îngrijitori şi artişti pestriţ înveşmîntaţi, merseră către cabina lor comună pentru schimbat şi demachiat. Într-o clipă rămaseră toate goale puşcă şi trecură alături, la duşuri.

Kotofei Ivanovici zăcea lăţit pe podea în camera fetelor (întoarsă pe dos de parcă-ar fi trecut uraganul), nemişcat ca o blă-niţă decorativă, albă ca laptele. Doar perniţele labelor lui erau roz, în afară de una, negricioasă, la lăbuţa din spate. Era aşa de bine în libertate! Două luni stătuse cu maică-sa în cuşcă, pe paie umede, mai întîi pisoi fără ochi bîţîind din cap după sfîrcurile din blana marelui animal, apoi bîzdîganie cu ochii spălăcit albaştri, ce se limpeziseră curînd pînă la adîncul pietrei de jad. Se juca cu coada mamei lui cea bălţată, o trăgea de urechi şi, mîrîind fioros, o muşca de labe pînă cînd o-ncasa, rostogolindu-se pînă-n colţul cuştii, mereu admirat, mereu apucat de ceafă de cineva, scos din cuşcă şi plimbat pe braţe, fără să aibă habar că era o anomalie genetică şi un simpatic pui alb de panteră, apoi adus la loc, pe cînd un îngrijitor cu o furcă lungă o ţinea la distanţă pe mama furioasă. La trei luni începuse să mănînce şi cîte-o bucăţică de carne şi-n curînd îşi găsise stăpîna, în braţele căreia rămînea tot mai des. Cînd Katarina-l scotea-n faţa Circului, pe iarbă, şi-i dădea drumul să alerge după fluturi, se aduna o grămadă de lume, copiii făceau coadă să-i mîngîie ceafa şi urechile, lumina cîte-unui blitz îi strimta pupilele ca două tăieturi verticale... Uitase curînd de cuşcă şi de femela cu botul căptuşit cu negru din pîntecul căreia ieşise, şi trăia acum printre oameni, ţinîndu-se după urma de miros ce radia dintre pulpele micii jonglere, rătăcind prin sălile de repetiţie, sărind pe treptele rulotelor, răsfăţat şi hrănit de toată lumea în aşa măsură, că făcuse o burtică umflată, prin blana rară a căreia răzbătea pielea roză. Răsturnat pe spate, i se puteau vedea, ca două mici alune acoperite cu blană, şi ouşoarele lui de viitor motan uriaş.

Cum zăcea-ntins tot, de căldură, pe podea, deodată tresări, ciuli urechile şi sări-n picioare. Răgete adînci, îndepărtate, se auzeau dinspre arenă. Puiul cel albinos alergă către uşă, o deschise cu lăbuţa şi se avîntă pe coridoare. În creierul său puternic şi primitiv, de prădător, se găsea o hartă elaborată a spaţiului înconjurător, repere şi semnale, locuri bune şi capcane. Puiul naviga, sigur de sine, cu teodoliţii lui interiori, cu sistemul lui de locaţie, cu memoria muşchilor şi încheieturilor sale, ca un punct luminos care-ar sta pe loc, pe cînd harta s-ar mişca ea însăşi prin coordonatele mereu schimbătoare. Mintea lui închidea bucle cibernetice, se autohrănea şi se autocontrola fără nevoia unei conştiinţe. La interfaţa dintre minte şi mediu harta devenea vie, concretă, pereţii căpătau textură, unghiurile de perspectivă se-ngustau şi se lărgeau adecvat, mirosurile şi sunetele ajungeau intense, imperioase, făcînd ca puiul de panteră să poată alege, în fiecare zecime de secundă, secvenţa corectă de mişcări dintr-o serie de bifurcaţii potenţial infinită. Ajunse repede pe culoarul ce ducea către arenă, tot mai aglomerat de fiinţe şi obiecte familiare. Puiul vedea, ca toată specia lui, în alb-negru, în schimb percepea cea mai slabă mişcare atît de mirific, de parcă mii de curcubee ar fi ţîşnit din ea. Mişcările, mişcările erau lumea adevărată, la peisaje şi obiecte încremenite puiul era aproape orb. În culise era o foiala de stup în roire, o harababură de feţe de clovn, umeri tatuaţi, fese goale, voaluri şi paiete, spinări asudate de ponei. Un tunel de bare metalice ducea de la menajerie pînă-n arenă, iar în jurul acesteia se-nălţau acum gratii înalte, pe care puiul le putu vedea, strecurîndu-se pe sub cortină. De fapt, aruncă doar o privire spre spectacolul fiarelor, lei, tigri şi pantere care urlau şi scuturau din cap, neîndrăznind totuşi să se mişte de pe postamentele lor de frica femeii voinice care le stăpînea privindu-le-n ochi şi arătîndu-le că nu se teme.

Era acolo şi mama puiului, ghemuită ca o pisică şi mîrîind la dresoarea care, cu sînii vîrîţi în două conuri enorme de piele, tocmai apucase fălcile celui mai puternic leu şi-ncerca să le descleşteze. Deodată, Kotofei se pomeni înhăţat de ceafă şi adus înapoi în culise. Începu să se zbată, căci mirosul celui care-l ţinea acum suspendat nu-i plăcea deloc. Scîncind, îi privi faţa şi se sperie, pentru că era o faţă goală, cu trăsăturile perfect imobile, pierdute-ntr-un fel de cafeniu unanim. Omul nu rîdea,

nu se-ncrunta, nu-şi rotea ochii, nu-şi arăta dinţii şi limba, nu stîr-nea micile curcubee care pentru puiul cel alb însemnau realitate şi viaţă. Cel care-l ţinea de ceafă era un lucru, o faţă impersonală de insectă, o nefiinţă, un mort. Aşezat pe podea, Kotofei Ivanovici o luă la fugă-napoi, de unde venise şi, ajuns în camera de demachiere, îi sări-n braţe stăpînei lui, care-şi usca părul cu un foen de metal lustruit. "Kotofei, unde-ai fost, jăvruţă?", îl întrebă ea şi rămaseră amîndoi îmbrăţişaţi, încremeniţi, privindu-se-n ochi, pe cînd uscătorul de păr atîrna pe firul lui, încă mergînd, pînă la podea. Pentru un ochi de panteră, cei doi s-ar fi topit în fundal ca şi cînd n-ar fi fost niciodată. O cenuşă fina s-ar fi aşternut, pînă la o vreme, peste amîndoi.

Bărbatul care-l scosese pe Kotofei din arenă se numea Vânaprashta Sannyâsa şi era complet gol, în afară de o minimă acoperitoare a sexului. Musculos ca un culturist, uns ca şi ei pe tot trupul cu un ulei strălucitor, avea pielea de culoarea şi mirosul scorţişoarei, faţa neclintit zîmbitoare între cercei spiralaţi de alamă şi părul prins într-un mic coc în creştet. Îşi aştepta intrarea-n arenă cu braţele-ncrucişate, complet indiferent la foiala dimprejur. Nu-şi schimbă nici poziţia, nici expresia cînd prin tunelul fiarelor ieşiră, umiliţi, leii, nici cînd pe sub aceleaşi furci caudine fură mînaţi, ca nişte oi ciocolatii, puricii. Privea printr-o cută a cortinei, fără să vadă cu adevărat, spectacolul «senzaţional" al faimoasei dresuri, purici care săreau de pe-un butoi pe altul, care se strecurau, extraplaţi, prin fante incredibil de subţiri, care depuneau la comandă sute de ouă cît corcoduşele, aruncate apoi, printre gratii, spectatorilor. Dresorul era-mbrăcat complet în purpuriu, strîns bine-n corset, iar în jurul mustăţilor daliniene, care-l făceau să semene cu un rac fiert uriaş, înfăşurase sîrmă de aur. Spectaculos era momentul cînd, încălecat pe unul dintre animalele sticloase, cu ciocuri retezate oblic ca acele de seringă, celebrul Eduard scotea un strigăt scurt, iar puricele-şi destindea brusc picioarele, înălţîndu-se fulgerător pînă sus, în cupolă, printre trapeze, funii şi reflectoare. Cînd cădeau înapoi pe nisip, dresorul întindea braţele-n cruce şi doi dintre purici îşi înfigeau delicat ciocurile în venele lui albăstrui. Sorbeau aşa minute lungi, pînă cînd, golit complet de sînge, corpul dresorului devenea mai uşor decît aerul şi se-nălţa încet, ca un balon moale, răsucindu-se şi

fluturînd în slabul curent din sală. După un timp era capturat de îngrijitori cu o mare plasă de fluturi şi readus pe pămînt, unde cei doi purici erau forţaţi, prin manevre greu de urmărit cu privirea, să-i reintroducă-n artere sîngele absorbit, aşa încît curînd dresorul, îmbujorat de efort, putea să se-ncline adînc şi să-şi termine numărul într-o sarabandă de muzică triumfătoare. Urmară urşii pe biciclete, cămilele, pudelii şi foca, după care cuşca fu demontată în grabă. Deşi diametrul pupilelor lui Vânaprashta Sannyâsa rămăsese riguros neschimbat de-a lungul întregului spectacol, deşi zîmbetul indian de pe buze (ce nu poate fi descris nici măcar ca zîmbet, căci zîmbetul e un răspuns înnăscut la o solicitare socială, pe cînd zîmbetul indian e aidoma aparentului zîmbet al unei pisici sau asemeni unei crăpături într-o stîncă avînd în-tîmplător desenul unui zîmbet) rămăsese la fel de identic sieşi, de imanent, de necircumscris vreunui obiect, nici lui însuşi măcar, cu toate acestea nici o umbră de dispreţ nu s-ar fi putut vedea pe faţa lui. Căci pentru Sannyâsa, deşi circul, lumea lui de mai bine de treizeci de ani, era lipsit de fundament şi de durată, el nu era mai puţin onorabil ca viaţa, moartea, lumea şi zeii, la fel de lipsite de fundament şi de durată. Măscăriciul care primea şuturi şi palme peste ceafă era la fel de grav şi de demn, oficiindu-şi dharma, ca preotul ce aducea dovlecei, flori şi unt în faţa imaginilor sfinte. În ursul de pe monociclu îl puteai vedea, întruchipat, pe Shiva, iar în Shiva se întruchipa vidul. Iar vidul însuşi era reprezentarea, în ţeasta noastră îngustă, a adevăratului vid, el însuşi reprezentarea adevăratului adevărat vid, ce era doar o imagine a adevăratului adevărat adevărat vid şi tot astfel, pînă ce vidul iniţial părea greu ca plumbul şi atît de dens, încît tot ce susţinea, zei, oameni, nori, cărţi, copaci şi fecale, se-nghesuiau irespirabil unele-n altele, alcătuind mocirla de briliante, balega de perle şi de safire, voma de lotuşi, borhotul de raze al lumii acesteia.

Într-o seară, odihnindu-se sub un smochin, lingîndu-şi încă degetele după ce prînzise, Vânaprashta cunoscuse iluminarea. Devenise deodată conştient de prezenţa deasupra sa a cerului nesfîrşit şi-nţelesese felul de neînţeles în care cerul se reflectă în sine însuşi. Cerul gol, fără urmă de nori, fără culoare la fel cum e fără gust şi miros, căpătă, oglindindu-se-n sine, conştiinţă. El îl văzu pe adolescentul ascetic de sub smochin, sau mai bine zis îl gîndi, îl construi pe loc, îi împrumută fiinţă din

fiinţa lui, şi Vânaprashta se trezi. De pe ochii săi mari şi cafenii se ridică încă o pleoapă, nimic altceva decît ochii înşişi, şi el deschise, încet şi măreţ, adevăratul nostru ochi, care e creierul. Şi, dacă pîn-atunci ochii îl împiedicaseră să vadă, acum văzul pur, ca un obiect, i se înfăţişa contemplării. Căci lumea nu era văzută, ci era văz, văz care nu vede nimic, căci împletitura de cauze şi efecte a lumii nu era în afară, ci alcătuia structura anatomică a însăşi minţii, adevăratul ochi al celui trezit. Tînărul de cincisprezece ani, care pînă-atunci îşi recitase, legănîndu-se, mantrele timp de optsprezece ore pe zi în sătucul lui din Punjab, înţelese că mantrele nu erau nimic şi că însăşi Calea către care rîvnea era anâta, fără fiinţă, şi anika, fără durată.

I se dădu cunoaşterea vieţilor lui anterioare, şi recunoscu în întîmplările lor obscure cîteva vise enigmatice care-l chinuiseră întotdeauna. Se visa uneori femeie, bucurîndu-se de-un strop de parfum picurat în scobitura buricului, pentru că, ştia acum, fusese-ntr-adevăr o voluptuoasă prostituată în Chittagong, ce storsese mii de bărbaţi şi primise de la fiecare aceeaşi monedă de piele, pe care nu puteai cumpăra nimic, dar care-l bucura pe zeul-elefant dacă i-o înfigeai în fildeşi. Alteori vedea-n vis temple inexistente în lumea lui, căci fuseseră de mult dărîmate de năvălitori veniţi dinspre nord. Fusese altădată un stupid cămătar care-şi bătea cu cruzime ucenicul, ce-i era-n acelaşi timp discipol spiritual, om la toate şi iubit în nopţile fierbinţi, pline de ţipete de lilieci. Vieţi haotice, fără progres moral, fără-naintare spre mîntuire, fără nici un moment de reflecţie, vieţi de animal rătăcitor aruncat în lumi goale, străine, absurde. Şi totuşi era sufletul lui în fiecare, pur şi rotund şi inalterabil ca un bob de mărgăritar mînjit de toate gunoaiele lumii, căci, suprapuse unele peste altele, cum ai împături o foaie de pergament străveziu, vieţile se completau între ele şi construiau un desen minunat, o mandala simetrică şi plină de energie. O dată-i dăduse o palmă mamei sale, şi peste opt vieţi fusese făcut fărîme de-un trăznet pe o cîmpie întunecată de ploaie. Văzuse altădată-n mulţimea din suk (era derviş musulman pe atunci) o faţă de neuitat, abia ivită o clipă de sub feregea, o faţă care-l urmărise apoi pînă la bătrîneţe, iar în a unsprezecea viaţă de după aceea violase o femeie cu aceeaşi faţă, fiind apoi prins şi scopit de rudele ei. Totul se lega, într-o viaţă aveai lucrurile, în alta culorile lor, în alta umbrele lor, în alta detaliile lor, în alta sensul lor, în alta

emoţia lor. Într-o viaţă aveai voluptatea, în alta oroarea, în alta puterea, în alta indiferenţa. Doar cînd mandala era completă te trezeai, căci însăşi mintea ta era mandala.

Una dintre vieţi fusese totuşi diferită de toate celelalte, aşa cum într-o icoană sfîntul se detaşează de simbolurile ce-l înconjoară. Căci în această viaţă era el însuşi sfîntul, stînd în lotus, zîmbind făţarnic şi nepermiţînd corpului său nici cel mai neobservat tremur. Ochiul lui Shiva, Ajna cu cele trei petale-ale lui, îi lucea stins între sprîncene, cum de altfel, de-a lungul coloanei, se deschideau şi alte flori mistice, şase în corp şi una afară din corp, mirifica sferă Shahasrara, ce-i ardea ca un mic soare deasupra creştetului. Imobilitatea era credinţa sa, nemişcarea era Calea. Era călugăr rătăcitor, şi rătăcirea lui era nemişcarea. În jurul lui se roteau anotimpurile, musonii şi uscăciunea, în jurul lui roiau constelaţiile ca gîzele de noapte ce se ard în flacăra luminării. Era punctul imobil al lumii mişcătoare. Încremenirea-i era răsplătită, căci, pe acel vîrf de munte, un mic templu fusese ridicat în preajma lui şi i se aduceau acolo turte de orez şi lapte. De fapt, punctul imobil nu era el, ci neasemuita perlă, soarele-perlă din creştet. De mii de ani ea radia acolo, deasupra solului pietros, şi tot de-atîta vreme cîte-un adolescent împingea la o parte cadavrul putred al predecesorului său, mort de bătrîneţe, şi-i lua locul el însuşi, în poziţia extatică, sub sferă, simţind imediat cum îi înfloresc cele şase chakra de-a lungul coloanei. Sute, sute de sfinţi îl precedaseră pe Vânaprashta, încărcîndu-se de la sferă cu o energie densă şi onctuoasă. Fusese purtat, în acea viaţă ce trecuse ca fulgerul, în viziuni de nezugrăvit, auzise cuvinte cumplite, pe care nu era îngăduit oamenilor să le pronunţe. Vizitase bilioane de lumi locuite, miriade de universuri, toate începînd în big bang şi sfîrşind în big crunch, ca un răpăit de ploaie împrăştiind o ceaţă fină în jur, un răpăit furios de universuri. Toate vieţile lui precedente alcătuiau acum o aripă amplă şi delicată, iar vieţile lui viitoare (pe care de asemenea şi le profeţea în cele mai mici detalii) formau o alta, simetrică, şi cu aceste două cute-ale ţesăturii spaţiului şi minţii sfîntul zbura nemişcat în aerul tare al eternităţii. Atunci i se arătase băiatul. Atunci ştiuse că toţi cei ce stătuseră sub sferă (şi care erau unul singur, visat de sferă în sute şi mii de visuri), ştiau şi ei. Atunci înţelesese că exista undeva, adînc în viitor, o lume în care-

aveau să se-ntîlnească, reîncarnaţi, absolut toţi, şi că aveau să-l modeleze-mpreună, ca pe-o statuie de lut şi de cromozomi, pe cel ce la rîndul său avea să fie ultimul de sub sferă şi care-avea să-i modeleze din lut şi dîre de pix pe ei toţi, pe cei ce ştiau, pe Ştiutori.

Iar acum Vânaprashta îşi ducea viaţa-ncercînd, dimpotrivă, să fie cît mai mobil cu putinţă, să acopere cît mai multe zone din lume. Nu-l mîna amintirea, căci vieţile anterioare le percepea doar ca pe nişte vise stranii şi şterse, ci un neastîmpăr care-i contraria uneori nevoia lui de calm şi de meditaţie. De mult învăţase însă să vadă identicul în stări opuse şi extreme. De fapt, hoinăreala nesfîrşită la care se dedase după revelaţia de sub smochin era tot o formă de rugăciune. De fapt, stătea tot nemişcat, şi erau oraşele, apele, munţii, feţele cele care mişunau in jurul lui, apropnndu-se şi depărtîndu-se. Trebuia să găsească băiatul. El trăia undeva în acea lume şi-n acea viaţă, supravegheat de miile de slujitori ce-i îndrumau şi-i corectau soarta. Imediat după seara cea roşie şi binecuvîntată, indianul lăsase baltă exerciţiile şi îndatoririle cu care-şi umpluse mai bine de zece ani şi luase drumul bîlciurilor şi circurilor ambulante, unde deveni curînd cunoscut sub numele de Omul Şarpe. Dispreţuit de sfinţii din munţii Indiei, scuipat uneori de cîte-un bătrîn scheletic ce vedea înjosite în el artele mistice ale Marelui Vehicol, Vanaprashta căzuse în lume acceptînd o umilă prostituare: sub ochii neîncrezători ai turiştilor performa aspectele exterioare ale doctrinei Yoga, o vulgariza şi-o trăda, o transforma în panoramă ieftină de circ şi de estradă. Fusese anunţat ca "Uluitorul Om Şarpe, întruchiparea sufletului miraculos al bătrînei Indii" în cabarete pline de muieri şi afacerişti, încluburi de noapte cu striptease, în cazinouri, în panarame provinciale, pînă cînd un impresar îl adusese mai întîi în Australia, unde rătăcise aproap un an de-a lungul coastei de Est, apoi în America şi, după zec ani de colindat orăşelele din Midwest, în Europa, unde avu şi cel mai mare succes. Circurile cele mai renumite şi-l disputat ca pe-o adevărată maşină de făcut bani, căci numărul lui împrăştia un fel de fascinaţie speriată în rîndul burghezilor tot mai blazaţi ai anilor '60, dar mai ales al tinerilor care intrau, cu încetul, în deceniul aromelor psihedelice, al lui Krishnamurti şi Ma-harishi, al litaniilor Hare Krishna şi al dragostei sordide pe paturi de seringi şi de flori. O

putere mai mare decît a dharmei sale proprii şi decît a economiei încîlcite a lumii circului, puterea stranie a scriiturii, îl împinse tot mai spre est, spre tăcutele ţări ale lagărului socialist, în care circul, susţinut de stat ca distracţie ieftină şi nepericuloasă, înflorea, nesupus nici unei concurenţe sau fluctuaţii de piaţă. Astfel, după aproape treizeci de ani de rătăciri, Omul Şarpe, ştiut de toţi, dintr-o greşeală de lectură a afişelor, sub numele de Yoga, se văzu şi-n îndepărtaţii, fabuloşii, ceţoşii Balcani, uimi Sarajevo, Sofia, Belgradul şi în cele din urmă ajunse la Bucureşti, unde aştepta acum să păşească, gol şi uns cu ulei parfumat, în arenă pentru primul său spectacol în acel mare şi paşnic oraş.

Maşiniştii intrară-n fugă-n culise, scoţînd din arenă sicriul lăcuit roşu în care femeia frumoasă, aproape goală, cu o piatră scumpă lipită-ntre sprîncene, se lăsase tăiată-n două cu ferăstrăul. Trecu şi ea, plictisită, pe lîngă indian (căruia asistenta-i prinsese-ntre timp o mantie înstelată pe umeri), aprinzîndu-şi o ţigare de cum se trăsese la loc cortina, apoi sosi şi magicianul, cu sprîncenele vopsite gros şi faţa albă ca varul. Aplauzele se stinseră, muzica se mai auzea în surdină, cîteva tuşituri pocniră discret la galerie... Vocea prezentatorului rezona în boxe, mai onctuoasă şi mai umflată ca oricînd: "L-aţi urmărit pe minunatul nostru maestru Farfarelli! Iar acum, stimaţi spectatori, urmează marea surpriză a spectacolului! Veţi fi martorii unui număr unic în lume, o demonstraţie de forţă şi concentrare din partea unui om deplin stăpîn pe corpul său! O celebrare a virtuţilor străvechii doctrine indiene Yoga! Marele iniţiat de gradul al treizeci şi şaptelea, Vânaprashta Sannyâsa, sosit special din templul din Calcutta, ne va uimi cu supleţea fenomenală a trupului său, pentru care e celebru în toată lumea sub numele de Omul Şarpe! Rugăm orchestra să rămînă mută iar pe spectatori să se abţină de la aplauze şi de la orice alt zgomot, căci marele maestru îşi performează numărul cufundat într-o transă adîncă. Onorat public... din India misterioasă... Omul Şarpe!! Lumina scăzu încet, pînă ce o mare umbră coborî peste sală. Trecură vreo zece secunde pînă tăcerea deveni şi ea deplină. Bărbatul înainta spre centrul arenei, în beznă absolută, se opri după cei cincisprezece paşi obişnuiţi şi rosti în gînd mantra care-l trezea către sine. Atunci ochiul interior i se deschise şi, ca o suveică într-o eternă mişcare încremenită,

începu să-i construiască un corp nou, identic cu al lui şi totuşi total diferit, un corp strălucind în lumina tandră a minţii. Un corp supus minţii pînă la ultima lui celulă, un corp de voinţă şi de tînjire, de forţă şi de dulce abandon. Atins de privirea ochiului cerebral, sau inventat de ea, se înălţă în întuneric mai întîi un schelet de cristal greu şi sonor, cu fiecare os modelat hipercorect, cu ciocurile şi discurile fiecărei vertebre la locul lor, cu suturile craniului vizibile între oasele curbe de cuarţ scînteietor, cu lamele coastelor fragile ca sticla, cu omoplaţii triunghiulari, cu oasele bazinului complicate ca o floare de apă limpede, cu fiolele braţelor şi picioarelor, cu eprubetele degetelor încoronate de unghii, cu calcaneele ciudate ca nişte toporaşe primitive, cu astragalele ca nişte cuie de gheaţă. Un schelet minunat strălucea în centrul arenei şi-al lumii. Sub apexul bolţii craniene, al cupolei Circului şi-al bolţii cereşti, în mica scobitură a şeii turceşti din podeaua ţestei, ochiul cel fără de pleoape îşi contemplă opera şi-o găsi bună.

Pe schelet orîndui apoi grupe de muşchi, fibre în evantai la tîmple şi pe craniu, muşchi inelari în jurul orbitelor şi al gurii, cilindrici sub mandibula rînjită, cu dinţi străvezii şi perfecţi. Muşchi striaţi, fusiformi, suprapuşi, întretăindu-se, perniţe pectorale şi fesiere, pereţi intercostali, fusele lungi de la braţe şi de la picioare, prinzîndu-se de oase cu zgîrciuri puternice, muşchi de culoarea amurgului, pachete de fibre alcătuite din fibre alcătuite din fibre. Aţişoare microscopice de proteină însumîndu-şi eforturile ca să urnească plăcile şi stîncile osoase, ca să facă Molohul să-nainteze. Muşchi de culoarea-nserării, a după-amie-zelor ploioase, carne care este ţărînă şi se-ntoarce-n ţărînă.

Se vedea acum bine, om escoriat, mulaj anatomic de culoarea cărnii arzînd mocnit, ca jarul, în mijlocul întunecimii. Ochiul începu acum să ţească organele, să umple cupa de carne cu viscere moi, labirintice, multicolore, cu ţesut epitelial hialin, cu lichide şi paste şi cleiun, straturi umede peste straturi, pînze de păianjen pentru capturat viaţa, colivii pentru viaţă, plase de vise pentru viaţă. Toracele se umplu, deasupra diafragmei, cu bojocii roz şi cu muşchiul gros al inimii, pîntecul se umplu de maţe, rinichii înfloriră ca doi mistici crini, vezica-şi purtă lichidul auriu, fierea luci stins ca o piatră de smarald între lobii ficatului. Şi tot corpul se umplu de artere şi vene şi capilare, şi sîngele

umplu cu penajul lui roşu încăperile inimii, şi, ca un vechi general care-şi ştie pe nume fiecare soldat, ochiul minţii-nvăţă forma şi culoarea şi gustul fiecărei hematii, fiecărui anticorp, fiecărei bacterii, fiecărui cil vibratil din alcătuirea imperiului său. El ordona glandelor să secrete hormoni, el dirija creşterea fiecărei celule după o strictă topologie, el construia şi el distrugea, el sfinţea templul şi jertfa necurmată de pe altar. Era zeul care-şi inventa lumea, copilul care-şi construia împrejur mama, regele care-şi secreta regatul. Ochiul care vedea numai văzul fu din nou mulţumit.

Turnă apoi, ca dintr-un potir de aur, lava sidefie a creierului în ţeasta goală ca o catedrală de os, o umplu pînă în vîrful bolţii cu pasta aceea hiperorganizată, care deveni atît de grea-n rezervor, încît se prelinse în ţeava dintre vertebre pînă-o umplu cum umple mercurul un tub de termometru. Sidef în afară, cenuşă-năuntru. Fluturi înăuntru, scăpărînd între aripi vaste arcuri reflexe. Iar din măduvă se scurseră în tot corpul nervii subţiri, ramificaţi ca pînza de păianjen, agăţîndu-se de fiecare fibră de muşchi prin plăci neuro-motorii, plouînd peste cîmpi-ile de proteină cu stropi mari de substanţă vezicantă, producînd contracţii şi durere, ducînd şi aducînd mesaje voluptuoase şi disperate din îndepărtatele provincii ale imperiului. Izolat cu grija de restul trupului prin bariera creier-sînge, plutind într-un lichid de aur topit, într-o slavă stătătoare, castel cu punţile ridicate în mijlocul mănoaselor şi terorizatelor lui domenii, creierul se crezuse întotdeauna locuit de adevăr, dar în sala tronului său stăpînea doar greşeala. Căci înţelepciunea lui, perla perfecta a raţiunii, era urîciune în ochii Ochiului ce-l visa. Stăpînul viselor era el însuşi un vis. El însuşi carne, carne străvezie de neuroni, apă-ntunecată de endomorfine peste care se plimbă un duh electric, creierul nu ştia că, miez delicios al fructului cel trupesc, era el însuşi coajă, aspră şi tare, în jurul altei fiinţe, care acum îl cunoştea, alergînd cu bilioane de degete pe claviatura lui moale. Şi, deşi fiecare copăcel neural, susţinut şi hrănit de pămîntul gras al nevrogliilor, irigat de capilare cu zahăr şi oxigen, se atingea cu mii de alţi copăcei, încît codrul fremăta de viscole de lumină, ochiul din centru vedea separat fiece fulg de zăpadă din viscolele-acelea, îi înţelegea mesajul şi geometria, îl ghida şi-l făcea să-şi împlinească mesajul. Şi, deşi fiecare sinapsă, lată ca

Dardanelele, trimitea de pe malul asiatic spre cel european mii de corăbii de lemn cu pînze de purpură, încărcate cu sclavi, soldaţi, oi şi butoaie, deasupra, pe cerul fremătător al Bizanţului, ardea un soare ce le lumina pe toate, aducîndu-le la fiinţă. Stăpînul lumii domnea şi peste stăpînul trupului, al gîndurilor şi-al viselor de noapte.

Ochiul lui Shiva inventă apoi pielea. O făcu groasă, moale şi caldă, sprijinindu-se pe straturi subţiri de grăsime. O acoperi, ca pe-o aripă de fluture, cu solzişori cornoşi, elastici, sclipind şi descuamîndu-se pe nesimţite. Faţa interioară a pielii era de oglindă, ca a termosurilor, conservînd carnea şiroitoare de sînge, împiedicînd-o să se macereze-n acizii tari ai realităţii. Pielea întorcea înapoi filamentele nervoase, care altfel s-ar fi extins în odăi şi pe străzi, inervînd şi supunând minţii case, ceasuri, stîlpi de neon, nori şi tramvaie, răsfrîngea-n sine fluidul credinţei ce ţinea la un loc imperiul sucit în jurul dublei elice. În piele des-cnise pori şi glande sudoripare, receptori pentru durere, presiune şi torsiune, dar mai ales deschise puncte de frontieră spre înalte imperii, către care corpul zbura cu capu-nainte, spărgînd alveolele moi ale viitorului. De aceea, pe partea deschisă spre viitor a trupului, pe ovalul ce-avea stanţat semnul OMO, pe palma facială în care citeai, înscrise-n linii adînci, zîmbetul, încruntarea, nedumerirea, dispreţul, neîncrederea, nelinişţea, ura, regretul, tristeţea, cinismul, cruzimea, în care ghiceai prietenul sau duşmanul, iubitul sau necunoscutul, pe palma deschisă ce susţinea, ca o mînă de rege, sfera cerebrală, se grupau vămile, strîns lipite de creier: globii oculari, bile grele şi transparente prin care vedeai, mult mărit, homunculul de sub bolta craniană, nările adăpostind chimismul încreţit şi umed al mirosului, limba ca un portavion cu zonele gustative vopsite-n patru culori: dulce, acru, sărat, amar, cerul gurii cu misteriosul simţ vomero-nazal prin care copiii mici ştiu dacă eşti bărbat sau femeie, şi labirintul urechilor prin care percepi, ca păianjenul în centrul plasei sale, vibraţiile, vuietul stins sau aprins al lumii. Faţa, faţa muştei, faţa teniei, faţa vulpii, faţa omului, faţa homarului, faţa heruvimului: toate la fel, toate aceeaşi faţă imprimată pe giulgiu, pe năframă, pe cărămida miraculoasă, vera icon nefăcută de mîini, după chipul şi asemănarea Celui fără de faţă. Filtru pentru enigmă, prin care cheagurile şi umbrele şi jegul gros al viitorului trec osmotic şi devin trecut, şi

trecutul umple, umflă, ţine umflat burduful de piele al corpului nostru. De cîte ori n-am încercat să-mi citesc în liniile feţei tale viitorul?

Acoperit de piele, de bariera trup-lume, izolat de celelalte organe: copaci, blocuri şi constelaţii, ca şi de alte trupuri de plante şi animale, corpul căpătă acum sex, triplu sex: genetic, gonadic şi somatic, glisînd încet pe continuumul masculin-feminin, către polul stîng, unde statistic (asemenea fluturilor ce dau roată unui bec, la ţară, deasupra mesei uitate sub nuc) se reunesc bărbaţii, sau spre cel drept, unde, tot statistic, se întîlnesc femeile, într-un roi cu multe deplasări spre centrul androgin Căci fiecare fluture dă roate, mai largi sau mai strînse, îngerului din centru — plete de aur pînă la brîu, sîni gingaşi de fecioară) sex viril, puternic şi dulce-ntre pulpe, un trandafir între degete, vîslind din perechea de cromozomi, XX sau XY, învelită-n pe rechea de ovare sau de testicule, învelite în carnea sexului de fe; meie sau de bărbat, învelite şi ele în părul şi ochii şi buzele şi sînii şi timbrul vocii şi pudoarea şi curajul şi agresivitatea şi submisivitatea şi blîndeţea şi fascinaţia, în fiziologia, psihologia, filosofia şi religia eternelor două statui umane, triplu sex, cvadruplu sex, multiplu sex, sex infinit, nuanţe infinite ale celor două aripi, femeia şi bărbatul, cu care animalul uman lopătează prin dragoste. Dintr-un trup neutral se modela acum un trup de bărbat, dopat chimic, impregnat de hormoni androgeni, cu prog-natism voluntar al arcadelor, lărgime mărită a umerilor, musculatură sporită în volum şi în forţă, pilozitate aspră şi laringe mai rezonant, dominanţă de emisferă stîngă, secvenţială şi spaţiala, tendinţe dominatoare şi exploratoare. Penisul şi testiculele, în punga lor de piele vasculanzată, atîrnau acum moi între picioarele marelui trup ce strălucea-n beznă, dar, la comanda nervului ruşinos, puteau deveni o armă albă şi-o armă balistică totodată, modelul tuturor armelor ce străpung, sfîşie, aruncă proiectile, foc grecesc şi vase cu zmoală clocotită, inoculează venin şi salivă mortală, dar şi tămăduiesc, ca lancea lui Ahile, căci durerea şi plăcerea sînt de asemenea un continuum fără ruptură, în nesfîrşitul lanţ al întrupărilor anterioare, Vânaprashta fusese de multe ori şi femeie, aşa îneît dragostea avea pentru el o dimensiune în plus, avea adîncime ca spaţiul vizual pentru vederea binoculară, ca spaţiul mental pentru gîndirea bi-emisferică. Toţi purtăm în noi

hărţi ale dragostei, plate şi convenţionale, în care copacii sînt linii şi oraşele pete. Dar lumea erotică a lui Vânaprashta se întindea ca un vast peisaj împrejur, cu falduri ample şi mătăsoase, de parc-ar fi purtat pe trup un vestmînt croit din "Grădina desfătărilor" a lui Bosch. El trăia, simultan cu un corp de bărbat şi un corp de femeie, nu doar lumina orbitoare a orgasmului, ci mai ales dulceaţa polimorfă a-nlănţuirii, a preludiilor, a anticipării chinuitoare a plăcerii. De-aici zîmbetul extatic pe buzele îngroşate, de-aici liniştea tensionată a celui pentru care voluptatea trece-n înţelepciune şi-nţelepciunea în voluptate, la nesfîrşit.

Al şaselea strat era sufletul, care însă nu mai trebuia construit, căci el nu putea fi adăugat, ca muşchii peste schelet, organele Ppste muşchi, nervii peste organe, pielea peste nervi, sexul peste piele. Sufletul nu e un element, ci o postură a trupului, cum zîmbetul nu e un ruj, ci o schimbare a desenului gurii. Deodată corpul Omului Şarpe zîmbi, ca o gură cărnoasă, un zîmbet bun, tandru, adresat Creatorului său, aşa cum copilul zîmbeşte feţei familiare a mamei. Gura gravă, ne-nsufleţită, a trupului mort se întinde deodată-n surîs, care-nseamnă respiraţie şi circulaţie sanguină, vărsare de enzime în interstiţii, clădire de proteine în mitocondni, duplicare a moleculei de ADN în nuclee, alunecare de leucocite prin pereţi capilari, generare de spermă-n testicule... Circuite neurale aprinzîndu-se, furtuni de vară, în cortex, amintiri stocate în straturi de neuroni, rituri, mituri şi culturi, oceanul inconştient şi insula de gheaţă a conştiinţei, nevroza dragostei şi reflexul veninos al urii, cuvîntul cel mai enigmatic i din lume: eu... Toate acestea erau surîsul, şi mult mai mult, insaţiabil de mult, căci indescriptibil este vîrtejul de materie şi de vid ce formează norul de probabilitate al vieţii. Căci nu sîntem mai consistenţi, nici mai durabili decît inelul de fum albăstrui pe care fumătorul îl suflă către tavan, şi-n care-ţi poţi vîrî o clipă degetul, dar verigheta ţi se destramă în jurul lui şi nunta nu are loc...

Reinventîndu-se, izolat, în noaptea de sub boltă, omul îşi revărsă deodată ochiul intern peste întregul trup, impregnîndu-l pînă-n ultimul ungher, cunoscîndu-l şi dominîndu-l total, aşa cum un al şaptelea strat cortical peste creierul nostru ne-ar transforma deodată în îngeri. Acum putea deschide ochii lumeşti, cu care percepu bucăţi de materie numite fotoni. Căci,

atît de încet încît totul părea iluzoriu, bezna începu să se decoloreze ca o haină după ani de purtare, un abur de lumină extrem de rară începu să se ridice, pe nesimţite, ca prima geană a dimineţii, de peste tot şi de nicăieri, ca şi cînd înseşi fibrele spaţiului ar fi căpătat o slabă fluorescentă. Lumina crescu întîi chinuitor de lent, apoi tot mai accelerat şi mai torenţial, pînă la o rupere de diguri, aşa cum aşezi un bob de grîu în prima căsuţă a unei table de şah, două în următoarea, patru în a treia, opt în a patra, şaisprezece-n a cincea, încît, dacă la jumătatea tablei ai o mînă de grîu, la sfîrşit te îngroapă toate recoltele lumii. Ieşiră din întuneric stalurile înţesate de spectatori, funiile şi proiectoarele atîrnate în adîncul bolţii, asistenta brună, cu braţele rotunde, ce se-nchină, cu palmele lipite, către cele patru puncte ale sălu. ca şi bărbatul sculptural, uns de sus pînă jos cu un ulei auriu, avînd pe umeri toga-nstelată. Desiree î-o desprinse şi-o aşternu pe pămînt, iar Omul Şarpe păşi deasupra ei, rămînînd apoi nemişcat, grav, cu braţele-ncrucişate.

...Şi iată că-ncet, cu peristaltisme de reptilă, braţele i se-ncrucişară pe piept şi mai mult, anormal de mult, degetele cuprinseră umerii şi alunecară dincolo de ei, coatele se depăşiră unul pe altul, umerii se dislocară, rămînînd prinşi doar în pielea străvezie, întinsă pînă la pleznire, palmele se atinseră la spate, între omoplaţii ce se ridicaseră perpendicular pe spinare ca două aripioare de rechin, şi-n cele din urmă degetele se-nlănţuiră firesc pe şira spinării, de parc-ar fi făcut-o pe piept. Omul legat cu propriile mîini se aşează, îşi înnodă picioarele-n lotus şi deodată se ridică, mare estropiat, corp cu membrele amputate, pe cioturile genunchilor. Se auzi o tentativă de aplauze, înăbuşită repede de pîstîituri. Şi, pe neaşteptate, marelui mucenic îi dispăru pîntecul. Prin pielea burţii, suptă-n interior, se reliefau acum vertebrele lombare. Unde erau maţele, ficatul, rinichii? Toracele, umflat să pleznească, îşi arăta fiecare pereche de coaste, fiecare viţă de muşchi. Şi de sub el se porniră valuri. Globuri mari, ca nişte sarcini, coborau din coşul pieptului către pelvis, dar nici un prunc nu năvălea, cu ţeasta-nainte, pe nisipul arenei. Un glob de piele întinsă, umflînd buricu-n afară, apoi o cavernă totală, apoi iar un glob, şi iar o scobitură hidoasă. Omul Şarpe se lăsă din nou pe mantia mătăsoasă, se descolăci încă mai lent decît se-nnodase, rămînînd cîteva clipe-ntr-un lotus relaxat, de Buddha lipsit de

dorinţe, şi-apoi îşi caligrafie corpul, din nou, într-o literă imposibilă din alfabetul cunoscut doar de cîţiva literaţi ai propriei cărni, pe cînd miliarde de analfabeţi stăteau în jur, uimiţi şi ne-ncrezători, văzînd dar neputînd citi mesajul ascuns. Ideograme străine, hîde, vrăjitoreşti, căci ce-ar putea-nsemna-n lumea noastră plierea, acum, a centurii scapulare peste cea pelviană, cu îndoirea totală a coloanei, aşa cum nici o contorsionistă n-ar fi putut-o face, şi legarea pachetului uman, din care doar capul rămînea mereu senin şi nemişcat, cu frînghiile mîinilor şi picioarelor? Sau această aducere a picioarelor înapoi, dincolo de umeri şi ceafă, pînă cînd capul apărea încadrat de cele două tălpi, şi-ncremenirea în mîini, cu braţele petrecute între pulpe şi corp, cu coapsele subţiate pîn-la femur, himeră nu doar a corpului, ci şi a minţii? Această pătrundere a palmelor adînc între coaste, această pipăire a inimii prin piele, această extragere lină a ei din băiere şi scoaterea ei din colivia de os (prin ce uşiţă necunoscută?) şi oferirea ei, zvîcnind, spectatorilor? Această limbă cu vîrful flexibil protuberînd printre buze şi umezind delicat globii oculari? Această extindere a pielii pîntecului peste întregul corp, pînă ce doar o sferă cu buric, ca un măr căzut din pom, se rostogolea leneş pe mantia înstelată? Această pătrundere a capului printre picioare, ridicarea lui de-a lungul spinării şi aşezarea sa din nou pe umerii fără cap? Ce scria Omul Şarpe-n arenă cu dîra de pix a trupului său?

Timp de mai bine de-un sfert de ceas, Vânaprashta îşi dovedi stăpînirea totală asupra regatului său organic. Se-ntinse pînă-n vîrful cupolei, aşezîndu-şi oasele-n prelungire, şi-apoi se lăţi pe tot cercul arenei. Îşi înghiţi un braţ pînă la umăr şi-şi străvăzu degetele pipăind pielea burţii pe dinăuntru. Îşi desfăcu lilieceşte coastele şi zbură de pe-un trapez pe altul cu pielea întinsă-ntre ele. De-acolo, de sus, se aruncă spre dreptunghiul boţit al mantiei, se prăbuşi cu zgomot şi se strivi ca o muscă între filele unei cărţi, ca o planşă Rorschach de o sinistră simetrie, rămase cîteva momente lăţit acolo, fumegînd, făcut mici-fărîme, bun doar să fie adunat cu făraşul, după care încet, ca bilele de mercur, se-adună-n sine, se înălţă din noroiul său corporal şi, în inelul de madrepor cu sute de feţe al sălii, îşi recapătă înfăţişarea de la-nceput, liniştit şi senin, cu un zîmbet pe chip de parcă faţa i-ar fi făcut acolo o cută.

Aplauzele produceau lumină sau lumina se converti în aplauze? Cum noaptea, înainte s-adormi, auzi brusc un zgomot puternic şi deodată te umple o mare lumină, sub cupola Circului toate reflectoarele se aprinseră deodată şi spectatorii se-nsufleţiră, îşi înroşiră palmele de entuziasm. Fusese cu adevărat punctul culminant al spectacolului, fără de care nu s-ar fi deosebit de altele care fuseseră şi-aveau să mai fie. Liniştit, cu braţele încrucişate peste piept, yoghinul se înclină uşor către public şi Desiree îi prinse iar mantia în jurul umerilor. În loc să coboare, ca la sfîrşitul tuturor numerelor, lumina se făcea din ce în ce mai intensă. Chiar şi după aprinderea tuturor reflectoarelor de sus şi din staluri ea continua să crească, devenind acea substanţă care-i orbeşte pe cei ce văd şi redă vederea orbilor. Numărul nu se terminase încă, înţeleseră pînă la urmă cu toţii, aşa că aplauzele încetară şi tăcerea deveni iarăşi ţiuitoare. "Onorat public", se auzi o voce în difuzoare, "în finalul numărului său de senzaţie, maestrul Vânaprashta, faimosul Om Şarpe, va dovedi în faţa dumneavoastră uimitoare însuşiri de hipnotizator şi telepat. Vă rugăm iarăşi să vă abţineţi de la orice zgomot care l-ar putea distrage din adînca lui transă. Maestrul va alege o persoană din public şi, cu ajutorul acesteia, va demonstra incredibila putere a minţii sale. Fără trucuri, fără aranjamente. Stimaţi spectatori, încă o dată incomparabilul Om Şarpe!"

Indianul îşi părăsi după cîteva clipe imobilitatea de statuie şi, foarte lent, începu să dea ocol arenei, scanînd cu privirea roiul uman adunat în jurul lui ca-n jurul unei mătci. În arenă erau aproape cinci sute de spectatori, şi fiecare dintre ei, a doua zi, peste un an sau la sfîrşitul vieţii, avea să povestească despre acel spectacol din vara adîncă a lui '64, despre dislocările de necrezut ale Omului Şarpe şi, invariabil, despre clipa cînd yoghinul "îl privise adînc în ochi", tocmai pe el, şi nu pentru o clipă, ci "secunde bune, poate mai bine de un minut". Nici unul n-avea să uite interogatoriul fulgerător şi tăcut în care spusese şi laptele supt de la maică-sa. Nici unul n-avea să scape de ruşine, de valul de căldură grea din obraji la amintirea acelei capitulări totale a sufletului, cu care nici un inchizitor, nici un torţionar, nici un dictator, nici un amant nu s-ar fi putut lăuda vreodată. Yoghinul îi privise, îi citise şi-i aruncase pe rînd, ca pe nişte cărţi plicticoase, dulcege, fără nici un loc în vreo istorie mireană sau sacră. Strănutînd asemeni pisicilor, defecînd

asemenea rimelor, murind şi devenind pămînt pe un fir de praf din cosmos. Nici o poveste, nici o mîntuire. Fericiţi şi nefericiţi în minuscula zare ce li s-a dat.

Mircişor nu avea să uite nici el vreodată seara aceea. Mai tîr-Ziu, de cîte ori avea să se gîndească la ea, aceeaşi imagine avea să-i vină în minte: jocul lui de răbdare, tipsiuţa lui de plastic alb acoperită cu o boltă de plexiglas. Pe podeaua jocului său se-nălţa un munte-n spirală, cu o scobitură-n vîrf, chiar sub mijlocul bolţii. Pe spirala asta se chinuia Mircişor, cu limba scoasă, să conducă o biluţă de fier ca s-o aşeze sus, în scobitura anume făcută pentru ea, dar biluţa, ageră şi răuvoitoare, aluneca mai mereu pînă la baza dealului. Şi iarăşi trebuia să încline, cu o fineţe de care degetele lui de copil nu erau încă în stare, întreaga jucărie, uşurel, din aproape-n aproape, iarăşi încerca să oprească, doar cu privirea, tremuratul biluţei în şanţul ei (cum tremură penitentul, cu şirul lui de P-uri pe frunte, urcînd alunecosul munte al Purgatoriului), iar ajungea pînă aproape de vîrf, unde curba era mai strînsă şi manevrele mai dificile, şi-n cele din urmă, de nouă ori din zece, iar arunca furios jocul în pat fiindcă biluţa alunecase din nou. Dar şi ce triumf cînd ajungea s-o aşeze în vîrf, cînd o făcea să-ncoroneze, imobilă, lumea aceea întreagă, rotundă, suficientă sieşi, de sub bolta de plastic transparent! "Mamă, ia uite, am reuşit!" se apuca să strige, mişcîndu-se lent ca în pantomime şi adăpostind jocul în palme ca pe flacăra unei luminări. Făcea astfel minute-ntregi pînă la bucătărie, unde-o găsea pe Maria amestecînd în oale. "Bravo", îi zicea ea neatentă, fără să se uite măcar cît de glorios şi de imobil radia biluţa în vîrful muntelui, dar copilului îi era de ajuns şi se-ntorcea fericit în camera lui.

Fusese şi el, pîn-atunci, o bilă într-un joc de răbdare, înain-tînd deocamdată lent, pe-o curbă atît de amplă şi de joasă încît n-o simţise deloc, drumul 1 se părea drept şi-ntins pînă la capătul vederii. Nu percepea încă balansările infime ale lumii, nu vedea degetele gigantice între care se rotea uşor bolta, iar faţa aplecată adînc asupra lui i se părea un cer azuriu cu nori, soare, lună şi stele strălucind tulbure prin clopotul de cristal. Avea încă iluzia că-naintează singur, că el e cel ce se mişcă, şi nu lumea sub picioarele lui, că ar putea-o lua-n orice direcţie, că şanţul care-l ghida — însăşi viaţa lui unică — apărea doar în spate, urmare a greutăţii paşilor lui, încă nu-nţelegea că acelaşi

şanţ i se-ntindea, la fel de adînc şi de neiertător, şi-nainte. Iar dacă uneori tremura tot, inima i se strîngea şi-l cuprindea o panică fără limite (cînd se rătăcise de cîteva ori prin oraş, cînd visase un urs, cînd fusese ridicat de copil cu scripetele prin golul blocului, cînd îl duseseră la dentist, cînd îi făceau injecţii) îşi închipuia că el tremură, cînd, de fapt, întreg universul se zguduia între degetele nesigure pentru o clipă. Cînd privirea lui Yoga se oprise, după minute de rătăcire prin sală, asupra lui, copilul simţise pentru prima oară că drumul urca şi percepuse, în urechea internă, acceleraţia curbei. Presimţise asta, poate chemase minunea presimţind-o. Yoga se oprise ferm în dreptul stalului unde, pe un rînd foarte sus, între mama şi tata, stătea Mircişor. Îşi fixase privirea lui impersonală pe ei. Întinsese mîna dreaptă, cu un deget arătător neaşteptat de lung, către el şi rămăsese aşa, ca un indicator la o răspîntie. Ochii tuturor se-ndreptară şi ei spre copil. Reflectorul fierbinte îl căută şi-l găsi. Nu mai vedea acum decît o flacără albă, orbitoare, ca de aparat de sudură. Uluit şi fericit, băieţelul dăduse să se smulgă din scaunul pluşat, dar mama-l prinse deodată în braţe şi-l trase la pieptul ei. Desirée părăsi arena, urcă liniştit şi graţios printre rînduri, sclipind numai ape de aur şi, ajungînd sus, întinse la rîndul ei mîna plină de brăţări către el. Braţele Mariei ezitară, şi pălmiţa lui Mircea se cuibări în cea a femeii subţiri şi cafenii. Coborîră, de mînă, pînă-n arenă, urmăriţi de cercul reflectorului, pe cînd părinţii încremeniţi, cu un loc gol între ei ce părea că devine lat ca un fluviu, reintrară în vid şi obscuritate.

Asistenta Omului Şarpe mirosea a mosc, subţiorile ei goale ar fi înnebunit un bărbat, dar băiatului i se părură doar ciudate: toate femeile pe care le ştia el, mama, tanti Vasilica, tanti Anica, vecinele — aveau la subbraţ tufe de păr ca şi bărbaţii. Şi nici una, nici pe departe, poate doar tanti Emilia, care era însă prea pistruiată, nu era aşa de frumoasă. Cînd Desiree se uita la el, totuşi, un fior îi zbîrlea băiatului părul de pe ceafă, pentru că dulcea şi parfumata femeie avea ochii... altfel, prea adînci, prea strălucitori. Mircea nu ştia că artistele de circ îşi picurau în ochi beladonă pentru ca pupilele să li se dilate şi ochii, sub reflectoare, să li se facă vrăjitoreşti... Cînd cei doi păşiră peste marginea joasă a arenei, copilul simţi că trecuse o limită, că abia atunci îl absorbise lumea străină a circului. În cercul magic lumina era alta, aerul altul, şi cei rămaşi în afară, spectatorii

căţăraţi unii peste alţii, în rînduri concentrice, pînă sub boltă, păreau acum ireali, morţi parcă de mult, numai gulerele albe şi albul ochilor mai rămăseseră de ei. Mircea se simţi deodată în centrul viu şi multicolor al lumii, unde nu sperase s-ajungă vreodată. Şi acolo, în mijlocul centrului fermecat, îl aştepta neclintit Omul Şarpe. Înain-tînd către el, pe nisipul ce încă mai mirosea a fiară, colorîndu-se pastelat în vernil şi bleu şi roz şi auriu după cum filtrele reflectoarelor glisau lent deasupra luminii, băiatul simţea o exaltare tot mai nestăvilită, bucuria de a fi fost ales, triumful celui care cu o clipă-nainte n-a fost nimic şi care-acum era totul. Cu un minut înainte fiecare spectator ţinuse-ntre palme bila lui fantomatică: şansa lui de chemare. A lui Mircea fusese la fel ca toate celelalte. Şi deodată, într-o clipită de ochi, nimeni nu mai avea nimic, căci cele cinci sute de bile de abur rar se adunaseră brusc în bila din palma copilului, dîndu-i tăria şi greutatea realităţii. Ajunşi în faţa Omului Şarpe, creola îi dădu drumul la mînă şi se retrase către culise. Rămaseră doar ei doi, faţă-n faţă, într-un cerc îngust de foc purpuriu, pe cînd restul sălii se cufundă-n întuneric. Yoghinul îl privea pe băiat cu ochii lui care nu ştiau să se mire, cu faţa lui ce uitase mimica omenească. Mircea se simţea ca desenat într-o bandă cu eroi legendari, încă nu îi venea să creadă. Ridicase capul şi-l privea pe indian drept în faţă, fascinat de cerceii lui spiralaţi, de zîmbetul lui cu buze încălecate, neadresat copilului şi nici altcuiva. Ce avea să urmeze? Ce-avea de gînd Omul Şarpe cu el? Nu-i era frică deloc, zîmbea la rîndul lui cu toată faţa, zîmbet de copil şi de sărac în duh. Şi Omul Şarpe îşi ridică mîna dreaptă şi, cu arătătorul lui prelung, avînd parcă o falangă în plus, îl atinse pe băiat pe frunte, între sprîncene. Mircea simţi înţepătura unghiei şi un val de panică trecătoare. Ceva se schimbă în simţurile lui, dar au-şi dădea seama ce. Aparent, totul era ca-nainte: lumina purpurie, bărbatul unsuros din faţa lui, cu fibrele de muşchi vizibile de parcă n-ar fi fost învelite în piele, liniştea arenei. Doar o greaţă uşoară, ca atunci cînd liftul începe brusc să coboare. Şi sentimentul, atît de ciudat, că... el nu mai era acolo, că nu el vedea lucrurile din preajmă, ci ele se vedeau singure, aşa cum se văd singure, poate, tundrele din îndepărtata Siberie, pe unde n-a călcat încă picior de om. Omul Şarpe, arena, reflectoarele, stalurile rămăseseră la fel de strălucitoare, deşi el era decupat din decor, cum la fel de

colorate rămîn lucrurile din jurul celor care au orbit, deşi ei nu le mai pot vedea. Nu mai vedea, ci mergea prin văz, un văz care-l vedea pe el însuşi, căci asta-nsemna, în lumea cea nouă, să vezi. Uneori, cînd eşti obosit şi te uiţi distrat la televizor, îţi dai seama că încet-încet contururile camerei devin doar nişte dungi cafenii, ce se diluează şi ele pînă la verdele sticlos al vidului, în care doar rama televizorului mai licăre aurie, tot mai aurie, persistă o clipă, ca apoi să se dizolve şi ea într-un gol dintr-o dată unanim. Zaci minute-n şir cu ochii larg deschişi, dar nu numai că nu mai vezi nimic: nu mai eşti, nu mai răspunde la numele tău decît vidul. Mircea înghiţi în sec, speriat, prima dată, de schimbarea de anotimp din creierul lui. Dar îl urmă, totuşi, fără să şovăie, pe indianul care îi întorsese deodată spatele şi se-ndreptase către cortina cusută cu paiete scîn-teietoare. Desiree trase de-un şnur pe care băiatul îl observa acum pentru prima oară, şi cele două laturi ale cortinei se tra-seră încetişor în părţi, dezvelind — ce ciudat! — nu culisele cu viermuiala lor de forţoşi, măscărici şi îngrijitori, nici măcar noaptea plină de rădaşte şi stele ce trebuia să se fi lăsat, ci un uluitor, transparent, nesfîrşit, parfumat cer albastru ce ardea în cadrul ieşirii, aruncînd deodată o fîşie de lumină virginală în întunericul sălii. Copilul ieşi, strîngînd pleoapele, în strălucirea aceea, se ţinu cît putu de aproape de paşii largi ai bărbatului din faţa sa, dar abia după un timp privirea i se limpezi şi putu să scruteze împrejurimile.

O, ţară fantastică, ţinut de unde toţi am pornit! O, regat unde am vrea cu toţii să ne întoarcem! Tărîm al dimineţii scăldat în frăgezime şi rouă! Copilul înainta printr-o lume cu un cer uriaş, de parcă un ocean azuriu s-ar fi îndoit peste crestele munţilor de cristal, peste straniile păduri, peste rîpele cu pereţii de piatră... Peste vîrfurile îndrăzneţe, spiralate ca şi cornul inorogilor, străpungînd pe mijloc cîte-un norişor. Peste oglinzile de apă pline de insule cu stînci galbene, pleznind uneori şi prăbuşindu-se-n golfuri înspumate. Peste savane cu animale bizare, imposibile, peste defilee în care, înghesuiţi unii-n alţii, umplînd văile şerpuite, stăteau mulţimi de oameni goi şi cîntau. Peste arbori cu crengi străvezii, de care atîrnau roade grele, ce nu erau nici mere, nici zarzăre, nici rodii, nici alămîi, dar care-mprăştiau în văzduh miresmele tuturor. În fundal erau steiuri atît de înalte, că zgîriau ca diamantul sticla groasă a bolţii. Pe

cer, alburii, încremeniseră mai multe lune uriaşe, copilul le numără, erau nouă. Rotind privirea-mprejur, văzu că locul de unde-a venit, unde-ar fi trebuit să fie clădirea Circului, era acum un mare mausoleu de marmură neagră, atît de lustruită, încît băiatul se vedea reflectat în piatra ei. Tot acolo se vedea reflectat şi bărbatul care luase acum culoarea focului şi a ambrei.

Coborîră-mpreună pe lîngă poduri carstice, pe lîngă prăpăstii şi orgi de granit, prin mijlocul florilor necunoscute, cu nectarul curgînd pîrîiaşe printre petale colorate în alte culori decît cele din lumea adevărată. Se răsuciră-mpreună pe cărări presărate cu bolovani de opal. Intrară pînă la genunchi în ape care nu udau, ape ca de lumină vălurită. Trecură pe lîngă temple prăbuşite ca nişte bucăţi de măsea încă rămase-n gingie. Ajunseră-ntr-o vale plină de păpădii cît brazii, înălţîndu-şi globurile peste tot cerul. Cînd sufla vîntul, paraşute pufoase se risipeau peste lume, avînd fiecare agăţat de capătul ei cîte un ou sidefiu. Înclina deja către seară cînd ajunseră pe ţărmul acelei mări. Lunile de pe cer se-ngălbeniseră şi păreau acum nişte sloiuri înconjurate de o ţesătură fină de raze. Urcară-ntr-o joncă de lemn stacojiu, ce porni ca fulgerul pe apele negre. Uimitoare, de nedescris panoramă! Căci sute, mii de alte jonci cu pînza roză-n amurg porniseră şi ele pe apa fără de valuri, sub bolovanii de lumină ai lunilor ce se reflectau în ocean. Copilul stătea la prova, nemişcat ca o figură sculptată acolo, aşteptînd să apară ceea ce-i apăruse deja, demult, într-un vis, ţărmul acela cu neputinţă de uitat vreodată. Şi iată-l, măreţ ca o viziune de haşişin, complicat şi indescriptibil ca o planetă străină. Iată acea stîncă urieşească, scăldîndu-şi picioarele-n mare, iată ciucurii de palate, pagode, temple, statui năpădind-o pînă în vîrf, copleşind-o ca merele care rup ramul într-un an de belşug, iată sfinţenia şi cîntările ce-o învăluie, iată piatra albastră şi caolinul, iată marmura şi malachita, iată terasele încălecate, balustradele în zig-zag, treptele, mii de trepte... Iată ferestrele mici ca de bunkere, iată coloanele şi iată bolţile, iată acoperişele suprapuse. Iată luminile pierzîndu-se în Lumină. În amurgul greu muntele strălucea, mai încărcat de podoabe decît oricare altul, munte sculptat în fildeş, arhitectură pustie...

Căci pustiu era acel furnicar de palate. Pustii acele Sfinte Sofii, pustii acele Taj Mahaluri. Copilul pătrunse prin porţi

colosale-n oraşul sfînt — cît de sfînt? — şi se afundă, lîngă omul de foc şi alamă lustruită, prin sălile lui îngheţate. Săli vaste de marmură, goale de orice mobilier, goale de tapiserii şi tablouri. Numai arcuri, bolţi, pilaştri albi şi goi, numai tăcere încremenită. Pe jos, mozaicuri de piatră verde şi roşie, împletite pînă la capătul privirii. În apele lor copilul se văzu gol şi se înfiora. Prin ferestre rotunde, fără geam, pătrundea lumina transparentă a lunilor.

Copilul urca, din săli în săli, din curţi interioare în triclinii fără meseni, din peristile cu havuz în mijloc în hala vastă a vreunei bazilici. Suia pe străzi oblice, ocolea cîte un pîlc de pini, pătrundea iar în acele clădiri mereu albe, împodobite cu arhitrave, cornişe, cupole, frontoane, statui... În centrul unei săli în care lumina pătrundea prin ferestre foarte înalte trona o mare maşinărie metalică prinsă-n buloane direct pe mozaicul lucios. Era o presă hidraulică avînd în jur, risipite în clinchete pe podea, fîşii lungi de alamă decupată. În altă sală, cu o mare cupolă ridicată deasupra, era clădit chiar în centru un fel de amvon extrem de înalt, care părea de la distanţă un far sau un castel de apă. Mergeai ore-n şir pe oglinda podelei acoperite de desene neclare, ce se limpezeau o clipă sub tălpile tale, ca apoi să se strîmbe în perspective înşelătoare, pînă cînd ajungeai la marele turn concrescut din podea, în jurul căruia se răsucea o scară-n spirală abia destul de largă cît s-o poată urca un copil. Din vîrf, chiar de sub boltă, protejat de o balustradă fragilă, vedeai în fine desenul de pe podea şi rămîneai fermecat, căci desenul reproducea muntele magic în toate amănuntele arhitecturii lui marmoreene, de parcă podeaua sălii ar fi fost de sticlă subţire şi limpede. Vedeai, într-o parte, şi marea plină de jonci, cu arhipelaguri şi stînci sălbatice ieşind din mijlocul spumei. Copilul coborî şi lipăi mai departe, cu tălpile goale, îngheţate, pe vastul mozaic. Fiinţa de ambră şi foc îl aşteptase la piciorul pilastrului.

Lunile erau acum de lumină pură. Le zărea uneori sub cîte o boltă sau printre stîlpii suciţi ai unei galerii. Golul înserat era mai mult decît putea inima să îndure. Ieşind dintr-un lung coridor străjuit de busturi identice ale cine ştie cărui bărbat ilustru, copilul se trezi din nou afară, sub cerul liber. Era acum pe platoul de lespezi din vîrful muntelui, platou circular, megalitic, înconjurat de foarte ciudate statui. Primitive, strîmbe, cu

granitul înnegrit de trăznete, aveau încleştate în piatra craniilor organe fragede şi vii, de parcă statuile ar fi adăpostit în ele fiinţe acoperite de lavă pietrificată: doi ochi bombaţi, compuşi din mii de hexagoane, lucind roşii-fosforescent, o trompă subţire, răsucită-n spirală, în veşnic tremur ca un arcuşor de ceas şi o pereche de antene penate ca nişte piepteni gingaşi. Toate statuile priveau spre interiorul platoului, direct către copilul gol şi înfiorat ce se-ndrepta către centrul cercului de piatră. Dar el nu le mai întoarse privirea, pentru că deodată o lumină copleşitoare i se revărsă peste creştet. Înainte de-a apuca să deschidă ochii îşi văzu corpul, braţele şi picioarele transparente ca sticla. Carnea îi strălucea, unghiile îi ardeau ca nişte lame de cuarţ. Fusese schimbat, într-o clipire de ochi, de acea lumină. Renăscuse din apă şi duh, se simţea uşor ca o rază şi gata de înălţare. Privi spre boltă şi iată, deasupra lui, suspendată în cer, radia nebuneşte o sferă de cristal mai mare decît toate lunile la un loc, întunecîndu-le în eclipsă, dar făcînd peisajul cel vast dimprejur să ardă la rîndul său cu strălucirea lunii.

Omul de lîngă el îl prinse de-o şuviţă de păr şi se-nălţară la cer împreună, lăsînd în urmă, ca un jet propulsor, trena de mătase a peisajului cel măreţ şi fragil al lumii aceleia. Curînd, planeta scăzu pe măsură ce globul de deasupra se dilata, aşa încît, la jumătatea distanţei, copilul nu mai ştiu dacă urcă sau coboară, dacă globul stă imobil şi el înaintează sau dacă uriaşa celulă se apropie de el ca să-l încorporeze în sucurile ei dizolvante. Fapt e că erau tot mai aproape, că puteau acum desluşi structuri pe faţa cristalului, aşa cum curenţi curcubeeni se-nvîrtejesc pe pieliţa sclipitoare a baloanelor de săpun. Păreau absorbiţi de pasta de lumină compactă ce învelea sfera tare şi străvezie, păreau că urmează o dîră de mireasmă uleioasă întinsă ca o limbă de foc către ei. Ajunşi aproape de peretele de cuarţ, întins acum pînă la capătul vederii, intrară într-un labirint de pieliţe strălucitoare, se încîlciră-n falduri hialine, străbătură sfinctere de mucilagiu, se avîntară prin lumene prelungi şi-ngrozitor de strîmte, suiră, zbătîndu-se ca somonii, cascade torenţiale de flamă, pînă ce li se permise să-şi proptească în fine palmele pe luciul îngheţat al zidului de cristal. Şi zidul citi codul tăcut al crestelor papilare, pline acum de creţuri de cristal topit, îi dizolvă pînă la structura genetică şi-i remodelă din vînt şi radiaţie pură, aşa încît putură trece acum prin porţile enorme

dintre atomii ordonaţi ai cristalului. Se găsiră în săli cu pereţii din jeturi de flacără, cu tavane de ape învolburate, străbătură locuri moarte, teribile, de o pustietate spectrală, rătăciră pe culoare din orbite stelare, în lumina olbrechtiană izvorînd de pretutindeni. Avansau mereu către centru, printr-un tunel ce străbătea carnea gelatinoasă a sferei, străbătînd mereu alte săli, vacuole şi cavităţi pline de organisme ciudate.

Într-un tîrziu, tunelul se înfundă cu o poartă de oglindă limpede şi pură. Abia privind în ea copilul îşi dădu seama că omul de amurg şi de chihlimbar ce-l însoţise pînă aici, şi căruia, pe drum, nu-i mai dăduse nici o atenţie, se schimbase într-o fiinţă identică lui, un alt băieţel gol, cu aceiaşi ochi strălucitori şi acelaşi zîmbet extatic pe buze. Mai era un lucru pe care-l vedea doar acum: era acum mai mic de statură, mai mic şi ca vîrstă: ca şi cel de lîngă el, nu putea avea acum mai mult de cinci ani. Stîngaci, cu capetele prea mari pe trupuri fragile, cu ochii prea rotunzi între pleoape, copiii aşteptau, identici la chip şi la gesturi, de parcă nu doar înaintea ochilor, ci şi între ei s-ar fi întins apa de mercur a unei oglinzi. În patru alveole de spaţiu, despărţite de-o oglindă în cruce, patru copilaşi aşteptau goi revelaţia. Care veni cînd, pe oglinda ce se acoperise deodată de o rouă măruntă de aburi, patru degeţele scriseră strîmb, cu litere mari, acelaşi cuvînt:

ORBITOR

Din litere şiroiră dîre umede, ajungînd pînă la podea. Ceaţa se ridică încetişor şi dintr-o dată nu mai era nici o poartă. Cei doi gemeni intrară în sala din centru, care le tăie respiraţia.

Cît de vastă era acea sală? Băiatul nu se pricepea s-o măsoare. Ea nu-i încăpea nici în ochi, nici în minte, aşa cum un acarian tîrîndu-şi perii peste un fir de praf, pe podea, nu vede hangarul în care se află, de milioane, de miliarde de ori mai înalt decît trupul lui. Dar dacă marea planetă de cristal şi de foc învîrtejit ar fi fost un balon de săpun, copilul ştia că pîn-atunci rătăcise doar prin canale săpate-n pelicula lui de cîţiva ângstromi grosime. Iar restul era sala, sala centrală, pereţii rugind scînteietori într-o parte şi-ntr-alta, pînă la marginea privirii, unde se pierdeau într-o ceaţă aurie. Iar drept înainte, lumină, lumină albă, orbitoare, ca de foc de furnal, ce ţi-ar fi

evaporat trupul dac-ai fi ajuns acolo în trup. Prin vîntul ei dens fură sorbiţi cei doi copii care scădeau, scădeau mereu, uitau, uitau mereu, priveau lumea de pară din jur cu tot mai multă inocenţă, dar şi cu înspăimîntă-toare înţelepciune, căci raportul dintre creier şi trup se schimba tot mai mult în favoarea creierului, ce se deschisese acum şi vedea. Curînd înaintară atît de mult, încît lumina care-i orbise-nainte devenise întuneric adînc faţă de cea din faţă, tot mai puternică, mai densă, mai minunată, lumină de aur topit, de briliante topite, de creier topit, de idei topite, de iubire, speranţă, credinţă, mai întîi decantate în cercuri tot mai strimte şi mai adînci, apoi unificate-ntr-o singură energie, o singură mare de fotoni lipiţi unul de celălalt. Pînă la acea sferă de lumină solidă, copiii străbătură cercuri după cercuri, fiecare mai învăpăiat decît cel dinainte, cel mai îngheţat dintre ele avînd temperatura din centrul Soarelui. După ce-l străbăteau, fiecare strat se resorbea în cel dinainte, aşa că zburau, prin spaţiu şi timp, spre punctul zero, spre granula din care ţîşmse odată focul de artificii al lumilor. Zburau spre particula fără masă, fără dimensiuni, fără sarcină, fără spin, fără stranietate, fără aromă, fără fiinţă în cele din urmă, dar care era izvorul fiinţei, polul înzăpezit al fiinţei, sfera din creştet din care se revărsa întregul corp prin cele şase cascade-nflorite de-a lungul şirei spinării.

Pătrunseră în nucleu, prin lespezile străvezii de lumină. Cu ochii tulburi ai pruncilor de cîteva zile percepură forme şi stihii. Era un tron măreţ în mijloc, ce avea înfăţişarea pietrei de safir. Pe tron şedea Cel Bătrîn de Zile, a cărui faţă strălucea atît de tare, încît nici sfinţii arhangheli n-o puteau contempla. Era-nveşmîntat în odăjdii grele, albe cum nici un înălbitor de pe lume nu le-ar fi putut albi, iar tălpile erau încălţate-n sandale cu curele de piele din care degetele, cu unghii de calcedonie, se iveau puternice şi liniştite. Tronul era circular şi făptura cea colosală privea deodată spre toate direcţiile, aşa cum, fiind la polul Nord, nu poţi privi decît către sud. Cetele sfinţilor, mii de mii şi zeci de mii de zeci de mii, roiau împrejur, sfat căruia nu i se cerea nicicînd sfatul, armată ce nu trebuia să lupte nicicînd, purtînd veşminte atît de bogate şi ample şi încreţite, încît păreau nişte aripi ce se pregăteau să se-ntindă pentru zbor, imediat ce ideea de spaţiu s-ar fi ivit. Erau toţi, toţi care trăiseră vreodată, toţi ce aveau să trăiască, toţi la toate vîrstele, toţi cu

toate posibilităţile, curăţate de pe trunchiul vieţii lor ca nişte crengi inutile, aşa-ncît se aflau acolo şi matroana ce născuse nouă copii bărbatului ei lîngă care îmbătrînise fericită, dar şi tîrfa ce-ar fi devenit dacă nu-l întîlnea, şi poeta ce ar fi ajuns dacă la bordel l-ar fi întîlnit pe Catullus, şi sfînta ce-ar fi fost dacă Fecioara i s-ar fi arătat într-o zi. Erau toţi, şi toţi îl priveau pe Cel din miezul vieţilor lor, şi toţi, nedormind vreodată, strigau mereu "Sfînt! Sfînt! Sfînt eşti, Doamne, izvor de viaţă fără sfîrşit!" Iar Acela-i umbrea, îi adăpostea, îi sfinţea întinzînd peste toţi enorme, tremurînde, înfiorate aripi de fluture, cu ochi hipnotici şi culori veşnic curgătoare, crescînd în toate cele unsprezece dimensiuni, umplîndu-le de irealitate şi slavă.

Dacă o furnică ar fi privit în sus către Zeus criselefantin aşezat pe tronul său din Olympia, nu l-ar fi văzut mai măreţ. Dacă o bacterie ar putea contempla vreodată o fiinţă umană, nu i s-ar părea mai copleşitoare. Iar în cele patru părţi ale tronului, cu feţele către cele patru zări, patru heruvimi, aproape la fel de strălucitori ca şi Bătrînul înălţat peste umerii lor, îşi dădeau binecuvîntarea tăcută popoarelor Cărţii. Acestei cărţi ilizibile, acestei cărţi. Cel dinspre Răsărit era gîrbovit ca de povara întregii suferind de pe lume, de parcă ochii albaştri i-ar fi fost două lacrimi amare de substanţă P. Cel dinspre Apus avea o faţă de tînără femeie cu craniul ras şi tatuat pînă la sprîncene cu desene fantastice. Cel din Miazănoapte era un tînăr încremenit ca o statuie vie, purtînd o liră în braţe şi deschizînd gura în cîntec. Cel din Miazăzi era alb ca laptele, dar părul de ghemotoace de lînă şi buzele groase şi nasul turtit şi înfăţişarea cumplită îi arătau sorgintea de războinic negru şi vraci. Astfel era arătarea celor patru heruvimi din jurul Celui Bogat în Zile, Celui ale cărui zile durează în veac. "Sfînt, nesfîrşit, neschimbător, orbitor eşti, Doamne!", strigau şi heruvimii, cu voci ca un vuiet de ape mari. Iar glasul lor era limbi de foc coborînd şi-mpărţindu-se peste Mulţimea roindă a sfinţilor.

Încovrigaţi, cei doi embrioni, unul cu craniul către picioarele celuilalt, se rostogoliră lent pe deasupra lor, migrînd tot mai mult către miezul dulce al miezului, pînă ce, cu ochiul din ţeasta membranoasă, încă transparentă, putură vedea în sfîrşit Faţa. Faţa ascunsă în vălul de raze, indepingibila faţă, cea care străpunge pînza tabloului, care iese din literele cărţii, care nu poate fi numită nici măcar Faţă. Care este, pe lîngă sferă, ceea

ce sfera este faţă de măr. Care se adînceşte atît de tare în pînza fiinţei, încît o trage toată, numai cute, în adîncitura care, deodată, pe cealaltă parte, e un munte înalt. Şi, văzînd Faţa, în flăcările ei negre-ncepură să crească. Crescură exponenţial, îşi dublară masa-n fiecare clipă, înglobară ca o undă de şoc tronul şi heruvimii, înghiţiră miliardele de sfinţi. Rotindu-se ghemuiţi, unul cu capul la coada celuilalt, umplură deodată sala cea uriaşă, îi simţiră cu spinările-ncovoiate pereţii de zgîrci elastic, de care se izbiră deodată năpraznic. Iar pereţii ce se-ntinseseră să-i cuprindă începură contracţiile. Şi chinul expulzării din împărăţie-i cuprinse, şi din ochii fără gene izvorîră lacrimi, dense şi sărate şi străvezii. Pereţii sălii le ţuguiau creştetele, îi storceau lent către tunel, îi înghesuiau acolo-n strîmtoare, mai întîi Mircea, apoi Victor, îi înfăşurau în trene de sînge, îi fulgerau cu troznetul oaselor bazinului, dizlocate. Auzeau deja ţipetele mamei, pe cealaltă parte-a Fiinţei, presimţeau deja cealaltă faţă-a luminii. Şi cei doi se repeziră-ntr-un veac stihial, se descleştară din îmbrăţişare, se despărţiră la răscruce, lăsînd acolo o năframă, un cuţit şi o porumbiţă, spunîndu-şi: "Frate, să ne întoarcem după o vreme aici, şi cine-o veni primul, să cerceteze aceste. Şi dacă năframa e-nsîngerată şi cuţitul e ruginit şi porumbiţa tînjeşte, e semn că e rău cu celălalt." Şi Mircea crescu în acea lume cu legi stranii. Stăpînit de două înalte divinităţi, Mama şi Tata, înfăptui rituri magice: mîncă, defeca, pronunţă cuvinte, dobîndi puteri necunoscute asupra bucăţilor de carne din cuprinsul pielii lui. Explora un spaţiu coroziv, mereu mai întins, pornind din pătuţ, înglobînd camera, apoi casa întreagă, şirul de case ca încăperile nautilului, blocul, spatele blocului, dru-murile-ntărite pe măsură ce le bătea, monştrii izgoniţi, sinapsele atingînd delicat pielea altor sinapse şi-ntărindu-se acolo în dîre mnezice, punţi sigure peste rîpe-nfiorătoare. Mircea învăţa să vorbească, fortificîndu-şi precum culturiştii muşchii sintactici, zona lui Broca şi a lui Wernike, învăţă să ţină lingura-n mînă, să leviteze peste podea, să rîdă şi să citească. Merse la şcoală şi-şi făcu prieteni în lumea cea nouă, pe nivelul cel nou. Într-o seară merse la circ şi văzu spectacolul şi pe Omul Şarpe, şi Omul Şarpe îl alese, tocmai pe el, pentru numărul lui de neînţeles. Acum îşi retrăgea lent degetul de pe fruntea copilului, care deodată deschise ochii, clipind orbit de reflectoare, înconjurat de hohote de rîs şi de

aplauze. Yoga-l privea adînc în ochi, cu faţa lui impersonală, apoi, în uralele din bezna stalurilor, se-ntoarse către public, se-nclină spre cele patru direcţii şi, cu mantia înstelată deja prinsă din nou pe umeri de Desirée, ieşi prin deschizătura cortinei. Creola luă copilul de mînă, se-nclină şi ea (iar Mircişor o imită stîngaci şi zăpăcit: asta să fi fost tot? doar o clipă să fi ţinut totul?) şi urcară apoi amîndoi printre şirurile de scaune pînă sus, la cucurigu, unde luaseră ai lui bilete mai ieftine. Spectatorii pe lîngă care trecea aplaudau şi rîdeau către el cu simpatie. Un copil îi aruncă un "guiţ, guiţ!", pentru care fu scuturat bine de maică-sa. Mircea se aşează, rîzînd şi el, fără să ştie de ce, între părinţii lui, care-l luară după umeri, strîngîndu-l la piept ca după o lungă despărţire. "Mamă, ce-am făcut?", întrebă el buimac, dar tocmai intrase-n scenă formaţia No-To-Ko, care încheia spectacolul, şi începuse cu nişte riff-uri de chitară care-ţi spărgeau urechile. "Lasă că-ţi spun pe drum!" îi strigă mama.

"Doaaaamne, am trăit s-o văd şi pe-asta! Să fi fost alt copil, nu credeam în ruptul capului, ziceam că e unul de-ai lor, că se preface... Chiar nu-ţi aduci aminte nimic?" Ieşiseră din Circ şi înaintau pe alee, în lumina tulbure a stîlpilor de neon, căci peste oraş se lăsase noaptea. Rădaştele zbîrnîiau peste tot, treceau deodată pe lîngă urechile oamenilor, făcîndu-i să se ferească, îi loveau ca nişte pietre în spate, fojgăiau pe copaci şi în iarbă. Mircea prinsese una şi o ţinea de corpul tare ca de metal, privindu-i mişcarea dezordonată a picioarelor şi mandibulele ca nişte coarne de cerb. Vroia s-o ducă acasă şi s-o pună mtr-un borcan. "Ce rău îmi pare că nu mai ştii nimic! Cîte ai mai făcut! Ai sărit ca broasca, ai făcut chiţ-chiţ ca şoriceii, groh-groh ca purcelul... Nici cînd i-ai spus cucoanei ăleia cîţi bani are-n poşetă nu-ţi mai aduci aminte? Dar cîte n-ai făcut... Numai eu am stat tot timpul cu inima strînsă să nu ţi se-ntîmple ceva. Doaaaamne, cîte mai vede omul pe lume!" Mama-şi făcea de-a binelea cruce. Tata tăcea, cu mintea aiurea, ca de obicei, doar vîrful ţigării i se vedea arzînd în întuneric. Îi depăşeau mereu grupuri de oameni, toţi ieşiţi de la spectacol, rîzînd şi vorbind tare. Lui Mircea-i plăcea să se înghesuie aşa printre cei ce ieşeau de la film sau de la meci, să meargă cu paşi mici o dată cu ei, privind în sus către umerii lor, să-nainteze clătinat, strîns din toate părţile şi deodată să iasă la larg, în noaptea bucureşteană, orbit de faruri şi de neoane.

În capătul aleii cotiră la dreapta şi o luară prin faţa blocului. Deşi magazinele erau închise, vitrinele erau luminate spectral : magazinul de articole foto şi sport, apoi marele magazin de mobilă... Trecură pe lîngă un gang identic cu al lor, dar unde se deschideau alte scări, Şase şi Şapte (iar în spate, mai depărtată şi mai ostilă decît Antarctica, era misterioasa Scară Opt), în holurile cărora nu îndrăznise să intre vreodată. Ajunseră acasă, în holul lor şi liftul îi duse la etajul cinci, unde locuiau ei, cei trei, în casa lor atît de liniştitoare.

Mircea nu putu să doarmă în acea noapte. Stătu ore-n şir în picioare, la fereastră, privind uriaşa panoramă a oraşului adormit, îi era frig în pijămăluţa de zefir, dar nu se-ndura să intre în pat. Nici atunci şi nici mai tîrziu nu putu să-nţeleagă cum de fusese ales, cum din atîţia oameni şi din atîţia copii tocmai el, cel de sus, de la cucurigu, cel ce stătea pe un loc ieftin şi obscur, fusese găsit, chemat, adus în cercul de foc al arenei, acolo unde nici un alt spectator nu călcase şi nici nu visase să calce. Seara aceea de miez dulce de vară avea să fie mereu pentru el o primă dovadă a unui destin ce nu părea să-l fi privit pînă atunci nici măcar cu coada ochiului. În singura poză ce li se făcuse în clasa întîi, şi care arăta toţi copiii în bănci şi pe tovarăşa între rînduri, sprijinindu-se cu o mînă de banca lui Pena Cornelia, el aproape că nici nu se vedea. Doar dacă te uitai mai bine vedeai pînă la urmă un băieţel mic, cel mai mic, negricios, rătăcit pe undeva prin fundul clasei. La joacă, de asemenea, abia dacă ceilalţi îl băgau în seamă. Chiar şi acum, în mod sigur aveau mai curînd să rîdă de el, că sărise ca broasca sau chiţcăise ca şobolanii. Deşi chiar şi Mimi sau Vali şi-ar fi dat şi pielea de pe ei să-i fi chemat la el Omul Şarpe. Ce-i păsa însă? Ce-i mai păsa? O fericire care semăna mult cu frica îl copleşea acum, cînd stătea cu picioarele goale, după perdea, la fereastră.

Din borcanul ei de pe masă, închis cu un celofan în care Mircea făcuse cîteva găuri pentru aerisire, rădaşcă privea şi ea, ridicată pe jumătate pe peretele de sticlă, lumea. O oboseală vecină cu moartea i se-ntindea în carnea fibroasă de sub platoşă. Beţia zborului şi a azurului, rotirile nebuneşti în jurul marelui stejar, îşi avuseseră rodul lor: mesajul fusese transmis. Nu desfăcuse degeaba aripile şifonate de sub elitre. În sicriul de sticlă avea să rămînă curînd doar o carcasă goală, căci Duhul fusese deja injectat în nuntirea cu o altă insectă şi mergea mai

departe prin tubul de carne neîntreruptă al generaţiilor. Dar pentru fiinţa ce acum amorţea în închisoarea ei transparentă, privind prin sticla ei către un băieţei ce privea prin sticla ferestrei, nu aceea fusese minunea. Minunea fuseseră cerul albastru şi zborul. Pentru ora aceea meritase să rătăcească am în şir, vierme avid şi abject, prin bezna canalelor din stejar. Alunecă pe fundul borcanului şi rămase încremenită, grea şi rigidă ca o jucărie de tablă.

La colţul blocului, în dreptul gangului pe unde se intra la Scara Unu, copiii stăteau în soare şi cerşeau steguleţe de la oamenii ce se-ntorceau de la defilare. Era aproape de ora prînzului şi undeva, cine ştie unde în oraş, defilarea continua, de la etajul unu se auzea vocea crainicului în televizor, dar cei ce defilaseră deja, muncitorii de la diferite fabrici, se-ntorceau acum dezordonat, în grupuri destrămate care ocunau întreaga şosea. Era ca după un meci de fotbal pe "Dinamo", cînd de asemenea oamenii ieşeau şi inundau şoseaua, luau cu asalt tramvaiele, scoteau pe geamurile lor steagurile clubului şi-şi strigau lozincile către trecători. Şi acum tramvaiele şi puţinele maşini abia aveau loc să-nainteze prin gloata veselă care-şi purta pe umeri, neglijent, pancartele şi portretele, şi care, ca să scape de ele, dădeau copiilor steguleţele, florile de hîrtie şi paleţelele de pînză pe care scria PMR. Şi Luci, şi Jean, şi Lumpă aveau braţele pline de trofee colorate, dar tot mai cereau altele şi altele deşi, dacă i-ai fi-ntrebat, n-ar fi ştiut să-ţi spună ce-aveau de gînd să facă cu ele. Steguleţele erau de două feluri: roşii şi tricolore. Cele roşii aveau pe ele secera şi ciocanul într-o cunună de spice, iar celelalte stema ţării pe culoarea galbenă. Erau dintr-o hîrtie foarte poroasă, miroseau a clei şi chimicale şi se sfîşiau extrem de uşor, aşa că puţine erau întregi. Băţul lor era de lemn de tei, zgrunţuros şi grosolan ca un beţişor de vată de zahăr. Deja steguleţele nu mai aveau căutare, erau prea multe, şi copiii încercau acum să pună mîna pe lucruri mai valoroase. Florile de hîrtie creponată, la capătul unei sîrme, ca nişte sorcove, erau ceva mai căutate, dar ceea ce vînau copiii în special erau "lozincile", nu cele lungi de cîţiva metri, fireşte, ci unele mici, rotunde, înconjurate de ghirlande. Pe ele scria doar PACE, PMR şi alte cuvinte scurte. Astea erau foarte preţioase, fiindcă muncitorii nu le dădeau de obicei, le duceau şi ei la copiii

lor. Şi Mircea spera ca tatăl lui să-i aducă vreuna de la defilare. Ar fi vrut atît de mult ca anul acela să-l ia şi pe el, cum îşi luau alţi oameni copiii, să vadă şi el defilarea cu adevărat, nu aşa, începutul şi sfîrşitul ei şi ceva la televizor, unde totul devenea... nu ştiu cum, neinteresant, fiindcă mai mulţi crainici tot spuneau ceva şi imaginile urmau înţepenite, doar în alb şi negru, şi-i tot arătau pe tovarăşii din tribună, nişte oameni ca toţi oamenii care aplaudau şi făceau cu mîna. Uneori însă arătau la televizor oameni care-şi duceau copiii pe umeri, şi Mircea se gîndea ce fericiţi trebuie să fi fost copiii ăia care vedeau totul de-acolo, ridicaţi peste marea de oameni cu flori, steaguri şi portrete înaintînd încet spre capătul bulevardului sau ce-o fi fost, unde se ţinea defilarea. Firește, el nu mai era de dus pe umeri, dar tot i-ar fi plăcut să fie şi el în mulţime, chiar dacă n-ar fi văzut nimic. Dar trebuise şi anul acela să se mulţumească cu multaşteptata trezire de dimineaţă, cu vînarea de steguleţe şi cu aşteptarea artificiilor, ce aveau să lumineze cerul pe la nouă seara.

"Tanti, tanti, dă-mi şi mie o floare", se milogea Lumpă luîndu-şi o figură jalnică, de parc-ar fi fost mort de foame şi-ar fi cerut un covrig. "Şi mie, tanti!" sărea şi Jean, dar lui nu prea îi dădeau, că prea arăta a derbedeu. Lui Mircea nu îi dădeau nici atît, fiindcă lui îi era ruşine să ceară. El mai mult se uita după maşini, numărînd Volgile şi Wartburgurile, din cînd în cînd cîte un Fieţel 600 mic cît un gîndac, care treceau încet, ca după mort, prin gloată. Se uita mai ales după tramvaiele cele noi, tăcute, care erau în probe zilele acelea. Erau cu totul altfel decît cele vechi, cu vagon şi remorcă şi cu taxatoare în spatele vagoanelor. Taxatoarea dădea biletele, care erau mai ieftine la remorcă, la clasa a doua. Cînd era-nghesuială şi oamenii mergeau şi pe scări, nimeni nu mai lua bilet, sau era cîte unul mai temător care dădea mărunţiş din mînă-n mînă "pînă-n fund la taxatoare". Ăsta era unul dintre bancurile tîmpite ale naşului, tatăl lui Jenei, care cînd venea cu tanti naşa pe la ei spuneau amîndoi numai porcării. Atunci ai lui dădeau drumul la radio şi-ncepeau să danseze "cu figuri", mama se prăpădea de rîs, roşie ca focul, iar olteanul şmecher mai arunca din cînd în cînd cîte un banc. Că cică o vînzătoare de la cofetărie zicea de prăjituri că "se topesc ca rahatul în gură", sau că unii au intrat la o cafenea unde aveau cafea Mocca şi au cerut "două moace" şi ospătarul a zis "V-am văzut de cum aţi intrat". Numai prostii. Sau, cînd dansau,

vorbeau numai cu "picea", "dă-mi picea", trăgînd cu coada ochiului ca nu cumva să înţeleagă copiii, dar Mircea ştia ce-nseamnă asta, căci Jean le spusese o dată cum înjură ungurii: zenia menia picea bo... Noile tramvaie nu mai aveau însă două vagoane, ci doar unul foarte lung, şi de asemenea nu mai aveau taxatoare. În locul lor erau nişte automate. Vara aceea copm se plimbaseră cu unul dintre tramvaiele astea, fuseseră cu el pînă-n Floreasca. Dac-ar fi ştiut mama lui Mircea l-ar fi omorît în bătaie. Automatele aveau o manetă şi o gaură pe unde băgai bănuţii. Călătorii trebuiau să aibă conştiinţă şi să bage cît trebuia. Dar ce nu băgaseră acolo el, Jean şi Luci: capace de bere, cioburi, piuliţe... Iar apoi trebuia să-ţi rupi un bilet dintr-un sul gros, prins pe un suport, ca hîrtia igienică. Copiii plecaseră cu tot sulul, îl întinseseră prin tramvai, îl înfăşuraseră pe bare... Era mai distractiv decît cu taxatoarele care strigau la ei ca apucatele. Mai demult cînd venea controlul era groaznic, fiindcă de obicei controlorii erau neraşi, murdari, aveau figuri de bandiţi, şi cînd răcneau o dată "biletele la control" puteai să ai şi zece bilete, că tot îţi sărea inima. Toată lumea-i ura, şi cînd îl prindeau pe cîte unul fără bilet oamenii-i ţineau partea, îi ocărau, le trăgeau şi ghion-turi... Ai lui niciodată nu mergeau fără bilet, dar îi spuneau lui Mircea să spună că are doar şapte ani, ca să nu-i cumpere şi lui, deşi el ar fi fost tare mîndru să ţină şi el un bilet în mînă ca toţi călătorii. Ar fi vrut atît de mult să fie şi el cineva, să-l bage şi pe el oamenii-n seamă... Mulţi copii din revista Luminiţa se remarcau, găseau cîte-un portofel şi-l duceau la Miliţie sau făceau altă faptă bună... Mircea nu încercase decît o dată ceva asemănător şi ieşise cît se poate de prost. În vechea geantă stacojie, de domnişoară, a mamei, pe care-o ţinea-n şifonier, plină de poze, chitanţe şi mărunţişuri, era şi un ceas de mînă fără curea, de-al tatălui său, cu care copilul se juca din cînd în cînd. Ceasul era de mult stricat, dar avea limbi fosforescente, care se vedeau bine În întuneric. Într-o după-amiază luase ceasul din poşetă şi ieşise cu el afară, fără să ştie prea bine ce-avea de gînd să facă. Vroise mai întîi doar să-l arate copiilor. Dar cînd ei l-au întrebat de unde-l avea, deodată Mircea şi-a dat seama de şansa care i se ivise. Le spusese că l-a găsit pe alee şi, bineînţeles, toţi au ajuns la concluzia că trebuia dus la Miliţie. Triumfător, în sfîrşit în fruntea găştii care-l urma cu entuziasm, a trecut de gangul de la Scara Unu şi s-a găsit

drept în faţa intrării de la Miliţie, păzită mereu de un plutonier plictisit. A intrat prin bolta sinistră şi-a fost îndrumat către un birou, unde Mircea a povestit încă o dată unui ofiţer cum găsise el ceasul şi a fost lăudat că-l dusese la Miliţie în loc să-l bage în buzunar. Jumătate de oră după aceea a mai fost un erou, pentru ca în cele din urmă să uite pînă şi el de fapta lui meritorie. Nu trecuseră însă mai mult de trei zile şi maică-sa, copilul n-avea să-şi explice niciodată cum şi-n ce fel, observase lipsa ceasului şi-l întrebase dacă ştia ceva despre el. "Nu, mamă!", îi spusese nevinovat, dar seara, cînd se-ntorsese taică-său, urmase un interogatoriu cu jarturi şi troscuri la care nu mai putuse rezista. "L-am dus la Miliţie", mărturisise printre gemete şi lacrimi, şi, dacă pentru el povestea se terminase mai mult sau mai puţin acolo, pentru tatăl lui ea abia începea, fiindcă la Miliţie nu fusese în stare să le spună celor de-acolo nici ce marcă era ceasul, nici măcar cum arăta. Bineînţeles, că doar zăcuse în geanta aia ani de zile... După nu ştiu cîte zile pierdute şi teancuri de declaraţii completate îşi recăpătase în sfîrşit obiectul, cu care se-ntorsese acasă zdrobit şi ruşinat.

"O ştiţi pe aia cu Tică şi Tache?" începuse ca de obicei Jean. Toată dimineaţa spusese bancuri. Se şi certase cu Luci, fiindcă Luci spusese că-n "Angelica, marchiza îngerilor" apărea Angelica vreo zece secunde în pielea goală. Jean zisese că nu se poate, că de fapt actriţele astea care-şi arată ţîţele şi toate alea poartă de fapt pe ele un costum transparent prin care nu se vede nimic. "Cum, bă, transparent prin care nu se vede nimic?" întrebase nedumerit Luci. "Păi simplu. Tu crezi că Angelica era chiar aşa, in curul gol? Băi prostule, curul ăla e desenat pe costum, nu e al ei. Şi ţîţele, şi flocii, tot. N-au voie să apară chiar în pielea goală!" Şi-au tot trăncănit după aia despre cît le-or plăti ca să apară aşa în filme. În oraş erau filme "interzise copiilor sub 14 ani", dar Jean zicea că-n alte ţări sînt şi filme atît de porcoase, că erau interzise şi bărbaţilor, şi femeilor sub 80 de ani. Apoi zisese bancul cu Tică şi Tache. Cică erau doi fraţi, Tică şi Tache. Într-o zi taică-su avea nevoie de tuş. Şi l-a trimis pe Tică să cumpere tuş de la un magazin care se numea Găurica. S-a dus Tică şi a adus. După o vreme, tuşul s-a terminat şi l-a trimis şi pe Tache să-i cumpere. Şi i-a mai cumpărat şi el, dar iar s-a terminat. Atunci i-a trimis pe amîndoi, dar s-au întors fără tuş: nu mai aveau la magazin. Şi-atunci taică-su s-a dus furios el

însuşi la magazin şi a-ntrebat-o pe vînzătoare, care era o babă, ce s-a-ntîmplat. Şi baba i-a zis aşa: "Cînd fu Tică, nu fu Tache,/ Cînd fu Tache, nu fu Tică,/ Cînd fu Tică şi fu Tache/ Nu fu tuş la Găurică"... Jean spusese poezia ca pe-o numărătoare, dar copiii abia avură timp să rîdă, că apăruse deodată mamaia lui Jean şi—1 luase acasă, nu ştiu ce treabă avea să-i dea. Atunci copiii se duseră şi ei acasă, fiindcă urmau sportivii şi mai ales parada militară, pe care vroiau s-o vadă la televizor. Mircea o luă-n josul blocului, de gît cu Luci, şi se despărţiră în gang: Luci stătea la Scara Trei. Intră apoi în holul scării lui, repetîndu-şi poezia ca s-o ţină minte: "Cînd fu Tică nu fu Tache..." Ce caraghios să se numească un magazin Găurica! Magazinele aveau, de fapt, nume mult mai frumoase. Cel mai mult îi plăcea "Vulturul de mare" ("cu peştele-n gheare", adăuga mereu mama lui), care avea înăuntru etaje de jur împrejur, forfotind de lume, spre care duceau scări largi de marmură, dar şi un lift cu pereţi de sticlă. Cu el îi plăcea mult lui Mircea să meargă, pentru că urca foarte lent şi vedeai cum vin către tine etajele, ca într-un vis. Şi magazinul "Victoria" era frumos, şi "Romarta", şi "Voaleta"... Toate erau atît de luminate, atît de măreţe! Da, chiar măreţe. Erau cele mai mari şi mai frumoase clădiri pe care băiatul le cunoştea. Adevărate fortăreţe ce răsăreau deodată, cu vitrinele lor largi şi reclamele lor de neon, din marea de construcţii mărunte. Foarte rar mergeau în centru, la magazinele acelea. Drumurile cu troleul erau mereu nişte aventuri. Treceau pe străzi ciudate, necunoscute, unde dac-ar fi coborît ar fi fost pierduţi, şi se-ntorceau seara, sub cerul roşu ca flacăra, fără să fi putut spune pe ce drumuri întortocheate au rătăcit. Cum mai ştiau părinţii lui să se-ntoarcă din atît de stranii călătorii?

Mircea luă liftul şi, deschizînd uşa de metal, aruncă o privire, ca de obicei, prin crăpătura dintre palier şi podeaua liftului: erau acolo jos, sub lift, o grămadă de hîrtii de la eugenii, de la lamele de gumă de mestecat... Tot copiii le aruncaseră. Mai erau şi tot felul de putreziciuni. Uneori în lift mirosea foarte greu, a mort, ai fi zis. Însemna că vreun şobolan murise acolo şi acum putrezea. Dar nu era numai asta. Cînd mergea la şcoală, mama îi pregătea cîte un pacheţel în fiecare zi: pîine cu unt şi salam sau şuncă de Praga. Dar el era mofturos, nu-i plăcea nimic, şi înghesuia pacheţelele, de cum pleca, în fanta aceea a liftului, îi plăcea să le vadă căzînd prin puţul liftului de la cinci etaje înălţime. Cîte s-

or fi strîns cu vremea acolo jos... Era slab de-i numărai coastele fiindcă nu mînca nimic. O dată, mama lui găsise-n spatele bufetului de la bucătărie, strivită între bufet şi perete, o piersică uriaşă, zemoasă, pe care abia i-o dăduse. Începuse să plîngă de disperare.

Acum copilul sărea în lift, pe cînd acesta pornise, doar-doar l-o opri între etaje. Nu-i mai era frică de asta. Îi plăcea sa deschidă uşile din mers ca să vadă dincolo de ele peretele zgrunţuros, murdar de păcură. Ştia că dacă apasă iar pe buton liftul porneşte din nou. Chiar la gîndul că liftul s-ar putea prăbuşi nu se mai speria ca-nainte. Ştia ce trebuia să facă. Avea să sară cît putea în sus cînd se lovea de fundul puţului. Aşa, liftul se zdrobea, dar el nu păţea nimic. Singurul gînd care-i strîngea inima era, mai departe, să urce pînă la etajele şapte sau opt, să ajungă pe acele paliere cumplite, unde spaţiul vuia insuportabil. Din fericire azi nu era cazul, azi uşile se deschiseră în dreptul etajului lor, atît de familiar încît nu era, în definitiv, decît prima cameră a apartamentului lor, împărţită, e drept, cu alte trei familii. Chiar lîngă ei locuia fotograful, la cealaltă uşă stătea Sandu, băiatul miliţianului, iar la ultima — cineva, nişte oameni fără copii. Dar chiar în dreptul liftului, pe peretele opus, între uşa fotografului şi a lui Sandu era un fel de ferestruică avînd geamul vopsit în alb, iar alături un panou electric încuiat, pe care erau un cap de mort şi fulgere pictate cu vopsea roşie. Ferestruica, pe care scria HIDRANT, se putea deschide destul de uşor. Mircişor o descoperise foarte devreme şi era, pentru el un prilej de continuă uimire. Fiindcă de cîte ori o deschideai găseai acolo, în micul spaţiu alb şi curat, mirosind a var, dinăuntru, mereu altceva, mereu o surpriză la care nu te-ai fi gîndit. Era de parcă blocul ar fi vrut să-i facă băiatului cîte-un cadou din timp în timp. Nimeni nu mai cunoştea ascunzătoarea, nici măcar Sandu, care stătea chiar lîngă ea. De cîte ori era singur pe palier, Mircişor ridica zăvorul, trăgea de uşiţă şi găsea... ce cu gîndul nu gîndeai: un vaporaş de plastic cu un scafandru pe punte, gata de scufundare, o cutie de sticlă cu scheletul unei mîini adevărate, un aeromodel de balsa şi celofan, o broască vie, cu ochi roşii, mare cît un iepure, patru păpuşi ruseşti aşezate în ordine descrescătoare, o carte bogat ilustrată, scrisă cu litere necunoscute, o bilă albastru-străvezie care plutea în micul spaţiu fără s-atingă pereţii, o cutie de insectar cu un mare

fluture martirizat, un ceas de buzunar cu cadranul întors ca-n oglindă, o ciocolată cu şase straturi: de chewing-gum, de halviţă, de marţi-pan, de nuga, de ciocolată şi de napolitană, o jucărie cu mecanism, întruchipînd fata din nufăr... Doar pe aceasta din urmă o putuse lua acasă.

Îi deschise mama, transpirată ca de obicei, mirosind a ceapă fiartă, şi-ntr-adevăr vreo trei oale fierbeau pe aragazul din bucătărie, umplînd casa de aburi. Copilul încercă fără succes să-i spună bancul cu Tică şi Tache. "Să nu te mai aud cu prostii din astea!" îi spusese categoric şi nu-i mai dădu apoi atenţie, căci era ocupată să toarne borşul în oale. Merse-n sufragerie unde tatăl lui, abia întors de la defilare, stătea pe sofa doar în chiloţi şi maieu şi se uita la televizor. Bineînţeles, nici nu putea fi vorba să-i spună lui bancul, oricît l-ar fi mîncat limba. Se aşează şi se uită şi el în ecranul alb-negru unde se vedea deja defilarea sportivilor de la diferite cluburi, anunţată de vocea înflăcărată a crainicului. Păcat că televizoarele nu puteau arăta şi culorile. Copiii de multe ori se gîndeau cum ar fi să vezi colorat la televizor, ba încă-şi închipuiau că "în anul două mii" aveau să se inventeze şi televizoare care să te facă să simţi şi mirosurile, gusturile, să pui şi mîna pe oameni, pe tot ce arătau ei acolo... Dacă unul mînca o savarină, ce bine-ar fi fost să-i vezi căpăcelul de cozonac mînjit cu gem roşu, să-i simţi mireasma parfumată şi-apoi să ai în gură gustul însiropat... Da, dar, vorba lui Vova, dacă unul trăgea o băşină, ce te făceai? Ţi se umplea sufrageria de putoare.

Sau dacă Sfîntul, Simon Templar, îi dădea unuia un pumn, ar fi trebuit să te doară şi pe tine falca. "Sfîntul" se dădea în fiecare sîmbătă. Înainte mai fuseseră nişte seriale, dar nu cine ştie ce. Totuşi, lui Mircea-i plăcuse primul, Robin Hood, mai puţin Wilhelm Tell şi deloc Thierry La Fronde, care tot trăgea cu praştia. Toate începeau cu cîte-o melodie. Mircea ştia toate melodiile pe de rost. În cea de la Robin Hood, nu se ştie de ce, numele lui Robin Hood era pronunţat "Roaben Hood". El trăgea foarte bine cu arcul, o dată şeriful de nu ştiu unde, duşmanul lui, trăsese o săgeată chiar în mijlocul ţintei: ia să te văd ce faci acum? Dar "Roaben" trăsese şi el direct în săgeata şerifului, o despicase toată şi intrase tot în centrul ţintei. Sfîntul însă era mult mai palpitant. Toţi copiii ştiau să-l deseneze, era plin peste tot de omuleţul cu un cerc deasupra capului. Cîntecul era cam

aşa: "Tanana — tanana — ta!" O vreme încercaseră să dea alt serial, "Baronul", dar ăsta era un tăntălău ce nu s-a mai pomenit. De obicei îl băteau toţi, îl băgau bandiţii în ghips, îi învineţeau ochii... Pe cînd Sfîntul le trăgea pumnii, apoi îşi trecea mîna uşor prin păr şi era apoi acelaşi ins zîmbitor şi frumos dinainte de bătaie. Doar vreo trei episoade fuseseră din "Baronul". Copiii-şi băteau joc de el, îi făcuseră şi o poezie: "Pe şoseaua Colentina/ Merge Sfîntul cu maşina/ Iar în urma Sfîntului/ Baronul cu rabla lui." Sfîntul, pe lîngă că-i bătea pe toţi, se şi îndrăgosteau toate femeile de el. Se luau în braţe, se sărutau... Cum Dumnezeu se pupau şi actorii şi actriţele astea cu oricine? La-nceput, Mircea crezuse că doar se prefăceau, dar la "Sfîntul" se vedea bine că o făceau cu adevărat. "Asta nu-i nimic, în străinătate se şi fut cu adevărat în filme", zicea cîte un copil, şi iar începeau cu televizoarele alea din anul două mii: atunci o să le poţi pune mîna actriţelor pe fund, pe ţîţoance... Toată lumea aştepta sîmbăta, cînd se dădea "Sfîntul". Pe străzi nu mai era atunci ţipenie de om.

Treceau sportivii, unii duceau nişte ringuri de box în care doi boxeri îşi dădeau pumni, eschivau, mergînd totuşi în direcţia coloanei. Pe un car alegoric împodobit cu flori erau gimnaste sărind pe bîrnă, făcînd şpagatul, erau piramide în care sportiva de sus ţinea o pancartă cu "Trăiască lupta pentru pace!" Crainicul spunea cîte medalii au luat la nu ştiu ce olimpiadă. Păcat că era totul cenuşiu, numai umbre. De fapt, în realitate era plin de culori. În fiecare dimineaţă, de 23 August, îl trezeau pe la şase: "Hai, că a-nceput defilarea!" Şi deschideau marele geam din camera lui. Rumoarea, zgomotul miilor de oameni care treceau îl auzise de fapt de mult Mircişor, dar credea mereu că visează. Cînd geamul se deschidea, te izbea, o dată cu aerul rece al dimineţii, o explozie de glasuri, tropote, începuturi de lozinci recitate de zeci de oameni, rîsete... Încă buimac de somn, copilul fugea la geam şi se atîrna peste pervaz lîngă părinţii lui. Pe-acolo, pe Ştefan cel Mare, era traseul pe unde treceau cei cu defilarea, aşa că-i puteai vedea pe toţi pe rînd, grupaţi după uzinele şi fabricile lor, purtîndu-şi pancartele pe care scria realizările, cifre, grafice... Toate fabricile aveau carul lor alegoric, care era un camion acoperit cu o platformă de pînză roşie. Pe ea vedeai cîte-un mare glob pămîntesc, cîte-un porumbel al păcii uriaş cu o crenguţă în cioc, tot felul de lucruri.

Şi roţi dinţate, şi nişte strunguri adevărate, şi siluete de fabrici din carton, suite toate pe platformele alea. Pe marginile lor stăteau în fund muncitori şi muncitoare în salopete, glumind şi-mbrîncindu-se. Aşa, nepăsători, împungîndu-se cu steagurile şi mai trîntindu-şi în cap cîte-un portret, lui Mircea-i plăceau mai mult decît la televizor, unde stăteau ţepeni şi strigau ura. Dar mai ales totul era multicolor ca un carnaval cu mii de flori şi ghirlande. "Uite, ăştia-s de la «Semănătoarea», de la Obor", zicea mama. "Şi ăştia de la I.O.R. Ar trebui să fie şi unchiu-tău Nicu printre ei, săracul..." Unchiul Nicu, bărbatul lui tanti Vasilica, fusese maistru la I.O.R. Acolo-i şi intrase o aşchie de oţel într-un ochi. Era foarte deştept, citea almanahuri şi cîteodată-ţi spunea cîte-un lucru de-acolo de te lăsa cu gura căscată. Dar se-mbolnăvise de reumatism, abia dacă se mai putea mişca. Ce ar fi vrut să fie şi el la defilare...

Mircea se plictisea pînă la urmă de curgerea aia monotonă, dar tot nu pleca de la geam. Aştepta el ce aştepta. Pentru că deodată, la început abia simţit, pervazul şi geamurile începeau să tremure şi un vuiet surd umplea şoseaua. Zgomotul se apropia din ce în ce mai mult. "Vin tancurile!" striga bucuros copilul. Miliţienii începuseră să se-agite, împingeau mulţimea spre trotuare, zgomotul creştea pînă la un urlet greu, continuu, şi deodată se arăta coloana militară, mai întîi GAZ-uri vopsite-n kaki, apoi amfibii, apoi tunuri de toate felurile trase de camioane, rachete lungi pe şasiurile lor şi, mult aşteptate, tancurile, mărun-tind caldarîmul cu şenilele, puternice, de neoprit, cu cîte unul sau doi oameni în negru ieşind pe jumătate din turele. Mircişor era-n culmea fericirii. Mama trebuia să-l ţină ca să nu cadă de pe geam de entuziasm. Cînd dispăreau ultimele, şoseaua se umplea din nou de oameni, vibrînd mai departe ca în timpul unui cutremur. Abia atunci băiatul se-ndura să se ridice de pe pervaz şi să intre în casă. Îl dureau coastele de la orele de stat pe geam. Mînca în fugă şi ieşea afară la adunat steguleţe.

Nu strînsese cine ştie cîte: vreo opt tricolore, fără valoare fiindcă le găseai peste tot, şi doar trei roşii, cu secera şi ciocanul. Ciudat cum lucrurile deveneau preţioase numai fiindcă erau rare. Toţi făceau colecţie de capace de bere turtite cu ciocanul. Puteai să ai Rahova sau Azuga cîte vroiai, că nimeni nu dădea doi bani pe ele. Dar un Okocim era deja preţios, iar dacă

aveai un Radeberger te invidiau toţi. Mimi avea aproape numai de-astea bune, străine, se ducea pe la restaurante şi se milogea pe la chelneri să i le dea. Le punea apoi pe şina de tramvai, şi tramvaiul cînd trecea peste ele le-ntindea atît de bine, că erau ca nişte foiţe de staniol cu marca scrisă pe ele. Astea se numeau tigăiţe şi erau cele mai rîvnite. Pe lîngă steaguri, mai înşirase frumos pe masă şi cîteva flori de hîrtie cu frunze de cîrpă.

Mama pusese masa, vai, mereu ciorbele ei, zeamă-lungă, după care nu mai puteai mînca nimic, îţi umflai stomacul, şi cei doi trecură la masă fără să-şi ia ochii din televizor. Din ce spunea crainicul nu puteai înţelege nimic, era însufleţit de parc-ar fi comentat un meci de fotbal, dar nu era nici o legătură între entuziasmul lui şi curgerea monotonă a umbrelor ălora cenuşii, a uralelor şi scandărilor fără sfîrşit. Se uitau, de fapt, doar la imagini, fără să vrea să vadă altceva, căci ştiau că nu era altceva, puteai să vrei şi o mie de ani. Cînd imaginea se deregla, apărea scris pe ecran "Defecţiune tehnică". "Stai, nu mai pocni televizorul, că e de la ei", zicea mama, căci tata, cum începea să joace imaginea, sărea enervat şi lovea cu palma în cutia de lemn atît de tare, că era de mirare că nu se făcea praf. Aceşti "ei" ştiau ce-ţi trebuie, nu mai trebuia să-ţi baţi tu capul. Îţi dădeau unfilm pe săptămînă. O emisiune de varietăţi vinerea şi serialul cu Sfîntul sîmbăta. Marţi nu-ţi dădeau nimic, se odihneau şi ei. În schimb, se pare, tot ce-ţi cereau era să nu vorbeşti "ce nu trebuie". "Noi sîntem oameni mici, Mircişor", începuse de la o vreme să-i spună mama, cu oarece fereală. "Dacă auzi vreun copil că zice că nu trăim bine, că nu ştiu ce, tu să pleci de acolo. Vezi cîţi miliţieni sînt în blocu-ăsta, şi dacă te-au luat, ăla eşti! Nu te mai scoate nimeni de la ei de-acolo." Aşa aflase copilul că erau şi altfel de bancuri decît cele cu porcării, şi că nu trebuia nici să spui, nici să asculţi bancurile alea. Şi nu doar bancuri. Se speriase groaznic într-o zi cînd venise de la joacă şi, aşa cum lălăia de multe ori tot felul de vorbe fără sens, începuse să strige prin casă "Pe-ne-le, pe-ne-le!" Nici nu mai ştia de unde-i veniseră silabele alea, de la nişte pene de găină probabil, pentru că oamenii tăiau gîtul găinilor în spatele blocului şi le lăsau apoi să sară şi să se zbată, fără cap, pline de sînge, pînă încremeneau pe pămînt. Tatăl începuse să ţipe la el din senin şi să-l scuture ca un apucat. Se făcuse roşu ca racul la

faţă: "Cine ţi-a spus să zici aşa? De la cine ai învăţat? Mă nenorociţi, mă băgaţi în puşcărie !" Mama se repezise şi ea să-l ţină, să nu-l bată, ieşise ceva cu atît mai înfricoşător cu cît Mircea nu-nţelegea nimic. Ce spusese? Ce era rău în "pe-ne-le"? Măcar în cazul porcăriilor ştia deja ce să spună şi ce nu, dar acum? Nimeni nu-i explicase nimic, nici atunci şi nici mai tîrziu. Mama şi tata se duseseră la bucătărie şi se certaseră multă vreme acolo, iar copilul, speriat, cu lacrimi în ochi, rămăsese pe covor şi se juca mecanic cu nişte franjuri. "Ştii că eşti grozav", auzea din cînd în cînd, "de unde să ştie copilul?" "Ia lasă-mă, dragă, 'n pace. Vrei să ne ancheteze? Nu şi-a găsit să strige altceva decît lozinci duşmănoase?" Deci Mircea spusese fără să vrea ceva "duşmănos", deşi el nu duşmănea pe nimeni. Întîmplarea îi rămăsese întipărită ca o mare enigmă în minte. Ciudat era că o asocia cu alta, fără legătură ai fi zis. În clasa întîi le făcuse la şcoală un vaccin în pulpă. Era foarte dureros, şi în cîteva ore piciorul îţi înţepenea cu desăvîrşire, te durea cumplit chiar şi gîndul să-l îndoi puţin din genunchi. Dar părinţii lui îi tot ziceau: "Fă mişcare, încearcă să-l îndoi, altfel o să-ţi rămînă anchilozat." Mircea încerca, dar nu putea aproape deloc. În cîteva zile însă efectul avea să treacă.

Dar tatăl lui nu avusese răbdare atît de mult. "Ia să te văd cum îl îndoi", îi spusese-ntr-o după-amiază. "Hai, mai mult, ce eşti tu, bărbat sau pui de găină?" Copilului îi dăduseră deja lacrimile de durere. "Nu pot mai mult", spusese, iar tatăl se schimbase deodată la faţă. "Nu poţi sau nu vrei? Ştii cum zice marxistul : Nu ştii? Te învăţăm! Nu poţi? Te ajutăm! Nu vrei? Te obligăm!" Şi se-ndreptase spre el ameninţător. Lui Mircea-i fusese întotdeauna frică de tatăl lui, dar niciodată ca atunci. Îl cuprinseseră parcă fiorii morţii. O luase la fugă disperat, şchiopătînd, tatăl îl fugărise în jurul mesei, îl prinsese-ntr-un colţ şi-i îndoise complet, de mai multe ori, cu forţa, piciorul din genunchi. Mircea-şi pierduse cunoştinţa de durere. Rezultatul fusese că piciorul i se umflase pe toată lungimea lui şi trei săptămîni nu se dusese la şcoală.

Mai văzu o dată tancurile la televizor, treceau aliniate, cei de la tribună le salutau, iar pe deasupra treceau avioane cu reacţie. Fuseseră şi o mulţime de batalioane de soldaţi din toate armele, bătînd pasul toţi odată, pe cînd fanfara cînta mereu acelaşi marş bătăios. Acum demonstraţia era pe terminate. După ce

trecuseră ultimele blindate se făcuse o vreme tăcere şi apoi începuse să se apropie de tribună o coloană diferită de celelalte, fără portrete şi flori, dar lăţită pînă la marginea tribunei şi compactă de nu puteai vîrî un ac. Erau doar bărbaţi, o masă uriaşă de bărbaţi, tăcuţi, cu feţe-ncruntate. Înaintau în linişte. Pînă şi cei din tribune, generali, civili, conducătorii ţării, păreau intimidaţi. Se foiau, îşi spuneau ceva la ureche, neştiind parcă ce să facă. Şi deodată, în dreptul tribunei, izbucniră-ntr-un muget bărbătesc, adînc, ca pe stadioane: "Sculaţi, voi, oropsiţi ai vieţii,/ Voi, osîndiţi la foame, sus!" Erau oamenii de ordine, îi explicase tatăl, care cîntau "Internaţionala", imnul oamenilor muncii de pretutindeni. Dar abia dacă se-nţelegeau cuvintele, ţi se făcea doar încă, te gîndeai: dacă toţi oamenii ăştia aşa hotărîţi s-ar repezi «tine? Oricît ai fugi, tot te-ar prinde pînă la urmă. Treceau cmtînd, pătrat uriaş de bărbaţi, cu pumnul stîng îndreptat spre cer. Tatăl lui Mircea îi spuse cuvintele mai departe, cîntîndu-le încruntat. Melodia era foarte frumoasă de fapt, cam ca "Republică, măreaţă vatră", dar cuvintele nu le prea înţelegea. "Sculaţi, nu-i nici o mîntuire/ În regi, ciocoi sau dumnezei,/ Unire, muncitori, unire/ Şi lumea va scăpa de ei!" Despre regi ştia şi Mircea că fuseseră răi, cu toate că, la fel ca despre Isus Hristos, nu prea ştia cînd trăiseră. La ţară, la Tîntava, tataie mai avea cîţiva bani pe care era un cap şi scria Regele Ferdinand. Mai fusese şi un rege Carol, dar nu se ştia ce făcuse şi cînd trăise. La şcoală nu se vorbea decît despre voievozi. Tot ce se ştia despre regi era că unul dintre ei fusese alungat din ţară pe 30 Decembrie 1947, şi de-atunci trăiau în Republica Populară Romînă. Îl goniseră pentru că ţinea partea moşierilor şi fabricanţilor. El nu muncea, trăia la castelul Peleş şi munceau alţii pentru el. Ciocoi era un cuvînt caraghios, semăna cu "coi", copiii le ziceau ciocoi, nu se ştie de ce, furnicilor care-şi făceau muşuroaie pe Aleea Circului. "Am mai văzut nişte ciocoi!" spunea Luci şi le strivea muşuroiul cu talpa, strigînd "Ciocoi nenorociţi! Ciocoi nenorociţi!" Dar de ce se zicea în "Internaţionala" că nu e mîntuire nici în dumnezei? Dumnezeu, toată lumea ştia, era unul singur, doar cînd înjurai ziceai "dumnezeii mă-ti". Probabil vroiau să spună că muncitorii, dacă se uneau, aveau să scape şi de Alah, şi de Buda, şi de zeii din Legendele Olimpului, de idolii africanilor, de Manitou din Comoara din lacul de argint, de toţi. Nici unul nu exista de fapt,

cum nu existau Bau-Bau, Moş Gerilă, Baba Cloanţa, toţi ăştia. Nu exista decît ce vedeai tu cu ochii tăi. Cînd aveau să scape de ei, oamenilor avea să le fie mai bine, fiindcă n-avea să le mai fie frică să moară. Aveau să ştie de la început că nu exista decît viaţa asta, şi apoi, aleluia. Şi-au trăit traiul, şi-au mîncat mălaiul. Ce dezamăgire avea să fie pe babele credincioase cînd aveau să moară şi să vadă că pe lumea cealaltă nu era nimic, nici rai, nici iad, nici Dumnezeu, nici draci! De fapt, pentru ele ar fi fost mult mai bine, fiindcă spuneau chiar ele că aproape toţi oamenii erau păcătoşi şi mergeau în iad, însemna că şi ele, cele mai multe, tot acolo ajungeau. Şi era mai bine să nu mai ştii şi să nu mai simţi nimic decît să te pomeneşti deodată luat de nişte draci şi pus ca Gheorghe Doja pe un scaun de fier înroşit sau băgat într-un ceaun cu zmoală clocotită. Nu era glumă cu astea. Zmoala era ceva care arăta ca nişte sloiuri negre, lucioase. La căldură se muia şi puteai s-o întinzi ca halviţa. Mirosea atît de bine, că-ţi venea s-o mănînci, şi nebunul de Paul chiar mînca sau cel puţin o mesteca mereu în dinţi. Cînd au zmolit ţevile de canalizare din spatele blocului, muncitorii au adus un cazan cu foc dedesubt, şi Mircea a putut vedea cum clocoteşte în el zmoala. Dacă băgai acolo un deget, fără el rămîneai. Dacă pica pe tine fie şi un singur strop, o luai la fugă răcnind, trebuia să-ţi dea mama apoi cu ulei, ca să nu faci băşică. Darmite să fii în iad şi să fierbi întreg în zmoală... Si să mai fie şi dracii ăia care te-mpungeau cu furcile... Şi să nu mori niciodată, s-o ţină aşa chinurile alea la nesfîrşit... Cînd se gîndea la asta, copilul se chircea în pat şi se zvîrcolea de parc-ar fi fost chiar în zmoală. Se-ntreba uneori dacă, totuşi, păcătoşii nu aveau şi ei, din cînd în cînd, cîte-o pauză de vreo zece minute, fie şi la o mie de ani o dată. Atunci nu le-ar mai fi fost atît de greu, că s-ar fi gîndit tot timpul la pauza aia şi timpul le-ar fi trecut mai uşor. Ar fi numărat anii pînă la pauză, s-ar fi gîndit ce-aveau să facă în alea zece minute în care n-ar mai fi simţit nici o durere... Iar apoi, ca în banc, ar fi venit Scaraoţchi şi le-ar fi zis: "Pauza s-a terminat,/ Toţi cu capul în căcat!" Dar, oricum, era preferabil să stai cu capul în rahat decît în zmoală clocotită. Şi şi mai bine era să mori şi să fii mort, să nu mai ştii nimic. Deşi... parcă era mai bine totuşi să trăieşti, chiar şi chinuin-du-te. Tot mai vedeai ceva, te mai uitai la altul din aceeaşi căldare, te uitai la pereţii ăia de foc... Chiar dracii, care erau un fel de oameni păroşi, cu coarne, puteau să fie

interesanţi, puteai să le studiezi obiceiurile, să le-nveţi limba... Tot n-aveai altceva de făcut. Şi poate chinurile nu erau totuşi nesfîrşite. Te fierbeau ce te fierbeau şi într-o zi îţi dădeau poate drumul. Mircea trecuse şi el cîteodată prin chinuri îngrozitoare, dar după ce trecuseră fusese ca şi cînd nici nu suferise vreodată. Mai întîi, cu cîţiva ani în urmă se-mbolnăvise şi-i făcuseră injecţii: penicilină şi streptomicină. Venea sora din şase-n şase ore, zi şi noapte, şi-l înţepa, aşa încît nu făcuse săptămîna şi avea deja vreo optsprezece înţepături pe o fesă şi douăzeci şi patru pe cealaltă. Nici vorbă să mai poată sta pe fund. Îl trezeau în plină noapte, vedea oamenii mari ca pe nişte fiinţe dintr-un coşmar, începea să plîngă şi sora se răstea la el, mama-l întorcea pe burtă şi-i trăgea pantalonii-n jos, o sudoare fină-l acoperea. Vedea cum sora scoate sticluţele alea cu dopuri de cauciuc, cum bagă acu-n vene şi trage lichidul de-acolo (un miros pătrunzător de mucegai se răspîndea atunci în toată camera), cum ridică siringa şi face să ţîşnească un jet subţire spre tavan. Îi era o frică animalică de siringă, dar nu era nimic de făcut. Începea să geamă tare pe cînd sora se apropia de pat, lăţindu-şi umbra pe perete, simţea apoi spirtul rece pe fesă, apoi cîteva bătăi rapide cu palma şi îndura apoi chinul acului înfipt în carne, al serului înveninat ce se aduna-ntr-o pungă acolo, în bietele lui fese de copil. Dacă-n iad ţi-ar fi făcut mereu penicilină şi streptomicină ar fi fost la fel de rău ca şi cu zmoala. Apoi, era păţit şi cu dinţii. O carie-i ajunsese la nerv peste noapte şi-l duruse atît de rău, că fugise prin casă, se-nfăşurase-n perdea şi o dăduse jos, răsturnase scaunele... Degeaba luase antinevralgice, degeaba-i puseseră spirt pe gingie... Dimineaţa trebuiseră să meargă la dentist, la policlinica Maşina de Pîine. Cînd dăduse cu ochii de clădirea sinistră, puţind a dentist pînă-n josul străzii, îi dispăruse durerea de frică. Aşteptaseră vreo două ore în faţa cabinetului, pe un hol întunecat. Lîngă ei, pe scaune de plastic slinoase, aşteptau resemnaţi mulţi alţi oameni cu figuri amărîte. Din cabinet se auzeau cei de pe scaun urlînd, văitîndu-se şi, din cînd în cînd, cîte-o voce de femeie isterică răstindu-se la ei: "Gura mare am zis! Ce zbieri aşa? Ar trebui să-ţi fie ruşine, om bătrîn, să-mi asurzeşti urechile!" Cînd le veni rîndul, intrară, dădură cu ochii de oribilul scaun, de tăviţa de porţelan stropită cu sînge, de cleştii şi pensele şi oglinjoarele azvîrlite pe ea. Şi mai ales de braţele suspendate ale

bormaşinei, pliate ca nişte labe de păianjen. Mort de frică, se aşezase pe scaun tremurînd atît de violent, că paharul cu apă se răsturnă. Cînd îl văzu pe doctor, mare, cu mîini păroase, că se apropie de el cu o cange de aluminiu în mînă, o luă la fugă ţipînd disperat. Mama îl alergă prin curtea dispensarului fără să reuşească să-l prindă. "Las' că vezi tu acasă! Vine el tata diseară!" îi striga tremurînd de furie. Mircea nu mai ştia cum trecuse ziua, dar seara tatăl lui nici nu strigă la el, nici nu-l bătu. Îi zisese doar calm (înspăimîntător de calm): "Mergem imediat înapoi." De mînă cu băiatul, fără să schimbe o vorbă pe drum, ajunseseră iar la Maşina de Pîine, unde-i scoseseră lui Mircea nu una, ci două măsele deodată. "Vezi, ţi-a fost mai frica de el decît de dentist", îi spusese mama acasă, dar el nu zisese nimic, căci strîngea bine-ntre fălci o bucată de pansament însîngerat.

După masă îl trimiseră la culcare. Nu dormea însă niciodată în timpul zilei, abia dacă dormea nopţile. Stătea culcat pe recamier, învelit cu cearceaful, şi privea la nesfîrşit fie apele şifonierului, atît de limpezi încît se vedeau în ele fereastra triplă cu norii ei încă văratici, deşi lumina se făcuse deja albă, lumină de toamnă care-ţi strîngea inima, fie modelul floral al tapiţeriei care-l apăra de răceala zidului văruit. Cît de multe lucruri erau pe lume! Pe cele mai multe însă nu le mai zăreai deloc, atît de obişnuit erai cu ele. Cînd mergea la veceu, vedea mereu în mozaicul de pe jos tot felul de capete, cai, clădiri, atît de limpede, că nu te-ndoiai că fuseseră chiar desenate acolo din miile de pietricele. Dar altădată vedea alte figuri, mereu altele. Şi înainte să adoarmă, cînd ţinea ochii-nchişi, vedea mai întîi un mozaic verzui care încet-încet se prefăcea în feţe şi trupuri, în oameni adevăraţi ce începeau să se mişte şi să vorbească. O gaură din perdea, văzută dintr-un anumit loc, părea o faţă de bătrîn mustrător, o pată pe fundul chiuvetei de la bucătărie avea conturul unei ţări asiatice... În timpul aşa-zisului somn de după-amia-ză, Mircea pierdea multă vreme privind cutele cearceafului rozaliu cu care era învelit. De foarte aproape semănau cu nişte dune de nisip dintr-un deşert. Dar aveau în vîrf un pufuşor, al inului din care era făcut cearceaful. Se uita minute-n şir la cîte un singur firişor din sutele, miile de pe creasta unei singure cute. Îşi imagina cît de bucuros trebuia să fie foişorul ăla atunci. În sfîrşit îl privea cineva şi pe el, exista şi el pentru cineva! Să nu fi fost copilul, nu l-ar fi observat nimeni,

niciodată. Îi era groaznic de milă de lucrurile care treceau prin lume nebăgate-n seamă de nimeni. Sau scama asta de pe covor. Dac-o priveai de aproape, era mai curînd complicată: o aţă albastră, răsucită într-un anume fel, făcînd bucliţe şi scămoşîndu-se, ramificîndu-se, pierzîndu-se în pluşul gros al covorului. Erau atîtea lucruri de văzut şi de spus despre ea. Niciodată n-ai fi putut descrie tot ce era pe lume, nici măcar tot ce era în camera ta. Unii copii de vîrsta lui încă dormeau cu cîte-un ursuleţ de pluş în braţe şi încă mai credeau că el poate suferi ca o fiinţă vie. Lui Mircişor îi era însă milă de toate lucrurile, toate erau pentru el ca nişte ursuleţi ai nimănui, pierduţi într-o teribilă singurătate. De-asta pierdea atîta vreme privind prizele, sculele ruginite din cutia de pe balcon, petele de pe tavan, stinghiuţele dintre podea şi pereţi, cuiele unsuroase din debara. Pentru că existau, se gîndea el, trebuiau şi ele iubite de cineva. Dar cine să iubească, sau măcar să bage de seamă, o priză de ebonită ascunsă în spatele şifonierului? Trebuia să stea-n pat pînă la patru după-masă, două ore care nu se mai terminau. Nu îndrăznea nici să se scoale din pat, căci tatăl mai venea din cînd în cînd în control. Cît ar fi vrut să meargă măcar pînă la geam, să se suie pe ladă şi să pună picioarele pe calorifer! Ar fi numărat maşinile, ar fi trecut timpul mai uşor... Cel mai rău era că nu avea ceas, nu ştia cînd era cazul să se scoale. Risca foarte mult de cîte ori se hotăra să iasă şi să meargă-n sufragerie. Putea să fie doar trei şi jumătate, şi atunci îl goneau la loc. Singurul gînd care-l mai consola era că după ce se scula şi-şi bea cana de lapte cu cacao ieşea pe-afară, în spatele blocului. Se obişnuise să alerge şi să se joace-n fiecare zi, în vacanţa aceea nesfîrşită, cu copiii din gaşcă, Vova şi Paul, Mimi şi Lumpă, Flocică, Sandu şi Luci, Dan Nebunul şi Silvia... Să joace faţa, să se suie pe gardul de prefabricate al morii, să asculte bancurile lui Jean. Nu-i plăceau toţi copiii la fel de mult. Paul era un derbedeu blond care fuma şi se bătea mereu cu unii mai mari decît el. Se bătuse pînă şi cu Porumbel. Chiar şi pe frati-su, Vova, cu toate că era mai mare, îl mai altoia cîteodată. Pe Vali nu-l iubea nimeni, era crud şi ascuns. De departe cel faţă de care Mircea simţea cea mai mare silă şi teamă era Dan Nebunul, căruia i se zisese pînă anul trecut Mendebilul, înainte să apară printre ei adevăratul Mendebil. Copilul ăsta de vîrsta lui Mircea făcea toate nebuniile de pe lume. Striga în jos la ei de la

balconul lui de la etajul şapte şi, cînd se uitau în sus, încăleca balustrada şi se lăsa să atîrne în gol. Bătuse un cui într-o pisică adormită. Se lua de fete, le spunea la ureche lucruri care le făceau să se-nro-şească şi să fugă ţipînd. Mama lui era curvă, copiii o văzuseră umblînd prin casă în pielea goală. Miliţianul de la Scara Trei, tatăl lui Luci, spusese o dată că "se-ntîmplă lucruri suspecte" acasă la Dan Nebunul. Şi cum putea să uite Mircişor seara cînd băiatul grăsun, cu privirea capie şi obraznică, îi dusese în scara lui şi acolo, între două etaje, unde nu-i vedea nimeni, le arătase sula lui sculată, întărită, ca a unui om mare? Copiii ziceau că Dan "i-o dăduse" Silviei, sora lui Ţacu, o fetiţă măruntă, cu păr spălăcit, şi Mircea chiar îl auzise o dată cum îi spunea ceva la ureche, la care ea scuturase supărată din cap. "Hai, că-ţi dau zece lei", insistase el cu voce tare, şi fata ţipase la el: "Nu!" şi fugise din holul scării. Toţi copiii se fereau de Dan Nebunul, dar el, dacă-l prindea pe cîte unul prin apropiere, fie băiat, fie fată, se lipea ciudat de el şi-l pupa...

Nu mai putea să îndure. Se mai răsuci de cîteva ori, furios, în pat, mai numără o dată, rar, pînă la o mie şi se hotărî să se scoale. Îşi luă o figură de copil somnoros, netrezit bine, şi se ridică în picioare. Merse-n sufragerie, unde nu era nimeni. Prin geamul sufrageriei se vedeau ai lui în balcon, sprijiniţi de balustradă, uitîndu-se la moară peste lădiţele cu gura-leului. Ieşi şi el, în picioarele goale, şi se vîrî între ei. Erau bine dispuşi: "Hai, nu te mai preface, ştiu că n-ai dormit", îi spuse maică-sa rîzînd. Mircea protestă, dar părinţii nu-l mai ascultau. "S-a scurtat ziua, începe încet-încet să se-nsereze chiar de pe-acum." Cerul, văzut de pe balconul lor, era vast, bălţat de nori, şi un vînt uşor şi rece, care nu mai era de vară, le înfiora părul. Pe moară, doi morari puseseră o cursă de porumbei şi pîndeau să prindă vreuna din turturelele care ciuguleau toată ziua făină de pe acoperiş. O făceau apoi ciulama. Ce-or alege din biata pasăre? Ai lui vorbeau lucruri care nu-l interesau: despre bani, rate la C.A.R.... În fiecare seară se aşezau la masă şi socoteau tot ce cheltuiseră peste zi, făceau liste lungi cu creionul şi se necăjeau cînd nu le ieşea suma. Trăiau toţi trei dintr-un singur salariu, nu le era uşor. Merse iar în casă, se îmbrăcă şi ieşi la joacă. Găsi toată gaşca adunată pe rezervorul din spatele blocului. Era ca o mare platformă de beton, chiar lîngă gardul morii, în dreptul Scării Cinci. Acolo-şi făceau de multe ori veacul

copiii, acolo stăteau şi pălăvrăgeau, acolo hotărau de-a ce să se joace. Acum vorbeau despre defilare, Mimi minţea de îngheţa apele. Zicea că găsise el un car alegoric în dreptul unei cîrciumi (şoferul cică intrase să bea nişte coniac), şi pe carul ăla roşu, plin de flori, stăteau o grămadă de gagici cu ghirlande şi panglici, care-l aşteptau pe şofer. Ş-atunci Mimi, fără să-l vadă nimeni, cică intrase-n cabină şi pornise carul ăla alegoric. Se plimbase pe străzi cu el, ajunsese pînă-n Ferentari. Şi gagicile erau chiar deasupra lui, pe nişte bare de metal: dacă se uita-n sus le vedea chiloţii pe sub fuste. Şi cică una nici nu avea chiloţi, Mimi-i văzuse tot... Toţi copiii ştiau că minte, ca şi cu Hitlerii şi cu celelalte, dar le plăceau poveştile, şi chiar dacă nu le-ar fi plăcut, cine să-i spună lui Mimi în faţă "sanchi"?

Vorbiră, agăţaţi de gard sau stînd în fund pe rezervor, pînă ce aerul se-ntunecă şi vîntul se făcu de-a dreptul rece. Deja puţin îngălbenite, frunzele plopilor foşneau sclipind ca nişte solzişori în soarele ce cobora după Miliţie. Se ducea vara, cea mai lungă de pîn-atunci. Avea să vină sezonul ploilor, cînd n-aveau să mai poată ieşi zilnic la joacă. De altfel, venea şi şcoala, curînd trebuiau să-şi cumpere rechizite de la librăria de lîngă "Volga". Mircişor rîdea cu ceilalţi copii, spunea şi el cîte ceva, dar simţea de-acum bine, ca şi ceilalţi poate, apăsarea schimbării de anotimp. Vova şi Jean se duelau cu două pancarte pe care scria TRĂIASCĂ PMR, îşi trăgeau cu ele-n cap, dar nu-i durea, era ca la sorcovă. Se făcuse atît de-ntuneric, încît culorile dispăruseră, parcă erau într-un desen făcut cu creion maro. Moara, de obicei cu geamurile luminate toată noaptea şi vuind din sitele ei electrice, tăcea acum, întunecată ca un mare sloi negru. Deasupra, printre nori, amestecate cu ei, ieşiseră stelele, şi deodată îşi aduseră cu toţii aminte de vara trecută, de Mendebil, de parfumul aspru al ficţiunii... De gestul avîntat cu care copilul arătase spre stele, nu cu degetul doar, nici numai cu mîna, ci cu tot trupul lui, de parcă întregul lui trup ar fi fost degetul lumii noastre, îndreptat către minunatele stele. Aproape că-l omorîseră cu pietre, şi acum cît de mult le lipsea!

Merseră cu toţii pe la casele lor, împrăştiindu-se în scările blocului. Mircea ajunse acasă tocmai la timp ca să prindă artificiile. Fugea între dormitor şi balcon, căci jerbele de lumină fluorescentă, picurînd steluţe purpurii, azurii, aurii se înălţau, se desfăceau şi piereau şi în faţa blocului, peste Bucureştiul întins

pînă la hotarul privirii, şi în spate, între moară şi muchia blocului lor, pe fundalul cerului întunecat, punctat doar de steluţa roşie din vîrful Casei Scînteii. Florile sclipitoare se desfăceau, mînjind oraşul cu lumina lor verde şi liliachie, ca de po-leieli de ciocolată. Se auzeau bubuituri de tun, pentru ca în cele din urmă să rămînă doar norişori alburii pe cer, destrămaţi şi ei de vîntul rece al verii tîrzii. "Uite, uite şi-n partea asta!", îi striga mama, fericită de parc-ar fi fost şi ea o fetiţă, şi Mircea lipăia fuga, cu tălpile goale, la altă fereastră. Acolo se-mbrăţişau şi artificiile le luminau feţele lipite una de alta. Se auzeau şi dincolo bubuituri, şi atunci fugeau amîndoi ca o vijelie prin casa-n dezordine, ca să nu piardă nimic din spectacol. Tatăl lui Mircea stătea însă doar pe balcon, între florile de regina-nopţii, şi din el se vedea numai vîrful incandescent al ţigării. Vîntul aducea din depărtare miros de praf de puşcă. Se uitară pînă cînd şi ultimul norişor de fum alb se destramă cu desăvîrsire. "Gata," spusese atunci mama. "S-a mai dus un 23 August."

Mîncară şi merseră la culcare. Mircişor stătu o vreme culcat pe spate în camera lui ca un acvariu, privind cum trec peste tavan dreptunghiurile de lumină ale farurilor, scînteile tramvaielor ce treceau pe şosea... Fusese o zi ciudată, mult mai ciudată decît avea el multă vreme să ştie. Pentru că, dintre evenimentele acelei zile, mintea lui decupase unul, cel mai atroce cel care avea să-i modeleze întreaga viaţă, şi vîrîse poza aceea hidoasă undeva la fundul teancului prin care el îşi definea trecutul. Uitase instantaneu, înlocuise în pripă răritura aceea cu un petic din altă parte, din altă lume. Dar asta mai tîrziu, căci deocamdată simţea doar acea absenţă ca pe o chinuitoare strîngere de inimă, ca pe o sfîşiere nelămurită. Cînd auzi bătînd în geam primii stropi de ploaie, nu mai putu îndura. Se sculă din pat ca în vis, deschise uşa şifonierului şi scoase de după teancurile de rufe poşeta stacojie a mamei. Căută-n ea, printre atîtea lucruri vechi şi îngălbenite, siguranţe arse, livrete militare, certificate de naştere şi poze cu lacul pleznit, pînă dădu, la fund, de un pacheţel moale. Scoase punguţa de plastic, o puse pe pat şi vîrî geanta la loc în spatele cămăşilor şi puloverelor împăturite. Se culcă, se-nveli şi abia după aceea strecură degetele în punguţă. Suferinţa aceea întunecată se făcea tot mai intensă, era nedrept să simtă o atît de mare durere. Scoase codiţele, împletite, gălbui şi atît de moi, legate la capăt cu un

elastic, codiţele lui de cînd era mic. Le frămîntă cu degetele, le învîrti în mîini. Începu să plîngă în hohote, dar pe tăcute, mîngîindu-şi obrajii cu ele. Le puse-napoi în punguţă, le vîrî sub pernă şi plînse mai departe, năclăind perna de lacrimi şi de salivă. Ploaia se înteţise, răpăia acum furios pe pervazul de tablă. Adormi încălzit şi leoarcă de transpiraţie.

Marea fereastră rotundă de pe frontonul morii, chiar de deasupra firmei pe care scria "Moara Dîmboviţa", răsfrîngea acum culoarea catifelată-a amurgului. În preajma ei, într-un loc din zidărie unde lipsea o cărămidă, căzuse cînd-va în ţărîna depusă acolo de vînt o sămînţă de platan, şi copăcelul crescuse cu o parte din rădăcini în aer, răşchirate ca nişte degete patetice. Zidul de cărămidă roşie, prăfuit de făină, făcea pe alocuri umflături, susţinute de scoabe mari de fier ruginit. Pentru prima dată după cel puţin o oră, timp în care Herman vorbise egal şi lent despre Soile, m-am întors cu faţa spre cameră. Mizeria ei cenuşie, harababura lucrurilor din ea, putrefacţia spaţiului în cubul ei de beton iviseră totuşi, ca plantele băloase din mlaştini, o inflorescenţă uimitoare, perversă ca orice frumuseţe fără sfîrşit: tabloul din rama grea de bronz sculptat, ocupînd tot peretele de lîngă uşă. Acum, o dungă de lumină portocaliu-fluorescentă, venind de pe fereastră, îl străbătea, adîncin-du-se-n lumea aceea de ambră şi aur topit. Clădiri mute, fragile, străvezii, cu faţadele încărcate de statui ciobindu-se-n înserare. Ruine melancolice îndurînd căderea definitivă a nopţii. Şi marea-n fundal, şi norii deasupra, într-un impasto neliniştit. Şi sub tablou, prinsă-n grosimea ramei, o plăcuţă de alamă cu luciul pierdut, pe care era gravat un nume: Desiderio Monsu. De unde ştiuse el peisajele carstice din adîncul somnului meu? Cum le pictase el acum patru sute de ani, cu acea acurateţe a nebuniei cu care vezi în vis fiecare detaliu, fiecare dunguliţă de nefrit şi de onix de pe acele coloane, fiecare cută din veşmîntul acelor femei? De cîte ori nu mă ciupisem în vis, ca să rezolv contradicţia dintre senzaţia mea de realitate şi capul meu chel, cu trăsături străine, pe care mi-l vedeam în oglindă? Tot de-atîtea ori ciupitura mă duruse şi-atunci ştiusem că totul e-adevărat, că acele spaţii vîntoase prin care rătăceam, cu creştetul ras, cu bărbia prelungă, înfăşurat într-o singură petală uriaşă de lalea bălţată, sînt de-acum lumea, singura posibilă,

singura mie dată... Herman stătea la masă mai departe, cu manuscrisul meu înainte, dar fără să-l vadă, fără să ştie că sînt acolo, căci el încă mai privea uşa zidită de pe mica platformă de lemn a casei unde odată trăise Soile. Ştiam că n-avea rost să-i spun că trecusem mai devreme pe lîngă casă, că o văzusem pe femeia-n dantelă albă chiar în acea zi. Toţi o vedeau, toţi cei ce treceau cu tramvaiul pe Tunari, toţi şcolarii care ieşeau în fugă din atelierul de vizavi, pînă şi pisicile ce se strecurau printre barele grilajului de fier forjat, bătrîn ca lumea, toţi în afară de el, căci femeia pe care-am iubit-o şi am pierdut-o ne este inaccesibilă numai nouă, aproape şi totuşi de neatins, pe cînd toţi ceilalţi se bucură de strălucirea şi simplitatea zîmbetului ei ca de o pîine zilnică, fără preţ. Doar pentru Herman casa de pe Tunari devenise-o ruină, căci doar pentru el existase cu adevărat. Şi totuşi, de dincolo de uşa zidită venea un murmur adînc, rezonînd ciudat cu ţeasta lui subţire ca de hîrtie. Acel murmur îl asculta el acum, fără speranţă, cu o austeră, tenace, răbdătoare devoţiune.

Doar cînd m-am îndreptat către el, lăsînd gol cadrul ferestrei lipite cu bandă cafenie, Herman s-a ridicat şi ne-am găsit amîndoi, deodată, în faţa marelui tablou. Perspectiva lui, misterul acelei lumi arzînd în amurg erau atît de seducătoare, încît ai fi vrut să-ntinzi mîinile către marea scînteietoare din fundal, să ţi le vezi vopsite în chihlimbariul luminos al serii. În curînd, cele două lumi aveau să comunice, înfăşurate-ntr-o purpură unanimă. În fiecare seară, poate, în clipa exactă cînd aerul din odaie şi din tablou căpătau aceeaşi nuanţă, Herman trecea bariera de bronz şi se-afunda pe drumul sonor şi trist dintre clădirile ruinate, le contempla înălţimea ameţitoare, coloanele groase cît Zece oameni, statuile bolnave, chircite, estropiate, chinuite de un rău străvechi, din firidele lor... "Da, e un Desiderio autentic", a zis. "Am să-ţi povestesc o dată cum a ajuns aici, în mizeria asta. Ştii, nu sînt mai mult de cincizeci în lume." "Cînd a trăit?" l-am întrebat, măturînd cu privirea detaliile fantastice ale templelor, cornişele de porfir, postamentele de malachită ale coloanelor sfărîmate. Adevăratul dintre ei doi (căci au fost doi, parteneri şi iubiţi, nedespărţiţi toată viaţa), adevăratul Desiderio a fost cel mai mic de vîrstă, Frangois de Nome. Dar numele a venit de la celălalt, Didier Barra, maestru al vedutelor şi-al priveliştilor întinse. El a pictat

cea mai strălucitoare panoramă a golfului Neapole nu numai pictată vreodată, ci de-a dreptul imaginabilă. Amîndoi erau din Metz, din Alsacia, născuţi spre sfîrşitul veacului al şaisprezecelea. Am citit tot ce-am putut găsi despre ei, vai, atît de puţin... Nome a dat din copilărie semne de dezechilibru mintal. Îl atrăgeau ruinele, dormea nopţi în şir ghemuit sub cîte-un zid dărăpănat sau prin vreo capelă părăsită, cu acoperişul ars de mult. Ura oamenii şi fugea de ei. Cînd, la unsprezece ani, a ajuns la Roma, s-a simţit în paradis. Rătăcea zile-ntregi printre edificiile de marmură străveche, năpădite de vegetaţie. La maestrul Baldassare, cum îi ziceau localnicii flamandului Balthasar Lauwers, l-a reîntîlnit pe Didier, cu care-mpăr-tăşise în şcoală pasiunea pentru fluturi şi statui. Au pictat timp de opt ani umăr lîngă umăr, desăvîrşindu-se, unul în fidela redare a clădirilor adevărate, a bazilicilor şi vilelor romane, celălalt în nebuneşti, irealizabile, metafizice construcţii ridicate de aspiraţia lui spre tăcere şi pustietate. Spectre de var şi de cuarţ, populate doar de statui. Ziua, adolescenţii rătăceau prin Roma caniculară, noaptea-mpărţeau aşternutul într-o revărsare de pasiune şi carnalitate. O vreme a dormit între ei şi o anume Flamima, pe care-au pictat-o în zeci de pînze, dar, după un vîrtej de cîteva luni, şi pînzele, şi fata au dispărut fără urmă, iar cei doi au plecat cu o grabă suspectă la Napoli. Aici, unde-au rămas mai bine de trei decenii, s-a născut Monsu Desiderio, cu chipul lui Didier şi imaginaţia lui Francois, aici şi-a pictat marile tablouri (mi-aş da pielea de pe mine să le pot vedea măcar o dată în muzeele unde-au ajuns, mai ales la Napoli, dar şi în Florenţa, Pisa, multe-n America...), fiindcă pînă la urmă cei doi au hotărît să semneze-mpreună sub acest nume rămas de-atunci atît de misterios. Închişi în atelierul lor de pe ţărmul golfului, munceau pe brînci, unul ca să poată trăi amîndoi — vedutele lui Didier, ca nişte poze colorate din care fiecare napolitan şi-ar fi dorit una atîrnată în sala de ospeţe — altul, sălbăticit cu desăvîrşire, ca să-şi arunce-n afară, pe pînza tremurătoare, maiestuoasele, apocalipticele halucinaţii: «Regele Asa şi distrugerea idolilor», «Ruine şi arcade»,«Legenda sfîntului Augustin»,«Năruirea celor două Turnuri», ca şi cele douăsprezece fabuloase picturi din seria «Vieţile faraonilor». Doar serile ieşeau, de mînă, pe ţărmul golfului, privind oraşul buretos, de turf vulcanic, ce-şi troznea-n vînt rufele puse la uscat în zeci şi sute de balcoane... Deasupra

lui se ridica, parcă de sticlă, conul domol al Vezu-viului. Localnicii treceau pe lîngă ei, purtîndu-şi la subţioară veşnicele măşti cu ciocuri de pasăre şi pălăriile enorme de carnaval, îi salutau respectuos, priveau în urmă către cuplul însingurat şi, din nou şi din nou, îi adunau pe cei doi sub un singur nume, ajuns de pe-atunci legendar. Dublul Monsu Desiderio era deja, spre mijlocul veacului, o curiozitate a oraşului pe care «îl vezi şi-apoi poţi să mori». Chiar şi pictorii de cel mai mare renume ai vremii, Jakob van Swanenburgh şi Belisario Corenzio, în periplul obligatoriu prin Italia, îşi propuneau să poposească neapărat şi la Napoli, ca să stea măcar un ceas de vorbă cu adevăratul Monsu. O dată intraţi în căsuţa de pe ţărmul golfului, însă, nu ştiau cum să plece mai repede, căci, dacă Didier îi întîmpina cuviincios, un bărbat pleşuv şi umil ce se apropia de cincizeci de ani, celălalt nu se sfia însă să li se-arate gol cu desăvîrşire, ras şi pudrat cu talc pe tot trupul, văruit cu un alb marmorean pînă şi pe părul ce-i înfăşură craniul, aşa încît doar marii lui ochi căprui mai erau vii pe o faţă pietrificată. Foarte puţine lucruri se ştiu despre ultimii lor ani. După 1644 nu mai există nici o urmă a lor, ca şi cînd nu doar că ar fi pierit brusc de pe faţa pămîntului, ci li s-ar fi şters şi amintirea, şi numele din memoria oamenilor. Să se fi-ntîmplat cu ei o catastrofă atît de-ngrozitoare, să fi-nfăptuit ceva atît de monstruos încît să fi fost supuşi unei damnatio memoriae ce a durat un veac? Pînă şi pictura lor a dispărut timp de mai mult de o sută de ani — nici o menţiune în vreun catalog al vremii, nici o aluzie la Barrâ, Nome sau Desiderio Monsu în vreo scriere personală sau publică — pentru ca apoi lucrări spectrale, complet diferite de ale oricărei şcoli sau maniere, să apară sporadic, diseminate în Italia şi în lume. Chiar şi azi mulţi specialişti încă mai cred că Desiderio a existat cu adevărat, diferit de cei doi alsacieni. Dacă te gîndeşti şi la magia lui Claude lorenul, trebuie să fi apărut acolo, în răsăritul regatului Franţei din acel veac, o lumină neliniştitoare. O transparenţă care nu a mai fost în pictură şi n-avea să mai fie..."

M-am îndreptat spre uşă cu inima strînsă, căci lăsam pe masă, în camera pămîntie, manuscrisul meu, imago-ul insectei umede care eram. Era pentru prima dată că mă despărţeam de el, după... cîtă vreme? Trei, patru ani? N-avea să rămînă la el decît o săptămînă, atît cît să-l poată străbate, să se cufunde în ilizibil, să-şi transfere în ţeastă grefa asta de creier. Mă simţeam

ca o gravidă care i-ar încredinţa cuiva ("pentru numai o săptămînă") fătul dezvoltat în uterul ei, deja format, cu degeţele străvezii şi suturile craniene vizibile prin pielea hialină a capului, dar încă nenăscut, neînstare să deschidă ochii şi să tragă în nări mireasma de crin a atmosferei. Cînd avea să-mi vină sorocul? Peste cîţi alţi ani de adăugat zi de zi, răbdător, foaie peste foaie străvezie, ca în acele albume în care vezi pe o pagină ruina unei case din Pompei, iar celelalte de peste ea, pe hîrtie de calc, adaugă deasupra elevaţii, epure, completează coloane, umplu golurile zidurilor, adaugă bîrne şi acoperişuri şi, în fine, acoperă pereţii cu fresce multicolore? Cînd avea să fie gata macheta asta a minţii şi-a trupului meu, a aerului şi soarelui şi vegetaţiei şi cosmosului din jurul lor?

Fusese o zi lungă. Mai lungă ca a lui Iosua, mai ciudată decît cea în care soarele dăduse-napoi cu zece trepte pe cadranul solar. Dimineaţa plecasem prin ţărîna plină de fiare ruginite şi sîrme de pe Uranus, ducînd cu mine "ce seul objet dont le néant s'honnore", în convoiul de camioane trase de cai, de Trabanturi şi Skode, de femei purtînd în braţe cutii cu văsărie şi scaune-ncălecate. Doar dimineaţă blocul de pe Uranus încă mai exista, sfidător şi viril, în faţa revărsării de cărnuri a Casei Poporului. Acum zece ore încă aveam o casă cu o masă, un scaun şi-un pat în care să-mi adăpostesc nebunia. Un ultim compartiment plin cu aer al nautilului meu. Iar acum corpul meu moale se retrăgea, regresa, aluneca înapoi ca o rîmă-n pămînt, mai vulnerabil ca niciodată. Am ieşit cu Herman, el ca să se-nfunde în birtul de lîngă autoservire, să bea pînă spre miezul nopţii, s-o ia de-a lungul şoselei acum lărgite, să treacă peste drum de blocul nostru, cu fruntea adînc aplecată spre pămînt şi totuşi cu ochii-ndreptaţi înainte, limpezi de parcă altuia i s-ar fi-nvîrtit toate organele interne într-o mocirlă de băutură, să dea colţul pe Tunari, să facă o sută de paşi pe strada neagră, pe lîngă vechea frizerie acum dărîmată din mijlocul căreia sclipea sub lună doar pieptenul de fier din mîna lui nea Gică frizerul, să depăşească atelierul şcolar şi să traverseze în dreptul unei curţi invadate de bălării, să deschidă uşa de fier forjat şi să se oprească-n faţa casei în ruine, ascultînd şuierul înspăimîntător al timpului abraziv, al timpului ce înghite iubirea şi ura, aşteptînd să apară deasupra, pe tot cerul, uriaşa Soile-nstelată, să-şi întindă iar mîinile spre sînii şi pîntecul şi şoldurile ei pline de

stele; eu, ca să cobor două etaje şi să mă găsesc din nou pe palierul meu de la cinci, cu aer îngheţat şi cristalin, neschimbat de un sfert de veac, cu aceleaşi patru uşi numerotate şi acelaşi panou electric şi aceeaşi ferestruică pe care scrie HIDRANT; s-o deschid din nou, după ani şi ani, cu inima bătîndu-mi din ce în ce mai tare, întrebîndu-mă dacă n-aveam să găsesc iarăşi în ea vreunul dintre fructele ciudate, încîntătoare ale blocului, rodite special pentru mine, jucării şi globuri de pom de Crăciun, obiecte necunoscute şi dulciuri în cămaşă de staniol colorat... Înăuntru nu era însă decît un furtun de pînză scorţoasă, înfăşurat pe-un cadru de sîrmă, putred de vechi, mişunat de urechelniţe. Am închis dezamăgit uşiţa la loc şi, în sfîrşit, am bătut la uşa alor mei.

Mi-a deschis mama. Ne-am îmbrăţişat în holul cu aer albăstrui, mirosind iute a vinete coapte direct pe flacăra aragazului. Ne-am aşezat la masă-n bucătărie. Apartamentul în care trăisem un sfert de veac şi ale cărui odăi se ridicaseră odată deasupra mea ca nişte hale imense, mi s-a părut deodată întunecos şi meschin, ca săpat sub pămînt. Bucătăria mă strîngea la umeri, cănile din bufet erau toate ciobite, muşamaua de pe masă ajunsese aşa spălăcită, aşa plină de tăieturi de cuţit, că nici nu i se mai desluşea desenul. Bufetul însuşi era-nnegrit de vreme şi de afumătură. Am mîncat ceva, mamei îi picau lacrimile-n farfurie, peste chifteluţele marinate, viespile dezmorţite intrau şi ieşeau din găurile aerisirii, şi ele negre de fum. Am simţit iarăşi un val de dragoste disperată pentru femeia măruntă şi slabă, mai rău îmbrăcată şi mai îmbătrînită ca oricînd. Am vorbit mult, despre foame şi frig, despre cozi, despre autobuzele care nu vin cu orele-n staţii. "Nu se mai poate trăi, nu se mai poate trăi!", repeta mama isteric, şi-ntr-adevăr aveam să aflu zilele următoare ce însemna să trăieşti în labirintul acela neiertător de plăci de beton şi de nebunie. Avea să mi se răpească manuscrisul, aveam să cred că miezul vieţii mele era distrus. Herman avea să zacă în puşcărie, ridicat a doua zi din postul lui de paznic de noapte, dus la secţie şi anchetat pentru "subminarea lucrărilor la Casa Poporului", garsoniera lui percheziţionată, tabloul ridicat şi dus într-o furgonetă, manuscrisul meu împachetat cu grijă şi trimis la cine ştie ce direcţie a Securităţii... Am aflat toate astea mult mai tîrziu. Nici după o săptămînă, cînd nu l-am găsit pe Herman

acasă, nu m-am alarmat prea tare: putea fi plecat pe la rude, sau cine ştie unde. După încă o săptămînă am fost şi eu arestat. Nu mi-a venit să cred. Încă nu credeam cînd stăteam pe bancheta maşinii miliţiei şi priveam printre zăbrele lumea bucureşteană, ruinată, cenuşie, distrusă, feţele posomorite pe lîngă care treceam, Daciile cu tabla strîmbă pe care le depăşeam... Viaţa mea era-n altă parte, culorile mele erau altele. Totul era aici cenuşiu sub înduioşătorul, primăvăraticul cer albastru. Ce straniu: războaiele şi cataclismele le văzusem totdeauna ca pe o peliculă alb-negru de film foarte vechi, cu pete şi zgîrieturi, cu feţe şi clădiri înecate într-un noroi unanim. Cum puteai fi atunci arestat într-o frumoasă dimineaţă cu cer albastru? Cum puteau fi tranşee, tancuri, oameni rupţi în bucăţi printre copaci înfloriţi şi iarbă înaltă pînă la brîu? Dar monştrii şi demonii nu trăiau doar acolo, în iadurile lor. Într-o bună zi se arătau în plin soare, te urmăreau printre sălcii cu mîţişori înverziţi, te înşfăcau pe-o străduţă paşnică, unde nimic rău nu părea cu putinţă. Au fost apoi interogatoriul, criza mea epileptică (de care nu vreau să-mi aduc aminte), spitalul psihiatric. Testul Rorschach, Hermann Rorschach, fluturii, fluturii, fluturii, fluturii — fluturii eterni ai minţii mele. Nu vreau să-mi amintesc acum. Stau în bucătărie, la masă, cu femeia negricioasă şi subţire pe care-o iubesc. Vorbim despre oameni chinuiţi, puţind a transpiraţie şi nespălare — apa e rece ca gheaţa şi uneori nu e deloc -, înghesuindu-se ca vitele în tramvaie. Ne spunem că de-acum, fiindcă vom locui din nou împreună, o să fie mai bine. Vorbim despre tata, despre cît de dezamăgit e el, el care crezuse... Despre ce s-a ales din visul naiv al tinereţii lui, despre ce-au făcut din el... Vorbim despre ei, el şi ea, nenorociţii. Cizmarul şi savanta. Îşi împărtăşeşte şi mama ura cu cei apropiaţi, la cozi nimeni nu răbufneşte, nimeni nu spune nimic. "Nici tu să nu vorbeşti, mamă, ce nu trebuie. Noi sîntem oameni mici. Umblă securiştii peste tot. Lasă, că om trăi noi, o să trecem noi şi prin necazurile astea, lua-i-ar Dumnezeu de nemernici! Chiar aşa, să nu ne mai dea nimic? Nici brînză, nici carne, nici ouă, nimic, nimic, nimic... Ce să mănînce lumea? Ei nu se gîndesc?" Dar noi o să mîncăm, fiindcă o să ne zbatem, o să stăm la cozi nopţi întregi şi tot apucăm, în Bucureşti oricum e mai bine, în alte părţi totul e pe cartelă ca pe vremea războiului. Pîinea, săpunul...

Merg apoi în camera mea dinspre Ştefan cel Mare. Nu aprind lumina. Mă aşez ca altădată, ca-ntotdeauna, pe lada de la studio, cu picioarele pe calorifer, şi privesc ore-ntregi, prin fereastra triplă, şoseaua întunecată de sub cerul sîngeriu, conturînd blocul de vizavi, mai înalt ca al nostru. Farurile maşinilor umplu camera de lumină. Ferestrele de vizavi sînt luminate slab. Nimeni nu face acolo dragoste, ca-n visele mele de altădată. Am zece ani, am optsprezece, am treizeci şi unu. Sînt acum toţi, şirul continuu de fiinţe cu numele şi ochii şi organele mele interne. Pot coborî în mine oricît, pînă acolo unde blocul de vizavi, ce-mi făcuse întregul trecut ecranat şi irespirabil, se dizolvă în apa regală a nostalgiei mele. Şi-atunci pot vedea iarăşi Bucureş-tiul întins pînă la marginile privirii, amestec de case vechi şi arbori îndoindu-se-n vînt, luminat de reclame ca altădată, răsucit ca un mirific ghioc sub lumina stelară. Rămînem aşa, gemeni reflectaţi unu-n altul, transmigrînd unu-n altul, mixînd amintiri şi dorinţe, organe şi cupole, ziduri şi viziuni, cabluri electrice şi nervi spinali, pînă ce redevenim ce de fapt fuseserăm întotdeauna, ce nu încetaserăm nici o clipă să fim: unul singur.

Partea a III-a

Dacă iei tramvaiul de la Sf. Gheorghe, înghesuindu-te în vagoanele cu plafon de placaj şi ţinîndu-te, ca vai de lume, de mînerele de lemn înşirate pe bara de sus, eşti zmucit curînd încoace şi-ncolo de-a lungul vechii Căi a Moşilor, atît de îngustă, încît poţi crede că treci printr-un canal de calcar şi tencuială, nu prea adînc, prin praful căruia se vede, undeva deasupra, cerul. Un mitocan îşi face brutal loc cu coatele, altul îţi pune-n braţe papormţa lui cu găini vii, pline de găinaţ, un al treilea-ţi suflă-n faţă damf de ţuică şi de cîrnaţi cu usturoi. Pe geam se perindă aceleaşi case negustoreşti mîncate de vreme, cu ferestrele acoperite cu hîrtie şi încadrate de statuete leproase. Curţi cît palma în faţa intrărilor, cîte-un leu jalnic de ipsos călărit de cîte-o ţigăncuşă, cîte-o sfoară de rufe întinsă, cu populaţia ei pestriţă, pe cîte-un balcon strîmb, ce stă să cadă. Tinere ţigănci ochioase, rujate vulgar, rîd la cîte-un geam. Un moş în costum şi

pălărie aşteaptă în staţie, pe vine, sprijinit de-un zid, lăsîndu-se orbit de praful tramvaiului. Nefericite muşcate şi ficuşi au frunzele atît de prăfuite, că nu-ţi poţi imagina că au fost o dată verzi. Un pisoi jigărit, cu blăniţa numai ţepi de noroi, încearcă timid să treacă strada. "Mamaie, dă-o dracului, te caută moartea pe-acasă şi tu încurci lumea-n tramvai?" se răsteşte o ţoapă cu păr vopsit portocaliu la o băbuţă care-i tuşise în faţă.

Ajungi, după două staţii, la intersecţia Oborului, o viermuiala de oameni, căruţe şi maşini cu tabla încinsă de soare. Caldarîmul e plin de balegi. Predomină aici ţăranii, cu pălăriile lor negre de fetru şi cu pieptare subţiri, de vară. Îşi cară căruţurile cu ceapă, morcovi şi roşii la piaţă. Alţii poartă funii de usturoi peste piept ca nişte cartuşiere. Copii rahitici dar veseli trag după ei căruţuri cu butelii. Dinspre hală vine o putoare de peşte stricat de nu mai ştii încotro s-o iei. Noroc că pe colţurile dinspre Colentina sînt cîrciumi de unde iese permanent fumul albastru al mititeilor fripţi pe cărbuni, şi mireasma asta binecuvîntată îţi face imediat un gol în stomac. Ce-ai mai mînca, acolo, vreo cinci-şase, cu muştar, scobitori şi o feliuţă de pîine neagră, pe o bucată de hîrtie de-mpachetat! Tramvaiele roşii, cu remorcă, se-ncrucişează des în piaţă, clopoţesc şi frînează din metru în metru, căci tărăncile cu saci în spinare nu s-ar da la o parte pentru nimic în lume, şi-n cele dm urmă vatmanii înfuriaţi se dau jos, le apucă brutal de umeri şi le trag de pe linie, înjurîndu-le ca la uşa cortului. Pe stîlpul din mijlocul pieţei, de care sînt prinse firele tramvaielor şi care are şi becuri ce dau, de la şapte seara, o lumină chioară, e lipit un afiş care spune că la grădina "Aurora" se dă filmul "Răsună valea". Şi pe geamul cîrciumii (o casă ca toate casele, lungă, scundă şi galbenă) — un afiş strîmb din care-ţi rînjeşte un cap sălbatic de tătar: la cinema "Timpuri noi" rulează filmul "Mongolii", de care toată lumea e-nnebunită. Un difuzor de deasupra Halelor hîrîie-n gura mare un cîntec vesel: "De dimineaţă lîngă lac pescarul amator/ îşi cînta ca pentru el un cîntecel de dor..."

Ce de lume! Fiecare zorind spre daravelele lui. Stai în intersecţie cel puţin un sfert de oră şi, o dată scăpat din viermuiala, tramvaiul ţîşneşte pe Colentina, stradă la fel de-ngustă ca şi Moşilor, dar mult mai pustie. Aici casele se mai ivesc printre maidane şi depozite doar ca ultimele cioturi de măsea ale unui om bătrîn, care le-a mai şi-ngălbenit de tutun.

Cum intri pe stradă, te trăzneşte duhoarea de grăsime rîncedă de la fabrica de săpun "Stela". Aici se produc singurele două feluri de săpun cu care spală şi se spală toată lumea: săpunul "Cheia", calup gros şi galben pe care e chiar imprimată o cheie, şi "Cămila", vîrît într-o cutie de carton pe care scrisul, prost imprimat, abia dacă se vede. Multă lume, mai ales cei care au curte, îşi fac singuri săpunul, în care pun şi frunze de pelin, să miroasă frumos.

Pentru că tramvaiul ia viteză, vagoanele se clatină aici atît de tare, că-ţi spui că una-două au să se răstoarne. Bordeie mizerabile, o sifonărie vopsită-n albastru, o casă pe uşa căreia scrie cu litere strîmbe BORŞ, se clatină şi ele în ritmul tramvaiului. Cînd vezi, pe dreapta, după maidanul cu gunoaie şi cauciucuri arse, clădirile de cărămidă şi poarta de fier a ţesătoriei "Donca Simo", ştii că trebuie să cobori. O faci la dreapta pe o străduţă mult prea meschină pentru uriaşul cer de vară de deasupra. Treci de un dud, de nişte amărîte straturi de cîrciumărese, te latră cîinii din toate curţile. O faci la stînga şi iar la dreapta, pe lîngă ruina sinistră a unei foste case negustoreşti cu pretenţii: pe pereţi avusese "freşte", cum se lăudase decenii întregi proprietarul. Mai rămăsese-n picioare un perete de var albastru, cu un mare ibric fumegînd zugrăvit pe el. Acolo-şi făceau copiii veacul, jucîndu-se printre bălării. Alte cîteva case de mahala, improvizate, gata să se dărîme, acoperite cu petice de carton gudronat şi mirosind a lături, şi dai, în fine, în Silistra, stradă lungă, pietruită prost şi neregulat, pe care nu trec decît, din cînd în cînd, căruţele cu sticle goale ale ţiganilor, aşa că printre pietre a crescut o blăniţă verde întinsă pe toată strada. Te tîrăşti de-a lungul străzii, pe lîngă garduri date cu gaz, priveşti pofticios şi neputincios ultimele cireşe rămase pe vîrful pomilor cu frunze grase şi leneşe-n soare, şi ajungi la întretăierea cu o altă străduţă, pe colţul căreia e alimentara. Casa e masivă, obtuză, încrustată cu licheni ca o stîncă bătrînă. Oarbă de ferestre, are doar, la etaj, un balcon de fier forjat cu nelipsitul leandru-în-florit şi nelipsita bătrînică iscoditoare care te urmăreşte lung cu ochii înroşiţi de conjunctivită. Chiar sub balcon e firma stacojie, iar sub firmă, doar uşa. Nici vitrine, nici geamuri, nici nimic. Ţi-e şi frică să intri în bezna mirosind a mălai încins. Oftezi uşurat cînd ai trecut mai departe, de parcă te-ai fi aşteptat să ţîşnească din gaura aceea umedă un torace

păros de păianjen, să te-apuce cu labe scurte şi puternice şi să te tîrască-năuntru. Treci de casa vopsită-n toate culorile a unui fost ofiţer, văduv, cu mica lui grădină de flori plină de pari cu globuri colorate în vîrf şi inima-ncepe să-ţi bată mai tare, căci ajungi, ai ajuns în faţa porţii de fier a casei lui Ma'am Catana, faimoasa casă de nebuni a străzii. În curtea ei înconjurată pe trei părţi de odăile de la catul de jos şi, peste ele, de galeria de lemn a catului de sus, spre care duce o scară de asemenea de lemn, aerul e atît de-mbîcsit de mireasma oleandrilor aflaţi peste tot, în lăzi mari, putregăite, încît pare roz pal. Şi umbrele au aici nuanţe pastelate, mov şi liliachii, altfel decît pe stradă, de parcă nu acelaşi soare şi nu aceiaşi nori melancolici de vară ar străluci peste casa acum aproape pustie. Doar Catana, moşul, moţăie aşezat pe prag, ca de obicei, socotind poate banii ce i-ar mai trebui ca să-şi termine minunatul cavou. În mintea lui, bolţile şi cupolele subpămîntene se multiplică şi se complică-n ornamente de piatră lustruită, nemuritoare. În centrul celei mai ample dintre bolţi se află un mormînt de cristal.

Un difuzor cîntă într-o odaie. Cît de mici trebuie să fie camerele astea, în care stau totuşi familii întregi şi unde se găteşte, se face baie, se doarme şi se mănîncă, toate între aceiaşi patru pereţi. Vreo douăzeci de familii sînt înghesuite aici, trăiesc în comun, scot mesele-n curte şi mănîncă-mpreună, glumesc şi se ceartă, se bălăcăresc ca la uşa cortului şi ajung cîteodată şi la bătaie. Cei mai mulţi sînt muncitori cu braţele, nişte amărîţi în maieuri rupte, veşnic murdari de unsoare de strung. Cînd iau leafa e nenorocire: nici unul nu se-ntoarce înainte de miezul nopţii, şi-atunci lălăind şi ţinîndu-se de garduri. Femeile lor, care le au, sînt îngălate ca şi ei, cu nişte jegosi de copii pe care nu-i schimbă cu zilele şi săptămînile. Dar acum bărbaţii sînt la slujbă, iar nevestele fie că sforăie prin odăile cu hîrtie albastră în geamuri, fie că numără, la masă, a zecea oară banii rămaşi pînă la următoarea chenzină.

Încremenirea casei e tulburată mai întîi de un tînăr cu mutră de puşcăriaş, în maieu, cu basc pe cap şi o cutie de table sub braţ, care iese pe o uşă a corpului din spate, cu mişcări şmechereşti din umeri şi din gît, se suceşte şi se-nvîrteşte prin curte, nedîndu-i nici o atenţie lui Catana, de parcă-ar fi fost o piatră, şi-n cele din urmă iese pe poartă şi-o ia-n susul străzii fluierînd. La trecerea lui, curcanul se înfoaie şi, cu paşi iuţi, se-

ndreaptă spre gardul de sîrmă al coteţului. După ce încă o uşă se deschise şi se-nchise fugitiv la catul de jos, ivind un cap de ţoapă şi un capot roşu decolorat, apărură la etaj două femei tinere, dintre care una ţinea în braţe un băieţel de vreo doi ani. Cea care-l ţinea pe braţul stîng, uitîndu-se la el ca la o minune, giugiulindu-l şi ciupindu-l de sub bărbie din cînd în cînd, era neobişnuit de zveltă, cu sîni elastici şi mari, bine conturaţi prin rochia cu imprimeuri, şi purta o bască frez, cochetă, peste buclele coafate modern. Era fardată cam strident, cu codiţe lungi de rimei în prelungirea ochilor şi cu forma de inimioară a gurii mult exagerată de rujul unsuros. Totuşi, pentru o prostituată, Coca nu avea o figură vulgară şi, dac-ai fi văzut-o dimineaţa, cînd n-o vedea nimeni, ai fi avut surpriza să priveşti o fată de la ţară, cu trăsături regulate şi inexpresive, frumoasă mai mult datorită tinereţii ei. Zîmbetul ei adevărat, cu totul ascuns de ruj şi de pudră, era bun şi timid, dar avea parte de el doar oglinda. Acum, rimelul gros de pe gene părea şi mai intens, pentru că, ieşind brusc în soare din penumbra camerei, fata strîngea ochii şi ridica pometii, arătîndu-şi totodată dinţii de sus, de un alb prea lăptos, fără transparenţă, ieşind din gingii ciudat de palide în contrast cu sîngenul violent al rujului. Şi Maria strîngea din ochi, orbită de lumină. Ea nu era deloc aranjată şi mirosea a mărar. Permanentul 1 se dusese de mult, căci nu ţinea în părul ei cu firul subţire şi fragil. Serile îşi mai punea părul pe moaţe, dar cu slabe efecte. Maria se apropia de treizeci de ani şi era, încă de pe-atunci, o femeie istovită. Negricioasă şi slabă, cu sînii atîrnînd, nu ştia altceva decît să facă mîncare şi să stea toată ziua cu Mircişor. Chiar şi cînd amesteca în veşnicele ei crătiţi, îl ţinea pe copil în braţe, îl dăscălea şi-l învăţa, îi spunea poezii şi tot ce-i mai trecea prin cap. Acum, că "se făcuse mare", începuse să-i cumpere cărticele cu poze colorate pe care-i arăta ore-n şir, gîngurind şi stîlcind cuvintele împreună cu el, năpustindu-se cîteodată asupra lui aproape feroce, strîngîndu-l în braţe de parc-ar fi vrut să-l înconjoare din nou din toate părţile, să-l înglobeze din nou în corpul ei ocrotitor. "Mînca-l-ar mama pe el să-l mănînce!" striga atunci pătimaş, cu inflexiuni primitive în voce, cum n-o auzeai vorbind decît cu tîntăvenii ei, cu surorile, Anica şi Vasilica şi cu părinţii, mămica (rău bolnavă încă de-atunci) şi tătica. Băieţelul şi Costel, bărbatul ei slab ca un ţîr şi cu păr pana corbului, care

abia-mplinise douăzeci şi cinci de ani, bănăţeanul pe care, după multe ezitări, îl luase "că e băiat bun", cum îi tot zicea soră-sa, erau toată viaţa ei de regină-n exil?! care nu-şi mai aminteşte nimic din strălucirea unui trecut confundat de-acuma cu visul. Căci vis, fără-ndoială, construcţie a minţii ei neliniştite, fusese dulceaţa corpului gol al Mioarei Mironescu, sînii ei grei şi rotunzi, coastele de faux-maigre, crupa voluptuoasă-a femeii care-o dorise şi o-mbrăţişase în micul apartament din pasajul Maccâ, şi tot vis fusese rătăcirea ei, de mînă cu Costel, prin trista şi senzuala primăvară bucureşteană, cînd, după ce ieşiseră de la film, se îndreptaseră cu vestmintele fluturînd în vînt spre zona din spatele bulevardului, unde se-nălţa încă edificiul singuratic al casei liftului unei clădiri inexistente. Şi vis fusese prizoniera mare şi goală a liftului, cu fluturele ei cît o lebădă-n braţe şi cu mersul ei graţios, cea care o privise-n ochi pe biata ţesătoare şi-i spusese, ca şi cînd prima dată, atunci, i-ar fi dat un nume, cu voce de trianglu şi carillon: "Eşti Maria." Realitatea era cu totul alta, era camera cu chirie de pe Silistra, erau macaroanele cu marmeladă, ciorbele lungi care clocoteau pe plită, ligheanul cu rufe murdare şi c-un colţ de săpun de rufe ieşind verzui din apa băloasă, copilul, bărbatul. Erau bibelourile şi tişlaifărele ieftine pe care le cumpăra din cînd în cînd şi le-mprăştia pe pervaze şi pe bufet. Nimic nu exista dacă nu putea fi văzut, luat la mînă, frecat, curăţat, preparat, sărutat. Nici chiar Dumnezeu, nici cerurile albastre ale verii lui '58. Nici imensa şi felurita lume, nici măcar marele oraş, în afară de trei străzi şi o piaţă, legate printr-o rată hodorogită de satul ei, de Tîntava.

Mircişor, care, în ciuda căldurii din curte, trebuia să sufere mereu o căciulită albă pe cap, întinse mîinile către mama lui, şi Coca, pupîndu-l pentru ultima oară pe amîndoi ochii, îl transferă în braţele Mariei. Pielea băieţelului grăsuţ, în afara căciu-liţei doar în chiloţei, era umedă unde fusese lipită de decolteul Cocăi. Femeile se-mbrăţişară peste copil, Coca-l mai privi o dată atît de intens, de parc-ar fi vrut să şi-l întipărească pentru totdeauna-n memorie şi-l întrebă, a suta oară, cum a zis "Doni", căţeluşul curţii, cînd nenea Nicu Bă a dat peste el cu bicicleta. "Cum a zis Gioni, mamă?", îl stîrni şi Maria, dar copilul rîdea şi nu vroia să spună. Într-un tîrziu, uitîndu-se la curcanul din curte şi cu o voce complet indiferentă, zise totuşi automat: "Aoieu, doaie păţou' meu!" "Şi ce-ţi aduce tăticu' cînd vine de la

servici?", nu-l lăsară femeile. "Ce-ţi aduce, mamă?" "Betetecă şi cîţe noi", pufni în rîs şi Mircişor, care de fapt vorbea acum mult mai bine, dar îşi relua repertoriul de succes ca un bătrîn comedian. Şi-ntotdeauna, deşi auziseră frazele astea de zeci de ori, vecinii se prăpădeau de rîs şi aproape că-l sufocau pupîndu-l. "Adică bicicletă şi ghetuţe noi", traduse Maria, de asemenea automat. Pe cînd Coca se-ntorsese deja cu spatele şi coborîse prima treaptă a scării care ducea-n curte, Mircişor găsi cu cale să-şi plaseze şi replica sa cea mai nouă şi mai de efect, aproape ţipînd după fată: "Tăticu' meu e bitsiv, a băut banii şi tsuică!" Coca-i făcu iar cu mîna şi-i zise rîzînd: "Să nu mai zici aşa, Mircişor, că cine te-aude te crede!" "Pa, pa, Coca, pa, pa!", făcu Maria mişcînd mînuţa băiatului, apoi îl lăsă să meargă pe jos şi intră, de mînă cu el, în casă. Uşa se-nchise chiar în clipa-n care Coca cobora ultima treaptă a scării şi punea vîrful pantofiorului ei din imitaţie de piele de şopîrlă pe caldarîmul curţii. Păşi sucind uşor, profesional, din şolduri (cu toate că, în curte, faţa de vecini, căuta să treacă, pe cît posibil, neobservată) pe lîngă Catana, care-mpietrise ca o figură de pe-un sarcofag, şi ieşi pe stradă, grăbind pasul şi aranjîndu-şi, cu o mişcare iute a degetelor, bascul de sub care-i curgeau cîrlionţii castanii. Strada i se ascuţea înainte, melancolică şi toridă, cu stîlpii strîmbi de telegraf daţi cu păcură, cu cîte-o pisică roşcată ghemuită pe-un vîrf de gard. Şi era de parcă tînăra femeie ar fi stat pe loc şi un motor nevăzut ar fi mişcat, sub picioarele ei, toată partea de oraş prin care ea trecea, mai întîi rectiliniu, pînă la a doua încrucişare de drumuri, apoi o rotire de 90° a întregii machete, cu case şi arbori, iarăşi o mişcare rectilinie, iar o rotire, pe cînd un microprocesor ar fi calculat toate perspectivele, unghiurile de incidenţă, intensitatea culorilor şi anamorfoza desenelor din peisaj, în aşa fel încît femeia cufundată-n gînduri să perceapă, subliminal dar deplin realist, iluzia multidimensională a cartierului încremenit, la ora siestei, într-o lumină metafizică. Pe drum, aproape de intrarea pe Colentina, Coca deschise poşeta din aceeaşi proastă imitaţie de piele de şopîrlă, cotrobăi puţin, aspirînd mireasma de pudră dinăuntru şi scoase-n cele din urmă o fotografie cu margini zimţate, de fapt o jumătate de poză alb-negru pe care, încercînd să n-o mişte în mers, o privi cu atenţie. Nemulţumită, se opri şi privi din nou poza, care o-nfăţişa pe Maria ţinîndu-şi băieţelul în braţe. Marginea dreaptă a pozei,

acolo unde fusese ruptă-n două prin îndoiri repetate, secţiona cotul stîng al femeii care, într-o rochie albă cu un imprimeu de fundiţe albastre, zîmbea forţat către obiectiv. Copilaşul, cu codiţe aurii cît degetul, sucise mult capul spre dreapta, spunînd ceva unui nevăzut tovarăş, aşa încît, din profil, ochiul lui stîng era cel mai strălucitor punct din întreaga poză. Fotografia dispăru la loc în poşetă şi Coca, dînd colţul pe Colentina, fu izbită de îngrozitorul damf de rîncezeală de la fabrica de săpun. Aşteptă în staţie tramvaiul, care se vedea venind ca un cărăbuş din capăt, de la ceas, urcă şi merse două staţii, îmbrîncită încoace şi-ncolo de clătinaturile vagoanelor şi asurzită de zgomotul lor de fierărie. De unde stătea, agăţată de mînerul din plafon, vedea spatele neobişnuit de gras al vatmanului revărsîndu-se-n pliurile unui maieu tetra ud fleaşcă. În dreptul bisericii Sf. Dumitru îşi făcu cîteva cruci repezi şi recăzu în gînduri pînă la Făinari, fără să mai vadă nimic în jurul ei. La următoarea coborî, şi cînd tramvaiul porni iar, huruind, un val de praf învolburat o lăsă aproape fără suflare. Înota în praf, îl simţea, fad şi totuşi arzător, pe buze, îi troznea-n dinţi. Rochiţa îi căpătase o nuanţă cenuşie şi-i atîrna acum pe trup ca o cîrpă. Niciodată, nicăieri nu existase o stradă mai tristă decît Calea Moşilor, cu casele ei bătrîneşti, cu faţadele pline de zorzoane de ghips îngălbenit. Cu grilajele de fier forjat mîncate de sare şi rugină. Pînă şi dunga de cer de deasupra părea făcută din acelaşi ghips, pictat naiv cu nori şi cherubini de cine ştie ce artist de bîlci. Prăvăliile, cu obloane de tablă ondulată, etalau în vitrinele lor meschine conserve, mingi şi păpuşi livide de cauciuc. Copii apatici călăreau, în curticele cît palma, bătătorul de covoare din faţa intrării, sau se uitau la cer prin geamurile colorate ale marchizelor.

Coca se scutură energic de praf, scoase bereta şi îi trase şi ei cîteva palme, o puse la loc peste păru-mbîcsit şi-o făcu la dreapta pe Corbeni, aproape de marea intersecţie cu bulevardul. Castanii de pe strada umbroasă reuşeau să filtreze bine praful, aşa că aici, ferit de zăpuşeală, puteai să respiri mult mai uşor şi chiar, printre frunzele palmate, leneşe, puteai vedea cîţiva stropi tremurători de cer azuriu. Pe partea stîngă a străzii erau case ce nu se deosebeau mult de cele de pe Silistra: scunde, cu frumoase curţi pline de flori în faţă, cu cîinele priponit lîngă cuşca lui. În schimb, de cealaltă parte se ridicau

clădiri înalte, pătrăţoase, de cărămidă sau tencuite, cu cîte două etaje, arătînd, mai mult sau mai puţin pure, urme de art-nouveau şi chiar de cubism, căci fuseseră ridicate, mai toate, între cele două războaie. Ferestrele rotunde ale casei scărilor le dădeau un aer neobişnuit de solemn şi de misterios. Între clădirile somptuoase dar prost întreţinute erau intercalate în mod bizar şi nişte depozite, o făbricuţă cu zeci de geamuri de sticlă zbîrnîitoare şi o gheţărie unde, pe un paralelipiped de gheaţă, umed şi translucid la capete, lăsat să se topească pe o masă de zinc, un muncitor mînca nişte peşte prăjit dintr-un ziar. La trecerea Cocăi, muncitorul rămase ca trăznit, fluierînd cu gura unsuroasă. Ce i-ar fi făcut el! Putori ca asta n-ar trebui lăsate libere pe stradă.

După gheţărie urma o casă cu desăvîrşire flamandă, cu faţada de cărămidă smălţuită, înălţată pe trei nivele, dintre care ultimul se ţuguia în trepte şi se-nfigea în cer ca un ferăstrău. Ferestre cu obloane deschise, avînd tăiate-n ele inimioare, răsfrîngeau frunzişul castanilor din faţă. Astfel de case, toate ţuguiate, lipite unele de celelalte într-o faţadă continuă, colorată pestriţ şi sobru în acelaşi timp, se-nşiră de-a lungul apelor leneşe ale Ţărilor de Jos, împingînd o aripă virtuală în valurile moi ca de gelatină. În praf osul şi nespus de tristul oraş din Bărăgan, o asemenea casă era exotică asemenea unei păsări-liră care, venită de nicăieri, s-ar fi aşezat la mahala, într-un crîng de liliac. Dincolo de ea era un maidan cu un zid rămas în picioare de la vreo casă veche, aproape îngropat în bozii, şi dincolo de maidan o şcoală.

Fata se opri în faţa casei olandeze, o privi întreagă, dîndu-şi capul pe spate (faţada dreaptă şi înălţată exagerat depăşea cu mult acoperişul dindărătul ei) şi deodată avu sentimentul limpede că se află într-o pictură. Că, exact în acel moment, cineva contemplă, cu nespusă-ncîntare, tabloul, în grea ramă barocă, înfăţişînd o casă flamandă de cărămidă smălţuită, colorată portocaliu şi stacojiu, al cărei fronton în trepte se conturează pe cerul înalt, pictat neglijent cu cuţitul. Casa e-ncadrată de doi castani bătrîni, cu contururile contorsionate şi-ngroşate cu un negru cam artificial. În faţa ei, limpede ca o imagine proiectată de-o lanternă magică, evident din alt timp şi alt loc, stă o femeie voluptuoasă, văzută din spate, în rochie stil Marilyn Monroe, cu o bască frez pe cap, privind casa nu ca pe-o

casă, ci ca pe un altar, ca pe o catapeteasmă cu imagini sacre, ca pe-un retablu dintr-un dom uriaş. Pictorul necunoscut pusese aur acolo unde cîrlionţii femeii se răsuceau îndrăzneţ, o dungă de ambră pe braţe şi pe linia obrazului uşor întors, şi o asemenea acribie maniacală în detalii, încît textura fustei ieşea în relief ca sub o lumină razantă, iar copca moş-babă cu care era-ncheiată la spate se vedea limpede, cu luciul ei de fier galvanizat, de parc-ar fi fost de douăzeci de ori mai mare. Sub copcă, rochia făcea un ochi prelung, în care se vedea pielea moale şi dulce-a femeii, cu două noduleţe mai luminoase în dreptul vertebrelor, cu firişoare de păr aurii lăsîndu-şi umbra aproape nevăzut pe epidermă, şi cu o mică pată de melanină în formă de bob de chimen. La suprafaţă, pielea avea solzişori infimi de cheratmă, iar dedesubt un fel de cărniţă elastică şi străvezie prin care răzbăteau umbre prelungi, vag colorate: vase de sînge, canale sudoripare, terminaţii nervoase... În mijlocul volutelor de lemn aurit ale ramei, sub tablou, se afla o plăcuţă de alamă pe care scria titlul picturii ("în faţa Marelui Portal") şi numele artistului, imposibil de desluşit, aşa cum în vis nu putem citi rîndurile limpezi ale unei scrisori, deşi vedem fiecare literă cu o claritate monstruoasă. Fata sui, scuturîndu-se de această viziune, cele două trepte ce duceau la uşă şi sună, prelung, ţîrîit, de parc-ar fi ştiut că acolo locuia cineva cam tare de urechi.

Bătrînul care-i deschise avea într-adevăr ambele ducturi auditive înfundate cu bumbac. Urechile roze şi veştede — în lobul uneia un bumb de diamant scînteia nebuneşte-n penumbră — erau de altfel singurul lucru remarcabil în înfăţişarea lui. Fără o vorbă, îi întoarse femeii spatele şi, arătîndu-şi prin halatul de mătase omoplaţii nemaipomenit de slabi, se aşeză iarăşi în fotoliul adînc de unde se ridicase. Pe măsuţa din faţa lui, cu picioare curbe şi terminate cu labe de leu, acoperită cu cristal gros, se afla o planşetă pe care bătrînul se chinuia să fixeze în poziţie naturală labele unui mare păianjen tropical, roz deschis ca pielea nou-născuţilor, pe care taxidermistul îl preparase în prealabil. O cusătură laterală pe pîntecul sferic al creaturii, mare cît o minge de tenis, arăta că organele interne îi fuseseră extrase şi înlocuite cu bumbac din acelaşi fuior (ce zăcea sub masă) din care bătrînul îşi făcuse şi

dopurile pentru urechi. Păianjenul avea înfipţi în partea din faţă a toracelui trei ochi minusculi, dar strălucitori ca nestematele, azurii, aşezaţi în triunghi echilateral, iar dedesubt chelicen bestiali, înfoşiţi încă de sîngele ultimei păsări sau ultimului pui de pisică pe care-l injectase cu scuipatul lui dizolvant. Deasupra măsuţei se revărsa un con de lumină, pe cînd restul încăperii părea la-nceput îmbeznat şi aproape impenetrabil cu privirea. Încet, ochii Cocăi se obişnuiră, însă, ca-ntotdeauna, şi-ncepură să scoată din umbrele catifelate vagi contururi şi reliefuri care arătau că încăperea era neaşteptat de adîncă. O răcoare de pivniţă făcea ca toate lucrurile din interior să aibă, la atingere, aspectul repulsiv al sticlei mate, masive, aburite.

În primii ani după ce descoperise casa de pe Corbeni şi—şi începuse viaţa dublă, Coca încercase mereu să afle cît de mare era, de fapt, încăperea aceea întunecată. Bătrînul, care tot prepara şi crucifica, ajutîndu-se de lupă şi de instrumente hidoase, animale mici, păsări şi insecte, nu-i dădea niciodată nici o atenţie, nu-i răspundea la-ntrebări şi, dacă femeia insista, o privea cu faţa lui (da, nu doar cu ochii, ci cu toată faţa) inexpresivă de parcă s-ar fi-ntrebat cît bumbac i-ar fi trebuit ca să umple atîta piele, să dea rotunjimi ţîţelor şi feselor, şi fermitate membrelor acelei femele cam prea voluminoase pentru posibilităţile lui. De multe, de prea multe ori Coca nu se grăbise să treacă dincolo, ci o luase lateral, pe dalele îngheţate, ţinîndu-se de peretele îmbrăcat în lambriuri sculptate cu entrelacs-uri florale. Pereţii se pierdeau însă-n noapte şi, chiar dacă o dată s-a-ncăpăţînat să meargă cîteva ore de-a lungul lor, fata n-a ajuns nicăieri. Aceleaşi lambriuri aspre pe-o parte, aceleaşi obiecte nedesluşite, ieşind înşelător din umbră, pe cealaltă. Şi, extrem de departe, punctul de lumină de deasupra măsuţei bătrînului. În alte daţi, cu inima strînsă de teamă, Coca se desprinsese de perete ca un copil care-şi dă drumul prima dată de la marginea bazinului de înot şi-ncepe să plutească deasupra apelor ce vuiesc ameninţător. Ce obiecte se aflau în nemăsurata hală? Ce erau acele luciri, cînd ca de aluminiu, cînd ca de porţelan? În apropierea măsuţei, cu lampa ei deasupra (şi cu ce fir trebuie să fi atîrnat ea din tavan, căci tavanul era cu neputinţă de desluşit, deşi cîteva luminiţe, ca dintr-o turlă aflată la sute de metri înălţime, păreau a pluti uneori fantomatic în aerul înnoptat?), marile obiecte puteau fi desluşite ceva mai

uşor. Primul pe care, apropiindu-se de el, Coca-l văzuse bine, după acomodarea ochilor cu bezna, era un scaun dentar. Piciorul masiv, tronconic, de porţelan pe care se sprijinea era bine înşurubat în podea şi avea pedale cu care scaunul propriu-zis se putea fixa mai sus sau mai jos şi se putea lăsa pe spate aproape pînă la orizontală. Fotoliul era acoperit cu plastic grosolan, cafeniu, şi avea înfiptă-n spătar o sprijinitoare de cap rigidă şi-ngustă ca nişte fălci de patent. Alături de scaun se ridica trunchiul instrumentului de tortură, ce-şi purta deasupra marea pălărie cu becuri, iar în faţa scaunului, măsuţa cu cängi şi cleşti şi ace spiralate şi oglinjoare cu mîner faţetat. Butoane de ebonită, roşii şi negre, se-nşirau pe stîlpul de porţelan, legate, prin corpul lui, de bestialele accesorii. Căci, pliate ca braţele ucigaşe ale călugăriţei, atîrnau deasupra segmentele de metal, dublate de corzi de sîrmă răsucită, ale bormaşinei, cu sfredelul ei în capăt, iar dintr-o gaură ca de şarpe ieşea gîtul negru şi gros al turbinei, cu capul metalic şi dintele ei din vîrf, gata să zboare ţăndări de măsea într-o gură caldă, umană, căptuşită cu pereţii moi ai obrajilor şi-n care limba se chirceşte şi saliva e suptă de un cîrlig de alamă coclită. Un coş de gunoi cu tifoane însîngerate şi-un pahar pe-o poliţă specială, plin ochi cu o apă limpede ca o lentilă arătau că scaunul dentar era funcţional şi că fusese folosit de curînd. Coca se-nfioră cînd îl atinse cu degetele: era aşa de rece, de perfect şi de-ncremenit, încît părea cu mult mai concret decît spaţiul dimprejur, de parcă pe el ar fi focalizat aparatul foto al existenţei, lăsînd tot restul într-o ceaţă de culori stinse. Depărtîndu-se de el, ca de-o corabie sau de-un aisberg, fata dădu, la vreo treizeci de paşi, peste un al doilea scaun dentar, apoi peste altul... Erau sute, poate mii, aşezate în şiruri, la egală distanţă unul de celălalt, încremenite-n acelaşi aer îngheţat, identice în cele mai mici detalii, cu acelaşi pahar plin-ochi de apă şi aceleaşi tifoane însîngerate în coş. Era o pădure de scaune dentare, printre care Coca rătăcea fascinată, căci îşi amintea mereu cum într-o după-amiază, tîrziu, cînd nu avea mai mult de unsprezece sau doisprezece ani, o apucase o durere de dinţi atît de înfiorătoare, că maică-sa fugise cu ea la cabinetul cel mai apropiat. Era-n vremea războiului, la urletul sirenelor oamenii lăsau totul şi fugeau în adăposturi. O bombă căzuse chiar lîngă clădirea în care se afla cabinetul, şi care fusese şi ea zguduită destul de bine. Urcaseră pe scări acoperite de moloz şi

aşteptaseră mult în antreul doctorului. Pînă la urmă, dentistul, vînjos şi brunet, cu o mustaţă răsucită şi braţe neobişnuit de frumoase o poftise ceremonios în cabinet, lăsînd-o pe mamă să aştepte afară mai departe. Fetiţei îi trecuse durerea, dar nu şi spaima în faţa chinuitoarelor mstrumente cu care, adînc aplecat asupra ei, doctorul îi scobea măseaua cariată. Stătea încordată, cu capul mult dat pe spate, cu mîinile încleştate pe braţele scaunului, simţind mereu, pe dosul palmei drepte, apăsarea pîntecului bărbătesc. De-atîtea ori o chinuise, în amintire şi-n vis, ce se-ntîmplase atunci, căci simţise deodată sexul tare al doctorului strivindu-i mîna şi ridicase capul speriată. Văzu atunci că rochiţa i se adunase la brîu şi pulpele şi chiloţeii cu desene de ancore i se vedeau etalate pe muşamaua cenuşie. Îşi trăsese repede rochiţa-n jos, prefăcîn-du-se a nu fi-nţeles nimic, iar doctorul, depărtîndu-se un pic de scaun, continuase scobitul în măsea. La plecare îi zîmbise stînjenit, corect totuşi, ştiind însă, cumva, că-ntreaga viaţă a fetiţei cu cozi cuminţi avea să-şi schimbe cursul de la acea întîlnire. Cînd, de mînă cu mama ei, ieşise sub stele, printre ruine fumegătoare, ştia şi ea că zeci şi sute de bărbaţi aveau să-şi lipească sexu-ntărit de trupul ei, şi că în braţele lor frumoase, sub privirile lor aplecate adînc asupra ei, urmărindu-i atent faţa chinuită de voluptate, avea să-şi găsească întotdeauna fericirea şi nefericirea.

Uneori, obosită de-atîta umblat în obscuritate, pe dalele tari ale sălii, se aşeza în cîte-un scaun, se juca distrată cu cleştii şi cu seringile, freca amalgamul pentru plombe sau umbla la butoanele de ebonită. Dar nu se putea destinde. I se părea că din clipă-n clipă cătuşe automate îi vor cuprinde gleznele şi-ncheieturile mîinilor, ca şi cînd s-ar fi aşezat într-unul dintre fotoliile-capcană ale libertinilor de altădată, care depărtau picioarele femeii şi-i ridicau pubisul, spre deliciul criminal al juiseurilor din umbră. O dată, apăsînd pe-un buton, brusc o cascadă de lumină orbitoare se năpustise asupra fetei din scaun, aproape dizolvîndu-i contururile şi incendiindu-i rochia. Coca ţipase de surpriză, dar nici un zgomot nu i se-ntorsese-n timpane. Uriaşa hală era o lume fără sunet. Acum, că luminile scaunului dentar erau aprinse, putea vedea bine, pe o distanţă considerabilă, şirul nesfîrşit al celorlalte scaune, primele bine luminate, celelalte pierzîndu-se-n griuri tot mai dense, pînă-n

neantul inscrutabil de la marginea cercului. Deasupra, însă, nu era decît noaptea.

Rătăcea mult pînă să găsească drumul înapoi către singurul reper al acestui limb. Cea mai bună metodă, învăţase după luni de zile de dibuiri, era să aprindă luminile fiecărui scaun pe lîngă care trecea. Astfel, oricît ar fi înaintat în beznă, avea o cărare de lumină-n urmă, pe care putea veni înapoi netulburată, ca şi cînd pe lespezile pe care le zărea acum bine: romburi de malachită verde-nchis şi de porfir cu vinişoare sîngerii, lustruite atît de bine, încît tot ce se afla pe suprafaţa lor dulce se răsfrîngea adînc şi minuţios în oglinda lor. Înaintînd din con în con de lumină transparentă, printre scaunele înmărmurite, Coca ajungea din nou la măsuţa empire şi la bătrînul taxidermist, privea o vreme minunile sau ororile pe care le etala pe lame de sticlă (pentru cine? şi unde le depozita mai apoi, căci nu se afla în sală nici un fel de altă mobilă?) şi apoi se-ndrepta către adevărata ei ţintă, către care un fel de preştiinţă — mai fusese acolo? într-un vis? în altă viaţă? în prima copilărie? sau în acea ordine a fiinţei noastre lăuntrice în care cele trei surse de vertij şi de nostalgie se dovedesc a avea un izvor comun? — o condusese încă din prima zi, cînd o altă tîrfă, din Crucea de Piatră, îi arătase trecerea către cealaltă uşă, punînd-o să jure pe ce avea mai sfînt că n-o s-o mai dezvăluie nimănui. Cu ochii deschişi n-ai fi aflat-o niciodată, căci în orice direcţie ai fi mers, te rătăceai tot în pădurea fără sfîrşit a scaunelor dentare. Ieşirea o aflai numai dacă mergeai drept înainte, cu ochii-nchişi, cam treizeci de paşi de la măsuţa bătrînului. Atunci ajungeai de partea cealaltă a sălii, avînd în faţa ta un perete cu lambriuri sculptate în care se contura o uşă care-n întuneric părea un cheag de sîn-ge-ntărit pe o rană. Coca nu mai ezita, se-ndrepta hotărîtă spre uşă, apuca mînerul sferic de alamă şi trăgea cu putere. Lumina unei zile de vară, măreaţă şi strălucitoare, pătrundea atunci ca un pumnal în marea hală-ngheţată. O dată cu ea răbufnea un val de căldură aducînd cu el vacarmul străzii, zgomotul tramvaielor, resacul rîului, ţipătul obsedant al pescăruşilor. Fata se năpustea afară ca din puşcă, mereu cu un sentiment de supremă fericire, de parc-ar fi scăpat înc-o dată, printr-un miracol, de la o moarte atroce şi certă. Orbită de scînteierea cerului intens violet şi-a norilor atît de joşi că-i puteai atinge cu mîna, cobora-n fugă treptele din faţa casei şi se izbea

cu umărul de cîte-un ins ce-şi plimba cîinele sau împingea landoul cu un copil gras în el, şi care-i striga furios, încruntîndu-se-n spatele ochelarilor rotunzi, cu rame de sîrmă aurită: Let op waarje loopt, dronken.

Soarele nu apusese încă şi ziua era prea puţin înclinată către seară, dar luna plină, neobişnuit de mare, se contura deja fantomatic pe cerul de deasupra posomorîtei primării de cărămidă, în ferestrele căreia se răsfrîngeau deopotrivă azuriul şi trandafiriul dinspre zona canalelor. Clădirile de dincolo de Amstelul încărcat de ambarcaţiuni şi case plutitoare străluceau în culori sărbătoreşti, faţade albastre lîngă faţade gălbui şi faţade vişinii, decupîndu-şi acoperişurile zimţate pe cer. Pescăruşii, care se rotiseră toată ziua deasupra rîului şi se-nşiraseră pe balustrade, aşteptînd turiştii ca să le coboare din zbor pe cap şi pe umeri, somnolau acum pe apa ce frîngea umbre colorate de şlepuri, urcînd şi coborînd o dată cu valurile. Gara se zărea departe, spre stînga, singuratică, masivă şi-nchisă-n propriile ei contururi. Nimic nu făcea concurenţă solemnităţii ei cam prea terestre totuşi, decît nişte depozite negre ce se vedeau şi mai în spate, pe malul Ij-ului. Tot spre stînga, cupola marelui dom, ciudată înmuiere a aramei înnegrite într-un abia perceptibil abur roz, decupa o jumătate de cerc în josul unui cer mult mai înalt decît în orice alt loc din întinsa şi derizoria noastră lume. Amsterdamul, peste care atîrnau zi şi noapte norii joşi, îmbibaţi de apă, avea deasupra, ca unul dintre acele ceasuri aurite, un clopot de sticlă ce proteja parcă tot ce era mecanic, butaforic şi artificios în oraşul de pe canalele semicirculare. Şi cu cît era cerul mai înalt, cu atît norii, împinşi de vîntul oceanic ca nişte corăbii greoaie, se lăsau mai jos, copleşiţi de încărcătura lor de indigo, salpetru şi guano adusă din mările sudului.

Pe Damrak nu mai era forfota din timpul zilei. Cîte-o fată bălaie, pe bicicletă neagră şi hodorogită, grăbea undeva spre Spui. Un negru cu pantaloni de piele rodea o scobitoare, sprijinit de un stîlp, în dreptul restaurantului pe-a cărui firmă scria cu mici beculeţe roşii "Leeuw". Rari trecători priveau în vitrinele cu geamantane din piele de crocodil sau cu suveniruri amsterdameze: linguriţe cu cele trei x-uri pe coadă, saboţi vopsiţi în galben şi felurite soiuri de brînză etalate pe cîte-o felie

groasă de lemn. Prin căsuţele plutitoare se aprinseseră primele lumini şi puteai vedea, la geamurile cu lădiţe de flori pe pervaz, pînă-n adîncul odăilor, căci mei un fel de perdele, în oraşul acesta spectral, nu-ţi împiedicau privirile. Ca-ntr-un enorm teatru de păpuşi, puteai vedea-n fiecare fereastră bărbaţi şi femei adînciţi în fotolii, în semiumbră, sau trebăluind, sau mîncînd, singurele surse de lumină fiind puzderia de lumînările presărate peste tot în largile odăi, pe care nu reuşeau să le scoată din obscuritate. Se făcea seară, hîrtiile şi praful de pe stradă începură să se rostogolească în vîntul răcoros ce venea dinspre oraş, dar care nu reuşea să fluture faldurile de marmură ale statuii care, destul de curios, era-nălţată chiar în mijlocul trotuarului, pe-un postament cubic, cenuşiu. Statuia înfăţişa un personaj enigmatic, pe care, poate, doar lectura atentă a unui dicţionar mitologic ţi l-ar fi putut revela. Sau poate că era doar unul dintre împăraţii romani ai decadenţei şi turpitudinii, efeminaţi şi cruzi, poeţi şi călăi, al căror nume fusese supus unei inutile damnatio memoriae. Înfăşurat în togă, cu o liră sîngerie în mîini, personajul cînta. Degetele mîinii drepte erau angajate, nespus de graţios, în ciupirea coardelor, pe cînd, cu gura întredeschisă şi pleoapele coborîte peste ochii bombaţi, citaredul îşi rostea neauzita cîntare. Expresia feţei lui, sub albul marmorean, era tulburătoare, avea acel gen de frumuseţe bărbătească malignă care le sperie pe femei şi-i atrage pe bărbaţii ce, fără s-o ştie, au ceva femeiesc în ei.

Negrul cel plictisit din faţa "Leeuw"-ului aruncă scobitoarea, scuipă şi, pentru a cîta oară în ziua aceea, se dezlipi de stîlp cu un zgomot de parcă ar fi jupuit de pe el un afiş înfăţişînd un negru, jazz-man poate, şi se-ndreptă legănîndu-se către statuie. Se propti cu mîinile-n şolduri în faţa ei, se holbă ta ea cîteva minute bune, ca un amator de artă într-un muzeu de antichităţi, se scotoci în buzunarele nădragilor lui de piele lucioasă şi, din pumnul de monezi alămii, arămii şi argintii amestecate cu scame pe care-l dădu la iveală, alese un gulden. Dîndu-i un bobîrnac, îl făcu să sfîrîie cu boltă în aer şi să cadă-n cutia de conserve de la picioarele statuii, de lîngă piedestal. În clipa-n care moneda clincheti printre alte cîteva, încremenind cu faţa pe care se afla gravat portretul reginei Iuliana în sus, către vastul cer trandafiriu, aşa încît femeia cu diademă pe frunte căpătă şi ea o nuanţă rozã, ca de camee, statuia se-nsufleţi

neaşteptat şi, ai spune, înfricoşător, dacă pe chipul negrului nu s-ar fi citit, în loc de consternare şi panică, doar un fel de amuzament tocit, înecat într-un plictis fără margini. Citaredul de piatră deschise ochii ca o păpuşă mecanică (şi ochii săi, care nu clipeau, se dovediră a fi de un verde mîlos), se înclină uşor, făcînd ca pliurile togii sale să-şi modifice curbele şi punctele de catastrofă şi, înălţînd către cer lira pe braţul stîng, lunecă degetele mîinii drepte pe cele şapte strune, stîrnind o rumoare armonioasă. În acelaşi timp, cu aceleaşi mişcări rotunde şi lente, de pantomimă, lăsă capul pe spate şi risipi spre boltă un fragment de cîntare, un parlando abia murmurat, într-o limbă necunoscută. Apoi, cu mişcări inverse faţă de cele de la-nceput, îşi retrase lira la piept şi, ridicîndu-şi capul pînă privi iar drept, fără să vadă, către Amstelul acum incendiat de amurg, închise din nou ochii. Statuia era acum la fel ca la-nceput, total încremenită, încuiată-n certitudinea ei marmoreană.

Negrul rîse fără veselie, se aplecă, îşi recupera moneda din cutie şi-ncepu să se rotească nebuneşte, bătînd un step sonor pe caldarîm şi imitînd din gură, cu dexteritate, tobe, măturici şi maracase într-un swing din ce în ce mai rapid. "Ce dracu, Cedric, crezi că-mi face plăcere?" murmură statuia ca un ventriloc. "Dumnezeule, stau de patru ore aici! Glumele tale proaste îmi mai lipsesc..." Cedric însă dansa mai departe ca un apucat, risipindu-şi şi adunîndu-şi membrele, pînă ce statuia, dumirindu-se că venise şi pentru ea ora închiderii, se-ntinse, deschise ochii, aproape că dădu cu lira de pămînt şi se aşează-n fund pe piedestal, privind distrată-n cutie şi apoi către rîu. Peste Amstel, acum acoperit de pescăruşi, casele deveniseră aproape negrei cele mai deschise la culoare licărind încă sîngeriu. De-a lungul întregului Damrak, în lumina portocalie, nu se mai zărea acum nimeni.

O foiţă creponată, în care fusese înfăşurată o dată o portocală, se lipi, rostogolită de vînt, de pantoful lui Cedric. În restaurant, doar o măsuţă era ocupată de un cuplu foarte în vîrstă. Citaredul, care avea pînă şi buzele vopsite-n alb, poate chiar presărate cu praf de marmură, aşa cum praf de marmură avea şi-n păr, îl întrebă deodată, ridicînd capul: "Ai văzut-o?" "Aseară. E chiar acolo unde ne-a spus Cees." "Cum arată?" Cedric ridică din umeri: "Ca toate celelalte: chiloţi şi sutien de dantelă. Ruj pe buze. Şatenă. Sau blondă. Nu mai ştiu. În lumina

aia putea să fie oricum." "Şi cît a cerut?" "Din cîte zice Cees, nimic. Ne duce de bună voie." Negrul ezită. Avea figura îmbătrînită a unui hobo înţelept, cu fruntea numai riduri: "Eşti sigur că vrei să-l vezi?" Citaredul nu răspunse. Se mai întinse o dată pînă-i trozniră vertebrele spinării şi se ridică în picioare. "Hai", zise, dar nici unul nu se mişcă. În depărtare, peste palatul gării, deja ieşiseră cîteva stele. Luna plină se-ntrupase bine şi era acum de-un galben murdar, indecent, pătînd brutal un cer încă luminos. În cele din urmă, omul-statuie apucă-ntr-o mînă lira de lemn vopsit şi în cealaltă postamentul şi-o luă înainte, fără să-i pese prea tare dacă negrul îl urmează sau nu. De altfel, Cedric ezită un moment, atras poate de mirosul de bucătărie grea, cu grătare şi măruntaie, ce venea de pe uşa "Leeuw"-ului, sau poate încercînd să iasă din poveste. Dar de la bucătărie tocmai fusese dat afară, iar din poveste — ştia, ştia mult prea bine! — nu se poate ieşi, cum n-ar putea imaginea unui personaj dintr-un film, proiectată pe un ecran, să se umfle brusc în a treia dimensiune şi să coboare-n sală, printre spectatori, şi asta nu datorită diferenţei de dimensiuni a spaţiului în care există, ci tocmai pentru că nu există, pentru că e o multiplă iluzie şi impostură, pentru că e-ntruchipat de-un actor, şi scena-n care joacă e făcută din bucăţi filmate în mai multe reprize, în zeci de ore de filmare, de nervi şi înjurături, de reluări da capo, de mofturi ale vedetelor, de împiedicări în cablurile şi şinele de traveling ale aparatelor de filmat, de proptele în spatele faţadelor de scînduri, de efecte de lumină şi de scripturi căznite şi gaguri furate din reviste vechi, apoi de alte ore de developare, montaj, vînzare şi distribuire a copiilor, sute de ore de minciună şi artefact pentru ca personajul să-şi spună replica sfidătoare pe cearceaful rupt al cine ştie cărei săli de cartier, unde cîţiva puşti rod la seminţe, rîd şi aplaudă, păcăliţi de jalnica imitare a realităţii. Ce gîndesc oamenii din fotografii sau din filme? Ştiu petele de emulsie, cu figuri atît de umane, că sînt locuitorii unei lumi plate, din care nu e imaginabil c-ar putea evada? Că sînt, că sîntem prizonierii unor închisori de maximă securitate, că sînt, că sîntem forţaţi, împotriva voinţei şi conştiinţei noastre, să repetăm la nesfîrşit o poveste prostească, regizată de alţii, să spunem fraze din care nici un cuvînt n-a trecut prin creierul nostru? Ştia Cedric că pînă şi ezitarea lui în faţa restaurantului a fost gîndită de altcineva, doar ca să dea prilej unei pagini despre

irealitate? Ceva ne face să credem că ştia, că toţi ştim. Că, asemenea marilor paralizaţi, cei ce ne zîmbesc din poze încearcă disperat să mişte măcar un muşchi pe feţele împietrite, să clipească din pleoapă, măcar o dată la un deceniu, adunîndu-şi toate puterile, ca să dea un semn că sînt vii, că simt şi gîndesc, că e o persoană înăuntru, încarceratã-n cerbicia oarbă a fatalităţii.

Cu mîinile-n buzunare, Cedric se luă după tovarăşul său, probabil binecunoscut de localnici, căci cei cîţiva călători din tramvaiul pe care-l luară abia dacă-i aruncaseră o privire. Trecură pe lîngă Dam şi cotiră spre Spul, unde coborîră. O luară pe o străduţă care ducea pe cheiul Herrengracht-ului şi intra-ră-ntr-una dintre casele strîns lipite una de alta, cu faţadele luminate acum de felinare electrice. Suiră la mansardă, bocănind pe o scară-n spirală, şi intrară într-o cămăruţă cu tavanul oblic, în care se aflau un pat de fier, o măsuţă la fereastră (pe care se afla deschisă, cu paginile-n jos, o carte cu titlul scris auriu pe cotor: Malpertuis) şi-o masă de machiaj cu oglindă, plină de tuburi stoarse şi borcănaşe cu aspect murdar. Cedric se aşează pe pat, luă de pe podea una dintre sticlele de bere, o desfăcu cu briceagul şi-ncepu să bea, aşteptînd ca amicul său să se de-machieze. Acesta-şi lepădase ţoalele de marmură moale şi stătea acum, doar în slip, cu capul şi braţele albe, ceea ce dădea restului trupului său de tînăr zvelt şi puternic o carnalitate uimitoare. Fiecare aluniţă, fiecare pliu al pielii, fiecare coş de pe spate şi firele de păr fin de pe şale păreau miraculos de omeneşti acum, cînd tînărul îşi lepădase atributele statuare. În comparaţie cu capul încă în întregime de piatră, pielea corpului era trandafirie, cu nuanţe mai translucide şi mai opace, cu muşchii jucînd sub piele, cu omoplaţii şi vertebrele vizibile, deşi estompate, prin ecranul cald al cărnii şi grăsimii de sub delicatul înveliş exterior. La Amsterdam, oamenii-statuie formau o comunitate imediat vizibilă. Erau poate sute, dacă-i numărai şi pe vagabonzii care, ocazional, cînd le crăpa buza după un jeneever, o tîrfă sau un pat peste noapte, suiau pe-o ladă de scîndură şi stăteau acolo două-trei ore, în ţoalele lor puturoase, fără să-şi dea osteneala să nu se mişte, iar cînd vreun turist arunca bănuţul în conservă doar se-nclinau, batjocoritor ai fi spus, şi de multe ori o ştergeau chiar atunci, mulţumiţi cu atît. Pe o treaptă mai sus erau amatorii, bărbaţi

sau femei în haine obişnuite, de stradă, şi nefardaţi, a căror singură artă era nemişcarea. Unii se mîndreau că pot să nu clipească o oră-ntreagă, alţii că pot rămîne, drepţi şi înalţi, în aceeaşi poziţie timp de aproape jumătate de zi, fără vreun tremur perceptibil al braţelor şi fără acel balans al corpului, aproape inevitabil după o lungă şedere-n picioare. Turiştii întîrziau uneori minute-n şir în faţa lor, fascinaţi de limpezimea albastră a ochilor lor, în care norii răsfrînţi erau singurii în mişcare pe chipurile lor ca de piatră. Aceşti amatori nu foloseau nici o recuzită şi nu reprezentau pe nimeni în afara mecanismului moale, rigidizat de voinţă, al trupului lor. Hainele le fluturau în vînt: cămăşi, costume şi rochii, iar în interior intestinele se acomodau prin lente mişcări peristaltice, din glande picurau enzimele, sîngele alerga prin vene, artere şi capilare, amintirile, gîndurile şi dorinţele li se-nchegau şi se destrămau în creier asemenea norilor de pe cornee. În ciuda imobilităţii lor statuare erau, de fapt, lumi agonice, alergînd pe loc, alergînd ca să poată rămîne pe loc, să-şi umple forma, să poată părea, pentru ceilalţi, simulacre umane: manechine, figuri de ceară, statui, morţi împăiaţi, îngheţaţi sau îmbălsămaţi din cine ştie ce panteoane barbare. Nici ei nu erau artişti, dacă nu-i socoteai artişti ai foamei, ca pe orice cerşetor sau student fără parale. Nu simpla nemişcare îţi dădea dreptul (exorbitant) de-a fi numit om-statuie, căci nu există artă unde nu există spectacol. A sta imobil echivala, în arta statuilor vii, cu a şti să desenezi literele în arta literaturii. Ce distanţă de la caietul de clasă primară la epopee, romane şi utopii!

Profesionişti mediocri, pierduţi în mulţime şi fără ambiţii, erau cei care, de asemenea lipsiţi de orice recuzită şi machiaj, se străduiau, pe mica lor scenă, să ofere, cît de rudimentar, un spectacol. Unii făceau pe omul-robot: cînd auzeau clinchetul monedei în cutie (şi pe treapta asta-ncepeai să aspiri, pe lîngă monedele de aramă, şi la cele argintii, de cincizeci de feningi, sau chiar — dar asta aproape că nu se-ntîmpla — la frumosul gulden bătut cu chipul reginei) începeau să se mişte pe loc sacadat, precis şi stîngaci totodată, scoţînd printre dinţi un uimitor zgomot de mecanism pus în funcţiune de un sistem de motoraşe electrice. Totul dura douăzeci de secunde, după care omul-robot se-nchidea din nou în totală nemişcare. Alţii erau statui patetice, îngenuncheate şi cu braţele răşchirate spre cer,

cu feţe aidoma celor loviţi de viforul soartei potrivnice. Urmau statuile senzuale, femei în lungi rochii colorate care, în schimbul monezii, clipeau pudic din ochi şi, cu vîrful degetelor, îşi ridicau încetişor rochia, într-o parte, pînă la şold, dezvelind pulpe în ciorapi de mătase, cu jartieră roşie ca din flori de mac, deasupra căreia carnea era netedă şi albă, cu uşoare vergeturi de grăsime. Toţi aceşti artişti de condiţie mediocră îşi găseau publicul mai către periferii, în Amstelveen, Noort, Waatergrafsmeer şi rareori se aventurau dincoace de Waterlooplein, de unde începea, de fapt, centrul. Pe-acolo, fireşte, turiştii erau mai rari şi mai zgîrciţi, dar ce să-i faci? în centru era zona adevăraţilor artişti, cu care ei nu se puteau în nici un fel măsura. Pînă la aceştia, însă, poate că ar trebui menţionaţi, cu destulă repulsie totuşi, şi monştrii, care alcătuiau o categorie separată: cocoşaţi nemişcaţi ca ibişii pe soclurile lor, cu capul vîrît în cutia toracică, şi care-ţi dezvăluiau, la acelaşi clinchet fermecat, interesantul dezastru provocat de cifoză asupra coastelor, sternului şi vertebrelor lor; bolnavii de elefantiazis cu testiculele lor cît nucile de cocos, atîrnînd literalmente pîn-la pămînt; cei cu cîte-un frate geamăn, de mărimea unui prunc nou-născut, lipit burtă-n burtă cu ei şi arătîndu-şi ochii orbi, urduroşi, pe o faţă de miel jupuit; femeile cu penis, bărbaţii cu sîni mustind de lapte, femeia de cinci sute de kilograme, bărbatul de şaptesprezece, băieţelul de zece ani, zbîrcit, cărunt şi fără dinţi în gură ce-ntin-dea spre tine mîini vînoase şi pline de pete...

Abia în centru, înconjuraţi de splendoarea canalelor semicirculare ce-şi mişcau greoi apele verzi, încărcate de şlepuri şi lebede, pe sub punţi de metal şi de piatră, erau risipiţi profesioniştii. Aici şi-mprejur, pe Kalverstraatul cu magazinele lui derizorii şi exuberante, pe Spuistraatul cu discrete localuri pentru homosexuali. Îi întîlneai, serile, chiar pe vreun pod, sub felinar: Venus de marmură cu o amforă-n mîini, un faun obscen, o gheişă cu faţa vopsită în alb şi trăsăturile desenate cu tuş ca pe o coajă de ou. Sau, în plină zi, cu cer schimbător, cu violente încăierări între lumină şi mohoreală (nu vă place clima amsterdameză? aşteptaţi un sfert de oră şi-o să se schimbe, spunea o glumă), îi vedeai în rău-famatul Rembrandtplein, cu construcţii tipic flamande-mprejur, acoperite de reclame la Grolsch şi la Amstel. Îi întîlneai acolo, schimbîndu-şi aleatoriu

locul şi programul, dar stînd încremeniţi cele cîteva ore obligatorii, pe Hitler şi Savonarola şi Hermes Trismegistos şi Isus şi Gauss şi Fulcanelli şi Lautreamont şi Fernandel şi Capablanca şi Messalina (îmbrăcată ca-n gravura lui Beardsley) şi Zenobia şi Heliogabal şi Numa Pompiliu şi Einstein şi Herman şi Mircea (scri-indu-şi manuscrisul fără sfîrşit) şi Dionis şi Eusebio şi Mărie Curie şi Mobutu Şese Seko şi Buddha Sakyamuni şi Gămăliei şi Nosferatu şi Paavo Nurmi şi Leon Troţki şi (printr-o neobişnuită putere de a-şi aminti şi impersona viitorul) Lennon, Miloşevici, Benny Profane, Che Guevarra, Adrian Leverkühn, Madonna sau Bill Gates... E aproape de nespus şi de neînţeles ce mijloace foloseau, ce droguri îşi injectau în vine, cîtă beladonă-şi picurau în ochi, la ce croitori, nebuni şi ei, îşi comandau costumele, ce coafori le răsuceau pletele, ce bijutieri le şle-fuiau unghiile, ce alte armate de meseriaşi fără nume le procurau accesoriile: fibulele, amuletele, penele, cocardele, baticurile, dulcimerele şi samisen-urile, trusele de scule, compasurile, lănciile, astrolabiile, fulgerele, mitralierele, walkman-urile, scapularele, scarabeii de platină, scorpionii de hîrtie, şopîrlele vii, fluturii agonici, complicatele instrumente de laparectomie, ochelarii de văzut în întuneric, mătăniile, negii, stigmatele... Fapt este că, pentru oricine-i vedea pe adevăraţii artişti, devenea limpede că nu ei, ci personajele lor, care trăiseră cu adevărat, erau impostorii. Că adevăratul Nero era doar o tristă fantasmă, fluturată de vînturile timpului şi-ale karmei, pe lîngă cel ce, înălţat pe piedestalul său, cînta încremenit incendierea Romei în mijlocul bicicliştilor şi automobilelor din Spui. Nu era imaginea lui Nero aceea, şi nu era Nero însuşi: era mai Nero, cel mai Nero, foarte Nero, nespus, incredibil, neverosimil, minunat, revoltător, extaziant de Nero. Pietrificaţi ca nişte vechi numu-liţi, oamenii-statuie învăţaseră să fie mai buni, zi de zi, decît personajele lor şi să-şi disciplineze corpul nu doar în exterior şi aparent, ci în fiecare ungher moale, elastic şi umed al său, aşa încît, sub epiderma de piatră, ei ajungeau să-şi simtă cu adevărat muşchii de piatră, inima de piatră, sîngele de piatră, vezica de piatră, urina de piatră, ficatul de piatră. Cine-i vedea se tulbu-ra-n sinea lui nu doar pentru spectacolul omului viu prefăcut în statuie, ci mai ales pentru că de-atunci încolo avea să-l încerce mereu bănuiala insuportabilă că toate statuile sînt vu, de la cele de pe Domul din Milano pînă la Manneken Pis şi la oamenii de bronz

sfîrtecat ai lui Ipousteguy. Avea să se-ntrebe mereu cînd li se va termina-ncremenirea, cînd, în ce amurg aveau să se aşeze, obosite, pe soclurile lor, aveau să-njure impersonal şi să populeze apoi băruleţele şi locantele din jur, pălăvrăgind despre cîte-n lună şi-n stele. Un Apocalips al statuilor avea să-i pară de-atunci mereu mai plauzibil decît unul al celor vii.

Existau şi super-artiştii, se zvonea, şi unii oameni-statuie pretindeau chiar, sorbind important din paharul rotund de Duvel, în serile de iarnă, la gura sobiţelor de metal din cîrciumioare, că ar avea cunoştinţă de cei care, dispreţuind arta im-personării, sătui de rafinamentul mandarinic al atîtor Hitleri şi Stalini şi Marlene Dietrich, s-ar fi-ntors la puritatea originară a artei lor, suind iarăşi pe lăzile umile de portocale, în hainele lor obişnuite, neraşi, privind trecătorii de parc-ar fi vrut să-i scuipe şi nedîndu-şi măcar osteneala să stea nemişcaţi. Cînd venea vorba despre super-artişti, în băruleţe se lăsa atîta tăcere, că se auzea zăpada foşnind peste gheaţa canalelor. Respectul şi veneraţia tuturor se-ndrepta către cei ce ridicaseră această artă la o-nălţime inimaginabilă. E drept că trebuia să fii tu însuţi un super-cunoscător ca să-i poţi distinge de vagabonzii de doi bani care făceau pe statuile, dar tocmai aici, în indistincţia asta, în jocul cu formele, mereu încă o rotire neaşteptată, încă o buclă întoarsă către ea însăşi, mereu corsi e ricorsi, era cheia de briliant a succesului lor. Unul dintre aceste genii complet anonime — căci gloria pentru ei trebuie să fi fost la fel de supărătoare şi abjectă ca fecalele în care calci din nebăgare de seamă — ar fi primit în cutia de tablă, pe cînd tropăia de frig (incredibil de natural!) pe soclul lui, un cec de şase sute de mii de guldeni, unii spuneau chiar că de un milion. Căci în harnica plutocraţie a Olandei, protestanţi zgîrciţi şi adunători, care trăiau modest şi-n schimb burduşeau băncile cu cascade scînteietoare de guldeni, se formase un public select pentru noua artă, aşa cum Ruysdael sau Vermeer aveau afficionados care-ar fi plătit oricît pentru un ulei crepuscular.

Era însă posibilă şi o treaptă superioară pînă şi acestor legendari artişti, deşi nimeni, nici după o ladă de Grolsch, nici după un clondir întreg de jeneever, n-ar fi-ndrăznit să se laude că l-ar fi văzut vreodată pe el (sau pe ea), în mod necesar unul singur, geniul absolut care, după ce trecuse prin toate stadiile artei oamenilor-statuie, după ce se lepădase de pantomimă, de

im-personări şi de anti-impersonări, făcuse gestul suprem de sfidare, renunţînd la postament şi amestecîndu-se în mulţime. Putea fi oricine, femeie sau bărbat, cel care-şi fuma pipa la bar, bătrîna ce hrănea porumbeii în Dam, lucrătorul de la salubritate, tîrfa din vitrină, pastorul bisericii St. Nicolaas sau chiar Sint-Nicolaas în persoană, în straiele lui violete, cu mitră pe cap şi cîrja episcopală-n mînă, vorbind cu copilaşii şi împărţindu-le cadouri în Kalverstraat în cea mai iubită dintre serile din decembrie... Supremul om-statuie performa douăzeci şi patru de ore pe zi, avînd clipă de clipă conştiinţa rolului său, care se confunda cu însăşi viaţa. Oamenii nu-l mai puteau răsplăti, dar în mod sigur într-o zi — visau cei care lucrau la legenda lui — cerurile aveau să se deschidă şi mîna miloasă a Celui ce ne-a coborît pe toţi în această vale de lacrimi şi chin avea să-i azvîrle o monedă de lumină densă, pe care-aveau s-o vadă cu toţii coborînd şi aşezîndu-i-se deasupra în chip de porumbel, umplîndu-l de har şi de graţie divină.

Dac-ai fi petrecut o seară-ntreagă într-unui dintre localurile afumate de pe Kaisergracht, printre inşi scoţînd sunete guturale de neimitat şi inventînd vocale inexistente în vreo altă limbă, cu care brodau în aer dantele, totuşi, ciudat de atrăgătoare, ai fi auzit şi alte poveşti. Căci deodată, în miez de noapte, pe cînd prin ferestre vedeai valurile furioase de zăpadă viscolită peste canalele îngheţate, vreun flamand cu părul ud, abia intrat pe uşă, se trîntea lîngă tine la masă şi-ncepea să-ţi vorbească întretăiat şi cu ochii lărgiţi de spaimă. În clarobscurul lumînărelor de pe mese, singurele surse de lumină din odaie, îţi vorbea despre statuile-oameni, care (invers decît oamenii-statuie) mimau umanitatea, care se prefăceau că sînt vii, cărora, spre dimineaţă, cum stăteau încremenite pe socluri în vreun parc îmbeznat, începea să li se moaie pielea de marmură, o rumeneală uşoară le catifela obrajii, o infuzie neagră le colora ochii pîn-atunci orbi şi ele începeau să se mişte şi să vorbească... La patru dimineaţa le puteai întîlni pe străzi, în căutarea vreunui întîrziat pe care să-l zdrobească şi să-i ia hainele. Aveau să fie apoi printre ei, imposibil de distins de toţi ceilalţi ("poate chiar tu", rostea pe neaşteptate străinul cu o lucire paranoică-n ochi), puteai lucra cu ei în echipă pe schele sau în docun, fiica ta se putea mărita cu unul dintre ei, dar într-o noapte avea să se ridice din pat, de lîngă blonda lui grasă, avea

să-şi privească în treacăt sexul erect, cu totul şi cu totul din marmură, şi să iasă, doar cu paltonul tras pe el şi-n picioarele goale, pe străzile oraşului, ca s-ajungă iar în parcul lui, pe soclul lui şi să încremenească acolo pentru alţi cine ştie cîţi ani. Ajuns aici cu povestea, nebunul te apuca de braţ şi, cu o frică animalică-n voce, îţi răcnea în ureche că ştie cine eşti, ştie nişa de unde-ai coborît, că ştie, ştie că toţi cei din cîrciumă, că toţi cei de pe străzi, toţi, toţi sînt statui-oameni, toţi au vertebre de bronz, toţi au maxilare de gresie, toţi au maţele de granit, toţi vor să-i rupă oasele-n strînsoarea braţelor lor de piatră cioplită pentru că el, tocmai el, rămăsese singurul om de pe lume! Cădea apoi cu capul pe masă, plîngînd în hohote, pe cînd cei din jur îşi beau mai departe, liniştiţi, rachiul de ienupăr, atît de liniştiţi încît nu puteai să nu te întrebi dacă nu cumva beţivul avea dreptate. Sub hainele scorţoase pielea-ţi îngheţa atunci deodată, şi-ncepeai s-o simţi ca pe-o pojghiţă subţire de mineral.

Cedric fredona acum "In Your Own Sweet Way", bătînd cu coada pensulei pentru fard în sticla de bere aproape goală, în lîna de pe cap avea acum ghemotoace cărunte, iar ochii lui cu corneea galbenă erau cei ai africanului caşexic, graţios şi stîngaci ca un pui de girafă. Altfel de încheieturi, altfel de oase, alte date antropometrice. Un alt fel de înţelepciune. Viaţa sa pur instrumentală (căci nu era decît un ac indicator, un contor Geiger, un organ de simţ pentru un stimul cu numele de Mircea, pe care-l presimţea şi-l vîna aşa cum leopardul vînează gazela, fără să ştie că e o gazelă şi fără să-şi dea seama că-i e foame, fiindu-i pur şi simplu dor de imaginea gazelei şi de tensiunea din oasele lui pe cînd goneşte, flexibil şi eficient, după pradă) o vizualiza cîteodată ca pe o eprubetă în care s-au decantat lichide de densităţi şi culori diferite: New Orleans-ul auriu ca lichidul cefalorahidian, Bucureştiul verde ca absintul, unde cîntase la "Bisquit" în trupa faimoasei Mioara Mironescu, iar acum, de cîţiva ani, Amsterdamul. Rubiniu? Mai curînd de acel portocaliu adînc al înserării peste vuitoarele canale. Memoria lui era şi ea fragmentată şi utilitară. Tot ce-şi putea aminti forma un canal îngust şi arzător, săpat sinuos în stînca minţii sale: oraşul de pe Mississippi, The Crest, cartierul franţuzesc, marea casă colonială plină de fălci de rechin şi de măşti pentru Mardi Gras, Cecilia şi Melania, încolăcirile obscene de trupuri în

copulare din localurile de pe Fuck Street, teribilul albinos. Tabloul hipnotic, de neuitat, din sala rotundă, fruct al nebuniei şi singurătăţii: Monsu Desiderio. Bolţile, coloanele, perspectivele, tavanele casetate ale acelor palate-n ruină, poporul de statui îngălbenite sub un cer de furtună. Îşi amintea apoi drumul îngrozitor prin labirintul subteran şi fantasticul rîu vertical de spermă şi lumină din centrul marii caverne. Mica negresă martirizată, popoarele de estropiaţi, fluturii. Apoi Bucureştiul (iar între cele două oraşe — noapte, perete plin, inexistenţă, cecitate corticală: la Bucureşti fusese Cedric, saxofonistul şi bateristul jazz-bandurilor din micile localuri, fără să ştie cum ajunsese acolo, avînd în ţeastă, în loc de creier, doar orbitorul New Orleans al tinereţii lui), tandreţea şi langoarea nopţilor de vară, mireasma de tei înfloriţi, plimbările cu trăsura la şosea, Vasilica, Maria. Urma o nouă fractură în timp, după care se ivea şi Tîntava, satul dintre duzi, casa părintească a surorilor, lampa cu sticlă şi oglinjoară din perete, la sîmburele de lumină al căreia ieşeau din beznă doar icoanele de pe pereţi, ţuica şi nucile de pe masă, ochii rotunzi ai celor două tinere femei. Iar acum, trecut de cincizeci de ani — căci modelatorul vieţii lui, atît de frugal, de exact, de parcimonios în episoade şi secvenţe (totul funcţional, nici un ornament, fiecare rotiţă dinţată rotindu-se-n axul ei de rubin şi-mbucîndu-se cu altă rotiţă, ce la rîndul ei declanşează un mecanism cu clichet, tot angrenajul primind energie de la arcuşorul rotit în spirală ca o trompă de fluture) nu se-ndurase să nu-i introducă în codul genetic gena textuală a-mbătrînirii, cronologia care fărîmiţează şi preface-n pulbere pînă şi cel mai robust mecanism — Cedric avea senzaţia că se născuse din nou în momentul în care, cu o oră în urmă, se scobea plictisit în dinţi, sprijinit de stîlpul din dreptul restaurantului "Leeuw". Între Tîntava şi Amsterdam se întindea un no man's land, spaţiu gol şi totuşi de-o importanţă uriaşă, asemenea celor cîţiva microni dintre sinapsa unei dendrite şi pielea străvezie a neuronului de care ea se lipeşte fără ca, de fapt, să-l atingă, şi unde neuroteransmiţătorii deschid şi închid porii prin care curge informaţia, care e viaţa. Era acum călăuză. Continuînd să fredoneze, îl privea pe cel ce devenise între timp cu totul uman, şi deodată ştiu că prietenul său se numea Maarten. Mai află că se cunoşteau de vreo patru luni, de pe vremea cînd Cedric lucra la o hală de peşte, cărînd cu

transportorul cod îngheţat, în blocuri aproape paralelipipedice de capete, ochi, solzi, burţi sidefii şi miros proaspăt şi dulceag de peşte marin. În fiecare dimineaţă se minuna cît de asemănătoare era mireasma aceea cu cea de care avea parte în pat, căci aşa mirosea şi vulva rasă cu grijă, cu labii aproape negre la capete, a femeii cu care trăia, o roşcată din poldere ce avea pasiunea florilor la fereastră şi-a supei de mazăre cu cîrnăciori, pe care-o mînca zilnic dintr-o mare cana smălţuită. Trăiau pe-atunci într-o căsuţă de la marginea oraşului, prin a cărei uşă deschisă se zărea mereu o fîşie de pictură olandeză: un cer nesfîrşit de înalt, cu nori mari şi luminoşi, un pămînt neted şi jos, de iarbă suflată de vînt, împărţit în mari carouri de canalele de irigaţie şi presărat cu vaci minuscule-n depărtare. Fireşte, mori de vînt, bătrîne şi primitive ca nişte rîşniţe cu care nu mai sfărîmă nimeni piperul, dar care stau încă, decorative, pe poliţe.

Străinul trebuie să fi auzit de departe ţipetele de plăcere ale lui Liesbeth şi grohăitul adînc al negrului pe cînd cei doi aveau, ca de obicei, un orgasm pustiitor împreună, privindu-se-n ochi fără milă. Trebuie să fi aşteptat cuviincios vreun sfert de ceas în faţa căsuţei cu geamurile-ncărcate de flori, dîndu-le celor doi timp să se dezmeticească şi să se-mbrace. Trebuie să fi ciocănit apoi în uşa dată larg de perete, prin care se zărea, în interior de data aceasta, tot un tablou olandez: un hol alb, o altă uşă deschisă, dînd într-o odaie cu mobilă veche şi afumată, un candelabru-n tavanul de bîrne, o fereastră cu vitraliu. Cîteva fiare de călcat din fontă, cu capac zăvorit şi mîner de lemn, aşezate pe un raft cafeniu. Neprimind nici un răspuns, tînărul intrase cu paşi şovăitori. I se păru că străbate un număr nesfîrşit de camere, fiecare aşezată cu cîteva trepte mai sus sau mai jos decît cea dinainte. Trecu prin bucătării cu tigăi de aramă pe pereţi, prin dormitoare cu paturi masive, carpete lascive şi oglinzi colorate delicat în roz şi indigo, pe lîngă debarale cu biciclete demontate, grele, din cele care se foloseau în timpul războiului. Se rătăci în casa aceea pustie, reintră de mai multe ori în aceeaşi încăpere, ca să se trezească brusc în faţa unui pat răvăşit, în cearceafurile căruia zăceau încă pe spate, cu ochii goi şi limpezi privind în tavan, cei doi amanţi, roşcata desfăcută toată, cu un firişor de gelatină tulbure scurgîndu-i-se din cea mai minunată floare de carne pe care ochii unui bărbat o

văzuseră vreodată, iar negrul cu sexul umed, de zmoală, atîrnîndu-i flasc şi cu o mînă aşezată, în semn de posesiune mai înaltă, pe pîntecul femeii. Trebui să se-apropie, să-şi împingă imaginea în cîmpul lor vizual, să li se reflecte în ochii goi de viaţă şi să facă să troznească podeaua sub paşii lui pentru ca amanţii să-şi dea seama că nu mai sînt singuri. Liesbeth se ridicase atunci greoaie, făcînd cute adînci pe pîntece şi, zîmbindu-i vag intrusului, porni spre baie, masivă şi goală, cu degetele mîinii stîngi între picioare. Tînărul nu se putu stăpîni să nu privească după ea ca să-i vadă părul de un cărămiziu palid coborînd pînă la şalele asudate, sub pielea cărora jucau perniţe de grăsime ademenitoare. Cedric scoase alene de sub pernă un pistol cu ţeava la fel de neagră ca şi pielea lui şi, înainte chiar de a se ridica el însuşi în capul oaselor, îl îndreptă încet către pieptul străinului. Liniştit, acesta aşează pe pat, la picioarele lui Cedric, valijoara sa de comis-voia-jor, lividă ca de os cranian, şi-i deschise cu un declic încuietorile de alamă. În interior, pe un pat de satin alb, într-o scobitură de aceeaşi formă cu a lui, se afla un pistol identic cu cel din mîna lui Cedric, din metal negru şi greu. Străinul îl apucă şi-l îndreptă şi el către negrul cel gol, care se ridicase în pat în genunchi, costeliv şi cu pubisul acoperit, la rădăcina sexului său vînos ca de cal, de peri cărunţi ca firele de păianjen. Ciudat, cei doi zîmbeau ca la un duel de carnaval, privindu-se-n ochi, totuşi, atît de fix, de parcă pupilele unuia ar fi trebuit să se potrivească în ale celuilalt cu precizia ştecherului care intră-n priză. Cu un gest al degetului gros, făcut de cei doi ca-n oglindă, duelıştii ridicară piedicile şi-ncremeniră astfel pentru un timp atît de lung, încît puteai auzi cum se dezagregă protonii în carnea densă a gloanţelor de plumb de pe ţeava, cum galaxiile îşi încetează expansiunea şi, cu încetineala unui minutar de ceas, încep să se reapropie unele de altele, cum devin una singură, cum spaţiul dintre constelaţii dispare, cum dispare şi spaţiul dintre atomi, apoi dintre particulele elementare, cum dispare în cele din urmă şi entitatea imposibil de numit spaţiu, timp, materie, vis sau oricum altcumva dintre quarcuri. Apoi, cei doi apăsară în acelaşi timp pe trăgaci. Proiectilele de plumb se răsuciră-n şanţurile elicoidale ale ţevilor cu un scrîşnet de metal siluit, se-ncinseră la alb şi ieşiră rotindu-se maiestuos ca nişte planete semilichide. În aer, temperatura lor crescu pînă cînd plumbul deveni translucid ca un zgîrci.

Evoluau unul spre altul lent şi simetric într-o lume de incomprehensibile forme încremenite. Nu avea cine să vadă culori, să perceapă mirosuri. Neutrinii nu miros a garoafă, cosinusurile nu sună ca un trianglu, curbele asimptotice nu au gust de scorţişoară. Rotindu-se-n jurul axei lor, gloanţele se apropiau unul de altul atrăgîndu-se chemotactic, făcînd schimb de particule virtuale, transmiţîndu-şi mereu unul altuia coordonatele, locul în spaţiu şi viteza, corectînd erorile din mers. Prin pieliţa lor exterioară se zărea celula fecundată evoluînd într-un început de structură: morulă, blastulă, gastrulă, apoi cele trei foiţe embrionare, canalul neuronal, un rudiment de coloană. Un cap mare şi străveziu, cu petele catifelate ale viitorilor ochi, răsucit către piept ca vîrful ferigilor în desfăşurare, un trup curbat ca o codiţă de animal. Muguri din care se dezvoltă membrele. Degete străveziu-roşietice la capătul mînuţelor. O inimă zvîcnind ca a mormolocilor prin membrana toracică. Doi embrioni crescînd încetişor, grăbind spre îmbrăţişare. Curînd, gloanţele fură faţă-n faţă, vîrf în vîrf, cu o precizie de microni. Fetuşii de carne şi plumb se roteau acum în sens invers, cu ţestele atingîndu-se într-un singur punct, la fontanelă. Şi deodată se turtiră una de alta, se contopiră una cu alta, împrăştiind în jur o aureolă de neuroni, o hartă radială a instinctelor şi dorinţelor, a topografiilor secrete şi-a zodiacurilor, plumb, sînge şi creier desfăcîndu-se ca o coadă de păun între cei doi ucigaşi zîmbitori. Plană şi verticală ca un disc de patefon, de sute de ori mai subţire, aureola crescu pe măsură ce embrionii pătrundeau mai mult unul în celălalt, alimentată de organe, ligamente şi membre, de glande şi oase mai fragede ca tulpinile de păpădie, pînă cînd se-ntinse ca un ecran lichid de la un perete al dormitorului la altul şi de la podea la tavan, secţionînd policandrul, braţul unui fotoliu de pluş decolorat, o ceaşcă de cafea şi farfurioara ei, gheridonul pe care era aşezată şi covorul indian de pe parchetul lustruit al odăii. Era acum un tablou bogat şi complicat, o alegorie nedesluşită, cu toate personajele — animale fabuloase, divinităţi şi eroi — în continuă mişcare şi metamorfoză, o titanomahie cerebrală, un puzzle în care fiecare piesă leşina de dragoste, de dor şi de nostalgie şi-şi făcea loc printre celelalte în căutarea celei cu care se putea-mpreuna, miliarde de forme şi culori curgătoare care, ca pe un disc optic în rotaţie, dădeau deodată o mare lumină albă,

orbitoare, extatică. O gură vorbind deodată în toate limbile pământeşti şi îngereşti. Un cap de leu cu coama de foc năucitor, arzînd cu o furie nebunească. Un răcnet galben de leu, un ţipăt sfîşietor de păianjen, în cele din urmă miezul de plumb clocotit al apelor acestui ecran pe care se proiecta istoria universurilor, cisterna de lumină din miezul miezului minţii noastre, se epuiza, şi un vid perfect circular, cît un vîrf de ac mai întîi, apoi cît o monedă şi-apoi cît o farfurioară se căscă în mijlocul lui, dilatîndu-se tot mai mult, lăsînd să se vadă prin el entităţi pe care o conştientă le-ar identifica drept forme, texturi şi culori, iar o conştiinţă drept chipurile a doi oameni cu pistoale în mîini, îndreptate unul spre altul. Gaura din tabloul ce părea acum un himen zdrenţuit atinse aproape-n acelaşi timp pereţii, podeaua, tavanul, candelabrul, ceaşca, gheridonul şi covorul indian, lăsînd pe toate, în secţiune, o sîrmă subţire de plumb, vizibilă apoi mulţi ani de-atunci încolo.

Cedric şi Maarten aruncară pistoalele pe pat, negrul rosti prietenos : "Ai venit, în fine" şi se grăbi să-şi tragă pe el nişte ţoale. Maarten vru să-i vorbească, dar Cednc îl opri, îl luă de braţ şi merseră-n altă odaie, cu şemineu şi masă mare, ovală, în mijloc. Intră, pe altă uşă, şi Liesbeth, cu o tavă cu ceşti de cafea şi cu o frumoasă cafetieră de porţelan în mîini. Se aşeză la capătul mesei şi Maarten îşi începu povestea, destul de dezlînat la-nceput, pentru că nu se putea stăpîni să nu privească în decolteul femeii pe care o văzuse mai devreme goală, acoperită de sudoarea dragostei şi cu pubisul roşu lucitor ca liţa. Femeia era acum pieptănată cu grijă, poate de dragul oaspetelui, cu părul împletit la spate cu ajutorul unui mic instrument ce prindea şuviţele şi le trecea unele prin altele, iar în faţă, deasupra frunţii cărnoase şi înalte, cu un fel de corniţe arămii care, adunînd părul, îi lăsa descoperite urechile frumos înghiocate.

Marten era născut într-unui dintre sătucurile din poldere, cu case avînd pe pereţi plăci mari de faianţă pictată şi inele de fier, nu se ştie pentru ce folosinţă. Îşi aducea aminte din copilărie — dar fusese oare adevărat? să fii neerlandez însemna să trăieşti o viaţă-ntreagă în tablouri de gen sau în peisaje agasant de stereotipe şi chinuitor de frumoase — ierni grele, cu zăpezi cum nu mai cădeau acum şi care nămeţeau pe un zid al casei şi doar

pe o singură parte a trunchiurilor de copaci. O înlănţuire de rîuri şi lacuri acoperite cu gheaţă verzuie, pline de patinatori în pantaloni roşii şi surtucuri galbene, care se roteau şi-naintau cu mîinile la spate pe sticla groasă, pe patine de lemn legate de gheată cu grosolane fîşii de piele. Micul Maarten, urmărit de cîinele lui, Frits, vioi şi negru, cu steluţe de zăpadă în blană, se alergau şi ei toată ziua, scoţînd aburi, propunîndu-şi mereu repere mai îndepărtate: hai pînă la salcia butucănoasă, cu nuielele îngroşate de gheaţă, de pe marginea iazului dinspre dig; acum să mergem pînă la moara de vînt, putredă, neagră de umezeală, cu aripile cu pînza găurită pe-alocuri, care, cînd se lăsa seara, se colorau într-un ciudat trandafiriu; şi ce-ar fi dac-am ajunge chiar pînă la corabia încrustată în gheaţă de dincolo de dig, din marele golf pe care cădea zi şi noapte, fîşîind, o măzăriche cenuşie? Ultima ţintă nu era însă nici de nasul ieşit din fular, roşu de ger, al copilului, nici de cel negru şi umed al căţelului ce părea totdeauna că rîde. Era prea departe, mult prea departe. Trebuia să mergi pe patine doua zile-ncheiate, trecînd pe lîngă biserici şi pilcuri de case, pe sub nori din care soarele nu se ivea niciodată, dar a căror carne densă şi luminoasă o puteai săruta doar dînd capul pe spate. Maarten fusese de zeci de ori, alături de ceilalţi copii, pînă la salcia cioturoasă ca un mare mutilat de război. Plecau din zori, după ce-şi beau cana de lapte înspumat, proaspăt muls. Mamele lor grase, cu feţe de bărbaţi, le mai înfăşurau o dată fularele-n jurul gîturilor subţiri şi-apoi le dădeau drumul pe-afară, să patineze veseli pînă la prînz. Străbăteau zone de ceaţă şi zone de limpezime pînă ce li se arăta prin aerul întunecat salcia. Se aşezau pe gheaţă sub ea şi mîncau ce-şi luaseră-n traiste. Aruncau bucăţi din crengile ei clinilor, care se-ncăierau pe ele, fiecare dornic să le aducă înapoi. Fumul norilor se-nvîrtoşea şi se destrăma pe cer, iar rafalele de zăpadă îi izbeau umed în obraz. Gheaţa nu se mai vedea cînd se-ntorceau la casele lor, asudaţi de efort, ca să se vîre noaptea sub imensele pilote de puf din camera de culcare. Puţini plecau mai departe spre moară, unde ajungeai în amurg şi de unde te întorceai acasă mult după miezul nopţii, lucru nu tocmai înfricoşător, căci zăpada întinsă pînă la orizont lumina aproape ca ziua. Dar acasă încasai atunci o bătaie bună şi erai trimis la culcare în staul, cu

vitele, unde te perpeleai toată noaptea de frig şi obidă. Ce-ar fi fost să nu te-ntorci deloc în noaptea aceea!

Nici un copil, niciodată, nu ajunsese pînă la corabia din marele golf de dincolo de dig. Îi auziseră doar pe părinţi vorbind, cînd se adunau mai multe rubedenii în jurul mesei. Barcazul eşuat acolo dinainte de primul război era una dintre ultimele nave cu velatură, la care se adăugase mai tîrziu, e drept, şi o maşină cu aburi. Tocmai cazanul ei sărise-n aer, nu se ştie cum, pe ruta spre Rotterdam, ucigînd cîţiva marinari şi scufundînd nava pe jumătate în marea puţin adîncă. Celor care dăduseră tîrcoale epavei nu le mersese bine. Unii-şi rupseseră un picior pe drumul de-ntoarcere, alţii muriseră înainte de vreme. Nu era bine să te joci cu lucrurile astea. Maarten însă ar fi dat orice să vadă cu ochii lui corabia. Vorbi cu cîţiva prieteni, dar nici unul nu vru să meargă pînă acolo. "Şi unde-o să dormim peste noapte?", întrebau cu jumătate de gură. "în moară." "Eşti nebun", îi spuneau, "Vrei s-o auzi noaptea pe femeie plîngînd?" Toţi ştiau că nevasta morarului murise acolo, dînd naştere celui de-al optulea copil. Morarul îşi luase copiii şi plecaseră din acele locuri.

Aşa că, în cele din urmă, băiatul se hotărî să meargă singur. Singur însemna cu Frits, de care Maarten era nedespărţit. Mai erau cîteva zile pînă la Sintaclaas cînd băiatul — să tot fi avut atunci vreo doisprezece ani — plecă de-acasă cu gîndul ca, fie ce-o fi, să ajungă pînă la corabie. O luă, păşind stîngaci pe patine, pe uliţă, prin spatele bisericii, depăşi prăvălia ce mirosea a cîrnaţi cu ghimber şi coborî spre iazu-ngheţat. Nu ninsese de două zile, şi gheaţa era limpede, de culoarea fisticului. Un rac mare şi negru era prins în gheaţă, chiar la mal, încurcat în ierburi de apă. Sacul din spinarea copilului atîrna mai greu ca de obicei, căci Maarten luase pîine, brînză şi cîrnat cu şorici pentru două zile. Se amestecă printre zecile de patinatori, îndrăgostiţi alunecînd împreună, ţărani bătrîni cărînd lemne, o fată cu patine strălucitoare de metal, semn că părinţii ei erau înstăriţi, şi mulţi, mulţi copii, de la ţînci care abia puteau merge-n picioare pînă la flăcăi ce trăgeau deja pe ascuns din pipă. Pe măsură ce, cu Frits zupăind după el şi lătrînd la ciori, băiatul se depărta de sat — depăşise iazul şi intra pe rîu, care dădea curînd în altă burtă de gheaţă verzuie — oamenii deveneau mai rari şi singurătatea mai vastă. Orizontul era foarte jos. Copacii ieşeau parcă de sub

pămînt, ca şi rarele pîlcuri de acoperişuri, îşi auzea răsuflarea, îşi vedea picioarele în nădragi albaştri şi ghetele cu şireturi înşirate strîmb, vedea încleştat în gheaţă cîte un peşte îndoit, cu coada aproape atingîndu-i capul.

Ajunse la salcie încă pe lumina lăptoasă dinainte de prînz. Se aşează pe desagă, după ce scoase din ea toate cele trebuincioase pentru masă. Împărţi tot cu Frits, pînă la ultima firimitură. Mestecînd, privea cerul nesfîrşit de înalt, mai înalt decît oriunde pe lume. Norii cei mai de jos lingeau gheaţa, ca nişte fumuri mereu destrămate de vînt. Cei de deasupra erau mai vîrtoşi şi păreau încremeniţi, dar dacă-i priveai multă vreme vedeai că şi ei sînt în schimbare continuă de forme şi luminozitate, şi micul Maarten se-ntrebă nu fără temei cum putea Dumnezeu, fără ştirea şi voinţa căruia nimic nu clintea pe pămînt, să controleze capricioasele şi contradictoriile mişcări ale norilor. Ce calcule fără sfîrşit trebuia să facă pentru a stabili în ce parte flutura fiecare fir blond din părul băiatului cînd bătea vîntul, ciufulindu-l. Cum putea şti (dar El ştia, pentru că El era şi vîntul, şi norii, şi apele mereu învîrtejite) în ce parte o ia fiecare strop dintr-un rîu cînd bulboanele se umflă primăvara. Norii întunecaţi, de zăpadă, foindu-se pe cerul de zece ori mai înalt decît pămîntul, păreau a nu asculta de nici o lege. Se-nnodau şi se deznodau, pur şi simplu, la-ntîmplare, închegîndu-se uneori, tot întîmplător, în chipuri şi peisaje, deformate apoi pînă la nemairecunoaştere şi închegate iar, în alte feţe şi alte privelişti. Nu era la fel şi cu lucrurile, mereu trecătoare, ale lumii noastre? Nu se încheagă o casă din lemn adus din pădure, cărămidă făcută din lut ars, sticlă din nisip topit, fier scos din pămînt, nu străluceşte ea o vreme în mijlocul satului, adăpostind oameni tineri şi plini de sănătate? Nu vede ea nunţi vesele şi botezuri, ca apoi să îmbătrînească o dată cu oamenii şi cu satul, să ajungă "casa cea veche", să fie părăsită şi apoi să se ruineze încet, ca să dispară iar în pămîntul din care s-a plămădit? Nu a fost cîndva întemeiat pînă şi satul, pentru ca o dată să dispară şi el în ceaţă şi în uitare? Copilul pipăi scoarţa neagră a sălciei, ce păstra ninsoare în fiecare crăpătură. Părea atît de tare, de veşnică, şi totuşi nu era decît o formă trecătoare. Îşi închipuia fiinţe atît de iuţi şi de imateriale încît să poată trăi în lumea norilor, şi toţi să li se pară fermi şi neschimbători cum li se par oamenilor toate lucrurile care-i înconjoară. Fnnţele-ace-lea s-ar

destrăma într-o clipă, dar acea clipă ar fi viaţa lor, lungă şi plină de fericire şi de necazuri. "Iar noi, noi cei de sub norii mereu curgători, le-am părea într-adevăr veşnici. Noi am fi zeii lor, în noi şi-ar găsi mîngîiere şi temei, la statornicia şi încremenirea noastră ar visa mereu, aşa cum pentru noi Domnul şi fiul său Jesus sînt două statui măreţe, neschimbătoare, aceleaşi mereu, în preajma cărora noi ne-nchegăm şi ne destrămăm ca norii." Da, curgerea şi schimbarea erau viaţa, statornicia şi-ncremenirea erau cu neputinţă în lumea noastră, fund ele însuşirile nepămînteşti ale Dumnezeirii. Ajuns aici cu gîndurile, băiatul fu cuprins de un mare dor de eternitate. Minuscul sub cerul învolburat, se ridică în picioare şi rămase nemişcat timp de vreo jumătate de ceas, cu privirile îndreptate spre crucea bolţii, fără să clipească măcar din pleoape, fără să audă scheunatul neliniştit al cîinelui, cu faţa luminată şi-ntunecată de curgerea domoală a norilor.

Întorcîndu-se în singurătatea ţiuitoare a iazului, îşi îmbrăţişa prietenul îmblănit şi mai privi o dată către salcie, care-şi plecase nuielele atît de mult, încît capetele le erau prinse în gheaţă. Cam la-nălţimea privirilor lui Maarten, în trunchiul copacului se deschidea o scorbură în formă de ochi, cu buze groase şi negre de lemn dezgolit. Înainte de a pleca mai departe, copilul se-apropie şi aruncă o privire în scorbură. De undeva, din fundul ei, venea o lumină ce arunca reflexe apoase pe lemnul putred. Maarten îşi scoase mănuşile şi apucă bine marginea scorburii. Se trase-n sus ca să vadă mai bine de unde venea acea strălucire. Copacul era, pasă-mi-te, scobit pe dinăuntru, şi partea de jos se deschidea pe fundul eleşteului îngheţat. Îşi scoase patinele şi se caţără pe butucul sălciei pînă ce ajunse să stea cu fundul pe marginea scorburii şi cu picioarele atîrnîndu-i în interior, încetişor, pe cînd Frits începuse să scîncească alarmat în zăpadă, îşi dădu drumul, sprijinindu-şi tălpile ghetelor pe lemnul fibros şi, după o coborîre de cîteva braţe, ca într-o fîntînă, se trezi atîrnînd deasupra unei săli fermecate. Îşi dădu drumul şi căzu-n patru labe pe podeaua de gheaţă. Se ridică şi privi uluit în jur: pereţii fantasticei încăperi erau cu totul de gheaţă, şi prin ei se filtra lumina puternică a amiezii. În cristalul masiv erau încrustaţi peşti mari de apă dulce, cei mai lungi şi mai mustăcioşi pe care copilul îi văzuse vreodată. Fratele său Gerrit, care se înecase cu două veri în urmă, era şi el acolo,

plutind, cu părul fluturînd nemişcat, şi privindu-l cu ochi goi, mari şi senini. Hainele lui destrămate erau pline de lintiţă şi de melci de rîu. Rădăcinile sălciei se răşchirau împrejur ca nişte vene întunecate, şi păreau că pulsează. De-afară se auzeau sunete estompate, o voce caldă spunea cuvinte neînţelese, dar însoţite de inflexiuni care-nsemnau linişte, ocrotire şi alinare. Gheaţa strălucea aşa cum în fundul minelor adînci strălucesc cristalele gemele. Cît de frumos era totul! Cît ar fi vrut să rămînă mereu în acea strălucire de aur topit! Ce mult, ce mult şi-ar fi dorit să viseze mereu, să trăiască numai cu pleoapele strîns lipite, cu globii oculari bătînd lent sub ele, ca nişte aripi ce ar vîsh într-un aer subţire şi dulce, deasupra unor mari oraşe necunoscute! Dar îşi aminti cît de repede se făcea iarna seară şi, după ce-şi luă adio de la Gerrit şi mai aruncă o privire în jur, urcă înapoi prin trunchiul sălciei şi, spre bucuria zgomotoasă a cîinelui, ieşi din scorbură, păstrînd pe haine, în păr şi-n gene, ca nişte pînze de păianjen, ceva din lumina de-acolo, de-atunci.

Nu se-nserase încă, dar lumina era mai posomorită, învăluind priveliştea într-o mai adîncă melancolie. Stătea să ningă. Oricît ţi-ai fi rotit privirile împrejur, nu se zărea ţipenie de om. Maarten îşi legă patinele, îşi luă iar traista-n spinare şi lunecă mai departe pe gheaţa cenuşie. De foarte departe se auzeau bufnituri înăbuşite: cineva tăia lemne. Patină fără gînduri, cu cîinele alergînd după el, cîteva ceasuri, simţind mai mult decît văzînd cum se întunecă tot mai tare. O clipă, norii se spărseseră şi raze groase, străvezii, ca nişte oblice coloane de purpură, catifelaseră roz zăpada şi-nsîngeraseră gheaţa rîului şerpuitor. Dar apoi luminile se stinseseră şi aceeaşi tulbureală, virînd spre un cafeniu obosit, se-ntinse mai departe sub plafonul de nori. Se făcea tot mai frig. Gleznele începuseră să-l doară şi aerul îi rănea plămînii. Era vremea cînd tatăl lui se-ntorcea de la staţia de epurare a apei, şi în mod sigur întrebase de el. "Krijg de klere!", mormăise, poate, auzind că fiul lui iar hoinărea aiurea. Încă nu erau, însă, alarmaţi, şi nu aveau să fie pînă la căderea întunericului.

Între timp, băiatul începuse să crească. Crescuse şi înainte, clipă de clipă, înăbuşit şi neobservat, dar acum, la fiecare alunecare pe patina dreaptă, apoi pe cea stîngă, pantalonii-i deveneau parcă mai scurţi, lăsînd o bucată tot mai mare de gleznă descoperită şi roşie în aerul îngheţat. Hormonii de

creştere, declanşaţi de pituitară, şi care pîn-atunci picuraseră leneşi în venele adormite ale copilului, izvorau acum ca nişte lacrimi din ochiul interior în care, homuncul trist, ne pîlpîie neputincios sufletul. Cîndva, acest ochi văzuse lumina. Se deschidea atunci, albastru, deasupra îmbinării sprîncenelor şi privea rotirea soarelui, a lunii şi-a stelelor prin ţeasta ce devemse-n acel loc străvezie, ca şi pielea care-o acoperea. Schimbările de lumină ale cerului maniac-depresiv modelau pe atunci forma sinilor, a boabelor de sudoare, ritmul de creştere-a oaselor şi mareele creierului. Rotunjeau miturile şi credinţele, generau copăceii sintaxei. Cîndva, însă, ochiul nostru din frunte trebuie să fi văzut ceva nebunesc, un foc neaşteptat şi obscen, un vînt orbitor, un peisaj celest intolerabil. De-atunci s-a retras tot mai mult sub pleoapa groasă a encefalului, iar azi fosta floare a soarelui din fruntea noastră de fii ai luminii mai e doar un bob de mazăre atîrnînd în scrotul ei de os, înconjurat şi ocrotit de marele fluture sfenoid. Şi totuşi, bătrîn rege orb stăpîn pe hormoni şi pe vise, ochiul încrustat în craniul lui Maarten îl făcea acuma să crească. Băiatul luneca pe gheaţa verde lăsînd dîre tot mai lungi înapoi. Muşchii corpului îi deveneau mai puternici, spinarea i se lăţea, păr aspru şi uscat îi ţîşnea la subţiori şi între picioare. Ouăle lui cît cele de porumbel creşteau acum în volum şi-ncepeau să producă peştişorii de aur. Erau ca două aripi încă nedesfăcute de-o parte şi de alta a viermelui ce se lungea şi el. Acum pielea băiatului ieşise la iveală nu doar la-ncheieturi şi la glezne, ci şi-n jurul mijlocului, ca o curea înroşită între cămaşa smulsă deodată din pantaloni şi sfoara cu care aceştia erau legaţi. Cea mai tristă şi mai disperată schimbare se zărea totuşi pe faţa băiatului: dulcea visătorie din ochii lui, curbura de fetiţă a obrazului, buzele drăgălaşe, mereu desfăcute, cu pieliţa crăpată de vînt, toate dispăruseră cu încetul. Stînca facială crescuse şi se remodelase, arcadele deveniseră proeminente, fălcile tari, bărbia agresivă şi voluntară. Era ca şi cînd marea strălucire a visului s-ar fi retras de pe plaja feţei sale, şi refluxul, indus de luna plină a pituitarei, ar fi lăsat teren aspru, pietros şi plin de scoici sfărîmate unde odată nu fusese decît golful dulce al chipului de copil. Chiar şi părul i se întunecase, crescuse şi se-ncîlcise, şi flutura acum în urma lui în lumea cea singură şi vastă a iernii. Bruma răsuflării îi

împodobea cu firişoarele ei albe, ramificate delicat, ţepii moi ai mustăţii şi-ai bărbii aurii, abia mijite.

Acum, în seara adîncă, patina pe-ncîlcitura de rîuri şi iazuri un bărbat tînăr, încă subţire, care nu mai păstra din Maarten cel de la salcie decît cîteva amintiri tatuate pe pieliţa groasă ce-i învelea encefalul. Acum gîndea altfel, răsufla altfel, vedea altfel culorile, aştepta altceva de la marea călătorie. Nici nu-şi dădea seama de cînd începuse să ningă, cu fulgi ce păreau întunecaţi pe cerul lăptos. Ninsoarea îngustase deodată lumea, copacii din zare nu se mai vedeau, chemările ciorilor veneau de nicăieri. Gheaţa se acoperi repede, încît o sferă albă şi pufoasă rămase din spaţiul altădată atît de vast. Maarten înţelese că ar fi putut trece pe lîngă moară. Lumina scădea tot mai mult, deşi zăpada se străduia s-o răsfrîngă cu totul. Avu totuşi noroc: ceaţa se coloră-ntr-un loc de o pulbere cafenie, şi braţele morii se iviră fantomatic, tot mai bine conturate, în faţa lui. Abia cînd se aşeză, gîfîind, pe treptele ei, privindu-şi cu mirare degetele de la picioare, degerate, cum ieşiseră prin încălţările sparte, îşi dădu seama că Frits nu mai era. Un val de spaimă îl copleşi. Nu-şi mai amintea cînd îl auzise lătrînd ultima dată. Îl strigă, ridicîndu-se-n picioare, cu o voce care-l sperie şi mai mult. Nu era vocea lui. Patină cîteva sute de paşi înapoi, strigînd mereu, dar cîinele nu era de găsit. Cum frigul devenise chinuitor, Maarten trebui să se întoarcă, îndurerat, la adăpostul morii.

Trunchiul ei de cărămidă-nnegrită de vreme i se păru adolescentului mai masiv ca oricînd. Avea forma strunjită a unei ture de şah, şi nici o fereastră nu se zărea pe curbura ei înzăpezită. Aripile uriaşe, cu pînze fluturînd sparte, pline de nea pufoasă şi rozăn înserare, erau înţepenite pentru totdeauna. Tînărul îngheţat ocoli moara, găsi uşa blocată de gheaţă şi se chinui multă vreme să o dea la o parte. Intră în cele din urmă-n marea penumbră. Era atît de-ntuneric în moară, că dreptunghiul uşii deschise se zărea dinăuntru ca o intensă lumină albă, în ciuda înserării adînci. Cînd trase uşa după el, bezna deveni desăvîrşită.

Maarten scapără un amnar şi aprinse fitilul lămpii cu spirt pe care o luase cu el în desagă. Lumina tremurătoare dezvălui, parcă, un interior de orologiu. Roţi dinţate cioplite-n lemn, mai mari decît el, îşi îmbinau dinţu grosolan şi precis. Axurile lor erau bîrne masive, ferecate-n fier ruginit. O scăriţă de lemn, ce

părea şi ea, la prima vedere, parte din mecanism, ducea la etaj, oprindu-se-n tavan, unde se zărea-n scînduri tăietura unui capac. Maarten sui, cu lampa-n mînă, împinse capacul şi se găsi-ntr-o odaie neînchipuit de înaltă. Pereţii ei rotunzi suiau, desigur, pînă sub acoperişul ascuţit, de şindrilă, al morii. Pe podeaua de lemn lustruit, dat cu ceară, erau mobile neaşteptat de luxoase: un pat cu baldachin, aşternut cu cea mai proaspătă şi mai apretată olandă, două noptiere lăcuite, cu sertarele armonios curbate şi-ncrustate cu sidef, un mare bufet cu vitrină, plin de cristaluri şi-o măsuţă de toaletă încărcată cu farduri, rujuri şi pomezi, răsfrînte într-o mare oglindă cu două aripi laterale, puţin aduse în faţă. Şi, prins de tavan cu o tijă nesfîrşit de lungă, un mare candelabru atîrna, cu braţele curbe şi răşchirate, peste întreaga-ncăpere. Maarten găsi, pe un perete, comutatorul şi candelabrul se-aprinse, răspîndind în spaţiul conic o lumină trandafirie. Aici era cald, înăbuşitor de cald. Gheaţa din păr se prefăcu-n apă şi începu să-i curgă tînărului pe gît şi pe ceafă.. Se simţea ciudat în odaia aceea fără ferestre, nici măcar oblonite. Prin două fante dreptunghiulare-n podea, observă el destul de tîr-ziu, intra-n încăpere o curea de transmisie din piele bătucită, care suia de-a lungul peretelui şi se cupla tocmai în vîrf cu un ax rotund, desigur axul aripilor de-afară.

Maarten dădu ocol încăperii. Mobilele furniruite acaju, ca nişte viori, îl intimidau, cu picioarele lor curbe, cu încrustaţiile şi intarsiile lor. Cristalul bufetului era prea lustruit, oglinda prea pură, de parcă nici un fir de praf n-ar fi pătruns vreodată aici. Pe pat parcă n-ar fi dormit niciodată vreo fiinţă omenească. Dar mai ales era tăcerea, totală, de neînchipuit, în care paşii lui pe podea, răsuflarea lui şi topirea ultimilor fulgi de zăpadă în barba lui aurie făceau un zgomot de sfîrşit de lume. Zdrenţe descusute şi ude din hăinuţele lui de copil abia i se mai ţineau de trup, sparte de muşchii reliefaţi ai umerilor. Le smulse cu silă de pe el şi rămase gol sub marele candelabru. Abia atunci se privi în oglindă.

Odaia răsfrîntă-n cristalul ei era identică şi totuşi complet diferită de prima, pentru că-n mijlocul ei, privind uimită spre Maarten, stătea o tulburătoare fată goală, avînd ochii lui, buzele lui, un anumit fel al lui de a-şi purta capul şi umerii, o aluniţă a lui, pe care el o avea în dreapta buricului iar ea în stînga. Mai

micuţă de statură, graţioasă, cu pieptul împodobit de sîni grei, trăgînd spre înafară, cu şolduri late şi pulpe rotunde şi sexul abia vizibil: două pliuri în mijlocul unui triunghi auriu, fata era pe jumătate înfăşurată în bucle luminoase şi afinate. Era Maarten, dar straniu modificat, căci fiinţa cea oglindită avea inima-n dreapta şi ficatul în stînga, aminoacizii ei aveau molecula dextrogiră, mintea ei percepea spaţiul, texturile, volumul psiho-afectiv al obiectelor cu emisfera stînga a creierului şi gîndea logic, secvenţial cu cea dreaptă, dar mai ales trăia, simţea şi iubea cu chipul ei de femeie ceea ce Maarten trăia, simţea şi iubea cu un trup de bărbat, căci toţi avem în noi geamănul virtual ce ne priveşte uimit de dincolo de oglinda scînteietoare a sexului, ce arde ca soarele, luna şi stelele în miezul minţii noastre.

Maarten dormise în noaptea aceea cu prima lui iubită în braţe, îi muşcase adînc buzele, îi frămîntase cu voluptate disperată sînii şi fesele, îi pătrunsese cu bara lui de carne, prima dată-ntărită, vaginul musculos şi fierbinte, privind-o mereu în ochi pînă cînd, încă ochi în ochi, identici şi totuşi atît de diferiţi, ţipaseră amîndoi deodată înteţindu-şi convulsiile, zdrobindu-şi oasele, distrugîndu-şi minţile, înconjuraţi de aurul lichid ce se vărsa din amîndoi, din lumina de anihilare a lumii şi de geneză a altor lumi a ţipătului lor în care infernul şi paradisul deveneau una. Cînd tînărul bărbat se trezi, cea care-l primise în pîntecul şi-n ochii ei noaptea întreagă era din nou în oglindă şi-i zîmbea fără regrete, doar cu o ciudată, fericită nostalgie. Maartena? Martina? Se ridică din pat şi, o dată cu fata, se apropie de oglindă, întinse mîna, şi degetul lui arătător de la dreapta atinse degetul ei arătător de la mîna stîngă. Între degete rămase totuşi un infim spaţiu gol, în care zburau fotonii, aşa cum şi-ntre sexele lor, oricît de strîns îmbinate, rămînea destul loc pentru fluxul dumnezeieştilor mormoloci. Nici neuronii noştri nu se lipesc niciodată unii de alţii în perversul şi imposibilul joc din bucăţele al lumii.

Cureaua de transmisie se pusese, huruind, în mişcare, intrînd prin una din fante şi ieşind prin cealaltă, semn că se stîrnise vîntul şi că bătrîna moară-şi dezmorţea aripile. Maarten nu se mai simţea la largul său dezbrăcat, în aerul ce încă mai mirosea, ca fînul cosit, a dragoste. Se-nvîrti prin odaie pînă găsi într-un dulap nişte haine cam vechi şi destul de curios croite, dar care,

de bine, de rău, i se potriveau. Coborî, astfel îmbrăcat, prin chepengul din podea şi se găsi în miezul orologiului de lemn, care se pusese-n mişcare şi scîrţîia din toate piesele lui grosolane.

Afară cerul se limpezise şi-şi înălţa incredibil de sus bolta de safir. Dimineaţa-ngheţată se-ntindea transparentă pînă în cele mai vaste depărtări, incendiată de soarele ce se năştea dintr-un crîng înzăpezit. Cu vîntul de lumină bătîndu-i în faţă, bărbatul încremeni momente bune, strîngînd ochii şi simţind cum prin corpul lui mai compact ca oricînd curgea o energie albastră. Era acum un obiect din cosmos, o vertebră a animalului temporal ce avea numele şi ochii săi. Părul şi hainele îi fluturau portocalii în vîntul solar, ce flutura şi alungea la fel cîm-pul magnetic terestru. Maarten era acum în centrul lumii şi lumea era întreagă, ca un embrion de diamant, în inima lui. O porni la drum, patinînd pe gheaţa verde, uşor asudată de soarele orbitor, încercînd să desluşească o cale peste reţeaua de rîuri şi iazuri întreţesute ce i se întindea înainte. Trecu iar pe lîngă sate troienite, prin cîrduri de patinatori, prin mari ţări de singurătate, mereu cu soarele-n spate şi cu o lungă umbră purpurie-nainte, ca minutarul ceasornicului în care vieţuia. Sub gheaţă desluşea uneori clădiri scufundate, zgîriind aproape, cu giruetele de pe turle şi foişoare, suprafaţa, căci bărbatul deja se afla în ţinutul care fusese, de milenii, locuit pe rînd de scrumbii şi de oameni. Trăim în lumi suprapuse, îşi zise Maarten, fiecare sub gheaţa dură a celei de deasupra, fiecare zărind sub picioare o alta, scufundată de mult. Sîntem cerurile lumii de sub noi şi blestematul adînc al fericitei împărăţii de deasupra. Jumătatea de sus a trupului nostru este divină şi se scaldă-n lumina de cuarţ a ogivei în care-am fost pe veci aşezaţi, iar jumătatea de jos primeş-te-ntre pulpe şi fese demonica, ruşinoasa flacără a infernului. Dar creierul nostru, în ţeasta lui de os palid, este identic cu ouăle, în scrotul lor moale, al celor de sus, iar cele două emisfere cu care gîndesc cei de sub noi sînt identice boaşelor noastre. Cît de miraculos trebuie să fie creierul celor de sus, cît de josnice ouăle celor de jos! Şi totuşi primul este aidoma ţestei de piele păroasă dintre picioarele celor de şi mai sus, iar cele din urmă sînt slăvitele minţi ale celor de şi mai jos. Iar undeva, în succesiunea aceasta nesfîrşită, în stratificările geologice de spaţiu şi timp, creier şi sex, emisfere cerebrale şi

testicule, paradis şi infern, undeva în apexul tot mai limpezit al lumilor suprapuse trebuie să fie o minte ce nu mai poate fi sex pentru nimeni, căci e-n acelaşi timp gîndire şi procreare, iar gîndurile ei sînt spermă de lumină în care înoată îngeri. Şi undeva, în adîncul adîn-cului, va fi un sex absolut, testicule cu cortex cerebral, hipotalamus şi amigdală, sperma sa groasă, de plumb topit purtînd demoni înaripaţi care gîndesc şi, gîndind, distrug carnea fragedă a fiinţei. Sîntem o succesiune de gîndire şi procreare, gîndirea noastră fiind zămislită de cea de deasupra şi zămislind-o pe cea de dedesubt. Permanent, ca o suveică, mintea noastră ne naşte sexul, avînd în ea modelul sexului nostru, pe cînd sexul, ce are-n substanţa lui o fărîmă de creier, încearcă mereu, disperat şi nostalgic, să plămădească o altă minte care să-l poată naşte, şi tot astfel la nesfîrşit...

Deodată, cam pe cînd soarele, ajuns în crucea bolţii, aboli umbrele şi tot peisajul deveni conceptual şi spectral, şerpuitorul traseu de gheaţă se deschise într-o întindere transparentă fără sfîrşit, unde gheaţa se curba după curbura planetei. Era marele golf de dincolo de dig. Acum Maarten, ce patina tot mai greu şi mai gîfîit, de parcă treptat l-ar fi-ncărcat anii şi metehnele, era doar un punct de substanţă organică pe suprafaţa calotei strălucitoare. De-aici nu mai ştia încotro să se-ndrepte. Straiele de pe el se zdrenţuiseră şi miroseau greu. Statura i se-ncovoiase de parcă ar fi atras-o din ce în ce mai puternic pămîntul. Fuioare de barbă cenuşie îi fluturau acum în cîmpul vizual, şi fire lungi din sprîncene îi stînjeneau vederea. Soarele ardea tare şi emisfera de gheaţă începu să asude. Stratul se făcea mereu mai subţire, iar sub el peştii dezgheţaţi înotau iar, arătîndu-şi spinănle-ntu-necate. Pe fundul îndepărtat al golfului strălucea o lumină. Maarten se opri în mijlocul imensităţii de gheaţă. Picioarele-i tremurau. Se aşează direct pe sticla fragilă şi scoase din desagă o coajă mucegăită de pîine şi puţină brînză pietrificată. Nu le putu mînca. Timpul şuierase mînios pe deasupra lui. Se privi în oglinda gheţii: un chip bătrîn, înconjurat de păr cărunt. Se lungi în băltoaca de apă, aşteptînd să moară. Gheaţa troznea-n toate părţile: pe alocuri ajunsese subţire ca unghia. Departe, din aisberguri, faleze-ntregi se prăbuşeau în mare.

Din adînc se ridică atunci o uriaşă corabie. O corabie putredă, cu lemnul încrustat de scoici şi răgălii, cu cîrligele şi

scoabele pufoase de rugină, cu clopotul de cart mîncat de cocleală. Pe catarge, pînze negre şi flamuri negre, umflate de bancurile sclipitoare de peşti. În odăile de sub punte, leşuri de marinari ciugulite de crabi, cu madrepori crescuţi ca nişte coarne din cranii. În cale, crini de mare amestecaţi cu mormane de aur, de bijuterii şi de perle, comori nemairîvnite de nimeni. Catargele străpunseră primele gheaţa, spărgînd-o şi risipind-o în mari plăci ascuţite ca lamele, ce-şi sclipeau o clipă poligoanele-n aer, ca să se spargă apoi departe, cristalin, pe podeaua de gheaţă încă întreagă. Se ridicară tot mai sus în văzduh, iar marile prelate negre se uscară instantaneu, răspîndind nu doar miros insuportabil de putreziciune, ci şi cristale de sare risipindu-se ca o chiciură împrejur şi zeci, sute de animale necunoscute ale abisului, monştri ce răsuflau greu, dîndu-şi duhul pe gheaţă. Puntea de sus sparse şi ea suprafaţa de cuarţ, lăsînd tone de apă să se scurgă de pe bocaport, apoi se ivi puntea cea mare, ridicîndu-l cu ea, în mijlocul ei, pe Maarten, ai cărui ochi înceţoşaţi priveau totul fără mirare, cu doar o nesecată dorinţă de moarte. Marele galion atinse linia de plutire, se lăsă pe o parte dar nu se scufundă, apoi se redresa şi rămase nemişcat, cu ţăndări de gheaţă-n jur, în mijlocul pustietăţii. Un inel de apă de o nespusă puritate azurie-l înconjura, inel care, către înserare, se lărgi tot mai mult, schimbîndu-şi culoarea în aur şi-apoi în purpură.

Moşneagul se ridică în capul oaselor, îşi desfăcu cu greu ghetele cu patine de lemn şi, în picioarele goale, roşii de ger, înainta, pe scîndurile moi ca pluta, pînă la prova. Se prinse cu mîinile de balustrada bompresului şi-ncremeni şi el cu faţa către apus. Lumina portocalie a serii, ce incendia norii şi valurile, i se prindea-n încreţiturile feţei, îi dubla cu umbră perii din barbă şi-i pătrundea, ca un lichid limpede, printre pleoape, umplîn-du-i ţeasta. Din ţeastă, ambra-nserării îi cobora în coloană, ca-ntr-o conductă a unui vechi castel de apă, şi de-acolo se-mpărţea în ţevile nervilor cranieni, ai celor intercostali, ai celor ce coborau către obositele sale organe, către pielea sa veştejită. Bătrînul deveni o statuie dăltuită în piatra străvezie a amurgului. Acum gheaţa se topise cu totul, pînă la marginea lumii, şi valurile imprevizibile şi imposibil de descris agitau uşor gelatina groasă a mării. Generaţii de topologi s-ar fi stins înainte să poată prinde-n formulele lor fie şi un metru pătrat de apă haotică, fie

şi pentru doar o secundă de transformare. Perechi de fotoni în mişcare cicloidală, cu spirele aflate exact la acea distanţă care ne face să vedem şi să gîndim "purpură", loveau sub incidenţe diverse prismele moi de apă. Ce demon ar fi putut Prevedea unde vor fi ele-n clipa următoare? Unde va fi-n clipa Următoare universul? Soarele, devenit deodată concret ca un fruct, atinse cu buza lui buza mării. Atunci, în spatele corăbiei apărură primele stele. Vîntul luminii lor îngheţate bătea în pînzele negre, începînd să le umfle uşor, aşa cum se umflă pîntecul femeilor cînd suflă în el duhul facerii, ce le poartă pe toate, ca pe mii de corăbii pe-o mare nocturnă, către insulele fericite ale maternităţii. Marea crimă a asfinţitului, aceeaşi de la-nceputurile lumii, se săvîrşi, şi peste ape se aşternu înnoptarea. Milioane de stele, arzînd în culori neaşteptate, îşi împinseră acele hipodermice în pielea de vînt a lumii noastre. Vîrtejuri de lumină ţîşniră din ele, amestecîndu-se cu valurile şi formînd împreună o emulsie aurie. Pe emisfera de ape negre şi scînteieri, împinsă de suflul stelar, corabia începu să înainteze, cu pînzele umflate şi flamurile fluturînd lent, ca aripile marilor şi tăcutelor molii de noapte. Acum moşneagul, reflectînd în globii ochilor ultimii stropi de sînge ai bolţii, nu mai era decît o figură alegorică sculptată la prova corăbiei.

Nava plutea mereu către apus, avînd deasupra constelaţii cu stelele unite prin linii punctate, ca să iasă la iveală desenul lor ascuns şi înşelător. Cum de nu se frîngea bolta de cristal de greutatea atîtor necuprinderi de stele? Făina stelară era risipită neregulat, formînd pe alocuri grămăjoare şi pete, alteori fiind rară de puteai pune degetul între firimiturile ei. Acum faţa moale a mării nu se mai clătina, şi fiecare stea îşi află geamăna virtuală-n oglinda ei. Stînca gălbuie ce se ivi, după veacuri de călătorie, din mijlocul apelor îşi prelungea şi ea imaginea-n adînc. Era un stei îngheţat care se dovedi, cînd minuscula navă se-apropie de piciorul ei, de o măreţie copleşitoare. Numai grota săpată la baza ei, neînsemnată faţă de înălţimea acelei măsele gigantice răsărite din mare, ar fi lăsat să treacă şi o corabie cu catargele de două ori mai înalte decît a celei care intra acum în marea umbră a stîncii. Luminată de stele, lăsînd o dîră sclipitoare în urmă, nava pătrunse în grotă cum ar păşi un copilaş de un an prin portalul unei mari catedrale. Maarten văzu bolţi nemăsurate, luminate palid de apa ce mai păstra lucire de

stele. Altoreliefurile săpate în ele îi părură sculptate pe dinăuntru în pereţii propriei lui bolţi craniene. Naviga oare, ca un homuncul, în spaţiul magic al propriei minţi? Dar sălile carstice se multiplicară, şi apa cobora acum în adînc, devenind un torent strecurîndu-se încă leneş printre pereţii tatuaţi cu scene din cine ştie ce carte sfîntă. Femei şi bărbaţi, de o sută de ori mai înalţi decît pămîntenii, purtau cu toţii stigmatele unor vicii care-i desfigurau. Ură, luxurie şi voluptate bestială, bucuria incestului şi a torturii. Sub arbori necunoscuţi, feline trîntite pe-o parte îşi iveau labele musculoase, pîntecele umflate. Cameleoni uriaşi înşfăcau căprioare cu limba. Coleoptere cît bivolii răpeau vitele, zdrobindu-le oasele în mandibule. Toate se reflectau livid în ochii lui Maarten, bile de cristal greu între pleoape uscate ca pergamentul.

Pereţii se-apropiau treptat, drumul şerpuit se făcea tot mai îngust, corabia, înclinîndu-se uşor, mai lingea cu flamurile din vîrful catargelor stîncile de ivoriu. Crabi uriaşi, în întregime transparenţi, prin coaja cărora li se vedea inima pulsînd şi hrana din intestine, scoteau uneori din apa cea neagră cîte-un tragic braţ descărnat. Caracatiţe se lipeau de scîndurile de la pupa, rupînd cu ventuzele bucăţi de lemn putred. Pe pereţii umezi ai grotei foiau insecte oarbe. Acum şuvoiul era mai rapid şi panta către străfund mai abruptă.

Curînd, defileul se deschise într-o melancolică şi vastă mare interioară. Aici toată lumina venea de la ovarul gigantic al morţii, soare negru plutind în centrul unui gol uriaş şi-nconjurat de-o coroană de radiaţii. De-această planetă tăcută se apropia încet nava, pînă cînd suprafaţa cea neagră ca fonta, ivind prin crăpături metal incandescent, umplu tot cîmpul vizual. Şi deodată Maarten văzu în preajma corăbiei sale mii de alte corăbii fluturînd flamuri negre, grăbind toate, ca atrase de-o forţă copleşitoare, către soarele carnivor. Grăbeau toate, din toate părţile, ca fluturii-n jurul becurilor din curţi, noaptea, cu pînzele umflate şi cu pîntecele abia mai atingînd sticla mării. La prova lor, încremeniţi ca sculptaţi în lemnul străvechi, cîte un singur călător, bătrîn ca lumea, privea cu ochi largi înainte. Intrînd în coroana de flacără neagră fluturînd furios în jurul sferei de-o infinită curbură, pînzele navelor luau foc, flamurile se consumau în vîlvătăi, părul şi barba, cărunte şi incendiate acum, ale celor chemaţi le luminau straniu feţele şi pieptul. Hainele

deveneau cenuşă incandescentă, abia întinate, ca nişte petale de mac, pe trupuri. Curînd se scuturau şi se risipeau peste ape, lăsînd trupuri scheletice, acoperite de-o piele cenuşie, să lucească fără să se consume în flăcări. Pe craniile acum pleşuve aveau toţi tatuate mandale stranii, semănînd cu florile şi cu păianjenii, nici una asemănătoare cu alta. Lemnul umed şi plin de sare al galioanelor, ce se ridicaseră deasupra apelor şi pluteau acum ca o flotilă aeriană spre imensul ovar, rezistă multă vreme văpăilor, încrustat cum era cu sideful a milioane de scoici. Abia cînd se zdrobiră, într-un naufragiu cumplit, general, de suprafaţa de cocs a planetei, catargele arseră ca beţele de chibrit şi pîntecele smolite ale corăbiilor rămaseră lipite, fumegînd un fum gros ca de sulf, de minereul încins.

Atunci abia călătorii păşiră pe ţărmul temut, înaintînd printre ruine şi fumuri. Mii şi zeci de mii de fiinţe spectrale, mii şi zeci de mii de cranii subţiri ca o coajă de ou se adunară într-o falangă strînsă şi dezolată. Acum se văzu că-ntre ei erau şi femei, cu pielea sînilor atîrnînd ca nişte pungi dezumflate, cu oasele şoldurilor dezvelite ca două aripi de ghips. Se clătinau cu toţii acum în vîntul nenorocirii ca nişte paie uscate, cu măciulii ca de mac în vîrf. Roadele erau coapte şi venise vremea de secerat. Şi se-arătară curînd, harnici, secerătorii: candizi şi blonzi, cîrlionţaţi, cu aureole în jurul chipurilor ca de copii, cu largi robe-ncreţite şi aripi ca de lăstun. Intrară-n lanul ce le venea pîn-la piept şi începură masacrul. Cu secerele lor dinţate de diamant spărgeau ţestele ovoidale, lăsînd să se-nalţe în vîntul cel negru creierele urmate de măduva şirei spinării, ce porneau şerpuind mai departe, spermii de lumină şi aer, spre pîntecul moale al globului. Trupurile numai piele şi os se dezmembrau apoi, şi o vale a oaselor rămase după secerători în ravinele de foc şi de zgură. Flotila de creiere, zbătîndu-se-n susul curentului ca somonii în drumul lor spre izvoare, trecu peste iaduri ce vomau foc şi bale din boturi pline de colţi şi de penitenţi, peste vulcani ridicîndu-şi limbile de şerpi în văzduhuri, peste mări de sulf topit şi rîuri de colastră, peste zgomote de fracturi şi urlete de jupuire de viu. Maarten era acum o parte din urletul galben al luminii eterne, cu neputinţă de păstrat în vasul slab al unui craniu uman. Ştia acum totul pentru că era totul, auzea acum şi-nţelegea şi ierta mărturisirile celor torturaţi bestial peste care trecea.

Se hrănea cu căinţa şi nobleţea şi orgoliul lor, cu fluviile de substanţă izvorîte din limbile lor smulse şi ochii lor înţepaţi. Înţelegea miliardele de poveşti împletite inextricabil ce formează pînza timpului şi-a istoriei. Glisa pe un continuum durere-plăcere, bărbat-femeie, tinereţe-bătrîneţe, viaţă-moarte. Îi zări pe Farinata şi pe Brunetto, pe Sordello din Mantua şi pe Pia. În adîncul enormei centrifuge văzu Giudecca, întinderea de gheaţă presărată cu osîndiţi prinşi în cristalul chinuitor pîn-la brîu, pîn-la gît sau în întregime, ca nişte peşti într-un rîu îngheţat, iar printre ei, patinînd pe gheaţa de culoarea fisticului, văzu un copil urmat de un cîine negru, în altă parte gheaţa prinsese în ea mii de fluturi enormi, ca o podea mirifică, iar peste ea trecea un şir de căruţe adăpostind rămăşiţa neamului Badislavilor. Apoi alte morminte de foc şi alte trupuri în straie de plumb topit şi alte lacuri de acizi şi alte vivisecţii pe trupuri ce nu puteau să mai moară. Ultimul lucru pe care-l poţi înţelege, chiar şi cînd eşti o fiinţă de lumină şi vis, este durerea. Înţelegînd durerea ai înţeles totul. Dar creierul nostru nu simte durerea. E ca un ochi închis într-o cutie de os, ca un mărgăritar ascuns într-o scoică. E cu neputinţă pentru noi să-nţelegem pînă ce oul nu este spart şi scoica nu-i sfărîmată. Mintea ni-i izolată cu grijă şi-nfăşurată în rituri absurde, ca un rege străvechi, ce nu mai guvernează, rămînînd doar un simbol mort al legăturii cerului cu pămîntul. Nici măcar trupul, palatul său, nu mai este al său. Paznicul care-l apără, teribila barieră creier-sînge, îl ţine de fapt prizonier, iar membranele ce-l înfăşoară-l orbesc. Mutilat ritual, cu simţurile excizate, cu sexul mortificat, e plimbat din loc în loc şi i se fac plecăciuni în ţara tristă a trupului său. Ceea ce-i dincolo de piele îi e relatat deformat şi viclean. Ţinut departe de suferinţă, încearcă doar să şi-o-nchipuie. Dar trebuie ca Gautama să iasă pe porţi ca să devină Buddha, şi Buddha să iasă şi el prin poarta oaselor ţestei ca să i se deschidă ochiul din ţeastă, ochiul căprui, triunghiular, din fruntea Dumnezeirii.

Gheaţa Giudeccăi era acum o mare lentilă de suferinţă al cărei focar era Maarten. Spermia de lumină, ce se limpezise treptat de neuroni, mielină şi sînge, înţelegea acum totul. Trăia, Ştia acum, într-o carte cu coperţi de oglinzi. Străbătea acum dalele cărţii înainte şi-napoi, ca o suveică, din ce în ce mai rapid, respins şi amplificat de oglinzi, citea mereu şi mereu mai adînc, pătrunzînd orice literă de tuş negru, carbonizînd-o cu flacăra

cozii sale ca de cometă, pînă ce toată cartea nu mai era decît o negativitate, o întîmplare pentru orbi, o-nşiruire de cartele perforate prin care lumina pătrundea şi citea, o grilă de criptografie ce prevestea trecutul şi-şi amintea viitorul. În centrul acestei cărţi ilizibile, fluturînd din cele două oglinzi, Maarten află despre cel ce o scrie, aplecat (chiar acum!) adînc deasupra ei, ca şi de celălalt, adversarul, tenebrosul, văduvul, neconsolatul. Despre Victor (ah, Victor!), cel care spintecă, hăcuieşte, tre-panează, terciuieşte, orbeşte. Despre bîjbîiala lor unul către celălalt. Lumină ordonată, unificată, amplificată între oglinzi, Maarten ştiu că va ţîşni cîndva ca o rază din capcana acestei cărţi, că va primi o dată realitate şi se va amesteca în lumea cea mare, unde-i va fi dat să-l vadă pe Victor, să fie parte din povestea lui şi să-mpingă mai departe uriaşul roman al realităţii, scris cu litere de clădiri reflectate-n canale, de femei singuratice-n faţa unui pahar de Dubonnais, de oameni-statuie împietriţi pe cheiul Amstelului, de poduri ce-şi ridică-ncet aripile spre norii întrolocaţi, lăsînd să treacă şlepuri şi vaporaşe... Mircea şi Victor, ghemuiţi, unul cu capul la picioarele celuilalt, ca semnul zodiacal al Peştilor, într-o apă densă şi sărată, acolo, inter urinas et faeces. Inumani, dar materiali ca două salamandre, ca doi viermi graşi ai pămîntului, în caverna cu noapte caldă, lichidă, în care numai ei luminează livid. Troznetul, uneori, al vertebrelor lombare, bolboroseala, uneori, a intestinelor ce-i înfăşoară, glasuri, uneori, deformate de muşchi şi de apă. Halucinaţii provocate de deprivarea senzorială, tresăriri cînd mugurii membrelor ating un corp străin. Primii neuroni, în cranii de pieliţă, aducînd amintirile speciei şi-ale străbunilor: palate de marmură transparentizate de lumină. Neuroni încîlciţi ca un ghem de şerpi, încercînd să plodească, din sperma lor rece, oul cu coajă trandafirie al minţii.

Flotila de vînt paraclet şi de foc dădu roată marii planete întunecate şi se-ntoarse în valea oaselor, purtînd cu ea înţelepciunea infernurilor. Şi oasele erau acum foarte uscate, sfărîmate unele de altele. Mandibule şi capete de ciolane zăceau între ierburi sîrmoase. Falange de degete, orbite, vomere, sfenoide, hîrci, coşuri de piept păienjenite erau risipite de-a valma. Şi-o voce se auzi: "Fiu al omului, vor putea oare oasele acestea să trăiască?" Urmă un vuiet ca de ape mari şi oasele tresăriră, se-apropiară, formară centuri scapulare şi pelviene,

care se prinseră de şirele refăcute. Scheletele se ridicară-n picioare şi benzi de muşchi, şuierînd, se-ncolăciră pe oasele goale, prinzîndu-se de ele cu zgîrciuri. Nervi şi vase de sînge se strecurară peste tot printre ele, organe moi umplură toracele, în pîntec crescură ficatul, fierea şi punga udului, iar sub pîntec ruşinea, atîrnîndă sau despicată ca o rană. Mii de escoriaţi, cu carnea roşie la vedere, aşteptau acum veşmîntul firesc al pielii. Şi pielea crescu pe trupuri, acoperindu-le, bombîndu-se pe ţîţe şi fese, reliefînd clavicule şi merele lui Adam. Şi pleoape crescură pe ochi, şi gene ţîşniră din marginea pleoapelor, şi fire de păr crescură ca nişte ierburi din scalp. Erau acele trupuri ca în vîrstă de treizeci de ani, şi alcătuiau o foarte mare armată. Dar suflet nu era-n ele, şi nici viaţă. Cruzi ca nişte mari fructe cu pieliţa străvezie, toţi încremeniseră, privind extatic în zare. În ochi li se răsfrîngea corola de flăcări negre a sferei.

Maarten îşi văzu trupul, între zecile de mii, şi se lăsă deasupra lui ca o limbă de foc. Se resorbi-n ţeasta lui, se-ntinse în cele zece miliarde de stele interconectate în sute de mii de feluri, activă pe rînd reţele ce formau configuraţii spaţiale de-o infinită varietate, cuplă simţurile şi homunculul motor, luă-n stăpînire reflexele. Puse-n funcţiune creierul mic, acordă fin succesiunile de mişcări ale braţelor. Regla temperatura şi respiraţia şi, cînd omul începu să trăiască, se afundă în memoria lui ca-ntr-un şir de vise şi peisaje suprafireşti, regăsind într-un tîrziu momentul în care copilul patina voinicește în drum spre moară, cu Frits după el. Aici decupla cîteva constelaţii neuronale, şi ca urmare băiatul rătăci drumul, se-ncîlci pînă spre-nserat într-o melancolică înlănţuire de iazuri şi hotărî să se-ntoarcă acasă, unde ajunse la răsăritul stelelor, încasîndu-şi bătaia aşteptată şi ducîndu-se apoi, nemîncat şi plîngînd, la culcare. Urmaseră ani monotoni în satul natal, primăveri, veri şi toamne aproape nebăgate-n seamă în aşteptarea iernii, parcă mereu aceeaşi, în care însă copilul (şi-apoi flăcăul) nu mai avu niciodată ambiţia să ajungă pînă la îndepărtata corabie.

Deşi uitase marea călătorie, moartea şi renaşterea sa, experienţa infernunlor îi rămase în minte ca un vector ascuns, ca busola risipită în ţeasta, în sternul şi-n aripile păsărilor migratoare. Tînărul lucrase o vreme la Zwolle, orăşel posac, dominat de bisericile celor două comunităţi evanghelice aflate

de decenii într-un conflict fățiș. Era barman într-o cîrciumă avînd pe pereți, în rame subțiri, numai fotografii de cîini de luptă. Patronul era mîndru de pitbull-ii săi, de urîțenia lor îmbătiată, de tembelismul din ochii lor, și una dintre sarcinile lui Maarten era să-i scoată la plimbare, pe toți trei, în lesele lor de piele grosolană. Cîndva fiarele sfîșiaseră un copil, de aceea trebuiau plimbați cu mare grijă, prin locuri dosnice și pustii, și tot se smuceau ca diavolii cînd zăreau vreuna din enormele pisici olandeze, cu zgărdițele lor cochete la gît. Într-o seară, lăsîndu-se tîrît de cerberul cu labe strîmbe, privind oriunde, la norii joși, la terasamentul de cale ferată, la femeile ciolănoase trecînd pe bicicletele lor negre, numai să nu mai vadă fălcile negre și roz ale jigodiilor, Maarten se trezi într-un loc ciudat. Un castel de apă, din cărămidă înnegrită, se ridica trist dintr-un pîlc de case galbene. Un vechi depozit, cu un elevator abandonat în fața porții rulante. O fabrică părăsită, cu geamurile sparte lăsînd să se vadă utilaje ciudate. Curți largi și tăcute, cu salcîmi prăfoși și vrafuri de șine ruginite. Printr-una dintre curțile acestor ateliere trecea un om fără picioare, cu trunchiul așezat pe o platformă pe rulmenți. Mîinile lui împingeau ca niște vîsle, ritmic și puternic, în asfalt. În amurg, rulmenții erau roșii ca sîngele. Cîinii s-au smuls deodată din mîna lui Maarten și, fără alt zgomot decît cel al unei alergări demente, obsedate, încordate spre un singur țel, s-au aruncat spre infirmul ce tocmai dispăruse în spatele unei grămezi de mari robinete ruginite. O viziune cumplită erupse în mintea tînărului: un trup sfîrtecat, cu sîngele țîșnind în jur din membrele smulse, cu mațele curgînd descolăcite pe platformă. Un urlet ieșind din gîtlejul căscat al martirului și urcînd pînă la un galben insuportabil. Dar nimic din toate acestea nu avu loc. Huruitul rulmenților se oprise și doar foșnetul salcîmilor se auzea acum, în fracțiunea de secundă în care Maarten, încremenit de spaimă, cu creierul golit, rămase în urma evenimentelor. Urletul țîșni din propriul lui gîtlej și, în clipa următoare, se repezi către scena carnagiului. Dar marele mutilat stătea tăcut și liniștit pe căruțul său, iar cîinii, așezați pe labele din spate înaintea lui, păreau acum trei învățăcei tibetani, pociți și respectuoși, ascultîndu-și maestrul.

Limbile lor zdrențuite atîrnau benevolent și, dacă n-ar fi fost piepturile încă-n zbatere după alergarea furioasă, ai fi zis că stăteau de ore-ntregi acolo, ochi în ochi cu stăpînul, încercînd

să-i ghicească şi cele mai neînsemnate dorinţe. Cu capătul leselor din nou în mîini, cu animalele liniştite, Maarten dădu să-şi ceară iertare de la străin, dar acesta îl întrerupse, nu prin vreo vorbă, ci doar privindu-l drept. Da, îl ştia, îl mai văzuse o dată. Merseră amîndoi spre circiumă, cîinii fură închişi în cuştile lor, iar ei băură un jeneever împreună, apoi altul şi altul, singuri în tot localul tot mai întunecat. În acea oră crepusculară află Maarten, pentru prima dată, despre Ştiutori, o sectă ce pretindea că lumea ar fi fost o carte ce se scria chiar atunci. Membrii sectei se credeau personaje şi aspirau la cunoaşterea autorului ei. Era cumplit de greu, mărturisea infirmul, stînd ca un pitic lîngă masă, cu creştetul abia trecut de marginea ei, căci viitorul scriitor nu avea atunci mai mult de doi ani, şi el trebuia găsit, recunoscut, protejat, înconjurat permanent de membrii secreţi ai sectei, condus prin experienţe absolut necesare scrierii cârţii, ferit de accidente şi chiar de el însuşi, construit într-un fel, atît de minuţios, încît fiecare literă pe care el avea s-o scrie şi pe care el o scria, chiar acum, dovadă că ei vorbeau şi simţeau în stomac tăria rachiului de ienupăr) trebuia pre-gîndită cu toate radăcinile ei în trecutul individual şi al lumii. Era pentru prima dată cînd personajele îşi inventau autorul, aşa cum pe o planetă ameninţată de catastrofă toate puterile s-ar îndrepta spre construirea unei nave care să-i poată purta moştenirea spre alte lumi. "Cum trebuie să fie el, ce trebuie să fi văzut ochii lui, pe cine să fi sărutat buzele lui, ce jignire să fi suferit orgoliul lui pentru ca el să mă întrupeze, aşa cum sînt, pe platforma asta, fără să ştiu de ce n-am picioare decît dacă el o va spune, fără structură internă decît dacă el o va descrie, fără alt gînd decît voinţa de a-l clădi şi de a-i roti o lume în jur, ca o coadă mirifică de păun. O sfîşiere de vise şi de poveşti în care să fiu şi eu, mutilatul, fără nume şi fără trecut, dar etern şi fericit la pagina mea, emanînd din rîndurile, cuvintele şi literele mele aşa cum toţi emanăm, fără să ştim în ce fel, dintr-o încîlceală de neuroni, într-un fel, cartea lui, scrisă de mînă într-o mansardă dintr-un oraş îndepărtat, nu va fi altceva decît împletirea-ntre ei a neuronilor noştri, o ţesătură de axoni şi sinapse, aprinzîndu-se şi stingîndu-se mereu, o peticeală, un puzzle psihic multicolor, un creier viu cu emisferele întinse larg peste lume."

Ştiutorii se aflau risipiţi în orice timp şi-n orice oraş. Le recunoşteai spiritul în miturile lui Platon şi-n corolarele lui

Spinoza, în chimia coloranţilor şi-n mecanica fină a ceasurilor elveţiene. Influenţaseră bătălii şi instigaseră la revoluţii, îşi transmiseseră genele şi ideile prin canale paralele şi, la urma urmelor, analoage — căci intromisiunea eternă a penisului în vagin şi eliberarea de sămînţă-n micul spaţiu dintre gland şi uter nu era decît repetarea-n grotesc a copulării dintre sinapse, cu ejaculare extatică de serotonină; în definitiv era un procedeu literar: reluarea, în acţiunea paralelă, a tramei şi personajelor acţiunii principale, glisînd tragedia în scherzo şi celebrînd o messă pe dos, punct cu punct paralelă cu sacramentul adevărat — ameninţaseră, persuadaseră şi mituiseră tot ceea ce nu le aparţinea, sau credeau că nu le aparţine. Făcuseră mult mai mult, dar despre asta nu se vorbea, nu pentru că ar fi existat jurăminte teribile şi aparate de represiune, ci pentru că zone-ntregi ale influenţei lor asupra stelelor şi mlaştinilor şi graniţelor şi amibelor şi structurii terenurilor agricole şi confuzelor procese din mintea unei femei care adoarme şi fosilelor şi cristalelor râmîneau inexprimabile ca un arc reflex sau un arc voltaic.

Cum se făcuse noapte, circiuma se umplu de muşterii care vorbeau şi rîdeau tare. Femeile abia dacă erau mai puţine decît bărbaţii, şi beau cot la cot cu ei. Muncitoare rumene, cu cocuri auriu-unsuroase şi umeri graşi, intrau în local cu călcătură de bărbaţi şi se trînteau dizgraţios pe băncile lustruite. Pe schilod păreau să-l cunoască toţi, iar el nu se sfia să-şi strecoare mîna pe sub fusta muierilor ce treceau pe lîngă el, frămîntînd cîte-un interior de pulpă cu vergeturi. Femeia se scutura de el ca de-o gînganie sîcîitoare şi-şi continua drumul spre sonda ei de bere la fel de radioasă şi nesimţitoare. Abia dacă vreo kutvijf dintre cele mai bătrîne îi arunca, dar şi atunci cu jumătate de gură, cîte-un "Gottverdomme, Cees, porc bătrîn ce eşti!" la care infirmul răspundea tot în treacăt: "Krijg de tering!" şi rîdea zgîrcindu-şi buza de sus ca să-şi arate colţii galbeni ca de mistreţ, în noaptea aceea dormiseră în odaia lui Maarten, iar a doua zi, cînd nici nu se luminase încă, plecaseră la gară şi luaseră bilete spre Amsterdam. Cînd călătoreşti cu trenul prin Neederlands, eşti mereu tentat să priveşti în sus ca să vezi, la mulţi metri deasupra ta, linia mării. În locul ei, ca un substitut neaşteptat, vezi doar norii, acoperind şi lăsînd să strălucească soarele, la fiecare sfert de ceas, pe cînd cîmpia de sub ei, impregnată de apă, pare strîmtă şi meschină ca un covor transformat de un

copil în cîmp de bătălie. Mori de vînt, crînguri, orăşele compacte ca de jucărie, un cer de zece ori mai înalt decît linia orizontului. Aproape nici un om, pe nicăieri, doar micile cuburi ale fermelor izolate, minusculele vaci, sătucurile înfăşurate în ceaţă. Culori? Nimic decît acuarelă: verde cenuşiu şi albastru cenuşiu, spălate de umezeală. Doar cînd ţîşneşte soarele canalele de irigaţie strălucesc ca nişte sîrme de aur. Aşezat la geam, pe banchetă (Maarten se munceşte acum cu el, îi desface curelele care-l ţin fixat pe platformă, îl ridică-n braţe ca pe-un sac de box, îl duce încă şi să se deşerte şi-l va duce zilele următoare chiar şi la muieri, căci Cees n-o avea picioare, dar membrul lui e plin de pofte ca al oricărui bărbat, iar prostituatele au preferinţe perverse), Cees îi vorbeşte mai departe tînărului despre secta al cărei agent neînsemnat fusese sortit să fie. La Amsterdam se-ntîmplase ca Ştiutorii să fie aleşi (de cine?) aproape numai dintre oamenii-statuie. Infirmul însuşi era unul dintre ei, şi acum îi putea mărturisi că fusese trimis la Zwolle doar ca să-l găsească pe el şi să-l aducă-n oraşul de pe canale. Iar el, Maarten, avea să fie încă-o verigă într-un lanţ a cărui direcţie şi-al cărui sens infirmul nu-l cunoştea. Tot ce ştia era că tînărul trebuia să contacteze un negru pe nume Cedric. El era important în poveste. Ar fi zis, chiar, o rotiţă importantă, dacă povestea ar fi fost un ceasornic din cele pe care copiii le găsesc, vechi, stricate, puţind a cocleală, prin fundul vreunui sertar şi se-nverşunează asupra lor, le smulg capacul din spate, le forţează carcasa şi extrag apoi, din lăcaşurile lor de rubin, titirezele dinţate, balansierele nespus de fine, piesele de alamă de forme nedefinite, prinse-n şurubele aproape invizibile, a căror spiră strunjită pare cel mult o iluzie. Copilul le-nşiră pe luciul mesei, în faţa lui, fără să-nţeleagă cum a putut o minte omenească să inverseze distrugerea. E atît de firesc să desfaci, e atît de straniu să construieşti! Căci de cîte ori îmbini două piese, arunci o privire în viitor, prevezi, presimţi, prooroceşti. Un scop îndepărtat apare fantomatic minţii tale, şi tu grăbeşti spre el, văzînd tot mai bine pe măsură ce adaugi piese şi subansambluri, pînă ce obiectul pe care mintea şi mîinile tale l-au migălit devine un ochi deschis spre cele ce vor veni, spre zilele îndepărtate, spre veacul de apoi. Fiecare ceas (şi toate lucrurile sînt, într-un fel, ceasuri) prevede timpul şi, împreună cu el, vremea cînd timpul nu va mai fi. Dar copilul, stricînd jucăriile,

spărgînd căni şi farfurii, trăgînd faţa de masă cu tot ce se află pe ea, transformă mereu viitoru-n trecut şi-n ireparabil. Iată-l acum, reflectat de lemnul de nuc al mesei, aşezînd cele mai mari rotiţe dinţate exact pe ochii imaginii sale lucind în furnir, arcuşorul peste nas, cadranul cifrat peste gură. Chicoteşte amuzat, întoarce capul spre bucătărie şi strigă: "Mami, vino să mă vezi, sînt Timpul!" Doar că povestea nu e un ceasornic cu milioane de rotiţe şi şurubele. Şi nici măcar mecanismul cu ceas al unei maşini infernale. Nu-i nici un mecanism, ci un hibrid divin între mecanic şi mecanism, ca şi cînd ceasornicarul ar face un orologiu în care chiar el ar fi statuia pestriţ colorată ce iese-n ferestruică la bătaia orelor. Nu, Cedric nu-i o rotiţă, ci firicelul elastic al unui nerv, dacă un ceas de mînă ar avea sistem nervos. Nervul unui ceas moale, al unei meduze pulsînd leneş, nervul ce inervează o aripă ţeapănă de fluture. Iată distanţa, iată diferenţa: dacă lucrurile sînt toate ceasuri, mai complicate sau mai rudimentare, şi, fiind ceasuri, sînt ochi larg deschişi către viitor, în schimb tot ce e viu e un hiper-ochi care, cu toată suprafaţa lui, se vede numai pe sine. Căci vrăbiile nu sînt nici ceasuri şi nici cristale, şi, deşi copiii le pot ucide cu praştia, ei nu le pot face bucăţi şi nu pot aşeza organe însîngerate, haruspiciu dement, peste faţa lor reflectată în masă, inima pe ochiul drept, pipota peste stîngul, şi să strige apoi triumfător: "Mami, priveşte-mă! Eu sînt Zborul!"

Pînă s-ajungă la Cedric, Maarten trebuia iniţiat în lumea şi-n moravurile oamenilor-statuie, despre care tînărul nu auzise încă niciodată. Meseria înflorise în ultima vreme, de cînd cu legile împotriva cerşetoriei şi mai ales de cînd cu inflaţia de după război, cînd sute de actori rămăseseră pe drumuri, căci după marele spectacol al războiului şi-al ocupaţiei bietele performanţe de pe scenă păreau doar ridicole simulacre. Arta statuilor nu se-nvăţa, ci se fura, şi nu doar de la maeştri, nici doar de la manechinele din vechi magazine de îmbrăcăminte, de la figurile de ceară ale lui M-me Tussaud — al cărei muzeu din piaţa Dam, de lîngă palatul regal, adăpostea pe cornişe sute de porumbei graşi şi docili — sau de la idolii din Kenia sau Burundi ce se vindeau cu sutele în tîrgul din Waterlooplein, ci mai ales de la mantide, călugăriţele canibale de culoarea ierbii, de la păianjenii cît bobul de strugure încremeniţi în plasele lor, de la pisicile la pîndă cărora, ore-n şir, nici un fir de mustaţă nu

li se mişca. Asta-nvăţai de la-nceput în ciudata meserie: că nemişcarea e agresivă, că tăcerea urlă, că muşchii de piatră aşteaptă să se destindă fulgerător. Dacă turiştii ar fi ştiut cîtă pîndă, ferocitate, sete de sînge, de sex şi de creier erau pecetluite de ochii goi ai clovnilor şi-ai războinicilor la care căscau gura în după-amiezele însorite din centru, oraşul ar fi rămas deodată pustiu, şi-abia atunci şi-ar fi arătat cu adevărat splendoarea austeră. Căci Amsterdamul era un oraş dublu, tulburător, pe cît de rezervat şi de melancolic, pe atît de deochiat, ca şi cînd ar fi fost construit de un neam de oameni şi locuit de cu totul altul. În spaţiul de aur verde al canalelor semicirculare, înţesate de case flamande, fiecare unică în construcţie şi decoraţiuni, fiecare vopsită la fel ca în urmă cu cinci sute de ani, în spaţiul podurilor cu contragreutate şi-al macadamurilor atît de curate, că-ţi venea să-ţi plimbi palma peste gresia lor, în această lume de decor spectral şi ceruri copleşitoare se oploşiseră toţi vicioşii şi toţi bizarii de pe lume. Sprijinite de venerabilele ziduri grena, galbene ca faimosul perete din Delft, azurii sau vernil se-ntindeau tarabe care-ţi vindeau suveniruri şi vechituri, şi-n tîrgurile astea întortocheate îmbulzeala şi transpiraţia atîtor neamuri erau insuportabile. Vagabonzii înţesau podurile, prostituatele şi tra-vestiţii stăpîneau cartierele roşii, vînzătorii de poze obscene le etalau direct pe tarabe, traficanţii de marijuana te trăgeau de mînecă în plin centru. După război, viciul fumatului de "iarbă" se-ntinsese din port pînă-n zonele nobile-ale oraşului, tinzînd să-nlocuiască eterul demodat şi morfina aristocratică.

Aşa se face că Maarten, care-şi făcea deja veacul la circiuma unde se adunau de obicei oamenn-statuie, nu se miră prea tare cînd la masa lui se aşează într-o seară însăşi Pallas Atena, prea însetată, după slujbă, ca să mai fi trecut pe acasă pentru de-machiat. "Hoi! Alles goed hier?" întrebase zeiţa jucîndu-şi ochii în toate părţile. Era dată pe bot cu o cantitate nerezonabilă de ruj fraise, lucios ca untura. Maarten aflase cîte ceva despre ea, ca şi despre ceilalţi din noua sa lume. Zeiţa se numise o dată Bert, dar îşi schimbase încă din şcoala primară numele în Bertine şi, în loc să ajungă cultivator de lalele ca taică-su, se făcuse el însuşi lalea, cum în argoul de-atunci erau numite curvele masculine. Preferase însă întotdeauna să-şi spună, cu emfază, "artistă", dat fiind că o vreme performase la un cabaret

din cartierul roşu un fel de spectacol pentru gusturi speciale, cîntînd şi dansînd, costumat în ţărancă olandeză (pînză scrobită pe cap, fuste lungi şi saboţii obligatorii în picioare), pentru ca-n final să-şi arate fundul ca dansatoarele de can-can. De Sint-Niclaas se costuma în Swarte Piet, copilaş negru pe care sfîntul îl avea drept paj nedespărţit. Cînta pe aceeaşi scenă îngustă, împreună cu venerabilul episcop, cîntecelul tradiţional în care se povestea cum sfîntul vine din Spânii ca să aducă micuţilor olandezi multe daruri şi jucării. Dar dacă n-au fost cuminţi, moşul avea să le aducă doar un băţ vînos şi falnic, pe care se şi grăbea să-l apuce bine în pumn, pe sub odăjdii, să-l scoată la lumină şi să-l arate fioros auditorului. Negrişorul, se vede treaba, fusese obraznic el însuşi, căci venerabilul bătrîn în odăjdii, cu mitră episcopală pe creştet, îl punea în genunchi şi-i administra o pedeapsă exemplară, în aplauzele amatorilor. Bertine intrase însă cu adevărat în elita tulipelor cînd avusese ideea strălucită de a se costuma în zeiţa înţelepciunii, încoifată şi-mplătoşată. Cele cîteva ore de nemişcare zilnică erau, ce-i drept, sîcîitoare şi nu aduceau cine ştie ce profit, dar după-amiezele, în aceeaşi ţinută hieratică şi spoit pe faţă cu acelaşi var — chiar şi părul îi era vopsit în alb şi cădea în bucle de piatră de sub coiful elen — îşi făcea meseria cea adevărată cu un succes nebun, căci nu era puţin lucru să-ţi facă un blow job însăşi Pallas Atena, cu meduza plină de şerpi peste piept. "Het gaat...", răspunse Maarten plictisit, privind prin numeroasele şi licăritoarele ochiuri ale ferestrei scurgerea veşnicilor biciclişti prin seara cafenie. O fată cu pieptul gras şi figură de secretară, ţinînd în faţă o tavă de metal ca pentru a-şi proteja o îndoielnică feciorie, se opri la masa lor: "Wat drink je?", o întrebă pe zeiţă, care, politicoasă şi visătoare, răspunse ca şi cînd î-ar fi cerut un sărut: "Een glaasje jeneever graag." Prin colţurile cîrciumii erau risipiţi de-a valma o Elisabeta a Angliei, un Beethoven foarte cătrănit, o Mică Sirenă cu o coadă de cîrpă plină de praf şi o copie foarte reuşită a cuplului Sherlock Holmes şi Dr. Watson, amîndoi chercheliţi bine. Cocoţat pe un scaun de bar, pălăvrăgea cu barmanul un Cocoşat de la Notre Dame. Bertine îşi primi repede paharul, din care-ncepu să bea femeieşte, cu înghiţituri mici, clipind des din cauza aburului de alcool ce-i irita ochii. În contrast cu tencuiala albă-a obrazului, ochii verzi erau tiviţi cu o dungă roşie de pieliţă crudă, de parcă ar fi picurat

cineva sub pleoapele lor, dintr-un ac de seringă, cîţiva milimetri cubi de sînge. Zeiţa-ncepu să sporovăiască, uitîndu-se galeş în ochii lui Maarten, dar şi urmărind lung cu privirea pe fiecare nou intrat, despre cariera ei de artistă, despre gelozia celorlalte fetiţe de la cabaret, despre cît de scumpă era viaţa în acel nenorocit '58... Despre lumea mereu agitată — ce paradox! — a oamenilor-statuie... "Eşti nou aici" (şi mîna cu inele palid-verzui, aşezată protector pe genunchiul tînărului, şi răsuflarea cu miros de ienupăr a statuii atingîndu-i aproape material faţa), "ai grijă, e o lume rea, toţi sînt nişte perverşi, uite, pînă şi barmanul, dacă vrei să ştii — dar să nu mai spui la nimeni — poartă chiloţi negri de damă..." Atena oftă ca o babă care constată că lumea nu mai e cum a fost şi îi profeţeşte sfîrşitul. După încă un păhărel începu să se plîngă de vreme: "Vine toamna, Maarten, dragule, ştii tu ce-nseamnă asta? Ştii ce-i aia să te lingă blestematul ăsta de vînt umed dinspre Ij? Mai ales cînd eşti mereu cu genunchii goi şi curentul te ia pe dedesubt... Genunchii mei, Maarten..." Şi deodată, aplecîndu-se atît de adînc spre tînăr încît şerpii din coafura Gorgonei începură să-i mişune pe piept, încercînd să-şi strecoare capetele străvezii, cu limbi şfichiuitoare, printre nasturii cămăşii lui galbene: "Ştii, aveam numai şase ani cînd mama — o sfîntă! — mi-a cumpărat o trotinetă. Muream de fericire că aveam şi eu o minune ca aia. Era pe vremea ocupaţiei şi numai de jucării nu le ardea oamenilor. Aşa c-am ieşit într-o dimineaţă pe strada din faţa casei şi-am umblat pe trotinetă pînă mi-a ieşit sufletul. Strada era puţin în pantă şi pe margini erau salcîmi, care se pierdeau în urma mea, tot mai iute, pe măsură ce coboram. Nici nu-mi mai făceam vînt, ţineam amîndouă picioarele pe platforma de lemn şi ţipam de bucuria vitezei pe care-o prinsesem. Bineînţeles că am intrat pîn-la urmă într-o hîrtoapă şi-am căzut rău, mi-am zgîriat coatele şi genunchii şi mi-am făcut hainele praf (purtam încă nesuferitele ţoale de băieţoi). Trotineta nu avusese însă nimic, şi asta făcea ca rănile şi vînătăile să mă doară mai puţin. Maarten, îţi jur pe Dumnezeu: m-am dus să mă spăl la o cişmea, fiindcă unul dintre genunchi îmi era plin de sînge. Cînd sîn-gele s-a dus, mi-am privit rotula şi am văzut ceva lucind în ea. Mi-am înfrînt suferinţa şi senzaţia de vomă, mi-am făcut curaj şi am tras puţin de pieliţele julite. Maarten, rotula mea era de cristal! Scînteia-n soare ca dopul de sticlă de la carafa de-acasă! Apoi rana s-a

acoperit de-o crustă vişinie, crusta s-a dus şi ea curînd şi-a rămas în urma ei o pată roz de piele nouă. Dar am fost de-atunci sigură că fiecare os al meu e de cristal..." Şi, după cîteva clipe de tăcere: "Ai auzit de Joop Spintecătorul?" Bineînţeles, Maarten auzise. În doi ani vreo douăzeci de femei. Numai prostituate. Erau găsite tăiate-n bucăţi, risipite, plutind pe apa canalelor. Niciodată nu putuseră reconstitui un cadavru întreg. Poliţia răscolise în cîteva rînduri oraşul, mai ales cartierul roşu, adunînd un milion de indicii şi nici unul. "Ei, se spune că Joop le vrea, de fapt, oasele. Anumite oase... Că face ceva cu ele, că are un fel de fetiş al lor... Brrrr! Uneori regret că nu sînt bărbat..."

Maarten se trase-napoi, scîrbit de creatura tot mai beată ce i se vîra în suflet. Se-ntunecase bine şi veneau stropi de ploaie, aşa că vru să se ridice de la masă şi să plece, după ce plăti pentru el şi pentru Bertine. Dar Pallas Atena îl opri cu o mînă incredibil de puternică aşezată pe umăr. Acum nu se mai scălîmba şi nu-şi mai piţigăia vocea: "îl găseşti pe Cedric pe Jonathanstraat 116, în Bijlmer. Te va recunoaşte după ce e aici." Ochii statuii erau acum gravi şi străvezii ca un lac din adîncul unei păduri tăcute. Din cutia ce-i servise drept postament scoase o valijoară de fildeş gălbui, pe care i-o întinse tânărului. "Iar în privinţa artei noastre", continuă, reintrînd fulgerător în pielea personajului său, "dă-mi voie, drăguţule, să-ţi dau un sfat: tocmai l-au îngropat pe Nero (ştii, supradoză, cîh!), şi Nero cîştiga binişor. Ţoalele şi lira lui s-au întors la comunitate. Ia să te văd din profil! Per Baco, amice, ai fi un Nero al naibii de şic!" Cocota masculină îl ciupi uşor de guşă în semn de rămas bun şi ieşi ea prima, sucind din şolduri, cu şerpii Gorgonei sîsîind surescitaţi pe platoşa de pe piept. Înainte de-a se-nvîrti totul cu el şi de-a aluneca într-o întunecime acidă, din care n-avea să se trezească decît a doua zi, Maarten apucă să vadă, în amurgul roşu ca sîngele şi orbitor ca lumina epilepsiei de dincolo de fereastra cîrciumii, cum un cîine negru se apropie, levitînd parcă deasupra asfaltului, de silueta spectrală a zeiţei şi-i atinge afectuos cutele mantiei. "Hai, Frits!", citi într-o ultimă clipă de luciditate pe buzele statuii, ce se dizolva într-un aer de ruj topit.

O luară pe jos spre cartierul roşu, al cărui tumult se făcea auzit deja undeva către est, unde şi cerul părea mai aprins deasupra acoperişurilor ţuguiate, de parcă o explozie sau un

incendiu şi-ar fi răsucit limbile către cer. Pe plafonul jos de nori se rotea spectrul ceţos al unui proiector. Singurătatea străzilor era acum desăvîrşită, în lumina palidă a felinarelor frunzele păreau mii de fluturi livizi, atîrnînd nemişcaţi pe ramuri. Traversară Herengrachtul şi Kaisersgrachtul. Treceau peste poduri pe care cîte-o femeie solitară aştepta, sprijinită cu coatele de balustrada de metal, intrau în bezna aproape desăvîrşită şi reieşeau în lumină, aceeaşi lumină de felinar care distrugea culorile de parc-ar fi supt din lucruri calitatea existenţei înseşi, reconstruindu-le în alt plan, al imaginaţiei şi al fricii. Căci, atinse de sferele de lumină difuză, străbătute rapid de insecte zburătoare, marile canale îşi aprindeau apa neagră, gelatinoasă, acest lichid vital al Amsterdamului, plasma lui de fiinţă din alte galaxii, cu o anatomie complicată şi de neînţeles. Casele-nguste, cu trei sau patru etaje, păreau şi ele acum celulele strîns lipite ale unui organism dintr-o lume fără culoare, textură, vibraţii, dar cu o luxurianţă emotivă copleşitoare. Căci, aşa cum din spectrul electromagnetic întins pe kilometri întregi ochii noştri nu percep decît un centimetru, cel pe care se-nghesuie culorile îngăduite minţii, tot atît percepem din spectrul durerii şi-al bucuriei, al groazei şi al tandreţii, al fericirii şi-ai disperării. Şi tot prin aceeaşi fantă cu pleoape groase, bătîno speriat, vedem cu ochiul minţii priveliştile strălucitoare ale gîndirii. Ce-nseamnă ultragîndire sau infragîndire, ultradurere sau infradurere — asta doar ne putem închipui, printr-o infimă geană de penumbră (clarobscurul şi visătoria imaginarului nostru), înainte de-a trece în ardere şi în noapte. Acolo, în penumbra aceea, la limita limitei limitei nopţii, în zona încă vibrîndă de după ce s-a spus totul, tot ce putem suporta să auzim, se umflă trista, ilizibila mea carte, melc ce-şi secretă cochilia clipă de clipă şi fluture ce şi-ar lipi bucuros aripile de becul incandescent caruia-i dă roată şi-n miezul căruia, de wolfram topit, s-ar mistui cu un ţipăt de fericire finală.

Maarten şi Cedric cunoscuseră, în după-amiezele ultimelor săptămîni, pe rînd sau împreună, lumina finală în patul răcoros al Liesbethei, ce se-mpărţise cu simplitate, chiar din ziua întîlnirii lor, după ce tînărul le povestise aventura sa printre gheţurile din nord, între cei doi bărbaţi care-i doreau floarea exotică dintre pulpe. Se culcase-ntre ei, la lumina puzderiei de lumînări micuţe risipite peste tot în dormitor, şi se lăsase

mîngîiată pe toată carnea ei grăsuţă, cu pielea subţire şi umedă la subţiori, elastică şi densă la ceafă, sub ultimii zulufi, de palmele la fel de albe şi roze ale celor doi, oricît de diferită le-ar fi fost pielea, apoi se lăsase pătrunsă de sexele ce-şi arătau în inimioarele din vîrf identitatea carnală. Liesbeth era atît de frumoasă între picioare! Şi-acum, pe cînd se-ndreptau, cu inima chinuită de îndoială, către minune şi revelaţie — chiar dacă o minune monstruoasă, ca orice minune, şi-o revelaţie a răului şi-a distrugerii —, Maarten, care pînă la Liesbeth nu cunoscuse decît configuraţii mai curînd banale: pliul întţesat de păr roşu, cenuşiu, negru sau strălucitor ca firele de zmoală dintre coapsele unor Corrie, Petra, Gertie, Ans sau Joke (vulve interşanjabile, anonime ca paharele ieftine de băut apă, totuşi decente în modestia lor pe lîngă organul profesional al tîrfelor la care mai mergea uneori, şi a cărui roşeaţă lucioasă, ca de anthurium, îl mirase întotdeauna), îşi amintea cupa de aur a Liesbethei, Graalul ei cu buze-ncreţite, cafeniu-roşcate şi-nnegrite pe marginile rugoase ca piciorul melcului. Niciodată nu mai simţise, în clipa ţişnirii, că izvorăşte el însuşi, că se scurge tot, cu viaţa, măduva şi creierul lui, cu toate lichidele corpului lui, cu toate amintirile şi toate proiectele lui, pînă la umplerea cupei mistice, pînă cînd ea lua forma lui, plină peste buză de rouă şi har şi revărsîndu-se ca un izvor de apă vie. Maarten nu se-ndrăgostise niciodată de o femeie, iar Liesbeth, cu veşnicul ei dereticat şi veşnica supă de mazăre cu cîrnăciori, nu era femeia după care să-ţi pierzi minţile, n-o făcuse nici Cedric şi n-avea s-o facă poate nimeni, dar uterul ei era cu totul şi cu totul de aur şi lumina stins prin pîntecele grăsuţ ca al unui copil. Să o priveşti în ochii albaştri şi languroşi, să-i vezi faţa uşor asudată, buza de sus dezvelindu-i dinţii într-o aşteptare plină de fericire a orgasmului, şi-apoi să te arunci împreună cu ea de la-nălţimea aceea ameţitoare, în josul cascadei, fără să strîngeţi ochii oricît de mare-ar fi lumina acelei nebunii, şi să rămîi aşa, privire-n privire, chiar şi după ce totul s-a terminat şi-aţi rămas ca două scoici goale aruncate la ţărm — pentru Maarten era tot un fel de dragoste, mai tandră şi mai firească decît mult cîntata nevroză. Cînd Liesbeth nu era-n preajmă, nu-i simţea niciodată lipsa şi n-o visa nopţile, chiar dacă dormea lîngă şoldurile ei late de olandeză. Nu o iubea decît în pat, dar atunci o iubea deplin şi cu totală inocenţă, fără gelozie cînd o vedea dăruindu-i acelaşi

potir, cu acelaşi sacrament, şi lui Cedric, şi fără teama de a o pierde vreodată. Curînd, oraşul spectral, cu mereu diferitele frontoane pro-filate-n zig-zag pe cer, cu aceleaşi nesfîrşite canale curbe, înţesate de case plutitoare, lăsă locul altui oraş. Se-ntîmplă brusc, ieşind de pe Nieuwe Spiegel Straat şi dînd colţul pe străduţa ce mărginea Prinsengrachtul, deşi vuietul şi lumina întinsă pe cer crescuseră de-a lungul drumului celor doi. Acum, însă, ele explodară deodată, de zece ori mai intense şi, oricît de obişnuiţi ar fi fost cu zona roşie a oraşului, cei doi tresăriră ca şi cînd ar fi nimerit acolo din întîmplare. Unde rămăsese melancolia romantică, nordică şi austeră a oraşului? Unde podurile de piatră arcuite peste apele negre? Unde singurătatea şi tăcerea caselor reflectate identic în canale, simetrice ca planşele testului Rorschach, la fel de enigmatice? Pe Cedric îl străfulgera deodată amintirea Oborului, a Moşilor, a lanţurilor în care se dăduse cu Vasilica şi Marioara, a gheretei de tir unde trăsese-n mireasă, în vînător şi-n tăietorii de lemne. Dar aici, în cartierul roşu, animaţia populară era mai ameninţătoare şi mai sumbră. Strada, luminată violent, roia de lume. Bărbaţi singuri sau în grupuri, cei mai mulţi cu cîte-o sticlă de bere-n mînă, se scurgeau în sus şi-n jos, vorbind tare şi rîzînd, sau doar privind cu aviditate-n vitrine. Chiar la colţul străzii se afla un magazin ce străjuia intrarea-n acele locuri stranii. Vitrina era peste zi acoperită de o cortină de catifea roşie, dar seara strălucea, tivită de zeci de beculeţe, ca un acvariu cu sumbri peşti abisali, revelînd două corpuri umane îmbrăcate-dezbrăcate în fîşii de piele neagră, cu cîte-o ţintă de fier la încrucişările lor. Un bărbat şi o femeie, în picioare, ea cu capul pe umărul lui şi cu o mare perucă albastră-ultramarin, cu sutienul de piele redus la un ham ce-i ridica ţîţele goale, cu un slip ca o botniţă lăsînd să iasă printre fîşiile lui cîţiva cîrlionţi pubieni, el viguros, măsliniu, cu un slip minuscul trecîndu-şi aţişoara printre fesele tari, scobite. Feţele le erau inexpresive, pleoapele cu gene artificiale nu clipeau, şi totuşi amîndoi erau vii, cum se-mbrăţişau în spaţiul acela înţesat cu obiecte obscene: dildouri şi capete de femei cu guri căscate ca ale peştilor, şi cravaşe şi lanţuri şi zgărzi şi lenjerie roşie aprinsă şi nelipsita femeie gonflabilă, şi vulve cu pompiţă, ca ale broaştelor de cauciuc cu care Maarten se jucase cînd era mic... Femeia-manechin îşi sprijinea picioru-ndoit, în ciorap negru cu jartieră, pe şoldul gol

al bărbatului. Pulpa, chiar deasupra jartierei, avea două urme vînăt-gălbui de degete. Foarte, foarte atent şi îndelungat trebuia să priveşti ca să percepi uşoara pulsaţie a arterelor sub pielea lor mată, singurul semn de viaţă în acea tristă încremenire.

Urmau celelalte acvarii, înşirate de-a lungul cheiului şi pe străzile care sfîrşeau perpendicular pe canal. Mereu aceleaşi becuri roşii, mereu aceeaşi fereastră de la etaj acoperită de-un transperant, de asemenea roşu, mereu aceleaşi faimoase vitrine la parter. Plictisiţi, cei doi abia dacă mai priveau trupurile pline sau subţiri, înalte sau scunde, albe sau negre, sutele de reluări ale aceluiaşi model, pulpele reflectînd purpuriul becurilor, feţele reduse la pete albe cu găuri de ambră în ele, sutienele rotunjite peste protuberante mereu aceleaşi, chiloţii de dantelă peste aceleaşi pubisuri rase, aceleaşi palme sprijinite de ferestre, acelaşi şold scos în afară, aceeaşi aşteptare nu a ceva, ci a nimic, aşa cum bătrâni aşteaptă să le treacă viaţa şi aşa cum aşteaptă în cubul lor cu apă fiinţele prea rudimentare ca să aibă viitor, plante şi melci, indiferente la degetul care, dintr-o meta-realitate, le bate uneori cu unghia în geam. Doar că în marele muzeu de naturale al cartierului roşu puteai intra în sofisticatele acvarii şi aveai dreptul, în schimbul a treizeci de guldeni, să regresezi pînă la stadiul de piranha sau de murenă vărgată şi să performezi sfâşietorul act reflex din miezul minţii tale, în zvîrcoliri şi-ncolăciri groteşti, pentru ca apoi să laşi animalul plin şi elastic să zacă, umflat de lapţii tăi sidefii, pe fundul oceanului. Iar tu, eliberat de lest şi arsură, te ridici din nou către suprafaţă, părăseşti acvariul, ieşi în stradă şi-ncerci să scapi (nu vei reuşi decît dimineaţa) de tristeţea post-coitum, tristeţe de cîine vagabond, de bărbat singur, damf al unei ceţoase singurătăţi.

Din cînd în cînd cîte-o femeie căruntă, ce-avea desigur nepoţi prin cine ştie ce orăşel de provincie, îşi arăta şi ea burta ţuguiată şi pulpele descărnate într-o vitrină, sigură că atrage mai multe priviri — din perversiune sau simplă milă — decît fetele sculpturale, prea multe ca să mai poţi alege, aşa cum te surprinzi cîteodată, după ce-ai văzut pogoane de pînză pictată într-un mare muzeu cu pictură barocă (vietnameze cu părul ţeapă şi ca sculptat în lemn, negrese cu fundul proeminent, rusoaice cu buzele unsuroase şi aproape fără pubis, nordice cu pieptul larg ca de bărbat, irlandeze cu ochi capii între pleoape cu conjunctivită, indience elefantine umplînd întreaga fereastră,

togoleze cu inel de alamă în buza de jos), că-ţi odihneşti privirile pe panoul dreptunghiular şi alb ce adăposteşte hidrantul. Presăraţi printre sutele de femele vedeai — mai curînd, descopereai — şi cîte-un mascul, fardat şi rujat, cu perucă luxuriantă, cu pieptul prins într-un mic şi cochet sutien cu cupe false, inocent şi discret ca un fluture ce imită viespea.

Femei în lenjerie de dantelă roşie se agitau şi pe stradă, în dreptul localurilor cu program erotic, îţi vorbeau insistent, îţi zîmbeau, te luau de mînă şi te tîrau înăuntru, de unde venea o muzică obosită de jazz. Cedric cîntase într-unui dintre cabaretele de pe chei şi o salută pe iapa-n ciorapi de dantelă care vîna clienţi în dreptul lui. Trecură de cîteva intersecţii. În perspectivă, toate străduţele ce coborau spre canal erau la fel de-ncărcate de vitrine cu prostituate şi străbătute de acelaşi flux de bărbaţi şovăitori. Spre capătul dinspre Amstel ferestrele erau mai rare şi adăposteau fie monştri femeii, fie nou-venite ce aşteptau eliberarea vreunui vad mai bun. Negrul se opri pe neaşteptate în faţa unei vitrine în care o fată ştearsă şi cu trăsături cuminţi tresări şi-ncepu să mişte nervos din şolduri. Clienţii erau păsări rare la marginea aceea de infern. Din fereastra ei, Coca vedea puţine lucruri şi o interesau şi mai puţine. Ajunsese, de fapt, să nu mai vadă strada întunecată, nici, în vitrina de-alături, pe Gagan, indianca cu care se-mprietenise şi cu care mai bea, în zori, cîte-o cafea, nici propria ei reflectare-n geam, sutienul şi chiloţii fosforescenţi şi carnea ei erodată de lumina roşie, apărînd doar fantomatic: buze negre, găuri adînci şi catifelate în locul ochilor, o scobitură înghiocată în mijlocul pîntecului. Asemenea prădătoarelor sensibile doar la mişcare, ochii ei dădeau realitate numai animalului masculin, prada leneşă, în fulgarin şi pălărie, la vederea căreia corpul fetei, inert pîn-atunci, se-nsufleţea, buzele chemau, pieptul se lipea de sticlă, palmele cu degete desfăcute băteau în geam cu disperarea unei prizoniere. În acelaşi timp, ca o soră geamănă, se deştepta la viaţă şi Gagan, în acvariul de-alături. Clientul privea îndelung, ezita şi uneori, rar, intra pe uşa de lîngă vitrină. Urma tîrguiala, urma apoi, în cazul că se-nvoiau, munca, rutina de zi cu zi. Coca ştia însă, în seara aceea, că negrul şi tovarăşul lui nu veniseră să cumpere cea mai veche marfă din lume. Căci Cedric, imediat cum recunoscu fata (un dildo oriental, de fildeş, cu minerul împodobit cu o întortocheată obscenitate, zăcea în

vitrină la picioarele ei, după cum fusese convenit), dădu şi el semnalul de recunoaştere: prinzîndu-şi poalele hainei în mîini, începu să danseze ca un nebun, cu piruete şi paşi ţanţoşi pe vîrful degetelor şi bătînd un step îndrăcit, azvîrlindu-şi braţele, ce-i ieşeau acum pînă la coate din mîneci, în toate direcţiile. Cîteva mişcări ar fi fost de ajuns ca fata să-l recunoască, dar Cedric nu se mai putea opri. Cu obrajii umflaţi, făcea din gură ca saxofonul, ca washboardul şi ca maracasele, se dezarticula cu totul, făcea roata şi podul, imita mersul lui Baloo şi-al poporului de maimuţe şi, în cele din urmă, prinse a face o piruetă atît de rapid, încît imaginea cefei lui cărunte se suprapuse peste cea a feţei negre şi lucioase. Cedric era acum o încîlceală de tuşe transparente, cu puncte mai dense şi zone mai sticloase, un nor de probabilităţi, un Bacon tragic şi semi-absent. Fata şi Maarten îl priveau uluiţi, şi îl priviră minute-n şir, pînă Cednc se opri brusc, într-o postură triumfătoare, pe un genunchi şi cu mîinile întinse oblic, cu degetele răşchirate, cerşind aplauze care nu veniră. Sub sacoul subţire cămaşa-i era acum udă leoarcă. Coca dispăru din vitrină şi, după o clipă, ieşi-n stradă înfăşurată-ntr-un kimono verzui. Bărbaţii îi arătară un respect ciudat, neobişnuit, grotesc aproape pe acel chei singuratic, de parcă prostituata ar fi fost preoteasa cine ştie cărui cult străin. Coborîră-mpreună spre apele negre, trecură un pod, se-nfundară, sub stele, într-o reţea de străduţe semănînd cu labirinturile din laboratoarele de fiziologie, unde e testată memoria cobailor. Aici nu mai erau vitrine: te aflai încă o dată în vechiul şi austerul, înfricoşător de tăcutul burg. O mare cupolă de aramă, slab luminată, se ridica spre nord peste acoperişuri. Maarten era neliniştit. Chiar dacă străzile nu erau prea luminate, ele ar fi trebuit să fie altfel. Ceva nu era-n regulă cu faţadele caselor, căci de obicei clădirile nu se construiesc din ceaţă lăptoasă şi pînză de păianjen. Razele ascuţite ale lunii pătrundeau prin tencuiala lor. Vedeai, prin ziduri, zone mai întunecate: mobilele masive; vedeai umbre mişcîndu-se: cei dinăuntru. Era ca şi cum ai fi privit prin carnea hialină a unui crustaceu. Ferestrele şi porţile păreau desenate de curînd, neuscate încă, pe faţadele palide. Şi aşa şi erau. Tînărul îşi înăbuşi vertijul şi frica şi atinse cu degetul scîndura cafenie a unei uşi. Nu era nici o scîndură. Culoarea se-ntindea pe mătasea inefabilă a peretelui. Nu era nici o uşă. Casele însele erau

zugrăvite pe-un zid pufos, şi acum îşi dizolvau culorile şi contururile una-n alta. Totul ajunsese curînd indistinct, cenuşiu-palid, ca plastilina pe care-o frămînţi îndelung. Doar stelele, deasupra, ardeau din răsputeri, sugînd parcă din ziduri şi ultimii stropi de culoare. Erau stele frez, acaju, fistichii şi coralii, erau stele ultramarin, magenta, şofranii şi nărămzii, stele ca vişina putredă, ca interiorul ghiocului, ca turcoaza. O singură casă, în toată jalnica butaforie a nopţii, era credibilă şi solidă ca o stîncă în mijlocul apelor, părînd unul dintre acele obiecte reale (un afet de tun, un manechin în uniformă de husar, un arbore uscat) care-naintează spre tine în vechile diorame cu bătălii celebre, pe cînd restul luptei, încîlceala de cai, braţe cu săbii ridicate, orizonturi în flăcări e pictat pe o pînză desfăşurată în semicerc. Cei trei aproape că fură absorbiţi de bucata aceea de realitate: o casă şuie, neverosimil de îngustă, terminată într-un fronton cu curbe îndrăzneţe. În centrul frontonului, la patru caturi înălţime, lucea gălbui o fereastră rotundă, singura luminată. Părea o a doua lună pe cerul care-nflorise nebunesc deasupra Amsterdamului. Poarta era stacojie precum coaja uscată de pe o rană. Coca sună şi, după un timp, se auziră paşi coborînd o scară de lemn. O bătrînă cu bonetă de pînză albă, apretată, îi privi suspicios, dar în cele din urmă, ca o consimţire tacită, se-ntoarse şi-ncepu să urce din nou scara. Cei trei urcară-n urma ei prin cilindrul albastru-vînăt, foarte înalt, al casei scării, în golul căruia treptele se răsuceau ca un burghiu. Pe mici paliere se aflau cîte două uşi cu plăcuţe de alamă şi vizoare coclite, fără lentilă. Ajunşi sus, avură deasupra lor doar chepengul pătrat al unui pod, iar înainte o singură uşă, neagră ca unsă cu păcură. În spatele uşii vuia adine, îngheţîndu-ţi sîngele-n vine, un abis, o cascadă de ape negre, un tigru de zece ori cît tigrii, un păianjen păros umplînd întreaga odaie, trimiţîndu-şi prin pereţi mîrîitul surd şi răguşit. Uşa vibra atît de puternic, încît, atingînd-o, Maarten îşi trase degetele înapoi ca de pe-o plită încinsă. Ar fi vrut (cît ar fi vrut! dar toţi sîntem în mîinile Domnului) s-o ia la fugă în jos pe scări, zbierînd ca un opărit de viu, să fugă pînă cînd carnea trupului i-ar fi rămas în urmă ca o haină veche, şi chiar şi aşa, făptură de duh şi lumină, să fugă mai departe pînă la dispariţia ideii de fugă. Dar Maarten nu putea fugi. De multe ori, de-a lungul vieţii noastre, avem cu toţii un sentiment ciudat: că sîntem măşti prin ochii goi ai cărora priveşte cineva, că

sîntem doar mijlocitori pentru o gîndire cu mult mai înaltă, care ne locuieşte pentru o vreme aşa cum un filozof priveşte prin ferestrele chiliei sale. Că prin noi se vede, că sîntem instrumente optice, lentile din cele montate-n brelocuri, prin care vezi o bazilică sau o femeie goală. Maarten se simţea şi el un astfel de punct de vedere. Dacă el ar fi-nchis ochii, dac-ar fi luat-o la fugă (fapt de neconceput, pentru că globii ochilor noştri nu decid să dispară cînd abjectul, abominabilul, inomabilul li se arată încifrat în linii şi suprafeţe; ei nici nu percep imaginea astfel, ci o transmit doar ochiului mai mare din spatele lor, care-o transmite şi el, nu ca imagine, ci ca tragedie, Ochiului atoatevăzător, singurul în stare să pătrundă prin lacrimi şi sînge; astfel, trei creiere ca trei ochi înglobaţi unu-n altul, fiecare simbol pentru cel dinainte, se-n-ghioacă pentru ca să se vadă), tu, izolat şi pierdut cititor al acestei cărţi, implicat şi voluntar devorator al acestor rînduri, n-ai mai putea avea acum viziunea lui Victor, geamănul negru, păianjenul ce pîndeşte molia albă, catifelată, lipsită de apărare din miezul miezului acestei poveşti. Aşează-ţi deci pe faţă, ca un sondor, masca lui Maarten, priveşte prin ochii lui întunecaţi de umbra adîncă a nopţii amsterdameze şi deschide uşa cuptorului în care, cu nemaipomenită furie, cu zgomot ca de oşti şi de ape mari, arde o flacără neagră, mistuitoare.

Bătrîna deschise uşa. Intrară cu toţii, înfioraţi, într-o odaie de mansardă, veche şi melancolică, luminată doar de o lumî-nare. Fereastra rotundă era mai mare decît ai fi crezut văzînd-o de-afară. Imediat le căzură ochii pe copil. Stătea în picioare, într-un pătuţ din cele cu gratii de lemn, aşezat lîngă peretele din stînga. Avea o coroană de cîrlionţi aurii, ochi negri, adînciţi de penumbră, obrăjori pufoşi, pe care lumina luminării tremura uşor, făcîndu-i atît de străvezii, încît puteai avea o clipă impresia că vezi, întunecate, prin pielea feţei, oasele maxilarelor, vomerul ascuţit, orbitele mai largi şi mai enigmatice decît ale adulţilor. Degetele, roşietice, strîngînd balustrada pătuţului, erau şi ele străvezii, aşa încît unghiile luminau roz de parc-ar fi avut o sursă de lumină interioară. Deşi-l vedea aproape-n fiecare zi, Coca avea mereu o clipă de derută cînd băieţelul îi intra brusc în privire: era identic cu Mircişor, identic pînă la felu-n care făcea gropiţă-n obrazul stîng, pînă la mirosul pe care-l răspîndea în odaie, nu mirosul acru al copiilor de mahala, ci unul

de vanilie şi de mango. Lopătînd din cele două mari aripi multicolore prinse de coastele ei, Bucureştiul şi Amsterdamul, fata făcuse voia celor cu mult mai înalţi şi mai întortocheaţi decît ea. Tînăra familie de muncitori de pe Silistra se aflase chiar de la-nceput în miezul unei cabale zumzăitoare. Iar începutul putea fi-mpins oricît înapoi, pînă la Tadeusz Czartarowski, nobilul polon cu harul picturii de acum două secole care privea, din cînd în cînd, prin ochii negri ai unui bănăţean stîngaci, sau pînă la Vasile Badislav, căpitanul de pompieri, amîndoi urmăriţi îndeaproape de mesageri roind în jurul lor ca nişte insecte ţie nite, împingîndu-i pe căi niciodată visate, inventînd şi supn-mînd fiinţe în jurul lor, dărîmînd zidul dintre halucinaţie şi real — inversînd atît de des polaritatea lor! — şi inventînd atîtea alte lumi psihice, virtuale, fractalice, că realitatea nu mai era decît una dintre ele, nu cea mai reuşită şi nici cea mai credibilă. Vestitorii ce coborau din ceruri cu capul în jos, cu aripile desfăşurate, ca-n vechile tablouri, se-nmulţeau exponenţial pe măsură ce povestea înainta, încît pînă la urmă acopereau totul cu o ceaţă de pene sidefii, făcînd ca tînăra familie să pară a locui în interiorul unui porumbel de lumină, sau al unei mari perle cu magică lucire cenuşie. Povestea însăşi devenea Vestitorul, poate că ea însăşi avea să se-ndrepte, lopătînd viguros din aripi de dantelă, către cine ştie ce scenă de gen, cu o tînăra fată cosind pe un mic gherghef într-un interior curat şi sărac, avea să înainteze spre ea, întinzîndu-i o tijă verde cu cîteva cupe de crin Şi strigîndu-i să se bucure, ea, fericita între femei. Cineva — toţi? toţi erau ştiutori? chiar bătrîna aceea ce bodogănea în flamanda ei din sud? Şi toate tîrfele din vitrine? era Gagan o ştiutoare? — ştiuse (provocase? proorocise? construise un model al lum" şi-i dăduse drumul să se deruleze în ţeasta sa mai vastă ca lumea, amuzîndu-se cum o omidă strivită de laba unui brahiosaur provoca, după scurgerea erelor, căderea unui papă în erezie şi cum fîlfîirea unei aripi de fluture în Antile provoca un uragan în Malaezia? Era demonul lui Maxwell, înregistrînd şi numerotînd şi urmărind fiecare subparticulă din întregul univers, definindu-i viteza şi traiectoria, astfel încît s-o poată regăsi în fiecare secţiune temporală, aşa cum romancierii calculează cronologiile, aflînd vîrsta fiecăruia dintre sutele de personaje în fiecare scenă a cărţii?) că Maria avea să nască gemeni, şi-nţelesese că gemenii trebuiau

despărţiţi, fiindcă altfel Mircea s-ar fi privit la nesfîrşit ochi în ochi cu Victor, într-un circuit fericit şi suficient sieşi, în loc ca, înnebunit că nu-şi mai poate vedea chipu-n oglindă după ce-i zîmbise pîn-atunci, timp de un an, zi de zi, să construiască o orbitoare oglindă de hîrtie, acoperită cu textul, textura, ţesătura unui scris mărunt, atît de dens încît mintea să poată primi, filtrată prin el, lumina care altfel ar sparge ca pe-un vas cu pereţii subţiri ochiul şi ţeasta celui ce l-ar parcurge. Dar, dacă Mircea avea să scrie cartea, dacă fiecare quark din imperiul galactic al corpului său şi fiecare foton ce-i atingea pielea — şi pielea specială a retinei — împingîndu-l, îmbrîncindu-l infinitesimal într-o parte sau alta, dăruindu-i un impuls sau o informaţie, determina, la capătul unei înlănţuiri nesfîrşite de cauze şi efecte, scrierea, peste ani, a unei anumite litere din mijlocul unui anumit cuvînt (un duet de murdărie întortocheată pe împletitura candidă de fibre a hîrtiei), Victor, în schimb, nu putea fi decît fiara distrugătoare, agentul haosului şi-al disperării, creatorul spaţiului de neimaginat din jurul cărţii, al vidului negru de dincolo de coperţi. Cel-uns-cu-mir, Cel-aducător-de-pace avea să se-nalţe pe măsură ce contragreutatea lui nevăzută, plumbul străveziu şi urît mirositor (lumină-întuneric, bine-rău, electron-pozitron, Hton-Antihton, Crist-Anticrist, omul şi hipogeul său, cel ce umblă sub faţa pămîntului, cu capul în jos, călcînd pe tălpile fiecăruia dintre noi) avea să se scufunde în tenebre pe care mintea nu le poate suporta şi limba nu le poate desene. Cel-ce-ucide, Cel-ce-îşi-caută-victima se ivise dm acelaşi ovul şi aceeaşi spermie, în aceeaşi clipă cu cel dintîi, din apă şi duh, şi era identic cu el în carne. Dar ovulul, marea planetă ce coborîse, împinsă de cili, de-a lungul trompei, a trompetei de înger apocaliptic, era de la-nceput bipolar, şi multidimensionalul destin a fost de la-nceput părtinitor. Un infim plus de şansă la polul animal, o insesizabilă floare de vid la cel vegetativ. O boare de căldură faţă de care căldura unei răsuflări de copil ar fi o explozie termonucleară luminase uşor ovulu-ntr-o parte; un strop de umbră răcoroasă se întinsese, ca umbra Pămîntului pe lună, în cealaltă. Şi cînd ovulul ajunsese în ultimul pătrar, înconjurat de trena de vînt şi de slavă a cosmosului, deja cei doi existau, identici şi adverşi, îmbrăţişaţi şi duşmani, căci Maria născuse doi feţi cu părul de aur şi stătea acum pe tron, în grădina de trandafiri, cu un

arhanghel în dreapta şi unul în stînga, ţinîndu-şi în poală cei doi copii, amîndoi cu ochi mari şi gravi, amîndoi binecuvîntînd, dar unul pe braţul drept, celălalt pe stîngul, unul cu un briliant între sprîncene, altul cu un grăunte de sulf, unul în dreptul inimii mamei, celălalt în dreptul organului nevăzut, al inimii de gheaţă pe care toţi o avem în dreapta ca mărturie a virtualităţii noastre. Căci dacă avem doi plămîni şi doi rinichi şi două emisfere şi două gonade, avem şi două inimi, din care una e rămasă, uitată, într-o altă dimensiune. Din sînul drept al Mariei supsese Victor un lapte-ngheţat de la sloiul de sub coastele ei. Din irealitatea lui se-mpărtăşise, şi trebuise să rămînă în ireal. Făcîndu-se instrumentul unei voinţe care îi construise fiecare celulă a corpului şi care-i controla fiecare impuls electric transmis de-a lungul măduvii ei spinale, Coca-l răpise, în toamna lui '57, pe Victor din curtea lui Ma'am Catana şi suportase cu stoicism tragedia care urmase. Niciodată nu se mai dăduse de urma copilului, iar Costel şi Maria, înnebuniţi de disperare, n-avuseseră altceva de făcut, ca să poată supravieţui, decît să inventeze o poveste şi să şi-o-nfigă-n minte pentru totdeauna: cei doi copilaşi, aveau să susţină mereu de-atunci, se-mbolnăviseră deodată de dublă pneumonie şi fuseseră duşi la spital. O idioată de soră medicală îl aşezase pe Victoraş, în salon, sub un geam deschis, şi copilului i se agravase boala şi murise. Avea şi-un cenotaf într-un cimitir de la marginea Bucureştiului, unde cei doi se duseseră o vreme, convingîndu-se unul pe celălalt că acolo, în micul mormînt presărat cu flori, se afla trupuşorul pe care-l iubiseră atît, şi-n cele din urmă uitaseră şi de cimitir, şi de copil, bucurîndu-se de cel care le mai rămăsese. O îndoială firească avea să facă să tresară, în anii următori, inima Manei, şi zvîcnetul înfricoşat avea să se propage tot mai mult, ca o undă tot mai amplă, în cuprinsul acestei lumi imposibile: dacă, cumva, cel dispărut fusese Mircea? Dacă, uzurpator drăgălaş, era de fapt Victor cel care se aşeza pe prag lîngă Catana bătrînul şi-l întreba mereu acelaşi lucru: "Moşule, bătrîn mai eşti,/ Da' cu baba cum trăieşti?", la care bătrînul cu chipul bunului Dumnezeu răspundea şi el mereu la fel: "Ca cîinele cu pisica"? Dar, pentru Maria, acest fior, care pentru Ştiutori era o sfîşiere ca de tragere pe roată şi de supliciu al ţepei, nu mai însemna mare lucru. Victor sau Mircea, era copilul ei, pe care-avea să-l crească de-atunci înainte cu o asemenea

grijă maniacală îneît, cînd lipsise pnma oară de-acasă cîteva ore, ca să meargă la înmormîntarea lui Catana, unde se rătăcise-n cavoul lui fabulos, îl găsise pe băieţel vînăt de-atîta urlat, asudat leoarcă, şi cu toţi vecinii adunaţi la uşa apartamentului. Un lucru le-a fost de la-nceput limpede celor doi soţi: că Mircişor nu trebuia să afle niciodată că avusese un frate geamăn. Copilul abia dacă avea un an şi jumătate în acel decembrie cu zăpadă copleşitoare, cu ceruri roşii întunecate, cu felinare de mahala în a căror pată murdară de lumină ningea halucinant, cînd Costel şi Maria îl lăsaseră la Vasilica şi băteau înnebuniţi secţiile de miliţie, spitalele, umblau năuci pe străzi, întrebau cunoscuţi şi necunoscuţi, iar nopţile, în urletul vijeliei de-afară, femeia ţipa şi se lovea cu palmele peste faţă, pe cînd atît de tînărul ei bărbat, un copil subţire cu părul căzîndu-i peste ochi, stătea la geamul acoperit pînă sus de gheaţă şi fuma ţigară de la ţigară, simţind mînie şi obidă şi ură neputincioasă, îndreptată nici el nu ştia împotriva cui. La Vasilica, Mircişor plîngea şi el nopţile, legănat pe picioare, poate din pricina schimbării locului şi a lipsei mamei, dar mai degrabă din frica în faţa propriei dispariţii, căci în mod sigur Victor fusese pentru el propriul lui chip văzut în oglindă, îşi clădise deja imaginea de sine privindu-l pe el, rîzînd şi gîngurind şi spunînd primele cuvinte o dată cu el. Atingîndu-şi unul altuia feţele, îngemănîndu-şi pălmiţele, trăgîndu-se stîngaci de hăinuţe... Stătuse-n Dudeşti-Cioplea vreo două săptămîni, timp în care nu mîncase aproape nimic şi uriaşe aproape continuu, plimbat prin casă cînd de Nicu, cînd de Vasilica şi chiar de Marian, care n-avea pe-atunci mai mult de şapte ani, pînă cînd, în cele din urmă, resemnată, mai slabă şi mai întunecată la faţă decît fusese vreodată, Maria îl luase acasă, în Silistra, dar nu ca să-l ţină cu ea, lipit de sînul ei, consolîndu-se unul pe altul şi revărsîn-du-şi dragostea unul asupra altuia, pentru că Maria lucra la "Donca Simo" şi nu-şi putuse lua decît două săptămîni de concediu. Acolo toţi îi aşteptau întoarcerea, căci era angajată în întrecerea muncitorească, şi Maria era una dintre acele fete care lucrau la cîte opt războaie de ţesut deodată, spărgînd normele, ruinîndu-şi sănătatea, umplîndu-şi plămînii de scamă, pe cînd maistrul din cînd în cînd le turna cîte-un borcan cu apă pe spinarea încinsă, din care ieşeau aburi ca din cai. Cînd suna sirena, fetele astea-şi trăgeau cîte-un paltonaş prăpădit pe ele şi ieşeau, asudate, direct în viforniţă. Nopţile nu puteau adormi,

căci le rămînea ore-n şir în urechi vîjîitul ca de cascadă al zecilor de războaie din hală. Peste ani, aveau să se umple de boli: reumatism, astmă, varice, dar deocamdată erau tinere şi destul de inconştiente ca să iasă cu capul gol sub ninsoare şi s-ajungă acasă, prin mahalalele lor, cu buclele permanentului încărcate de steluţe sclipitoare. Aşa că, neavînd de ales, pentru că bănăţeanul ei nu cîştiga destul la Atelierele ITB, unde trăgea la pilă toată ziua, s-a hotărît să meargă mai departe la ţesătorie şi să-l lase pe Mircişor, ca toată lumea, la o creşă. Acolo era să-l piardă şi pe el, căci după cîteva săptămîni ajunsese un mic schelet albăstrui, care nu mai dormea decît cînd obosea de ţipat şi nu mai mînca decît cînd era prea slăbit ca să mai refuze tetina. Pînă la urmă mama lăsă baltă serviciul şi rămase acasă, în cămăruţa cu ciment pe jos din curtea lui Ma'am Catana, ca să stea toată ziua cu băiatul ei, să-i deseneze şi să-i arate pe poze, să-i spună "Un pitic tare mic" şi "Păsărică albă-n cioc" şi să-l aşeze-ntre perne "ca boierii". Îi cumpără lapte proaspăt de la un vecin care avea vacă şi îl îndopă cu macaroane şi marmeladă, amărîta hrană a muncitorimii în acei ani pe care fetele şi băieţii tineri, aduşi la oraş şi băgaţi în fabrici printr-o întoarcere de brazdă a lumii de care nu aveau habar, îi îndurau cu opinteli şi chin, dar şi cu un zîmbet luminos, al tinereţii care înfruntă orice şi biruie orice, aşa cum vezi poze cu bieţi oameni zîmbind în tranşee, zîmbind în puşcării, zîmbind în ghetouri, zîmbind pînă şi-n lagărele de concentrare. Copilul crescuse-n acea mică lume în formă de U, prinsese o iarnă extrem de grea, de care n-avea să-şi aducă aminte, căci prăpădul de la ferestrele îngheţate şi nămeţii de afară cît munţii şi vecinii în pufoaice, şube şi şoşoni, cu căciuli ruseşti pe cap erau imagini care-i pătrundeau în priviri şi găseau calea, prin nervii optici, către lobul occipital, unde erau prelucrate şi interpretate, aşa încît băieţelul le putea înţelege ("Nenea, mamă! Uite, are căciulă. Ia uite, Işa, vezi ce face? Dă zăpada la o parte!", şi copilul priveşte cu ochi mari, înfofolit pînă peste nas, şi pe uşa-ntredeschisă ies aburi...), dar nu le putea reţine-n memorie, căci creierul lui nu dezvoltase încă legături destul de stabile, încrengături dendritice care să-nsemne "iarnă" şi "oameni" şi "căciulă rusească". Aproape la fel de pierdută fusese şi vara uriaşă care urmase, şi-n care trupuşorul copilului cu cîrlionţi aurii se macerase-n mireasma înnebunitoare de oleandri. Pînă la vîrsta de trei ani Mircişor avea

să cutreiere curtea de pe Silistra, să se joace cu Gioni, căţelul şchiop, să se uite atent la lalelele roşii şi galbene, înalte cît el, să se ardă de marele fier de călcat cu cărbuni de pe masă (şi să-şi amintească apoi — atît de limpede! — cum stătea cu mînuţa vîrîtă-ntr-un ibric cu apă, în camera pe care-o visase apoi atît de des, dar despre care nu va putea niciodată să spună nimic, căci nu era o cameră care să poată fi descrisă, pentru că descrierea nu se născuse încă pe-atunci, şi lucrurile erau toate la un loc şi se estompau şi se strîmbau unele-n altele), să întărîte curcanul cîntîndu-i "Sîc că n-ai mărgele/ Roşii c-ale mele", să se uite uimit la păunul şi păunită aduşi o vreme de cineva din curte şi puşi să convieţuiască, după plasa coteţului, cu mitocanul mărgelat şi să se-nalţe, zi de zi, în aer, purtat deasupra tuturor de uriaşii blînzi în ţara cărora ajunsese: mama, tata, vecinii, vînzătoarea de la alimentară, toţi giugiulindu-l, toţi pupîndu-l şi-apoi înălţîndu-l extatic în văzduh, purtîndu-l prin aer ca nişte dirijabile enorme, apropiindu-l de feţele lor late, zbîrcite, nerase, cu dinţi de fier, cu broboade cu flori, rotindu-l şi azvîrlindu-l de la unul la altul, pe cînd Mircişor rîdea şi plîngea în acelaşi timp, fericit şi înspăimîntat, năucit ca Abu-Hassan de puterea totală a neputinţei lui. Victonţa, hoaţa, angajată o vreme la o grădiniţă, îi aducea rahat şi biscuiţi, dosite de ea pe sub fuste. Rahatul era moale, sticlos, verde şi roz, pudrat cu zahăr. Nu era nimic mai bun pe lume. Nenea Nicu Bă, de cîte ori îl vedea, îl lua-n braţe şi, încruntîndu-se-n joacă, se răstea la el: "Ce mai faci, bă? Pasca ta de copil!" Apoi îl lua pe bicicletă şi-l căra prin cartier, pe străzi necunoscute şi stranii, care-i strîngeau inima, ca să-l aducă apoi repede acasă, ca şi cînd casa în formă de U, cu etaj şi galerie, ar fi fost un mare magnet pe liniile de forţă ale căruia s-ar fi construit lumea. Era Ierusalimul său, muntele nemăsurat de înalt din mijlocul lumii, iar el era copilul providenţial spre care-şi îndreptau toţi privirile. Toţi îi slujeau, toţi se repezeau la un scîncet al lui, îl hrăneau şi-l dezmierdau, îi arătau nemăsuratele lui proprietăţi. Pînă şi proprietăreasa, înrăită de beţie, de varicele ei groase ca lianele, de borhotul pîntecelui ei revărsat, îl iubea şi, de faţă cu el, căpăta ruşine şi sfială, ea, care nu ştia cu ce se mănîncă buna cuviinţă: "Mircică, mamă, hai la baba, hai! Hai să-ţi dea baba ceva bun..." Doar Coca, fata cu păr castaniu care mirosea mereu a un fel de bomboane de pe-atunci, numite "cerceluşi", şi care-şi purta basca frez ca pe o

ambiguă aureolă, a dispărut într-o zi, puţin înainte ca Maria, Costel şi fiul lor să se mute din Silistra, în primăvara lui '59, a pierit de parc-ar fi înghiţit-o pământul şi nu i s-a mai dat niciodată de urmă. Curios cum nici măcar Mana n-a bănuit niciodată că între cele două dispariţii, a lui Victoraş, petrecută cu aproape doi ani în urmă, şi a prostituatei ar fi vreo legătură, deşi să piară cu desăvîrşire două persoane din aceeaşi curte, în atît de scurtă vreme, putea da naştere la zvonuri şi superstiţii. Ca şi-n cazul lui Victoraş, miliţia (doi plutonieri cu tradiţionale figuri porcine) venise, întrebase pe toată lumea, o dăduse pe Coca-n căutare pe toată ţara... Mai trecuse pe-acolo şi un civil în fulgarin cu gulerul ridicat, ca-n filmele cu spioni... Curînd se potolise însă totul, căci nu-i păsa de fapt nimănui de neînsemnata curvă din cartier, care părea să nici nu aibă, ca toate celelalte, niscaiva rude pe la ţară.

Tînăra femeie îngenunchie smerită-n faţa copilului, care-şi întinse mînuţa şi-i atinse stîngaci zulufii din creştet. "Coca", pronunţă el cu vocea limpede şi totuşi voalată a băieţeilor de vîrsta lui. Zîmbea inocent, dulce, inconştient de propriul lui destin, incapabil să-şi citească numărul de fiară scris pe frunte, şi care nu se revelează pînă nu priveşti prima dată într-o oglindă, adică pînă cînd straturilor străvezii ale minţii nu li se adaugă ultimul, de argint viu, în care celelalte se pot râsfrînge pentru a inventa cuvîntul ultim, fruct al oglinzilor: eu. La fel zîmbise, desigur, micul Adolf în pătuţul lui dintr-un sat pierdut în munţii Austriei, la fel întinsese minutele către mama sa Genghis, într-o iurtă din sălbăticie, la fel rîseseră o dată, chicotind, stîlcind cuvintele, privind cu ochi întrebători lumea, fără să ştie că aveau să-i aducă numai sînge şi infamie, criminalii în serie şi marii constructori de lumi mai bune şi mai drepte, ucigaşii trupului şi ucigaşii sufletului, cei ce-aveau să fure, să mintă şi să înşele, să preacurvească şi să cheme morţii, cei ce aveau să-şi facă singuri chip cioplit, cei ce n-aveau să-şi cinstească părinţii şi n-aveau să-şi iubească Dumnezeul din toată inima, tot sufletul şi toate puterile lor. Cînd micul Adolf îţi surîde făcînd gropiţe-n obraji, tot ce-ţi rămîne să faci, cînd ai darul profeţiei şi vezi într-o halucinaţie panoramică infernunle de la Maidanek şi Dachau şi Auschwitz, este să-ţi smereşti inima şi să cazi în genunchi, ca Zosima, în faţa briciului împrumutat cu care Domnul rade popoarele, căci a-i ucide în faşă pe cei ce vor ucide şi schilodi ar

fi răzvrătire şi blasfemie, ca şi cînd ai vrea ca răstignirea să nu fi avut loc şi Hristosul să nu fi murit pentru păcatele tuturor. Femeia se ridică după o vreme (în care, cu ochii-nchişi, se rugase poate fierbinte) şi-l luă-n braţe pe băieţel cum îl luase doar cu o zi înainte, din braţele Mariei, pe Mircişor. Îi gînguri ceva-n olandeză, iar copilul, privind temător către cei doi bărbaţi străini, îi răspunse, şi doar la auzul guturalelor primitive cu care copilul îşi presăra cuvintele, îţi dădeai seama că ele veneau din alt timp şi altă lume, căci minusculul său aparat fonator, laringele ca o cală abia deschisă şi glota ca un picioruş de scoică, nu le-ar fi putut emite niciodată. Coca se-ntoarse, cu copilul lipit pe sînul ei, către Maarten, făcu doi paşi spre el şi i se opri alături. O clipă, Cedric avu în faţă imaginea unei familii tinere, blînde şi modeste, un băiat şi-o fată binecuvîntaţi cu un copilaş, în tihna bordeiului lor cu vase de aramă pe pereţi. Maarten atinse părul şi ceafa lui Victor, îi simţi uşoara umezeală a pielii şi deodată toată teroarea pe care încercase s-o stăpînească pînă atunci îi tumefie creierul. Căci, pentru prima oară, copilul îl privea acum în faţă, cu o gravitate de basileu, cu o cruzime de axolot. Crescuse, era colosal ca un Buddha săpat în stîncă şi emana vizibil, din porii pielii lui translucide, flacără neagră, ce se zbătea furios în odaie. Şi odaia era acum dilatată ca o enormă emisferă cu plafonul pictat, pe dalele căreia tînărul era un punct aproape invizibil în faţa marelui demon, care creştea tot mai mult, cu ochii-ngheţaţi aţintiţi mai departe în ochii lui Maarten, pînă ce creştetul îi atinse plafonul. Crescu apoi mai departe, pînă umplu, cu spinarea curbată, întreaga emisferă, lăţindu-se pe ea, ghemuit cu genunchii la gură, pînă ce presiunea din ţeasta bărbatului deveni de nestăpînit şi craniul îi zbură-n ţăndări şi din acel ou se-nălţă, întinzînd aripile peste lume, himera nebunească a minţii lui. Maarten privea mut, tremurînd din toate încheieturile, către Coca şi Victor, incapabil să fugă sau să-şi desprindă ochii din ochii copilului, ştiind că pentru clipa aceea venise pe lume. Căzu pe podea, încă privit necruţător drept în ochi, iar Cedric îl tîrî afară şi, aproape cărîndu-l în spate, coborî cu el scările în spirală.

Afară-i aşteptau, în aerul uşor diluat dinspre zori, oame-nii-statuie, risipiţi pe cheiul vast, luminat de felinare. Erau zeci, sute de fiinţe încremenite pe postamentele lor, privind cu ochi orbi spre fereastra rotundă de la ultimul etaj, cum sute de

somnambuli ar privi, toţi deodată, luna. Erau regi şi filozofi din vechime, hetaire şi criminali vestiţi, oameni de bronz şi de fier, oameni albaştri şi oameni negri, în poziţii triumfale sau tragice, răsucind în jurul corpurilor peplumuri, şerpi, armuri şi boa-uri de pene. Erau cocoşaţi şi polidactili, goi în noaptea caldă, erau hidrocefali şi elefantiazici, erau femei cu şase perechi de sîni şi bărbaţi cu două capete. Era, în mijlocul acelei mulţimi, şi un postament gol, pe care odihneau un vestmînt de purpură şi o liră. Maarten se-ndreptă ca-n vis către el, îmbrăcă toga şi, cu lira în mîini, urcă pe lada de lemn. Înmărmuri acolo, între sutele de statui, cu gura întredeschisă într-o cîntare neauzită şi ciupind strune inerte, privind, asemenea tuturor, spre fereastra rotundă. Cedric ridică din umeri, se-ndreptă către mal murmurînd "In Your Own Sweet Way", şi privi multă vreme sîn-gele negru ce curgea, moale, scînteietor, prin canal, irigînd coloane de neuroni. O luă apoi în jos, fluierînd uşurel, către capătul întunecat al străzii, confundîndu-se, tot mai tare, cu umbra. Doar susurul subţire şi blînd se mai distinse o vreme de murmurul apelor din canal, cu care se împleti apoi pentru totdeauna.

În odaie, cele două femei scoaseră copilul din cămăşuţa lui şi-l aşezară pe masă, gol, în picioare, contemplîndu-l cu un fel de fericire întunecată. Căci Victor avea un sex erect, aproape cît al unui bărbat în putere, semitransparent la lumina luminării. Coca privea fascinată organul animalic şi minunat din centrul lumii ei, elasticul corp calos dintre emisferele minţii ei, menhirul de carne dură cu inimioara lucioasă şi delicată din vîrf. Era aidoma cu toate sexele de bărbaţi pe care le primea, noapte de noapte, în orificiile cu buze răsfrînte ale corpului ei, pe care vaginul ei se strîngea ca un pumn ferm, mîngîindu-le, lubrefiindu-le, persuadîndu-le să-şi verse peste dolmenul uterin ploaia lor de sidef. De cîte ori, în mica ei odaie cu vitrină şi perdele roşii, în mijlocul căreia sofaua părea un altar de sacrificiu, nu se lăsase adînc spintecată de cornul de taur al zeului, de cîte ori nu se aşezase, asemeni fecioarelor asiriene, în priapul de piatră care le era primul mire? De cîte ori, îngenuncheată în faţa bărbatului, mereu acelaşi preot ucigaş, întunecat şi ne-ndurător, nu primise-ntre buze ostia unei messe pe dos, a unei liturghii negre şi totuşi ciudat de liniştitoare, căci nu era decît sfîrcul sînului matern al cărui lapte-l supsese o dată

cu voluptate. Da, toţi bărbaţii erau unul singur şi miile de şerpi tumefiaţi se confundau în cel pe care Victor îl purta la brîu ca pe-un geamăn siamez nedezvoltat, de neprivit, monstruos ca pruncii malfor-maţi din muzee. Cuprinsă de o milă răvăşitoare pentru toţi bărbaţii de pe pămînt, prostituata apucă gleznele copilului şi-şi lăsă capul, cu ochii în lacrimi, peste picioarele lui. Părul buclat i se revărsă pe masă, sclipind stins ca nişte viţe de sticlă.

La aproape un an de la sosirea lui Maarten (pe care-l mai văzuse din cînd în cînd pe Damrak, în ploaie şi-n vînt, încremenit pe piedestalul său), Coca nu mai găsi drumul către casă. Era de data aceasta la revărsarea dimineţii cînd fata, într-o rochie mai curînd anonimă, ieşi în aerul încă foarte rece şi încuie lacătul de la uşa cămăruţei sale. Strada era plină acum de mizeriile turmei de bărbaţi ce se perindaseră pe-acolo toată noaptea. Dar mai ales era tăcută şi răuvoitoare, căci, ca toate străzile de felul ei din lume, ca revistele şi filmele obscene, care n-au sens decît pentru mintea tumefiată de poftă, strada Cocăi arăta dimineaţa tristeţea şi golul sexului fără dragoste. Cum se-ndrepta, încercănată, cu paşi mici, către strada principală, Coca părea acum o tînără muncitoare mergînd spre slujbă, ca să robotească opt ore, zilniczilniczilnic, la maşina ei de cusut, războiul ei cu cartele perforate, pompa ei de zugrăvit, vînzîndu-şi tinereţea în acelaşi mod ordinar şi grotesc, curvă a epocii industriale. Avusese un singur client întreaga noapte, de care nu-şi aducea aminte. Acum curtea în formă de U de pe Silistra era tot ce-şi mai dorea pe lume, ca şi cînd ar fi fost, întreagă, un mare divan pe care-ar fi putut, în sfîrşit, să doarmă. Pe dreapta avea acum un şir de faţade cu obsedantele draperii roşii trase la geamuri (deşi în cîteva vitrine fetele încă se arătau, mai sperînd vreun client matinal), iar în stînga, pe apa verde-a canalului, pluteau pachete cocoloşite de ţigări şi raţe cu penet cafeniu. Era lumină, deşi soarele nu se vedea încă. Pe un podeţ arcuit, de metal, un vagabond adormise în fund, cu picioarele depărtate. Un picior îl avea gol şi acoperit ca de o crustă gălbuie.

Închidea din cînd în cînd ochii, şi un fel de leşin adînc o cuprindea. Era frîntă de oboseală. S-ar fi trîntit şi ea pe treptele vreunei uşi şi-ar fi aţipit măcar un sfert de oră. Ca să viseze, ce? Nu visa niciodată. Dormea negru şi cald, mulţumind întotdeauna

cerului, la trezire, pentru darul acela. Căci visa destul în restul vieţii ei: totul, totul era un vis. Coca nu se gîndea prea mult la viaţa ei. Foarte rar îşi amintea de fetiţa care fusese, de acea Constanţa pe care-o avea încă într-o poză galbenă şi ştearsă. Dar nu putuse uita niciodată o după-amiază bucureşteană, cu clădiri galbene, vechi, cu salcîmi înfloriţi şi cu acea tăcere de vară, acea pustietate a piaţetelor cu un rond de flori în mijloc, la ora patru după masă. Este ea, sînt şi două prietene. Au pus preşuri pe jos pe veranda casei părinţilor uneia dintre ele, la umbră, căci afară e topelniţă. Pe preşuri au scos păpuşi şi o căsuţă pentru ele. Prietenele ei sînt bogate, au păpuşi cu cap de porţelan şi îmbrăcate-n rochiţe brodate de catifea. Păpuşilor li se-nchid ochii dacă le laşi pe spate. Constanţa e mereu bonă la păpuşi, Viola şi Inge sînt mai importante, mama şi bunica. Dar în acea zi mama şi bunica s-au certat şi s-au drăcuit (urît mai vorbeau fetele alea, deşi bogate) şi stăteau acum bosumflate. Constanţa a stat ce-a stat, aranjînd păpuşile în pătuţurile lor, şi pîn-la urmă le-a zis celorlalte să se joace leapşa. Aveau să fugă una după alta, şi să se atingă cu mîinile. Cea atinsă trebuia să fugă după celelalte două. Au ieşit în piaţetă şi, în tăcerea aceea de aur topit, au început să alerge. Constanţa se furişă o vreme într-o galerie întunecată, ieşi iar în soare şi o văzu pe Viola alergînd către ea. Fugi către casa de vizavi şi urcă-n fugă scara exterioară pînă la un fel de balconaş ce se ridica deasupra intrării. Viola venea-n fugă şi ea pe scări, triumfătoare, căci prietena ei nu mai avea unde fugi. Se repezi spre Constanţa, care se aşezase, resemnată, cu fundul pe balustrada de piatră a balconului, şi o-mbrînci cu toată puterea. Fata-şi amintea cît de încet căzuse, pe spate, de la patru metri înălţime, cum avusese timp să-şi spună "acum am să mor", cum văzuse cerul albastru intens, arcuit ca o boltă goală de nori peste vilele din piaţetă, cum simţise, mai puternic ca niciodată, mirosul de salcîm. Se izbise apoi de asfalt, fără să simtă nici o durere, şi rămăsese acolo, neputincioasă, incapabilă să respire, să gîndească, să mişte, chiar să audă ţipătul Violei, tropotele către ea ale lui Inge. Murise atunci, Coca n-avea nici o îndoială că murise cu adevărat, că ieşise din lume, că lăsase în urma ei un cadavru de fetiţă zăcînd pe spate lîngă şinele de tramvai.

Şi atunci se întîmplase ceva. În ochii ei deschişi, morţi, se reîntorsese vederea. Prin ei, simţise cum ea însăşi cursese

înapoi, de parc-ar fi curs în ea, umplînd-o, însăşi bolta albastră de deasupra. Se ridicase, se scuturase pe rochiţă şi, ca şi cînd nu s-ar fi-ntîmplat nimic, rîsese către lume, către tramvaiul care trecea cu zgomot, către prietenele ei. Ştiuse atunci că nu avusese voie să moară. Că era altfel decît realitatea din jur, desprinsă de ea ca o figură dintr-un basorelief. Hotărît, era aleasă pentru o altfel de moarte.

Către care se-ndrepta acum Coca, cu cîrlionţii desfăcuţi liber pe umeri, căci de mult renunţase la faimoasa beretă. Tocurile îi ţocăneau pe dalele de ciment. Dădu colţul pe lîngă magazinul de obiecte erotice, luminat puternic toată noaptea, dar acum întunecat şi jegos ca o criptă, ca un osuar. Păpuşa gonflabilă îşi arăta acum muşamaua ordinară, iar falusurile de plastic îşi vădeau la lumina zilei culoarea kaki-gălbuie, dezgustătoare. Manechinele vii ce stătuseră toată noaptea în harnaşamentele lor negre se duseseră şi ele la culcare. Toată zona era acum un mare maidan, de parcă tot ce-i dăduse viaţă şi-nsufleţire, toată lumina nopţii, ar fi venit de la cei cîţiva litri de lichid sidefiu vărsaţi în mii de prezervative, ce acum străbăteau probabil, flotilă nenorocoasă, canalele şi scurgerile oraşului, licărind acolo ca nişte lumînărele, scoţînd din noapte aici o faţă ascuţită de şobolan, acolo un ghemotoc de vată plină de sînge...

Nici oraşul decent nu era mai însufleţit. Aceleaşi clădiri cu frontoane baroce, în formă de lire şi clopote, aceleaşi canale cu apă verde. Bănci şi magazine încă închise, baruri cu măsuţe pustii. Trecu prin piaţa Dam, luînd-o direct prin forfota porumbeilor, mai matinali decît oamenii. Aproape că nu se fereau din faţa trecătorilor, aproape că puteai călca direct pe ei, pe trupurile lor îndesate, burgheze, prospere ca şi oraşul ce-i adăpostea. Coborî pe Damrak, pe lîngă masiva primărie, şi pe lîngă ea trecu primul tramvai. Deja un pumnal îngust, îngheţat, de lumină portocalie ţîşnise printre două acoperişuri şi lăţea acum o fîşie fluorescentă pe macadam. Prin ea trecu Coca, orbită o clipă de soare, şi trupul i se aprinse în toată tinereţea, graţia şi minunea lui. O clipă mai tîrziu redeveni cenuşiu, anonim. Gara se vedea deja în fundal, palat de cărămidă ocupînd tot orizontul. În spatele ei era Ij-ul încărcat de vapoare şi bacuri. Pe ţărmul lui se ridicau depozite zmolite, cu pereţi orbi, ca nişte flamuri negre, care o speriaseră întotdeauna.

Găsi, în fine, uşa stacojie pe una dintre faţadele din stînga. Într-o parte şi-ntr-alta a ei se aflau două mici firide, cu cîte un bust de ipsos în fiecare. Apăsă butonul de ebonită şi auzi declicul care o anunţa că uşa s-a descuiat. Pătrunse în întunericul cald şi praf os. Lumina de-afară se prelinse pe o distanţă nedefinită în sala care părea că nu are margini. Apoi se lăsă bezna. Coca închise pleoapele şi sprijini capul de lambriul peretelui. Uită complet că trebuia să păşească şi să numere. Adormi cu un sentiment incomparabil de uşurare şi, pentru prima oară, visă. Se visă în centrul unei săli uriaşe, a cărei boltă era ţeasta, fabulos pictată pe dinăuntru, a unei fiinţe omeneşti. Stătea pe dale dulci şi lucioase de piatră lustruită, verzi întunecate, roşii şi albe, alcătuind un desen geometric foarte limpede-n jur şi tot mai strîns, mai estompat către marginile sălii. Enorm de departe, în centru, scînteia un mormînt de cristal. Ştia că doar de acolo, doar culcată în acea raclă, putea desluşi fresca de pe plafon, îi putea pătrunde complicata alegorie. Din orice alt punct al sălii, anamorfoze monstruoase o deformau, făcînd ca un trup de copil să devină o copită de demon şi un car triumfal — o acuplare obscenă. Pe măsură ce alerga către mormîntul de cuarţ, Coca trecea pe sub porţiuni de pictură ce se limpezeau pentru un timp, ca să sfîrşească în alte şi alte deformări. Văzu, pe bolta ridicată la o distanţă nemăsurată deasupra ei, o femeie goală, cu un fluture mare aproape cît ea în braţe. Fluturele se lungi într-o parte pentru a deveni o faţă înspăimîntată, urlînd neomenesc în infern. Faţa se strînse şi se-nghesui, rămase în urmă şi nu mai era acum decît una dintre miliardele de feţe care avuseseră vreodată fiinţă, feţe de muşte şi de păianjeni, de lipitori şi de sarcopţi ai rîiei, de acarieni şi de oameni, de vulpi şi de vipere, de îngeri şi de ploşniţe, de broaşte şi de fetuşi, feţe foindu-se, mişcînd mandibule şi maxile, palpi labiali, căscînd boturi pline de colţi, încruntîndu-se mînios sau zîmbind cu duioşie, feţe pline de ochi, de nări, de limbi despicate şi de antene... Şi toată marea aceea de feţe, din care nu lipsea nici una, nici măcar cea a străveziilor peşti abisali, nici măcar faţa bârboasă şi blîndă a lui Dumnezeu, se contopea şi ea deodată în chiar chipul Cocăi, carase văzu o clipă, cu capul dat mult pe spate, ca-ntr-o oglindă concavă care i-ar fi mărit fantastic figura, întinzînd-o pe toată bolta. Zulufii ei, căzînd pe umărul stîng, deveniră, cînd schimbă, fugind, unghiul

privirii, priveliştea nepământească a lacului Como, întins între gheţarii veşnici ai Alpilor şi presărat pe maluri cu orăşele cu nume sonore, Belaggio, Cattenabia, fiecare adunat în jurul clopotniţei sale. Şi Cattenabia se schimbă, cu măslinii, chiparoşii şi casele ei galbene, în buzele pline, rujate în formă de inimă, ale Katarinei, minuscula artistă de circ. Şi tot astfel, imagine după imagine, mereu curgătoare, mereu trimiţînd la ceva, dar cu sensul risipindu-se-n toate părţile ca boabele de mercur, se perindă deasupra capului Cocăi sublimul şi hidoşenia acestei lumi, cometele şi balaurii ei de lumină, oceanele ei de vomă şi cupele ei de venin, gloria şi nefericirea şi atrocitatea şi orgasmul pe care ţeasta umană, vasul din care, sîngeroşi, se adapă zeii, e-n stare să le cuprindă şi să le ducă, nespartă, către buza lor. Ajunsă lîngă mormîntul ce scînteia curcubean, Coca ezită un moment, îşi scoase de pe ea toate hainele, apoi împinse capacul, o placă de cristal de stîncă groasă de-o palmă, intră în cutia cea limpede şi trase, cu palmele, placa înapoi. Rămase aşa, întinsă pe suprafaţa tare şi neaşteptat de caldă, privind, prin sticlă, bolta încăperii. Văzu atunci, pentru prima dată, plafonul pictat din punctul central al sălii, singurul adevărat, singurul ce ordona corect liniile de fugă ale minunatei imagini. Din miliardele de desene organizate în constelaţii şi genealogii, simboluri şi mituri, sisteme şi aparate se alcătuia acum, tridimensional, căprui şi blînd, un gigantic ochi care o privea. Cutia de cristal se reflecta uşor în pupila lui, ce alcătuia marea deschidere rotundă din centrul bolţii. Ochiul era pretutindeni şi nu i te puteai sustrage, era puternic şi ferm. Coca începu să rîdă isteric, cu lacrimi de fericire curgîndu-i pe obraji. Se trezi cu ochii-n lacrimi şi aşa, plînsă şi muşcîndu-şi buzele, cutremurată, începu numărătoarea.

Deschise ochii după cei treizeci de paşi şi tresări. Chiar în faţa ei, aproape piept în piept cu ea, stătea bătrînul în halat de mătase, privind-o cu toată faţa deodată, cum o făcea întotdeauna, în spate, într-un con de lumină, era măsuţa cu picioare curbe, pe luciul căreia strălucea o cutiuţă de cristal goală şi limpede. Blînd dar ferm, bătrînul o luă de mînă, cum nu se mai întîmplase niciodată, dar cum Coca se temuse întotdeauna că vor ajunge, la sfîrşitul timpurilor şi soroacelor, şi o conduse către un coridor deschis în peretele sălii, culoar lung, slab luminat, cu vitrine ca de muzeu de-a lungul lui, pe care fata

nu-l remarcase pînă atunci. Intrară-n culoar şi-ncepură să-l străbată lent, în ritmul tîrşit al bătrînului, aşa că avu timp să privească exponatele din fiecare vitrină. Pe partea stîngă-a culoarului, în centrul fiecărei cutii de sticlă, se afla cîte-o feliuţă de măduvă spinală, cu miezul cenuşiu şi învelişul alb sidefat. Părea să fi fost o singură măduvă, fără-ndoială umană, ale cărei zeci de secţiuni se-nşirau în tot atîtea vitrine. Pe măsură ce-nainta, Coca putu desluşi cum pata cenuşie din mijlocul feliuţelor, la început indistinctă, prindea tot mai mult conturul unui fluture. Fluturi mari, perfect conturaţi, largi şi puternici în zona lombară, mai micuţi şi cu aripi mai ascuţite spre curbura spinării, se menţineau de-a lungul a vreo douăzeci de cutii, pentru ca, treptat, să îşi piardă iar forma în locul în care măduva devine deja trunchi cerebral. Cel mai mare şi mai rimpede dintre ei fusese colorat artificial şi strălucea albastru electric în vitrina lui. Pe partea dreaptă-a culoarului erau de asemenea fluturi. Erau, de fapt, oase sfenoide de la baza unor cranii umane. Mai întîi mici ca extrase dintr-o ţeastă de nou-născut, apoi din ce în ce mai puternice, cu anvergura aripilor tot mai mare, oase grele şi totuşi gata de zbor, recoltate de la zeci de cranii ale unor copii, şi-apoi adolescenţi, adulţi şi bătrîni... Chiar în dreptul fluturelui albastru din stînga ardea un sfenoid pictat de asemenea albastru electric, cel mai mare dintre ele, după care, în vitrinele următoare, oasele degenerau, deveneau poroase, o pulbere fină se măcina din ele, pînă cînd în ultima cutie de sticlă se mai afla doar o grămăjoară putredă de praf.

Coca păşea de-a lungul culoarului cu sentimentul că ochiul cel mare încă o urmăreşte, că a intrat cu ei pe coridor şi-i urmează, umplînd coridorul şi blocînd orice întoarcere. Mîna bătrînului era mare şi cornoasă. Diamantul din ureche îi lucea stins în penumbră. În conductele auditive avea şi acum bumbacul acela murdar, dezgustător. Acum observă Coca pentru prima oară, contrariată, că bătrînul avea trăsături negroide. O îndruma pe fată cu o anumită tandreţe, ca pe o mireasă dusă la altar. Dar o mireasă-n care deja încolţiseră durerea şi frica. Erau doar doi, dar păreau deja o procesiune. Era tăcere, dar un fel de muzică înfricoşătoare, subliminală, se făcea auzită din ce în ce mai tare, de parcă nu aerul ar fi vibrat, ci spirala urechilor interne ale Cocăi, săpate în stînca ţestei ei, ar fi-nceput să cînte ca nişte corni de alamă. Deja vedeau, în

depărtarea ceţoasă, ieşirea din coridor. Era o lumină galbenă, intensă, de parc-ar fi fost gura unui cuptor cu aur topit. Glisînd către ea, fata avu din nou senzaţia că totul e pus în mişcare de foarte complexe motoare virtuale, că ea stă nemişcată în timp ce un program grafic calculează glisarea pereţilor, unghiurile şi deformările perspectivelor, schimbările în textura zidurilor, cu ajutorul unei raze de incidenţă pornind din fruntea ei imobilă. Simţi că altcineva priveşte prin ochii ei, cu alţi ochi dilataţi, oroarea fără margini a camerei în care tocmai pătrundeau.

Oroare care la-nceput părea o minune. Un singur perete, cel opus intrării, absorbea toată culoarea din cameră. Ceilalţi trei erau văruiţi în alb ca şi cînd nici n-ar fi existat. În faţa uluitorului perete era instalat, chiar în mijlocul sălii, montat solid în podea, un scaun dentar, aidoma celor din zona întunecată. Bătrînul o conduse, deşi nici nu mai era nevoie, pe Coca spre scaun şi fata se aşeză, hipnotizată, pe muşamaua lui rece. Gleznele şi-ncheieturile mîirulor îi fură prinse în brăţări de oţel. Un cerc de oţel îi înconjură, încet, gîtul, ca un colier ciudat de elegant. Capul femeii odihnea acum între cele două rezemătoare rotunde, de care, chiar dac-ar fi vrut, nu se mai putea desprinde. Coca nu mai vroia însă decît să aibă încă un ochi, în frunte, ca să poată vedea şi mai bine spectacolul încremenit din faţa ei. Nici nu-şi dădu seama cînd un mecanism cu zgomot de clicheţi începu să-i îndepărteze uşor picioarele, lăsîndu-i la vedere pulpele cu urme de degete de la clienţii din ultimele zile şi chiloţii neaşteptat de cuminţi, tetra, din cei pe care-i purtau toate fetele din fabrici în Bucureştiul anilor '50. Nu avu ochi pentru hidosul, inumanul sex şerpesc ieşit de sub poalele halatului stacojiu. Nu simţi ura cu care îi fură smulşi chiloţii, iar dacă ţipă cînd fu deodată pătrunsă ca de un ac de seringă, ca de un ac de viespe înfipt în carnea ei, crezu că, de fapt, ţipă de groază şi de nebunie la vederea marelui, pestriţului perete din faţa ochilor ei. În timp ce Monsieur Monsii, care-o pîndise de decenii, supra-veghindu-i creşterea, educaţia, nutriţia ca un bătrîn desfrînat care adoptă o orfelină, zvîcnea în ea cu acul lui veninos, marea păcătoasă nu mai era decît un singur organ de simţ, incapabil să mai primească şi altceva decît unicul stimul ce-l activează: codul pietrificat al marelui perete, de parcă peretele însuşi ar fi fost retina fragedă a femeii, macula lutea în care s-ar fi îngrămădit spectacolul total al lumii.

Peretele era, în întregime, un uriaş insectar. Ordonaţi în rînduri şi coloane, pe toată suprafaţa îşi întindeau aripile fluturi, cei mai mari şi mai frumos coloraţi ce-ar fi putut fi văzuţi vreodată. Aripi largi şi puternice, cu doi ochi micuţi în partea de jos, corpuri groase şi inelate. Cîte-un piron de oţel, înfipt în corpuri, între două inele, ţintuindu-le pe cutele satinului sidefiu cu care era peretele îmbrăcat. Cîte-o plăcuţă de alamă gravată cu cîte-un nume sub fiecare dintre ei. O, frumuseţe, de ce gura ta e mereu atît de amară? De ce e cumplit orice înger? De ce numim monstru orice minuni inepuizabilă? Pe plăcile de alamă nu erau înscrise nume de genuri şi specii, ci nume de femei: Corrie, Petra, Gertie, Ans, Joke... Şi triumfătoarele trofee cu aripile-ntinse nu erau gingaşe lepidoptere, ci oase iliace, prinse pe vertebrele lor, centuri pelviene, largi, generoase, de femei ce fuseseră iubite cu patimă, bazine ce ocrotiseră cîndva feţi ghemuiţi, visători, cu faţa umbrită de aripile fluturelui matern. Şolduri largi, cu pielea mată şi dulce, îmbrăcaseră cîndva aceste oase, care ieşiseră acum din grăsimea lor ca dintr-o crisalidă şi îşi zvîntau lamele şi arcurile-n lumină. Zeci de oase ale bazinului, pictate dement, se-nşirau pe perete, fracturînd mintea celui ce le-ar fi privit, aşa cum distrugeau acum, neuron cu neuron, creierul femeii martirizate de pe scaunul dentar. Căci de la-nceput, dintr-o privire, Coca văzuse plăcuţa cu numele ei, deasupra căreia nu se afla nici un fluture. Era singurul loc complet gol de pe tot zidul, cu satinul de sidef uşor încreţit, ca-ntr-o cutie cu bijuterii.

Abia după ce bătrînul îşi retrase sonda ihtifalică din corpul ei, fata simţi cum sperma lui îngheţată, neurotoxică, îi amorţeşte trupul cu-ncetul. Era acum prada vie, cu nervii-n alertă, cu ochii lărgiţi de groază, dar incapabilă de mişcare, dusă de viespe la cuibul larvelor ei. Era şoarecele hipnotizat de piton, lăsîndu-se înghiţit de viu, dizolvat de viu de acizii lui gastrici. Era victima dintotdeauna, singură şi neputincioasă, la cheremul călăului ei, în celula îngropată adînc sub pămînt. Era ochiul secretînd o lacrimă limpede de substanţă P, răspunzătoare de chimismul iluminat al durerii. Cu acest lichid nespus de amar a fost umplut Graalul, iadul întreg a fost stors în caliciul lui, trupuri arse şi jupuite de vn au fost stoarse ca strugurii de picioare goale, însîngerate, de arhangheli pentru vinul transparent, scînteietor al chinului, fricii, ororii, sfîşierii, smulgerii, cancerizării, rezec-ţiei,

străpungerii, sfărîmării, înveninării, carbonizării, gazării, fierbem în ulei şi în plumb topit, vinul disperării noastre cea de toate zilele. Este vinul chinului sufletesc, al lacrimilor de sînge, al dragostei ne-mpărtăşite, al urii neputincioase, al umilinţei, al remuşcării, al adunării păcatelor şi ticăloşiilor în sufletul omului matur. Era vinul căutării disperate-a lui Dumnezeu, vinul amar al nemaigăsini lui, teroarea fără margini a copilului rătăcit în mulţime, cu mînuţa scăpată din mîna mamei sale, pe care n-o va mai revedea niciodată. Vinul speciilor ce se sting, al civilizaţiilor ce dispar, vinul sfîrşitului de neocolit al umanităţii, al ştergerii de sub stele a fiilor şi fiicelor noastre, vinul tnlioanelor de ani ce ne vor acoperi ca un pămînt tăcut. Vinul promisiunii că vom fi Dumnezei şi-al neputinţei de-a fi, vinul promisiunii nemuririi şi-al dispariţiei noastre eterne. Poate acesta-i destinul şi sensul luciditătii noastre de-o clipă: un strop infim de suferinţă stors din trupul nostru cînd s-a copt îndeajuns. Poate de-aceea sîntem cu toţii striviţi atît de brutal. E nevoie de miliarde ca să umple-un pahar, paharul plin pîn-la buză şi revărsîndu-se al nenorocirii şi sfinţeniei fiinţei noastre.

Pe tăviţa din faţă a scaunului dentar se afla acum, deschisă, o valijoară cu pereţi palizi, de fildeş, în care străluceau, în locaşurile lor, instrumente reci şi nemiloase. Înlănţuit de fotoliul de tortură se afla acum un corp mutilat, cenuşiu, din care stropul scînteietor fusese deja stors, picurase-n cupă şi cupa fusese dusă la buze şi sorbită pînă la fund. Bătrînu-n halat stacojiu pironea acum pe perete ultimul fluture-nsîngerat. Între zecile de oase iliace multicolore, era singurul menit să rămînă aşa cum era, dezgolit, neatins de culorile mincinoase. Din el picura sînge, pătînd satinul cel încreţit, şi-avea să picure sînge mereu.

Dac-am trăi într-o lume plată, într-un plan fără limite din care n-ar putea scăpa nimic în afară, a treia dimensiune ar fi de neimaginat pentru creierele noastre de hîr-tie. Personajele dintr-o pozâ sînt ţepene şi încremenite pentru că mintea lor nu e destul de complexă ca să le facă să trăiască. Îi lipsesc pentru asta două dimensiuni: adîncimea şi timpul. Acestea ar putea exista (şi există) chiar în proximitatea lor, fără ca ele să le poată percepe, căci tot ce interferează cu o lume, venind din afara ei, e reinterpretat în datele acelei lumi. Dacă planul lumii lor ar fi străbătut, perpendicular (noţiune pe care nu le-ar fi cu putinţă s-

o înţeleagă) de o sferă, ei ar percepe-o ca pe apariţia bruscă a unui punct, urmată de lăţirea sa într-un cerc opac, care ar creşte pînă la maximum şi apoi ar începe să descrească, tot mai accelerat, pînă ar rămîne iarăşi un singur punct, care ar dispărea în neant. Ce va fi fost acel fenomen curios, celor plaţi le-ar fi cu neputinţă să înţeleagă. Dacă un obiect mai complex, o furculiţă, de pildă, ar străbate, la fel, lumea lor, dinspre ei s-ar vedea patru cercuri micuţe care s-ar contopi apoi într-un oval, ce s-ar îngusta şi s-ar lărgi iarăşi treptat, ca să dispară brusc în văzduh. Tristeţea acelei lumi, închisoarea ei fără speranţă, ni se revelează mereu cînd privim fotografiile. Nu ne putem gîndi, privindu-i pe acei oameni care rînjesc ca paraliticii, decît la mani amputaţi sau la cei care, avînd lobul parietal lezat, ajung să nu-şi mai recunoască jumătate din corp, să-ncerce s-o arunce jos din pat sau chiar s-o seducă, de parcă ar fi cineva cu totul străin. Ne gîndim la cei ce nu se mai recunosc în oglindă, la cei ce nu mai recunosc feţele celor dragi, la cei excoriaţi de afecte sau de cuvinte. La cei chinuiţi de durerea unui organ amputat. Să-ţi lipsească o dimensiune e mult mai cumplit decît să te naşti orb, surd şi mut, căci atunci nu mai eşti sigur nici măcar că exişti. Nimic mai absurd decît să crezi că personajele "trăiesc" într-o carte: liberul arbitru le lipseşte cu desăvîrşire. De cîte ori deschizi cartea, vor face aceleaşi gesturi, vor spune aceleaşi vorbe. Iar dacă, prin nenumărate manevre şi pase, autorul le va da, pe parcursul sutelor de pagini, volum, va fi o iluzie tristă totuşi, ca valorizarea prin densitatea culorii-n pictură. De-o mie de ori ar fi fost pentru ele mai bine să fie lăsate aşa, grotesc de nedesăvîrşite, pentru ca disperarea lor fără margini, de osîndiţi prinşi în blocul de gheaţă, să le rămînă întreagă. Noi înşine, însă, plîngîndu-i pe ei, cei care, în crusta lor de azotat de argint sau încifraţi în litere risipite pe-o rogojină de stuf, sau pictaţi pe-o frumoasă urnă greacă, sînt jupuiţi de adîn-cime şi timp, sîntem la rîndul nostru atinşi de-o agnozie ciudată. Ce straniu li se va fi părînd celor întregi cu adevărat că noi percepem întotdeauna doar jumătate din lucruri, zbătîndu-ne astfel minţile în zadar ca un fluture cu-o aripă smulsă. Căci agnozia spaţială a celor bidimensionali devine la noi una temporală, cu efecte devastatoare. Căci noi nu vedem şi nu înţelegem a patra dimensiune, timpul. Percepem obiectele care vin perpendicular pe lumea noastră, dinspre timp, traduse doar în trei dimensiuni,

exact cum sfera devenea cerc în lumea plată. Aşa încît o sferă dm lumea noastră nu poate fi decît reprezentarea în trei dimensiuni a sferei adevărate, care trăieşte în timp, şi care e un obiect de neînţeles pentru noi. Un copac din grădina noastră e doar o secţiune prin copacul adevărat, care ne-a intersectat perpendicular lumea, mtrînd în ea ca sămînţă, crescînd ca o plăntuţă fragedă, ajungînd, rămuros şi plin de fructe, la apogeu şi apoi ieşind, uscat, din planul tridimensional al universului nostru. Fiecare obiect şi fiecare fiinţă din jurul nostru e o-nţepătură perpendiculară pe spaţiul acestei lumi, dar el, cu adevărat, este obiectul care începe cu originea sa în timp şi se încheie cu sfîrşitul său. Forma fiecărui obiect e una de fus, cu o origine, un apogeu şi-o diminuare, pe care nu le percepem, căci noi nu percepem cu adevărat timpul. Memoria noastră, aripa deplin dezvoltată cu care lopătăm în timp, construieşte o succesiune de instantanee prin care traduce, intuitiv, jumătatea obiectelor trecută deja prin planul lumii noastre. Cealaltă jumătate, care urmează să treacă, ne rămîne mascată şi inaccesibilă, deşi revelată uneori prin forţa ambiguă a profeţiei. Căci trecutul e totul, iar viitorul — nimic. Aşa încît fluturele minţii noastre încearcă să zboare cu o aripă reală, multicoloră, plină de nervuri şi acţionată de puternice motoare de căutare, pe cînd cealaltă rămîne virtuală, un contur punctat, modelat mimetic după forma celei dintîi. Lateralizarea gîndirii noastre între emisfera dreaptă şi cea stîngă primeşte, astfel, suprapusă pe ea, o altă lateralizare, între perceperea trecutului şi cea a viitorului. Mecanica de diascop a trecutului îşi găseşte, astfel, analogii în zona sintactică şi secvenţială cu care vorbim şi socotim, iar enigma încremenită şi hohstică a viitorului seamănă ca doi gemeni cu zona tarkovskiană, mistică şi adîncă a părţii drepte a minţii noastre, cea cu care desenăm, cîntăm, înjurăm şi ne rugăm.

Primii ani de copilărie sînt capul ciudat, vîrît în lumea noastră, al unei fiinţe prelungi, al cărei torace e adolescenţa, pîntecul — maturitatea, şi care diminuează într-o coadă tot mai îngustă, în fiecare clipă a vieţii noastre sîntem secţiuni prin această fiinţă. Partea ei deja trecută de pelicula lumii ne populează memoria, hernie dilatată a minţii, iar cea care urmează să lunece, faţa noastră ascunsă, imprevizibilă, e o proiecţie oarbă, o iluzie optică, aşa cum mintea completează

obiectele incomplet desenate. Aici, pe pelicula noastră, sîntem mereu în mişcare şi transformare, glisăm dinspre naştere către moarte, dar în realitatea cu patru dimensiuni sîntem o fiinţă eternă, imobilă, scanată doar, ca de-un tomograf metafizic, de membrana lumii pe care în aparenţă o locuim. Sîntem, e adevărat, trecători, dar nu pe lume, ci prin lume, o traversăm cum am trece printr-un mare portal, împreună cu toate lucrurile ce ne-nconjoară. Căci toate trăiesc în eternitatea celor patru dimensiuni, toate pătrund în spaţiu ca origini disparate (lemnul copacilor, fierul din zăcăminte, cleiul organic, pigmenţii vopselei, la-nceput risipite prin lume, ca un mănunchi de tentacule la gura unei sepii), apoi se adună-n mănunchiuri (cuie, scînduri, vopsele) şi se-mbină într-o formă de apogeu (un scaun), care rezistă o vreme la zenitul vieţii sale gestaltice, asemenea maiestuoasei coame de calcar a stegozaurilor, şi-apoi se degradează, putrezeşte, rugineşte, se disipează în alte zone, ca un alt mănunchi de filamente ce urmează fiinţa cea adevărată.

De ce trebuie ca marile şi minunatele lucruri reale să-ntîlnească membrana spaţială a lumii noastre? De ce trebuie să diminueze atît, să renunţe la dumnezeiescul din ele, să se prefacă mereu că se nasc, trăiesc şi mor, că suferă şi că acţionează? De ce hipersfera universului nostru a trebuit să străbată pelicula, intrînd în lume cu polul Big-Bang-ului, lăţindu-se-apoi în secţiuni succesive pînă la maxima expansiune a ecuatorului sferei, pentru ca apoi să diminueze la polul opus, la Big Crunch? De ce vînzoleala şi haosul din diapozitivele succesive, cînd sfera lui nemuritoare e atît de liniştită şi de perfectă? Poate fiindcă lumea adevărată, pe care ochii adevăraţi o percep, e o întroloca-re de foiţe de ceapă, fiecare mai bogată cu o dimensiune decît cea dinainte şi mai săracă decît cea care-i urmează. Cum ar putea arăta locuitorii lumii din miezul foiţelor, lumea redusă la un punct? Sau cei care-ar fi linii în lumea cea lineară? Din poze, filme, desene animate şi cărţi ne-nchipuim cum arată marii infirmi ai lumii de imediat de sub noi, lumea plată în care, dacă ne-am vîrî degetul, personajele dintr-un western ar vedea apă-rînd, în plină preerie, un soare plat pe o boltă plată. Dacă şi-ar vîrî degetu-n lumea noastră o fiinţă din lumea de imediat după noi, am vedea şi noi apărînd pe boltă o sferă uriaşă, inexplicabilă. Dar foiţele nu se opresc aici, şi ne putem imagina că însăşi fiinţa noastră cu patru dimensiuni,

care-ncepe cu naşterea noastră şi se termină cu moartea noastră, aşa cum noi începem cu creştetul şi ne terminăm cu tălpile, nu e decît o altă iluzie, a trecerii perpendiculare a unei fiinţe deja de neconceput, ce ar avea cinci dimensiuni, prin foiţa ce-ar cuprinde lungimea, lăţimea, adîncimea şi timpul. Şi tot astfel la nesfîrşit, pînă cînd toate petalele înghiocate s-ar contopi în ideea de trandafir şi pînă cînd toate pleoapele s-ar ridica, şi ultima ar fi chiar ochiul care începe să vadă.

Corpul nostru real, în patru dimensiuni, începe mereu într-un uter. Doar prin aceste portaluri putem pătrunde, perpendicular, în lumea volumelor. Dac-am putea intra pe oriunde, am întîlni pretutindeni, pe stradă şi-n case, sub pămînt şi între stele, fetuşi chirciţi, în diverse stadii de dezvoltare, pulsînd lent ca nişte peştişori, crescînd, devenind nou-născuţi. Am intra într-o cafenea şi, în fumul de ţigară ce se ridică lent, fractalic, către tavan, ar scînteia deodată, la doar o palmă deasupra ceştii noastre, un ovul abia fecundat. Pentru fiinţele umane există însă porţi privilegiate, obligatorii, aşa cum în Bardo Thodol, cu părul fluturînd în vîntul cumplit al karmei, cauţi refugiu pînă şi-n pîntecele cele mai umile. Fireşte, sîntem precedaţi de filamente şi cili cauzali, dar vîrful creştetului nostru adevărat e oul viu ce coboară-n josul trompei din burta unei mame şi înnădeşte în uter. Ţeasta noastră, încet scanată de pelicula lumii, e fătul ce creşte mai mult şi mai mult, fiind pe rînd peşte, amfibian, reptilă şi mamifer, acoperindu-se de-o lînică simiană şi apoi lepădînd-o, în ultima lună, cînd străbatem cu totul portalul şi ne strecurăm gîtul şi umerii-n lume, desprinzîndu-ne cu totul de insula fericită de unde-am venit. Ca să putem înota prin sutele de foiţe întrolocate, să le putem sparge cu creştetul şi să lăsăm în urmă siajul înspumat al istoriei noastre, avem cu toţii corpul hidrodinamic, precum cel al delfinilor. Atacăm lumea noastră cu-o singură celulă, ne extindem exponenţial, lărgind tot mai mult (doi, patru, opt, şaisprezece, treizeci şi doi, şaizeci şi patru...) cercul de pătrundere, pînă cînd, lent, atingem grosimea maximă a maturităţii, cînd gîndim amplu şi lent asemenea cosmosului care-a atins limita de expansiune şi cînd permitem uterelor noastre să devină portaluri pentru alte fiinţe, din cea de-a patra dimensiune. Diminuăm apoi, lent, într-o coadă tot mai zbîrcită, mai acoperită de solzi, mai atacată de boli, pînă cînd praful, pulberea, putregaiul şi viermii ne risipesc iarăşi într-un coloid

impersonal. Dar din interiorul acestei lumi, singura cunoscută, cu gîndirea, simţurile şi reflexele şi mai ales cu limitele oribile ale puterii noastre de a-nţelege viitorul (lobii frontali nu sînt decît ţigănci ghicitoare, pierdute-n solomonii şi superstiţii), nu vom putea niciodată să vedem holistic — şi nu într-o umilitoare succesiune — nici măcar propriul nostru corp, nici felul în care va arăta soarele mîine. Nici dacă frunza de arţar, îngălbenită de toamnă, va mai rămîne o zi pe creanga ei înnegrită. Lobii frontali ne sînt plini de linii punctate, duse în prelungirea fermelor contururi ale memoriei. Linii punctate ce asigură şi înşală, linii ale dorinţei, ale omenescului, linii nu ale lumii, ci ale noastre, prin care desenăm viitorul după chipul şi asemănarea noastră, îl desenăm pe mîine în culori mai strălucitoare decît a avut ieri, desenăm trupului nostru o piele mai fină, soarelui nostru raze galbene şi triunghiulare. N-avem culori pentru nenorocire, nu ştim să pictăm realist catastrofa, sîntem orbi la lumina de fiară a apocalipsei.

Nu ştim ce urmează să se arate, nu putem înţelege schimbările. Monstruosul leu al furnicilor, cu cängi şi mandibule hidoase, devine adultul înaripat, de o graţie fascinantă, curva devine sfîntă şi incestuosul devine papă. Nu ştim ce formă are cu-adevărat o casă, pentru că nu vedem din ea decît jumătatea trecută. Ar putea fi un lung paralelipiped temporal, străbătînd lumea noastră în sute de ani, sau s-ar putea termina brusc, mîine, printr-un incendiu sau o prăbuşire asurzitoare. Am putea străbate pelicula toţi, ca un imens banc de macrouri, grupat strîns într-un contur la rîndul lui fusiform, pentru milioane de am de acum înainte, explorînd spaţiul, populînd galaxia, umplînd explozia încremenită a lumilor cu mucegaiul nostru încăpăţînat, sau am putea dispărea chiar în faşă, în cîţiva ani, într-o catastrofă nebănuită, o dată cu piatra înfăşurată în cer albastru pe care ne-a fost dat să trăim.

Tu, care citeşti acum, întinsă pe canapeaua ta, cartea asta de necitit, care nu spune nimic, nu vrea nimic şi nu-nseamnă nimic, traversezi împreună cu ea, ca o navă cu pînze, planul transparent al lumii noastre. Eşti, la începutul acestei fraze, o secţiune la tomograf — o femeie cu o carte în mînă — ghilotinată dintr-un calup fusiform care-i adevăratul tău corp, iar acum eşti o altă secţiune, cu o altă secţiune de carte în mîini. Cartea mea te-nsoţeşte ca un pui de focă urmîndu-şi mama, cu

mult mai scurt decît ea, iar ceea ce se desfăşoară-ntre voi, plasa deasă de păianjen dintre creierul tău şi ea (două manuscrise faţă-n faţă între care gîndurile şi intuiţiile şi tropismele tale glisează ca o suveică sau ca o rază tot mai intensă între oglinzile unui laser) străbate de asemenea perpendicular membrana existenţei, devenind o sferă sclipitoare de abstracţiuni, adevărata carte, interfaţa dintre mintea mea şi a ta, felul în care eu mă aplec adînc asupra ta şi-ţi vorbesc. Căci aşa cum între doi oameni navigînd alături se întîmplă povestea lor de dragoste, altceva decît ei, mereu alta, mereu cu o personalitate imprevizibilă dinainte, ca un copil pe care minţile lor, după o pasionată copulare, l-ar zămisli, la fel obiectul posac, ca o placă de lemn, al cărţii nu-i cartea însăşi, ci instrumentul prin care cartea are o şansă să se producă. Injectez prin ea, în mintea ta visătoare, jumătate din codul meu genetic. Abia în ţeasta ta ocrotitoare cartea se va putea dezvolta, cînd va fuziona cu jumătate din codul fiinţei tale.

Acum, însă, cînd scriu rîndurile-astea, tu încă nu bănuieşti că acest lucru trebuie să ţi se-ntîmple, pentru că nu a intrat încă-n lume secţiunea corpului tău cu o carte în mîini. Încă n-ai fost la librărie (poate că nici măcar librăria la care vei merge nu există acum) şi încă nu ţi-au căzut — dacă-ţi vor cădea vreodată, însă acest lucru, măcar, e sigur, de vreme ce citeşti, acum, frazele astea — privirile pe coperta acestei cărţi, dacă ea va fi o carte şi va avea, cîndva, o copertă. La fel, nu a intrat încă-n lume cartea asta în întregimea ei, ci pătrunde încă încet, pagină după pagină şi literă după literă, ca şi cînd ar creşte şi s-ar înălţa, foarte lent, din lemnul mesei mele, ca o floare de hîrtie murdărită de pastă de pix. Sînt sute de diapozitive suprapuse, fiecare pagină o secţiune din lumea ei, fiecare atît de subţire, încît prin pieliţa ei se văd vasele capilare şi terminaţiile nervoase irigînd literele, care fără ele s-ar veşteji. Manuscrisul intră-n lume chinuitor de încet, fiecare pagină lăsînd după ea jeturi de linii punctate ca nişte mănunchiuri de raze, ca nişte faruri îndepărtate după care-mi ghidez vîrful de metal galben al pixului. Nu ştiu ce voi scrie în pagina următoare. N-am ştiut niciodată, aşa cum n-am putut vedea-n minte niciodată contururile gălbui ale zilei de mîine. Nu ştiu dacă, în continuarea acestei pagini (acestui cuvînt, acestei litere, sau după paranteza aceasta), voi fi dăruit cu o viziune copleşitoare sau cu o stupiditate ridicolă, dacă nu voi lăsa restul

caietului alb, dacă nu voi da foc manuscrisului, camerei, blocului, sau voi face un atac cerebral sau unul de inimă. Nu ştiu dacă un cutremur nu-mi va storci corpul printre betoane şi fiare, amestecîndu-mi creierul şi sîngele cu manuscrisul. Oricînd bancul compact al celor zece mii de lucruri, străbătînd pelicula ca de balon de săpun a lumii, s-ar putea termina brusc, ca o pupă plată de navă, fără alungire, cîrmă, elice şi siaj. N-ar fi nimic deosebit: dintr-o dată galaxiile şi supergalaxiile ar dispărea. Ar rămîne doar strălucirea fericită-a peliculei, vidul luminos despre care vorbesc toţi misticii, fondul higgsian, nemuritor, al conştiinţei acestei lumi, prin care toţi trecem fără teamă de moarte, căci a spune că vei muri e ca şi cînd ai spune că deasupra creştetului tău sau sub tălpile tale eşti mort.

Da, lumea e-ncremenită şi perfectă, şi o dată cu ea toate lucrurile care-o compun. Toate întîmplările sînt întîmplate de mult şi toate cuvintele au fost deja spuse. Cenuşa noastră e prinsă în goluri de forma trupului nostru, ca la Pompei, şi nu putem mişca un deget decît pe traiectoria pe care deja l-am mişcat, şi nu putem gîndi un gînd decît făcînd să rezoneze reţele neurale care deja au rezonat şi rezonează de cînd lumea, şi orice-am face, chiar revoltîndu-ne, nu vom ieşi din mulajul lumii noastre reale, căci revolta a fost deja prevăzută şi represaliile s-au întîmplat. Sîntem actori într-un film proiectat pe vasta pînză a existenţei, spunem replici identice, zîmbim identic spre obiectiv, şi am face-o la fel şi dacă filmul s-ar proiecta de milkrde de ori. De zeci de ori vei citi cartea asta, gîndind la fel despre ea, aruncînd-o sau sărutînd-o sau punînd-o la loc în bibliotecă, între alte cărţi deja scrise, deja citite de cînd există lumea şi pînă cînd ea va ieşi, cu polul vegetativ înainte, din zarea aceasta, ca să se întoarcă poate în ea, cu polul animal, ca un pendul ce-ar străbate existenţa, înainte şi-napoi, etern, un foc nestins, o veşnică reîntoarcere, corsi e ricorsi, incrementa atque decrementa, alternanţă de spaţiu şi timp, creier şi sex, conştiinţă şi existenţă, plin şi gol, vertical şi orizontal, Big Bang şi Big Crunch.

Sîntem trupuri tîrîtoare, neputincioase, incapabile să ieşim din imago-ul nostru, împăstaţi în lumea noastră cu un clei pe care chiar noi îl secretăm. "Să nu iubeşti lumea", avertizează toţi misticii. Nu secreta saliva care te îmbălează şi te ţine lipit de frunza ta, din copacul tău, între miile de copaci. Glisăm mereu,

cu mişcări peristaltice, mereu în acelaşi plan, cu simţurile îngrămădite în partea din faţă şi tîrîndu-ne înapoi sexele şi ovarele pline cu ouă. Între creier şi sex avem doar un tub digestiv, un jet de materie pe care stăm înşiraţi ca o mărgea pe o aţă. Ne tîrîm veşnic pe acest fir, îl înghiţim şi îl defecăm şi asta e viaţa noastră. Să bem şi să mîncăm, căci mîine vom muri. Şi construcţiile minţii noastre şi fantasmele sexului nostru înaintează o dată cu noi, de-a lungul crengii noastre, şi realizările vieţii noastre sînt o dîră lucioasă de bale pe frunza care ne ţine. Oricît am gîndi, gîndim în acest plan, în direcţia minţii şi-a sexului, căci mintea noastră însăşi e modelată de planul în care se mişcă, aşa cum ochiul de sepie nu vede contururile, ci doar mişcarea. Nu doar vedem, ci şi gîndim doar de la roşu la violet. Nu înţelegem decît ce deja am înţeles, nu credem decît ce deja am crezut. Dar cum ar fi să vedem întreg spectrul din care vederea-i doar o gaură într-un zid nesfîrşit? Să vedem cu toată pielea şi să gîndim cu toate celulele, ca şi cînd am fi alcătuiţi în întregime din neuroni? Chiar şi aşa, n-am face decît să ne tîrîm înainte, mai repede şi mai eficient poate, să ne lipim pachetele de ouă în locuri mai protejate şi să ne extindem în toată pădurea de pulbere cosmică, să ne ţesem rutele interstelare ca o planşă scînteietoare plină de ţărînă şi frunze moarte.

Nu putem gîndi ideea de zbor şi nu putem naşte fiinţe înaripate pentru că gîndirea şi naşterea aparţin acestei lumi şi ne lipesc mai strîns de această peliculă. Dar viermii care sîntem în grosimea timpului, cei ce au drept cap embrionul şi drept coadă muribundul, pot simţi dintr-o dată feromonii cumpliţi ai Dumnezeirii. Sînt vezicule singuratice venind perpendicular din miezul trandafirului, străbătîndu-i petalele, refractîndu-se-n retinele sale groase, înfăşurate strîns una-n alta. Sînt atît de rare, încît aproape că nu-i cu putinţă să se-ncîlcească vreuna în enormele noastre antene penate, dacă asta nu ne e dat, dacă un deget al graţiei (sau al damnării? este unul şi-acelaşi lucru, căci damnatul e şi el un ales, iar Iuda va trăi la fel de mult ca Isus, căci în orice casă sînt vase pentru cinste şi vase pentru ruşine) nu ne-ar atinge, căci înşişi feromonii sînt degetul. Cînd vezicula ne atinge, ca o lacrimă de acid lisergic, ne cutremurăm atît de puternic, încît membrana însăşi care ne ţine intră-n vibraţie. Un balet chimic se declanşează în trupul nostru. Saliva

de păianjen celest ne dizolvă ţesuturile, le transformă-ntr-un lapte organic, cuprins în coaja-ntărită a agoniei noastre. Creierul ni se prelinge-n stomac, traheea în limfă, oasele-n inimă şi în maţe. Cîmpuri electrice străine, ca nişte degete ce ne frămîntă rapid, încep să ne refacă, altfel, schema corporală, şi-ncet izvorîm, din apă şi Duh, încuiaţi în mandorla de raze a crisalidei. Sîntem remo-delaţi, reprogramaţi, dar nu ca în uter, unde creşteam linear, pe axa timpului, ci cu toate datele deodată, lunecînd concentric de la haos la ordine şi superordine, pînă cînd devenim altă fiinţă, orientată nu de-a lungul frunzei şi crengii, ci perpendicular pe ele, în stare să se afunde în lumile concentrice şi să le cuprindă, zburînd deodată în toate părţile, prin toate dimensiunile. Lă-sînd crisalida goală în urmă, vom ieşi din ea umezi, zbîrciţi, cu cîţiva lobi înghesuiţi unu-n altul, dar încet ne zbicim şi începem pomparea. Un lichid nou, oniric, începe să umfle aripile zgîrcite, şi emisferele se desfac, se întind, circumvoluţiunile pier, corpul calos se îndreaptă şi-şi întinde-nainte pedunculii olfactivi ca două antene cu măciulii faţetate. Aripile se întind, mozaicate, multicolore, pînă ajung ţepene ca nişte lame baroce, şi fiinţa psihică poate acum să-şi ia zborul.

Nu e deloc întîmplător că întregul nostru creier, cu nava lui maiestuoasă, cu arhitravele lui, cu bolţile lui pictate, cu naosul şi pronaosul său de cărniţă albă, cu acoperişul său plumbuit şi cu eternele, strălucitoarele cruci care ard în soare pe vîrfuri, s-a dezvoltat în întregime din străvechiul bulb olfactiv. Căci funcţia sa a rămas aceeaşi, deşi mirosul pe care-l vînează e atît de schimbat. Ne îndreptam cîndva, chemotactic, cu nările dilatate, către sursele noastre de hrană şi simţeam în cerul gurii amarele emanaţii ale subţiorilor femeii noastre. Adulmecam duhoarea de fecale, urină şi carne stricată a unor inflorescenţe perverse. Un minuscul turbion de mireasmă ne aducea în memorie spaţii vechi şi o chinuitor de dulce ameţeală. Pe-atunci, miresmele erau bucăţele smulse din lucruri, molecule învîrtejite levitînd în gelatina aeriană. Acum lucrurile înseşi vin către noi ca miresme. Mărul cel verde-gălbui, bătut în mai multe locuri sub coaja lucioasă, nu mai trimite emanaţia sa acrişoară în cercuri de aer de jur-împrejur, ci devine el însuşi un grăunţ de miros. Femeile ne apar ele însele ca molecule de parfum, clădirile însele nu mai miros a tencuială proaspătă: Dumnezeu însuşi îşi trimite-nspre

noi mireasma lui de măr, de femei şi clădiri, grăunţe olfactive pe care, cu bulbul ce ne-a umplut toată ţeasta, le interpretăm, le clasificăm şi-ncercăm să detectăm de unde vin. Construim modele haotice de turbioane de vînt ce le aduc înspre noi, încercăm să-nţelegem mesajul moscat, mereu cutremuraţi de gîndul că am fost aleşi şi că nu vom putea face faţă alegerii. Reduşi la un mare organ olfactiv, cu nimic altceva-n jur decît miresme, căci în definitiv trăim în trandafirul fantastic al minţii, lopătăm către noi înşine, către centrul de lumină topită din centrul nopţii, către păianjenul din mijlocul plasei lui, către zona fără mireasmă, dar de la care pornesc miresmele, din centrul fiinţei noastre. Către ochiul orb din mijlocul privirii. Către creierul fără receptori ai durerii din mijlocul suferinţei. Către punctul imobil al lumii rotitoare. Numai acolo este ieşirea, la intersecţia comisurilor ţestei, doar pe acolo poţi ieşi din acest univers şi-l poţi privi, în fine, ochi în ochi, creier în creier, buze în buze, zîmbet în zîmbet pe Cel ce te aştepta, într-o lume densă, într-o lumină densă, purtînd pe creştet, ca o sferă de diamant, al şaptelea Chakra, Shahasrara, arzînd orbitor, orbitor, orbitor...

SFÎRŞIT

Note: {1} Faimosul frizer apare aici prin bunăvoinţa poetului T.O. Bobe, creatorul său.